

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07109

HABRIS HAHADOSHOH

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ספֿרי

הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה

דיא ביכער פֿאַן נײַען בונד

(נײַעם טעסטאַמענט)

נײַ איִיִּבֶּעֶרֶנֶע צֶט

בערלין

געדרוקט ביי טראַוויטש אונד זאהן

1901.

Britische und Ausländische Bibelgesellschaft.

אינהאלטס פערצייכנעם

קאפיטעל דף זייטע		
28	ג	5
16	מ	79
24	סד, 2	128
21	קה	209
28	קלה, 2	270

דיא עפיסטעל (ברייף) פאן דעם אפאסטעל (שליח)

פולוס (שאול)

16	קעו, 2	352
16	קצב	383
13	רו	413
6	ריו	433
6	רבב	443
4	רכו	453
4	רל, 2	460
5	רלג, 2	466
3	רלז	473
6	רלח, 2	476
4	רמב, 2	484
3	רמה, 2	490
1	רמו	493
13	רמה	495
5	רנט	517
5	רסג	525
3	רסז	533
5	רע	539
1	רעד	547
1	רעו, 2	548
1	רעה	549
22	רעו, 2	552

דאס עוואנגעליום פאז מתיא

- א דער ספר הוהוס פאן ישוע המשיח בן דוד בן אברהם.
- 2 אברהם האט געבארען יצחק, יצחק האט געבארען יעקב, און
- 3 יעקב האט געבארען יהודה און זיינע ברודער. און יהודה האט
- געבארען פרץ און זרח, פאן תמר און פרץ האט געבארען חצרון,
- 4 און חצרון האט געבארען רם. און רם האט געבארען עמנדב,
- און עמנדב האט געבארען נחשון, און נחשון האט געבארען
- 5 שלמון. און שלמון האט געבארען בועז פאן רחב, און בועז
- האט געבארען עובד פאן רות, און עובד האט געבארען ישי.
- 6 און ישי האט געבארען דוד המלך, און דוד המלך האט געבארען
- 7 שלומה פאן דער וועלכע איז געוועזען אוריהם ווייב. און שלמה
- האט געבארען רחבעם, און רחבעם האט געבארען אביה, און
- 8 אביה האט געבארען אסא. און אסא האט געבארען יהושפט,
- און יהושפט האט געבארען יהורם, און יהורם האט געבארען
- 9 עזיהו. און עזיהו האט געבארען יוחם, און יוחם האט געבארען
- 10 אחז, און אחז האט געבארען חזקיהו. און חזקיהו האט געבארען
- מנשה, און מנשה האט געבארען אמון, און אמון האט געבארען
- 11 יאשיהו. און יאשיהו האט געבארען יכניהו און זיינע ברודער,
- צו דער צייט ווען זיי זענען פערטריבען געווארען קיין גלות בבל.
- 12 און דערנאך ווען זיי זיינען פערטריבען געווארען קיין גלות בבל
- האט יכניהו געבארען שאלתיאל, און שאלתיאל האט געבארען
- 13 ירובבל. און ירובבל האט געבארען אביהוד, און אביהוד
- 14 האט געבארען אליקים, און אליקים האט געבארען עזור. און
- עזור האט געבארען צדוק, און צדוק האט געבארען יכין, און יכין
- 15 האט געבארען אליהוד. און אליהוד האט געבארען אלעזר, און

מתי א ב

- 16 אַלעזר האט געבארען מתן, און מתן האט געבארען יעקב. און
 יעקב האט געבארען יוסף דען מאן פֿאַן מרים, פֿאַן וועלכער איז
 17 געבארען ישוע, וועלכער הייסט משיח. אזוי, אלע דורות פֿאַן
 אברהם ביז דוד זענען פֿירצען דורות, און פֿאַן דוד ביז גלות
 בָּבֶל פֿירצען דורות, און פֿאַן גלות בָּבֶל ביז דעם משיח'ן פֿירצען
 דורות. דיא געבורט פֿאַן ישוע המשיח איז געוועזען אזוי, מרים
 18 ווין מוטער איז פֿערלאבט (פֿאַרקנשט) געווען צו יוסף'ן און איידער
 זיי זענען ביידע אין איינעם געוועזען איז זיא געפונען געווארען
 מעוברת פֿאַן דעם רוח הקדש. אָבער יוסף איר מאן איז געוועזען
 19 איין צדיק, און האט ניט געוואלט ארויס ברענגען אויף איר איין
 שם רע, ער האט ביי זיך געדאכט זיא שטילערהייט צו פֿערלאזען.
 20 ווען אָבער ער האט ביי זיך אזוי געדאכט, אזוי האט איין מלאך
 פֿאַן גאט זיך צו איהם באוויזען אין איין חלום און געזאגט, יוסף
 בן דוד, פֿירכטע דיר ניט צו נעמען דיין ווייב מרים, דען איהר
 21 לייבעס פֿרוכט (פֿרי הַבֶּטֶן) איז פֿאַן דעם רוח הקדש. און זיא
 וועט איין זאהן געבארען, און דוא זאלסט איהם איין נאמען געבען
 22 ישוע, דען ער וועט רעטען זיין פֿאלק פֿאַן זייערע זינד. און דאס
 אלעס איז געשעהען, כדי עס זאל דערפֿילט ווערען וואס גאט
 23 האט געזאגט דורך דעם נביא וועלכער זאגט: זעהע, דיא עלמה
 וועט מעוברת ווערען און וועט געבארען איין זאהן, און זיי וועלען
 24 זיין נאמען רופֿען עמנואל, דאס הייסט: גאט מיט אונז.
 און ווען יוסף איז אויף געשטאנען פֿאַן שלאף האט ער געטאן אזוי
 וויא דער מלאך פֿאַן גאט האט איהם געהייסען און האט זיין
 25 ווייב גענומען, און ער האט איהר ניט דערקאנט ביז זיא האט
 געבארען איר זאהן דען עבֿור, און ער האט זיין נאמען גערופֿען ישוע.
 ווען ישוע איז געבארען געווארען אין בית לחם יהודה אין ב
 הורדוס המלך'ס טעג, זון זענען געקומען מאגער (חכמים) פֿאַן
 2 מִזְרָח לַאֲבֹד בִּרְיוֹן יְרוּשָׁלַיִם און געזאגט: וואו איז דער געבארענער
 מלך פֿאַן דיא אידען? דען מיר האָבען געוועהן זיין שטערען אין
 3 מִזְרָח, און מיר זענען געקומען זיך צו בוקען פֿאַר איהם. ווען
 הורדוס המלך האט דאס געהערט איז ער דערשראקען געווארען
 4 און גאנץ ירושלים מיט איהם. און ווען ער האט איינגעזאמעלט

מתי ב

ד

אלע עלסטע כהנים אין סופרים פאן דעם פאלק האט ער ביי
 5 ווי געפרעגט: וואו דארף דער משיח געבארען ווערען? און ווי
 האבען צו איהם געזאגט: אין בית לחם יהודה, ווייל אזוי איז
 6 געשריבען דורך דעם נביא. און דוא בית לחם לאנד פאן יהודה
 ביסט נישט דיא קלענסטע אונטער דיא פירשטען פאן יהודה, דען
 אים דיר וועט ארויסקומען איין מושל, וועלכער וועט פיסערן מיין
 7 פאלק ישראל. דאמאלסט האט הורדוס גערופען דיא חכמים
 שטילערהייט און האט ביי ווי אויסגעפארשט דיא צייט ווען דער
 8 שטערען האט זיך באוויזען. און ער האט ווי געשיקט קיין בית
 לחם און געזאגט: גייט און פארשט גוט אים איבער דעם קינד,
 און ווען איהר וועט איהם געפינען גיט מיר צו וויסען, כדי איך
 9 זאל אויך קומען זיך בוקען פאר איהם. ווען ווי האבען אויסגעהערט
 דען מלך זענען ווי געגאנגען, און נון, דער שטערען, וועלכען ווי
 האבען געזעהן אין מזרח איז פאר ווי געגאנגען, ביז ער איז געקומען
 און האט זיך געשטעלט איבער דעם ארט וואו דאס קינד איז
 10 געווען. ווען ווי האבען דערזעהן דעם שטערען האבען ווי זיך
 11 זעהער געפרייט מיט גרויס שמחה. בעת ווי ווינען אריין געקומען
 אין הויז אריין האבען ווי געפינען דאס קינד מיט מרים זיין מוטער,
 און זענען אנדער געפאלען אין האבען זיך געבוקט פאר איהם,
 און האבען אויפגעשטעלט ווייטער אוצרות אין האבען איהם געבראכט
 12 מתנות גאלד, לבונה און מור. און אין חלום האט מען ווי מוידע
 געווען, נישט אומצוקערען זיך צו הורדוס און ווי ווינען געגאנגען
 13 אין זייער לאנד דורך איין אנדערען וועג. ווען ווי ווינען אוועק
 געגאנגען, נון, האט זיך איין מלאך פאן נאטט באוויזען צו יוסף
 אין חלום און געזאגט: שטעה אויף נעם דאס קינד און זיין מוטער
 און לויף אוועק קיין מצרים, און בלייב דארט ביז איך וועל דיר
 זאגען, ווייל הורדוס וועט ווכען דאס קינד, כדי ער זאל עס
 14 פערדארבען. ער איז אויפגעשטאנען, גענומען דאס קינד און זיין
 15 מוטער אין דער נאכט, און איז געגאנגען קיין מצרים. און ער
 איז דארט געווען ביז הורדוס'ס טויט, צידעקפילען וואס נאטט
 האט געזאגט דורך דעם נביא, וועלכער זאגט: פאן מצרים האב
 16 איך גערופען מיין זאון. בעת הורדוס האט געזעהן, דאס דיא

מתי ב ג

- מאניער (חכמים) האבען איהם אויסגעשפעט איז ער געהר צארניג
געווארען, און האט געשיקט אויסהרגענען אלע קינדער וועלכע
זענען געוועזען אין בית לחם און אין אלע איהרע אומגעגענדען,
פאן צוויי יאהר אלט און וועניגער, ווערליג דער צייט וואס ער
האט אויסגעפארשט פאן דיא מאניער (חכמים). דאמאלסט איז
17 דערפילט געווארען דאס ווארט, וואס איז דורך ירמיה הנביא
געזאגט געווארען, וועלכער זאגט: איין קול איז אין רמה געהערט
18 געווארען, קלאג און ביטער געוויין רחל וויינט אויף איהרע
קינדער, און וואו וויל ויך נישט געטרייבט ווערען, ווייל וואו זענען
19 נישט דא. וואו אבער הורדוס איז געשטארבען, אזוי האט זיך
נאטשטעם מלאך באוויזען צו יוסף'ן אין חלום אין לאנד מצרים.
און זאגט שטעה אויף, נעם דאס קינד און זיין מוטער און געה
20 קיין ארץ ישראל, ווייל דיא וואס האבען געזוכט דאס לעבען פאן
דעם קינד זענען געשטארבען. ער איז אויפגעטאנען האט
21 גענומען דאס קינד און זיין מוטער און איז געקומען קיין ארץ
ישראל. בעת ער האט אבער געהערט, דאס ארקלום קעניגט
22 אין יהודה אויף הורדוס ויין פאטערס ארט, האט ער מורא
געהאט צו געהן אהין, נאר מען האט איהם מודיע געווען אין חלום,
אויז ער געזאגט אין דער געגענד פאן דעם לאנד גליל. און ער
23 איז געקומען און האט זיך באזעצט אין איין שטאט וואס מען
רופט נצרת, כדי עס זאל דערפילט ווערען, דאס וואס איז געזאגט
געווארען דורך דיא נביאים: דאס ער וועט גערופען ווערען נצרי.
אין דיזער צייט איז יוחנן המטביל געקומען און האט געפרעדיגט
1 (געדרשעט) אין דער מדבר יהודה. און געזאגט: טהוט תשובה,
2 ווייל דאס מלכות שמים איז שוין נאהענט. ער איז דער אויף
וועלכען דער נביא ישעיה האט געזאגט: איין קול רופט אויס
אין דער מדבר, ברייטעט אן דעם וועג פאן נאטש, גלייכט אויס
וויינע שטענען. דינער יוחנן אבער האט געהאט ויין מלבוש פאן
4 קעמעל־האר, און איין לעדערנען נאכטעל ארום וויינע לענדען, און
וויין עסען איז געווען היישריקען און ווילדער האניג. דאמאלסט
5 זענען צו איהם ארויסגעגאנגען ירושלים און גאנץ יהודה, און דיא
נאכצו אומגעגענד פאן דעם ירדן. און האבען זיך דורך איהם
6

מתי ג ד

- ה
- געטובל'ט אין ירדן, און האבען מתודה געוועזען וויערע זינד.
 7 ווען ער האט געוועהען, דאס פיל פאן דיא פרושים און צדוקים
 קומען צו זיין טבילה האט ער זיי געזאגט: איהר שלאנגען קינדער,
 ווער האט דאס אייך מוהיר געוועזען, דאס איהר זאלט אנטלייפען
 8 פאן דעם צארן, וואס וועט קומען. דעריבער בריינגט פרוכט
 9 וויא עס געהערט צו תשובה. און טראגט אייך ניט ארום מיט
 דער אייגנלידונג צו זאגען: מיר האבען איין פאטער אברהם,
 דען איך זאג אייך, דאס נאטט קען פאן דויע שטיינער אויפשטעלען
 10 קינדער צו אברהם'ס, דיא האק ליגט שוין ביי דעם ווארצלע
 פאן דיא בוימער, יעדער בוים, וועלכער ברענגט ניט קיין גוטע
 11 פרוכט, וועט מען אויסהאקען און אין פייער ווארפען. איך
 טובל אייך מיט וואסער צו תשובה, דער אבער וואס קומט נאך
 מיר אזו שטארקער פאן מיר איך בין ניט ווערט זיינע שיד צו
 טראגען, ער וועט אייך טובלען מיט דעם רוח הקדש אין פייער.
 12 ער האט דיא ווינדשויעל אין זיין האנד, און ער וועט זיין שיינער
 גוט אויסרייניגען, און וועט זיינע ווייץ צונויפגעמען אין שפייכלער
 אריין, דאס שטרוי אבער וועט ער פארברענען אין איין
 13 אויפערלאשענעם פייער. דאמאלסט איז ישוע געקומען פאן
 דעם גליל צום ירדן, צו יוחנן ער זאל זיך ביי איהם טובלען.
 14 יוחנן אבער האט איהם געווערט און געזאגט: איך האב גויטיג
 פאן דיר געטובל'ט צו ווערען, און דוא ביסט געקומען צו מיר?
 15 נאר ישוע האט געענטפערט און איהם געזאגט: לאז עס יעצט
 אזוי זיין, ווייל אזוי געהער עס אינו צו דערפילען אלע גערעכטיקייט,
 16 דאמאלסט האט ער איהם געלאזט. און ווען ישוע איז געטובל'ט
 געווארען און איז פאלד ארויס געקומען פאן דעם וואסער, נון,
 האבען זיך איהם אויפגעפענט דיא הימלען, און ער האט געזעהן
 וויא דער נאטטעס גייסט איז אראפגענידערט וויא איין שויב און
 17 איז אויף איהם געקומען. און נון, איין קול פאן דעם הימל האט
 געזאגט: דאס איז מיין געליבטער זאהן, אן וועלכען איך האב
 ווילגעפאלען געפונען.
- ד דאמאלסט איז ישוע געפירט געווארען פאן דעם גייסט אין דער
 2 מדרבה בדי דאס דער שטן זאל איהם אויספריבען. און נאך דעם

מתי ד

וויא ער האט געפאסט פערציג טעג און פערציג נעכט איז ער
הונגעריג געווארען. און דער פרויבער איז צוגעטרעטען צו איהם, 8
און האט איהם געזאגט: אויב דוא ביסט דער נאמטעס זאחן זאג,
דאס דיא שטיינער זאלען ברויט ווערען. ער אבער האט 4
געענטפערט און געזאגט: עס שטעהט געשריבען גיט מיט דעם
ברויט אליין זאל דער מענטש לעבען. נאר מיט יעדעס ווארט,
וואס קומט ארויס פאן נאמטעס מויל. נאך דעם געמט איהם 5
דער שטן צו דער הייליגער שטאדט, און שטעלט איהם אנדער
אויף דעם געלענדער פאן ראך פאן דעם בית המקדש. און זאגט 6
צו איהם: אויב דוא ביסט דער בן האלהים ווארף דיר אראב,
דען עס איז געשריבען: דען וויינע מלאכים וועט ער באפוילען
וועגען דיר. און אויף דיא הענד וועלען ווי דיר טראגען, כדי דין 7
פוס זאל ויך גיט אנשטויסען אן איין שטיין. און ישוע זאגט
איהם, עס איז אויך געשריבען: דוא זאלסט גיט פרויבען נאמט
דיין נאמט. און נאך איין מאל געמט איהם דער שטן ארויף 8
אויף איין וועהר הויבען בארג, און ווייזט איהם אלע קעניגרייכען
פאן דער וועלט און ווייזט דערליכקייט. און זאגט איהם, דאס 9
אלץ וועל איך דיר געבען ווען דוא וועסט קניען און בוקען פאר מיר.
דא זאגט ישוע צו איהם: אנוועק פאן מיר שטן, עס איז געשריבען: 10
צו נאמט דיין נאמט זאלסט דוא דיר בוקען, און איהם אליין
זאלסט דוא אנבעטען. דאמאלסט האט איהם דער שטן אבגעלאזט, 11
און נין, קומען צו איהם מלאכים און באדינען איהם. ווען ישוע 12
האט געהערט, דאס יוחנן איז געפאנגען געווארען איז ער אנוועק
געגאנגען קיין גליל. און האט פארלאזען נצרת, געקומען און 13
באוועצט ויך אין כפר-נחום וואס איז ביי דעם ים אין דעם געגענד
פאן זבולן און נפתלי. כדי עס זאל דערפילט ווערען, וואס איז 14
געזאגט געווארען דורך דעם נביא ישעיה וועלכער זאגט: דאס
לאנד זבולן און דאס לאנד נפתלי, דער וועג פאן ים, אויף יענער
ווייט ירדן, דאס גליל פאן דיא גוים. דאס פאלק וואס זיצט אין 16
דער פינסטער, האט דערזעהען איין גרויסעס ליכט. צו דיא וואס
וויינען געזעסען אין דעם לאנד, פאן טויט און אין שאטען, איז ליכט
אויפגעגאנגען. פאן דער צייט אן האט ישוע אנגעפאנגען צו 17

מתי ד ה

ו

פרעדיגען און צו זאגן: מ'הוט תשובה, דען דאס מלכות השמים
 איז נאכהענט. ווען ישוע איז דורך געגאנגען ביי דעם ים הגליל,
 האט ער געזעהען צוויי ברידער: שמעון, וועלכען מען רופט פטר
 און אנדרי ווין ברודער, דאס זיי ווארפען איין נעטץ אין ים, דען
 זיי זענען געוועזען פישפאנגער. און ער זאגט צו זיי: געהט מיר
 נאך, און איך וועל פאן אייד מאכען מענשען פאנגערס. און זיי
 האבען באלד פערלאזען זייערע נעטצען, און איהם נאך געגאנגען.
 און ווען ער איז פאן דארטן ווייטער געגאנגען האט ער געזעהען
 אנדערע צוויי ברידער: יעקב בן זבדי און זיין ברודער יוחנן, אין
 איין שיף מיט זבדי זייער פאטער ווען זיי האבען פארדיכט זייערע
 נעטצען, און האט זיי גערופען. און זיי האבען באלד פערלאזען
 דיא שיף און זייער פאטער און איהם נאך געגאנגען. און ישוע
 איז ארום געגאנגען אין גאנץ גליל, געלערענט אין זייערע שולען,
 געפרעדיגט דיא בשורה טובה פאן מלכות השמים, און האט
 געהילט אלערליי קראנקהייט און יעדער ווייטאק אונטער דעם
 פאלק. און אין גאנץ סודרא האט מען דערהערט פאן איהם, און
 זיי האבען צו איהם געבראכט אלערליי קראנקע, וועלכע האבען
 געליטען פאן פערשידענע קראנקהייטען און ווייטאקען פאן שדים,
 און נאכטוואנדלערס, און מיט אבגענומענע גלידער און ער האט
 זיי געהיילט. און איין סך מענשען זענען איהם נאך געגאנגען פאן
 גליל און דעפאפולוס, און ירושלים, און יהודה און פאן יענער
 זייט ירדן.

ה און ווען ער האט געזעהען דעם סך מענשען איז ער ארויף
 געגאנגען אויף איין בארג, און ווען ער האט זיך אנדערגעזעצט
 זענען זיינע תלמידים צוגעקומען צו איהם. און ער האט זיין מויל
 אויפגעפאנגען און האט זיי געלערענט און געזאגט. זעליג זענען
 דיא ארמע אין גייסט (עניי רוח), דען זייערע איז דאס מלכות
 השמים. זעליג זענען דיא טרויערענדע, דען זיי וועלען געטרויסט
 ווערען. זעליג זינען דיא עניים (אנפממוטיגע), דען זיי וועלען
 דיא ערד ירשענען. זעליג זענען דיא וואס הונגערען און דארשטען
 נאך גערעכטיקייט, דען זיי וועלען זאט ווערען. זעליג זענען דיא
 בארעמקעריציגע, דען זיי וועלען בארעמקערציקייט באקומען.

מתי ה

8 ועליג וענען דיא ריינע הערצער, דען ווי וועלען גאטט נעהען.
 9 ועליג וענען דיא, וואס מאכען שלום דען ווי וועלען גערופען
 10 ווערען גאטטעס קינדער. ועליג וענען דיא, וועלכע וועלען
 גערודפ'ט ווערען פאר גערעכטיגקייט דען ווייערע איז דאס מלכות
 11 השמים. ועליג וענען איהר ווען מען וועט אייך מבוה ויין, און
 יאנען, און אויף אייך אלדאסבייז אויסקלערען פאן מיינטווענען.
 12 פרייעט אייך מיט שמחה, דען אייער שוכר איז גרויס אין הימעל;
 אזוי האבען ווי גערודפ'ט דיא נביאים וועלכע וענען פאר אייך
 13 געווענען. איהר וענען דאס ואלץ פאן דער ערד, אפער ווען ואלץ
 פערלירט איהר קראפט מיט וואס קאן מען עס ואלצען? עס
 טווג שוין גאר ניט, גאר ארויס צו ווארפען דאס דיא מענשען
 14 ואלען עס צומערעמען. איהר וענען דאס ליכט פאן דער וועלט,
 איין שטאדט וואס שטעהט אויף איין פארנ, קען ויך ניט בעהאלטען.
 15 אויך צינדעט מען נישט אן קיין ליכט, דאס מען ואל עס שטעלען
 אונטער איין בלי, גאר אויף איין לייכטער, און עס לייכט
 16 פאר אלעמען וועלכע ווינען אין הויז. אייער ליכט ואל אזוי
 לייכטען פאר מענשען, דאס ווי ואלען נעהען אייערע מעשים טובים
 17 און ואלען לויבען אייערען פאטער וואס איז אין הימעל. דענקט
 ניט, דאס איך בין געקומען צערשטערען דיא תורה אדער דיא
 18 נביאים; ניט צערשטערען בין איך געקומען, גאר צו דערפילען
 (למלאות). דען באמת זאג איך אייך, ביז הימעל און ערד וועט
 19 פארנעהן וועט איין יוד, אדער איין שטריכעלע פאן דער תורה
 ניט פארנעהן, ביז עס וועט ניט אלעס דערפילט ווערען. דעריבער,
 20 ווער עס וועט צערשטערען איינע פאן דיא גרינגסטע מצות און
 וועט דאס ועלכע לערנען אנדערע מענשען, דער וועט פאר דעם
 גרינגסטען געצעהלט ווערען אין מלכות השמים און דער וואס
 21 וועט טאן און לערנען ווי, דער וועט גרויס הייסען אין דאס מלכות
 השמים. דען איך זאג אייך, אויב אייערע צדקות וועט ניט ויין
 22 מעהערער פאן דיא סופרים און פרושים'סע צדקות, וועט איהר
 ניט קומען אין דאס מלכות השמים. איהר האט געהערט, דאס
 עס איז געזאגט געווארען צו דיא אלטען: לא תרצח (דא ואלסט
 ניט טייטען), און ווער עס וועט טייטען מוז גע'משפט ווערען, איך

אָבער זאג אייך, דאס יעדער וועלכער וועט צארנען אויף זיין
ברודער מוז געמשפּט ווערען, און ווער עס רופט זיין ברודער
ריקא, מוז שטעהן פאר דיא סנהדרין, און ווער עס וועט רופען
נאך, דער פאלט אריין אין דעם פייער פאן גיהנם. דעריבער,
23 ווען דוא ביסט מקריב איין קרדן אויף דעם מזבח און דארטען
וועסט דוא דייך דערמאנען, דאס דיינער איין ברודער האט געטוואס
געגען דיר. לאז איבער דארטען דיין קרדן פאר דעם מזבח,
24 און געהע פריהער בעט דייך איבער מיט דיין ברודער, און
דאמאלסט קום און זיי מקריב דיין קרדן. פערנלייך דייך מיט
25 דיין געגנער פאלד, פל ומן דוא ביסט נאך מיט איהם אין וועג,
דאס דיין געגנער זאל דייך נישט איבערגעבען צו דעם
ריכטער, און דער ריכטער וועט דייך איבערגעבען צו דעם דינער,
26 און דוא וועסט געווארפען ווערען אין דער תפיסה. באמת זאג
אייך דיר, דוא וועסט פאן דארטען נישט ארויסגעהען, ביז דוא וועסט
27 באצאלען דיא לעצטע פרומה. איהר האט געהערט, דאס עס
איז געזאגט געווארען צו דיא אלטען: לא תנאף (דוא זאלסט נישט
28 מנאף זיין). איך אבער זאג אייך, דאס יעדער ווער עס קוקט
אויף איין אשה, כדי צו געלוקסען איהר, דער האט זי שוין מנאף
29 געווען אין זיין הארצען. און אויב דיין רעכטע אויג שטרויכעלט
דיך, רייס עס ארויס און ווארף עס אוועק פאן דיר, דען פאר
דיר איז בעסער, דאס איינע פאן דיינע גלידער זאל פערלארען
געהען, און נישט דיין גאנצער גוף זאל געווארפען ווערען אין
30 גיהנם. און ווען דיין רעכטע האנד שטרויכעלט דייך, אזוי האק
זי אָב און ווארף זי אָוועק פאן דיר, דען פאר דיר איז בעסער
איינע פאן דיינע גלידער זאל פערלארען געהען, און נישט דיין
31 גאנצער גוף זאל געווארפען ווערען אין גיהנם. אויך איז געזאגט
געווארען, דאס ווער עס לאזט אָוועק זיין טייב, זאל ער איהר איין
32 גט געבען. איך אבער זאג אייך, ווער עס לאזט זיין טייב אָוועק,
אויסער פאר זינות, דער מאכט זי פאר איינע גאפּת. ווער עס
33 האט חתונה מיט איין גרושה דער איז איין גאפּת. נאך האט איהר
געהערט, דאס צו דיא אלטען איז געזאגט געווארען: דוא זאלסט
נישט שווערען פאלש, און דוא זאלסט מקיים זיין צו נאָמט דיינע

מתי ה ו

34 שבועות. איך אָבער נאָן אייך, איהר ואלט נאר ניט שווערען,
 35 ניט ביי דעם הימל, ווייל ער איז נאטמעס מַהראָן. ניט ביי
 דער ערד, ווייל ווא איז זיין פוסבענקעל, און ניט ביי ירושלים,
 36 ווייל עס איז דיא שטאדט פאן דעם גרויסען קעניג. אויך ואלסט
 דוא ניט שווערען ביי דיין קאפף, ווייל דוא קענסט ניט איין
 37 איינציגע האר ווייס אָדער שווארץ מאכען. נאר לאז אייער
 38 ווארט זיין נא, זיין זיין, און וואס מעהר איז שלעכט. איהר
 האט געהערט, דאס עס איז געוואלט געווארען: איין אויג פאר איין
 39 אויג, איין צאן פאר איין צאן. איך אָבער נאָן אייך, איהר ואלט
 אייך ניט שטעלען געגען דעם בעז, נאר ווען, ווער עס וועט דיר
 שלאגען אין דיין רעכטער באק, באט איהם אויך דיא אנדערע
 40 אָן. און ווער עס וועט וועלען מיט דיר זיך משפּטין, פֿדי
 אונקעצונעמען ביי דיר דעם ראק, גיב איהם אונעק אויך דעם
 41 מאַנטעל. און ווען אייער וועט דיר נויטען צו לויפען מיט איהם
 42 איין מייל, געהע מיט איהם צוויי. דעם וועלכער בעט פאן דיר
 גיב, און פאן דעם וואס וויל ביי דיר לייען, קעהער דיר ניט
 43 אונעק. איהר האט געהערט, דאס עס איז געוואלט געווארען:
 וואהבֿתָּ לָרֶעָה (דוא ואלסט דיין געבען מענשען ליבען) און דיין
 44 שונא פינד האבען. איך אָבער נאָן אייך, ליבט אייערע שונאים,
 בענשט דיא וואס שילטען אייך; מוהט גוטעס צו דיא וואס
 האסען אייך, און בעטעט פאר דיא וועלכע זענען אייך מבֿוה און
 45 רודפֿען אייך. פֿדי איהר ואלט זיין קינדער פאן אייער פאטער
 אין הימל, דען ער לאסט זיין זאגנע אויף געהען איבער דיא
 שלעכטע און איבער דיא גוטע, און דעגענט איבער צדיקים און
 46 רשעים. דען ווען איהר וועט ליבען דיא וואס ליבען אייך, וואס
 פאר איין שכר קומט אייך? מוהען דען ניט דיא מוכסים אויך
 47 דיא ועלכע? און ווען איהר געריסט נור אייערע ברידער, וואס
 פאר איין בעזאנדערעם מוהט איהר? מוהען דען ניט דיא גוים
 48 אויך אזוי? דעריבער ווייט פאללֿקאממענע, אזוי וויא אייער פאטער
 אין הימל איז פאללֿקאממען.
 היטעט אייך, דאס איהר ואלט אייער גערעכטיגקייט ניט ו
 טאן. פאר לייטען, פֿדי זיי ואלען אייך זעהען, ווען אנדערס וועט

איהר קיין שבר נים האבען פאן אייער פאטער אין הימעל.
 2 דעריבער ווען דוא מוהסט צדקה ואלסט דוא נים אויסטרויטערען
 פאר דיר, אזוי וויא דא חנפים מווען אין דא שולען און אין דא
 גאסען, כדי מענטשען ואלען ווי לויבען, באמת זאג איך אייך, ווי האבען
 3 שוין וייער שבר. דוא אבער ווען דוא גיסט צדקה, לאז דיין
 4 לינקע האנד נים וויסען וואס דא רעכטע מוהט. כדי דיין צדקה
 זאל ויין אין פארבארגענעם, און דיין פאטער, וועלכער זעהעט
 5 וואס איז פערבארגען, וועט דיך באלוינען עפענטליך. און ווען
 דוא מוהסט תפלה, ווי נים וויא דא חנפים, דען ווי האבען ליב
 מתפלל צו ויין ווען ווי שמענען אין דא שולען און אויף דא
 גאסען ווינקלען, כדי מענטשען צו ווייזען, באמת זאג איך אייך ווי
 6 האבען שוין וייער שבר. דוא אבער ווען דוא ווילסט מתפלל
 ויין, נעהע אין דיין צימער אריין, און מאך צו דיין מוהר, ווי
 מתפלל צו דיין פאטער, וועלכער איז פארבארגען, נון, דיין
 פאטער וועלכער זעהט וואס איז פערבארגען, וועט דיך באלוינען
 7 עפענטליך. און ווען איהר זענט מתפלל פלוידערט נים וויא דא
 גוים, ווייל ווי דענקען דורך וייערע ווערטער מאכעריי וועט מען
 8 ווי דערהערען. דעריבער, גלייכט אייך נים צו ווי, ווייל אייער
 פאטער ווייסט וואס איהר בעדארפט נאך איידער איהר בעשעט
 9 פאן איהם. דעריבער בעשעט אזוי: אונזער פאטער אין הימעל
 10 געהייליגט זאל ווערען דיין גאמען. דיין מלוכה זאל קומען, דיין
 רצון זאל געשעהען ווערען אויף דער ערד, אזוי וויא אין הימעל.
 11 אונזער טעגליך ברויט גיב אונז היינט. ווי מוחל אונזערע שולדען
 12 אזוי וויא מיר זענען מוחל דא, וועלכע זענען אונז שולדיג. און
 13 ברענג אונז נים צו קיין נסיון, נור ווי אונז מציל פאן דעם בעז.
 14 (דען דיין איז דא מלוכה און דא גבורה און דא הערליכקייט
 אויף אייביג אמן.) דען, אויב איהר וועט מוחל ויין דא מענטשען
 וייער פעלער, אזוי וועט אייער פאטער אין הימעל אייך אויך
 15 מוחל ויין. אבער ווען איהר וועט דא מענטשען וייערע פעהלער
 נים מוחל ויין, אזוי וועט אייער פאטער אין הימעל אייך אויך נים
 16 מוחל ויין אייערע פעהלער. און ווען איהר פאסט, וויט נים
 מרועריג, אזוי וויא דא חנפים וועלכע מאכען איין קרומען פנים,

מתי ו

- כדי ויך דיא מענשען פארצושטעלען מיט וייער פאסטען; באַמט
 17 ואג איך אייך, דאס ווי האבען שוין וייער שבר. דוא אבער ווען
 דוא פאסט, ואלב דיר דיין קאפף און וואס דיר אב דיין פנים.
 18 כדי נישט דיא מענשען ויך פארצושטעלען מיטען פאסטען, נאר
 דיין פאטער, וועלכער איז פארבארגען, און דיין פאטער וועלכער
 זעהט וואס איז פארבארגען, וועט דיר עפענטליך באלוינען.
 19 זאמעלט אייך נישט קיין אוצרות אויף דער ערד וואו דיא מאל
 און ראסט פארדארבען, און וואו גנבים גראבען ויך אינטער און
 20 גנבענען. נור זאמעלט אייך אוצרות אין הימעל, וואו דיא מאל
 און ראסט פארדארבען נישט, און וואו גנבים גראבען ויך נישט אינטער
 21 און גנבענען נישט. ווייל וואו אייער אוצר איז, דארט וועט אייער
 22 הארץ אויך ויין. דאס אויג איז דאס ליכט פאן דעם גוף, דעריבער
 אויב דיין אויג וועט ויין ליכטיג, אזוי וועט דיין גאנצער גוף
 23 ליכטיג ויין. נאר אויב דיין אויג טויג נישט, אזוי וועט דיין גאנצער
 גוף פינסטער ויין, דעריבער, ווען דאס אינעווייניגסטע ליכט אין דיר
 ווערט צום פינסטערניס, וויא גרויס מוז דיא פינסטערניס ויין!
 24 קיינער קאן נישט צוויי העררן דינען, דען אדער ער וועט איינעם טריי
 ויין און דעם אנדערען פעראכטען, אדער ער וועט צו איינעם ויין
 מיטען גאנצען הארצען, און דער אנדערער וועט ביי איהם קיין
 ווערט נישט האבען; איהר קאנט נישט דינען גאט און דעם ממון.
 25 דעריבער זאג איך אייך, דאנהערט נישט פאר אייער לעבען, וואס וועט
 איהר עסען און וואס וועט איהר טרינקען, און פאר אייער גוף, מיט
 וואס וועט איהר ויך אנקליידען? איז דען דאס לעבען נישט מעהרער
 26 פאן עסען, און דער גוף פאן דעם מלבוש. קוקט אויף דיא פייגלען
 פאן הימעל, ווי ווייזען נישט, שניידען נישט, פערזאמלען נישט אין
 שפייכלערס, און אייער פאטער אין הימעל איז ווי מפרנס; וועט
 27 איהר דען נישט פיל בעסער פאן וויי? און ווער פאן אייך איז אין
 שטאנד דורך ויין נארג ויין לעבענס לענגע צו צוועצען איין אייל?
 28 און ווענען מלבושים, פאר וואס דאנהערט איהר, זעהט אויף דיא
 ליליען אין פעלד וויא אזוי ווי נאכקען, ווי ארבייטען נישט און
 29 שפינען נישט. נור איך זאג אייך, דאס אויך שלמה, אין ויין גאנצער
 הערליכקייט איז נישט געווענען אזוי אנגעטאן וויא איינע פאן דינען.

ווען גראז פאן דעם פעלד, וואס היינט איז עס דא און מארגען
וועט עס געווארפען ווערען אין אוועקען קליידעט נאכט אויף,
וויפיל מעהערער אייד, קליין גלויבנע? דעריבער נאכט ניט,
און נאכט ניט, וואס וועלען מיר עסען? אדער וואס וועלען מיר
טרינקען? מיט וואס וועלען מיר ויך אנקליידען? ווייל דאס
אלעס זוכען דיא גוים, ווייל אייער פאטער אין הימעל ווייסט
דאס איהר דיועס אלץ בעדארפט. וויכט צום ערשטען דאס
מלכות אלהים און ווינע גערעכטניגקייט, און דאס אלעס וועט
אייד צוגעגעבען ווערען. דעריבער, נאכט ניט אויף דעם
מארגענדיגען טאג, דען דער מארגענדיגער טאג וועט פאר ויך
אליין נארגען, יעדער טאג האט גענוג ווינע פלאנען.

12 משפט ניט, כדי איהר זאלט ניט געמשפט ווערען. דען מיט
דעם משפט וואס איהר משפט וועט איהר געמשפט ווערען;
און מיט וואס פאר איין מאס איהר מעסט וועט מען אייד אויך
מעסטען. און פארוואס דערנעבן דאס דאס שפענדעל אין דיין
ברודערס אויג, און באמערקסט ניט איין באלקען אין דיין אויג?
און וויא נאכט דאס דיין ברודער? לאז מיר איר וויל דיר
ארויסנעמען דאס שפענדעל פאן דיין אויג, און זעה, אין דיין
אויגענע אויג איז איין באלקען? דאס חונף, פריהער נעם ארויס
דעם באלקען פאן דיין אויג, און דערנאך מענטש דאס זעהען וויא
ארויס צוגעגעבען דאס שפענדעל פאן דיין ברודערס אויג. ניט
ניט קיין הייליגקייט דיא הינד, און נאכט ניט אייערע פערעל
פאר דיא חורים, כדי ווי זאלען ווי אפילו מיט ווייערע פיס ניט
צוטרעטען און וועלען ויך אומקעהרען און וועלען אייד צערייסען.
7 בעט, און עס וועט אייד געגעבען ווערען, וויכט, און איהר וועט
געפינען. קלאפט אן, און מעי וועט אייד אויפגעפגען. דען יעדער
וואס בעט איז מקבל, און וואס וויכט געפינט, און דער וואס
9 קלאפט אן דעם געפנט מען אויף. איז דא צווישען אייד איין מענטש,
וועלכער ווען ווין זאהן וועט בעטען ביי איהם ברויט, וועט ער
איהם געבען איין שטיין? און ווען ער וועט בעטען ביי איהם
10 פיש, וועט ער איהם געבען איין שלאנג? דעריבער, ווען איהר
וואס איהר זענט שלעכטע, קאנט איהר געבען גוטע מתנות צו

מתי ז

אייערע קינדער, וויפיל מער וועט אייער פאטער אין הימל געבען
 גוטעס צו דיא וואס ווי בעמען פאן איהם. דעריבער, אלעסדינג ¹²
 וואס איהר ווילט דאס לייט זאלען אייך טאן, טהוט איהר אויך
 ווי, דען דאס איז דיא תורה און נביאים. געהט אריין דורך דעם ¹³
 ענגען טויער, ווייל גרויס איז דער טויער און ברייט איז דער וועג,
 וועלכער פיהרט צום פערדארבען און פיל ווייניג וועגן דיא וועלכע
 געהען דורך איהם. און וויא איינג איז דער טויער און שמאל איז ¹⁴
 דער וועג, וואס פירט צום לעבען און ווייניג וועגן דיא וועלכע
 געפינען איהם. היטעט אייך פאר דיא פאלשע נביאים, וועלכע ¹⁵
 קומען צו אייך אין שאפענע קליידער, אינעוועניג אבער וועגן ווי
 רייסענדע וועלף. איהר וועט ווי דערקענען אן וייערע פרוכט, ¹⁶
 קלייבט מען דען אב פאן איין דארענבויס וויינדרויבען, אדער
 פייגען פאן דיסמקען? אזוי יעדער גוטער בויס בריינגט ארויס ¹⁷
 גוטע פרוכט, און דער פוילער בריינגט ארויס שלעכטע פרוכט.
 איין גוטער בויס קאן ניט ארויסבריינגען שלעכטע פרוכט, און ¹⁸
 איין פוילער בויס קאן ניט ארויסבריינגען גוטע פרוכט. און יעדער ¹⁹
 בויס וואס ברענגט ניט ארויס גוטע פרוכט, ווערט אויסגעהאקט
 און גענוארפען אין פייער אריין. דעריבער, אן וייער פרוכט וועט ²⁰
 איהר ווי דערקענען. ניט יעדער וואס זאגט צו מיר, הערר! הערר! ²¹
 וועט אריין קומען אין מלכות השמים, נור דער וואס טהוט דעם
 רצון פאן מיין פאטער אין הימל. פיל וועלען צו מיר זאגען ²²
 אין יענעם טאג, הערר! הערר! האבען מיר דען ניט אין דיין
 נאמען גבואות געזאגט, און אין דיין נאמען שדים פערטריבען און ²³
 אין דיין נאמען האבען מיר פיל וואונדער געטאן? דאמאלסט וועל
 איך ווי מודיע ויין און זאגען: איך האב אייך קיין מאל ניט געקאנט,
 אנועק פאן מיר איהר בעלי עולה. דעריבער, יעדער ווער ²⁴
 עס הערט דויע מינע ווערמער און וועט ווי טאן, וועל איך איהם
 גלייבען צו איין מאן איין חכם, וועלכער האט געבויט ויין הויז
 אויף איין שטיין. און רעגען איז געגאנגען, דיא שטייבען וויינען ²⁵
 געקומען, דיא ווינדען האבען געווייהעט און האבען דאס הויז
 געשמויסען, און עס איז אבער ניט אומגעפאלען, ווייל עס איז
 געגרינדעט אויף איין שטיין. און יעדער וואס ער הערט דויע ²⁶

מיינע ווערמער, און, וועט זיי נישט טאן וועט זיין גלייך צו איין מאן
 27 איין נאר, וועלכער האט געבויט זיין הויז אויף זאמל, און איין
 רענען האט גענאסען, מיינען זיינען געקומען, און דיא ווינדען
 האבען געווייהעט און האבען געשלאגען אן דאס הויז, און עס איז
 28 אומגעפאלען, און זיין פאל איז ווייער גרויס געוועזען, און ווען
 ישוע האט געענדעט צו ריידען דינע ווערמער, האט זיך דאס פילע
 29 פאלק געהער פערוואונדערט אויף זיין לעהרע, דען ער האט
 זיי געלערענט וויא איין מאן, וועלכער האט דיא גאנצע מאכט,
 נישט וויא דיא סופרים.

ח ווען ער איז אראב געגאנגען פאן דעם בארג זיינען איהם נאך
 2 געגאנגען איין סך פאלק, און נון, איז צוגעקומען איין קרעציגער,
 און האט זיך צו איהם געבוקט און געזאגט, מיין הערר! ווען דוא
 3 ווילסט קאנסט דוא מיך ריין מאכען, ישוע האט אויסגעשטרעקט
 זיין האנד האט איהם אנגערירט, און געזאגט איך וויל, ווער ריין.
 4 און ער איז באלד ריין געווארען פאן זיין קרעץ, און ישוע האט
 איהם געזאגט: זעה, זאלסט קיינעם נישט דערציילען, נור געה, און
 ווייז דיך פאר דעם פהן און בריינג איין קרבן וויא משה האט
 5 באפוילען פאר איין עדות צו זיי, און ווען ישוע איז אריינגעקומען
 קיין כפר נחום, אזוי איז צוא איהם צוגעגאנגען איין הויפטמאן און
 6 האט איהם געבעטען און געזאגט: מיין הערר! מיין דינער ליגט
 אין מיין הויז מיט אפגענומענע גלידער און האט גרויס ווייטאק,
 7 ישוע זאגט איהם, איך וועל קומען און וועל איהם אויסהיילען, און
 דער הויפטמאן האט איהם געענטפערט און געזאגט: מיין הערר!
 איך בין נישט ווערט דאס דוא זאלסט קומען אונטער מיין דאך, אבער
 9 זאג נור איין ווארט און מיין דינער וועט געהיילט ווערען, דען אויך
 איך בין איין אונטערנעמפערער מאן, האב איך דאך אונטער מיר
 סאלדאטען, צו איינעם זאג איך געה, און ער געהט, און צו דעם
 אנדערען, קום, און ער קומט, אויך צו מיין דינער משה דאס און
 10 ער משה, ווען ישוע האט דאס געהערט האט ער זיך געווינדערט
 און געזאגט צו דיא וועלכע זענען איהם נאך געגאנגען: באמת זאג
 איך איך אפילו אין דיא ישראל האב איך אנעלכען גלויבען נישט
 11 געפונען, און איך זאג אייך, דאס פילע וועלען קומען פאן מזרח

מתי ח

12 אין מערב אין וועלען ביים טיש ויצען מיט אברהם יצחק און יעקב
 אין מלכות השמים. אבער דיא קינדער פאן דער מלוכה וועלען
 ארויסגעווארפען ווערען צו דער אויסוועניגסטע פינסטערניס;
 13 דארט וועט זיין קלאג און ציין קריטצענעם. אין ישוע האט געזאגט
 דעם הויפטמאן: געה, און וויא דוא האסט געגלויבט, אזוי וועט עס
 דיר געשעהען. און זיין דינער איז אין דער שעה געווינד געווארען.
 14 ווען ישוע איז געקומען אין פטר'ס הויז האט ער געזעהען וויא זיין
 שוויגער ליגט קראנק אויף איין בדיחת. אזוי האט ער אנגערירט
 15 איהר האנד, און דער בדיחת האט זי אפגעלאזען, און זי איז אויף
 געשטאנען און האט זיי באדינט. און ווען עס איז נאכט געווארען
 16 האט מען צו איהם געבראכט פיל, וואס דיא שדים האבען זיי
 געפאלען, און ער האט ארויסגעטריבען דיא רוחות דורך דאס
 ווארט, און האט געהיילט אלע קראנקע. כדי צו דערפילען דאס
 17 וואס עס איז דורך דעם גביא ישעיה געזאגט געווארען, וועלכער
 זאגט: ער האט גענומען אויף זיך אינגער קראנקהייט, און האט
 געליטען אינגערע ווייטאקען. ווען ישוע האט דערזעהען פיל
 18 פאלק ארום זיך, האט ער געהייסען אריבערשיפען זיך אויף יענער
 וייט ים. דאמאלסט איז איין סופר (תלמיד חכם) צו געקומען און
 19 האט איהם געזאגט, רבי! איך וויל דיר נאך געהען וואוהין דוא
 ווילסט געהען. און ישוע זאגט איהם: פוקסען האבען לעכער, און
 20 פייגלען פאן הימל געסטען, אבער דער בן אדם האט ניט וואו
 אנדער צולייגען דעם קאפף. און איין אנדערער פאן זיינע
 21 תלמידים האט איהם געזאגט: הערר! ערלויב מיר צו געהן פריהער
 מקבר זיין מיין פאטער. אבער ישוע זאגט איהם, געה מיר נאך,
 22 לאז דיא מתים, דאס זיי זאלען מקבר זיין ווייערע מתים. און ווען
 23 ער איז אריין געגאנגען אין שיף, זיינען זיינע תלמידים איהם נאך
 געגאנגען. און נון, איז איין גרויסער שטורעם געווארען אויפן ים,
 24 אזוי דאס דיא שיף איז מיט דיא וועלען באדעקט געווארען;
 25 ער אבער האט געשלאפען. דאמאלסט זענען זיינע תלמידים
 צוגעגאנגען צו איהם און האבען איהם אויף גענועקט און געזאגט:
 26 הערר! זיי אונז מציל, מיר ווערען פארלארען. און ער זאגט זיי:
 וואס זענט איהר אזעלכע שרעקדיגע? קליין גלויביגע! נאך דעם

אז ער אויף געשטאנען, און האט אנגעשרינען אויף דעם ווינד און
 27 דעם ים, און עס איז געווארען איין גרויסע שטילקייט. און דיא
 לייט האבען זיך פערוואונדערט און געזאגט, וואס פאר איין מאן
 28 איז ער, דאס אויך דער ווינד און דער ים געהאדקען איהם? און
 ווען ער איז אנגעקומען אויף דער אנדערער זייט ים אין דיא לאנד
 פאן דיא גרנזשים, האבען איהם באגעגענט צוויי מענשען, וואס אין
 זיי זענען געוועזען שדים, זיי זיינען אנגעקומען פאן דעם בית הקברות,
 און זיינען געוועזען געהער פירקטערליך, אזוי דאס מען האט ניט
 29 געקאנט אויף דעם וועג דארטען פערביי געהען. און נון, האבען
 זיי געשרינען און געזאגט: וואס ווילסט דוא פאן אונז ישוב גאמטעס
 זאחן? ביסט דוא געקומען פאר דערצייט אונז צו מאטערעז?
 30 און ווייט פאן זיי האט זיך געפיטערט איינע העערדע פאן פיל חורים.
 31 און דיא שדים האבען איהם געבעטען, ווען דוא ווילסט אונז
 ארויסטרייבען, שיק אונז אריין אין דער העערדע (שטאדע) חורים.
 32 און ער האט זיי געזאגט, געהט, און זיי זיינען ארויסגעגאנגען און
 אריין אין דער שטאדע חורים. און נון, האט זיך דיא גאנצע שטאדע
 חורים אראפגעווארפען פאן איין משיפונדיגען ארט אין ים אריין,
 33 און זיי זיינען אומגעקומען אין וואסער. דיא הירטען זענען
 אונטערגעלאפען, און זיינען געקומען אין שטאדט דערצייט אלץ.
 און אויך וואס עס איז געשעהען מיט דיא וואס אין זיי זענען שדים
 34 געוועזען. און נון, איז דיא גאנצע שטאדט אנטקעגען געגאנגען
 צו ישוב, און ווען זיי האבען איהם געזעהען, האבען זיי געבעטען,
 דאס ער זאל אונטערגעהען פאן זייערע גרענעצען.
 ט דאמאלסט איז ער אריין געגאנגען אין איין שיר און האט זיך
 2 אריבערגעשיפט, און איז געקומען אין זיין שטאדט. נון האט מען
 צו איהם געבראכט איינעם מיט אפגענומענע גלידער, וויא ער
 איז אין איין בעט געלעגען: און ווען ישוב האט געזעהן זייער אמונה
 האט ער געזאגט צו דעם מיט דיא אפגענומענע גלידער: זיי
 3 געטרויסט מיין זאח, זיינע וינד זענען דיר פערגעבען. אייניגע
 פאן דיא סופרים האבען ביי זיך געדאכט, ער לעסטערט נאטט.
 4 ישוב אבער וואס האט ארויסגעזעהען זייערע מחשבות האט
 געזאגט: ווארום דענקט איהר שלעכטס אין אייערע הערצער?

מתי ט

דען וואס איז לייכטער צו זאגן, דייןע חטאים זענען דיר פערנעכען,
 אדער צו זאגן שטעהע אויף און געה. נור כדי איהר זאלט וויסן,
 דאס דער פן אדם האט ממשלה אויף דער ערד מוחל צו זיין
 חטאים, דאמאלסט זאגט ער צו דעם מיט דיא אבגענומענע
 גלידער: שטעה אויף נעם דיין בעט און געה אהיים. און ער איז
 אויפגעשטאנען און געגאנגען אהיים. און ווען דאס פאלק האט
 דאס געזעהן האבען זיי זיך געוואונדערט און געלויבט נאכט, וואס
 ער האט אזוי איין מאכט געגעבען צו מענשען. ווען ישוע איז פאן
 דארט אוערקעגאנגען, האט ער דערזעהן איין מענשען, וועלכער
 איז געזעסען דארט וואו מען געמט אב מכם, זיין נאמען איז געוועזען
 מתי, און ער האט צו איהם געזאגט: געה מיר נאך, און ער איז
 אויפגעשטאנען און איז איהם נאכגעגאנגען. און עס האט זיך
 געמאכט, ווען ער איז אין איין הויז ביים טיש געזעסען, זענען פיל
 מוכסים (צאלנעמער) און זינדער געקומען און געזעצט זיך צום
 טיש מיט ישוע'ן און זיינע תלמידים. ווען דיא פרושים האבען
 דאס געזעהן, האבען זיי געזאגט צו זיינע תלמידים: ווארום עסט
 אייער רבי מיט מוכסים און זינדער? ווען ישוע האט דאס געהערט
 האט ער זיי געזאגט, געוונדע האבען קיין נויט ניט אין איין רופא,
 נור קראנקע. געהט און לערענט וואס איז דיא מיינונג: "חסד וייל
 איך, אבער ניט איין קרבן", דען איך בין ניט געקומען רופען דיא
 צדיקים צו תשובה, נור זינדער. דאמאלסט זיינען דיא תלמידים
 פאן יוחנן צו איהם געקומען, און האבען געזאגט, ווארום מיר און
 דיא פרושים פאסטען פיל און דייןע תלמידים פאסטען נאךניט?
 און ישוע האט זיי געזאגט: קענען דען אינמערפיהרער טרויערען,
 ווען דער חתן איז נאך מיט זיי, אבער עס קומען אועלכע טעג,
 ווען דער חתן וועט אוערקענומען ווערען פאן זיי, און דאמאלסט
 וועלען זיי פאסטען. קיינער לאמטעט ניט איין אלטעס קלייד מיט
 איין ניט געוואלקענעטע שטיקעל צייג, דען דיא אריינגעשטעלטע
 רייסט זיך פאן קלייד אב, און עס ווערט איין ערגערער ריס. אויך
 גיסט מען ניט גייען וויין אין אלטע לאגלען, זאגסט צו רייסען דיא
 לאגלען, און דער וויין רינט אויס, און דיא לאגלען ווערען
 פארדארבען, נור גייען וויין גיסט מען אין גייע לאגלען, אזוי

- 18 האלטען זיך ביידע. ווען ער האט דוועס מיט זיי גערעט, איז צו איהם צוגעקומען איין עלסטער אין האט זיך צו איהם געבוקט און געזאגט: מיין טאכטער איז געשטארבען יעצט, נור קום לייג אויף איהר ארויף דיין האנד, וועט זיא לעבען. און ישוע האט זיך אויפגעהויבען און איז געגאנגען נאך איהם און אויך זיינע תלמידים. און, נון, איין פרוי וואס האט צוועלף יאהר געליטען פאן בלוטרינגען, איז צוגעקומען פאן הינטען, און האט אנגערירט דעם פראנט פאן זיין קלייד. דען זיא האט ביי זיך געדאכט, ווען איך ריהר אן אפילו נור זיין קלייד וועל איך שוין געוונד ווערען.
- 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33
- ישוע האט זיך אומגעקערט, און האט זיא דערזעהן און געזאגט, זיי געטרויסט טאכטער, דיין אמונה האט דיר מציל געוועזען. פאן דער שטונדע אן איז דיא פרוי געוונד געווארען. און ווען ישוע איז געקומען צום עלסטענס הויז און האט געזעהן דיא פייפערס און דאס לארעם פאן דעם פאלק, האט ער זיי געזאגט: טרעט אב, דען דאס מיידעל איז נישט געשטארבען, זיא שלאפט. און זיי האבען איהם אויסגעלאכט. ווען מען האט דאס פאלק ארויסגעשיקט, איז ער אריין געגאנגען, און האט זיא גענומען ביי דער האנד, און דאס מיידעל איז אויפגעשטאנען. פאן דער מעשה האט זיך געהערט אין דעם גאנצען לאנד. ווען ישוע איז פאן דארט אומגעגאנגען, זענען איהם נאך געגאנגען צוויי בלינדע און האבען געשרינען: ערבארעמע דיר איבער אונז, ישוע בן דוד! ווען ער איז געקומען אין הויז אריין זענען דיא בלינדע צו איהם צוגעטרעטען, און ישוע האט זיי געזאגט: גלויבט איהר דאס איך קאן אעלכעס טאן, זיי האבען איהם געזאגט זא, אונזער הערר! דאמאלסט האט ער אנגערירט זייערע אויגען, און געזאגט: אזוי וויא אייער אמונה, אזוי וועט אייך געשעהען. און זייערע אויגען זיינען אפגען געווארען. און ישוע האט זיי פערבאטען, און געזאגט: זעהט אז קיינער זאל דערפאן נישט וויסען. און זיי זיינען ארויסגעגאנגען און האבען איהם בעקאנט געמאכט אין גאנצען לאנד. און ווען זענע זענען ארויסגעגאנגען, אזוי האט מען צו איהם געבראכט איין מאן וואס איז געווען שטום און געהאט איין שד. און ווען דער שד איז ארויסגעטריבען געווארען, האט

מתי ט י

דער שטומער אנגעפאנגען צו רעדען, און דאס פאלק האט זיך
געוואונדערט און געזאגט: אַזעלכעס איז קיין מאן אין ישראל ניט
געווען. און דיא פרושים האבען געזאגט: ער טרייבט ארויס
34 שדים מיט דעם כח פאן דעם שר פאן שטן. און ישוע איז ארום
געגאנגען אין אלע שטעט און דערפער, געלערענט אין דיא
שולען, געפרעדיגט דיא בשורה טובה פאן דעם מלכות השמים,
און געהיילט אלערליי קראנקהייט און ווייטאק אונטער מענשען.
ווען ער האט געזעהן דאס פאלק, האט ער רחמנות באקומען
36 אויף זיי, וויל זיי זעהן געהר פערשמאכט און פערשפרייט
געוועזען, אזוי וויא שאף וואס האבען קיין הירט ניט. דאמאלסט
37 האט ער זיינע תלמידים געזאגט: דיא תבואה-שניט איז געהר
פיל, ארבייטער אבער זעהן ווייניג. דעריבער בעט דעם הערן
38 פאן דער תבואה-שניט, דאס ער זאל ארויס שיקען ארבייטער
זיין תבואה צו שניידען.

און ער האט צו גערופען זיינע צוועלף תלמידים, און האט
זיי געגעבען דיא מאכט איבער דיא אומריינע רוחות, זיי צו
פערטרייבען, און צו היילען אלערליי קראנקהייט און אלערליי
2 ווייטאק. דיא נעמען פאן דיא צוועלף שלוחים זעהן געוועזען
דיזע: דער ערשטער שמעון, וועלכער איז גערופען געווארען
פטר און אנדרי זיין ברודער, יעקב בן זבדי און יוחנן זיין ברודער.
פיליפוס און בר תלמי, תומא און מתי דער מזכר, יעקב בן
3 חלפי, און לבי, וועלכען מען האט גערופען תדי. שמעון הקנאי
4 און יהודה איש קריות, וועלכער האט איהם אויך געמסרת.
דינע צוועלף האט ישוע געשיקט און האט זיי געבאטען און
5 געזאגט: אויף דעם וועג צו דיא גוים געהט ניט, און אין איין
שטאט פאן דיא שמרונים זאלט איהר ניט אריין געהן. נור געט
6 צו דיא פערלארענע שאף פאן דיא ישראל. ווען איהר וועט
7 געהן פּרעדיגט, דאס מלכות השמים האט זיך געענהענט, היילט
קראנקע, רייניגט קרעציגע, זייט מחיה מתים, טרייבט ארויס
רוחות, אומזיסט האט איהר עס מקבל געווען און אומזיסט ניט
עס. נעמט ניט מיט קיין גאלד, ניט קיין זילבער, ניט קיין
9 קופער, אין אייערע ביי נארטלעך. אויך ניט קיין ריינע-טאשען
10

אויף דעם וועג, ניט קיין צוויי קליידער, ניט קיין שיד, ניט קיין
 11 שטעקען, דען דער ארבייטער איז ווערט ויין שפייו. און אין
 וועלכער שטאדט און דארף איהר וועט קומען, ווערט גענואר,
 ווער עס האט דארט איין ווערט דארט שטעהט איין, ביז איהר
 12 וועט ארויסגעהן. און ווען איהר וועט אריין קומען אין איין הויז
 13 געריסט עס. ווען דאס הויז איז עס ווערט, וועט איבער דאס
 ועלבע קומען אייער שלום, ווען עס איז ניט ווערט וועט אייער
 14 שלום צו אייך ויך אומקערען. און ווער עס וועט אייך ניט מקבל
 ויין, און וועט אייערע ווערטער ניט הערען, אזוי ווען איהר וועט
 ארויסגעהן פאן דעם הויז, אדער פאן דער שטאדט ואלט איהר
 15 אבשאקלען דעם שטויב פאן אייערע פיס. באמת זאג איך אייך,
 עס וועט לייכטער ויין אין דעם יום הדין דעם לאנד סדום און
 16 עמורה, וויא דער שטאדט. עט איך שיק אייך וויא שאף צוויסען
 וועלכ, דאריבער ווייט קלוג וויא דיא שלאנגען און אונשוילדיג
 17 (אן פאלשקייט) וויא דיא מויבען. היט אייך פאר מענשען, דען
 ווי וועלען אייך איבערגעבען צו דיא סנהדרין, און וועלען אייך
 18 שטייטען אין ווערע שולען. און מען וועט אייך פירען צו מושלים
 און מלכים פאן מינעטוועגען פאר איין עדות פאר ווי און פאר
 19 דיא פעלקער. ווען ווי וועלען אייך פארפיהרען, זאגט ניט,
 וויא אין וואס צו רייידען דען אין דער שעה וועט אייך געגעבען
 20 ווערען וואס צו רעדען. דען ניט איהר וועט רייידען, נור דער
 21 ריח פאן אייער פאטער וועט רייידען דורך אייך. איין ברויכער
 וועט דעם אנדערען אפגעבען צו מייטען און איין פאטער דעם
 זאחן, און קינדער וועלען אויף שטעהן אנטקעגען ווערע עלטערען
 22 און וועלען ווי צום מייטען בריינגען. און איהר וועט געהאסט
 ויין פאן אלעמען פאן מיין נאמען וועגען, ווער עס וועט אויסהאלטען
 23 ביז צום ענדע וועט גערעטעט ווערען. ווען מען וועט אייך רודפן
 אין איין שטאדט, אנטלייפט אין איין אנדערע, דען, באמת זאג
 איך אייך, איהר וועט נאך ניט האבען אויסגעווענען אלע שטעט
 24 פאן ישראל, ביז דער בן אדם וועט קומען. דער תלמיד איז
 ניט גרעסער פאן ויין רבי, און איין קנעכט איז ניט גרעסער פאן
 25 ויין העררן. עס איז גענוג פאר דעם תלמיד, ער זאל ויין וויא

וַיֵּין רַבִּי, אֲזַן פֶּאָר דָּעם קִנְעֻמְט עַר זַאל וַיֵּין וַיֵּין הָעֵר, וַוען
מֶען האָט דָּעם פֿעל הַבֵּית גַּערוּפֿען פֿעל־זוכוב וועט דאָס וועלכע
ניט וַיֵּין מִיט וַיֵּינע הויזלייטע? דַּעריפֿער, פֿירקטעט אַיִךְ נִיט פֶּאָר
26 וַיֵּי, דַּען עִם אִיז נִיט דאָ פֶּאָרבֿאַרנענס וועלכע עִם זַאל נִיט
אַנפֿלעקט ווערען, און וואָס עִם אִיז פֶּאָרבֿאַרנען, דאָס מֶען זַאל
דַּערפֿאַן נִיט גַעוואָר ווערען, וואָס אַיִךְ זאַג אַיִךְ אִין דַּער
27 פֿינסטערנעם, רַעדעט עִם אִיז אִין דַּער לִיכטיגקייט, וואָס אַיהר
הַערט אַוּיף דָּעם אַוּיפֿער, זאַגט אָן אַוּיף דִּיאַ דַּעכער, און פֿירקטעט
28 אַיִךְ נִיט פֶּאָר דִּיאַ וועלכע טויטען דַּען גוּף, און קענען אָפֿער
נִיט טויטען דִּיאַ נִשְׁמָה, נור פֿירקטעט אַיִךְ פֿעסער פֶּאָר דָּעם,
וועלכער קאָן דִּיאַ נִשְׁמָה און דָּעם גוּף אומבֿרענגען אִין גִּיהֶנִם.
29 פֶּאָרקוּיפֿען ווִיד דַּען נִיט צוויי פֿיינעלאַך פֶּאָר אִיין אָסר נַקְלִינע
מִטְבֿע) און דאָךְ נִיט אַיִנע פֶּאָן וַיֵּי פֶּאָלט אַראָב צו דַּער עַרד
אָן אַיִנערען הִמַּעלשען פֶּאָטער, בִּי אַיִךְ ווענען אַיִךְ אַלע הָאָר
30 פֶּאָן דָּעם קאַפֿה גַעצִיילט, דַּעריפֿער פֿירקטעט אַיִךְ נִיט, אַיהר
31 ווענט מַעַהר פֶּאָן פִּיל פֿיינעלאַך, דַּעריפֿער יעדער ווער עִם וועט
32 מִיך באַקענען פֶּאָר מַענשען, דָּעם וועל אַיִךְ אַיִךְ באַקענען פֶּאָר
מִיין הִמַּעלשען פֶּאָטער, און ווער עִם וועט ווִיד אָבנאַנען פֶּאָן
33 מִיר פֶּאָר מַענשען, וועל אַיִךְ מִיך אַיִךְ אָבנאַנען פֶּאָן אִיהם פֶּאָר
34 מִיין הִמַּעלשען פֶּאָטער, דַּענקט נִיט דאָס אַיִךְ בֵּין גַּעקומען
בֵּריינגען שְׁלוֹם אַוּיף דַּער עַרד, נִיט שְׁלוֹם בֵּין אַיִךְ גַּעקומען
35 צו בֵּריינגען, נור אִיין שווערד, דַּען אַיִךְ בֵּין גַּעקומען צו
פֶּאָנאַנדערשיידען אִיין מַענשען פֶּאָן וַיֵּין פֶּאָטער און אִיין טאַכטער
36 פֶּאָן אִיהר מוֹטער, און אִיין שווער פֶּאָן אִיהר שוויגער, און דָּעם
37 מַענשענס שוואַם ווענען וַיֵּינע הויזנעווגד, ווער עִם לִיבט דָּעם
פֶּאָטער אַדער דִּיאַ מוֹטער מַעַהר וויא מִיך, דַּער אִיז מִיר נִיט
ווערט, און ווער עִם לִיבט וַיֵּין זאַהן אַדער טאַכטער מַעַהר וויא
מִיך, דַּער אִיז מִיר נִיט ווערט, און ווער עִם גַּעמט נִיט וַיֵּין קִרְיִין
38 (צֶלֶב) און גַּעמט מִיר נאָך, דַּער אִיז מִיר נִיט ווערט, דַּער וואָס
39 גַעווינט וַיֵּין לַעבֿען דַּער פֶּאָרלִירט אִיהם, און דַּער וואָס פֶּאָרלִירט
40 וַיֵּין לַעבֿען ווענען מִיר, דַּער גַעווינט אִיהם, ווער עִם וועט אַיִךְ
אַיִךְ גַּעמט, דַּער גַּעמט מִיך אַיִךְ, און דַּער וואָס גַּעמט מִיך אַיִךְ,

- 41 דער נעמט אויף דעם, וועלכער האט מיך געשיקט. ווער עס נעמט אויף איין גביא אין נאמען פאן איין גביא, דער וועט דעם שבר פאן איין גביא מקבל זיין, און ווער עס איז מקבל איין צדיק אין נאמען פאן איין צדיק, דער וועט דעם שבר פאן איין צדיק מקבל זיין. און ווער עס וועט געבען איינעם פאן דיא קליינע טרינקען אפילו איין פוס קאלטע וואסער, אין נאמען פאן איין תלמיד, באמת זאג איך אייך: וועט ניט אנווערען זיין שבר.
- יא און עס איז געוועזען ווען ישוע האט געענדיגט זיין געבאט צוא זיינע צוועלף תלמידים, איז ער פאן דארט אוועק געגאנגען
- 2 צוא לערנען און פֿרעדיגען אין ווייערע שטעט. ווען יוחנן האט געהערט אין דער תפיסה דיע מעשים פאן דען משיח, האט ער געשיקט צוויי פאן זיינע תלמידים. איחס צוא זאגן: ביסט דוא דער, וועלכער דארף קומען, אדער מיר זאלען ווארטען אויף
- 4 איין אנדערען? און ישוע האט זיי געזאגט איין תשובה: געהט דערציילט יוחנן וואס איחר הערט און זעהט. בלייבע ווערען
- 5 זעהנדיג, און היינעדיגע זעהען, קרעציגע ווערען ריין, און מוזיע הערען, מתים ווערען לעבענדיג, און ארמען ווערט דיא פרייליכע פשוטה געבראכט. און גליקליך איז דער וועלכער וועט ניט
- 7 געשטרויכעלט ווערען אן מיר. ווען זיי זענען אוועק געגאנגען, האט ישוע אנגעהייבען ריידען צוא דעם פאלק ווענען יוחנן, און האט געזאגט: וואס ווייט איחר ארויס געגאנגען זעהען אין דער
- 8 מדבר? איין ראחר וואט שאקעלט זיך פאן דעם וויינד? וואס דען זענט איחר געגאנגען זעהען, איין מענשען וועלכער איז געקליידעט, אין ווייכע קליידער? דיא וואס טראגען ווייכע
- 9 קליידער דיא זענען אין דיא קאנגליכע הייזער. וואס דען זענט איחר געגאנגען זעהען? זא! איך זאג אייך, נאך מעהרער
- 10 פאן איין גביא, דען ער איז דער, אויף וועלכען עס איז געשריבען: "גוי, איך שיק מיין מלאך פאר דיר, וועלכער וועט ברייטען דיין וועג פאר דיר". באמת זאג איך אייך צווישען דיא, וועלכע זענען
- 11 פאן איין אשה געבארען, איז נאך ניט אויף געשטאנען איין גרעסערער פאן יוחנן המטבול: אבער דער קלענסטער אין
- 12 מלכות השמים איז גרעסער פאן איחס. פאן יוחנן המטבול'ים

מתי יא

צייט ביז יעצט איז דעם מלכות השמים געשטורמט געווארען,
 און דיא שטורמער רייסען עס צוא ויד. דען אלע נביאים און
 דיא תורה האבען ביז יוחנן נביאות געואגט. און אויב איהר ווילט
 מקבל ויין, ער איז אליהו וועלכער דארף קומען. ווער עס האט
 אויערען צוא הערען לאז הערען. אבער צוא וועמען זאל איך
 צוא גלייכין דייען דור? ער איז גלייך צוא קינדער, וועלכע ויצען
 אויפן מארק און רופען צוא וויערע חברים. און זאגען: מיר
 האבען איך געפייפט און איהר האט ניט געטאנצט: מיר האבען
 געקלאגט און איהר האט ניט געיאמערט. דען יוחנן איז געקומען,
 ער עסט ניט, און טרינקט ניט, און מען זאגט זיין שד איז אין
 איהם. דער בן-אדם איז געקומען, ער עסט, און טרינקט, און
 מען זאגט זעה, זיין מאן, וועלכער פרעסט, וויפט וויין, זיין גוטער
 פריינד פאן מוכסים (צאלגעמער) און וינדער: און דיא חכמה איז
 גערעכט געווארען פאן איהרע קינדער.
 ער אגעהייבען צוא וידלען דיא שטערט, אין וועלכע דאס רוב
 פאן וויינע וואונדער איז געמאכט געווארען, און זיי האבען קיין
 תשובה ניט געטאן. אוי! איז דיר ברוין! אוי! איז דיר בית צידה!
 דען ווען דיא וואונדער וועלכע זענען אין איך געמאכט געווארען,
 זאלען געווען געמאכט ווערען אין צור און אין צדון, אזוי וואלשען
 זיי שוין לאנג געווען תשובה געטאן אין זאק מיט אש. אבער איך
 זאג אייך: אין דעם טאג פאן דין וועט פאר צור און צידון גרינגער
 ויין, וויא פאר אייך. און דוא פפר-נחום וואס איז ביז איז הימל
 אויפגעהויבען, ביז אין גיהנם וועסט דוא אראב געשטויסען ווערען,
 דען ווען אין סדום וואלט געווען געמאכט געווארען דיא וואונדער,
 וועלכע זענען געמאכט געווארען אין דיר, אזוי וואלט עס געבליבען
 שטעהן ביז היינטיגען טאג. אבער איך זאג אייך: פאר דעם לאנד
 סדום וועט אין דעם יום הדין גרינגער ויין, וויא פאר דיר.
 דאמאלסט ווען ער האט גערעט, האט ישוע געזאגט: איך דאנק
 דיר מיין פאטער, וועלכער איז דער הער פאן הימל און ערד,
 וואס דוא האסט דאס פערבארנען פאן דיא קלוגע און
 פערשטענדיגע, און האסט דאס מנלה געווען צוא קליינע קינדער.
 יא, אבי, דען אזוי איז דיין רצון געווען. אלדינג איז מיר

איבערגעגעבען פאן מיין פאטער, און קיינער קאן נישט דעם
 זאגן, חוץ דער פאטער; און דעם פאטער קען קיינער נישט, חוץ
 דער זאגן, און דער, וועמען דער זאגן וויל אנפלעקען. קומט
 צווא מיר אלע וואס זיינען מיר, און וואס זיינען אינטער איין
 שווערער משא, און איך וועל אייך דערקוויקען. נעמט אויף
 אייך מיין יאך, און לערענט פאן מיר, דען איך האב איין ווייכעס
 געמיט און בין פאן הערצען איין ענו, אזוי וועט איהר דערקוויקונג
 פאר אייער וועלע געפינען. דען מיין יאך איז אנגענועהם און
 מיין משא איז גרינג.

יב אין דזער צייט איז ישוע אום שבת דורך געגאנגען דורך
 פארנויטע פעלדער, און זיינע תלמידים זענען הונגעריג געווען,
 און האבען אנגעהויבען אב צו רייסען זאגנען פאן תבואה און
 צו עסען. ווען דיא פרושים האבען דאס געזעהען, האבען זיי
 איהם געזאגט: זעה דיינע תלמידים מהנען אוועלכעס וואס עס איז
 נישט מותר צו טאן אום שבת. ער אבער האט זיי געזאגט: האט
 איהר דען נישט געלעזען, וואס דוד האט געטאן, ווען ער אליין און
 דיא וועלכע זענען געווען מיט איהם, זענען הונגעריג געווארען?
 וויא ער איז אריין געגאנגען אין נאטטעס הויז און האט גענעסען
 דעם לחם הפנים, וועלכער איז נישט מותר געווען צו עסען פאר
 איהם און פאר דיא, וועלכע זענען געווען מיט איהם, נור פאר
 דיא כהנים אליין. אדער האט איהר דען נישט געלעזען אין דער
 תורה, דאס אום שבת האבען דיא כהנים אין בית המקדש מחלל
 שבת געוועזען און דאך זענען זיי קיין ינדער נישט געווען. אבער
 איך זאג אייך: דאס דא איז דער וועלכער איז גרעסער פאן דעם
 בית המקדש. ווען איהר זאלט וויסען, וואס איז דער זינען פאן
 חסד וויל איך, אבער נישט קיין זכח אזוי וואלט איהר נישט געמשפט
 אנשילדיגע. דען דער בוראדאס איז איין הערר אויך איבער דעם
 שבת. און ווען ער איז פאן דארט אוועק געגאנגען איז ער
 אריין געגאנגען אין זייער שול. און, נון, דארט איז געווען איין
 מאן, וועלכער האט געהאט איין פערדארטע האנד, און זיי
 האבען געפרעגט ישוען בדי איהם אנצוקלאנען, מעג מען היילען
 אום שבת? ער אבער האט זיי געזאגט: וועלכער מענטש פאן

מתי יב

אייך ווען ער האט איין שאף און ווא פאלט אריין אין איין גרוב
 אום שבת, נעמט ווא ניט און שלעפט ווא ניט ארויס? ווא פיל
 מעהר ווערט איז דער מענטש פאן איין שאף! דעריבער איז מותר
 צווא מאן גומעס אום שבת. דאמאלסט וואנט ער צווא דעם
 מענטשען: שטרעק אום דיין האנד, און ער האט אויסגעשטרעקט,
 און ווא איז געווענד געווארען ווא דיא אנדערע. ווען דיא פרושים
 זענען ארויס געגאנגען האבען זיי איין עצה געהאלטען גענען איהם,
 ווא מען זאל איהם אומברענגען, נור ישוע איז דער פאן געוואר
 געווארען, איז ער פאן דאקט אנועק געגאנגען. און פיל פאלק
 זענען איהם נאך געגאנגען, און ער האט אלעמען געהיילט. און
 האט זיי פערבראטען איהם בעקאנט צווא מאכען. כדי עס זאל
 זיך דערפילען דאס, וואס איז געוואנט געווארען דורך דעם גביא
 ישעה, וועלכער וואנט: דויער איז מיינ קנעכט, וועלכעס איך
 האב אויסדערוויילט, מיינ געליפטער, וועלכער געפעלט מיינ
 זעלע, איך וועל לייגען מיינ גייסט אויף איהם, און ער וועט דיא
 פעלקער משפט אנוואנען. ער וועט ניט קריגען זיך, אדער ער
 וועט ניט אויף הויבען, און עס וועט זיך ניט הערען זיין קול
 אויפענגאם. איין צערבראכענעם דאחר וועט ער ניט איבערברעכען
 און איין קלייגענדיגען קנויט, וועט ער ניט פארלעשען, ביז ער
 וועט ארויס ברענגען דעם משפט צום נצחון. און אין זיין נאמען
 וועלען פעלקער האפען. דאמאלסט האט מען צווא איהם
 געבראכט איין בלינדען און איין שטומען וואס אין איהם איז געווען
 איין שד, און ער האט איהם אויס געהיילט, אזוי דאס דער בלינדער
 און שטומער האט אן געהויבען צווא רעדען און זעהען. און דאס
 גאנצע פאלק האט זיך געוואונדערט און געוואנט: איז דאס ניט
 דער בידוד? ווען דיא פרושים האבען דאס געהערט, האבען
 זיי געוואנט: ער טרייבט ארויס שדים, ניט אנדערש, נאר דורך
 דעם בעלזובוב, דעם שר פאן דיא שדים. נור ישוע, וואס האט
 געוואוסט זייערע מחשבות, האט זיי געוואנט: יעדע מלכה, וואס
 ווא איז מיט זיך אליין ניט אייניג, געהט ווא אינטער, און יעדער
 שטאדט אדער הויז וואס איז ניט אייניג האט ניט קיין קיום.
 ווען נון דער שטן דעם שטן טרייבט ארויס, אזוי איז ער מיט

ויך אליין ניט אייניג, וויא אזוי ואל דאמאלסט ויין מלוכה
 27 בעשטעהען? און אויב איך מרייב ארויס שדים מיט דעם בעל-
 זבוב מיט וועמען דען מרייבען אייערע לייט ארויס? דעריבער
 28 וועלען זיי אייערע שופטים ויין. און ווען איך מרייב ארויס שדים
 מיט גאטטעס גייסט, אזוי אז דאס קעניגרייך פאן גאטט צוא
 29 איינפירט. אדער וויא קען איינער אין גבורים הויז ויך
 אריינברעכען און איהם וויינע ווערקצייג רויבען, אויסער ווען ער
 צוא ערשט דעם גבור בינדעט? דאמאלסט קען ער דאס הויז
 30 בערויבען. דער ווער עס איז ניט מיט מיר, דער איז געגען מיר, און
 31 ווער עס זאמעלט ניט מ מ מיר, דער צוא שפרייט. דעריבער זאג
 איך אייך: יעדער וינדע און לעסטערונג וועט פארנעמען ווערען דעם
 מענשען, אבער ווער עס לעסטערט דעם רוח ווערט ניט פארנעמען
 32 ווערען דעם מענשען, אויב איינער זאגט איין ווארט געגען דעם פון
 אדם, וועט איהם פארנעמען ווערען, נאר אויב איינער זאגט געגען
 דעם רוח הקדש, דעם וועט ניט פארנעמען ווערען. ניט בעולם הזה
 33 ניט לעולם הבא. אדער מאכט דעם בוים גוט, און וויינע פרות
 גוט, אדער מאכט דעם בוים, שלעכט און דיא פרות וויינע שלעכט,
 34 דען איין בוים דער קאנט מען אן דיא פרות. שלאנגען קינדער!
 וויא קאנט איהר ריידען גוטעס ווען איהר זענט שלעכט, דען פאן
 דעם וואס דאס הארץ איז פול דער פאן ריידען דיא ליפפען.
 35 איין גוטער מענש פרייגוט ארויס גוטעס פאן איין גוטען אוצר,
 אבער איין שלעכטער מענש פרייגוט ארויס שלעכטס פאן איין
 36 שלעכטען אוצר. און איך זאג אייך: דאס פאר יעדער אונגליקעס
 ווארט וואס מענשען רעדען, וועלען זיי חשבון געבען אין דעם יום
 37 הדין. דען פאן זיינע דבורים וועסט דא דין גערעכט מאכען,
 און פאן זיינע דבורים וועסט דא אב געמשפט ווערען.
 38 דאמאלסט זאגען אייניגע פאן דיא סופרים און פרושים געזאגט:
 39 רבי! מיר ווילען צוא זעהען פאן דיר איין צייכען. נור ער האט
 זיי געזעטפערט, און געזאגט: איין בעזער דור און איין מנאח'דיגער
 זוכט איין צייכען, און קיין צייכען וועט איהם ניט געגעבען ווערען,
 40 נור וינה הנביאים צייכען. דען אזוי וויא וינה איז געווען אין בויך
 פאן דעם פיש דריי מעג און דריי נעכט, אזוי, איך וועט דער

מתי יב יג

בן־אדם ויין אין דער ערדס הארץ דריי טעג און דריי נעכט.
 דיא לייט פאן ננוה וועלען שטעהען פאר דעם משפט מיט דעם
 41 דור, און ווי וועלען איהם שולדיג מאכען דען ווי האבען פאן
 יונה'ס פרעדיג תשובה געטאן, און זעה, דא איז איין גרעסערער
 פאן יונה'ן. דיא מלכה פאן תימן וועט שטעהן פאר דעם משפט
 42 מיט דעם דור, און וועט איהם שולדיג מאכען, דען ויא איז
 געקומען פאן דער עק וועלט הערען דיא חכמה פאן שלמה'ן און,
 זעה, דא איז איין גרעסערער פאן שלמה'ן, ווען איין רוח מֶמָא
 43 גייט ארויס פאן איין מענשען, אזוי גייט ער ארום אין דיא וויסמע
 ערטער, זוכט איין מנוחה און געפינט ניט. דאמאלסט נאנט ער,
 44 איך וועל מיר צוריק געהען אין מיין הויז, פאן וואסען, איך בין
 ארויס געגאנגען, אין בעת ער קומט געפינט ער עס נאך ליידיג אויס
 געקערט און צוא געפוצט. דאמאלסט גייט ער און נעמט מיט
 45 זיך אנדערע ויבען רוחות, נאך שלעכטערע פאן איהם, און קומט
 און וויינט דארט, און דאס לעצטע ווערט פאר דעם מענשען
 ערנער, וויא דאס ערשטע, אזוי וועט דאס ויין מיט דעם שלעכטען
 דור. בעת ער האט נאך גערעט צוא דעם פאלק, איז ויין
 46 מוטער מיט וויינע ברידער געשטאנען אין דרויסען, און האבען
 מיט איהם געוואלט ריידען. און איינער האט איהם געזאגט: זעה
 47 דיין מוטער און דייןע ברידער שטעהען אין דרויסען און ווילען
 מיט דיר ריידען. ער אבער האט געזאגט איין ענטפער צוא דעם
 48 וואס האט איהם געזאגט: ווער איז מיין מוטער? און ווער וויינען
 49 מיינע ברידער? און האט מיט ויין האנד געוויזען אויף וויינע
 תלמידים און געזאגט: דא איז מיין מוטער און מיינע ברידער.
 50 דען ווער עס וועט טאן דעם רצון פאן מיין פאטער אין הימעל
 דער איז מיר איין ברודער און איין שוועסטער און איין מוטער.
 אין דינען טאג איז ישוע ארויס געגאנגען פאן דעם הויז, און יג
 האט זיך געזעצט ביים ים. און פיל פאלק האט זיך פערזאמעלט
 צוא איהם, אזוי דאס ער איז אריין געגאנגען אין איין שיף און האט
 זיך דארט געזעצט, און דאס גאנצע פאלק איז געשטאנען ביים
 פארטען. און ער האט צוא פיל גערעדעט דורך משלים, און
 3 האט געזאגט: נון איין וויינער איז ארויס געגאנגען וויינע. און ווען
 4

ער האט געווייט אזוי וויינען אייניגע וריעה געפאלען ביים וועג, און
 5 פֿעגלען זענען צוא געקומען און האבען זיי אויף געפיקט. אנדערע
 זענען געפאלען אויף שטיינערדיגע ערד, וואו עס איז ניט געווען
 קיין פֿרֿערד, און זיי האבען גיך אויף געספראצט, ווייל דיא ערד
 6 איז ניט טיף געווען. ווען אבער דיא זאנע איז אויף געזאנגען,
 זענען זיי צוברענט געווארען, אזוי וויא זיי האבען קיין ווארצעל
 7 ניט געהאט, זענען זיי פאר טריקענט געווארען. אנדערע זענען
 געפאלן צוא ווישען דערנער און דיא דערנער זענען אויף
 8 געוואקסען, און האבען זיי צוקוועטשט. אנדערע זענען געפאלען
 אויף גוטע ערד, און האבען פרוכט געבראכט, אייניגע הונדערט
 9 מאל אזוי פיל, און אנדערע, נעכציג מאל, און אויך אנדערע
 דרייסיג מאל. ווער עס האט אויערען צוא הערען, לאז הערען.
 10 און דיא תלמידים זענען צוגעזאנגען, און האבען איהם
 11 געזאגט: ווארום רעדעסט דוא צוא זיי מיט משלים? ער האט
 זיי געענטפערט און געזאגט: דעריבער, ווייל אייך איז געגעבען
 געווארען צוא וויסען דיא סודות פֿאן מלכות השמים, אבער זיי
 12 איז דאס ניט געגעבען געווארען. דען ווער עס האט דעם וועט
 געגעבען ווערען, און ער וועט האבען וייער פיל, דער אבער ווער
 עס האט ניט פֿאן דעם וועט אנועק גענומען ווערען, אפילו דאס
 13 וואס ער האט. דעריבער רעדע איך צוא זיי מיט משלים, ווייל
 זיי זעהען און זעהען דאך ניט, הערען און הערען דאך ניט, און
 14 ניט פֿערשטעהען. און עס ווערט דערפילט איבער זיי ישעיהם
 נבואה, וועלכער זאגט: מיט דיא אויערען וועט איהר הערען,
 און וועט ניט פֿערשטעהן, און מיט דיא אויגען וועט איהר קוקען,
 15 און וועט ניט זעהען. דען דאס הארץ פֿאן דעם פאלק איז דיק
 געווארען, און דיא אויערען הערען שווער, און ווייערע אויגען
 האבען זיי פֿערמאכט, דאס זיי זאלען ניט זעהען מיט דיא אויגען,
 און ניט הערען מיט דיא אויערען, און ניט פֿערשטעהען מיטען
 הארצען, און זאלען ניט תשובה טאן, כדי איך זאל זיי אויסהיילען.
 16 אייערע אויגען אבער זענען גליקליכע, וואס זיי זעהען, און אייערע
 17 אויערען וואס זיי הערען. דען באמת זאג איך אייך: פיל נביאים
 און צדיקים האבען פאנערט צוא זעהען, דאס וואס איהר זעהט,

מתי יג

און האבען ניט געוועהען, און הערען דאס וואס איהר הערט און
האבען ניט געהערט. איהר אבער הערט אים דעם משל פאן
דעם וויער. יעדער וועלכער הערט דאס ווארט ווענען דאס
מלכות השמים און פערשטעהט דאס ניט, קומט צוא איהם דאס
בעז, און געמט אונזעך דאס וואס איז געווייט געווארען אין ווין
הארצען, דער איז עס וואס עס איז געווייט געווארן אויף דעם
וועג. און דאס וואס עס איז געווייט געווארען אויף שטיינערדיגע
ערד, איז דער ווער עס הערט דאס ווארט און איז דאס פאלד
מקבל מיט שמחה. נור ער האט ניט אין זיך קיין ווארצעל און
איז נור אויף איין אויגענבליק, ווען עס קומען אן יסורים אדער
רדיפות פאר דעם ווארט, ווערט ער פאלד געשטרויבעלט.
און דאס וואס איז געווייט אין דערנער איז דער, ווער עס הערט
דאס ווארט, נור דיא דאגות פאן דויער וועלט און דיא בעטרייער
פאן עשירות דערשטיקען דאס ווארט, און עס בלייבט אהנע
פרוכט. דאס וואס איז געווייט געווארען אויף גוטער ערד איז
דער, וועלכער הערט דאס ווארט און פערשטעהט עס, וועלכער
ברענגט פרוכט, אזוי איינער ברענגט הונדערט מאל אזוי פיל,
איין אנדערער זעכציג מאל, און נאך איין אנדערער דרייסיג מאל,
איין אנדערען משל האט ער זיי פארגעלייגט, און געזאגט:
דאס מלכות השמים איז גלייך צוא איין מענשען, וועלכער האט
געווייט גוטע וריעה אויף זיין פעלד. ווען אבער דיא לייט זענען
אנטשלאפען געווארען, איז געקומען איין שונא זינער און האט
געווייט צווישען דען ווייץ וויין (שלעכטע גרא) און איז אונזעך
געגאנגען. ווען דיא גרינע וריעה איז אויף געשפראצט און עס
האט זיך געוויזען דיא פרוכט אזוי האבען זיך ארויס געוויזען דיא
וויין. דיא קנעכט פאן דעם בעל-הבית זענען געקומען און האבען
איהם געזאגט: הערר! האסט דוא דען גיט געווייט גוטע וריעה
אין דיין פעלד? פאן וואנען קומען דיא וויין? און ער זאגט זיי:
איין מענש איין שונא האט דאס געמא, און דיא קנעכט זאגען
איהם: ווילסט דוא וועלען מיר געהען זיי אויס קלייבען? נור ער
זאגט: גיין! מאמער ווען איהר וועט אויס קלייבען דיא וויין וועט
איהר מיט זיי אויס רייסען אויך דעם וויין. לאזט זיי ביידע אין

איינעם וואכסען ביז דער שניט צייט, און ביים שניידען וועל איך
 זאגען דיא שניטערס: וואמעלט צום ערשטען דיא ווינן און מאכט
 פאן ווי בינדלעך, כדי מען זאל ווי פערברענען, און דעם וויין
 וואמעלט אין מיין תבואה שיער. 31
 ווי פארנעליינט און געזאגט: דאס מלכות השמים איז גלייך צווא
 איין קערענדעל פאן זענעפט וואס איין מאן האט עס גענומען און
 פאר וייט אויף וויין פעלד. דאס קערענדעל איז קלענער פאן אלע
 וריעה, אבער ווען עס וואכסט אויף איז עס גרעסער פאן אלע
 גרינווארג און עס ווערט איין בויס, דאס דיא פעגלען פאן דעם
 הימעל קומען און מאכען נעסטער אין וויינע צווייגען. איין אנדערען
 משל האט ער ווי געזאגט: דאס מלכות השמים איז גלייך צווא
 ווערטייג, וואס איינע פרוי האט גענומען און האט געלעגט אין
 דריי מעסטלאך מעהל, ביז עס איז אין גאנצען דורכגעווערט
 געווארען. דאס אלץ האט ישוע גערעט צו דעם פאלק אין
 משלים, און אן איין משל האט ער צווא ווי ניט גערעט. כדי עס
 זאל דערפילט ווערען וואס עס איז געזאגט געווארען דורך דעם
 נביא, וועלכער זאגט: איך וועל עפענען מיין טויר מיט איין משל,
 איך וועל רעדען וואס עס איז געווען פערבארנען צייט דיא וועלט
 איז געשאפען געווארען. דאמאלסט האט ישוע אב געלאזט דאס
 פאלק, און איז אריין געגאנגען אין הויז, און וויינע תלמידים זענען
 צווא געקומען צווא איהם און געזאגט: ערקלער אונז דעם משל
 פאן דיא ווינן אויף דעם פעלד, ער האט ווי געענטפערט און געזאגט:
 דער, וועלכער וויינט גוטע וריעה איז דער בן־האדם. דאס פעלד
 איז דיא וועלט, דיא גוטע ורע וויינען דיא קינדער פאן דאס מלכות
 השמים און דיא ווינן זענען דיא קינדער פאן דאס בעז. דער שונא,
 וועלכער האט ווי געווייט, איז דער שטן; דיא שניט צייט איז דאס
 ענדע פאן דיעזער וועלט; דיא שניטערס זענען דיא מלאכים.
 דעריבער אזוי וויא דיא ווינן ווערען צווא נויף גענומען און מען
 פערברענט ווי אין פייער, אזוי וועט וויין ביים ענדע פאן דיעזער
 וועלט. דער בן־האדם וועט שיקען וויינע מלאכים, און ווי וועלען
 צווא וואמענקלייבען פאן וויין מלוכה אלע שטרויבלונגען און דיא
 זאס. טהוען אונרעכט. און וועלען ווי אריין ווארפען אין איין 42

מתי יג

פֿייערדיגען אוינען, דארט וועט זיין קלאג און ציין קריצונג.
 דאמאלסט וועלען דיא צדיקים שיינען וויא דיא זאנע אין דער
 מלוכה פאן זייער פאטער, ווער עס האט אויערען צוא הערען,
 לאז הערען: נאך, דאס מלכות השמים איז גלייך צוא איין
 אויפער, וואס איז געהאלטען אין איין פעלד, וועלכען איין מענש
 האט געפונען און האט איהם געהאלטען, און פאר שמחה איז ער
 גענאנגען און האט פארקויפט אלץ וואס ער האט געהאט, און האט
 געקויפט דאס פעלד. נאך, דאס מלכות השמים איז גלייך צוא
 איין סוחר, וועלכער ווקט נאך טייערע פערעל. און ווען ער האט
 געפונען איין טייערען פערעל, איז ער גענאנגען און האט פארקויפט
 אלעס וואס ער האט געהאט און האט זי געקויפט. נאך, דאס
 מלכות השמים איז גלייך צוא איין נעץ, וואס ער איז אריין
 געווארפען געווארען אין ים, און האט געכאפט פארשידענע ווארען
 פיש. און ווען ער איז פול געווארען, האט מען איהם ארויס
 געשלעפט אויף דעם בארטען און מען האט זיך אנדער גענעצט
 און דיא גוטע האט מען צוא גויף גענומען אין כלים אריין, און
 דיא שלעכטע האט מען ארויס געווארפען. אזוי וועט זיין ביים
 ענדע פאן דיזער וועלט, עס וועלען אראב קומען מלאכים און
 וועלען אבטיילען דיא שלעכטע פאן דיא צדיקים. און וועלען זיי
 אריין ווארפען אין איין פֿייערדיגען אוינען, דארט וועט זיין קלאג
 און ציין קריצונג. און ישוע האט זיי געפרעגט: האט איהר דאס
 אלעס פארשטאנען? זיי האבען איהם געזאגט יא! הערר. און ער
 האט זיי געזאגט: דעריבער יעדער סופר, (תלמיד חכם) וועלכער
 איז געלערענט פאר דעם מלכות השמים, איז גלייך צוא איין בעל
 הבית, וועלכער בריינגט ארויס פאן זיין אויפער גייעס און אלטעס,
 און ווען ער האט געענדיגט דיא משלים איז ער פאן דארטען אנוועק
 גענאנגען. און ווען ער איז געקומען אין זיין שטאדט, האט ער זיי
 געלערענט אין זייערע שולען, אזוי אז זיי האבען זיך פערוואונדערט
 און געזאגט: פאן וואנען האט זיך ביי איהם גענומען אזאלכע חכמה
 און וואונדער? איז ער דען נישט דעם בוימייסטערס איין זאך?
 רופט מען דען נישט זיין מוטרער מרים, און זיינע ברידער יעקב,
 יוסף, שמעון און יהודה? און זענען דען זיינע שוועסטער נישט אנטער

- 57 אינז? פאן וואנען דען האט ער דאס אלעס? און זיי זענען
געשטרייכעלט געווארען איבער איהם, ישוע אבער האט זיי
געזאגט: איין גביא איז ערגעץ נים אן איין ווערט, אויסער אין זיין
58 שטאדט, און אין זיין הויז. און ער האט דארטען נים געמאכט
פיל מופתים מחמת ווער אוינגלייבען.
- יד און דווער צייט האט הורדוס דער פירמעל לאנד מייסטער
2 דערהערט וויא מען רעדעט ווענען ישוע. און ער האט געזאגט
צוא ווינע דינער: דאס איז יוחנן המטביל, ער איז אויף געשטאנען
פאן דיא מתים, און דעריבער ווירקען אין איהם דיא וואונדער
3 קרעפטע. דען הורדוס האט גענומען יוחנן, איהם געבונדען, און
האט איהם אריין געזעצט אין געפיינגענעם פאר הורדוא, זיין
4 ברודער פילפוס ווייב. ווייל יוחנן האט איהם געזאגט: עס פאסט
5 דיר נים איהר צוא האבען. און ער האט איהם געוואלט הרגענען,
נור ער האט אבער מורא געהאט פאר דעם פאלק, דען מען האט
6 איהם גערעכענט פאר איין גביא. אין דער צייט ווען הורדוס'ס
געבורטסמאן איז געווען, האט הורדוא'ס טאכטער געטאנצט
אין דער געזעלשאפט, און זיא איז הורדוס'ן געפאלען געווארען.
7 דאריבער האט ער איהר מיט איין שבועה פערשפראכען צוא
געבען אלעס וואס זיא וועט נור פערלאנגען. זיא אבער האט
8 זיך געלאזען פאן איהר מוטער פירען האט זיא געזאגט: גיב מיר
9 דא אויף איין שיסעל יוחנן המטביל'ס קאפף. און דער מלך איז
טרויעריג געווארען, נור ווענען דער שבועה און דיא געסט, האט
10 ער באפוילען מען זאל איהר געבען. און ער האט געשיקט און
11 געלאזען יוחנן קעפען אין דער תפיסה. און זיי האבען געבראכט
זיין קאפף אויף איין שיסעל און האבען געגעבען דיא מיידעל,
12 און זיא האט אוועק געטראגען צוא איהר מוטער. און זיינע
תלמידים זענען געקומען און האבען גענומען זיין גוף און האבען
איהם מקבר געווען, און זענען געגאנגען מדינע זיין צוא ישוע'ן.
13 און ווען ישוע האט דאס דערהערט איז ער אוועק
געגאנגען פאן דארט איינער אליין אויף איין שיר און איין וויסטען
ארט. ווען דאס פאלק האט פאן דעם געהערט ווינען זיי איהם
14 נאך געגאנגען פאן דיא שטעט צוא פוס. און ווען ישוע איז

מתי יד

ארוים גענאנגען, האט ער דערזעהען איין סך מענשען און ער
 האט רחמנות געקומען אויף זיי און האט געהיילט זייערע
 קראנקע. ווען עס איז אנווענד געווארען, זענען זיינע תלמידים
 צווא איהם צו גענאנגען, און האבען געזאגט: דער ארט איז איין
 וויסער, און דיא צייט איז שוין שפעט, לאז אב דאס פאלק
 בריי זאלען געהען אין דיא ישובים און זאלען זיך קויפען שפייע.
 נור ישוע האט זיי געזאגט: זיי דארפען ניט געהען; ניט איהר זיי
 צו עסען, און זיי האבען איהם געזאגט: מיר האבען דא נור
 פינף ברויט און צוויי פיש. ער האט געזאגט: בריינגט זיי
 אהער צווא מיר. און ער האט געהייסען דעם פאלק זיך אים
 זעצען אויף דעם גראז, און האט גענומען דיא פינף ברויט און
 דיא צוויי פיש און האט איין קוק געטאן צום הימעל, איין ברכה
 געמאכט, און האט זיי ציבראכען און געגעבען דיא ברויט צווא
 דיא תלמידים, און דיא תלמידים צווא דעם פאלק, און אלע
 האבען געגעסען, און זיינען זאט געווארען, און זיי האבען צווא נויף
 גענומען פאן דיא ברעקלעך וואס זענען איבער געבליבען צוועלף
 פולע קערב. דיא מענער וועלכע האבען געגעסען, זענען געווען
 לערך פאן פינף טויזענט חוץ פרויען און קליינע קינדער. און
 באלד האט ישוע גענויט זיינע תלמידים אריין צו געהען אין דער
 שיף, און אריבער שיפען זיך פריער פאר איהם אויף דער
 אנדערער זייט, ביז ער וועט דאס פאלק אב לאזען, און ווען
 ער האט דאס פאלק אנוועק געשיקט, אזוי איז ער ארויף גענאנגען
 אויף איין בארג אליין מתפלל צווא זיין. און ווען עס איז נאכט
 געווארען איז ער דארטען אליין געווען, און דיא שיף איז שוין
 געווען אין מיטען ים, און דיא וועלען האבען זיא ארומגעטריבען,
 דען דער ווינד איז זיי געווען אנשטעלען. אין דעם פערטען טייל
 פאן דער נאכט, איז ישוע צווא זיי גענאנגען ער איז גענאנגען אויף
 דעם ים, און ווען דיא תלמידים האבען איהם געזעהען געהענדיג
 אויף דעם ים זענען זיי דערשראקען געווארען, און האבען געזאגט:
 דאס איז איין רוח, און האבען פאר מורא געשרייען. נור ישוע
 האט באלד אנגעהויבען צווא ריידען מיט זיי, און געזאגט: טרייסטעט
 אייך איך בין עס, פירכטעט אייך ניט. פטר האט איהם

נענטפערט: הערר! אויב דוא ביסט דאס, אזוי הייס מיר
 29 קומען צוא דיר אויף דעם וואסער. און ער האט געזאגט: געהע,
 און ווען פטר איז ארויס געגאנגען פאן דער שיף איז ער געגאנגען
 30 אויף דעם וואסער כדי ער זאל קומען צוא ישוען. אבער ווען
 ער האט געזעהען, וויא דער ווינד איז שטארק האט ער זיך
 ערשראקען, און ווען ער האט אנגעהויבען צוא זינקען האט ער
 31 זיין געשריי געגעבען: הערר! ווי מיר מציל. ישוע האט פאלד
 אויס געשטרעקט זיין האנד איהם אונטער געהאלטען, און האט
 געזאגט: קליין גלויביגער, ווארום ביסט דוא אין ספק געווען.
 32 און בעת זיי זענען אריין געגאנגען אין שיף איז דער ווינד שטיל
 33 געווארען. דא וועלכע זענען איז שיף געווען, זענען צוא געגאנגען
 און האבען זיך צוא איהם געבוקט, און געזאגט: דוא ביסט אין
 34 אמת'ען דער בן האלהים. און זיי זענען אריבער געפאדערען, און
 35 זענען געקומען אין לאנד גניסר. ווען דא איינזייגער פאן דעם
 ארט האבען איהם דערקאנט, האבען זיי צוא שיקט אין דער
 גאנצער אומגעגענד, און מען האט צוא איהם געבראכט אלע
 36 קראנקע. און זיי האבען איהם געבעטען, דאס זיי זאלען ניר זיך
 צוא ריהרען צוא זיין פראגן פאן קלייד, און וועלכע עס האבען
 זיך אנגעדריקט זענען געהאלפן געווארען.

טו דאמאלסט זענען געקומען צוא ישוען סופרים און פרושים
 2 פאן ירושלים און האבען געזאגט: פאר וואס זיינען דייןע תלמידים
 עובר אויף דער קבלה פאן דיא זקנים, דען זיי וואשען זיך ניט
 3 דיא הענד ווען זיי ברויט עסען. ער אבער האט זיי גענטפערט:
 פאר וואס זענט איהר אויך עובר אויף גאטטעס מצוה דורך אייער
 4 קבלה? דען גאטט האט געבאטען: כבוד את אביך ואמך (עהרע
 דיין פאטער אין מוטער) און דער וואס שילט זיין פאטער אדער
 5 זיין מוטער זאל געטוידעט ווערען. איהר אבער זאגט: ווען אייער
 זאגט דעם פאטער אדער דער מוטער: "אין קרבן זאל זיין דאס,
 וואס דוא ווילסט פאן מיר הנאת האבען" דער ברויכט ניט צוא
 6 עהרען זיין פאטער אדער זיין מוטער. אזוי האט איהר מבטל
 7 געווען גאטטעס מצוה דורך אייער קבלה. הנפים! ריכטיג האט
 8 ישעיה נבואות געזאגט וועגען אייך. דיא לייט זענען צוא מיר

מתי טו

מיט וויער מויל, אין עהרען מיט וויערע ליפען, אבער וויער הארץ
אין ווייט פאן מיר, אומקסט איז וויער מורא פאר מיר, אין לעהרען ⁹
מענשליכע געבאט. אין ער האט צו גערופען דאס פאלק, אין ¹⁰
האט זיי געזאגט: הערט אין פערשטעהט. ניט דאס וואס געהט ¹¹
אין מויל אריין איז מטמא דעם מענשען, נור דאס וואס געהט
ארויס פאן מויל איז מטמא דעם מענשען. דאמאלסט זענען וויינע ¹²
תלמידים צו געקומען אין האבען איהם געזאגט: ווייסטו, דאס
דיא פרושים, ווען זיי האבען דאס געהערט, זענען זיי געשטרויכעלט
געווארען. נור ער האט זיי געענטפערט: יעדער פלאנץ, וואס מיינ ¹³
פאטער אין הימל האט ניט געפלאנצט, וועט אויס געווארצעלט
ווערען. לאזט זיי! זיי זענען בלינדע פיהרער פאן בלינדע, אין ווען ¹⁴
איינ בלינדער פיהרט איין בלינדען, דאן פאלען זיי ביידע אין איין
גרוב אריין. פטר האט איהם געזאגט: דערקלעהר אויף דעם ¹⁵
משל. ישוע האט געזאגט: ביז זעצט פאר שטעהט איהר אויך ¹⁶
נאך ניט? נאך פאר שטעהט איהר ניט, דאס אלץ וואס קומט ¹⁷
אריין אין מויל געהט אין בויך אריין, און נאך דעם ווערט דאס אין
בית הכסא געווארפען. אבער דאס וואס געהט ארויס פאן דעם ¹⁸
מויל געהט ארויס פאן הארצען, דאס איז מטמא דעם מענשען.
דען פאן הארצען געהט ארויס שלעכטע מחשבות רציחה נאור, ¹⁹
ונות, גנבה, פאלשע עדות און לעסטערונג. דויע זענען מטמא דעם ²⁰
מענשען, אבער עסען מיט אונגעוואשענע הענד איז ניט מטמא דעם
מענשען. אין ווען ישוע איז פאן דארטען ארויס געגאנגען, איז ²¹
ער אנוועק געגאנגען אין דעם געגענד פאן צור און צידון. און נון, ²²
איין פרוי פאן כנען, וועלכע איז פאן יענעם געגענד געקומען איז
הערויס געגאנגען, און האט צו איהם געשרינען: ערבארעם דיך
איבער מיר הערר, דא וואהן דויד'ס! מיינ טאכטער ווערט געהר ²³
געפלאגט פאן איין שד. נור ער האט איהר קיין ווארט ניט
געענטפערט, און וויינע תלמידים זענען צו געקומען און האבען ²⁴
איהם געבעטען: פארטיג ווא אב, דען ווא שרייט אונז נאך. ער
האט זיי געענטפערט: איך בין געשיקט נור פאר דיא פערלארענע ²⁵
שאף פאן דיא ישראל. ווא אבער איז צו געגאנגען, האט זיך ²⁶
געבוקט פאר איהם, און האט געזאגט: הערר! העלף מיר. אין ער

האט איהר געענטפערט: עס געהט ניט אזוי צוא געהען דיא
 קינדערס ברויט, אין צוא ווארפען פאר דיא הינט. זיא האט
 געזאגט: זא הערר! נור אויך דיא הינט עסען דיא ברעקליך.
 27 וועלכע פאלען אראב פאן וויערע העררנס טיש. דאמאלסט האט
 ישוע איהר געענטפערט: אה! פרוי, דיין אמונה איז גרויס, עס זאל
 דיר זיין וויא דוא ווילסט; און איהר טאכטער איז אין דער שעה
 28 אויס געהיילט געווארען. ווען ישוע איז פאן דארטען ווייטער
 געגאנגען, איז ער געקומען צום ים הגליל, און איז ארויס געגאנגען
 29 אויף איין בארג, זיך דארט געזעצט. און פיל פאלק איז צוא
 איהם צוא געטרעטען, זיי האבען מיט זיך געהאט: הינקענדיגע,
 בלינדע, שטומע, פארוואונדעטע, און פילע אנדערע, און האבען זיי
 30 אריינגעלעגט פאר ישוע'ס פיס און ער האט זיי געהיילט. אזוי,
 דאס דאס פאלק האט זיך געוואונדערט, זיי האבען געזעהן שטומע
 ריידענדיג, פארוואונדעטע געזונד געווארען, הינקענדיגע געזונד, און
 בלינדע זעהען, און האבען געלויבט דעם נאכט פאן ישראל.
 31 ישוע האט צוא גערופען זיינע תלמידים און האט זיי געזאגט: איך
 האב רחמנות אויף דעם פאלק, עס איז שוין ביי מיר דריי טעג,
 32 און זיי האבען ניט וואס צוא עסען, אב צוא לאזען זיי אומגעזעסען
 וויל איך ניט, דאס זיי זאלען אויף דעם וועג ניט פארשטאמקט
 33 ווערען. און זיינע תלמידים האבען איהם געזאגט: פאן וואנען
 זאלען מיר געמען אין דער מדבר אזוי פיל ברויט זאט צוא מאכען
 34 אזוי פיל פאלק. ישוע זאגט זיי: וויפיל ברויט האט איהר? זיי
 35 האבען געזאגט: זיבען און עטליכע פישלאך. דאמאלסט האט ער
 36 געהייסען דעם פאלק אנדער זעצען זיך אויף דער ערד. און ווען
 ער האט גענומען דיא זיבען ברויט און פיש, האט ער זיין ברקה
 געמאכט, צוא בראכען, און האט געגעבען צוא זיינע תלמידים, און
 37 דיא תלמידים צוא דעם פאלק. און זיי האבען אלע געגעסען, און
 38 איבערגעבליבענע ברעקלאך זיבען פולע קערב. דיא וואס
 האבען געגעסען זענען געווען פיר טויזענד מענער, אויסער פרויען און
 39 קליינע קינדער. און ווען ער האט דאס פאלק אפגעלאזט, איז ער אריין
 געגאנגען אין איין שיף און איז געקומען אין דיא גרעניצען פאן מגדל.

מתי. מז

1. און דיא פרושים און צדוקים זענען צוא געקומען איהם צוא מו
 פרוכען, און האבען איהם געבעטען, ער זאל זיי געווייזען איין צייכען
 2. פאן הימעל. און ער האט זיי געענטפערט: פאן אונזער זאגט איהר: 2
 3. עס וועט זיין איין שענער מאג, ווייל דער הימעל איז רויט. און אין
 דער פריה, עס וועט זיין איין שטורעם, ווייל דער הימעל איז רויט
 פארנוואלקענט, חנפים! דיא געשטאלט פאן דעם הימעל
 פארשטעהט איהר צוא אונטער שיידען, און דיא צייכען פאן דיא
 4. צייטען קאנט איהר ניט. איין שלעכטער דור און איין מנאפדיגער
 וועט זיין צייכען, און עס וועט איהם ניט גענעגען ווערען קיין
 אנדערער צייכען, אויסער דער צייכען פאן יונה הנביא, און ער האט
 5. זיי פארלאנגט, און איז אונזעק גענאנגען. ווען דיא תלמידים זיינע
 זענען איבער גענאנגען אויף דער אנדערער זייט האבען זיי
 פארגעסען צוא געמען ברויט. און ישוע זאגט זיי: געמט אייך
 אין אכט און היטעט אייך פאן דיא פרושים'סע און צדוקים'סע
 ווערטייג. זיי האבען געדענקט ביי זיך, און געזאגט: מיר האבען
 7. קיין ברויט ניט גענומען, ישוע האט דאס געוויסט, האט ער זיי
 געזאגט: וואס דענקט איהר ביי זיך, קליין גלויביגע, דאס איהר
 8. האט קיין ברויט ניט מיט גענומען. נאך פארשטייט איהר ניט, און
 געדענקט ניט, פאן דיא פינג ברויט פאר דיא פינג מויענט, און
 10. וויפיל קערב איהר האט צוא גיף גענומען? אויך ניט פאן דיא
 זיבען ברויט פאר דיא פיר מויענט, און וויפיל קערב איהר האט
 11. צוא גויה גענומען? וויא פאר שטעהט איהר ניט, דאס איך האב
 ניט וועגען ברויט אייך געזאגט, היט אייך פאן דעם פרושים'סע און
 12. צדוקים'סע ווערטייג. דאמאלסט האבען זיי פארשטאנען, דאס
 ער האט ניט געזאגט, זיך צוא היטען פאן ווערטייג פאן ברויט,
 13. נאר פאן דער לעהרע פאן דיא פרושים און צדוקים. ווען ישוע
 איז געקומען אין לאנד קסריא פאן פיליפוס, האט ער געפרעגט
 ווינע תלמידים: וואס זאגען דיא מענשען דאס איך בין אדם בין?
 14. זיי האבען געזאגט: אייניגע זאגען: יוחנן המטביל, אנדערע אליהו,
 15. נאך אנדערע ירמיהו, אנדערע איינער פאן דיא נביאים. ער זאגט
 16. זיי: און איהר וואס זאגט, ווער בין איך? און שמעון פטר האט
 געענטפערט, און געזאגט: דוא ביזט דער משיח דער זאחן פאן

17 דעם לעבעדיגען נאטט. דאמאלסט האט ישוע איהם געזאגט:
 גליקליך ביסט דוא שמעון בן יונה, דען ניט פלייש און בלוט האט
 18 עס דיר מגלה געווען נאר מיין פאטער אין הימעל. אויך איך זאג
 דיר: דוא ביסט פטר איין פעלו און אויף דעם פעלו וועל איך
 בויען מיין געמיינדע, און דיא טויערען פאן דעם גיהנם וועלען ווי
 19 ניט גובר ויין. און איך וועל דיר געבען דיא שליסעל פאן דאס
 מלכות השמים, און וואס דוא וועסט אסור מאכען אויף דער ערד,
 וועט אסור ויין אין הימעל און וואס דוא וועסט מתיר מאכען אויף
 20 דער ערד, וועט מותר ויין אין הימעל. דאמאלסט האט ישוע
 פערבאטען צוא וויינע תלמידים, דאס וויי ואלען קיינעם ניט זאנען
 21 דאס ער איז ישוע דער משיח. פאן דויער צייט, האט ישוע
 אנגעפאנגען צוא זאנען וויינע תלמידים, דאס ער דארף געהן קיין
 ירושלים, און פיל ליידען פאן דיא זקנים, און כהנים, און סופרים
 און געטייטעט ווערען, און אין דעם דריטען טאג אויף געוועקט
 22 צוא ווערען. און פטר האט איהם גענומען און האט אנגעהויבען
 אויף איהם צוא שרייען און זאגט: חלילה מיין הערר לאז דיר
 23 דאס ניט געשעהען. ער אבער האט זיך געווענדעט און געזאגט
 צוא פטרן: אוועק פאן מיר, שטן! דוא ביסט מיר איין שטרויכלונג,
 דען דוא טראכסט ניט פאן דעם, וואס עס איז געטליכעס, נור
 24 דאס וואס עס איז מענטשליכעס. דאמאלסט האט ישוע געזאגט
 צוא וויינע תלמידים: ווער עס וויל מיר נאך געהען, דער זאל זיך
 אליין פאר לייקענען, און זאל געמען ויין קרייץ און מיר נאך געהען.
 25 דען, ווער עס וויל ויין לעבען היטען, דער פערלירט איהם דער
 אבער וועלכער פערלירט איהם פאן מיינעט ווענען, דער געפינט
 26 איהם. דען וואס וועט עס איין מענטשען העלפען, ווען ער זאל דיא
 נאנצע וועלט געוויינען, און וועט ויין לעבען פערלירען? אדער וואס
 27 וועט איין מענטש געבען אויס ויין לעבען אויס צוא ליינען? דען דער
 בן אדם וועט קומען אין דיא הערליכקייט פאן ויין פאטער מיט
 וויינע מלאכים, און דאמאלסט וועט ער יעדען פערלוינען נאך וויינע
 28 מעשים. אין אמתען זאג איך איד: עס וויינען דא אייניגע פאן
 דיא, וואס שטעהן היער, וועלכע וועלען ניט פערוועקען דעם טויט,
 ביז ווי וועלען זעהען דעם בן-אדם קומענדיג אין ויין מלוכה.

מתי יו

נאך ועבם טעג האט ישוע גענומען פֿטר'ן יעקב, און יוחנן זיין יו
 ברודער, און האט זיי ארויפגעבראכט אויף איין הויכען בארג,
 בעזונדער. און ער איז פאר זיי פערענדערט געווארען, זיין פנים
 האט געשיינט וויא דיא זאנע, און זיינע קליידער זענען וויס געווארען
 וויא ליכט. און נון, האט זיך משה און אליהו באוויזען צוא זיי,
 וועלכע האבען מיט איהם גערעט. און פֿטר האט געזאגט צוא
 ישוע: מיין הערר! פאר אונז איז דא גוט צוא זיין, אויב דוא ווילסט
 וועלען מיר דא מאכען דריי סוכות: פאר דיר איינע, פאר משה'ען
 איינע, און פאר אליהו'ן איינע, ווען ער האט נאך דאס געזאגט, נון,
 האט זיי איין ליכטיגער וואלקען בעדעקט, און נון, איין קול פֿאן
 דעם הימעל האט געזאגט: דווער איז מיין געליבטער זאך, וועלכער
 איז מיר געפעלען, איהם זאלט איהר געהארעכען. ווען דיא
 תלמידים האבען דאס געהערט, זענען זיי געפאלען אויף זייער
 פנים און האבען זעהר מירא געהאט. נור ישוע איז צוא געקומען
 און האט זיין אן געריהרט און געזאגט: שטעהט אויף, פֿירכטעט
 אייך ניט. ווען זיי האבען אויף געהויבען זייערע אייגענע האבען זיי
 קיינעם ניט געזעהן אויסער איין ישוע. און ווען זיי זענען אראב
 געגאנגען פֿאן דעם בארג האט ישוע זיי פֿערבאטען און געזאגט:
 זיי זאלען קיינעם ניט דערצעהלען פֿאן דער מראָה (ערשיינונג)
 ביז דער בן אדם וועט ניט אויף שטעהן פֿאן דיא מתים.
 און זיינע תלמידים האבען איהם געפרעגט: פאר וואס זאנען דען
 דיא סופרים דאס אליהו מוז פֿריהער קומען? ישוע האט זיי
 געענטפערט און געזאגט: ווייל אליהו קומט פֿריהער און וועט אלץ
 צוא רעכט מאכען. נור איך זאג אייך, דאס אליהו איז שוין געקומען
 און מען האט איהם ניט דערקאנט, און מען האט זיך מיט איהם
 בעגאנגען וויא זיי האבען געוואלט, אזוי וועט דער בן אדם ליידען
 פֿאן זיי. דאמאלסט האבען דיא תלמידים פֿערשטאנען, דאס ער
 רעדעט פֿאן יוחנן המטביל. ווען זיי זענען געקומען צוא דעם
 פֿאלק, אזוי איז צוא איהם צוא געגאנגען איין מענטש, און איז פאר
 איהם אויף דיא קני געפאלען. און געזאגט: הערר! האב רחמנות
 אויף מיין זאך, ער איז איין נאכט-וואנדלער, און ליידעט שטארק,
 דען פֿילע מאל ווארפט ער זיך אין פייער אריין און פֿילע מאל

16 אין וואסער. איך האב איהם געבראכט צו דייןע תלמידים, נור
 17 ווי קאנען איהם ניט אויס היילען. ישוע האט געענטפערט און
 געזאגט: אה! אונגלייביגער דור, און פערקרימטער, ביז ווילאנג
 וועל איך מיט אייך ווין? ביז ווילאנג וועל איך אייך איבערמאנען?
 18 ברענגט איהם אהער צו מיר. און ישוע האט אויף איהם
 אנגעשריען, און דער רוח איז פאן איהם ארויס געגאנגען, און דער
 19 יונג איז פאן דער שעה אן, געהיילט געווארען. דאמאלסט ווינען
 דיא תלמידים צו געקומען צו ישוע'ן, ווען זיי זענען אליין געווען.
 און האבען געזאגט: ווארום האבען מיר איהם ניט געקאנט ארויס
 20 טרייבען? און ישוע האט זיי געזאגט: מחמת אייער אונגלויבען,
 דען אין אמת'ען זאג איך אייך: ווען איהר זאלט האבען אמת'ה
 וויפיל איין קערענדעל זענעפט און וואלט זאגן צום בארג: געה
 איבער פאן דאנען אהין, וואלט ער איבער געגאנגען, און קיין
 21 אונגלייכקייט וואלט פאר אייך ניט געווען. דער מין אבער
 22 פערטרייבט זיך, נור דורך תפלה און פאסטען. ווען זיי זענען
 געווען אין גליל, האט ישוע זיי געזאגט: דער בן אדם וועט איבער
 23 גענעבען ווערען אין מענשליכע הענד. און זיי וועלען איהם טויטען,
 און אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויף שטעהן, און זיי זענען
 24 געהר טרויעריג געווען. ווען זיי זענען געקומען קיין כפר-נחום
 זענען צו געגאנגען צו א פטר'ן דיא וואס געמען צו נוף מס, און
 25 האבען געזאגט וויל אייער רבי ניט צאלען קיין מס? ער האט
 געזאגט: יא, און ווען ער איז אריין געקומען אין הויז אזוי האט ישוע
 איהם פרייהער פערבאפט און געזאגט: שמען, וויא איז דיין מיינונג,
 פאן וועמען געמען דיא מלכים פאן דער ערד מכם פאן ווערע
 26 אייגענע קינדער, אדער פאן פרעמדע? פטר זאגט איהם: פאן
 פרעמדע, און ישוע זאגט איהם: אזוי זענען דיא קינדער פריי,
 27 נור בדי מיר זאלען זיי קיין שטרויכלונג ניט געבען, געהע צום
 ים, ווארף איין אנגעל אריין, אין דעם ערשטען פיש, וועלכער
 עס וועט זיך האפען, נעם און עפען איהם אויף דעם מזיל וועסט
 דא געפינען איין איסתרא (מטבע) נעם און גיב איהם אנוועק
 פאר מיר און פאר דיר.
 יח אין יענער צייט זענען דיא תלמידים צו געגאנגען צו ישוע'ן

מתי יח

1 און האבען געזאגט: ווער איז דער גרעסטער אין דאס מלכות
 השמים? ישוע האט צוא גערופען איין קליין קינד, און האט עס
 2 געשטעלט אין מיטען צווישען זיי. און האט געזאגט: אין אמת'ען
 3 זאג איך איך, ווען איהר וועט זיך ניט אימקעהרען, און וועט ניט
 4 זיין וויא דאס קליינע קינד, וועט איהר ניט אריין קומען אין מלכות
 השמים. דעריבער ווער עס דערנידעריגט זיך וויא דאס קליינע
 5 קינד דער וועט זיין דער גרעסטער אין מלכות השמים. און ווער
 6 איין זאלכען קינד נעמט אויף אין מיין נאמען דער נעמט מיך אויף.
 7 און ווער עס שטרויכעלט איינעם פאן דיא קליינע, וואס גלויבען
 8 אין מיר, דעם וואלט בעסער גענוען ווען מען וואלט איהם איין
 9 מיל-שטיין אויף געהאנגען אויף דעם האלז און מען זאל איהם
 10 דער שטענקען אין דער טיפענעם פאן ים. וועה איז דער וועלט
 11 וועגען דיא שטרויכלונגען דען עס מוזען קומען שטרויכלונגען, נור
 12 וועה איז דעם מענשען, דורך וועלכען דיא שטרויכלונגען קומען.
 13 אויב דיין האנד, אדער דיין פוס, שטרויכעלט דיך, האק זיי אָב
 14 און ווארף זיי אוועק פאן דיר, דיר איז בעסער אריין ציא קומען
 15 אין לעבען מיט איין פוס, אדער איין הינקענדיגער, איידער זאלסט
 16 אריין געווארפען ווערען מיט צוויי הענד און מיט צוויי פיס אין
 17 דעם געווינען פייגער. און אויב דיין אויג שטרויכעלט דיך, רייס
 18 עס אויס און ווארף עס אוועק פאן דיר, דיר איז בעסער צוא
 19 קומען צום לעבען מיט איין אויג זאלסט געווארפען ווערען
 20 אין פייגערדיגען גיהנום מיט צוויי אויגען. זעהט צוא, דאס איהר
 21 זאלט ניט מבזה זיין אפילו איינעם פאן דיא קליינע דען איך זאג
 22 אייך: דאס וויערע מלאכים אין הימל זעהען תמיד דעם פנים
 23 פאן מיין פאטער אין הימל. דען דער פן אדם איז געקומען
 24 רעטען דאס פערלארענע. וויא איז אייגער מיינונג? ווען אייגער
 25 זאל האבען הונדערט שאף, און אייגער פאן זיי זאל זיך האבען
 26 פערלארעט, וואלט ער ניט איבער געלאזט דיא ניין און ניינציג
 27 אויף דיא בערג און וואלט ניט געזאגט וועגן דיא פערלארענע?
 28 און ווען עס מאכט זיך דאס ער געפינט זיא אין אמת'ען זאג איך
 29 אייך: ער וואלט זיך איבער איהר דערפרייט מעהר וויא איבער
 30 דיא ניין און ניינציג, דיא ניט פערלארענע. אזוי איז דאס, מיין

פאטער אין הימל וויל ניט דאס איינער פאן דיא קליינע זאל
15 פערלארען ווערען. ווען דיין פרוידער האט געגען דיר געזינדיגט,
געהע און שטראף איהם צווישען איהם און דיר אליין אויב ער
16 הערט דיר, אזוי האסט דו דיר געוואונען דיין פרוידער. הערט
ער דיר ניט צוא, נעם מיט דיר נאך איינעם אדער צוויי פדי דורך
דעם מויל פאן צוויי אדער דריי עדות זאל יעדער זאך מקוים
17 ווערען. אויב ער הערט זיי אויך ניט, דער צייל דער געמיינדע,
אויב ער הערט דיא געמיינדע אויך ניט, אזוי זאל ער פאר דיר
18 זיין וויא איין גוי, אדער איין מוכס. אין אמתען זאג איך אייך:
וואס איהר וועט אסור מאכען אויף דער ערד, וועט דאס אסור
זיין אויף דעם הימל, און וואס איהר וועט מתיר מאכען אויף
19 דער ערד, וועט דאס מתיר זיין אין הימל. נאך זאג איך אייך:
דאס ווען צוויי פאן אייך וועלען אייניג ווערען אויף דער ערד צוא
בעטען, אויף וואס פיר איין זאך עס מעג זיין, אזוי וועט עס זיין
20 זיין פאן מיין פאטער אין הימל. דען וואו צוויי אדער דריי קומען
צוא זאמען אין מיין נאמען, דארט בין איך דא אין זייער מיטען.
21 דאמאלסט איז פטר צוא געקומען צוא איהם און האט
געזאגט: הערר, וויפיל מאל דארף מען מוחל זיין איין פרוידער,
22 וועלכער האט געגען מיר געזינדיגט? ישוע האט איהם געזאגט:
איך זאג דיר ניט בזו ויבען מאל נאר בזו ויבען מאל ויבעציג.
23 דעריבער איז דאס מלכות שמים גלייך צוא איין מאן אין מלך.
24 וועלכער האט געוואלט זיך אב רעכענען מיט זיינע קנעכט. ווען
ער האט אנגעהויבען זיך צוא רעכענען האט מען געבראכט צוא
איהם איינעם, וועלכער איז איהם שולדיג געווען צעהן טויזענט
25 פפער (מטבעות). אזוי וויא ער האט ניט געהאט צוא באצאלען,
האט זיין הערר געהייסען מען זאל פארקויפען איהם, זיין ווייב
זיינע קינדער, און אלץ וואס ער האט געהאט, און צוא בעצאלען.
26 און דער קנעכט איז געפאלען און זיך צוא איהם געבוקט און
27 געזאגט: ווארט מיר און איך וועל דיר אלעס בעצאלען. דער
הערר האט פאקומען רחמנות איבער דעם קנעכט, און האט איהם
28 אב געלאזט, און האט איהם מוחל געווען דעם חוב. דער וועלכער
קנעכט, ווען ער איז ארויס געגאנגען, האט ער געפונען איינעם

פֿאַן ווײַנע חברים, וועלכער איז איהם שולדיג געווען הונדערט דינר
(מטבעות) האט ער איהם געחאפט און געווארנען און געזאגט:
29 בעצאל מיר וואס דאס ביקט שולדיג. אזוי איז ווין חבר געפאלען
צוא ווײַנע פֿים איהם געבעטען און געזאגט: ווארט מיר אָב, איך
וועל דיר אלעס בעצאלען. נור דער האט ניט געוואלט, און איז
30 געגאנגען און האט איהם אריין געזעצט אין געפֿינגענעס, ביז ער
וועט איהם בעצאלען דעם חוב. ווען ווײַנע חברים האבען געזעהן,
וואס איז פֿאַרגעקומען, ווײַנען זיי טרויעריג געווארען, און זיי ווײַנען
געגאנגען און האבען דערציילט אלץ וואס עס איז געשעהען ווײַנע
הערן. דאמאלסט האט דער הערר איהם גערופֿען און געזאגט:
32 דאס בענער קנעכט, דיין גאנצען חוב האב איך דיר מוחל געווען
ווייל דאס האסט מיך געבעטען. דארפסט דא דען אויך ניט
33 רחמנות האבען אויף דיין חבר וויא איך האב אויף דיר רחמנות
געחאט? און ווין הערר איז אין פעס געווארען, און האט איהם
איבערגעגעבען צוא דא פֿייניגער, ביז ער וועט איהם בעצאלען
35 דעם גאנצען חוב. אזוי וועט אויך מיין פֿאטער אין הימל אייך
טאן ווען יעדער פֿאַן אייך וועט ניט מוחל ווין מיטן גאנצען הארצען
וויין ברודער וועלכער האט געווינדנט געגען איהם.
ווען ישוע האט געענדעט דאס ווערטער, איז ער ארויס ים
געגאנגען פֿאַן גליל, און איז געקומען אין דעם גענער פֿאַן יהודה,
פֿאַן יענער זייט ירדן. פֿיל מענטשען זענען איהם נאך געגאנגען,
און ער האט זיי דארט געהיילט. און דא פֿרושים זענען צוא
געגאנגען צוא איהם און האבען איהם געפרובט און געזאגט: מען
איין מענטש ויך צוא שידען מיט ווין ווייב פֿאַר יעדער סבה
(אורזאכע)? און ער האט זיי געענטפֿערט און געזאגט: האט איהר
דען ניט געלענען, דאס דער באשעפֿער אין אַנפֿאנג האט איין וָכר
און איין נקבה זיי בעשאפֿען. און האט געזאגט: דעריבער
פֿאַרלאזט איין מענטש דען פֿאטער און מוטער און איז ויך מדבק
צוא זיין ווייב, און צוויי ווערען איין פֿלייש. און אזוי זענען זיי שוין
ניט צוויי, נור איין גוף, דעריבער וואס נאָמט האט פֿעראייניגט,
דאס וואל קיין מענטש ניט צוא שידען. זיי זאגען איהם: וויא אזוי
7 דען האט משה געבאטען, דאס מען וואל געבען איין גט, און ויך

8 מיט איהר צוא שיידען? און ער זאגט זיין: וועגען אייער הארט
הערציגקייט האט משה אייך מתיר געמאכט צוא שיידען ויך מיט
9 אייערע ווייבער, אבער פאן אנפאנג איז נישט אזוי געווען. נור איך
זאג אייך: ווער עס צוא שיידעט ויך מיט זיין ווייב, נישט וועגען
נאר, און האט חתונה מיט איין אנדערע, איז איין נואף, און דער
10 וואס געמט איין גרושה איז איין נואף. און זיינע תלמידים זאגען
איהם: ווען דיא זאך צווישען מאן און ווייב איז אזוי, איז דאך
11 בעסער מען זאל נאר נישט חתונה האבען. און ער האט זיי געזאגט:
נישט יעדער קאן מקבל זיין דאס ווארט, נור וועמען עס איז געגעבען
12 געווארען. דען עס זענען דא סריסים, וועלכע זענען פאן דער
מוטערס לייב אזוי געבארען, און עס זענען דא סריסים וועלכע
מענטשען האבען זיי מסרם געווען, און עס זענען דא סריסים,
וועלכע האבען ויך אליין מסרם געווען וועגען דאס מלכות השמים,
13 ווער עס קאן מקבל זיין, לאז מקבל זיין. דאמאלסט זיינען
צוא געבראכט געווארען צוא איהם קינדער, כדי ער זאל אויף
זיי דיא הענד לעגען און זאל מתפלל זיין, און דיא תלמידים האבען
14 אויף זיי אן געשרייען. נור ישוע האט געזאגט: לאזט צוא דיא
קינדער, און שטערט זיי נישט צוא קומען צוא מיר, דען דאס מלכות
15 השמים איז זייערעס. און ער האט אויף זיי געלעגט דיא הענד,
16 און איז פאן דארטען אונעם געגאנגען. און זעה, איינער איז
צוא געגאנגען, און האט איהם געזאגט: נוטער רבי! וואס פאר
איינע נוטע זאך זאל איך טאן, כדי איך זאל האבען דאס עוויגע
17 לעבען? און ער האט איהם געזאגט: וואס רופסט דוא מיך נוטער,
קיינער איז נישט גוט, אויסער איין גאט, ווען דוא ווילסט אריין
18 געהן אין לעבען היט דיא מצות. ער זאגט איהם: וועלכע? ישוע
זאגט איהם: לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, לא תענה עד שקר,
(דוא זאלסט נישט מוילטען, זאלסט נישט מענאף זיין, זאלסט נישט גנב'ען
19 זאלסט נישט פאלשע עדות זאגען). כבוד את אביך ואמך, ואהבת
לרעך כמוך (עהרע דיין פאטער און מוטער, און זאלסט ליבען
20 דיין חבר וויא ויך אליין). דער יונגער מאן זאגט איהם: דאס
אללעס האב איך אב געהיט פאן מיין יונגער אן, וואס דען פעלט
21 מיר? ישוע זאגט איהם: אויב דוא ווילסט זיין איין פאלקאמענער

מתי יט ב

געה, פאר קויף דיין פארמענען און צוא טייל ארעמע לייט, וועסט
 דוא האבען איין אויפן אין הימל, און געה מיר נאך. ווען דער
 יונגער מאן האט דאס געהערט, איז ער אונעק געגאנגען טרויעריג,
 ווייל ער האט געהאט פילע גיטער. און ישוע האט געזאגט וויינע
 תלמידים: אין אמת'ען זאג איך אייך: פאר איין עושר ווערט
 שווער אריין צוא קומען אין דאס מלכות אלהים. נאך זאג איך
 אייך: עס איז לייכטער פאר איין קעמפל דורך צוא געהן דורך
 איין אויפן פאן איין נאדעל איידער פאר איין עושר אריין צוא
 קומען אין מלכות אלהים. ווען וויינע תלמידים האבען דאס
 געהערט, האבען זיי ויד געהר דערשראקען, און געזאגט: ווען אזוי,
 ווער קאן ויך רעטען? ישוע אבער האט זיי געזאגט: פאר מענטשען
 איז דאס אונמעגליך, פאר גאטט אבער איז אלעס מעגליך.
 דאמאלסט האט פטר געענטפערט, און געזאגט: זעה, מיר האבען
 אלעס פערלאזען און מיר זענען דיר נאך געגאנגען, וואס וועלען
 מיר האבען? און ישוע האט איהם געזאגט: באמת זאג איך אייך:
 דאס איז, וועלכע איהר זענט מיר נאך געגאנגען, אין דער גיטער
 וועלט, ווען דער בוראדם וועט זיצען אויף זיין כסא הכבוד, וועט
 איהר אויך זיצען אויף צוועלף שטילען צוא משפט'ן דיא צוועלף
 שבטים פאן דיא ישראל. און יעדער, ווער עס פערלאזט הייזער,
 אדער ברידער, אדער שוועסטער, אדער פאטער, אדער מוטער,
 אדער ווייב, אדער קינדער, אדער פעלדער, פאן זיין נאמען
 ווענען, וועט מקבל זיין הונדערט מאל אזוי פיל און וועט ירש'ען
 דאס עוויגע לעבען. פיל וועלכע זענען ערשטע, וועלען זיין לעצטע,
 און לעצטע וועלען זיין ערשטע.
 דען דאס מלכות השמים איז גלייך, וויא איין בעל-הבית, וואס ב
 איז ארויס געגאנגען אין פריה מארגען, צוא דינגען ארבייטער פאר
 זיין וויינאדטען. נאך דעם וויא ער האט ויך געדונגען מיט דיא
 ארבייטער צוא דינר (מטבע) פאר איין טאג, האט ער זיי געשיקט
 אין זיין וויינאדטען. ווען ער איז ארויס געגאנגען אין דער דריטער
 שעה, האט ער געזעהן אנדערע, וועלכע זענען געשטאנען אויף דעם
 מארק לעדיג. און ער האט זיי געזאגט: געהט איהר אויך אין
 זיין וויינאדטען, און וואס עס וועט רעכט זיין וועל איך אייך

5 געבען; ווי ווענען גענאנגען. אין דער ועבסטער שעה, און דער
 ניינטער שעה, איז ער נאך איין מאל ארויס גענאנגען, און האט
 6 דאס ועלכע געטאן. און ארום דער עלפטער שעה, איז ער ארויס
 גענאנגען און האט געטראפען דארטען אנדערע, וועלכע ווענען
 געשטאנען לעדיג, און זאגט צוויי: וואס שטעהט איהר דא דען
 7 גאנצען טאג לעדיג? ווי האבען איהם געזאגט: קיינער האט אונז
 נישט געדונגען, און ער זאגט וויי: געהט איהר אויך אין מיין
 וויינאדערטען, און וואס עס וועט רעכט ויין וועט איהר מקבל ויין.
 8 ווען עס איז אנווענד געווארען, האט דער הערר פאן דעם
 וויינאדערטען געזאגט צוויי פערזאנלעכע: רופ דא ארבייטער,
 און גיב ווי וויער שכר, הייב אן פאן דא לעצטע, ביז דא ערשטע.
 9 און דא, וועלכע ווענען געקומען אין דער עלפטער שעה האבען
 10 מקבל געווען צוויי דין. דא, וועלכע ווענען געקומען צום ערשטען.
 האבען געדאכט, דאס ווי וועלען מקבל ויין מעהרער, נור ווי
 11 האבען אויך מקבל געווען צוויי דין. ווען ווי האבען מקבל געווען,
 12 ווענען ווי אונזאנפרידען געווארען אויף דעם בעל-הבית. און האבען
 געזאגט: דא לעצטע האבען געארבייט איין שעה, און דא
 פערלויכסט ווי מיט אונז, וועלכע האבען געליטען דאס שווערקייט
 13 פאן דעם טאג, און דא הייב. ער אבער האט געענטפערט און
 געזאגט צוויי איינעם פאן וויי: פריינד! איך מוהע דיר נישט קיין
 עולה האסט דא דען נישט אב געמאכט מיט מיר פאר איין דין?
 14 נעם דיר דיינעם, און געה, איך וויל געבען דעם לעצטען דאס
 15 ועלכע וואס דיר. האב איך דען נישט קיין רשות צוויי טאג מיט
 דאס מייניגע וואס איך וויל? אדער איז דאס אויג שלעכט ווייל
 16 איך בין איין גוטער? אזוי וועלען דא לעצטע ויין דא ערשטע,
 און דא ערשטע לעצטע, דען פיל ווענען גערופענע און וועניג ווענען
 17 אויסדערוויילטע. און ווען ישוע איז ארויס געגאנגען קיין ירושלים,
 האט ער אויף דעם וועג גענומען דא צוועלף תלמידים און דער
 18 נישט וואו נור ווי אליין ווענען געווען, און האט ווי געזאגט: נון מיר
 געהען ארויף קיין ירושלים און דער בן-אדם וועט איבער געגעבען
 ווערען צוויי דא עלסטע פהנים, און סופרים, און ווי וועלען איהם
 19 משפטן צום טויט. און ווי וועלען איהם איבער געבען צוויי דא

מתי כ

נזים, מען זאל איהם מבזה ויין, מיט רימער שלאנגען, אין קרייציגען,
 און אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויף שטעהן. ²⁰ דאמאלסט
 איז צוא געגאנגען צוא איהם דיא מוטער פאן זכדים קינדער מיט
 איהרע זעהנע, און ווען זיא האט זיך געבוקט האט זיא עטוואס ביי
 איהם געבעטען. ²¹ און ער האט איהר געזאגט: וואס ווילסט דוא?
 זיא זאגט איהם: זאג דאס דינע צוויי זעהנע מיינע זאלען ויזען
 ביי דיר, איינער אין דער רעכטער זייט און דער אנדערער אין
 דער לינקער, אין דיין מלוכה. ²² ישוע האט איהר געענטפערט,
 און געזאגט: איהר ווייסט ניט וואס איהר פערלאנגט, קאנט איהר
 דען טרינקען דעם בוס, וועלכען איך וועל טרינקען אדער זיך
 טובלען אין דער טבילה, אין וועלכער איך וועל מיך טובלען?
 און זיי זאגען איהם: מיר קענען. ²³ און ער זאגט: מיין בוס וועט
 איהר טרינקען, און מיין טבילה, אין וועלכער איך וועל מיך
 טובלען, וועט איהר זיך טובלען נור צוא געבען אייך צוא זענען
 זיך ביי מיר אין דער רעכטער זייט, און אין דער לינקער געהערט
 ניט מיר צוא געבען, נור דאס איז פאר דיא, פאר וועלכע מיין
 פאטער האט אנגעברייט. ²⁴ ווען דיא זעהען האבען דאס געהערט,
 זענען זיי אונצוגרייכען געווארען, איבער דיא צוויי ברידער.
²⁵ ישוע אבער האט זיי צוא גערופען און געזאגט: איהר ווייסט דאס
 דיא עלסטע פאן דיא פערלכער הערשען אויף זיי, און דיא גרויסע
 געוועלטיגען איבער זיי. ²⁶ נור צווישען אייך זאל אזוי ניט ויין, נור
 ווער פאן אייך, עס וויל זיין דער גרעסטער, דער זאל אייך ויין
 איין משרת. ²⁷ און ווער פאן אייך, עס וויל זיין דער ערשטער, זאל
 אייך ויין איין קנעכט. ²⁸ אזוי וויא דער בן-אדם איז ניט געקומען
 מען זאל איהם בעדינען, נור ער זאל דינען און אנוועק געבען ויין
 לעבען איין כפרה פאר פילען. ²⁹ און ווען זיי זענען ארויס
 געגאנגען פאן יריחו, איז פיל פאלק נאך זיי געגאנגען. ³⁰ און נון
 צוויי בלינדע, וואס זענען געעסען ביים וועג, ווען זיי האבען
 דערהערט, דאס ישוע געהט דורך, האבען זיי אנגעפאנגען צוא
 שרייען: האב רחמנות אויף אונז, הערר, זאהן דודים. ³¹ דאס פאלק
 האט אנגעשריגען אויף זיי, דאס זיי זאלען שווייגען, נור זיי האבען
 נאך מעהרער געשריגען: האב רחמנות אויף אונז הערר, זאהן

32 דודים. ישוע האט זיך אב געשטעלט, און האט זיי צוא גערופען
 33 און געזאגט: וואס ווילט איהר, דאס איך זאל אייך טאן? און זיי
 זאגען איהם הערר! דאס אונזערע אויגען זאלען געעפענט ווערען.
 34 ישוע האט רחמנות באקומען, און האט אנגערירט זייערע אויגען,
 און באלד זענען זייערע אויגען געהענדיג געווארען, און זיי זיינען
 נאך איהם נאך געגאנגען.

כא ווען זיי האבען זיך געעהענט קיין ירושלים, און זענען געקומען
 קיין בית-פגי צום הר-הזיתים, האט ישוע דאמאלסט געשיקט
 2 צוויי תלמידים. און האט זיי געזאגט: געהט אריין אין דאָרף,
 וואס איז גלייך אנטקעגען אייך, און איהר וועט פאלד געפינען
 איין צוא געבונדענעם אייזעל און איין יונגען אייזעלע ביי איהם,
 3 בינדעט עס אב און ברענגט עס צוא מיר. און ווען איינער וועט
 אייך עטוואס זאגען, ענטפערט איהם, דער הערר בעדאָרף זיי
 4 און ער וועט פאלד זיי שיקען. דאס אלעס איז געווען, כדי עס
 זאל דערפילט ווערען, וואס איז געזאגט געווארען דורך דעם נביא,
 5 וועלכער זאגט: זאגט דער טאכטער ציין זעה, דיין מלך קומט
 צוא דיר, ער איז זאנפטמיטיג, און רייטעט אויף איין אייזעל און
 איין יונגען, וועלכער קומט ארויס פאן איין ווימטהור (איין ארט
 6 אייזעל). דיא תלמידים זענען געגאנגען און האבען געטאן, וויא
 7 ישוע האט זיי באפוילען. זיי האבען געבראכט דעם אייזעל מיט
 דעם יונגען אייזעל און האבען דערויף ארויף געלייגט זייערע
 8 קליידער, און האבען איהם ארויף געזעצט אויף זיי. און פיל
 פאלק האבען געלייגט זייערע קליידער, אויף דעם וועג, און אנדערע
 האבען אב געשניטען צווייגען פאן דיא בוימער, און האבען
 9 געשפרייט אויף דעם וועג. און דאס פאלק וואס איז געגאנגען
 פאר איהם און נאך איהם, האבען געשריגען: הושע-נא בן-דוד!
 10 ברוך-הבא בשם יהוה, הושע-נא במרומים! און ווען ער איז
 אריין געקומען קיין ירושלים, איז דיא גאנצע שטאדט באוועגט
 11 געווארען, און האט געזאגט: ווער איז דער? דאס פאלק האט
 12 געזאגט: דאס איז ישוע, דער נביא פאן נצרת אין גליל. און
 ישוע איז אריין געגאנגען אין בית המקדש פאן נאכט און האט
 ארויס געטריבען אלע וואס פארקויפען און קויפען אין היכל, און

מתי כא

- האט אומגעווארפֿען דיא מיישען פֿאן דיא חלפֿנים און דיא בענק
פֿאן דיא מויבען פֿערקויפֿערס. און ער האט זיי געזאגט: עס איז
געשריבען מיין הויז וועט גערויפֿען ווערען איין בית תפלה, און איהר
האט דאס געמאכט פאר איין הייל פֿאן רויפֿער. און אין בית
המקדש זענען צוא געגאנגען צוא איהם בלינדע און הינקענדיגע,
און ער האט זיי אויס געהיילט. ווען דיא עלסטע ברונים און
דיא סופרים האבען געזעהען דיא וואונדער, וועלכע ער האט
געטאן, און דיא קליינע קינדער וועלכע האבען געשרייען אין היכל
און האבען געזאגט: הושענא בן־דוד! האט דאס זיי פֿערדראסען.
און האבען איהם געזאגט: דוא הערסט וואס זיי זאגען? ישוע אבער
האט זיי געזאגט: יא! האט איהר דען קיין מאל ניט געלעזען: פֿאן
דעם מויל פֿאן קליינע און זייענדיגע קינדער, האסט דוא געגרינדעט
שבח (לויב). און ער האט זיי פֿערלאזט, און איז ארויס געגאנגען
פֿאן דער שטאדט קיין בית־עניא און האט דארט גענעכטיגט. און
דאס מארגענס פֿריה ווען ער האט זיך אומגעקערט אין שטאדט
אריין, איז ער הוינגעריג געווען. און ווען ער האט דערוועהן ביים
וועג איין פֿיינער־בוים איז ער צוא געגאנגען צוא איהם, און ווען
ער האט אויף איהם גאר ניט געפונדען, נור היילע בלעמער, האט
ער איהם געזאגט: עס זאל שוין פֿאן דיר עוויג קיין פֿרות ניט זיין,
און דער פֿיינער־בוים איז באלד פֿערדארט געווארען. ווען דיא
תלמידים האבען דאס געזעהען, האבען זיי זיך געוואונדערט און
געזאגט: וויא געשווינד איז דער פֿיינער־בוים פֿערדארט געווארען?
און ישוע האט זיי געענטפֿערט און געזאגט: אין אמת'ען זאג איך
איין: ווען עס וועט ביי איין זיין אמונה און וועט ניט צווייפלען,
וועט איהר ניט נור דאס טאן וואס איז געשעהען מיט דעם פֿיינער־
בוים איהר וועט אויך דינען פֿארג זאגען: הויב דיך אויף, און
נוארף דיך אריין אין ים, און דאס וועט געשעהען. און אלעס וואס
איהר וועט נור בעטען אין אייער תפלה מיט אמונה וועט איהר
מקבל זיין. און ווען ישוע איז געקומען אין בית המקדש און
האט געלערענט, זענען צוא איהם געגאנגען דיא עלסטע ברונים
און דיא זקנים פֿאן דעם פֿאלק, און האבען געזאגט: מיט וואס
פאר איין מאכט טרוסט דוא דאס? און ווער האט דיר געגעבען

- 24 דיוע מאכט? ישוע האט ניי געגנטפערט, און געזאגט: איך וועל
 אייך אויך פרעגן איין זאך: אויב איהר וועט מיר געבען איין
 גענטפער, אזוי וועל איך אייך געבען איין ענטפער, מיט וואס פאר
 25 איין מאכט איך טהוע דיועס. דיא טבילה פאן יוחנן, פאן וועמען
 איז זא געווען? פאן הימעל אדער פאן מענשען? זיי האבען צווישען
 זיך איבער געלייגט: ווען מיר וועלען זאגען, פאן הימעל, וועט ער
 26 אונז זאגען: ווארום האט איהר דען איהם ניט געגלויבט? וועלען
 מיר אבער זאגען: פאן מענשען, האבען מיר מורא צוא האבען
 פאר דעם פאלק, דען אלע האבען געהאלטען יוחנן פאר איין
 27 נביא. און זיי האבען ישוען געגנטפערט און געזאגט: מיר ווייסען
 ניט, און ער האט זיי אויך געזאגט: איך וויל אייך אויך ניט זאגען,
 28 מיט וואס פאר איין מאכט איך טהוע דיועס. וויא שיינט עס
 אייך? איין מאן האט געהאט צוויי זעהנע און ער איז צוא געגאנגען
 צוא דעם ערשטען און זאגט: קינד געה, ארבייט היינט אין מיין
 29 וויינגארטען. נור ער האט געגנטפערט און געזאגט: איך וויל ניט,
 30 שפעטער אבער האט ער תרטה באקאמען, און איז געגאנגען. און
 ווען ער איז צוא געגאנגען צוא דעם אנדערען און האט איהם
 געזאגט, דאס זעלבע, האט ער געגנטפערט און געזאגט: איך געה,
 31 הערר! און איז ניט געגאנגען. ווער פאן דיא ביידע האט דערפילט
 דעם פאטערס רצון: זיי האבען איהם געזאגט: דער ערשטער.
 ישוע זאגט זיי: אין אמת'ען זאג איך אייך: דאס דיא מוכסים און
 32 דיא זונות קומען פרייהר פאן אייך אין דאס מלכות אללהים, דען
 יוחנן איז געקומען צוא אייך מיט דער אנווייזונג פאן גערעכטיגקייט
 און איהר האט איהם ניט געגלויבט, דיא מוכסים און דיא זונות
 אבער האבען איהם נא געגלויבט, הנם איהר האט דאס געזעהען,
 האט קיין תרטה ניט געהאט דאס איהר זאלט איהם גלויבען.
 33 הערט אים איין אנדער משל: עס איז געווען איין בעל-
 הבית, וועלכער האט געפלאנצט איין וויינגארטען און האט ארום
 איהם געמאכט איין צוים, אים געגראבען אין איהם איין קעלמער;
 אים געבויט איין טורעם, און האט איהם איבער געגעבען צוא
 34 וויינגערטנער, און ער האט פערלאזען זיין לאנד, ווען עס האט
 זיך געגעהענט דיא צייט פאן דיא פירות, האט ער געשיקט וויינע

מתי כא הב

דינער צוא דיא וויינגערטנער, ווי זאלען נעמען וויינע פרות. דיא ³⁵
 וויינגערטנער האבען גענומען וויינע דינער, איינעם האבען ווי
 געשלאגען. איינעם האבען ווי געמייטעט, און איינעם האבען ווי
 פערשמיטט. ער האט נאך איין מאל געשיקט אנדערע דינער, ³⁶
 מעהר וויא דעם ערשטען מאל, און ווי האבען ווי געטאן דאס
 זעלבע. ענדליך, האט ער געשיקט צוא ווי ויין זאהן, און האט ³⁷
 ביי ויך געזאגט: ווי וועלען מורא האבען פאר מיין זאהן. אבער ³⁸
 ווען דיא וויינגערטנער האבען דער געהען דעם זאהן, האבען ווי
 איינער צום אנדערען געזאגט: דאס איז דער יורש, קומט לאזט
 אונז איהם הרגענען און צוא געמען ויין ירושה פאר אונז אליין. און ³⁹
 ווי האבען איהם גענומען, און האבען איהם ארויס געווארפען פאן
 דעם וויינגארטען, און האבען איהם דער הרגעט. און, נון, ווען ⁴⁰
 דער בעל־הבית פאן דעם וויינגארטען וועט קומען, וואס וועט ער
 מיט דיא וויינגערטנער מאכען? ווי זאגן איהם: דיא שלעכטע ⁴¹
 וועט ער מיט איין שלעכטען טויט אומבריינגען, און דעם ווייז־
 נארטען וועט ער אוועקגעבען צוא אנדערע וויינגערטנער, וועלכע ⁴²
 וועלען איהם אב געבען דיא פרות אין ויין צייט. ישוע זאגט ווי:
 האט איהר דען קיין מאל ניט געלעזען אין דיא שריפט (תנ"ך):
 דער שטיין וועלכען דיא בוי לייט האבען פערווארפען, דער איז
 צום עקשטיין געווארען, פאן העררן איז ער געקומען, און איין ⁴³
 וואונדער איז ער אין אינגערע אייגען. דעריבער זאג איך אייך:
 דאס עס וועט אוועק גענומען ווערען פאן אייך דאס מלכות אלהים,
 און עס וועט געגעבען ווערען צוא איין פאלק, וואס ברענגט וויינע ⁴⁴
 פרות. און דער ווער עס וועט פאלען אויף דעם שטיין, וועט צוא
 ברענגען ווערען, און אויף וועמען ער וועט פאלען וועט ער איהם
 צוא ברעקלען. און ווען דיא עלסטע בנהים און פרושים האבען ⁴⁵
 געהערט וויינע משלים, האבען ווי דערקענט דאס ער רעדט וועגען
 ווי. און האבען געזוכט איהם צוא האפען. נור ווי האבען מורא געהאט ⁴⁶
 פאר דעם פאלק, דען ווי האבען איהם געהאלטען פאר איין נביא.
 ישוע האט נאך גערעדט מיט משלים און האט געזאגט: דאס ^{כב}
 מלכות השמים איז גלייך צוא איין מאן איין מלך, וועלכער האט ²
 חתונה געמאכט ויין זאהן, און האט געשיקט וויינע קנעכט רופען ³

מתי כב

כט

דיא איינגעלאדענע אויף דער חתונה, און ווי האבען ניט געוואלט
 4 קומען. ער האט נאך איין מאל געשיקט אנדרע קנעכט און
 געזאגט: זאגט דיע איינגעלאדענע: נון איך האב פארטיג געמאכט
 מיין סעודה, מיינע אקסען און פעטע פיה זענען געשאכטען, און
 5 אלעס איז פארטיג, קומט אויף דער חתונה. נור ווי האבען
 דערפון גאר ניט געדאכט; ווי זענען צוגאנגען, דער אויף ווין
 6 פעלד, דער אנדערער צוא ווין מסחר. דיא איבריגע האבען
 גענומען וויינע קנעכט און האבען ווי שלעכט געהאנדעלט און
 7 געהרגט. ווען דער מלך האט דער פאן געהערט, איז ער אין
 כעס געווארען, און האט געשיקט ווין חיל און האט אומגעבראכט
 8 דיא מערדער און האט פארברענט ווייער שטאדט. דאמאלסט
 זאגט ער צוא וויינע קנעכט: דער מאלצייט פאן דער חתונה איז
 9 פארטיג, און דיא איינגעלאדענע זענען ניט ווערט געווען. דערפער
 גייט אויף דיא הויפט ווענען, און אלעמען, וועלכע איהר וועט
 10 געפינען, רופט אויף דעם מאהלצייט. און דויע קנעכט זענען
 ארויס געגאנגען אויף דיא ווענען און האבען איין געזאמעלט אלעמען
 וועמען ווי האבען נור געפונען, שלעכטע און גוטע, און דאס הייז
 11 פאן דער חתונה איז פול געווארען פאן דיא געסט. דער מלך,
 וועלכער איז אריין געקומען זעהען דיא געסט, האט דערוועהן
 דארטן איין מאן, וועלכער איז ניט געווען געקליידעט אין חתונה
 12 קליידער. און ער זאגט איהם: פריינד! וויא אזוי ביסט דוא
 אריין געגאנגען אהער אן חתונה קליידער? ער האט געשמומט.
 13 דאמאלסט האט דער מלך געזאגט צוא וויינע דינער: בינדעט
 איהם דיא הענד און פיס, און נעמט איהם און ווארפט איהם אין
 דער אויסוועגסער פינסטערניס; דארטען וועט ווין קלאג און
 14 ציין קרייצונג. דען פיל זענען גערופען, אבער וועניג זענען אויס
 15 דערוויילט. דאמאלסט זענען דיא פרושים געגאנגען איין
 עצה צוא האלטען וויא מען זאל איהם האפען דורך וויינע ווערטער.
 16 און ווי האבען געשיקט צוא איהם ווייערע מלמידים מיט דיא לייט
 פאן הורדוס און האבען געזאגט: רבי! מיר ווייסען דאס דוא ביסט
 איין אמת'ער מענטש און דאס דוא לערענסט מיט אמת נאטעס
 וועג און דוא פרענסט נאך קיינעם ניט, דען דוא ביסט קיינעם ניט

מתי כב

17 נושא פנים. דעריבער זאג אינז: וויא שיינט דיר? איז עס ערלויבט
 צוא געבען מס דעם קיסר אדער ניט? ישוע אפער האט דערקאנט
 18 וייער שלעכטקייט, און האט געזאגט: וואס פרוכט איהר מיך
 19 הנפים? ווייזט מיר איין מטבע פאן דעם מס, ווי האבען איהם
 20 געבראכט איין דינר. איז ער זאגט ווי וועמעס איז דויע צורה און
 21 אויפשריפט? ווי זאגען איהם דעם קיסר'ס, אזוי זאגט ער צוא ווי:
 דעריבער ניט דעם קיסר וואס דעם קייסערס איז און נאטט וואס
 22 נאטטעס איז. ווען ווי האבען דאס געהערט, האבען ווי זיך
 23 געוואונדערט, איהם אב געלאזען און אוועק געגאנגען. אין דעם
 זעלבען מאג זענען צוא איהם געקומען דיא צדוקים, וועלכע זאגען:
 24 עס איז ניט דא קיין תחית המתים, און האבען איהם געפרעגט:
 רבי! משה האט געזאגט: ווען איין מאן שטארבט אן קינדער, זאל
 25 זיין ברודער זיין ווייב מיכס וויי, און זאל אויף שטעלען קינדער
 פאר זיין ברודער. נון, ווינען געווען ביי אינז זיבען ברודער, דער
 26 ערשטער האט חתונה געהאט איז געשטארבען, און אזוי וויא ער
 האט קיין קינדער ניט געהאט, האט ער איבער געלאזט זיין ווייב
 27 זיין ברודער, דאס זעלבע איז געווען מיט דעם צווייטען, און
 דריטען, ביז דעם זיבעטען. נאך ווי אלעמען איז דיא פרוי אויך
 28 געשטארבען, דעריבער נאך תחית המתים, וועמעס פאן דיא
 29 זיבעטס ווייב וועט זיין? דען אלע האבען זיא געהאט, ישוע
 האט ווי געענטפערט און געזאגט: איהר זענט זיך טועה, ווייל איהר
 30 קאנט ניט דיא שריפט (תנ"ך) אויך ניט דיא גבורה פאן נאטט.
 דען נאך תחית המתים געהמען מענער קיין פרויען און פרויען קיין
 31 מענער ניט, נור מען בלייבט וויא דיא מלאכים אין הימל. און
 וועגען תחית המתים האט איהר דען ניט געלעזען וואס פאן נאטט
 32 איז אייך געזאגט: איך בין דער נאטט פאן אברהם און דער נאטט
 פאן יצחק און דער נאטט פאן יעקב, נאטט איז ניט קיין נאטט
 33 פאן מויטע, נור פאן לעבענדיגע. און ווען דאס פאלק האט
 געהערט, האבען ווי זיך געוואונדערט איבער זיין לעהרע.
 34 און דיא פרושים, ווען ווי האבען געהערט אז ער האט פערשטומט
 35 געמאכט דיא צדוקים, האבען ווי זיך פערזאמלט, און אייגער
 36 פאן ווי איין פעל תורה האט איהם געפרובט און געזאגט: רבי!

וועלכע איז דיא גרעסטע מצוה אין דער תורה? ישוע זאגט איהם:
 לייב נאטט דיין נאטט מיט דיין נאנצען הארצען מיט דיין נאנצען
 נפש, און מיט דיין נאנצען פערשטאנד. דאס איז דיא ערשטע
 און דיא גרעסטע מצוה. דיא צווייטע, וועלכע איז גלייך צוא איהר
 איז, לייב דיין חבר (מיט מענטשען) וויא דיר אליין. אויף דווע
 צוויי מצוות הענגען דיא נאנצע תורה און גביאים. ווען דיא
 פרושים האבען זיך פערזאמעלט האט ער זיי געפרעגט: וואס
 דענקט איהר וועגען דעם משיח? וועמעס זאהן איז ער? מען זאגט
 איהם דוד'ס, ער זאגט זיי וויא אזוי רופט איהם דוד אין גייסט
 ווען ער זאגט: נאטט האט געזאגט צוא מיין העררן: זען דיר
 צוא מיין רעכטער האנד, ביז איך וועל מאכען דייןע פינגער פאר
 איין בענקעלע אונטער דייןע פיס. דעריבער ווען דוד רופט איהם
 הערר, וויא אזוי איז ער זיין זאהן? און קיינער האט איהם קיין
 ווארט ניט געקאנט ענטפערען; און פאן דעם טאג אן האט שוין
 קיינער זיך ניט געוואגט איהם צוא פרעגען.

כג. דאמאלסט האט ישוע אנגעהויבען צוא רעדען צום פאלק און
 צוא זיינע תלמידים, און האט געזאגט: אויף משה'ס שטול האבען
 זיך דיא סופרים ופרושים געזעצט. דעריבער אלעס וואס זיי
 זאגען אייך אן צוא האלטען, דאס טהוט און האלט, אבער וויא
 זייערע מעשים טהוט ניט, דען זיי זאגען און טהוען עס ניט. זיי
 בינדען שווערע משאות און לייגען ארויף אויף דיא מענטשענס
 אקסלען, זיי אבער ווילען אפילו מיט זייער פינגער ניט אנריהרען.
 אלע זייערע מעשים טהוען זיי, דאס זיי זאלען געוועהען ווערן פאר
 לייטען; זיי מאכען ברייט זייערע תפילין און לאנג דיא ציצית
 פאן זייערע קליידער. אויבען אן צוא ניצען אויף סעודות, און צוא
 שטעהען אויבען אן אין דיא שולען, און מען זאל זיי געריסען אין
 דיא נאסען, און לייט זאלען זיי רופען רבי רבי. איהר אבער
 רופט אייך ניט רבי, דען איין רבי האט איהר, דעם משיח, און
 איהר אלע זענט ברודער, און רופט קיינעם ניט אויף דער ערד
 איינער פאטער, דען איין פאטער האט איהר, וועלכער איז אין
 הימל. און רופט אייך ניט לעהרער דען איין לעהרער האט
 איהר דען משיח, דער גרעסטער פאן אייך זאל אייער משרת

מתי כג

- ויין. דען ווער עס מאכט זיך הויך, דער וועט נידעריג ווערען, און
 ווער עס מאכט זיך נידעריג, דער וועט הויך ווערען. וועה
 איז אייך סופרים און פרושים חנפים, איהר פארשליסט דאס
 מלכות השמים פאר מענשען, דען איהר אליין געהט ניט אריין,
 און דיא וואס ווילען אריין געהן, דערלאזט איהר ניט. וועה איז
 אייך סופרים און פרושים חנפים, איהר שלינגט איין הייווער פאן
 אלמנות, און פאר לייטען וועט איהר לאנג מתפלל, דער פאר
 וועט איהר מעהר נעמשפט ווערען. וועה איז אייך סופרים און
 פרושים חנפים, איהר געהט ארום איבער דעם ים און יבשה, כדי
 איהר זאלט איין גר מאכען, און ווען ער איז שוין אנטלעכער געווארען,
 אזוי מאכט איהר איהם פאר איין בן-גיהנם, צוויי מאל ערנער,
 וויא איהר וועט. וועה איז אייך בלינדע פיהרער, וואס איהר זאגט:
 ווער עס שווערט ביי דעם בית המקדש איז גאר ניסם, אבער
 ווען ער שווערט ביי דעם גאלד פאן דעם בית המקדש איז ער
 חייב. נארען און בלינדע, וואס איז גרעסער דאס גאלד אדער
 דער בית המקדש, וואס מאכט דאס גאלד הייליג? ווייטער, ווען
 איינער שווערט ביי דעם מזבח איז גאר נישט, אבער ווען ער
 שווערט ביי דעם קרבן וואס איז אויף איהם איז ער חייב. נארען
 און בלינדע, וואס איז גרעסער דער קרבן אדער דער מזבח, וואס
 מאכט דעם קרבן הייליג? דעריבער ווער עס שווערט ביי דעם
 מזבח, שווערט ביי איהם און מיט אלץ וואס איז אויף איהם, און
 ווער עס שווערט ביי דעם בית המקדש, דער שווערט ביי איהם
 און ביי דעם וועלכער וויינט אין איהם. אין ווער עס שווערט ביי
 דעם הימל, שווערט ביי גאטעס שטיל און ביי דעם וואס זיגט
 אויף איהם, וועה איז אייך סופרים און פרושים חנפים, איהר
 ניט מעשר פאן מנתא, שבת און כמון, און פערלאזט דיא שווערערע
 אין דער תורה: משפט חסד און אמונה, דאס געהער מען צוטאן,
 און יענע ניט צופערלאזען. בלינדע פיהרער, וועלכע ווייזן אויס
 איין פליג, און שלינגען איין איין קעמערל. וועה איז אייך סופרים
 און פרושים חנפים, איהר רייניגט דעם אויס וועניגסטען ווייט פאן
 דעם בום און שיסלען און אינעוועניג וויינען זיי פול מיט רויב און
 אונרעכט, בלינדער פרוש, רייניג צום ערשטען דאס אינעוועניגסטע

פֶּאן דעם כּוּם און שײַסעל, כּדי דאָס אײַסוועניגסטע פֿאַן דעם כּוּם
27 זאַל אױך רײן ווערען. וועה איז אײך סופֿרים און פֿרושים חנפים
איהר זענט גלייך צו אַב נעקאלכטע קברים, וועלכע פֿאַן דרויסען
זעהען וײַ אױס שׂען, אָבער אײַנעוועניג זענען וײַ פול מיט טױטע
28 בײַנער און אַלערלײ טומאַה. אַזױ זענט איהר אױך, פֿאַן דרויסען
זעהט איהר אױס וײַא מענשען צדיקים, אָבער אײַנעוועניג זענט
29 איהר פול מיט חנופה און בעזעם. וועה איז אײך סופֿרים, פֿרושים
און חנפים, איהר בױעט קברים פֿאַר דיא נביאים און באפֿיצט
30 דיא מצבות פֿאַן דיא צדיקים. און איהר זאָגט: ווען מיר וואלטען
געווען אין אונזערע פֿאַטערס צײַטען, וואלטען מיר ווײַל נישט שולדיג
31 געמאַכט מיט וײַ אין דאָס בלוט פֿאַן דיא נביאים. אַזױ זאָגט
איהר דאך אױף ווײַל אַלײן עדות, דאָס איהר וײַט דיא קינדער
32 פֿאַן דיא נביאים'סע מאַרדער. און איהר דערפֿילט דיא מאַם
33 פֿאַן אײַערע עלטערן. איהר שלאנגען, דיא קינדער פֿאַן שלאנגען.
וײַא אַזױ וועט איהר נצול ווערען פֿאַן דעם משפֿט פֿאַן גיהנום?
34 דעריבער, נון, איך שיק אײך נביאים און חכמים און סופֿרים,
און איהר וועט אײַניגע הרגינען אין קרייצגינגען, און אנדערע וועט
איהר שײַסען אין אײַערע שולען און רודפֿן פֿאַן שטאַדט צו
35 שטאַדט. כּדי עס זאל אױף אײך קומען אַלע אונשולדיגע בלוט,
וואס איז פֿערנאַסען געווארען אױף דער ערד פֿאַן דאָס בלוט
פֿאַן הַבַּל דעם צדיק, בײַ דאָס בלוט פֿאַן זכריהו בן ברכיהו
וועלכען איהר האט געהאַרגעט צווישען דעם היכל און מזבֿח.
36 אין אַמִתֶּען זאָג איך אײך: דאָס אַלעס וועט קומען אױף דינען
37 דור, ירושלים! ירושלים! וואס הרגסט דיא נביאים און
פֿערשטײַניגסט דיא וועלכע וײַנען געשיקט צו דיר! וויפֿיל מאל
האב איך געוואלט אײן זאמלען דינע קינדער, וײַא אײן הון
זאמעלט אונטער איהרע פֿליגעל איהרע הינדלאך, און איהר
38 האט נישט געוואלט. נון, אײַער הױז ווערט אײך חרוב געלאזען
ווערען, דען איך זאָג אײך: פֿאַן יעצט אָן וועט איהר מײַד שױן נישט
זעהען, בײַז איהר וועט נישט זאָגען ברוך הָבָא בָשֶׁם יְהוָה.
כד און ישוע איז ארויס געגאנגען, און איז אַנזעק פֿאַן דעם בית
המקדש, און וײַנע סלמידים זענען צוגעגאנגען צו איהם אום איהם

מתי כד

צו ווייזען דיא געביידען פאן דעם בית המקדש. און ישוע האט
 ווי געזאגט: זעהט איהר דען ניט דאס אלעס? אין אמתען זאג
 איך אייך: עס וועט דא אייך ניט בלייבען איין שטיין אויף איין
 שטיין וואס וועט ניט צו ווארפען ווערען. ווען ער איז געוועסען
 אויף דעם הר הבית, אזוי ווען צו איהם צוגעזאגט דיא תלמידים
 אליין. און האבען געפרעגט: זאג איינע ווען וועט דאס ויין, און וואס
 איז דער צייטען פאן דיין קומען און דאס ענדע פאן דער וועלט?
 ישוע האט ווי געזאגט: וועט פערפיהרען. דען פיל וועלען קומען אין מיין נאמען
 און וועלען זאגען: איך בין דער משיח און וועלען פיל פערפיהרען.
 אייך וועט איהר הערען מלחמות שמועות פאן מלחמה, זעהט,
 שרעקט ויך ניט. דען אזוי מוז עס קומען. נור דאס איז ניט דאס
 ענדע. דען עס וועט אויף שטעהן איין פאלק אויף איין פאלק און
 איין מלוכה אויף איין מלוכה, און עס וועט ויין הונגער, פעסט, און
 ערד ציטערען אין פערשידענע ערטער. דאס אלעס איז אבער
 דער אנהייב פאן דיא ווייטאקען. דאמאלסט וועלען ווי אייך
 איבערגעבען צו פלאגען און וועלען אייך טויטען. און איהר וועט
 געהאסט ויין פאן אלע פעלקער פאן מיין נאמען וועגען. און
 דאמאלסט וועלען פיל געשטרויבעלט ווערען. און איינער דעם
 אנדערען וועלען ארויס געבען. און איינער דען אנדערען וועלען
 פיינד האבען. און איין סך פאלשע נביאים וועלען אויף שטעהן
 און וועלען פיל פערפיהרען. און ווייל דאס אונזעכט וועט ויך
 פערמעהרען, וועט ביי פילען דיא ליבע קאלט ווערען. ווער עס
 וועט אויסהאלטען ביז צום ענדע דער וועט גערעכטעט ווערען.
 און דיעזע פרייליכע בשורה פאן דער מלוכה וועט געפרעדיגט
 ווערען אין דער גאנצער וועלט. פאר איין עדות צו אלע פעלקער
 און דאמאלסט וועט קומען דאס ענדע. דעריבער ווען איהר וועט
 דעוועהן דאס גרויל פאן דעם חורבן (שקוץ משומם) וואס עס
 איז געזאגט געווארען דורך דניאל הנביא, שטעהנדיג אויף דעם
 הייליגען ארט (דער לעזער זאל עס פערשטעהן). דאמאלסט
 ווער עס געפינט ויך אין יהודה זאל לויפען צו דיא בערג. און
 ווער עס איז אויף דעם דאך דער זאל ניט העראב געהען געטוואס

18 געהומען פאן ויין הייז. און ווער עס איז אין פעלד דער זאל ויך
 19 ניט אומקעהרען צוריק נעמען וויינע קליידער. און וועה איז דיא
 20 מעופרת'ע און דיא וויינענדיגע אין דינע צייטען. ווייט מתפלל,
 דאס דיא אנטלויפונג זאל ניט אויסקומען אין ווינטער אדער אום
 21 שבת. דען דאמאלסט וועט ויין איין גרויסע צרה וועלכע איז
 ניט געווען פאן אנפאנג דער וועלט ביז יעצט, און עס וועט ניט
 22 ויין. און ווען יענע טעג וואלטען ניט פערקירצט ווערען, אזוי
 וואלט קיין פליישניט ניצל געווארען. נור וועגען דיא אויסדערנוועלטע
 23 וועלען דיא טעג פערקירצט ווערען. דאמאלסט ווען איינער וועט
 אייך זאגען: זעה דא איז דער משיח, אדער דארטען, אזוי גלויבט
 24 ניט. דען דאמאלסט וועלען אויף שטעהן פאלשע גביאים און
 פאלשע משיחים און וועלען געבען גרויסע צייכען און וואונדער,
 25 כדי צו פערפיהרען ווען עס זאל מיגלאך ויין אויך דיא אויס-
 דערנוועלטע. נון, האב איך אייך פאראויס געזאגט. דעריבער
 26 ווען זיי וועלען צו אייך זאגען, זעהט, ער איז אין דער מדבר, אזוי
 געהט ניט ארויס; זעהט, ער איז אין דיא צימערן, אזוי גלויבט
 27 ניט. דען וויא איין בלייבן געהט ארויס פאן מורח און לייכטעט
 28 ביז מערב, אזוי וועט ויין דאס קומען פאן דעם בן-אדם. דען וואו
 דיא גבולה איז, דארטען פערזאמעלען ויך דיא אדלער.
 29 מיט איין מאל, נאך דער צרה פאן יענער צייט, וועט דיא זאנע
 פינסטער ווערען, און דיא לבנה וועט איהר ליכט ניט געבען, און
 דיא שטערען וועלען פאן הימל אראבפאלען. און דיא הימלעלשע
 30 קרעפטען וועלען דערציטערט ווערען. דאמאלסט וועט ויך
 באווייזען אין הימל דער צייכען פאן דעם בן-אדם און דאמאלסט
 וועלען אלע פעלקער פאן דער ערד קלאנגען, און זיי וועלען זעהען
 דעם בן-אדם קומען אויף דעם וואלקען פאן הימל מיט מאכט
 31 און גרויס הערליכקייט. און ער וועט אים שיקען וויינע מלאכים
 מיט איין גרויסען קול פאן איין שופר, און זיי וועלען איינזאמעלען
 וויינע אויסדערנוועלטע פאן דיא פיר ווינטען, פאן איין ענדע פאן
 32 הימל ביז צום אנדערען. לערענט אייך פאן דעם פיינען
 בוים איין משל, ווען וויינע צווייגען ווערען שוין ווייך און לאזען
 ארויס בלעטער, אזוי ווייסט איהר דאס דער וומער איז נאענט.

מתי כד

33 אויף ווען איהר וועט דינעם אלעם זעהען ווייסקט, דאס עס איז
 נאדענט ביי דער טהיר. אין אמת'ען זאג איך אייך: דינער דור
 34 וועט נאך ניט פארנעהן, ביז דינעם אלעם וועט געשעהען. הימל
 35 און ערד וועלען פארנעהן, אבער מיינע ווערסטער וועלען ניט
 פארנעהן. אבער פאן דעם טאג און דער שעה ווייסקט
 36 קיינער ניט. אויך ניט דיא מלאכים אין הימל, נור מייז פאטער
 אליין. און אזוי וויא עס איז געווען אין דער צייט פאן נח, אזוי
 37 וועט זיין ווען דער בן-אדם וועט קומען. דען אזוי וויא אין דיא
 38 צייטען פאר דעם מבול האבען זיי געעסען, געטרונקען, מענער
 גענימען פרויען, און פרויען מענער, ביז דעם טאג ווען נח איז אין
 דער תבה אריין געגאנגען. און האבען פאן גארנישט ניט געוואוסט,
 39 ביז דער מבול איז געקומען און האט אלעמען אומגעבראכט, אזוי
 וועט זיין ווען דער בן-אדם וועט קומען. דאמאלסט וועלען צוויי
 40 זיין אויף דעם פעלד: איינער וועט אנועקגענומען ווערען, דער
 אנדערער וועט איבערגעלאזט ווערען. צוויי ווייבער וועלען מאלען
 41 אין איין מיל, איינע וועט אנועק גענומען ווערען, דיא אנדערע וועט
 איבערגעלאזט ווערען. דעריבער זייט וואכענדיג, דען איהר
 42 ווייסקט ניט אין וואס פאר איין שעה אייער הערר וועט קומען. דאס
 אבער ווייסקט איהר, דאס ווען דער בעל-הבית זאל וויסען, אין
 וואס פאר איין טייל פאן דער נאכט וועט דער נגב קומען, אזוי
 וואלט ער געוואכט און וואלט ניט דערלאזט מען זאל אונטער-
 44 גראבען זיין הויז. דעריבער זייט איהר אויך פארטיג, דען אין איין
 שעה, וואס איהר דענקט גאר ניט, וועט דער בן-אדם קומען.
 45 ווער עס איז איין געטרייער און קלוגער קנעכט, וועלכען זיין הערר
 האט איהם געשטעלט איבער זיינע דינער, דאס ער זאל זיי עסען
 געבען צו דער צייט. גליקליך איז דער קנעכט, וועלכען זיין
 46 הערר, ווען ער וועט קומען, ווען ער איהם געפינען אזוי טהענדיג.
 אין אמת'ען זאג איך אייך: ער וועט איהם אויף זיין גאנצען
 47 פערמענען שמעלען. אבער ווען דער קנעכט וועט זיין איין בענוער
 48 און וועט זאגען אין הארצען מייז הערר זאמט זיך צו קומען. און
 וועט אנהייבען שלאגען זיינע חברים און עסען און טרינקען מיט
 49 שפזרים. אזוי וועט דער הערר פאן דעם קנעכט קומען אין איין
 50

טאג, אין וועלכען ער האט נאר איהם ניט דערנווארטעט, און אין 51
איינע שעה, וועלכע ער ווייס ניט, און וועט איהם צו שניידען
אויף שטיקער און וועט איהם איין טייל געבען ביי דיא חנפים,
דארטען וועט ויין איינע יללה און איין ציינקריצונג.

כה דאמאלסט וועט דאס מלכות השמים גלייך ויין צו צעהען
מיידלאך, וועלכע האבען גענומען וויערע לאמפען און זענען
2 געגאנגען גענען דעם חתן, פינף פאן ווי זענען געווען קלונע, און
3 פינף נארען, דיא נארען האבען גענומען וויערע לאמפען און
4 האבען ניט גענומען מיט ויך ביין אייל, דיא קלונע האבען מיט
5 דיא לאמפען גענומען אייל אין וויערע פליס, און ווייל דער חתן
האט ויך פערזאמט, אזוי זענען אלע איינגעדערעמטעלט און זענען
6 אנשלאפען געווארען, אבער אין מיטען נאכט איז געווארען איין
7 געשריי: נון, דער חתן קומט, געהט איהם אנמקענען, דאמאלסט
זענען אלע דינע מיידלאך אויף געשטאנען, און האבען צו רעכט
8 געמאכט וויערע לאמפען, און דיא נארען, האבען געזאגט צו דיא
קלונע: ניט אונז פאן אייער אייל, דען אונזערע לאמפען לעשען
9 ויך אויס, דיא קלונע האבען געענטפערט: טאמער וועט עס אונז
ניט גענוג ויין און איך, געהט בעסער צו דיא קרעמער און קויפט
10 אייך, ווען אבער ווי זענען געגאנגען קויפען, איז דער חתן געקומען,
און דיא, וועלכע זענען פארטיג געווען, זענען מיט איהם אריין
געגאנגען צו דער חתונה, און דיא טהיר איז צו געשלאסען געווארען,
11 נאך דעם זענען געקומען דיא איבריגע מיידלאך און זאנען: הערר,
12 הערר, עפען אונז אויף, און ער האט געענטפערט און געזאגט:
13 אין אמת'ען זאג איך אייך: איך קאן אייך ניט, דעריבער ווייס
וואכענדיג, דען איהר ווייסט ניט, ניט דעם טאג, ניט דיא שעה,
14 אין וועלכער דער בן-אדם וועט קומען, דען וויא איין מאן,
וועלכער ווען ער האט ויך אוועק געלאזט אין איין פרעמדע לאנד,
האט גערופען וויינע קנעכט און האט ווי איבער געגעבען ויין
15 פארמענעם, און איינעם האט ער געגעבען פינף בפרים (מטבעות)
דעם אנדערען צוויי און דען דריטען איינעם, לעדען נאך ויין ערך,
16 און איז פאלד אוועק געפארען, דער וואס האט גענומען דיא פינף
בפרים איז געגאנגען און האט דערמיט געהאנדעלט, און האט

מתי כה

17 געוואונען אנדערע פינף בברים. און אזוי דער, וואס האט
 18 גענומען צוויי האט געווינען נאך צוויי, דער אפער וואס האט
 גענומען איין בבר איז געגאנגען און האט איהם פארגראפען אין
 19 דער ערד, און האט געהאלטען זיין העררנס געלט. אין איינע
 לאנגע צייט ארום, איז דער הערר פאן דא קענט געקומען, און
 20 האט זיך מיט זיי בארעכענט. און דער וואס האט גענומען פינף
 בברים איז געקומען און האט געבראכט נאך פינף בברים און
 21 זאגט: מיין הערר! פינף בברים האסט דא מיר געגעבען, זעה,
 איך האב מיט זיי אנדערע פינף בברים געוואונען. זיין הערר זאגט
 איהם: זעהר פריי גוטער און געטרייער קענט, דא ביסט איבער
 ווייניג געטריי געוועזען איך וועל דיר זעצען איבער פיל, קום אריין
 22 צו דיין העררענס שמחה. און דער וואס האט גענומען צוויי בברים
 איז אויך געקומען און געזאגט: הערר! צוויי בברים האסט דא מיר
 געגעבען, זעה, איך האב מיט זיי אנדערע צוויי בברים געוואונען.
 23 זיין הערר זאגט איהם: זעהר פריי, גוטער און געטרייער קענט,
 מיט וועניג ביסט דא געטריי געוועזען, איך וועל דיר זעצען איבער
 24 פיל, קום אריין צו דיין העררענס שמחה. און דער וואס האט
 גענומען איין בבר איז אויך געקומען און האט געזאגט: הערר, איך
 קאן דיר, דאס דא ביסט איין הארטער מענטש, דא שניידסט וואו
 דא האסט נישט געווייט, און זאמעלסט איין פאן וואנען דא האסט
 25 נישט פערשאטען. און איך האב מורא געהאט, און בין געגאנגען
 און האב געהאלטען דיין בבר אין דער ערד; נון האסט דא דיינעם.
 26 און זיין הערר האט איהם געענטפערט און געזאגט: געזעהר און
 פוילער קענט, דא האסט געוואוסט, דאס איך שנייד, וואו איך
 האב נישט געווייט, און זאמעל איין וואו איך האב נישט פארשאטען.
 27 דעריבער האסט דא באדארפט אוועקגעבען מיין געלט וועבסלער,
 כדי ווען איך וועל קומען זאל איך אפגעמען דאס מייניגע מיט
 28 פראצענט. דעריבער נעמט ביי איהם אוועק דעם בבר און נישט
 איהם צו דעם וואס האט געהן בברים. דען יעדערעם, וואס ער
 29 האט, דעם וועט געגעבען ווערען, און ער וועט נאך איבעריג
 האבען אבער ווער עס האט נישט פאן דעם וועט דאס וואס ער האט
 30 אויך אוועקגענומען ווערען. און דעם אינגזינען קענט, ווארפט,

ארוים אין דער אויסוועגנסטער פֿינסטערנעם, דארטען וועט זיין
 31 איינע ויללע און ציינקריצונג. ווען דער פֿראדעם וועט קומען
 אין זיין העררליכקייט און אלע הייליגע מלאכים מיט איהם, אזוי
 32 וועט ער זיצען אויף זיין כסא הכבוד. און אלע פעלקער וועלען
 פאר איהם איינגעוואמעלט ווערען און ער וועט זיי פאנאנדער-
 שיידען, אזוי וויא איין הירט שיידעט אב דיא שאף פאן דיא
 33 ציגען. און ער וועט שטעלען דיא שאף צו זיין רעכטער האנד,
 34 און דיא ציגען צו דער לינקער האנד. דאמאלסט וועט דער מלך
 זאגען צו דיא אין זיין רעכטער האנד: קומט איהר געבענשטע
 פאן מיין פאטער ירשת דיא מלוכה, וואס ווא איז אנגעברייט
 געווארען פאר אייך צייט דיא וועלט איז געגרינדעט געווארען.
 35 דען איך האב געהונגערט, און איהר האט מיר געגעבען עסען,
 איך האב געדארשט און איהר האט מיך אנגעטרונקען, איך בין
 36 געווען איין פרעמדער און איהר האט מיך אריינגענומען. איך בין
 נאקעט געווען, און איהר האט מיך אנגעקליידעט, איך בין געווען
 קראנק, און איהר האט מיך מבקר חולה געווען, איך בין געווען
 37 אין געפיינגענעם, און איהר זענט געקומען צו מיר. דאמאלסט
 וועלען דיא צדיקים איהם ענטפערען און זאגען: הערר! ווען האבען
 מיר דיר געזעהען הונגערט, און מיר האבען דיר געשפייזט? אדער
 38 דארשט, און מיר האבען דיר אנגעטרונקען? ווען האבען מיר
 דיר געזעהען איין פרעמדער, און מיר האבען דיר אריינגענומען?
 39 אדער נאקעט און אנגעקליידעט? ווען האבען מיר דיר געזעהען
 קראנק, אדער אין געפיינגענעם און מיר זענען געקומען צו דיר?
 40 און דער מלך וועט זיי ענטפערען און זאגען: אין אמת'ען זאג איך
 אייך: וואס איהר האט געטאן דאס צו איינעם פאן דיזע קלענשטע
 41 ברידער, דאס האט איהר מיר געטאן. דערנאך וועט ער אויך
 זאגען צו דיא, אין זיין לינקער האנד: געהט אנועק פאן מיר, איהר
 פארפלוכטע צום עוויגען פייער, וואס עס איז אנגעברייט פאר דעם
 42 שטן אין זיינע מלאכים. דען איך האב געהונגערט, און איהר האט
 מיר קיין עסען ניט געגעבען, איך האב געדארשט און איהר האט
 43 מיר ניט געגעבען צו טרינקען. איך בין געווען איין פרעמדער,
 און איהר האט מיך ניט אריינגענומען: איך בין געווען נאקעט,

מתי כה כו

- און איהר האט מיך נישט אנגעקליידעט, קראנק און אין געפיינגענעם,
 און איהר האט מיך נישט בעזוכט. אזוי וועלען זיי אויך איהם
 ענטפערען און זאגען: הערר! ווען האבען מיר דיך געזעהען הונגעריג,
 אדער דארשטיג, אדער פרעמד, אדער נאקעט, אדער קראנק,
 אדער אין געפיינגענעם און מיר האבען דיך נישט באדינט. אזוי וועט
 ער זיי ענטפערען און זאגען: אין אמת'ען זאג איך אייך: אזוי וויא
 איהר האט דאס נישט געטאן צו איינעם פאן דינע קלענסטע, אזוי
 האט איהר דאס מיר נישט געטאן. און דינע וועלען געהן צום עוויגען
 שטראף, אבער דיא צדיקים צום עוויגען לעבן.
- ווען ישוע האט געענדיעט דינע אלע רייד, אזוי האט ער געזאגט כו
 צו זיינע תלמידים: איהר וויסט דאס אין צוויי טעג ארום וועט
 זיין פסח, און דער בן אדם וועט איבערגעגעבען ווערען, דאס ער
 זאל געקרייצטיגט ווערען. דאמאלסט האבען זיך דיא עלסטע
 כהנים און דיא סופרים און דיא זקנים פאן דעם פאלק פערזאמעלט
 אין דעם הויף פאן דעם כהן גדול, וואס זיין נאמען איז געווען
 קנפא. און האבען איין עצה געהאלטען, דאס מען זאל ישוע'ן
 דורך איין רמאות האפען און הרגענען. זיי האבען געזאגט: נור
 נישט אום יום טוב, כדי עס זאל אונטער דעם פאלק קיין מהומה
 נישט ווערען. ווען ישוע איז געוועזען אין בית עניא אין שמשון
 דעם קרעצניגענס הויז, איז צוגעקומען צו איהם איין פרוי, וואס
 האט געהאט איין אלפאסטערנע פלי מיט טייערען שמן המור,
 און האט איהם אויסגענאסען אויף זיין קאפ, ווען ער איז ביים
 טיש געזעסען. ווען זיינע תלמידים האבען דאס דערזעהען, זענען
 זיי אונצופרידען געווארען, און האבען געזאגט: צו וואס זאל מען
 אזוי איין שאדען מאכען. דען מען האט געקאנט פארקויפען דעם
 מור פאר איין גרויסען פרייז און געבען ארעמע לייט. נור ישוע
 האט דאס פערשטאנען, און האט זיי געזאגט: וואס זענט איהר
 מצער דיא פרוי? זיא האט אן מיר איין גוטע זאך געטאן. דען
 ארעמע לייט וועט איהר שטענדיג האבען ביי אייך מיך אבער
 וועט איהר נישט האבען שטענדיג. מיט דעם וואס זיא האט דעם
 מור אויסגענאסען אויף מיין קאפ, האט זיא מיך אנגעברייט צו
 דער קבורה. אין אמת'ען זאג איך אייך: וואו מען וועט פערדיגען

דינע בשורה טובה אין דער גאנצער וועלט, וועט דערציילט
 ווערען אויך דאס, וואס ווא האט געטאן, צו איהר אנדענקען.
 דאמאלסט איז איינער פאן דיא צוועלף יהודה איש-קריות 14
 געגאנגען צו דיא עלסטע ברונים. און האט געזאגט: וואס וועט
 איהר מיר געבען, וועל איך איהם אייך איבערגעבען? ווי האבען
 איהם אפגעוויינען דרייסיג וילבערשטיק, און פאן יענער צייט
 האט ער געזוכט איין פאסענדע געלעגנהייט איהם איבער צו
 געבען. אין דעם ערשטען טאג פאן חג המצות ווען דיא
 תלמידים צו געגאנגען צו ישוע'ן און האבען איהם געזאגט: וואו
 ווילסט דוא, דאס מיר ואלען צו ברייטען פאר דיר צו עסען דעם
 קרבן פסח? ער האט געזאגט: געהט אין שטאדט צו יענעם און
 זאגט איהם: דער רבי זאגט, מיין צייט איז נאענט, ביי דיר וועל
 איך מיט מיינע תלמידים מאכען דעם קרבן פסח. דיא תלמידים
 האבען געטאן, וויא ישוע האט ווי באפוילען, און האבען פארטיג
 געמאכט דעם קרבן פסח. ווען עס איז אוועק געווארען, האט
 ער ויך אנדער געזעצט מיט דיא צוועלף תלמידים. און ווען ווי
 האבען געעסען האט ער געזאגט: אין אמת'ען זאג איך אייך:
 דאס איינער פאן אייך וועט מיך איבערגענטפערען. ווי וועט
 זעהר טרויעריג געווארען, און יעדער פאן ווי האט אנגעהויבען
 איהם צו זאגען: בין איך דער? הער! ער האט געענטפערט
 און געזאגט: דער וועלכער טונקט מיט מיר איין דיא האנד אין
 דער שיסעל דער וועט מיך איבערגענטפערען. דער בן אדם
 געהט וויא עס איז אויף איהם געשריבען געווארען, נור וועה איז
 דעם מענטשען, דורך וועלכען דער בן אדם וועט איבערגענטפערט
 ווערען: דעם מענטשען וואלט עס בעסער געווען ניט געבארען צו
 ווערען. און יהודה וואס האט איהם איבערגענטפערט, האט
 געזאגט: בין איך דאס? רבי! ער זאגט איהם: דוא האסט עס
 געזאגט. און ווען ווי האבען געעסען, האט ישוע גענומען
 דאס ברויט, איין ברכה געמאכט, צובראכען, און געגעבען צו
 דיא תלמידים און געזאגט: נעמט עסט דאס איז מיין לייב, און
 האט גענומען דעם בוס, איין ברכה געמאכט, און האט ווי געגעבען
 און געזאגט: טרינקט אלע פאן איהם. דען דאס איז מיין בלוט 28

מתי כו

פֶּאן דעם פֿרית הַחֲדָשָׁה (נײַעם בונד) וואס ווערט פֿאַרגאַסען
פֿאַר פֿילען צו פֿאַרגעבונג דער וינד. איך זאג אייך דאס פֿאַן
29 יעצט אַן וועל איך נישט מעהר טרינקען פֿאַן דעם פֿרוכט פֿאַן דעם
וויינשטאק, ביז דעם טאג ווען איך וועל מיט אייך גיין טרינקען
איהם אין מיין פֿאַטערס מלוכה. ווען ווי האבען אָנגעזאגט הלל,
30 זענען ווי אַוועק געגאנגען אויף דעם הר הזיתים. דאמאלסט האט
31 ישוע ווי געזאגט: איהר אלע וועט געשטרויכעלט ווערען אַן מיר
אין דינער נאכט, דען עס איז געשריבען: איך וועל שלאָנען דעם
הירטען: און דיא שאף פֿאַן דער שטאדע וועלען צושפֿרייט
ווערען. נאך מיין אויפשטעהן וועל איך געהן פֿאַר אייך אין גליל.
32 פֿטֿר האט איהם געענטפֿערט און געזאגט: ווען אפילו אלע וועלען
33 געשטרויכעלט ווערען אַן דיר, איך אָבער וועל קיין מאל נישט
געשטרויכעלט ווערען. ישוע האט איהם געזאגט: אין אַמֶתֶען
34 זאג איך דיר, דאס אין היינטיגער נאכט, איידער דער האַן וועט
קרייזען, וועסט דוא דריי מאל מיך פֿאַרלייקענען. פֿטֿר זאגט
35 איהם: אפילו איך זאל מוזען שטארבען מיט דיר וועל איך מיך
פֿאַן דיר נישט פֿאַרלייקענען, און אזוי האבען געזאגט אויך אלע
תלמידים. נאך דעם איז ישוע מיט ווי געקומען אויף איין
36 פֿלאץ וואס האט זיך גערופֿען, גת־שֶׁמֶנִים און זאגט דיא תלמידים:
זיצט דא, ביז איך וועל אהין געהן דארט מתפלל ווין. און האט
37 מיט זיך גענומען פֿטֿרין און ביידע קינדער פֿאַן זבֿדִּיה, ער האט
אָנגעהויבען צו טרויערען און אננסט צו האבען. דאמאלסט האט
38 ישוע ווי געזאגט: מיין נפש איז צום שטארבען טרויעריג, בלייבט
דא און וואכט מיט מיר. און ער איז אָביסעל ווייטער געגאנגען,
39 און איז געפאלען אויף ווין פֿנים, מתפלל געווען, און געזאגט: מיין
פֿאַטער! אויב עס איז מיגלאך, לאז דער פֿוס פֿאַרביי געהן פֿאַן
מיר, דאך נישט וויא איך וויל, נור וויא דוא ווילסט. און איז
40 געקומען צו דיא תלמידים, און האט ווי געפונען שלאָפענדיג, און
ער זאגט צו פֿטֿרין אזוי: איין שעה האט איהר נישט געקאנט
וואכען מיט מיר? ווייט וואכענדיג, און בעטעט: איהר זאלט נישט
41 קומען צו קיין נסיון, דער גייסט איז וויליג, דאס פֿלייש אָבער
42 איז שוואך. נאך איין צווייטען מאל איז ער אַוועק געגאנגען

מתפלל געווען און געזאגט: מיין פאטער! אויב דער כּוּס קאן נישט
פארביי געהן פאן מיר, דאס איך זאל איהם נישט טרינקען, אזוי
זאל דיין ווילען געשעהען. און ווען ער איז געקומען האט ער זיי
43 ווידער געפונען שלאפענדיג, דען דיא אויגען זענען זיי שווער
געווארען. און ער האט זיי געלאזט, און איז ווידער אנועקגעגאנגען
44 און האט מתפלל געווען דאס דריטע מאל, דיא זעלבנע ווערטרער.
45 דאמאלסט איז ער געקומען צו זיינע תלמידים און זאגט זיי:
שלאפט שוין און רוהעט, נון דיא שעה איז אָנגעקומען, און דער
46 בן־אדם נישט ויך איבער אין דיא הענט פאן וינדער. שטעהט
אויף קומט, נון, דער וועלכער נישט מיך איבער קומט אָן.
47 און ווען ער האט נאך גערעט, נון, יהודה, איינער פאן דיא צוועלף,
איז געקומען, און מיט איהם זענען געווען פיל פאלק, מיט שווערדען
און שטעקענ, פאן דיא עלקסטע בדינים און זקנים פאן דעם פאלק.
48 זיין מוסר האט זיי גענעפען איין צייכען און געזאגט: וועמען איך
49 וועל קוסען, דאס איז ער, נעמט איהם, און פאלד איז ער
צוגעגאנגען צו ישוע'ן געזאגט: שלום רבי! און האט איהם געקוסט.
50 און ישוע האט איהם געזאגט: פריינד, נאך וואס ביסט דוא
געקומען? דאמאלסט זענען זיי צוגעגאנגען און געלייגט דיא הענט
51 אויף ישוע'ן און איהם גענומען. און, נון, איינער פאן דיא,
וואס זענען געווען מיט ישוע'ן, האט זיין האנט אים געשטרעקט
ארויס גענומען זיין שווערד, און האט געשלאגען דעם קנעכט פאן
52 דעם כּוּס נדול, און האט איהם דעם אויער אָב געהאקט. דאמאלסט
האט ישוע איהם געזאגט: לייג צוריק דיין שווערד אין זיין אָרט,
דען אלע וועלכע שווערדען נעמען, וועלען דורך דעם שווערד
53 פערלארען ווערען. אָדער דענקסט דוא, דאס איך קאן נישט זעצט
בעטען מיין פאטער, און ער וועט מיר געבן מעהר פאן צוועלף
54 לעגיאנען מלאכים? וויא אזוי אָבער וועט דערפילט ווערען דיא
55 שריפט (תנ"ך), עס מוז אזוי זיין. אין דער שעה האט ישוע
געזאגט צום פאלק: גלייך וויא אויף איין גולן זענט איהר ארויס
געגאנגען מיט שווערדען און שטעקען מיך צו חאפען, יעדען טאג
בין איך מיט אייך געזעסען און האב געלערענט אין בית המדרש,
56 און איהר האט מיך נישט געהאפט. דאס אלעס איז געווען, כּדי

מתי כו

- עם זאל ויך דערפילען דיא שריפט (תנ"ך), דאמאלסט האבען אלע תלמידים איהם פערלאזט, און זענען אוועקגעלאפען.
- און דיא, וועלכע האבען געהאפט ישוע'ן האבען איהם אנועק געפירט צו קנפא דעם כהן גדול, וואו דיא סופרים און זקנים האבען ויך פערזאמעלט. פטר אבער איז ווי נאך געגאנגען פאן ווייטען ביז דעם פאלאסט פאן דעם כהן גדול, און איז אריין געגאנגען אינעווייניג און האט ויך געזעצט מיט דיא משרתים, כדי צו זעהען דעם סוף. דיא עלסטע כהנים און דיא זקנים און דיא אלע סנהדרין האבען געוויכט פאלשע עדות זענען ישוע'ן, כדי מען זאל איהם טויטען, און האבען ניט געפונען, און חנם פיל פאלשע עדות זענען געקומען, דאך האבען ווי ניט געפונען, נור צום סוף זענען אנגעקומען צוויי פאלשע עדות, און ווי האבען געזאגט: ער האט געזאגט: איך קאן איינזארגען דעם בית המקדש פאן נאכט, און אין דריי טעג איהם אויף בויען, און דער כהן גדול איז אויף געשטאנען און זאגט איהם: דוא ענטפערסט נאר ניט דארויף? וואס דיא עדות זאגען אנטקעגען דיר? ישוע האט געשוויגן, און דער כהן גדול האט איהם געזאגט: איך באשווער דיך ביי דעם לעבעדיגען נאכט, זאג אונז צו ביסט דוא דער משיח בן אלהים? ישוע זאגט איהם: דוא האסט געזאגט, איך זאג אייך: דאס באלד וועט איהר זעהען דעם בן אדם זיצען צו דער רעכטער האנד פאן דער גבורה, און קומען אויף דיא וואלקען פאן דעם הימל. דאמאלסט האט דער כהן גדול צוריסען זיינע קליידער און געזאגט: ער לעסטערט, צו וואס ברויכען מיר נאך עדות? נו, האט איהר געהערט וויין לעסטערונג, וויא דענקט איהר? ווי האבען געענטפערט און געזאגט: ער איז חייב מיתה, דאמאלסט האבען ווי איהם אין פנים געשפייט און האבען איהם געשלאגען, אנדערע האבען איהם געפאצט אין באק, און האבען געזאגט: זאג אונז נבואות משיח! ווער איז דער וואס שלאגט דיך? און פטר איז געעסען אין דרויסען אין דעם פאלאסט, און איין דינסט איז צוגעגאנגען צו איהם און זאגט: דוא ביסט אויך געזען מיט ישוע'ן פאן גליל, ער אבער האט פאר אלעמען פארלייקענט און געזאגט: איך ווייס ניט וואס דוא זאגסט.

71 ווען ער איז ארויס געגאנגען צום מויער, האט איהם דערזעהן
 איין אנדערע און זאגט צו דיא, וועלכע זענען דארט געווען: דער
 72 איז אויך געווען מיט ישוע הנצרי. און ער האט זיך נאך אמאל
 אָבעלייקענט, מיט איין שבוּעה, דאס ער קאן דעם מענשען ניט.
 73 אין איינע וויילע דערנאך זענען צו געגאנגען דיא וועלכע זענען
 דארט געשטאנען, און האבען געזאגט צו פֿטרין: אין אַמתי'ען דוא
 74 ביסט אויך פֿאן ווי, דען דיין לשון איז זיך מְגלה. דאמאלסט
 האט ער אָנגעהויבען זיך צו שווערען און צו פֿלוצען זיך, דאס
 ער קאן ניט דעם מענשען, און באלד האט דער האן געקרייט.
 75 און פֿטר האט זיך דער מאַנט אָן דעם וואָרט, וואס ישוע האט
 איהם געזאגט: איידער דער האן וועט קרייזען וועסט דוא זיך
 דריי מאל פֿאן מיר פארלייקענען, און ער איז ארויס געגאנגען
 און האט ביטער געוויינט.

כז ווען עס איז טאג געווארען, האבען אלע עלסטע בָּהִימִים און
 דיא זקנים פֿאן דעם פֿאלק זיך איין עצה געהאלטען ווענען ישוע'ן,
 2 וויא מען זאל איהם הרגִיען. און מען האט איהם געבוידען,
 אַוועק געפֿירט, און איהם איבערגעגעבען צו פֿנטיוס פֿילטוס, דעם
 3 גובערנאטור. דאמאלסט ווען יהודה דער מוסר האט געזעהן,
 דאס ישוע איז פֿעראורטיילט געווארען, האט ער חרטה פֿאקומען,
 און האט אויפגעקערט דיא דרייסיג וילכער שטיק צו דיא עלסטע
 4 בָּהִימִים און דיא זקנים. און האט געזאגט: איך האב געזינדיגט,
 איך האב איבער געענטפֿערט אויפשוילדיגעם כלום. ווי אָבער
 5 האָבען איהם געזאגט: וואס האט דאס צו אונז, זעה דוא צו, און
 ער האט איין וואָרף געגעבען דיא וילכערשטיק אין בית המקדש
 און איז ארויסגעגאנגען, און איז געגאנגען און האט זיך געהאנגען.
 6 דיא עלסטע בָּהִימִים האָבען גענומען דיא וילכערשטיק און האָבען
 געזאגט: עס איז ניט דעכט מען זאל ווי אַרײַן וואָרפען אין דער
 קאסטע פֿאן דעם בית המקדש, ווייל דאס איז בלוטיגעס געלד.
 7 ווי האָבען זיך איין עצה געהאלטען, און האָבען פֿאר ווי געקויפט
 דאס פֿעלד פֿאן איין טעפֿער, דאס מען זאל דארטען פרעמדע
 8 פֿאָגראָבען. דעריבער רופט זיך דאס פֿעלד בײַ דויען טאג,
 9 בלוטיגעס פֿעלד. דאמאלסט האט זיך דערפֿילט, דאס וואס איז

מתי כו

- געוואגט געווארען דורך דעם גביא ירמיה, וועלכער זאגט: און זיי
 האבען גענומען דרייסיג ווילכערשטיק דעם פרייז פאן דעם
 געשעצטען, וועלכען דיא קינדער ישראל האבען אפגעשאצט.
 און האבען זיי געגעבען פאר דעם פערלד פאן דעם טעפער, וויא
 10 גאט האט מיר געבאטען. ישוע איז געשטאנען פאר דעם
 גובערנאטאר, און דער גובערנאטאר האט איהם געפרעגט:
 ביסט דוא דער מלך פאן דיא אידען? ישוע האט איהם געזאגט:
 12 דוא זאגסט עס. און ווען דיא עלסטע פהנים און דיא זקנים האבען
 איהם באשולדיגט, האט ער גארניט געענטפערט. דאמאלסט
 13 זאגט איהם פילטוס: הערסט דוא ניט וויפיל מען זאגט עדות
 געגען דיר. און ער האט איהם ניט געענטפערט אויף קיין שום
 14 ווארט, אזוי דאס דער גובערנאטאר האט זיך געהער געוואונדערט.
 אויף יעדען יום טוב פלעגט דער גובערנאטאר באפרייען
 15 דעם פאלק איין געפאנגענעם, וועלכען זיי האבען געוואלט.
 דאמאלסט האבען זיי געהאט איין געוויסען געפאנגענעם, וועלכען
 16 מען האט גערופען בר-אבא. ווען זיי האבען זיך פערזאמעלט
 17 האט זיי פילטוס געזאגט: וועמען ווילט איהר, איך זאל אייך
 געפרייען: בר-אבא'ן אדער ישוע'ן וואס ווערט גערופען משיח?
 18 דען ער האט געוואוסט, דאס זיי האבען איהם איבער געגעבען
 19 פאר קנאה. דערנוויילע וויא ער איז געוועסען אויף דעם
 ריכטער שטול האט זיין ווייב איהם געשיקט זאגען: האב דוא
 20 ניט צו טאן מיט דעם צדיק, דען איך האב היינט אין חלום פיל
 צער געהאט וועגען איהם. נור דיא עלסטע פהנים און זקנים
 האבען אנגערעט דאס פאלק צו געטען, בר אבא'ן, און ישוע'ן
 21 אימצוברענגען. דאמאלסט האט דער גובערנאטאר זיי געפרעגט:
 וועלכען פאן דיא צוויי ווילט איהר איך זאל אייך געפרייען, זיי
 22 האבען געזאגט בר-אבא'ן. דער גובערנאטאר האט זיי געזאגט:
 וואס זאל איך טאן דעם ישוע'ן, וואס מען רופט איהם משיח?
 23 אלע זאגען איהם: קרייצניג איהם. דער גובערנאטאר האט
 געזאגט: וואס פאר איין בעזעס האט ער געטאן? נור זיי האבען
 24 נאך געהער געשרייען: קרייצניג איהם. ווען פילטוס האט געזעהען,
 דאס עס העלפט נאר ניט, דער מוזעל ווערט נור גרעסער, האט

ער גענומען וואסער, און האט זיך אָנגעוואשען דיא הענד פאר
 דעם פאלק און האט געזאגט: איך בין נישט שולדיג אין דעם בלוט
 פֿאַן צדיק, נעהט איהר צו, און דאס גאנצע פאלק האט
 געגנטפערט און געזאגט ווין בלוט ואל קומען אויף אונז און אויף
 אונזערע קינדער. דאמאלסט האט ער זיי געפרייט בראבאן
 און ישוע'ן האט ער געשמיסען מיט רימער, און איבערגעגעבען
 מען זאל איהם קרייצניגען. דאמאלסט האבען דיא סאלדאטען
 פֿאַן דעם גובערנאטאר גענומען ישוע'ן צום געריכטס הויז, דיא
 גאנצע באנדע סאלדאטען האבען זיי ארום איהם צו נויע געזאמעלט.
 און מען האט איהם אויס געמאן, און מען האט איהם אָנגעמאן
 איין רויטען מאנטעל. און זיי האבען אויס געפלאכטען פֿאַן
 דערנער איין קרוין, און האבען זיא אויף זיין קאפף ארויף געלייגט.
 און האבען איהם אין דער רעכטער האנד איין שטעקען געגעבען,
 זיי האבען זיך פאר איהם אויף דיא קני געשטעלט, איהם אויס
 געשפאט און געזאגט: פֿרידען זיי צו דיר אידעשער מלך. און
 האבען אויף איהם געשפיגען, גענומען דעם שטעקען און האבען
 איהם איבער דעם קאפף געשלאגען. און ווען זיי האבען זיך
 איבער איהם אָנגעלאכט, האבען זיי פֿאַן איהם אראב גענומען
 דעם רויטען מאנטעל און האבען איהם אָנגעמאן, אין זיינע קליידער
 און האבען איהם געפירט צום קרייצניגען. ביים ארויס גיין האבען
 זיי פאנגעגענט איין מאן פֿאַן קורין, וואס זיין נאמען איז געווען
 שמעון, איהם האבען זיי געצוואנגען צו טראגען זיין קרייצ.
 און ווען געקומען אויף דעם ארט וואס מען רופט גלגלתא, דאס
 הייסט דער ארט פֿאַן דעם שייטעל (גלגלתא). און זיי האבען
 איהם געגעבען טרינקען עסיג געמישט מיט גאל, ער האט
 פארוואלט, און נישט געוואלט טרינקען. ווען זיי האבען איהם
 געקרייצניגט, האבען זיי צוטהיילט זיינע קליידער, דורכען גורל,
 פֿרי צו דערפילען, וואס עס איז געזאגט געווארען דורך דעם נביא:
 זיי צוטהיילען זיך מיט זיינע קליידער, און אויף זיין מלבוש
 ווארפען זיי גורל. און זיי האבען זיך דארט גענועצט, און איהם
 געהיט. און זיי האבען איבער זיין קאפף ארויס געשטעלט זיין
 שולד שריפטליך "זינער איז ישוע דער קעניג פֿאַן דיא אידען".

מתי כו

- דאמאלסט וויינען געקרייציגט געווארען מיט איהם צוויי גולנים 38
איינער פאן ויין רעכטער וייט, און דער אנדערער פאן ויין לינקער.
דיא פארבייגעהענדע האבען איהם געלעסטערט, און 39
געשאקעלט וייער קאפף. און האבען געזאגט: דוא אייגווארפער 40
פאן דעם בית המקדש און ויין אויף בויער אין דריי טעג! ווי
דיך אליין מציל, אויב דוא ביסט דער בן אלהים, געה אראב 41
פאן דעם קרייץ (תליה). אויך אזוי האבען דיא עלסטע פהנים 42
מיט דיא סופרים און זקנים און פרושים איבער איהם געשפאטעט,
און געזאגט: אנדערע האט ער געהאלפען, אבער ויך אליין קען 43
ער ניט העלפען; אויב ער איז דער מלך פאן דיא ישראל לאז
ער יעצט אראב געהן פאן דעם קרייץ, און מיר וועלען אין איהם 44
גלויבען. ער האט ויך פארזיכערט אויף גאט, יעצט לאז ער 45
איהם רעטען, אויב ער וויל איהם, דען ער האט געזאגט: איך
בין דער בן-אלהים. אויך דיא גולנים, וועלכע זענען מיט איהם 46
געקרייציגט געווארען, האבען איהם געזידעלט. פאן דער זעכסטער 47
שעה אן אזוי איין פינסטערנעס געווארען איבער דעם גאנצען
לאנד, ביז דער ניינטער שעה. און ארום דער ניינטער שעה, 48
האט ישוע געשרייען מיט איין הויכען קול: אלי אלי למה
שבקתני, דאס מיינט מען: גאט, מיין גאט, ווארום האסט דוא 49
מיד פערלאזען? אייניגע וואס זענען דארטען געשטאנען ווען ווי
האבען דאס געהערט האבען געזאגט: ער רופט אליהו, און 50
פאלד איז איינער פאן ווי געלאפען גענומען איין שוואם, און האט
איהם אנגעפילט מיט עסיג, ארויף געלייגט אויף איין שטעקען,
און איהם געגעבען צו טרינקען. און אנדערע האבען געזאגט: 51
שטעה, לאזען מיר זעהען וועט קומען אליהו איהם מציל צו ויין.
ישוע האט נאך איין מאל איין געשרי געגעבען מיט איין הויכען 52
קול, און האט ארויס געלאזען ויין גיסט. און נון, דער פרוכת 53
פאן דעם בית המקדש איז פאן אויבען ביז אינטען צו ריסען
געווארען אויף צווייטען; דיא ערד האט געציטערט, און דיא
שטיינער האבען ויך געשפאלטען. און דיא קברים האבען ויך 54
געעפענט און פילע לייכער פאן טויטע צדיקים זענען לעבענדיג
געווארען. און בעת ווי זענען ארויס געגאנגען פאן דיא קברים, 55

נאך ויין אויף שטעהן, וענען ויין אריין גענאנגען אין דער הייליגער
 54 שטאדט און האבען ויך צו פילען באוויזען. דער הויפטמאן און
 דיא וועלכע האבען מיט איהם געהיט ישוע'ן ווען ויין האבען
 געוועהן דיא ערד ציטערנעם, און אלץ וואס עס איז געשעהען.
 האבען ויין ויך געהר געפירקטעט, און האבען געזאגט: ער איז
 55 אין אמת'ען געווען דער בן אלהים. דארטען וויינען אויך געווען
 און געקוקט פאן ווייטען פילע ווייבער, וועלכע וענען נאך גענאנגען
 56 ישוע'ן פאן גליל און האבען איהם באדינט. צווישען ויין וענען
 געווען מרים פאן מגדל, און מרים דיא מוטער פאן יעקב און
 57 יוסי, און דיא מוטער פאן זבדיה'ס קינדער. ווען עס איז
 אנווענד געווארען, איז געקומען איין רייכער מאן פאן ארמתיס,
 ויין נאמען איז געווען יוסף, וועלכער איז אויך ישוע'ס איין
 58 תלמיד געוועזען. ער איז גענאנגען צו פילאטוס'ן און האט
 געבעטען דעם גוף פאן ישוע'ן, דאמאלסט האט פילטוס באפוילען
 59 צו געבען איהם דעם גוף. און יוסף האט גענומען דעם גוף, און
 60 האט איהם איין געוויקעלט אין איין ריינעם ליינענד. און ער
 האט איהם אריין געלייגט אין ויין נייעם קבר, וועלכען ער האט
 אויס געהאקט אין איין פעלד און האט צו געקויקעלט איין גרויסען
 שטיין צו דער טהור פאן דעם קבר, און איז אנוועק גענאנגען.
 61 דארטען איז געווען מרים פאן מגדל און דיא אנדערע מרים,
 62 וועלכע וענען געוועסען אנטקעגען דעם קבר. אויף דעם
 אנדערען טאג, וועלכער איז נאך דעם צוברייטונגס טאג, האבען
 ויך דיא עלסטע כהנים און דיא פרושים פערזאמעלט צו
 63 פילאטוס'ן. און האבען געזאגט: הערר! מיר געדענקען דאס
 יענער בעטריגער ווען ער האט נאך געלעבט, האט געזאגט:
 64 נאך דריי טעג וועל איך אויף שטעהן. דעריבער גיב איין
 באפעל מען זאל היטען דעם קבר, ביז דעם דריטען טאג.
 טאמער וועלען וויינע תלמידים קומען ביי נאכט, און וועלען
 איהם ארויס נגנן, און וועלען זאגען דעם פאלק: ער איז אויף
 געשטאנען פאן דיא טויטע, און דיא לעצטע בעטריגער וועט
 65 ויין ערנער פאן דיא ערשטע. פילטוס האט זיי געזאגט: איהר
 66 האט שומורים, געהט היט וויא איהר ווייסט. זיי וענען גענאנגען.

מתי כז כח

און האבען געשטעלט ביי דעם קבר שומרים, און האבען געלייגט אויף דעם שטיין איין וינעל.

- נאך מיצאי שבת ווען עס האט אנגעפאנגען ליקטיג צו ווערען כח דער ערשטער טאג פאן דער וואך, איז מרים פאן מגדלה און דיא אנדערע מרים געקומען וועהען דעם קבר. און נון, איז איין גרויסע ערדציטערנעס געווארען. דען איין גאטטעס מלאך איז אראב געגאנגען פאן דעם הימל, און איז צו געגאנגען און האט אוועקגעקליקעלט דעם שטיין פאן דער טהיר פאן קבר, און האט ויך אויף איהם גענעצט. ויין געשמאלט איז געווען, אזוי וויא איין בליק, און ווינע קליידער ווייס וויא שניי. דיא שומרים וועגען דערשראקען געווארען פאר איהם, און פאר שרעק, וועגען זיי וויא טויטע געווארען. דער מלאך האט געענטפערט צו דיא ווייבער און געזאגט: האט קיין מורא ניט, דען איך ווייס, דאס איהר וזכט דען געקרייציגטען ישוען. ער איז דא ניט דא, ער איז אויף געשטאנען, אזוי וויא ער האט געזאגט; געהט, ועהט דעם ארט וואו דער הערר איז געלעגען. און געהט גיכער זאגט ווינע תלמידים: דאס ער איז אויף געשטאנען פאן דיא טויטע, און איז געגאנגען פאר אייך קיין גליל, דארט וועט איהר איהם וועהען, נון, איך האב אייך געזאגט. און ווען זיי וועגען גיך ארויס געגאנגען פאן דעם קבר מיט מורא און גרויס שמחה, געלאפען אנצוגאנגען צו ווינע תלמידים, און נון, ישוע האט זיי באגעגענט, און האט געזאגט: שלום עליכון, און זיי וועגען צוגעגאנגען און האבען איהם ווינע פיס ארום גענומען, און האבען ויך צו איהם געבוקט, דאמאלסט האט זיי ישוע געזאגט: האט קיין מורא ניט, געהט, זאגט אן מיינע ברודער, דאס זיי זאלען געהן קיין גליל, און דארטען וועלען זיי מיך וועהען. ווען זיי וועגען געגאנגען, אזוי וועגען אייניגע פאן דיא שומרים אריין געגאנגען אין שטאדט, און האבען דערציילט דיא עלסטע פהגים פאן אלעמען, וואס עס איז געשעהען. און דיא האבען ויך פערזאמעלט מיט דיא זקנים און האבען איין עצה געהאלטען און האבען פיל געלד געגעבען דיא סאלדאטען. און האבען געזאגט: זאגט, דאס ווינע תלמידים וועגען געקומען ביי נאכט, און האבען איהם אוועק גענוגט ווען מיר האבען געשלאפען. און אייב דער גוכערנאטאר

וועט דער פאן געוואר ווערען, וועלען מיר איהם איבערריידען.
 15 און אייך ויכער מאכען. ווי האבען דאס געלד גענומען, און האבען
 געטאן וויא מען האט ווי געלערענט, און דיא זאך איז פארברייטעט
 16 געווארען אונטער דיא אידען ביו אויף דיוען מאג. דיא עלף
 תלמידים זענען געגאנגען קיין גליל, אויף דעם פארט וואו ישוע
 17 האט ווי געבאטען; און ווען ווי האבען איהם געזעהען האבען ווי
 זיך געבוקט צו איהם; אנדערע אבער ווינען אין ספק געווען.
 18 און ישוע האט זיך געזעהענט און צו ווי געזאגט: מיר איז געגעבען
 געווארען אלע מאכט אויף דעם הימל און אויף דער ערד.
 19 דעריבער גייט, מאכט פאר תלמידים אלע פעלקער, וויט ווי
 טובל אין דעם נאמען פאן דעם פאטער און דעם זאכן און דעם
 20 רוח הקדש. לערענט ווי צו היטען אלעס, וואס איך האב אייך
 באפוילען, און נון, איך בין מיט אייך אלע טעג ביו צום ענדע
 פאן דער וועלט. אמן!

דאס עוואנגעליום פאן מארקום

א דער אנפאנג פאן דער בשורה פאן ישוע המשיח דער בן
 2 האלהים, אזוי וויא עס איז געשריבען אין דיא נביאים: זעהע, איך שיק
 מיין מלאך פאר דיר, וועלכער וועט צו גרייטען דיינ וועג פאר דיר.
 3 איין קול, וועלכער רופט אין דער מדבר: בערייטעט דען וועג
 4 פאן נאטט, גלייכט אויס וויינע שטענען. יוחנן האט טובל געווען
 און געפרעדיגט דיא טבילה פאן תשובה צו פארנעבען דיא זינדע.
 5 און דאס גאנצע לאנד יהודה און דיא מענטשען פאן ירושלים זענען
 צו איהם ארויס געגאנגען, און ער האט אלעמען געטובלט אין
 6 דעם טייך ירדן, און ווי האבען מתודה געווען ווערע זינד. און
 יוחנן איז געווען געקליידעט אין איין מלבוש פאן קעמעל האר, און

מארקוס א

איין גארטעל פאן לעדער אויף וויינע לענדען, און האט גענעסען
 הייזערדיקען און ווילדען האניג. און האט געפרעדיגט און געזאגט: 7
 נאך מיר קומט דער וואס איז שטארקער פאן מיר ביי וועלכען
 איך בין גיט ווערט זיך צובוקען און אב צו בינדען דעם שנירעל
 פאן וויינע שיד. איך האב אייך געטובל'ט אין וואסער און ער וועט 8
 אייך טובל'ען אין דעם רוח הקדש. און עס איז געווען אין 9
 יענע טעג איז ישוע געקומען פאן נצרת, וועלכע איז אין גליל און
 האט זיך געטובל'ט ביי יוחנן אין ירדן. און ווען ער איז ארויס 10
 געגאנגען פאן דעם וואסער, האט ער באלד געזעהען וויא דער
 הימעל האט זיך געשפאלטען, און איין גייסט וויא איין טויב איז 11
 אויף איהם אראב געגאנגען. און איין קול איז געווען פאן הימעל: 12
 דוא ביסט מיין געליבטער זאהן וועלכער מיר געפעלט. באלד 13
 נאך דעם האט איהם דער גייסט ארויס געפירט אין דער מדבר.
 און ער איז געווען אין דער מדבר פערציג טעג, און דער שטן 14
 האט איהם געפרובט, און ער איז געווען ביי דיא חיות, און מלאכים
 האבען איהם געדינט. נאך דעם וויא מען האט יוחנן 15
 געפאנגען, איז ישוע געקומען קיין גליל און האט געפרעדיגט דיא
 בשורה פאן דאס מלכות האלהים. און האט געזאגט: דיא צייט 16
 האט זיך דערפילט, און דאס מלכות האלהים האט זיך גענעהענט
 טהוט תשובה, און גלויבט אין דער בשורה. און ווען ער 17
 איז ביים ים פאן גליל אהינגעגאנגען האט ער געזעהען וויא שמעון
 און אנדרי שמעון'ס ברודער ווארפען איין נעץ אין ים אריין, דען 18
 זיי ווענען געווען פיש פאנגערס. און ישוע האט זיי געזאגט: געהט 19
 מיר נאך, און איך וועל אייך מאכען פאר מענטשען פאנגערס. און 20
 זיי האבען באלד אנוועק געלאזט זייערע נעצען און זענען איהם נאך
 געגאנגען. און ווען ער איז נאר וואס אנוועק געגאנגען פאן דארטען, 21
 האט ער געזעהען יעקב בן זבדי און יוחנן זיין ברודער, זיי האבען
 אויך אין איין שוף צורעכט געמאכט דיא נעצען. און ער האט 22
 זיי באלד געריפען, און זיי האבען אנוועק געלאזט זייער פאטער
 זבדי און דיא שוף מיט דיא געדונגענע ארבייטער, און זענען איהם
 נאך געגאנגען. און ווען זיי וויינען געקומען קיין כפר-נחום איז ער 23
 באלד געגאנגען שבת איז שול און האט געלעהרענט. און זיי 24

האַבען וויד פֿערוואַנדערט אויף ווין לעררע, דען ער האט ווי
 געלערענט וויא אײן מאן וואס האט מאכט אין נים וויא דיא
 סופרים. אין וויער שול איז געווען אײן מאן וואס אין איהם
 איז אײן. רוח טמא געווען און ער האט געשרינען: אה, וואס
 האבען מיר מיט דיר ישוע הנצרי, דוא ביסט געקומען אונז צו
 אומבריינגען, איך ווייס ווער דוא ביסט, הייליגער נאטטעס, און
 ישוע האט אויף איהם אן געשרינען און האט געזאגט: פארשטוים
 און געה ארויס פאן איהם, און דער רוח טמא האט איהם
 געפלאגט און געשרינען מיט אײן הויכען קול, און איז פאן איהם
 ארויס געגאנגען. און אלע זענען פֿערוואַנדערט געווארען, און
 האבען אײנער דעם אנדערען געפרעגט און געזאגט: וואס איז
 דאס? וואס פאר אײן נייע לעהרע איז דאס, דאס אפילו דיא
 אונזריגע רוחות בעפעלט ער מיט מאכט און ווי הערען איהם?
 און באלד האט וויד פאן איהם געהערט אין אלע ערטער פאן
 דעם לאנד גליל, און ווען ווי זענען באלד ארויס געגאנגען פאן
 דער שול ווינען ווי געקומען אין דווי פאן שמעון און אנדרי, זעקב
 און יוחנן ווינען געווען מיט ווי, און שמעון'ס שוויגער איז געלעגען
 אין קנחת, און ווי האבען באלד איהם געזאגט ווענען איהר, ער
 איז צוגעגאנגען און האט זיא אנגענומען ביי דער האנד און האט
 זיא אויפגעהויבען, און דאס קנחת האט זיא באלד אב געלאזט,
 און זיא האט ווי באדינט, ווען עס איז אנווענד געווארען, ווען דיא
 זאנע איז אונטערגעגאנגען, האט מען צו איהם געבראכט אלע
 קראנקע און דיא וואס ווינען בעזעסען מיט שדים, און דיא זאנצע
 שטאדט האט וויד פערזאמעלט פאר דער מוהר, און ער האט
 פיל געהיילט דיא וואס האבען געליטען פאן פארשיידענע
 קראנקהייט, ארויס געטריבען פיל שדים און ער האט נים ערלויבט
 דיא שדים צו זאגען, דאס ווי ווייסען דאס ער איז דער משיח.
 אויף דען אנדערען טאג איז ער אויף געשטאנען גאנץ פריה, ווען
 עס איז נאך דונקעל געווען, און איז ארויס געגאנגען אין אײן ווייסטען
 ארט, און האט דארטען תפלה געטאן, שמעון און דיא לייט וואס
 ווינען מיט איהם געוועזען זענען איהם נאכגעגאנגען, און ווי האבען
 איהם געפונען, האבען איהם געזאגט: נון, אלע ווענען דיר, און ער

מארקוס א ב

האט ווי געזאגט: לאזען מיר געהן אין דיא נאהענטע ערשטער, כדי
אין זאל דארט אויך פרעדיגען, דען איך בין דאריבער געקומען.
און ער האט געפרעדיגט אין וויערע שולען אין גאנץ גליל, און
39 האט שרים ארויס געטריבען. און עס איז געקומען צו איהם
40 איין קרעציגער, און האט איהם געבעטען, געפאלען פאר איהם
אויף דיא קני און געזאגט: ווען דוא ווילסט קאנסט דוא מיך ריין
מאכען. ווען האט אויף איהם רחמנות באקומען, און האט אויס
41 געשטרעקט דיא האנד, איהם אן גערירט, און איהם געזאגט: איך
וויל, ווער ריין. און באלד איז דיא קרעץ אראב פאן איהם: און
42 ער איז ריין געווארען. און ער האט אנגעשריגען אויף איהם, און
43 האט איהם באלד ארויס געשיקט. און האט איהם געזאגט: זעה
דוא זאלסט קיינעם נאר נישט זאגען, נור געה, ווייז דיר פאר דעם
בחן און בריינג פאר דיין טהרה, דאס וואס משה האט אנגעזאגט
פאר איין עדות צו וויי. ער אבער איז ארויס געגאנגען אין האט
45 אנגעהויבען פיל צו פרעדיגען און צו דערציילען דיא זאך, אזוי
דאס ער האט שוין נישט געקאנט קומען עפענטליך אין שטאדט,
נור געזעסען אויסער דער שטאדט אין וויססע ערשטער, און ווי
ווינען געקומען צו איהם פאן אלע וויטען.

נאך עטליכע טעג ווען ער איז צוריק געקומען קיין כפר-נחום ב
האט מען דערקערט, דאס ער איז צו הווי. און באלד האבען
2 זיך פילע פערזאנעלעט, ביז עס איז קיין פלאץ נישט געווען פאר
דער טהיר, און ער האט ווי גערעדט, דאס ווארט. און
3 מען איז געקומען צו איהם און מען האט צו געטראגען צו איהם
איין מאן מיט אָנגענומענע גלידער, וויערע פיר האבען איהם
געטראגען. און מחמת דעם פאלק האבען ווי נישט געקאנט צו
4 קומען צו איהם, און ווי האבען צונומען דעם דאך און צו גראבען
דעם בוידעם וואו ער איז געווען, און האבען אראב געלאזט דאס
געלענער אויף וועלכעס דער מיט דיא אָנגענומענע אברים איז
געלעגען. ווען ישוע האט געזעהען וויער אַמנה, האט ער געזאגט
5 צו דעם מיט דיא אָנגענומענע אברים: מיין קינד, דינע חטאים
ווינען דיר פארגעבען געווארען. און דארטען ווינען געווען אייניגע
6 פאן דיא סופרים, וואס ווינען דארטען געזעסען, און האבען ביי

מאדקום ב

מב

- 7 ויך אין הארצען געמראכט. וואס רעדעט דער אַזאַלכע לעסטערונג
- 8 ווער קאן מוחל זיין זינדע אויסער נאמט אליין? ישוע האט באלד
- געוואוסט מיט זיין רוח, דאס ווי דענקען אזוי אין וייער הארצען
- האט ער זיי געזאגט: ווארום דענקט איהר אַזאַלכעס אין אייער
- 9 הארצען? וועלכעס איז גרינגער צו צוואנגען דעם מיט דיא
- אָפּגענומענע אברים: דיינע חטאים זענען דיר פארנעמען געווארען.
- 10 אָדער צו זאגען: שטעה אויף נעם דיין געלענער און געה? נור,
- כדי איהר זאלט וויסען, דאס דער בן־אדם האט דיא מאכט צו
- פארנעמען זינדע אויף דער ערד, זאגט ער צו דעם מיט דיא
- 11 אָפּגענומענע אברים: דיר זאג איך: שטעה אויף, נעם דיין געלענער
- 12 און געה אהיים. ער איז מיט איין מאל אויפגעשטאנען, און האט
- גענומען זיין געלענער און איז פאר אלעמען ארויס געגאנגען, אזוי
- דאס אלע ווייזען פערוואונדערט געווארען, און האבען נאמט
- געלויבט און געזאגט: קיין מאל האבען מיר אַזאַלכעס נישט געזעהען.
- 13 און ער איז נאך איין מאל ארויס געגאנגען צום ים, און
- דאס גאנצע פאלק איז געקומען צו איהם, און ער האט זיי
- 14 געלעהרענט. ווען ער איז ווייטער געגאנגען האט ער דערזעהען
- לוי בן חלפאי זיצענדיג אין דעם צאלהויז, און ער האט איהם
- געזאגט: געה מיר נאך; ער איז אויפגעשטאנען און איז איהם נאך
- 15 געגאנגען. און עס איז געווען ווען ישוע איז געזעסען ביים טיש
- אין זיין הויז, זענען אויך פיל מוכסים (מס־נעמער) און זינדער
- געזעסען מיט איהם, און מיט וויינע תלמידים, דען עס וויינען פילע
- 16 געווען דיא וועלכע וויינען איהם נאך געגאנגען. און דיא סופרים
- און פרושים האבען איהם געזעהען עסענדיג מיט דיא מוכסים און
- זינדער, און זיי האבען געזאגט צו וויינע תלמידים: ווארום עסט
- 17 אייער רבי מיט זינדער און מיט מוכסים? און ישוע האט דאס
- געהערט, האט ער געזאגט: געוונדע דארפען נישט קיין רופא, נור
- קראנקע, איך בין נישט געקומען רופען צו תשובה דיא צדיקים,
- 18 נור דיא זינדער. דיא תלמידים פאן יוחנן און פאן דיא
- פרושים פלעגען פאסטען און מען איז געקומען צו איהם און מען
- האט איהם געזאגט: ווארום פאסטען דיא תלמידים פאן יוחנן און
- דיא תלמידים פאן דיא פרושים, און דיינע תלמידים פאסטען

מארקוס ב ג

- 19 נִיט. און ישוע האט זיי געזאגט: וויא קענען דיא אונטערפיהרער
 פאסטען ווען דער חתן איז מיט זיי? וויא לאנג דער חתן איז מיט
 20 זיי קענען זיי נישט פאסטען. נון עס וועלען קומען מעג און דער
 חתן וועט פאן זיי צוגענומען ווערען. דאמאלסט וועלען זיי אין דיא
 21 טעג פאסטען. קיינער לייגט נישט איין לאטע פאן נישט געוואלקטעס
 צייג אויף איין אלטען קלייד, כדי דיא זייע לאטע זאל זיך נישט
 22 אברייסען פאן דעם אלטען, און עס וועט דער ריס נאך ערנער
 ווערען. און קיינער נישט קיין זייען וויין אין אלטע לאגלען,
 23 כדי דער וויין זאל נישט צו רייסען דיא לאגלען, דער וויין ווערט
 פערלארען אין דיא לאגלען, נור זייען וויין נישט מען אריין אין
 זייע לאגלען. עס האט זיך איהם געמאכט אום שבת צו
 24 געהן דורך פארזויטע פעלדער, און זיינע תלמידים האבען אויף
 דעם וועג אנגעהויבען אב צו רייסען זאגנען. און דיא פרושים
 25 האבען איהם געזאגט: זעה, וואס זיי טוהען אום שבת, דאס, וואס
 עס איז נישט מותר. ער האט זיי געזאגט: האט איהר דען קיין
 26 מאל נישט געלעזען וואס דוד האט געטאן ווען ער האט נויט געהאט,
 ער אליין און דיא וואס זיינען מיט איהם געווען האבען געהויבער?
 וויא ער איז אריין געגאנגען אין גאטמסס הויז ווען אביהר איז איין
 27 כהן גדול געווען און האט געעסען דעם לחם-הפנים, וועלכער איז
 אסור צו יעדען, חוץ צו דיא כהנים, און האט אויך געגעבען צו
 דיא וואס זענען מיט איהם געוועזען? און ער האט זיי געזאגט:
 28 דער שבת איז פאר דעם מענשען געשאפען, נישט דער מענש
 פאר דעם שבת. דעריבער איז דער בן-אדם אויך דער הערר
 איבער דעם שבת.
 און ער איז נאך איין מאל געקומען אין שול אריין, דארט איז ג
 געוועזען איין מאן מיט איין פארדארטער האנד. און מען האט
 2 איהם נאך געקוקט אויף ער וועט איהם אויס היילען אום שבת,
 כדי מען זאל איהם פארקלאנגען. ער האט געזאגט צו דעם מאן
 3 מיט דער פארדארטער האנד: שטעל דיך אין דער מיטען.
 און זיי האט ער געזאגט: מעג מען אום שבת גוטעס טאן, אדער
 4 שלעכטעס טאן? איין נפש מציל צו זיין אדער צו פארלירען?
 נור זיי האבען געשווייגען. און ער האט אויף זיי איין קוק געטאן
 5

מארקוס ג

מג

מיט צארען, דען עס האט איהם באטרעפט וויער הארט
הערציגקייט און האט געזאגט צו דעם מאן: שטרעק אויס דיין
האנד און ער האט זי אים געשטרעקט, און דיא האנד איז
6 געווער געווארען גלייך, וויא דיא אנדערע. דיא פרושים וויינען
באלד ארויס געגאנגען און האבען מיט דיא הורדוסיים געהאלטען
7 איין עצה וויא איהם אומצובריינגען. און ישוע איז מיט וויינע
תלמידים פאן דארט ארויס געגאנגען צום ים, און איין סך פאלק
8 איז איהם נאך געגאנגען פאן גליל און יהודה, פאן ירושלים,
אדום און יענער וויט ירדן, און אין דער געגענד פאן צור וצדון
האט מען געהערט, וואס ער האט געמאן אין פיל פאלק וויינען
9 צו איהם געקומען. און ער האט געזאגט צו וויינע תלמידים, דאס
מען זאל איהם צו גרייטען איין קליינע שיף, מחמת דאס פיל
10 פאלק, דאס ווי זאלען איהם גיט דרענגען. דען ער האט פילע
אויס געהיילט, אזוי דאס דיא אלע וואס האבען געהאט וואונדערן
האבען זיך געווארפען אויף איהם, כדי ווי זאלען איהם אן ריהרען.
11 אונריינע רוחות ווען ווי האבען איהם דערנען וויינען ווי פאר איהם
12 געפאלען און געשריגען: דוא ביסט דער בן־האלהים. און ער
האט שטארק אנגעשריגען אויף זיי, דאס ווי זאלען איהם גיט
13 מנלה וויין. און ער איז ארויף געגאנגען אויף איין בארג, און האט
צו זיך גערופען וועלכע עס האבען איהם געפעלען, און ווי וויינען
14 צו איהם געקומען. און ער האט בעשטעלט צוועלף, ווי זאלען
15 מיט איהם וויין, און כדי ער זאל ווי שיקען פֿרעדיגען, און ווי
זאלען האבען מאכט אויס צו היילען פאן קראנקהייט און שדים
16 ארויס צו טרייבען. און ער האט צו שמעון געגעבען איין נאמען
17 פֿטר, און יעקב בן־זבדי און יוחנן יעקב'ס ברודער, און האט
ווי גערופען מיט דעם נאמען בני־רגוש (דאס הייסט דאנער
18 קינדער). אנדרי פיליפוס, ברתלמי, מתי, תומא, יעקב בן חלפי,
19 תדי, און שמעון הקנאי. און יהודה איש־קריות, וועלכער האט
20 איהם אויך איבערגעגעבען. ווי וויינען געקומען צו הויז, און
דאס פאלק האט זיך ווידער צו נויף געזאמעלט, אזוי דאס ווי
21 האבען קיין ברויט גיט געקאנט עסען. און וויינע קרובים האבען
דאס געהערט וויינען ווי געקומען איהם האפען, דען ווי האבען

מארקום ג ד

22 געזאגט: דאס ער איז פאן זינען ארוינמער. און דיא סופרים
 וואס זיינען אראפ געקומען פאן ירושלים האבען געזאגט, דאס
 דער בעל-זבוב איז אין איהם און דורך דעם שר פאן דיא שרים
 מרייבט ער ארויס שדים. און ער האט זיי צו גערופען און האט
 23 צו זיי גערעט, מיט משלים און האט געזאגט: וויא קאן דער שטן
 פערטרייבען דעם שטן. ווען איין מלוכה איז נישט אייניג מיט
 24 זיך, קאן דיא מלוכה נישט האבען קיין קיום. און איין הויז אויב
 25 עס איז מיט זיך נישט אייניג, קאן דאס הויז קיין קיום נישט האבען.
 און ווען דער שטן איז געגען זיך אליין, און איז נישט אייניג וועט
 26 ער קיין קיום נישט האבען, נור זיין סוף איז געקומען. קיינער
 27 קאן נישט קומען צום גבור אין הויז אנוועק צו רויבען זיינע פלים,
 ביז ער בינדעט נישט פריער דעם גבור און נאך דעם פערזיבט
 ער זיין הויז. אין אמת'ען זאג איך אייך: דאס אלע זינדען וועלען
 28 פערנעבען ווערען דיא מענשען און אויך אלע לעסטערנען וואס
 זיי וועלען לעסטערען. נור דער וואס לעסטערט דעם רוח
 29 הקדש, דעם איז קיין מאל נישט דא קיין פארנעבונג, און ער וועט
 עוויג זיין אין זיין שולד. ווייל זיי האבען געזאגט, דאס איין
 30 אונגרינער רוח איז אין איהם. און זיין מוטער און ברידער
 31 זיינען געקומען און זיינען געשטאנען אין דרויסען און האבען
 געשיקט צו איהם מען זאל איהם ארויס רופען. דאס פאלק איז
 32 געוועסען ארום איהם און מען האט איהם געזאגט: נון, דיין מוטער,
 און ברידער זיינען אין דרויסען און וויקען דיך. און ער האט זיי
 33 געזאגט: ווער איז מיין מוטער און מיינע ברידער? און ער האט
 34 אלעמען באקוקט וואס זיינען ארום איהם געוועסען, און האט
 געזאגט: דא איז מיין מוטער און מיינע ברידער. דען ווער עס
 35 דערפילט דעם רצון פאן גאט, דער איז מיר איין ברודער,
 איינע שוועסטער און איין מוטער.
 און ער האט נאך איין מאל אנגעהויבען צו לעהרנען ביים ד
 ים און זעהר פיל פאלק האט זיך צו איהם פערזאמעלט, אזוי
 דאס ער איז אריין געגאנגען און האט זיך געזעצט אין איין שיף
 אויף דעם ים, און דאס גאנצע פאלק איז געשטאנען ביים בארטען
 פאן ים אויף דער יבשה. און ער האט זיי פיל געלערענט מיט 2

משלים און ווען ער האט זיי געלערענט האט ער זיי געזאגט.
 הערט: נון, דער זייער איז ארויס געגאנגען זייען. און ווען ער
 האט געזיט איז איין ביסעל ביים וועג געפאלען און עס זיינען
 פייגלען אנגעקומען און האבען עס אויף געגעסען. אנדערע זיינען
 אראפ געפאלען אויף איין שטיינערדיגען ארט, וואו עס איז ווייניג
 ערד, און איז באלד אויף געשפראצט ווייל עס האט ניט געהאט
 קיין מיפע ערד. און ווען דיא זאגט איז אויף געגאנגען, האט עס
 זיך דערהיצט, און אזוי וויא עס האט קיין ווארצעל ניט געהאט,
 אזוי איז עס פערדארט געווארען. אנדערע זענען געפאלען צווישען
 דערנער און דיא דערנער זענען אויפגעוואכסען, און האבען עס
 צוקנועטשט און עס האט קיין פרוות ניט געגעבען. אנדערע
 זיינען געפאלען אויף גוטע ערד, און זיי זיינען אויף געגאנגען,
 געוואכסען און געגעבען פרוות; אייניגע דרייסיג מאל אזוי פיל
 9 אנדערע זעכציג און אנדערע הונדערט. און ער האט זיי געזאגט:
 ווער עס האט אויערען צו הערען לאז הערען. און ווען ער
 איז אליין געבליבען, האבען דיא וואס זיינען געווען ארום איהם
 צו ואמען מיט דיא צוועלף, איהם געפרעגט וועגען דעם משל.
 11 און ער האט זיי געזאגט: אייך איז עס געגעבען געווארען צו
 וויסען דעם סוד פאן מלכות האללים, צו דיא אבער וואס זיינען
 12 פאן דרויסען איז אלדיג אין משלים. אזוי דאס זיי קוקענדיג
 זעהען און דערזעהען ניט, און הערענדיג הערען און פארשטעהען
 ניט, כדי זיי זאלען ניט אויפקעהרען, און עס וועט פארגעבען
 13 ווערען זייערע זינד. און ער האט זיי געזאגט: איהר פארשטעהט
 ניט דעם משל, וויא אזוי דען וועט איהר אלע משלים פארשטעהען?
 14 דער זייער זייעט דאס ווארט. דאס וואס עס איז ביים
 15 וועג, דאס זיינען דיא אין וועלכע דאס ווארט ווערט געזייעט, נור
 ווען זיי האבען עס געהערט, קומט באלד דער שטן און נעמט
 אוועק דאס ווארט וואס עס איז געזייעט געווארען אין הארצען.
 16 אזוי אויך דיא וואס זיינען געזייעט געווארען אויף שטיינערדיגע
 ערטער, זיינען דיא וועלכע הערען דאס ווארט און נעמען עס
 17 באלד מיט שמחה. נור זיי האבען אין זיך ניט קיין ווארצעל און
 האלטען זיך נור איין אייגענבליק, דערנאך ווען עס קומט אן איין

מארקוס ד

צָרָה און איין רדיפּה איבער דעם וואָרט, אזוי ווערען זיי פאלד
נעשטרויכעלט. דיא וועלכע ווילען געווייט צווישען דערנער
18 ווילען דיא וועלכע הערען דאס וואָרט, און דיא דאָגות פאן דיווער
19 וועלט, און דער בעטרוג פאן דיא רייכקייט און דיא תּאֵוֹת פאן
אנדערע זאכען, קומען און דערשטיקען דאס וואָרט און עס
20 בריינגט ניט קיין פרות. און דיא וואָס ווילען געווייט געוואָרען
אויף גוטע ערד ווילען דיא וועלכע הערען דאס וואָרט און ווילען
עס מקבל און בריינגען פרות דרייסיג מאל אזוי פיל, זעכציג מאל,
און הונדערט מאל. און ער האט זיי געזאָגט: בריינגט מען
21 דען דאס ליכט דעריבער, דאס מען זאל עס שטעלען אונטער
איין מעסטעל, אדער אונטער דאס בעס? איז עס דען ניט דערצוי,
22 דאס מען זאל עס שטעלען אין איין לייכטער? דען עס איז ניט
דא קיין פערבארגענע זאך, דאס וואָ זאל ניט אנפאלקט ווערען,
און עס איז ניט דא קיין בעהאלטענע זאך, דאס וואָ זאל ניט צום
אנפאלקונג קומען. ווער עס האט אויערען צום הערען לאז
23 הערען. און ער האט זיי געזאָגט: זעהט צו, וואָס איהר הערט
24 מיט וואָס פאר איין מאָס איהר מעסט מיט דער מאָס וועט אייך
געמאסטען ווערען, און אייך הערערס וועט צו געלייגט ווערען.
25 דען ווער עס האט, דעם וועט געגעבען ווערען און ווער עס האט
ניט, פאן דעם וועט אָנזען גענומען ווערען אויך דאס וואָס ער
האט. און ער האט געזאָגט: דאס מלכות הַאֱלֹהִים איז גלייך
26 דער צו, וויא איין מענטש האט אריין געוואָרפֿען איין וריעה אין
דער ערד. און ער שלאָפט, און וואָכט טאג און נאכט, און וויא
27 אזוי דיא וריעה שפּראַצט אויף און וואָכט נויט ער ניט, דען
28 דיא ערד אליין בריינגט ארויס צום ערשטען דיא גראַז, נאכדעם
דעם זאָג, און נאכדעם, דעם פולען קערענדעל אין דעם זאָג.
29 ווען דיא פרי ווערט פארטיג שיקט מען פאלד דעם שניידמעסער,
30 ווייל דיא שניט צייט איז אנגעקומען. און ער האט געזאָגט:
צו וואָס זאל איך גלייכען דאס מלכות הַאֱלֹהִים, אדער וואָס פאר
31 איין משל זאל איך דערצו געבען. עס איז וויא איין קערענדעל
פאן זענעפט, וועלכעס ווען מען וויעט עס אין דער ערד איז עס
קלענער פאן אלע וריעה, וועלכע עס ווילען אויף דער ערד. נור
32

מארקוס ד ה

מה

ווען דאס איז איינגעווייט וואכסט דאס אויס, און עס ווערט
 גרעסער פאן אלע גרינווארג, און עס לאזט ארויס גרויסע צווייגען,
 אזוי דאס אונטער ווין שאטען קאנען וויינען אלע פייגלען פאן
 דעם הימל. און מיט פיל אועלכע משלים האט ער צו ווי 33
 גערעט דאס ווארט, וויא ווי האבען געקאנט הערען, אן איין
 משל האט ער צו ווי ניט גערעט, און ווען ער איז געווען אליין
 מיט דיא תלמידים, האט ער ווי אלעס דערקלערט. און
 אין יענעם מאנ ווען עס איז אנווענד געווארען האט ער ווי געזאגט:
 לאזען מיר ויך אריבער שיפען אויף דער אנדערער זייט. און
 ווי האבען אבגעלאזט דאס פאלק און האבען איהם גענומען אזוי
 וויא ער איז געווען אין דער שיף, און אנדערע שיפען וויינען אויך
 מיט איהם געווען. און איין גרויסער ווינד האט ויך אויפגעהויבען,
 דיא וועלען האבען ויך געווארפען אין דער שיף, ביז ויא האט
 ויך במעט אנגעפילט. און ער איז געווען אויף דער הינטערשטער
 זייט פאן דער שיף, געשלאפען אויף איין קישען, מען האט איהם
 אויף געוועקט און איהם געזאגט: רבינו הארט דיך ניט דאס,
 וואס מיר ווערען פארלארען. און ער איז אויפגעשטאנען, און
 האט אנגעשרינען אויף דעם ווינד, און האט געזאגט צום ים:
 שווייג און ווי שטיל, און דער ווינד איז שטיל געווארען און עס
 איז געווארען איין גרויסע שטילקייט. און ער האט ווי געזאגט:
 וואס זענט איהר אועלכע שרעקענדיגע? וויא האט איהר קיין
 אמונה ניט? און ווי האבען ויך געפירקטעט מיט איין גרויסער
 מורא און האבען צווישען ויך גערעט: ווער איז דאס, דאס אויך
 דער ווינד און דער ים געהארבען איהם?

ה און ווי וויינען געקומען אויף דער אנדערער זייט בארטען פאן
 דעם ים אין דעם לאנד פאן דיא גוריים. וויא ער איז נור פאן
 דער שיף ארויס געגאנגען, און נון, איין מאן וואס איז ארויס
 געקומען פאן דיא קברים איז איהם אנטקעגען געקומען, אין
 איהם איז געווען איין אנגריינער גייסט. ווין ווייניג איז געווען אין
 דיא קברים און אפילו מיט קייטען האט איהם קיינער ניט געקענט
 האלטען צו געבונדען. דען ער איז פילע מאל איינגעשמידעט
 געווארען אין קייטען און פום קייטען, און ער האט איבער

מארקוס ה

געריסען דיא קייטען און אויף געשלאנען דיא פוסקייטען, און
 קיינער איז ניט אין שטאנד געווען איהם איינצושטילען. שטענדיג
 טאג אין נאכט פלעגט ער אויף דיא בערג און אין דיא קברים
 שרייען און ויד שלאנען אן דיא שטיינער. ווען ער האט דערווען
 ישוע'ן פאן דער ווייטענס איז ער צו געלאפען און ויד געבויקט
 צו איהם. און ער האט געשריגען מיט איין הויכען קול: וואס
 ווילסט דוא פאן מיר ישוע דוא זאהן פאן דעם העכסטען נאמט?
 איך פאשווער דיר מיט נאמט, פלאג מיר ניט. דען ער האט
 איהם געזאגט: געה ארויס, איגריינער נייסט, פאן דעם מענשען.
 און ער האט איהם געפרעגט: וויא איז דיין נאמען? און ער האט
 איהם געזאגט און געענטפערט: לגיון איז מוין נאמען, ווייל מיר
 וויינען פיל. און ווי האבען איהם געהער געבעטען, דאס ער זאל
 ווי ניט ארויס שיקען פאן דעם לאנד. און דארטן ביים בארג
 האט ויד געפישערט איין גרויסע העערדע (שטאדע) פאן חורים,
 און אלע שדים האבען איהם געבעטען און געזאגט: שיק אונז
 אין דיא חורים, דאס מיר זאלען אין ווי אריין. ישוע האט ווי
 באלד געלויבט, און דיא איגריינע גייסטער וויינען ארויס געזאגט
 און אריין אין דיא חורים, און דיא שטאדע האט ויד אראפגעלאזען
 פאן דעם משפוידיגען בארג אין ים אריין, ווי וויינען געווען איין
 ערך פאן צוויי טויזענד, און וויינען אין ים דערטרונקען געווארען.
 דיא וואס האבען געפישערט דיא חורים וויינען געלאפען, און
 האבען דאס דערציילט אין שטאט און אין דיא דערפער, און ווי
 וויינען ארויס געזאגט געהען, וואס עס איז געשעהען. און ווי
 וויינען געקומען צו ישוע'ן און האבען געזעהען, דאס דער וואס האט
 געהאט דיא שדים און דער לגיון איז אין איהם געווען, ויצט און
 איז אין קליידער און ביי דעם געווינדען פערשטאנד, האבען ווי
 איין שרעק באקומען. דיא וואס עס האבען געזעהען האבען ווי
 דערציילט, וויא דאס איז געשעהען מיט דעם, וואס האט געהאט
 דעם שד, און וועגען דיא חורים. און ווי האבען אנגעהויבען איהם
 צו בעטען, דאס ער זאל אונזעך געהן פאן ווייטער גרענעצען. און
 ווען ער איז אריין געזאגט אין דער שיף, האט דער מיט דעם
 שד איהם געבעטען, דאס ער זאל וויין ביי איהם. ישוע אבער

מראקוס ה

מו

האט איהם ניט ערלויבט און האט איהם גענאנט: געה אהיים צו
 דיא דייניגע, און דערצייל זיי, וואס דער הערר האט מיט דיר
 געטאן, און וויא ער האט זיך דערבארעמט איבער דיר. און ער
 20 איז געגאנגען און האט אנגעהייבען צו פרעדיגען אין דיא צעהן
 שטעט, וואס ישוע האט איהם געטאן, און אלע האבען זיך
 21 געוואונדערט. ווען ישוע האט זיך ווידער אריבער געשיפט
 אין דער שיף אויף דען אנדערען בארטען, האט זיך צו איהם
 22 פערזאמעלט פיל פאלק ער איז געווען ביים ים. און, נון, קומט
 צו איהם איינער פאן דיא עלסטע פאן דער שול מיט דעם נאמען
 יאיר, און ווען ער האט איהם געזעהען איז ער געפאלען צו זיינע
 23 פיס. און האט איהם שטארק געבעטען און גענאנט: מיין
 טאכטער האלט ביים שטארבען; קום און לייג אויף איהר דיא
 24 הענד, כדי זיא זאל געוונד ווערען און לעבען בלייבען. ער איז
 געגאנגען מיט איהם, פיל פאלק איז איהם נאך געגאנגען און
 25 האבען איהם געקנועצט. איין פרוי, וועלכע האט געליטען צוועלף
 26 יאהר פאן איין בלוט פלוס, זיא האט פיל געליטען פאן פילע
 רופאים, זיא האט אויס געבראכט אלץ וואס זיא האט געהאט,
 און זיא איז ניט בעסער געווארען; עס איז איהר נאך ערגער
 27 געווארען. זיא האט געהערט פאן ישוע, איז זיא צוגעגאנגען
 הינטער איהם צווישען פאלק, און האט אנגערייט זיינע קליידער.
 28 דען זיא האט גענאנט: ווען איך ריהר אן נור זיין קלייד, אזוי
 29 וועל איך געוונד ווערען. און באלד איז איהר בלוט קוועלע
 פארשריקענט געווארען, און זיא האט אין איהר גוף געפילט דאס
 30 זיא איז אויס געהיילט געווארען פאן איהר קראנקהייט. און באלד
 האט ישוע אין זיך אליין געוואוסט, דאס גבורה איז פאן איהם
 ארויס געגאנגען, און ער האט זיך אומגעקערט צו דעם פאלק
 31 און גענאנט: ווער האט זיך צו גערייט צו מיין קלייד? דיא
 תלמידים האבען איהם גענאנט: דיא געהסט דאס פאלק דריקט
 32 זיך, און דוא זאגסט ווער האט זיך צו גערייט צו מיר? און
 ער האט זיך ארום געקוקט צו דערזעהען יענע וועלכע האט עס
 33 געטאן. דיא פרוי אין מורא און ציטערנעם מחמת זיא האט
 געוואוסט, וואס מיט איהר איז געשעהען, איז צו געגאנגען און איז

מארקוס ה ו

געפאלען פאר איהם און האט איהם געזאגט דעם גאנצען אמת.
 און ער האט איהר געזאגט: טאכטער, דיין אמונה האט דיר מציל
 געווען, געה איין פרידען, און ווער געזונד פאן דיין פלאג.
 ווען ער האט נאך דאס גערעט איז מען געקומען פאן דעם עלסטען
 פאן דער שול און מען האט געזאגט: דיין טאכטער איז געשטארבען,
 צו וואס באמיהעסט דוא נאך דעם רבי? ישוע האט געהערט
 דיא ווערטער, האט ער באלד געזאגט דעם עלסטען פאן דער
 שול, פירקטע ניט, נור גלויב. און האט קיינעם ניט געלאזט איהם
 נאך געהען, אויסער פטר יעקב און יוחנן יעקב'ס ברודער. ער
 איז געקומען צו דעם הויז פאן דעם עלסטען פאן דער שול, און
 האט געזעהן דעם לארעם, דיא וויינערס און פילע קלאגערס.
 און ווען ער איז אריין געקומען האט ער זיי געזאגט: וואס לארעמט
 איהר און וויינט? דאס מידעל איז ניט געשטארבען, נור זיא
 שלאפט. און מען האט איהם אויס געלאזט, ער האט אלעמען
 ארויס געשיקט און גענומען מיט זיך דעם פאטער און דיא מוטער
 פאן דעם מידעל און דיא וועלכע וויינען מיט איהם געווען, און
 איז אריין געגאנגען אהין וואו דאס מידעל איז געלעגען. און ער
 האט אנגענומען דאס מידעל ביי דער האנד און געזאגט איהר:
 טליחא, קומי! דאס הייסט: מידעל דיר זאג איך, וואכע אויף.
 און דאס מידעל איז באלד אויף געשטאנען און האט אן געהייבען
 צו געהן, דען זיא איז געווען איין צוועלף יערהייבען, און אלע וויינען
 אין גרויס שרעק געווען. און ער האט שטארק פערבאטען, דאס
 קיינער זאל דער פאן ניט וויסען, און האט געזאגט מען זאל
 איהר געבען עסען.

און ער איז פאן דארט אנוועק געגאנגען און איז געקומען אין ו
 זיין שטאדט, וויינע תלמידים וויינען איהם נאך געגאנגען. און ווען
 עס איז געקומען דער שבת, האט ער אן געהייבען צו לערנען
 אין שול, און פיל וואס האבען איהם געהערט האבען זיך
 געוואונדערט און געזאגט: פאן וואנען האט ער דאס? וואס פאר
 איין חכמה איז איהם געגעבען געווארען, דאס אַזעלכע וואונדער
 ווערען דורך וויינע הענד געמאכט? איז ער דען ניט דער
 בוימייסטער, מר'סם זאהן און דער ברודער פאן יעקב, יוסי, יהודה

מארקוס ו

מז

און שמעון? ויינען דען ויינע שוועסטער גיט דא מיט אונז? און
 4 ויי ויינען אן איהם געשטרויכעלט געווארען. און ישוע האט ווי
 געזאגט: איין נביא איז ערגעץ גיט אן איין ווערט, אויסער אין ויין
 5 לאנד און צווישען ויינע קרובים און אין ויין הויז. און ער האט
 דארט גיט געקאנט מאכען קיין וואונדער, נור אויף אייניגע קראנקע
 6 האט ער געלייגט דיא הענט, און האט ווי אויס געהיילט. און ער
 האט זיך געוואונדערט אויף וויער אונגלויבען. נאך דעם איז ער
 אראפ געגאנגען אין דיא דערפער פאן דער אומגענענד און האט
 7 געלעהרענט. און ער האט גערופען דיא צוועלף און האט
 אנגעהויבען ווי שיקען צו צוויי, צו צוויי, און האט ווי גענעבען מאכט
 8 איבער דיא אונגריינע רוחות. און האט ווי אנגעזאגט: נאר גיט
 מיט צו נעמען אויף דעם וועג אויסער איין שטעקען, גיט קיין
 9 ריזעטשא, גיט קיין ברויט, גיט קיין מטבע אין גארטעל. נור
 אן טאן אויף דיא פיס סנדלים, און גיט אן צו גליידען זיך מיט
 10 צוויי רעק. און האט ווי געזאגט: וואו איהר וועט קומען אין איין
 הויז בלייבט דארטען ביז איהר וועט פאן דעם ארט ארויס געהן.
 11 און ווען איינער וועט אייך גיט אויפגעהווען, און וועט אייך גיט
 הערען, געהט ארויס פאן דארטען און שאקעלט אב דעם שטויב
 פאן אייערע פיס, פאר איין עדות צו ווי. אין אמת'ען זאגן אייך
 12 אייך: פאר סדום און עמורה וועט גרינגער ויין אין דעם יום הד'ין
 וויא פאר דער שטאדט. ווי ויינען געגאנגען און האבען געפרעדיגט,
 13 דאס מען זאל תשובה טאן. ווי האבען ארויס געטריבען פילע
 שדים, און פילע קראנקע האבען ווי געוואלט מיט אייל און האבען
 14 ווי אויס געהיילט. דער מלך הורדוס האט פאן איהם
 דערהערט דען ויין נאמען איז געקאנט געווארען, האט ער געזאגט:
 דאס איז יוחנן המטביל, וואס איז אויף געשטאנען פאן דיא טויטע
 15 און דאריבער ווירקען אין איהם דיא וואונדערקרעפטע. אנדערע
 האבען געזאגט: דאס איז אליהו, און נאך אנדערע האבען געזאגט:
 16 דאס איז איין נביא, אדער וויא איינער פאן דיא נביאים. ווען
 הורדוס האט דען הערט, האט ער געזאגט: דאס איז יוחנן, וועלכען
 אייך האב געקעפט, ער איז דאס אויף געשטאנען פאן דיא טויטע.
 17 דען דער הורדוס האט געשיקט געמען יוחנן, און איהם איין זעצען

מארקוס ו

- אין געפיינגענעם פאר הורוד'ה ויין ברודער פיליפוס ווייב, ווייל
 ער האט זי גענומען פאר איין ווייב. און יוחנן האט געזאגט צו
 הורוד'ס דיין ברודערס ווייב איז דיר ניט מותר. הורוד'ה האט
 אויף איהם איין שנאה געהאט, און האט געוואלט איהם הרגענען,
 נור ווא האט ניט געקאנט. ווייל הורדוס האט מורא געהאט, פאר
 יוחנן, ער האט געוואוסט, דאס ער איז איין צדיק און איין קדוש,
 און האט איהם געשיצט. ווען ער האט איהם געהערט האט ער
 פיל געטאן, און האט איהם גערען געהערט: עס איז געקומען
 דער געווינשטער טאג, ווען הורדוס איז ויין געבורטס טאג האט
 געמאכט איין סעודה פאר וויינע גרויסע לייט, אפיצערען און דיא
 עלסטע פאן גליל. הורוד'ה'ס מאכטער איז אריין געקומען און
 האט געטאנצט, ווא איז געפעלען געווארען הורדוס'ן און דיא
 געסט, דער מלך האט געזאגט: צו דעם מיידעל, בעט פאן מיר
 וואס דוא ווילסט און איך וועל דיר געבען. און ער האט איהר
 געשווארען און געזאגט: אלץ וואס דוא וועסט פאן מיר בעטען
 וועל איך דיר געבען ביז האלב פאן מיין מלוכה. ווא איז ארויס
 געגאנגען און האט געפרעגט ביי איהר מוטער וואס צו בעטען,
 ווא האט געזאגט: דעם קאפף פאן יוחנן המטביל. און ווא איז באלד
 גיך געקומען צו דעם מלך, און האט געבעטען און געזאגט: איך
 וויל דוא וואלסט מיר יעצט געבען אויף איין שיסעל דעם קאפף
 פאן יוחנן המטביל. דער מלך איז ווייטער טרויעריג געווארען, נור
 איבער דער שבועה און דיא געסט, האט ער איהר ניט געקאנט
 אָב נאָען. און באלד האט דער מלך געשיקט איינעם פאן דיא
 לייבונעכטער און האט איהם בעפילען צו בריינגען וויין קאפף.
 ער איז געגאנגען און האט איהם געקעפט אין געפיינגענעם, און
 האט איהם געבראכט אין איין שיסעל, און האט איהם געגעבען
 דעם מיידעל, און דאס מיידעל האט איהם געגעבען צו איהר
 מוטער. און ווען וויינע תלמידים האבען דערהערט, וויינען ווי
 געקומען און האבען אונזעק געטראגען ויין גוף, און האבען איהם
 מקבר געווען. און דיא שליחים האבען זיך צו גוף געזאממלט
 צו יושוע'ן און האבען איהם אלץ דערציילט וואס ווי האבען געטאן,
 און וואס ווי האבען געלעהרענט. ער האט ווי געזאגט: געהט אין

איין וויסמען אַרט און רוהעט אייך אויס איין ביסעל, דען פילע
 וויינען גענוען, דיא וואס וויינען געקומען, און אוועק גענאנגען, אזוי
 32 דאס ווי האבען קיין צייט נישט געהאט אפילו צו עסען, און ווי
 וויינען אליין אוועק גענאנגען אין איין וויסמען אַרט אין איין שוין.
 33 דאס פאלק האט ווי געוועהען אוועק געהענדיג און פילע האבען
 ווי דערקאנט, וויינען ווי אהין געלאפען צו פוס פאן אלע שטעט
 און וויינען פריער פאן ווי אנגעקומען, און האבען זיך צו איהם
 34 פערזאמעלט. ישוע איז ארויס גענאנגען, האט ער דערנעהן דאס
 פילע פאלק האט ער אויף ווי רחמנות באקומען, ווייל ווי וויינען
 גענוען וויא שאף, וואס האבען נישט קיין הירטען און האט ווי
 35 אנגעהויבען צו לעהרנען פילע ואכען. און אזוי וויא דאס האט
 געדויערט פיל צייט, וויינען ווינע תלמידים געקומען צו איהם, און
 האבען געזאגט: דער אַרט איז איין וויסמער און דיא צייט איז
 36 שפעט. לאז ווי אב, בדי ווי זאלען געהן אין דיא דערפער אין
 ישובים אין דער סביבה, און זאלען קויפען זיך ברויט, דען ווי
 37 האבען נישט וואס צו עסען. ער האט ווי געזאגט איין ענטפער:
 נישט איהר ווי צו עסען, און ווי האבען איהם געזאגט: זאלען מיר
 געהען קויפען ברויט פאר צוויי הונדערט דינרים, און ווי געבען
 38 עסען? ער האט ווי געפרעגט: וויפיל ברויט האט איהר? געהט,
 און זעהט, ווי האבען זיך דערוואקסט און געזאגט פינף ברויט און
 39 צוויי פיש. און ער האט ווי באפוילען, אויס צו זעצען אלעמען
 40 אויף דעם גרינעם גראז, שורות ווייס, און ווי האבען זיך געזעצט
 41 אין שורות צו הונדערט, און צו פונפציג. ער האט גענומען דיא
 פינף ברויט און דיא צוויי פיש און האט איין קוק געטאן צום
 הימל, איין ברחה געמאכט, און צו בראכען דיא ברויט און
 געגעבען צו ווינע תלמידים, דאס ווי זאלען פאר ווי פארליינען
 42 און דיא צוויי פיש האט ער צו אלעמען צוטיילט. און אלע האבען
 43 געעסען, און וויינען זאט געווארען. און ווי האבען ציוניר גענומען
 פאן דיא ברעקלאך צוועלף פילע קערב און אויך פאן דיא פיש.
 44 דיא וואס האבען געגעסען דאס ברויט וויינען געווען פינף טויזענד
 45 מאן. און באלד האט ער גענויט ווינע תלמידים, דאס ווי
 זאלען אריין געהן אין שוין אריין, און זאלען זיך פריהער פאר

מארקוס ו ז

איהם אריבער שיפען אויף יענער ווייט ים קיין בית צידה, ביז ער
 נעמט דאס פאלק אָב לאַזען. און ווען ער האט זיי אָב געלאזט, 46
 איז ער ארויף געגאנגען אויף איין בארג מתפלל צו זיין. וויא עס
 איז אַנענד געווארען איז דיא שיף געווען אין מיטען ים און ער
 אליין אויף דער יבשה. און ער האט געזעהן וויא זיי פלאנען 47
 שיפענדיג זיך, ווייל דער ווינד איז זיי אנטקעגען געוועזען. און אין
 דער צייט, קרוב פֿאַן דעם פֿירטען טייל פֿאַן דער נאכט, איז ער
 צו זיי געקומען, געהענדיג אויף דעם ים, און האט געוואלט זיי
 פארביי געהען. און וויא זיי האבען איהם דערוועהן געהענדיג 48
 אויף דעם ים און האבען געדאכט, דאס איז איין געשטאלט פֿאַן
 איין גייסט, האבען זיי געשריגען. דען אלע האבען איהם געזעהן 49
 און האבען זיך דערשראקען. און ער האט באלד גערעדט מיט
 זיי און געזאגט: ווייט געטרויכט איך בין עס; האט קיין מורא נישט.
 און איז אריין געגאנגען צו זיי אין דער שיף און דער ווינד איז 50
 שטיל געבליבען, און זיי האבען זיך געהרגעוואונדערט. זיי האבען
 נישט פערשטאנען דעם וואונדער פֿאַן דיא ברויטען דען וויער הארץ
 איז פארהארטעט געווען. און זיי האבען זיך אריבער 51
 געשיפט, און ווינען געקומען אין דעם לאנד גניסר, און ווינען ארויף
 אויף דער יבשה. און וויא זיי ווינען נור ארויס געגאנגען פֿאַן דער 52
 שיף האט מען איהם באלד דערקאנט. זיי ווינען אריינגעלאפען 53
 אין וויער גאנצען געגענד און האבען אָנגעהויבען צו טראגען אין
 בעטען דיא קראנקע אהין וואו זיי האבען געהערט, דאס ער איז 54
 דארטען. וואוהין ער איז נור געקומען אין דיא דערפער, אָדער אין 55
 דיא שטעט, און אין דיא פעלדער, האט מען דארטען געלייגט
 דיא קראנקע אויף דיא גאסען, און מען האט איהם געבעטען,
 דאס זיי זאלען אָנריהרען נור אָן דעם פראגן פֿאַן זיין קלייד, און
 ווער עס האט זיך אָן איהם אָנגעריהרט איז געזאגטען געווארען.
 און דיא פרושים און אייניגע פֿאַן דיא סופרים, וואס ווינען 1
 געקומען פֿאַן ירושלים האבען זיך צו איהם פֿערזאמעלט. און ווען 2
 זיי האבען געזעהן וויא אייניגע פֿאַן ווינע תלמידים עסען ברויט
 מיט אָנריינע, נישט געוואשענע הענד, האבען זיי זיי פֿאַרגעווארפען.
 דען דיא פרושים און אלע אידען עסען נישט ביז זיי נאשען זיך 3

4 דיא הענד ביז צו דעם גליל, ווייל ווי האלטען דיא קבלה פאן
 דיא זקנים, און וואס עס איז פאן דעם מארק עסען ווי ניט אהן
 טבילה, און נאך אנדערע זאכען, וואס ווי האבען מקבל געווען
 אויף זיך צו היטען למשל וויא דיא טבילה פאן כוסות, קריג,
 5 קעסלען און בענק, דיא פרושים און סופרים פרעגן איהם: פאר
 וואס פיהרען זיך ניט דיינע תלמידים נאך דער קבלה פאן דיא
 6 זקנים, און עסען ברויט מיט אונגענוואשענע הענד? ער האט ווי
 געזאגט איין ענטפער: גוט האט אויף איך חנפים, גביאות געזאגט
 ישעיה, וויא עס איז געשריבען: דאס פאלק גיט מיר אב כבוד
 7 מיט דיא ליפען, וייער הארץ איז ווייט פאן מיר, אומזיסט עהרען
 8 ווי מיר מיט וייער לעהרע פאן מעגליכע מצות, דען איהר האט
 אנוועק געלאזען נאטטעס מצוה, און האלט דיא קבלה פאן מעגשען:
 טובלען כלים און כוסות, און פילע אנעלכע זאכען טהומ איהר,
 9 און ער האט ווי געזאגט: טהומ איהר רעכט דער מיט וואס איהר
 זענט מבטיל נאטטעס מצוה, כדי איהר זאלט היטען אייער קבלה?
 10 דען משה האט געזאגט: כבוד את אביה ואת אמה, און ווער עס
 11 וועט שעלטען זיין פאטער און מוטער דער איז חייב מיתה, און
 איהר זאגט: ווען איינער זאגט צו זיין פאטער און מוטער, קרבן
 זאל זיין, דאס הייסט: אלעס וואס דוא וועסט פאן מיר הנאה
 12 האבען, דעם ערלויבט איהר שוין גיט צו טאן עטוואס פאר זיין
 13 פאטער און מוטער, און איהר האט צערשטערט נאטטעס ווארט
 דורך אייער קבלה, וואס איהר האט מקבל געווען, און פיל
 14 אנעלכע זאכען טהומ איהר, און ער האט צוגערופען דאס
 גאנצע פאלק און האט ווי געזאגט: הערט מיר אלע און פארשטעהט,
 15 עס איז גיט דא איין זאך פאן אויסנועניג פאן דעם מעגשען, דאס
 זיא זאל קאנען איהם מטמא זיין, ווען זיא קומט אריין אין איהם;
 16 נור דאס וואס עס געהט ארויס פאן איהם, דאס איז מטמא דעם
 מעגשען, ווען איינער האט אויערען צו הערען, לאז ער הערען,
 17 און ווען ער איז פאן דעם פאלק אריין געקומען אין הויז, האבען
 18 זיינע תלמידים געפרעגט וועגען דעם משל, ער האט ווי געזאגט:
 איהר זענט אויך אהן פערשטאנד, פארשטעהט איהר דען גיט,
 דאס אלעס וואס איז פאן אויסנועניג פאן דעם מעגשען, ווען עס

מארקוס ז

קומט אריין אין מענשען, קאן עס איהם ניט מטמא ווין, ווייל עס
 גייט ניט אין ווין הארצען אריין, נור אין בויך אריין, און עס גייט
 ארויס אין בית-הכסא, וואו אלע שפייען ווערען אויסגערייניגט.
 און ער האט געזאגט: וואס עס געהט ארויס פאן דעם מענשען,
 דאס איז מטמא דעם מענשען, דען פאן אינעוועניג פאן דעם
 מענשענס הארץ געהען ארויס: שלעכטע מחשבות, גאנץ, ונות,
 רציחה, גנבה, געלדליכע, בעזעס, שווינדעל, פֿרעסעריי, עין
 הרע, לעסטערונג, גדלות נארעשקייט, דיזע אלע בעזע געהען
 ארויס פאן אינעוועניג, ווי וועגן מטמא דעם מענשען, און
 פאן דארטען איז ער אנוועק געגאנגען, און איז געקומען צו דיא
 גרענעצען פאן צור און צידון; און ווען ער איז אין הויז געקומען,
 האט ער ניט געוואלט דאס איינער זאל פאן איהם וויסען, און
 ער האט ויד ניט געקאנט אויסהיטען, דען איין פרוי, וואס איהר
 טאכטער האט געהאט איין אונגריינעם גייסט, האט וועגען איהם
 געהערט, און איז געקומען און איז געפאלען פאר ווינע פיס, דיא
 פרוי איז געווען איינע גריכין, און איהר געבוירטסארט איז געווען
 בנען אין סוריא, און האט איהם געבעטען ער זאל ארויס טרייבען
 דעם שד פאן איהר טאכטער, און ישוע האט איהר געזאגט:
 לאז מיר פרייהער זאט מאכען דיא קינדער, דען עס איז ניט רעכט
 אנוועק צו נעמען דאס ברויט פאן דיא קינדער, און עס צו ווארפען
 פאר דיא הינט, און זיא האט איהם געזאגט: איין ענטפער: זיא
 מיין הערר! אבער דיא הינט עסען אויך אונטער דעם טיש דיא
 ברעקליך פאן דיא קינדערס ברויט, און ער האט צו איהר
 געזאגט: פאר דיוועס ווארט געה, דער שד איז ארויסגעגאנגען
 פאן דיין טאכטער, און זיא איז געקומען אין איהר הויז, און האט
 געפונען דאס מיידעל ליגען אויף דעם בעט, און דער שד איז
 ארויסגעגאנגען פאן איהר, און ער איז ווידער ארויס געגאנגען
 פאן דיא גרענעצען צור און צידון, און איז געקומען צום ים הגליל
 דורך דיא גרענעצען פאן דיא צעהן שטעט, מען האט צו איהם
 געבראכט איין מאן וואס איז געווען טויב און שטום, און מען האט
 איהם געבעטען ער זאל אויף איהם דיא הענד ארויפלייגען, ער
 האט איהם גענומען אן דערזייט פאן דעם פאלק, און האט

אריין געלייגט וויינע פינגער אין וויינע אייערען און האט איין שפיי
 34 געטאן און אנגעהערט ויין צונג. און האט איין קוק געטאן צום
 הימעל, איין קרעכץ געטאן און צו איהם געזאגט: אפתח, דאס
 35 הייסט, עפען דיך אויף. און באלד האבען זיך וויינע אייערען
 געעפענט, דאס באנד פאן ויין צונג זיך אויף געבונדען, און ער
 36 האט גערעט ריינע ווערטער. און ער האט איהם פערזאגט, ער
 זאל קיינעם ניט דערציילען, נאר וואס מעהר ער האט זיי פערזאגט,
 37 האבען זיי נאך מעהר דערציילט. און זיי האבען זיך געהערשטאן
 געוואונדערט, און האבען געזאגט: אלעס מאכט ער גוט, אויך
 דיא טויבע מאכט ער הערענדיג, אין דיא שטומע רעדענדיג.
 ח אין יענע טעג ווען ער פיל פאלק האט זיך צוגענויף געוואמעלט
 און האבען ניט געהאט וואס צו עסען, האט ער גערופען וויינע
 2 תלמידים און האט זיי געזאגט: איך האב רחמנות אויף דעם
 פאלק, דריי טעג זענען זיי שוין מיט מיר, און זיי האבען ניט
 3 וואס צו עסען. ווען איך וועל זיי אפלאזען אהיים אומגענעסען
 וועלען זיי אויף דעם וועג פארשטאממען ווערען, דען אייניגע פאן
 4 זיי זענען פאן ווייט געקומען. וויינע תלמידים האבען איהם
 געענטפערט: פאן וואנען קאן איינער דא אין דער מדבר דינע
 5 מיט ברויט עסניגען? און ער האט זיי געפרעגט, וויפיל ברויט
 6 האט איהר? זיי האבען געזאגט זיבען. און ער האט באפוילען
 דעם פאלק צו זעצען זיך אויף דער ערד, און ער האט גענומען
 דיא זיבען ברויט, און איין ברקה געמאכט, צובראכען, און
 געגעבען צו וויינע תלמידים דאס זיי זאלען פאר זיי פארלייגען,
 7 און זיי האבען פארגעלייגט פאר דעם פאלק. זיי האבען געהאט
 אויך אביסעל פישלאך, און ער האט איין ברקה געמאכט, און
 8 האט געהייסען דינע אויך פארלייגען פאר זיי. און זיי האבען
 געגעסען און וויינע וואסערערען; און זיי האבען צוגענויף גענומען
 9 פאן דיא איבערגעבליבענע ברעקלאך זיבען קערב, דיא וואס
 האבען געגעסען וויינע געווען פיר טויזנט, און ער האט זיי
 10 אבגעלאזט. און ער איז באלד אריין געגאנגען אין איין
 שוין מיט וויינע תלמידים, און איז געקומען אין דיא גרעניצען
 11 פאן דלמנותא. און דיא פרושים זענען ארויס געגאנגען אין

מארקוס ח

האבען אנגעהויבען ופוחים צו האבען מיט איהם, און האבען
געפאדלייט פאן איהם איין צייכען פאן הימעל, זיי האבען איהם
געפרובט. און ער האט געקלעבעט אין זיין גייסט און געזאגט: ¹²
צו וואס פאדערט דויער דור איין צייכען, אין אמת'ען וואג איד
אייד: דאס דעם דור וועט ניט גענעבען ווערען קיין צייכען.
און ער האט זיי אנזעק געלאזט, און איז נאך איין מאל אריין ¹³
געגאנגען אין איין שיף, און האט זיך אריבער געשיפט אויף
יענער זייט. און זיי האבען פארגעסען מיט צוגעמען מיט ¹⁴
זיך ברויט, און אין דער שיף האבען זיי אויסער איין ברויט,
קיין ברויט ניט געהאט. און ער האט זיי פארזאגט אזוי: זעהט ¹⁵
היטעט אייד פאן דיא פרושיס'סע וויערטייג. און זיי האבען ¹⁶
געראכט, און געזאגט איינער צו דעם אנדערען: ווייל מיר האבען
ניט קיין ברויט. ישוע האט דאס פארשטאנען, און האט צו זיי ¹⁷
געזאגט: וואס דענקט איהר פאן דעם וואס איהר האט ניט קיין
ברויט? נאך האט איהר קיין שכל ניט, און נאך פארשטעהט
איהר ניט? אייער הארץ איז נאך פארשטיינערט? איהר האט ¹⁸
אויגען, און זעהט ניט, און האט אויערען, און הערט ניט, און
געדענקט ניט. ווען איך האב פינף ברויט צוגעראכען פאר ¹⁹
פינף טויזענד וויפיל פולע קערב האט איהר צוגווייזט גענומען
פאן דיא ברעקלאך? זיי האבען איהם געזאגט: צוועלף. און ²⁰
ווען זיבען פאר פיר טויזענט, וויפיל קערב האט איהר צוגווייזט
גענומען פאן דיא איבערגעבליבענע ברעקלאך? זיי האבען ²¹
געזאגט: זיבען. און ער האט זיי געזאגט: וויא אזוי דען
פארשטעהט איהר ניט? און ער איז געקומען קיין בית ²²
צידה, און מען האט צו איהם געבראכט איין בלינדען, און זיי
האבען געבעטען ער זאל איהם אנרידען. און ער האט גענומען ²³
דעם בלינדען ביי דער האנד, און האט איהם ארויסגעפיהרט
פאן דעם דארף, און האט איהם אנגעשפייט אין דיא אויגען,
און האט אויף איהם ארויף געלייגט דיא הענט, און האט איהם ²⁴
געפרעגט: זעהסט דו עטוואס? ער האט איין קוק געטאן און
געזאגט: איך זעה דיא מענשען וואס געהען דורך, וויא בוימער.
נאכדעם האט ער נאך איין מאל דיא הענט געלייגט אויף זיינע ²⁵

אויגען, און האט איהם געהויסען קוקען, און וויינע אויגען האבען
 זיך אויף געעפענט און ער איז אויסגעהיילט געווארען, און האט
 26 אנגעהויבען צו וועהן אלעם קלאר, און ער האט איהם געשיקט
 אהיים, און האט איהם געזאגט: געה ניט אין דארף אריין און
 27 דערצייל קיינעם ניט אין דארף, און ישוע און וויינע תלמידים
 זענען ארויס געגאנגען צו דיא דערפער פאן קיסרין פאן פיליפוס;
 אויף דעם וועג האט ער געפרעגט וויינע תלמידים און געזאגט:
 28 וואס זאגן דיא לייט אויף מיר: ווער בין איך? זיי האבען
 געענטפערט: יוחנן המטביל, אנדערע זאגן: אליהו, נאך אנדערע,
 29 איינער פאן דיא נביאים, און ער האט זיי געפרעגט און געזאגט:
 און וואס זאגט איהר אויף מיר ווער בין איך? פטר האט זיך אב
 30 גערויפן און האט איהם געזאגט: דוא ביסט דער משיח, ער
 האט אויף זיי אנגעשריגען, זיי זאלען קיין מענשען ניט זאגן
 31 ווענען איהם, און ער האט אנגעהויבען זיי צו לערנען, דאס
 דער בן אדם מוז פיל ליידען און פארנווארפען ווערען דורך
 דיא זקנים און עלטסטע כהנים, און דיא סופרים, און ער וועט
 געטויט ווערען, און אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויפשמעהן,
 32 ער האט דיא זאך געענטליך גערעדט, און פטר האט איהם
 33 גענומען, און האט אנגעהויבען אויף איהם צו שרייען, און ער
 האט זיך אויפגעקעהרט, און איין קוק געגעבען אויף וויינע תלמידים,
 און האט אנגעשריגען אויף פטרוס און געזאגט: אנוועק פאן מיר
 שטן, דען דוא דענקסט ניט פאן דעם וואס עס איז נאטטליכעס,
 34 נור וואס עס איז מענטשליכעס, און ער האט צוגערויפן
 דאס פאלק און וויינע תלמידים און האט זיי געזאגט: ווער עס
 וויל מיר נאך געהען, דער זאל זיך פאן זיך אליין אפזאגען און
 35 זאל געהען זיין קרייז, און זאל מיר נאך געהן, דען ווער עס
 וויל זיין לעבען מציל זיין דער פארלירט איהם, און דער וואס
 פארלירט זיין לעבען פאן מיינעם ווענען, און דער בשורה טובה,
 36 דער איז איהם מציל, דען וואס וועט עס איין מענשען נוצען,
 ווען ער וועט דיא נאנצע וועלט געווינען, און וועט זיין לעבען
 37 פערלירען? אדער וואס וועט איין מענש געבען אום זיין
 38 לעבען אים צו ליינען? דען ווער עס וועט זיך שעמען מיט מיר

מארקוס ח ט

און מיט מיינע רעד אין דויען נואַרדינען און וינדינען דור מיט
 דעם נועט זיך דער ברויך און שטעמען, ווען ער נועט קומען
 אין דיא הערדליכקייט פאן ויין פאטער מיט דיא הייליגע מלאכים.
 און ער האט צו ווי געזאגט: אין אמתען זאג איך אייך: דאס ט
 עס וויען דא אייניגע פאן דיא וואס שטעהען דא, וואס ווי וועלען
 ניט פארוועקען דעם טויט ביז ווי וועלען זעהען וויא דאס מלכות
 אלהים קומט מיט גבורה. און נאך זעבס טעג האט ישוע²
 גענומען פטרין זעלב און יוחנן, און האט ווי ארויף געפיהרט
 אויף איין הויכען בארג, ווי אליין, און איז פאר ווי פארענדערט
 געווארען. ווינע קליידער האבען זעהר געשיינט ווייס וויא שניי,³
 קיין וועשער אויף דער ערד קאן אזוי ניט ווייס מאכען, און⁴
 אליהו און משה האבען זיך צו ווי באוויזען און האבען גערעט
 מיט ישוען. פטר האט זיך אפגערופען און געזאגט צו ישוען:⁵
 רבי! אונז איז גוט דא צו וויין; מיר וועלען מאכען דריי סבות:
 פאר דיר איינע, און פאר משה'ן איינע און פאר אליהו'ן איינע.
 דען ער האט ניט געוואוסט וואס צו זאגען, ווייל ווי וויען געווען⁶
 דערשראקען. און עס איז געקומען איין וואלקען, וואס האט ווי⁷
 באדעקט, און פאן דעם וואלקען איז ארויס געגאנגען איין קול,
 וואס האט געזאגט: דויער איז מיינ געליבטער זאחן, איהם זאלט
 איהר הערען. און פלוצלונג האבען ווי זיך ארום געקוקט און⁸
 האבען שוין קיינעם ניט געזעהען, נור ישוע'ן אליין. ווי וויען⁹
 אראב געגאנגען פאן דעם בארג, און ער האט ווי אנגעזאגט, דאס
 ווי זאלען קיינעם ניט דערציילען, וואס ווי האבען געזעהען, ביז
 דער ברויך און נועט אויף שטעהען פאן דיא טויטע. דאס ווארט¹⁰
 האבען ווי ביי זיך באהאלטען, און האבען צווישען זיך גערעט,
 וואס איז אויף שטעהען פאן דיא טויטע?¹¹ און ווי האבען
 איהם געפרעגט: וואס איז דאס, וואס דיא סופרים זאגען: אליהו
 דארף פריהער קומען? ער האט ווי געזאגט איין ענטפער: עס¹²
 איז אזוי אליהו דארף פריהער קומען, און אלעס צו רעכט
 מאכען, און אזוי וויא עס איז געשריבען אויף דעם ברויך און
 דאס ער דארף פיל ליידען און פערזאכטעט ווערען. נור איך¹³
 זאג אייך: אליהו איז שוין געקומען, און ווי האבען מיט איהם

מארקוס ט

נב

געטאן וויא זיי האבען געוואלט, אזוי וויא עס איז אויף איהם
 14 געשריבען. ווען ער איז געקומען צו דיא תלמידים, האט ער
 געזעהען פיל פאלק ארום זיי, און דיא סופרים האבען מיט זיי
 15 וכוהים געהאט. און וויא דאס גאנצע פאלק האט איהם דערזעהן,
 אזוי האבען זיי זיך דערשראקען, און זענען צוגעלאפען צו איהם,
 16 און האבען איהם געגעבען שלום. ער האט געפרעגט דיא
 17 סופרים, ווענען וואס האט איהר מיט זיי וכוהים? איינער פאן
 דעם פאלק האט זיך אפגערופען און געזאגט: רבי! איך האב
 צו דיר געבראכט מיין זאכן וואס האט איין שטומען רוח אין
 18 זיך, וואו ער האפט איהם אן ווארפט ער איהם אויף דער ערד,
 און ער לאזט ארויס שוים און קריצט מיט דיא ציין, דער לייב
 טריקענט איהם, און איך האב געזאגט דיינע תלמידים, דאס זיי
 19 זאלען איהם ארויס טרייבען, און זיי האבען גיט געקאנט. ישוע
 האט זיך אפגערופען און געזאגט: אה! איהר אומגלויביגער דור!
 ביז וויא לאנג וועל איך נאך זיין מיט אייך? ביז וויא לאנג וועל
 20 איך אייך ליידען? בריינגט איהם צו מיר. און מען האט איהם
 געבראכט צו איהם: וויא דער רוח האט איהם דערזעהען, האט
 ער איהם געריסען און ער איז געפאלען צו דער ערד, און זיך
 21 געקליקעלט און געלאזט שוים. און ער האט געפרעגט זיין
 פאטער: וויא לאנג איז דאס איהם געווארען? און ער האט
 22 געזאגט פאן זיין קינד הייט אן. אפט האט ער איהם אויך געווארפען
 אין פייער און אין וואסער ער זאל איהם אומבריינגען, נור אויב
 23 דוא קאנסט, האב רחמנות אויף אונז און העלף אונז. ישוע האט
 איהם געזאגט: אויב דוא קענסט שטונאם גלויבען, אלץ איז
 24 מיגלאך צו דעם וואס גלויבט. און דער פאטער פאן דעם אינגעל
 האט פאלד אין דערהויך געוויינט און געזאגט: איך גלויב, העלף
 25 מיין אונגלויבען. און ישוע האט דערזעהען דאס פאלק לויפט
 צוזאמען, האט ער אנגעשריגען אויף דעם אומבריינעם גייסט און
 געזאגט: שטומער און טויבער רוח! איך הייס דיר ארויס געהן
 פאן איהם, און נאך איין מאל מעהר גיט אריין צו געהן אין איהם.
 26 און ער האט איין געשריי געטאן, און האט איהם זעהר געריסען
 און איז ארויס געגאנגען, און ער איז געווארען וויא איין מת, אזוי

מארקוס ט

- 27 דאס פיר האבען געזאגט: דאס ער איז שוין געשטארבען. ישוע
 האט איהם אנגענומען ביי דער האנד איהם אויף געהויבען, און
 ער איז אויף געשטאנען. און ווען ער איז געקומען אין הויז
 28 אריין, האבען דיא תלמידים ווען זיי זענען אליין געווען, איהם
 געפרעגט: פאר וואס האבען מיר איהם נישט געקאנט ארויס
 29 טרייבען? און ער האט זיי געזאגט: דינער מין געהט נישט ארויס,
 30 נאר דורך תפלה און פאסטען. און זיי זיינען פאן דארט
 ארויס געגאנגען און זענען דורך געגאנגען דורך נליל, און ער
 31 האט נישט געוואלט, דאס איין מענטש זאל פאן איהם וויסען. דען
 ער האט געלערענט זיינע תלמידים און האט זיי געזאגט: דאס
 דער בן האדם וועט איבער געגעבען ווערען אין מענטשליכע
 הענר, און זיי וועלען איהם הרגענען און נאך דעם הרגענען וועט
 ער אויף דעם דריטען טאג אויף שטעהן. נאר זיי האבען דיא
 32 ווערטער נישט פארשטאנען, און איהם פרעגען האבען זיי מורא
 33 געהאט. און ער איז געקומען אין כפר-נחום, און ווען ער
 איז געווען אין הויז, האט ער זיי געפרעגט: וואס האט איהר
 34 גערעדט אויף דעם וועג? זיי האבען געשוויגען. ווייל אויף דעם
 וועג האבען זיי גערעדט צווישען זיך, ווער איז דער גרעסטער?
 35 און ער האט זיך אנדער געזעצט און גערופען דיא צוועלף און
 האט צו זיי געזאגט: ווער עס וויל זיין דער ערשטער דער זאל
 36 זיין דער לעצטער פאן אלעמען און איין משרת צו אלעמען.
 און האט גענומען איין קליין קינד און האט עס געשטעלט אין
 37 זייער מיטען און האט עס ארויס גענומען, און האט צו זיי געזאגט:
 ווער עס וועט אין מיין נאמען אועלכען קינד אויפגעהאנגען, דער
 38 געמט מיך אויף, און ווער עס געמט מיך אויף געמט נישט מיך
 אויף, נאר דעם, וועלכער עס האט מיך געשיקט. יוחנן האט
 39 זיך אָנגערופען און געזאגט צו איהם רבי! מיר האבען געוועהן
 איין מאן וואס טרייבט ארויס שדים אין דיין נאמען, און געהט
 אויף נישט נאך, האבען מיר איהם פערבאטען, ווייל ער איז אויף
 נישט נאך געגאנגען. און ישוע האט געזאגט: פארבאט איהם נישט,
 דען עס איז נישט דא קיין מאן, וועלכער טהוט וואונדער אין מיין
 נאמען, דאס ער זאל קאנען באלד רעדען שלעכטס אויף מיר.

40 דען ווער עס איז ניט געגען אויף, דער איז מיט אויף. און דער
 41 ווער עס וועט אייך געבען איין כוס וואסער אין מיין נאמען, ווייל
 איהר זענט דעם משיח'ס, אין אמת'ען זאג איך אייך: דאס ווין
 42 שבר וועט ניט פארלארען ווערען. און ווער עס שטרויכעלט
 איינעם פאר דא קליינע וואס גלויבען אין מיר, דעם וואלט
 בעסער געווען, ווען מען זאל איהם אויף דעם האלץ אויפהענגען
 43 איין מיהל שטיין, און אריין ווארפען אין ים אריין. און ווען דיין
 האנד שטרויכעלט דורך האב זי אב; עס איז פאר דיר בעסער
 מיט איין מום אריין קומען אין לעבען, איידער מיט צוויי הענד
 44 צו געהן אין גיהנום, אין דעם אנפערלאשענעם פייער. וואו וויער
 ווארעם וועט ניט שטארבען, און דאס פייער ניט פערלאשען
 45 ווערען. און ווען דיין פוס שטרויכעלט דורך האב איהר אב,
 דיר איז בעסער איין הינקענדיגער אריין צו קומען אין לעבען,
 איידער מיט צוויי פיס געווארפען ווערען אין גיהנום אין דעם
 46 אנפערלאשענעם פייער. וואו וויער ווארעם וועט ניט שטארבען,
 47 און דאס פייער ניט פערלאשען ווערען. און ווען דיין אויג
 שטרויכעלט דורך רייס עס ארויס, דיר איז בעסער מיט איין
 אויג אריין צו קומען אין דעם מלכות האלדיהם, איידער מיט
 צוויי אויגען געווארפען ווערען אין דעם פייערדיגען גיהנום.
 48 וואו וויער ווארעם וועט ניט שטארבען, און דאס פייער ניט
 49 פערלאשען ווערען. דען יעדער ווערט מיר פייער געוואלצען.
 50 און יעדער קרפן ווערט מיט זאלץ געוואלצען. זאלץ איז גוט,
 נור ווען זאלץ איז ניט געוואלצען מיט וואס וועט איהר זיג
 צורעכט מאכען? האט זאלץ אין אייך, און האט צווישען
 אייך שלום.

1 פאר דארטען איז ער אויף געשטאנען, און איז געקומען אין
 דא גרעניצען פאר ירושה פאר יענער ווייט ירדן; און פיל פאלק
 האבען זיך ווידער פערזאמעלט צו איהם, און ער האט וויא ווין
 2 געוויינהייט זי ווידער געלעהרענט. און דא פרושים זענען צו
 איהם צו געקומען, און האבען איהם געפרעגט: איז עס מותר
 פאר איין מאן אבזולאזען ווין ווייב? זיי האבען איהם געפרובט.
 3 ער האט זיי געאנט איין ענטפער: וואס האט אייך משה געבאטען.

מארכוס י

וי האבען געוואגט: משה האט מתיר געווען צו שרייבען איין גמ'
 4 און ויך צו שידען. ישוע האט ווי געוואגט איין ענטפער: וועגען
 5 אייער הארט הערציגקייט האט משה אייך אנגעשריבען דויע מצוה.
 6 אבער אין אנפאנג פאן דער באשעפעניס האט נאמט איין זכר
 7 און איינע נקבה ווי געשאפען. דעריבער וועט דער מענטש פארלאזען
 8 זיין פאטער און זיין מוטער און ויך באהעפטען אן זיין ווייב. און
 9 ווי וועלען זיין ביידע איין פלייש, און ווען אזוי, זענען ווי שוין גיט
 10 קיין צוויי נור איין פלייש. דעריבער, דאס וואס נאמט האט
 11 מוזג געוועזען (פערצייגט) ואל איין מענטש גיט צו שידען. און
 12 אין דערהיים האבען איהם וויינע תלמידים נאך איין מאל געפרעגט
 13 וועגען דעם. ער האט ווי געוואגט: ווער עס צושיידעט ויך מיט
 14 איין ווייב, און האט חתונה מיט איין אנדערע דער איז איין נואף.
 15 און ווען איין פרוי צושיידעט ויך מיט איהר מאן און נעמט איין
 16 אנדערען איז זי איין נואף. און מען האט צו איהם
 17 געבראכט קליינע קינדער, ער ואל ווי אנגריהען, און דיא תלמידים
 18 האבען ויך אנגעבוזערט אויף דיא וואס האבען ווי געבראכט.
 19 ישוע האט דאס געזעהען און איז אונצופרידען געווארען, און האט
 20 ווי געוואגט: לאזט דיא קינדערלאך קומען צו מיר און ווערט ווי
 21 גיט, דען אזעלכע וויינען דאס מלכות האלדחים. אין אמת'ען זאג
 22 איך אייך: ווער עס נעמט גיט אן דאס מלכות האלדחים וויא איין
 23 קליין קינד, דער וועט דערינען גיט אריין קומען. און ער האט
 24 ווי ארוםגענומען און האט געלייגט דיא הענד אויף ווי און האט
 25 ווי געבענשט. און ווען ער איז ארויס געגאנגען אויף דעם
 26 וועג איז איינער צוגעלאפען צו איהם, האט געקניט פאר איהם,
 27 און האט איהם געפרעגט, גוטער רבי וואס זאל איך טאן, כדי
 28 איך זאל ירשנען דאס עוויגע לעבען? און ישוע האט איהם
 29 געוואגט: פאר וואס רופסטו דא מיר גוטער? קיינער איז גיט גוט,
 30 אויסער איינער, נאמט, דא ווייסט דיא מצות: דא זאלסט גיט גנבענען, דא
 זאלסט קיינע פאלשע עדות אויף דיין חבר גיט זאגען, דא זאלסט
 31 גיט רויבען, זאלסט עררען דיין פאטער און מוטער. און ער
 האט איהם געוואגט איין ענטפער: רבי, דאס אלעס האב איך

- 21 געהאלטען פאן מיין יונגענד אן. ישוע האט איהם אנגעקוקט, און האט איהם ליב באקומען, און האט איהם געזאגט: איינס פעהלט דיר, ניי פארקויף אלעס וואס דוא האסט, און צונויב ארעמע און 22 דוא וועסט האבען איין אויגער אין הימעל. און קום נעם דעם קרייץ און געה מיר נאך, און עס האט איהם בעטריבט אויף דעם ווארט, און איז אונזעק געגאנגען טרויעריג, ווייל ער האט געהאט 23 איין גרויסען פארמעגען. און ישוע האט זיך ארוםגעקוקט און האט געזאגט צו זיינע תלמידים: וויא שווער איז דאס פאר דעם וואס האט פארמעגענעם, אריין צו קומען אין דאס מלכות 24 האלחים. דיא תלמידים זענען נשתומם געווארען פאן זיינע ווערטער, און ישוע האט נאך איין מאל זיך אפגערופען און געזאגט: קינדער, וויא שווער איז דאס פאר דיא, וועלכע 25 פארזיכערען זיך אויף זייער רייכקייט, אריין צו קומען אין דאס מלכות האלחים. עס איז לייכטער פאר איין קעמפל דורך צו געזען דורך איין לאך פאן איין נאדעל, אוידער פאר איין רייכען 26 אריין צו קומען אין דאס מלכות האלחים. זיי זיינען נאך מעהר דערשראקען געווארען און געזאגט צווישען זיך: ווער דען קאן 27 זיך מציל זיין? ישוע האט אויף זיי איין קוק געטאן און געזאגט: פאר מענשען איז דאס ניט מיגליך, אבער ניט פאר גאט, דען 28 פאר גאט איז אלעס מיגליך. און פטר האט זיך אפגערופען און געזאגט צו איהם: זעה, מיר האבען אלעס פארלאזען, און 29 זענען דיר נאך געגאנגען. ישוע האט געזאגט איין ענטפער: אין אמרען וואג איך אייך: עס איז ניט דא איין מענש, וועלכער האט אונזעק געלאזט זיין הויז אדער זיינע ברידער, אדער זיינע שוועסטער, אדער זיין פאטער, אדער זיין מוטער, אדער זיין ווייב, אדער זיינע 30 קינדער, אדער זיינע פעלדער, פאן מיינעם ווענען, און וועגען דער בשורה. און זאל ניט נעמען יעצט, אין דיווער צייט רדיפות הונדערט מאל אזוי פיל הייזער, און ברידער, און שוועסטער, און מוטערס, און קינדער, און פעלדער, און אויף זענער וועלט 31 עוויגעס לעבען. פיל פאן דיא ערשטע וועלען זיין לעצטע, און 32 דיא לעצטע ערשטע. ווען זיי זענען אין וועג געווען, צו געהן קיין ירושלים, איז ישוע געגאנגען פאר זיי און זיי האבען זיך

מארקוס י

געשראקען און זענען איהם נאך גענאנגען מיט מורא, און ער האט
 נאך איין מאל גענומען צו זיך דיא צוועלף, און האט אנגעהויבען
 זיי צו דערציילען ווענען דעם, וואס עס וועט מיט איהם זיין, און
 געזאגט: ³³ נון, מיר געהען ארויף קיין ירושלים און דער ברוךאדם
 וועט איבער געגעבען ווערען צו דיא עלסטע ברונים, און צו דיא
 סופרים, און זיי וועלען איהם פארמשפטן צום טויט און מען וועט
 איהם איבער געבען צו דיא גוים. און זיי וועלען איבער איהם שפאטען
 און וועלען איהם שמייסען, און וועלען אויף איהם שפייען, און
 וועלען איהם טויטען און אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויפֿֿֿ
 שטעהן. און יעקב און יוחנן, ובריהם קינדער, זענען צו איהם
 צוגעגאנגען און האבען געזאגט: רבי, מיר פערלאנגען דאס ווא
 זאלסט אונז טאן דאס, וואס מיר וועלען דיך בעטען. און ער האט
 צו זיי געזאגט: וואס פערלאנגט איהר, דאס איך זאל אייך טאן?
 און זיי האבען איהם געזאגט: גיב אונז צו זיצען איינעם צו דיין
 רעכטען האנד, און דעם אנדערען צו דער לינקער, אין דיין
 הערדליכקייט. און ער האט זיי געזאגט: איהר ווייסט ניט וואס
 איהר פערלאנגט; וועט איהר דען קאנען טרינקען דעם כוס, וואס
 איך וועל טרינקען, און געטובלט ווערען אין דער טבילה וואס
 איך וועל אין איהר געטובלט ווערען? זיי האבען איהם געזאגט:
³⁹ מיר קענען. און ישוע האט זיי געזאגט: דעם כוס וואס איך וועל
 טרינקען, וועט איהר טרינקען, און אין דעם טבילה, וואס איך
 וועל אין איהר געטובלט ווערען, וועט איהר געטובלט ווערען.
 נור זיצען צו מיין רעכטער האנד און לינקער געהערט ניט מיר
 אייך דאס צו געבען, נור צו דיא וואס מעהאט אנגעברייט. און
 ווען דיא צעהען האבען דאס געהערט, האבען זיי אנגעהויבען זיך
 צובייזערען אויף יעקבן און יוחנן. און ישוע האט זיי גערופען
 און זיי געזאגט: איהר ווייסט, דאס דיא וואס רעכענען זיך שרים
 פאן דיא פערלוקער הערשען איבער זיי, און זייערע גרויסע
 געוועלטיגען איבער זיי, ניט אזוי זאל דאס זיין צווישען אייך:
⁴³ נור דער וואס וויל זיין דער גרעסטער צווישען אייך, דער לאז
 זיין איינער דינער, און דער וואס וויל זיין דער ערשטער צווישען
 אייך לאז ער זיין איין קנעכט פאן אלעמען. דען אייך דער ברוך

מארקוס י יא

נה

הָאָדָם אִיז נִיט גַעקומען, בְּדִי מַעַן זָאל אִיהֶם דִּינען, נור ער זָאל
 דִּינען, און צוגעבען זיין לעבען איין אויסלייזונג פאר פֿילע.
 46 און זיי זענען געקומען קיין יריחו, און ווען ער איז ארויס געגאנגען
 פֿאן יריחו מיט זיינע תלמידים און מיט פֿיל פֿאלק איז בֶּרֶטְיָמִי
 47 בֶּרֶטְיָמִי איין בלינדער געזעסען ביים וועג און געבעטעלט. ווען
 ער האט געהערט, דאס איז ישוע הנצרי האט ער אנגעהויבען
 צו שרייען און געזאגט: ישוע זאחן דוד'ס! האב רחמנות אויף
 48 מיר. פֿיל האבען אויף איהם אנגעשריגען, ער זאל שווייגען, נור
 ער האט נאך מעהר געשריגען: בן דוד! דערבארעם זיך אָפֿער
 49 מיר. ישוע האט זיך אָנגעשטעלט, און באפוילען מַעַן זָאל איהם
 צורופֿען: מַעַן האט גערופֿען דעם בלינדען, און מַעַן האט איהם
 50 געזאגט: זיי געטרויסט, שטעה אויף, ער רופֿט דיר. ער האט
 פֿאן זיך אַראָפֿגעוואָרפען זיין מאנטעל, און איז אויף געשטאנען.
 51 און איז געקומען צו ישוע'ן. ישוע האט זיך אָנגערופֿען און געזאגט
 צו איהם: וואס ווילסטו דא פֿאן מיר? דער בלינדער האט געזאגט
 52 צו איהם: רבי, איך זאל זעהען. ישוע האט איהם געזאגט: געה,
 דיין אמונה האט דיר געהאלפֿען, און ער איז פֿאלד זעהענדיג
 געוואָרען, און איז נאך געגאנגען ישוע'ן אויף דעם וועג.
 יא און ווען זיי האבען זיך געגעהענט קיין ירושלים קיין בית-
 פֿגִי און בית-ענא צום הרחובים, האט ער געשיקט צוויי פֿאן
 2 זיינע תלמידים, און זאגט זיי: געהט אין דעם דארף וואס איז
 אנטקעגען אייך, און ווען איהר וועט דארטען אַרײַן קומען וועט
 איהר געפינען איין יונגען צוגעבונדענעם אייזעל, אויף וועלכען
 קיין מענטש האט נישט געריטען, בינדעט איהם אָב און ברײַנגט.
 3 און ווען איינער וועט אייך זאגען: וואס טהוט איהר, ענטפֿערט
 דער הערר דארף איהם, און ער וועט פֿאלד איהם אָהער שיקען.
 4 זיי זענען געגאנגען, און האבען געפינען איין יונגען אייזעל צוגעבונדען
 בײַ דער טהור אויף דער גאס, און האבען איהם אָנגעבונדען.
 5 און אייניגע פֿאן דיא וואס זענען דארט געשטאנען האבען זיי
 6 געזאגט: וואס טהוט איהר! איהר בינדעט אָב דעם אייזעל? זיי
 האבען גענטפֿערט צו זיי, וויא ישוע האט געהייסען, און זיי
 7 האבען זיי אָנגעלאזען. און האבען געבראכט דעם אייזעל צו

מארקוס יא

וישוע, און האבען אויף איהם ארויף געלייגט וייערע קליידער,
 און ער האט זיך געוועזט אויף איהם. פיל האבען אויסגעשפרייט ⁸
 וייערע קליידער אויף דעם וועג, און אנדערע האבען אָנגעשניטען
 צווייגען פֿאַן בוימער, און האבען אויסגעשפרייט אויף דעם
 וועג, און דיא וואס זענען פֿאַר אויס געגאנגען, און דיא וואס ⁹
 זיינען נאך געגאנגען האבען געשריגען: הושענא! ברוך הָבָא
 בָּשֵׁם יְהוָה, געבענשט זאל זיין דיא מלוכה פֿאַן דוד אונזער ¹⁰
 פֿאַטער, וועלכע קומט אין גאטטעס נאמען, הושענא אין דער
 הויך! ישוע איז אריין געקומען קיין ירושלים און אין בית ¹¹
 המקדש, און ער האט אלץ ארומגעזעהען; עס איז שוין שפעט
 אונזער געווארען, און ער איז ארויס געגאנגען קיין בית־עניא ¹²
 מיט דיא צוועלף. אויף דעם אנדערען טאג, ווען זיי זענען ¹³
 ארויסגעגאנגען פֿאַן בית־עניא, איז ער הונגעריג געווארען, און
 ער האט דערזעהען פֿאַן דער ווייטענס איין פֿייגענבאם, וואס
 האט געהאט בלעטער, ער איז געגאנגען זעהען טאמער וועט ער
 אויף איהם עס וואס געפינען, נור ער האט אויף איהם נאר ניט
 געפונען, נור בלעטער אליין, דען עס איז נאך ניט געווען דיא ¹⁴
 צייט פֿאַן פֿינען. און ישוע האט איהם געזאגט: פֿאַן נון אָן זאל
 קיינער ניט עסען קיין פֿרויכט פֿאַן דיר ביו עוויג, און דיא ¹⁵
 תלמידים האבען דאס געהערט. זיי זענען געקומען קיין
 ירושלים. ישוע איז אריין געגאנגען אין בית המקדש, און האט
 אָנגעהויבען ארויסצוטרײַבען דיא פֿאַרקויפֿערס און קויפֿערס אין
 בית המקדש, און האט צו זיך געזאגט: טישען פֿאַן דיא
 וועקסלער, און דיא ביינק פֿאַן דיא וואס פֿאַרקויפֿען טויבען. ¹⁶
 און האט ניט ערלויבט דאס איינער זאל דורך דעם בית
 המקדש איין בלי טראגען. און האט זיי געלעהרענט און ¹⁷
 געזאגט: איז דען ניט געשריבען ביתי בית תפלה וקרא לְכָל
 הַעַמִּים (מיין הויז וועט איין געבעטהויז גערופֿען ווערען פֿאַר
 אלע פֿעלקער) און איהר האט דאס געמאכט פֿאַר איין מערה ¹⁸
 פֿאַן רויבערס. דיא סופרים און עלסטע כהנים האבען דאס
 געהערט: האבען זיי געזוכט וויא אזוי איהם אומצובריינגען, דען
 זיי האבען פֿאַר איהם מורא געהאט, ווייל דאס גאנצע פֿאָלק

מארקוס יא

נו

19 האט ויך געוואונדערט אויף ויין לעהרע. ווען עס איז נאכט
 20 געווארען איז ער פאן דער שטאדט ארויס געגאנגען. אין
 דער פריה ווען זיי וויינען דורך געגאנגען, האבען זיי דערזעהען,
 דאס דער פייגענבוים איז פארטריקענט געווארען ביז אין דיא
 21 ווארצלען. און פטר האט ויך דערמאנט און האט איהם
 געזאגט: רבי! זעה, דער פייגענבוים וואס דא האסט פערשאלטען
 22 איז פארטריקענט געווארען. ישוע האט געענטפערט און געזאגט
 23 זיי. האט גלויבען אין נאטט, דען אין אמת'ען זאג איך אייך:
 ווען אייער זאגט צו דעם בארג הייב דיך אויף, און ווארף
 דיך אריין אין ים, און ויין הארץ איז נישט אין צווייפעל, נור
 גלויבט, דאס עס וועט געשעהען, וויא ער האט געזאגט: וועט
 24 איהם ויין וויא ער האט געזאגט. דעריבער זאג איך אייך,
 אלעס וואס איהר וועט בעטען אין אייער תפלה גלויבט, דאס
 25 איהר וועט מקבל זיין, און איהר וועט דאס האבען. און ווען
 איהר שטעלט ויך מתפלל צו זיין מוחל צו יעדעס וואס
 איהר האט געגען איהם אין אייער הארצען, כדי אייער פאטער
 וואס איז אין הימל זאל אייך אויך מוחל זיין אייערע זינד.
 26 ווען איהר וועט נישט מוחל זיין, וועט אייך אייער פאטער וואס
 27 איז אין הימל אויך נישט מוחל זיין אייערע זינד. זיי זענען
 נאך איין מאל געקומען קיין ירושלים, און ווען ער איז ארום
 געגאנגען אין בית המקדש, זענען צו געגאנגען צו איהם דיא
 28 עלסטע כהנים און דיא סופרים און דיא זקנים, און האבען
 איהם געזאגט: מיט וואס פאר איין מאכט טרוסט דאס דאס?
 און ווער האט דיר דיא מאכט געגעבען דאס דאס וואלט עס
 29 טאן? ישוע האט זיי געזאגט איין ענטפער: איך וועל אייך אויך
 פֿרענען ווענען איין זאך, ענטפערט מיר, און איך וועל אייך
 30 זאגען מיט וואס פאר איין מאכט איך טוהען עס. דיא טבילה
 פאן יוחנן איז געווען פאן הימל, אדער פאן מענשען? ענטפערט
 31 מיר. זיי האבען צווישען ויך געקלערט, ווען מיר וועלען זאגען
 פאן הימל, אזוי וועט ער זאגען: ווארום האט איהר איהם נישט
 32 געגלויבט? ווען מיר וועלען זאגען: פאן מענשען, האבען זיי
 מורא געהאט פאר דעם פאלק, דען אלע האבען געהאלטען,

מארקוס יא יב

דאס יוחנן איז אין אמת'ען געווען איין גביא. - אין ווי האבען ישוע'ן
געזאגט איין ענטפער: מיר ווייסען ניט. ישוע האט געענטפערט
און געזאגט צו זיי: איך וויל אייך אויך ניט זאגען מיט וואס פאר
איין מאכט איך טהו דאס.

און ער האט אנגעהויבען רעדען צו זיי אין משלים: איין יב
מאן האט געפלאנצט איין וויינגארטען, און האט ארום איהם
געמאכט איין צוים, און האט אויסגעגראבען איין קעלמער, און
געבויט איין טורעם, און האט איהם איבערגעגעבען צו וויינגערטנער,
און ער האט פערלאזען זיין לאנד. און צו דער צייט האט ער
געשיקט צו דיא וויינגערטנער איין קנעכט, נעמען פאן דיא
וויינגערטנער דיא פרות פאן דעם וויינגארטען. און ווי האבען
איהם גענומען, געשלאגען, און האבען איהם אוועקגעשיקט מיט
לייד'ען. ער האט נאך איין מאל געשיקט צו זיי איין אנדערען
קנעכט, און ווי האבען דעם אויך מיט שטיינער צו שלאגען דעם
קאפף, און האבען איהם אוועקגעשיקט מיט בויזן. און ער האט
נאך איין מאל איין אנדערען געשיקט: און ווי האבען דעם אויך
געהרג'ט, און פיל אנדערע האבען זיי אדער געשלאגען, אדער
געהרג'ט. ער האט געהאט נאך איין בן יחיד, וואס ער האט
איהם געליבט, האט ער צו לעצט איהם אויך געשיקט, און
געזאגט: פאר מיין זאכן וועלען זיי מורא האבען. און דיא
וויינגערטנער האבען איינער צום אנדערען געזאגט: דער איז
דער יורש, לאזען מיר געהן און איהם הרגען און דיא ירושה
וועט איינערע זיין. און האבען איהם גענומען און האבען
איהם געהרג'ט, און האבען איהם ארויס געווארפען פאן דעם
וויינגארטען. און יעצט וואס וועט דער הערר פאן דעם
וויינגארטען טאן: ער וועט קומען און וועט אומבריינגען דיא
וויינגערטנער, און וועט דעם וויינגארטען איבער געבען צו
אנדערע. האט איהר דען ניט געלענען דעם פסוק: אבן מאסו
הבונים היתה לראש פנה (דער שטיין וועלכען דיא בויילייט
האבען פערווארפען, דער איז צום עקשטיין געווארען). מאת
יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו (פאן נאכט איז ער געקומען,
און ער איז איין וואונדער אין איינערע אויגען). און ווי האבען

מארקוס יב

נו

געווכט איהם צו האפען, און האבען מורא געהאט פאר דעם
 פאלק, ווייל זיי האבען פארשטאנען, דאס ער האט אויף זיי
 געזאגט דעם משל. זיי האבען איהם אונגעקעלאזט און זענען
 אונגעקענאנגען. און זיי האבען צו איהם געשיקט אייניגע פאן
 דיא פרושים און דיא לייט פאן הורדוס איהם צו האפען מיט איין
 ווארט. און זיי זענען געקומען און האבען געזאגט: רבי! מיר
 ווייסען דאס דוא ביסט איין אמת'ער מענטש און דוא קומערסט
 זיך ניט אום קיינעם; דען דוא ביסט קיינעם ניט נישא פנים, נור
 דוא לעהרענסט נאטטעס וועג מיט איין אמת, איז רעכט צו
 געבען מס דעם קיסר, אדער ניט? זאלען מיר געבען אדער ניט?
 ער אבער האט געוואוסט ווי ער חנופה, און האט זיי געזאגט:
 וואס פרוכט אהר מיר, בריינגט מיר איין דינר, און איך וויל
 אויף איהם איין קוק טאן. און זיי האבען איהם געבראכט, און
 ער האט צו זיי געזאגט: וועמעס בילד און אויפשריפט איז דאס?
 און זיי האבען איהם געזאגט: דעם קיסר'ס. און ישוע האט זיי
 געזאגט איין ענטפער: וואס עס איז דעם קיסר'ס ניט דעם קיסר,
 און דאס וואס עס איז נאטטעס ניט נאטט. און זיי האבען זיך
 אויף איהם געוואונדערט. און עס זיינען געקומען צו איהם
 דיא צדיקים, וועלכע זאנען: דאס עס איז ניט דא קיין תחנת
 המתים, און האבען איהם געפרעגט און געזאגט: רבי! משה האט
 אונז אנגעשריבען: ווען ביי איינעם שטארבט איין ברודער, און
 האט געלאזען איין ווייב, און קינדער האט ער ניט געלאזען, אזוי
 זאל זיין ברודער נעמען זיין ווייב און זאל אויפשטעלען קינדער
 צו זיין ברודער. עס איז געווען זיבען ברודער: דער ערשטער
 האט גענומען איין ווייב, און ווען ער איז געשטארבען, האט ער
 ניט געלאזען קיין קינדער. האט דער אנדערער זיא גענומען,
 און איז געשטארבען און האט אויך קיין קינדער ניט געלאזען,
 אזוי אויך דער דריטער. און עס האבען זיא גענומען אלע זיבען,
 און האבען קיין קינדער ניט געלאזען, נאך אלעמען איז דאס ווייב
 אויך געשטארבען. אין תחנת המתים, ווען זיי זעלען אויפשטעהן:
 וועמעס ווייב פאן זיי וועט זיא זיין? דען זיבען האבען זיא געהאט
 פאר איין ווייב. ישוע האט זיי געזאגט איין ענטפער: זענט

מארקוס יב

- איהר זיך דען ניט דעריבער טועה, ווייל איהר פערשטעהט ניט
דיא שריפט (תנ"ך) און אויך ניט דיא גבורה פאן גאט? דען ²⁵
ווען מען וועט אויפשטעהן פאן דיא טוישע, וועלען דיא מענער
ניט נעמען קיין ווייבער, און ווייבער וועלען ניט נעמען קיין מאנען,
נור זיי וועלען זיין וויא דיא מלאכים אין הימל. און ווענען דעם, ²⁶
דאס דיא מתים וועלען אויפשטעהן, האט איהר דען ניט געלעזען
אין משה'ס ספר (תורה) וואס גאטט אין דעם סנה (דארען בוש)
האט איהם געזאגט: איך בין דער גאטט פאן אברהם, און דער
גאטט פאן יצחק, און דער גאטט פאן יעקב. גאטט איז ניט קיין ²⁷
גאטט פאן מתים, נור איין גאטט פאן לעבענדיגע, דעריבער
זענט איהר זיי פיל טועה. איינער פאן דיא סופרים (תלמיד) ²⁸
חכמים) האט געהערט, וויא אזוי זיי האבען איין ופנה, איז ער
צו געגאנגען און האט געזעהען, וויא ער האט זיי גוט געענטפערט,
אזוי האט ער איהם געפרעגט: וועלכע איז דיא ערשטע פאן
אלע מצות? ישוע האט איהם געענטפערט: דיא ערשטע פאן ²⁹
אלע מצות איז: שמע ישראל, יהוה אלהינו, יהוה אחד (הער
ישראל. גאטט אונזער גאטט, איז איין גאטט). ואהבת את יהוה ³⁰
אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מדעך ובכל מאודך (און
דוא זאלסט דיין גאטט ליבען מיט דיין גאנצען הארצען, און
מיט דיין גאנצען נפש, און מיט דיין גאנצען דענקען, און מיט
דיין גאנצער קראפט) דאס איז דיא ערשטע מצוה. דיא אנדערע ³¹
וואס איז גלייך צו איהר איז: ואהבת לרעך כמוך (און דוא
זאלסט ליבען דיין חבר וויא זיך אליין) קיין אנדערע איינע
גרעסערע פאן דיא איז ניט דא. דער סופר (תלמיד חכם) האט ³²
איהם געזאגט: גוט רבי! דוא האסט אמת געזאגט: דאס גאטט
איז איינער און אויסער איהם איז קיין אנדערער ניט דא. און ³³
צו ליבען איהם מיט דעם גאנצען הארצען און מיט דעם גאנצען
פערשטאנד און מיט דעם גאנצען נפש, און דער גאנצער קראפט,
און ליבען דעם חבר וויא זיך אליין, איז גרעסער פאן קרבן
עולות און זבחים. ישוע האט געזעהען דאס ער האט זיך ³⁴
אפגערופען מיט פערשטאנד, האט ער איהם געזאגט: דוא ביסט
ניט ווייט פאן דעם מלכות האלהים. נאך דעם האט שוין קיינער

- 35 ויך ניט געוואנט איהם צו פרענען. ווען ישוע האט געלערענט אין בית המקדש, האט ער ויך אָנגערופען און האט געזאגט: וויא זאנען דיא סופרים, דאס דער משיח איז דודים זאהן? און דוד האט געזאגט ברוח הקדש: נאום יהוה לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך (נאטט האט געזאגט צו מיין העררן, ויץ צו מיין רעכטער האנט, ביז איך וועל מאכען דייןע פינגער איין פוסבענקעל צו דייןע פיס)? דוד אליין רופט איהם הערר, וויא אזוי איז ער ויין זאהן? פיל פאלק האט איהם גערן געהערט. ווען ער האט ווי געלערענט האט ער ווי געזאגט: היט אייך פאן דיא סופרים, וועלכע האבען ליב צו געהן אין טלתיים, און געגריסט צו ווערען אין דיא מערקן, צו שטעהן אויף דיא ערשטע ערטער אין דיא שולען, און צו וויצען אויבערדאן אויף סעודות. וועלכע וויינען אויס הייזער פאן אלמנות, און זענען פאן לייטענסוועגען לאנג מתפלל, ווי וועלען איין שווערען משפט האבען. און ישוע איז געזעסען געגען דעם צדקה־קאסטען, און האט געזעהען וויא דאס פאלק ווארפט אריין געלט אין קאסטען, און פיל רייכע האבען פיל געווארפען. איין ארמע אלמנה איז געקומען, און האט אריין געווארפען צוויי פרוטות, וואס דאס איז איין פערטעל אסר. און ער האט צו גערופען וויינע תלמידים, און האט ווי געזאגט: אין אמתען זאג איך אייך: דאס דיא ארעמע אלמנה האט אריין געווארפען מעהר פאן אלעמען וואס ווארפען אריין אין דעם קאסטען. דען אלע האבען אריין געווארפען פאן וויער איבעריגקייט, ויא אבער האט פאן איהר נויטיגסטע אריין געווארפען, אין נאנצען וואס ויא האט געהאט.
- יג און עס איז געווען ווען ער איז ארויס געגאנגען פאן דעם בית המקדש, האט איהם איינער פאן וויינע תלמידים געזאגט: רבי! זעה וואס פאר שטיינער, און וואס פאר בננים דינע זענען. ישוע האט איהם געענטפערט און געזאגט: זעהסט דוא דיא גרויסע בננים, איין שטיין אויף איין שטיין וועט ניט איבערבלייבען, דאס ער זאל ניט צו ווארפען ווערען. און ווען ער איז געזעסען אויף דעם הר הותים געגען דעם בית המקדש האט איהם פטור, זעלב און יוחנן און אנדריי, בעזונדער געפרעגט. זאג אונז: ווען

מארקוס יג

וועט דאס זיין? און וואס פאר איין צייכען וועט זיין ווען דאס
אלעס וועט דערפילט ווערען? ישוע האט זיי געענטפערט, און
האט אנגעהייבען צו זאגן: היינט אייך, דאס קיינער ואל אייך
ניט פערפיהרען. דען פילע וועלען קומען אין מיין נאמען און
וועלען זאגן: איך בין דאס, און וועלען פילען פערפיהרען. ווען
איהר וועט הערען פאן מלחמות און שמועות פאן מלחמה
דערשרעקט אייך ניט, דען עס דארף אזוי זיין, אבער דאס איז
נאך ניט דאס ענדע. דען איין פאלק וועט אויף שטעהן געגען
אין פאלק, און איין מלוכה געגען אין מלוכה, און עס וועט זיין
ערד ציטערנעם אין אייניגע ערטער, און עס וועט זיין הונגער.
דאס איז דער אנפאנג פאן דיא ווייטאקען. נעמט אייך אליין אין
אכט. דען מען וועט אייך איבערגעבען צו דיא געריכטס
פארזאמלונגען און איהר וועט געשלאגען ווערען אין דיא שולען
און פאר געוועלטיגער און מלכים וועט איהר געשטעלט ווערען
פאן מיינט וועגען, צו איין עדות פאר זיי. און דיא בשורה מוז
צום ערשטען געפרעדיגט ווערען ביי אלע פעלקער. און ווען מען
וועט אייך פיהרען צו איבערענטפערען, זאגט ניט פרייהער, וואס
איהר זאלט רעדען, נאר דאס וואס עס וועט אייך געגעבען ווערען
אין דער שעה דאס רעט, ווייל ניט איהר זענט דיא וועלכע רעדען,
נאר דער רוח הקדש. און איין ברודער וועט איבערענטפערען
זיין ברודער צום טויט, און איין פאטער זיין זאהן, און קינדער
וועלען אויף שטעהן געגען ווערען געלעבטען, און וועלען זיי טויטען.
און איהר וועט געהאסט זיין פאן יעדען מענטשען פאן מיין נאמען
וועגען. און דער וואס וועט אויסהאלטען ביז צום ענדע, דער וועט
ניצול ווערען. און ווען איהר וועט זעהען דעם גרויל פאן דעם
חורבן, וואס איז געזאגט געווארען דורך דניאל הנביא, שטעהט
ניט אויף זיין ארט (דער לעזער זאל פארשטעהן), דאמאלסט
זאלען דיא, וועלכע זענען אין יהודה אנטלויפען צו דיא בערג,
און ווער עס איז אויף דעם דאך זאל ניט אראפ געהן אין הויז.
און זאל ניט אריין געהן דארטען עטוואס פאן זיין הויז צו נעמען.
און ווער עס וועט אויף דעם פעלד זיין זאל זיך ניט צוריק
אומקעהרען צו נעמען זיין קלייד. וועה צו דיא מעגלעכקייט, און

- 18 צו דיא וואס געבען וויינען, אין דינע טעג, וייט מתפלל, דאס
 19 אייער אנטלויפונג ואל ניט אויסקומען אין ווינטער, דען אין יענע
 טעג וועט זיין איין צרה וואס אעלכע איז ניט געווען פאן אנפאנג
 דער באשעפעניס וואס גאט האט געשאפען, ביז יעצט, און
 20 אעלכע וועט מעהר ניט זיין, און ווען דער הערר וואלט ניט
 געווען פארקירצען דיא טעג, אזוי וואלט קיין פלייש ניט גיצול
 געווארען, נור וועגען וויינע אויסדערנויילטע, וואס ער האט זיי
 21 אויסדערנויילט, האט ער פארקירצט דיא טעג, און דאמאלסט
 ווען איינער ווער אייך זאגען: זעה דא איז דער משיח, אדער זעה,
 22 דארטען, גלויבט ניט, דען עס וועלען אויפשטעהן פאלשע משיחים,
 און פאלשע גבאים, און וועלען געבען צייכען און וואונדער, כדי
 צו פארפיהרען ווען עס וואלט מיגלאך געווען, אפילו דיא
 23 אויסדערנויילטע, איהר אבער היטעט אייך, נון, איך האב אייך
 24 אלעס פאראויס געזאגט, נור אין יענע טעג, נאך יענער צרה,
 וועט דיא זאגנע פינסטער ווערען, און דיא לבנה וועט איהר ליכט
 25 ניט געבען, און דיא שטערען וועלען אראפפאלען פאן דעם
 הימעל, און דיא הימעלשע קרעפטען וועלען צוציטערט ווערען,
 26 דאמאלסט וועלען זיי זעהען דעם בן האדם קומען אין דיא
 27 וואלקענס מיט פיל גבורה און מיט העררליכקייט, און דאמאלסט
 וועט ער שיקען וויינע מלאכים, און ער וועט צונויף זאמלען וויינע
 אויסדערנויילטע פאן דיא פיר ווינטען, פאן ענדע דער ערד ביז
 28 צום ענדע פאם הימעל, לעהרענט אייך איין משל פאן דעם
 פייגענבוים, ווען וויינע צווייגען ווערען זייד, און עס קומען בלעטער
 29 ארויס ווייסט איהר, דאס דער זומער איז נאדענט, אזוי איהר
 אויך, ווען איהר וועט זעהען, דאס דינעס איז געשעהען ווייסט,
 30 דאס עס איז נאדענט, ביי דער מחר, אין אמתען זאג איך אייך:
 דינער דור וועט ניט פארנעהן, ביז דאס אלעס וועט געשעהען,
 31 הימעל און ערד וועלען פארנעהן, מיינע ווערטער אבער וועלען
 32 ניט פארנעהן, פאן יענעם טאג, אדער שעה, ווייסט קיינער ניט,
 33 ניט מלאכים אין הימעל, ניט דער זאחן, נור דער פאטער, ניט
 אכטונג, וואכט און מהוט תפילה, דען איהר ווייסט ניט, ווען דיא
 34 צייט וועט זיין, גלייך וויא איין מאן, וואס געהט אין איין ווייטע

מארקוס יג יד

לאַנד, און לאַזט איבער זיין הויז, און האט געגעבען צו זיינע
 קנעכט מאכט, און יעדען זיין מלאכה, און דעם שומר פאן דער
 טהיר האט ער אנגעוואנט צו וואכען. דעריבער וואכט, דען איהר
 ווייכט ניט, ווען דער בעל הבית וועט קומען, פאן אַוועג אָדער
 האלבע נאכט, אָדער ווען דער האן וועט קרעהען, אָדער גאנץ
 פֿריה, בדי ווען ער וועט פֿלוצלינג קומען זאל ער אייך ניט
 געפינען שלאפענדיג, און דאס וואס איך זאג אייד, זאג איך צו
 אלעמען, וואכט.

עס איז געווען צוויי טעג פאר חג הפסח און חג המצות; און יד
 דיא עלסטע בֿהנים און דיא סופרים האבען געוואכט, ווא אזוי צו
 האפען איהם מיט בעטרוג און איהם צו הרגענען, און זיי האבען
 געזאגט: נור ניט אום יום טוב, כדי עס זאל קיין מהומה ניט
 ווערען אנגערעם פאלק, און ווען ער איז געווען אין בית
 עניא, אין שמעון דעם קרעציגענס הויז, און איז געוועסען ביי
 דעם טיש, איז געקומען איין פרוי, וואס האט געהאט איין
 אלפאסטערנעם קרוג מיט זעהר ריינעם און טייערען גרד אייל,
 און האט צו בראכען דעם קרוג, און האט איהם אויסגעגאסען
 אויף זיין קאפף, אייניגע האבען זיך געבויערט און האבען
 געזאגט: צו וואס איז דער שאדען פאן דעם אייל? מען האט
 דאך געקאנט איהם פארקויפען פאר מעהר ווא דריי הונדערט
 דינר, און צו געבען אַרעמע לייט, און האבען זיך אנגעבויערט
 אויף איהר, ישוע אָבער האט געזאגט: לאַזט זיא, ווארום
 בעטריכט איהר זיא; זיא האט איין גוטע זאד געטאן פאר מיר,
 דען אַרעמע האט איהר תמיד ביי אייך, און ווען איהר וועט
 וועלען קאנט איהר זיי גוטעס טאן; מיך אָבער וועט איהר תמיד
 ניט האבען ביי זיך, וואס זיא האט געקאנט, האט זיא געטאן;
 זיא איז צו פאר געקומען צו זאלבען מיין גוף צו דער קבורה,
 אין אמתען זאג איך אייך: וואו מען וועט פרעדיגען דיעזע בשורה,
 אין דער גאנצער וועלט, וועט דערציילט ווערען, צו איהר
 אנגענוגען וואס זיא האט געטאן, און יהודה איש קריות,
 איינער פאן דיא צוועלף איז געגאנגען צו דיא עלסטע בֿהנים,
 ער זאל איהם איבערענטפערען צו זיי, זיי האבען דערהערט,

האָבען זיי זיך געפֿרייט אין צו געזאָגט צו געבען איהם געלד;
און ער האט געזוכט דיא געווינשטע צייט, ווען איהם איבער צו
געבען. 12 און אין דעם ערשטען טאג פֿאַן חג המצות, ווען מען
שעכט דעם קרָבן פֿסח, האָבען זיינע תלמידים געזאָגט צו איהם:
וואו ווילסט דוא עסען דעם קרָבן פֿסח, און מיר וועלען געהן
אין אַנברייטען. 13 און ער האט געשיקט צוויי פֿאַן זיינע תלמידים,
און האט זיי געזאָגט: געהט אין שטאָדט אַרײַן אייך וועט פֿענענגען
אײַן מאַן וואס טראָגט אײַן קרוג מיט וואַסער, געהט איהם נאָך.
און וואוהיין ער וועט אַרײַן געהן זאָגט צו דעם בעל הבית; דער
רבי האט אזוי געזאָגט: וואו איז מײַן אַכסניא, אין וועלכען איך
וועל עסען דעם קרָבן פֿסח מיט מײַנע תלמידים? 15 און ער וועט
אײַך ווײַזען אײַן גרויסע אויפֿערשטוב אויסגעצירט, און אַנגעברײַט;
דאָרטען פארפֿערטיגט פֿאַר אונז. 16 און זיינע תלמידים זענען
ארויסגעגאנגען און זיינען געקומען אין שטאָדט, און האָבען
געפונען, וויא ער האט זיי געזאָגט; און זיי האָבען אַנגעברײַטעט
דעם קרָבן פֿסח. 17 ווען עס איז אָנגעגרינגען, איז ער געקומען
מיט דיא צוועלפֿען. 18 און זיי האָבען זיך געזעצט צום טיש, און
האָבען געזעסען, און ישוע האט געזאָגט: אין אַמתֿען זאָג איך
אײַך אײַנער פֿאַן אײַך ווער עס עסט מיט מיר, וועט מיך
איבערענטפֿערען. 19 און זיי האָבען אַנגעהויבען טרויעריג צו ווערען,
און אײַנער נאָך דעם אנדערען, האט צו איהם געזאָגט: בין איך
דער? און אײַן אנדערער: בין איך דער? 20 ער האט זיי געזאָגט
אײַן ענטפֿער: אײַנער פֿאַן דיא צוועלף וואס טונקט אײַן מיט
מיר אין דער שיסעל. 21 דער בן האָדס געהט אונזעך, וויא עס איז
אויף איהם געשריבען געווארען, אָבער וויי איז יענעם מענשען,
דורך וועלכען דער בן האָדס וועט איבער געענטפֿערט ווערען;
פֿאַר יענעם מענשען וואלט פֿעסער געווען ניט געבארען צו
ווערען. 22 און ווען זיי האָבען געזעסען, האט ישוע גענומען
דאס ברויט און אײַן ברכה געמאכט, ציבראַכען, און געגעבען
צו זיי און געזאָגט: נעמט עסט דאס איז מײַן לײַב. 23 און האט
גענומען דעם פֿום, אײַן ברכה געמאכט, און זיי געגעבען; און
אַלע האָבען פֿאַן איהם געטרונקען. 24 און ער האט זיי געזאָגט:

מארקוס יד

דאס איז מיין בלוט פאן דעם ברית החדשה (נייעם בונד) וואס
 ווערט פאר פילע פארנאסען. אין אמת'ען זאג איך אייך: איך
 וועל שוין מעהר נישט טרינקען פאן דער פרוכט פאן וויינשטאק,
 ביז אויף דעם טאג, ווען איך וועל איהם ניי טרינקען אין דעם
 מלכות האלדיום. ווען ווי האבען הלל אָנגעזאגט: זיינען ווי
 ארויס געזאנגען אויף דעם הר הזיתים. און ישוע זאגט ווי: איהר
 אלע וועט אן מיר געשטרויכעלט ווערען אין דיווער נאכט; דען
 עס איז געשריבען געווארען: איך וועל שלאגען דעם הירטען,
 און דיא שאף וועלען צו שפרייט ווערען. נור נאך מיין אויף
 שטעהן וועל איך פאר אייך געהן אין גליל. פֿטער זאגט איהם:
 ווען אויך אלע וועלען געשטרויכעלט ווערען, איך אָבער וועל
 נישט. און ישוע האט איהם געזאגט: אין אמת'ען זאג איך דיר:
 דאס וואו וועסט אין דיווע נאכט, איידער דער האן וועט צוויי
 מאל קרייזן דריי מאל ויך פאן מיר פארלייקענען. און ער האט
 נאך מעהר גערעט און געזאגט: אפילו איך זאל דארפן מיט
 דיר שטארבען, וועל איך מיר פאן דיר נישט פארלייקענען, דאס
 וועלכע האבען אלע געזאגט. ווי זענען געקומען אין איין
 ארט, וועלכען מען האט גערופען גת שמנים, און ער האט געזאגט
 צו זיינע תלמידים: ויצט דא ביז איך וועל מתפלל ויין. און
 ער האט מיט ויך גענומען פֿטריץ, געקב און יוחנן, און האט
 אָנגעהויבען ויך צו שרעקען און אנגיסט צו האבען. און ער האט
 ווי געזאגט: מיין זעעלע איז פֿעטריפט ביז צום טויט; ווייט דא
 און וואכט. און איז אָביסעל ווייטער געזאנגען, און איז געפאלען
 צו דער ערד, און האט מתפלל געווען, דאס אויב עס איז
 מיגלאך, אזוי זאל דיא שעה פאן איהם פארבייגעהן. און האט
 געזאגט: אבא, פאטער אלעס איז פאר דיר מיגלאך, געהם
 אונזעך דיווען כּוּס פאן מיר, אָבער נישט וויא איך וויל, נור וויא
 דא ווילסט. ער קומט צוריק און געפינט ווי שלאפענדיג, און
 זאגט, צו פֿטריץ: שמען דא שלאפסט? איין שעה האסט דא
 נישט געקאנט וואכען. וואכט און טהוט תפילה, דאס איהר זאלט
 נישט קומען צו איין נסיון. דער גייסט וויל, דאס פלייש אָבער איז
 שוואך. און ער איז נאך איין מאל אונזעך געזאנגען, און האט

40 מתפלל געווען דינעלפֿע ווערטער. און האט זיך אומגעקערט.
 און האט זיי ווידער געפונען שלאפענדיג, דען ווידער אויגען געגען
 שווער געוועזען, און זיי האבען ניט געוואוסט וואס איהם צו
 41 ענטפערען. און ער איז געקומען דאס דריטע מאל און זאגט
 זיי: געצט שלאפט, און רוהט, עס איז גענוג. דיא שעה איז
 געקומען, נון, דער בן האדם ווערט איבערגענטפערט אין דיא
 42 הענר פֿאן ווידער. שטעהט אויף, לאזען מיר געהן. נעהט, דער
 43 וואס ענטפערט מיך איבער גענעהענט זיך. און באלד וויא
 ער האט נאך גערעט, קומט אן יהודה, איינער פֿאן דיא צוועלף,
 און מיט איהם פֿיל פֿאלק מיט שווערדען און שטעקענס פֿאן דיא
 44 עלסטע כהנים, סופרים און דיא זקנים. און זיין מוסר האט זיי
 געגעבען איין צייכען און האט געזאגט: וועמען איך וועל קיסען,
 דער איז עס, נעמט איהם, און בריינגט איהם אין זיכערהייט.
 45 און ער איז געקומען, און איז באלד צו געגאנגען צו איהם און
 46 זאגט איהם: רבי! רבי! און האט איהם געקוסט. און זיי האבען
 ווידער הענד אויף איהם געלייגט, און האבען איהם אנגענומען.
 47 איינער פֿאן דיא וואס געזאגט דא געשמאנען האט ארויסגעצווינגען
 זיין שווערד, און האט איין געזען געגעבען דעם קנעכט פֿאן כהן
 48 גדול, און האט איהם אָנגעהאקט דעם אויער. און ישוע האט זיך
 אָנגערופֿען: גלייך וויא אויף איין מולן גענט איהר ארויס געגאנגען
 מיט שווערדען און שטעקענס, אום איהר זאלט מיך האפען.
 49 יעדען מאָג בין איך מיט אייך געווען אין בית המקדש און האב
 געלעהרענט, און איהר האט מיך ניט גענומען, אָבער דיא שריפט
 50 (תנ"ך) מוז דערפֿילט ווערען. און אלע האבען איהם פֿארלאזען
 51 און וויגען אונעקגעלאפען. איין בחור, וועלכער איין לילאך אויף
 זיין נאקעטען לייב האט געטראגען, איז איהם נאך געגאנגען.
 52 האבען זיי איהם געחאפט; ער אָבער האט איבערגעלאזען דעם
 לילאך, און איז פֿאן זיי אונעקגעלאפען נאקעטערהייט.
 53 און מען האט ישוען געבראכט צום כהן גדול, און עס האבען
 זיך צו איהם פֿערזאמעלט אלע עלסטע און דיא זקנים און דיא
 54 סופרים. פֿטר איז איהם פֿאן ווייטען נאך געגאנגען, און איז
 געוועסען מיט דיא דינער, און האט זיך געווארעמט ביים פייער.

מארקוס יד

- 55 דיא עלסטע כהנים און אלע סנהדרין האבען געוויקט עדות אויף
 ישוע, כדי איהם צו טויטען, און האבען ניט געפונען. פילע
 56 האבען אויף איהם פאלשע עדות געזאגט: נור דאס עדות איז
 57 ניט גלייך אויסגעקומען. און אייניגע זענען אויף געשטאנען, און
 58 האבען פאלשע עדות אויף איהם געזאגט: מיר האבען געהערט
 וויא ער האט געזאגט: איך וועל איינזארגען דעם בית המקדש,
 וואס הענט האבען איהם געמאכט, און נאך דריי טעג וועל איך
 אויף בויען איין אנדערען, וואס וועט גיין געמאכט ניט פאר הענט.
 59 און אויך דיא עדות איז ניט גלייך אויסגעקומען. און דער כהן
 60 גדול איז אויף געשטאנען, און האט זי געשטעלט אין דער
 מיטען, און האט געפרעגט ישוע: דוא ענטפערסט נאר ניט?
 וואס דו זענען זאגען אויף דיר עדות? ער אבער האט געשווייגען.
 61 און האט נאכניט געענטפערט; דער כהן גדול האט איהם נאך
 איין מאל געפרעגט, און האט איהם געזאגט: ביסט דוא דער
 משיח, דער זאחן פאר דעם געבענשטען? ישוע האט געזאגט:
 62 איך בין; און איהר וועט זעהען דעם בן אדם זיצען צו דער רעכטער
 זייט פארן דער גבורה, און קומענדיג אויף דיא וואלקען פארן דעם
 63 הימל. און דער כהן גדול האט צוריסען זיינע קליידער, און
 געזאגט: וואס דארף מען נאך עדות? איהר האט געהערט דיא
 64 לעסטערונג, וואס איז אייער מיינונג? און זיי אלע האבען איהם
 פארמשפט צו טויטען. און אייניגע האבען אנגעהויבען צו שפייצען
 65 אויף איהם, און האבען איהם דעם פנים פארדעקט, מיט דיא
 פויסטען צו שלאגען און געזאגט צו איהם: זאג אויב נביאות, און
 66 דיא דינער האבען איהם געפאטשט אין דיא פאקען. און
 ווען פטר איז געווען אנגעקומען אין הויף, איז איינע פאר דיא דינסטען
 67 פארן דעם כהן גדול געקומען. און האט דערזעהען פטרין זיך
 ווארעמענדיג, האט זי זיך איינגעקוקט אויף איהם, און האט
 68 געזאגט: דוא ביסט אויך געווען מיט ישוע הנצרי. און ער האט
 זיך אפגעלייקענט, און געזאגט: איך ווייס ניט, און פערשטעה ניט,
 וואס דוא זאגסט; און איז ארויס געגאנגען אין דער פארדערשטער
 69 זייט הויף. און דער האט איין קריי געטאן. און דיא דינסט
 האט איהם ווידער דערזעהען, האט זי אנגעהויבען צו זאגען צו

70 דיא וואס זענען דארט געשטאנען: דער איז פאן ויי. און ער האט
 ויך נאך איין מאל אפגעלייקענט. באלד נאך דעם האבען דיא
 וואס זענען דארט געשטאנען ווידער אנגעהויבען צו זאגען צו
 פטרין: דוא ביסט אין אמת'ען פאן ויי, דען דוא ביסט פאן גליל,
 71 און דיין לשון איז גלייך וויא וייערער. און ער האט אנגעהויבען
 ויך צו שילטען און צו שווערען; איך קאן ניט דעם מענטשען, פאן
 72 וועמען איהר רעט. און דער האן האט דאס צווייטע מאל
 געקרייט, און פטר האט ויך דערמאנט אן דעם ווארט, וואס ישוע
 האט איהם געזאגט: איידער דער האן וועט צוויי מאל קרוינען
 וועסט דוא דריי מאל ויך פאן מיר אבלייקענען, און האט
 אנגעהויבען צו וויינען.

טו באלד אין דער פריה האבען דיא עלסטע כהנים מיט דיא
 זקנים און דיא סופרים און אלע סנהדרין ויך איין עצה געהאלטען,
 און האבען ישוע'ן געבונדען אונטעקנעפירט, און איהם איבער-
 2 געגעבען צו פילטוס'ן. פילטוס האט איהם געפרעגט: ביסט דוא
 דער מלך פאן דיא אידען? און ער האט איהם געענטפערט און
 3 געזאגט: דוא זאגסט. און דיא עלסטע כהנים האבען אויף איהם
 4 פיל אנגערעט. פילטוס האט איהם נאך איין מאל געפרעגט:
 דוא ענטפערסט נאר ניט? זעה, וויא פיל מען זאגט געגען דיר
 5 עדות. און ישוע האט דארויף אייך נאר ניט געענטפערט, אזוי
 6 דאס פילטוס האט ויך געוואונדערט. אויף יעדען יום טוב
 פלעגט ער ווי ארויס לאזען איין געפאנגענעם, וועלכען ווי האבען
 7 געוואלט. איין מאן וואס מען האט גערויפן בר אבא איז געווען
 געבונדען מיט וויינע חברים וועלכע האבען איין רציחה געזאגט
 8 אין דער צייט פאן דער מרידה. און דאס פאלק האט געשריגען,
 און אנגעהויבען צו בעטען דאס ער זאל ווי טאן וויא אהער.
 9 און פילטוס האט ווי געענטפערט און געזאגט: אפשר ווילט איהר
 10 וועל איך אייך ארויס לאזען דעם קעניג פאן דיא אידען? דען ער
 האט געוואוסט דאס דיא עלסטע כהנים האבען איהם איבער-
 11 געגעבען מחמת קנאה. און דיא עלסטע כהנים האבען אויפגערייזט
 דאס פאלק, דעם מען זאל ווי בעסער ארויס לאזען בר אבא.
 12 און פילטוס האט ויך נאך איין מאל אפגערויפן און געזאגט:

מארקוס טו

וואס ווילט איהר זאל איך טאן מיט דעם, וועלכען איהר רופט
אן, קעניג פאן דיא אידען? ווי האבען ווידער געשריגען: קרייציגע
איהם. פילטום האט ווי געזאגט: וואס פאר איין בעזעס האט ער
געטאן? נור ווי האבען ווידער געשריגען: קרייציגע איהם. און
פילטום האט געוואלט דעם פאלק צוליב טאן, און האט ווי
פאפרייט בר אבאן; אזוי ישוען האט ער געלאזען שמיסען, און
האט איהם איבערגעגעבען, מען זאל איהם קרייציגען. און
דיא סאלדאטען האבען איהם אריין געפיהרט אין הויף, דאס איז
דער געריכטס הויף, און האבען צוזאמען גערופען דיא גאנצע
פאנדע. און ווי האבען איהם אנגעטאן איין רויטען מאנטעל, און
ווי האבען אויסגעפלאכטען פאן דערנער איין קרוין, און האבען
אויף איהם ארויף געלייגט. און האבען אנגעהויבען צו געריסען
איהם: פריידען ווי צו דיר דוא קעניג פאן דיא אידען! און האבען
איהם געשלאגען מיט איין ראדער איבער דעם קאפף, און האבען
אויף איהם געשפייט, און האבען זיך אויף דיא קני געשטעלט
און זיך צו איהם געבוקט. ווען ווי האבען איהם אויסגעשפאטעט,
האבען ווי פאן איהם אראב גענומען דעם רויטען מאנטעל, און
האבען איהם אנגעטאן אין וויינע אייגענע קליידער און האבען איהם
געפיהרט מען זאל איהם קרייציגען. און ווי האבען געצוואונגען
איין פארבייגעהער איינעם שמעון פאן קוריני, דער פאטער פאן
אלפסנדר און רופוס וועלכער איז אנגעקומען פאן פעלד, ער
זאל טראגען ווין קרייץ (תליה). און מען האט איהם געבראכט
אויף דעם ארט גלגלתא וואס דאס הייסט: דאס שייטעל פלאץ.
און מען האט איהם געגעבען צו טרינקען וויין מיט מור, נור ער
האט ניט גענומען. דיא וועלכע האבען איהם געקרייציגט האבען
צוטיילט וויינע קליידער, און האבען געווארפען גורל וואס יעדער
זאל נעמען. עס איז געווען דיא דריטע שעה ווען מען האט איהם
געקרייציגט. און דיא אויפשריפט פאן ווין שולד איז געווען
געשריבען: קעניג פאן דיא אידען. מיט איהם האט מען
געקרייציגט צוויי גולגנים: איינער צו ווין רעכטער ווייט און דער
אנדערער צו ווין לינקער. און עס איז מקוים געווארען דיא
שריפט (תנ"י): און ער איז מיט דיא פושעים גערעכענט געווארען.

29 **דיא וועלכע זענען פארביי געגאנגען האבען איהם געלעסטערט**
געשאקעלט מיט ווייערע קעפּף און געזאגט: אה! דוא צונווארפער
פאן דעם בית המקדש און אויפבויער אין דריי טעג! העלף דו
 31 **אליין, און קום אראב פאן דעם קרייז. אזוי האבען דיא עלסטע**
כהנים מיט דיא סופרים צווישען ויך געשפאטעט, און האבען
איינער צום אנדערען געזאגט: אנדערע האט ער געהאלפּען, ויך
 32 **אליין קען ער ניט העלפּען. לאז דער משיח דער קעניג פאן**
דיא ישראל יעצט אראפּנעהן פאן דעם קרייז, כדי מיר זאלען
זעהן און וועלען גלויבען. אויך דיא וועלכע זענען מיט איהם
 33 **געקרייצט געווארען האבען איהם מבזה געוועזען. אין דער**
עפסטער שעה איז איין פינסטערניס געווארען איבער דאס
 34 **גאנצע לאנד, ביז דער ניינטער שעה. און אין דער ניינטער שעה**
האט ישוע געשרינען מיט איין הויכען קול: אלהי אלהי למה
שכחתי: דאס הייסט: מיין נאטט! מיין נאטט! ווארום האסט
 35 **דוא מיר פערלאזען? און אייניגע פאן דיא וואס זענען דערביי**
געשטאנען, ווען זיי האבען דאס געהערט, האבען געזאגט: זעה
 36 **ער רופט אלהיו. און איינער פאן זיי איז געלאפּען און האט**
אנגעפילט איין שוואם מיט עסיג, און האט ארויף געלייגט אויף
איין שטעקען, און האט איהם געגעבען צו טרינקען און האט
געזאגט: לאזט, מיר וועלען זעהן אויב אלהיו וועט קומען איהם
 37 **אראב צו נעמען. ישוע האט ארויס געלאזען איין הויכען קול,**
 38 **און איז אויסגעגאנגען. און דער פרקת פאן דעם בית המקדש**
איז צעריסען געווארען אויף צוויי שטיקער פאן אויפן ביז
 39 **אראב. דער הויפטמאן, וואס עס איז געשטאנען אנטקעגען**
איהם, האט געזעהען וויא אזוי ער האט געשרינען און איז
אויסגעגאנגען, האט ער געזאגט: דער מענש איז אין אמתען
 40 **געווען נאטטעס זאהן. אויך פרויען זענען דארטען געווען, וועלכע**
האבען געזעהען, פאן ווייטענס; צווישען זיי איז געווען אויך מרים
פאן מגדלָה און מרים, יעקב דעם אינגסטענס און יוס'ס מוטער
 41 **און שלומית. וועלכע זענען איהם נאך געגאנגען, און האבען איהם**
 42 **פאדינט ווען ער איז געווען אין גליל; און פילע אנדערע וואס**
זענען מיט איהם ארויף געגאנגען קיין ירושלים. און ווען עס איז

מארקוס טו טו

- אָווענד געוואָרען. און ווייל עס איז דער צופרייטונגס טאָג
 געוועזען, דאָס הייסט, ערב שבת. איז יוסף פֿאַן רמז'ס געקומען.
 43 ער איז געווען איין אנגעזעהענער יושן, וועלכער האט אליין
 געוואָרטעט אויף דאָס מלכות האַלדזש. ער האט זיך געוואָנט
 אַרײַן צו געהן צו פֿילטוס'ס און בעטען דעם גוף פֿאַן ישוע'ן.
 44 פֿילטוס האט זיך געוואָנדערט דעריבער, דאָס ער איז שוין
 טויט; און האט גערופֿען דעם הויפטמאן, און האט איהם געפֿרעגט:
 45 אויב ער איז שוין לאַנג געשטאַרבֿען? ווען ער איז דאָס געוואָר
 געוואָרען פֿאַן דעם הויפטמאן, האט ער געעכענען יוסף'ן דעם
 46 גוף. און ער האט געקויפט איין ליינאָד, און האט איהם
 אַראָפֿגענומען, און האט איהם אַרומגעוויקעלט מיט דעם ליינאָד,
 און האט איהם געלייגט אין איין קבר, וועלכער איז געווען
 אויסגעהאַקט אין איין פעלז און האט צוגעקליקעלט איין שטיין
 צו דער טהיר פֿאַן דעם קבר. מרים פֿאַן מגדל'ה און מרים יוס'ס
 47 מוטער האָבען געזעהען וואו מען האט איהם געלייגט.
 און וויא דער שבת איז איבערגעגאנגען, האָבען מרים פֿאַן טו
 מגדל'ה און מרים, געק'ב'ס מוטער, און שלומית געקויפט בשמים,
 2 ווי זאלען געהן איהם איינצואַלפֿען מיט ווי. און נאָך פֿריה אין
 דעם ערשטען טאָג פֿאַן דער וואך, זענען ווי געקומען צו דעם
 3 קבר, ווען דיא זאָגט איז אויף געגאנגען. און ווי האָבען צווישען
 זיך גערעדט: ווער וועט אונז אָנזען קיינלעך דעם שטיין פֿאַן דער
 4 טהיר פֿאַן קבר. און וויא ווי האָבען זיך איינגעקוקט האָבען ווי
 געזעהען וויא דער שטיין איז אָנזען געקליקעלט; ער איז געווען
 5 זעהר גרויס. און ווי זענען אַרײַן געגאנגען אין קבר און ווי האָבען
 געזעהען איין יונגען מאן וואָס ער איז דער רעכטער ווייט.
 אָנגעקליידעט אין ווייסע קליידער, און ווי האָבען זיך דערשראָקען.
 6 און ער האט זיי געזאָגט: שרעקט אייך ניט איהר וואָס ישוע הנצרי,
 דעם געקרייצטען? ער איז אויפֿגעשטאַנען. ער איז ניט דא, נעהט
 7 דעם אָרט וואו מען האט איהם געלייגט. נור נעהט זאָגט וויינע
 תלמידים און פֿטֿר'ן, דאָס ער וועט פֿאַר אייך גיין אין גליל, דאָרט
 8 וועט איהר איהם זעהען, וויא ער האט אייך געזאָגט. און ווי זענען
 אַרויס געגאנגען און אָנזען געלאָפֿען פֿאַן דעם קבר: עס האט זיי

אָנְטֶחאַפֿט איין ציטערנעם און איין שרעק, און האָבען קיינעם
 9 נאָרניט געוואָלט, ווייל זיי האָבען מורא געהאט. און ער ווען ער
 איז אין דעם ערשטען טאג פֿאַן דער וואַך אויפֿגעשטאַנען, האט
 ער זיך צום ערשטען באַוויזען צו מרים פֿאַן מַגְדָּלָה, פֿאַן וועלכער
 10 ער האט זיכען שדים אַרױסגעטריבען. זיא איז געגאנגען, און האט
 דערציילט צו דיא וואס זיינען מיט איהם געווען, און וועלכע האָבען
 11 געטרויערט און געוויינט. און ווען זיי האָבען געהערט, דאס ער
 לעבט, און האט זיך צו איהר באַוויזען, האָבען זיי איהר ניט
 12 געגלויבט. נאך דעם האט ער זיך באַוויזען אין איין אנדער
 געשטאַלט צו צווייגען פֿאַן זיי, ווען זיי זענען איבער איין פֿעלד
 13 געגאנגען. און זענע זענען געגאנגען און האָבען דערציילט צו דיא
 14 אנדערע, און אויך זיי האָבען זיי ניט געגלויבט. דערנאך האט
 ער זיך באַוויזען צו דיא עלק ווען זיי זענען ביים מיט געזעסען,
 און ער האט זיי פֿאַרגעוואָרפען פֿאַר זייער אוינגלויבען און
 האַרטהערציגקייט, וואס זיי האָבען ניט געגלויבט דיא וואס האָבען
 15 איהם געזעהען וויא ער איז אויפֿגעשטאַנען פֿאַן דיא טויטע. און
 ער האט צו זיי געוואָלט: געהט אין דער גאנצער וועלט, און
 16 פֿרעדיגט דיא בשורה טובה צו אלע באשעפֿענעס. ווער עס
 וועט גלויבען און וועט זיך טובלען, דער וועט ניצול ווערען, און
 17 ווער עס וועט ניט גלויבען דער וועט פֿאַרשולדיגט ווערען. דיווע
 צייכען וועלען מיטגעהן מיט דיא גלויביגע: זיי וועלען שדים אַרױס
 18 טרייבען אין מיין נאָמען, און וועלען גייען לשונות רעדען. זיי
 וועלען שלאָנגען אויפהויבען, און ווען זיי וועלען עטוואס, טויטליכעס
 טרינקען וועט זיי ניט שאַדען, זיי וועלען וויערע הענד לייגען אויף
 19 קראַנקע און זיי וועלען בעסער ווערען. נאך דעם וויא דער
 הערר האט דאס גערעט צו זיי האט ער זיך אויפֿגעהויבען צום
 הימל און האט זיך געזעצט צו דער רעכטער זייט פֿאַן נאָט.
 20 און זיי זענען אַרױס געגאנגען, און האָבען געפֿרעדיגט אין אללע
 ערטער, און דער הערר האט מיט זיי מיטגעוויקט, און
 האט פֿאַרשטאַרקט דאס וואָרט דורך צייכען, וועלכע האָבען
 באַגלייטעט. אָמֵן!

דאס עוואנגעליום פאן לוקס

אזוי וויא פיל האבען געפרובט, צו פערפאסען איינע א
דערצייילונג פאן דיא זאכען, וועלכע זענען אינטער אינעם גאנצן
בערגלויבט. וויא עס האבען אינעם געגעבען דיא, וואס²
האבען פאן אנפאנג אן געזעהען מיט זייערע אייגענע אויגען און
געווען דינער פאן דעם ווארט. אזוי האב אייך אייך מיין³
בעשלאסען, נאכדעם אייך האב אלץ פאן אנפאנג איבערקלעהרט,
בסדר צו בעשרייבען דיר הויכגעשעצטער תאויפילום. כדי⁴
זאלסט וויסען דיא ווארהייט פאן דיא געשיכטען, אין וועלכע דוא
ביסט געלעהרענט געווארען. אין דער צייט פאן הורדום⁵
דעם קעניג פאן יהודה, איז געווען איין ביהן, וויין נאמען איז געווען
זכריה, פאן אביהם משמר (וואך). ער האט געהאט איינע פרוי
פאן אהרן'ס טעכטער איהר נאמען איז געווען אלישבע. ביידע⁶
זענען געווען צדיקים פאר גאט, און זענען גענאנגען אין אלע
מצות און געזעצט פאן גאט, אן איין זינד. ווי האבען קיין⁷
קינדער נישט געהאט, ווייל אלישבע איז געווען איין עקרה, אין
זענען שוין ביידע אלט געוועזען. איין מאל, ווען ער האט אין⁸
דעם סדר פאן ויין משמר געדינט פאר גאט, איז נאך דעם
מונהג פאן דער דינסט פאן דיא כהנים דער גורל איהם
אויסגעקומען מקטיר צו ויין קטורת, און ער איז אריין גענאנגען
אין בית המקדש. און דאס גאנצע פאלק האט מתפלל געווען¹⁰
אויסווייניג בשעת דיא דעמפפונג (הקטרה). און גאטמערס איין¹¹
מלאך האט זיך צו איהם באוויזען, ער איז געשטאנען אין דער
רעכטער זייט פאן דעם מזבח פאן דיא קטורת. ווען זכריה¹²
האט איהם דערזעהען, איז ער דערשראקען געווארען, און איין

13 מורא איז אויף איהם געפאלען. און נאטטעס מלאך האט איהם
געזאגט: האב ניט קיין מורא זכריה; דען דיין תפלה איז
דערקערט געווארען און דיין ווייב אלישבע וועט געבארען איין
14 זאהן, און דוא וועסט ויין נאמען רופען יוחנן. ער וועט פאר דיר
זיין איין פרייד, און איין שמחה, און פילע וועלען וויד פרייען
15 איבער ויין געבורט. דען ער וועט ויין גרויס פאר נאטט, וועלען
און אלטען וויין וועט ער ניט טרינקען, און ער וועט דערפילט
16 ווערען מיט רוח הקדש, נאך פאן ויין מוטערס לייב. און פיל
פאן דיא קינדער ישראל וועט ער אויסקערען צום הערן ווער
17 נאטט. און ער וועט געהן פאר איהם אין דעם גייסט און קראפט
פאן אליהוין דאס ער זאל ווידערקערען דיא הערצער פאן
פאטערס צו דיא קינדער, און דיא ווידערשפעניגע צום וועלען פאן
דיא צדיקים, כדי צו פרייען פאר נאטט איין אנגעברייטעטעס
18 פאלק. און זכריה האט געזאגט צום מלאך: וויא אזוי וועל
איך דאס וויסען? דען איך בין אלט, און אויך מין ווייב איז אלט
19 אין יאהרען. דער מלאך זאגט איהם איין ענטפער: איך בין
גבריאל, וועלכער שטעהט פאר נאטט, און בין געשיקט געווארען
20 צו רעדען מיט דיר, און דיר דאס אנצוואגען. און נון, דוא וועסט
שטום ווערען, און וועסט ניט קענען רעדען, ביז אין דעם טאג.
ווען דאס וועט געשעהען, דער פאר וואס דוא האסט ניט געגלויבט
מיינע ווערטער, וועלכע וועלען מקוים ווערען אין ווער צייט.
21 און דאס פאלק האט געווארט אויף זכריה, און האבען וויד
געוואונדערט, וואס ער פערזאמט וויד אין בית המקדש. ווען ער
22 איז ארויסגעגאנגען, האט ער צו זיי ניט געקאנט רעדען, און זיי
האבען פערשטאנען, דאס ער האט געזעהען איין מראה (געזיכט)
אין בית המקדש, און ער האט צו זיי געוואונקען און איז געבליבען
23 שטום. און ווען עס האט וויד געענדעט דיא צייט פאן זיין דינסט
24 איז ער אהיים געגאנגען. נאך דיא טעג איז אלישבע ויין ווייב
געבורט געווארען, און זיא האט וויד געהאלטען פינף חדשים
25 אין האט געזאגט: אזוי האט נאטט מיר געטאן אין דיא טעג,
ווען ער האט געזעהען אויף מיר, אנוועק צו געמען פאן מיר מין
26 שאנדע צווישען מענטשען. אין דעם זעכסטען חדש איז דער

לוקס א

מלאך נבריאָל געשיקט געוואָרען פֿאַן נאָט צו דער שטאָדט
פֿאַן גליל, וואָס האָט זיך גערופֿען נצרת. צו איינע יונגפֿרוי
(עלמָה) וועלכע איז פֿערלאָבט (מאָדסָה) געווען פֿאַר איין מאָן,
וואָס זיין נאָמען איז געווען יוסף פֿאַן בית דוד, דער נאָמען פֿאַן
דער עלמָה איז געווען מרים. ווען דער מלאך איז אַריין געגאַנגען
צו איהר האָט ער איהר געזאָגט: שלום דיר, פֿילע מיט
לייטעליגקייט, נאָט איז מיט דיר, דואַ ביסט געבענשט צווישען
דיא פֿרויען. ווען זיא האָט איהם דערזעהען, איז זיא דערשראָקען
געוואָרען פֿאַן זיינע ווערטער, און האָט ביי זיך געטראַכט: וואָס
זאל דאָס זיין פֿאַר איין ברָכה. און דער מלאך האָט איהר
געזאָגט: האָב ניט קיין מורא מרים, דען דואַ האָסט געפֿונען חן
ביי נאָט. און נון, דואַ וועסט מעוברת ווערען, און וועסט
געבאַרען איין זאָהן, און וועסט רופֿען זיין נאָמען "ישוע". ער
וועט גרויס זיין, ער וועט גערופֿען ווערען דער זאָהן פֿאַן דעם
העכסטען און דער הערר נאָט וועט איהם געבען דעם טהָראַן
פֿאַן זיין פֿאַטער דוד. און ער וועט קעניגען איבער דעם הויז
פֿאַן יעקב אויף עוויג, און צו זיין מלוכה וועט קיין ענדע ניט זיין.
און מרים האָט געזאָגט צום מלאך: וויא וועט דאָס זיין? ווען איך
ווייס ניט פֿאַן קיין מאָן. דער מלאך האָט איהר געזאָגט איין
ענטפֿער: דער רוּחַ הקדש וועט קומען אויף דיר, און דיא נבֿוּרָה
פֿאַן דעם אויבערשטען וועט דיך באַדעקען, דעריבער וועט דאָס
וואָס עס וועט געבאַרען ווערען הייליג זיין, און וועט גערופֿען
ווערען נאָטטעס זאָהן. נון אלישבע, דיין קרוינע, וואָס מען האָט
זיא גערופֿען עקרה, איז אויך מעוברת געוואָרען אויף איהר
עלמער, און עס איז איהר דער זעכסטער חֶדֶש. דען ביי נאָט
איז קיין זאך ניט אונמיגלאַך. און מרים זאָגט: נון, איך בין איין
דינסט פֿאַן נאָט; לאַז עס מיר זיין וויא דיין וואָרט, און דער
מלאך איז פֿאַן איהר אַוועקגעגאַנגען. און מרים האָט זיך און
זענע מעג אויפֿגעהויבען און איז גיך געגאַנגען אין דיא בערג אין
דער שטאָדט יהודה. און זיא איז אַריין געקומען אין נצרת
הויז, און האָט געגריסט אלישבע. ווען אלישבע האָט דערהערט
דעם גערויס פֿאַן מרים, האָט דאָס קינד איין שפּרונג געטאָן

אין איהר לייב, און אלישבע איז דערפילט געווארען מיט רוח
 הקדש, און זיא האט אויסגעשרינגען מיט איין הויכען קול, און
 געזאגט: געבענשט ביסט דוא צווישען דיא פרויען, און געבענשט
 איז דיא פרוכט פאן דיין לייב, און פאן וואנען קומט דאס מיר,
 דאס דיא מוטער פאן דעם העררן איז צו מיר געקומען? דען
 ווען דאס קול פאן דעם גערום האט דערנרייכט צו מיין אויער,
 האט דאס קינד איין פרייליכען שפרונג געטאן אין מיין לייב,
 און גליקליך איז דיא, וואס האט געגלויבט, ווייל עס וועט
 דערפילט ווערען וואס עס איז איהר געזאגט געווארען פאן דעם
 העררן, און מרים האט געזאגט: מיין וועלע דערהויכט
 דעם העררן, און מיין גייסט פרייעט זיך מיט גאט, מיין
 דערליינער, וואס האט געוועהען דיא נידעריגקייט פאן זיין דינסט,
 דען פאן היינט אן וועלען מיר גליקליך האלטען אלע דורות,
 וואס ער האט מיר געטאן גרויסעס, אלמעכטיג און הייליג איז
 זיין נאמען, און זיין גאדע איז פאן דור צו דור, צו דיא וואס
 האבען פורכט פאר איהם, מיט זיין אדעם האט ער גבורות
 געטאן, דאס שטאלצע האט ער צושפרייט דורך דיא געדאנקען
 פאן זייער הארצען, ער האט ארוימערענווארפען דיא שטארקע
 פאן זייערע שטוהלען, און דערהויכען דיא נידעריגע, הונגעריגע
 האט ער אנגעפילט מיט גוטעס און רייכע האט ער ליידיג
 אוועקגעלאזען, ער האט פאר זיין קנעכט ישראל זיך אנגענומען,
 ער האט געדאכט אן זיינע בארעמעהערציגקייט, אזוי וויא ער
 האט גערעט צו אוינערע אבות, צו אברהם, און צו זיינע קינדער
 אויף אייביג, מרים איז געבליבען מיט איהר פאלד דריי חדשים,
 און האט זיך אוימגעקערט צו איהר הויז, אלישבע איז
 געקומען דיא צייט פאן געבארען, און זיא האט געבארען איין
 זאהן, און איהרע שכנים און קרובים האבען דערהערט, דאס
 גאט האט גרויס חסד מיט איהר געטאן, און זי האבען זיך מיט
 איהר געפרייט, אין דעם אכטען טאג האט מען געבראכט דאס
 קינד מל צו זיין, און מען האט איהם געוואלט איין נאמען געבען
 וויא זיין פאטער, זכריה, נור זיין מוטער האט געזאגט: זיין,
 רופט איהם יוחנן, און מען האט איהר געזאגט: אינטער דיין

לוקס א

משפחה איז קיינער נישט דא, וואס מען זאל איהם רופען מיט
 דינען נאמען. און מען האט געפרעגט אויפן וואונק ביים ⁶²
 פאטער, וויא אזוי וואלט ער געוואלט מען זאל איהם רופען.
 ער האט פערלאנגט איין שרייבטאפעל, און האט אנגעשריבען: ⁶³
 יוחנן איז ויין נאמען, און אלע האבען זיך פערווינדערט. און מיט ⁶⁴
 איין מאל האט זיך איהם אויפגעפאנגען ויין מויל און דער צונג,
 און האט אנגעהויבען צו רעדען און האט נאנט געלויבט. און ⁶⁵
 איין שרעק איז געפאלען אויף אלע שבתים, און האבען דערפאר
 דערציילט אין דעם גאנצען געבירג פאר דעם לאנד יהודה. אלע ⁶⁶
 וואס האבען דאס געהערט, האבען געדענקט ביי זיך אין הארצען
 און האבען געזאגט: וואס וועט עס מיט דעם קינד ויין? און
 נאנטעס האנד איז געווען מיט איהם. און ויין פאטער ⁶⁷
 זכריה איז דערפילט געווארען מיט רוח הקדש, און האט גביאות
 געזאגט: געלויבט איז נאנט, דער נאנט פאר ישראל, וואס ער ⁶⁸
 האט בעווכט ויין פאלק, און האט איהם געשאפען איין גאולה.
 און האט אונז אויף געריכט איין הארען פאר הילף, אין דעם הויז ⁶⁹
 פאר ויין קנעכט דוד. (אזוי וויא ער האט גערעט דורך דעם מויל ⁷⁰
 פאר וינע הייליגע גביאים, וואס זענען געווען פאר ענויג און). איין ⁷¹
 הילף פאר אונזערע פינד, און פאר דער האנד פאר אלע אונזערע
 שונאים. צו מאן גאדע מיט אונזערע אבות, און צו געדענקען ⁷²
 ויין הייליגען בונד. ויין שביעה וואס ער האט געשווארען צו ⁷³
 אברהם אבינו. אונז מציל צו ויין פאר דער האנד פאר אונזערע ⁷⁴
 פינד, און צו דינען איהם אן שרעק, מיט גערעכטיגקייט און ⁷⁵
 הייליגקייט, אלע טעג פאר אונזערע לעבען. און דא קליינעס ⁷⁶
 קינד, וועסט גערופען ווערען גביא פאר דעם אויפערשטען, דען ⁷⁷
 דא וועסט פאר דעם העררן נאנט ויין וועג צו ברייטען. צו ⁷⁸
 געבען דערקענטעניס פאר דער הילף צו ויין פאלק דורך דיא ⁷⁹
 פארגעבונג פאר וייערע זינד. אום דיא בארעמטהערציגקייט פאר ⁸⁰
 אונזער נאנט, דורך וועלכע דער אויפגאנג פאר דער הויז האט
 אונז בעווכט. צו לייכטען דיא וואס זענען אין דער פינסטער אין ⁷⁹
 שאטען פאר טויט, צו ריכטען אונזערע פיס אויף דעם וועג פאר ⁸⁰
 פרידען. דאס קינד איז אויף געוואקסען, און האט זיך

לוקס א ב

סז

- געשטארקט אין גייסט, און איז געווען אין דער וויסע פון דעם
טאג ווען ער האט זיך געוויזען צו דיא ישראל.
- ב אין יענע טעג איז ארויסגעגאנגען איין באפעהל פאר דעם קיסר
אנוסטוס, דאס אלע געוויינער פארן דער וועלט זאלען זיך
2 פערשרייבען, דינעם פערשרייבען איז געווען דאס ערשטע ווען
3 קירעניוס איז געוועזען איין גובערנאטאר אין סוריא. און אלע
4 ווייזען געגאנגען זיך פערשרייבען יעדער אין זיין שטאדט. יוסף
איז אויך געגאנגען פארן גליל פאר דער שטאדט נצרת קיין יהודה
אין דוד'ס שטאדט, וואס האט געהייסען בית לחם, ווייל ער איז
5 געווען פארן דעם הויז און דער משפחה דוד'ס. ער זאל זיך
פערשרייבען מיט מרדכי, וועלכע ער האט זיך פערלאבט
6 (פארקנסט) און ווא איז מעגלעך געווען. ווען זיי זענען דארט
7 געווען איז אנגעקומען דיא צייט ווא זאל געבארען. און ווא האט
געבארען איהר נאך דעם בכור, און ווא האט איהם געוויקעלט,
און געלייגט אין איין קריפפע ווייל זיי האבען קיין פלאץ נישט
8 געהאט אין דער אכסניא. אין דעם לאנד זענען געווען אויף
דעם פעלד הירטען, וועלכע האבען דארט געוואכט אין דער נאכט
9 און געהיט ביי וויערע שטאדעס. און איין נאטטעס מלאך איז
צו זיי צוגעטראטען, און נאטטעס הערליכקייט האט ארום זיי
10 געשיינט. אוי זיי האבען זיך געהער געפירכטעט. און דער מלאך
האט צו זיי געזאגט: פירכטעט נישט, איך זאג אייך אן איינע גרויסע
11 שמחה, וואס וועט זיין צו דעם נאנצען פאלק, דען היינט איז
אייך געבארען געווארען אין דוד'ס שטאדט איין העלפער, וועלכער
12 איז דער הערר, דער משיח. און דאס איז אייך איין צייבען,
איהר וועט געפינען איין קליין קינד געוויקעלט, ליגט אין איינע
13 קריפפע. און פלוצלינג האבען זיך באוויזען מיט דעם מלאך
זעהער פילע הימעלשע הערשאפטן און זיי האבען געלויבט
14 נאטט, און האבען געזאגט: פכוד צו נאטט אין דערהויך, און
אויף דער ערד פרידען דיא מענשען איין וואהלגעפאללען.
15 ווען דיא מלאכים זענען פארן זיי אנוועק געגאנגען אויף דעם הימל,
האבען דיא הירטען, געזאגט איינער צום אנדערען: לאזען מיר
זעהען קיין בית לחם, און זעהען דיא נאך, וועלכע דער הערר

לוקס ב

16 האט אוינאנגעקומען. און ווי ער האט געקומען איילענדיג און האבען
 געפונען מרים און יוסף און דאס קליינע קינד ליגענדיג אין איינע
 17 קרישע. ווען ווי האבען דאס געזעהען, האבען ווי דערציילט
 18 דיא ווערטער, וואס מען האט ווי געזאגט איבער דעם קינד. און
 אלע וואס האבען געהערט האבען זיך געוואונדערט דעריבער.
 19 וואס דיא הירטען האבען ווי דערציילט. און מרים האט געהיט
 דיא אלע ווערטער. און האט ווי איבערגעלייגט אין איהר הארצען.
 20 און דיא הירטען האבען זיך צוריק געקעהרט; געדאנקט און
 געלויבט נאנט פאר אלעם, וואס ווי האבען געהערט און געזעהען.
 21 אזוי וויא מען האט צו ווי געזאגט. ווען עס איז דערפילט געווארען
 אכט טעג, און מען האט מיר געוועזען דאס קינד, האט מען איהם
 געגעבען איין נאמען ישוע, אזוי וויא דער מלאך האט איהם
 געגעבען נאך איידער ער איז עמפאנגען געווארען אין לייב.
 22 און ווען דיא טעג פאן איהר ריין ווערען וויא אין דער תורת
 משה איז געשריבען ווען דערפילט געווארען, האבען ווי איהם
 ארויף געבראכט קיין ירושלים, כדי איהם צו שטעלען פאר נאנט.
 23 אזוי וויא עס איז געשריבען אין נאמטעס תורה, דאס יעדער
 ערשטגעבארענער זאל געווען ווערען הייליג צו נאנט.
 24 און צו געבען איין קרבן וויא עס איז געזאגט געווארען אין נאמטעס
 תורה: צוויי טערטעל טויבען אדער צוויי יונגע טויבען. און
 25 נוג, אין ירושלים איז געוועזען איין מאן, ווין נאמען איז געוועזען
 שמעון. און דער מאן איז געווען איין צדיק און איין חסיד, ער
 האט געווארט אויף דער נחמה פאן דיא ישאאל, און דער רוח
 26 הקדש איז אויף איהם געוועזען. און איהם האט מען מנלה געווען,
 דורכען רוח הקדש, דאס ער וועט גיט זעהען דעם טויט ביז ער
 וועט זעהען דעם הערן דעם משיח. און ער איז דורכען גייסט
 27 געקומען אין בית המקדש, און ווען דיא עלטערען האבען געבראכט
 דאס קינד ישוע, מען זאל מיט איהם טאן וויא דער מנהג פאן
 28 דער תורה איז. אזוי האט ער איהם גענומען אויף וויינע הענד
 29 געלויבט נאנט און געזאגט: יעצט לאסט דוא, הער, דיין
 30 קנעכט אין פרידען געהן. נאך דיין ווארט נאך. דען מיינע אויגען
 31 האבען געזעהען דיין ישועה. וועלכע דוא האסט אנגעברייט פאר

32 אלע פעלקערס אנגעזיכט. איין ליכט צו אנפלעקען פאר דיא
 33 גוים, און איין הערליכקייט פאן דיין פאלק ישראל. יוסף און
 מרים זיין מוטער האבען זיך געוואונדערט אויף דעם, וואס מען
 34 האט געזאגט אויף איהם, און שמעון האט זיי געבענשט, און
 געזאגט צו זיין מוטער מרים'ען: נון דער איז בעשטימט צום
 פאל און צום אויפשטאנד פאן פילע אין ישראל, און צו איין
 35 צייכען, וועלכען מען וועט ווידערשפרעכען. און אין דיין געזעלע
 וועט איין שווערד דורך געהן, פרי עס זאל אנפלעקט ווערען דיא
 36 מחשבות פאן פילע הערצער. און דארטען איז געווען איינע
 נביאה חנה, פנואל'ס איין טאכטער, פאן שבט אשר, ווא איז שוין
 געהער אלט געווען, ווא האט געלעבט מיט איהר מאן זיבען יאהר
 37 פאן איהר יונגערהשאפט. און ווא איז איין אלמנה געווען, נאדענט
 פאן פיר און אכציג יאהר, און איז נישט אפגעטרעטען פאן דעם
 בית-המקדש, מיט תעניתים און תפלה האט זיא נאכט געדינט
 38 טאג און נאכט. און אויך ווא איז צוגעטראטען אין דער שעה,
 און האט נאכט געלויבט און האט וועגען איהם גערעט פאר
 אלעמען, וועלכע האבען דערנווארטעט דיא נאולה אין ירושלים.
 39 און ווען זי האבען אלעס אפגעטאן נאך נאכטעם תורה,
 האבען זיי זיך אויפגעקעהרט קיין גליל צו זייער שטאדט נצרת.
 40 דאס קינד האט געוואקסען, און האט זיך געשטארקט אין גייסט,
 און אנגעפילט זיך מיט חכמה, און נאכטעם גנאדע, איז געווען
 41 אויף איהם. זיינע עלטערען פלעגען יאהר איין יאהר אויס
 געהן קיין ירושלים אויף פסח. און ווען ער איז אלט געווארען
 42 צוועלף יאהר, זיינען זיין אויך ארויף געגאנגען, ווא זייער מנחם
 43 איז קיין ירושלים אויף יום טוב. און ווען עס האט זיך געגעדעט
 דיא ימים טובים, האבען זיין אויפגעקעהרט, און דער אינגעל
 ישוע איז פערבליבען אין ירושלים, יוסף און זיין מוטער האבען
 44 דאס נישט געמערקט. זיין האבען זיך געטראכט דאס ער גייט
 מיט אנדערע ריזענדער, ווען זיין זענען אפגעגאנגען איין טאג
 וועג. האבען זיין איהם אנגעהויבען צו זוכען צווישען זייערע
 45 פריינד און בעקענטע. און האבען איהם נישט געפונען, זיין האבען
 46 זיך אויפגעקעהרט קיין ירושלים איהם צו זוכען. נאך דריי טעג

לוקס ב ג

האבען וויא איהם געפונען אין בית המקדש, ויצענדיג אין מיטמען
פאן דיא לעהרערס וועלכע ער האט וויא צונעהערט און שאלות
געפרעגט. אלע וואס האבען איהם געהערט, האבען זיך
47 געוואונדערט אויף זיין שכל, און אויף זיינע תרוצים, און ווען וויא
48 האבען איהם דערזעהען האבען וויא זיך געוואונדערט: און זיין
מוטער האט איהם געזאגט: קינד! וואס האסט דו אונז געטאן?
נון דיין פאטער און איך האבען זיך מיט גרויס עגמתי-נפש געווכט,
ער האט וויא געזאגט: צו וואס האט איהר מיד בעדארפט ווען?
49 ווייסט איהר דען ניט, דאס איך דארף זיין אין דעם וואס עס איז
מיין פאטערס? נור ווי האבען ניט פערשטאנען דיא ווערטער,
50 וואס ער האט וויא געזאגט. און ער איז מיט וויא אראב
געגאנגען, און איז געקומען קיין נצרת, און האט זיך ווי אונטער
געגעבען. און זיין מוטער האט דזיע אלע ווערטער בעהאלטען
51 ביי זיך אין הארצען. און ישוע האט געוואקסען אין חכמה אין
52 געשמאלט, און גענאדע ביי גאט און מענשען.

אין דעם פינפצענטען יאהר פאן קסר טיבריות מלוכה, ווען ג
פאנטיים פילטום איז געוועזען איין גובערנאטאר איבער יהודה
ווען הורדוס איז געוועזען דער פירטעל לאנד מייסטער אין
גליל און פיליפוס זיין ברודער פירטעל לאנד מייסטער אין ימור
און טרכונא און לוסניוס פירטעל לאנד מייסטער אין אבילין.
אין דער צייט פאן דיא כהנים גדולים חנן און קנפא, איז דאס
2 ווארט פאן גאט געוועזען צו יוחנן בן זכריה אין דער מדבר.
און ער איז געקומען אין דער אומגעגענד פאן ירדן, און האט
3 געפרעדיגט דיא טבילה פאן תשובה צו פארגעבונג דער זינדען.
אזוי וויא עס איז געשריבען אין דעם ספר פאן דיא רעד פאן
ישעיה הנביא וועלכער זאגט: איין קול שרייט אין דער מדבר:
מאכט פארטיג דעם וועג פאן גאט, גלייכט אויס ווינע שטענען.
5 יעדער טהאל זאל אויס געפילט ווערען, און יעדער בארג און
הויך זאלען נידעריג ווערען, וואס איז קרום זאל זיך אויס גלייכען,
און ניט גלייכע ווענען זאלען גלאט ווערען. און אלע פלייש
6 וועלען עסען דיא ישועה פאן גאט. און ער האט געזאגט צום
7 פאלק וואס עס איז געקומען צו איהם זיך טובלען: שלאנגען

- קינדער ווער האט אייך געווארענט צו אנטלויפען פאן דעם
 8 צארען וואס קומט? דעריבער, בריינגט פרוכט וואס זענען
 ווירדיג צו תשובה, און דענקט ניט ביי ויך צו זאגען: אברהם
 איז איבער פאטער, דען איך זאג אייך: דאס נאטט קאן פאן
 9 דזע שטיינער אויף שטעלען קינדער צו אברהם'ען. דיא האק
 ליגט שוין ביים ווארצל פאן דיא בוימער; יעדער בוימ, וואס
 בריינגט ניט קיין גוטע פרוכט, האקט מען אויס און מען ווארפט
 10 אין פייער. און דאס פאלק האט איהם געפרעגט: וואס זאלען
 11 מיר טאן? און ער האט זיי געזאגט איין ענטפער: ווער עס האט
 צוויי קליידער דער זאל געבען דעם וואס ער האט ניט, און ווער
 12 עס האט שפיי זאל דאס זעלבניגע טאן. דיא מוכסים (מס געמער)
 זענען אויך געקומען ויך טובלען, און האבען צו איהם געזאגט:
 13 רבי, וואס זאלען מיר טאן? ער האט זיי געענטפערט: איהר
 זאלט נאכניט פאדערען מעהרער וויפיל מען האט אייך ערלויבט
 14 צו פאדערען. דיא סאלדאטען האבען איהם אויך געפרעגט:
 און מיר, וואס זאלען מיר טאן? און ער האט זיי געזאגט: איהר
 זאלט קיינעם ניט בעאונרוהיגען, איהר זאלט קיין מענשען ניט
 צווייגען, און איהר זאלט צופרידען זיין מיט אייער לויז.
 15 ווען דאס פאלק האט געווארט און אלע האבען ביי ויך אין הארצען
 16 געטראכט: אפשר איז יוחנן דער משיח. האט יוחנן אלעמען
 געענטפערט און געזאגט: איך טובל אייך מיט וואסער, נור עס
 קומט דער וואס ער איז שטארקער פאן מיר, ביי וועמען איך
 17 בין ניט ווערט אויף צו בינדען דעם שנידעל פאן דיא שיך: ער
 וועט אייך טובלען מיט דעם רוח הקדש און פייער. דיא וויינד-
 שויפעל איז אין זיין האנד, און ער וועט אויסרייניגען זיין שיינער
 און וועט צונויף געמען דעם ווייץ אין זיין שפייכלער, און דאס
 שטרוי, וועט ער פארברענען אין איין אונפערלאשענעם פייער.
 18 נאך פיל אנדערע ווערטער האט ער געפרעדיגט צו דעם פאלק
 19 און האט זיי געווארענט. אבער הורדוס דער פירטעל לאנד
 מייסטער, וועלכער איז געשטראפט געווארען פאן איהם פאר
 הורדודיה זיין ברודער פיליפוס'עם ווייב, און פאר אלעם בעזעס
 20 וואס הורדוס האט געטאן. האט צו דעם אלעמען מוסר געוועזען

ליקס ג ד

- אויך דאס, דאס ער האט יוחנן איין געשלאסען אין געפיינגענעם.
 21 ווען דאס גאנצע פאלק האט זיך געמובל'ט, און ישוע האט
 אויך זיך געמובל'ט אין מתפלל געווען, האט זיך דער הימל
 געעפענט, און דער רוח הקדש איז אראפגעקומען אויף איהם
 22 אין איין לייבליכען געשטאלט, פאן איין טויף, און עס איז געווען
 איין קול פאן הימל, וואס האט געזאגט: דוא ביסט מיין געליבטער
 23 זאהן, אין דיר איז מיין וואהלגעפאלען. און ער, ישוע איז
 געווען אזוי וויא דרייסיג יאהר, ווען ער האט אנגעהויבען זיין
 דינסט, מען האט איהם גערעכענט פאר דעם זאהן פאן יוסף בן
 עלי. בן־מתי, בן־לוי, בן־מלכי, בן־נני, בן־יוסף, בן־מתי, בן־
 24 בן־אמון, בן־נחום, בן־חסי, בן־נני, בן־מתי, בן־מתי, בן־
 25 שמי, בן־יוסף, בן־יודה, בן־יוחנן, בן־רישא, בן־רובל, בן־
 26 שאלתיאל, בן־נרי, בן־מלכי, בן־אדי, בן־קוסם, בן־אלמדם, בן־
 27 ער, בן־יוסי, בן־אליעזר, בן־יורם, בן־מתי, בן־לוי, בן־שמעון,
 28 בן־יודה, בן־יוסף, בן־יונס, בן־אליקים, בן־מליא, בן־מנא, בן־
 29 מתי, בן־נתן, בן־דוד, בן־ישי, בן־עובד, בן־בועז, בן־שלמון,
 30 בן־נחשון, בן־עמנדב, בן־אדם, בן־חצרון, בן־פרץ, בן־יהודה,
 31 בן־עקב, בן־צחק, בן־אברהם, בן־מרח, בן־נחור, בן־שרון,
 32 בן־רעי, בן־פלג, בן־עבר, בן־שלח, בן־קונן, בן־ארפכשד, בן־
 33 שם, בן־נח, בן־למד, בן־מתי, בן־חנן, בן־ייר, בן־מחללאל,
 34 בן־קניז, בן־אנוש, בן־שתי, בן־אדם, בן־אלהים.
 ד
 ישוע ווען ער איז דערפילט געווארען מיט דעם רוח הקדש, ד
 האט זיך אויפגעקערט פאן דעם ירדן, און דער גייסט האט
 איהם געפיהרט אין דער מדבר, פערציג טעג איז ער געפרובט
 2 געווארען פאן דעם שטן, און האט גאר נישט געגעסען אין דיעז
 טעג, ווען זיי האבען זיך געגנדעט איז ער צום סוף הונגעריג
 געווארען, און דער שטן האט צו איהם געזאגט: ווען דוא ביסט
 3 דער גאטמטעס זאהן, אזוי זאג דינען שטיין ער זאל ווערען ברויט.
 4 ישוע האט איהם געענטפערט און געזאגט: עס איז געשריבען,
 דאס נישט מיט ברויט אליין זאל דער מענטש לעבען, נר מיט
 5 יעדען ווארט פאן גאט. און דער שטן האט איהם ארויף
 געבראכט אויף איין הויכען בארג, און אין איין אויגענבליק האט

לוקס ד

ע

6 ער איהם געוויזען אלע קעניגרייכען פֿאן דער וועלט. און דער
שטן האט איהם געזאגט: דיר וועל איך געבען דינע גאנצע
מאכט און דיא הערליכקייט דערפֿון. דען ווי וויינען מיר
איבערגעגעבען געווארען. און וועמען איך וויל גיב איך עס.
7 נון ווען דוא וועסט זיך צו מיר בוקען, אזוי וועט אלעס דייע ווי.
8 ישוע האט איהם געזאגט איין ענטפער: געה אונזעק פֿאן מיר דוא
שטן. עס איז געשריבען: צו נאטט, דיין נאטט, ואלסט דוא זיך
9 בוקען, און איהם אליין דינען. און ער האט איהם געבראכט
קיין ירושלים און האט איהם געשטעלט אויף דעם דאכנאלענדער
פֿאן דעם בית המקדש, און האט איהם געזאגט: ווען דוא ביסט
10 דער פֿראלחים ווארף דיך פֿאן דאנען אראב. דען עס איז
געשריבען: דען וויינע מלאכים וועט ער באפעהלען ווענען דיר,
11 צו היטען דיך. און אויף דיא הענד וועלען ווי דיך טראגען, דוא
12 ואלסט ניט אפֿשלאגען דיין פֿוס אן איין שטיין. ישוע האט איהם
געזאגט איין ענטפער; עס איז געזאגט געווארען: דוא ואלסט
13 דעם הערן דיין נאטט ניט פֿרובען. ווען דער שטן האט
געענדעט אלע פֿרובונגען איז ער אונזעק פֿאן איהם ביז אויף איין
14 צייט. און ישוע האט זיך אומגעקעהרט מיט דעם פֿאן
דעם גייסט קיין גליל. און עס האט זיך געהערט פֿאן איהם אין
15 דעם גאנצען געגענד. און ער פֿלעגט לערנען אין דיא שולען,
16 און איז פֿאן יעדען געלויבט געווען. און ער איז געקומען קיין
נצרת, וואו ער איז אויף געצויגען געווארען. און איז געגאנגען
וויא ער איז געוויינט געווען, שבת אין שול און האט זיך געשטעלט
17 ליינען אין דער תורה. און מען האט איהם געגעבען דעם סופר
פֿאן ישעיה הנביא. און ער האט אויפֿגעפֿענט דעם ספר און
האט געטראפען דעם ארט, וואו דארט איז געווען געשריבען:
18 נאטטעס גייסט איז אויף מיר, דען ער האט מיך געזאלבט
אנצוואנען דיא ארעמען, דיא פֿשויה טוכה, און האט מיך
געשיקט צו היילען דיא אַערפֿראכענע הערצער, אנצוואנען דיא
געפֿאנגענע פֿרייהייט, דיא בלינדען זעהונג, און דיא פֿערוואונדעטע
19 פֿריי צו לאזען. צו פֿרעדנען איין נאחר פֿאן באויליגונג פֿאן
20 דעם הערן. און ער האט פֿערמאכט דעם ספר. איהם

לוקס ד

אָבענערעכען צו דעם שמש, און האט ויך געוועזט; און דיא אויגען
פאן אלעמען, וועלכע זענען אין שול געוועזען האבען אויף איהם
געקוקט. און ער האט אנגעהויבען זיי צו זאגען: היינטיגען מאג
21 איז דערפילט געווארען דינע שריפט, אין אייערע אויערען. און
22 אלע האבען דאס אויף איהם צייגענעם גענעבען, און האבען
ויך געוואונדערט אויף דיא ליבליכע ווערטער, וועלכע עס
זיינען פאן זיין מויל ארויס געגאנגען און האבען געזאגט: איז דאס
23 ניט יוסף'ס זאחן? ישוע האט זיי געזאגט: נון, איהר וועט מיר
זאגען דעם שפריכווארט, רופא הייל דיך אליין, מיהע אויך דא
אין דיין פאטערלאנד דאס, וואס מיר האבען געהערט דאס אין
24 כפר-נחום איז געשעהען. און האט געזאגט: אין אמתען זאג איך
אייך: קיין נביא ווערט ניט אויפגענומען אין זיין פאטערלאנד.
25 אין אמתען אבער זאג איך אייך: פיל אלמנות זענען געוועזען
אין ישראל אין דער צייט פאן אליהו, ווען דער הימל איז
פערשלאסען געווען דריי יאהר און זעכס חדשים, אזוי דאס עס
איז געווארען איין גרויסער הונגער אין דעם גאנצען לאנד. און
26 אליהו איז ניט געוועזען געשיקט צו קיינער פאן זיי, נור צו דער
אלמנה אין צרפת פאן צידון. און פיל קרעצונגען זענען געווען
27 אין דיא ישראל אין דער צייט פאן אלישע הנביא, און ניט
איינער פאן זיי איז ריין געווארען, אויסער נעמן הארמי. און
28 אלע וואס זענען געווען אין שול, זענען אין בעס געווארען, ווען
29 זיי האבען דאס געהערט. און זענען אויף געשטאנען, און האבען
איהם ארויס געטריבען פאן דער שטאדט, און האבען איהם
ארויפגעפיהרט אויף דעם שפיץ בארג, אויף וועלכען זייער
שטאדט איז אויסגעבויעט געווארען. כדי זיי זאלען איהם אראב
ווארפען. נור ער איז צווישען זיי דורך געגאנגען און איז אנועק,
30 און איז געקומען קיין כפר-נחום, איין שטאדט אין גליל, און האט
31 זיי געלעהרענט אלע שבת. און זיי האבען ויך פערוואונדערט
אויף זיין לעהרע, דען זיין ווארט איז געווען מיט מאכט.
32 אין שול איז געווען איין מאן, וואס ער האט געהאט איין רוח פאן
איין אונרייגעם שד, און ער האט געשריגען מיט איין הויכען קול
34 און געזאגט: לאז דאך, וואס ווילסט דוא פאן אונז ישוע פאן

לוקס ד ה

עא

נָעֲרָתָּ? דוּא בִּיסְט גַּעקומען אונז צו פארדארבען, אײַך קען דײַך
 35 ווער דוּא בִּיסְט, דער הייליגער נאטמעס, ישוע האט אויף איהם
 אנגעשרייען און געזאגט: פארשטוים, און נעה ארויס פאן איהם,
 און דער שד האט איהם איין ווארף געגעבען אין דער מיטען,
 און איז ארויס פאן איהם, און האט איהם קיין שארען נישט געמאך.
 36 און איין שרעק איז אויף אלעמען געפאלען, און האבען איינער
 צו דעם אנדערען געזאגט: וואס איז דאס? דאס ער באפעדקט
 דיא אונגריינע רוחות מיט מאכט, און קראפט און ווי געהען ארויס.
 37 און עס האט זיך געהערט פאן איהם אין אלע ערטער פאן דעם
 38 געגענד. ווען ער איז ארויסגעגאנגען פאן דער שול איז ער
 אריין געגאנגען אין שמעון'ס הויז. שמעון'ס שוויגער האט געליטען
 פאן איין שטארקען קדחת, און מען האט איהם געבעטען וועגען
 39 איהר. ער האט זיך אנדער געשטעלט ביי איהר, און האט
 אנגעשרייען אויף דעם קדחת, און עס האט זיך אפגעלאזען, ויא
 40 איז באלד אויף געשטאנען, און האט ווי באדינט. ווען דיא
 זאנגע איז אינטער געגאנגען האבען אלע, וואס האבען געהאט
 קראנקע פאן פארשידענע קראנקהייט, ווי צו איהם געבראכט,
 און ער האט ארויף געלייגט אויף יעדען פאן ווי דיא הענד און
 41 האט ווי אויסגעהיילט. אייד פאן פילע זענען ארויסגעגאנגען
 שדים וועלכע האבען געשרייען און געזאגט: דוּא בִּיסְט דער משיח
 דער נאטמעס זאחן, און ער האט ווי פארנוערט אויס צו זאגען,
 42 דאס ווי ווייזען, דאס ער איז דער משיח. ווען עס איז זאג
 געווארען, איז ער ארויסגעגאנגען און איז געקומען אין איין וויסטען
 ארט, און דאס פאלק האט איהם געזוכט, און ווען ווי זענען צו
 איהם געקומען, האבען ווי איהם אפגעהאלטען, דאס ער זאל פאן
 43 ווי נישט אונזעק געהן. נור ער האט ווי געזאגט: אײַך דארף אויך
 אין אנדערע שטעט פֿרעדיגען דאס מלכות אלהים, דען
 44 דעריבער בין אין געשיקט געווארען. און ער האט געפֿרעדיגט
 אין דיא שולען פאן גליל.
 ה עס איז געווען ווען דאס פאלק האט זיך געדריינגט צו איהם
 צו הערען נאטמעס ווארט, און ער איז געשטאנען ביים ים גניסר.
 2 האט ער דערזעהען צוויי שיפען שטעהען ביים ים, און דיא פיש

לוקס ה

פאנגער זענען ארויס געגאנגען פאן ווי, און האבען גערייניגט דיא
 געטאען. און ער איז אריין געגאנגען אין איינע פאן דיא שיפען,
 וועלכע איז געוועזען שמעון'ס, און האט איהם געבעטען ער זאל
 איהם אונעקשיפען איין ביסעל פאן דער יבשה, און האט זיך
 אנדער געזעצט און געלערענט דאס פאלק פאן דער שיף, ווען
 ער האט אויפגעהערט צו ריידען האט ער צו שמעון'ען געזאגט:
 שיף דיך אונעק וואו עס איז טיף, און פערטוארפט אייערע
 געטאען צו פאנגען. שמעון זאגט איהם איין ענטפער: רבי, מיר
 האבען זיך דיא גאנצע נאכט געמיהעט, און מיר האבען נאר ניט
 געפאנגען. נור אויף דיין ווארט וועל איך פערטוארפען דעם געטא.
 ווי האבען אזוי געטאן און האבען געחאפט זעהר איין סך פיש,
 דער געטא האט זיך ווי איבערגעריסען. ווי האבען מיט דער
 האנד געוואונקען צו וויערע חברים, וואס זענען געוועזען אין דער
 אנדערער שיף, זיי זאלען קומען העלפען ווי, און ווי זענען געקומען
 און האבען אנגעפילט ביידע שיפען, אזוי דאס ווי האבען
 אנגעהויבען זיך צו טרענקען. שמעון פטר האט דאס געזעהען,
 איז ער געפאלען פאר ישוע'ן אויף דיא קני, און האט געזאגט:
 געה ארויס פאן מיר, מיין הערר, דען איך בין איין זינדיגער
 מענש. דען איין שרעק האט איהם און אלעמען וואס זענען
 געוועזען מיט איהם אנגעחאפט פאן דעם פאנג פאן פיש וואס
 ווי האבען געפאנגען. אויך געקבן און יוחנן זבדיה'ס קינדער,
 וועלכע זענען געווען חברים מיט שמעון'ען, און ישוע האט
 געזאגט צו שמעון'ען: פירכטע דיך ניט, פאן יעצט אן וועסט דוא
 פאנגען מענשען, און ווען ווי האבען ביידע שיפען ארויסגעשלעפט
 אויף דעם בארטען, האבען ווי אלעס פערלאזען און וויינען איהם
 נאך געגאנגען. ווען ישוע איז געווען אין איין שטאדט, איז
 צו איהם געקומען איין מענש פול מיט קרעמץ און ווען ער האט
 דערזעהען ישוע'ן, איז ער געפאלען אויף זיין פנים, און האט
 איהם געבעטען און געזאגט: מיין הערר, ווען דוא ווילסט
 קענסט דוא מיך רייניגען. ער האט אויסגעשטרעקט דיא האנד,
 און האט זיך צוגעריהרט צו איהם און געזאגט: איך וויל, ווי
 ריין, און באלד זענען דיא קרעץ אונעק פאן איהם. און ער

לוקס ה

עב

האט איהם באפילען קיינעם נישט אויסצואנען. און געהן צו
וויינען ויך פאר דעם פֿהן און צו בריינגען איין קרבן פאר דער
ריינקייט. וויא משה האט אנגעזאגט פאר איין עדות צו זיי.
אָבער דיא יִדיעה פֿאַן איהם האט ויך נאך מעהר פארברייטערט.
און איין גרויס פֿאלק האט ויך פארזאמלט צו הערען איהם
און צו היילען ויך ביי איהם פֿאַן וויערע קראנקהייטען. און ער
איז אוועק געגאנגען אין דיא מדבריות און האט מתפלל געווען.
און עס איז געוועזען אין איין טאג ווען ער האט געלערענט.
זענען דארטען געוועסען פֿרושים און לומדים. וואס וויינען געקומען
פֿאַן אלע דערפער אין גליל און יהודה און ירושלים, און
גאטטעס גבורה איז געווען אין איהם צו היילען זיי. נון, האָבען
אייניגע געבראכט אויף איין בעט איין מאן, וועלכער איז געווען
מיט אָבערגענומענע גלידער, און האָבען געזוכט אריין צו טראָגען
איהם, און צו ליינען איהם פֿאַר ישוע'ן. און ווען זיי האָבען נישט
געפונען וויא איהם דורך צו טראָגען, מחמת דיא פֿיל פֿאלק,
זענען זיי ארויף געקראכען אויף דעם דאך, און האָבען איהם
מיט דעם בעט אראב געלאזען דורך דיא דאכציגעל אין מיטען
פֿאַר ישוע'ן. ווען ישוע האט געזעהען וויער אַמונה, האט ער צו
דעם מאן געזאגט: דיינע זינד וויינען דיר פֿאַרגעבען געווארען.
דיא סופרים און פֿרושים האָבען אָנגעהויבען צו דענקען אין
זאָגען: ווער איז דאס, וועלכער לעסטערונגען רעט? ווער קאן
פֿאַרגעבען זינד, אויסער גאטט אליין? ישוע האט פֿערשטאנען
ווייערע געדאנקען, און האט זיי געזאגט איין ענטפער: וואס דענקט
איהר אין אייערע הערצער? וואס איז גרינגער צו זאָגען: דיינע
חטאים זענען דיר פֿאַרגעבען? אָדער צו זאָגען: שטעה אויף
אין געה? נור בדי איהר זאלט וויסען, דאס דער בן־אדם האט
מאכט אויף דער ערד צו פֿאַרגעבען זינד, אזוי זאָגט ער, צו
דעם קראנקען: איך זאג דיר, שטעה אויף נעם דייין בעט און
געה אהיים. און ער איז באלד פֿאַר זיי אויף געשטאנען. גענומען
זיין בעט, און איז געגאנגען אהיים און געלויבט גאטט. און אלע
וויינען געשטעמט געווארען, און האָבען געלויבט גאטט. און ווען
זיי זענען געווען פֿול מיט מורא האָבען זיי געזאגט: וואונדערליכע

לוקס ה ו

מעשים האבען מיר יעצט גענעהען. נאך דעם איז ער ארויס
 געגאנגען און האט געזעהען איין מוכס (מס געמער מיט דעם
 נאמען, לוי, וועלכער איז געזעסען ביי דעם צאל-הויז און האט
 איהם געזאגט: געה מיר נאך. און ער האט אלעס פערלאזען
 און איז אויף געשטאנען און איז איהם נאך געגאנגען. און לוי
 האט פאר איהם געמאכט אין וויין הויז איינע גרויסע סעודה און
 פיל פאלק פאן דיא מוכסים און אנדערע לייט זענען מיט ווי
 געזעסען ביים טיש. דיא סופרים און פרושים זיינען אונצופרידען
 געזען וויינע תלמידים געוועזען און האבען געזאגט: ווארום עסט
 איהר און טרינקט מיט מוכסים און זינדער? ישוע האט זיי געזאגט
 איין ענטפער: געווינדע דארפן ניט קיין רופא, נור קראנקע.
 איך בין געקומען רופען תשובה צו טאן ניט צדיקים, נור זינדער.
 ווי האבען איהם געזאגט: פאר וואס פאסטען דיא תלמידים פאן
 יוחנן אפטער און מהזען תפלה, אויך אזוי דיא פאן דיא פרושים,
 אבער זיינע עסען און טרינקען? ער האט זיי געזאגט: קענט
 איהר דען נויטען דיא אונטערפיהרער, דאס ווי זאלען פאסטען
 ווען דער חתן איז מיט ווי? עס וועלען אבער קומען טעג, ווען
 דער חתן וועט פאן ווי אונזעקענומען ווערען, און דאמאלסט
 וועלען ווי אין דויע טעג פאסטען. דערביי האט ער זיי
 געזאגט איין משל, קיינער לייגט ניט צו איין לאטע, וועלכע
 מען האט אפגעריסען פאן איין גייען קלייד אויף איין אלטען
 קלייד, דען דאס גייע ווערט צוריסען, און צום אלטען פאסט
 דיא לאטע מעהר ניט. און קיינער גיסט ניט אריין קיין גייען
 וויין אין אלטע לאנגלען, ווען יא, צורייסט דער גייער וויין דיא
 לאנגלען און ריגט אויס, און דיא לאנגלען ווערען פארלארען.
 נור גייען וויין דארף מען אריין גיסען אין גייע לאנגלען, דאמאלסט
 ווערען ביידע פאנוואנט. און ווער עס טרינקט אלטען וויין,
 דער וויל באלד ניט טרינקען קיין גייעס, דען ער זאגט דער
 אלטער איז בעסער.

עס איז געוועזען אין דעם צווייטען שבת פאן ספירת העומר, ו
 ווען ער איז געגאנגען דורך פעלדער מיט תבואה, און וויינע
 תלמידים האבען אפגעריסען זאנען, און האבען זיי צוריקען מיט

2 וייערע הענד און האַבען גענעסען. אייניגע פאן דיא פרושים האַבען
 זיי געזאגט: ווארום טהויט איהר דאס וואס איז אסור אום שבת
 3 צומאן. ישוע האט זיי געזאגט איין ענטפער: האט איהר דען
 ניט געלעזען וואס דוד המלך האט געטאן, ווען ער אליין און דיא
 4 וואס זענען געווען מיט איהם, האבען געהונגעלט? וויא ער איז
 אריין געגאנגען אין נאטטעס הויז גענומען דעם לחם-הפנים און
 האט געעסען, און האט איהם געגעבען צו דיא וואס זענען געווען
 מיט איהם, און ער איז ניט מותר געווען צו עסען, נור צו דיא
 5 כהנים אליין. און האט זיי געזאגט: דער בן אדם איז אויך דער
 6 הערר פאן דעם שבת. און עס איז געווען אין איין אנדערען
 שבת איז ער געקומען אין שול און האט געלערענט, און דארטען
 איז געווען איין מאן וואס זיין רעכטע האנד איז איהם פארדארט
 7 געוועזען. דיא סופרים און פרושים האבען איהם נאך געקוקט.
 צו זעהען אויב ער וועט היילען אום שבת. כדי זיי זאלען געפינען
 8 אויף איהם איינע קלאגע. ער האט געוואוסט וייערע געדאנקען.
 און האט געזאגט צו דעם מאן וואס זיין האנד איז געווען פארדארט,
 שטעה אויף און שטעל דיך און דער מיטען, און ער איז אויף
 9 געשטאנען און זיך געשטעלט. ישוע זאגט זיי: איך פרעג אייך:
 וואס איז מותר צו טאן אום שבת? גוטעס אדער שלעכטעס?
 מציל זיין איין נפש, אדער צו פערלירען? און זיי האבען
 10 געשוויגן. און ער האט זיי אלעמען אנגעקוקט, און געזאגט צו
 איהם: שטרעק אויס דיין האנד, ער האט אזוי געטאן, און זיין
 11 האנד איז געווארען געזונד, וויא דיא אנדערע. זיי זיינען פול מיט
 משונעט געווארען, און האבען איינער צום אנדערען געזאגט:
 12 וואס זאל מען ישוען טאן? אין זענע סעג איז ער ארויס
 געגאנגען אויף איין פארג מתפלל צו זיין און האט איין נאנצע
 13 נאכט תפלה געטאן צו נאטט. און ווען עס איז טאג געווארען
 האט ער זיינע תלמידים צוגערופען, און האט פאן זיי אויסדערנוויילט
 14 צוועלף, וועלכע ער האט אויך גערופען שליחים (אפאסטל).
 15 שמעון, וועלכען ער האט אויך גערופען פטר, און אנדרי, זיין
 יעקב בן חלפי, וועלכען ער האט גערופען תלמי, מתי און תומא,
 יעקב בן חלפי און שמעון, וואס מען האט גערופען הקנאי.

לוקס ו

יהודה בן יעקב, און יהודה איש קריות, וועלכער איז געווארען
 איין מוסר, און ער איז מיט זיי אראפגעגאנגען, און האט זיך
 געשטעלט אויף איין גלייכען ארט, און פילע וויינע תלמידים און
 פיל פאלק פאן גאנץ יהודה און ירושלים, און פאן דעם בארטען
 פאן צור און צידון, וועלכע זענען געקומען איהם הערען און זיך
 אויס צו היילען פאן וויערע קראנקהייט אויך דינע, וועלכע האבען
 געליטען פאן אונגלייכע רוחות, און זענען געהיילט געווארען, און
 דאס גאנצע פאלק האט געזוכט זיך צו צוריהרען צו איהם, ווייל
 איין גבורה איז פאן איהם ארויסגעגאנגען און זיא האט אלעמען
 געהיילט, און ער האט אויפגעהויבען וויינע אוינען אויף וויינע
 תלמידים און געזאגט: זעליג זענען דיא ארעמע, דען דאס מלכות
 אלהים איז אייערע, זעליג זענען דיא, וואס הונגערען זעצט, דען
 איהר וועט געזעטיגט ווערען, זעליג זענען דיא וואס וויינען זעצט,
 דען איהר וועט לאכען, זעליג זענט איהר, ווען מענשען וועלען
 אייך פיינד האבען, און וועלען אייך דערנויטערען, און וועלען
 אייך שענדען, און וועלען אייער נאמען פארנוארפען, וויא איין
 בענען, פאן ווענען דעם בן-אדם, פרייהעט אייך אין דעם טאג
 און טאנצט, דען גרויס איז אייער שכר אין דיא הימלען, אזוי
 האבען זיך וויערע פאטערס בעגאנגען מיט דיא גביאים, אבער
 וויא איז אייך רייכע, דען איהר האט שוין מקבל געווען אייער
 נחמה, וועה איז אייך ואטע, דען איהר וועט הונגערן, וועה
 איז אייך, וואס לאכען זעצט, דען איהר וועט טרויערן און
 וויינען, וועה איז אייך ווען אלע מענשען וועלען אויף אייך גוטעס
 רעדען, דען אזוי האבען זיך וויערע עלטערען באגאנגען מיט דיא
 פאלשע גביאים, נור אייך, וואס הערען, זאג איך: ליבט
 אייערע שונאים, טהוט גוטעס צו דיא, וואס האסען אייך, בענשט
 דיא וואס פלוצען אייך, און ווייט מתפלל פאר דיא וואס בעלידיגען
 אייך, דעם וואס שלאגט דיר אין באק שטעל אונטער דיא
 אנדערע, און דעם וואס האט ביי דיר אוועק גענומען דיין מאנטעל,
 פארנווער נישט צו נעמען דעם ראק, יעדעס, וואס בעט ביי דיר
 גיב, און פאן דעם וואס האט דיינע גענומען, פאדער נישט צוריק,
 און וויא איהר ווילט, דאס דיא מענשען זאלען אייך טאן, אזוי

32 ואלט איהר אויך ווי טאן. און ווען איהר ליבט דיא וואס ליבען
 אייך, וואס פאר איינע גנאדע איז דאס? דען אויך וינדער ליבען
 33 דיא, וואס ליבען ווי. און ווען איהר טהוט גוטעס דיא, וועלכע
 אייך טהוען גוטעס, וואס פאר איינע גנאדע איז דאס? דען אויך
 34 וינדער טהוען דאס וועלכע. און ווען איהר לייעט צו דיא, פאן
 וועלכע איהר האפט מקבל צו ויין צוריק, וואס פאר איינע גנאדע
 איז דאס? דען דיא וינדער לייען אויך צו וינדער, כדי ווי זאלען
 35 דיא וועלכע סוממע בעקומען. אבער איהר, ליבעט אייערע
 שונאים, און טהוט ווי גוטעס, און לייט וואו איהר קיינע האפענונג
 האט אב צו נעהמען. אזוי וועט אייער שבר גרויס ויין, און איהר
 וועט קינדער פאן דעם אויבערשטען ויין, דען אויך ער איז גוט
 36 צו דיא אונדאנקבארע און שלעכטע. דעריבער ווייט רחמנים,
 37 וויא אייער פאטער איז בארעמדיג. משפט נים, און איהר
 וועט נים געמשפט ווערען; פעראורטיילט נים, וועט מען אייך
 אויך נים פעראורטיילען. ווייט מוחל, וועט מען אייך אויך מוחל
 38 ויין, נים, און אייך וועט גענעבען ווערען מיט איין גוטע מאס
 איין אנגעטראטענע, איינגעטרויסעלטע, געהויפטע וועט מען אריין
 שיטען אין אייער שוים, דען מיט דער מאס וואס איהר מעסט,
 39 מיט אזעלכע וועט מען אייך אויך מעסטען. ער האט ווי אויך
 געזאגט איין משל: קאן דען איין בלינדער פיהרען איין בלינדען?
 40 וועלען ווי דען ביידע נים אריין פאלען אין איין גרוב. איין
 תלמיד איז נים העכער פאן ויין רבי; יעדער וועט געלעהרענט
 41 ויין וויא ויין רבי. פארנוואס וועהסט דוא דאס שפענדעל אין
 דעם ברודערס אויג, און מערקסט נים דעם פאלקען, וואס איז
 42 אין דיין אויג. אדער וויא קאנסט דוא זאגען דיין ברודער:
 ברודער לאז, איך וועל דיר ארויסנעמען דאס שפענדעל פאן
 דיין אויג, ווען דוא אליין וועהסט נים דעם פאלקען, וואס איז
 אין דיין אויג. חונק, געם פריהער ארויס דעם פאלקען פאן דיין
 אויג, און דער נאך מענסט דוא זעהען וויא ארויס צו געמען דאס
 43 שפענדעל פאן דיין ברודערס אויג. עס איז נים דא קיין גוטער
 בוים, וועלכער זאל ארויס בריינגען שלעכטע פרות, און עס איז
 נים דא קיין שלעכטער בוים וועלכער זאל ארויס בריינגען

לוקס ו ז

- 44 גוטע פרות. דען יעדער בוים דערקאנט מען דורך זיינע אייגענע
 פרות. ווייל מען ואמעלט ניט קיין פיינען פאן דערנער, און מען
 קלייבט ניט אראב קיין וויינטרויבען פאן דארנבויער. איין
 45 גוטער מאן בריינגט ארויס פאן דעם גוטען אויפער, אין זיין הארצען
 גוטעס, און איין שלעכטער מאן פאן דעם שלעכטען אויפער, פאן
 זיין הארצען. בריינגט ארויס שלעכטעס, דען מיט וואס דיא
 הארץ איז פול רעט דער מויל. וואס רופט איהר מיך;
 46 הערר! הערר! און טהוט ניט דאס, וואס איך זאג אייך? יעדער
 וואס קומט צו מיר און הערט מיינע ווערטער, און טהוט זיי,
 47 וועל איך אייך ווייזען צו וועמען ער איז גלייך. ער איז גלייך
 צו איין מאן, וואס ער בויעט איין הויז, וועלכער האט טיף
 געגראבען, און האט געלייגט איין פונדאמענט אויף איין פעלו,
 און ווען עס איז איין געוויסער געוועזען, האט דער שטראם
 פארפלייצט דאס הויז, און האט עס ניט געקענט ריהרען, ווייל
 48 עס איז געגרינדעט געווען, אויף איין פעלו. דער אבער, ווער עס
 הערט און טהוט ניט, איז גלייך צו איין מאן, וואס האט געבויעט
 איין הויז אויף דער ערד אהן איין פונדאמענט, און דער שטראם
 האט עס פארפלייצט, און עס איז באלד איינגעפאלען געווארען.
 און דער פאל פאן דעם הויז איז געהר גרויס געווען.
 ווען ער האט דיא אלע זיינע רייד פאר דעם פאלק צום ז
 הערען געבראכט, איז ער אריין געגאנגען קיין כפר נחום, איין
 2 קנעכט פאן איין הויפטמאן איז קראנק געווען צום שטארבען;
 ער איז ביי איהם געהר טייער געווען, און ער האט געהערט
 3 פאן ישוע, האט ער צו איהם געשיקט דיא אידעשע עלטעסטע
 צו בעטען איהם, דאס ער זאל קומען היילען זיין דינער. און
 4 זיי זיינען געקומען צו ישוע, און האבען איהם געהר געבעטען
 און געזאגט: ער איז ווערט, דאס דוא זאלסט איהם דאס טאן.
 5 דען ער ליבט אונזער פאלק, און האט אונז אויסגעבויט איין
 שול. ישוע איז געגאנגען מיט זיי, און ווען ער איז שוין ניט
 6 ווייט געווען פאן דעם הויז, האט דער הויפטמאן געשיקט צו
 איהם בריינג איהם צו זאגען: בעמיהע דייך ניט מיין הערר!
 דען איך בין ניט ווערט, דאס דוא זאלסט אריין געהן אונטער

- 7 מיין דאך. דארום האב איך מיד אליין אויך ניט גערעכענט
פאר ווערט צו קומען צו דיר, נור זאג איין ווארט, און מיין
8 דינער וועט שוין געווגד ווערען. דען הגם איך בין אויך איין
אונטער געארדענטער מענטש, נור איך האב אונטער מיר
סאלדאטען, און איך זאג איינעם: געה! און ער געהט; דעם
אנדערען קום, און ער קומט, און צו מיין דינער: טהוע דאס,
9 און ער טהוט. ווען ישוע האט דאס געהערט, האט ער זיך
פערוואונדערט איבער איהם, און האט זיך אומגעקעהרט, און
געזאגט צו דעם פאלק, וואס איז איהם נאך געגאנגען, איך זאג
אויך: דאס אפילו אין דיא ישראל האב איך ניט געפונען אזוי
10 איינע אמונה. דיא שלוחים האבען זיך אומגעקעהרט אהיים,
11 און האבען געפונען דעם קראנקען דינער געווגד. נאך דעם
איז ישוע געגאנגען אין איין שטאדט, וואס מען האט זי גערופען
נעים, און מיט איהם זענען געגאנגען פיל פאן וויינע תלמידים
12 און איין סך פאלק. ווען ער איז צו געגאנגען געהענטער צום
טויער פאן דער שטאדט, נון, האט מען ארויס געטראגען איין
מת, איין ברייחיד ביי זיין מוטער, און זי איז געווען איין
אלמנה, און איין סך פאלק איז געגאנגען מיט איהר פאן דער
13 שטאדט. ווען דער הערר האט דאס געזעהען, האט ער געהער
רחמנות באקומען אויף איהר, און האט איהר געזאגט: וויין ניט,
14 און איז צוגעגאנגען, און האט זיך צוגעריהרט צו דער מטה. דיא
טרענערס זענען שטעהן געבליבען, און ער האט געזאגט:
15 וינגער מאן, איך זאג דיר: שטעה אויף! דער מת האט זיך
אויפגעהויבען, אנדער געזעצט, און האט אנגעהויבען צו רעדען.
16 און ער האט איהם איבערגעגעבען צו זיין מוטער. און איין
שרעק האט אלעמען אנגענומען, און האבען נאנט געלויבט
און געזאגט: איין גרויסען נביא האט נאנט אויף געשטעלט
17 צווישען אונז, און נאנט האט בעזוכט זיין פאלק, און דינע
געשיקטע האט זיך פארברייטעט אין גאנץ יהודה, און אין דעם
18 גאנצען געגענד. און דיא תלמידים פאן יוחנן האבען איהם
19 דערציילט פאן אלע דינע זאכען. יוחנן האט גערופען צוויי
פאן וויינע תלמידים, און האט זיי געשיקט צו ישוע, פרגעגען:

לוקס ז

- ביסט דוא דער וועלכער דארף קומען. אדער זאלען מיר
ווארשטען אויף איין אנדערען? דיא לייט זענען געקומען צו
איהם. און האבען געזאגט: יוחנן המטביל האט אונז געשיקט צו
דיר פרעגען: ביסט דוא דער, וועלכער דארף קומען. אדער
זאלען מיר ווארשטען אויף איין אנדערען? אין דער צייט האט
ער פיל געהיילט פאן קראנקהייט און ווייטאקען. פאן בענע
גייסטער. און פילע פלינדע. האט ער געגעבען זעהונג. און
ישוע האט זיי געזאגט איין ענטפער: געהט, זאגט יוחנן. וואס
איהר האט געזעהען און געהערט: פלינדע זעהען. הינקענדיגע
געהען. קרעציגע ווערען ריי. טויבע הערען. טויטע שטעהען
אויף. און דיא ארעמען ווערט געפרעדיגט. און זעליג איז דער,
ווער עס וועט אן מיר ניט געשטרויבעלט ווערען. ווען דיא
שליחים פאן יוחנן זענען אונזעק געגאנגען האט ער אנגעהויבען
צו רעדען צום פאלק וועגען יוחנן: וואס זענט איהר ארויסגעגאנגען
זעהען אין דער מדבר? איין זאגט, וועלכע דער ווידר שאקעלט.
אויב ניט, וואס זענט איהר געגאנגען זעהען? איין זאגט, וואס
איז געקליידעט אין ווייבע קליידער? נון, דיא וואס קליידען זיך
אין העררליכע קליידער און לעבען אין תענוגים דיא זענען אין
קעניגליכע פאלאסטען. נור וואס זענט איהר ארויסגעגאנגען
זעהען? איין זאגט, יא. איך זאג אייך: מעהר פאן איין זאגט. ער
איז דער, אויף וועלכען עס איז געשריבען: זעה, איך שיק מיין
מלאך פאר דיר, וועלכער וועט אנברייטען זיין וועג פאר דיר.
זען איך זאג אייך: צווישען דיא, וואס זענען געבארען פאן איין
פרוי, איז ניט דא קיין גרעסערער זאג פאן יוחנן המטביל:
אבער דער קלענסטער אין דאס מלכות השמים איז גרעסער
פאן איהם. און דאס נאנצע פאלק. וואס האט געהערט. און
דיא מוכסים האבען נאטט גערעכט געגעבען. ווייל זיי האבען
זיך געמובלט מיט יוחנן'ס טבילה. דיא פרושים און דיא
לומדים האבען פארנווארפען נאטטעס עצה וועגען זיך אליין.
און האבען זיך ניט געמובלט. און דער הערר האט געזאגט:
צו וועמען זאל איך גלייכען דיא מענשען פאן דיעזע דור? און
צו וועמען זענען זיי גלייך? זיי זענען גלייך צו קינדער, וועלכע

לוקס ז

עו

וַיֵּצֵא אוֹיָפֶען מֵאֶרֶץ אֵין רֹפֶען אַיִנער דעם אַנדערען צו אֵין
 זאַנען: מיר האָבען אַיִך געפֿיפֿט און איהר האט נישט געטאָנאַט;
 33 מיר האָבען אַיִך געקלאָגט און איהר האט נישט געוויינט. דען
 עס איז געקומען יוחנן המטבֿל, און האט נישט געגעסען קיין
 ברויט, און האט נישט געטרונקען קיין וויין, האט איהר געזאָגט:
 34 ער האט אַיִן שו. איז געקומען דער בן־האָדס, ער עסט און
 טרינקט, זאָגט איהר: זעהט, אַיִן מאן אַיִן פֿרעסער און אַיִן
 35 וויפֿער, אַיִן גוטער פֿריינד פֿאַן מוכסים און וינדער. און דיא
 חכמה איז גערעכטפֿארטיגט געוואָרען פֿאַן אלע איהרע קינדער.
 36 אַיִנער פֿאַן דיא פֿרושים האט איהם געבעטען ער זאל
 ביי איהם עסען, און ער איז געקומען אַין הויז פֿאַן דעם פֿרוש,
 37 און האט זיך געזעצט צום טיש. נון, אַיִנע פֿרוי פֿאַן דער
 שטאָדט, אַיִנע וינדערין, איז געוואָר געוואָרען, דאס ער זיצט
 ביים טיש אַין דעם פֿרושים הויז, האט זיא געבראכט אַיִן
 38 אלבאָסטערנעם קרוג מיט מור־אייל, און האט זיך געשטעלט
 הינטער ווינע פֿיס און האט געוויינט: און האט אנגעהויפֿען צו
 פֿענעצען ווינע פֿיס מיט טרערען, און האט זיי אָנגעווישט מיט
 דיא האַר פֿאַן איהר קאפֿף, געקוישט ווינע פֿיס און געאלבֿט
 39 מיט דעם מור־אייל. דער פֿרוש וואס האט איהם אַיִנגעלאָדען,
 האט דאס געזעהען, אזוי האט ער ביי זיך געטראכט: ווען ער
 וואלט זיין אַיִן נביא, אזוי וואלט ער געוואוסט ווער, און וואס
 דיא פֿרוי איז, וואס זיא ריהרט איהם אָן, זיא איז דאך אַיִנע
 40 וינדערין. ישוע האט זיך צו איהם געווענדעט און געזאָגט:
 שמען אַיִך האב עטוואס דיר צו זאָגען, ער זאָגט: זאג רבי.
 41 ישוע זאָגט: אַיִן מלֹוה האט געהאט צוויי פעלי חובות, אַיִנער
 איז שולדיג געווען פינף הונדערט דינר, און דער אַנדערער
 42 פֿונפֿציג. נור אזוי וויא זיי האָבען נישט געהאט מיט וואס צו
 צאלען, האט ער ביידען מוחל געווען, זאָג: וועלכער פֿאַן זיי
 43 האט איהם מעהרער ליב? שמען האט געענטפֿערט: אַיִך
 דענק, דער וועמען ער האט מעהרער מוחל געווען, ער זאָגט
 44 איהם: רעכט האָסט דוא געמשפֿט. און האט זיך אומגעקעהרט
 צו דער פֿרוי, און האט געזאָגט צו שמען: דוא זעהסט דויע

לוקס ז ח

פרוי? איך בין געקומען אין דיין הויז, און דוא האסט מיר
וואסער פאר מיינע פיס ניט געגעבען, ווא אבער האט מיר מיט
טרערען דא פיס געגעצט, און מיט דא האר פאן איהר קאפף
אָבגעווישט. דוא האסט מיר קיין קום ניט געגעבען, ווא אבער, 45
ווייט דער צייט וואס איך בין געקומען, האט ניט אויפגעהערט
צו קוסען מיינע פיס. דוא האסט מיר דעם קאפף מיט אייל 46
ניט געזאלבט, ווא אבער האט מיט מוזר געזאלבט מיינע פיס.
דערבער זאג איך דיר: איהרע פילע זינדע זענען איהר פארגעבען 47
געווארען. ווייל ווא האט פיל געליבט, וועמען אבער עס ווערט
ווייניג פארגעבען, דער ליבט ווייניג. איהר האט ער געזאגט: 48
דיינע זינדע זענען דיר פארגעבען. און דא וואס זענען מיט 49
איהם געזעסען ביים טיש, האבען ביי ויך אנגעהויבען צו זאגן:
ווער איז דאס, דאס ער איז אויך זינד מוחל? און ער האט 50
געזאגט צו דער פרוי: דיין אמונה האט דיר געהאלפן: געה
לשלום.

נאך דעם איז ער געגאנגען פאן שטאדט צו שטאדט, פאן ח
דארף צו דארף, און האט געפרעדיגט און אנגעזאגט דאס
מלכות אלהים, און דא צוועלף זענען געווען מיט איהם. און 2
אייניגע ווייבער, וועלכע ער האט אויסגעהיילט פאן בענע
ניסטער און קראנקהייט: מרים, וואס מען האט גערויפן
מגדלית, פאן וועלכער עס זענען ארויס געגאנגען זיבען שדים.
און יחנה דאס ווייב פאן קנא, וואס איז געווען דער פערנאליטער 3
פאן הורדוס הויז, און שושנה, און נאך אנדערע, וועלכע האבען
איהם בעדיגט מיט וייער פארמענען. ווען עס האט ויך 4
פערזאמעלט פיל פאלק, און דא לייט פאן אלע שטעט זענען
זיך צוזאמענגעקומען צו איהם. האט ער זיי געזאגט איין משל:
דער וייער איז ארויסגעגאנגען צו וויען וויינע זריעה, און ווען ער 5
האט געווייט, איז פאן דער זריעה, געפאלען ביים וועג און איז
צומראטען געווארען, און פגעלען פאן הימעל האבען דאס
אויפגעגעסען. און אנדערע וויינען געפאלען אויף איין שטיין, און 6
אזוי וויא עס האט אויף געשפראצט, אזוי איז דאס פארדארט
געווארען, ווייל עס האט קיין פייכטקייט ניט געהאט. אנדערע 7

לוקס ח

עו

וויינען געפאלען צווישען דערנער און דיא דערנער האבען אויף
 8 געוואכסען און האבען דאס דערשטיקט. נאך אנדערע זענען
 געפאלען אויף גוטע ערד, און וויינען אויף געשפראצט און
 האבען געבראכט פרוכט הונדערט מאל אזוי פיל. ווען ער
 האט דאס געזאגט, האט ער אויסגעשריען: ווער עס האט
 9 אויערען צו הערען זאל ער הערען. וויינע תלמידים האבען
 10 איהם געפרעגט און געזאגט: וואס איז דער משל? ער האט
 געזאגט: אייך איז געגעבען געווארען צו וויסען דיא סודות פאן
 מלכות אלהים; צו אנדערע אבער אין משלים, אזוי דאס ווען
 ווי זעהען זאלען ווי ניט זעהען, און ווען ווי הערען זאלען ווי
 11 פארשטעהן. דאס איז דער משל: דיא ורעה איז נאכטעם
 12 ווארט. דאס, וואס איז געפאלען ביים וועג, דאס איז דיא וואס
 הערען, נאך דעם אבער קומט צו ווי דער שטן און טראגט
 אנוועק דאס ווארט פאן וויער הארצען, כדי ווי זאלען ניט
 13 גלויבען און זאלען ניט גערעכטעט ווערען. דאס, וואס איז
 געפאלען אויף איין שטיין, דאס זענען דיא, וואס געהמען אן מיט
 שמחה דאס ווארט ווען ווי הערען, און האבען אבער ניט קיין
 ווארצעל, ווי גלויבען נור איינע וויילע, און אין דער צייט פאן
 14 נסיון פאלען ווי אב. דאס וואס איז געפאלען צווישען דערנער,
 דאס זענען דיא וואס הערען דאס ווארט, און געהען אנוועק, און
 דורך זארג און רייבקיט, און תאווה פאן דער וועלט, ווערען ווי
 15 דערשטיקט און ברענגען ניט קיין פרוכט. דאס, וואס איז
 געפאלען אויף גוטע ערד, דאס זענען דיא, וועלכע האלטען מיט
 איין גוטען הארצען דאס ווארט, וואס ווי האבען געהערט און
 16 בריינגען שטענדיג פרוכט. קיינער צינדעט ניט אן איין
 ליכט, און דעקט עס צו מיט איין פלי, אדער ער זאל עס
 שמעלען אונטער איין בעט, נור מען שטעלט עס אריין אין איין
 לייכטער, כדי אלע, וואס קומען אין הויז אריין זאלען זעהען
 17 דאס ליכט. דען עס איז נישט דא איין פארבראנדעטעס, וואס
 זאל ניט אנפלעקט ווערען, און עס איז ניט דא קיין סוד, וואס
 18 זאל ניט בעקאנט און אפען ווערען. דעריבער ניט אכטונג, וויא
 איהר הערט, דען ווער עס האט דעם וועט געגעבען ווערען.

לוקס ח

און ווער עס האט ניט ביי דעם וועט אונעקענומען ווערען אויך
 דאס, וואס ער מיינט דאס ער האט. און ויין מוטער און
 ברידער זענען צו איהם געקומען, און האבען ניט געקאנט צו
 קומען צו איהם, ווענען דעם פאלק, און מען האט איהם
 אנגעזאגט: דאס דיא מוטער און דייע ברידער שטעהען אין
 דרויסען, ווי ווילען דיר זעהען. ער האט ווי געזאגט איין ענטפער:
 מיינ מוטער און מיינע ברידער וויינען דיא, וואס הערען נאכטעם
 ווארט און טהוען דאס. איין טאג איז ער מיט וויינע תלמידים
 אריין געגאנגען אין איין שף, און האט ווי געזאגט: לאזען מיר
 זיך אריבער שיפען אויף זענער ווייט ים, און ווי האבען זיך
 אונעקגעשטאפט. ווען ווי האבען זיך געשיפט איז ער אנשלאפען
 געווארען, אויף דעם ים איז איין שטורעמויגער געווארען און דיא
 שף איז פול געווארען, און ווי וויינען געווענען אין סכנה. און ווי
 וויינען צו געגאנגען און האבען איהם אויפגעוועקט און געזאגט:
 לעהרער, מיר ווערען פארלארען! וויא ער איז אויפגעשטאנען,
 האט ער אנגעשריען אויף דעם ווייגער און דיא וועלען, און ווי
 האבען אויף געהערט און עס איז געווארען שטיל. און ער האט
 ווי געזאגט: וואו איז אייער אמונה? ווי מיט מורא און
 פערוואנדערונג, האבען געזאגט איינער צו דעם אנדערען: ווער
 איז דאס, דאס אויך דיא ווייגערען און דאס וואסער באפעהלט ער,
 און ווי הערען איהם? און ווי האבען זיך צו געשיפט צום
 לאנד גדריים וואס איז אנטקעגען גליל. ווען ער איז ארויס
 געגאנגען אויף דעם בארטען האט איהם באגעגענט איין מאן פאן
 דער שטאדט, וואס האט געהאט פאן איין לאנגער צייט שדים,
 ער האט זיך קיין קלייד ניט אנגעטאן, אין קיין הויז ניט געוועסען,
 נור אין קברים. ער האט דערזעהען ישוע, האט ער געשרינען,
 געפאלען פאר איהם, און מיט איין הויכען קול געזאגט: וואס
 ווילסט דוא פאן מיר, ישוע דוא וואהן פאן דעם העכסטען נאכט?
 איך בעט דיר, קוועל מיך ניט, דען ער האט באפוילען דעם
 אויגריינעם גייסט, דאס ער זאל פאן דעם מאן ארויס געהען, ווייל
 ער האט איהם איין לאנגע צייט געפאנגען, אזוי דאס מען האט
 איהם געבוידען מיט האנד-אין פוס קייטען, ווען אבער דיא

קייטען האבען ויך צוריסען פלעגט איהם דער שר מרייבען אין
 דער וויסמע. ישוע האט איהם געפרעגט: וויא איז דיין נאמען?
 ער האט געזאגט: לגיון. ווייל פיל שדים זיינען אין איהם אריין.
 31 און ווי האבען געבעטען ישוע, דאס ער זאל ווי נישט באפעהלען
 32 אריין צו געהן אין אבגורנד. דארטען אויף איין בארג איז געווען
 איין שטאדע חורים, וועלכע האבען ויך געפיטערט, און ווי
 האבען איהם געבעטען ער זאל ווי ערלויבען אריין געהן אין ווי.
 33 ער האט ווי ערלויבט. דיא שדים זענען ארויס פאן דעם מאן.
 און זענען אריין אין דיא חורים; און דיא שטאדע האט ויך
 אראפגעווארפען פאן דעם משיפוע'דיגען בארג אין ים אריין, און
 34 זיינען דערטרונקען געווארען. דיא הירטען האבען געזעהען וואס
 עס איז געשעהען, זיינען ווי געלאפען, און האבען דערציילט אין
 35 שטאדט און אין דיא דערפער. און ווי זיינען ארויס געגאנגען צו
 זעהען וואס עס איז געשעהען, און ווי זענען געקומען צו ישוע.
 און האבען געפונען דעם מאן, פאן וועלכען דיא שדים זענען
 ארויס, זיצענדיג ביי ישוע'ס פיס אנגעקליידעט, ביין קלארען
 36 פערשטאנד, האבען ווי ויך געפירקטעט. דיא וואס האבען עס
 געזעהען, האבען ווי דערציילט וויא דער וואס האט געהאט דעם
 37 שר, איז אויסגעהיילט געווארען. און דאס נאנצע פאלק פאן
 דער אומגעגענד פאן גדרוים האבען איהם געבעטען, ער זאל
 פאן ווי אנוועק געהן, ווייל ווי האבען ויך געפילט פאן איין גרויסע
 מורא געדריקט. ער איז אריין געגאנגען אין דער שיף און האט
 38 ויך אומגעקעהרט. דער מאן, פאן וועלכען דיא שדים זענען
 ארויס געגאנגען, האט איהם געבעטען, ער זאל איהם לאזען
 בעגלייטען איהם, נור ישוע האט איהם אבגעלאזען, און איהם
 39 געזאגט: קער דו אום אהיים, און דערצייל וואס נאמט האט
 דיר געטאן. ער איז געגאנגען און האט בעקאנט געמאכט אין
 40 דער גאנצער שטאדט וואס ישוע האט איהם געטאן. ווען ישוע
 האט ויך אומגעקעהרט, האט איהם דאס פאלק מקבל געווען,
 41 ווייל אלע האבען איהם דערנווארטעט. און נון, איז געקומען
 איין מאן מיט דעם נאמען יאיר, וועלכער איז געווען דער
 עלסטע פאן דער שול, און איז געפאלען צו ישוע'ס פיס, און

לוקס ח

- 42 געבעטען ער זאל אריין געהן צו איהם אין הויז. ווייל ער האט
 געהאט איין בת יחידה פאן צוועלף יאהר, און זיא האט געהאלטען
 ביים שטארבען, ווען ער איז גענאנגען, האט דאס פאלק איהם
 געדריקט. און איין פרוי, וועלכע האט געהאט איין בלוט
 43 פלוס צוועלף יאהר, וואס האט אויס געבראכט אויף דאקטוירים
 דאס גאנצע פארמעגען, און קיינער האט זיא נישט געקאנט
 אויסהיילען. זיא איז צו גענאנגען הינטער איהם, און האט
 44 אנגערירט דעם פראגן פאן זיין קלייד, און באלד איז איהר בלוט
 פלוס געשטילט געווארען. און ישוע האט געזאגט: ווער האט
 45 זיך צוגעריהרט צו מיר? ווען אלע האבען זיך געליקענט, האט
 פטר און דא, וואס זענען מיט איהם געווען, געזאגט: לעהרער!
 דאס פאלק דריקט און שטויסט דיך, און דוא זאגסט: ווער
 האט זיך צוגעריהרט צו מיר? ישוע האט געזאגט: איינער האט
 46 זיך צוגעריהרט צו מיר, דען איך האב דערקענט דיא גבורה,
 וואס איז פאן מיר ארויסגעגאנגען. דיא פרוי האט געוועהן דאס
 47 זיא האט זיך נישט געקאנט פארבארגען, איז זיא אין ציטערענעם
 צו גענאנגען, און געפאלען פאר איהם, און האט איהם פאר דעם
 גאנצען פאלק אויס געזאגט דיא אורזאכע, פארוואס זיא האט
 זיך צוגעריהרט צו איהם, און וויא אזוי זיא איז באלד געהיילט
 געווארען. ער האט איהר געזאגט: זיי געטרויסט, טאכטער!
 48 דיין אמונה האט דיך געהאלפען, געה לישלום. ווען ער
 49 האט נאך גערעדט איז איינער פאן דעם שול עלסטענס געקומען,
 און זאגט איהם: דיין טאכטער איז געשטארבען, בעמידע נישט
 50 דעם רבי. ישוע האט דאס געהערט האט ער איהם געזאגט:
 פירכטע נישט, האב נור אמונה, און זיא וועט גערעטעט ווערען.
 51 און ישוע איז אריין געקומען אין הויז, און האט קיינעם נישט
 ערלויבט אריין צו געהען. אויסער פטר'ן יוחנן און יעקב'ן און
 52 דעם פאטער פאן דער מיידעל און דער מוטער. אלע האבען
 געוויינט און געקלאגט איבער איהר, נור ער האט געזאגט:
 53 וויינט נישט, זיא איז נישט געשטארבען, נור זיא שלאפט. און זיי
 האבען איהם אויסגעלאכט. ווייל זיי האבען געוואוסט, דאס זיא
 54 איז געשטארבען. און ער האט אלעמען ארויס געשיקט, און

לוקס ח ט

עמ

האט זיא גענומען ביי דער האנד, און געזאגט, מיידעל שטעה
 55 אויף, און איהר גייסט האט זיך צוריק געקעהרט, זיא איז
 באלד אויף געשטאנען, און ער האט באפוילען, מען זאל איהר
 56 געבען צו עסען, און איהרע עלטערען האבען זיך שטארק
 פערוואונדערט, און ער האט זיי אנגעזאגט קיינעם נישט צו
 דערציילען וואס עס איז געשעהען.

ט און ער האט צונויף גערופען דיא צוועלף, און האט זיי געגעבען
 קראפט און מאכט איבער אלע שדים, און צו היילען קראנקע.
 2 און האט זיי געשיקט פֿרעדיגען דאס מלכות אֱלֹהִים און היילען
 3 קראנקע, און האט זיי געזאגט: נעמט נאר נישט מיט אויף דעם
 וועג, נישט קיין שטעקען, נישט קיין רייזע טאש נישט קיין ברויט,
 4 נישט זילבער, און נישט קיין צוויי קליידער, אין וואס פאר איין
 הויז איהר וועט אריין קומען, זאלט איהר דארטען בלייבען,
 5 און פֿאן דארטען געהט ווייטער, און וואו מען וועט אייך נישט
 אויפֿנעמען, אזוי ווען איהר וועט ארויס געהען פֿאן דער שטאָרט,
 שאַקעלט אַב אַפֿילו דעם שטויב פֿאן אייערע פֿיס פֿאר איין
 6 עדות צו זיי, זיי ווענען ארויס געגאנגען, און ווענען דורך געגאנגען
 דיא דערפֿער, און האבען אין יעדער אָרט געפֿרעדיגט און
 7 געהיילט, הורדום דער פֿירטעל לאַנד מייסטער האט דער
 הערט פֿאן דאס אַלץ, וואס ער האט געטאן, און ער איז אין
 צווייפֿעל געוואָרען, דען אייניגע האבען געזאגט: דאס איז יוֹהָנָן
 8 אויף געשטאנען פֿאן דיא טויטע, אַנדערע האבען געזאגט: דאס
 אַליהו האט זיך באוויזען, דריטע, דאס איינער פֿאן דיא אַלטע
 9 נביאים איז אויף געשטאנען, און הורדום האט געזאגט: יוֹהָנָן
 האב איך געלאזט קעפֿן, אָבער ווער איז דער פֿאן וועלכען איך
 הער אַזעלכע זאכען? און ער האט געזוכט איהם צו זעהען.

10 דיא אַפֿאָסטעל האבען זיך אומגעקעהרט, און האבען איהם
 דערציילט וואס זיי האבען געטאן, און ער האט זיי גענומען צו
 זיך, און איז אַוועק געגאנגען אין איין וויסטען אָרט, נישט ווייט
 11 פֿאן דער שטאָרט, וואס הייסט בית צידה, דאס פֿאַלק איז
 דערפֿון געוואָר געוואָרען, און איז איהם נאך געגאנגען, און ער
 האט זיי מקבל געווען, און גערעט צו זיי איבער דאס מלכות

לוקס ט

אלהים, און דיא וואס האבען בעדארפט האבען איין רפואה, האט ער געהיילט. ווען דער טאג האט אנגעהויבען זיך צו נייען, זענען דיא צוועלף צו איהם געקומען, און האבען איהם געזאגט: לאז אב דאס פאלק, ווי זאלען געהן אין דיא דערפער און הויפען פאן דער געזענד, דארטען געבטיגען און צו געפינען שפיין, דען מיר זענען דא אין איין וויסמען ארט. ער האט אבער ווי געזאגט: גיהט איהר ווי צו עסען, ווי האבען געזאגט: מיר האבען נישט מעהר וויא פינף ברויט, און צוויי פיש, סיידען מיר זאלען געהן קויפען שפיין פאר דיווען נאנצען פאלק, דען עס זיינען געווען נאכענט פאן פינף טויזענד מאן, נור ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: צוועצט ווי אין שורות צו פינפציג, און ווי האבען אזוי געטאן, און האבען צוועצט אלעמען, ער האט גענומען דיא פינף ברויט, און דיא צוויי פיש און האט איין קוק געטאן צום הימעל, האט איין ברכה געמאכט, צובראכען, און געגעבען צו דיא תלמידים, דאס ווי זאלען צו געבען דעם פאלק, און ווי האבען געגעסען און אלע זענען וואס גענוארען, און פאן דיא איבערגעבליבענע ברעקלאך האט מען אוועק געטראגען צוועלף קערב, עס איז געווען ווען ער האט אליין מתפלל געווען האבען זיך דיא תלמידים צו איהם פערזאמעלט, האט ער ווי געפרעגט: וואס זאגט דאס פאלק, ווער בין איך? ווי האבען איהם געזאגט איין ענטפער: יוחנן המטביל, און אנדערע, אליהו, נאך אנדערע דאס איינער פאן דיא אלטע נביאים איז אויף געשטאנען, און ער האט ווי געפרעגט: און איהר וואס זאגט, ווער בין איך? פטר האט געענטפערט: דער משיח פאן נאטט, ער האט אויף ווי אנגעשריגען, און אנגעזאגט, ווי זאלען קיינעם דויעס נישט זאגען, ער האט געזאגט: דאס דער בין אדם מוז פיל ליידען, און פארנוארפען ווערען פאן דיא זקנים און עלטעם כהנים און סופרים, און געטוישעט ווערען, און אויף דעם דריטען טאג אויף שטעהן, און האט געזאגט צו אלעמען: ווער עס וויל מיר נאכגעהן זאל ער זיך אליין פערלייקענען, און זאל טעגליך טראגען זיין קרייץ (תליה) און מיר נאך געהן, דען ווער עס וויל זיין לעבען רעטען, דער וועט עס פערלירען;

לוקס ט

פ

דער אבער וואס וועט פערלרען ויין לעבען פאן מיינעט ווענען,
 דער וועט עס רעמען. דען וואס ניצט עס דעם מענשען, ווען
 ער דיא גאנצע וועלט געווינט, דערביי אבער ויך אליין פארדארבט
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37

לוקס מ

- געקומען פאן דעם בארג, איז פיל פאלק איהם אנטקעגען גענאנגען.
 38 און נון, האט איינער פאן דעם פאלק געשריגען: לעהרער! איך
 בעט דיך איין קוק צוטאן אויף מיין זאחן: ער איז ביי מיר איין
 39 בן-חיד. איין רוח האפט איהם אן, און פלוצלינג שרייט ער,
 און ער ציהט איהם צוזאמען, אזוי דאס ער לאזט ארויס שוים,
 40 צושלאגט איהם, און געהט פאן איהם שווערלאך אונטען. איך
 האב געבעטען דייןע תלמידים, ווי זאלען איהם ארויס טרייבען,
 41 און ווי האבען ניט געקאנט. ישוע האט גענטפערט און געזאגט:
 אה! אונגלויביגער דור, און פארקעהרטער, וויא לאנג זאל איך
 42 ביי אייך זיין, און אייך אויסהאלטען? בריינג דיין זאחן אהער.
 און ווען ער איז צו איהם צוגענאנגען, האט איהם דער שד
 צוזאמענגעצויגען און פארענדערט, און ישוע האט אנגעשריען
 אויף דעם אונגלייכעם גייסט און האט דעם יונג אויסגעהיילט, און
 43 האט איהם אפגעגעבען דעם פאטער. און אלע האבען זיך
 שטארק פארוואונדערט אויף נאטעס געוואלדיגע מאכט. ווען
 אלע האבען זיך געוואונדערט דעריבער, וואס ישוע האט געטאן
 44 האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים. לוינט אייך אריין אין דיא
 אויערען דינע ווערטער: דער בן האדם וועט איבערגענטפערט
 45 ווערען אין מענשליכע הענד. נור ווי האבען ניט פארשטאנען
 דאס ווארט, און עס איז געווען פארשטעלט פאר ווי, אזוי דאס
 ווי האבען עס ניט געקאנט פארשטעהן; און צו פרעגען איהם
 46 איבער דינען ווארט, האבען ווי מורא געהאט. עס איז ווי
 געקומען אין געדאנקען: ווער פאן ווי איז דער גרעסטער. ישוע
 47 האט געוואוסט דיא געדאנקען פאן ווייערע הערצער, האט ער
 גענומען איין קינד און האט עס ביי זיך געשטעלט. און האט
 48 ווי געזאגט: ווער עס נעמט אן דינען קינד אין מיין נאמען, דער
 איז מיר מקבל, און ווער עס איז מיר מקבל, דער נעמט אן
 דעם, וואס האט מיר געשיקט, דען ווער פאן אייך איז דער
 קלענסטער פאן אלעמען דער וועט ווין דער גרעסטער.
 49 און יוזעף האט גענטפערט און געזאגט: לעהרער! מיר האבען
 געזעהען איין מענשען, וואס ער טרייבט ארויס שדים אין דיין
 נאמען, און מיר האבען איהם פארנוערט, ווייל ער געהט ניט

פא לוקס ט י

50 מיט אוינען. ישוע האט איהם געזאגט: פארנוערט ניט, דען ווער
 51 עס איז ניט געגען אייך, דער איז מיט אייך. ווען עס האט
 זיך דערפילט דיא צייט פאן זיין ארויפגענומען ווערען, האט ער
 52 זיך גענוענדעט צו געהן קיין ירושלים. און ער האט געשיקט
 שלוחים פאר זיך, און זיי זענען געגאנגען און געקומען אין איין
 דארף פאן דיא שמרונים, כדי זיי זאלען אנגרייטען פאר איהם.
 53 נור מען האט איהם ניט אנגענומען, ווייל זיין ציל איז געווען צו
 54 געהן קיין ירושלים, ווען זיינע תלמידים: יעקב און יוחנן, האבען
 דאס געזעהן האבען זיי געזאגט: הערר! ווען דוא ווילסט
 וועלען מיר זאגען דאס איין פייער זאל פאן דעם הימעל אראב
 55 קומען און זאל זיי פארברענען, אזוי וויא אליהו האט געטאן, נור
 ער האט זיך צו זיי גענוענדעט, און האט זיך אנגעפוייערט אויף זיי
 און געזאגט: איהר ווייסט ניט פאן וואס פאר איין גייסט איהר
 56 זענט. דען דער בן־האדם איז ניט געקומען מענשליכע לעבען
 אומצובריינגען, נור מציל צו זיין, און זיי זענען געגאנגען אין איין
 57 אנדערען דארף. ווען זיי זענען אונטער וועגס געוועזען, האט
 איינער צו איהם געזאגט: מיין הערר! איך וועל נאך דיר געהן
 58 וואוהין דוא וועסט געהן. ישוע האט איהם געזאגט: פוקסען
 האבען לעכער, און פייגלען פאן הימעל האבען געסטען, דער
 59 בן־האדם אבער האט ניט וואו זיין קאפף אהינצולייגען, צו
 איין אנדערען האט ער געזאגט: געה נאך מיר; זענער האט
 געזאגט: מיין הערר! ערלויב מיר פריהער צו געהן און מקבר
 60 זיין מיין פאטער. נור ישוע האט איהם געזאגט: לאז דיא מותים
 מקבר צו זיין זייערע מותים, דוא אבער געה און פרעדיג דאס
 61 מלכות אלהים. נאך איינער האט געזאגט: איך געה נאך דיר,
 מיין הערר! נור ערלויב מיר פריהער זיך אפגעגעבען מיט מיין
 62 הויזגעזינד, ישוע האט איהם געזאגט: זעדער ווער עס לייגט
 דיא האנד אויף דעם אקער, און קוקט צוריק, דער טויג ניט צום
 מלכות אלהים.

1 נאך דעם האט דער הערר, אויסדערנוויילט נאך זיפצעציג
 אנדערע, און האט זיי געשיקט צו צוויי פאר איהם, אין יעדער
 2 שטאדט, און ארמט, וואוהין ער אליין האט געוואלט געהן, און

לוקס י

האט זיי געזאגט: דער שניט פאן דיא תבואה איז פיל, און דיא
ארבייטער וויינען ווייניג, דעריבער בעט דעם הערדן פאן דעם
שניט, דאס ער זאל ארויס שיקען ארבייטערס צו זיין שניט.
געהט, איך שיק אייך וויא שאף צווישען וועלף. ³ מראגט ניט
⁴ קיין (רייזע) בייטעל, קיין (רייזע) מאש, קיין שיד, און געריסט
ניט קיינעם אויף דעם וועג. אין וואס פאר איין הויז איהר וועט
קומען זאגט צום ערשטען: שלום דינעם הויז. ווען דארטען
וועט זיין איין קינד פאן פרידען, אזוי וועט אויף איהם רוהען
איער שלום, ווען ניט, אזוי וועט ער זיך צו אייך אומקעהרען.
אין דעם הויז בלייבט, עסט, און טרינקט וואס ביי זיי איז דא.
דען דער ארבייטער איז ווערט זיין שכר. געהט ניט איבער
פאן הויז צו הויז. און ווען איהר וועט קומען אין איין שטאדט
און מען וועט אייך אויפגעהמען, עסט וואס מען וועט אייך
פארלייגען. און היילט דיא קראנקע, וואס געפינען זיך אין איהר,
און זאגט זיי: דאס מלכות אלהים האט זיך צו אייך גענעהענט.
ווען איהר וועט קומען אין איין שטאדט, און מען וועט אייך ניט
אויפגעהמען, אזוי געהט ארויס אויף וויערע נאסען און זאגט,
אפילו דעם שמויב, וואס איז געפאלען אויף אונז פאן אייער
שטאדט, שאקלען מיר אויך אב, נור דאס זאלט איהר וויסען,
דאס דאס מלכות אלהים האט זיך צו אייך גענעהענט. איך זאג
אייך: דאס אין יענעם טאג, וועט פאר סדום גרינגער זיין, וויא
יענער שטאדט. וועה איז דיר פרויז, וועה איז דיר בית.
צידה! דען ווען אין צור און אין צידון וואלטען געווען געטאן
געווארען דיא וואונדער, וועלכע עס זענען אין אייך געטאן
געווארען, אזוי וואלטען זיי שוין לאנג געווען אין זאק און אין
אש, און תשובה געמאן. נור פאר צור און צידון וועט גרינגער
זיין וויא פאר אייך אין דעם יום הדין, און דוא בפרגזחום,
וואס דוא ביסט דערהויכט אין הימעל, וועסט ביז אין גיהנם
אראב געווארפען ווערען. דער וואס הערט אייך, הערט מיך,
דער וואס פארנווארפט אייך, דער פארנווארפט מיך, און ווער
עס פארנווארפט מיך דער פארנווארפט דעם, וועלכער האט מיך
געשיקט. דיא ויפעציג האבען זיך אומגעקעהרט מיט שמחה.

און האבען געזאגט: הערר! אפילו דיא שדים זענען אינז אונטער
 18 טעניג געווארען אין דיין נאמען. און ער האט זיי געזאגט: איך
 האב געזעהען, דאס דער שטן איז אראב געפאלען, אזוי וויא איין
 19 בליץ פאן דעם הימעל. נון, איך גיב אייך מאכט איהר זאלט
 טרעטען אויף שלאנגען און ענדעשען און איבער דער גאנצער
 גבורה פאן דעם פייגל, און קיין שום זאך וועט אייך ניט שאדען.
 20 נור פרייט אייך ניט דעריבער, דאס דיא רוחות זענען אייך
 אונטער טעניג: פרייעט אייך דעריבער, דאס אייערע געמען
 21 זענען פארשריבען אין הימעל. אין דער שעה האט זשוע
 זיך געפרייעט, און האט געזאגט, איך דאנק דיר פאטער, הערר
 פאן הימעל און ערד, וואס דוא האסט דאס אלעס פארבארגען
 פאן דיא חכמים און פערשטענדיגע, און האסט דאס מנלה געווען
 צו קליינע קינדערלעך, זא מיין פאטער אזוי איז געווען דער
 22 רצון פאר דיר. אלעס איז מיר איבערגעגעבען פאן מיין פאטער
 און קיינער ווייס ניט ווער דער זאך איז, נור דער פאטער, און
 ווער דער פאטער איז, נור דער זאך, און וועמען דער זאך וויל
 23 מנלה זיין. און האט זיך גענועגדעט צו זיינע תלמידים, און
 האט זיי אליין געזאגט: זעליג זענען דיא אייגען, וואס זעהען דאס,
 24 וואס איהר זעהט. דען איך זאג אייך: דאס פיל נביאים און
 מלכים האבען געוואונשען צו זעהען דאס, וואס איהר זעהט, און
 האבען ניט געזעהען, און צו הערען דאס, וואס איהר הערט, און
 25 האבען ניט געהערט. און נון, איז איין למדן אויף געשמאנען
 איהם צו פרוכען און זאגט: לעהרער! וואס זאל איך זאגן, כדי
 26 איך זאל ירשנען דאס עוויגע לעבען? ער זאגט איהם: וואס איז
 27 געשריבען אין דער תורה? און וויא אזוי לייגענט דוא? ער זאגט
 איהם איין ענטפער: זאגט את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל
 נפשך ובכל מאודך ובכל מדעך, און רעד פמוך. (דוא זאלסט
 ליבען נאטט דיין נאטט מיטען גאנצען הארצען, און מיטען
 גאנצען נפש און מיט דיין גאנצער קראפט און מיט דיין גאנצער
 28 פערשטאנד, און דעם חבר וויא זיך אליין). און ער זאגט איהם,
 דוא האסט ריכטיג געענטפערט, טוה דאס וועסט דוא לעבען.
 29 ווען ער האט זיך אבער געוואלט גערעכט מאכען, האט ער

לוקס י

- געזאגט צו יושע, ווער איז מײן חבר? און יושע האט איהם
 געענטפערט: איין מאן איז אראפ געגאנגען פאן ירושלים מײן
 ריחו און איז אריין געפאלען צווישען גולנים, און זיי האבען איהם
 אפגעצויגען דיא קליידער, פארוואונדעט, און האבען איהם
 געלאזען האלב טויט, און זענען אוועק געגאנגען, צופעליג
 איז איין פון געגאנגען אויף דעם וועג, און האט איהם דערזעהען,
 און איז פאן איהם אוועק געגאנגען, אויך איין לוי איז אָנגעקומען
 צו דעם ארט, און האט איהם געזעהען, און איז פאן איהם
 אוועק געגאנגען, איין שמרני, אבער איז געגאנגען אין וועג, און
 איז נאךגעט פאן איהם געקומען, און האט איהם געזעהען, האט
 ער רחמנות באקומען, ער איז צו געגאנגען צו איהם האט איהם
 פארבונדען דיא וואונדען, האט באגאסען מיט אייל און וויין,
 און האט איהם ארויף געזעצט אויף איין אייזעל, און האט איהם
 געבראכט אין איין אכסניא, און האט איהם פערזארגט, און
 אויף דעם אנדערען טאג, ווען ער איז אוועק געפארען האט ער
 ארויסגענומען צוויי דינר, און האט געגעבען דעם בעל-אכסניא,
 און האט איהם געזאגט: גיב אכטונג אויף איהם, און ווען דא
 וועסט מעהרער אויסגעבען, וועל איך דיר אפגעבען ווען איך
 וועל צוריק קומען, ווער פאן דיא דריי איז געווען דער חבר
 פאן דעם וואס איז געפאלען צווישען דיא גולנים? ער האט
 געזאגט, דער, וואס האט אויף איהם רחמנות געהאט, און
 יושע האט איהם געזאגט: געה טהו אויך אזוי, ווען זיי זענען
 געוועזען אין וועג איז ער געקומען אין איין דארף און איין פרוי,
 וואס איהר נאמען איז געווען מרתא האט איהם אויפגענומען אין
 איהר הויז, זיא האט געהאט איינע שוועסטער, וואס איהר
 נאמען איז געווען מרים, וועלכע האט זיך געזעצט ביי יושעס
 פיס, און האט געהערט זיין ווארט, מרתא איז מיד געווארען
 פאן פיל ארבייט, און איז צוגעגאנגען און האט געזאגט: הערר!
 זיך הארט נאר ניט דאס, וואס מײן שוועסטער האט מיך
 געלאזט אליין צו באדינען? זאג איהר זיא זאל מיר העלפען,
 יושע האט איהר געזאגט איין ענטפער: מרתא! מרתא! דא
 זארגסט און באמיהעסט זיך ווענען פילעס, איינס נור איז

נויטווענדיג; מרים האט זיך אויסדערנוויילט דען גוטען טייל, וועלכען מען וועט ביי איהר ניט אוועק נעמען.

יא עס איז געווען ווען ער האט אין איין ארט מתפלל געווען און האט געענדעט, האט איינער פאן וויינע תלמידים געזאגט צו איהם: הערר! לעהרען אונז מתפלל וויי, וויא יוהנן האט געלעהרענט וויינע תלמידים. ער האט זיי געזאגט: ווען איהר מוהט תפלה זאגט: אונזער פאטער אין הימל, געהייליגט זאל ווערען דיין נאמען; דיין מלוכה זאל קומען; דיין רצון זאל געטאן ווערען אויף דער ערד אזוי וויא אין הימל. אונזער מעגליכעם ברויט גיב אונז יעדען טאג. און זיי מוחל אונזערע זינד, דען מיר זענען אויך מוחל יעדען ווער עס איז אונס שולדיג, און בריינג אונז ניט צו קיין נסיון, נור זיי אונז מציל פאן דעם בעזען. און ער העט זיי געזאגט: ווער פאן אייך ווען ער האט איין בריינד, און ער קומט צו איהם אין האלבע נאכט און זאגט איהם: בריינד! לייא מיר דריי ברויט. דען מיינער איין בריינד איז צו מיר געקומען פאן וועג, און איך האב איהם ניט וואס פארצולייגען. און דער פאן אינעווייניג זאגט איהם איין ענטפער: לאז מיר צו רוה, דיא מוהר איז שוין פערשלאסען און מיינע קינדער זענען מיט מיר אין בעט, איך קען ניט אויפשטעהן, און דיר געבען. איך זאג אייך: ווען ער וועט ניט אויפשטעהן און וועט איהם ניט געבען, ווענען בריינדשאפט מיט איהם, אזוי וועט ער אויפשטיין דעריבער, ווייל ער בעט איהם שטארק, און געבען וויפיל ער דארף. און איך זאג אייך: בעט און עס וועט אייך געגעבען ווערען, ווכט און איהר וועט געפינען. קלאפט 10 אן, און מען וועט אייך עפענען. דען יעדער וואס בעט איז מקבל, און ווער עס ווכט געפינט, און דעם וואס קלאפט אן עפענט מען. ווער פאן אייך איז איין פאטער, וואס ווען דער זאהן בעט פאן איהם ברויט, זאל ער איהם געבען איין שטיין? אדער פיש, זאל ער איהם געבען איין שלאנג אנטשמאט פיש. 12 אדער ווען ער בעט איין אייא זאל ער איהם געבען איין ענדעש? 13 ווען איהר וואס זענט שלעכטע, קענט געבען גוטע מתנות צו אייערע קינדער, וויפיל מעהר שוין וועט דער פאטער, וואס איז

לוקס יא

- אין הימל געבען דען רוח־הקדש צו דיא, וואס בעטען ביי איהם.
 14 עס איז געווען ווען ער האט ארויס געטריבען איין שד, וואס ער איז שטים געווען, און ווען דער שד איז ארויס, האט דער שטומער אנגעהויבען צו רעדען: און דאס פאלק האט זיך געוואונדערט. אייניגע פאן זיי האבען געזאגט: ער האט ארויס געטריבען דיא שדים מיט דעם כח פאן בעל־זבוב דעם שר פאן דיא שדים. און אנדערע האבען איהם געפרובט און געפאדערט פאן איהם איין צייכען פאן הימל. נור ער האט געוואוסט 15 ווערע געדאנקען, און האט זיי געזאגט: יעדער מלוכה, וואס איז אין זיך גיט אייניג געהט אונטער; און אין הויז, וואס איז גיט אייניג פאלט אויף דער אנדערע הויז איין. און ווען דער שטן 16 איז אין זיך גיט אייניג, וויא קאן זיין מלוכה איין קיום האבען: און איהר זאגט, דאס איך טרייב ארויס שדים מיט דעם כח פאן דעם בעל זבוב. און ווען איך טרייב ארויס שדים מיט 17 דעם כח פאן דעם בעל זבוב, מיט וואס טרייבען אייערע קינדער זיי ארויס? דעריבער וועלען זיי אייערע ריכטער זיין. ווען איך 20 אבער טרייב ארויס שדים מיט גאטטעס פינגער, אזוי איז אין אמת'ען דאס מלכות השמים צו אייך געקומען. ווען איין בעוואפענטער גבור הימל'עט זיין הויף, אזוי איז זיין פארמעגען 21 וויכער. ווען איין שטארקערער פאן איהם קומט אויף איהם אן און איז איהם מנצח, דאמאלסט געמט ער אוועק אלע בלייזן, אויף וועלכע ער האט זיך פארזיכערט, און צוטיילט זיין רויב. ווער עס איז גיט מיט מיר, דער איז געגען מיר, און ווער עס 22 זאמלט גיט מיט מיר, דער צושפרייט. ווען איין אונגריינער גייסט געהט ארויס פאן איין מענשען, אזוי געהט ער ארויס אין טרוקענע ערדער, און זוכט רוהע, און ווען ער געפינט גיט, זאגט ער, איך וועל מיר אומקעהרען אין מיין הויז פאן וואנען איך 23 בין ארויס געגאנגען. און ווען ער קומט געפינט ער עס אויס געקעהרט און אויסגעפוצט. אזוי געהט ער און נעמט מיט זיך, 24 ויבען אנדערע רוחות נאך שלעכטערע פאן זיך, און זיי קומען און וויינען דארטען, און פאר דעם מענשען איז צום לעצטען ענגער, וויא צום ערשטען. ווען ער האט דאס געזאגט: האט 27

איין פרוי פאן דעם פאלק אויף געהויבען איהר קול און געזאגט:
 זעליג איז דער לייב, וועלכער האט דרך געטראנען, און דיא
 28 בריסט, וועלכע דוא האסט געווינען. און ער האט געזאגט:
 זעליג זענען דיא, וועלכע הערען נאכטעם ווארט, און היטען עס.
 29 און ווען פיל פאלק האט זיך פערזאמעלט, האט ער
 אנגעהויבען צו רעדען: דיווער דור איז איין בענער, ער ווכט
 צייכען און קיין צייכען וועט איהם ניט גענעבען ווערען, אויסער
 30 דער צייכען פאן יונה הנביא. דען אזוי וויא יונה איז גענוען איין
 צייכען פאר דיא לייט פאן ננוה, אזוי וועט אויך דער בן האדם
 31 ויין פאר דיווען דור. דיא מלכה פאן תימן וועט אויפשמעהן
 צום משפט מיט דיא לייט פאן דעם דור, און וועט זיי פאר
 משפטן, דען זיא איז געקומען פאן ענדע דער וועלט הערען דיא
 חכמה פאן שלמה'ן, און נון, דא איז איין גרעסערער פאן שלמה'ן.
 32 דיא לייט פאן ננוה וועלען אויפשמעהן צום משפט מיט דעם
 דור, און וועלען איהם פארמשפטן, דען זיי האבען תשובה
 געטאן פאן יונה'ס פרעדיג און נון, דא איז איין גרעסערער פאן
 33 יונה'ן, קיינער ציגנעט ניט אן איין ליכט און שמעלט עס אין
 איין פערבארענעם ארט, אונטער איין בלי, נור אין איין
 לייכטער, כדי דיא וואס קומען אריין, זאלען זעהען דאס ליכט.
 34 דאס ליכט פאן דעם לייב איז דאס אויג, דעריבער ווען דיין
 אויג וועט ריכטיג זיין, אזוי וועט דיין גאנצער לייב זיין
 35 זיין, און ווען עס וועט שלעכט זיין, אזוי וועט דיין גוף אויך
 פינסטער זיין. דעריבער גיב אכטונג, דאס דאס אינעווייניגסטע
 36 ליכט אין דיר זאל ניט פינסטער ווערען. ווען דיין גאנצער
 לייב איז ליכטיג, און האט ניט איין טייל, וואס איז פינסטער,
 אזוי וועט ער אין גאנצען ליכטיג זיין, אזוי וויא איין ליכט מיט
 37 זיין שיין האט דרך בעלייכטעט. ווען ער האט דאס געזאגט:
 האט איהם איין פרוש געבעטען צו זיך, ער זאל ביי איהם עסען,
 38 ער איז געקומען און האט זיך געזעצט צום טיש. דער פרוש
 האט זיך געוואונדערט ווען ער האט געזעהען, דאס ער האט
 39 זיך ניט געוואשען פאר דעם עסען. נור דער הערר האט איהם
 געזאגט: איהר פרושים רייניגט דאס אויסווייניגסטע פאן דיא

לוקס יא

בוסות און שיקלען, און אייער אינעווייניגסטע איז פול מיט גולה
 און אנדערעכט. נארען, האט דען דער ועלכער, וואס האט געמאכט
 דאס אויסווייניגסטע ניט געמאכט אויך דאס אינעווייניגסטע?
 40 פערער ניט צדקה פאן דעם, וואס איז דא דארין דאמאלסט וועט
 41 ביי אייך אלעס ריין ויין. נור וועה איז אייך פרושים, דאס איהר
 42 ניט מעשר פאן מינתא, פיגם, און יעדער גרינווארג, און זענט
 עובר אויף גערעכטיגקייט און נאטטעס ליבע, דינע דארפט איהר
 טאן, און זענע ניט פערלאזען. וועה איז אייך פרושים, דאס
 43 איהר האט ליב צו ויצען אין דיא שולען אויבען אן און שלום
 געמען אויף דיא מערק. וועה איז אייך סופרים, און פרושים,
 44 חנפים, דאס איהר זענט וויא קברים וואס מען ווייסט פאן ווי
 ניט, אויף ועלכע מענשען געהען, און ווייסען גאר ניט פאן ווי.
 45 איינער פאן דיא לומדים האט זיך אב גערופען און איהם געזאגט:
 46 לעהרער! מיט דיא ווערטער ביסט דוא אונז מבויש. נור ער
 האט געזאגט: וועה איז אויך אייך פעלי תורה, דאס איהר
 לייגט ארויף אויף מענשען שווערע משאות און איהר אליין
 47 ווילט ניט זיך צוריהרען צו ווי, אפילו מיט אייער פינגער. וועה
 איז אייך, דאס איהר בויט דיא קברים פאן דיא גביאים, וועלכע
 48 אייערע אבות האבען זיי געהרגט. דורך דעם זאגט איהר עדות
 אויף דיא מעשים פאן אייערע עלטערן און זענט מרוצה אויף
 49 ווי, דען ווי האבען געהרגט דיא גביאים, און איהר בויט זיי
 קברים. דעריבער האט אויך דיא חכמה פאן נאטט געזאגט:
 50 איך וועל שיקען צו ווי גביאים און שליחים און פאן ווי וועלען
 ווי אייניגע הרנגען אנדערע רודפין. כדי עס זאל געפאדערט
 51 ווערען פאן דינען דור דאס בלוט פאן אלע גביאים, וואס איז
 פארגאסען געווארען צייט דיא וועלט איז געגרינדעט געווארען.
 52 פאן דאס בלוט פאן הבל, ביז דאס בלוט פאן זכריה, וואס איז
 געהרגט געווארען צווישען דעם מזבח און היכל, יא, איך זאג
 53 אייך: עס וועט געפאדערט ווערען פאן דינען דור. וועה איז
 אייך לומדים, דאס איהר האט פארנומען דעם שליסעל פאן
 וויסענשאפט, איהר אליין זענט ניט אריין געקומען. און איהר
 דערקאסט ניט דיא וועלכע ווילען אריינגעהן. ווען ער האט

דאס ווי געזאגט, האבען דיא סופרים און פרושים אנגעהויבען
 איהם שטארק צו האסען, און פארלייגען איהם פילע פראגען.
 54 ווי האבען אויף איהם געלויבעט, און האבען געזוכט צו האפען
 איין ווארט פאן זיין מויל, כדי ווי זאלען איהם קענען בעשולדיגען.
 55 דערנוויילע האבען ויך מויענמער פאן דעם פאלק פארזאמעלט,
 דאס ווי האבען אייגער דעם אנדערען געדריקט, האט ישוע
 אנגעהויבען צום ערשטען צו רעדען צו זיינע תלמידים, היטעט
 אייך פאן דעם ווערטייג פאן דיא פרושים, דאס איז חנופה.
 2 עס איז אבער ניט דא קיין בעהאלטענעם, וועלכע עס זאל ניט
 אויף געדעקט ווערען; און וואס עס איז בסוד, מען זאל דערפאן
 3 ניט געוואר ווערען. דעריבער וואס איהר האט געזאגט אין דער
 פינקטער, וועט דערהערט ווערען אין דער ליכט, און וואס איהר
 האט גערעט אויף דעם אויער אין שטוב, וועט אנגעזאגט ווערען
 4 אויף דיא דעבער. איך זאג אייך מיינע פריינד: פירקטעט אייך
 ניט פאר דיא וואס הרגינען דעם גוף און נאך דעם קאנען ווי
 5 שוין מעהר ניט מאן. איך וועל אייך אבער ווייזען פארנועמען
 איהר זאלט ויך פירקטען: פירקטעט אייך פאר דעם, וואס נאך
 דעם הרגינען קאן ער ווארפען אין גיהנם, זא, איך זאג אייך:
 6 פאר דעם האט מורא. פארקויפען ויך דען ניט פינף קליינע
 פייגלאך פאר צוויי איסר (מטבע), און ניט אייגער פאן ווי איז
 7 ביי נאסט פארגעסען. און ביי אייך וויינען אפילו אלע האר אויף
 דעם קאפף געציילט, דעריבער, פירקטעט דייך ניט: איהר זענט
 8 טייערער פאן פיל קליינע פייגעלאך. און איך זאג אייך: געדער
 וואס וועט מיך באקענען פאר מענשען, וועט דער בן־האדם
 9 איהם אויך באקענען פאר דיא מלאכים פאן נאסט. ווער אבער
 עס וועט מיך פארלייגענען פאר מענשען דער וועט פארלייגענען
 10 ווערען פאר דיא מלאכים פאן נאסט. און יעדער, וואס וועט
 זאנען איין ווארט געגען דעם בן־האדם וועט פארגעבען ווערען,
 דעם אבער, וואס וועט לעסטערן דעם רוח הקדש, וועט ניט
 11 פארגעבען ווערען. ווען מען וועט אייך בריינגען אין דיא שולען
 פאר דיא עלסטע, דיא וואס האבען מאכט, זארגט ניט, וויא
 12 אדער וואס צו ענטפערען, אדער וואס צו זאנען. דען דער רוח

לוקס יב

הקדש וועט אייך לערנען אין דער שעה וואס צו נאָנען.
איינער פֿאַן דעם פֿאַלק האט איהם געוואָנט: לעהרער! וואָג מיין
ברודער, ער וואָל ויך מיט מיר טיילען מיט דער ירושה. ער
האט געוואָנט צו דעם מאַן, ווער האט מיך געשטעלט איבער
אייך פֿאַר איין ריכטער אָדער איין טיילער? און ער האט צו
זיי געוואָנט: וועט היטעט אייך פֿאַן דיא תּאָנה פֿאַן רייכקייט,
דען דאס לעבען פֿאַן דעם מענטשען היינט נישט אַב פֿאַן זיין פֿיל
פאַרמעגען. און האט זיי געוואָנט איין מַשָּׁל: איין רייכען מאַן
האט זיין פֿעלד געבראַכט פֿיל תּבּואָה. און ער האט ביי ויך
געטראכט: וואס וואָל איך טאן? איך האב נישט וואו אַרײַן צו
לייגען מיינע תּבּואָה. און ער וואָנט: אזוי וועל איך טאן: איך
וועל צו וואַרפֿען מיינע שייַערען, און וועל אויס בויען גרויסע,
און אהין וועל איך צונײַף געמען מיינע גאַנצע תּבּואָה, און מיין
גוטס. און וועל נאָנען צו מיין זעעלע: זעעלע! דוא האַסט פֿיל
גוטעס אויף פֿילע יאָרען: זיי רודהיג, עס, טרינק, און פֿריי דיך.
נור נאָכט האט איהם געוואָנט: נאר! היינטיגע נאָכט וועט מען
ביי דיר צונעמען דיא נשמה, פֿאַר וועמען וועט איבער בלייבען
דאס, וואס דוא האַסט אָנגעגרייט? אזוי איז ווער עס נאָמעלט
איין פֿאַר ויך אוצרות און איז נישט רייך אין נאָמט. און ער
האט געוואָנט צו זיינע תּלמידים: דעריבער וואָל איך אייך: וואָנט
נישט פֿאַר איינער לעבען, וואס וועט איהר עסען, נישט פֿאַר איינער
גוף, אין וואס וועט איהר ויך קליידען. דער לעבען איז מעהר
פֿאַן עסען, און דער גוף מעהר פֿאַן קליידען. געטראכט דיא
ראַבען: זיי ווײַען נישט, און שניידען נישט; זיי האַבען נישט קיין
שייַערען, קיין שפייכלער, און נאָמט שפייזט זיי, מיט וויפֿיל
זענט איהר געסער פֿאַן עופות? און ווער פֿאַן אייך קען מיט
זיין נאָרען זיין לעבען איין אייל מוסף זיין. און ווען איהר
קאנט נישט אפֿילו דאס ווייניגסטע טאן, פֿאַר וואס וואָנט איהר
פֿאַר דאס איבעריגע? געטראכט דיא ליליען וואו זיי וואַכען:
זיי באַמיהען ויך נישט, זיי שפּײַגען נישט, נור איך וואָל אייך: דאס
אפֿילו שלמה אין זיין גאַנצען פֿראַכט איז נישט געקליידעט געווען,
וואו איינע פֿאַן זיי. ווען גראַד פֿאַן דעם פֿעלד, וועלכעס היינט

איז עס דא און מארגען וועט דאס אין איינען געווארפען ווערען,
 29 קליידעט נאטט אזוי, וויפיל מעהר אייך, קליין גלויביגע. און
 איהר זוכט ניט, וואס וועט איהר עסען, און וואס צו טרינקען,
 30 און לאז עס אייך ניט ארוםטרייבען. דען דאס אלעס זוכען דיא
 גוים פאן דער וועלט, אייער פאטער אפער ווייסט, דאס איהר
 31 האט עס נויטיג. נור, זוכט דאס מלכות דאלהים, און דאס אלעס
 32 וועט אייך צו געגעבען ווערען. פירכטע דיר ניט קליינע
 שטאדע, דען אייער פאטערס ווילען איז געווען אייך צו געבען
 33 דיא מלוכה. פארקויפט אייער פארמעגען און ניט צדקה, מאכט
 אייך בייטלען, וואס זאלען ניט פערפוילט ווערען, און איין אויפ
 אין הימל, וואס וועט קיין מאל ניט ווייניגער ווערען וואהן איין
 גנב קומט ניט צו, און וואו דער מאל וועט איהם ניט אויף
 34 פרעסען. דען, וואו אייער אויפ, דארט וועט אייער הארץ
 35 אויך ויין. לאזען אייערע לענדען אונטער גענארטעלט ויין,
 36 און דיא ליכט ברענען. און איהר זאלט גלייך ויין צו לייט, וואס
 ווארטען זייערען הערן ווען ער וועט צוריק קומען פאן דער
 חתונה, כדי ווען ער וועט קומען און וועט אנקלאפען, איהם
 37 באלד צו עפענען. זעליג זענען דיא קנעכט, וועלכע דער הערר
 ווען ער קומט געפינט ווי וואכענדיג, אין אמת'ען זאג איך אייך:
 ער וועט זיך אונטערנארטלען, און וועט ווי אויס זעצען, און וועט
 38 געהן ווי באדינען. און ווען ער וועט קומען אין דעם צווייטען
 טייל פאן דער נאכט, אדער אין דעם דריטען טייל, און וועט
 39 ווי אזוי געפינען, זעליג זענען דיא קנעכט. דאס זאלט איהר
 וויסען, ווען דער בעלי-הבית זאל וויסען אין וואס פאר איין שעה
 דער גנב וועט קומען, אזוי וואלט ער געוואכט, און וואלט ניט
 40 דערלאזען מען זאל ויין הויז אונטער גראבען. דעריבער, ווייט
 איהר אויך פארטיג, דען אין איין שעה, וואס איהר דענקט גאר
 41 ניט וועט דער בן האדם קומען. און פטר האט איהם
 געזאגט: הערר! דעם משל זאגט דא אונז, אדער צו אלעמען?
 42 און דער הערר האט געזאגט: ווער איז דער געטרייער און איין
 פארשטענדליכער הויזהאלטער, וועלכען ויין הערר האט געשטעלט
 איבער זיינע דינער, ער זאל ווי געבען זייער פארציע עסען אין

לקום יב

- דער צייט? זעליג איז דער קנעכט, וועלכען ווין הערר ווען ער
 43 קומט געפינט ער איהם טהוענדיג אזוי. אין אמת'ען זאג איך
 44 איך: דאס ער וועט איהם שטעלען איבער ווין גאנצען פארמענען.
 ווען דער קנעכט אבער וועט ביי ויך טראכטען: מיין הערר
 45 וועט פערזאמען ויך צו קומען, און וועט אנהויבען צו שלאגען
 דיא דינער, און דיא דינסטען, עסען און טרינקען און בעווייפען
 46 ויך. אזוי וועט קומען דער הערר פאר דעם קנעכט אין איין
 טאג, אין וועלכען ער האט ניט געווארט, און אין איין שעה, אין
 וועלכער ער האט ניט געטראכט, און וועט איהם צוהאקען, און
 וועט איהם געבען איין טייל מיט דיא אונגלייכענע. דער עבד,
 47 וועלכער האט געוואוסט דעם ווילען פאר ווין הערר, און האט
 ניט אנגעברייט, און האט ניט געטאן וויא ווין ווילען, דער וועט
 48 פיל געשלאגען ווערען. און דער וועלכער האט ניט געוואוסט,
 און האט געטאן דאס וואס עס איז ווערט שלעג, דער וועט
 ווייניגער געשלאגען ווערען. און פאר יעדען וועמען עס איז פיל
 געגעבען געווארען, וועט מען פיל פארדערען; און וועמען עס איז
 פיל געטרויט געווארען, פאר דעם פערלאנגט מען פיל.
 49 איין פייער בין איך געקומען צו ווארפען אויף דער ערד, און
 50 וויא וויל איך דאס עס זאל ויך שוין אנצינדען. איך האב איין
 טבילה צו טובלען ויך, און וויא גיידריקט בין איך ביז דאס וועט
 ויך ענדיגען. דענקט איהר, דאס איך בין געקומען געבען שלום
 51 אויף דער ערד, ניין זאג איך איך, נור מחלוקת. דען פאר נון
 52 אן וועלען פינף אין איין הויז ויך צושיידען, דריי געגען צוויי, און
 צוויי געגען דריי. איין פאטער וועט ווין געגען דעם זאהן, און
 53 איין זאהן געגען דעם פאטער, איין מוטער געגען איהר מאכטער,
 און דיא מאכטער געגען איהר מוטער, דיא שוויגער געגען דער
 שווגר, און דיא שווגר געגען דער שוויגער. ער האט אויך
 54 געזאגט צו דעם פאלק: ווען איהר זעהט איין וואלקען געהט
 אויף פאר מעריב ווייט, זאגט איהר פאלד: עס וועט ווין רעגען,
 55 און אזוי איז עס. און ווען עס האט געבלאזען איין דרום ווינד,
 56 זאגט איהר: עס וועט ווין היצען, און אזוי איז עס. חנפים, דיא
 געשטאלט פאר הימעל און ערד פארשטעהט איהר, וויא אזוי

57 קאנט איהר ניט ארטיילען דיזע צייט? ווארום קאנט איהר פאן
 58 זיך אליין ניט ארטיילען וואס עס איז רעכט? ווען דוא געהסט
 מיט דיין געגנער צום ריכטער, אזוי ווד נאך אויפן וועג דרך פאן
 איהם צו בעפרייען, טאמער וועט ער דרך שלעפען צום ריכטער,
 און דער ריכטער וועט דרך איבער געבען צום דינער, און דער
 59 דינער וועט דרך אריין ווארפען אין געפיינגענעם. איך זאג דיר:
 דוא וועסט פאן דארטען ניט ארויס געהן ביז דוא וועסט בעצאלען
 אפילו דיא לעצטע פרוטה.

יג אין דינער צייט זענען איינגע געקומען און האבען איהם
 דערציילט ווענען דיא מענשען פאן גליל, וואס פילמוס האט
 2 אויסגעמישט וייער פלוט מיט וייערע קרבנות. און ישוע האט
 ווי געזאגט: דענקט איהר, דאס דיא לייט פאן גליל זענען
 זינדער געווען פאן אלע גלילער, וואס ווי האבען דינעם געליטען.
 3 ניין, איך זאג אייך: ווען איהר וועט ניט תשובה טאן, וועט איהר
 4 אלע אויך פערלארען ווערען. אדער דענקט איהר, דאס דיא
 אכצעהן מענשען, אויף וועלכע דער טורעם פאן שלח איז
 5 אלעמען וואס וויינען אין ירושלים. ניין, איך זאג אייך: ווען
 איהר וועט ניט תשובה טאן, וועט איהר אלע אויך פערלארען
 6 ווערען. און האט געזאגט דעם משל: איינער האט געהאט
 אין וויין וויינגארטען איין געפלאנצטען פייגענבוים, און איז געקומען
 7 זוכען פרות אויף איהם, און האט ניט געפונען. און ער האט
 געזאגט צו דעם וויינגערטנער, נון איך קום שוין דאס דריטע
 8 יאהר זוכען פרות אויף דעם פייגענבוים, און געפין ניט, האט
 איהם אויס; צו וואס פארנעמט ער דיא ערד אומזיסט? נור
 ער האט איהם געזאגט איין ענטפער: הערר, לאז איהם נאך
 דאס היינטיגען יאהר ביז איך וועל איהם ארומגראבען און ארום
 9 ליינען מיט מיסט. טאמער וועט ער ברענגען פרות, ווען ניט
 אזוי וועסט דוא איהם דעם קומענדיגען יאהר אויסהאקען.
 10 ווען ער האט אין איין שול געלעהרענט אום שבת, איז דארטן
 11 געווען איין פרוי, וואס זי האט געהאט אכצען יאהר איין קראנקען
 גייסט, זי איז געווען איינגעבויען און האט זיך ניט געקענט

לוקס יג

- אויסגלייכען. ישוע האט ווא געוועהען, האט ער ווא צוגערופען
 12 און איהר געזאגט: פרוי ווא וועסט פריי ווערען פאן דיין קרענק.
 און האט ארויף געלייגט אויף איהר דיא הענד, און ווא האט
 13 זיך באלד אויסגעגלייכט, און האט אנגעהויבען גאט צו לויבען.
 דעם עלסטען פאן דער שול האט דאס פערדראסען, דעריבער
 14 וואס ישוע האט געהיילט אים שבת, און האט געזאגט צו דעם
 עולם: עס זענען דא זעכס טעג וואס אין זיי מעג מען ארבייטען,
 15 אין דיא טעג קומט און היילט זיך, נור ניט אים שבת. דער
 הערר האט איהם געזאגט איין ענטפער: חנה, בינדעט דען ניט
 יעדער פאן אייך אב זיין אקס, אדער זיין איינעל, פאן שטאל
 אים שבת, און פיהרט זיי אנטרינקען? האט מען דען ניט
 16 בעדארפט בעפרייען, פאן דיא קייטען אים שבת דווע מאכטער
 פאן אבריהם, וועלכע דער שטן האט ווא פערבינדען שוין אכצעהן
 17 יאהר? ווען ער האט דאס געזאגט, האבען אלע זיינע גענוער
 זיך געשעמט, און דער גאנצער עולם האט זיך געפרייט אויף
 18 אלע זיינע הערליכע מעשים. און ער האט געזאגט:
 צו וואס איז גלייך דאס מלכות השמים און צו וואס זאל
 19 איך דאס גלייכען? עס איז גלייך צו איין קערענדעל פאן
 זענעפט, וועלכעס איין מאן האט גענומען, און איין געווייט אין
 זיין גארטען, און עס איז אויסגעוואקסען, און עס איז געווארען
 איין גרויסער בוים, און דיא פייגלען פאן הימעל האבען געסטען
 געמאכט אין זיינע צוויינען. נאך האט ער געזאגט: צו וואס
 20 זאל איך גלייכען דאס מלכות השמים? דאס איז גלייך צו
 21 זייערטייג, וואס איין פרוי האט גענומען, און האט דאס אריין
 געלייגט אין דריי מאס מעהל, ביז עס איז אין גאנצען געווערעט
 געווארען. און ער איז געגאנגען פאן שטאט צו שטאט און פאן
 22 דארף צו דארף און געלעהרענט, און איז געגאנגען אויף דעם
 וועג קיין ירושלים. איינער האט איהם געפרעגט: הערר,
 23 זענען דיא וואס רעמען זיך ווייניג? ער האט זיי געזאגט: בעמיהעט
 אייך, אריין צו געהען דורך דעם ענגען טויער, דען איך זאג אייך:
 24 פיל וועלען זוכען אריין געהן און וועלען ניט קענען. ווען דער
 בעל הבית וועט אויף שטעהן און וועט צו מאכען דיא טויער

דאמאלסט וועט איהר, וועלכע וועלען שטעהן אין דרויסען
 אנהויבען צו קלאפען אין דער טהיר, און זאגען: הערר! הערר!
 עפען אינאויס, נור ער וועט זאגען אייך איין ענטפער: איך וויל
 26 אייך ניט פאן וואנען איהר ווייט. דאמאלסט וועט איהר אנהויבען
 צו זאגען: מיר האבען געגעסען און געטרונקען פאר דיר, און
 27 אויף אינגערע גאסען האסט דו געלעהרענט. נור ער וועט
 זאגען: איך זאג אייך: איך וויל פאן וואנען איהר זענט,
 28 אונזע פאן מיר אלע וועלכע טהוען אינגערעכט. דארטען וועט
 זיין איין גענויץ און איין ציין קריצונג, ווען איהר וועט זעהן
 אברהם, יצחק, יעקב, און אלע נביאים אין דאס מלכות אלהים,
 29 און זיך ארויס געטריבען. און זיי וועלען קומען פאן מזרח און
 מערב, פאן צפון און דרום, און וועלען זיצען אין דאס מלכות
 30 אלהים. און נון, עס איז דא לעצטע, וועלכע וועלען זיין דיא
 ערשטע, און עס איז דא ערשטע, וועלכע וועלען זיין דיא לעצטע.
 31 אין דעם טאג זענען געקומען אייניגע פרושים, און האבען
 איהם געזאגט: געה ארויס, און געה אונזע פאן דאנען, דען הורדום
 32 וויל דיר הרגענען, און ער האט זיי געזאגט: געהט און זאגט
 דעם פוקס: נון, איך טרייב ארויס שדים, און טהו רפואות היינט
 33 און מארגען, און אין דעם דריטען בין איך ביין ציל. דאך היינט
 און מארגען און דעם ווייטערדיגען מוז איך געהן, ווייל עס איז
 34 ניט מיגלאך, דאס איין נביא זאל אויסער ירושלים אונקומען.
 ירושלים! ירושלים! וואס הרגט דיא נביאים און פארשטיינט,
 דיא וואס ווערען צו איהר געשיקט, וויפיל מאל האב איך געוואלט
 פערזאמלען דייע קינדער, וויא איין הויז פארזאמעלט איהרע
 35 הינדעלאך אונטער איהרע פליגלען און איהר האט ניט געוואלט.
 נון, אייער הויז ווערט אייך געלאזט וויסט, און איך זאג אייך:
 איהר וועט מיך ניט זעהען ביז דיא צייט וועט קומען, ווען איהר
 וועט זאגען, ברוך ה' בשם יהוה.
 יד עס איז געווען אום שבת, ווען ער איז געקומען אין איין הויז
 פאן איינעם פאן דיא עלסטע פאן דיא פרושים צו עסען ביי
 2 איהם ברויט, האבען זיי איהם נאך געלויבעט. און נון, איז פאר
 איהם געקומען איין מאן, וואס ער האט געהאט איין וואסער

לוקס יד

געשנויילאכץ. און ישוע האט גערעט צו דיא לומדים און פרושים, 3
 און געזאגט: מען מען היילען אום שבת, אדער ניט? ווי האבען 4
 געשנויגען: און ער האט ויך צו געריקט און האט איהם אויס
 געהיילט, און האט איהם אפגעלאזען. און ער האט ווי געזאגט: 5
 ווער פאן אייך, ווען ווין איינעל, אדער אקס, פאלט אריין אין איין
 ברונען געמט מען איהם ניט באקד ארויס אום שבת? און ווי 6
 האבען איהם קיין ווארט ניט געקאנט דארניף ענטפערען.
 ער האט געזעען איין משל צו דיא איינגעלאדענע, ווען ער האט 7
 געזעהען, וויא ווי האבען ויך פארנומען דעם אויבער-אן, און האט
 ווי געזאגט: ווען איין מאן לאדעט דרך איין אויף איין חתונה, 8
 ועץ דרך ניט אויבער-אן, טאמער האט מען איינגעלאדען איין
 מעהר בקבורען מאן פאן דיר. און עס וועט קומען דער, וואס 9
 האט דרך און איהם, איינגעלאדען, און וועט דיר זאגען: טרעט
 אב דעם ארט פאר דעם, און דאמאלסט וועסט דא מיט שאנדע 10
 מווען פארנעמען דעם לעצטען ארט. אבער ווען דא וועסט ווין
 איינגעלאדען, ווען דא קומסט ועץ דרך אויף דעם לעצטען ארט,
 כדי דער, וואס האט דרך איינגעלאדען, זאל צו קומען און זאגען: 11
 פריינד, ועץ דרך איבער העכער, דאמאלסט וועט דיר איין פבוד
 ווין פאר דיא וואס זיצען מיט דיר. דען יעדער, וואס ער מאכט 12
 ויך אליין הויך, וועט גידעריג ווערען, אבער דער וואס מאכט
 ויך גידעריג דערהויכט ויך. און אויך צו דעם וואס האט 13
 איהם איינגעלאדען האט ער געזאגט: ווען דא מאכסט איין
 מיטאג, אדער איין אנווענד מאלצייט רוף ניט דיינע פריינד,
 דיינע ברודער, דיינע קרובים, דיינע רייכע שכנים, טאמער 14
 וועלען ווי דרך אויך רופען, וועסט דא האבען דייין בעזאלונג.
 נור ווען דא מאכסט איין סעודה רוף ארעמע לייט, קרישפעלדיגע, 15
 הינקענדיגע און בלינדע. און דא וועסט גליקליך ווין וואס ווי
 האבען דיר ניט צו פאצאהלען, דען עס וועט דיר פאצאלט 16
 ווערען ווען דיא צדיקים וועלען אויפשטעהן. ווען איינער
 פאן דיא וואס זענען גענעסען מיט איהם, האט דאס געהערט,
 האט ער געזאגט: זעליג איז דער, ווער עס עסט אין מלכות
 אליהם. און ער האט איהם געזאגט: איין מאן האט געמאכט

17 איין גרויסען אַווענד מאלצייט, און האט פיל איינגעלאדען. און
ווען עס איז געקומען דיא צייט פאן דעם אַווענד, האט ער געשיקט
זיין קנעכט צו זאָגען צו דיא איינגעלאדענע, געהט, דען אלעס
18 איז שוין פארטיג. און אלע האבען אָנגעהויבען מיט איין מאל
זיך אָב צו בעטען: דער ערשטער האט איהם געזאָגט: איך
האב געקויפט ערד, און איך דארף עס געהן באַזעהען. איך בעט
19 זיך, זיי מיר מוחל, דער אנדערער האט געזאָגט: איך האב
געקויפט פינגר יאך אַקסען, און איך געה זיי פרוכען, איך בעט
20 זיך, זיי מיר מוחל, דער דריטער האט געזאָגט: איך האב איין
ווייב גענומען, קאן איך דעריבער ניט קומען. און דער קנעכט
21 האט זיך אומגעקעהרט און האט דאס דערציילט זיין העררן.
דאמאלסט איז דער בעל הבית אין פעס געווארען און געזאָגט
צו זיין קנעכט: געה געשווינד אויף דיא שטראסען, און גאסען
פאן דער שטאדט און ברענג אהער אַרעמע לייט, קריפפעלדיגע
22 הינקענדיגע, און בלינדע. און דער קנעכט האט געזאָגט: הערר!
איך האב געמאן וויא דא האסט מיר אָנגעזאָגט, און עס איז נאך
23 אַרט געבליבען. דער הערר האט געזאָגט צו דעם קנעכט: געה
אויף דיא וועגען און ביי דיא צווישען און נויט דאס מען זאל
24 קומען, כדי דאס וויל זאל פול ווערען. און איך זאג אייך:
קיינער פאן דיא איינגעלאדענע וועט ניט פערזוכען פאן מיין
25 אַווענד מאלצייט, פיל פאלק ווענען מיט איהם געזאָגען,
און ער האט זיך אומגעקעהרט און זיי געזאָגט: ווער עס קומט
צו מיר, און האט ניט פיינד זיין פאטער, זיין מוטער, זיין פרוי
און קינדער, דיא ברודער, דיא שוועסטער, און אפילו זיין
27 אייגענעם לעבען, קאן ניט זיין מיין תלמיד. און ווער עס טראגט
ניט זיין קרייץ (צלב) און געהט מיר נאך, דער זאן ניט זיין
28 מיין תלמיד, דען ווער פאן אייך וואס וויל בויען איין טורעם
זעצט זיך ניט צום ערשטען אנדער, אויסצורעכענען דיא הוצאות,
29 אויב ער האט מיט וואס אויס צו פיהרען. כדי ווען ער וועט
לייגען דעם פונדאמענט, און וועט ניט האבען מיט וואס צו
30 פאלענדען, זאלען אלע וואס וועהן איהם ניט אויסלאכען. און
זאָגען: דער מאן האט אָנגעהויבען צו בויען, און האט ניט געקענט

לוקס יד מז

- אויספיהרען? אדער וואס פאר איין מלך, וועלכער שטעהט
 אויף, צו געהן מלחמה האלטען מיט איין אנדערען מלך, זעצט
 ויך ניט צום ערשטען אנדער און בעראט ויך ניט, אויב ער
 וועט קענען מיט צעהן טויזענט אנשקענען דעם, וועלכער געהט
 אויף איהם מיט צוואנציג טויזענט געהן? ווען ניט, ווען זענער
 איז נאך ווייט, שיקט ער צו איהם שלוחים צו בעטען שלום.
 אזוי איז יעדער פאן אייך, ווער עס בעפרייט ויך ניט פאן ויין
 גאנצען פארמענען, דער קאן מיין תלמיד ניט ויין, זאלן
 איז איין גוטע נאך, נור ווען זאלן פערליהרט איהר קראפט,
 מיט וואס קאן מען עס פארריכטען? זיא טויג שוין ניט, ניט
 אויף לאנד, ניט אויף מיסט, מען נארפט עס ארויס, ווער עס
 האט אויפגען צו הערען לאז הערען.
 ווען אלע מוכסים (מס נעמער) און וינדער האבען ויך טו
 גענענענט צו איהם ווי זאלען איהם הערען. ווינען דיא פרושים
 און סופרים אינצופרידען געווארען און געוואנט: דער נעמט אן
 וינדער און עסט מיט ווי, און ער האט ווי געוואנט דעם
 משל: ווער פאן אייך וואס האט הונדערט שאף, און עס איז
 איהם פערלארען געגאנגען איינע פאן ווי, לאנט ניט אנועק דיא
 גיין און גיינציג אין דער מדבר, און געהט וויכען דיא פערפאלענע
 ביז ער געפינט איהר, און ווען ער געפינט זיא נעמט ער זיא
 אויף ווינע אקסעלן מיט פרייד, און ווען ער קומט אהיים,
 רופט ער צוואמען דיא פריינד און שכנים און זאגט ווי, פרייעט
 אייך מיט מיר, איך האב געפונען מיין פערלארענען שאף, איך
 זאג אייך: דאס אזוי וועט ויין אויף דעם הימעל מעהר שמחה
 איבער איין וינדער, וואס האט תשובה געטאן, וויא איבער גיין
 און גיינציג צדיקים, וואס דארפען ניט תשובה טאן, אדער
 איין פרוי וואס האט צעהן דרפמוז (מטבעות) און פארלירט
 איינעם, צינדעט ניט אן קיין ליכט, און קעהרט אויס דיא שטוב
 און ווכט גוט ביז זיא געפינט איהם, און ווען זיא געפינט איהם,
 רופט זיא צוואמען דיא פריינד און שכנים, און זאגט: פרייעט
 אייך מיט מיר, איך האב געפונען מיין פערלארענעם דרפמוז.
 אזוי, זאג איך אייך: איז איין שמחה צווישען דיא מלאכים פאן

לוקס מו

צ

- 11 גאטט אויך אויף איין וינדער וואס טהוט תשובה. ער האט
- 12 נאך געזאגט: איין מאן האט געהאט צוויי זאגען. און דער
- אינגסטער פאן זיי האט געזאגט דעם פאטער: מיין פאטער! גיב
- דעם חלק פארמעגן, וואס קומט מיר. און ער האט זיי צו
- 13 טיילט דאס פארמעגן. אין איין צייט ארום, האט דער אינגערער
- זאחן צו נוף גענומען אלדינג, און איז אוועקגעגאנגען אין איין
- ווייטעם לאנד, און האט דארטען אויסגעבראכט זיין פארמעגן,
- 14 אין איין צולאזענעם לעבען. ווען ער האט אלעס פארלעבט,
- איז אין דעם לאנד געווארען איין גרויסער הונגער, און ער האט
- 15 אנגעהויבען צו האבען נויט. און ער איז געגאנגען און האט זיך
- אנגעהאנגען אן איינעם פאן דיא לייט פאן דער מדינה, און דער
- 16 האט איהם געשיקט אויף דעם פעלד חורים פיסערן. און ער
- איז גערען געווען ער זאל זיין בויך אנלייגען מיט דיא שאלאכץ
- פאן באקסהארען, וואס דיא חורים עסען, און קיינער האט איהם
- 17 נישט געגעבען. ווען ער האט זיך בעדראכט, האט ער געזאגט:
- וויפיל געדונגענע לייט האבען ביי מיין פאטער ברויט גענוג,
- 18 און איך קום אום פאר הונגער. איך וועל אויף שטעהן, און
- וועל געהן צו מיין פאטער, און וועל זאגען: מיין פאטער! איך
- 19 האב געווינדנט אנטקעגען דעם הימל און דיר. און איך בין
- נישט מעהר ווערט זיך צורופען דיין זאחן, מאך מיר וויא איינעם
- 20 פאן דייע געדונגענע. ער איז אויף געשטאנען, און איז געגאנגען
- צו זיין פאטער, און ווען ער איז נאך ווייט געווען, האט איהם
- זיין פאטער דערזעהען, און ער האט רחמנות בעקומען, און איז
- געלאפען, און איז איהם אויפגען האלד געפאלען און האט איהם
- 21 געקוסט. און דער זאחן האט איהם געזאגט: מיין פאטער! איך
- האב געווינדנט צו דעם הימל, און פאר דיר, און איך בין נישט
- 22 מעהר ווערט זיך אנצורופען דיין זאחן. דער פאטער האט געזאגט
- צו זיינע קינדער: בריינגט דעם בעסטען קלייד און קליידעט
- איהם אן, און גיט איהם איין רינג אויף זיין האנד, און שיד אויף
- 23 זיינע פיס, און בריינגט איין פעטעס קאלב און קיילעט,
- 24 לאזען מיר עסען און זיך משמח זיין. דען דויער זאחן איז טויט
- געווען, און איז לעבענדיג געווארען, פארלארען און איז געפונען

לוקס מו מז

געווארען. און האבען זיך אנגעהויבען משמח צו זיין. דער
 עקומער וואו איז געווען אויף דעם פעלד: און ווען ער איז
 געקומען און האט זיך געעהענט צום הויז, האט ער דערהערט
 געוואנג און שפילען. און ער האט צוגערופען איינעם פאן דיא
 קנעכט און געפרעגט: וואס דאס בעדייטעט? ער האט איהם
 געזאגט דיין ברודער איז געקומען, און דיין פאטער האט געקוילעט
 איין פעטעס קאלב, ווייל ער איז געקומען געוונד. ער איז ביי
 געווארען, און האט ניט געוואלט אין שטוב אריין געהן, זיין פאטער
 איז ארויסגעגאנגען, און האט איהם געבעטען. ער האט
 געענטפערט און געזאגט: נון, איך בין דיר שוין אזוי פיל יאהרען
 און האב קיין מאל ניט איבערגעטרעטען דיין געבאט, און דא
 האסט מיר קיין מאל ניט געגעבען אפילו איין ציגעלע איך זאל
 מיך פרייען מיט מיינע פריינד. און דויער וואו דייער, וואס
 ער האט אויסגעבראכט זיין פארמעגען מיט וונות, איז געקומען
 האסט דא פאר איהם געקוילעט איין פעטעס קאלב, ער אבער
 האט איהם געזאגט: מיין וואו! דא ביסט תמיד מיט מיר, און
 אלץ וואס איז מיינע איז דייער, פרייען זיך אזוי משמח זיין, דאך
 מען דעריבער, דאס דויער ברודער דייער איז טויט געווען, און
 איז לעבעדיג געווארען, פערלארען און איז געפונען געווארען.
 ער האט אויך געזאגט צו זיינע תלמידים: עס איז געווען איין מז
 רייכער מאן, אזוי האט געהאט איין הויזהאלטער אויף זיין הויז,
 וועלכען מען האט בארעט, דאס ער פריינט אויס זיין פארמעגען.
 און ער האט איהם גערופען און געזאגט: וואס איז דאס, וואס
 איך האב אויף דיר געהערט? גיב אב דעכענונג פאן דיין
 געשעפט פיהרען, דען דא קאנסט שוין מעהר ניט פיהרען דאס
 געשעפט. דער הויזהאלטער האט ביי זיך געזאגט: וואס וועל
 איך טאן ווען מיין הערר וועט ביי מיר צו נעמען דיא שטעלע
 גראבען קאן איך ניט, בעטלען שעם איך מיך? איך ווייס וואס
 צו טאן, דאס מען זאל מיך אויף נעמען אין הייזער, ווען איך
 וועל אפגעוואנט ווערען פאן דער שטעלע. און האט גערופען
 דיא בעלי חובות פאן זיין העררן יעדען באוונדער, און האט
 געזאגט דעם ערשטען וויפיל ביסט דא שולדיג מיין העררן?

לוקס מז

צא

- 6 ער זאגט: הונדערט מאס אייל. און ער זאגט איהם: נעם דיין דאקומענט און גען ויך גיך אנדער, און שרייב אן פונקציא. נאך דעם האט ער געזאגט דעם אנדערען: און דא וויפיל ביסט דוא שולדיג? ער האט געענטפערט: הונדערט מאס וויין. און
- 8 ער זאגט איהם נעם דיין דאקומענט, און שרייב אן אכציג. און דער הערר האט געלויבט דעם אינגערעכטען הויזהאלטער דאס ער האט קלוג געטאן. דען דיא קינדער פאן דער וועלט זענען
- 9 אין ויער דור קליינער פאן דיא קינדער פאן דעם ליכט. אייך איך זאג אייך: מאכט אייך פריינד מיט אייער אינגערעכטען ממון, כדי ער זאל אייך אויף געהען אין דיא עוועגע ווייניגען, ווען ער וועט אויסגעהן. דער וואס ער איז געטריי אין ווייניג,
- 10 דער איז אויך געטריי אין פיל, און דער וואס איז ניט געטריי אין ווייניג, איז אויך ניט געטריי אין פיל. דעריבער ווען איהר
- 11 זענט ניט געטריי געווען אין דעם אינגערעכטען פארמעגען, ווער וועט אייך געטרויען אמתע. און ווען איהר זענט אין פרעמדע
- 12 ניט געטריי געווען, ווער וועט אייך אייערע געבען? עס איז נישט דא איין קנעכט, וואס ער זאל קענען צוויי העררן דינען, דען
- 13 אדער ער וועט איינעם פיינד האבען און דעם אנדערען ליבען, אדער ער וועט ויך אן איינעם האלטען, דעם אנדערען פארזאכטען, איהר קאנט ניט דינען נאכט, און דעם ממון. דאס אלעס
- 14 האבען געהערט דיא פרושים, וואס זענען געווען ליבהאבערס פאן געלט, און האבען איהם אויסגעלאכט. ער האט זיי געזאגט:
- 15 איהר ווייזט ויך ארויס וויא צדיקים פאר לייטען, נור נאכט ווייסט אייער הארץ, דען וואס איז ביי מענשען הויך איז פאר
- 16 נאכט איין גרויל. דיא תורה און נביאים זענען ביי יחזקא פאן יענער צייט אן ווערט דיא בשורה פאן מלכות אלהים געפרעדיגט
- 17 און יעדער מענטש קומט אין איהם מיט שטורעם אריין. עס איז אבער לייכטער הימעל און ערד זאלען אב פאלען, איידער איין שמריבעלע פאן דער תורה וועט פערלאדען ווערען. יעדער
- 18 ווער עס צו שיידעט ויך מיט זיין ווייב, און האט חתונה מיט איין אנדערע, דער איז איין נאף, און יעדער ווער עס האט חתונה מיט איין גרושה איז איין נאף. עס איז געווען איין
- 19

לוקס טו יז

רייכער מאן, ער פלעגט זיך קליידען מיט פורפער און ביסום,
 פרייען זיך אלע טאג אין תענוגים. און עס איז געווען אויך איין
 ארעמאן, מיט דעם נאמען אלעזר, וועלכער איז געלעגען ביים
 רייכענס טויער פול מיט געשווירען. ער האט געגארט זיך
 אנצונעטיגען פאר דיא ברעקלאך וואס פאלען אראב פאר דעם
 רייכענס טיש. און דיא הינט פלעגען אויך קומען און לעקען
 זיינע געשווירען. דער ארעמאן איז געשטארבען, און דיא מלאכים
 האבען איהם אוועק געטראגען אין אברהם'ס שוים. דער רייכער
 איז אויך אוועק געשטארבען און מען האט איהם פגעראפען.
 און ווען ער איז געווען געפלאגט אין דער האללע, האט ער
 אויף געהויבען זיינע אויגען און האט פארן ווייטענס דערזעהן
 אברהם'ן און אלעזר'ן אין זיין שוים. און ער האט געשריגען
 מיט זיין הויבען קול און געזאגט: מיין פאטער אברהם! האב
 רחמנות אויף מיר, און שיק אלעזר'ן דאס ער זאל איין טונקען
 זיין שפיץ פינגער אין וואסער, כדי ער זאל אבקילען מיין צונג,
 דען איך פלאג מיר אין דיווען פלאם, און אברהם זאגט, קינד,
 געדענק, דאס ווא האסט שוין מקבל געווען דוין גוטעס אין דוין
 לעבען, און אלעזר דאס שלעכטס, יעצט האט ער נחמה און
 ווא צער. אויסער דעם, ליגט צווישען אייך און אונז איין גרויסע
 טיפענעס דאס דיא וואס ווילען אריבער געהן פארן דאנען צו
 אייך, זאלען ניט קענען, אויך פארן דארטען צו אונז זאל מען ניט
 אריבער געהן. און ער זאגט: ווען אזוי מיין פאטער, שיק איהם
 אהיים צו מיין פאטער. דען איך האב פינף ברודער, לאז ער
 זיי באשווערען, כדי זיי זאלען אויך ניט קומען אין דיווען ארט
 פארן פלאג. אברהם זאגט איהם: זיי האבען משה'ן און דיא
 נביאים לאזען זיי, זיי הערען. און ער זאגט: גיין מיין פאטער
 אברהם, נור ווען איינער פארן דיא טויטע זאל צו זיי קומען
 וואלטען זיי תשובה טאן. און ער זאגט איהם: ווען זיי הערען
 ניט משה'ן און דיא נביאים, אזוי ווען עס וועט אויך איינער פארן
 דיא טויטע אויף שטעהן וועלען זיי ניט גלויבען.
 און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים: עס איז ניט מיגלאך זי
 דאס עס זאלען ניט קומען שטרויבלונגען, נור וועה איז דעם

- 2 מאן, דורך וועלכען ווי קומען. עס וואלט פאר איהם בעסער געווען מען זאל איהם אויפהיינגען אויפן האלז איין מיל שטיין און ווארפען איהם אין ים, איידער ער זאל שטרויכלען איינעם פאן דינע קליינע.
- 3 גיט אכטונג אויף אייך: ווען דיין ברודער וינדגוט גענען דיר שריי אויף איהם אן, און אויב ער האט חרטה ווי איהם מוחל. און ווען ער וינדגוט ויבען מאל אין טאג גענען דיר און ויבען מאל אין טאג ווענדעט ער זיך צו דיר און זאגט: איך האב חרטה, ווי איהם מוחל. און דיא אפאסטעל האבען צום העררן געזאגט: גיב אונז מעהר אמונה. דער הערר האט געזאגט: ווען איהר וואלט האבען אמונה, וויא איין קערענדעל פאן גענעפט און וואלט זאגען דינען פייגענבוים, ווער אויס-געווארצעלט און פלאנץ זיך איין אין ים, אזוי וואלט ער איך צוגעהערט. ווער פאן אייך ווען ער האט איין קנעכט, וואס ער אקערט, אדער ער פישערט, און ער קומט אהיים פאן פעלד, זאגט איהם קום גיכער, ועץ דייך צום טיש? נור זאגט ער איהם דען גיט: מאך מיר פארטיג דעם אנווענד מאלצייט, און נארטעל דייך אונטער, און באדין מיר ביז איך וועל אפגעסען און טרינקען, און נאך דעם עס און טרינק דוא אליין. וועט ער דען דאנקען דעם קנעכט פאר דעם, וואס ער האט געטאן וויין באפעהל?
- 10 איך היינק ניין. אזוי איהר אייך. ווען איהר האט אלץ געטאן, וואס מען האט אייך באפוילען אזוי זאגט: מיר זענען אונגלייגע קנעכט, דען מיר האבען געטאן דאס, וואס מיר זענען מחויב געווען צו טאן. ווען ער איז געגאנגען קיין ירושלים איז ער דורך געגאנגען דורך שומרון און גליל. און ווען ער איז אריין געגאנגען אין איין דארף, האבען איהם באגעגענט צעהן קרעצייגע מענשען, וועלכע האבען זיך אפגעשטעלט פאן דער ווייטענס.
- 13 און מיט איין הויכען קול האבען ווי געזאגט: לעהרער! ישוע! דערבארעם זיך איבער איינע. ווען ער האט ווי דערזעהען, האט ער ווי געזאגט: געהט ווייזט אייך צו דיא כהנים, און ווען ווי זענען געגאנגען זענען ווי ריין געווארען. איינער פאן ווי, ווען ער האט געזעהן, דאס ער איז אויסגעהיילט געווארען, האט זיך אומגעקערט און מיט איין הויכען קול געלויבט נאטט. און איז

לוקס יז

אנדער געפאלען צו וויינע פֿיס, און האט איהם געדאנקט, און
 ער איז געווען איין שומרוני. ישוע האט ויך אָנגערופֿען און
 געזאָגט: ווען דען נישט צעהן ריין געווארען, וואו ווען דא ניין?
 וויא אזוי האבען ווי ויך נישט אומגעקעהרט צו געבען איין לויב
 צו נאָסט, אויסער דעם איין פֿרעמדען, און ער האט איהם
 געזאָגט: שטעה אויף געה, דיין אַמונה האט דיך מציל געווען.
 ווען דא פֿרושים האבען איהם געפֿרעגט, ווען וועט קומען
 דאס מלכות האַלחים, האט ער ווי געענטפֿערט: דאס מלכות
 אַלחים וועט נישט קומען, דאס מען ואל עס מיט דא אויגען
 זעהען, מען וועט נישט זאָגען: זעה, דא איז דאס, אָדער זעה,
 דארטן, דען זעה, דאס מלכות אַלחים איז אינעווייניג אין איד.
 און ער האט געזאָגט צו דא פֿלמידים: עס וועלען קומען
 טעג, ווען איהר וועט באַגערען זעהען איין טאג פֿאַן דא טעג
 פֿאַן דעם בן אָדם, און איהר וועט נישט זעהען, און מען וועט
 אייך זאָגען: זעה, דא, אָדער זעה, דארטן, געהט נישט אַרויס,
 און געהט נישט נאָך, דען אזוי וויא איין פֿלייך, וואס פֿליצט ווין
 שטראהל פֿאַן איין גענעג פֿאַן הימל אין דעם אנדערען, אזוי
 וועט ווין דער בן האָדם אין ווין טאג, נור פֿריהער דארף ער
 פֿיל ליידען און פֿאַרנוואַרפען ווערען פֿאַן דינען דור, און אזוי
 וויא עס איז געווען אין נח'ס טעג, אזוי וועט ווין אין דא טעג
 פֿאַן דעם בן האָדם, ווי האבען געעסען, געטרונקען, גענומען
 ווייבער, און מאַנען, ביז דעם טאג ווען נח איז אַריין געגאנגען
 אין דער תּבה, און דער מבול איז געקומען, און האט אַלעמען
 אומגעבראַכט, און אזוי אויך וויא עס איז געווען אין לוט'ס טעג:
 ווי האבען געעסען, געטרונקען, געקויפט, פֿאַרקויפט, געפֿלאַנצט
 און געבויט, נור אין דעם טאג, אין וועלכעם לוט איז אַרויס
 געגאנגען פֿאַן סדום, האט עס גערעגענט פֿאַן דעם הימל פֿייער
 און שוועבעל, און האט אַלעמען אומגעבראַכט, אזוי וועט אויך
 ווין אין יענעם טאג, ווען דער בן האָדם וועט אַנפֿלעקט ווערען,
 אין יענעם טאג ווער עס וועט ווין אויף דעם דאך, און וויינע
 פֿלים אין הויז, זענער ואל נישט אַראַב געהן געמען ווי, און ווער
 עס וועט ווין אויף דעם פֿעלד ואל ויך אויך נישט צוריק אומקעהרען.

32 געדענקט אן לוס'ס ווייב. ווער עס זוכט ווין לעפען צו געווינען.
 33 יענער וועט איהם פערלירען, און ווער עס וועט איהם פארלירען
 34 יענער וועט איהם לעפענדיג מאכען. איך זאג אייך: אין יענער
 נאכט וועלען צוויי אין איין בעט ליגען איינער וועט אנגענומען
 35 ווערען, און דער אנדערער וועט פארלאזען ווערען. צוויי וועלען
 מאהלען צוזאמען, איינע וועט אנגענומען ווערען, און דיא אנדערע
 36 וועט פערלאזען ווערען. צוויי וועלען ווין אויף דעם פעלד,
 איינער וועט אנגענומען ווערען, און דער אנדערער וועט פארלאזען
 37 ווערען. ווי האבען ויך אפגערופען, און געזאגט: וואו הערר?
 ער האט ווי געזאגט: וואו עס איז דיא נבלה דארטען זאמלען
 ויך דיא אדלער.

יח און אויך איין משל האט ער ווי געזאגט: דאס מען דארף
 2 תמיד מתפלל ווין און ניט מיר ווערען. ער האט געזאגט: אין
 איין שטאדט איז געוועזען איין ריכטער, וועלכער האט ניט מורא
 3 געהאט פאר נאטט, און קיין מענשען ניט געאכטעט. אין דער
 שטאדט איז געווען איין אלמנה, און זיא איז צו איהם געקומען
 4 און געזאגט פערשאף מיר רעכט גענען מיין געגער. נור ער
 האט איין לאנגע צייט ניט געוואלט: נאך דעם אבער האט ער
 ביי ויך געזאגט: הנם איר האב פאר נאטט קיין מורא ניט, און
 5 קיין מענשען אכטע איך ניט. נור אזוי וויא דיא אלמנה ניט מיר
 קיי רוחע ניט, וועל איך איהר איהר רעכט פערשאפען, כדי
 6 זיא זאל מעהר ניט קומען דערעסען מיר. און דער הערר האט
 געזאגט: איהר הערט וואס דער אנגעקעמער ריכטער זאגט.
 7 וועט נאטט ניט רעכט פערשאפען פאר ווין אויס דערנוויילטע,
 וואס שרייען צוא איהם טאג און נאכט, הנם ער האלט ויך איין
 8 אזוי לאנג. איך זאג אייך: ער וועט וויער רעכט פערשאפען
 אין קורצען. אבער וועט דער בן האדם ווען ער וועט קומען
 9 געפינען אמונה אויף דער ערד? איך האט ער געזאגט צו
 אייניגע, וועלכע זענען ביי ויך ויכער, דאס ווי זענען צדיקים, און
 10 אנדערע פאראכטען, דעם משל. צוויי מענשען זענען ארויף
 געזאנגען אין בית המקדש מתפלל ווין: איינער איז געווען איין
 11 פרוש, דער אנדערער איין מוכס (מס געמער), דער פרוש

לוקס יח

- האט זיך אנדער געשטעלט, און האט אין זיך אזוי מתפלל געווען: גאטט איך דאנק דיר, וואס איך בין גיט וויא אנדערע לייט, גולנים, אונגערעכטע נואפים, אדער וויא דער מוכס, איך פאסט צוויי מאל אין דער וואך, איך גיב מעשר פאן אלץ וואס איך פארדיין. דער מוכס אבער איז געשטאנען פאן ווייטען, און ער האט גיט געוואלט אפילו דיא אויגען אויפהויבען צום הימל, נור ער האט זיך געקלאפט אין הארצען, אין געזאגט, גאטט! ערבארעם דיך אויף מיר וינדער! איך זאג אייך: דאס דינער איז ארויסגעגאנגען אהיים גערעכטפארטיגער, וויא יענער, דען יעדער, וואס מאכט זיך אליין הויך, דער וועט דערנידעריגט ווערען, און דער וואס מאכט זיך נידעריג, וועט דערהויכט ווערען. מען האט איהם אויך געבראכט קליינע קינדער, כדי ער זאל זיך צו זיי צוריהרען: דיא תלמידים האבען עס דערוועהן, האבען זיי אויף זיי אנגעשרינגען. נור ישוע האט זיי צוגערופען און געזאגט: לאזט דיא קינדער צו מיר קומען, און פארנוערט זיי גיט, דען אזעלכע זענען גאטטעס קעניגרייך. אין אמת'ען זאג איך אייך: ווער עס נעמט גיט דאס מלכות האלהים וויא איין קליין קינד, דער קומט דארטען גיט אריין. און איין עלטער האט איהם געפרעגט: גוטער לעהרער, וואס זאל איך טאן דאס איך זאל ירשנען דאס עוויגע לעבען? ישוע האט איהם געזאגט: ווארום רופסט דוא מיך גוטער? קיינער איז גיט גוט, אויסער נור איינער, גאטט. דוא ווייסט דיא מצות: לא תנאף, לא תרצח, לא תגנב, לא תענה פרעך ער שקר, כבוד את אביך ואת אמך. (דוא זאלסט גיט מנאף זיין, זאלסט גיט טויטען, זאלסט גיט גנב'ען, דוא זאלסט אויף דיין חבר קיין פאלשע עדות זאגען, עהרע דיין פאטער און מוטער). און ער האט געזאגט: דאס אלעס האב איך מקיים געווען פאן מיין קינד'הייט אן. ווען ישוע האט דאס געהערט, האט ער איהם געזאגט: נאך איין זאך פעלט דיר: אלץ וואס דוא האסט פארקויף, און צוגיב ארעמע און דוא וועסט האבען איין אויזר אין הימל, און קום געה מיר נאך. און ער ווען ער האט דאס געהערט איז ער טרויעריג געווארען, מחמת ער איז וייער רייך געווען. ישוע

האט געזעהען דאס ער איז טרויעריג געווארען האט ער געזאגט:
וויא שווער איז פאר דיא וואס האבען עשירות אריין צו קומען
25 אין דעם מלכות האלחים. דען עס איז לייכטער פאר איין
קאמפל דורך צו געהען דורך איין לאך פאן איין נאדעל איידער
פאר איין רייכען אריין צו קומען אין דעם מלכות האלחים.
26 דיא וואס האבען דאס געהערט האבען געזאגט: ווער קאן ויך
27 דען רעטען. און ער האט געזאגט: דאס וואס מענטשען איז
28 אונמיגלאך איז נאטט מיגלאך. און פטר האט געזאגט: נו, מיר
האבען אלעס אונזעק געלאזען און מיר זענען דיר נאך
29 געגאנגען. ער האט זיי געזאגט: אין אמת'ען זאג איך אייך: עס
איז נישט דא קיין מאן, וועלכער האט אונזעק געלאזען איין הויז,
אדער עלטערן, אדער ברידער, אדער שוועסטער, אדער איין
30 ווייב, אדער קינדער פאן וועגען דאס מלכות אלחים. דאס ער
זאל נישט פאקומען פיל מעהרער, אין דיווער צייט און אויף זענער
31 וועלט, שווייגעס לעבען. און ער האט גענומען דיא צוועלף און
האט זיי געזאגט: נו, מיר געהען ארויף קיין ירושלים, און עס
וועט ויך דערפילען אלעס וואס עס איז געשריבען געווארען
32 דורך דיא נביאים וועגען דעם בן האדם. דען מען וועט איהם
איבערגעשטעלען צו דיא גוים, און מען וועט איבער איהם
שפאטען, און מען וועט איהם וידלען, און מען וועט אויף איהם
33 שפייען. און זיי וועלען איהם שלאגען מיט ריטער, און וועלען
איהם טויטען און אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויף שטעהן.
34 און זיי האבען פאן דעם גאר נישט פארשטאנען, און דינע ווערטרער
זענען פאן זיי געווען פארבארגען, אין זיי האבען נישט געוואוסט
35 וואס עס איז גערעט געווארען. ווען ער איז געקומען נאכהענט
פאן יריחו איז איין בלינדער געזעסען ביים וועג און געבעטעלט.
36 און ווען ער האט געהערט דעם קול פאן דעם פאלק וואס איז
פארביי איהם געגאנגען, האט ער געפרעגט: וואס איז דאס?
37 מען האט איהם געזאגט: דאס ישוע הנצרי געהט; און ער האט
38 געשרינען און געזאגט: ישוע בן דוד! דערבארעם דיך איבער
39 מיך. דיא וואס זענען פאראוים געגאנגען האבען אויף איהם
אנגעשרינען ער זאל שווייגען, נור ער האט נאך מעהר געשרינען.

לוקס יח יט

40 בן דוד! דערפארעם דיך איבער מיר. ישוע האט זיך
 אָנגעשטעלט, באפוילען מען זאל איהם פרייגען צו זיך, און
 ווען יענער איז צו איהם צו געגאנגען האט ער איהם געפרעגט:
 41 וואס ווילסטו דא פאן מיר? ער האט געזאגט: הערר! דאס איך
 42 זאל זעהען. ישוע האט איהם געזאגט: זעה! דיין אמונה האט
 43 דיר געהאלפען. און ער איז באלד געהענדיג געווארען, און איז
 איהם נאך געגאנגען, און געלויבט גאט, און דאס גאנצע פאלק
 האט דאס געזעהען און גאט געלויבט.
 און ישוע איז אריין געקומען, און איז דורך געגאנגען יריחו. יט
 און נון, איין מאן וואס מען האט גערופען זבי ער איז געווען איין
 2 ערסטער פאן דיא מוכסים און איין רייכער. ער האט געזוכט
 צו זעהען ישוע, ווער ער איז; נור ער האט נישט געקאנט איבער
 3 דעם פאלק. ווייל ער איז געווען קליין פאן וואוקס, און ער איז
 4 געלאפען פארנים, און איז ארויף געקראכען אויף איין פייגענבויש,
 כדי ער זאל איהם זעהען; ווייל דארט האט ער באדארפט
 פארביי געהן. ווען ישוע איז געקומען צו דעם ארט, האט ער
 5 ארויפגעקוקט און האט איהם דערזעהען, און ער האט איהם
 געזאגט: זבי! געה ניד אראב, דען היינט דארף איך אין דיין
 6 הויז רוהען. און ער איז געשווינד אראב געגאנגען, און האט
 7 איהם מקבל געווען מיט שמחה. און אלע וועלכע האבען דאס
 געזעהען, האבען אנגעהויבען אונצופרידען צו ווערען, און האבען
 געזאגט: ער איז אריין געגאנגען צו איין ינדיגען מענטשען אין הויז.
 8 און זבי איז אויף געשטאנען און האט געזאגט צום העררן: הערר,
 דיא העלפט פאן מיר פארמעגען נישט איך אונזע ארעמע לייט,
 און ווען איך האב ביי איינעם איבערגענומען וועל איך איהם
 9 פיר מאהל אזוי פיל אָנגעבען. ישוע האט איהם געזאגט: היינט
 איז איין יאָרע דווען הויז געשעהען, ווייל ער איז אויך איין בן
 10 אברהם. דען דער בן האדם איז געקומען צו זוכען און מציל
 11 זיין וואס עס איז פערלארען. ווען זיי האבען דאס געהערט
 האט ער נאך מוסר געווען איין משל, ווייל ער איז געקומען
 געהענטער צו ירושלים און זיי האבען געדאכט, דאס באלד וועט
 12 דאס מלכות האלחים דערשיינען. דעריבער האט ער געזאגט:

לוקס יט

צה

אין מאן פאן איין הויכער משפחה איז אונזעך גענאנגען אין איין
ווייטעם לאנד, ער זאל נעמען איין מלוכה, און זאל זיך
13 אומקעהרען. און ער האט גערופען צעהען פאן ווינע קנעכט
און האט זיי געגעבען צעהען מנים (פונט זילבער) און האט צו
14 זיי געזאגט: האנדעלט מיט זיי ביז איך וועל קומען. ווינע
שטאטלייט אבער האבען איהם פיינד געהאט און האבען איהם
נאך געשיקט שליחים צו זאגן: מיר ווילען ניט, דאס דיווער
15 זאל איבער אונז איין קעניג זיין. און ווען ער האט דא מלוכה
איינגענומען האט ער זיך אומגעקעהרט און האט געזאגט: מען
זאל רופען דא קנעכט, צו וועלכע ער האט דאס געלד געגעבען.
פרי ער זאל וויסען וויא פיל האט יעדער פאן זיא פערדינט אין
16 זיין האנדעל. דער ערשטער איז געקומען און האט געזאגט:
17 הערר! דיין מנה, האט איינגעבראכט צעהען מנים. און ער
האט איהם געזאגט: גוט, גוטער קנעכט, דערפאר וואס דוא
ביזט מיט ווייניג טריי געווען נעם און געוועלטיגע איבער צעהען
18 שטעט. דער אנדערער איז געקומען און האט געזאגט: הערר!
19 דיין מנה האט איין געבראכט פינף מנים. ער האט דעם אויך
20 געזאגט: זיי דוא אויך איבער פינף שטעט. דער דריטער
איז געקומען און האט געזאגט: הערר! נא דיר דיין מנה, וואס
21 איך האב אפגעהיט, פארבונדען אין איין טיכעל. דען איך האב
פאר דיר מורא געהאט, ווייל דוא ביסט איין הארשער מענש:
געמסט וואס דוא האסט ניט אנדער געלייגט, און שניידעסט
22 וואס דוא האסט ניט געוויט. און ער האט איהם געזאגט: איך
וועל דיר דורך דייןע אייגענע רייד משפטען, שלעכטער קנעכט,
דוא האסט געוואוסט דאס איך בין איין הארשער מענש, איך
נעם וואס איך האב ניט אנדער געלייגט, און שנייד וואס איך
23 האב ניט געוויט. ווארום האסט דוא ניט אונזעך געגעבען מיין
געלד אין פאנק, דאס ווען איך וועל קומען זאל איד עס מיט
24 פראצענט אפגעהמען? און האט געזאגט צו דא וואס זענען
געשטאנען: נעמט ביי איהם צו דעם מנה און ניט איהם צו דעם
25 וואס האט צעהען מנים. און זיי האבען איהם געזאגט: הערר
26 ער האט דאך צעהען מנים. איך זאג אייך: דאס יעדען וואס

לוקס יט

ער האט וועט איהם געגעבען ווערען, און פאן דעם וואס ער
 האט ניט וועט צוגענומען ווערען, אויך דאס וואס ער האט נאך.
 אָבער מיינע שונאים, דיא וועלכע האבען ניט געוואלט דאס איך
 27 ואל ויין איין מלך איבער ווי, פריינט אהער און הרגעט ווי
 פאר מיר. ווען ער האט דאס אָבענאָנט, איז ער ווייטער
 28 געגאנגען, אויף דעם וועג ארויף קיין ירושלים. און ווען ער איז
 29 געקומען נאָהענט צו בית־פגלי, און בית־ענאי צו דעם בארג, וואס
 מען רופט הר־הותים, האט ער געשיקט צוויי פאן ויינע תלמידים.
 און האט געזאגט: געהט אין דעם דארף, וואס איז אנטקעגען
 30 אונז, און ווען איהר וועט דארטען אריין קומען, וועט איהר
 געפינען איין יונגען אייזעל צוגעבונדען, אויף וועלכען עס האט
 נאך קיין מענטש ניט געריטען ביז יעצט; בינדעט איהם אָב און
 31 פריינט. און ווען איינער וועט אייך פרעגען: צו וואס בינדעט
 32 איהר אָב? זאגט איהם אזוי, דער הערר דארף איהם. און דיא
 שליחים זענען געגאנגען, און האבען געפונען וויא ער האט ווי
 33 געזאגט: ווען ווי האבען אָנגעבונדען דעם יונגען אייזעל, האבען
 ויינע בעלי בתים געזאגט: צו וואס בינדעט איהר אָב דעם
 34 אייזעל? ווי האבען געענטפערט: דער הערר דארף איהם.
 35 און האבען איהם געבראכט צו ישוע, און האבען ארויף
 געווארפען אויף דעם אייזעל ווייטערע קליידער און האבען אויף
 36 איהם ישוע'ן ארויפגעזעצט. און ווען ער איז געפארען, האבען
 37 ווי אונטער געשפרייט ווייטערע קליידער אויף דעם וועג. און ער
 איז געקומען נאָהענט צו דעם אָרט, וואו דער הר הותים לאָנט
 ויך אראב, און דיא פיל תלמידים האבען אָנגעהויבען צו לויפן
 נאָנט מיט שמחה, און מיט איין הויכען קול פאר דיא אלע
 38 גבורות, וואס ווי האבען געזעהען. און האבען געזאגט: פרויך
 המלך הבא בשם יהוה (געבענטשט איז דער קעניג, וועלכער
 קומט אין נאָממען נאָמען), שלום אויף דעם הימל, און פֿבוד
 39 אין דער הויך! און אייניגע פרושים פאן צווישען דעם פאלק,
 האבען איהם געזאגט: לעררער! שריי אן אויף דייןע תלמידים.
 40 און ער האט ווי געזאגט איין ענטפער: איך זאג אייך: דאס ווען
 41 ווי וועלען שווייגען, אזוי וועלען שטיינער שרייען. און ווען

לוקס יט ב

צו

ער איז געקומען נאָהענט צו דער שטאָדט, אויז האט ער אַקוק
 12 געזעען אויף איהר, און האט אויף איהר זיך צו וויינט. און
 געזאגט: אַה, ווען דאָ וואָלט אַפילו אין דיווען טאג דיינעם,
 דערקענט וואס צו דיין פרידען געהערט; נון, אבער איז דאס
 43 פאַרבארגען פאַר דיינע אויגען. דען עס וועלען קומען אויף דיר
 טעג ווען דיינע שונאים וועלען דיר ארום לייגען מיט איין
 גראבען, און מען וועט דיר ארום רינגלען, און מען וועט דיר
 44 דריקען פאַן אלע זייטען. און מען וועט דיר מיט דער ערד
 גלייך מאכען, און דיינע קינדער אין דיר, און מען וועט אין דיר
 גוט איבערקאנען איין שטיין אויף איין שטיין, דערפאַר וואס
 דאָ האָסט גוט דערקאנט דאָ צייט ווען דאָ ביסט געזאכט
 45 געווארען. און ער איז אריין געגאנגען אין בית־המקדש,
 און האט אנגעהויבען ארום צו טרייבען דאָ פאַרקויפערס און
 46 קויפערס וואס איז אין איהם געווען. און האט זיי געזאגט: עס
 איז געשריבען: ביתי בית תפלה, (מיין הויז וואָלט איין געבעטס
 הויז זיין), און איהר האט דאס געמאכט פאַר איין הייל פאַן
 47 רויבערס. און ער האט אלע טאג געלערענט אין בית
 המקדש, דאָ עלסטע בנהים, סופרים און דאָ זקנים פאַן דעם
 48 פאַלק האָבען געזוכט איהם אומצובריינגען. און האָבען גוט
 געפונען וואס צו מאכען מיט איהם, דען דאס גאנצע פאַלק
 האט זיך געהאלטען אן איהם, צו הערען איהם.
 ב עס איז געווען אין איינעם פאַן דאָ טעג, ווען ער האט
 געלערענט דאס פאַלק אין בית המקדש און האט געפרעדיגט
 2 דאָ בשורה טובה, און זיי האָבען געזאגט: זאג אונז מיט וואס
 פאַר איין מאכט טהוסט דאָ דאס? אָדער ווער האט דיר
 3 געזעען דיע מאכט? ער האט זיי געזאגט איין ענטפער: איך
 4 וועל אייך אויך פרעגען אויף איין נאך, און זאגט מיר, דאָ
 טבילה פאַן יוחנן איז פאַן הימעל געווען, אָדער פאַן מענשען?
 5 זיי האָבען צווישען זיך איבער געקלערט, און געזאגט: ווען מיר
 וועלען זאָגען: פאַן הימעל, אויז וועט ער זאָגען: ווארום האט
 6 איהר איהם גוט געגלויבט? און אויב מיר וועלען זאָגען פאַן
 מענשען, אויז וועט דאס גאנצע פאַלק אונז פאַרשטיינען, דען עס

לוקס ב

7 איז ביי ווי יוכער, דאס יוהן איז איין נביא געווען. און ווי האבען
 געגנטפערט: מיר ווייסען ניט פאן וואנען. ישוע, האט ווי געזאגט:
 8 איך וועל איך אויך ניט זאגען, מיט וואס פאר איין מאכט איך
 טווען עס. און ער האט אנגעהויבען צו רעדען דעם פאלק
 9 דעם משל: איין מאן האט געפלאנצט איין וויינבאממען, אין האט
 איהם אנוועק געגעבען צו וויינערטנער, און איז אנוועק געגאנגען
 10 אויף איין לאנגער צייט. און צו דער צייט האט ער געשיקט
 צו דיא וויינערטנער איין קנעכט, דאס ווי זאלען איהם דיא
 פרות פאן דעם וויינבאממען געבען, נור דיא וויינערטנער האבען
 11 איהם געשלאגען, און אנוועק געשיקט מיט ליידגען. ער האט
 נאך איין מאל געשיקט איין אנדערען קנעכט, נור ווי האבען
 דעם אויך געשלאגען און געזידעלט, און אנוועק געשיקט מיט
 12 ליידגען. און ער האט נאך געשיקט דעם דריטען, נור ווי
 האבען דעם אויך פארוואונדעט, און ארויס געטריבען. דער
 13 הער פאן דעם וויינבאממען האט געזאגט: וואס זאל איך טאן?
 איך וועל שיקען מיין געליבטען זאהן, אפשר ווען ווי וועלען
 14 איהם זעהן, וועלען ווי פאר איהם מורא האבען. ווען דיא
 וויינערטנער האבען איהם דערזעהן, האבען ווי צווישען זיך
 גערעט און געזאגט: דאס איז דער יורש, לאזען מיר זעהן איהם
 15 טויטען, כדי וויין ירושה זאל אויז פלייבען. און האבען איהם
 ארויס געפירט פאן דעם וויינבאממען און האבען איהם געטויטעט.
 16 וואס וועט דער הער פאן דעם גארטען ווי טאן? ער וועט
 קומען און וועט אומבריינגען דיא וויינערטנער, און וועט אנוועק
 געבען דעם וויינבאממען צו אנדערע. דיא וואס האבען דאס
 17 געהערט האבען געזאגט חלילה! ער האט אויף ווי איין קוק
 געטאן און געזאגט: וואס מיינט דאס וואס עס איז געשריבען:
 און מאסו הבונים היתה לראש פנה, (דער שטיין, וועלכען דיא
 בויילייט האבען פארנווארפען איז צום עקשטיין געווארען).
 18 יעדער, ווער עס וועט פאלען אויף דעם שטיין, וועט זיך צו
 שלאגען, און אויף וועמען ער וועט פאלען וועט ער צו ברעקלען.
 19 און אין דער צייט האבען דיא עלסטע בנים און סופרים
 געזוכט צו לינגען אויף איהם דיא העגד, נור ווי האבען מורא

לוקס ב

צו

געהאט פאר דעם פאלק, דען ווי האבען פערשטאנען דאס ער
 20 ער האט אויף ווי געוואלט דעם מַשְׁל. און ווי האבען איהם נאך
 געלויבערט, געשיקט שלעכטע מענשען וועלכע האבען זיך פאר-
 געשטעלט גלייך וויא ווי זענען פרומע, דאס ווי נאלען איהם
 האפען מיט עטוואס איין ווארט, כדי מען זאל איהם מסרין פאר דיא
 21 ריכטער און דיא רעגירונג פאן דעם נובאךנאמאר. און ווי האבען
 איהם געפרעגט: לעהרער מיר ווייסען, דאס דוא רעדעסט רעכט
 און לעהרענסט, און דוא ביסט ניט נושא פנים, און דוא לעהרענסט
 22 נאטעס וועג מיט וואהרהייט. און ווי האבען איהם געפרעגט: איז
 23 עס אינו ערלויבט צו געבען מס דעם קיסר, אדער ניט? ער האט
 פערשטאנען ווייערע רמאות, און האט ווי געוואלט: וואס פרוכט איהר
 24 מיך? ווייזט מיר איין דינר, וועמעס בילד און אויף שריפט איז אויף
 25 איהם? און ווי האבען געענטפערט דעם קיסרס. און ער האט ווי
 געוואלט: דעריבער גיט דעם קיסר וואס דעם קיסר געהערט, און
 26 נאטט וואס צו נאטט געהערט. און ווי האבען איהם ניט געקאנט
 האפען מיטן ווארט פאר דעם פאלק, און האבען זיך פערוואונדערט
 27 אויף וויין ענטפער און זענען אנשווינגען געווארען. און אייניגע
 לייט פאן דיא צדוקים, וועלכע לייקענען אין תחית המתים, זענען
 28 צו איהם געקומען און האבען איהם געפרעגט. לעהרער! משה
 האט אינו געשריבען, דאס ווען ביי איינעם שטארבט איין
 ברודער, וואס האט געהאט איין ווייב אן קינדער, אזוי דארף
 29 זיין ברודער נעמען זיין ווייב, און אויפשטעלען קינדער צו זיין
 30 גענומען איין ווייב, און איז געשטארבען אן קינדער. דער
 צווייטער האט גענומען דיא פרוי, און איז אויך געשטארבען אן
 31 קינדער. האט זיא דער דריטער גענומען, און אזוי אויך אלע
 32 זיבען, און זענען געשטארבען אן קינדער. נאך אלעמען איז דיא
 33 פרוי אויך געשטארבען. נון, ווען עס וועט זיין תחית המתים,
 וועמעס פאן דיא אלעמענס ווייב וועט זיא זיין? דען זיבען האבען
 34 זיא געהאט פאר איין ווייב. ישוע האט זיי געוואלט איין ענטפער:
 דיא קינדער פאן דויער וועלט, נעמען ווייבער, און פרויען נעמען
 35 מאנען. דיא אבער וועלכע זענען ווערט צו יענער וועלט צו

לוקס ב כא

גרייכען, און צו תחית המתים: גהמען ניט קיין ווייבער, און ניט
 קיין מאנען. אויך קאנען ווי שוין ניט שטארבען, דען ווי וענען
 גלייך צו מלאכים, און וענען נאטעס קינדער, ווייל ווי וענען
 דיא קינדער פאן דער אויפשטעהונג. דאס אבער דיא מויטע
 וועלען אויפשטעהן האט אויך משה מרמו געווען ביי דעם סנה
 (דארען בוים) ווען ער האט גערופען דעם הערן, נאטט פאן
 אברהם, און נאטט פאן יצחק, און נאטט פאן יעקב. נאטט איז
 ניט איין נאטט פאן מויטע, נור פאן לעבענדיגע, דען ביי איהם
 וענען אלע לעבענדיג. עס האבען אייניגע פאן דיא סופרים
 געזאגט: לעהרער! דוא האסט נישט געזאגט. און קיינער האט
 שוין נישט געזאגט מעהר צו פרעגען איהם איבער עטוואס. ער
 האט ווי געזאגט: וויא אזוי זאגט מען, דאס דער משיח איז
 דורךס זאהן? און דוד אליין זאגט אין ספר תהילים: נאטט האט
 געזאגט צו מיין הערן, ווי צו מיין רעכטען, ביז איך וועל
 ליינען דיינע שונאים אונטער דיינע פיס. ווען דוד רופט איהם
 הערן, וויא אזוי איז ער ויין זאהן? און ווען דאס גאנצע
 פאלק האט געהערט, האט ער צו וויינע תלמידים געזאגט: היט
 אייך פאר דיא סופרים, וועלכע ליבען צו געהן אין לאנגען
 טלית, און ליבען מען זאל ווי געריסען אין דיא מערק, ויזען
 אויבערזאן אין דיא שולען, און אויף דיא מאהלצייטען. וועלכע
 וויינען אויס דיא הייזער פאן דיא אלמנות, און וענען פאן לייטענס
 ווענען לאנג מתפלל, דערפאר וועלען ווי מעהר געמשפט ווערען.
 ער האט איין קוק געטאן און האט געזעהען וויא דיא רייכע כא
 ווארפען אריין ווייערע נדבות אין קאסטען. אויך האט ער
 געזעהען וויא איין ארעמע אלמנה לייגט אריין אהין צוויי פרוטות.
 און ער האט געזאגט, אין אמת'ען זאג איך אייך: דאס דיא
 ארעמע אלמנה האט מעהר פאן אלעמען אריין געלייגט: דען
 דויע אלע האבען אריין געלייגט פאן דעם וואס ווי האבען
 איבערגעלייגט נדבה צו נאטט, און ויא האט איהר גאנצען פארמענענס,
 וואס ויא האט געהאט, אריינגעלייגט. צו אייניגע וואס
 האבען גערעט פאן דעם בית המקדש, דאס ער איז באפוץט
 מיט טייערע שטיינער און מיט מתנות, האט ער געזאגט: עס

- וועלען קומען מען, אין וועלכע עס וועלען דא אויך ניט איין שטיין
 7 געלאזען ווערען, וואס עס וועט ניט צו ווארפען ווערען. און
 ווי האבען איהם געפרעגט: לעהרער! ווען וועט דאס זיין? און
 8 וואס איז פאר איין צייכען, ווען דאס וועט קומען? און ער האט
 געזאגט: היט אייך, איהר זאלט ניט אין מעות געפיהרט ווערען,
 דען פיל וועלען קומען אין מיין נאמען, און וועלען זאגען: איך
 9 בין עס, און דא צייט איז נאָהענט, לויפט ווי ניט נאך. ווען
 אבער איהר וועט הערען מלחמות און מהומות, אזוי שרעקט
 אייך ניט, דען דזעס מוז צו ערשט קומען, נור ניט באלד וועט
 10 זיין דער סוף. אויף דערויף האט ער ווי געזאגט: איין פאלק
 וועט אויף שטעהן געגען דעם אנדערען, און איין מלוכה געגען
 11 דער אנדערער. גרויס ערד ציטערנעט וועט זיין אין אייגענע
 ערשער, הונגער, מגפה, און שרעקליכע ערשיינונגען, און גרויסע
 12 צייכען פאר דעם הימל וועלען זיין. פריהער פאר דזעס אלעס
 וועט מען אויף אייך דא הענד ליינען, און מען וועט אייך רופן,
 און מען וועט אייך איבערגעטפערען אין דא שולען און דא
 געפיינענעס, און מען וועט אייך פיהרען פאר מלכים און
 13 גובערנאטארן וועגען מיין נאמען. דאס וועט אייך זיין פאר איין
 14 עדות. דעריבער נעמט עס אייך צום הארצען, ניט צו דענקען
 15 פריהער, וואס צו פארגעטפערען ויך. דען איך וועל אייך געבען
 איין מויל און איין חכמה, וועלכע אלע אייערע שונאים וועלען
 16 ניט קענען אנטקענען רעדען און ווידערשטעהן. איהר וועט
 איבערגעטפערט ווערען דורך אייערע פאטערס, און ברידער,
 17 קרובים, און פריינד, און מען וועט פאן אייך טויטען. איהר
 18 וועט געהאסט זיין פאן אלעמען צו ליב מיין נאמען וועגען. אבער
 אפילו איין האר פאן אייער קאפף וועט ניט פארלארען ווערען.
 19 דורך אייער פעסטיגקייט וועט איהר מציל זיין אייערע נשמות.
 20 און ווען איהר וועט זעהען ירושלים איז ארום גערינגעלט מיט
 21 חיל. דאמאלסט דא וואס געפינען ויך אין יהודה לאזען ווי
 לייפען צו דא בערג, און דא וואס ווינען דערינען זאלען ארויס
 22 געהן, און ווער עס איז אויפגען לאנד זאל ניט אריין געהן. ווייל
 דאס ווינען טעג פאן נקמה, כדי עס זאל דערפילט ווערען אלעס.

לוקס כא

23 וואס איז געשריבען געווארען. וועה איז צו דיא וואס זענען
 מענכערט און וויען אין דיא טעג. דען עס וועט ויין איין
 גרוסע צרה אויף דער ערד, און איין צארען אויף דעם פאלק.
 24 און וי וועלען פאלען פאן שארף פאן שווערד און וועלען אנוועק
 געפיהרט ווערען אין גלות צו אלע פעלקער. און ירושלים
 וועט צומערעמען ווערען פאן דיא גוים, ביז דאס דיא צייטען פאן
 דיא גוים וועלען דערפילט ווערען. און עס וועלען ויין
 25 צייכען אין דער זאנע, און אין דער לבנה, און אין דיא שמערען,
 און אויף דער ערד וועלען ויך דיא פעלקער צוזאמענדריינגען
 אין אנוקט פאר דעם רושען פאן ים מיט ווינע וועלען. מענשען
 26 וועלען פארנעהן פאר שרעק, און פאר דיא דערנווארטונג, וואס
 עס וועט קומען אויף דער וועלט; דען דיא הימעלשע כחות
 27 וועלען דערציטערט ווערען. און באלד וועלען וי וועהן דעם
 בן אדם קומען אויף איין וואלקען מיט גרום גבורה און
 דערליכקייט. ווען דאס וועט אנהויבען מקוים צו ווערען,
 28 דאמאלסט גלייכט ויך אויס, און הייבט אויף אייערע קעפער,
 ווייל אייער גאולה איז נאהענט. און ער האט וי געזאגט איין
 29 מושל: ועהט אויף דעם פיינענבוים, און אויף אלע בוימער. ווען
 30 עס פאנגט אן צו שפראצען, ועהט איהר און פארשטעהט
 שוין אליין, דאס דער וומער איז נאהענט. אזוי אויך ווען איהר
 31 וועט זעהען דיעס איז געשעהען, ווייסט, דאס דאס מלכות
 האלהים איז נאהענט. אין אמתען זאג איך אייך: דיער דור
 32 וועט ניט פארנעהן, ביז דאס אלעס וועט געשעהען. הימעל
 33 און ערד וועט פארנעהן, נור מיינע ווערטער וועלען ניט
 פארנעהן. ניט אויף ויך אליין אכטונג, דאס אייערע הערצער
 34 זאלען ניט שווער ווערען מיט פרעסען און וויסען, און זארגען
 פאר דער וועלט, און דער טאג וועט אויף אייך פלוצלינג
 35 קומען. דען ער וועט וויא איין געמיץ קומען אויף אלע איינזיינער
 36 פאן דער גאנצען וועלט. דעריבער וואכט אין יעדער צייט
 און מהומת תפלה, דאס איהר זאלט ווכה ויין נצול צו ווערען
 פאן אלעמען, וואס וועט קומען און צו שטעהען פאר דעם בן
 37 האדם. ביי טאג האט ער געלערענט אין בית המדרש, און

לוקס כא כב

צמ

ביי נאכט איז ער ארויס געגאנגען און איז געווען אויף דעם בארג, ³⁸
 וואס מען רופט הר הזיתים. אין דאס גאנצע פאלק פלעגט
 קומען גאנץ פריה צו איהם אין בית המקדש, צו הערען איהם.
 כב דער חג המצות וואס מען רופט פסח האט ויך געגעהנט.
 2 און דיא עלסטע כהנים און סופרים, האבען געזוכט וויא אזוי
 איהם אימצובריינגען, ווייל זיי האבען מורא געהאט פאר דעם
 3 פאלק. און דער שטן איז אריין אין יהודה, וואס מען האט
 איהם גערופען איש קריות, ער איז געווען אין דעם צאהל פאן
 4 דיא צוועלף, ער איז געגאנגען און האט גערעט מיט דיא עלסטע
 כהנים און מיט דיא עלסטע, וויא אזוי ער זאל זיי איהם אפער-
 5 ענטפערען. זיי האבען ויך דערפרייט, און זיי האבען איינגעוויילגט
 6 איהם געלד צו געבען. ער האט זיי פערשפראכען, און האט
 געזוכט איין געלעגענהייט, ער זאל איהם זיי איבערגעבען ניט
 7 אין דיא אויגען פאן דעם פאלק. עס איז געקומען דער טאג
 פאן חג המצות, אין וועלכען מען האט בעדארפט שעכטען דעם
 8 קרבן פסח. און ער האט געשיקט פטרין און יוחנן און האט
 געזאגט: געהט און גרייט אן פאר אונז דעם קרבן פסח, און
 9 מיר וועלען עסען. זיי האבען איהם געזאגט: וואו ווילסט דוא,
 10 דאס מיר זאלען אנגריימען? ער האט זיי געזאגט: געהט, ווען
 איהר וועט אריין קומען אין שטאדט אריין, וועט אייך אנטקעגען
 קומען איין מענטש, וואס טראגט איין קרוג מיט וואסער, געהט
 11 איהם נאך צו דעם הויז וואו ער וועט אריין געהן. און זאגט
 צום בעל הבית: דער לעהרער לאזט דיר זאגען, וואו איז דער
 גאסמצימער, אין וועלכען איך וועל דארט עסען דעם קרבן פסח
 12 מיט מיינע תלמידים? און ער וועט אייך ווייזען איין גרויס
 13 אפערשטוב אויסגעפוגט, דארטען גרייט אן. זיי זענען געגאנגען
 און האבען געפונען, אזוי וויא ער האט זיי געזאגט: און האבען
 14 צוגעגרייט דעם קרבן פסח, און ווען עס איז געקומען דיא שעה,
 האט ער ויך געזעצט צום טיש און דיא צוועלף אפאסטעל מיט
 15 איהם. און ער האט זיי געזאגט: איך האב געהער געלויבט צו
 16 צו עסען מיט אייך דעם קרבן פסח פאר מיין לידען. דען איך
 זאג אייך: דאס איך וועל איהם שוין ניט עסען ביז ער וועט

לוקס כב

- 17 געמאכט ווערען אין מלכות אלהים. און האט גענומען דעם
 בום און האט איין ברךה געמאכט, און געזאגט: נעמט איהם און
 צוטיילט עס צווישען אייד. דען איך זאג אייד: דאס איך ווער
 18 ניט טרינקען פאן דער פרוכט פאן וויינשטאק ביז עס וועט
 קומען דאס מלכות אלהים. און ער האט גענומען דעם
 19 ברויט און איין ברךה געמאכט, צו בראכען, און זיי געגעבען
 און געזאגט: דאס איז מיין לייב, וועלכער ווערט פאר אייד
 געגעבען, טהוים דאס צו מיין אנדענקען. און אויך דעם בום נאך
 20 דעם אווענד עסען, און זאגט: דינער בום איז דער גייער בונד
 אין מיין בלוט, וואס ווערט פאר אייד פערנאסען. דאך
 21 ועהט, דיא האנד פאן דעם, וואס מוסר'ט מיך איז מיט מיר אויף
 דעם טיש. דען דער בן האדם, געהט אזוי וויא עס איז מיט
 22 מיר בעשטימט, דאך ועה איז דעם מענשען, דורך וועלכען ער
 וועט איבער געגעבען ווערען. און זיי האבען אנגעהויבען צו
 23 פארשטען, איינער דעם אנדערען: ווער פאן זיי זאל דאס זיין,
 וואס וועט דאס טאן. עס איז געוועזען צווישען זיי איין
 24 מחלוקת: ווער פאן זיי זאל פאר דעם גרעסטען געהאלטען
 ווערען? ער אבער האט זיי געזאגט: דיא מלכים פאן פעלקער
 25 הערשען איבער זיי, און דיא וועלכע האבען מאכט איבער זיי
 לאזען זיך רופען: גנעדיגע העררן. איהר אבער ניט אזוי, נור
 26 ווער פאן אייד עס איז דער גרעסטער, זאל וויא דער אינגסטער
 זיין, און דער עלסטער וויא איין דינער. דען ווער איז גרעסטער,
 27 דער וואס זיצט ביים טיש, אדער דער דינער? איז דען ניט
 דער וואס זיצט ביים טיש? איך אבער בין צווישען אייד וויא
 28 איין דינער. דאך איהר זענט דיא וואס איהר זענט מיט מיר
 געווען אין מיינע גסיונות. און איך זאג אייד אב, וויא מיין פאטער
 29 האב מיך אפגעזאגט, איין מלוכה. כדי איהר זאלט עסען און
 30 טרינקען אויף מיין טיש אין מיין מלוכה, און איהר זאלט זיצען
 אויף שטובלען צו משפּטין דיא צוועלף שבטים פאן ישׂראל.
 31 און דער הערר האט געזאגט: שמעו! שמעו! זעה דער
 שטן האט פערלאנגט, דאס ער זאל אייד צו זייען וויא ווייץ.
 32 און איך האב געבעטען פאר דיר, דאס דיין אמונה זאל ניט

אויסגעהן; און דוא, ווען דוא וועסט זיך אימקעהרען שטארקע
 33 דיינע ברודער, ער האט איהם געענטפערט: הערר! איך בין
 אונגעברייט מיט דיר צו געהן אין געפיינגענעם, און צום טויט.
 34 און ער האט געזאגט: איך זאג דיר פֿטר, דער האן וועט נאך
 ניט האבען היינט געקרייט, איידער דוא וועסט דריי מאל זיך
 35 ניט אָבלייגענען, דאס דוא ווייסט מיך ניט. און האט זיי
 געזאגט: ווען איך האב אייך געשיקט אן ריינע בייטעל און אן
 ריינע טאשע, און אן שיד, האט אייך געטוואס געפעלט? זיי
 36 האבען געענטפערט קיין זאך ניט. און ער האט זיי געזאגט:
 יעצט אָפער ווער עס האט איין בייטעל דער זאל איהם געמען,
 אייך איין טאשע, און ווער עס האט ניט קיין שווערד זאל ער
 37 זיין קלייד פארקויפֿען און קויפֿען. דען איך זאג אייך דאס אויף
 מיר דארף נאך דערפילט ווערן אייך דאס, וואס עס איז
 געשריבען: און ער איז געציילט געווארען מיט דיא פושעם,
 דען אלץ וואס עס איז אויף מיר געשריבען געווארען ווערט
 38 מקיים. זיי האבען געזאגט: הערר דא ווינען צוויי שווערדען, ער
 39 האט זיי געזאגט: גענוג. ער איז ארויס געגאנגען, און איז
 געגאנגען וויא געוועהליך, אויף דעם הר הזיתים, און דיא
 40 תלמידים זענען איהם נאך געגאנגען. און ווען ער איז געקומען
 אויף דעם ארט, האט ער זיי געזאגט: זייט מתפלל, דאס איהר
 41 זאלט ניט קומען צו קיין נסיון, און ער אליין איז אונזעק געגאנגען.
 פֿאן זיי, אזוי ווייט וויא מען קען ווארפען מיט איין שטיין, און
 42 האט געבויעט דיא קני, און האט מתפלל געווען. און געזאגט,
 פֿאטער! ווען דוא ווילסט געם דינען בוס אונזעק פֿאן מיר, דאך
 43 ניט מיין ווילען, נור דיין ווילען זאל געשעהען. איין מלאך פֿאן
 הימעל אָבער האט זיך איהם באוויזען, און האט איהם געשטארקט.
 44 און ווען ער האט זיך געראנגעלט מיטן טויט, האט ער נאך
 שטארקער מתפלל געווען, און זיין שוויים איז וויא מראפען
 45 בלוט אויף דער ערד געפאלען. און ער איז אויף געשטאנען
 פֿאן דער תפלה, און איז געקומען צו דיא תלמידים, און האט
 46 זיי געפונען שלאפענדיג פֿאר טרויער. און ער האט זיי געזאגט:
 פֿארוואס שלאפט איהר? שטעהט אויף, און טהוט תפלה, דאס

לוקס כב

47 איהר זאלט ניש קומען צו קיין נסיון. ווען ער האט נאך
 דאס געזאגט: זענען אנגעקומען דאס פאלק, און פאר זיי איז
 געגאנגען איינער פאן דיא צוועלף, וואס מען האט איהם גערופען
 יהודה, און ער איז צו געגאנגען צו ישווען ער זאל איהם איין
 קום טאן. דען ער האט זיי דעם צייכען געגעבען, וועלכען איך
 וועל איין קום טאן, דער איז ער. און ישווע האט איהם געזאגט: 48
 יהודה מיט איין קום ענטפערסט דוא איבער דעם בן האדם?
 דיא וואס זענען מיט איהם געווען האבען געזעהען וואס דא וויל 49
 ווערען, און האבען צו איהם געזאגט: הערר! זאלען מיר שלאגען
 מיט דעם שווערד? און איינער פאן זיי האט איין זען געגעבען 50
 דעם קנעכט פאן דעם כהן גדול, און האט איהם אפגעהאקט
 זיין רעכטען אויער. ישווע האט זיך אפגערופען און געזאגט: לאז 51
 אב, און ער האט אנגעהרגט זיין אויער, און האט איהם אויס
 געהיילט. ישווע האט געזאגט צו דיא עלסטע כהנים, און צו דיא 52
 עלסטע פאן דעם בית המקדש, און צו דיא זקנים, וואס האבען
 זיך ארום איהם פאראממעלט: גלייך וויא אויף איין רויבער זענט
 איהר ארום געגאנגען מיט שווערדען און שטעקענס איהר זאלט 53
 מיר געהען. אלע טאג בין איך געווען מיט איך אין בית
 המקדש, און איהר האט אויף מיר נישט אויפגעהויבען דיא האנד,
 נור יעצט איז אייער שמונדע און דיא מאכט פאן דער פינסטערנעס. 54
 זיי האבען איהם גענומען געפיהרט און געבראכט צום כהן
 גדולים הויז, פטר איז פאן ווייטען נאך געגאנגען, זיי האבען 55
 געמאכט איין פייער אין מיטען פאן הויף, און האבען זיך צוזאמען
 געזעצט, פטר האט זיך אויך געזעצט צווישען זיי. איין דינסט 56
 האט איהם געזעהען ויצענדיג ביים פייער, זיא האט זיך איינגעקוקט
 אויף איהם, און האט געזאגט: דער איז אויך געווען מיט איהם.
 ער אבער האט זיך אפגעלייקענט פאן איהם, און געזאגט דער 57
 ווייב: איך קען איהם נישט. באלד נאך דעם האט איין אנדערער
 איהם געזעהען און געזאגט: דוא ביסט אויך פאן זיי, פטר האט 58
 געזאגט דעם מענטשען, איך בין עס נישט. אין איין שעה ארום 59
 האט נאך איינער מיט געוויסהייט געזאגט: אין אמת'ען איז דינער
 אויך געווען מיט איהם, דען ער איז אויך פאן גליל. נור פטר 60

האט געזאגט: איך ווייס ניט וואס דוא רעדעסט. און באלד וויא
 61 ער האט נאך גערעט האט דער האן איין קריי געטאן. און ישוע
 האט זיך אומגעקערט און האט אויף פטר'ן איין קוק געטאן, און
 פטר האט זיך דערמאנט פאן דעם העררנס ווארט, וואס ער
 האט איהם געזאגט: איידער דער האן וועט קרייען וועסט דוא
 62 זיך דריי מאל פאן מיר אבלייקענען. און איז ארויס געגאנגען.
 63 און האט ביטער געוויינט. דיא מענשען וואס האבען געהאלטען
 64 ישוע'ן האבען איבער איהם געשפאטעט, און געשלאגען. ווי
 האבען איהם פארדעקט און געשלאגען אויף דעם פנים, און איהם
 65 געפרעגט: זאג נביאות ווער האט דיר געשלאגען. און נאך פילע
 66 אנדערע לעסטערונג האבען זיי געגען איהם גערעט. און ווען
 עס איז טאג געווארען, האבען זיך פארזאמלט דיא זקנים פאן
 דעם פאלק, דיא עלסטע כהנים, און סופרים, און האבען איהם
 67 געפיהרט צו ווערע סנהדרין. און זיי האבען געזאגט: ביסט
 דוא דער משיח זאג אונז? ער האט זיי געזאגט: ווען איך וועל
 68 אייך זאגען וועט איהר ניט גלויבען. און ווען איך וועל אייך
 פרעגען, וועט איהר מיך ניט ענטפערען און וועט מיך ניט
 69 אבלאזען. פאן נון אן וועט דער בן אדם זיך זעצען צו דער
 70 רעכטער האנד פאן דער גבורה. און אלע האבען געזאגט: ווען
 אזוי ביסט דוא דער בן אלהים? ער האט זיי געענטפערט: איהר
 71 זאגט דאס, דאס איך בין עס. זיי האבען געזאגט: וואס נאך פאר
 איין עדות דארפען מיר? מיר האבען אליין געהערט פאן זיין מויל.
 כג און ווער גאנצע פערזאמלונג איז אויפגעשטאנען, און האבען
 2 איהם געפיהרט צו פילטוס. און האבען אונגעהויבען איהם צו
 פארקלאגען, און געזאגט: מיר האבען געפונען, דאס ער פארפיהרט
 אונזער פאלק, און לאזט אונז ניט געבען קיין מס דעם קיסר, ער
 3 זאגט: דאס ער איז דער מלך המשיח. פילטוס פרעגט איהם,
 ביסט דוא דער קעניג פאן אידען? ער האט איהם געזאגט
 4 איין ענטפער: דוא זאגסט עס. פילטוס האט געזאגט צו דיא
 עלסטע כהנים און צום פאלק: איך געפין ניט קיין שום שולד
 5 אין דיווען מענשען. זיי אבער האבען נאך מער געוויינט
 און געזאגט: דאס ער העצט אויף דאס פאלק מיט זיין לעהרע

לוקס כג

אין נאנץ יהודה, ער האט אנגעהויבען פאן נליל ביז אין דעם
 אָרַט. פֿילטום האט דערהערט דעם נאמען נליל, האט ער
 געפרעגט, איז ער דען פאן נליל? און ווען ער איז געוואר
 געווארען, דאס ער איז פאן הורדוס'עס ממשלה: האט ער איהם
 געשיקט צו הורדוס'ן, וועלכער איז אין יענע טעג אויך געווען אין
 ירושלים. הורדוס האט דערנעהען ישוע'ן, האט איהם געהער
 געפרייט, דען ער האט איהם שוין לאנג געוואלט געהען, ווייל
 ער האט פיל געהערט וועגען איהם, און האט געהאפט צו געהען
 פאן איהם עטוואס איין וואונדער. און ער האט איהם פארנעלייגט
 פיל שאלות, נור ער האט איהם נאר ניט געענטפערט: דיא
 געלסטע כהנים און דיא סופרים וועגען געשטאנען און האבען איהם
 שטארק פארקלאגט. הורדוס מיט וויינע פאנלייטער, האבען
 אָפּער איהם געשפאטעט און געלאכט, און האט איהם
 אנגעקליידעט אין איין פרעכטיגעס קלייד, און האט איהם
 צוריק געשיקט צו פֿילטום'ן. אין דעם טאג איז פֿילטום מיט
 הורדוס'ן מיט אייגנאדער גוטע פריינד געווארען. דען פריהער
 איז געווען איין שנאה צווישען זיי. פֿילטום האט צוגיפֿ
 גערופען דיא געלסטע כהנים דיא אויבערשטע און דאס פאלק,
 און האט זיי געזאגט: איהר האט צו מיר געבראכט דיווען מענשען,
 וויא איינעם וואס ער פארפיהרט דאס פאלק, און נון, איך האב
 פאר אייך חוקר ודורש געווען, און האב דעם מענשען ניט
 געפונען שולדיג אין קיין זאך וועלכע איהר האט איהם פארקלאגט.
 און הורדוס אויך ניט, דען איך האב איהם געשיקט צו איהם,
 און עס איז ניט געפונען געווארען אויף איהם קיין שולד, פאר וואס
 ער זאל געטוישט ווערען. דעריבער וועל איך איהם בעשטראפען,
 און וועל איהם בעפרייען. און ער האט בעדארפט זיי בעפרייען
 איין מענשען אויף יום טוב. און דאס נאנצע פאלק האט
 אנגעהויבען צו שרייען: אנוועק מיט דיווען, און לאז אונו פריי בר
 אבא'ן. בר אבא איז אריין געוועזט געווארען אין געפיינענעס
 פאר איין מרדדה, וואס איז געווען אין שטאדט, און פאר איין
 רציחה. פֿילטום האט נאך איין מאל ויין קול אויף געהויבען,
 ווייל ער האט געוואלט אב לאזען ישוע'ן. און זיי האבען

22 געשרינען און געזאגט: קרייצניג, קרייצניג איהם. ער האט
 צום דריטען מאל זיי געזאגט: וואס פאר איין רעה האט ער דען
 געמאן? איך האב נאר ניט געפונען אין איהם קיין שולד פאר
 וואס ער זאל געטוימט ווערען, איך וועל איהם געשמראפען
 23 און וועל איהם אפלאזען. זיי אבער האבען מיט איין שטארקען
 געשריי געפאדערט, דאס ער זאל געקרייצניגט ווערען. און זייער
 קול, און דער קול פאן דיא עלסטע כהנים האבען בייגעקומען.
 24 און פילטום האט גוזר געווען, דאס זייער בקשה זאל געמאן
 ווערען. און ער האט זיי אפגעלאזען דעם, וואס ער איז געוועזען
 25 אריינגעזעצט אין געפיינגעס פאר מרידה און רציחה, וועלכען
 זיי האבען געבעטען, און ישוע'ן האט ער אפגערגעגעבן נאך
 26 זייערן ווילען. און ווען מען האט איהם געפיהרט, אזוי
 האבען זיי אנגעחאפט איין שמעון פאן קורני, וואס ער איז
 גענאנגען פאן דעם פעלד, און האבען אויף איהם ארויף געלייגט
 27 דעם קרייץ ער זאל איהם טראגען הינטער ישוע'ן. און עס איז
 איהם נאך גענאנגען איין גרויסער סך פאלק, און פרויען, וועלכע
 28 האבען געוויינט און געקלאגט אויף איהם. ישוע האט זיך
 אומגעקעהרט צו זיי, און האט געזאגט: טעכטער פאן ירושלים,
 וויינט ניט אויף מיר, נור וויינט אויף אייך, און אויף אייערע
 29 קינדער. דען עס קומען אזעלכע טעג, אין וועלכע מען וועט
 זאגען: גליקליך זענען דיא עקרות, און דיא לייבער, וואס האבען
 ניט געבארען, און דיא בריסט וואס מען האט זיי ניט געזויגען.
 30 דאמאלסט וועט מען אנהויבען צו זאגען צו דיא בערג: פאלט
 31 איבער אינו, און צו דיא בערגלאך דעקט אינו צו. דען ווען מיט
 דעם גרינעם האלץ טהוט מען אזוי, וויא אזוי וועט שוין זיין מיט
 32 דעם טרוקענעם. זיי האבען מיט איהם געפיהרט צו טוישען
 33 אויך צוויי מענשען רשעים. און ווען זיי זענען געקומען אויף
 דעם ארט, וואס מען רופט שייטעל פלאץ, האבען זיי איהם
 דארט געקרייצניגט, און דיא רשעים: איינעם צו דער רעכטער
 34 זייט, און דעם אנדערען צו דער לינקער. און ישוע האט
 געזאגט: פאטער! זיי זיי מוחל, דען זיי ווייסען ניט וואס זיי טהוען.
 און זיי האבען צומהיילט זיינע קליידער, און געווארפען גורל.

לוקס כג

- און דאס פאלק איז געשטאנען און האט געזעהען, און אויך
 35 דיא עלסטע האבען מיט ווי איבער איהם געלאכט און האבען
 געזאגט: אנדערע האט ער געהאלפען, לאז ער זיך אליין העלפען
 אויב ער איז דער משיח, דער אויסדערוויילטער פאר נאטט.
 36 אויך דיא סאלדאטען האבען איבער איהם געשפאט, און זענען
 צו געגאנגען, און האבען איהם צו געבראכט עסיג. און האבען
 37 געזאגט: אויב דוא ביסט דער קעניג פארן דא אידען? העלף דיר
 אליין. און איבער איהם איז אויך געווען איין אויפשפרייט,
 38 וועלכע איז געווען מיט גריכישע, רוימישע, און העברעישע
 אותיות: דויער איז דער קעניג פארן דא אידען. איינער פארן
 39 דיא געהאנגענע רשעים האט איהם געלעסטערט און האט
 געזאגט: אויב דוא ביסט דער משיח? העלף דיר און אונז. דער
 40 אנדערער האט אויף איהם אָנגעשרינען און געזאגט: האסט דוא
 ניט מורא פאר נאטט, ווען דוא ביסט אין דעם זעלבען שטראף?
 41 און מיר זענען אין איהם מיט רעכט, וויא אזוי מיר האבען
 פערדינט דורך אונזערע מעשים, אָבער דער האט קיין שום
 42 שלעכטס ניט געטאן. און ער האט געזאגט צו ישוע: הערר,
 43 געדענק מיר ווען דוא וועסט קומען אין דיין מלוכה. און ישוע
 האט איהם געזאגט: אין אמת'ען זאג איך דיר: היינט וועסט דוא
 44 זיין מיט מיר אין נן ערן. עס איז געווען אין דער זעכסטער
 שעה פארן דעם טאג און עס איז פינפטער געווארען אויף דעם
 45 גאנצען לאנד, ביז דער ניינטער שעה. און דיא זאנע איז דונקעל
 געווארען. און דער פרוכט אין דעם היכל איז אין דער מיטען
 46 צוריסען געווארען. ישוע האט געשרינען מיט איין הויכען קול,
 אבי! בידה אפיקוד רוחי. (אין דיין האנד באפעהל איך מיין
 47 גייסט). און ווען ער האט דאס געזאגט, איז ער אויס געגאנגען.
 ווען דער הויפטמאן האט געזעהען וואס עס איז געשעהען;
 47 האט ער געלויבט נאטט, און געזאגט: אמת דער מענטש איז איין
 48 צדיק געווען. און דאס גאנצע פאלק וואס האט זיך פערזאמעלט
 צו זעהען עס, ווען ווי האבען געזעהען אלעס וואס עס איז
 געשעהען, האבען זיי זיך געשלאגען אין הארצען, און האבען זיך
 49 אימגעקערט. און אלע זיינע געקאנטע, אויך דיא פרויען, וואס

וענען איהם פאן גליל נאך גענאנגען, נענען געשמאנען פאן ווייטענס,
 50 אין האבען דאס צוגעזעהען. און נון, איין מאן, מיטען נאמען
 יוסף, איינער פאן דיא בעלי יועצים, איין גוטער מענטש און איין
 51 צדיק, (ער האט נישט קיין טייל גענומען אין ווייטער געהאט און ווייטער
 טהוואונג) פאן רמתיים, איין אידעשע שטאדט, וועלכער האט אויך
 52 געווארעט אויף דאס מלכות אלהים. ער איז געקומען צו
 53 פילטוסין און האט געבעטען ישוועס גוף, און ער האט איהם
 אראפגענומען, און האט איהם איינגעוויקעלט אין איין לייווענט,
 און האט איהם געלייגט אין איין קבר, וואס איז געווען אויס
 54 געהאקט, וואו קיינער איז נאך אין איהם נישט געלעגען. דער טאג
 55 איז געווען ערב שבת, און דער שבת איז אנגעקומען. איהם זענען
 נאך גענאנגען פאן דיא פרויען, וועלכע זענען מיט איהם געקומען
 פאן גליל, און האבען געזעהען דעם קבר, און וואו מען האט אין
 56 איהם געלייגט זיין גוף, אין נאך דעם, ווען זיי האבען זיך
 אומגעקערט, האבען זיי אנגעגרייט בשמים און זאלבען. אין
 שבת האבען זיי גערוהט וויא דאס געבאט.
 כד אין דעם ערשטען טאג פאן דער וואך זעהר פריה זענען זיי
 געקומען צום קבר, און האבען געבראכט דיא בשמים, וואס זיי
 2 האבען אנגעגרייט, און מיט זיי אויך אנדערע. זיי האבען געפונען
 3 דעם שטיין אונזעק געקליקעלט פאן דעם קבר. און זיי זענען
 אריין גענאנגען, און האבען נישט געפונען דעם גוף פאן דעם העררן
 4 ישוע. ווען זיי זענען געווען אין פארוואנדערונג איבער דער וואך,
 אין נון, צוויי מענטשן שטעהען פאר זיי, און ווייטער קליידער
 5 האבען געשיינט. און וויא זיי האבען זיך געשראקען און זיי האבען
 ווייטער פנים צו דער ערד גענייגט, אזוי האבען זיי צו זיי געזאגט:
 6 וואס וואלט איהר דעם לעבענדיגען צווישען דיא טויטע. ער איז
 נישט דא, נור ער איז אויפגעשטאנען: דערמאנט אייך וואס ער
 7 האט אייך געזאגט, ווען ער איז נאך געווען אין גליל. ער האט
 געזאגט: דאס דער בן אדם דארף איבערגענומען ווערען אין
 דיא הענד פאן זינדיגע מענטשען, און געקרייצט ווערען, און
 8 אויף דעם דריטען טאג וועט ער אויף שטעהן. און זיי האבען
 9 זיך דערמאנט אן וויינע ווערטער. און ווען זיי האבען זיך

לוקס כד

- אומגעקעהרט פאן דעם קבר, האבען זיי אלעס דערציילט צו
 דיא ערף, און צו דיא איבעריגע. דיא וואס האבען געזאגט צו
 דיא שליחים דויע ווערטער זענען געווען: מרים פאן מגדלה,
 יוחנה און מרים זעקב'ס מוטער, און דיא איבעריגע, וואס זענען
 געווען מיט זיי. און זייערע רעד זענען ביי זיי געווען וויא אייגע
 פאבעל, און האבען זיי ניט געגלויבט. און פטר איז
 אויפגעשטאנען און איז געלאפען צום קבר, און האט זיך
 איינגעבויען און האט דארטען געזעהען נור ליגענדיג דיא
 תכריכים, און איז צוריק געגאנגען, און האט ביי זיך אליין זיך
 געוואונדערט אויף דעם וואס עס איז געשעהען. אין דעם
 זעלבען טאג זענען צוויי פאן זיי געגאנגען אין איין דארף, וואס
 געפינט זיך זעכציג סטאדען ווייט פאן ירושלים, וואס מען האט
 איהם גערופען עמאוס. און זיי האבען צווישען זיך איבערגערעדט
 ווענען דיא אלע סרעפונגען. און ווען זיי האבען צווישען זיך
 גערעדט, און זיך איבערגעלייגט, איז ישוע אייך צו געקומען און
 איז געגאנגען מיט זיי. זייערע אויגען זענען פארשטעלט
 געווען, און האבען איהם ניט דערקאנט. און ער האט צו זיי
 געזאגט: וואס איז דאס פאר זאכען, וואס איהר רעדט און
 איבערלייגט זיך ווענען זיי איינער מיט דעם אנדערען, ווען איהר
 געהט, און אייער פנים זעהט שלעכט אויס? איינער פאן זיי, מיט
 דעם נאמען קליופס האט איהם געזאגט איין ענטפער, ביסט דו
 דער איינציגער, וועלכער אין ירושלים איז און האסט ניט
 דערפארקען פאן דעם, וואס עס איז אין דויע טעג געשעהען?
 און ער זאגט צו זיי: וואס פאר איין זאך? זיי האבען איהם
 געזאגט: וואס עס איז געווען מיט ישוע הנצרי, וועלכער איז
 געווען איין נביא, איין גבור אין טאן און אין ווארט פאר נאכט,
 און פאר דעם גאנצען פאלק. וויא אינזערע עלסטע פהנים און
 זקנים האבען איהם איבערגענטפערט מען זאל איהם משפטן
 צום טויט, און מען האט איהם געקרייצייגט. און מיר האבען
 געהאפט, דאס ער איז דער וועלכער דארף אויס לייזען ישראל,
 און עס איז איבער אלץ היינט דער דריטער טאג זינט דאס איז
 געשעהען. נור אויך אייניגע פרויען פאן אינזערע, האבען אונז
 206

23 איבער געשראקען, ווי זענען געווען נאנץ פריה ביים קבר. און
האבען ניט געפונען ויין גוף און זענען געקומען, און האבען
דערציילט, דאס ווי האבען געזעהען איין געזיכט פאן מלאכים,
24 וועלכע זאגן: ער לעבט. און אייניגע פאן אונז זענען געגאנגען
צום קבר, און האבען געפונען אזוי וויא דיא פרויען האבען
25 געזאגט, נור איהם האבען ווי ניט געזעהען. און ער האט ווי
געזאגט: אה! אינפערשטענדיגע, און שווערדערציגע ניט צוגלייבען
26 אין אלץ, וואס דיא נביאים האבען פאראזיס געזאגט. האט דען
דער משיח ניט באדארפט אזוי ליידען, און אריין צו קומען אין
27 ויין הערליכקייט? און האט אנגעהויבען פאן משה'ן און פאן
אלע נביאים און האט ווי דערקלעהרט אלע שריפטען, וועלכע
28 זענען אויף איהם געזאגט געווארען. און ווי זענען נאדעמט געקומען
צום דארף, צו וועלכען ווי זענען געגאנגען, און ער האט זיך פאר
29 ווי געמאכט גלייך, וויא ער וויל געהן ווייטער. און ווי האבען
איהם גענויטיגט, און געזאגט: בלייב מיט אונז, ווייל עס איז
שוין פארגאנגען, דער טאג וויא אב, און ער איז אריינגעגאנגען,
30 מיט ווי צו בלייבען. און ווען ער איז מיט ווי ביים טיש געזעסען,
אזוי האט ער גענומען דאס ברויט און האט איין ברקה
31 געמאכט, צו בראכען, און צו ווי געגעבען. דאמאלסט זענען
ווייטערע אויגען אפען געווארען, און האבען איהם דערקאנט, נור
32 ער איז פערשוואונדען געווארען פאן ווייטערע אויגען. און ווי
האבען איינער צום אנדערען געזאגט: האט דען אינגער הארץ
אין אונז ניט געברענגט, ווען ער האט אויף דעם וועג צו אונז
33 גערעט, און ווען ער האט אונז דערקלעהרט דיא שריפט? און
ווי זענען אין דער וועלכער שמונדע אויפגעשטאנען, און האבען
זיך אומגעקעהרט קיין ירושלים: און האבען געפונען דיא עלף
34 און ווייטערע חברים מיט ווי פערזאמעלט. וועלכע האבען
דערציילט, דאס דער הערר איז אין אמת'ען אויפגעשטאנען, און
35 האט זיך באוויזען צו שמעלען. און ווי האבען דערציילט, וואס
עס איז געשעהען אויף דעם וועג, און וויא אזוי ווי האבען איהם
36 דערקאנט ווען ער האט דאס ברויט צוגבראכען. וויא ווי
האבען דערפון גערעט, איז ישוע אליין געשטאנען אין ווייטער מיטען.

לוקס בד

און האט זיי געזאגט: שלום עליכם (פרידען זאל זיין מיט אייך)!
 זיי זענען דערשראקען געווארען, און אין דער אנגסט האבען זיי
 געמיינט דאס זיי זעהען איין גייסט. און ער האט זיי געזאגט: וואס
 זענט איהר דערשראקען געווארען? און פאר וואס קומען אייך
 אריין אין הארצען אזעלכע געדאנקען? זעהט מינע הענט, און
 מינע פיס; אז איך בין דאס אליין, טאפט מיר אן און זעהט, דען
 איין גייסט האט נישט קיין פלייש און ביינער, וויא איהר זעהט ביי
 מיר. און וויא ער האט דאס געזאגט: האט ער זיי געווינען דיא
 הענט און פיס. זיי האבען פאר שמחה נאך נישט געגלויבט, און
 האבען זיך געווינדערט, און ער האט זיי געזאגט: האט איהר דא
 עטוואס צו עסען? זיי האבען איהם געגעבען איין שטיק פאן איין
 געבראטענעם פיש, און פאן האניג. און ער האט גענומען, און האט
 פאר זייערע אויגען געגעסען. און האט זיי געזאגט: דויע זענען
 דיא ווערטער, וועלכע איך האב אייך געזאגט ווען איך בין נאך
 מיט אייך געווען: דאס עס מוז דערפילט ווערען אלעס, וואס איז
 געשריבען געווארען אויף מיר אין דער תורת משה, נביאים און
 תהלים. דאמאלסט האט ער אויפגעעפענט זייער פארשטאנד
 צו פארשטעהן דיא שריפט (תנ"ך). און האט זיי געזאגט: אזוי איז
 געשריבען, דאס דער משיח זאל ליידען, און אויפגען דריטען טאג
 אויפשטעהן פאן דיא טויטע. און דאס עס זאל געפרעדיגט ווערען
 אין זיין נאמען תשובה און פארנעבונג דער ווינדען, צו אלע פעלקער,
 אנצופאנגען פאן ירושלים. איהר זענט דארויף עדות. און איך
 וועל שיקען דיא הבטחה פאן מיין פאטער איבער אייך; איהר
 אפער ויצט אין דער שטאדט ירושלים ביז איהר וועט פאקליידעט
 ווערען מיט קראפט פאן אויבען. און ער האט זיי ארויס
 געפיהרט פאן דער שטאדט ביז בית-עניא, און האט אויפגעהויבען
 זיינע הענט, און האט זיי געבענשט. און ווען ער האט זיי געבענשט,
 האט ער זיך געשיידעט פאן זיי, און איז דערהויבען געווארען צום
 הימל. זיי האבען זיך געבוקט צו איהם, און האבען זיך
 אמגעקערט קיין ירושלים מיט גרויס שמחה. און זיי זענען
 שטענדיג געווען אין בית המקדש, און האבען געלויבט און
 געריהט גאט. אמן!

דאס עוואנגעליום פאן יוחנן

א אין אנפאנג איז געווען דאס ווארט, און דאס ווארט איז
 2 געווען ביי גאט, און גאט איז געווען דאס ווארט. דאס
 3 וועלכע איז געווען פאן אנפאנג ביי גאט. אלדינג איז דורך
 דעם געווארען, און אן דעם וואלט נישט געווארען, דאס וואס איז
 4 געווארען. און אין איהם איז געווען לעבען, און דאס לעבען איז
 5 געווען ליכט פאר דיא מענשען. און דאס ליכט שיינט אין דער
 6 פינסטערנישט און דיא פינסטערנישט האט עס נישט אנגענומען. עס
 7 איז געווען איין מענשגעשיקט פאן גאט; ויין נאמען איז געווען יוחנן.
 ער איז געקומען פאר איין עדות, ער זאל עדות זאגען אויף דעם
 8 ליכט, כדי אלע זאלען גלויבען דורך איהם. ער איז נישט געווען
 9 דאס ליכט, נאר צו זאגען עדות אויף דעם ליכט. עס איז
 געווען דאס אמת'ע ליכט, וואס לייכט צו יעדען מענשען וואס
 10 קומט אין דער וועלט. ער איז געווען אין דער וועלט, און דיא
 וועלט איז דורך איהם געווארען, און דיא וועלט האט איהם נישט
 11 דערקאנט. ער איז געקומען צו זיינע, און זיינע האבען איהם
 12 נישט אויפגענומען. אבער וויפיל עס האבען איהם אנגענומען, דיא
 האט ער געגעבען מאכט צו ווערען גאטשעס קינדער, דיא וועלכע
 13 גלויבען אין ויין נאמען. דיא וועלכע זענען געבאָרען נישט פאן
 בלוט, נישט פאן דעם פלייש ווילען, נישט פאן איין מאנס תאוה,
 14 נאר פאן גאט. און דאס ווארט איז געווארען פלייש, און האט
 צווישען אינו געוויינט און מיר האבען געזעהען ויין הערליכקייט,
 ווא דיא הערליכקייט פאן בן יחיד צו ויין פאטער, פול מיט
 15 גנאדע און אמת. יוחנן האט אויף איהם עדות געזאגט, געשרייען
 און געזאגט: דינער איז דער וואס איך האב געזאגט אויף איהם דער

יוחנן א

וועלכער קומט נאך מיר איז פאר מיר געוועזען. ווייל ער איז
פריהער פאן מיר געוועזען. אין פאן ויין פולקייט האבען מיר
אלע מקבל געווען גנאדע פאר גנאדע. דען דיא תורה איז
געגעבען געווארען דורך משה'ן, גנאדע און אמת אבער זענען
דורך ישוע המשיח געקומען. נאטט האט קיין מאל קיינער נישט
געזעהן, דער בן יחיד וועלכער איז אין בונעם פאן דעם פאטער
דער האט איהם געקאנט געמאכט. און דאס איז דיא עדות
פאן יוחנן, ווען דיא אידען האבען געשיקט פאן ירושלים כהנים
און לויים צו פרעגען איהם, ווער ביסט דו? האט ער מודה
געווען, און נישט פארלייקענט, מודה געווען און געזאגט, איך בין
נישט דער משיח. און מען האט איהם געפרעגט וואס דען? ביסט
דו אלהו? ער האט געזאגט: ניין, איין נביא? האט ער
געענטפערט ניין. ווי האבען איהם געזאגט: ווער דען ביסט דו?
כדי מיר זאלען געבען צו דיא וואס האבען אויגן געשיקט איין
ענטפער: וואס זאגסט דו וועגען דיר אליין? ער האט געזאגט:
איך בין איין קול וואס שרייט אין דער מדבר: גלייכט אויס
דעם וועג פאן נאטט, וויא ישעיה הנביא האט געזאגט, דיא
געשיקטע זענען געווען פאן דיא פרושים. און ווי האבען איהם
געפרעגט: פאר וואס דען טובל'סט דו, ווען דו ביסט נישט
דער משיח, נישט אלהו, נישט איין נביא? יוחנן האט זיי
געענטפערט און געזאגט: איך טובל אין וואסער, צווישען איין
אבער שטעהט איינער, וועלכען איהר קאנט נישט. ער איז דער,
וועלכער קומט נאך מיר, נור ער איז געווען פאר מיר, איך בין
נישט ווערט דיא שנירלאך פאן ווינע שיד אב צו בינדען. דאס איז
געשעהען אין בית עברה, ביים ירדן, וואו יוחנן האט געטובל'ט.
אויף דעם אנדערען טאג האט יוחנן געזעהען ישוע קומט צו
איהם, און ער האט געזאגט: זעהט, נאטטעס שעפס, וועלכער
געמט אוועק דיא זינד פאן דער וועלט. דווער איז עס פאן
וועלכען איך האב געזאגט: נאך מיר קומט איין מאן, וועלכער
איז דיא פאר מיר, ווייל ער איז פריהער פאר מיר געוועזען.
איך האב איהם נישט געקאנט, נור כדי ער זאל אנפלעקט ווערען
פאר דיא ישראל בין איך געקומען טובל'ען אין וואסער. און

יוחנן האט אזוי עדות געזאגט: איך האב געזעהען דעם רוח
 הקדש אראפקומענדיג פֿאן הימל, אזוי וויא איין טויב, און
 האט גערוט אויף איהם. איך האב איהם ניט געקאנט, נור דער
 33 וואס האט מיך געשיקט זיבליען מיט וואסער האט מיר געזאגט:
 אויף וועמען דוא וועסט זעהען דען רוח אראב קומען און ריזען
 34 דער איז דער, וועלכער זיבליט מיט דעם רוח הקדש. און
 איך האב געזעהען און האב עדות געזאגט, דאס דיזער איז דער
 35 גאטמטעס זאחן. אויף דעם אנדערען טאג איז יוחנן נאך איין מאל
 36 געשטאנען און צוויי פֿאן ווינע תלמידים, און ווען ער האט
 געזעהען ישוע'ן געהענדיג האט ער געזאגט, זעהט, גאטמטעס שטעם.
 37 ווען ווינע תלמידים האבען געהערט פֿאן איהם דיא ווערטער זענען
 38 זיי נאך געגאנגען נאך ישוע'ן. ישוע האט זיך אומגעקערט און האט
 זיי דערזעהען געהענדיג, און ער האט זיי געזאגט: וואס דארפט
 39 איהר? זיי האבען צו איהם געזאגט: רבי וואו וויינסט דוא? ער
 זאגט זיי: קומט וועט איהר זעהען, זיי זענען געגאנגען און האבען
 געזעהען וואו ער וויינט, און זענען ביי איהם געבליבען דווען טאג.
 40 עס איז געווען ארום דער צענטער שעה. איינער פֿאן דיא צוויי, וואס
 האבען געהערט פֿאן יוחנן און זענען איהם נאכגעגאנגען, איז
 41 געווען אנדרי, שמעון פֿטרים ברודער, ער האט צום ערשטען
 געטראפען זיין ברודער שמעון און זאגט איהם: מיר האבען
 42 געפונען דען משיח דאס הייסט פֿריסטוס, און האט איהם
 געבראכט צו ישוע'ן, און ישוע האט איין קוק געטאן אויף איהם
 און זאגט: דוא שמעון בן יונה, דוא וועסט גערופען ווערען כיפא,
 43 דאס מיינט מען: פֿטור. אויף דעם אנדערען טאג האט ישוע
 געוואלט געהן קיין גליל און ער געפינט פיליפוס'ן און זאגט איהם:
 44 געה מיר נאך. פיליפוס איז געווען פֿאן בית צידה, אנדרי, און
 45 פֿטרים שטאדט. פיליפוס טרעפט נתנאל'ן און זאגט איהם:
 מיר האבען געפונען דעם, פֿאן וועלכעם עס האבען געשריבען
 משה אין דער תורה און דיא נביאים, ישוע בן יוסף פֿאן נצרת.
 46 נור נתנאל זאגט איהם: קאן דען עטוואס גוטעס פֿאן נצרת זיין?
 47 פיליפוס זאגט איהם: קום און זעה, ווען ישוע האט געזעהען
 נתנאל'ן קומען צו איהם, האט ער אויף איהם געזאגט: זעה איין

יוחנן א ב

אָמ'ען בן ישראל, אין וועלכען עס איז קיין פאלשקייט ניט
 דא. נתנאל ואָנט איהם: פאן וואָנען קאָנסט דוא מיך? ישוע
 האט איהם גענומפערט: נאך איידער פיליפוס האט זיך
 גערופען, ווען דוא ביסט געווען אונטער דעם פייגענבוים, האב
 איך זיך געזעהען. נתנאל ענטפערט איהם און ואָנט: רבי, דוא
 ביסט דער גאטמערס ואָהן! דוא ביסט דער מלך פאן דיא
 ישראל. ישוע ענטפערט איהם און ואָנט: דוא גלויבסט, ווייל
 איך האב זיך געזאָגט: איך האב זיך געזעהען אונטער דעם
 פייגענבוים, דוא וועסט זעהן גרעסערעס דערפון. און ואָנט
 איהם: אין אָמ'ען, אין אָמ'ען, ואָג איך אייך: פאן יעצט אָן
 וועט איהר זעהן דעם הימל אָפּען, און דיא מלאכים פאן גאט
 ארויפגעהן און אראפגעהן אויף דעם בן האָדס.
 אויף דעם דריטען טאג איז געווען איינע חתונה אין קנא פאן ב
 גליל, און ישוע'ס מוטער איז דארט געווען. ישוע מיט זיינע תלמידים
 זיינען אויך געווען גערופען אויף דער חתונה. און אזוי וויא עס
 איז אויסגעגאנגען דער וויין, האט ישוע'ס מוטער איהם געזאָגט:
 זיי האבען קיין וויין ניט. ישוע ואָנט איהר: וואס האב איך מיט
 זיך אַש? מין שעה איז נאך ניט געקומען. זיין מוטער האט
 געזאָגט דיא משרתים: וואס ער וועט זיך זאָגן, דאס טהוט.
 און דא איז געווען זעכס שטייגערנע וואסערקריג, וועלכע זענען
 דארט געשטאנען צום וואשען זיך, וויא דער מנהג פאן דיא
 אידען, וואס האבען געהאלטען צוויי אָדער דריי מאס. ישוע
 ואָנט זיי: פילט אָן דיא כלים מיט וואסער, און זיי האבען זיי
 אנגעפילט ביז ארויף. און ואָנט זיי: שעפט אָן און טראגט צו
 דעם סארנוער, און זיי האבען עס אונעקגעטראָגען. ווען דער
 סארנוער האט פערזוכט דיא וואסער, וואס איז וויין געווארען,
 ער האט ניט געוויסט פאן וואָנען דער וויין האט זיך גענומען, נור
 דיא משרתים וואס האבען געשעפט וואסער האבען געוואוסט
 האט ער צוגערופען דעם חתן. און ואָנט איהם: יעדער מענטש
 ניט פריהער גוטען וויין און נאך דעם, ווען מען האט זיך
 אנגעטרונקען, דעם ערגערן, דוא אָבער האסט דעם גוטען וויין
 געהאלטען ביז יעצט. דערמיט האט ישוע געמאכט דעם אנפאנג

פֿאַן ווײַנע וואונדער אין קנָה פֿאַן גליל, און האט אנפֿלעקט ווײַנע
הערליכקייט; און ווײַנע תלמידים האָבען געגלויבט אין איהם.
נאָך דעם איז ער געקומען קיין כּפּר נחום; ער איז ווײַן
מוטער, און ווײַנע ברודער, און ווײַנע תלמידים, און ווײַן
דאָרטען געווען ווײַנע טעג. 12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

געטענעמט, און ישוע איז געקומען קיין ירושלים, און האט
געפונען, דאס אין בית המקדש האט מען פארקויפט אַקסען,
שאף און מויבען, און וועקסלער וועגן גענעסען. און ער האט
געמאכט איין בייטש פֿאַן שטריקלאך, און האט אלעמען אַרױס
געטריבען פֿאַן דעם בית המקדש, אויך דיא שאף און אַקסען,
און דאס געלד פֿאַן דיא וועקסלער האט ער צושאטען און דיא
מישען איבערגעקעהרט. און ער האט געזאגט צו דיא פארקויפֿערס
פֿאַן דיא מויבען: געמט דאס אונזעך פֿאַן דאנען, און מאכט ניט
מיין פֿאַטערס הויז פאר איין הויז פֿאַן האנדעל. ווײַנע תלמידים
האָבען ווײַך דערמאנט דאס עס איז געשריבען: "כי קנאת ביתה
אַבְרָהָם" (דיא קנאה פֿאַן דיין הויז האט מיך אויף גענעסען).
דיא אידען האָבען צו איהם געזאגט: וואס פאר איין צייכען ווײַנט
דיא אונז, דאס דוא דיועס טהוקסט? ישוע האט ווײַ געענטפֿערט
און געזאגט: צו וואָרפט דעם בית המקדש, און איך וועל איהם
אין דריי טעג אויפֿבויען. דארויף האָבען דיא אידען געזאגט:
דער בית המקדש האט ווײַך געבויט וועבט און פֿערציג יאָהר, און
דיא ווילסט איהם אין דריי טעג אויפֿבויען? ער אָבער האט
דאס געזאגט אויף דעם היכל פֿאַן ווײַן נוף. ווען ער איז
אויפֿגעשטאנען פֿאַן דיא מייטע, אזוי האָבען ווײַנע תלמידים ווײַך
דערמאנט דאס ער האט דאס געזאגט. און האָבען געגלויבט אין
דער שריפט (תנ"ך) און אין דעם וואָרט וואס ישוע האט געזאגט.
און ווען ער איז געווען אין ירושלים אויף דעם יום טוב
פֿאַן פֿסח האָבען פֿיל געגלויבט אין איהם, ווען ווײַ האָבען
געוועהען דיא וואונדער וואס ער האט געטאן. נור ישוע האט
ווײַך צו ווײַ ניט פארטרויט, ווייל ער האט אלעמען געקאנט. ער
האט ניט געדארפט פֿאַן קיינעם קיין עדות אויף מענשען, דען
ער האט אליין געוואוסט, וואס עס איז אין מענשען.

יוחנן ג

- צווישען דיא פרושים איז געווען איינער וואס ווין נאמען איז ג
געווען נקדימון, ער איז געווען איין עלסטער פאן דיא אידען.
ער איז געקומען צו ישוע'ן אין דער נאכט, און האט איהם ²
געזאגט: רבי! מיר ווייסען, דאס דוא ביסט איין לעהרער
געקומען פאן נאטט, דען אזעלכע וואונדער וויא דוא טהוסט קאן
קיינער ניט טאן, ווען נאטט איז ניט מיט איהם. ישוע האט ³
איהם געענטפערט און געזאגט: אין אמת'ען, אין אמת'ען, ואג
איך דיר: אויב איין מענש ווערט ניט פאן אויבען געבארען קאן
ער ניט זעהען דאס מלכות אל'הים. נקדימון זאגט איהם: וויא ⁴
קאן איין מענש געבארען ווערען, ווען ער איז שוין אלט? קאן
ער דען צום צווייטען מאל קומען אין ווין מוטערס לייב און
געבארען ווערען? ישוע האט איהם געענטפערט: אין אמת'ען ⁵
אין אמת'ען, ואג איך דיר: ווען איינער ווערט ניט געבארען פאן
וואסער און גייסט, אזוי קאן ער ניט אריין קומען אין דאס
מלכות אל'הים. דאס וואס איז געבארען פאן גייסט איז גייסט, ⁶
אבער דאס וואס עס איז געבארען פאן גייסט איז גייסט, וואונדער ⁷
דיך ניט דעריבער, וואס איך האב דיר געזאגט: דאס איהר
דארפט פאן אויבען געבארען ווערען. דער וויינר בלאזט, וואו ⁸
ער וויל, און דוא הערסט ווין קול, אבער ווייסט ניט פאן וואנען
ער קומט, און וואו הין ער געהט אוועק; אזוי איז מיט יעדען
וואס איז געבארען געווארען פאן דעם גייסט. נקדימון ענטפערט ⁹
און זאגט איהם: וויא קאן דאס ווין? ישוע ענטפערט און זאגט ¹⁰
איהם: דוא ביסט דער אידעשער לעהרער, און ווייסט עס ניט?
אין אמת'ען, אין אמת'ען ואג איך דיר: מיר רעדען פאן דעם ¹¹
וואס מיר ווייסען און מיר זאגען עדות פאן דעם, וואס מיר
האבען געזעהען, און איהר נעמט אונזער עדות ניט אן. ווען איך ¹²
האב אייך פאן ערדעשע זאכען געזאגט, און איהר גלויבט ניט,
וויא אזוי וועט איהר גלויבען ווען איך וועל אייך פאן הימעל'שע
זאגען. קיינער איז ניט ארויף געגאנגען אויפען הימעל, נור דער ¹³
וואס ער איז אראב געקומען פאן הימעל, דער בן האדם, וואס
איז אין הימעל. און אזוי וויא משה האט דערהויבט דיא שלאנג ¹⁴
אין דער מדבר, אזוי דארף דער בן האדם דערהויבט ווערען.

15 כְּדִי יַעֲדֶר וְעַר עִם גְּלִיבְט אִין אִיהֶם, וְאַל נִיט פֿערלאַרען
 16 ווערען, נור האַבען דאָס עוויגע לעבען. דען נאָט האָט אזוי
 געליבט דיא וועלט, דאָס ער האָט ווִין בֶּן יְחִיד געגעבען, כְּדִי
 יַעֲדֶר, ווער עִם גְּלִיבְט אִין אִיהֶם, וְאַל נִיט פֿארלאַרען ווערען.
 17 נור האַבען עוויגעס לעבען. דען נאָט האָט נִיט געשיקט ווִין
 וְאַהֲז אִין דער וועלט, כְּדִי צו פֿאַרמֶשפֿטן דיא וועלט, נור דאָס
 18 דיא וועלט וְאַל דורך אִיהֶם גערעטעט ווערען. ווער עִם גְּלִיבְט
 אִין אִיהֶם, ווערט נִיט פֿאַרמֶשפֿט, און דער נִיט גְּלִיבֶנער אִין
 שוין פֿאַרמֶשפֿט, דערפֿאַר וואָס ער האָט נִיט געגליבט אִין
 19 דעם נאָמען פֿאַן נאָטעס אַיינציגען וְאַהֲז. דאָס אִין אָפֿער דער
 מֶשפֿט: דאָס לִיבט אִין געקומען אִין דער וועלט, נור דיא
 מענשען האַבען מעהרער געליבט דיא פֿינֶקטערנעס, וויא דאָס
 20 לִיבט, ווייל וויערע מעשים זענען שלעכט געווען. דען יַעֲדֶר,
 וואָס טהוט שלעכטעס, האָט פֿינֶד לִיבט, און געהט נִיט צום
 לִיבט, כְּדִי עִם וְאַל ויך נִיט אַרויס ווייזען וויערע מעשים, דען
 21 ווי זענען שלעכט. דער אָפֿער, וואָס טהוט אַמת, קומט צום
 לִיבט, כְּדִי וויע מעשים וְאַלען אַנפֿלעקט ווערען, דאָס ווי אִין
 22 נאָט זענען געטאָן געוואָרען, נאָך דעם אִין יִשׁוּע מיט וויע
 תִּלְמִידִים געקומען אִין לאַנד יהוּדָה, און האָט דאַרשטן מיט ווי
 23 געוויינט און האָט טובֿל געווען. יוֹהָנָן האָט אויך געטובֿלט אִין
 עֵינוֹן, ביי שָׁלֹם, ווייל דאַרט אִין געווען פֿיל וואַסער, און ווי
 24 זענען געקומען און האַבען ויך געטובֿלט. דען יוֹהָנָן אִין נאָך נִיט
 25 געפֿאַנגען געוואָרען אִין דער תּפִּיסָה. דעריבער אִין געוואָרען
 אִין מַחְלָקַת צווישען יוֹהָנָן'ס תִּלְמִידִים און דיא אידען איבער
 26 דער רייניגונג. און ווי זענען צו אִיהֶם געקומען און האַבען אִיהֶם
 געוואָנט: רַבִּי! דער, וועלכער אִין מיט דיר געווען בייס ירדן,
 און אויף וועלכען דוא האָסט עדות געוואָנט, דויער טובֿלט,
 27 און אַלע געהען צו אִיהֶם. יוֹהָנָן האָט ווי געענטפֿערט און
 געוואָנט: אִין מענטש קאן אויף ויך נאָר נִיט געמען, ווען עִם ווערט
 28 אִיהֶם פֿאַן הִימֶל נִיט געגעבען. איהר אַליין זענט מיר דעריבער
 עדות, דאָס אִין האָב געוואָנט: נִיט אִין בֶּן דער משיח, נור אִין
 29 בֶּן געשיקט געוואָרען פֿאַר אִיהֶם. דער, וואָס האָט דיא פֿלֶה,

יוחנן ג ד

דער איז דער חתן: און דעם חתנים פריינד, וואס שטעהט און
הערט איהם, פרייט זיך מיט איין שמחה, ווען ער הערט דעם
קול פאן דעם חתן. דינע פריינד מיינע איז נון דערפילט.
30 ער דארף וואקסען גרעסער און איך דארף קלענער ווערען.
31 דער וואס ער קומט פאן אויבען, דער איז איבער אלעמען. און
דער וואס ער איז פאן דער ערד, איז פאן דער ערד, און רעט
פאן דער ערד, דער וואס ער קומט פאן הימעל, איז איבער
32 אלעמען. און וואס ער האט געוועהן און געווערט, זאגט ער
עדות, און קיינער נעמט זיין עדות נישט אן. דער וואס האט
33 אנגענומען זיין עדות, דער האט געהתם'עט, דאס נאמט איז
אמת. דען דער, וועלכען נאמט האט געשיקט, דער רעט נאמטעם
34 ווערמער, דען נאמט נישט מיט מאס דעם גייסט, דער
35 פאמער ליבט דעם זאדן, און אלץ האט ער אין זיין האנד
36 געגעבען. ווער עס גלויבט אין זאדן האט עוויגעס לעבען, און
דער וואס גלויבט נישט אין זאדן, וועט נישט זעהען קיין לעבען, נור
נאמטעם צארען וועט איהם זיין.
ווען ישוע איז געוואר געווארען דאס דיא פרושים האבען ד
געווערט, דאס ער פאקומט מעהרער תלמידים און טובל'ט וויא
יוחנן. ווען אויך ישוע אליין האט נישט געטובל'ט, נור וויינע
2 תלמידים. אזוי האט ער פארלאזט יהודה און איז ווידער געגאנגען
3 קיין גליל. ער האט בעדארפט דורך געהן דורך שמרון. און
4 ער איז געקומען אין איין שטאדט פאן שמרון, וואס מען האט
5 זיא גערופען סוכר, נאהענט פאן דעם שטיק לאנד, וואס יעקב
האט געגעבען צו זיין זאדן יוסף'ן. דארטען איז געווען יעקב'ס
6 ברוינען. ישוע, וואס איז געווען מיד פאן וועג, האט זיך אנדער
געזעצט ביים ברוינען. עס איז געווען נאהענט פאן דער זעכסטער
7 שעה. איין פרוי פאן שמרון איז געקומען שעפען וואסער, ישוע
8 זאגט איהר: גיב מיר צו טרינקען. דען וויינע תלמידים זענען
9 אנוועק געגאנגען אין שטאדט שפיין קויפען. דיא שומרנישע
פרוי זאגט איהם: וויא קענט דוא איין איד בעטען ביי מיר צו
טרינקען? דען איך בין איין שומרנית. דיא אידען האבען זיך
10 נישט געמישט מיט דיא שומרנים. ישוע האט איהר געענטפערט

יוחנן ד

קט

און געזאגט: ווען דוא וואלסט וויסען גאטטעס מתנה, און ווער
עס זאגט דיר: גיב מיר צו טרינקען, אזוי וואלסט ודוא אליין
ביי איהם געבעטען, און ער וואלט דיר געגעבען לעבעדיגע
11 וואסער. דיא פרוי זאגט איהם: הערר! דוא האסט נישט מיט
וואס צו שעפען, און דער ברוינען איז טיף, פאן וואנען וועט ביי
12 דיר ויין לעבעדיגע וואסער? ביסט דוא דען גרעסער פאן
יעקב אבינו, וועלכער האט אויז געגעבען דעם ברוינען? ער
אליין און וויינע קינדער און וויינע ביהמות האבען געטרינקען פאן
13 איהם. ישוע האט איהר געענטפערט און געזאגט: יעדער, ווער
14 עס טרינקט פאן דינע וואסער, ווערט ווידער דארשט. ווער
אבער עס וועט טרינקען דיא וואסער, וועלכע איך וועל איהם
געבען, דער וועט עוויג נישט דארשטען; נור דיא וואסער, וואס
איך וועל איהם געבען, וועט ווערען אין איהם איין קנואל, וואס
15 וועט קוועלען צום עוויגען לעבען. דיא פרוי זאגט איהם: הערר!
גיב מיר פאן דעם וואסער, כדי איך זאל קיין דארשט נישט
16 האבען, און זאל נישט קומען אהער וואסער שעפען. ישוע זאגט
17 איהר, געה רוף דיין מאן און קום אהער. דיא פרוי האט
געענטפערט און געזאגט: איך האב נישט קיין מאן. ישוע זאגט
איהר: דוא האסט אמת געזאגט, דאס דוא האסט נישט קיין מאן.
18 דען דוא האסט געהאט פינף מאנען, און דעם וואס דוא האסט
19 יעצט, איז דיר נישט קיין מאן, דוא האסט אמת געזאגט. דיא
פרוי זאגט איהם: הערר! איך ווע, דאס דוא ביסט איין גביא.
20 אונזערע עלטערען האבען מתפלל געווען אויף דעם בארג, איהר
אבער זאגט, דאס ירושלים איז דאס ארט וואו מען בעדארף
21 מתפלל ויין. ישוע זאגט איהר: גלויב מיר, דאס עס קומט איין
צייט, וואס מען וועט נישט אויף דעם בארג, נישט אין ירושלים,
22 מתפלל ויין צום פאטער. איהר ווייסט נישט צו וועמען איהר
ווייט מתפלל, מיר אבער ווייסען צו וועמען מיר וויינען מתפלל,
23 דען דיא ישועה איז פאן דיא אידען. נור עס וועט קומען איין
צייט, און זיא איז שוין געקומען, ווען אמת'ע בעטער וועלען
מתפלל ויין צום פאטער אין נייסט און אין אמת, דען אנעלכע
24 געבעט באגעהרט דער פאטער. גאטט איז איין גייסט, און דיא

וואס בעטען צו איהם דארפֿען בעטען אין גייסט און אין אַמת.
 דיא פֿרוי זאגט איהם: איך ווייס דאס דער משיח קומט, דאס
 25 הייסט: כריסטוס. ווען ער וועט קומען, אזוי וועט ער אינז אלעם
 אנזאנען. ישוע זאגט איהר: דאס בין איך, ווער עס רעט מיט
 26 דערנווילע זענען געקומען וויינע תלמידים, און האבען
 זיך געוואונדערט, דאס ער רעדעט מיט איין אשה. אבער קיינער
 האט ניט געזאגט: וואס ווילסט דוא? אדער פֿאן וואס רעטסט
 27 דוא מיט איהר? און דיא פֿרוי האט איבערגעלאזען איהר וואסער
 קרוג, און איז געגאנגען אין שטאדט, און האט צו דיא לייט געזאגט:
 קומט זעהט דעם מענשען, וועלכער האט מיר אלעס געזאגט,
 28 וואס איך האב געזאגט, איז ער ניט דער משיח? ווי זענען ארויס
 געגאנגען פֿאן דער שטאדט, און זענען צו איהם געגאנגען.
 29 דערנווילע האבען דיא תלמידים איהם געבעטען און געזאגט:
 רבי! עס, אבער ער האט ווי געזאגט: איך האב איין עסען
 30 וועלכען איהר ווייסט ניט. דעריבער האבען דיא תלמידים
 צווישען זיך גערעדט: האט איהם דען ווער געבראכט עסען,
 31 ישוע זאגט ווי: מיינ עסען איז צו טאן דעם רצון פֿאן דעם,
 32 וועלכער האט מיך געשיקט, און צו ענדען ויין ארבייט. זאגט
 33 איהר דען ניט, דאס נאך פֿיר חדשים וועט ויין דער תבואה שניט?
 און איך זאג אייך: הויבט אויף אייערע אויגען און זעהט דיא
 פֿעלדער, וויא אזוי ווי זענען ווייס געווארען און פֿארטיג געווארען
 34 צום שניידען. דער שניטער געמט לויין און זאמעלט איין דיא
 35 פֿרות צום עוויגען לעבען; און דער וויער און דער שניטער וועלען
 זיך צו זאמען פֿרייען. דען אין דזעם איז אַמת דאס ווארט:
 36 איינער ווייט און דער אנדערער שנייט. איך האב אייך געשיקט
 שניידען דאס, וואס איהר האט ניט געארבעט: אנדערע האבען
 געארבעט, און איהר זענט אריין געגאנגען אין וויער ארבייט.
 37 און פֿיל שמרונים פֿאן יענער שטאדט האבען אין איהם געגלויבט
 וועגען דיא רייד פֿאן דער פֿרוי, וואס זיא האט עדות געזאגט,
 38 דאס ער האט איהר געזאגט אלעס וואס זיא האט געזאגט. און
 39 ווען דיא שמרונים זענען צו איהם געקומען, האבען ווי איהם
 40 געבעטען, דאס ער זאל ביי ווי ויין. און ער איז דארט געווען

41 צוויי טעג. און פיל מעהר האבען געגלויבט וועגען זיין ווארט.
 42 און זיי האבען געזאגט דער פרוי: מיר גלויבען שוין ניט וועגען
 דייןע רייד, דען מיר אליין האבען געהערט און געוואר געווארען,
 דאס ער איז אין אמת'ען דער העלפער פאן דער וועלט, דער
 43 משיח. נאך צוויי טעג איז ער פאן דארטן אנועק געגאנגען
 44 און איז געגאנגען קיין גליל. דען ישוע אליין האט ערות געזאגט,
 45 דאס איין נביא האט ניט קיין כבוד אין זיין אייגענעם לאנד. ווען
 ער איז געקומען קיין גליל, האבען איהם דיא לייט פאן גליל
 אויפגענומען, ווייל זיי האבען געוועהען אלעס וואס ער האט געזאגט
 אין ירושלים אום יום טוב, דען זיי זענען אויך געגאנגען אויף יום
 46 טוב. און ישוע איז ווידער איין מאל געקומען קיין קנה פאן גליל,
 וואו ער האט פאן וואסער וויין געמאכט, אין כפר נחום איז געווען
 איין דינער פאן דעם מלך, וואס זיין זאהן איז קראנק געווען.
 47 ווען ער האט געהערט, דאס ישוע איז געקומען פאן יהודה קיין
 גליל, איז ער געקומען צו איהם און האט איהם געזעטען, דאס
 ער זאל קומען אויסהיילען זיין זאהן, וועלכער איז געווען ביים
 48 שטארבען. ישוע זאגט איהם: ווען איהר וועט ניט קיין צייכען
 49 און וואונדער גלויבט איהר ניט. דעם מלך'ס דינער זאגט איהם:
 50 הערר! קום ווילאנג מיין זאהן איז נאך ניט געשטארבען. ישוע
 זאגט איהם: געה! דיין זאהן איז געוונד. ער האט געגלויבט
 דעם ווארט, וואס ישוע האט געזאגט, און איז אנועק געגאנגען.
 51 אויף דעם וועג האבען איהם וויינע משרתים באגעגענט און האבען
 52 געזאגט: דיין זאהן איז געוונד. ער האט זיי געפרעגט: אין וואס
 פאר איין שעה איז איהם גרינגער געווארען, האט מען איהם
 געזאגט, געקומען אין דער זיבענטער שעה האט איהם דער
 53 קדחת אבגעלאזט. פאן דעם האט דער פאטער פערשטאנען,
 דאס עס איז געווען דיא זעלבע שעה, ווען ישוע האט איהם
 געזאגט: דיין זאהן איז געוונד, און ער אליין און זיין גאנצעס הויז
 54 האבען געגלויבט. דאס איז דער צווייטער וואונדער, וואס ישוע
 האט געמאכט ווען ער האט זיך אומגעקעהרט פאן יהודה קיין גליל.
 ה נאך דעם איז געווען דער איבעשער יום טוב, און ישוע איז
 2 געקומען קיין ירושלים. דארטען אין ירושלים איז געווען איין

יוחנן ה

מייד, ביי דעם שער הצאן, וועלכען מען האט אויף העברעיש
 גערופען: בית-חסדא, און האט געהאט פינף האללען. אין דינע ³
 האללען זענען געלעגען איין גרויסע סך קראנקע, בלינדע,
 הינקענדיגע, אויסגעדארטע, וועלכע האבען געווארט דיא באוועגונג
 פאן דעם וואסער. דען איין נאטמעס מלאך פלעגט פאן צייט ⁴
 צו צייט אראב קומען אין דעם מייד און האט באוועגט דעם
 וואסער, און ווער עס איז צום ערשטען אריין געגאנגען נאך דער
 באוועגונג פאן דעם וואסער, דער איז געווענד געווארען, פאן וואס
 פאר איין קראנקהייט עס האט געמעגט ווין. דא איז געווען איין ⁵
 מענש, וועלכער איז שוין אכט און דרייסיג יאהר קראנק געווען.
 ווען ישוע האט איהם געזעהען ליגענדיג, און איז געוואר געווארען ⁶
 דאס ער ליגט שוין איין לאנגע צייט, האט ער איהם געזאגט:
 דוא ווילסט געווענד ווערען? דער קראנקער האט איהם ⁷
 געענטפערט: וא הערר! איך האב אבער קיינעם ניט, ווער
 עס זאל מיך אראב לאזען אין דעם מייד, ווען דער וואסער
 באוועגט וויד; ווען איך קום, האט שוין איין אנדערער פאר מיר
 וויד אראב געלאזען. ישוע זאגט איהם: שטעה אויף, נעם מיט ⁸
 דיר דיין בעט און געה. און ער איז פאלד געווענד געווארען, און ⁹
 האט גענומען ווין בעט און איז אוועק געגאנגען, דאס איז געווען
 אום שבת. דעריבער האבען דיא אידען געזאגט דעם ¹⁰
 אויסגעהיילטען: היינט איז שבת, דוא מאדסט ניט טראגען דיא
 בעט. ער האט ווי געענטפערט: דער וואס האט מיך אויסגעהיילט, ¹¹
 דער האט מיר געזאגט: נעם דיין בעט און געה? ווי האבען ¹²
 איהם געפרעגט: ווער איז דער מענש, וועלכער האט דיר געזאגט:
 נעם דיין בעט און געה? דער אויסגעהיילטער האט אבער ניט ¹³
 געוואוסט, ווער ער איז, דען ישוע איז אריין צווישען דעם פיל
 פאלק, וואס איז געווען אויף דינען ארט. נאך דעם האט ישוע ¹⁴
 איהם געטראפען אין בית המקדש און האט איהם געזאגט: זעה
 דוא ביסט געווענד געווארען, וינדיג ניט מעהר, כדי עס זאל דיר ¹⁵
 ניט ערגער ווערען. דער מענש איז געגאנגען און האט דיא אידען
 געזאגט, דאס דער, וואס האט איהם אויסגעהיילט, איז ישוע.
 און דיא אידען האבען אנגעהויבען צו רדפן ישוען און האבען ¹⁶

געווקט איהם צו הרג'ען, דער פאר וואס ער האט אנעלכעם
 17 אום שבת געמאן. און ישוע האט זיי געזאגט: מיין פאטער
 18 ארבייט ביז יעצט, און איך ארבייט אויך. און דיא אידען האבען
 נאך געהערער געווקט איהם צו הרג'ען ניט נור דער פאר, וואס
 ער האט מחלל שבת געווען, נור אויך דערפאר, וואס ער רופט
 19 גאט מיין פאטער, און מאכט זיך גלייך צו גאט. ישוע האט
 געענטפערט און געזאגט: אין אמת'ען, אין אמת'ען, ואג איך
 אייך: דער זאהן קאן נאר ניט טאן פאן זיך אליין, אויסער ווען
 ער זעהט ניט דעם פאטער עמוואס טאן, דען וואס ער זעהט,
 20 דאס זעהט אויך דער זאהן. דען דער פאטער ליבט דעם זאהן
 און ווייזט איהם אלעס, וואס ער אליין זעהט; און ער וועט איהם
 21 ווייזען גרעסערע מעשים, דאס איהר וועט זיך וואונדערען. דען
 אזוי וויא דער פאטער איז מ'ה מ'תים, אזוי איז דער זאהן מ'ה
 22 וועמען ער וויל. דען דער פאטער משפט קיינעם ניט, נור דעם
 23 גאנצען משפט האט ער אנגעקענט געגעבען צום זאהן. כדי אלע
 זאלען פבויר געבען דעם זאהן, אזוי וויא זיי גיבען פבויר דעם
 פאטער, ווער עס ניט ניט פבויר דעם זאהן דער ניט אויך ניט
 24 קיין פבויר דעם פאטער וועלכער האט איהם געשיקט. אין
 אמת'ען, אין אמת'ען, ואג איך אייך: דער ווער עס הערט מיין
 ווארט און גלויבט אין דעם, וועלכער האט מיך געשיקט, דער
 האט עוויגעס לעבען. און קומט ניט צום משפט, נור ער איז
 25 איבער געגאנגען פאן טויט צום לעבען. אין אמת'ען, אין אמת'ען,
 ואג איך אייך: עס קומט אן איין צייט, און ויא איז שוין געקומען,
 וואו מ'תים וועלען הערען, דעם קול פאן גאט'עם זאהן, און ווען
 26 זיי וועלען הערען וועלען זיי לעבענדיג ווערען. דען אזוי וויא
 דער פאטער האט אין זיך אליין לעבען, אזוי אויך האט ער
 27 געגעבען דעם זאהן צו האבען לעבען אין זיך אליין. און האט
 איהם געגעבען מאכט צו משפט'ן, ווייל ער איז דער בן האדם.
 28 פארוואונדערט אייך ניט איבער דויעם, דען עס קומט דיא צייט,
 אין וועלכער אלע, וועלכע געפינען זיך אין דיא קברים וועלען
 29 דערהערען דעם קול פאן דעם גאט'עם זאהן. און דיא וואס
 האבען גוטעס געטאן וועלען ארויסקומען צום אויפשטעהנג פאן

יוחנן ה

לעבֿען. און דיא וואס האבֿען שלעכטעס געטאן, צום אויפֿשטעהונג
פֿאן משפֿט. איך קאן פֿאן מיר אליין גארנישט טאן, וויא איך
30 הער אזוי משפֿט איך; און מיין משפֿט איז גערעכט, דען איך וויד
ניט מיין ווילען, נאר דעם ווילען פֿאן דעם פֿאטער, וועלכער האט
31 מיך געשיקט. אויב איך זאג עדות אויף זיך אליין, אזוי איז מיין עדות
32 ניט אמת. עס איז דא איין אנדערער, וואס זאגט עדות אויף
מיר: און איך ווייס, דאס עס איז אמת דיא עדות, וואס ער זאגט
33 אויף מיר. איהר האט געשיקט צו יוחנן, און ער האט עדות
34 געזאגט אויף דעם אמת. נאר איך געהם ניט אן קיין עדות פֿאן
אין מענשען, איך זאג נאר דאס, פֿדי איהר זאלט גערעכטעט ווערען.
35 ער איז געווען דאס לייכט, וואס ברענגט און לייכט, נאר איהר
36 האט אייגע קליינע צייט געוואלט זיך פֿרייען אין זיין לייכט. איך
האב איין עדות איין גרעסערען פֿאן יוחנן: דען דיא מעשים,
וועלכע דער פֿאטער האט מיר געגעבֿען צו פֿאלגענדען, דינע
מעשים, וואס ווערען דורך מיר געטאן, זאגען עדות אויף מיר,
דאס דער פֿאטער האט מיר געשיקט. און דער פֿאטער, וואס
37 האט מיך געשיקט, האט אליין עדות געזאגט אויף מיר, נאר איהר
האט קיין מאל זיין קול ניט געהערט, און זיין געשטאלט ניט
38 געזעהען. און איהר האט ניט זיין ווארט וואס ווייזט אין אייך,
39 ווייל איהר גלויבט ניט דעם, וועלכען ער האט געשיקט. איהר
פֿארשט אין דיא שריפטען (תנ"ך), אין וועלכע איהר גלויבט
געווינעס לעבֿען צו האבֿען, און זיי וויינען עס, וועלכע פֿאן מיר
40 עדות זאגען. נאר איהר ווילט ניט קומען צו מיר, פֿדי צו האבֿען
41 דאס לעבֿען. איך געהם ניט קיין פֿבוד פֿאן מענשען. נאר איך
42 קאן אייך, דאס איהר האט ניט אין זיך לייכע צו גאט. איך
43 בין געקומען אין דעם נאמען פֿאן מיין פֿאטער, און איהר נעמט
מיך ניט אן, ווען אבער איין אנדערער קומט אין זיין אייגענעם
44 נאמען, איהם וועט איהר אנגעהמען. וויא קאנט איהר גלויבען,
ווען איהר נעמט איינער פֿאן דעם אנדערען פֿבוד, און דעם פֿבוד
אבער, וואס ער איז פֿאן דעם איינציגען גאט, דעם זוכט איה.
45 ניט, דענקט ניט, דאס איך וועל אייך פֿארקלארען פֿאר דעם
פֿאטער, עס איז דא אויף אייך איין מקטרג, משה, דער אויף

46 וועלכען איהר האפט. דען ווען איהר וואלט האבען געגלויבט אין משה'ן אזוי וואלט איהר מיר אויך געגלויבט, דען ער האט פאן מיר געשריבען. ווען איהר גלויבט נישט אין וויינע שריפטען וויא וועט איהר אין מיינע ווערטער גלויבען.

- 1 נאך דעם איז ישוע געגאנגען אויף יענער ווייט ים פאן גליל, וואס איז ביי טבריה. פיל פאלק איז איהם נאכגעגאנגען, ווייל ווי האבען געזעהען וויינע וואונדער, וואס ער האט געטאן מיט דיא קראנקע. ישוע איז ארויף געגאנגען אויף איין בארג, און איז דארט געזעסען מיט וויינע תלמידים. עס איז אבער נאעהנט פאר פסח, דער אידעשער יום טוב געוועזען. ווען ישוע האט אויפגעהויבען וויינע אויגען און געזעהען, דאס פיל פאלק קומט צו איהם, האט ער געזאגט צו פיליפוס; וואו וועלען מיר ברויט קויפען כדי ניי נאלען האבען צו עסען? דאס האט ער געזאגט, כדי איהם אויס צו פרוכען, דען ער אליין האט געוואוסט, וואס ער האט געוואלט מאכען. פיליפוס האט איהם געענטפערט: צוויי הונדערט דינר וועט נישט גענוג זיין אויף ברויט, דאס זעען פאן ווי נאל אנקומען איין שטיקעל. איינער פאן וויינע תלמידים אנדריי, שמעון פטרים איין ברודער, זאגט צו איהם: דא איז דא ביי איין אינגעל פינגער געשטענע ברויט און צוויי פישלאך, 10 נור וואס איז דאס פאר אזוי פיל פאלק? ישוע האט געזאגט: הייסט ווי ויך אויס צו זעצען, אויף דעם ארט איז געוועזען פיל גראז. און דא לייט האבען ויך אויסגעזעצט, איין צאל איין ערך פאן פינגער טויזענט. ישוע האט גענומען דאס ברויט איין ברקה געמאכט, און צו טיילט צו וויינע תלמידים, און דא תלמידים צו דיא וועלכע זענען געזעסען, אזוי אויך דיא פיש, 12 זעען וויפיל ער האט געוואלט. און ווען ווי זענען זאט געווארען, האט ער געזאגט צו וויינע תלמידים: נעמט צו נויף דיא ברעקלאך וואס זענען איבערגעבליבען, דאס עס נאל נאךניט פארלארען ווערען. 13 און ווי האבען צוזאמען גענומען, און האבען אנגעפילט צוועלף קערב מיט ברעקלאך פאן דיא פינגער געשטענע ברויט, וואס זענען איבערגעבליבען פאן דיא וואס האבען געזעסען. 14 דאמאלסט האבען דיא מענשען, וואס האבען געזעהען דעם

יוחנן ו

וואונדער וואס ישוע האט געמאכט געזאגט: דער איז אין אמתען
דער נביא, וועלכער דארף קומען אין דער וועלט אריין. און
ישוע איז געוואר געווארען, דאס מען וויל קומען איהם האפען כדי
מען זאל איהם מאכען פאר איין מלך, איז ער ווידער אוועק אויף
איין בארג איינער אליין. ווען עס איז אנווענד געווארען, אזוי ווינען
ווינע תלמידים אראב געגאנגען צום ים. און זענען אריין געגאנגען
אין איין שיף און האבען זיך אריבער געשיפט אויף יענער זייט
ים קיין כפר-נחום. עס איז פינסטער געווארען, און ישוע איז צו
זיי גיט געקומען. דער ים האט זיך דערהויבען, ווייל עס האט
געבלאזען איין שטארקער ווינד. ווען זיי זענען אבערפאהרען
איין ערך פאן פינף און צוואנציג, אדער דרייסיג סטאדיען האבען
זיי דערזעהען ישוע'ן געהענדיג אויפען ים, און ער קומט געהענטער
צו דער שיף און זיי האבען זיך דערשראקען. נור ער האט זיי
געזאגט: איך בין דאס, פירכטעט אייך ניט. זיי האבען געוואלט
נעמען ישוע'ן אין דער שיף, און באלד איז דיא שיף צו געקומען
צום בארטען, וואהין זיי האבען זיך געשיפט. אויף דעם
אנדערען טאג האט דאס פאלק, וואס איז געשטאנען פאן יענער
זייט ים, געזעהען, דאס דארטען איז אויסער דער שיף, אין
וועלכער ווינע תלמידים זענען אריין געגאנגען, קיין אנדערע ניט
געוועזען. און דאס ישוע איז גיט אריין געגאנגען אין דער שיף
מיט ווינע תלמידים, און ווינע תלמידים האבען זיך אליין אוועק
געשיפט. דערוויילע זענען פאן טבריה אנדערע שיפען אנגעקומען
גאנצענט פאן דעם ארט וואו זיי האבען געגעסען דאס ברויט.
וואס דער הערר האט איין ברכה געמאכט. דעריבער ווען דאס
פאלק האט דערוועהן, דאס ישוע איז דא גיט דא, און דיא
תלמידים זענען אויך גיט דא, אזוי זענען זיי אריין געגאנגען, אין
דיא שיפען און האבען זיך אריבער געשיפט קיין כפר נחום
זוכען ישוע'ן. און ווען זיי האבען איהם געפונען אויף יענער זייט
ים, האבען זיי צו איהם געזאגט: רבי! ווען ביסטו דא אהער
געקומען? ישוע האט זיי גענטפערט און געזאגט: אין אמתען.
אין אמתען, זאג איך אייך: איהר זוכט מיך גיט ווייל איהר האט
געזעהען מינע וואונדער, נור ווייל איהר האט געגעסען דאס

27 בְּרוּיט און זענט זאט געווארען. אַרבייט ניט פאר שפייז, וואס
 ווערט פארלארען, נור פאר שפייז, וואס בלייבט צום עוויגען
 לעבען, וועלכע דער בן האדם וועט אייך געבען, דען איהם האט
 28 נאט דער פאטער געהת'עט. ווי האבען איהם געזאגט: וואס
 29 זאלען מיר טאן, דאס מיר זאלען נאטמעס ווערק טאן? ישוע
 האט ווי געענטפערט און געזאגט: נון, נאטמעס ווערק איז דאס
 30 איהר זאלט גלויבען אין דעם, וועמען ער האט געשיקט. דארויף
 האבען ווי איהם געזאגט: וואס פאר איין צייכען גיבסט דוא
 אונז, כדי מיר זאלען זעהען און דיר גלויבען, וואס וועסט דוא
 31 טאן? אונזערע עלטערן האבען געעסקען מן אין דער מדבר, וויא
 עס איז געשריבען: בְּרוּיט פֿאַן דעם הימעל האט ער ווי
 32 געגעבען עסען. ישוע האט ווי געזאגט: אין אמת'ען, אין אמת'ען,
 זאג איך אייך: ניט משה האט אייך געגעבען בְּרוּיט פֿאַן הימעל.
 33 נור מיין פאטער גיבט דאס אמת'ע בְּרוּיט פֿאַן הימעל. דען דאס
 בְּרוּיט פֿאַן נאטט איז דאס, וועלכעס געהט אראב פֿאַן הימעל,
 34 און גיבט לעבען דער וועלט. דארויף האבען ווי איהם געזאגט:
 35 הערר! גיב אונז שטענדיג אזוי איין בְּרוּיט. ישוע זאגט ווי: איך
 בין דאס בְּרוּיט פֿאַן לעבען; דער וואס קומט צו מיר וועט ניט
 הונגערען, און דער וואס גלויבט אין מיר וועט קיין מאל ניט
 36 דארשטען. נור איך האב אייך געזאגט: דאס ווען אייך איהר
 37 האט מיך געזעהען גלויבט איהר דאך ניט. אלץ וואס דער
 פאטער גיבט מיר, קומט צו מיר; און דער ווער עס קומט צו
 38 מיר וועל איך ניט ארויס טרייבען. דען איך בין אראב געקומען
 פֿאַן הימעל ניט דארויף, דאס איך זאל מיין ווילען טאן, נור
 דען ווילען פֿאַן דעם פאטער, וועלכער האט מיך געשיקט.
 39 אָבער דער ווילען פֿאַן דעם פאטער, וועלכער האט מיך געשיקט
 איז דאס פֿאַן דעם, וואס ער האט מיר געגעבען, זאל נאר ניט
 פערלארען ווערען, נור דאס אלץ אויפצונועקען אין דעם לעצטען
 40 טאג. דער ווילען פֿאַן דעם, וועלכער האט מיך געשיקט, איז
 דאס יעדער, וואס געהט דעם זאגן, און גלויבט אין איהם, זאל
 האבען עוויגעס לעבען; און איך וועל איהם אויפנועקען אין דעם
 41 לעצטען טאג. דיא אידען האבען אויף איהם פאריבעל געהאט

יוחנן ו'

דער פאר וואס ער האט געזאגט: איך בין דאס ברויט, וואס איז
 אראפ געקומען פאן הימל. און האבען געזאגט: איז ער דען
 42 נישט ישוע בן יוסף, וועלכענס פאטער און מוטער מיר קאנען?
 וויא אזוי דען זאגט ער: איך בין פאן הימל אראפגעקומען?
 43 ישוע האט זיי גענטפערט און געזאגט: זייט ניט אונצופרידען
 44 צווישען אייך. קיינער קאן נישט קומען צו מיר ווען דער פאטער,
 וועלכער האט מיך געשיקט, ציהט איהם נישט; און איך וועל
 45 איהם אויפנועקען אין דעם לעצטען טאג. אין דאס נביאים איז
 געשריבען: און אלע וועלען זיין געלעהרענט פאן נאט, יעדער
 וואס האט געהערט פאן דעם פאטער און האט זיך געלעהרענט,
 46 קומט צו מיר. דאס איז נישט, דאס איינער האט געוועהן דען
 פאטער, אויסער דער ווער עס איז פאן נאט; ער האט געוועהן
 47 דעם פאטער. אין אמת'ען, אין אמת'ען זאג איך אייך: ווער עס
 48 גלויבט אין מיר דער האט עוויגעס לעבען. איך בין דאס
 הימעלשע ברויט. אייערע עלטערן האבען געזעסען דעם מאן
 49 אין דער מדבר און זענען געשטארבען. דאס ברויט אבער,
 50 וואס קומט פאן הימל איז אזעלכעס דאס ווער עס עסט עס,
 שטארבט נישט. איך בין דאס ברויט פאן לעבען, וועלכעס איז
 51 אראפגעקומען פאן הימל, דער וואס עסט פאן דיזען ברויט
 וועט לעבען עוויג; דאס ברויט, וועלכעס איך וועל געבען איז
 מיין פלייש, וואס איך וועל אונעקגעבען פאר דעם לעבען פאן
 52 דער וועלט. דאמאלסט האבען דיא אידען אנגעהויבען ופזחים
 צו האבען צווישען זיך און געזאגט: וויא אזוי קאן ער אויז געבען
 53 עסען זיין פלייש? ישוע האט זיא געזאגט: אין אמת'ען, אין
 אמת'ען זאג איך אייך: ווען איהר וועט נישט עסען דאס פלייש
 פאן דעם בן האדם און נישט טרינקען זיין בלוט, אזוי וועט איהר
 54 אין זיך קיין לעבען נישט האבען. דער וואס עסט מיין פלייש
 און טרינקט מיין בלוט האט עוויגעס לעבען; און איך וועל איהם
 55 אויפנועקען אין דעם לעצטען טאג. דען מיין פלייש איז אין
 אמת'ען איין שפייז און מיין בלוט איז אין אמת'ען איין משקה.
 56 דער וואס עסט מיין פלייש און טרינקט מיין בלוט, דער איז
 57 אין מיר און איך אין איהם. אזוי וויא דער לעבענדיגער פאטער

האט מיד געשיקט, און איך לעב פאר מיין פאטער, אויך דער
 58 וואס עסט מיד וועט לעבען פאר מיר, דאס איז דאס ברויט,
 וואס איז אראב געקומען פאן הימל, ניט אזוי וויא אייערע
 עלטערן האבען געגעסען מן און זענען געשטארבען: דער וואס
 59 עסט דיזעס ברויט וועט לעבען עוויג. דאס האט ער גערעט אין
 60 שול, ווען ער האט געלעהרענט אין בפר נחום, פיל פאן זיינע
 תלמידים, ווען זיי האבען דאס געהערט האבען געזאגט: וואס
 61 פאר הארטע רעד; ווער קאן דאס הערען, נור ישוע האט
 דאס זעלבסט אין זיך געוואוסט דאס זיינע תלמידים זיינען
 דעריבער אונזופרידען, האט ער זיי געזאגט: איז דאס פאר
 62 אייך איין שטרויכלונג? און וויא ווען איהר וועט זעהען דעם בן
 63 האדם ארויפגעהן וואו ער איז פריהער געוועזען? דער גייסט
 איז עס, וועלכער לעבעדיג מאכט; דאס פלייש ניצט ניט, דיא
 64 ווערטער, וואס איך רעד צו אייך, זענען גייסט און לעבען. נור
 פאן אייך איז דא אייניגע אונגלויביגע, דען ישוע האט פאן אָנפאנג
 אן געוואוסט, ווער עס זענען אונגלויביגע, און ווער עס וועט איהם
 65 מסרין. און האט געזאגט: דעריבער האב איך אייך געזאגט:
 דאס קיינער קאן ניט קומען צו מיר, אויב דאס איז איהם ניט
 66 געגעבען געווארען פאן מיין פאטער. פאן דיזער צייט זענען
 פיל פאן זיינע תלמידים אונזעק געגאנגען פאן איהם, און זענען
 67 שוין מיט איהם ניט געגאנגען. דאמאלסט האט ישוע געזאגט צו
 68 דיא צוועלף: ווילט איהר אויך ניט אונזעק געהן? שמעון פֿטר
 האט איהם געענטפערט: הערר! צו וועמען זאלען מיר געהען?
 69 דוא האסט ווערטער פאן עוויגען לעבען. און מיר האבען געגלויבט
 און דערקענט, דאס דוא ביסט דער משיח, דער זאהן פאן דעם
 70 לעבעדיגען גאט. ישוע האט איהם געענטפערט: האב איך
 דען ניט אייך צוועלף אויסדערנוועלט? נור איינער פאן אייך
 71 איז איין שטן. דאס האט ער געזאגט, ווענען יהודה בן שמעון
 איש קריות, דען דער איז געוועזען פאן דיא צוועלף, און האט
 איהם געזאלט מסרין.

ז נאך דעם איז ישוע ארימגעגאנגען אין גליל, דען אין יהודה
 האט ער ניט געוואלט ארימגעהן, ווייל דיא אידען האבען איהם

יוחנן ז

- 2 געווקט צו הרג'ען. עס האט זיך גענעהקענט דער אידעשער יום
 3 טוב סבות. דאמאלסט האבען זיינע ברודער איהם געזאגט:
 4 געה אוועק פאן דאנען און געה קיין יהודה, כדי אייך דיינע
 5 תלמידים זאלען זעהען דיא מעשים, וואס דוא טוהסט. דען
 6 קיינער טוהט נישט עטוואס אין פארבארגענעם, ווען ער וויל זיך
 7 בעקאנט מאכען, ווען דוא מאכסט אזעלכע מעשים, בענווייז זיך
 8 פאר דער וועלט. דען אייך זיינע ברודער האבען אין איהם נישט
 9 געגלויבט. דארויף האט ישוע זיי געזאגט: מיין צייט איז נאך
 10 נישט געקומען, אייער צייט איז תמיד פארטיג. אייך קאן דיא
 11 וועלט נישט פיינד האבען, מיך אבער האט זיא פיינד, ווייל אייך
 12 זאגן עדות אויף איהר, דאס איהרע מעשים זענען בעסע. איהר
 13 געהט אויף יום טוב, און אייך וויל נאך נישט זעהן אויף יום טוב,
 14 ווייל מיין צייט איז נאך נישט דערפילט געווארען. דאס האט ער
 15 זיי געזאגט, און איז געבליבען אין גליל. נור ווען דיא
 16 ברודער זענען אוועק געגאנגען אויף יום טוב איז ער אייך
 17 געגאנגען, נישט עפענטליך, נור אין פערבארגענעם. דיא אידען
 18 האבען איהם געווקט אים יום טוב, און האבען געזאגט: וואו איז
 19 ער? פיל מחלוקת איז געווען איבער איהם צווישען פאלק:
 20 איינע האבען געזאגט, ער איז איין גוטער, און אנדערע האבען
 21 געזאגט: ניין, ער פארפיהרט דאס פאלק. נור קיינער האט נישט
 22 גערעדט פאן איהם עפענטליך, זיי האבען מוזא געהאט פאר
 23 דיא אידען. ווען עס איז שוין געווען אין האלבען יום טוב,
 24 איז ישוע אריין געגאנגען אין בית המקדש און האט געלעהרענט.
 25 און דיא אידען האבען זיך געוואונדערט און געזאגט: וויא קומט
 26 ער צו דיא שריפט (תנ"ך) געלעהרצאמקייט, ווען ער האט נישט
 27 געלעהרענט? ישוע האט זיי געענטפערט און געזאגט: מיין
 28 לעהרע איז נישט מיין, נאר פאן דעם וועלכער האט מיך געשיקט.
 29 ווער עס וויל טאן זיין ווילען דער פארשטעהט מיין לעהרע אויב
 30 זיא איז פאן גאט, אדער אייך רעד פאן זיך אליין. דער וואס
 31 רעדט, פאן זיך אליין, ווכט זיין אייגענעם פבור, אבער דער, וואס
 32 ווכט דעם פבור פאן דעם, וועלכער האט איהם געשיקט, דער
 33 איז אמת, און האט אין זיך נישט קיין אונזעכט. האט אייך דען

נים משה געגעבען דיא תורה? און קיינער פאן אייך טהומ נים
 20 דיא תורה, פאר וואס ווילט איהר מיד הרגנען? דאס פאלק
 האט איהם געענטפערט: איין שד איז אין דיר, ווער ווקט דיר
 21 צו הרגנען? ישוע האט געענטפערט און ווי געואנט: איין ווערק
 22 האב איך געטאן, און איהר אלע וואונדערט ויך. משה האט
 אייך געגעבען דיא מצות מילה (הגם ויא איז נים פאן משה'ן נור
 23 פאן דיא אבות) און איהר וויט מל איין זכר אום שבת, און
 אויב איין מענטש ווערט געמלט אום שבת, כדי עס זאל נים צו
 שטערט ווערען תורת משה; וואס געט איהר אויף מיר אין
 24 כעס דער פאר וואס איך האב איין גאנגען מענטשען אויסגעוויקלט
 אום שבת. משפט נים נאכען אנגעהען, נור משפט איין גערעכטען
 25 משפט, און אייניגע מענטשען פאן ירושלים האבען געואנט: איז
 26 ער נים דער, וועלכען מען ווקט צו הרגנען. און נון, ער רעדעט
 געפערטליך, און קיינער זאגט איהם נאר נים; אפער האבען ויך
 דיא עלסטע איבער געצויגט, דאס ער איז אין אמת'ען דער
 27 משיח? נור מיר קאנען איהם פאן וואנען ער איז; דער משיח
 ווען ער וועט קומען וועט קיינער נים וויסען פאן וואנען ער איז.
 28 דאמאלסט האט ישוע גערופען אין דער הויך, געלעהרענט און
 געואנט: איהר קענט מיד, און אויך ווייסט איהר פאן וואנען איך
 בין, און איך בין נים געקומען פאן מיר אליין, נור עס איז דא
 29 איין אמת'ער, וועלכער האט מיד געשיקט, איהם קענט איהר נים.
 30 איך קאן איהם, ווייל איך בין פאן איהם, און ער האט מיד
 געשיקט. און ווי האבען געזוכט איהם צו האפען, נור קיינער
 31 האט אויף איהם דיא האנד נים געלייגט, ווייל ויין שעה איז נאך
 נים געקומען. פיל פאן דעם פאלק האבען געגלויבט אין איהם
 און האבען געואנט: אויב דער משיח וועט קומען, וועט ער דען
 32 מעהר וואונדער טאן, וויא דער האט געטאן? דיא פרושים
 האבען דערהערט אנעלכע דבורים איבער איהם פאן דעם
 33 פאלק, האבען ווי און דיא עלסטע כהנים געשיקט דינער איהם
 צו האפען. און ישוע האט ווי געואנט: נאך איין קליינע צייט
 34 בין איך ביי אייך, און איך וועל געהען צו דעם, וועלכער האט
 מיד געשיקט. איהר וועט מיד ווקען און וועט מיד נים געפינען,

יוחנן ז

- 35 און וואו איך וועל זיין, קאנט איהר אהין ניט קומען. דיא אידען
 האבען איינער צו דעם אנדערען געזאגט: וואוהין וויל דער געהן;
 דאס מיר וועלען איהם ניט געפינען, אפשר וויל ער געהן צו דיא.
 וואס זענען צושפרייט אונטער דיא גריכען, און וועט לעהרנען
 36 דיא גריכען? וואס בעדייטען דיא ווערטער, וואס ער האט
 געזאגט: איהר וועט מיך ווכען און וועט מיך ניט געפינען, און
 37 וואו איך וועל זיין קאנט איהר אהין ניט קומען? אין דעם
 לעצטען גרויסע טאג פאן יום טוב איז ישוע געשטאנען און אין
 דערהויך געזאגט: ווער עס איז דארשטיג לאז ער קומען צו מיר
 38 און טרינקען. ווער עס גלויבט אין מיר וויא דיא שריפט (תנ"ך)
 זאגט, וועט פאן זיין לייב טייכען מיט לעבענדיגעס וואסער
 39 פליסען. דאס האט ער געזאגט אויף דעם גייסט, וועלכען דיא
 גלויביגע אין איהם וועלען מקבל זיין; ווייל עס איז נאך ניט
 געווען דער רוח הקדש געגעבען, ווייל ישוע איז נאך ניט
 40 פארהערליכט געווארען. פיל פאן דעם פאלק, ווען זיי
 האבען געהערט דזע ווערטער, האבען געזאגט: דער איז אין
 41 אמת'ען איין נביא. אנדערע האבען געזאגט: ער איז דער משיח.
 און נאך אנדערע האבען געזאגט: וועט דען דער משיח קומען
 42 פאן גליל? איז דען ניט געשריבען אין דיא שריפט (תנ"ך), דאס
 דער משיח וועט ארויסקומען פאן דוד'ס קינדער, פאן בית לחם,
 43 וואו דוד איז געווענען? און עס איז געווארען איין מחלוקת
 44 צווישען פאלק איבער איהם. אייניגע פאן זיי האבען איהם
 געוואלט האפען, נור קיינער האט אויף איהם דיא האנד ניט
 45 געלייגט. דיא דינער האבען זיך אומגעקערט צו דיא
 עלסטע כהנים און פרושים; און דזע האבען זיי געזאגט, פארנוואס
 46 האט איהר איהם ניט געבראכט? דיא דינער האבען געענטפערט:
 קיין מאל האט איין מענטש ניט גערעט אויף וויא דינער מענטש.
 47 דיא פרושים האבען צו זיי געזאגט: זענט איהר אויך פארפיהרט
 48 געווארען? האט דען איינער פאן דיא עלסטע אדער פרושים
 אין איהם געגלויבט? נור דאס פאלק, וואס קענען ניט דיא
 49 תורה, פערשאלטען זענען זיי. נקדימון, וועלכער איז געקומען
 50 צו איהם אין דער נאכט, איז געווענען איינער פאן זיי, און האט

- 51 וְיִי גֵּעָזְאנְטוּ: מִשְׁפֶּט דְּעֵן אונְטֵר תּוֹרָה אִין מֵעֲנִשְׁעֵן אַיִדֶּער זיא
52 הָעֵרֶמְט איהם אִים און ווייסט וואס ער האט געמאן? וְיִי האָבֵען
געענטפֿערט און געזאגט: בייסט דוא אָפֿשר אויך פֿאַן גליל?
קלעהר נאך, און זעה, דאס פֿאַן גליל איז קיין גבאי נישט אויפֿ־
53 געשטאנען. און יעדער איז אהיים געגאנגען.
ה' יִשׁוּע איז געגאנגען צום הר הנוֹתִים. אין דער פֿריה איז ער
ווידער געקומען אין בית המקדש און דאס גאנצע פֿאלק איז צו
3 איהם געקומען. ער איז געוועסען און האט ווי געלעהרענט. דיא
סופרים און פֿרושים האָבֵען געפֿראכט פֿאַר איהם איינע פֿרוי,
וואס מען האט איהר געחאפט אין איין נאוף, און ווען מען האט
4 זיא געשטעלט אין מיטען. האָבֵען ווי איהם געזאגט: רבי! דיא
5 פֿרוי איז געחאפט געווארען אין איין מעשה פֿאַן נאוף. און משה
האט אונז און דער תּוֹרָה באפוילען, אַזעלכע צו פֿארשטיינען.
6 וואס זאגסט דוא? דאס האָבֵען ווי גערעמט, פֿרי איהם צו פֿרויבֵען
און צו געפֿינען עטוואס מיט וואס איהם צו פֿארקלאַנגען. און
יִשׁוּע האט ויך אַראָפֿגעבוינען און האט געשריבֵען מיט דעם
7 פֿינגער אויף דער ערד. ווען ווי האָבֵען נאך איין מאל איהם
געפֿרעגט: האט ער ויך אהין געשטעלט און האט ווי געזאגט:
ווער פֿאַן אייך איז אן איין זינדע, דער זאל דעם ערשטען שטיין
8 אויף איהר וואַרפֿען. און האט ווידער ויך אַראָפֿגעבוינען, און
9 האט געשריבֵען אויף דער ערד. ווען ווי האָבֵען דאס געהערט:
האט ווייטער געוויסען ווי געשטראפט, און ווי זענען איינער נאך
דעם אַנדערען ארויסגעגאנגען, פֿאַן דיא עֶלֶסְטע ביז דיא אינגסטע,
און יִשׁוּע איז איינער אליין געבליבֵען. און דיא פֿרוי, וועלכע איז
10 אין מיטען געשטאנען. יִשׁוּע האט ויך אַהינגעשטעלט, און ווען
ער האט קיינעם נישט געזעהען, אויסער דער פֿרוי, האט ער איהר
געזאגט: אשה! וואו זענען דייע בעשולדיגער? קיינער האט דיך
11 נישט פֿעראורטיילט? זיא האט געענטפֿערט: קיינער נישט הערר!
יִשׁוּע זאגט איהר: אויך איך פֿעראורטייל דיר נישט, געה דיין וועג,
12 און זינדיג נישט מעהר. יִשׁוּע האט נאך גערעמט צו ווי און
האט געזאגט: איך בין דאס לויב פֿאַן דער וועלט, ווער עס וועט
מיר נאך געהן וועט נישט געהן אין דער פינסטער, נור ער וועט

יוחנן ח

- 13 האַבען דאס ליכט פֿאַן לעבען. דאמאלסט האַבען איהם דאָ פֿרושנים געזאָגט: דאָ זאָנסט עדות אויף דיר אליין, איז דיין עדות נישט אַמת. ישוע האָט וויי איין ענטפֿער געזאָגט: אַפילו ווען
 14 איך זאל עדות זאָגען אויף מיר אליין איז מיין עדות אַמת, ווייל איך ווייס, פֿאַן וואָגען איך בין געקומען, און וואוהיין איך געה, אָבער איהר ווייסט נישט פֿאַן וואָגען איך בין, און וואוהיין איך געה.
 15 איהר טהוט משפֿטן, נאך דעם פֿלייש נאָר, איך אָבער משפֿט נישט קיינעם. און אויב איך משפֿט, אזוי איז מיין משפֿט אַמת, ווייל אין בין נישט איינער, נור איך און דער פֿאטער, וועלכער
 17 האָט מיך געשיקט. און אויך אין איינער תּוֹרָה איז געשריבען, דאס עדות פֿאַן צוויי מענשען איז אַמת. איך אליין זאָג עדות
 18 אויף מיר און דער פֿאטער, וועלכער האָט מיך געשיקט זאָגט עדות אויף מיר. און ווי האַבען איהם געזאָגט: וואו איז דיין
 19 פֿאטער? ישוע האָט געענטפֿערט: איהר קאנט מיך נישט, און נישט מיין פֿאטער, ווען איהר זאָלט מיך קאנען, אזוי זאָלט איהר
 20 מיין פֿאטער געקענט. דינע רעד האָט ישוע גערעדט אין בית האַזר (שאטן קאמער) ווען ער האָט געלעדעט אין בית המקדש, און קיינער האָט איהם נישט גענומען, ווייל עס איז נאך
 21 נישט געקומען זיין שעה. ישוע האָט וויי נאך איין מאל געזאָגט: איך געה אַוועק, און איהר וועט שטארבען אין אייערע זינד, וואו היין איך געה קאנט איהר נישט
 22 קומען? דאָ אידען האַבען געזאָגט: ווייל ער וויל דען אליין טויטען, וואס ער זאָגט: וואוהיין איך געה קאנט איהר נישט קומען? ער האָט וויי געזאָגט: איהר זענט פֿאַן אונטען, איך בין פֿאַן אויבען,
 23 איהר זענט פֿאַן דער וועלט, איך בין נישט פֿאַן דער וועלט. דעריבער האָב איך אייך געזאָגט: איהר וועט שטארבען אין אייערע זינד, דען ווען איהר וועט נישט גלויבען, דאס איך בין עס,
 24 אזוי וועט איהר שטארבען אין אייערע זינד. דאמאלסט האַבען וויי איהם געזאָגט: ווער ביסט דאָ דען? ישוע זאָגט וויי: דערזעלביגער, וועלכער איך האָב צו אייך פֿאַן אַנפֿאַנג גערעט.
 26 איך האָב פֿיל צו זאָגען און משפֿטן איבער אייך, אָבער דער, וועלכער האָט מיך געשיקט, איז אַמת און וואס איך האָב פֿאַן

יוחנן ח

ק"ו

27 איהם נִעְהָרְטַם, דאס זאג איך דער וועלט. און ווי האבען ניט
 פֿאַרשטאַנען, דאס ער האט ווי געזאגט אויף דעם פֿאַטער.
 28 דאמאלסט האט ישוע ווי געזאגט: ווען איהר וועט אויפהויבען
 דעם בן האדם, וועט איהר דאמאלסט גענואר ווערען, דאס איך
 בין עס, און דאס איך טהוע נאר ניט פֿאַן מיר אליין, נור וויא
 29 מיין פֿאַטער האט מיך געלעהרענט אזוי רעד איך. דער וועלכער
 האט מיך געשיקט, איז מיט מיר; דער פֿאַטער האט מיך ניט
 געלאזען אליין, דען איך טהו שטענדיג דאס, וואס איהם געפֿעלט.
 30 ווען ער האט דאס גערעט, האבען פֿיל אין איהם געגלויבט.
 31 און ישוע האט געזאגט צו דיא אידען, וועלכע האבען אין איהם
 געגלויבט: ווען איהר וועט בלייבען אין מיין ווארט, אזוי וועט
 32 איהר אין אמת'ען מיינע תלמידים זיין. און איהר וועט דערקענען
 33 דעם אמת, און דער אמת וועט אייך פֿריי מאכען. ווי האבען
 איהם געענטפֿערט: מיר זענען אברהם'ס קינדער און מיר זענען
 קיין מאל קיינעמס קנעכט ניט געווען, וויא אזוי דען זאגסט דוא:
 34 איהר וועט פֿריי ווערען? ישוע האט ווי געענטפֿערט: אין
 אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך: יעדער, וועלכער טהוט אין
 35 זינדע, איז איין קנעכט פֿאַן דער זינדע. און איין קנעכט בלייבט
 36 ניט עוויג אין הויז, איין זאגן בלייבט עוויג. דעריבער ווען דער
 זאגן וועט אייך פֿריי מאכען, אזוי וועט איהר אין אמת'ען פֿרייע
 37 זיין. איך ווייס, דאס איהר זענט אברהם'ס קינדער, אבער איהר
 זוכט מיך צו הרגינען מחמת מיין ווארט האט קיין ארם ניט אין
 38 אייך. איך רעד דאס, וואס איך האב געזעהען ביי מיין פֿאַטער.
 איהר אבער טהוט דאס, וואס איהר האט געזעהען ביי אייערען
 39 פֿאַטער. ווי האבען איהם געזאגט איין ענטפֿער: אינזער פֿאַטער
 איז אברהם, ישוע האט ווי געזאגט: ווען איהר וואלט זיין
 אברהם'ס קינדער, אזוי וואלט איהר אברהם'ס מעשים געטאן.
 40 יעצט אבער זוכט איהר מיך צו הרגינען, איין מאן וועלכער האט
 אייך געזאגט דעם אמת, וואס ער האט געהערט פֿאַן נאָמט;
 41 אברהם האט דאס ניט געטאן. איהר טהוט דיא מעשים פֿאַן
 אייערען פֿאַטער. דארויף האבען ווי איהם געזאגט: מיר זענען
 ניט געבאָרען גענוארען פֿאַן נות, מיר האבען נאָמט, פֿאַר איין

יוחנן ח

פֿאַטער, יִשׁוּעַ זאָגט זיי: ווען גאָט וואָלט אייער פֿאַטער געוועזען, 42
 אזוי וואָלט איהר מיך ליב געהאט, ווייל איך בין פֿאַן גאָט
 ארויסגעגאנגען און געקומען; דען איך בין גיט פֿאַן מיר אליין
 געקומען, נור ער האט מיך געשיקט. ווארום פֿאַרשטעהט איהר 43
 גיט מיינע רייד? ווייל איהר קאנט גיט הערען מיין ווארט. איהר 44
 זענט פֿאַן אייער פֿאַטער דעם שטין, און ווילט טאן דיא תּאֵוֹת
 פֿאַן אייער פֿאַטער, ער איז איין רוצח פֿאַן מענטשען פֿאַן אַנפֿאַנג
 אָן, און איז אין דעם אַמת גיט געווען. ווייל אין איהם איז קיין 45
 אַמת גיט דא, ווען ער רעט שׂקֶר רעט ער פֿאַן זיין אייגענעם,
 ווייל ער איז איין ליגנער, און דער פֿאַטער פֿאַן ליגנען, און אזוי 46
 וויא איך רייד צו אייך אַמת גלויבט איהר מיר גיט. ווער פֿאַן
 אייך קאן מיר איבערנווייזען אין איין זינדע? און אויב איך זאג 47
 אייך דעם אַמת, פֿאַרנואס גלויבט איהר מיר גיט? ווער עס איז
 פֿאַן גאָט דער הערט גאָטעס ווערטער, דעריבער הערט איהר
 גיט, ווייל איהר זענט גיט פֿאַן גאָט. דארויף האַבען דיא אידען 48
 געענטפֿערט און געזאגט: איז גיט אַמת וואס מיר זאגנען, דאס דוא
 ביסט איין שמרונִי און איין שד איז אין דיר? יִשׁוּעַ האט 49
 געענטפֿערט: אין מיר איז גיט דא קיין שד, נור איך גיב פֿבור
 מיין פֿאַטער, און איהר זענט מיך פֿבורה. נור איך זוך גיט מיין 50
 פֿבורה, עס איז דא איינער, וועלכער ווכט און משפֿט. אין 51
 אַמתען, אין אַמתען, זאג איך אייך: ווער עס היט מיין ווארט,
 דער וועט עוויג קיין טויט גיט זעהן. דיא אידען האַבען איהם 52
 געזאגט: זעצט זענען מיר געוואר געווארען, דאס איין שד איז אין
 דיר, אַבְרָהָם איז געשטארבען, אייך דיא גביאים; און דוא
 זאגסט: ווער עס וועט היטען מיין ווארט, דער וועט עוויג דעם
 טויט גיט פֿאַרווכען. ביסט דוא דען גרעסער פֿאַן אַבְרָהָם 53
 אַבִּינִי, און דיא גביאים, וועלכע זענען געשטארבען? פֿאַר וועמען
 מאַכסט דוא דיר? יִשׁוּעַ האט געענטפֿערט: ווען איך מיך אליין 54
 ריהמע, אזוי איז מיין רוהם גארניט; מיך ריהמט מיין פֿאַטער,
 דער, אויף וועלכען איהר זאגט: דאס ער איז אייער גאָט, און 55
 און איהר קאנט איהם גיט, איך אָבער קאן איהם, ווען איך וואָלט
 זאגנען, דאס איך קאן איהם גיט, אזוי וואָלט איך געזען איין

56 לינגער וויא איהר, נור איך קאן איהם, און היט ויין ווארט. אייער
פאטער אברהם האט זיך געפרייט צו נעהען מיין טאג, און ער
57 האט געזעהען און איז פרייליך געוועזען. דארויף האבען דיא
אידען איהם געזאגט: דוא ביסט נאך ניט אלט קיין פופציג יאהר,
58 און דוא האסט געזעהען אברהם'ען? ישוע האט זיי געזאגט: אין
אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך: איידער אברהם איז געווען
59 בין איך, דאמאלסט האבען זיי גענומען שטיינער, דאס זיי זאלען
איהם פערשטיינען, ישוע אבער האט זיך פארקלאנגען, און איז
ארויס געגאנגען פאן דעם בית המקדש צווישען זיי און איז אנוועק
געגאנגען.

ט און ווען ער איז ווייטער געגאנגען האט ער דערזעהען איין
2 בלינדען מאן פאן ויין מוטערס לייב, און זיינע תלמידים האבען
איהם געפרעגט: רבי! ווער האט פארזינדיגט? ער, אדער זיינע
3 עלטערען, דאס ער איז בלינד געבארען געווארען? ישוע האט
געענטפערט: ניט ער האט געזינדיגט, און ניט זיינע עלטערען,
4 נור כדי אויף איהם זאלען זיך באווייזען גאט'ס מעשים, איך
בעדארף טאן דיא מעשים פאן דעם, וועלכער האט מיך געשיקט
וויילאנג עס איז נאך טאג, עס קומט דיא נאכט, ווען קיינער קען
5 ניט ארבייטען. ווילאנג איך בין אין דער וועלט, בין איך דאס
6 ליכט פאן דער וועלט. ווען ער האט דאס געזאגט: האט ער
איין שפיי געטאן אויף דער ערד, און האט אין ליים געמאכט
מיט דעם שפיי'עקן, און האט צוגעלייגט דעם ליים אויף דעם
7 בלינדענס אוינען, און האט איהם געזאגט: געה, און וואש דיך
אב אין דעם טייך פאן שלוח (דאס הייסט געשיקט). ער איז
געגאנגען און האט זיך אפגעוואשען, און איז געקומען איין
8 וועהנדיגער. דיא שכנים און דיא וואס האבען פריהער געזעהען,
דאס ער איז בלינד געוועזען, האבען געזאגט: איז ער ניט דער,
9 וועלכער איז געוועסען און האט געבעטען נדבות? אייניגע האבען
געזאגט: דאס איז ער, און אנדערע האבען געזאגט: ער איז גלייך
10 צו יענעם; ער אבער האט געזאגט: איך בין עס. און זיי האבען
איהם געפרעגט: וויא אזוי זענען דייןע אוינען אפען געווארען?
11 ער האט זיי געענטפערט: איין מאן, וואס זיין נאמען איז ישוע

יוחנן ט

האט געמאכט איין ליים, און האט געשמידט מיינע אויגען, און
מיר געזאגט: געה אין דעם טייך שלוח און וואש דייך אָב, איך
בין געזאגט, מיך אָבגעוואשען, און בין געהענדיג געווארען.
12 דאמאלסט האָבען ווי איהם געזאגט: וואו איז ער? ער האט
געשטופערט איך ווייס ניט. און מען האט דעם וואס עס
13 איז פריהער בלינד געוועזען געבראכט צו דיא פרושים. דער
טאג, אין וועלכען ישוע האט געמאכט דעם ליים און האט איהם
געעפֿענט דיא אויגען, איז שבת געווען. דיא פרושים האָבען
14 איהם איך געפרעגט: וויא אזוי ער איז געהענדיג געווארען. ער
האט ווי געזאגט: איין ליים האט ער געלייגט אויף מיינע אויגען,
און איך האב מיך אָבגעוואשען און געה. דאמאלסט האָבען
15 אייניגע פאן דיא פרושים געזאגט: דער מענטש איז ניט פאן גאט,
ווייל ער האלט ניט שבת. אנדערע האָבען געזאגט: וויא קאן
אין מענטש איין וינדער אַנאַלגע וואונדער טאן? און עס איז
17 צווישען ווי געוועזען איין מחלוקת. און ווי האָבען נאך איין מאל
געזאגט צום בלינדען: וואס זאגסט דוא אויף דעם, דארויף וואס
ער האט דיינע אויגען געעפֿענט? ער זאגט: דאס איז איין גביא.
18 דיא אידען האָבען ניט געגלויבט, דאס ער איז געווען בלינד, און
איז געהענדיג געווארען, ביז ווי האָבען גערופֿען דיא עלטערן
19 פאן דעם, וואס איז געהענדיג געווארען. און האָבען ווי געפרעגט:
איז דאס איינער זאך, וואס איהר זאגט, דאס ער איז בלינד
20 געבארען געווארען? און וויא אזוי זעהט ער יעצט? דיא עלטערן
האָבען געשטופערט און געזאגט: מיר ווייסען: דאס ער איז
אונזער זאך, און דאס ער איז בלינד געבארען געווארען. נור
21 וויא ער זעהט יעצט ווייסען מיר ניט, אדער ווער עס האט איהם
אויפֿגעפֿענט דיא אויגען ווייסען מיר ניט; ער אליין איז שוין
געזאגט, פֿרעגט איהם אליין, לאז ער אייך זאגען, וואס איז
מיט איהם געוועזען? דיא עלטערן האָבען אזוי געזאגט: ווייל
22 ווי האָבען מורא געהאט פאר דיא אידען, דען דיא אידען האָבען
זיך שוין צוזאמענגעטרעטעט, דאס ווער עס וועט איהם געקענען
פאר דעם משיח, זאל מען איהם ארויס טרייבען פאן דער שול.
23 דעריבער האָבען דיא עלטערן געזאגט: ער איז געזאגט,

24 פֿרעגט איהם אליין. און ווי האבען צום צווייטען מאל דעם מאן
 גערופען וואס איז בלינד געווען און האבען איהם געזאגט: גיב
 פֿבור צו נאטט, דען מיר ווייסען דאס דינער מענטש איז איין
 25 זינדער. ער האט ווי געזאגט איין ענטפער: אויב ער איז איין
 זינדער ווייס איך ניט, איינעם ווייס איך: דאס איך בין בלינד
 26 געווען, און יעצט זעהע איך. ווי האבען איהם נאך איין מאל
 געפֿרעגט: וואס האט ער דיר געטאן? וויא האט ער דיינע אויגען
 27 געעפֿענט? ער האט געענטפֿערט: איך האב אייך שוין געזאגט,
 און איהר הערט ניט: וואס נאך ווילט איהר האבען? אדער
 28 אפשר ווילט איהר אויך ווערען ווינע תלמידים? ווי האבען איהם
 געוידעלט און געזאגט: דוא ביסט ווין תלמיד, מיר זענען משה'ס
 29 תלמידים, מיר ווייסען דאס מיט משה'ן האט נאטט גערעט,
 30 דעם ווייסען מיר ניט פֿאן וואנען ער איז. דער מאן האט ווי
 געענטפֿערט און געזאגט: דאס איז דער וואונדער, וואס איהר
 ווייסט ניט פֿאן וואנען ער איז, און ער האט מיר דא אויגען
 31 געעפֿענט. נור מיר ווייסען, דאס נאטט הערט ניט קיין זינדער,
 נור דעם ווער עס איז איין זרא אלהים, און טהומ ווין ווילען,
 32 דעם הערט ער. קיין מאל האט זיך ניט געהערט, דאס איינער
 האט אויפֿגעפֿענט דא אויגען פֿאן איין געבארענעם בלינדען.
 33 ווען ער וואלט ניט ווין פֿאן נאטט, וואלט ער עס ניט געקאנט
 34 טאן. ווי האבען איהם געזאגט איין ענטפער: דוא ביסט אין
 גאנצען אין זינד געבארען, און דוא לעהרענסט אונז? און האבען
 35 איהם ארויס געטריבען. ישוע האט דערהערט, דאס מען
 האט איהם ארויס געטריבען, ווען ער האט איהם געטראפֿען,
 36 האט ער איהם געזאגט: דוא גלויבסט אין בן האלהים? ער האט
 געענטפֿערט און געזאגט: הערר! ווער איז ער? דאס איך זאל
 37 אין איהם גלויבען? ישוע האט איהם געזאגט: דוא האסט איהם
 38 געזעהען, און ער רעט מיט דיר. ער האט געזאגט: הערר! איך
 39 גלויב, און האט זיך געבוקט צו איהם. און ישוע האט געזאגט:
 איך בין געקומען אין דער וועלט צו משפטן, דאס דא וואס
 זעהען ניט זאלען זעהען, און דא וואס זעהען זאלען בלינד ווערען.
 40 ווען אייניגע פֿאן דא פֿרושים, וואס זענען מיט איהם געווען,

- האָבען דאָס געהערט, האָבען זיי איהם געזאגט: זענען מיר אויך בלינדע? און ישוע האט זיי געזאגט: ווען איהר וואלט זיין בלינדע, אזוי וואלט איהר קיין זינד נישט געהאט, נור אזוי וויא איהר זאגט, דאס איהר זעהט, דעריבער בלייבט אייער זינדע.
- אין אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך: ווער עס געהט נישט דורך דער טהיר אין דעם הויף פאן דיא שאף, נור געהט אריבער דורך איין אנדערען ארט, דער איז איין גנב און איין גזלן. און ווער עס קומט דורך דער טהיר, דער איז דער הירט ² פאן דיא שאף. דער טהיר'היטער עפענט איהם אויף, און דיא שאף הערען זיין קול, און ער רופט זיינע שאף מיטן נאמען, און פיהרט זיי ארויס. און ווען ער פיהרט ארויס זיינע שאף, געהט ⁴ ער פאר זיי, און דיא שאף געהען איהם נאך, ווייל זיי קענען זיין קול. נאך איין פרעמדען געהען זיי נישט, נור לייפען אוועק פאן ⁵ איהם, ווייל זיי קענען נישט, דעם קול פאן פרעמדען, דעם משל ⁶ האט ישוע געזאגט: נור זיי האבען נישט פערשטאנען וואס ער זאגט זיי. דעריבער האט ישוע זיי נאך איין מאל געזאגט: אין ⁷ אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך: איך בין דיא טהיר פאן דיא שאף. אלע וויפיל עס זענען געקומען פאר מיר, זענען גנבים און ⁸ גזלנים, אבער דיא שאף האבען זיי נישט געהערט. איך בין דיא טהיר, ווער עס וועט געהן דורך מיר וועט זיך רעמען, און וועט אריין געהן, און וועט ארויס געהן, און וועט פיסערנעס געפינען. ⁹ איין גנב קומט נור צו גנבען צו הרג'ען, און צו פערדארבען, איך בין געקומען כדי זיי זאלען האבען לעבען, און זאלען נאך ¹⁰ מעהר האבען. איך בין דער גוטער הירט: איין גוטער הירט לייגט אנדער זיין לעבען פאר דיא שאף. און איין געדונגענער, ¹¹ נישט קיין הירט, וואס דיא שאף זיינען נישט זיינע, ווען ער זעהט דאס דער וואלף קומט, לאזט ער איבער דיא שאף, און לויפט ¹² אוועק: און דער וואלף האפט דיא שאף און צושפרייט זיי. דער געדונגענער לייפט אוועק, ווייל ער איז איין געדונגענער, ¹³ און זארגט נישט פאר דיא שאף. איך בין דער גוטער הירט, און ¹⁴ קען מיינע, און מיינע קענען מיר. אזוי וויא דער פאטער, קען ¹⁵ מיר, און איך קען דעם פאטער, און מיין לעבען לייג איך אנדער

- 16 פאר דיא שאף. איך האב אויך אנדערע שאף, וועלכע זענען
ניט פאן דעם הויף, און יענע דארף איך אויך בריינגען. און ווי
וועלען הערען מײן קול, און עס וועט ווײן איין שטאנדע און איין
הירט. דעריבער ליבט מיר דער פאטער, דאס איך לייג אוועק
17 מײן לעבען, כדי איך זאל עס ווידער מקבל ווײן. קיינער נעמט
18 עס פאן מיר ניט צו: נור איך אליין לייג עס אוועק פאן מײן
ווילען, איך האב מאכט איך זאל עס אוועקלייגען, און האב
מאכט עס ווידער צוריק צו נעמען. דיא נעבאט האב איך מקבל
19 געווען פאן מײן פאטער. איבער דיזע ווערטער איז ווידער
20 געווארען איין מחלוקת צווישען דיע אידען. פיל פאן ווי האבען
געזאגט: איין שד איז אין איהם, און ער איז משוגע, וואס הערט
21 איהר איהם? אנדערע האבען געזאגט: דיא ווערטער זענען
ניט פאן איין משוגענעם, קען איין שד עפענען אויגען פאן
22 בלינדע? דאמאלסט איז אין ירושלים חנוכה געווען, און עס
23 איז ווינטער געווען. און ישוע איז ארומגעגאנגען אין בית
24 המקדש אין דעם אולם (פארהויז) פאן שלמה. דיא אידען
האבען איהם ארומגערינגעלט און איהם געזאגט: ביז ווילאנג
וועסט דוא אינגער זעעלע האלטען אין ספקות, אויב דוא ביסט
25 דער משיח, זאג אונז גלייך ארויס. ישוע האט ווי געענטפערט:
איך האב אייך געזאגט, און איהר גלויבט ניט, דיא מעשים וואס
איך טהו אין דעם נאמען פאן מײן פאטער, ווי זאגען עדות אויף
26 מיר. נור איהר גלויבט ניט, ווייל איהר זענט ניט פאן מיינע
27 שאף, וויא איך האב אייך געזאגט. מיינע שאף הערען צו מײן
28 קול, און איך קען ווי און ווי געהען מיר נאך. און איד גיב ווי
עוויגעס לעבען, און וועלען עוויג ניט פארלארען ווערען, און
29 קיינער וועט ווי ניט אוועקרויבען פאן מיינע הענד. מײן פאטער,
וועלכער האט ווי מיר געגעבען, איז גרעסער פאן אלעמען, און
30 קיינער קאן ווי ניט אוועק רויבען פאן מײן פאטערס הענד. איך
31 און דער פאטער זענען איינס. דיא אידען האבען ווידער געהאפט
32 שטיינער איהם צו פערשטיינען. ישוע האט ווי געענטפערט:
פיל מעשים טובים האב איך אייך געווינען פאן מײן פאטער:
33 פאר וועלכע פאן ווי ווילט איהר מיך פארשטיינען? דיא

יוחנן י יא

אידען האבען איהם גענומפערט און געזאגט: ניט פאר איין גומע
מעשה ווילען מיר דרך פערשטיינען, נור דערפאר וואס דא
לעסטערסט נאטט, און דער פאר, וואס דא ביסט איין מענש
און מאכסט דרך פאר איין נאטט. ישוע האט ווי גענומפערט: 34
איז דען ניט געשריבען אין אייער תורה: איד האב געזאגט:
איהר זענט געמטער? נון, ער האט גערופען געמטער דיא, אין 35
וועלכע עס איז געקומען נאטטעס ווארט, און דיא שריפטען
קענען ניט צושטערט ווערען. דעם וואס דער פאטער האט 36
געהייליגט, און געשיקט אין דער וועלט, זאגט איהר: לעסטערסט
נאטט, ווייל איד האב געזאגט: איד בין דער בן אלהים. אויב 37
איד טהו ניט דיא מעשים פאן מיין פאטער, גלויבט מיר ניט.
אבער ווען איד טהו ווי, אזוי ווען איהר אויך ניט גלויבט מיר, 38
גלויבט דיא מעשים, כדי איהר זאלט איין מאל און אלע מאל
דערקענען, דאס דער פאטער איז אין מיר און איד אין איהם.
דאמאלסט האבען ווי ווידער געזוכט איהם צו האפען: נור ער 39
האט ויך אויסגעדריעהט פאן ווערע הענד. און ער איז נאך איין 40
מאל געזאגנען פאן יענער ווייט ירדן צו דעם ארט, וואו יוחנן
האט פריהער געטויבלט, און איז דארט געבליבען. פיל זענען 41
געקומען צו איהם און האבען געזאגט: דאס יוחנן האט ניט
געטאן קיין שום וואונדער, אבער אלץ וואס יוחנן האט געזאגט
אויף איהם איז אמת געווען. און פיל האבען דארטען געגלויבט 42
אין איהם.

עס איז איינער קראנק געוועזען, וויין נאמען איז געווען לענד יא
פאן בית-ענא דער דארף פאן מרים און איהר שוועסטער
מרתא. דאס איז געוועזען דיא זעלבנע מרים, וועלכע האט 2
געזאגט דעם הערדן מיט אייל פאן מור, און האט אפגעווישט
זייע פיס מיט איהרע האר, איהר ברוידער לענד איז קראנק
געווען. ביידע שוועסטער האבען געשיקט איהם זאגען: הערר! 3
זעה, וועמען דא ליבסט איז קראנק. ווען ישוע האט דאס
געהערט, האט ער געזאגט: דיא קראנקהייט איז ניט צום
שטארבען, נור צו נאטטעס הערליכקייט, דאס דער בן אלהים
זאל דורך איהר געשעהט ווערען. ישוע האט געליבט מרתא 5

6 און איהר שוועסטער און לעזרין. ווען ער האט געהערט, דאס
 ער איז קראנק, איז ער געבליבען צוויי טעג, אויף דעם ארט
 7 וואו ער איז געוועזען. נאך דעם האט ער דיא תלמידים געזאגט:
 8 לאזען מיר נאך איין מאל געהן קיין יהודה. דיא תלמידים
 האבען איהם געזאגט: רבי! ניט לאנג האבען דיא אידען געזוכט
 9 דרך צו פארשטיינען און דא געהסט נאך איין מאל אהין. ישוע
 האט געענטפערט: איז דען ניט צוועלף שעה אין טאג? ווער עס
 געהט ביי טאג דער שטויסט ויך ניט אן, ווייל ער געהט דאס
 10 ליכט פאן דער וועלט. ווער אבער עס געהט ביי נאכט, שטויסט
 11 ויך אן, ווייל ער האט דאס ליכט ניט. דאס האט ער געזאגט,
 און נאך דעם האט ער זיי געזאגט: לעזר, אונזער פריינד שלאפט,
 12 נור איך געה איהם אויף צו וועקען. זיינע תלמידים האבען
 געזאגט: הער! אויב ער שלאפט, אזוי וועט ער געוונד ווערען.
 13 ישוע האט גערעט פאן זיין טויט, און זיי האבען געמיינט, דאס
 14 ער רעט פאן איין געוועהנליכען שלאף. דאמאלסט האט ישוע
 15 זיי געפנטליך געזאגט: לעזר איז געשטארבען. און איך פרייע
 מיד פאר אייך, וואס איך בין דארטן ניט געווען, כדי איהר זאלט
 16 גלויבען, נור לאזען מיר געהן צו איהם. דאמאלסט האט תומא,
 וועלכען מען האט גערופען דידומוס געזאגט צו דיא תלמידים
 זיינע חברים, לאזען מיר אויך געהן מיר זאלען מיט איהם
 17 שטארבען. ישוע איז געקומען און האט געפונען, דאס ער איז
 18 שוין פיר טעג אין חכר. בית-ענא איז געווען ביי ירושלים
 19 פונפצעהן סטאדיען פאן דארטן. און פיל פאן דיא אידען זענען
 געקומען צו מרתא און מרים, זיי מנחם אבדל צו זיין, ווענען
 20 זייער ברודער. מרתא האט געהערט, דאס ישוע קומט, איז זיא
 געגאנגען אנטקעגען איהם, און מרים איז גענעסען אין דער היים.
 21 און מרתא האט געזאגט צו ישוע: הער, ווען דא וואלסט דא
 22 געווען, אזוי וואלט מיין ברודער ניט געשטארבען. נור איך יעצט
 23 ווייס איך, דאס וואס דא געטעסט פאן נאטט ניט ער דיר. ישוע
 24 זאגט איהר: דיין ברודער וועט אויפשטעהן. מרתא זאגט איהם:
 איך ווייס, דאס ער וועט אויפשטעהן אין דער אויפשטעהונג אין
 25 דעם לעצטען טאג. ישוע זאגט איהר: איך בין דיא אויפשטעהונג

יוחנן יא

און דאס לעבען; ווער עס גלויבט אין מיר, הנם ער שטארבט, וועט לעבען. און יעדער וואס לעבט און גלויבט אין מיר, וועט עוויג ניט שטארבען. גלויבסט דוא דאס? ויא נאנט איהם: 26
 יא הערר, איך גלויב, דאס דוא ביסט דער משיח, דער בן אלהים, וואס עס איז צו דער וועלט געקומען. און ווען ויא האט דאס 27
 געזאגט: איז ויא געגאנגען און האט גערופען שטילער הייט מר'סין איהר שוועסטער און האט איהר געזאגט: דער רבי איז דא און רופט דיך. וויא באלד ויא האט דערהערט, איז ויא געשווינד, 28
 אויפגעשטאנען און איז צו איהם געגאנגען. ישוע איז נאך ניט אריין געגאנגען אין דארף, נור געווען אויף דעם ארט, וואו מרתא 29
 האט איהם באגעגענט. דיא אידען, וועלכע זענען מיט איהר געווען אין און האבען ויא מנחם אכל געווען, וויא ויי האבען געזעהען, דאס מרים איז גיך אויפגעשטאנען, און איז ארויס געגאנגען. זענען ויי איהר נאכגעגאנגען: ויי האבען געדאכט, דאס 30
 ויא איז געגאנגען צום קבר ויא נאל דארטען וויינען. מרים איז געקומען אהין וואו ישוע איז געווען, און וויא ויא האט איהם דערזעהען, איז ויא געפאלען צו ויינע פיס און האט איהם געזאגט: 31
 הערר! ווען דוא וואלסט דא געווען וואלט מיין ברודער ניט געשטארבען. ווען ישוע האט ויא געזעהען וויינען און דיא אידען וואס זענען מיט איהר געקומען וויינען, איז ער צארענדיג געווארע 32
 אין גייסט, און בעטריבט געווארען. און האט געזאגט: וואו האט איהר איהם געלייגט? מען האט איהם געזאגט: הערר, געה און זעה. 33
 ישוע האט געוויינט. דאמאלסט האבען דיא אידען געזאגט: 34
 זעה וויא ער האט איהם געליבט. און אייניגע האבען געזאגט: האט דער, וואס האט אויפגעפגענט איין בלינדען דיא אויגען, 35
 ניט געקאנט מאכען, דאס דיווער נאל איך ניט שטארבען? ישוע איז נאך איין מאל צארענדיג געווארען אין גייסט, און איז געקומען צום קבר, דאס איז געוועזען איין הייל, און איין שטיין געלייגט 36
 אויף דער טהור. ישוע זאגט: נעמט אוועק דעם שטיין, דעם 37
 טויטענס שוועסטער מרתא זאגט איהם: הערר, ער שטייגט שוין, דען עס איז שוין פיר טעג צייט ער איז אין קבר. 38
 זאגט איהר: האב איך דיר ניט געזאגט: דאס ווען דוא וועסט

- 41 גלויבען וועסט דוא זעהן נאטשעס העררליכקייט. מען האט אוועק גענומען דעם שטיין פאן דארט, וואו דער מת איז געלעגן. ישוע האט אויפגעהויבען דיא אויגען צום הימל און האט געזאגט: 42 פאטער! איך דאנק דיר וואס דוא האסט מיך געהערט. איך ווייס דאס דוא הערסט מיך שטענדיג, נור איך זאג דאס פאר דעם פאלק, וואס שטעהט דא, כדי זיי זאלען גלויבען, דאס דוא האסט מיך געשיקט. ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער מיט 43 איין הויבען קול איין געשריי געגעבען: לער נעה ארויס! און דער מת איז ארויסגעגאנגען, פארנויקעלט דיא הענד און דיא פיס מיט דיא תכריכים, און זיין פנים איז געווען פערבונדען מיט איין טוה. און ישוע זאגט זיי: בינדעט איהם אב און לאזט איהם געהן. 45 פיל פאן דיא אידען, וואס זענען געקומען מיט מרדכי'ען, און האבען געזעהן וואס ישוע האט געטאן: האבען געגלויבט אין איהם. 46 און אייניגע אבער פאן זיי זענען געגאנגען צו דיא פרושים און האבען זיי דערציילט, וואס ישוע האט געטאן. 47 האבען דיא עלסטע כהנים און דיא פרושים זיך פערזאמעלט איין עצה צו האלטען, און האבען געזאגט: וואס זאלען מיר טאן, דער מענטש מאכט פיל וואונדער? אויב מיר וועלען איהם אזוי 48 לאזען, וועלען אלע אין איהם גלויבען, און דיא רומים וועלען קומען און וועלען אוועקנעהמען אינגער לאנד און אינגער פאלק. 49 איינער פאן זיי כנפח, וואס ער איז דעם יאהר געווען איין כהן גדול, האט זיי געזאגט: איהר ווייסט נאר ניט, און דענקט נאר 50 ניט, דאס פאר אינו איז בעסער, דאס איין מענטש זאל שטארבען פאר דעם פאלק, אידער דאס גאנצע פאלק זאל פערלארען 51 ווערען. דאס האט ער ניט געזאגט פאן זיך אליין, נור אזוי וויא ער איז דעם יאהר געווען איין כהן גדול האט ער גביאות געזאגט: 52 דאס ישוע וועט שטארבען פאר דעם פאלק, און ניט נור פאר דעם פאלק אליין, נור כדי אויך דיא קינדער פאן נאטט, וועלכע 53 זענען צושפרייט זאלען זיך אינאיינעם איינזאמעלען. פאן דעם טאג אן האבען זיי בעשלאסען איהם צו הרגענען. דעריבער איז 54 ישוע שוין ניט געגאנגען עפענטליך צווישען דיא אידען, און איז פאן דארטען אוועקגעגאנגען אין איין געגענד נאעהנט פאן דער

יוחנן יא יב

מִדְבָּר, צו דער שטאדט, וואס האט זיך גערופען אפֿרים, און
 איז דארטען געבליבען מיט זיינע תלמידים. עס האט זיך ⁵⁵
 געגעהענט דער אידעשער פֿסח, און פֿיל פֿאן דעם גאנצען לאנד
 זענען געקומען קיין ירושלים פאר פֿסח, זיי זאלען זיך רייניגען.
 און זיי האבען געזוכט ישוע, און ווען זיי זענען געווען אין בית ⁵⁶
 המקדש האבען זיי איינער צום אנדערען געזאגט: וויא דענקט
 איהר וועט ער קומען אויף יום־טוב? דא ערלסטע כהנים און ⁵⁷
 דיא פֿרושים האבען געגעבען איין באפעהל, דאס אויב איינער
 וועט געוואר ווערען וואו ער איז, זאל ער אנזאגען, כדי מען זאל
 איהם נעמען.

ועבס טעג פאר פֿסח איז ישוע געקומען קיין בית עניא, וואו יב
 עס איז געוועזן לער דער געשטארבענער, וועלכען ער האט
 אויפגעוועקט פֿאן דיא מתים. דארטען האט מען פאר איהם ²
 געמאכט איין אווענדמאלצייט מרתא האט באדינט, און לער איז
 געווען פֿאן דיא, וואס זענען מיט איהם געוועסען ביין אווענדמאלצייט.
 און מרים האט גענומען איין פונט ריינע טיינערע, זאלב פֿאן נרד, ³
 און האט געזאלבט ישוע'ס פיס, און האט אפגעווישט מיט איהרע
 האר זיינע פיס, און דאס הויז איז פול געווארען מיט איין ריח
 פֿאן בושמים, איינער פֿאן זיינע תלמידים, יהודה בן שמעון איש ⁴
 קריית, וועלכער האט איהם איבערגענטפערט האט געזאגט:
 פאר וואס זאל מען ניט פארקניפען דיא זאלב פאר דריי הונדערט ⁵
 דינר און צו טיילען אַרעמעלייט? דאס האט ער געזאגט, ניט ⁶
 ווייל ער האט געהער געזאגט פאר דיא אַרעמעלייט, נור דעריבער,
 ווייל ער איז אין איין גנב געווען, ער האט ביי זיך געהאט דיא
 בייטעל, און געטראגען וואס מען האט אהין אריין געווארפען.
 ישוע האט געזאגט: לאזט זיא, זיא האט דאס צו דעם טאג פֿאן ⁷
 מיין קבורה געהאלטען. דען אַרעמע וועט איהר שטענדיג האבען, ⁸
 מיך אבער וועט איהר ניט שטענדיג האבען. פֿיל פֿאן דיא אידען ⁹
 זענען געוואר געווארען, דאס ער איז דארטען, זיינען זיי געקומען,
 ניט ווענען ישוע'ן אליין, נור אויך כדי צו זעהען לערן, וועלכען ¹⁰
 ער האט אויפגעוועקט פֿאן דיא מתים. דיא ערלסטע כהנים ¹¹
 האבען געדאכט צו הרגענען אויך לערן, ווייל איבער איהם

גענען פיל פאן דיא אידען געקומען און האבען געגלויבט אין
 12 ישוע'ן. אויף דעם אנדערען טאג האבען פיל פאן דעם פאלק,
 וואס זענען געקומען אויף יום טוב, געהערט דאס ישוע קומט
 13 קיין ירושלים. זיי האבען גענומען צווייגען פאן טייטעלבויער
 און זענען איהם אנטקעגען געגאנגען, און האבען געשריגען:
 14 הושענה! ברוך הבא בשם אדני! מלך ישראל! און ישוע האט
 געפונען איין איינעל און האט זיך אויף איהם ארויפגעזעצט: וויא
 15 עס איז געשריבען: פירכט דיר ניט טאכטער ציון, זעה, דיין
 16 מלך קומט און רייט אויף איין יונגען איינעל. ווינע תלמידים
 האבען עס אין אנפאנג ניט פערשטאנען, נור ווען ישוע איז
 פעהערהערהליכט געווארען, דאמאלסט האבען זיי זיך דערמאנט,
 דאס אזוי איז געווען אויף איהם געשריבען, און אזוי האבען זיי
 17 איהם געמאן. דאס פאלק וואס איז פריהער געווען מיט איהם,
 האט ערות געזאגט, דאס ער האט לערן ארויס גערופען פאן
 18 דעם קבר און האט איהם אויפגעוועקט פאן דיא מתים. דעריבער
 איז דאס פאלק איהם אנטקעגען געגאנגען, דען עס האט זיך
 19 געהערט, דאס ער האט געמאכט דעם וואונדער. דיא פרושים
 האבען צווישען זיך גערעט: איהר זעהט איהר האט נאר ניט
 20 אויסגעפיהרט, דיא נאנצע וועלט געהט איהם נאך. אונטער
 דיא וועלכע זענען געקומען צו בעטען אויף יום טוב, זענען געווען
 21 אייניגע גריכען. זיי זענען צו געגאנגען צו פיליפוס'ן וואס איז
 געוועזען פאן בית צידה אין גליל און האבען געבעטען און געזאגט:
 22 הערר! מיר ווילען זעהען ישוע'ן. פיליפוס געהט און דערציילט
 דאס צו אנדרי, און נאך דעם האבען אנדרי און פיליפוס דערציילט
 23 צו ישוע'ן. ישוע האט זיי געזאגט איין ענטפער: דיא שעה איז
 24 געקומען דאס דער בן אדם: זאל פעהערהערהליכט ווערען, אין
 אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך איך אויב איין קערענדעל פאן
 איין ווייץ, וואס איז אין דער ערד געפאלען, שטארבט ניט, אזוי
 25 בלייבט עס אליין איבער, ווען אבער עס שטארבט, אזוי בריינגט
 עס פיל פרות. ווער עס ליבט זיין לעבען פארלירט עס, ווער
 אבער עס האט פיינט זיין לעבען איז דיווער וועלט, דער דערהאלט
 26 עס צום עוויגען לעבען. ווער עס דינט מיך, דער לאז מיר נאך

יוחנן יב

געהן; און וואו איך בין דארטען וועט מיין דינער אייך ווייזן, און
 ווער עס דינט מיך, דעם וועט מיין פאטער עהרען. מיין נפש
 איז יעצט צו ציטערט; און וואס זאג איך: פאטער! זיי מיך מציל
 פאן דווער שעה, דאך פאן דעם ווענען בין איך צו דווער שעה
 נעקומען. פאטער פארהערליכע דיין נאמען. דאמאלסט איז
 פאן הימל איין קול נעקומען: איך האב איהם פארהערליכט
 און וועל איהם נאך פארהערליכען. דאס פאלק וואס איז
 געשטאנען און געהערט, האט געזאגט: דאס איז איין דאנער, און
 אנדער האבען געזאגט: איין מלאך האט צו איהם גערעדט. ישוע
 האט דארויף געזאגט: נישט פאר מיר איז געווען דווער קול, נור
 פאר דעם פאלק. יעצט איז דער משפט פאר דער וועלט
 געקומען, יעצט וועט דער שר פאן דווער וועלט ארויסגעווארפען
 ווערען. און ווען איך וועל דערהויבען ווערען פאן דער ערד,
 וועל איך אלעמען צוציהען צו מיר. דאס האט ער געזאגט: כדי
 ער זאל נעבען צו פארשטעהן, דורך וואס פאר איין טויט ער
 וועט שטארבען. דאס פאלק האט איהם געענטפערט: מיר האבען
 געהערט פאן דער תורה, דאס דער משיח בלייבט עוויג, וויא
 אזוי זאגסט דוא: דאס דער בן האדם? ישוע האט ווי געזאגט: נאך איין קליינע
 צייט וועט דאס ליכט ויין מיט אייך; געהט וויא לאנג דאס ליכט
 איז ביי אייך, דיא פינסטערנעס זאל אייך נישט איבערפאלען; און
 ווער עס געהט אין דער פינסטערנעס ווייסט נישט וואוהין ער געהט.
 ווילאנג דאס ליכט איז מיט אייך, גלויבט אין ליכט, און זייט דיא
 קינדער פאן ליכט. ישוע האט דאס געזאגט, און איז אונזעק
 געגאנגען און איז פאן ווי געלם געווארען. וויא פיל וואונדער
 ער האט פאר ווי געטאן, האבען ווי דאך נישט געגלויבט אין איהם.
 כדי עס זאל דערפילט ווערען דאס ווארט פאן דעם נביא ישעיה:
 נאטט, ווער האט געגלויבט אונזער בשורה? און וועמען האט
 זיך אנפליקט נאטטעס ארעם? דעריבער האבען ווי נישט געקאנט
 גלויבען, ווייל ישעיה האט נאך געזאגט: ער האט ווייערער אויגען
 געבלענדעט און ויער הארץ הארט געמאכט, כדי ווי זאלען מיט
 דיא אויגען נישט זעהען און פארשטעהן מיטן הארצען, און זיך

41 אומקעהרען און איד זאל זיי היילען. דאס האט ישועה געזאגט,
 ווען ער האט געזעהען זיין פֿבוד און האט אויף איהם גערעט.
 42 נור אויך פיל פֿאן דיא עלסטע האבען געגלויבט אין איהם, נור
 איבער דיא פֿרושים האבען זיי ניט מודה געווען, מען זאל זיי
 43 ניט ארויס טרייבען פֿאן דיא שולען. דען זיי האבען מעהר
 44 געליבט מעגליכען פֿבוד, איידער נאטמעס פֿבוד. ישוע האט
 געשרינען און געזאגט: ווער עס גלויבט אין מיר, גלויבט ער ניט
 45 אין מיר, נור אין דעם, וועלכער האט מיר געשיקט. און ווער
 46 עס זעהט מיר, זעהט דעם, וועלכער האט מיר געשיקט. איד
 בין געקומען איין ליכט צו דער וועלט, כדי ווער עס וועט אין
 47 מיר גלויבען זאל ניט בלייבען אין דער פינסטערניס. און ווען
 איינער וועט הערען מיינע ווערטער, און וועט ניט גלויבען, וועל
 איד איהם ניט משפֿטן. דען איד בין געקומען ניט דיא וועלט צו
 48 משפֿטן, נור דיא וועלט מציל זיין. ווער עס פֿעראכטעט מיר
 און איז ניט מקבל מיינע ווערטער דער האט שוין זיין ריכטער,
 דאס ווארט, וועלכעס איד האב געזאגט, דאס וועט איהם משפֿטן
 49 אין דעם לעצטען טאג. דען איד האב ניט פֿאן מיר אליין גערעט
 נור דער פֿאטער, וועלכער האט מיר געשיקט, ער האט מיר
 50 געגעבען איין באפעהל, וואס צו זאגן און וואס צו רעדען. און
 איד ווייס דאס זיין באפעהל איז עוויגעס לעבען, דעריבער וואס
 איד רעד, רעד איד וויא מיין פֿאטער האט מיר געזאגט.
 יג פֿאר פֿסח, ווען ישוע האט געוואוסט, דאס זיין צייט איז
 געקומען, דאס ער זאל אוועקגעהן פֿאן דיא וועלט צו זיין פֿאטער,
 וויא ער האט געליבט זיינע, וואס זענען אויף דער וועלט געוועזען,
 2 אזוי האט ער זיי געליבט, ביי צום ענדע. און ביי דעם אָוועקג
 מאלצייט ווען דער שטן האט שוין אין הארצען געגעבען פֿאן
 3 יהודה בן שמעון איש קריות דאס ער זאל איהם מסרן. ווייל
 ישוע האט געוואוסט, דאס דער פֿאטער האט אלעס איהם אין
 זיין האנד געגעבען, און דאס ער איז פֿאן נאטט ארויסגעגאנגען
 4 און צו נאטט געהט ער אָוועק. איז ער אויפֿגעשטאנען פֿאן דעם
 אָוועקדאמאלצייט, האט אָסגעטאן דיא קליידער, און האט גענומען
 5 איין האנדטוך און האט זיך ארוימגענארטעלט. נאך דעם האט

יוהנן יג

ער אריין גענאסען וואסער אין וואשקרוג און האט אָנגעפאנגען
 צו וואשען דיא פיס פֿאַן דיא תלמידים, און אָב צו ווישען מיט
 דעם האַנדרטוך, וואס ער איז מיט איהם אַרומגענאַרמטעלט געווען.
 ער איז צו געקומען צו שמעון פֿטֿר; און ער זאָגט איהם: הערר! 6
 דוא זאלסט וואשען מיינע פיס? ישוע ענטפערט און זאָגט איהם: 7
 וואס איך טהו ווייסט דוא יעצט ניט, נור נאך דעם וועסט דוא
 וויסען. פֿטֿר זאָגט איהם: קיין מאל וועסט דוא ניט וואשען 8
 מיינע פיס; ישוע ענטפערט איהם: ווען איך וועל דיך ניט וואשען,
 האסט דוא אין מיר ניט קיין חלק. שמעון פֿטֿר זאָגט איהם: 9
 הערר, ניט נור דיא פיס אויך דיא הענטר און דעם קאפּף. ישוע 10
 זאָגט איהם: איין אָבגעוואשענעם דארף מען וואשען נור דיא פיס,
 ווייל ער איז אין גאנצען רייניק, און איהר זענט רייניק. נור ניט אלע.
 דען ער האט געוואשט, ווער עס וועט איהם מסרין דעריבער האט 11
 ער געזאָגט: ניט איהר אלע זענט רייניק, ווען ער האט זיי אָבגעוואשען 12
 דיא פיס, און האט אָנגעטאן וויינע קליידער, אזוי האט ער זיך
 ווידער אנדערגעזעצט, און האט זיי געזאָגט: ווייסט איהר וואס 13
 איך האב אייך געטאן. איהר רופט מיך רבי, און הערר, און 14
 איהר זאָגט דעכט, דען איך בין עס. דעריבער ווען איך הערר, 15
 און רבי האב אייך געוואשען דיא פיס, אזוי דארפט איהר אויך
 איינער דעם אנדערען וואשען דיא פיס. דען איך האב אייך 16
 געגעבען איין ביישפּיל, דאס אייך איהר זאלט טאן דאס, וואס
 אייך האב אייך געטאן. אין אַמת'ען, אין אַמת'ען, זאג איך אייך: 17
 איין קנעכט איז ניט גרעסער פֿאַן זיין העררן, און דער שלוח
 איז ניט גרעסער פֿאַן דעם וואס שיקט איהם. אזוי איהר וועט 18
 דאס וויסען, וועליג וועט איהר זיין, ווען איהר וועט דאס טאן.
 ניט פֿאַן אייך אלעמען רעד איך, איך ווייס וועלכע איך 19
 האב אויסדערוויילט, אָבער עס זאל דיא שריפט דערפילט
 ווערען: ווער עס עסט מיט מיר ברויט, דער האט אויף געהויבען
 אויף מיר זיין טריט. איך זאג אייך יעצט איידער דאס איז 20
 געשעהען, כדי ווען דאס וועט געשעהען, זאלט איהר גלויבען
 דאס עס אויף מיר געהט. אין אַמת'ען, אין אַמת'ען, זאג איך
 אייך: ווער עס נעמט אויף דעם, וועלכען איך וועל שיקען געמט

מִיֵּד אֵיפֹה, אִין ווער עס געמט מיך אױף געמט אױף דעם, וועלכער
 האט מיך געשיקט. דיזע ווערטער האט ישוע געזאגט, און איז
 דערשראקען געווארען אין גייסט, און האט ערויט געזאגט: אין אמת'ען
 אין אמת'ען, זאג איך אײך: דאס איינער פֿאן אייך וועט מיך
 מִסֵּרן. דאמאלסט האבען דיא תלמידים איינער אױף דעם
 אנדערען געקוקט, ווי האבען גיט פארשטאנען אױף וועמען ער
 זאגט. איינער פֿאן זיינע תלמידים, וועלכען ישוע האט געליבט,
 איז געלעגען אנגעשפארט אן ישוע'ס ברוסט. איהם האט שמעון
 פֿטר געגעבען איין ווינק, ער זאל פרעגען ווער איז דאס, אױף
 וועמען ער האט געזאגט. ער גיינטע זיך צו ישוע'ס ברוסט,
 און האט איהם געזאגט: הערר! ווער איז דאס? ישוע
 האט איהם געענטפערט: דער וועמען איך וועל געבען איין
 ביסען ברויט, וואס איך וועל איינמינקען. און ער האט
 איינגעמינקט איין ביסען, און ער האט געגעבען צו יהודה בן
 שמעון איש קרוית. און נאך דעם ביסען איז דער שטן אין איהם
 אריין, און ישוע האט איהם געזאגט: וואס דוא ווילסט טאן מהו
 באלד. נור קיינער פֿאן דיא, וואס זענען געוועסען, האבען
 פֿערשטאנען צו וואס ער האט דאס געזאגט. און אזוי וויא ביי
 יהודה איז געווען דיא בייטעל, אזוי האבען אייניגע געדאכט: דאס
 ישוע האט איהם געזאגט: קױף איין וואס עס איז אויז גייט
 אױף יום טוב, אדער ער זאל עטוואס געבען דיא ארמע לייט.
 נאך דעם וויא ער האט גענומען דעם ביסען, איז ער באלד ארויס
 געגאנגען. עס איז געווען נאכט. ווען ער איז ארויס געגאנגען
 האט ישוע געזאגט: יעצט איז פֿארהעררליכט געווארען דער בן
 האדם, און נאמט איז פֿארהעררליכט געווארען אין איהם. וויא
 נאמט איז פֿארהעררליכט געווארען אין איהם; אזוי וועט נאמט
 אױך איהם פֿארהעררליכען אין ויך. און באלד וועט ער איהם
 פֿארהעררליכען. קינדער! נור נאך איין קליינע וויילע בין איך
 ביי אײך. איהר וועט מיך ווכען און אזוי וויא איך האב דיא אידען
 געזאגט, דאס וואוהין איך געה, קאנט איהר גיט קומען, אזוי זאג
 איך אױך אײך יעצט. איין גייע מצוה גיב איך אײך: ליבט
 איינער דעם אנדערען, אזוי וויא איך האב אײך ליב געהאט, אזוי

- ליבט איהר אויך איינער דעם אנדערען, אן דעם וועט מען אייך
 דערקענען, דאס איהר זענט מיינע תלמידים, וואן איהר וועט
 האבען ליבע צווישען אייך. שמעון פטר האט איהם געזאגט:
 36 הער, וואוהין געהסט דוא? ישוע האט איהם גענטפערט:
 וואוהין איך געה, קאנסט דוא יעצט מיר ניט נאכגעהן, נור
 נאכדעם וועסט דוא געהן נאך מיר. פטר האט איהם געזאגט:
 37 ווארום קאן איך יעצט ניט געהן נאך דיר? איך וויל מיין לעבען
 לאזען פאר דיר. ישוע האט איהם גענטפערט: דיין לעבען
 38 וועסט דוא לאזען פאר מיר? אין אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך
 דיר: דער האן וועט ניט האבען געקרייט, און דוא וועסט זיך פאר
 מיר דריי מאל אפליינקען.
 דאז איינער הארץ זיך ניט שרעקען, גלויבט אז נאנט און אין יד
 מיר. אין מיין פאטערס הויז איז דא פילע ווייניגקען, ווען ניט
 2 אזוי וואלט איך אייך געזאגט, איך געה צוגרייטען איין ארט.
 און ווען איך וועל געהן און וועל צוגרייטען אייך איין ארט, וועל
 3 איך נאך איין מאל קומען, און וועל אייך נעמען צו מיר, כדי
 איהר זאלט אויך זיין, וואו איך בין. און וואוהין איך געה ווייכט
 4 איהר, און איהר ווייכט דעם וועג. תומא האט איהם געזאגט:
 5 הער, מיר ווייסען ניט וואוהין דוא געסט, וויא אזוי קענען מיר
 וויסען דעם וועג? ישוע האט איהם געזאגט: איך בין דער וועג,
 6 און דער אמת און דאס לעבען, קיינער קומט ניט צום פאטער,
 7 נור דורך מיר. ווען איהר וואלט מיר קענען, אזוי וואלט איהר
 געקענט אויך מיין פאטער; נון, פאר יעצט קאנסט איהר איהם,
 8 און האט איהם געזעהען, פיליפוס זאגט איהם: הער! ווייז
 9 אויף דעם פאטער, און עס וועט פאר אויף גענוג זיין. ישוע זאגט
 איהם אזוי פיל צייט בין איך מיט אייך, און דוא קאנסט מיר ניט,
 פיליפוס? ווער עס האט מיר געזעהען האט דעם פאטער געזעהען,
 10 וויא אזוי זאגסט דוא ווייז אויף דעם פאטער? גלויבסט דוא דען
 ניט, דאס איך בין אין פאטער און דער פאטער אין מיר? דיא
 ווערסטער וואס איך זאג אייך, זאג איך ניט פאר מיר אליין, דער
 11 פאטער, וועלכער אין מיר וויינט, ער מהויט דיא מעשים, גלויבט
 מיר, דאס איך בין אין פאטער, און דער פאטער אין מיר. און

- 12 אויב ניט אזוי גלויבט מיר וועגן דיא ווערקע אליין. אין אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך: ווער עס גלויבט אין מיר, דער וועט אויך אליין ווערקע טאן, וויא איך טהוע, און נאך גרעסערע פאן 13 דיא, וועט ער טאן; ווייל איך געה צו מיין פאטער, און וואס איהר וועט דאמאלסט בעטען אין מיין נאמען, דאס וועל איך אויסווינקען, כדי דער פאטער זאל פעהערדליכט ווערען אין 14 דעם זאהן. ווען איהר וועט עטוואס בעטען אין מיין נאמען, וועל איך עס אויסווינקען. אויב איהר ליבט מיך, אזוי וועט איהר 16 מיינע מצות האלטען. און איך וועל בעטען דעם פאטער, און ער וועט אייך געבען איין אנדערען מליץ יושר, ער זאל זיין ביי 17 אייך עוויג. דעם נייסט פאן אמת, וועלכען דיא וועלט קאן ניט מקבל זיין, ווייל עס נעהט איהם ניט, און קען איהם ניט, איהר אבער קענט איהם, דען ער וויינט ביי אייך, און וועט זיין אין אייך. 18 איך וועל אייך ניט איבערלאזען יתומים, איך וויל צו אייך קומען, נאך איינע קליינע וויילע, און דיא וועלט וועט מיך מעהר ניט 19 זעהן; איהר אבער וועט מיך זעהען, דען איך לעב, און איהר וועט לעבען. אין יענעם טאג וועט איהר דערקענען, דאס איך 20 בין אין מיין פאטער, און איהר, אין מיר, און איך, אין אייך. ווער עס האט מיינע מצות, און האלט זיי, דער ליבט מיך; און ווער עס ליבט מיך, דער וועט געליבט ווערען פאן מיין פאטער, און 22 איך וועל איהם ליבען, און וועל מיך צו איהם בעווייזען. יהודה (ניט איש קריות) זאגט איהם: הערר, וואס איז דאס, דאס וואס 23 דוא ווילסט זיך בעווייזען צו אינו, און ניט צו דער וועלט? ישוע האט איהם געזאגט איין ענטפער: ווער עס ליבט מיך דער וועט 24 מיין ווארט האלטען, און מיין פאטער וועט איהם ליבען און מיר וועלען קומען צו איהם, און מיר וועלען ביי איהם אונזער ווייניג 25 מאכען. ווער עס ליבט מיך ניט, דער האלט ניט מיינע ווערטער: דאס ווארט, וועלכעס איהר הערט, איז נישט מיינעס, נור דעם 26 פאטערס, וועלכער האט מיך געשיקט. דאס האב איך צו אייך גערעט, אין דער צייט ווען איך בין ביי אייך געווען. דער מליץ יושר, דער רוח הקדש, וועלכען דער פאטער וועט זייען אין מיין נאמען, וועט אייך אלדינג לעהרנען, און וועט אייך אלץ

יוחנן יד טו

דערמאנען, וואס איך האב אייך געזאגט. איך לאז אייך פריידען, 27
מיין פריידען גיב איך אייך; נישט וויא דיא וועלט גיבט, גיב א
אייך, לאז איינער הארץ ויך נישט שרעקען און נישט פירכטען. איהר 28
האט געהערט, וואס איך האב אייך געזאגט: איך געה אוועק פאן
אייך, און וועל צו אייך קומען, ווען איהר וואלט מיך ליב געהאט,
אזוי וואלט איהר ויך געפרייט דעריבער, וואס איך האב געזאגט:
איך געה צו דעם פאטער, דען מיין פאטער איז גרעסער פאן 29
מיר. און נון, איך האב אייך געזאגט, איידער עס איז געשעהען,
בדי איהר וואלט גלויבען ווען דאס וועט געשעהען. איך וועל 30
שאן נישט פיל רייידען מיט אייך, דען דער העררשער פאן דער
וועלט קומט. ער האט אפילו קיין רעכט אויף מיר נישט. נור 31
אבער בדי דיא וועלט ואל דערקענען, דאס איך ליב דעם פאטער,
און וויא דער פאטער האט מיר געבאטען אזוי טהוע איך: שטעהט
אויף, לאזען מיר פאן דאנען אוועק געהען.

איך בין דער אמתער וויינשטאק, און מיין פאטער איז דער טו
וויינערטנער. יעדער צווייג, וואס איז אין מיר, וואס בריינגט 2
נישט קיין פרות וועט ער אבהאקען: און יעדערער, וועלכער
בריינגט פרות וועט ער רייניגען, דאס ער זאל מעהר פרות
בריינגען. איהר זענט שוין ריין דורך מיין ווארט, וועלכען איך 3
האב מיט אייך גערעט. זייט אין מיר און איך אין אייך, אזוי 4
וויא דער צווייג קאן אליין קיין פרות נישט בריינגען, ווען ער איז
נישט אין וויינשטאק: אזוי אויך איהר, ווען איהר וועט נישט בלייבען 5
אין מיר. איך בין דער וויינשטאק, און איהר דיא צווייגען: ווער
עס וועט בלייבען אין מיר און איך אין איהם דער וועט בריינגען 6
פיל פרות, דען אן מיר קאנט איהר נארנישט טאן. ווער עס וועט
נישט זיין אין מיר, וועט ארויס געווארפען ווערען וויא איין צווייג
און וועט פערדארט ווערען, און אעלכע נעמט מען צונאמען און 7
מען ווארפט אין פייער, און וי ווערען פארברענט. ווען איהר 7
וועט בלייבען אין מיר, און מיין ווארט וועט אין אייך בלייבען,
אזוי וואס איהר וועט וועלען, אזוי בעט און עס וועט איך
געשעהען. דורך דעם וועט מיין פאטער געהערט ווערען, ווען 8
איהר וועט בריינגען פיל פרות, און וועט מיינע תלמידים זיין.

9 אזוי וויא דער פאטער האט מיך געליבט, האב איך אייך אייך
 10 ליב, פערבלייבט אין מיין ליבע, ווען איהר וועט האלטען מייןע
 מצות, וועט איהר ויין אין מיין ליבע, אזוי וויא איך האב אייך
 געהאלטען דיא מצות פאן מיין פאטער, און בין אין ויין ליבע.
 11 דוועס האב איך אייך גערעט, כדי מיין שמחה זאל אויף אייך
 12 קומען, און אייער שמחה זאל פול ווערען, דאס איז מיין מצוה,
 דאס איהר זאלט איינער דעם אנדערען ליבען, וויא איך האב
 13 אייך געליבט. קיינער האט נישט איינע גרעסערע ליבע, פאן דיא
 14 ווען ער שמעלט ויין לעבען פאר וויינע פריינד איין. איהר זענט
 מייןע פריינד, ווען איהר טהוט דאס וואס איך באפעהל אייך.
 15 איך רופֿה אייך נישט מעהר קנעכט, דען איין קנעכט ווייס נישט וואס
 ויין הערר טהוט, נור פריינד האב איך אייך גערופֿען, ווייל איך
 האב אייך אלדינג מודיע געווען, וואס איך האב געהערט פאן
 16 מיין פאטער. נישט איהר האט מיך אויסדערנוועלט, איך האב
 אייך אויסדערנוועלט, און אייך געשטעלט, דאס איהר זאלט
 געהן און בריינגען פרות, און דאס אייערע פרות זאלען בלייבען,
 כדי וואס איהר וועט בעטען פאן דעם פאטער אין מיין נאמען
 17 זאל ער אייך געבען, דאס באפעהל איך אייך: איהר זאלט
 18 איינער דעם אנדערען ליבען, ווען דיא וועלט וועט אייך פיינד
 האבען, אזוי ווייסט, דאס זיא האט מיך פרייהער פאן אייך
 19 פיינד געהאט, ווען איהר וואלט פאן דער וועלט ויין, אזוי וואלט
 דיא וועלט איהרעס געליבט, נור אזוי וויא איהר זענט נישט פאן
 דער וועלט, נור איך האב אייך אויסדערנוועלט פאן דער וועלט,
 20 דעריבער האט אייך דיא וועלט פיינד, געדענקט, דאס ווארט,
 וועלכעס איך האב אייך געזאגט: איין קנעכט איז נישט גרעסער
 פאן ויין הערר, ווען מען האט מיך גערודפֿט, וועלען זיי אייך
 אויך רודפֿן; ווען זיי האבען מיין ווארט געהאלטען, וועלען זיי
 21 אייער ווארט אויך האלטען, דאס אלעס אבער וועלען זיי אייך
 טאן, וועגען מיין נאמען, ווייל זיי קענען נישט דעם, וועלכער האט
 22 מיך געשיקט, ווען איך וואלט נישט געווען געקומען, און וואלט
 זיי נישט געווען געזאגט, אזוי וואלטען זיי קיין וויינע נישט געהאט,
 23 יעצט אבער האבען זיי נישט קיין אויסרייד פאר ווייערע וינד, דער

וואס האט מ'ך פיינד, דער האט אויך פיינד מיין פאטער. ווען
 איך וואלט נישט געווען געטאן צווישען זיי אזאלכע מעשים, וואס
 קיין אנדערער האט נישט געטאן, אזוי וואלטען זיי נישט געהאט קיין
 זינדע. נור יעצט האבען זיי עס געזעהן, און האבען מ'ך און מיין
 פאטער פיינד געהאט. אבער עס זאל דערפילט ווערען דאס
 ווארט, וואס עס איז אין זייער תורה געשריבען: אומזיסט האבען
 זיי מ'ך פיינד געהאט. ווען דער מליך יושר וועט קומען, דער,
 וועלכען איך וועל אייך שיקען פאר דעם פאטער, דער גייסט פאר
 אמת, וועלכער געהט ארויס פאר דעם פאטער ער וועט זאגען
 עדות אויף מיר. אבער איהר אויך וועט עדות זאגען, ווייל איהר
 זייט פאר אנפאנג אן מיט מיר געוועזען.

דו זעסט האב איך צו אייך גערעכט, כדי איהר זאלט נישט טון
 געשטורויבעלט ווערען. זיי וועלען אייך ארויס טרייבען פאר דאס
 שולען; עס קומט אן איין צייט, דאס יעדער, וואס וועט אייך
 הרגיזען, וועט מיינען דאס ער דינט נאכט דערמיט. דאס וועלען
 זיי טאן, ווייל זיי האבען נישט דערקאנט נישט דעם פאטער, נישט מ'ך.
 איך האב אייך דאס דעריבער געזאגט, דאס ווען זייער צייט וועט
 אנקומען, זאלט איהר געדענקען, דאס איך האב עס אייך געזאגט;
 איך האב עס אייך פאר אנפאנג נישט געזאגט, ווייל איך בין געווען
 ביי אייך. און יעצט געהט איך צו דעם, וועלכער האט מ'ך
 געשיקט, און נישט אייגער פאר אייך פרעגט מ'ך: וואוהין געהסט
 דו? נור ווייל איך האב דאס צו אייך גערעכט, איז אייער הארץ
 פול מיט טרויער, אבער איך זאג אייך דעם אמת, דאס עס איז
 פאר אייך בעסער, דאס איך זאל אוועק געהן, דען ווען איך וועל
 נישט געהן, וועט דער מליך יושר צו אייך נישט קומען. און ווען
 ער וועט קומען וועט ער דא וועלט איבער ווייזען איבער זינדע
 און איבער גערעכטיגקייט און איבער משפט. איבער זינדע, ווייל
 זיי גלויבען נישט אין מיר. איבער גערעכטיגקייט, ווייל איך געה
 צו מיין פאטער, און איהר וועט מ'ך מעהר נישט זעהען. איבער
 משפט, ווייל דער העררשער פאר דו זעט וועלט איז געמשפט
 געווארען. איך האב נאך פיל אייך צו זאגען, נור איהר קאנט
 יעצט נישט פארטראגען. ווען ער וועט קומען, דער גייסט פאר

אמת, אזוי וועט ער אייך אריינפיהרען אין דעם גאנצען אמת;
 דען ניט פאן ויך אליין וועט ער רעדען, נור וואס ער וועט הערען,
 וועט ער אייך רעדען; און וואס עס וועט שפעטער ויין וועט ער
 14 אייך אנואנען. ער וועט מיך פארהערדליכען, דען פאן מיינעם
 15 וועט ער נעמען און וועט אייך אנואנען. אלעס וואס דער פאטער
 האט, איז מיינע, דעריבער האב איך געוואלט, דאס ער וועט פאן
 16 מיינעם נעמען, און וועט עס אייך אנואנען. איין קליינע וויילע
 וועט איהר מיך ניט זעהען, און ווידער אין איין קליינע וויילע
 17 וועט איהר מיך זעהען; דען איך געה צום פאטער. אייניגע פאן
 ווינע תלמידים האבען איינער צו דעם אנדערען געוואלט: וואס
 איז דאס, וואס ער זאגט אונז; אין איין קליינע וויילע וועט איהר
 מיך ניט זעהען, און ווידער אין איין קליינע וויילע וועט איהר
 18 מיך זעהען? און איך געה צום פאטער? און האבען אייך געוואלט:
 וואס איז דאס וואס ער זאגט: איין קליינע וויילע? מיר ווייסען
 19 ניט וואס ער רעט? ישוע האט פערשטאנען, דאס ווי וויילען
 איהם פרעגען: האט ער ווי געוואלט: וועגען דעם פרעגט איהר
 איינער דעם אנדערען: וואס איך האב געוואלט: אין איין קליינע
 וויילע וועט איהר מיך ניט זעהען, און ווידער אין איין קליינע וויילע
 20 וועט איהר מיך זעהען? אין אמת'ען, אין אמת'ען, זאג איך אייך:
 איהר וועט וויינען און קלאגען דיא וועלט אבער וועט ויך פרייען,
 איהר וועט טרויעריג ויין. נור אייער טרויער וועט פארקעהרט
 21 ווערען צו פריידען. איין אשה ווען זי געהט צו קינד ליידיגט
 שמערצען. ווייל איהר שעה איז געקומען, אבער ווען זי האט
 שוין געבארען דאס קינד, געדענקט זי ניט מעהר איהר נויט
 פאר שמחה, דאס איין מעגש איז אין דער וועלט געבארען
 22 געווארען. אזוי איהר אויך, יעצט האט איהר צער, איך וועל
 אייך אבער ווידער זעהען און אייער הארץ וועט ויך פרייען, און
 23 קיינער וועט ניט אנועק נעמען אייער שמחה. אין יענעם טאג
 וועט איהר מיך גאר ניט בעטען. אין אמת'ען, אין אמת'ען, זאג
 איך אייך: וואס איהר וועט נור בעטען דעם פאטער אין מיין
 24 נאמען, וועט ער אייך געבען. ביז אהער האט איהר גאר ניט
 געבעטען אין מיין נאמען: בעט און איהר וועט מקבל ויין, כדי

- איינער שמחה ואל דערפילט ווערען. דיועס האב איך גערעט צו
 אייך מיט משלים; נור עס קומט אן דיא צייט, ווען איך וועל
 מעהר ניט רעדען צו אייך מיט משלים, נור עפענטליך וועל איך
 אייך מודיע ויין איבער דעם פאטער. אין יענעם טאג וועט איהר
 בעטען אין מיין נאמען, און איך זאג אייך ניט, דאס איך וועל
 בעטען דעם פאטער פאר אייך. דען דער פאטער אליין ליבט
 אייך, ווייל איהר האט מיך געליבט, און האט געגלייבט, דאס
 איך בין ארויס געגאנגען פאן גאט. איך בין ארויס געגאנגען
 פאן דעם פאטער, און בין געקומען אין דער וועלט, און איך לאז
 ווידער אונזעך דיא וועלט, און געה צום פאטער. ווינע תלמידים
 האבען איהם געזאגט: נון יעצט רעדעסט דוא עפענטליך, און
 זאגסט ניט קיין שום משל. יעצט ווייסקען מיר, דאס דוא ווייסט
 אלעס, און דוא בעדארפסט ניט, דאס איינער זאל דיך פרעגען,
 דעריבער גלויבען מיר דאס דוא ביסט פאן גאט ארויס געגאנגען.
 ישוע האט זיי געענטפערט: יעצט גלויבט איהר? נון, עס קומט
 אן איין שעה און זיא איז שוין געקומען, דאס איהר וועט צושפרייט
 ווערן, יעדער אין ויין ארט, און מיד וועט איהר אליין לאזען, נור
 איך בין ניט אליין, ווייל דער פאטער איז מיט מיר. דיועס האב
 איך צו אייך געזאגט, כדי איהר זאלט האבען שלום אין מיר.
 אין דער וועלט וועט איהר האבען צרות אבער נייט געטרויסט,
 איך האב דיא וועלט מנצח געווען.
 דיוע ווערטער האט ישוע גערעט, און האט אויף געהויבען יז
 ווינע אויגען צום הימל און האט געזאגט: פאטער, דיא שעה
 איז געקומען, פארהערליכע דיין זאכן, כדי דיין זאך זאל דיך
 פארהערליכען. אזוי וויא דוא האסט איהם געגעבען דיא מאכט
 איבער יעדער פלייש, כדי ער זאל געבען עווינעס לעבען צו
 אלעמען, וואס דוא האסט איהם געגעבען. דאס איז דאס עווינע
 לעבען צו דערקענען דיך, דעם אליין אמת'ען גאט, און דעם,
 וועלכען דוא האסט געשיקט, ישוע המשיח. איך האב דיך
 פארהערליכט אויף דער ערד, איך האב אין גאנצען אפגעטאן
 דיא ארבייט, וועלכע דוא האסט מיר איבער געגעבען צו טאן.
 און יעצט פארהערליכע מיר ביי דיר מיט דער העררליכקייט, 5

וועלכע איך האב געהאט ביי דיר איידער דיא וועלט איז געווארען.
 6 איך האב מנלה געווען דיין נאמען צו דיא מענשען, וועלכע דוא
 האסט מיר זיי געגעבען פאן דער וועלט. זיי זענען דיינע געווען,
 און דוא האסט זיי מיר געגעבען, און זיי האבען געהיט דיין נאָרט.
 7 יעצט האבען זיי פארשטאנען, דאס אלץ, וואס דוא האסט מיר
 8 געגעבען, איז פאן דיר. דען דיא ווערטער וועלכע דוא האסט
 מיר געגעבען, האב איך זיי געגעבען, און זיי האבען אנגענומען,
 און האבען פארשטאנען דעם אמת דאס איך בין פאן דיר ארויס
 9 געגאנגען, און האבען געגלויבט דאס דוא האסט מיר געשיקט.
 איך בעט פאר זיי, ניט פאר דער וועלט בעט איך, נאר פאר
 10 דיא, וועלכע דוא האסט מיר געגעבען, ווייל זיי זענען דיינע. און
 אלץ וואס מיין איז, איז דיין, און וואס דיין איז, איז מיין, און איך
 11 בין פארדערליכט געווארען אין זיי. איך בין ניט מעהר, אין
 דער וועלט, נור זיי זענען אין דער וועלט, און איך געה צו דיר,
 הייליגער פאטער, היט אין דיין נאמען דיא וועלכע דוא האסט
 12 מיך געגעבען, כדי זיי זאלען איינס זיין וויא מיר. ווען איך בין
 מיט זיי אין דער וועלט געוועזען, האב איך זיי געהיט אין דיין
 נאמען, דיא וועלכע דוא האסט מיר געגעבען, האב איך געהיט,
 און קיין מאן פאן זיי, איז ניט פערדערבענעס, כדי צו דערפילען דיא שריפט
 דער זאחן פאן פערדערבענעס, כדי צו דערפילען דיא שריפט
 13 (תנ"ך). יעצט קום איך צו דיר, און איך זאג דאס אין דער
 וועלט, כדי זיי זאלען מיין פריידע אין ויך אין גאנצען האבען.
 14 איך האב זיי איבערגעגעבען דיין נאָרט, און דיא וועלט האט זיי
 פיינד געהאט, ווייל זיי זענען ניט פאן דער וועלט, אזוי וויא איך
 15 בין ניט פאן דער וועלט. איך בעט ניט דוא זאלסט זיי צונעמען
 16 פאן דער וועלט, נור דוא זאלסט זיי פאן בעזעס בעהיטען. זיי
 זענען ניט פאן דער וועלט, אזוי וויא איך בין ניט פאן דער וועלט.
 17 הייליגע זיי דורך דיין אמת; דיין נאָרט איז אמת. אזוי וויא דוא
 18 האסט מיך געשיקט אין דער וועלט, אזוי האב איך זיי געשיקט
 19 אין דער וועלט. און פאן זייערמענען הייליגע איך מיר, כדי
 20 זיי זאלען אויך הייליג ווערען אין דעם אמת. ניט פאר זיי אליין
 בעט איך, נור אויך פאר דיא וואס גלויבען אין מיר דורך זייער

יוחנן יז יח

ווארט. כדי אלע ואלען איינס ויין, אזוי וויא דוא, פאטער, אין 21 מיר, און איך אין דיר און אויך ווי ואלען איינס ויין אין אונז, כדי דיא וועלט ואל גלויבען, דאס דוא האסט מיר געשיקט. און דיא 22 העררליכקייט, וועלכע דוא האסט מיר געגעבען, האב איך צו ווי געגעבען, כדי ווי ואלען איינס ויין, אזוי וויא מיר זענען איינס, איך בין אין ווי, און דוא אין מיר, כדי ווי ואלען אין גאנצען 23 איינס ויין, און כדי דיא וועלט ואל דערקענען, דאס דוא האסט מיר געשיקט, און דוא ליבסט ווי וויא דוא האסט מיר געליבט. פאטער, וועלכע דוא האסט מיר געגעבען, וויל איך, דאס דארטן, 24 וואו איך בין, ואלען ווי אויך ויין מיט מיר, כדי ווי ואלען זעהען דיא העררליכקייט, וואס דוא האסט מיר געגעבען, דען דוא האסט מיר געליבט, איידער דיא וועלט איז געבארען. גערעכטער 25 פאטער דיא וועלט האט דיר גיט דערקאנט, איך אבער האב דיר דערקאנט, און דיא האבען דערקאנט, דאס דוא האסט מיר געשיקט. און איך האב ווי אנפאלעקט דיין נאמען, און וועל ווי אנפאלעקן, כדי דיא ליבע, מיט וועלכער דוא האסט מיר געליבט, ואל ויין אין ווי און איך ואל אין ווי ויין.

ווען ישוע האט דזעס געזאגט איז ער ארויסגעגאנגען מיט ויינע יח תלמידים אויף יענער וייט טייך קדרון, דארטען איז געווען איין גארטען, און ישוע איז אין איהם אריין געגאנגען און אויך ויינע תלמידים. יהודה ויין מוסר האט אויך געוואוסט דעם ארט, ווייל 2 ישוע האט ויך דארט אפט פערזאמעלט מיט ויינע תלמידים. יהודה האט גענומען סאלדאטען און דיא דינערס פאן דיא עלסטע 3 כהנים און פרושים, און איז אהין געקומען מיט פאקעלן און לאמפען און מיט געווער. און ישוע, וואס האט אלעס געוואוסט, 4 וואס עס וועט מיט איהם ויין, איז ארויס געגאנגען און האט צו ווי געזאגט: וועמען זוכט איהר? און ווי האבען איהם געענטפערט: 5 ישוע הנצרי. ישוע זאגט ווי: דאס בין איך. מיט ווי איז אויך געשטאנען יהודה ויין מוסר. און ווען ער האט ווי געזאגט: דאס 6 בין איך; האבען ווי צוריק געטראטען און צו דער ערד געפאלען. ער האט ווי נאך איין מאל געפרעגט: וועמען זוכט איהר? ווי 7 האבען געזאגט: ישוע הנצרי. ישוע האט געענטפערט: איך האב 8

אייך גענאגט: דאס איך בין דאס, דעריבער אויב איהר ווילט מיך,
 9 לאזט דייע לאזען ווי געהן. כדי עס זאל דערפילט ווערען דאס
 ווארט, וואס ער האט געזאגט: פאן דיא וועלכע דוא האסט מיר
 10 געגעבן האב איך קיין מאן נישט פארדארבען. שמעון פטר האט
 געהאט איין שווער, און האט איהם ארויסגעצויגען, און האט
 איין זעץ געגעבן דעם כהן גדול'ס קנעכט, און האט איהם
 אפגעהאקט דעם רעכטען אויער: דער נאמען פאן דעם קנעכט
 11 איז געווען, מלכום. און ישוע האט געזאגט צו פטרין: לייג דעם
 שווער אין ויין שייד צוריק; זאל איך נישט טרינקען דעם כוס,
 12 וועלכען דער פאטער האט מיר געגעבן? דאמאלסט האבען
 דיא סאלדאטען און דער הויפטמאן, און דיא אידעשע דינער
 13 גענומען ישוע'ן און האבען איהם געבונדען. און האבען איהם
 אנוועק געפיהרט צום ערשטען צו חנן, ווייל ער איז געווען דער
 שווער פאן כנפא, וועלכער איז אין דעם יאהר איין כהן גדול
 14 געוועזען. דאס איז געוועזען כנפא, וועלכער האט דיא אידען
 איין עצה געגעבען, דאס עס איז בעסער דאס איין מענטש זאל
 15 שטארבען פאר דעם פאלק. שמעון פטר און איין אנדער
 תלמיד זענען נאך געגאנגען נאך ישוע'ן; דער תלמיד איז געווען
 איין בעקאנטער פאן דעם כהן גדול, און ער איז אריין געגאנגען
 16 מיט ישוע'ן אין הויף פאן דעם כהן גדול. און פטר איז אין
 דרויסען ביי דער טהיר געשטאנען, דער אנדער תלמיד, וועלכער
 איז געווען איין באקאנטער פאן דעם כהן גדול, איז נאך דעם
 ארויס געגאנגען און האט גערעדט מיט דער טהיר'דיגערין, און
 17 האט פטרוס'ן אריינגעפיהרט. דיא דינסט, וועלכע היממעט דיא
 טהיר, האט צו פטרוס'ן געזאגט: ביסט דוא אויך פאן דעם
 18 מענטשענס תלמידים? ער האט געזאגט: ניין. עס זיינען אבער
 געשטאנען דיא קנעכט און דיא דינער, וואס האבען איין פייער
 צו לייגן, ווייל עס איז קאלט געוועזען, און ויך געווארעמט, פטר
 19 איז אויך מיט ווי געשטאנען און האט ויך געווארעמט. דער כהן
 גדול האט ישוע'ן געפרעגט איבער וויינע תלמידים און איבער
 20 ויין לעהרע. ישוע האט איהם געענטפערט: איך האב געפונטליך
 גערעדט צו דער וועלט; איך האב תמיד געלעהרענט אין דיא

יוחנן יח

שולען און אין בית המקדש וואו דיא אידען קומען זיך תמיד צוזאמען, און איך האב אין פארבארענעם גאר ניט גערעט. וואס 21 פרענקסט דוא מיך? פרעג דיא וואס האבען געהערט, וואס איך האב צו זיי גערעט. נון, זיי ווייסען, וואס איך האב זיי געזאגט. ווען ער האט דאס געזאגט: האט איינער פאן דיא דינער, וואס 22 איז דערפרי געשטאנען ישוע'ן איין פאץ אין באק געגעבען, און האט געזאגט: אזוי ענטפערסט דוא דעם כהן גדול. ישוע האט 23 איהם געענטפערט: אויב איך האב שלעכט גערעט, בענווייז מיר, וואס עס איז שלעכט, און אויב גוט, ווארום שלאנקסט דוא מיך? 24 חנן האט איהם געשיקט געבונדען צו דעם כהן גדול קנפא. און 25 שמעון פטר איז געשטאנען און געווארעמט זיך, און זיי האבען איהם געזאגט: ביסט דוא אויך פאן זיינע תלמידים? און ער האט זיך אפגעלייגענט, און געזאגט: ניין, איינער פאן דעם כהן גדולים 26 קנעכט, איין קרוב פאן דעם, וועלכען פטר האט דעם אויער אפגעהאקט, זאגט: האב איך דען דיד ניט געזעהען מיט איהם אין גארטען? פטר האט זיך נאך איין מאל אפגעלייגענט, און 27 באלד האט דער האן איין קרייא געטאן. פאן קנפא האט 28 מען געפירט ישוע'ן צום געריכטס הויז, עס איז אין דער פריה געווען, און זיי זענען ניט אריין געגאנגען אין געריכטס הויז, זיי זאלען ניט טמא ווערען, און זאלען קאנען עסען דעם קרבן פסח. פילטום איז צו זיי ארויס געקומען, און געזאגט: וועלכע קלאגע 29 בריינגט איהר גענען דיווען מענשען? זיי האבען איהם איין ענטפער געזאגט: ווען ער וואלט קיין שלעכטעס ניט געטאן, אזוי וואלטען מיר איהם ניט איבער געגעבען צו דיר. 30 פילטום זאגט צו זיי: נעמט איהר איהם און משפט איהם נאך אייער תורה. דיא אידען האבען איהם געזאגט: אונז איז ניט 31 ערלויבט צו הרגענען איין מענשען. כדי עס זאל זיך דערפילען דאס ווארט פאן ישוע'ן, וועלכעס ער האט געזאגט, ווען ער האט 32 מרמו געווען דורך וואס פאר איין טויט ער וועט שטארבען. פילטום איז נאך איין מאל אריינגעגאנגען אין געריכטס הויז און 33 האט גערופען ישוע'ן און האט איהם געזאגט: ביסט דוא דער אידעשער קעניג? ישוע האט איהם געזאגט: זאנקסט דוא דאס 34

- פֿאַן דיר אליין, אָדער אַנדערע האָבען דיר אויף מיר דערציילט?
 35 פֿילטום האט גענטפערט: בין איך דען איין איד? דיין פֿאלק
 און דיא עלסטע כהנים האָבען דיר איבערגעגעבען צו מיר; וואס
 36 האָסטו דא געטאן? ישוע האט גענטפערט מיין מלוכה איז נישט
 פֿאַן דער וועלט. ווען מיין מלוכה וואלט פֿאַן דער וועלט ווין,
 אזוי וואלטען מיינע דינער מלחמה געהאלטען פֿאַר מיר, כּדי איך
 זאל נישט איבערגענטפערט ווערען צו דיא אידען; יעצט אָבער
 37 איז מיין מלוכה נישט פֿאַן דאנען. פֿילטום האט איהם געזאגט:
 ווען אזוי ביסטו דא איין קעניג? ישוע האט איהם גענטפערט
 דא אָנאָסט עס, דאס איך בין איין קעניג. איך בין דעריבער
 געבארען און דעריבער אין דער וועלט געקומען, דאס איך זאל
 ערות זאנען אויף דעם אָמת, יעדער ווער עס איז פֿאַן דעם אָמת
 38 הערט מיין קול. פֿילטום זאגט איהם: וואס איז אָמת? און וויא
 ער האט דאס געזאגט, איז ער נאך איין מאל ארויס געגאנגען צו
 דיא אידען און האט זיי געזאגט: איך האב קיין שום שולד נישט
 39 געפונען אין איהם. איהר האט איין מנהג, דאס איך זאל אייך
 איינעם לויז לאזען אויף פֿסח, ווילט איהר, וועל איך אייך לויז
 40 לאזען דעם קעניג פֿאַן דיא אידען. דאמאלסט האָבען זיי נאך
 איין מאל אלע אָנגעהויבען צו שרייען: נישט דווען, נור כּר־אָפֿאָן.
 כּר־אָפֿאָ אָבער איז איין מערדער געוועזען.
 יט דאמאלסט האט פֿילטום גענומען ישוע'ן און געשמיסען.
 2 און דיא סאלדאטען האָבען צוגעפֿלעכטען איין קרוין פֿאַן
 דערנער און געלייגט אויף זיין קאפֿ, און איהם אָנגעטאן אין
 3 איין רויטען מאנטעל. און האָבען געזאגט: פֿרידען צו דיר
 אידישער קעניג, און האָבען איהם געשלאגען איבער דיא באקען.
 4 פֿילטום איז נאך איין מאל ארויס געגאנגען און האט צו זיי
 געזאגט: נון, איך פֿיהר איהם ארויס צו אייך, כּדי איהר זאלט
 5 וויסען, דאס איך געפֿין אין איהם קיין שום שולד נישט. ישוע איז
 ארויס געגאנגען אין דער דערנער קרוין, און אין דעם רויטען
 מאנטעל, און פֿילטום האט צו זיי געזאגט: דא איז דער מענטש.
 6 ווען דיא עלסטע כהנים, און דיא דינער האָבען איהם דעררועהן,
 אזוי האָבען זיי געשריגען און געזאגט: כּר־ייציגע, כּר־ייציגע, איהם!

יוחנן יט

פֿילטום זאגט זיי: נעמט איהר איהם און קרייצציגט, דען איך געפין
 אין איהם קיין שולד נישט. דיא אידען האבען איהם געענטפערט: ⁷
 מיר האבען איין תורה, און נאך אונזער תורה איז ער חייב מיתה,
 ווייל ער האט זיך פאר איין גאטשעס זאהן געמאכט. פֿילטום ⁸
 האט דיוועס ווארט דערהערט, האט ער נאך מעהר מורא געהאט.
 און איז נאך איין מאל אריינגעגאנגען אין געריכטס הויז און זאגט ⁹
 צו ישוע'ן, פֿאן וואגען ביסט דוא? נור ישוע האט איהם נישט
 געענטפערט קיין ענטפער. פֿילטום זאגט איהם: מיר ענטפערסט ¹⁰
 דא נישט? דא ווייסט נישט, דאס איך האב מאכט דורך צו קרייצציגען,
 און האב מאכט דרך לויז צו לאזען? ישוע האט געענטפערט: ¹¹
 דא וואלסט נישט געהאט אויף מיר קיין מאכט, ווען מען וואלט
 דיר פֿאן אויבען נישט געגעבען, דעריבער איז גרעסער דיא שולד
 פֿאן דעם, ווער עס האט מיך איבער געענטפערט צו דיר. פֿאן ¹²
 נון אן האט פֿילטום געווכט איהם לויז צו לאזען, דיא אידען אבער
 האבען געשריגען, ווען דא וועסט איהם לויז לאזען, אזוי ביסט
 דא נישט דעם קיסר'ס פֿריינד, יעדער ווער עס מאכט זיך פאר
 איין קעניג, איז איין מורד אן דעם קיסר. פֿילטום האט ¹³
 דערהערט דיווע ווערטער, האט ער ארויס געפיהרט ישוע'ן, און
 האט זיך געזעצט אויף דעם רכטער שטול, אויף דעם ארט,
 וואס עס רופט זיך, שטיינבריק און אויף העבריישע, גבֿתא.
 עס איז געווען דער טאג פֿאן דער צופרייטונג פֿאן דעם קרֿבן ¹⁴
 פֿסח, וועלכע איז גאהענט פֿאן דער וועכטער שעה, און ער
 האט געזאגט צו דיא אידען: דא איז אייער קעניג. און זיי ¹⁵
 האבען געשריגען: אנועק, אנועק מיט איהם, קרייצציגע איהם.
 פֿילטום זאגט צו זיי: זאל איך אייערן קעניג קרייצציגען? דיא
 עלסטע כהנים האבען געענטפערט: מיר האבען נישט קיין קעניג,
 אויסער דעם קיסר. דאמאלסט האט ער איהם צו זיי ¹⁶
 איבערגעגעבען צו קרייצציגען. זיי האבען גענומען ישוע'ן און
 האבען איהם אנועקגעהערט. און ער האט געטראגען זיין קרייצ ¹⁷
 (צלֿב) און איז ארויסגעגאנגען צום ארט, וואס האט זיך גערופֿען,
 שייטעל ארט אויף העבריישע, גלגלתא. דארטען האבען זיי ¹⁸
 איהם געקרייצציגט, און מיט איהם צוויי אנדערע, פֿאן איין זייט

19 און פאן דער אנדערער זייט, ישוע אין מיטען. פילטום האט אנגעשריבען איין אויפשריפט און האט אנגעהעפט אויף דעם קרייץ. עס איז געווען אנגעשריבען "ישוע הנצרי דער קעניג פאן דיא אידען". 20 דיוע אויפשריפט האבען פיל פאן דיא אידען געלעזען. ווייל דער ארט, וואו ישוע איז געקרייצט געווארען, איז ניט ווייט פאן דער שטאדט געווען, און עס איז געווען געשריבען אויף העברעיש, גריכיש און רומיש. דיא עלסטע 21 כהנים פאן דיא אידען האבען געזאגט צו פילטוס: שרייב ניט קעניג פאן דיא אידען: נור דאס ער האט געזאגט איך בין דער קעניג פאן דיא אידען. פילטוס האט געענטפערט: וואס איך 22 האב אנגעשריבען, האב איך אנגעשריבען. דיא סאלדאטען ווען זיי האבען געקרייצט ישוע, האבען זיי גענומען זיינע קליידער און האבען זיי צו טהיילט אויף פיר חלקים, יעדען סאלדאט איין חלק, אויך זיין ראק; דער ראק אבער איז געוועזען ניט גענוג פאן אויבען אין נאנצען דורכגענועבט. און 24 זיי האבען איינער צו דעם אנדערען געזאגט: לאזען מיר איהם ניט צורייסען נור דעריבער איין גורל ווארפען וועמען ער זאל געהערען: כדי עס זאל דערפילט ווערען וואס איז געזאגט געווארען אין דער שריפט (תנ"ך): זיי האבען מיינע קליידער צווישען זיך צו טהיילט און אויף מיינע בנדים האבען זיי געווארפען גורל, און אזוי האבען דיא סאלדאטען געטאן. 25 ביי דעם קרייץ פאן ישוע זענען געשטאנען, זיין מוטער און דיא שוועסטער פאן זיין מוטער, מרים קלאפא'ס ווייב, און מרים פאן מגדלה. 26 ישוע האט דערזעהען זיין מוטער און זיין תלמיד, וואס ער האט געליבט, שטעהן, האט ער געזאגט צו זיין מוטער: 27 אשה, דא איז דיין זאדן. נאך דעם האט ער געזאגט דעם תלמיד: דא איז דיין מוטער. און פאן דיוער צייט האט דער תלמיד זיא גענומען צו זיך. 28 נאך דעם האט ישוע, וועלכער האט געוואוסט, דאס אלעס האט זיך געענדעט. כדי עס זאל דערפילט ווערען דיא שריפט, האט ער געזאגט: עס דערשט 29 מיר. דארטען איז געשטאנען איין פלי פול מיט עסיג, און זיי האבען איין שוואם אנגעפילט מיט עסיג און ארויפגעלויגט אויף

יוחנן יט

- איין ראהר פאן אווב און צו געבראכט צו זיין מויל. ווען ישוע
 האט פערזוכט דעם עסיג האט ער געזאגט: עס איז פאלבראכט
 (געענדעט), און האט גענייגט דעם קאפף און האט אָנגעגעבן
 זיין גייסט. נור אזוי וויא עס איז פרייטאג געווען, אזוי האבען
 דיא אידען, כדי לייפער זאלען נישט בלייבען אויף דעם קרייץ
 איבער שבת (דער שבת איז געווען שבת הגדול) געבעטען
 פילטוסן, ער זאל ביי זיי איבער ברעכען דיא שיינקעל און זיי
 ארבעטען. און דיא סאלדאטען זענען געקומען, און ביי דעם
 ערשטען איבער געבראכען דיא שיינקעל און ביי דעם אנדערען
 וואס ער איז מיט איהם געקרייצניגט געווארען. נור ווען מען איז
 געקומען צו ישוע'ן, אזוי וויא זיי האבען איהם געזעהען שוין
 טויט, האבען זיי ביי איהם נישט צו בראכען דיא שיינקעל. נור
 איינער פאן דיא סאלדאטען האט איהם דורכגעשטאכען מיט
 איין שפיז דיא וייט, און באלד איז ארויס גערונען בלוט און
 וואסער. און דער וואס האט געזעהען האט עדות געזאגט, און
 זיין איז עדות אמת: ער ווייסט אז ער זאגט דעם אמת, כדי
 איהר זאלט גלויבען. דאס אלעס איז געשעהען, כדי עס זאל
 דערפילט ווערען דיא שריפט (תנ"ך): וועצם לא תשברו בו,
 (קין) ביי זאלט איהר אין איהם נישט צו ברעכען). אויך אין
 איין אנדער שריפט איז געזאגט: זיי וועלען קוקען אויף דעם,
 וועלכען זיי האבען געשטאכען. נאך דעם האט יוסף פאן
 רמה (ישוע'ס איין תלמיד, נאר בסוד, מחמת מורא פאר דיא
 אידען) געבעטען פילטוסן, דאס מען זאל אראפ נעמען דעם
 גוף פאן ישוע'ן און פילטוס האט ערלויבט, ער איז געגאנגען
 און האט אראפגענומען ישוע'ס גוף. אויך נקדימון (וועלכער איז
 פריהער געקומען אין דער נאכט צו ישוע'ן) איז געקומען און
 האט געבראכט מור און אהלות צונאמענגעמישט איין ערך פאן
 הונדערט פונט. און האבען גענומען דעם גוף פאן ישוע'ן און
 האבען איהם איינגעוויקעלט אין תכריכים מיט בשמים, אזוי וויא
 דיא אידען זענען זיך נוהג ביי דער קבורה פאן מתים. אויף דעם
 אַרשט, וואו ער איז געקרייצניגט געווארען איז געוועזען איין
 נאָרשטען, און אין נאָרשטען איין גייער קבר, אין וועלכען מען האט

42 ביו יעצט נאך קיינעם ניט געלייגט. דארטען האט מען ישוע'ן געלייגט, ווייל עס איז ערב שבת געוועזען, און ווייל דער קבר איז געוועזען געהענעט.

ב אין דעם ערסטען טאג פאן דער וואך איז מרים פאן מגדלה געקומען אין דער פריה, ווען עס איז נאך פינפטער געווען, צום קבר, און האט געזעהען, דאס דער שטיין איז אוועקגעקליקעלט פאן דעם קבר. און ווא איז געלאפען און געקומען צו שמעון פטר און צו דעם אנדערען תלמיד, וועלכען ישוע האט געליבט, און זאגט צו זיי: מען האט דעם הערן אוועק געטראגען פאן דעם קבר, און מיר ווייסען ניט וואו זיי האבען איהם געלייגט. 3 פטר איז באלד ארויס געגאנגען, און אויך דער אנדערער תלמיד, און זענען געגאנגען צום קבר. זיי זענען ביידע צוזאמען געלאפען, נור דער אנדערער תלמיד איז נישט פאן פטר'ן געלאפען, און איז פריהער געקומען צום קבר. און האט זיך איינגעבויגען, האט ער געזעהן דא תכריכים ליגענדיג, נור ער איז ניט אריינגעגאנגען. 6 שמעון פטר איז געקומען נאך איהם, און איז אריינגעגאנגען אין קבר, און האט געזעהען נור דא תכריכים ליגענדיג. און דיא טוך, וועלכע איז געווען אויף זיין קאפ איז ניט געלעגען מיט דיא תכריכים, נור פגעזונדער צונויפגעוויקעלט, אויף איין אנדער ארט. 8 דאמאלסט איז דער אנדערער תלמיד, וועלכער איז פריהער געקומען צום קבר, אויך אריינגעגאנגען און האט געזעהען, און האט געגלויבט. דען זיי האבען נאך ניט געוואוסט פאן דער שריפט, דאס ער דארף אויפשטעהן פאן דיא טויטע. און דיא תלמידים זענען ווידער אהיים געגאנגען. 11 און מרים איז געשטאנען ביי דעם קבר און האט געוויינט, און ווען זיא האט געוויינט, האט זיא זיך איינגעבויגען אין קבר. און זיא האט געזעהען צוויי מלאכים אין ווייסקע קליידער וועלכע זיינען צו קאפען, און דער אנדערער צו פוסען, וואו דער גוף פאן ישוע איז געלעגען. און זיי זאגען איהר: פרוי! וואס וויינסט דא? זיא זאגט צו זיי: ווייל זיי האבען אוועקגעטראגען מין הערן, און איך ווייס ניט וואו זיי האבען איהם געלייגט. זיא האט דאס געזאגט, און האט זיך אומגעקעהרט, און האט דערזעהען ישוע'ן

יוחנן כ

- שְׁמֵעֵה עֲנִידִי, נֹר וְיֵא הָאֵם נִיט דַּעֲרָקֶנְט דָּאָם עִם אִיז יִשׁוּעַ.
 15 יִשׁוּעַ וְאָנְט אִיהֶר: פֶּרִי, וְאָם וְיִינְסֵט דּוּא? וְעֵמְעֵן וּבְסֵט דּוּא?
 וְיֵא הָאֵם גַּעֲרָאכְט, דָּאָם עִם אִיז דַּעֲר גַּעֲרִמְנַעַר, וְיֵא וְאָנְט אִיהֶם:
 הָעֶרֶר! אִיב דּוּא הָאֵסֵט אִיהֶם אַרֹוִים גַּעֲמִרָאנְעֵן, וְאָנ מִיר וּוּא
 16 הָאֵסֵט דּוּא אִיהֶם גַּעֲלִינְט, אֹון אִיךְ וְעֵל אִיהֶם גַּעֲמֵן. יִשׁוּעַ וְאָנְט:
 צו אִיהֶר: מְרִים! וְיֵא הָאֵם וִיךְ אֹומְנַעֲקֶהֲרֵט, אֹון וְאָנְט: רַבֹּוֹנִי!
 17 דָּאָם הִיִּסֵּט: לַעֲהֶרֶר! יִשׁוּעַ וְאָנְט צו אִיהֶר: רִיֶּהֶר דִּיךְ נִיט צו
 צו מִיר, דַּעַן אִיךְ בִּין נָאךְ נִיט אַרֹוִיפֶנְאנְגֵּן צו מִיין פֶּאטֶר;
 נֹר גַּעַה צו מִינַע פֶּרִידֶער אֹון וְאָנ וִי: אִיךְ גַּעַה אַרֹוִיף צו מִיין
 פֶּאטֶר אֹון צו אִיעֶר פֶּאטֶר, אֹון צו מִיין נָאטֵט, אֹון צו אִיעֶר
 18 נָאטֵט. מְרִים פֶּאן מַגְדָּלָה אִיז גַּעֲנָאנְגֵּן אֹון הָאֵם אַנְגַּעֲוָאנְט דִּיא
 תִּלְמִידִים, דָּאָם וְיֵא הָאֵם גַּעֲוַעֲהֵן דַּעַם הָעֶרֶר, אֹון עַר הָאֵם
 19 אִיהֶר דָּאָם גַּעֲוָאנְט. אִיז וְעַנְעֵם עֲרִשְׁטֵן טָאָן פֶּאן דַּעֲר וְנָאךְ
 פֶּאן אַוַּעַנְדֶּה, וְעַן דִּיא טִיֶּהֲרֵעֵן פֶּאן דַּעַם הֹוִיז וּוּא דִּיא תִּלְמִידִים
 וְיִינַע הָאָבֶעֶן וִיךְ פֶּעֲרֹאמַעֲלֵט, וְעַנְעֵן פֶּעֲרִשְׁלָאסֵעֵן גַּעֲוַעֵן, מַחְמַת
 מוֹרָא פֶּאָר דִּיא אִידֵעֵן, אִיז יִשׁוּעַ גַּעֲקוּמַעֵן אֹון אִיז אַרִיין אִיז מִיטֵעֵן
 20 אֹון וְאָנְט וִי: פֶּרִידֵעֵן צו אִיךְ. וְעַן עַר הָאֵם דָּאָם גַּעֲוָאנְט, הָאֵם
 עַר וִי גַּעֲוִוִּיעֵן וְיִינַע הָעַנְדֶּה אֹון דִּיא וִיט; דִּיא תִּלְמִידִים הָאָבֶעֶן
 21 וִיךְ דַּעֲרִפֶּרִיט, וְעַן וִי הָאָבֶעֶן גַּעֲוַעֲהֵן דַּעַם הָעֶרֶר, אֹון יִשׁוּעַ
 הָאֵם וִי צוֹם צוּוִיטֵעֵן מָאָל גַּעֲוָאנְט: פֶּרִיד צו אִיךְ, אַוִּי וִיֵּא
 22 דַּעֲר פֶּאטֶר הָאֵם מִיךְ גַּעֲשִׁיקֵט, שִׁיק אִיךְ אִיךְ אִיךְ. אֹון וִיֵּא
 עַר הָאֵם דָּאָם גַּעֲוָאנְט: הָאֵם עַר אִיין בִּלָּאז גַּעֲטָאן אֹון וִי גַּעֲוָאנְט:
 23 גַּעֲמֵט דַּעַם רֹוִחַ הַקֹּדֶשׁ. וְעֵמְעֵן אִיהֶר וְעַט מוֹחֵל וִיין דִּיא וִינְדֶּה,
 דַּעַם וְעַט פֶּאָרֶגֶעֲבֵעֵן וְעֶרֶעֵן; אֹון וְעֵמְעֵן אִיהֶר וְעַט דִּיא וִינְדֶּה
 24 בַּעֲהָלֶטֶעֵן, דַּעַם וְעֵלֶעֵן וִי וִיין בַּעֲהָלֶטֶעֵן. תּוּמָא, אִינְעֶר
 פֶּאן דִּיא צוּוִעֵלָה, וְעֵלֶכֶעֵן מַעַן הָאֵם גַּעֲרֹופֶעֵן תּוּמִים (צוּוִילִינִי)
 25 אִיז מִיט וִי נִיט גַּעֲוַעֵן, וְעַן יִשׁוּעַ אִיז גַּעֲקוּמַעֵן. אַנְדֶּערֶע תִּלְמִידִים
 הָאָבֶעֶן אִיהֶם גַּעֲוָאנְט: מִיר הָאָבֶעֶן גַּעֲוַעֲהֵן דַּעַם הָעֶרֶר, נֹר עַר
 הָאֵם וִי גַּעֲוָאנְט: וְעַן אִיךְ וְעֵל נִיט וְעֵהֵן דִּיא צִיִּיקֵעֵן פֶּאן דִּיא
 גַּעֲעֵל אִוִּיף וְיִינַע הָעַנְדֶּה אֹון וְעֵל נִיט אַרִיין לִינְגֵעֵן מִיין פֶּינְגֶּער
 אִין דִּיא צִיִּיקֵעֵן פֶּאן דִּיא גַּעֲעֵל, אֹון וְעֵל נִיט אַרִיין לִינְגֵעֵן מִיין
 26 הָאָנְדֶּה אִין וִיין וִיט וְעֵל אִיךְ נִיט גִּלְוִיבֵעֵן. נָאךְ אַכְט טַעַג.

וְעָנֵן דִּיא תַלְמִידִים נֶאֱד אִיין מָאָל גִּעוּעוּן אִינעווייניג, און תּוֹמָא
 אִיז מִיט וַיִּי גִעוּעוּן, יֵשׁוּעַ אִיז גִּעקומען, ווען דִּיא טִיהֲרֵען וְעָנֵן
 גִּעוּעוּן צו גִּעשְׁלֶאסען, און אִיז גִּעשְׁמאַנען אין דער מִיטען, און
 27 וְאָנֵט: פֿרִידען צו אִיך. נֶאֱד דַּעס וְאָנֵט עַר צו תּוֹמָא: גִּיב אָהער
 דִּיין פֿינגער און זעה מִינע הַעֲנָה, גִּיב אָהער דִּיין האַנד און לִיג
 אַרײַן אין מִיין וַיִּיט, און וַיִּי נִיט קִיין אונגלױבִיגער, נור אִיין גלױבִיגער.
 28 תּוֹמָא הָאֵט אִיהֶם גִּעענטפֿערט און גַּענאַנט: מִיין הֶעֱרַר, און מִיין
 29 נֶאֱמַט! יֵשׁוּעַ וְאָנֵט אִיהֶם: וַיִּיל דּוּא הָאֵסֵט מִיך גִּעזעהען הָאֵסֵט דּוּא
 גִּעגלױבִט, זעליג וְעָנֵן דִּיא, וועלכע האָבען נִיט גִּעזעהען און
 30 הָאָבֶען גִּעגלױבִט פֿיל אַנדערע וואַנדער הָאֵט יֵשׁוּעַ גִּעמאַן
 פֿאַר וַיִּנֶּע תַלְמִידִים, וועלכע וְעָנֵן נִיט אױפֿגעשריבען אין דַּעס
 31 סֵפֶר. דִּיע אָבער וְעָנֵן אױפֿגעשריבען געוואָרען, כְּדִי אִיהֶר וְאָלֵט
 גלױבען, דָּאס יֵשׁוּעַ אִיז דער מִשִּׁיחַ דער נֶאֱמַטעס זָהֶה, און כְּדִי
 אִיהֶר וְאָלֵט דורך דַּעס גלױבען הָאָבֶען לעבען אין וַיִּין נֶאֱמַען.
 כא נֶאֱד דַּעס הָאֵט וַיִּך יֵשׁוּעַ נֶאֱד אִיין מָאָל באַוויזען צו וַיִּנֶּע
 תַלְמִידִים בֵּיִים ים פֿאַן טִּבֵּרְיָה, און הָאֵט וַיִּך אַווי באַוויזען.
 2 שְׁמֵעוֹן פֿטֵר און תּוֹמָא, וועלכען מַעַן הָאֵט גִּערופֿען תּוֹמָיִם
 (צוויילינג), און נְתַנָּאֵל פֿאַן קָנָה אין גָּלִיל, און דִּיא קִינדער פֿאַן
 זְבֵדִיָּה, און צוויי אַנדערע פֿאַן וַיִּנֶּע תַלְמִידִים, וְעָנֵן צו זאַמען
 3 גִּעווענען, שְׁמֵעוֹן פֿטֵר וְאָנֵט צו וַיִּי; אִיד זעה פֿיש פֿאַנגען, וַיִּי
 וְאָנֵט אִיהֶם: מִיר וועלען מִיט דִּיר אִיך זעהן; וַיִּי וְעָנֵן גִּענאַנגען, און
 בֶּאֱלֹד וְעָנֵן וַיִּי אַרײַנגעקומען אין אִיין שִׁיר, און אין דִּיע נֶאֱכַט
 4 הָאָבֶען וַיִּי נֶאֶר נִיכֵט אָנגעפֿאַנגען. און ווען עס אִיז טאַג געוואָרען,
 אִיז יֵשׁוּעַ גִּעשְׁמאַנען בֵּיִים בֶּאָרְטען, נור דִּיא תַלְמִידִים הָאָבֶען נִיט
 5 גִּעוואָכט, דָּאס דָּאס אִיז יֵשׁוּעַ. יֵשׁוּעַ וְאָנֵט וַיִּי: קִינדער, הָאֵט
 6 אִיהֶר עֲמֻנּוּאֵם צו עסען? וַיִּי הָאָבֶען אִיהֶם גִּעענטפֿערט נִיין, עַר
 אָבער הָאֵט וַיִּי גַּענאַנט: פֿערנוואָרפֿט דַּעס גַּעמִין אין דער רֶעכטער
 וַיִּיט פֿאַן דער שִׁיר, אַווי וועט אִיהֶר גִּעפֿינען. וַיִּי הָאָבֶען פֿאַרנוואָרפֿען,
 און הָאָבֶען עס שוין נִיט גִּעקאַנט אַרויס צִיִּהֶען וועגען דִּיא פֿיל
 7 פֿיש. דער תַלְמִיד, וועלכען יֵשׁוּעַ הָאֵט גִּעלִיכט וְאָנֵט צו פֿטֵרין:
 דָּאס אִיז דער הֶעֱרַר, שְׁמֵעוֹן פֿטֵר הָאֵט דֶּערהערט, דָּאס דָּאס
 אִיז דער הֶעֱרַר, הָאֵט עַר וַיִּך אַרױמגענאַרשעלט מִיט וַיִּין קלִייד

יוחנן כ

- (דען ער איז געווען נאקעט) און האט זיך אריינגעווארפען אין ים אריין. און דיא אנדערע תלמידים האבען זיך צו געשיפט מיט דער שיף (דען זיי זענען ניט ווייט געווען פֿאן דער יבֿשה נור איין ערך פֿאן צוויי הונדערט איילען). און האבען געשלעפט דעם געטץ מיט דיא פיש. ווען זיי זענען ארויס געגאנגען אויף דער יבֿשה, האבען זיי געזעהען איין פֿיער פֿאן קוילען אויף דער ערד און אויף איהם איז געוועזען פיש און ברויט. ישוע זאגט זיי: בריינגט אהער דיא פיש, וועלכע איהר האט געצט געפאנגען. שמעון פֿטר איז געגאנגען. און האט ארויס געצויגען אויף דער יבֿשה דעם געטץ, וועלכער איז געווען אנגעפילט מיט הונדערט דריי און פונפֿציג גרויסע פיש, און הגם עס איז געווען אזוי פיל פיש, האט דער געטץ דאך זיך ניט איבערגעריסען. ישוע זאגט זיי: קומט און עסט פֿריהשטיק (איבערברייטן). פֿאן דיא תלמידים האט קיינער זיך ניט געוואגט איהם צו פֿרעגען: ווער ביסט דוא? זיי האבען געוואוסט, דאס דאס איז דער הערר. ישוע איז געקומען און האט גענומען דאס ברויט און האט זיי געגעבען, און אזוי אויך דיא פיש. דאס איז דער דריטער מאל, וואס ישוע האט זיך באוויזען צו וויינע תלמידים נאך זיין אויפֿד וועקונג פֿאן דיא טויטע. ווען זיי האבען אָנגעגעסען, זאגט ישוע צו שמעון פֿטר: שמעון בן יונה! ליבקט דוא מיד מעהרער פֿאן זיי? פֿטר זאגט צו איהם: יא, הערר, דוא ווייסט, דאס איך ליבע דיך. ער זאגט צו איהם: פֿיטער מייןע שאף. ווידער זאגט ער איהם צום צווייטען מאל: שמעון בן יונה! דוא ליבקט מיד? ער זאגט צו איהם: יא, אדוני! דוא ווייסט, דאס איך ליב דיך. ער זאגט צו איהם: פֿיטער מייןע שאף. ער זאגט צו איהם צום דריטען מאל: שמעון בן יונה, ליבקט דוא מיד? פֿטר איז טרויעריג געווארען דעריבער וואס ער האט איהם דריי מאל געפרעגט: ליבקט דוא מיד? און זאגט צו איהם: הערר, דוא ווייסט אלעס, דוא ווייסט דאס איך ליב דיך. ישוע זאגט צו איהם: פֿיטער מייןע שאף. אין אַמתֿען, אין אַמתֿען, זאג איך דיר: ווען דוא ביסט יונג געווען אזוי האסט דוא זיך אלליין ארויפֿ געגארטעלט, און געגאנגען וואוהין דוא האסט געוואלט, ווען דוא

וועסט אבער אלט ווערען, אזוי וועסט דא אויס שטרעקען דינע
הענד, און איין אנדערער וועט דיך אונטער גארטלען, און וועט
19 דיך פיהרען וואהין דא ווילסט גיט. דאס האט ער געזאגט,
צו בעצייכענען מיט וועלכען טויט ער וועט נאנט פארהערליכען.
און וויא ער האט דאס געזאגט, זאגט ער צו איהם: געה מיר
20 נאך. פטר האט זיך אומגעקערט, האט ער געזעהען, דאס דער
תלמיד, וועלכען ישוע האט געליבט, און וועלכער האט ביים
אָוועגד מאהל צייט אָן זיין ברוסט זיך אָנגעלעהענט, און האט
21 געזאגט: הערר ווער וועט דיך מסרין, געהט איהם נאך. ווען
ער האט איהם דערזעהען, האט פטר געזאגט צו ישוע'ן: הערר,
22 וואס איז אבער מיט דעם. ישוע זאגט איהם: ווען איך וויל,
דאס ער זאל בלייבען ביז איך וועל קומען, וואס הארט עס
23 דיך? דא געה נאך מיר. און דינעם ווארט האט זיך פארברייטערט
צווישען דיא ברידער, דאס יענער תלמיד וועט גיט שטארבען,
אבער ישוע האט איהם גיט געזאגט: דאס ער וועט גיט שטארבען,
נור ווען איך וויל דאס ער זאל בלייבען ביז איך וועל קומען,
24 וואס הארט עס דיך? און דער תלמיד זאגט דעריבער עדות,
אין האט עס אויפגעשריבען און מיר ווייסען דאס זיין עדות איז
25 אמת. עס איז נאך פיל אנדערע זאכען דא, וועלכע ישוע האט
געטאן, נור ווען מען וואלט זיי אלעמען איינציגווייז פערשרייבען,
מיין איך, דאס דיא וועלט וואלט גיט געקאנט דיא ספרים
פארנעהמען, וועלכע עס וואלטען געשריבען געווארען. אמן!

דיא געשיכטע פאן דיא אפאסטעל

- אין מיין ערשטען ספר האב איך געמאכט, תאפילוס, וועגען א אלעס, וואס ישוע האט אנגעהויבען צו טאן אין צו לערנען. ביז ² אין דעם טאג, וואס ער איז ארויפגענומען געווארען ארויף, נאך דעם וויא ער האט באפוילען מיטן רוח הקדש צו דיא שליחים וואס ער האט אויסדערנוויילט. צו וועלכע ער האט זיך אויך ³ פארגעשטעלט לעבענדיג נאך זיין ליידען מיט פילע צייכען; פערציג טעג לאנג האט ער זיך צו זיי באוויזען, און האט גערעדט וועגען דאס מלכות האלהים. און ווען ער האט זיך מיט זיי ⁴ פארואמעלט, האט ער זיי באפוילען, דאס זיי זאלען ניט אוועקנעהן פאן ירושלים, נור ווארטען אויף דער הבטחה פאן דעם פאטער, וועלכע איהר האט פאן מיר געהערט. דען יוחנן ⁵ האט געטובלט מיט וואסער, און איהר וועט געטובלט ווערען מיט דעם רוח הקדש נאך עמלעכע טעג. דעריבער ווען זיי ⁶ האבען זיך פערואמעלט אין איינעם, האבען זיי איהם געפרעגט און געזאגט: וועסט דא אין דיע צייט אומקעהרען דיא מלוכה, צו דיא ישראל? און ער האט זיי געזאגט: עס איז ניט פאר ⁷ אייך צו וויסען דיא צייטען און דיא ומנים, וועלכע דער פאטער האט זיי געשטימט אין זיין אייגענער מאכט. אבער ווען דער ⁸ רוח הקדש וועט אויף אייך קומען, וועט איהר מקבל זיין גבורה, און איהר וועט זיין מיינע עדות אין ירושלים און אין גאנץ יהודה אין שמרון ביז דעם ענדע פאן דער ערד. און ווען ער האט דאס ⁹ געזאגט, האבען זיי געזעהן וויא ער איז ארויף געווארען, און ¹⁰ זיין זאלקען האט איהם אפגענומען פאר זייערע אייגען. און וויא זיי האבען געקוקט צום הימעל ווען ער איז אהינגעגאנגען,

אפאסטעל געשיכטע א

קלו

- און נון, צוויי מענער געקליידעט אין ווייסע קליידער, זענען ביי
 11 ווי געשטאנען. און האבען ווי געזאגט: איהר מענער פאן גליל
 וואס שטעהט איהר דא און קוקט צום הימל, דויער ישוע
 וועלכער איז צום הימל פאן אייך אויפגעהויבען געווארען, וועט
 אויך צווי קומען וויא איהר האט איהם געזעהען אהין געהן צום
 12 הימל. און נאך דעם האבען ווי זיך אויפגעקעהרט קיין ירושלים
 פאן דעם בארג וואס ווערט גערופען הר הזיתים, וואס איז נאענט
 13 פאן ירושלים איין תחום שבת. און ווען ווי זענען אריין געקומען,
 זענען ווי ארויף געגאנגען אין דער אויפערשטוב, וועלכע פטר
 יעקב און יוחנן און אנדרי פיליפוס און תומא, בר תלמי און מתתיהו,
 יעקב בן חלפי און שמעון הקנאי, און יהודה בן יעקב, האבען
 14 דארטען געוויינט. דויע אלע פלענען שטענדיג מיט איין געמיט
 שטארק בעטען און מתפלל ווין, און מיט ווי זענען געוועזען דיא
 15 פרויען און מרים ישועים מוטער, אויך וויינע ברידער. און
 אין דויע טעג איז פטר אויפגעשטאנען אין מיטען פאן דיא
 תלמידים (און דיא צאהל פאן דיא וואס האבען זיך אין איינעם
 פארוואמעלט איז געוועזען לערך הונדערט און צוואנציג) און
 16 געזאגט: מענער און ברידער, עס האט געדארפט דערפילט
 ווערען דיא שריפט (תנ"ך), וואס דער רוח הקדש האט פאן
 לאנג גערעט דורך דודים מויל אויף יהודה, וועלכער איז געווען
 17 איין פיהרער פאן דיא וואס האבען ישוע'ן געפאנגען. ווייל ער
 איז געוועזען צוגעקענט צו אונז און האט זוכה געווען צו האבען
 18 איין טייל אין דויער דינסט. און נון, האט ער זיך געקויפט איין
 פעלד פאר דעם זינדיגען געלד, און ער איז געפאלען מיט דעם
 קאפף אראב, און איז אין מיטען ציפלאצט געווארען און וויינע
 19 אינגעווייז ווינען ארויס געפאלען. און דאס איז בעקאנט געווארען
 אויך צו אלעמען וואס וויינען אין ירושלים, און דאס פעלד איז
 גערופען געווארען אויף וויער לשון חקל דמא, דאס הייסט, דאס
 20 בלוטיגע פעלד. עס איז געשריבען אין ספר תהלים: ווין
 וויינונג זאל וויסט בלייבען, און עס זאל דארנען קיין איינגעוויינער
 נישט ווין און ווין שטעלע זאל איין אנדערער איבערנעמען.
 21 דעריבער מוז איינער פאן דויע מענער, וועלכע זענען מיט אונז

אפאסטעל געשיכטע א ב

- גענאנגען אין דער גאנצער צייט, וואס אונזער הערר ישוע איז
 ביי אונז אויס און איינגעגאנגען, צייט יוחנן'ס טבילה ביז דעם
 טאג, וואס ער איז פאן אונז ארויפגענומען געווארען זאל איינער
 פאן זיי זיין איין עדות מיט אונז אויף זיין אויפשטעהן פאן דיא
 טויטע, און זיי האבען צוויי פארגעשטעלט: דעם יוסף, וועלכען
 מען האט גערופען, בר-שבע, און זיין צוגעמענעם איז געווען יוסטוס,
 און מתתיה. און זיי האבען מתפלל געווען, און האבען געזאגט: דוא
 הערר, ווייסט וואס עס איז אין אלע הערצער, ווייז אן דעם איינעם,
 וועלכען דוא האסט אויסדערוויילט פאן דיא צווייגען, דאס ער זאל
 געהען איין טייל אין דער עבודה און שליחות, וואס יהודה איז
 פאן איהם אבגעטרעטען, ער זאל געהן צו זיין ארט, און זיי
 האבען געווארפען גורל, און דער גורל איז ארויס אויף מתתיה,
 און מען האט איהם צו גערעכענט צו דיא ערשטע שליחים.
 ווען עס איז דערפילט געווארען דער טאג פאן שבעות, ב
 ווען זיי זענען אלע געווען פערזאמעלט מיט איין הארצען, איז
 פלוצלינג געווארען איין רעש פאן הימעל, אזוי וויא דער קול
 פאן איין שטורעם ווינד, און ער האט דאס גאנצע הויז, וואו זיי
 זענען געזעסען אנגעפילט, און עס האבען זיך צו זיי פאווינען
 צונגען, וואס צו טיילען זיך, וויא פאן פייער און יעדער איינציגער
 האט זיך געזעצט אויף יעדען פאן זיי, און אלע זענען דערפילט
 געווארען מיט רוח הקדש, און האבען אנגעהויבען צו רעדען
 מיט אנדערע לשונות, וויא דער רוח האט זיי געגעבען צו
 ריידען, און אין ירושלים האבען געוויינט אידען, מענער וואס
 האבען געהאט יראת אלהים, פאן יעדער פאלק וואס איז
 אונטער דעם הימעל, און ווען עס איז געווארען יענער רעש,
 האט זיך צוגיפגעוואמעלט פיל פאלק, און זיינען נשתומם
 געווארען, דען יעדער פאן זיי האבען געהערט זיי רעדען אויף
 זיין לשון, זיי זענען אלע נשתומם געווארען, און זיך געוואונדערט,
 און איינער צום אנדערען האט געזאגט: זעה, זענען דען ניט אלע
 וואס רעדען גלילים? וויא אזוי דען הערען מיר יעדער זיין
 אייגענע שפראך פאן אונזער לאנד, וועלכע מיר זיינען געבאָרען?
 פרתיים, מדים, עילמים, און איינוויינער פאן ארם-נהרים,

אפאסטעל געשיכטע ב

קלו

10 יהודה און קפודקדה, פנמוס און אסיא. פרוניא, און פמפוליא, מצרים און דער לאנד פאן לוב וואס איז ביי קורני, און דיא
11 געקומענע פאן רום, אידען און גרים. פרתים און ערבים, זעה, מיר אלע הערען זיי דערציילען אין אונזערע לשונות, דיא
12 גרויסקייט פאן נאטט. זיי זיינען אלע נשתימם געווארען און האבען ניט געוואקסט וואס צו דענקען, און האבען איינער צום
13 אנדערען געזאגט: וואס איז דאס? און אנדערע האבען געשפעט און האבען געזאגט: דאס זיי זיינען פול מיט זיסען וויין.
14 דאמאלסט איז פטר אויפגעשטאנען, און דיא עלף מיט איהם, און האט זיין קול אויף געהויבען, און צו זיי גערעט: מענער פאן
יהודה און איינווייניגער פאן ירושלים! אלע זאלט איהר דאס וויסען, און איהר זאלט מיינע ווערטער פארנעמען, דויע זיינען
15 ניט שכורים, וויא איהר דענקט, דען יעצט איז דיא דריטע שעה פאן דעם טאג.
16 אבער דאס איז עס, וואס עס איז געזאגט געווארען דורך יואל הנביא: און עס וועט זיין אין דיא לעצטע
17 טעג, זאגט נאטט: וועל איך אויסגיטען פאן מיין גייסט איבער יעדער פלייש, און אייערע זעהנע און טעכטער וועלען נבואות זאגען:
18 און אייערע זינגע לייט וועלען זעהן ערשיינונגען און אייערע אלטע וועלען
הלוםען חלמות; און אויף מיינע קנעכט און אויף מיינע קנעכט
19 און אויף מיינע דינסטען וועל איך אין יענע טעג אויסגיטען פאן מיין גייסט, און זיי
וועלען נבואות זאגען. און איך וועל געבען וואונדער אין הימעל אויבען, און צייכענס אויף דער ערד אוינטען,
20 בלוט און פייער און ווילען פאן רויך. דיא זאנע וועט פינגסטער ווערען,
און דיא לבנה בלוט, איידער עס וועט קומען דער גרויסער טאג פאן נאטט,
21 און דער שרעקליכער, און עס וועט זיין ווער עס וועט רופען אין נאמען פאן דעם העררן, דער וועט
ניצול ווערען. מענער פאן ישראל! הערט דויע ווערטער: יושע הנצרי איין מאן,
וועלכער האט זיך אויס געווינען פאן נאטט ביי איך מיט נבורות, וואונדער און צייכען, וועלכע נאטט
האט דורך איהם געמאכט צווישען איך, אזוי וויא איהר אליין ווייסט אויך.
22 דעם וואס ער איז איבערגעגעבען געווארען וויא נאטטעס בעשאסענער ווילען און פארוויסענשאפט, האט איהר

אפאסטעל געשיכטע א

גענומען, און דורך אינגערעכטע הענד, איהם געקרייציגט און
 געהרגעט. און נאנט האט איהם אויפגענועקט פאן דיא טויטע, ²⁴
 ווען ער האט צוגראכען דיא שמערצען פאן דעם טויט, ווייל
 ער האט איהם גיט געקאנט צו האלטען. דען דוד זאגט אויף ²⁵
 איהם: איך האב נאנט תמיד פאר מיר פארגעשטעלט, דען
 ער איז אין מיין רעכטער האנד, איך וועל גיט אויסגעגליצט
 ווערען. דעריבער האט זיך מיין הארץ געפרייט, און מיין צונג ²⁶
 איז לוסטיג; איך מיין פלייש וועט רוהען אין זיכערהייט. דען ²⁷
 דא וועסט גיט דערלאזען מיין נפש צום שאול, דא וועסט גיט
 צו געבען, דאס דיין פרומער זאל זעהען פארדארבענעם. דא ²⁸
 האסט מיר מודיע געווען דיא וועגען פאן לעבען, דא וועסט מיר
 נאט מאכען מיט שמחות פאר דיין פנים. מענער און ברידער! ²⁹
 ערלויבט מיר צו רעדען פאר אייך אלעמען פאן אינגער פאסטער
 דוד; ער איז געשטארבען און בענגראכען געווארען, און זיין קבר
 איז מיט אונז ביז אויף דזען טאג. ווייל ער איז איין נביא ³⁰
 געווען, און מחמת ער האט געוואוסט, דאס נאנט האט איהם
 געשווארען, דאס ער וועט דעם משיח, נאך דעם פלייש,
 אויפשטעלען פאן דיא פרוכט פאן זיין לייב, ער זאל אויף זיין
 טהראן זיצען. האט ער פאראויס געזעהען און גערעט וועגען ³¹
 דער אויפשטעהונג פאן דעם משיח, דאס זיין נפש איז גיט
 איבער געלאזט געווארען אין דעם שאול, און אויך זיין פלייש
 האט גיט געזעהען קיין פארדארבענעם. דזען ישוע האט נאנט ³²
 אויפגענועקט פאן דיא טויטע, און מיר אלע זענען עדות דארויף.
 און יעצט, נאך דעם וויא ער איז צו דער רעכטען נאממעם ³³
 דערהויבען געווארען, האט ער גענומען פאן דעם פאסטער דיא
 הבטחה פאן דעם רוח הקדש, און האט אויסגענאמען דאס וואס ³⁴
 איהר זעהט און הערט יעצט. דען דוד איז גיט ארויפגעגאנגען
 אין הימעל, און זעהט, ער זאגט: נאנט האט געזאגט צו מיין
 העררן: זען דיר צו מיין רעכטער האנד, ביז איך וועל מאכען ³⁵
 דינע פינגער איין פוסגענקעל צו דינע פיס. דעריבער זאל ³⁶
 דאס נאנצע הויז ישראל זיכער וויסען, דאס נאנט האט געמאכט
 פאר איין העררן און איין משיח דזען ישוע, וועלכען איהר האט

קלח אפאסטעל געשיכטע ב ג

37 געקרייצט. ווען ווי האבען דאס געהערט, איז ווי אין הארצען אריין, און האבען געזאגט צו פטרין און צו דיא אנדערע שליחים: מענער און ברידער, וואס זאלען מיר טאן? און פטר האט ווי געזאגט: טהוט תשובה, און מובילט אייך יעדער פארן אייך אין דעם נאמען פארן ישוע המשיח, צו פארגעבונג פארן אייערע זינד, און איהר וועט מקבל זיין דיא מתנה פארן דעם רוח הקדש. 39 דען צו אייך איז דיא הבטחה און צו אייערע קינדער, און צו אלעמען וואס זענען פארן ווייטען, צו אלעמען, וועלכע נאטט אונזער נאטט רופט ווי. און נאך מיט פילע אנדערע דער האט ער ווי געשווארען, און האט ווי מזהיר געווען און געזאגט: לאסט 41 אייך מציל זיין פארן דיווען פארדרייטען דור. און ווי האבען אנגענומען זיין ווארט מיט שמחה, און זענען געטובלט געווארען. און אין דעם טאג איז צו געקומען לערך דריי טויזענט נפשות. 42 און ווי האבען שטענדיג זיך עוסק געווען אין דער תורה פאר דיא שליחים, אין פאראייניגונג, אין ברעכען דאס ברויט, און אין תפלה. און איין מורא איז געפאלען אויף יעדער נפש, און פילע וואונדער און צייכען זענען דורך דיא שליחים געטאן 44 געווארען אין ירושלים. און אלע גלויביגע האבען זיך פאראייניגט, און אלדיג, וואס ווי האבען געהאט, איז געווען שותפות. ווייערע 45 נחלות און פארמעגען האבען ווי פארקויפט, און האבען צוטיילט צו יעדען נאך וויין פאדערפענעם. און תמיד יעדען טאג, זענען ווי געווען מיט איין געמיט אין בית המקדש, און אין דער היים 47 האבען ווי געבראכען דאס ברויט. און האבען געעסען ווייער שפייז מיט שמחה און מיט איין ריין הארץ, און האבען נאטט געלויבט, און האבען געהאט גנאדע ביי דעם נאנצען פאלק; און דער הערר האט מוסיף געווען יעדען טאג צו דער געמיינדע אונאלכע, וועלכע האבען זיך גערעטעט.

ג און פטר און יוחנן ווייזען ביידע ארויף געזאגט אין בית המקדש אריין צו דער צייט פארן דער תפלה, אין דער גיינטער שעה. 2 און איין מאן איין הינקענדיגער פארן געבארען אן, וועלכען מען האט געטראגען און אנדער געזעצט אלע טאג ביי דעם טויער פארן דעם בית המקדש, וואס מען האט גערופען דער

אפאסטעל געשיכטע ג

- שיינער טויזער, כדי ער זאל בעטען צדקה פאן דיא וואס קומען
 אין בית המקדש, ווען ער האט געוועהען פטרין אין יוחנן קומען 3
 צום בית המקדש, האט ער פאן זיי געבעטען איין נדבה, פטר 4
 מיט יוחנן האבען איהם אנגעקוקט, און ער האט געזאגט, זעה
 אויף אונז, און ער האט זיין פנים צו זיי געווענדעט, ווייל ער 5
 האט געהאפט עטוואס צו נעמען פאן זיי, און פטר האט געזאגט: 6
 זלבער און גאלד האב איך ניט, נאר וואס איך האב וועל איך
 דיר געבען אין נאמען פאן ישוע המשיח דעם נצרי; שטעה אויף
 און געה, און האט אנגענומען זיין רעכטע האנד און האט איהם 7
 אויפגעהויבען, און גאלד אבער וויינען וויינע קנעכלאך און מריט
 פעסט געווארען, און איז אויפגעשפרינגען און ויד געשטעלט, 8
 און איז געגאנגען; און מיט זיי אריינגעטראטען אין בית המקדש
 אריין ארימגעגאנגען און געשפרינגען און גאטט געלויבט, און 9
 דאס גאנצע פאלק האט איהם געוועהען געהן און לויפען גאטט,
 און זיי האבען איהם דערקענט, דאס ער איז יענער, וואס פלעגט 10
 זיצען און בעטען נדבות ביי דעם שענעם טויזער פאן דעם בית
 המקדש, און זיי זענען פול געווארען מיט שרעק און וואונדער,
 איבער דעם וואס עס איז מיט איהם געשעהען, און ווען ער האט 11
 זיך אנגעהאלטען אן פטר און יוחנן, איז דאס גאנצע פאלק צו זיי
 צו געלאפען, צו דעם פארהויז וואס מען האט געריפען, אולם
 של שלמה, און האבען זיך געוואונדערט, און פטר האט 12
 דאס געוועהען, האט ער זיך אפגערופען און האט געזאגט צום
 פאלק: מענער פאן ישראל! וואס וואונדערט איהר זיך דעריבער,
 און וואס קוקט איהר און, גלייך וויא מיר, דורך אונזער כח
 און פרומקייט, האבען דיזען געהענדיג געמאכט? דער גאטט 13
 פאן אברהם, דער גאטט פאן יצחק, און דער גאטט פאן יעקב,
 דער גאטט פאן אונזערע עלטערען, ער האט פארהעררליכט
 זיין קנעכט ישוע, וועלכען איהר האט איבערגעגעבען, און זיך
 אפגעזאגט פאן איהם פאר פילמוסין, ווען ער האט באשלאסען
 איהם צו בעפרייען, איהר אבער האט פארלייקענט אין דעם 14
 הייליגען און אין דעם צדיק, און האט פערלאנגט, דאס ער זאל
 אייך פריילאזען איין מאן איין רוצח, און דעם שר פאן לעבען 15

אפאסטעל געשיכטע נ ד

קלט

האט איהר געהרגעט, וועלכען נאטט האט אויפגענועקט
 16 פֿאַן דיא טויטע, און מיר זענען דעריבער עדות. און דורך דעם
 גלויבען אין זיין נאמען האט דויער דא, וועלכען איהר זעהט און
 קענט איהם זיין נאמען פֿעסט געמאכט, וועלכער דורך איהם
 געהט, ער האט איהם דינע ווינע געוואלט גלידער ווידער געשענקט
 17 פֿאַר אייך אלעמען. יעצט מיינע פֿרידער, איך ווייס דאס איהר.
 18 אויך אייערע עלסטע, האבען ניט וויסענדיג געטאן. און נאטט
 וויא ער האט פֿאַן לאנג געזאגט דורך דעם מויל פֿאַן דיא נביאים:
 דאס דער משיח וועט ליידען, אזוי האט ער דאס דערפֿילט.
 19 דעריבער, טהוט תשובה און בעקעהרט אייך, דאס אייערע
 20 זינד זאלען אויס געמעקט ווערען. כִּדִּי עס זאלען אנקומען צייטען
 פֿאַן דערקוויקונג פֿאַן פֿאַר נאטט, און ער זאל אייך שיקען דעם,
 וועלכען ער האט אייך געשטימט פֿאַן לאנג אָן, דעם ישוע
 21 המשיח. וועלכען דיא הימלען האבען געמוסט אויפֿעהמען ביז
 יענער צייט, ווען אלץ וועט אריינגעבראכט ווערען, וואס נאטט
 האט גערעט ווענען ניי דורך דעם מויל פֿאַן אלע ווינע הייליגע
 22 נביאים פֿאַן עוויג אָן. נון, משה האט געזאגט צו אינערע עלטערן:
 איין נביא וועט נאטט אייער נאטט דערוועקען אייך פֿאַן אייערע
 פֿרידער, וויא איך, איהם זאלט איהר הערען אין אלעמען וואס
 23 ער וועט אייך רעדען. און עס וועט זיין דאס יעדער נפש, וואס
 וועט ניט הערען יענעם נביא וועט פֿארטיליגט ווערען פֿאַן דעם
 24 פֿאלק. און אויך אלע נביאים פֿאַן שמואל און דיא וואס זענען
 געוועזען נאך איהם, אלע האבען גערעט און אנגעזאגט דינע טעג.
 25 איהר זייט דיא קינדער פֿאַן נביאים און דיא קינדער פֿאַן דעם
 פֿרית, וואס נאטט האט געשלאסען מיט אינערע אבות ווען ער
 האט געזאגט צו אברהם: ונברכו בורעה כל משפחות האדמה,
 (אלע משפחות פֿאַן דער ערד וועלען געבענשט ווערען דורך
 26 דיין נאמען). אייך האט נאטט צום ערשטען אויפֿגענועקט זיין
 קנעכט ישוע, און האט איהם געשיקט ער זאל אייך געבען איין
 פֿרובה, ווען איהר וועט ויך אוימקעהרען פֿאַן אייערע שלעכטע
 מעשים.

ד און עס איז געווען ווען זיי האבען גערעט צום פֿאלק זענען

אפאסטעל געשיכטע ד

- אויף זיי אויף געשטאנען דיא כהנים און דער עלטער פאן דעם בית המקדש און דיא צדוקים. ווייל עס האט זיי פערדראסען, וואס זיי האבען געלעהרענט דאס פאלק און האבען געפערדיגט דורך ישוע'ן דיא אויפשטעהונג פאן דיא מויטע. און האבען אויף זיי וויערע הענד אויסגעשטרעקט, און האבען זיי אריינגעזעצט אין דער תפיסה ביז צום מארגען, דען עס איז שוין אנונגד געוועזען. און פילע וואס האבען געהערט דאס ווארט האבען געגלויבט, און וויער צאל איז געווארען איין ערך פינף מוינענט. אויף דעם אנדערען טאג האבען ויך אין ירושלים איינגעוואמעלט וויערע אויבערשטע, עלסטע, זקנים און סופרים. אויך חנן דער כהן גדול און חנפא, יוחנן, אלקסנדר, און אלע פאן דעם כהן גדול'ס משפחה. און מען האט זיי געשטעלט אין מיטען, און מען האט זיי געפרעגט: מיט וועמעס כח און אין וועמעס נאמען האט איהר דאס געטאן? און פטר איז פול געווארען מיט רוח הקדש, און האט צו זיי געזאגט: איהר עלסטע פאן דעם פאלק און זקנים פאן ישראל! אויב מיר ווערען היינט אויסגעפארשט פאן אייך פאר דער מוכה, וואס מיר האבען געטאן צו דעם קראנקען מענשען, דורך וועמען איז ער געהאלפען געווארען. זאלט איהר אלע און דאס גאנצע פאלק ישראל וויסען, דאס אין נאמען פאן ישוע הנצרי דעם משיח, וועלכען איהר האט געקרייציגט און נאטט האט איהם אויפגעוועקט פאן דיא מויטע, אין זיין נאמען שטעהט דויער פאר אייך געוונד. ער איז דער שטיין, וואס איהר בויערס האט איהם פערנווארפען, און ער איז צום עקשטיין געווארען. און אין איין אנדערען איז ניט דא קיין הילף; און אונזער דעם הימעל איז ניט דא קיין אנדער נאמען, וועלכער איז געגעבען געווארען צו דיא מענשען, דאס מען זאל דורך איהם גערעטעט ווערען. און זיי האבען געזעהען, דיא פערסטיגקייט פאן פטר'ן און יוחנן, און האבען באמערקט, דאס זיי זענען איינפאכע, ניט געלעהרנטע לייט, האבען זיי ויך פארוואונדערט אויף זיי און האבען זיי דערקאנט, דאס זיי זענען מיט ישוע'ן געגאנגען. און ווען זיי האבען געזעהען דעם אויס- 14 געהיילטען שטעהן ביי זיי, האבען זיי גאר ניט געקאנט רעדען

אפאסטעל געשיכטע ד

קמ

- 15 גענען ווי. און ווי האבען ווי באפוילען, דאס ווי זאלען ארויסגעהן פאן דיא סנהדרין, און האבען צוזאמען איין עצה געהאלטען.
- 16 און ווי האבען געזאגט: וואס זאלען מיר טאן צו דיא לייט? ווי האבען איין עפענטליכען וואונדער געמאכט, און עס איז געקאנט געווארען צו דיא איינוויינער פאן ירושלים, און מיר קאנען דאס 17 ניט אבלייקענען. אבער כדי דיא נאך זאל זיך ניט ווייטער פארברייטען צווישען דעם פאלק, לאזען מיר אויף ווי זיך שטארק אנבייזערן, דאס ווי זאלען שוין מעהרער ניט רעדען 18 צו קיין מענשען אין דיוען נאמען. ווי האבען ווי אריין גערופען און אנגעזאגט, דאס ווי זאלען קיין ווארט ניט רעדען און ניט לערנען אין דעם נאמען פאן ישוע. פטר און יוחנן האבען צו 19 ווי געענטפערט און געזאגט: איז דאס דען רעכט פאר נאטט, דאס מיר זאלען איך מעהר הערען וויא נאטט, משפט איהר אליין. מיר קענען ניט אויפהערען צו רעדען פאן דעם, וואס 20 מיר האבען געזעהען און געהערט. און ווי האבען נאך איין מאל אנגעשריגען אויף ווי, און האבען ווי אפגעלאזען, ווייל ווי האבען 21 ניט געפונען עטוואס, פאר וואס צו פעשטראפען ווי פאר דעם פאלק, דען אלע האבען געלויבט נאטט פאר דעם וואס עס איז געשעהען, ווייל דער מאן, מיט וועלכען עס איז דער וואונדער 22 פאן דער רפואה געשעהען, איז איבער פערציג יאהר אלט געווען. נאך דעם וויא ווי זענען בעפרייט געווארען, זענען ווי 23 געקומען צו וויערע ברידער, און האבען ווי דערציילט, וואס דיא עלסטע ברונים מיט דיא זקנים האבען ווי געזאגט. און ווען ווי 24 האבען דאס געהערט, האבען ווי אויפגעהויבען וויער קול מיט איין הארץ צו נאטט, און האבען געזאגט: הערר! דוא ביסט דער נאטט וואס האט הימעל און ערד געמאכט, און דעם ים 25 און אלץ וואס איז אין ווי. דוא וואס דוא האסט געזאגט דורך דעם מויל פאן דיין קנעכט דוד מיטן רוח הקדש: צו וואס שטורעמען דיא גוים און דיא פעלקער דענקען ליידיגקייט. 26 מלכים פאן דער ערד און פירסטען האלטען עצות צוזאמען גענען נאטט און ווין משיח. עס האט זיך אין אמת'ען אין דער 27 שטארט פערזאמעלט הורדוס און פנמיים פירטוס מיט דיא גוים

אפאסטעל געשיכטע ד ה

און דאס פאלק ישראל גענען דיין הייליגען קנעכט ישוע, וואס
דא האסט געוואלט, דאס ווי זאלען טאן דאס, וואס דיין האנד
אין עצה האבען פאן לאנג אן בעשטימט, און יעצט הערר! זעה
ווי ער געשריי, און שיינק דייע קנעכט, ווי זאלען מיט איין פרייען
מיט דיין ווארט רעדען. ווען דא וועסט דיין האנד אויסשטרעקען
צו היילען און צו געבען צייכען און וואונדער אין דעם נאמען פאן
ישוע דיין הייליגען קנעכט, און ווען ווי האבען מתפלל געווען,
האט דער ארט וואו ווי גענען דארטען פערזאמלט געווען,
געציטערט, און אלע זענען דערפילט געווארען מיט רוח הקדש,
און האבען גערעט נאטעס ווארט עפענטליך. דיא פילע
גלויביגע האבען געהאט איין הארץ און איין נפש, און קיינער
פאן ווי האט נישט געזאגט אויף דעם וואס ער האט פארמאגט:
דאס איז מיין, דען אלעס איז געווען ביי ווי בשותפות, און מיט
גרויס גבורה האבען דיא שליחים עדות געזאגט אויף דער אויפ-
שטעהונג פאן דעם העררן ישוע, און גרויסע גאדע איז געוועזען
איבער ווי אלעמען, צווישען ווי איז נישט געווען קיין נויט
באדערפטיגער, דען אלע וואס האבען געהאט פערלדער און
הייער האבען ווי פארקויפט און האבען געבראכט דאס געלד
פאר ווי. און האבען דאס געלייגט פאר דיא פיס פאן דיא
שליחים, און יעדען האט מען געגעבען וואס איהם האט געפעלט.
און יוסף, וועלכען דיא שליחים האבען איהם איין נאמען געגעבען
ברנבא, דאס הייסט דער זאחן פאן טרויסט פאן שבט לוי, וועלכער
איז געפארען געווארען איין קופרוס, האט אויך געהאט איין
פעלד, און ער האט דאס פארקויפט און האט געבראכט דאס
געלד און האט געלייגט פאר דיא פיס פאן דיא שליחים.
און איין מאן וואס ווין נאמען איז געווען חנניה, און דער ה
נאמען פאן ווין ווייב שפירה, האט פארקויפט ווין פעלד, און האט
אראפגענומען פאן דעם געלד און האט עס בעהאלטען, און ווין
ווייב האט אויך דערפאן געוויסט, און איין טייל דער פאן האט
ער געבראכט און האט געלייגט פאר דיא פיס פאן דיא שליחים.
און פטר האט געזאגט: חנניה, צו וואס האט דער שטן איין דיין
הארצען אריינגעלייגט, צו לייקענען אין דעם רוח הקדש, און

אפאסטעל געשיכטע ה קמא

- 4 צו פֿעהאלטען פֿאן דעם פֿרייז פאר דעם פֿעלד. איז דען דאס
ניט געווען דיין אייגענעם איידער דוא האסט דאס פארקויפט,
און אויך נאך דעם פארקויפט, איז דאס אין דיין האנד געווען,
צו וואס האסט דוא דורך פארגענומען אין דיין הארצען אַזאַלכעס?
ניט פאר מענטשן האסט דוא ליגען געזאגט, נור פאר נאט.
5 ווען חנניה האט געהערט דיזע ווערטער, איז ער געפאלען צו דער
ערד און איז געשטארבען, און איין גרויסע מורא איז געווארען
6 אויף אלעמען וואס האבען עס געהערט. און דיא יונגע לייט
זענען אויפגעשטאנען, און האבען איהם גענומען און ארויס-
7 געטראגען, און איהם מקבר געווען. אין דריי שטינדען שפעטער
8 איז ווין ווייב געקומען, און זיא האט ניט געוואוסט וואס עס איז
געשעהען, און פֿטר האט זיך אָנגערופֿען און געזאגט צו איהר:
9 זאג מיר, אויב פאר אזוי פיל געלד האט איהר פארקויפט דאס
פֿעלד? און זיא האט געזאגט יא, פאר אזוי פיל. און פֿטר האט
איהר געזאגט, פאר וואס האט איהר אייך צוואנגענערט צו
פרובען נאטטעס רוח הקדש? זעה, דיא פיס פֿאן דיא, וואס
האבען דיין מאן מקבר געווען זענען ביי דער טהיר, און ווי
10 וועלען דורך ארויסטראגען, און זיא איז באלד געפאלען פאר
זיינע פיס און איז געשטארבען, און דיא יונגע לייט זענען אריין
געקומען און האבען זיא טויט געפונען. ווי האבען זיא ארויס-
11 געטראגען און מקבר געווען ביי איהר מאן, און איינע גרויסע
מורא איז געווארען אויף דער גאנצער געמיינדע און אויף אלעמען
12 וואס האבען דאס געהערט. און פֿילע צייכען און וואונדער
זענען געמאכט געווארען צווישען דעם פֿאלק דורך דיא שליחים,
און אלע האבען זיך פֿערזאמעלט מיט איין הארצען אין דעם
13 אולם פֿאן שלמה. און פֿאן דיא איבעריגע האט קיינער זיך ניט
געוואגט צו צושטעהן צו זיי, נור דאס פֿאלק האט זיי הויך
14 געשעצט. עס האבען אבער נאך מעהר זיך פארמעהרט
15 גלויביגע אין דעם העררן, מענער און פרויען זעהר פיל, ביז
מען האט געטרענען דיא קראנקע אויף דיא גאסען און מען האט
זיי געלייגט אויף דיא בעטען און געלענערט, כדי פֿטר, ווען ער
וועט דורכגעהן, זאל ווין שאטען פֿאלען אויף איינעם פֿאן זיי.

אפאסטעל געשיכטע ה

- 16 און אויך פיל פאלק פאן דער אוימגעגער פאן ירושלים האבען
 זיך פארואמעלט קיין ירושלים, און האבען געבראכט דיא קראנקע
 און דיא געפייניגטע פאן דיא אונגריינע גייסטער און זענען אלע
 געהיילט געווארען. און דער כהן גדול איז אויפגעשטאנען
 און אלע וואס זענען מיט איהם, זיי זענען געווען לייט פאן דער
 כחה פאן דיא צדוקים, און זענען פול מיט קנאה געווארען. און
 האבען דיא אפאסטעל גענומען, און האבען זיי אריין געגעבען
 אין דעם געפייניגטעם פאן דער שטאט. ווען עס איז נאכט געווען
 האט איין מלאך פאן נאטט, אויפגעפגענט דיא טהירען פאן
 געפייניגטעם, און האט זיי ארויסגענומען און געזאגט: געהט, און
 שטעלט אייך אין בית המקדש און רעט צו דעם פאלק דיע
 אלע ווערטער פאן לעבען. און ווען זיי האבען דאס געהערט,
 זענען זיי געקומען אין בית המקדש ווען עס איז נאך פריה געווען,
 און האבען דארט געלעהרענט, און דער כהן גדול און דיא, וואס
 מיט איהם, זענען געקומען און האבען צונויף גערופען דיא סנהדרין
 און דיא אלע זקנים פאן דיא ישראל, און זיי האבען געשיקט אין
 געפייניגטעם, דאס מען זאל זיי בריינגען. און דיא משרתים זענען
 געגאנגען, און האבען זיי ניט געפינען אין געפייניגטעם, האבען זיי
 זיך אוימגעקערט און געזאגט: דיא געפייניגטעם האבען מיר
 געפינען נישט פערשלאסען, און דיא שומרים שטעהען ביי דיא
 טהירען, נור ווען מיר האבען אויף געעפענט איז דארטען קיין
 מענטש נישט געווען. ווען דער כהן און דער עלסטער פאן דעם
 בית המקדש און דיא עלסטע כהנים האבען געהערט דיע
 ווערטער, זענען זיי דערשראקען געווארען, און האבען געזאגט:
 וואס זאל דאס זיין? און איינער איז געקומען און האט זיי
 דערציילט און געזאגט: זעה, דיא לייט, וואס איהר האט איין
 געזעצט אין געפייניגטעם, שטעהען אין בית המקדש און לעהרנען
 דאס פאלק. און דער עלסטער מיט זיינע משרתים איז אהין
 געגאנגען און האט זיי גענומען, אבער נישט מיט געוואלד, דען זיי
 האבען מורא געהאט פאר דעם פאלק, זיי זאלען זיי נישט פארשטיינען.
 און מען האט זיי געבראכט און געשטעלט פאר דיא סנהדרין און
 דער כהן גדול האט זיי געפרעגט: האבען מיר דען אייך נישט

אפאסטעל געשיכטע ה

קמב

באפוילען דאס איהר נאלט ניט לעהרנען אין דינען נאמען, און
 נון, האט איהר ירושלים פול געמאכט מיט אייער תורה, און
 29 ווילט אויף אונז בריינגען דאס בלוט פאן דעם מאן. און פטר
 און דיא שליחים האבען געענטפערט און געזאגט: מוזען מיר דען
 30 ניט מעהר נאטט הערען וויא מענשען? דער נאטט פאן אונזערע
 אבות האט אויפגעוועקט ישוען, וועלכען איהר האט געהרגעט
 31 און איהם אויף איין האלץ געהאנגען. דעם האט נאטט וויא איין
 פיהרער און דערלייזער צו ויין רעכטער האנד דערהויבען, צו
 32 געבען דיא ישראל תשובה און מחילה אויף דיא וינד. און מיר
 זענען וויינע עדות אויף דינע זאכען, און אזוי אויך דער רוח הקדש,
 וועלכען נאטט האט געגעבען צו דיא וואס געהארקען איהם.
 33 ווען ווי האבען דאס געהערט, זענען ווי צארגניג געווארען, און
 34 האבען בעשלאסען ווי צו הרגענען. אבער איין פרוש פאן דיא
 סנהדרין איז אויף געשטאנען, נמליאל איז געווען ויין נאמען, ער
 איז געווען איין לעהרער פאן דער תורה, דאס גאנצע פאלק האט
 איהם טייטער געהאלטען, ער האט באפוילען דאס מען זאל דיא
 35 שליחים אויף איין קליינער צייט ארויס פירען. און ער האט צו
 ווי געזאגט: איהר מענער פאן ישראל! געהט אייך אין אכט
 36 וואס איהר ווילט מיט דינע מענשען טאן. דען פאר דינע צייט
 איז אויפגעשטאנען תודם, און האט זיך גרויס געמאכט, און איין
 צאהל פאן איין ערך פירענדיגערט מענשען וויינען צו איהם
 געגעשטאנען, אבער ער איז געהרגעט געווארען, און אלע וועלכע
 האבען מיט איהם געהאלטען וויינען צושפרייט געווארען, און
 37 אונזערע געזאגטען. נאך דעם איז אויף געשטאנען יהודה פאן גליל
 אין דער צייט פאן דער פארשרייבונג און האט פאר פירט פיל פאלק,
 נור ער איז אויך געהרגעט געווארען, און אלע וואס האבען מיט
 איהם געהאלטען זענען צו שפרייט געווארען. און יעצט, זאג איך
 38 אייך: לאזט אב פאן דינע מענשען, און לאזט ווי געהן, דען אויב
 דער פלאן, אדער דאס ווערק איז פאן מענשען אזוי וועט עס
 39 בטל ווערען. איז עס אבער פאן נאטט, אזוי וועט איהר עס ניט
 קענען מבטל ווין; כדי איהר נאלט ניט וויא נאטטעס פיינד
 40 געפונען ווערען, און ווי האבען איהם געהערט, און האבען

אפאסטעל געשיכטע ה ו

גערופען דיא שליחים און האבען זיי געשלאנען מיט ריטער, און
 האבען זיי אנגעזאגט, דאס זיי זאלען ניט רעדען אין דעם נאמען
 פֿאַן ישוע, און האבען זיי פֿריי געלאזען. און זיי זענען ארויס ⁴¹
 געגאנגען פֿרייליך פֿאַן דיא סנהדרין, ווייל זיי זיינען ווערט
 געוועזען שאַנדע צו ליידען פֿאַר זיין נאמען. און האבען ניט ⁴²
 אויפֿגעהערט אלע טאג צו לערנען אין בית המקדש און אין דיא
 הייזער, און צו פֿרעדיגען דיא בשורה פֿאַן ישוע המשיח.
 אין יענע צייטען ווען דיא תלמידים זענען פֿאַרמעהרט ¹
 געוואָרען, זיינען דיא גריקען אונצופֿרידען געוועזען מיט דיא
 אידען, ווייל זיי האבען ניט אַכטונג געגעבען אויף זייערע אלמנות,
 און האבען זיי ניט געגעבען אלע טאג זייער פֿאַדערפֿעניס. און ²
 דיא צוועלף האבען צוזאמענגערופֿען פֿיל תלמידים און האבען
 געזאגט: עס איז ניט רעכט, דאס מיר זאלען פֿערלאזען נאָטשעס
 וואָרט און פֿאַרנעהמען זיך מיט שפייזונג. דעריבער, ברידער, ³
 זוכט אויס פֿאַן אייך זיכען באַלייפֿטע מענער, וועלכע זיינען פֿיל
 מיט דעם רוה הקדש און מיט חכמה, וועלכע מיר וועלען
 שטעלען איבער דיווען דינסט. און מיר וועלען שטענדיג זיך ⁴
 עוסק זיין אין תפלה און עבודה פֿאַן דעם וואָרט. און דאס וואָרט ⁵
 איז געפֿעלען געוואָרען דיא גאנצע פֿאַרזאַמלונג, און זיי האבען
 אויסדעררוועהלט דעם אַסטפֿנוס, איין מאן פֿיל מיט אַמונה און
 רוה הקדש, און פֿיליפּוס און פֿרוכורוס און ניקנור און טימון און ⁶
 פֿרמנס און ניקלס איין גר פֿאַן אַנטיוכיא. דיווע האט מען
 פֿאַרגעשטעלט פֿאַר דיא שליחים, און זיי האבען מתפלל געווען
 און האבען אויף זיי זייערע הענד ארויפֿגעלייגט. און דאס וואָרט ⁷
 פֿאַן נאָט האט זיך פֿאַרגרעסערט, און דער צאָל פֿאַן דיא
 תלמידים אין ירושלים איז געוואָרען גרויס געוואָרען, און אויך פֿילע
 פֿאַן דיא כהנים האבען דיווע גלייבען געהאָרט. און נון, אַסטפֿנוס, ⁸
 וואס איז פֿיל געווען מיט אַמונה און גבורה, האט געטאן גרויסע
 וואונדער און צייכען צווישען דעם פֿאלק. מענער פֿאַן דער ⁹
 שול, וואס מען האט זי גערופֿען דיא שול פֿאַן דיא ליבאַרטיגים,
 און קורינים און אלכסנדריים און פֿאַן דיא קיליקיער און אַסיא,
 זענען אויף געשטאנען און האבען ופֿוחים געהאט מיט אַסטפֿנוס.

אפאסטעל געשיכטע ו ז

קמג

10 און ווי האבען ניט געקאנט ביישטעהן געגען דער חכמה און דעם
11 גייסט, וועלכער עס האט אין איהם גערעט. האבען ווי אויפגע-
געקויפט מענשען, דאס ווי זאלען עדות זאגען: מיר האבען
געהערט איהם רעדען לעסטעריגע ווערטער אויף משה'ן און
12 אויף גאט. און האבען אויפגעהעצט דאס פאלק, דיא זקנים
און דיא סופרים, און זענען אויף איהם אויפגעשטאנען, און האבען
13 איהם געחאפט און געבראכט פאר דיא סנהדרין. און האבען
געשטעלט פאלשע עדות, וועלכע האבען געזאגט: דער מענטש
הערט ניט אויף צו רעדען לעסטערויג געגען דעם הייליגען ארט
14 און געגען דער תורה. דען מיר האבען איהם געהערט זאגען:
דער ישוע הנצרי וועט צו ווארפען דעם ארט, און וועט פארענדערן
15 דיא געזעצע, וואס משה האט אויפגעגעבען. און אלע
וואס זענען געוועסען אין דיא סנהדרין האבען אויף איהם געקוקט,
און האבען געזעהען וויין פנים וויא דער פנים פאן איין מלאך
פאן גאט.

1 און דער כהן גדול האט געזאגט: איז דאס אמת, וואס ווי
2 האבען געזאגט? און ער האט געענטפערט און געזאגט: מענער,
ברידער און פאטערס! הערט: דער העררליכע גאט ויך
באוויזען צו אברהם אבינו, ווען ער איז געווען אין ארם-נהרים,
3 איידער ער האט ויך באזעצט אין חרן. און ער האט צו איהם
געזאגט: געה ארויס פאן דיין לאנד, דיין געבורטס ארט, און
4 קום צו דעם לאנד וואס איך וועל דיר ווייזען. און ער איז
ארויסגעגאנגען פאן דעם לאנד פשוטים און האט ויך באזעצט
אין חרן, און נאך וויין פאטערס. מיינט האט ער איהם פאן דארט
5 איבער געפיהרט צו דיועם לאנד וואס איהר וויינט יעצט. און
ער האט איהם דערינען ניט געגעבען קיין ערבע, אפילו קיין
טריט פאן איין פוס, נור ער האט איהם פערשפראכען צו געבען
פאר איין בעיוץ איהם און צו וויין זאמען נאך איהם, ווען ער
6 האט נאך קיין קינד ניט געהאט. און גאט האט איהם געזאגט:
דאס וויין זאמען וועט איין גר וויין איין פרעמדעם לאנד, און
7 מען וועט ווי מאכען פאר קנעכט, און מען וועט ווי פלאנען פיר
הונדערט יאהר. און אויך דאס פאלק, וועלכען ווי וועלען דינען

אפאסטעל געשיכטע 1

- וועל איך ווי משפט'ן, האט נאטט געזאגט, און נאך דעם וועלען
ווי ארויס געהן, און וועלען מ'ד'ינען אין ד'ווען ארט. און ער
האט איהם געגעבען דעם ב'רית ה'מילה, און נאך דעם האט ער
געבארען יצחק'ן און האט איהם מ'ל געווען אין דעם אכטען טאג,
און יצחק האט געבארען יעקב'ן און יעקב האט געבארען דיא
צוועלף פאטריארען (ראשי האבות). און דיא פאטריארען
האבען מ'קנא געווען יוסף'ן, און האבען איהם פארקויפט קיין
מצרים, און נאטט איז מיט איהם געווען. און האט איהם מ'ציל
געווען פאן אלע וויינע צרות און האט איהם געגעבען חן און
חכמה פאר פרעה דעם מ'לך פאן מצרים, און ער האט איהם
געמאכט פאר איין געוועלט'יגען איבער מצרים און איבער וויין
גאנצעם הויז. און עס איז געווארען איין הונגער א'בער דאס
גאנצע לאנד מצרים און כנען, און איין גרויסע צרה, און אונזערע
אבות האבען קיין שפ'יז נ'יט געפונען, און ווען יעקב האט
געהערט דאס עס איז דא תבואה אין מצרים, האט ער אהין
געשיקט אונזערע אבות צום ערשטען מאל. און אין דעם
צווייטען מאל האט ויך יוסף געלאזט דערקענען צו וויינע ברידער
און יוסף'ס משפחה איז געקאנט געווארען מיט פרעה. און
יוסף האט געשיקט און גערופען יעקב ויין פאטער און ויין גאנצע
פאמיליע פאן פינף און ויבעציג נפשות. יעקב איז אראפ
געקומען קיין מצרים, און ער איז געשטארבען און אויך אונזערע
אבות. און ווי וויינען איבערגעטראגען געווארען קיין שכם, און
געלייגט געווארען אין דעם קבר, וואס אברהם האט געקויפט
פאר ויין געלד פאן דיא קינדער פאן חמור דער פאטער פאן
שכם. און ווען עס איז געקומען געהענט דיא צייט פאן דער
הבטחה, וואס נאטט האט געשווארען צו אברהם'ן, אזוי האט
דאס פאלק געוואקסען און ויך געמעהרט אין מצרים. ביז עס
איז אויף געשטאנען איין אנדער מ'לך, וועלכער האט יוסף'ן נ'יט
געוואוסט. און דויער האט רמאות געמאכט גענען אונזער דור
און האט שלעכטס געטאן צו אונזערע אבות, און האט באפוילען
ארויס צו ווארפען ווייערע קליינע קינדער, ווי נ'יט לאזען לעבען.
אין יענער צייט איז משה געבארען געווארען, און ער איז נאטט

אפאסטעל געשיכטע ז קמד

געפעלען געווארען. דריי חדשים איז ער אויפגעצויגען געווארען
 21 אין זיין פאטערס הויז. און ווען ער איז ארויס געווארפען
 געווארען, האט איהם פרעה'ס טאכטער אריין גענומען, און האט
 22 איהם דערצויגען ויך פאר איין וואכן. משה איז געלעהרענט
 געווארען אין אלע חכמות פאן מצרים; און איז געווען שטארק
 23 אין ווארט און אין ווערק. און ווען ער איז אלט געווארען
 פערציג יאהר, איז איהם אין זינען געקומען צו געהן בעוויצען
 24 זיינע ברודער דיא קינדער ישראל. ער האט געוועהען וויא
 איינער איז שלעכט בעהאנדעלט געווארען, האט ער איהם
 געהאלפען, און האט ויך נאכס געווען פאר דעם געשלאגענעם,
 25 און האט דערשלאגען דעם מצרי. און ער האט ביי ויך געדאכט,
 דאס ווינע ברודער וועלען פארשטעהן, דאס נאטט וועט זיי
 26 העלפען דורך איהם, אבער זיי האבען ניט פארשטאנען. און
 ווען ער האט ויך צו זיי באוויזען אין דעם אנדערען טאג, און זיי
 האבען ויך געקריגט, האט ער געוואלט צווישען זיי שלום
 מאכען, און געזאגט: איהר זענט דאך ברודער, ווארום טהוט
 27 איהר אינערעכט איינער דעם אנדערען? דער אבער, וואס האט
 אינערעכט געטאן צו זיין חבר, האט איהם אוועקגעשטויסען און
 געזאגט: ווער האט דיר געמאכט פאר איין הערר און איין
 28 ריכטער איבער אינו? דוא ווילסט אפשר מיך צו הרגענען, וויא
 29 דוא האסט געכטען דעם מצרי געהרגעט? און פאר דעם ווארט
 איז משה אנטלאפען געווארען, און ער איז געווארען איין גר
 אין דעם לאנד מדן, און דארט האט ער געבארען צוויי זאנע.
 30 אין פערציג יאהר שפעטער האט ויך צו איהם באוויזען איין
 מלאך פאן נאטט אין דער מדבר, אויף דעם בארג סיני אין
 31 איין פלאץ פייער אין סנה (דארען בוים). און משה האט
 געוועהען, און האט ויך געוואונדערט אויף דער ערשיינונג, און
 ווען ער איז צוגעגאנגען זעהען איז נאטטעס קול צו איהם
 32 געוועזען: איך בין דער נאטט פאן דינע אבות, דער נאטט פאן
 אברהם, דער נאטט פאן יצחק, און דער נאטט פאן יעקב.
 משה איז צו ציטערט געווארען, און האט מורא געהאט צו
 33 קוקען. און נאטט האט צו איהם געזאגט: ציהע אראב דינע

אפאסטעל געשיכטע ז

שיך פאן דיינע פיס, דען דער ארט, אויף וועלכען, דוא שטעהסט, איז איין הייליגעס לאנד. איך האב גענועהן דיא ליידען פאן ³⁴ מיין פאלק וואס אין מצרים, און וויער געשריי האב איך געהערט; און איך בין אראב געקומען ווי מציל צו ויין, און יעצט, געה, און איך וועל דיר שיקען קיין מצרים. ³⁵ דויער משה וואס ווי האבען ויך פאן איהם אפגעלייקענט, און געזאגט: ווער האט דיר געמאכט פאר איין הערר און ריכטער, איהם האט נאנט געשיקט פאר איין הערר און איין אויסלייזער, דורך דעם מלאך וואס האט ויך צו איהם באוויזען אין סנה. ³⁶ ער האט ווי ארויס געפיהרט, און האט געטאן וואונדער און צייכען אין דעם לאנד מצרים און ביים ים סוף, און אין דער מדבר פערציג יאהר, דויער משה האט געזאגט צו דיא קינדער ישראל: איין ³⁷ נביא פאן אייערע ברידער, וויא איך, וועט אייך נאנט אייער נאנט אויפשטעלען, איהם זאלט איהר געהארבען. ³⁸ דויער איז עס, וואס ער איז געוועזען אין דער געמיינדע אין דער מדבר, מיט דעם מלאך, וואס האט גערעט צו איהם אויף דעם בארג סיני, און מיט אויגערע עלטערען, און וועלכער האט מקבל געווען לעבענדיגע ווערשער ער זאל ווי אויג געבען. ³⁹ דויער איז עס, וועלכען אויגערע עלטערען האבען איהם גיט געוואלט הערען, נור ווי האבען איהם פארשטויסען, און וויער הארץ איז גענייגט געווען קיין מצרים. ⁴⁰ און האבען געזאגט צו אהרן: מאך אויג נאטטער, וועלכע זאלען פאר אויג געהן, דען דויער משה, וועלכער האט אויג ארויף געבראכט פאן לאנד מצרים, ווייסען מיר גיט וואס עס איז איהם געשעהען. ⁴¹ און האבען אין דינע טעג געמאכט דעם עגל, און האבען קרבנות געשעכט צום געטצען און האבען ויך געברייט מיט דיא ווערק פאן וויערע הענד. ⁴² און נאנט האט ויך פאן ווי אוועקגעקעהרט, און האט ווי געגעבען צו דינען דיא הימעלשע הערשאפט, וויא עס איז געשריבען אין דעם ספר נביאים: איהר הויז ישראל, האט איהר דען צו מיר געבראכט קרבנות און מנחות אין דער מדבר פערציג יאהר? ⁴³ יא, איהר האט געטראגען דעם צעלט פאן מולך, און דעם שטערען פאן אייער נאנט רמפן, דיא בילדער,

אפאסטעל געשיכטע ז קמה

וועלכע איהר האט געמאכט, צו בוקען ויך צו זיי, און איך
 44 וועל אייך פארטרייבען ווייטער פאן בבל. אונזערע עלטערען
 אין דער מדבר האבען געהאט איין משכן העדות, וויא דער
 וואס האט גערעט צו משה'ן האט איהם באפוילען צו מאכען
 45 נאך דער געשטאלט וואס ער האט געזעהען. אונזערע אבות
 האבען עס גענומען און אריינגעבראכט מיט ויך, זיי און יהושע,
 אין דער ערבשאפט פאן דיא גוים, וועלכע נאטט האט
 פארטריבען פאר אונזערע עלטערן, ביז אין דער צייט פאן דוד.
 46 וואס ער האט געפונען גאדע אין נאטטעס אויגען, און האט
 געבעטען, ער זאל געפינען ווייניגער פאר דעם נאטט פאן יעקב.
 47 און שלמה האט איהם איין הויז געבויט. אבער דער
 48 אויבערשטער וויינט ניט אין טעמפלען, וואס וויינען פאן הענד
 49 געמאכט, וויא דער נביא האט געזאגט: דער הימל איז מיין
 שטוהל און דיא ערד איז מיין פוסגענקעל, וואס פאר איין הויז
 וועט איהר מיר בויען זאגט נאטט, און וואו איז דער ארט פאן
 50 מיין רוהע? האט דען ניט מיין האנד דאס אלץ געמאכט?
 51 הארטנאקענדיגע און אונגעשניטענע הערצער און אייערען, איהר
 זענט תמיד געווען געגען דעם רוח הקדש, וויא אייערע עלטערען,
 52 אזוי זענט איהר אויך. וועמען פאן דיא נביאים האבען אייערע
 עלטערען ניט גערונדפוט, און זיי האבען זיי געטויט דיא, וועלכע
 האבען פאראויס אנגעזאגט דאס קומען פאן דעם צדיק, וואס
 יעצט זענט איהר געווארען וויינע מוסרים און וויינע רוצחים.
 53 איהר, וועלכע האבען דיא תורה מקבל געווען דורך דיא
 54 אנווייזונג פאן מלאכים, און האבען זיא ניט געהאלטען. ווען
 זיי האבען דיועס געהערט, זענען זיי אין זייער הארצען צארניג
 געווארען, און האבען אויף איהם געקריצט מיט ווייערע ציינער.
 55 ער אבער איז פול געווען מיט רוח הקדש, און האט געקוקט
 צום הימל און האט געזעהען דיא העררליכקייט פאן נאטט,
 56 און ישוע'ן שטעהענדיג צו דער רעכטער האנד פאן נאטט, און
 ער האט געזאגט: איך זעה, נון, דעם הימל אפען און דעם גן
 57 האדם שטעהענדיג צו דער רעכטער האנד פאן נאטט, און זיי
 האבען געשריגען מיט איין הויכען קול, און האבען ויך

אפאסטעל געשיכטע ז ח

- פארשטאפט דיא אויערען, און וויינען אלע צוזאמען איבער איהם
 אָנגעפאלען. און ווי האבען איהם ארויסגעשטויסען אויסען
 58 שטאדט, און האבען איהם פארווארפען מיט שטיינער. און דיא
 עדות האבען וויערע קליידער אנדערנעלייגט פאר דיא פיס
 59 פֿאן איין יונגען מאן, וועלכער האט געהייסען שאול. ווי האבען
 אסטפֿנוס פארשטייניגט, און ער האט געבעטען און געזאגט:
 60 הערר! ישוע! נעהם צו מיין גייסט. און ווען ער איז געפאלען
 אויף וויינע קני האט ער געשרינען מיט איין הויכען קול: הערר!
 דיא זאלסט ווי נישט רעכענען דינע זינדע, און נאך דעם וויא ער
 האט דינע ווערטער געזאגט, איז ער אנשלאפען געווארען.
 שאול'ן אבער איז געפעלען געווארען ווין הרגענען, אין יענעם ח
 טאג איז געווען איין גרויסע רדיפה אויף דער קהלה וואס אין
 ירושלים, און אלע האבען זיך צושפרייט אין דיא שטערט פֿאן
 יהודה און שמרון. אויסער דיא שליחים. און פֿרומע לייט האבען
 2 אונזעק געטראגען אסטפֿנוס'ן, און האבען איהם מקבר געווען, און
 האבען איבער איהם איין גרויסען הספֿד געמאכט. און שאול
 3 אבער האט צושטערט דיא געמיינדע, און איז ארוםגעגאנגען אין
 דיא הייזער, און האט פֿאן דארטען ארויס געשלעפט מענער און
 4 פֿרויען, און האט ווי איבערגעגעבען אין געפֿינגענעס. אין דיא
 וואס זענען צושפרייט געווארען זענען געגאנגען אין לאנד און
 5 האבען געפֿרעדיגט דאס ווארט. אין פֿיליפּוס איז אַראַפֿגעגאנגען
 צו דער שטאדט שמרון און האט ווי געפֿרעדיגט דעם משיח.
 6 און איין סך פֿאן דעם פֿאלק האבען מיט איין-הארץ זיך צוגעהערט
 צו פֿיליפּוס'עס רעד, ווייל ווי האבען געהערט און געזעהען דיא
 7 וואונדער, וועלכע ער האט געטאן. ווייל אונזריינע גייסטער וויינען
 שרייענדיג מיט איין הויכען קול פֿאן פֿילען ארויסגעגאנגען, און
 8 פֿילע מיט אָבענענמענע גלידער און הינקענדיגע וויינען אויסגעהיילט
 געווארען. און אין דער שטאדט איז געווארען איין גרויסע
 9 שמחה. און איין מאן מיט דעם נאמען שמעון איז פֿאן לאַנג אָן
 אין שטאדט געווען איין כּשוף מאכער, און האט דעם פֿאלק פֿאן
 10 שמרון פֿארפֿיהרט, און האט געזאגט אויף זיך, דאס ער איז איין
 גרויסער מאן. און פֿאן קליין ביז גרויס פֿלענען איהם צו הערען

קמו

אפאסטעל געשיכטע ח

11 און זאגט: דער איז נאטטעס גרויסע גבורה. ווי האבען איהם צו
געהערט, ווייל ער האט ווי פארפיהרט פיל צייט דורך ויין כשוף.
12 און ווען ווי האבען געגלויבט פיליפוס, וועלכער האט ווי
געפרעדיגט דאס מלכות האלחים אין דעם נאמען פאן ישוע
13 המשיח האבען זיך מענער און פרויען געטובלט. און שמעון
האט אויך געגלויבט, און האט זיך געטובלט. און ווען ער איז
געוועזען ביי פיליפוס און ער האט געוועהן דיא צייכען און דיא
גרויסע וואונדער, וואס זענען געשעהען, האט ער זיך געוואונדערט.
14 און דיא שליחים, וואס זענען געווען אין ירושלים, האבען
געהערט, דאס שמרון האט אנגענומען נאטטעס ווארט, האבען
15 ווי צו ווי געשיקט פטר'ן און יוחנן. ווי זענען אהין אראפ געגאנגען
און האבען פאר ווי מתפלל געווען, דאס ווי זאלען מקבל ויין
16 דעם רוח הקדש. דען דער רוח איז נאך בוי יעצט אויף קיינעם
ניט געקומען. ווי זיינען נור געטובלט געווארען אין דעם נאמען
17 פאן דעם העררן ישוע. און ווי האבען אויף ווי ווייטער הענד
ארויף געלייגט, און ווי האבען מקבל געווען דעם רוח הקדש.
18 און ווען שמעון האט דערוועהן, דאס דורך דיא הענד ארויפ
לייגונג פאן דיא שליחים איז דער רוח הקדש ווי געגעבען
19 געווארען, האט ער ווי געלד געבראכט. און האט געזאגט: גיט
מיר אויך דיעזע מאכט, דאס אויף וועמען איך וועל ארויף לייגען
20 מיינע הענד זאל ער מקבל ויין דעם רוח הקדש. און פטר האט
איהם געזאגט: דיין געלד זאל מיט דיר פארלארען ווערען, ווייל
דוא האסט געדאכט, דיא מתנה פאן נאטט פאר געלד צו קויפען.
21 דוא האסט גיט קיין טייל און קיין גורל אין דער זאך, ווייל דיין
22 הארץ איז גיט ריכטיג פאר נאטט. און יעצט טהו תשובה פאן
דינע דיינע בענהייט, און בעט נאטט, טאמער וועט ער דיר
23 פארגעבען דיא געדאנקען פאן דיין הארצען. דען איך זעה דיר
אין ביטערניס פאן נאל, און איז דעם בינד פאן אונגערעכטיגקייט.
24 און שמעון האט זיך אפגערופען און געזאגט: טהוט איהר תפלה
צו נאטט פאר מיר, דאס עס זאל אויף מיר גיט קומען קיין זאך
25 פאן דעם וואס איהר האט געזאגט. און ווי נאך דעם וויא ווי
האבען ערית געזאגט און גערעט נאטטעס ווארט, האבען זיך

אפאסטעל געשיכטע ח

אומגעקעהרט קיין ירושלים, און האבען געפרעדיגט דא בישורח
 אין פיל שמרוניםשע דערפער. און איין מלאך פאן נאטט.
 האט גערעט צו פיליפוס'ן און האט געזאגט: שטעה אויף געה
 אין דרום זייט, אויף דעם וויססטען וועג, וואס געהט אראב פאן
 ירושלים קיין עזה. און ער איז אויף געשטאנען, און איז געגאנגען.
 און נון, איין מאן, פאן כוש, איין סרים, וואס איז געווען איין
 גרויסער ביי דער קעניגין קאנדאקע פאן כוש געזעצט איבער
 אלע איהרע אוצרות, איז אנגעקומען קיין ירושלים דארטען צו
 בעטען. און ווען ער האט זיך אומגעקעהרט און איז געשעסן
 אין זיין וואנען, האט ער געלעזען אין ספר ישעיה הנביא. און
 דער רוח האט געזאגט צו פיליפוס: געה צו און באהעפט דיך
 צו דיונען וואנען. און פיליפוס איז צו איהם צוגעלאפען, און האט
 געהערט איהם לעווענדיג אין ספר ישעיה הנביא, און ער זאגט:
 פערשטעהסט דוא אויך וואס דוא לעזט? און ער זאגט: וויא
 אזוי קאן איך, ווען קיינער לעהרענט מיד נישט; און ער האט געבעטען
 פאן פיליפוס'ן ער זאל ארויפנעהן און זיך ביי איהם זעצן. דער
 ארט פאן דער שריפט, וועלכע ער האט געלעזען איז געווען דאס:
 בשה לטבח יוכל וכרחל לפני גווייה נאלמה ולא יפתח פיו.
 בעצער משפטם לקח זאת דורו מי ישוחח, בי גגורו מארץ תניו.
 וויא איין לאס צו דער שחיטה איז ער געפיהרט געווארען, און
 וויא אין שאף פאר איהרע שערערס שווייגט, אזוי האט ער נישט
 געעפענט זיין מויל, אין זיין גידעריקייט איז זיין משפט אונזעך
 גענומען געווארען, ווער קאן בעשרייבען זיין דור, דען זיין לעבען
 איז פאן דער ערד אונזעך גענומען געווארען. און דער סרים
 האט זיך אבערופען און געזאגט צו פיליפוס: איך בעט דיר,
 אויף וועמען האט דער נביא דאס געזאגט: אויף זיך אליין, אדער
 אויף איין אנדערען? און פיליפוס האט זיין מויל אויפגעעפענט
 און האט אנגעהויבען פאן דיונער שריפט און האט איהם מבשר
 געווען ישוע'ן. ווען זיי זיינען אבער געפארען אויף דעם וועג,
 זענען זיי אנגעקומען צו איין וואסער און דער סרים האט געזאגט:
 דא איז וואסער, וואס האלט מ'ך אב פאן געטובל'ט צו ווערען?
 און פיליפוס האט געזאגט: אייב דוא גלויבסט מיט דעם גאנצען

הארצען קאנסט דוא, אין ער האט געענטפערט אין געזאגט: איך
 38 גלויב: דאס ישוע המשיח איז דער בן האלהים. אין ער האט
 געהייסען אבשטעלען דעם וואנען, און ווי ווענען ביידע אראפ
 גענאנגען אין דעם וואסער, פיליפוס מיט דעם סרים, און ער
 39 האט איהם געטובל'ט. און ווען ווי ווינען ארויף געקומען פאן
 דעם וואסער, האט דער נאטעס גייסט, אוועק גענומען פיליפוס
 און דער סרים האט איהם שוין מעהר ניט געזעהען, ער איז
 40 געפארען ווין ווען מיט שמחה. און פיליפוס האט ויך איינגעפונען
 אין אשדוד, און איז דורך גענאנגען אלע שטעט, און האט
 געפרעדיגט, ביז ער איז געקומען קיין קסרין.
 ט און שאול האט נאך געאטעמט פאן ויך מיט שרעק און
 רציחה אויף דיא תלמידים פאן דעם העררן, און איז געקומען
 2 צום בתי גדול. און האט פאן איהם געבעטען ברירה קיין דמשק
 צו דיא שולען, כדי ער זאל בינדען וועמען ער וועט געפינען,
 וועלכע דויע לעהרע גלויבען, מענער, אדער פרויען און ווי
 3 בריינגען קיין ירושלים. און ווען ער איז גענאנגען און גקומען
 געהענטער קיין דמשק, נון פלוצלינג האט ארום איהם געשיינט
 4 איין ליכט פאן דעם הימל. און ער איז געפאלען צו
 דער ערד, און האט געהערט איין קול רעדט צו איהם: שאול!
 5 שאול! ווארום רודפסט דוא מיד? און ער האט געזאגט: ווער
 ביסט דוא? מיין הערר! און דער הערר האט געזאגט: איך בין
 ישוע, וועלכען דוא רודפסט. עס איז פאר דיר שווער צו
 6 שטויסען אנטקעגען דעם שפיציגען שטעקען, און ער האט
 געציטערט און איז געווענען דערשראקען, און געזאגט: הערר!
 וואס ווילסט דוא, דאס איך זאל טאן? און דער הערר האט
 איהם געענטפערט: שטעה אויף, געה אין שטאדט אריין, אין עס
 7 וועט דיר געזאגט ווערען, וואס דוא האסט צו טאן. דיא מענשען
 וואס ווענען מיט איהם גענאנגען, ווענען געבליבען שטעהן אן
 שפראכע, ווייל ווי האבען געהערט איין קול, אין האבען קיינעם
 8 ניט געזעהען. און שאול איז אויפגעשטאנען פאן דער ערד, און
 ווען ער האט געעפענט ווינען אייגען, האט ער גאר ניט געזעהען:
 און מען האט איהם אנגענומען ביי דער האנד און מען האט איהם

אפאסטעל געשיכטע ט

- 9 געפיהרט קיין דמשק. דריי טעג האט ער ניט געזעהען, און ניט
10 געזעסען, און ניט געטרונקען. און אין דמשק איז געווען איין
תלמיד, חנניה איז געווען זיין נאמען, און דער הערר האט צו
איהם געזאגט: אין איין חזיון (ערשיינונג) חנניה! און ער האט
11 געזאגט: דא בין איך הערר. און דער הערר האט צו איהם
געזאגט: שטעה אויף געה אין דער נאם, וואס מען רופט גלייכע,
און פרעג אין יהודה'ס הויז אויף איין מאן פאן תרשיש, וואס זיין
12 נאמען איז שאול. דען ער איז יעצט מתפלל, און האט געזעהען
אין איין זעהונג, דאס איין מאן, מיט דעם נאמען חנניה, קומט צו
איהם אין צימער און לייגט זיין האנד אויף איהם, כדי ער זאל
13 זעהען. און חנניה האט געענטפערט און געזאגט: הערר! איך
האב געהערט פילעס דערציילענדיג אויף דעם מאן, דאס ער האט
14 פילע רעות געטאן צו דייןע קדושים אין ירושלים. אויך דא האט
ער איין מאכט פאן דיא עלסטע כהנים צו בינדען אלעמען וואס
15 רופען אין דיין נאמען. און דער הערר האט צו איהם געזאגט:
געה, דען ער איז מיין אויסדערנוועלטע כלי צו טראגען מיין נאמען
16 פאר דיא נזים און מלכים און פאר דיא קינדער ישראל. דען
איך וועל איהם ווייזען וויפיל ער האט צו ליידען וועגען מיין נאמען.
17 און חנניה איז געגאנגען, און איז געקומען אין הויז אריין, און האט
אויף איהם זיינע הענד ארויפגעלייגט, און האט געזאגט: מיין
ברודער שאול, דער הערר ישוע וואס האט זיך צו דיר באוויזען
אויף דעם וועג, וואס דוא ביסט געקומען, האט מיך געשיקט, כדי
דוא זאלסט ווידער זעהען, און זאלסט פול ווערען מיט רוח
הקדש. און באלד איז פאן זיינע אויגען אראבגעפאלען גלייך וויא
18 שאלעכצען, און פלוצלינג האט ער ווידער געזעהען, און איז אויף
געשטאנען און האט זיך געמובל'ט. און ער האט געזעסען און איז
19 שטארק געווארען. און שאול איז געוועזען אייניגע טעג מיט דיא
תלמידים, וואס זענען געווען אין דמשק. און באלד האט ער
20 געפרעדיגט אין דיא שולען דעם משיח און געזאגט: דאס ער איז
דער בן האלהים. אלע וואס האבען איהם געהערט, האבען זיך
21 פארוואונדערט און געזאגט: איז ער דען ניט דער, וואס האט אין
ירושלים גערודפ'ט דיא, וועלכע האבען אנגערופען דינען נאמען

און ווענען דעם איז ער אהער געקומען, צו בריינגען ווי געבוירען
צו דיא עלסטע כהנים. און שאול האט זיך מעהרער און מעהרער
געשטארקט. און האט אנגעמאכט איין מהומה צווישען דיא אידען
וואס וויינען אין דמשק, און האט ווי באוויזען דאס דויער איז דער
משיח. און ווען ער האט דארטען פארבראכט פיל צייט,
האבען דיא אידען צו ואמען איין עצה געהאלטען איהם צו מויטען.
נור שאול איז געוואר געווארען פאן וייער לוייערונג. און ווי
האבען טאג און נאכט געהיט ביי דיא מויערען כדי איהם צו
הרגנען. און דיא תלמידים האבען איהם גענומען אין דער נאכט,
און האבען איהם אראפגעלאזען, אין איין קארב איבער דעם
מויער. און ווען שאול איז געקומען קיין ירושלים, און האט
געוואלט צו שטעהן צו דיא תלמידים, האבען אלע פאר איהם
מורא געהאט, און האבען ניט געגלויבט, דאס ער איז איין תלמיד.
און ברגנא האט איהם גענומען, און האט איהם געבראכט צו
דיא שליחים, און ער האט ווי דערציילט דאס ער האט אויף
דעם וועג געזעהען דעם העררן און דאס ער האט צו איהם גערעט,
און וויא ער האט אין דמשק עפענטליך געפרעדיגט דעם נאמען
ישוע. און ער איז מיט ווי געווען, ארויס און אריין געגאנגען, אין
ירושלים, און האט געפרעדיגט עפענטליך דעם נאמען פאן דעם
העררן ישוע. און ער האט גערעט און ופוחים געהאט אויך מיט
דיא גריכישע אידען, און ווי האבען איהם געוואלט הרגנען. און
וויא דיא ברידער האבען דערהערט, האבען ווי איהם אראפ
געפירט קיין קיסרין, און האבען איהם געשיקט קיין תרשיש.
דיא געמיינדען אין אלע ערטער פאן יהודה, און גליל, און שמרון,
זענען געווען אין פרידען, ווי האבען זיך אויפגעבויט און זענען
געגאנגען אין דיא פורכט פאן העררן, און דורך דער נחמה פאן
רוח הקדש האבען ווי זיך געמעהרט. און ווען פטר איז
ארויפגעגאנגען אלע ערטער איז ער אראפ געקומען אויך צו דיא
הייליגע, וועלכע האבען געוויינט אין לוד, דארטען האט ער געפונען
איין מאן מיט דעם נאמען אנים, וועלכער איז שוין אכט יאהר
לאנג געלעגען אויף וויין געלעגער, ווייל ער האט געהאט אב
גענומען אברים. און פטר האט צו איהם געזאגט: אנים! ישוע

אפאסטעל געשיכטע ט י

- המשיח האט דיך אויסגעהיילט; שטעה אויף, און מאך צורעכט
 דיין געלענער; און ער איז באלד אויפגעשטאנען. און אלע
 איינזיינער פאן לוד און שרון האבען איהם געוועהן, און האבען
 ויך אומגעקעהרט צום הערן. און איינע תלמידה איז
 געוועזען אין יפו, איהר נאמען איז געווען טבייתה; דאס הייסט
 הירשין, ויא איז פיל מיט מעשים טובים און צדקות געווען, וואס
 ויא האט געטאן. און אין יענע צייטען איז ויא קראנק געווארען
 און געשטארבען, מען האט ויא אפגעוואשען און מען האט ויא
 געלייגט אין דער אויבערשטוב. און לוד איז נאךגעבליבן צו יפו, און
 דיא תלמידים האבען געהערט, דאס פטר איז דארטען, האבען
 זיי צו איהם געשיקט צוויי מענשען און האבען איהם געבעטען, ער
 זאל ניט פארנאמען ויך און צו זיי קומען. און פטר איז אויפ-
 געשטאנען און איז מיט זיי געגאנגען, און ווען ער איז געקומען,
 האט מען איהם ארויף געפיהרט אין דער אויבערשטוב, און אלע
 אלמנות האבען געוויינט, און צו געגאנגען צו איהם, און האבען
 איהם געוויזען דיא רעק און אויבערקליידער, וואס צבייה האט
 געמאכט ווען ויא האט געלעבט. און פטר האט אלעמען ארויס-
 געשיקט אין דרויסען, און ער איז געפאלען אויף זיינע קני, און האט
 מתפלל געווען, און ער האט ויך געווענדעט צו איהר נוח, און האט
 געזאגט: טבייתה! שטעה אויף! און ויא האט געעפענט דיא אויגען,
 און ווען ויא האט געוועהן פטרין, האט ויא ויך אויף געוויינען.
 ער האט אויסגעשטרעקט זיין האנד, און האט ויא אהין געשטעלט,
 און האט צוגערויפן דיא הייליגע און דיא אלמנות, און האט ויא
 פארגעשטעלט לעבענדיג פאר זיי. דיא זאך איז בעקאנט געווארען
 אין גאנץ יפו, און פילע האבען געגלויבט אין דעם הערן. פילע
 מענ האט ער געוויינט אין יפו ביי איין נארבער (פעל אויס-
 ארבייטער) מיט דעם נאמען שמעון.
 איין מאן איז געווען אין קיסרין, וואס זיין נאמען איז געווען י
 קרניליוס, איין הויפטמאן פאן סאלדאטען, פאן דעם רעגירענט
 פאן איטליא. ער איז געווען פרום, און פאר נאכט מורא געהאט
 מיט זיין גאנצע הויזגעזינד, און פלעגט דעם פאלק פיל צדקות
 טאן, און תמיד מתפלל געווען צו נאכט. און אין דער גייטער

אפאסטעל געשיכטע י קמט

שעה פאן טאג האט ער געהאט איין מחזה (ערשיינונג), ער האט
 געזעהען איין גאטטעם מלאך איז צו איהם אריין געקומען, און
 4 האט געזאגט: קרינליום! און וויא ער האט אויף איהם איין קוק
 געטאן, האט ער זיך דערשראקען, און האט געזאגט: וואס, הערר!
 און ער האט איהם געזאגט: דייע תפלות און צדקות זענען ארויף
 5 געקומען אויף גאטטעם זכרון, און יעצט, שיק מענטשען קיין יפו
 6 און בריינג צו דיר דעם שמעון, וואס מען רופט פטר, ער וויינט
 ביי איין נארבער (פעל-אויסמאכער), וואס ווין נאמען איז שמעון,
 ווין הויז איז ביי דעם ים, ער וועט דיר זאגן, וואס דוא זאלסט
 7 טאן. און דער מלאך, וואס האט גערעט צו קרינליום, איז אנגעק
 געגאנגען, און ער האט גערופען צוויי פאן וויינע הויז קנעכט און
 איין סאלדאט, וואס האט פאר גאטט מורא געהאט, פאן דיא
 8 וואס האבען תמיד איהם באדינט. און האט זיי דערציילט דיא
 9 גאנצע זאך, און האט זיי געשיקט קיין יפו. און אויף דעם
 אנדערען טאג, ווען זיי זענען אין וועג געגאנגען, און האבען זיך
 גענעהענט צו דער שטאדט, איז פטר ארויף געגאנגען אויף דעם
 10 דאך מתפלל צו זיין אין דער זעכסטער שעה. ער איז הונגעריג
 געווען און האט געוואלט עסען; און ווען מען האט איהם צו
 געגרייט, איז ער אויסער זיך געווארען (התפשטיות הנשמייות).
 11 און ער האט געזעהען דיא הימלען האבען זיך געעפענט, און איין
 פלי אין געשטאלט פאן איין גרויסע ליינענע טוך, וואס דיא פיר
 עקען דער פאן זענען צוזאמענגעבונדען, לאזט זיך צו איהם אראב
 12 אויף דער ערד. און דערינען איז געווען פאן אלע בהמות, וואס
 זענען אויף דער ערד, און קריכענדיגע חיות, און עופות פאן דעם
 13 הימל. און איין קול איז געקומען צו איהם און געזאגט: פטר!
 14 שטעה אויף, שעכט און עס. און פטר האט געזאגט: חלילה!
 הערר! איך האב קיין מאל נישט געעסען קיין אנגריינעס און וואס
 15 עס איז טמא. און דער קול איז דאס צווייטע מאל געקומען, און
 געזאגט: דאס וואס גאטט האט ריין געמאכט, זאלסט דוא נישט
 16 אנגריין מאכען. און אזוי איז געווען דריי מאל, און דיא פלי איז
 17 צוריק ארויף צום הימל. און ווען פטר האט זיך אין זיך
 פערוואונדערט אויף דער מראה (ערשיינונג), וואס ער האט

אפאסטעל געשיכטע י

געוועהען, האבען דיא מענשען וואס זענען געשיקט געווען פאן
 קרניליום געפרעגט אויף שמעון'ס הויז, און זענען געשטאנען ביי
 דער טהיר. ווי האבען דארט גערופען און געפרעגט: וויינט דא
 שמעון, וואס מען רופט פטר? ווען פטר האט נאך ביי זיך
 געדאכט וועגען דער מראה האט איהם דער גייסט געזאגט: נון,
 דריי מענשען וועלען דיך. דעריבער שטעה אויף, געה אראב,
 און געה מיט זיי; מראכט ניט, דען איך האב זיי געשיקט. פטר
 איז אראב געגאנגען צו דיא מענשען, וואס זענען צו איהם געשיקט
 געווארען פאן קרניליום'ן און האט געזאגט: איך בין דער מאן,
 וועלכען איהר וויסט, וואס איז דיא סבה פאן אייער קומען? און
 זיי האבען געזאגט: קרניליום, איין הויפטמאן, איין צדיק און איין
 ורא אלהים, וואס האט איין גוטען נאמען צווישען דעם גאנצען
 אידישען פאלק, האט מקבל געווען איין באפעל, דורך איין
 הייליגען מלאך, ער זאל דיך רופען אין זיין הויז כדי ער זאל פאן
 דיין מויל הערען דער. און ער האט זיי גערופען צו זיך, און
 אריין געגאנגען אין הויז, און אויף דעם אנדערען טאג איז פטר
 מיט זיי ארויסגעגאנגען, און אייניגע פאן דיא ברודער אין יפו
 זענען מיט איהם געגאנגען. אויף דעם אנדערען טאג זענען זיי
 געקומען קיין קסרין און קרניליום מיט זיין פאמיליע, קרובים
 און פריינד, וואס האבען זיך צוזאמענגעקליבען צו איהם, האבען
 זיי דערנווארטעט. און ווען פטר איז געקומען, איז קרניליום איהם
 אנטקעגען געגאנגען און איז געפאלען צו זיינע פיס און זיך געבוקט.
 און פטר האט איהם אויפגעהויבען און געזאגט: שטעה אויף, איך
 בין אויך איין מענש. און ער האט מיט איהם גערעדט און איז
 געקומען אין הויז אריין, און האט געפונען דארטען פילע וואס
 האבען זיך צוזאמענגעוואמעלט. און ער האט צו זיי געזאגט: איהר
 ווייסט, דאס פאר איין אידען איז ניט רעכט מתחבר צו זיין זיך
 צו איינעם פאן איין אנדער אפשטאמונג, מיר אבער האט גאט
 געוויזען, דאס איך זאל אויף קיין מענשען ניט זאגען דאס ער
 איז טמא, אדער אומוויירדיג. דעריבער האב איך ניט אָנגעזאגט
 און בין געקומען ווען מען האט מיך גערופען; און יעצט פרעג
 איך אייך: ווארום האט איהר מיך גערופען? און קרניליום האט

געוואגט; מיט פיר טעג צוריק האב איך געפאסט ביז אין דויער
שעה, און אין דער ניינטער שעה האב איך מתפלל געווען אין
מיין הויז, און נון, איין מאן האט זיך מיר פארגעשטעלט אין
31 איין גלאנצענדעם קלייד. און האט געוואגט: קרניליוס דיין תפלה
איז דערהערט געווארען, און דיינע צדקות זענען געקומען פאר
32 גאטטעס זכרון. יעצט שיק קיין יפו און רוף דיר שמעון'ען, וואס
מען רופט פטר, וועלכער וויינט אין שמעון דעם גארבערס (פעל
אויסמאכערס) הויז, ביי דעם ים. ווען ער וועט קומען, וועט ער
33 צו דיר רעדען. און איך האב פאלד געשיקט צו דיר, דוא האסט
גוט געטאן וואס דוא ביסט געקומען צו מיר; און נון, מיר אלע
זענען דא פאר גאטט, צו הערען וואס גאטט האט דיר באפוילען.
34 און פטר האט ווין מויל אויף געעפענט און געוואגט; יעצט
ווייס איך אין אמת'ען, דאס גאטט איז גיט נושא פנים. נור פאן
35 יעדען פאלק ווער עס האט פאר איהם מורא און שוט גערעכטיגקייט,
36 דער איז איהם אנגענומען. ער האט געשיקט ווין ווארט צו דיא
קינדער ישראל, און האט אנגעוואגט שלום דורך ישוע המשיח.
37 דויער איז דער הערר פאן אלעמען. איהר ווייסט וואס עס איז
געשעהען אין גאנץ יהודה, וואס עס האט זיך אנגעהויבען פאן גליל
38 נאך דער טבילה, וואס יוחנן האט געפרעדיגט. דאס גאטט האט
געוואלסט ישוע הנצרי מיט דעם ריח הקדש און מיט גבורה, און
ער איז דורך געגאנגען דאס לאנד, און האט געהיילט אלעמען
איבער וועלכע דער שטן האט געוועלטיגט, ווייל גאטט איז מיט
39 איהם געווען. און מיר זענען עדות אויף אלע זאכען, וועלכע ער
האט געטאן אין דער אידעשער לאנד, און אין ירושלים דאס מען
האט איהם געהרגעט, דורך דעם וואס מען האט איהם געהאנגען
40 אויף איין האלץ. איהם האט גאטט אויפגעוועקט אויף דעם
41 דריטען טאג, און האט איהם געלאזען ניד צו פערווייזען. גיט צו
דעם גאנצען פאלק, נור צו אונז עדות, וועלכע גאטט האט אונז
פאן אנפאנג אן אויסדערוועהלט, און מיר האבען געגעסען און
געטרונקען מיט איהם נאך ווין אויפשמעהונג פאן דיא מויטע.
42 און ער האט אונז באפוילען צו פֿרעדיגען צו דעם פאלק, אין
עדות צו זאגען, דאס איהם האט גאטט געמאכט פאר איין ריכטער

אפאסטעל געשיכטע י יא

איבער דיא לעבענדיגע און מייסע. און אויף איהם זאגן אלע
 גבאים עדות, דאס אלע וועלכע גלויבען אין איהם וועלען מקבל
 זיין אין זיין נאמען פארגעבונג דער זיגדען. און וויא פטר
 האט נאך גערעט דיזע רעד, אזוי איז דער רוח הקדש געקומען
 אויף אלעמען, וועלכע האבען געהערט דאס ווארט. און דיא
 גלויביגע פאן דיא געמל'טע, וואס זענען געקומען מיט פטר'ן זענען
 נשחמם געווארען דעריבער, דאס דיא מתנה פאן דעם רוח
 הקדש איז אויס געגאסען געווארען אויך אויף דיא גוים. דען זיי
 האבען זיי געהערט רעדען מיט פרעמדע לשונות און האבען נאטט
 געלויבט. און פטר האט זיך אפגערופען און געזאגט: קאן איין
 מענטש אפהאלטען דיא וואסער נישט צו טובל'ן דיזע, וועלכע
 האבען אויך מקבל געווען דעם רוח הקדש גלייך וויא מיר? און
 ער האט געהייסען מען זאל זיי טובל'ן אין דעם נאמען פאן דעם
 העררן, און זיי האבען איהם געפעטען, ער זאל זיין מיט זיי
 אייניגע טעג.

און דיא שליחים און דיא ברידער וואס אין יהודה האבען יא
 געהערט, דאס דיא גוים האבען אויך מקבל געווען דאס ווארט
 פאן נאטט. און ווען פטר איז ארויף געקומען קיין ירושלים
 האבען דיא געמל'טע זיך געקריגט מיט איהם. זיי האבען געזאגט:
 צו מענשען וואס זענען נישט געמל'ט ביסט דוא געקומען, און האסט
 מיט זיי געגעסען. און פטר האט אנגעהויבען זיי צו דערציילען
 בסדר וואס עס איז געשעהען און געזאגט: איך האב מתפלל
 געווען אין דער שטאדט יפו, און בין אויסער זיך געווארען,
 (התפשתיות הנשמיות). און האב געזעהען איין מראה: איין כלי
 אין געשטאלט פאן איין גרויסע ליינענע טוך, לאזט זיך אראפ
 פאן דעם הימעל, וועלכע איז פאר דיא פיר עקען ארונטער
 געלאזען געווארען, און איז געקומען ביז צו מיר. איך האב דעריבען
 אריין געקוקט און בעטראכט און האב דערוועהן דארטען
 פירפסיגע חיות פאן דער ערד און קריבענדיגע און עופות פאן
 דעם הימעל. און האב געהערט איין קול וואס זאגט מיר פטר!
 שטעה אויף, שעכט און עס. איך האב געזאגט: חלילה, מין
 הערר! דען אלעס וואס עס איז אינגריין און טמא איז קיין מאל אין

אפאסטעל געשיכטע יא קנא

- 9 מיין מויל ניט אריין געקומען. און דער קול האט דאס צווייטע מאל ויך אבגערופען פאן דעם הימל און געזאגט: דאס וואס גאט האט ריין געמאכט וואלסט דוא עס ניט אונזריין מאכען. 10 איז אזוי איז דאס דריי מאל גענוען; און אלעס איז צוריק ארויף געגאנגען צום הימל. און נון, פאלד זענען דריי מענשען געשטאנען ביי דער טהיר פאן דעם הויז, וואו איך בין דארטען גענוען; 12 זיי וויינען גענוען געשיקט צו מיר פאן קסרין. און דער גייסט האט מיר געזאגט, צו געהן מיט זיי און ניט צוטרעטען; און דו זעסט דעם ברודער זענען אויך מיט מיר געגאנגען, און מיר זענען געקומען אין הויז פאן דעם מאן. און ער האט אונז דערגלייבט, 13 וויא ער האט געזעהען דעם מלאך שטעהן אין זיין הויז און האט איהם געזאגט: שיק מענשען קיין יפו און רופ צו דיר דעם שמוען וואס מען רופט פטר. און ער נעמט צו דיר רעדען ווערטער 14 דורך וועלכע דוא און דיין גאנצע הויז וועלען געהאלפען ווערען. און ווען איך האב אנגעהויבען צו רעדען איז אויף זיי געקומען 15 דער רוח הקדש, וויא ער איז אויף אונז אין אנפאנג געקומען. און איך האב מיך דערמאנט, אן דעם ווארט פאן דעם הערן. 16 וואס ער האט געזאגט: יוחנן האט געטובל'ט אין וואסער, און איהר נעמט געטובל'ט ווערען אין רוח הקדש. יעצט, ווען גאט 17 האט געזעכען איין מתנה צו זיי און צו אונז וואס גלויבען אין דעם הערן ישוע המשיח; ווער בין איך דאס איך ואל גאט אבהאלטען? און ווען זיי האבען דאס געהערט, זענען זיי שטיל 18 געווארען, און געלויבט גאט און געזאגט: עס שיינט, דאס גאט האט אויך געזעכען צו דיא גוים דיא תשובה צום לעבען. 19 און דיא, וועלכע זענען צושפרייט געווארען מחמת דער צרה, וואס עס איז גענוען אויף אסטפנוס, זענען געגאנגען און אנגעקומען 20 ביז פיניקיא, קפרוס און אנטיוכיא, און זיי האבען דאס ווארט גערעט נור צו דיא אידען. און צווישען זיי זענען גענוען מענשען פאן קפרוס און קורני, וועלכע זענען געקומען קיין אנטיוכיא און 21 האבען גערעט צו דיא גריכען און האבען אנגעזאגט דעם הערן ישוע. גאטעס האנד איז מיט זיי גענוען, און איין גרויסע צאל האט געגלויבט, אין האבען ויך פאקעהרט צום הערן.

אפאסטעל געשיכטע יא יב

דיא געמיינדע וואס אין ירושלים האט דאס דערהערט האבען
 זיי געשיקט ברנבאן קיין אנטיוכיא. ער איז אהין געקומען האט
 ער זיך דערפרייט, ווען ער האט געזעהען נאטטעס גאדע, און
 האט אלעמען פארואנט צו האלטען זיך צום הערן מיטען גאנצען
 הארצען. דען ער איז געווען איין גוטער מענטש, פול מיט רוח
 הקדש און אמונה, און פיל פאלק איז צו געקומען צום הערן.
 פאן דארטען אין ברנבא געגאנגען קיין תרשיש אויפצווינקען
 שאולין, און האט איהם געפונען, און האט איהם געבראכט קיין
 אנטיוכיא. איין נאנצעס יאהר זיינען זיי צוואמען געקומען אין דער
 געמיינדע און האבען געלעהרענט צו פיל פאלק. דאמאלסט
 האט מען צום ערשטען מאל אנגעהויבען אין אנטיוכיא, צו רופען
 דיא תלמידים משיחיים (בריסטען). און אין יענע צייטען
 זענען אנגעקומען נביאים פאן ירושלים קיין אנטיוכיא. און איינער
 פאן זיי, מיט דעם נאמען אגבוס, איז אויף געשטאנען און האט
 געזאגט דורכען גייסט, דאס איין גרויסער הונגער וועט קומען
 איבער אלע איינוויינער פאן דער וועלט, און עס איז אזוי געווען
 אין דער צייט פאן קיסר קלודיוס. און דיא תלמידים האבען
 דאמאלסט פאר דעכט געפונען, דאס יעדער, וויפיל ער קאן, זאל
 שיקען הילף פאר דיא ברידער וואס זענען געווען אין יהודה.
 און אזוי האבען זיי אויך געטאן. און האבען געשיקט צו דיא
 זקנים דורך ברנבא און שאולין.

אין יענער צייט האט דער מלך הורדוס זיין האנד יב
 אויפגעהויבען זענען מענטשען פאן דער געמיינדע, זיי שלעכטעס
 צו טאן. און ער האט געהרגעט יעקב יוחנן ברודער, מיט איין
 שווערד. און ווען ער האט געזעהען, דאס דיא אידען געפעלט
 עס, אזוי האט ער ווייטער אויך פטרוסין געחאפט. דאמאלסט
 איז געווען דיא צייט פאן פסח. ער האט איהם געחאפט און
 האט איהם אריין געזעצט אין געפיינגענעם, און ער האט איהם
 איבער געגעבען צו פיר מאל פיר סאלדאטען, דאס זיי זאלען
 איהם היטען. דען ער האט געטראכט איהם ארויס צו פיהרען
 פאר דעם פאלק נאך פסח. אזוי האט מען פטרין געהיט אין
 געפיינגענעם; און דיא געמיינדע האט שטארק געבעטען נאטט

- 6 פאר איהם. און איין יענער נאכט, ווען הורדוס האט געדאכט
אין דער פריה איהם ארויס צו פיהרען, האט פטר געשלאפען
צווישען צוויי סאלדאטען געבונדען מיט צוויי קייטען. און דיא
7 שומרים פאן דער טהיר זענען געוועזען אויף דער וואך. און נון
איין מלאך פאן גאטט איז צו איהם צוגעטראטען, און איין ליכט
האט געשיינט אין צימער, ער האט פטר'ן איין קלאפ געגעבען
אין דער ווייט, און האט איהם אויף געוועקט, און געזאגט: שטעה
ניד אויף, און דיא קייטען זענען אראב געפאלען פאן זיינע הענד.
8 און דער מלאך האט צו איהם געזאגט: נארטעל אונטער דיינע
לענדען, און פארבינד דיינע סנדלים אויף דיא פיס, און ער האט
אויז געטאן, און ער זאגט איהם: נעם אויף דיר דייין מאנטעל
9 און געה מיר נאך. ער איז ארויס געגאנגען און איז איהם נאך
געגאנגען: און ער האט ניט געוואוסט, דאס עס איז איין אמת,
וואס דורך דעם מלאך איז געשעהען, ווייל איהם האט זיך
10 געדאכט, דאס איז נור איין ערשיינונג. זיי זענען דורך געגאנגען
דורך דער ערשטער און צווייטען וואך, און זענען געקומען ביז
צו דעם איינערנעם טויער, וואס מען גייט דורך איהם אין
שטאדט אריין, און דער טויער האט זיך פאר זיי אליין געעפענט,
און זיי זענען ארויס געגאנגען, און זענען אוועק געגאנגען איין נאם;
11 און דער מלאך איז פאן איהם פלוצלינג אוועק, און ווען ער איז
צו זיין פארשטאנד געקומען, האט פטר געזאגט, יעצט ווייט
איך אין אמת'ען, דאס גאטט האט זיין מלאך געשיקט, און האט
מיך גערעטעט פאן הורדוס'עם האנד און פאן אלע אידעשע
12 געדאנקען. וויא ער האט ביי זיך, אזוי געדאכט, איז ער אָנגעקומען
צום הויז פאן מרים, דיא מוטער פאן יוחנן, וואס מען האט
גערופען מרקוס, וואו עס פלעגען זיך פילע פארזאמלען, און
13 צוזאמען מתפלל צו זיין. ער האט געקלאפט אין דער טהיר
פאן דעם טויער, און איין מיידעל, וואס איהר נאמען איז געווען
14 רודי, איז געגאנגען צו הערען, און זיא האט דערקאנט פטריס
קול, און פאר שמחה האט זיא איהם ניט געעפענט דיא טהיר
פאן דעם טויער, און איז אריין געלאפען אין שטוב און האט זיי
15 דערציילט, דאס פטר שטעהט ביי דעם טויער, און זיי האבען

אפאסטעל געשיכטע יב

איהר געזאגט: ביסט דוא משונע? און ווא האט זיך געהאלטען
 ביי איהר ווארט, און ווי האבען געזאגט: דאס איז ווין מלאך.
 און פטר האט ווייטער געקלאפט, און מען האט איהם
 אויפגעשפּענט. און ווען ווי האבען איהם דערזעהען זענען ווי
 נשתומם געווארען. און פטר האט געוואונקען צו ווי מיט דער
 האנד, דאס ווי זאלען שווייגען. און האט ווי דערציילט, וויא דער
 הערר האט איהם ארויס געפיהרט פאן געפיינענעם, און האט
 צו ווי געזאגט: דערציילט דאס צו יעקבין און צו דיא ברידער:
 און איז ארויס געגאנגען, און איז אוועק געגאנגען אין איין אנדערן
 ארט. ווען עס איז טאג געווארען, איז געווארען צווישען דיא
 סאלדאטען איין גרויסער שרעק ווענען פטרין: וואס איז מיט
 איהם געווארען? און ווען הוררוס האט איהם געפאדערט, און
 האט איהם נישט געפונען, האט ער געמשפט דיא סאלדאטען, און
 האט באפוילען מען זאל ווי הרגענען, און איז אראפ געגאנגען פאן
 יהודה קיין קסריין, און האט זיך דארט באזעצט.
 און איין בעס געווארען אויף דיא לייט פאן צור און צידון. האבען
 ווי זיך צו זאמען גענומען צו איין דעפוטאטיאן און זענען געקומען
 צו איהם, און האבען איבערגערעט בלסטוסין. וואס ער איז געוועזען
 קאמער דינער פאן דעם קעניג, און האבען געבעטען איהם
 פרידען, ווייל דיא פרנסה פאן וויערע לענדער האט זיך גענומען
 פאן דעם מלכים לאנד. אין דעם באשטימטען טאג האט
 הוררוס זיך אנגעקליידעט אין קעניגליכע קליידער און האט זיך
 געזעצט אויף דעם טהראן, און האט ווי געהאלטען איין רעדע.
 און דאס גאנצע פאלק האט געשרינען: דאס איז איין קול פאן
 גאט, נישט פאן קיין מענשען. און פלוצלינג האט איהם איין
 מלאך פאן גאט דערשלאגען, ווייל ער האט גאט קיין קבוד
 נישט געגעבען, און דיא ווערים האבען איהם אויפגעפרעסען, און
 ער איז געשטארבען. און דאס ווארט פאן גאט האט
 געוואכסען, און זיך געמעהרט. פרינפא און שאול, נאך דעם
 וויא ווי האבען געענדעט וויער דינסט האבען ווי זיך אויפגעקעהרט
 פאן ירושלים קיין אנטיוכיא, און האבען מיט זיך גענומען יוחנן,
 וואס מען האט גערופען מארקוס.

אפאסטעל געשיכטע יג

קנג

- יג אין דער געמיינדע פֿאן אנטיוכיא זענען געווען נביאים און לעהרער: ברנבא און שמעון, וועלכען מען האט גערופֿען נִינֵר, און לוקיוס פֿאן קורין און מנחם, וועלכער איז אויף געצויגען געווארען מיט הירדוס'ן דעם פֿערטל-מייסטער, און שאול.
- 2 און ווען זיי האבען נאָמט געדינט און געפֿאסט, האט צו זיי דער רוח הקדש געזאגט: טיילט מיר אַב דעם ברנבא און שאול'ן
- 3 צו דער אַרבייט, וועלכע איך האב זיי צו איהר גערופֿען. נאך דעם וויא זיי האבען געפֿאסט און תפילה געטאן, האבען זיי וויערע הענד אויף זיי ארויפגעלעגט, און האבען זיי אָנעק געשיקט. און זיי, וועלכע זענען געשיקט געווארען דורך דעם רוח הקדש, זענען אַראב געקומען קיין סלוקיא, און פֿאן דארטען זענען
- 5 זיי מיט דער שיף געקומען קיין קפֿרוס. און זיי זענען געקומען אין דער שטאדט סלמים, און האבען דארטען געפֿרעדיגט נאָמטעס ווארט אין דיא אידעשע שולען, און האבען געהאט אויך יוהנן פאר איין דינער. ווען זיי זענען דורכגעגאנגען דעם גאנצען איגעל ביז פֿפוס, האבען זיי געטראפֿען איין אידען איין בשוףֿ-מאכער,
- 7 איין פאלשען נביא, מיט דעם נאמען ברזישוע. וועלכער איז געווען ביי דעם גובערנאטאר סרגיוס פולוס, איין קלוגער מאן, און ער האט צו זיך גערופֿען ברנבא און שאול'ן און האט
- 8 פארלאנגט צו הערען נאָמטעס ווערטער. און אלימא דער מבשר (אזוי האט זיין נאמען געדרייטעט) האט זיך אָנטקענען געשטעלט, און האט געזוכט דעם גובערנאטאר אָפצורעדען פֿאן דער אַמונה. און שאול, וועלכען מען האט גערופֿען פולוס איז
- 10 פיל געווארען מיט רוח הקדש, און האט איהם אָנגעקוקט. און האט געזאגט: דוא, וואס דוא ביסט פיל מיט געטריינעריי און אלע זינד, דער זאכן פֿאן שטן און איין שונא פֿאן אלע גערעכטיגקייט וועסט נישט אויף הערען צו איבערשניידען דיא גלייכע וועגען פֿאן נאָמט? און יעצט איז דיא האנד פֿאן נאָמט אויף דיר, דוא וועסט
- 11 בלינד ווערען, און וועסט נישט זעהען דיא זאנע, ביז איין צייט. און באלד איז אויף איהם אָנגעפאלען איין דונקעלהייט און פינסטערניש ער האט זיך געווענדעט אהין און אהער, און האט
- 12 געזוכט ווער עס זאל איהם פֿירען ביי דער האנד. ווען דער

אפאסטעל געשיכטע יג

- גובערנאטאר האט געזעהען וואס עס איז געשעהען האט
 ער געגלויבט, און האט זיך געוואונדערט אויף דער לעהרע
 13 פֿאַן דעם העררן. און פֿולוס און דיא מענשען, וועלכע זענען
 מיט איהם געווען, זענען אוועק געגאנגען מיט איין שיף פֿאַן,
 פֿפּוס און זענען געקומען קיין פֿרני און פֿמפּוליא, דארטען האט
 14 זיי יוחנן פֿערלאזען און האט זיך אומגעקעהרט קיין ירושלים. און
 זיי זענען אוועק פֿאַן פֿרני, און זענען געקומען קיין אנטיוכיא וואס
 איז אין פֿיסידיא. שבת זענען זיי געקומען אין שול אריין, און
 15 האבען זיך געזעצט. נאך דעם וויא מען האט אָנגעלייגעט דיא
 תּוֹרָה און נביאים האבען דיא עלסטע פֿאַן דער שול געשיקט
 זיי זאָגען, ברודער! אויב איהר האט עטוואס איין מוסר-ווארט
 פֿאַר דעם פֿאלק צו זאָגען, אזוי זאָגט, און פֿולוס איז אויפֿגעשטאנען,
 16 און האט זיין האַנד אויף געהויבען, און געזאָגט: איהר מענער
 פֿאַן ישׂראל, און נאטטעס פֿירכטיגע! דער נאטט פֿאַן ישׂראל
 17 האט אויס־ערנוועהלט אונזערע אבות און האט דערהויבען דאס
 פֿאלק ווען זיי זענען געווען גרים אין דאס לאַנד מצרים, און
 מיט איין דערהויבענעם אָרעם האט ער זיי פֿאַן דארטען ארויס
 געצויגען. ער האט זיי ארומגעזעהען און אויסגעהאלטען אין דער
 18 מדבר איין ערך פֿאַן פֿערציג יאהר. און האט פֿערטיליגט זיבען
 19 פֿעלקער אין לאַנד פֿנען, און האט זייער לאַנד זיי צו איין טייל
 געגעבען. נאך דעם האט ער זיי געגעבען ריכטער נאָהענט פֿאַן
 20 פֿיר הונדערט און פופֿציג יאהר, ביז שמואל הנביא. דאמאלסט
 21 האבען זיי פארלאנגט איין מלך, און נאטט האט זיי געגעבען שאול
 22 בן קישי, איין מאן פֿאַן שבת בנמיני, פֿערציג יאהר. און ווען ער
 האט איהם אָנגעזעצט, און האט דודן געמאכט פֿאַר איין מלך
 איבער זיי, אויף וועלכען ער האט עדות געזאָגט: איך האב
 געפֿונען דוד בן ישי נאך מיין הארצען, און ער וועט אל מיין
 23 ווילען טאן. פֿאַן זיין ורע האט נאטט, אזוי וויא ער האט
 פֿארשפראכען, אויפֿגעשטעלט איין העלפֿער צו דיא ישׂראל,
 24 דעם ישועי. און איידער ער איז געקומען האט יוחנן פֿריהער
 געפֿרעדיגט דיא טבילה פֿאַן תשובה צום נאנצען פֿאלק ישׂראל.
 25 אָבער ווען יוחנן האט זיין לויף (שליחות) דערפֿילט, האט ער

אפאסטעל געשיכטע יג קנד

גענאנט: ווער מיינט איהר בין איך? איך בין עס ניט, נור זעהט
 נאך מיר קומט ער, וועמען איך בין ניט ווערט אבצוינדען דעם
 שוך אויף דיא פיס. צו אייך פרידער, קינדער פאן אברדה'ס
 משפחה, און צו אלעמען צווישען אייך, וואס האבען פאר נאטט
 מורא, איז געשיקט געווארען דיוועס ווארט פאן דער ישועה. דען
 דיא אייגוואהנער פאן ירושלים און וויערע עלסטע, ווייל זיי
 האבען איהם ניט דערקאנט, האבען זיי דורך וויער משפט, וואס
 זיי האבען איהם געמשפט, דערפילט דיא ווערטער פאן דיא
 נביאים, וואס מען לייענט זיי יעדען שבת. און ווען אייך זיי האבען
 אין איהם ניט געפונען עטוואס, וואס דערפאר זאל איהם קומען
 טויטען, האבען זיי דאך געבעטען פאן פילמוסין ער זאל איהם
 הרגענען. און ווען זיי האבען דערפילט אלע ווערטער, וואס זענען
 אויף איהם געשריבען געווארען, האבען זיי איהם אראב גענומען
 פאן דעם האלץ, און האבען איהם אין איין קבר געלייגט. אבער
 נאטט האט איהם אויפגעוועקט פאן דיא טויטע. און פיל טעג
 האט ער זיך באוויזען צו דיא וואס זענען מיט איהם ארויפגעקומען
 פאן גליל קיין ירושלים, און זיי זענען געצט זינע עדות ביי דעם
 פאלק. און אייך מיר זאגען אייך אן, דאס דיא בשיורה פאן דער
 פארשפרעכונג, וואס עס איז געגעבען געווארען צו אונזערע
 אבות האט נאטט דערפילט צו אונז וויערע קינדער דורך דעם
 וואס ער האט אויפגעוועקט דעם ישוען. וויא עס איז געשריבען
 אין צווייטען מומור פאן תהלים: דוא ביסט מיין זאהן, היינט
 האב איך דיר געבארען. און ער האט איהם אזוי אויפגעוועקט
 פאן דיא טויטע, דאס ער זאל שוין מעהרער ניט זעהען קיין
 פארדערבענעס, אזוי וויא ער האט געזאגט: איך וועל אייך געבען
 דיא בעגלויבטע גאדע פאן דודן, דעריבער זאגט ער אויך אויף
 איין אנדער ארט: דוא וועסט ניט געבען דיין פרומען צו זעהן
 פארדערבענעס, דוד האט אין זיין דור געדינט דעם רצון פאן
 נאטט, ער איז אנשלאפען געווארען (געשטארבען) און איז
 פארזאמלט געווארען צו זינע עלטערן און האט געזעהען פאר-
 דערבענעס. דער אבער, וועלכען נאטט האט אויפגעוועקט
 ער האט ניט געזעהען קיין פארדערבענעס, דעריבער מענער

אפאסטעל געשיכטע יג

און ברידער, ווייבט, דאס דורך דויען פֿרעדיגט מען אייך פֿאָר-
 געבונג דער ווינרען. און אין אלדינג וואס איהר האט ניט געקאנט
 גערעכט ווערען דורך תּוֹרַת מֹשֶׁה, וועט איהר גערעכט ווערען
 דורך איהם יעדער וואס גלויבט. היינט אייך דאס עס זאל אויף
 אייך ניט קומען, וואס עס איז געוואנט געווארען אין דיא נביאים;
 נעהט, איהר, וואס זענט מביה און וואונדערט אייך, אין פארנעהט,
 דען איך פיהר אויס איין ווערק אין אייערע צייטען, איין ווערק,
 וועלכע איהר וואלט ניט געגלויבט ווען איינער וואלט עס אייך
 דערציילט. ווען ווי זענען ארויס געגאנגען פֿאַן דער אידעשער
 שול, האבען דיא גוים ווי געשטען צו רעדען דאס זעלבע ווארט
 דעם שבת וואס וועט קומען, און ווען דיא געמיינדע איז
 פאנגאנדערגאנגען, זענען פֿילע פֿאַן דיא אידען און פֿאַן דיא פֿרומע
 גרים נאך געגאנגען נאך פֿולוס און בר־נבאָאָן, און ווי האבען גערעט
 מיט ווי, און ווי אָנגעוואנט צו בלייבען אין נאטטעס גאדע.
 און אין דעם אנדערען שבת, האט ויך כמעט דיא נאנצע שטאָרט
 פארזאמלט צו הערען דאס ווארט פֿאַן נאטט. ווען דיא אידען
 האבען געזעהען דאס פֿילע פֿאלק, זענען ווי פֿול מיט קנאה
 געווארען, און האבען אנטקעגען פֿולוס'ן גערעט און געלעסטערט.
 און פֿולוס און בר־נבאָאָ האבען פֿריימוטיג דערקלערט: מען האט
 געמוזט צום ערשטען אייך אָנזאָגען דאס ווארט פֿאַן נאטט, נור
 אזוי וויא איהר האט דאס פֿאַרנוואָרפֿען פֿאַן אייך, און האט ויך
 דערווייזען, דאס איהר זענט ניט ווערט צו האבען דאס עוויגע
 לעבען, דעריבער ווענדען מיר ויך צו דיא גוים. דען אזוי האט
 אינז דער הערר געוואנט: איך האב דייך געשטעלט פֿאַר איין
 ליכט צו דיא גוים, צו וויין איין הילף ביז צום ענדע פֿאַן דער ערד.
 ווען דיא גוים האבען דאס געהערט, האבען ווי ויך געפֿרייט, און
 האבען געלויבט נאטטעס ווארט, און דיא אלע, וועלכע זענען
 פֿאַראַרדענט (פֿעשטימט) געווען צום עוויגען לעבען, האבען
 געגלויבט. און דאס ווארט פֿאַן נאטט האט ויך פֿאַרבֿרייטערט
 אין דאס גאנצע לאַנד. און דיא אידען האבען אויפֿגעהעצט דיא
 פֿרומע און פֿאַרנעהמע פֿרויען, און אויך דיא ערשטע לייט פֿאַן
 דער שטאָרט, און האבען דערוועקט רדיפות אויף פֿולוס און

אפאסטעל געשיכטע יג יד קנה

51 בר־נפֿאן, און האָבען ווי פֿערטריבען פֿאן וויער געגענד. און ווי
האָבען אָנגעשאקעלט דעם שטויב פֿאן וויערע פֿיס, און זענען
52 געגאנגען קיין איקניון. און דיא תלמידים זענען פֿול געווארען מיט
שמחה און רוח הקדש.

יד ווען ווי זענען געווען אין איקניון, זענען ווי צוואמען אריין
געגאנגען אין דער אידעשער שול, און האָבען דארט אזוי גערעט,
דאס ווער פֿיל פֿאן דיא אידען און גריכען האָבען געגלויבט.
2 דיא אידען, וואס האָבען ניט געגלויבט, האָבען אויפֿגערייצט און
3 פֿעז געמאכט דיא גוים אויף דיא ברידער. ווי זענען דארטען
געבליפען איין לאנגע צייט, און האָבען עפענטליך געלעהרענט
אין דעם העררן, וועלכער האט עדות געזאגט, אויף דעם ווארט
פֿאן ווין חסד דורך צייכען און וואונדער, וואס ער האט געמאכט
4 דורך ווי. און דאס פֿאלק פֿאן דער שטאדט האט וויד צוטיילט,
איין טייל איז געוועזען פֿאן דעם אידישען צד, און דער אנדערער
5 איז געווען פֿאן דעם צד, פֿאן דיא שליחים. און ווען דיא גוים
און דיא אידען מיט וויערע עלסטע האָבען געשטורעמט ווי
6 בעזעס צו טאן און צו פֿארשטיינען. זענען ווי דער פֿאן געוואר
געווארען, און זענען אנוועק געלאפען אין דיא שטעט פֿאן
7 לוקניא: קיין לוסטרא און דרבי און וויער אומגעגענד. און
8 האָבען דארטען אנגעזאגט דיא בשורה טובה. אין לוסטרא
איז געווען איין מאן מיט אָנגענומענע פֿיס, וועלכער האט קיינע
קערפטען אין ווינע פֿיס ניט געהאט, הוינקענדיג פֿאן דער מוטערס
9 לייב, און קיין מאל איז ער ניט געגאנגען. דינער האט געהערט,
וואס פֿולוס האט גערעט, און ער האט איין קוק געטאן אויף
איהם; און ווען ער האט געזעהען, דאס ער האט אַמונה
10 געהאלפֿען צו ווערען. האט ער געזאגט מיט איין הויכען קול:
שטעה גלייך אויף דייןע פֿיס, און ער האט באלד איין שפּרונג
11 געטאן, און איז ארויפֿגעגאנגען. דאס פֿאלק האט דערזעהען, וואס
פֿולוס האט געטאן, האָבען ווי גערופֿען אויף לוקנות לשון, און
געזאגט: דיא געמטער זענען צו אינו אראב געקומען אין דעם
12 געשטאלט פֿאן מענשען. און האָבען בר־נפֿאן גערופֿען בל, און
פֿולוסן הרמים, ווייל ער איז געוועזען דער עלסטער פֿאן דיא

אפאסטעל געשיכטע יד

- רעדנער. דער פריסטער פאן דעם בל'ס הויז, וואס איז געוועזען פאר דער שטאדט, איז געקומען צו דעם טויער מיט אקסען און קרענץ, און האט געוואלט מיט דעם פאלק קרבנות שעכטען. נור ווען דיא שליחים: פולוס און ברנבא, האבען דאס דערהערט, האבען זיי צוריסען וייערע קליידער און זענען אריין געלאפען צווישען דעם פאלק. און האבען געשריגען און געזאגט: מענער, פאר וואס טהוט איהר דאס? מיר זענען אויך אנעלכע שוואכע מענשען, וויא איהר, און מיר זאגען אייך אן, דאס איהר זאלט זיך אומקעהרען פאן דיעזע נארעשקייטען, צו דעם לעבעדיגען נאטט, וועלכער האט הימעל און ערד דעם ים און אלעס וואס איז אין זיי געמאכט. וועלכער האט אין דיא פריהעריגע דורות געלאזען אלע פעלקער זאלען געהן אין וייערע וועגען. ה'נ'ס ער האט ניט אויף געהערט אויף זיך אליין צו בעווייזען, און האט מיט אונז גוטעס געטאן געגעבען אונז רענען פאן הימעל און פרוכטבארע צייטען, און אנגעפילט אונזער הארץ מיט שפיין און פריידע. און אויך נאך דיא רעד, האבען זיי מיט גרויסער מיהע קאם אפגעהאלטען דאס פאלק פאן צו שעכטען פאר זיי קרבנות. און אייניגע אידען פאן אנטיוכיא און אקניז ווענען אהין געקומען, און האבען אייפגעשטעלט דאס פאלק, און זיי האבען פולוס'ן פארנווארפען מיט שטיינער, און האבען איהם ארויס געשלעפט אויסען שטאדט, דען זיי האבען איהם שוין גערעכענט פאר טויט. ווען דיא תלמידים האבען זיך ארום איהם פערזאמעלט, איז ער אויפגעשטאנען און איז אריין געקומען אין שטאדט, און אויף דעם אנדערען טאג איז ער ארויס געגאנגען קיין ירושלים, ער מיט ברנבא. און האבען אין דיעזער שטאדט אנגעזאגט דיא בשורה טובה, און נאך דעם, וויא זיי האבען דארטען פיל תלמידים געמאכט, האבען זיי זיך אומגעקעהרט קיין לוסטרא, אקניז, און אנטיוכיא. זיי האבען געשטארקט דיא הערצער פאן דיא תלמידים, און אנגעזאגט צו בלייבען אין דער אמונה און געזאגט: דאס דורך פילע צרות דארפען מיר אריינקומען אין דאס מלכות האלחים. און זיי האבען אין יעדער געמיינדע, אויסדערנועהלט פאר זיי עלסטע, און האבען מתפלל

אפאסטעל געשיכטע יד מו

קנו

געווען אין געפאסט. און האבען זיי איבערגעגעבען אין דער האנד
 24 פאן דעם העררן. אין וועלכען זיי האבען געלויבט. און זיי זענען
 דורך געגאנגען אין פיסידיא און זענען געקומען קיין פמפיליא.
 25 און ווען זיי האבען דאס ווארט פאן נאטט אנגעזאגט, אין פרני,
 26 זענען זיי נאך דעם אראפ געגאנגען קיין אמליא. פאן דארטען
 זענען זיי מיט דער שיף געקומען קיין אנטיוכיא. פאן וועלכען
 (ארט) זיי זענען אויף גאטטעס גאדע איבערגעלאזען געווארען
 27 אין דעם ווערק, וועלכען זיי האבען אויסגעפיהרט. ווען זיי זענען
 אחין געקומען, האבען זיי פערזאמעלט דיא געמיינדע, און האבען
 איהר דערציילט, וואס נאטט האט מיט זיי געטאן, און דאס ער
 28 האט געעפענט דיא גוים דיא טהור פאן דער אמונה. און זיי
 זענען דארטען געבליבען מיט דיא תלמידים איין לאנגע צייט.
 מו אייניגע מענשען, וואס זענען אראפגעקומען פאן יהודה, האבען
 געלעהרענט דיא ברידער און געזאגט: ווען איהר וועט זיך ניט
 מל זיין נאך דעם געזען פאן משה קאנט איהר ניט זעליג ווערען.
 2 און עס איז געווארען איין גרויסער שטרייט און קריג צווישען
 פולוס און ברניבאן, און זיי האבען געשלאסען, דאס פולוס און
 ברניבא און אנדערע פאן זיי זאלען ארויפגעהן קיין ירושלים צו
 3 דיא אפאסטעל און עלסטע וועגען דיזער שאלה. און דיא געמיינדע
 האט זיי בעגלייטעט, און זיי זענען געגאנגען דורך פיניקיא און
 שמרון און האבען דערציילט איבער דער בעקעהרונג פאן דיא
 4 גוים, און אלע ברידער האבען זיך געפרייט מיט איין גרויסע
 פריידע. און ווען זיי זענען געקומען קיין ירושלים, האט דיא
 געמיינדע און דיא אפאסטעל און עלסטע זיי אויפגענומען, און זיי
 האבען דערציילט, וואס פאר גרויסע זאכען נאטט האט מיט זיי
 5 געטאן. און אייניגע גלויביגע פאן דער כחה פאן דיא פרושים,
 זענען אויף געשטאנען און האבען געזאגט: מען מוז זיי מל זיין און
 6 מען זאל זיי באפעלען אב צו הימען תורת משה. און דיא
 אפאסטעל און דיא עלסטע האבען זיך פערזאמעלט זיי זאלען
 7 בעדענקען וועגען דיזע זאך. ווען דער שטרייט איז אבער
 שטארקער געווארען, האט זיך פטר אהינגעשטעלט און האט צו
 זיי געזאגט: מענער און ברידער, איהר ווייסט, דאס נאטט האט

אפאסטעל נעשיכטע טו

פֿאַן לאנג אן מיך אויסדערנועהלט פֿאַן אויגן אלעמען, דאס דיא
גוים זאלען הערען פֿאַן מיין מויל דאס ווארט פֿאַן דער בשורה
טובה (עוואנגעליאום) אין זאלען גלויבען. און דער נאטט, וועלכער
8 קאן דיא הערצער, האט אויף זיי מיט דעם ערות געוואלט, דאס
ער האט אויך זיי געגעבען דעם רוח הקדש, וויא אויגן. און האט
9 קיין אונזערשייד ניט געמאכט צווישען אויגן און זיי, ווייל ער האט
10 דורך דער אמונה קיין געמאכט וויערע הערצער. און נעצט, וואס
פרובט איהר נאטט, ארויף צו לייגען איין נאך אויף דיא תלמידים
העלזער, וואס אונזערע עלטערן און מיר האבען ניט געקאנט
דערמאנען. מיר גלויבען אבער דאס דורך דער גנאדע פֿאַן ישוע
11 המשיח אונזערען העררן וועלען מיר גערעכטעט ווערען וויא זיי.
דיא גאנצע פארזאמלונג איז שטיל געבליבען, אין האבען געהערט,
12 וויא בר-נבא און פולוס דערציילען דיא פילע צייכען אין וואונדער,
וועלכע נאטט האט דורך זיי צווישען דיא גוים געטאן. נאך דעם
13 וויא זיי האבען אויפגעהערט צו ריידען, האט זיך יעקב אבנערופען
און געוואלט: מענער און פרידער, הערט מיך צו. שמעון האט
14 אויך דערציילט, וויא נאטט האט אין אנפאנג געוועהען צו נעמען
אין פאלק פֿאַן דיא גוים פאר זיין נאמען. און דערמיט זענען
15 מסכים דיא רעד פֿאַן דיא נביאים, וויא עס איז געשריבען: "נאך
דיוען וויל איך אומקעהרען און ווידער אויפבויען דיא איינגעפאלענע
ספה פֿאַן דוד, און איהרע חורבות ווידער אויפבויען און אויפֿ
שטעלען. כדי דיא איבעריגע מענשען און אלע פעלקער זאלען
17 נאטט ווכען, ביי וועלכע מיין נאמען איז אנגעוואלט געווארען, זאגט
נאטט, וועלכער טהוט דאס אלץ." נאטט איז באקאנט פֿאַן עוויג
18 אן אלע וויינע מעשים. דעריבער דענק איך: ניט מחמיר צו זיין
19 אויף דיא וואס קעהרען זיך אום פֿאַן דיא גוים צו נאטט. נור צו
20 שרייבען זיי, דאס זיי זאלען זיך אבהאלטען פֿאַן טמאות, ניט צו
בעשמוצען זיך מיט נאטצען און זנות, און דערנאך גענע פלייש
21 (בהמות) און בלוט. דען פֿאַן אלטע צייטען האט משה פֿרעדיגער
(דרשנים) אין יעדער שטאדט, און אלע שבת ווערט ער געלייענט
22 אין דיא שולען. דאמאלסט האבען דיא שליחים, עלסטע און
דיא גאנצע געמיינדע בעשלאסען, אויסדערנועהלען פֿאַן צווישען

אפאסטעל געשיכטע טו

קנו

ויד מענשען, צו שיקען ווי קיין אנטוויקא צוזאמען מיט פולוס און
 ברנבאן, יהודה, וועלכען מען האט גערופען ברנבא און סילא.
 מענער, וועלכע זענען דיא פיהרער אינטער דיא ברידער געוועזען.
 23 ווי האבען געשריבען און דורך ווי געשיקט: מיר אפאסטעל און
 עלסטע און דיא ברידער געריסען דיא ברידער פאן דיא גוים
 24 אין אנטוויקא, סוריא און קליקיא. ווייל מיר האבען געהערט,
 דאס אייניגע פאן אינו זענען ארויס געגאנגען, און האבען אייד מיט
 וייערע רעד אונרוהיג געמאכט, און האבען אייערע געמיטער
 שווער געמאכט מיט דעם, וואס ווי זאגען, דאס איז דארפט
 ויד מל וין, און היטען דיא תורה, וועלכע מיר האבען ווי ניט
 באפוילען. דעריבער זענען מיר צוזאמענגעקומען און האבען
 25 געשלאסען אויס צו וועהלען מענשען און שיקען מיט ברנבא און
 26 פולוסין אונזערע געליבטע. מענשען, וועלכע האבען ויד מוסר
 גיפן געוועזען פאר דעם נאמען פאן אונזערן הערן ישוע המשיח.
 27 און מיר האבען געשיקט יהודה און סילא, דאס ווי זאלען אייד
 28 דאסוועלדיגע מיט וייער מויל דערציילען. דאס דעם רוח הקדש
 און אינו געפעלען ניט ארויף צו לייגען אויף אייד איין אנדער
 29 לאסט, אויסער פאן דיעז נויטונגדיגע זאכען: איז דאס זאלט אייד
 אבהאלטען פאן דיא קרבנות פאן אבגעטער און פאן בלוט, און
 פאן דערשטיקטע פלייש (בהמות) און פאן גוה, ווען איז דאס וועט
 אייד דערפון אבהיטען, אזוי וועט איז דאס גוט טאן, לעבט אין שלום.
 30 דיא מענשען זענען אוועק געשיקט געווארען און זענען געקומען
 קיין אנטוויקא, און האבען פערזאמעלט דאס פאלק, און האבען
 31 ווי איבערגעגעבען דעם ברית, און ווי האבען איהם געלייענט,
 32 און האבען ויד געפרייט איבער דעם טרייסט, און יהודה און
 סילא, וועלכע זענען אייד גביאים געוועזען, האבען געטרויסט דיא
 33 ברידער מיט פילע ווערטער, און האבען ווי געשטארקט, און
 זענען דארט געבליבען אייניגע טעג, און דיא ברידער האבען ווי
 34 אונגעקלאמט אין פרידען צו דיא שליחים. נור דער ווילען פאן
 35 סילא איז געווען, דארטען צו בלייבען. און פולוס און ברנבא
 האבען געוויינט אין אנטוויקא. און האבען געלעהרענט און האבען
 אנגעזאגט דיא בשורה טובה מיט פילע אנדערע נאטעם ווערטער.

אפאסטעל געשיכטע טו טו

- נאך אין אייניגע טעג האט פולוס געזאגט צו בר-נבא: ³⁶
לאזען מיר נאך איין מאל געהען בעזוכען אווערע ברידער אין
יעדער שטאדט, וואס מיר האבען דארט געפרעדיגט דאס ווארט
פאן גאט, און לאזען מיר געהען, וויא אזוי געהט עס ווי. ³⁷ בר-
נבא האט געראטען מיט צו נעמען יוחנן, וועלכען מען האט גערופען
מרקוס. ³⁸ נור פולוס האט ניט געוואלט מיט נעמען דעם מענשען,
וועלכער איז פאן ווי אוועק געגאנגען אין פמפליא, און איז ניט
געגאנגען מיט ווי אין ויער ארבייט. ³⁹ און עס איז געווארען איין
קריג, ביז ווי האבען ויך איינער פאן דעם אנדערען אָבערשיידעט,
און בר-נבא האט גענומען מרקוס און איז מיט איין שריף געגאנגען
קײן קפרוס. ⁴⁰ און פולוס האט ויך אויסדערנועהלט סילאן, און דיא
ברידער האבען איהם איבערגעגעבען אין גאטעס גאדע, און
ער איז אוועק געגאנגען. ⁴¹ און ער איז דורכגעגאנגען אין סוריה און
אין קיליקיא, און האט פארשטארקט דיא געמיינדען.
און ער איז געקומען קײן דרבי און לוסטרא דארטען איז טו
געווען איין תלמיד, מיט דעם נאמען טימותיוס, ער איז געווען
איין זאהן פאן איין אידעשער פרוי, איין גלויביגע און ויין פאטער
איז געווען איין גריכע. ² און אויף איהם האבען עדות געזאגט דיא
ברידער, וואס זענען געווען אין לוסטרא און איקניון. ³ איהם האט
פולוס געוואלט האבען, ער זאל מיט איהם ארומגעהן, און ער
האט איהם גענומען און האט איהם מל געווען, וועגען דיא אידען,
וועלכע זענען אין יענע ערטער געוועזען, ווייל אלע האבען
געוואוסט, דאס ויין פאטער איז איין גריכע. ⁴ און ווען ווי זענען
דורכגעגאנגען אין דיא שטעט, האבען ווי איבערגעגעבען דיא
געזעצע, וועלכע דיא שליחים און עלסטע אין ירושלים האבען
פאפולען, דאס מען זאל ווי האלטען. ⁵ און דיא געמיינדען האבען
ויך געשטארקט דורך דער אמונה און זענען פאן טאג צו טאג
גרעסער געווארען אין צאל. ⁶ ווי זענען דורכגעגאנגען אין פרוגיא
און אין לאנד גלטיא. דער רוח הקדש האט ווי ניט געלאזט
אנצונאמען דאס ווארט אין אסיא. ⁷ ווען ווי זענען געקומען קײן
מוסיא, האבען ווי לוסט געהאט צו געהן קײן ביתוניא, נאר דער
רוח הקדש האט ווי ניט דערלאזען. ⁸ ווי האבען איבערגעלאזען

אפאסטעל געשיכטע מז קנח

- 9 מוסא און זענען אראב געקומען קיין טרואס. און ביי נאכט האט פולוס געהאט איין ערשיינונג, עס האט זיך איהם פארנעשטעלט איין מאן פאן מוקדון, און האט איהם געבעטען
- 10 און געזאגט: געה איבער קיין מקדוניה און העלף אינו. נאך דעם וויא ער האט געזעהען דיא ערשיינונג האבען מיר לוסט געהאט צו געהן קיין מקדוניה, ווייל מיר האבען געוואוסט, דאס גאטט
- 11 האט אונז גערופען צו געהן אחוץ אנצוואנגען צו זיי דיא בשורה טובה. און מיר זענען ארויסגעגאנגען פאן טרואס, און מיר זענען מיט דער שיף געגאנגען און געקומען מיט דעם גלייכען וועג קיין סמותראקא, און אויף דעם אנדערען טאג קיין נפוליש. און פאן
- 12 דארטען קיין פיליפי, דאס איז דיא הויפט שטאדט פאן דעם טייל מקדוניה איין קאלאניע, און מיר זענען געבליבען אין דער שטאדט אייניגע טעג. אס שבת זענען מיר ארויס געגאנגען
- 13 אויסען שטאדט צום טייד, וואו נאך וויער געווינהייט איז דארטען דער בית המדרש, און מיר האבען זיך אנדער געזעצט און גערעדט צו דיא פרויען, וואס האבען זיך דארטען פערזאמעלט.
- 14 און איין פרוי פאן דער שטאדט תימאטרא, מיטען נאמען לודיא, וואס האט פארקויפט פורפור און האט פאר גאטט מורא געהאט, האט געהערט, און גאטט האט איהר הארץ אויפגעפענט,
- 15 זיא זאל קענען פארנעמען פולוס ווערטער. און ווען זיא און איהר הויזגעזינד האבען זיך געטובלט, האט זיא אונז געבעטען און געזאגט, אויב איהר האלט מיך פאר איין גלויביגע אין דעם הערן קומט אין מיין הויז און בלייבט דארטען. זיא האט אונז
- 16 דערצו געצוואונגען. עס איז געוועזען ווען מיר זענען געגאנגען צום בית המדרש, האט אונז באגעגענט איין דינסט, וואס זיא האט געהאט איין רוח פאן ווארזאנען, און דורך איהר ווארזאנען האט
- 17 זיא איין גרויסען פארדינסט איהר הערן איינגעבראכט. און זיא איז פולוס נאכגעגאנגען און אונז, און האט געשריגען און געזאגט: דויע מענשען זענען קנעכט פאן דעם אויבערשטען גאטט, און
- 18 זיי פרעדיגען אונז דעם וועג פאן הילף. אזוי האט זיא געטאן פילע טעג. פולוס איז דאס נישט געפעלען געווארען, און ער האט זיך אומגעקעהרט און האט געזאגט דעם רוח: איך באפעל דיר אין

אפאסטעל געשיכטע מז

- דעם נאמען פאן ישוע המשיח, ארויס צו געהן פאן איהר. און
 ער איז גלייך ארויס געגאנגען. ווען איהר הערר האט געזעהען
 דאס ווין האפענונג צו האבען פערדינסט פאן איהר איז פערלארען
 געגאנגען, האט ער געחאפט פולוס'ן און סילא און האט זיי
 געשלעפט אין מארק אריין צו דיא עלסטע פאן דער שטאדט.
 און ווען ער האט זיי געבראכט צו דיא עלסטע האט ער געזאגט:
 דינע לייט זענען אידען, און מאכען איגרוהיג אונזער שטאדט.
 זיי פערדינען געזעמלע, וועלכע מיר רומים דארפן נישט אננעמען
 און טאן. דאס פאלק איז אויך אויפגעשטאנען זענען זיי, און דיא
 עלסטע האבען פאן זיי אראב געריסען דיא קליידער, און האבען
 געהייסען מען זאל זיי שטייסען. נאך דעם וויא מען האט זיי פיר
 געשטיסען האט מען זיי אריינגעווארפען אין געפיינגענעס, און מען
 האט באפוילען דעם הימער, פאן געפיינגענעס, ער זאל זיי
 שטארק הימען. און ער האט געטאן נאך דעם באפעהל און
 האט זיי אריינגעזעצט אין דעם אינעווייניגסטען געפיינגענעס, און
 ווערע פיס האט ער פארשלאגען אין איין קלאין. ארום
 האלבע נאכט האבען פולוס און סילא תפלה געטאן, און נאכט
 געלויבט, און דיא געפאנגענע האבען זיי צוגעהערט. פלוצלינג
 איז געווארען איין גרויס ערדציטערנעס, אזוי דאס דער פונדאמענט
 פאן דעם געפיינגענעס האט געציטערט. באלד האבען זיך אלע
 טהירען געעפענט און דיא קייטען זענען ביי אלעמען לויז געווארען.
 און ווען דער הימער פאן דעם געפיינגענעס האט זיך אויפגעחאפט
 אין האט דערזעהען, דאס דיא טהירען פאן דעם געפיינגענעס
 זענען אפען האט ער ארויס געצויגען דעם שווערד, און האט זיך
 געוואלט טויטען; ער האט געדאכט, דאס דיא געפאנגענע זענען
 אנטלאפען. נור פולוס האט איין געשריי געטאן מיט איין הויבען
 קול און געזאגט: טהו דיר קיין שום בעז נישט, דען מיר זענען
 אלע דא. ער האט געהייסען געבען איין ליכט, איז אריין
 געלאפען אין געפיינגענעס, און מיט ציטערנעס איז ער געפאלען
 צו דיא פיס פאן פולוס און סילא. און ער האט זיי ארויסגעהירט
 און האט געזאגט: מיינע העררן, וואס זאל איך טאן, איך זאל
 גערעכטעט ווערען? און זיי האבען איהם געזאגט: גלויבט איין

קנט אפאסטעל געשיכטע מז יז

דעם העררן ישוע המשיח, וועסט דוא דרך און דיין גאנצע הויז
רעטען. און ווי האבען איהם גערעט דאס ווארט פאן גאט
און אויך צו דא וואס זענען מיט איהם אין הויז געווען. און ער
האט ווי גענומען אין דער ועלביגער שטונדע אין דער נאכט,
און האט אָנגענוואָשען וויערע וואונדען, און ער אליין און אלע
פאן ווין הויז האבען זיך באלד טובל געווען. און ער האט ווי
גענומען און האט ווי ארויפגעבראכט אין ווין הויז, געגרייט צום
טיש פאר ווי, און האט זיך געפרייט מיט ווין גאנצעס הויז, דאס
ער איז איין גלויביגער און גאט געווארען. ווען עס איז מאג
געווארען, האבען דיא עלסטע געשיקט דיא שטאדט דינערס און
געוואנט מען ואל פריי לאזען יענע מענשען. און דער היטער
פאן געפיינגענעס האט דרציילט צו פולוסין דיע ווערטער, און
געוואנט: דיא עלסטע האבען געשיקט דאס מען ואל אויך
בעפרייגען, און יעצט געהט אין פרידען. נור פולוס האט ווי
געוואנט: אינו רומישע בירגער האט מען אהן משפט עפענטליך
פאר דעם גאנצען פאלק געשלאגען, און אריין געווארפען אין
געפיינגענעס, און יעצט לאזט מען אינו אב אין פארבארגענעס,
נון, לאזען ווי קומען, און ואלען אינו אליין ארויס פיהרען. און
דיא שטאדט דינער האבען דיא ווערטער איבערגעגעבען צו דיא
עלסטע, און ווען ווי האבען דעהערט, דאס ווי ווינען רוימער,
האבען ווי זיך דערשראקען. און ווי זענען געקומען, און האבען
געבעטען פאן ווי פערצייהונג, און האבען ווי ארויס געפיהרט און
געבעטען ווי ואלען אוועק געהן פאן דער שטאדט. ווי זענען
ארויס געגאנגען פאן געפיינגענעס און זענען געקומען צו לודיא
און האבען זיך געזעהען מיט דיא ברידער, און האבען ווי
פארנאנט, און זענען אוועק געגאנגען.

יז ווען ווי זענען דורכגעגאנגען אמפפוליס און אפלוניא, זענען
ווי געקומען קיין תסלוניקי, דארטען איז געוועזען איין אידעשע
שול. און פולוס נאך ווין געוויינהייט, איז צו ווי אריינגעגאנגען
און דריי שבתים האט ער מיט ווי וכוהים געהאט איבער דער
שריפט (תנ"ך). ער האט ווי געעפענט און דערווייזען, דאס דער
משיח האט געמוסט ליידען, און אויפשטעהן פאן דיא טויטע, און

אפאסטעל געשיכטע יז

- דאס דיווער משיח איז ישוע, וועלכען איך זאג אייך אן. אין אייניגע 4
פאן ווי האבען געגלויבט, אין זענען צו געשטאנען צו פולוס אין
סילא, און פילע פאן דיא גריכען, וועלכע האבען פאר נאטט מורא
געהאט, אויך ניט וועניג אנגעזעהענע פרויען. דיא ניט גלויביגע 5
פאן דיא אידען האבען זיך אנגענומען מיט קנאה און האבען
גענומען שלעכטע מענשען פאן דעם מארק און האבען אנגעזאמלעט
דעם המון-עם, און האבען געמאכט איין טומעל אין שטאדט און
האבען באלעגערט יסיוס הויז, און געוואלט, זיי ארויס נעמען
צום פאלק. ווען זיי האבען זיי ניט געפונען, האבען זיי יסיוס ארויס 6
געשלעפט און מענשען פאן דיא ברידער צו דיא עלסטע פאן
דער שטאדט, און האבען געשריגען, און געזאגט: זעהט, דיא
וואס פארפירען דיא גאנצע וועלט זענען אהער אויך געקומען.
און יסיוס האט זיי צו זיך אין הויז אריינגענומען, און זיי אלע משהען 7
זענען דעם קיסר'ס געזעצע, ווייל זיי זאגען, דאס עס איז דא איין
אנדערער קעניג ישוע. און זיי האבען דערצארענט דאס פאלק 8
און דיא עלסטע פאן דער שטאדט, וועלכע האבען דויעס געהערט.
און זיי האבען גענומען ערבות פאן יסיוס, און פאן דיא איבעריגע, 9
און האבען זיי אבגעלאזען. דיא ברידער האבען באלד אין 10
דער נאכט אוועק געפיהרט פולוס'ן און סילא קיין ברוואה, און
ווען זיי זענען אהין געקומען זענען זיי אריינגעגאנגען אין דער
אידעשער שול. דויע זענען אנשטענדיגער געוועזען פאן דיא 11
תסלויקער לייט, און זיי האבען אנגענומען מיטען גאנצען הארצען
דאס ווארט, און האבען אלע טאג געפארשט אין דער שריפט
(תנ"ך), כדי צו וויסען אויב עס איז אזוי ריכטיג. פיל פאן זיי 12
האבען געגלויבט, און אויך פילע פאן דיא גריכישע אנשטענדיגע
פרויען, און ניט ווייניגע פאן דיא מענער. און ווען דיא אידען פאן 13
תסלויקי האבען געהערט, דאס אויך אין ברוואה זאגט פולוס אן
דאס ווארט פאן נאטט, זענען זיי געקומען, און האבען אויפגעהעצט
דאס פאלק אויך דארטען. און דיא ברידער האבען באלד אוועק 14
געלאזען פולוס'ן, ער זאל געהן ביז צום ים, און סילא און טימותיוס
זענען דארטען געבליבען. און דיא וואס האבען פולוס'ן בעגלייטעט 15
האבען איהם געפיהרט ביז אתינס, און דארטען האט ער זיי

קס אפאסטעל געשיכטע יז

אנגענאנט, דאס ווי ואלען זאגען צו סילא אין טימותיוס, דאס ווי ואלען ניד צו איהם קומען, און ווי זענען אונזעך געזאגטען.
 16 ווען פולוס האט אויף ווי געווארט, איז ווין גייסט אין איהם פארביטערט געווען ווייל ער האט געזעהען, דאס דיא שטאדט
 17 איז פול מיט אבגעטער, און ער האט גערעט אין שול מיט דיא אידען, און מיט דיא וואס האבען מורא געהאט פאר גאט, און
 אין מארק אלע טאג מיט דיא וואס זענען איהם פארקומען.
 18 אויך אייניגע פאן דיא פיליאפען פאן דער ביה פאן אפיקורס, און אנדערע, וועלכע מען האט גערופען אסטויקע, האבען מיט
 איהם גערעט, און אייניגע האבען געזאגט: וואס וויל דער פליידערער זאגען, און אנדערע האבען געזאגט: עס שיינט ער
 פרעדיגט פֿרעמדע געטער, ווייל ער האט ווי אנגעזאגט ווערן
 19 און תהות המתים, און מען האט איהם געזאפט און געבראכט צום געריכטס הויז, וואס מען האט גערופען אריופגוס, און ווי
 האבען געזאגט: דארפן מיר וויסען וואס דאס איז פאר איינע
 20 נייע לעהרע, וועלכע דוא לעהרענסט? דען דוא גיבסט אונז וועלכענע זאכען צו הערן; אזוי וואלטען מיר וועלען וויסען, וואס
 21 דאס איז, אלע אהינער און אויך פֿרעמדע, וועלכע האבען דארטען געוויינט, האבען צו קיין נאך נישט אזוי לויסט געהאט, וויא
 22 אויף עטוואס נייעס צו רעדען אדער צו הערען. און פולוס האט ויך געשטעלט אין מיטען פאן דעם אריופגוס און האט
 געזאגט: מענער פאן אהינע! איך זעה אין אלדינג, דאס איהר זענט זעהר רעליגיאז, ווען איך בין דורכגעזאגטען, און האב
 23 בעטראכט אייער גאטטעם דינסט, האב איך געפונען איין מזבח, וואס אויף איהם איז געווען אויף געשריבען: "צו דעם נישט
 בעקאנטען גאט." און יעצט, דעם, וועלכען איהר דינט און עהרעט און קענט איהם נישט, דעם, זאג איך אייך אן. דער גאט, וועלכער
 24 האט דיא וועלט געמאכט און אלץ וואס אין איהר איז, און איז דער הערר פאן דעם הימל און דער ערד, וויינט נישט
 25 אין טעמפלען וואס זענען מיט הענד געמאכט. אויך קאן ער נישט באדינט ווערען פאן מענשענס הענד, גלייך אזוי וויא ער וואלט עטוואס גייטיג האבען, ווייל ער איז דער וואס נישט יעדען לעבען,

אפאסטעל געשיכטע יו יח

איין נשמה, און אלדינג. פֿאן איין בלוט האט ער ארויס געבראכט
 אלע מענשליכע פעלקער ווי וואלען באוויינען דעם גאנצען שטח
 פֿאן דער ערד, און האט פֿריהער בעשטימט צייטען און דיא
 גרענעצען פֿאן ווער ווייניג פֿאר ווי איינגעשטעלט. כִּי ווי וואלען
 נאָט ווען, טאמער וועלען ווי איהם דערפיהלען, און וועלען
 איהם געפינען, הָם ער איז נישט ווייט פֿאן יעדען פֿאן איין. דען
 אין איהם לעבען און ווירקען מיר, און האבען איין קוים; וויא
 אויך אייניגע פֿאן אייערע פֿאטערען, מיר זענען ווין דור.
 דעריבער ווען מיר זענען נאָטעם דור, אזוי דארפֿען מיר נישט
 מיינען, דאס נאָטליכע איז גלייך צו גאלד אָדער זילבער אָדער
 שטיין, גלייך וויא איין בילד פֿאן מענשליכע קונסט אָדער אויס
 דענקונג. נון, האט נאָט, נאכדעם וויא ער האט אויף דיא צייטען
 פֿאן אוניווערסענדייט נישט געזעהען, זעצט אלע מענשען איבעראל
 געלאזען אָנזאָגען, תשובה צו טאן. ווייל ער האט באשטימט
 איין טאג צו משפֿטן דיא וועלט מיט גערעכטיגקייט דורך דעם
 מאן, וועלכען ער האט דערצו בעשטימט. נאך דעם וויא ער האט
 יעדען מאן דעם גלויבען געעפענט, דורך דעם וואס ער האט
 איהם אויפגעוועקט, פֿאן דיא טויטע. ווען ווי האבען דערהערט
 תחית המתים, דיוע האבען איהם אויסגעשפּעט, און אנדערע
 האבען געזאגט: ווענען דער נאך וועלען מיר דיך איין אנדערען
 מאל הערען. און אזוי איז פֿולוס ארויס געגאנגען פֿאן ווער
 מיטען. אייניגע זענען צו געשטאנען צו איהם, און האבען
 געגלויבט: אונזער ווי איז געווענען דיוניסיוס פֿאן דיא ריכטער
 פֿאן דעם ארופנוס און איין פֿרוי מיט דעם נאמען דמרים, און
 נאך אנדערע מיט ווי.

נאך דעם איז פֿולוס ארויסגעגאנגען פֿאן אתיניוס און איז געקומען יח
 קיין קארינט. און האט געפינען איין אידען מיט דעם נאמען
 עקילס, געבארען אין הונטוס, און נישט לאנג געקומען פֿאן איטאליא
 מיט ווין ווייב פֿריסקללה, ווייל קלודיוס האט געגעבען איין באפעל,
 דאס אלע אידען וואלען ארויסגעהן פֿאן רום, און ער איז צו ווי
 געקומען. ווייל ווי האבען אלע איין מלאכה געהאט, איז ער מיט
 ווי געוועסען און האט געארבייט; ווער מלאכה איז געווענען,

אפאסטעל געשיכטע יח קסא

4 געצעלטען צו מאכען. אין יעדען שבת האט ער אין שול גערעט.
5 אין האט באוויזען דיא אידען און דיא גריכען. און ווען סילא
און טימותיוס ווענען געקומען פאן מקדוניה, איז פולוס געצוואונגען
געווענען, דורך דעם גייסט, עדות צו זאנען, דאס ישוע איז דער
6 משיח. ווען זיי זענען אבער דאנענען געוועזען און האבען
געלעסטערט, האט ער אב געשאקעלט וויינע קליידער און האט
צו זיי געזאגט: אייער פלוט זאל זיין אויף אייערע קעפער! און
7 איך בין רייז, פאן נון אן געה איך צו דיא גוים. און ער איז
אונעקגעגאנגען פאן דארטען. און איז געקומען אין איין הויז פאן
איין מאן, וואס זיין נאמען איז געווען יוסטוס, ער האט מוזיא
8 געהאט פאר נאטט, און זיין הויז איז געוועזען ביין שול. און
קריספוס דער עלסטער פאן דער שול האט געגלויבט מיט זיין
גאנצעם הויז אין דעם העררן, איך פילע קארניטער, וועלכע
האבען איהם געהערט, האבען געגלויבט און זיך געטויבלט.
9 און דער הערר האט אין איין ערשיינונג אין דער נאכט צו פולוס
10 געזאגט, פירכטע ניט, נור רייז און שווייג ניט. דען איך בין מיט
דיר, און קיינער וועט זיך ניט אונטערשטעהן דיר שלעכטעם
צו טאן, דען איך האב איין גרויסע פאלק אין דיוער שטאדט.
11 און ער איז דארטען געבליבען איין יאהר מיט זעכס חדשים, און
12 האט צווישען זיי געלעהרענט נאטטעס ווארט. און ווען גליון
איז געווען גיבערנאטאר פאן אכזא, זענען אלע אידען צוזאמען
אויפגעשטאנען גענען פולוס, און האבען איהם געבראכט צום
13 משפט. און זיי האבען געזאגט: דיוער מאן רעט איבער מענשען
14 צו דינען נאטט ניט נאך דער תורה. און ווען פולוס האט גאר
געוואלט עפענען זיין מויל, האט גליון שוין פאר איהם געזאגט צו
דיא אידען: אידען ווען עס זאל זיך האנדעלן ווענען איין
פארברעכען, אדער איין אומרעכט, אזוי וואלט איך אייך על פי
15 דין אויסגעהערט. נור ווען דער קריג איז איבער אייער לעהרע,
ווערטער און נעמען אין דער תורה, אזוי וועט איהר אליין צו איך
16 וויל ניט אייער ריכטער איבער אועלכע זאכען זיין. און האט זיי
17 פארטריבען פאן דעם ריכטער שטול. און אלע גריכען האבען
געחאפט סוסתנים דעם עלסטען פאן דער שול און האבען איהם

אפאסטעל געשיכטע יח

- געשלאגן פאר דעם ריכטער שטול און גליון האט זיך דעריבער
 גאר ניט געקומערט. און פולום איז דארטען נאך געבליבען איין
 לאנגע צייט, און האט זיך אָנגעזענענט מיט דיא ברידער, און איז
 מיט דער שיף אראפגעגאנגען קיין סוריא, און מיט איהם פריסקלה
 און עקילס, ווייל ער האט אויף זיך געהאט איין גדר, האט ער
 זיין קאפף געשארען אין קנברי, און זיי זענען געקומען קיין
 אפסוס, און ער האט זיי דארטען איבערגעלאזען, און ער אליין
 איז געגאנגען אין שול אריין, און האט גערעט מיט דיא אידען.
 און זיי האבען איהם געפעטען, דאס ער זאל מיט זיי לענגער
 פארבלייבען, אבער ער האט ניט געוואלט. נור ער האט זיך
 מיט זיי אָנגעזענענט און האט געזאגט: איך מוז אויף דעם יום
 טוב וואס קומט זיין אין ירושלים, און נאכדעם וועל איך מיך
 אומקערען צו אייך, ווען נאכט וויל. און איז פאן אפסוס אוועק
 געפארען מיט דער שיף, און איז געקומען קיין קסרין און איז
 ארויפגעגאנגען און האט געגריסט דיא געמיינדע, און איז אראפ
 געגאנגען קיין אנטיוכיא, ער האט דארטען פערבראכט אייניגע
 טעג, און איז אוועק אין וועג אריין, און ער איז דורכגעגאנגען
 אין דאס לאנד גלטיא און פרוגיא, און האט מחזק געווען אלע
 תלמידים. און איין איד איין געבארענער אין אלכסנדריא
 מיט דעם נאמען אפולוס, איז געקומען קיין אפסוס, דער מאן איז
 געווען איין רעדנער, און איין געלעהרענטער אין דער שריפט
 (תנ"ך). ער איז געוועזען געלעהרענט אין דער לעהרע פאן דעם
 הערן, און ער איז געוועזען איין ברענענדער גייסט, און האט
 גערעט און געלעהרענט, געטריי פאן ישוען, ער האט אבער נור
 געוואוסט דיא טבילה פאן יוחנן, און ער האט אנגעהויבען
 עפענטליך אין שול צו רעדען, עקילס און פריסקלה האבען
 איהם געהערט, און האבען איהם צו זיך גענומען, און האבען איהם
 דיא לעהרע נאכטעם גענויער דערקלערט, און ער האט
 געוואוינען צו געהן קיין אכיא, האבען דיא ברידער געשריבען
 צו דיא תלמידים, און האבען זיי געפעטען, זיי זאלען איהם
 אויפגעהומען, און ער איז אהין געקומען, און האט, דורך דער
 גנאדע דיא גלויביגע פיל געהאלפען, דען ער האט עפענטליך

מִיט אײַפֿער דורך וכוּחִים דיא אידען פֿאַן דער שריפט (תנ"ך) קסב
 דערנווייזען, דאס ישוע איז דער משיח.
 1 ווען אפולוס איז געווען אין קארינט איז פולוס דורכגעגאנגען
 אין דיא אויבערשטע לענדער, און איז אראפגעקומען קיין אפסוס,
 2 און האט דארטען געפונען תלמידים. און ער האט צו זיי געזאגט:
 האט איהר מקבל געווען דעם רוח הקדש נאכדעם וויא איהר
 זייט גלויבנ געווארען, און זיי האבען איהם געזאגט: מיר האבען
 3 אפילו נישט געהערט דאס עס איז דא איין רוח הקדש, און ער
 האט צו זיי געזאגט: צו וואס האט איהר זיך געטובלט? און
 4 זיי האבען געזאגט: אין דער טבילה פֿאַן יוחנן, און פולוס
 האט געזאגט: יוחנן האט געטובלט דיא טבילה פֿאַן תשובה,
 און האט געזאגט צום פאלק, דאס זיי נאלען גלויבען אין דעם,
 5 וואס וועט נאך איהם קומען, און דער איז ישוע דער משיח, און
 ווען זיי האבען דאס געהערט, האבען זיי זיך געטובלט אין דעם
 6 נאמען פֿאַן דעם העררן ישוע, און פולוס האט אויף זיי דיא
 הענד ארויפגעלייגט און דער רוח הקדש איז אויף זיי געקומען,
 7 און זיי האבען גערעט לשונות, און האבען גביאות געזאגט, זיי
 8 אלע זענען געווען צוועלף מענשען, און ער איז געקומען אין שול
 אריין, און האט דארטען גערעט עפענטליך, מיט דער
 דערקלערונג און צו רעדונג וועגען דאס מלכות אלהים דריי
 9 מאנאטען לאנג. אבער וויא אייניגע זענען הארט געווענען, און
 האבען נישט געגלויבט, האבען געלעסטערט דיא לעהרע פֿאַן
 נאטט פאר דעם פאלק, אזוי האט ער זיי פארלאזען, און האט
 אפגעווינדערט פֿאַן זיי דיא תלמידים, און האט צו זיי גערעט
 10 אלע טאג אין בית-המדרש פֿאַן טיראנוס, דיעס האט צוויי
 יאהר געדויערט, אזוי דאס נאנץ אסאך אידען און גריכען, האבען
 11 געהערט, דאס ווארט פֿאַן דעם העררן ישוע, און נאטט האט
 12 געטאן דורך פולוסין ועלטענע וואונדער, ביז מען האט געלייגט
 טיכער און נארטלען פֿאַן זיין לייב אויף דיא קראנקע, און דיא
 קראנקהייט האט זיי אב געלאזען: און אויך דיא בענע רוחות
 13 זענען ארויס געגאנגען, אפילו אידישע שפּערעכערס, (בעלי
 שמות) וואס געהען ארום אויף דער וועלט האבען געוואלט

אפאסטעל געשיכטע יט

אָנווענדען דעם נאָמען פֿאַן דעם העררן ישוע אויף דיא וואס
האָבען געהאט דיא בענע רוחות און האָבען געזאָגט: איך
פאָשווער דיך אין דעם נאָמען פֿאַן ישוע, וועלכען פֿולוס זאָגט
אָן. אזוי האָבען געטאן דיא ויבן קינדער פֿאַן סקנה, איין איד
14 פֿאַן דיא עלסטע ברייט. און דער רוח האט זיך אָנגערופען און
געזאָגט: ישוען קען איך, און פֿולוסן ווייס איך, אָבער ווער
15 זענט איהר? און דער וואס האט געהאט דעם בענען רוח האט
אויף זיי איין שפּרוינג געטאן, און האט זיך איבער זיי געשטאַרקט,
און זיי גובר געוועזען, אזוי דאס זיי זענען אַרויס געלאָפֿען פֿאַן
הויז נאָקעט און צו שלאָגען. דיא איינוווינער פֿאַן אָפּסוס, אידען
און גריכען, זענען דערפֿאַן געוואר געווארען, און איין שרעק איז
אויף אלעמען געפאלען, און דער נאָמען פֿאַן דעם העררן ישוע
איז גרויס געווארען. און פיל פֿאַן דיא גלויביגע זענען געקומען,
16 און האָבען מתונה געווען און מוֹדיע געווען. וואס זיי האָבען געטאן,
און פֿילע וואס האָבען זיך בעשעפּטיגט מיט כּשוף האָבען זייערע
17 ביכער געבראַכט און האָבען זיי עפּענטליך אין פייער פאַרברענט,
און מען האט באַרעכענט דעם ווערט פֿאַן זיי, איז געווען פּונפֿציג
טויזענד דינרים. מיט אזוי איין קראַפט האט דאס ווארט פֿאַן
18 נאָט געוואָכסען, און עס איז שטאַרקער און אויסגעברייטערטער
געוואָרען. וויא אָבער דינע זאכען זייענען דערפֿילט געוואָרען,
19 האט פֿולוס ביי זיך אין גייסט, פאַרגענומען צו געהן איבער
מקדוניה און אכאיה קיין ירושלים, און האט געזאָגט נאך דעם
20 וויא איך וועל דאָרטען זיין, מוז איך נאך רוז בעזוכען. און האט
געשיקט צוויי פֿאַן זיינע געהילפֿען קיין מקדוניה: טימותיוס און
אַרסטוס, און ער אליין איז נאך פֿערבליבען אייניגע טעג אין
אסיא. אין זענער צייט איז געוואָרען איין גרויס אונרוהיגקייט
21 וועגען דער לעהרע פֿאַן נאָט. דען איין גאלדשמיד, מיט דעם
נאָמען דמטריוס, וועלכער פֿלעגט מאַכען זילבערנע טעמפלען
צו דעם אַרטמים, און האט דיא קינסטלער פיל פֿערדינסט
22 געגעבען. האט ער זיי פֿערזאמלט, און דיא איבעריגע, וועלכע
האָבען זיך מיט דער מלאכה בעשעפּטיגט, און האט געזאָגט:
מענער! איהר ווייסט דאס פֿאַן דער מלאכה האָבען מיר אונזער

אפאסטעל געשיכטע ים קסג

26 פארמענען. זעהט און הערט, דאס נישט אין אפסום אליין, נור אויף כמעט אין גאנץ אסא האט דויער פולום איבערגעקעט, און פארפיהרט פיל פאלק אין זאגט: דאס וואס מעגשליכע הענד מאכען איז נישט קיין נאטט. זעצט נישט נור אונזער זאך (מלאכה) 27 קאן דער פאן ליידען, נור אויך דער טעמפל פאן ארטימים, דיא גרויסע נאטטין איז אין סכנה נישט געאכטעט צו ווערען און פאן איהר כבוד בערויבט צו ווערען, מיט וועלכע זיא אין גאנץ אווען 28 און אין דער גאנצער וועלט פערעכרט ווערט. און ווען זיי האבען געהערט וויינע רייד, זענען זיי אין פערען געווארען, און האבען געשרינען און געזאגט: גרויס איז דיא ארטימים פאן אפסום. און דיא גאנצע שטאדט איז פול געווארען מיט טומעל, 29 און האבען געחאפט מיט זיך גוים און אריסטרכוס, וואס זענען געווען פאן מקדוניה, און וויינען מיט געזאגנען מיט פולוסין, און 30 האבען אלע אריינגעשטורעמט אין טעאטער אריין. און ווען פולוס האט געוואלט אריינגעהן צווישען פאלק, האבען איהם 31 דיא תלמידים נישט דערלאזען. אויך אייניגע פאן דיא עלסטע פאן אסא, וואס וויינען וויינע פריינד געווענען האבען געשיקט צו איהם און האבען איהם אנגעזאגט, דאס ער זאל זיך נישט דערווענען 32 צו געהן אין טעאטער אריין. דארטען האבען אייניגע געשרינען, דאס, און אנדערע, זענעם, דען אין דער פערזאמלונג איז איין גרויסער לארעם געווען, דאס רוב האבען נישט געוואוסט, צו וואס 33 האבען זיי זיך פערזאמעלט. פאן דעם המון עס האט מען ארויס געשלעפט אלכסנדר; דיא אידען האבען איהם ארויסגעשלעפט, און אלכסנדר האט געוואונקען מיט דער האנד, ער האט געוואלט 34 פארענטפערן דאס פאלק. ווען זיי זענען געוואר געווארען, דאס ער איז איין איד, האבען זיי מיט איין קול צוויי שעה לאנג 35 געשרינען: גרויס איז ארטימים פאן אפסום. און דער שטאדט שרייבער האט איינגעשטילט דאס פאלק, און האט געזאגט: מענער פאן אפסום: ווער ווייסט נישט, דאס דיא שטאדט אפסום איז איין דינערין צום טעמפל פאן דער גרויסער נאטטין ארטימים, און צו איהר בילד, וואס איז פאן הימל אראפגעפאלען. 36 און ווען דאס איז געווען, אזוי דארפט איהר רוהיג ויין, און קיין

אפאסטעל געשיכטע ימ כ

37 ואך נישט איבער איילט טאן. איהר אבער האט דויע מענשען
 געבראכט, וועלכע האבען דעם מעמפעל נישט בעננבעט און אייער
 38 נאטטין נישט געלעסטערט. דעריבער אויב דמטרום און דיא
 קינסטלער, וועלכע זענען מיט איהם, האבען עטוואס איין מענה
 אויף איינעם, אזוי איז דעריבער ביי אינו דא איין משפט, און
 פראקאנוולן (דעפוטירטע), לאזען זיי איינער דעם אנדערען
 39 פארקלאנען. און אויב איהר וויכט נאך עטוואס אנדערס, אזוי
 וועט דאס געמשפט ווערען, נאך דעם געזען, אין דער
 40 פאראמלונג. דען מיר קענען נאך געמשפט ווערען ווענען
 היינטיגער מהומה, און עס איז קיין שום סבה נישט דא מיט וואס
 מיר וואלטען זיך געקענט פארענטפערען פאר דויע פאראמלונג.
 41 און נאך דעם וויא ער האט דאס געזאגט, האט ער פאנאנדער
 געלאזען דיא פאראמלונג.

נאך דעם וויא דיא מהומה איז שטיל געווארען, האט פולוס כ
 גערופען דיא תלמידים און האט זיך מיט זיי געזעגענט און איז
 ארויסגעגאנגען, צו געהן קיין מקדוניה. און ער איז דורכגעגאנגען.
 2 יענע ערטער, און האט זיי פאראנאגט מיט פילע ווערטער, און איז
 געקומען קיין גריכענלאנד. און דארטען איז ער געבליבען דריי
 3 חדשים, ווען דיא אידען האבען אויף איהם געלויבעט ווען ער
 האט געטראכט צו געהן קיין סוריא, איז איהם געקומען אויפן
 4 געדאנקען, זיך אומצוקעהרען קיין מקדוניה. ביז אסא איז מיט
 איהם געגאנגען סופטרום בן פורוס פאן ברואה, און ארטטרכוס
 פאן תסלניק, און גיוס פאן דרבי און טימותיוס און טוכיקוס און
 5 טרופימוס פאן אסא. זיי זענען פאר אינו אנועק געגאנגען, און
 האבען אינו געווארטעט אין טרואס. מיר זיינען פאן פיליפי
 ארויס געגאנגען נאך פסה, און אין פינה טעג ארום זענען מיר
 מיט דער שיף צו זיי קיין טרואס געקומען, און מיר זענען דארטען
 6 געבליבען זיבען טעג. און עס איז געווען אין דעם ערשטען טאג
 7 פאן דער וואך, ווען דיא תלמידים האבען זיך צו זאמען
 פאראמקעלט צו ברעכען דאס ברויט, האט פולוס, וואס האט
 געדאכט אויף דעם אנדערען טאג אנועק צו געהן, מיט זיי גערעט;
 8 און זיין רעדע האט געדויערט ביז האלבע נאכט. און אין דער

אפאסטעל געשיכטע ב

קסד

אויפערשטוב, וואו מיר האבען זיך פערזאמעלט האבען פיל
 9 ליכט געברענט. און איין ברויט מיט דעם נאמען אבטוכוס, איז
 דארטען געזעסען אויף דעם פענסטער, איז איינגעשלאפען, ווייל
 פולום האט לאנג גערעט, און ער איז אין שלאף פאן דריטען
 שטאק ארוינטער געפאלען, און מען האט איהם איין טויטען
 10 אויפגעהויבען. און פולום איז אראפ געגאנגען, און איז איבער
 איהם געפאלען, און האט איהם ארוימגענומען און געזאגט: שרעקט
 11 אייך נישט, ווין נשמה איז אין איהם דא. נאכדעם איז ער
 ארויפגעגאנגען, און האט געבראכען דאס ברויט, און האט
 געזעסען, און האט נאך גערעט מיט זיי ביז עס האט אנגעפאנגען
 12 צו טאנען און איז אוועק געגאנגען. דעם ווינטען מאן אבער האט
 מען געבראכט לעבענדיג און זיי האבען איין גרויסע טרויסט
 13 געהאט. און מיר וויינען פאראים געגאנגען אויף דער שיף און
 מיר זענען געקומען קיין אסוס, מיר זאלען דארטען מיט אויג
 מיטגעמען פולוסין, ווייל ער האט אויג אזוי געהייסען, און ער
 14 אליין האט געדאכט צו געהן אהין צו פוס. און ווען ער האט
 זיך מיט אויג באגעגענט אין אסוס, האבען מיר איהם גענומען.
 15 און מיר זענען געקומען קיין מיטילין. פאן דארטען זענען מיר
 אוועק מיט דער שיף, און אויף דעם אנדערען טאג האבען מיר
 זיך אבגעשטעלט אנטקעגען ביזס; און אויף דעם דריטען טאג,
 זענען מיר געקומען קיין סמוס, און מיר וויינען געשטאנען אין
 טרוגליון, און אויף דעם אנדערען טאג זענען מיר געקומען קיין
 16 מיליטוס. דען פולום האט געדאכט פארביי צו געהן אפסוס,
 כדי ער זאל זיך נישט פערזאמען אין אסא. ווייל ער האט זיך
 געאיילט, וויא ווייט מעגליך צו קומען קיין ירושלים אויף שבעות.
 17 פאן מיליטוס האט ער געשיקט קיין אפסוס און האט ארויס
 גערופען דא עלסטע פאן דער געמיינדע. און זיי זענען צו איהם
 געקומען, און ער האט זיי געזאגט: איהר ווייסט וויא איך בין מיט
 אייך געווען דא נאנצע צייט פאן דעם ערשטען טאג אן. צייט
 19 איך בין געקומען קיין אסא. איך האב געדינט דעם הערן מיט
 גענוה מיט פילע טרערען און מיט פרויבונגען וואס האבען מיר
 20 געמראפען דורך דא בעזע געדאנקען פאן דא איידען. וויא איך

אפאסטעל געשיכטע ב

האב ניט פארלאזען קיין נאך, וואס איהר קאנט דערפאן נוצען
האבען, אייך אנצוואנען, איך האב אייך געלעהרענט עפענטליך
און אין דיא היינער, איך האב פערשונארען דיא אידען און
21 גריכען צו נאטט תשובה צו טאן און אין אונזערען הערען ישוע
דעם משיח צו גלויבען, און יעצט בין איך געבונדען אין דעם
22 גייסט, און געה קיין ירושלים, און ווייס ניט וואס דארטען קען
23 מיר בענגענענען, נור דער רוח הקדש בעצייגט מיר אין יעדער
שטאדט און נאנט; דאס קייטען און צרות דערנווארטען מיר.
אבער איך האלט מיין לעבען פאר נארנישט, ווען עס בעמערפט
24 מיין לויף צו פאללענדיג, אין דעם דינסט, וועלכען איך האב פאן
דעם העררן ישוע איבערגענומען, צו בעווייזען דיא בשורה טובה
פאן דער גאנצער נאטטעס, און יעצט נון, ווייס איך, דאס איהר
25 אלע, צווישען וועלכע איך בין געגאנגען און האב געפרעדיגט
דאס מלכות האלהים וועט מעהר מיין פנים ניט זעהען, דעריבער
26 בעווייזען איך אייך היינטיגען טאג, דאס איך בין ריין פאן אייער
אלעמעס בלוט, דען איך האב נארנישט ניט צוריק געהאלטען
27 אייך אנצוואנען נאטטעס גאנצען ווילען, דעריבער ניט אכטונג
28 אויף אייך אליין און אויף דער גאנצער שטאדע אין וועלכען
דער רוח הקדש האט אייך געשטעלט פאר אויפגעהער, איהר
ואלט פיטערן דיא געמיינדע פאן נאטט און דעם העררן וואס ער
האט איהר געקויפט מיט זיין אייגענעם בלוט, דען איך ווייס,
29 נאך מיין אנטעק געהן וועלען אריין קומען צו ווישען אייך בענע
וועלף וואס וועלען ניט שוויגען דיא שטאדע, אויך צווישען אייך
30 וועלען אויפשטעהן מענשען, מיט פארקעהרטע רעד, כדי צו וויד
צו צו ציהען דיא תלמידים, דעריבער נאכט, און געדענקט,
31 דאס דריי יאהר, טאג און נאכט, האב איך ניט אויפגעהערט צו
דערמאנען יעדען מיט טרערען, נון, יעצט לאז איך אייך איבער
32 אויף נאטט און אויף דעם ווארט פאן זיין גאנצע, וועלכער קען
אייך אויפבויען און צו געבען אייך איין ערבע צווישען אלע,
וועלכע זענען געהייליגט געווארען, וילבער, גאלד, אדער קליידער,
33 האב איך פאן קיין מענשען ניט פארלאנגט, און איהר ווייסט,
34 דאס דויע מייע הענד האבען געארבייט פאר מיין באדערפענעס

אפאסטעל געשיכטע כ כא קסה

און פאר דער באדערפענעם פאן דיא וואס זענען מיט מיר
 35 גענאנגען. אין אלץ האב איך געוויזען דאס מען זאל אזוי
 דורך דער ארבייט פאר דיא שוואכע זארגען און געדענקען אן
 דיא ווערטער פאן דעם העררן ישוע, וועלכען ער אליין געזאגט
 36 האט: עס איז זעליגער צו געבען, וויא צו נעמען. נאך דעם וויא
 ער האט דאס גערעט, איז ער געפאלען אויף זיינע קני, און האט
 37 מיט זיי אלעמען מתפלל געווען. און זיי אלע האבען שטארק
 געוויינט, און זיינען געפאלען אויף פולוס'עס האלד און האבען
 38 איהם געקוסט. איבערהויפט האבען זיי געהערט געטרויערט,
 דעריבער וואס ער האט געזאגט: איהר וועט מעהרער מיין פנים
 ניט זעהען. און זיי האבען איהם באגלייטעט צו דער שיף.
 כא און ווען מיר האבען פאן זיי אבשייד גענומען, זענען מיר מיט
 דעם שיף געפאהרען און מיר זענען געקומען גלייך קיין קוס, און
 אויף דעם אנדערען טאג קיין רודוס, און פאן דארטען קיין פטרה.
 2 דארטען האבען מיר געפונען איין שיף, וואס זיא געהט קיין
 3 פיניקיה, זענען מיר אויף איהר ארויף און אנוועק געפאהרען. און
 מיר האבען געזעהען קפרוס, און איהם געלאזען לינקס פאן אונז,
 און געפאהרען קיין סוריא, און מיר זענען געקומען קיין צור, ווייל
 4 דא האט מאן בעדארפט ארויס לייגען משא פאן דער שיף. און
 מיר האבען געפונען תלמידים, און זענען דארטען געבליבען זיבען
 טעג; און זיי האבען געזאגט צו פולוס'ן דורך דעם גייסט דאס
 5 ער זאל ניט ארויפגעהן קיין ירושלים. ווען דווע טעג זענען
 אריבער גענאנגען, זענען מיר ארויס גענאנגען אין וועג אריין, און
 זיי אלע האבען מיט ווייפער און קינדער אונז בעגלייטעט ביז
 אויסען שטאדט. און ביים בארטען פאן ים האבען מיר געבוינען
 6 אונזערע קני און מתפלל געווען. און מיר האבען זיך געזענענט
 איינער מיט דעם אנדערען און מיר זענען ארויף אויף דער שיף,
 7 און זיי האבען זיך צוריק געקעהרט אהיים. און מיר האבען
 געענדעט אונזער רייזע אויף דעם ים, און זענען פאן צור אראב
 געגאנגען קיין עבז, און האבען געגריסט דיא ברידער, און מיר
 8 זענען מיט זיי געבליבען איין טאג. אויף דעם אנדערען טאג
 האבען מיר אפגערייזט, און זענען געקומען קיין קיסרין, און מיר

אפאסטעל געשיכטע כא

- 7 ווען אריין גענאנגען אין דעם הויז פאן פיליפוס דעם פֿרעדיקער
 וועלכער איז געווען איינער פֿאן דיא ויבען, און מיר ווען ביי
 איהם געבליבען. און ער האט געהאט פֿיר טעכטער מעדלאה, ⁹
 וועלכע האבען גביאות געזאגט. און ווען מיר ווען דארטען געווען ¹⁰
 מעהרערע טעג, אזוי איז אראב געקומען פֿאן יהודה איין גביא,
 ויין נאמען איז געווען אנבוס. און ער איז צו אוינ געקומען, און ¹¹
 האט גענומען פֿולוס'ס גארטעל, און האט זיך מיט איהם ארומ-
 געבונדען דיא הענד און פֿיס, און האט געזאגט: אזוי זאגט דער
 רוח הקדש: דעם מאן וועמערס נאכטעל עס איז, וועלען איהם
 אזוי בינדען דיא אידען אין ירושלים, און וועלען איהם איבערגעבען ¹²
 צו דיא גוים. און ווען מיר האבען דיוע ווערטער געהערט, האבען ¹³
 מיר און מענשען פֿאן דעם ארט איהם געבעטען, דאס ער זאל
 נישט ארויפגעהן קיין ירושלים. און פֿולוס האט געענטפֿערט און ¹⁴
 געזאגט: צו וואס וויינט איהר און צו ברעכט מיין הארץ? איך
 בין גרויט, נישט נור געבונדען צו ווערען, נור אפֿילו צו שטארבען ¹⁵
 אין ירושלים פֿאר דעם נאמען פֿאן דעם הערען ישוע. און ווען ¹⁶
 ער האט נישט געלאזען זיך איבערגעדען, האבען מיר צוריה
 געלאזען און האבען געזאגט: דעם העררענס ווילען זאל געשעהען.
 נאך דיוע טעג האבען מיר זיך צוגעגרייט, און ארויפגעגאנגען ¹⁷
 קיין ירושלים. און אויך תלמידים פֿאן קיסריז ווען מיט אוינ ¹⁸
 מיט גענאנגען, און האבען אוינ געפֿיהרט אין איין אכסניא פֿאן
 איין מאן פֿאן קיפרוס, מיט דעם נאמען מנסון, וועלכער איז געווען ¹⁹
 איין תלמיד פֿאן לאנג אן. און ווען מיר ווען געקומען קיין ²⁰
 ירושלים, האבען אוינ דיא ברידער אויפגענומען מיט שמחה.
 אויף דעם אנדערען טאג איז פֿולוס מיט אוינ אריינגעגאנגען ²¹
 צו יעקבין; און אלע זקנים ווען אהין געקומען. און ער האט זיי
 שלום געגעבען, און האט דערציילט, איינס נאך דעם אנדערען,
 וואס גאט האט געטאן מיט דיא גוים דורך זיין דינסט. און ווען ²²
 זיי האבען אויסגעהערט, האבען זיי גאט געלויבט און האבען
 צו איהם געזאגט: ברוך ער, דוא געהסט וויא פֿיל צעהנדליגע
 טויענטער אידען ווען געקומען צום גלויבען, און אלע ווען
 קנאים (אייפֿעריי) פֿאר דער תורה, און זיי האבען געהערט זאגען ²³

אפאסטעל געשיכטע כא

קסו

אויף דיר, דאס דוא לעהרענסט אלע אידען, וועלכע ווענען צווישען
דיא גוים, ווי ואלען אבמערעטען פאן משה'ן, דורך דעם, וואס דוא
ואנסט, דאס ווי ווענען ניט מחויב מל צו ווין ווערע ועהנע, און
דאס ווי ואלען ניט געהן אין דער גענעצע פאן דער תורה. וואס
22 איז נון צו טאן? דאס פאלק וועט ויך געוויס צונאפואמעלן, דען
ווי וועלען דער הערען, דאס דוא ביסט געקומען. דעריבער טהו
23 דאס וואס מיר וועלען דיר ואנען. מיר האבען פיר מענשען,
וועלכע האבען אויף ויך איין גדר (פאן גוירות), נעם ווי און רייניג
24 ויך מיט ווי, און דיא הוצאות פאן דעם אבנאלען ויך, וואס ווי
דארפן אויסגעבען, נעם אויף דיר, און אלע וועלען געוואר ווערען,
דאס דאס וואס מען האט אויף דיר דערציילט איז ניט אמת, און
דאס דוא אליין געהסט נאך אויך אין דיא גענעצע פאן דער תורה.
25 און ווענען דיא גלויביגע פאן דיא גוים האבען מיר געשריבען און
גוזר געווען, דאס ווי ואלען ויך אבהיטען פאן קרבנות פאן אבגעטער.
און פאן בלוט, פאן דער ווארגענע פלייש, (בהמות), און פאן גנות.
26 און פולוס האט גענומען דיא מענשען און האט ויך מיט ווי גערייניגט,
און אויף דעם אנדערען טאג איז ער געקומען אין בית המקדש
און האט געמעלדעט, דאס דיא צייט פאן ווער רייניגונג האט
ווי געענדעט, אזוי דאס מען דארף שוין מקריב ווין איין קרבן
27 פאר יעדען פאן ווי. ווען דיא ויבען טעג האבען ויך געענדעט,
און דיא אידען פאן אסא האבען איהם דערנעהען אין בית
המקדש, האבען ווי אויפגעהעצט דאס פאלק, און ווי האבען איהם
28 אנגענומען. און ווי האבען געשריגען און געזאגט: מענער און
ישראל! העלפט, דאס איז דער מאן, וועלכער פאר יעדערן, און
אין יעדער ארט לעהרענט גענען דאס פאלק און דער תורה פאן
דינען ארט, און ער האט אויך נאך גריבען אין בית המקדש
29 אריינגעבראכט, און האט מחלל געווען דינען מקום קדוש. ווייל
ווי האבען געזעהען טרופימוס פאן אפסוס מיט איהם אין שטאדט,
האבען ווי געמיינט, דאס פולוס האט איהם אין בית המקדש
30 געבראכט. דיא גאנצע שטאדט איז באוועגט געווארען, און עס
איז געווארען איין אויפלייפונג פאן פאלק, און ווי האבען געהאפט
פולוס'ן, און האבען איהם ארויס געשלעפט פאן בית המקדש,

אפאסטעל געשיכטע כא כב

- און האבען באלד דיא מ'הירען צו געמאכט. און ווען ווי האבען
 איהם געוואלט טייטשן, איז דיא נאכריכט אנגעקומען צום
 אויבערשטען פאן דיא סאלדאטען-רעגירענט, דאס אין גאנץ
 ירושלים איז איין מ'רידה. ער האט באלד מיט ויך גענומען
 סאלדאטען, און הויפטלייטע, און איז צו ווי געלאפען, און וויא ווי
 האבען אבער דעם אויבערשטען מיט דיא סאלדאטען דערזעהען,
 האבען ווי אויפגעהערט צו שלאגען פולוסין. און דער אויבערשטער
 איז צו געגאנגען און האט איהם אנגענומען, און געהייסען איהם
 מיט צוויי קייטען ב'נדען, און האט געפרעגט: ווער איז ער, און
 וואס האט ער געטאן? און יעדערער האט ענטוואס אנדערס
 געשריען פאן פאלק, און ווייל ער האט וועגען דעם לארעם קיין
 ויכערעם ניט געקאנט דערפארדען, אזוי האט ער געהייסען איהם
 אין שלאס אונזעקפיהרען. און ווען ער איז געקומען צו דיא טרעפ,
 האבען איהם דיא סאלדאטען געדארפט טראגען, וועגען דער
 איינגשאפט פאן דעם פאלק, דען פיל פאלק איז איהם נאכ-
 געגאנגען, געשריגען און געזאגט אונזעק מיט איהם. און ווען ער
 האט געוואלט אין שלאס אריינגעפיהרט ווערען, האט ער געזאגט
 צום אויבערשטען, קען איך דיר ענטוואס זאגען? און ער האט
 געזאגט: פארשטעהסט דוא גריכיש? ביסט דוא דען ניט דער
 עניפטער, וועלכער האט פאר אייניגע טעג איין מ'רידה געמאכט,
 און האט ארויסגעפיהרט אין דער מדבר אריין פיר טויזענט
 רויבער, און פולוס האט געזאגט: איך בין איין איד פאן תרשיש,
 איין בירגער פאן איין אנגעזעהענע שטאדט אין קיליקיא און איך
 בעט דיר ערלויב מיר צו רעדען צום פאלק, און ער האט איהם
 ערלויבט. פולוס האט ויך געשטעלט אויף דיא טרעפ, און האט
 געוואונקען מיט דער האנד צום פאלק: און עס איז גאנץ שטיל
 געווארען. און ער האט גערעט אויף העבריישע און געזאגט:
 ב'רידער און פאסטערס! הערט מיין פארענטפערונג פאר אייך כב
 יעצט צו. און וויא ווי האבען דערהערט, דאס ער רעט צו ווי²
 אויף העבריישע, וויינען ווי נאך שטילער געווארן. און ער האט³
 געזאגט: איך בין איין איד, געבארען אין תרשיש, וועלכע איז אין
 קיליקיא, אויפגעצויגען אבער בין איך דא אין דיוער שטאט,

אפאסטעל געשיכטע כב קסז

געלעהרנט געווארען ביי גמליאל'ס פיס שטריינג אין דער תורה
פאן דיא עלטערן, און בין געוועזן איין מקנא פאן גאטמעס
4 וועגען אזוי וויא איהר אלע ווייט יעצט. און איך האב גערודפ'ט
דיא וואס האלטען דיוע לעהרע ביי צום טויט; און איך האב
געבונדען און איבערגעשטופערט אין געפיינגענעס מענער און
5 פרויען. אזוי וויא אויך דער כהן גדול און אלע זקנים קענען
אויף מיר עדות זאגען, פאן ווי האב איך גענומען בריף און בין
געגאנגען קיין דמשק צו דיא ברידער, איך זאל אויך דיא וועלכע
זענען דארטען, בריינגען אין קייטען קיין ירושלים מען זאל ווי
6 בעשטראפען. און עס איז געווען, ווען איך בין אין וועג געווען,
ניט ווייט פאן דמשק, אין מיטען טאג, פלוצלינג האט איין גרויסע
7 ליכט פאן הימל אויף מיר אראפגעשוינט. איך בין צו דער
ערד געפאלען און האב געהערט איין קול רעדען צו מיר: שאול!
8 זאול! ווארום רודפ'סט דוא מיד? איך האב געענטפערט און
געזאגט: ווער ביסט דוא מיין הערר? און ער האט צו מיר
9 געזאגט: איך בין ישוע הנצרי, וועלכען דוא רודפ'סט. דיא
מענשען וואס זענען מיט מיר געווען האבען געוועהן דאס ליכט,
און האבען זיך דערשראקען, אבער דעם קול וואס האט גערעדט
10 צו מיר, האבען ווי ניט געהערט. און איך האב געזאגט: וואס
זאל איך טאן הערר? און דער הערר האט צו מיר געזאגט:
שטעה אויף, און געה קיין דמשק, און דארטען וועט דיר אלץ
11 געזאגט ווערען, וואס עס איז דיר געפאטען צו טאן. און אזוי וויא
איך האב פאן דעם גלאנץ פאן דעם ליכט דיא ראיה פערלארען,
האבען מיינע בעגלייטער מיד אנגענומען און געפיהרט, און איך
12 בין געקומען קיין דמשק. און איין מאן מיט דעם נאמען הנניה,
איין פרומער נאך דער תורה נאך, און האט איין נאמען געהאט
צווישען אלע אידען, וועלכע וויינען דארטען איז צו מיר געקומען.
13 און ווען ער איז צו געגאנגען האט ער צו מיר געזאגט: ברוך ער
שאול, ווער זעהענדיג; און אין דערנעבנער שטונדע האב איך
14 איהם דערזעהען. און ער האט צו מיר געזאגט: דער גאט
פאן אויגערע אבות האט זיך אויסדערוועהלט, דוא זאלסט זיין
וויילען דערקענען, און דוא זאלסט זעהען דעם גערעכטען, און הערען

אפאסטעל געשיכטע כב

- פֿאַן ווײַן מויל איין קול. ווייל דאָ וועסט ווײַן עדות ווײַן פֿאַר אַלע
 מענשען וועגען דעם וואָס דאָ האָסט געוועהען און געהערט. יעצט
 פֿאַר וואָס זאָמסט דאָ, שטעה אויף און לאָ דײַך מובלען און וואָש
 אַב דײַנע ווײַד ווען דאָ וועסט אַנרופען דעם נאָמען פֿאַן דעם
 העררן. און ווען אײַך בײַן צוריק געקומען בײַן ירושלים און האָב
 מתפלל געווען אין בית המקדש בײַן אײַך געווען אויסער מיך
 (התפֿשטות הנשמות). און אײַך האָב איהם גענועהן און ער האָט מיר
 געזאָגט: אייל און געה געשווינד ארויס פֿאַן ירושלים דען ווײַ
 וועלען נישט אָנגעהמען דײַן עדות אויף מיר. און אײַך האָב געזאָגט:
 הערר, ווײַ ווייסען דאָס אײַך האָב אין געפֿינענעם געזעצט, און
 געשלאָגען אין דאָ שולען. דאָ וואָס גלויבען אין דיר. און ווען
 דאָס בלוט פֿאַן דײַן עדות איסטפֿונם איז פֿאַרנאָסען געוואָרען,
 בײַן אײַך אויך דערבײַ געשטאנען און האָב הנאה געהאָט פֿאַן ווײַן
 טויטען און האָב געהיט דאָ קליידער פֿאַן דאָ וואָס האָבען איהם
 געהרגעט. און ער האָט צו מיר געזאָגט: געה, דען אײַך וויל דיר
 ווייט אוועק שיקען צו דאָ גוים. ביז דײַנע ווערטער האָבען ווײַ
 איהם אויסגעהערט, און האָבען אויפֿגעהויבען ווײַער קול און געזאָגט:
 אוועק מיט אזוי איין מענטש פֿאַן דער ערד; ער איז נישט ווערט ער
 זאל לעבען. און ווען ווײַ האָבען געשריגען האָבען ווײַ אַראָפֿ
 געוואָרפען פֿאַן זיך ווײַערע קליידער און געוואָרפען שטויב אין דער
 לופֿטען. און דער אויבערשטער האָט באַפֿוילען מען זאל איהם
 פֿיהרען אין שלאָס און געזאָגט מען זאל איהם שטייען אום אויס
 צו פֿאַרשען פֿאַר וואָס ווײַ שרייען אזוי געגען איהם. און ווען מען
 האָט איהם געבונדען מיט רימענס בדי מען זאל איהם שטייען,
 האָט ער געזאָגט צום הויפטמאן, וועלכער איז בײַ איהם געשטאנען:
 איז דאָס אײַך ערלויבט צו שטייען איין רומער אָהן איין משפֿט?
 ווען דער הויפטמאן האָט דאָס דערהערט, איז ער געזאָגט און
 האָט געמלדעט דעם אויבערשטען, און געזאָגט, געה וואָס דאָ
 ווילסט טאן. דען דײַנער מאן איז איין רומער. דער אויבערשטער
 איז געקומען און האָט געזאָגט: זאָג מיר ביסט דאָ איין רומער?
 און ער האָט געזאָגט, יא. דער אויבערשטע האָט זיך אָנגערופֿען
 און געזאָגט: אײַך האָב פֿאַר פֿיל געלט געקויפט דאָס רעכט פֿאַן

אפאסטעל געשיכטע כב כג

דיוועס בירגערשאפט. און פולום האט געזאגט: איך אבער בין
 29 דערינען געבארען געווארען. דאמאלסט האבען דיא מענשען
 וואס זענען געקומען איהם אויסצופארשען אבגעלאזען, און דער
 אויבערשטער האט מירא געהאט דערפאר: וואס ער איז איין
 30 רומער און ער האט איהם געבונדען. און אויף דעם אנדערען
 טאג, ווייל ער האט געוועלט קלאר וויסען, פאר וואס בעשולדיגען
 איהם דיא אידען, האט ער איהם בעפרייט פאן דיא קייטען, און
 האט באפוילען דאס מען זאל בריינגען דיא עלסטע כהנים און
 אלע סנהדרין. און ער האט פולום אראפגעבראכט און האט
 איהם פאר ווי געשטעלט.

כג פולום האט איין קוק געטאן אויף דיא סנהדרין און האט
 געזאגט: מענער און ברידער מיט איין ריינעם געוויסען וויא
 נאטט האט איינגעארדענט האב איך מיין לעבען ביז אויף דיווען
 2 טאג געפיהרט. און חנניה דער כהן גדול האט געהייסען דיא
 וואס זענען ביי איהם געשטאנען, דאס ווי זאלען איהם שלאגען
 3 איבער דעם מויל. און פולום האט צו איהם געזאגט: נאטט
 וועט דיך שלאגען, דוא אפגעקאלקטע וואנט. דוא האסט דיך
 געזעצט מיד משפט'ן נאך דער תורה, און דוא הייסט מיד
 4 שלאגען געגען דער תורה. און דיא וואס זענען דארט געשטאנען
 5 האבען געזאגט: דוא לעסטערסט נאטטעם כהן גדול? און פולום
 האט געזאגט: ברידער, איך האב ניט געוואסט דאס ער איז
 דער כהן גדול, דען עס איז געשריבען: איין עלסטען אין דיין
 6 פאלק זאלסט דוא ניט פלוכען. ווייל פולום האט געוואוסט,
 דאס איין טייל איז צדוקים, און דער אנדערער פרושים, האט
 ער געשריגען צו דיא סנהדרין און געזאגט: מענער און ברידער,
 איך בין איין פרוש בן פרוש, און וועגען דער האפענונג וועלכע
 וועט זיין און וועגען תחנת המתים בין איך בעשולדיגט.
 7 ווען ער האט דיא נערטער געזאגט איז געווארען איין מחלוקת
 צווישען דיא צדוקים און דיא פרושים און דאס פאלק איז צו
 8 טיילט געווארען. דען דיא צדוקים זאגען, עס איז ניט דא קיין
 תחנת המתים, קיין מלאך און קיין רוח, און דיא פרושים זענען
 9 מודה אין ביידע זאכען. און עס איז געווארען איין גרויסע

אפאסטעל געשיכטע כג

- געשריי: און דיא סופרים וואס זענען פאן דער פתח פאן דיא פרושים, זענען אויפגעשטאנען און האבען געשמייטען און געזאגט: מיר האבען קיין שלעכטעס אין דעם מענטשען ניט געפונען. און אויב איין מלאך, אדער איין רוח, האט צו איהם גערעט ווילען מיר גענען גאטט ניט שטרייטען. ווייל אבער דער קריג איז 10 גרויס געווארען און דער אויבערשטער האט מורא געהאט טאמער וועלען זיי פולוס צורייסען, האט ער געזעכען איין באפעהל צו דיא סאלדאטען, זיי זאלען אראפ געהן און איהם אנוועק געהען פאן צווישען זיי און איהם אין שלאס ברוינגען.
- און ווען עס איז געווארען נאכט איז דער הערר ביי איהם 11 געשטאנען און געזאגט: זיי געטרויסט, פולוס, דען וויא דוא האסט אויף מיר ערות געזאגט אין ירושלים, זאלסט דוא אויך אין רוים ערות זאגען. ווען עס איז טאג געווארען, האבען זיך איינגע 12 אידען צוזאמענגענומען און האבען זיך פערשווארען, זיי זאלען ניט געסען און ניט טרינקען ביז זיי וועלען פולוס'ן הרגינען. און דיא 13 וואס האבען זיך פערשווארען זענען געווען מעהר וויא פערציג מאן. און זענען געקומען צו דיא עלסטע כהנים און צו דיא זקנים 14 און האבען געזאגט: מיר האבען אויף זיך גענומען איין שבועה מיר זאלען גאר ניט פערזוכען ביז מיר וועלען פולוס'ן הרגינען.
- דעריבער זאלט איהר און דיא סנהדרין דעם אויבערשטען 15 געבן צו וויסען דאס ער זאל אייך איהם מארגען אראפבריינגען, גלייך וויא איהר ווילט איהם בעסער אויספארשען, און מיר זענען פארטיג צו מוילטען איהם איידער ער וועט נאך צו אייך קומען.
- פאן דעם אנרייך האט געהערט דער זאהן פאן פולוס שוועסטער, 16 ער איז געקומען אין שלאס און האט עס צו פולוס דערציילט. און פולוס האט גערופען איינעם פאן דיא הויפטלייטע און האט 17 איהם געזאגט פיהר דיווען יונגען מאן צו דעם אויבערשטען, דען ער האט איהם עטוואס צו דערציילען. און ער האט איהם 18 געבראכט צום אויבערשטען און האט געזאגט: דער געפאנגענער פולוס האט מיר גערופען און געבעטען, איך זאל דיווען יונגען מאן צו דיר בריינגען, ווייל ער האט דיר עטוואס צו דערציילען.
- און דער אויבערשטער האט איהם אנגענומען ביי דער האנד און 19

אפאסטעל געשיכטע כג קסט

איז מיט איהם אנדערנױט אנוועק גענאנגען, און האט איהם געזאגט:
 20 וואס איז דאס וואס דאס האסט מיר צו דערציילען? און ער האט
 געזאגט: דאס איז דעם האבען אפגערעט צווישען זיך, דיך צו בעטען
 דאס דאס וואלט מארגען אראפבריינגען פולוסין פאר דאס
 סנהדרין, גלייך וויא זיי ווילען איבער איהם בעסער אויספארשען.
 21 נור דאס וואלט זיי נישט הערען, דען עס לויפערן אויף איהם מעהר
 וויא פערציג מאן וועלכע האבען זיך פערשווארען נישט צו
 עסען און צו טרינקען ביז זיי וועלען איהם הרגענען זיי זענען יעצט
 22 אנגעגרייט און ווארטען אויף דיין פערשפרעכען. דער
 אויבערשטער האט אנוועק געלאזען דעם יונגען מאן און האט
 איהם בעפויילען, דאס ער זאל קיינעם נישט אויסזאגען, דאס דאס
 האסט מיר דיוועס געגעבען צו וויסען. און ער האט גערופען
 23 צוויי הויפטלייטע און האט זיי געזאגט: גרייט אן צוויי הונדערט
 סאלדאטען, זיבעציג רייטער, און צוויי הונדערט שפייען טרענער,
 זיי זאלען אין דער דריטער שעה פאן דער נאכט קיין קיסרין
 24 געהן. אויך מאכט פארטיג בהמות מען זאל פולוסין ארויפנעמען,
 און מען זאל איהם אן איין שאדען צום גובערנאטאר פעליקס
 25 בריינגען קענען. און ער האט איין בריף מיט דיווען אינהאלט
 26 געשריבען: קלודיוס ליוואס, צו דעם האכגערהטען (נכבד)
 27 גובערנאטאר פעליקס איין גערום. דיווען מאן האבען דאס איז
 געכאפט, און האבען איהם געוואלט הרגינען, און איך בין געקומען
 מיט סאלדאטען און האב איהם גערעטעט פאן זיי, ווייל איך
 28 האב געהערט דאס ער איז איין רומער. און ווייל איך האב
 געוואלט וויסען דעם גרונד פאר וואס זיי פארקלאגען איהם, האב
 29 איך איהם געבראכט פאר זייערע סנהדרין. און איך האב
 געפינען, דאס ער איז פארקלאגט געווארען וועגען מחלוקת איבער
 זייער תורה, אבער עס איז געגען איהם קיין קלאגע נישט דא דורך
 וועלכע ער זאל האבען פארדינט דעם טויט, אדער געפינגענעם.
 30 ווייל אבער מיר איז דער ציילט געווארען, דאס דאס איז
 האבען זיך אויפגערעט דיווען מאן אויפצובריינגען, האב איך מיך
 געאיילט, איהם צו דיר צו שיקען און דאס אנקלענערס האב איך
 אויך געהייסען דאס זיי זאלען מיט זייער קלאגע צו דיר קומען.

אפאסטעל געשיכטע כג כד

- ווי געזונד. און דיא סאלדאטען האבען גענומען פולוסין וויא מען
 האט ווי בעפויילען און מען האט איהם אין דער נאכט געבראכט
 קיין אנטיפאטריס. און אויף דעם אנדערען טאג האבען ווי
 איבערגעלאזען דיא רייטער מיט איהם צו געהן, און ווי האבען
 זיך אומגעקערט אין שלאס. און דינע זענען געקומען קיין
 קיסרין און האבען איבערגעגעבען דעם בריף דעם גובערנאטאר
 און האבען פולוסין איהם איבערגעגעבען. נאך דעם וויא דער
 גובערנאטאר האט איבער געלייענט דעם בריף האט ער
 געפרעגט: פאן וואס פאר איין לאנד ער איז, ווען ער האט
 דערהערט, דאס ער איז פאן קיליקיא האט ער געזאגט: איך
 וויל דרך פאר הערען, ווען דינע פארקלענערס וועלען אויך
 אהער קומען, און האט געהויסען מען זאל איהם האלטען אין
 דעם געריכטס הויז פאן הורדוסין.
- אין פינף טעג ארום איז חנניה דער כהן־גדול אראפגעקומען, כד
 מיט איהם זענען געווען דיא זקנים און איין רעדנער, וואס זיין
 נאמען איז געווען טערטיללום, און ווי האבען איבערגעגעבען דעם
 גובערנאטאר ווייטער קלאגע זענען פולוסין. און ווען מען האט
 איהם גערופען, האט טערטיללום אנגעהויבען איהם צו פארקלאגען
 און געזאגט. אין גרויסען פרידען לעבען מיר אונטער דיר,
 הויכגעשעצטער, פעליקס! און פיל פערפעסערונגען זענען צו
 דינעם פאלק געווארען דורך דיין השגחה, און דער פאר דאנקען
 מיר דיר אלע צייט און אומעמוס. כדי אבער מיר זאלען דרך
 ניט פיל בעמיהען, בעט איך דיר, אויז אין קורצען אין דיין
 גוטקייט אויסציהערן. מיר האבען דינען מאן געפונען פאר איין
 פארדאכער, און בעל מחלוקת צווישען אלע אידען אויף דער
 וועלט, און איז דער פיהרער פאן דער כפה פאן דיא נצרים.
 און ער האט זיך אויך געפרובט דעם בית המקדש מחלל צו ווין,
 און מיר האבען איהם געכאפט, און געוואלט איהם משפטן נאך
 אנזען תורה. נור דער אויבערשטער לויזאס איז אראפגעקומען
 און האט איהם פאן אויז מיט געוואלט אונעקגענומען. און האט
 באפוילען דאס ווינע פארקלענערס זאלען פאר דיר קומען, און
 דוא קענסט איהם אליין אויספארשען, און דוא וועסט זיך פאן

אפאסטעל געשיכטע כה

קע

9 אלץ דערוויסען וועגען וואס מיר פארקלאגען איהם. דיא אידען
האבען אויך אויף וויינע רעד מסכים געוועזען, און געזאגט: דאס
10 אזוי איז עס. דער גובערנאטאר האט איין וואונק געגעבען
צו פולוסין דאס ער זאל רעדען; און ער האט זיך אָנגערופען
און געזאגט: ווייל איך ווייס דאס דוא ביסט שוין פילע יאהרען
איין ריכטער ביי דווען פאלק, אזוי וועל איך מיט איין גוטען
11 מוטא מיין נאך פארענטפערן. וויא דוא קענסט עס וויסען, דאס
עס איז נישט מעהר וויא צוועלף טעג זינט איך בין ארויפגעגאנגען
12 קיין ירושלים מתפלל צו ויין. און מען האט מיך נישט געפונען,
איך זאל אין בית המקדש מיט איינעם ופוחים האבען, אדער איך
זאל מאכען איין מהומה צווישען פאלק אין דיא שולען, אדער
13 אין שטאדט. און ווי קענען נישט דערווייזען איבער דיא קלאגע,
14 וועלכע ווי יעצט גענען מיך ברוינגען. אָבער דאס בין איך פאר
דיר מודה דאס נאך דווער לעהרע, וועלכע ווי רופען כּתה דינע
איך דעם נאטט פאן אונזערע אבות, ווייל איך גלויב אין אלץ
15 וואס איז געשריבען אין דער תורה און נביאים. און איך האף
צו נאטט, דאס עס וועט ויין תחית המתים פאר צדיקים און פאר
16 רשעים, אויף וועלכע ווי אויך האפען. דעריבער, בעמיהע איך
מיד, איך זאל קיין פארדאךבענעם געוויסען האבען פאר נאטט
17 און פאר מענשען. נאך לאנגע יאהרען בין איך געקומען צו
18 בריינגען גיבנות פאר מיין פאלק און מקריב ויין קרבנות. און
דערביי האבען מיך געפונען אידען פאן אסיא, ווען איך האב מיך
גערייניגט אין בית המקדש, נישט צווישען פאלק און נישט מיט
19 טומעל. דווע וואלמען געמוסט דא צו שטעהן פאר דיר און
20 מיך פארקלאגען, אויב ווי האבען עטוואס געגען מיר. אָדער
לאזען דווע אליין זאגען, וואס פאר איין עולה האפען ווי אין מיר
21 געפונען. ווען איך בין געשטאנען פאר דיא סנהדרין, אויסער
דאס איינציגע ווארט, וואס איך האב געשריגען ווען איך בין
צווישען ווי געשטאנען, דאס וועגען תחית המתים ווער איך
22 היינטיגען טאג ביי אייך געמשפט. ווען פעליקס האט דאס
דערהערט, האט ער אָנגעלייגט ווייטער משפט אויף איין אנדער
צייט ווייל ער האט גוט געוואוסט דווע לעהרע, און האט געזאגט:

פאסטעל געשיכטע כד כה

ווען ליוואס דער אויבערשטער וועט ארויסערקומען צו מיר וועל
 איך מיך איבער אייער ענין דערקונדיגען. און האט אנגעזאגט ²³
 דעם הויפטמאן, דאס ער זאל פולוס'ן היטען, דאך זאל ער פרייער
 געהאלטען ווערן, און קיינעם פאן זיינע פריינד זאל נישט פארנוועהרט
 זיין איהם צו בעדינען, אדער צו קומען צו איהם. נאך ²⁴
 אייניגע טעג איז פעליקס מיט זיין ווייב דרוסלה, וואס זיא איז
 איינע אידן געווען, געקומען און האט געשיקט רופען צו זיך
 פולוס'ן און זיי האבען איהם געהערט וועגען דער אמונה אין דעם
 משיח'ן. און ווען ער האט גערעט וועגען גערעכטיגקייט און ²⁵
 ענטהאלטזאמקייט (הסתפקות) און דעם יום הדין וואס וועט
 קומען, איז פעליקס'ן שרעקליך געווארען, און האט זיך אבגעריפען
 און געזאגט: געה יעצט אונזעך, ווען איך וועל צייט האבען וועל
 איך דיך רופען. דערביי האט ער געהאפט פאן פולוס'ן געלד ²⁶
 צו בעקומען, כדי ער זאל איהם בעפרייען, דעריבער האט ער
 איהם אויך אפט גערופען, און מיט איהם גערעט. נאך דעם וויא ²⁷
 עס איז צוויי יאהר פארגאנגען איז פארצויס פעסטום אויף פעליקס
 ארט אנגעשטעלט געווארן, און פעליקס האט געזאגט דא איבער
 זיין געפלינגקייט טאן, אזוי האט ער פולוס'ן געבונדען איבער
 געלאזען.

ווען פעסטום איז געקומען אין דער מדינה אריין, און נאך כה
 דריי טעג איז ער ארויף געגאנגען פאן קסרין קיין ירושלים.
 האבען דער כהן גדול און דיא עלסטע פאן דיא אידען צו ²
 געשטעלט זייער קלאנגע אויף פולוס'ן. און זיי האבען איהם ³
 איבערגערעט און געבעטען ער זאל טאן דיא גנאדע, און זאל
 איהם בריינגען קיין ירושלים. און זיי האבען געדאכט איהם אויף
 דעם וועג צו הרגנען. נור פעסטום האט זיי גענטפערט: דאס ⁴
 פולוס איז געהאלטען אין קסרין, און דאס ער אליין וועט זיך
 פאלד אהין אומקעהרען. און ער האט געזאגט: דעריבער דיא ⁵
 פאן אייך וועלכע קענען לאזען זיי מיט מיר אראפנעהן, און ווען
 עס איז דא עטוואס אונרעכטס אין דעם מענשען, איהם
 פערקלאנגען. און ווען ער איז ביי זיי נישט מעהר פאן צעהן טעג ⁶
 געבליבען, איז ער אראפגעגאנגען קיין קסרין און אויף דעם אנדערען

אפאסטעל געשיכטע כה קעא

מאג האט ער זיך געזעצט אויף דעם ריכטער שטול אין האט
 7 געהייסען בריינגען פולוסין. וויא ער איז אבער געקומען אזוי
 האבען זיך דיא אידען וועלכע עס וויינען געקומען פאן ירושלים,
 איהם ארומגערינגעלט. אין האבען אויף פולוסין פארקלאגט פילע
 8 און שווערע שולדען, וועלכע זיי האבען אבער ניט געקאנט
 דערטוייען. און ער האט זיך פארענטפערט און געזאגט: איך
 האב גאר ניט געווינדגט, ניט געגען דעם אידישען דת, ניט געגען
 9 דעם בית המקדש, און ניט געגען דעם קיסר. און פעסטום האט
 געזאגט דיא אידען איין געפלינגקייט מאן האט ער זיך
 אפגערופען און געזאגט צו פולוסין: ווילסט דוא ארויפגעהן קיין
 ירושלים, כדי דוא זאלסט דארטען פאר מיר געמשפט ווערען?
 10 אין פולוס האט געזאגט: איך שטעה פאר דעם קיסר'ס ריכטער
 שטול וואו איך בעדארף געמשפט צו ווערען, איך האב דיא
 אידען קיין אנערעכט ניט געמאן, אזוי וויא איך דוא אללין גוט
 11 ווייסט. ווען איך האב אנערעכט און האב געמאן איין נאך וועלכע
 איך בין ווערט דעם טויט, אזוי זאג איך מיר ניט אב פאן דעם
 טויט, נור אויב עס איז איין אומזיסטע קלאגע, וועלכע זיי
 געשולדיגען מיר, אזוי קאן קיינער מיר ניט איבערגעבען אין
 12 ווערע הענד, איך רופ דעם קיסר צו מיין משפט. און פעסטום
 האט זיך בעראטהען מיט וויינע יועצים, און האט איהם געענטפערט
 אין געזאגט: דעם קיסר האסט דוא גערופען, אזוי זאלסט דוא
 13 צום קיסר געהן. נאך עטלעכע טעג איז דער קעניג אנריפס און
 14 בריינגען אראפגעקומען קיין קיסרין צו געריסען פסטום'ן. און
 אזוי וויא זיי האבען זיך דארטען פערזאמלט עטלעכע טעג, האט
 פעסטום דערציילט דעם קעניג פולוס זאג און געזאגט: נון דא
 איז דא איין מאן, וועלכען פעליקס האט איבערגעלאזען אין
 15 קייטען. ווען איך בין געווען אין ירושלים האבען דיא עלסטע
 כהנים און דיא זקנים פאן דיא אידען געמסר'ט אויף איהם, און
 16 האבען מיר געבעטען איך זאל איהם פארמשפטן. איך אבער
 האב זיי געענטפערט, עס איז ניט דער רומישער מנהג איין
 מענשען איבערגעבען צום טויט, איידער דער בעשולדיגער
 שטעהט פאר וויינע בעשולדיגערס, און איהם ווערט דיא

אפאסטעל געשיכטע כה

- מיגלאבקיט ויך צו פארענטפערן אויף דער קלאגע געגעבען.
 דעריבער ווען זיי זענען אהער געקומען, האב איך קיין אויפהאלטונג
 17 נישט געמאכט און אויף דעם אנדערען טאג האב איך מיך געזעצט
 אויף דעם ריכטער שטול, און האב געהייסען בריינגען דעם מאן.
 18 און זיינע אנקלאגער זענען געשטאנען און האבען אויף איהם קיין
 19 שלעכטעס נישט געזאגט וויא איך האב געדאכט. זיי האבען נור
 געהאט אייניגע טענות אויף איהם וועגען זייער רעליגיאן, און
 וועגען איין מלך וועלכען מען האט גערופען ישוע, אויף וועלכען
 20 פולוס זאגט דאס ער לעבט, און אזוי וויא פאר מיר איז דאס
 נישט מיגלאך געווען, צו משפט'ן דינע נאך האב איך געזאגט:
 ווילסטו דא געהן קיין ירושלים און דארט דעריבער געמשפט
 ווערען, ווייל אבער פולוס האט פערלאנגט פארן קיסר געשטעלט
 21 צו ווערן, האב איך געבאטען איהם צו היטען ביז איך וועל איהם
 צום קיסר שיקען, און אנרייפן האט געזאגט צו פסטוס: איך
 22 וואלט אויך געוואלט הערען דעם מענשען, און ער האט געזאגט:
 מארגען וועסטו דא איהם הערען, אויף דעם אנדערען טאג, ווען
 23 אנרייפן און ברייניקה זענען אנגעקומען מיט גרויס פאראד, און זיי
 און דיא הויפטלייט און דיא גרעסטע פאן דער שטאדט, זענען
 אריין געגאנגען אין ריכטער-הויז, האט פסטוס געפויגען און מען
 24 האט פולוס'ן געבראכט, און פסטוס האט געזאגט: דער קעניג
 אנרייפן, און אלע מענער וואס איהר זענט דא מיט אונז! איהר
 זעהט דעם מאן, וועגען וועלכען דאס נאנצע אידישע פאלק, אין
 ירושלים און דא האבען צו מיר געשרינגען דאס ער איז נישט ווערט
 25 דאס ער זאל נאך לעבען, איך אבער ווען איך האב נור דערקאנט
 אין איהם דאס ער האט נישט געטאן קיין נאך פאר וועלכע ער
 זאל ווערט זיין געמייט צו ווערן, און אויך ער אליין האט גערופען
 דעם קיסר צו זיין משפט, האב איך געפינען פאררעכט איהם
 26 אזוי צו שיקען, נור אזוי וויא איך האב נישט וואס צו שרייבען
 אויף איהם צו אונזערן העררן, אזוי האב איך איהם דאריבער
 פאר אייך געבראכט, און בפרט פאר דיר, קעניג אנרייפן, ער
 זאל פאררעכט ווערען, און איך זאל וויסען, וואס צו שרייבען.
 27 דען עס שיינט מיר קיין זינען נישט צו האבען, איין געפאנגענעם

קעב

אפאסטעל געשיכטע כה כו

צו שיקען און דיא קלאנע גענען איהם ניט בעווייזען צו קענען.

כו אגריפס האט געזאגט צו פולוס: עס איז דיר ערלויבט פאר ויך אליין צו רעדען. דאמאלסט האט פולוס אויסגעשטרעקט 2 ויין האנד, און האט ויך פארענטפערט. קעניג אגריפס איך שען מיך גליקלאך, דאס איך קאן מיך היינט פאר דיר ויך פארענטפערן 3 אויף אלעס וואס דיא אידען פארקלאנען מיך. ווייל דוא ווייסט גוט אלע אידעשע מנהגים און שאלות; דעריבער בעט איך פאן 4 דיר, דוא זאלסט מיך מיט געדולד צו הערן. דיא פיהרונג פאן מיין לעבען פאן מיין יונגער אן וואס איך האב פאן אנפאנג פאר- 5 בראכט צווישען מיין פאלק אין ירושלים קענען אלע אידען. ווי קענען מיך פאן לאנג, אויב ווי זאלטען וועלען דארויף עדות זאגען, דאס איך האב געלעבט וויא איין פרוש אזוי וויא דיא בתה, וואס 6 ויא איז וועהר שטריינג אין אונזער רעליגיאן. און עצט שטעה איך פאר דעם משפט פאר דער האפענונג פאן דער פארשפרעכונג וואס גאטט האט פארשפראכען צו אונזערע אבות. און אויף 7 וועלכע אונזערע צוועלף שבטים האפען ויא צו דערגרייכען מיט וייער דינסט טאג און נאכט: פאר דיווער האפענונג, קעניג אגריפס! 8 ביז איך פאן דיא אידען פארקלאנען. פאר וואס זאל עס ביי אייך אינגלייבליך ויין, דאס גאטט איז מתיב מתיב? נו, האב איך מיר איינגעבילדעט, איך מוז גענען דעם נאמען פאן ישוע הנצרי 10 שטרייטען. און דאס האב איך געמאן אין ירושלים: איך האב גענומען מאכט פאן דיא עלסטע ביהנים, און פילע הייליגע האב איך אין געפיינגענעם אריינגעבראכט, און ווען מען האט ווי געהרגעט 11 האב איך דארויף מסכים געווען. און אין אלע שולען האב איך ווי אפטער דורך שטראף געצוואונגען, ווי זאלען לעסטערען ישועס נאמען. און אויס צו גרויסע אנגריכטיגע קנאה, האב איך ווי 12 גערודפט אויך אין שטעדט פאן חוץ לארץ. און ווען איך בין וועגען דער נאך גענאנגען קיין דמשק מיט דער קראפט און מיט דעם באפעהל פאן דיא עלסטע ביהנים, אין מיטען טאג אויף דעם וועג 13 האב איך געזעהן הערר קעניג! איין ליכט העלער פאן דער שיין פאן דער זאנע, וועלכעס האט ארום מיר און דיא וואס זענען מיט

אפאסטעל געשיכטע כו

- מיר גענאנגען געשיינט. און מיר זענען אלע געפאלען צו דער ערד, 14
און איך האב געהערט איין קול רעדען צו מיר אויף העבריישע:
שאל! שאל! ווארום רודפסט דא מיר? עס איז דיר שווער צו
שטויסען אנטקעגען דיא שפיציגע שטעקענס. איך האב געזאגט: 15
ווער ביסט דא הערר? און ער האט געזאגט: איך בין ישוע,
וועלכען דא רודפסט. אבער שטיי אויף און שטעל דיר אויף 16
דיינע פיס, דען דעריבער האב איך מיר צו דיר באוויזען, כדי
איך זאל דיר אויסדערוועלען פאר מיין דינער, און פאר איין עדות
אויף דיא זאכען, וואס דא האסט געזעהן און וואס איך וועל דיר
ווייזען. ווען איך וועל דיר מציל זיין פאן דעם פאלק און פאן דיא 17
גוים צו וועלכע איך וועל דיר יעצט שיקען. אויף צו געפנען ווערע
אויגען כדי זיי זאלען זיך פאן דער פינסטערניס אומקעהרען צום 18
ליכט, און פאן דעם שטןס מאכט צו נאטט, און זאלען האבען
פארנעבונג דער ווערען און איין ערבע צווישען דיא וואס זענען
געהייליגט געווארען דורך ווער אמונה אין מיר. דעריבער קעניג 19
אגריפס האב איך ניט ווידערגעשפעניגט אנטקעגען דער ערשיינונג
פאן דעם הימל. נור איך האב צום ערשטען געפרעדיגט צו דיא 20
איינוווינער פאן דמשק, ירושלים, און גאנץ לאנד יהודה, און אויך
צו דיא גוים און געזאגט: בעדענקט אייך און טהוט תשובה צו
נאטט, און טהוט מעשים וואס זענען בראי צו תשובה. און דער 21
פאר האבען מיר דיא אידען געכאפט אין בית המקדש, און האבען
מיר געוואלט הרגענען. נור נאטט האט מיר געהאלפען, און ביז 22
היינטיגען טאג שטעה איך און זאג עדות פאר קליין און גרויס, און
עטוואס אנדערס אויסער דיא גביאים און משה זאג איך ניט, נור
דאס וואס זיי האבען געזאגט, דאס עס וועט זיין: דאס דער משיח 23
דארף ליידען און אויף צו שטעהן פריהער פאן דיא מתים צו
פרעדיגען דאס ליכט צו דעם פאלק ישראל און צו דיא גוים. וויא 24
ער האט זיך אזוי פארענטפערט האט פסטוס אין דער הויך געזאגט:
דאס ביקט משוגע. פולוס, דיין פיל לערנען האט דיר משוגע
געמאכט. און פולוס האט געזאגט: איך בין ניט משוגע, הויכ 25
געעהרטער פסטוס, איך רעד ווערטער, וואס זיי זענען אמת און
פערשטענדליך. דען פאן דאס אלץ ווייס דער קעניג, דעריבער 26

אפאסטעל געשיכטע כו כו קעג

רעד איך צו איהם פריי, איך דענק, דאס קיין נאך פאן דינע איין
פאן איהם ניט פערהוילען, דען דאס איז ניט אין איין ווינקעל
27 געשעהען. קעניג אנרייפס! גלויבסט דא איין דיא נביאים? איך
28 ווייס דא גלויבסט. און אנרייפס האט געזאגט צו פולוס, נאך
איין ביסעל וועסט דא מיר אייגרעדען איך נאל ווערען איין קריסט.
29 און פולוס האט געזאגט: איך ווינשע נאמט נאל געבען, דאס ניט
נור דא אליין, נור אויך דיא אלע וועלכע הערען מיר נאלען
30 אונזלעך ויין וויא איך בין נור אן קריסטען. ווען ער האט דאס
געזאגט, איז דער קעניג, דער גובערנאטאר, און ברניקה, און דיא
31 וואס זענען מיט איהם געזעסען, אויפגעשטאנען. און זענען אנדער-
ווייט אוועקגעגאנגען און האבען דארטען איינער מיט דעם אנדערען
איבערגערעדט און געזאגט: דינער מאן האט קיין נאך ניט געטאן,
פאר וועלכער ער נאל ווערט ויין געטייט צו ווערען אדער
32 געפיינגענעס. און אנרייפס האט געזאגט צו פסטוסין: דער מענטש
וואלט געקאנט פריי געלאזען ווערען, ווען ער וואלט ניט געווען
רופען דעם קיסר צו ויין משפט.

כו און ווען עס איז געשלאסען געווארען דאס מיר נאלען מיט
דער שיף קיין איטליא אפפאהרען, האט מען פולוסין און אייניגע
אנדערע געפאנגענע איבערגעגעבן צום הויפטמאן פאן אגוסטוס
2 סאלדאטען, ויין נאמען איז געווען יוליוס. מיר זענען ארויפגעגאנגען
אויף איין אדרמיטישע שיף און זיך אוועק געשיפט און האבען
געוואלט פארביי געהן דיא ערשטער פאן אסיע מיט אונז איז געווען
3 איין מקרוינער ארסטרכוס פאן תסלניקא. אויף דעם אנדערען
טאג זענען מיר געקומען קיין צדון, יוליוס האט פולוסין פרייגליך
בעהאנדעלט און האט איהם ערלויבט צו געהן צו ווינע פריינד, ווי
4 נאלען איהם פארזארגען. פאן דארטען זענען מיר אוועק געגאנגען,
און ווייל דיא ווינדען זענען אנטקעגען געווען זענען מיר געגאנגען
5 ביי דער ווייט פאן קיפרוס. און מיר זענען דעם ים פאן קיליקיא
און פאמפיליא איבערגעגאנגען, און מיר זענען געקומען קיין מורא
6 וואס איז לוקא. דארטען האט דער הויפטמאן געטראפען איין
אלעקסאנדרישע שיף וואס זיא איז געגאנגען קיין איטליא און האט
7 אונז איבערגעגעבן און איהר. דיא שיף איז פילע טעג זעהר

אפאסטעל געשיכטע כו

לאנגזאם גענאנגען און מיט מיהע זענען מיר געקומען אנטקעגען
 קלירום, און ווייל דער ווינד האט אויפ'ן ניט געלאזען צו שיפען זיך,
 זיינען מיר גענאנגען ביי דער ווייט פאן קריטי אנטקעגען סלמוני.
 נאך דעם וואס מיר זענען מיט שווערקייטען דורכגענאנגען, זענען
 8 מיר געקומען צו איין ארט וועלכען מען האט גערופען, שיינע
 האפען וואס ניט ווייט פאן דארטען איז איין שטאדט וואס מען
 רופט לסיא. וואס עס איז אוועק גענאנגען פיל צייט און עס איז
 9 שוין איין סכנה געווען מיט דער שיף צו געהן דען דיא פאסטען
 צייט איז שוין לאנג איבערגענאנגען, אזוי האט פולוס ווי געראטען.
 און געזאגט: מענער! איך זעה ארויס, דאס אינאדער רייזע וועט
 10 שווער זיין און מיט גרויס שאדען, ניט נור פאר דער משה און
 דער שיף נור אויך פאר אינאדער לעבען. נור דער הויפטמאן האט
 11 געהערט וואס דער שטייערמאן און דער הערר פאן דעם שיף
 האט געזאגט, און פולוס'עס ווערטער האט ער ניט געהערט. ווייל
 12 דער האפען איז ניט אזוי גוט געווען, דאס שיפען זאלען דארט
 ווינטערען, אזוי האבען פילע געראטען מען זאל פאן דארטען
 אוועק געהן און געזאגט: טאמער וועלען מיר קענען דערגרייכען
 פעניקס און דארטען בלייבען דיא ווינטער צייט; דאס איז איין
 פארט אין קריטי, וואס געפינט זיך אנטקעגען: דרומית-מערבית
 און צפונית-מערבית. דער ווינד האט געבלאזען פאן דרום, און
 13 ווי האבען געדאכט, דאס ווי האבען דערגרייכט וייער בונה, און
 ווי זיינען אפגעפארען און האבען זיך נאדענט פאן קרעטא
 פארבייגעשיפט. נור באלד האט זיך געגען איהר איין שטורעם-
 14 ווינד אויפגעוויבען וועלכען מען רופט צפונית-מערבית. ווען
 15 דיא שיף איז אוועקגעריסען געווארען און האט ניט געקאנט גענען
 דעם ווינד געהן. האט זי אונט געטראגען וואוהין דיא וועלען
 האבען איהר געטריבען. און דיא שיף איז צו געלאפען צו איין
 16 קליינעם אינזל וואס מען רופט קלודה, און מיט גרויסע מיהע
 האבען מיר איינגעהאלטען דיא קליינע שיפעל. און נאכדעם וואס
 17 מען האט זי ארויפגעצויגען, האבען ווי אלע מיטלען בענוצט
 און האבען פארדרייבט דיא שיף, און ווייל ווי האבען מורא געהאט,
 ווי זאלען ניט ארויף אויף איין נאכד, האבען ווי אראפגעלאזען

- 18 דיא זענעלען און ווײַנען אזוי געפאהרען. אויף דעם אנדערען טאג ווייל דער שטורעמונג איז געהר גרויס געווען, האבען זיי אנגעהויבען ארויס צו ווארפען דיא משא אין ים אריין. אין אויף דעם דריטען טאג האבען מיר מיט אינוערע אייגענע הענד ארויס געווארפען דיא שיפס פלים אין ים אריין. און פילע טעג האבען אויך דיא זאגע און דיא שטערען זיך ניט באוויזען, און דער שטורעם איז אלץ געווען ביז עס האבען זיך ביי אינו אלע האפענונגען גערעטעט צו ווערען אויסגעלאזען. און ווען זיי האבען שוין איין לאנגע צייט ניט געזעסען, האט זיך פולום געשטעלט אין ווער מיטען, און געזאגט: מענער! ווען איהר וואלט מיר געווען צו געהערט ניט אונזעך צו געהן פאן קריטי אזוי וואלט אינו ניט געמאכען דיא צרות און שאדען. יעצט אבער ראט איך איך איהר וואלט ביי זיך ניט געפאלען וויי, דען אפילו איין נפש פאן אייך וועט ניט פערלארען ווערען, נור דיא שיף אליין. דען איין מלאך פאן נאטט וועמעס איך בין, און וועמען איך בין, האט זיך צו מיר אין דויער נאכט געוויזען. און האט געזאגט, פירכטע זיך ניט פולום, דוא וועסט נאך שטעהן פאר דעם קיסר; און יעצט האט דיר נאטט געשענקט אלעמען וואס געהען מיט דיר אין שיף. דעריבער מענער שטארקט אייך, דען איך גלויב נאטט דאס עס וועט אזוי געשעהען, וויא עס איז. מיר געזאגט געווארען. מיר וועלען ארויס געווארפען ווערען אויף איינעם פאן דיא אינזלען. און ווען עס איז שוין געווען דיא פירצעטע נאכט צייט עס האט אינו ארוינגעטריבען אויף דעם אדריאטישען ים, ארום האלבער נאכט, האבען דיא מאטראזען זיך משער געווען דאס זיי קומען גאהנט צו דער יבשה. און זיי האבען אויסגעמאסטען דיא טיף פאן דעם ים און האבען געפונען צוואנציג קלאפטער טיף, און זענען אביסעל ווייטער געגאנגען, און האבען ווידער געמאסטען האבען זיי געפונען פונפצען קלאפטער. און ווייל זיי האבען מורא געהאט זיי זאלען ניט קומען אויף שטיינערדיגע ערטער, האבען זיי אראבגעלאזען פאן דעם הינטערסטען טייל פאן דער שיף פיר אנקערס, און האבען דערווארטעט עס זאל טאג ווערען. און ווען דיא מאטראזען האבען געוואלט אונזעך

אפאסטעל געשיכטע כו

לויפֿען פֿאן דער שיף, און האָבען אַראָפֿגעלאָזען אין ים אַרײַן
 דיא קליינע שיפֿעל מֶען וואָל מײַנען, דאָס װײַ ווײַלען אַראָפֿ לױזען
 דיא אַנקערס פֿאן דעם פֿעדערשטען מײַל פֿאן דער שיף. האָט
 31 פֿולום געזאָגט צו דעם הויפּטמאן אין צו דיא סאלדאטען, װען װײַ
 װעלען מײַט אױנו נײַט בלײַבען אין דער שיף אזױ װעט אײַהר נײַט
 קענען גערעטעט װערען. דאָמאַלסט האָבען דיא סאלדאטען
 אײַבערגעשניטען דיא שטריק פֿאן דער שיפֿעל און וואָ אױ אַרױנטער
 געפֿאלען. אײַדער עס אױ טאָג געװאָרען האָט פֿולום אַלעמען
 33 צו גערעט, װײַ וואָלען נעמען עסען און האָט געזאָגט: יעצט אױ שױן
 דער פֿערצטער טאָג צײַט אײַהר אָן שפּײַז װאָרטעט און עסט
 נײַט. דעריבער קעט אײַך אײַך צו עסען, דאָס אױ צו אײַערען
 34 בעסטען: דען אײַן האָר פֿאן קאָפּף װעט בײַ קײַנעם פֿאן אײַך
 נײַט פֿאלען. װען ער האָט דאָס געזאָגט, האָט ער גענומען דאָס
 35 ברויט און האָט פֿאַר אַלעמען נאָט געדאַנקט צו בראָכען און
 אָנגעהויבען צו עסען. אַלע זענען פֿרײַלעכער געװאָרען, און האָבען
 36 אױך גענומען עסען. און מײַר אַלע זענען געװען אין דער שיף
 37 צװײַ הונדערט זעקס און זיבעציג נפֿשות. און װען מײַר האָבען
 38 זיך אָנגעגעסען, האָבען װײַ אָנגעהויבען דיא שיף גרינגער צו מאַכען,
 39 און האָבען דיא װײַץ אַרױס געװאָרפֿען אין ים אַרײַן. װען עס
 אױ טאָג געװאָרען האָבען װײַט דערקאָנט דאָס לאַנד, װײַ האָבען נױר
 דערזעהען אײַנע בוכטע מיט אײַן האָפען; און האָבען געװאָלט וואָ
 40 מױגלאַך דיא שיף אַהײַן אַרױנטרייבען. װײַ האָבען דיא אַנקערס
 אױפֿגעהויבען און זענען גענאָנגען אױף דעם ים, און האָבען
 אָפֿגעלאָזען דיא פֿעגנער פֿאן דעם רידער און האָבען געריכטעט
 דיא זעגל נאָך דעם װינד נאָך, און האָבען זיך געהאַלטען צום
 41 האָפען. און װײַל װײַ זײַנען אױף אײַן װאָמד אַרױף, אזױ האָבען װײַ מײַט
 דעם שיף זיך אָנגעשטויסען, און דער פֿאָדערשטע מײַל (שיף)
 האָט זיך אין װאָמד אײַנגעגראָכען און אױ געבליבען פֿעסט שטעהן,
 דער הײַנטערשטער מײַל אָבער אױ דורך דעם אָנשטויסען פֿאן
 42 דיא װעללען צובראָכען געװאָרען. דיא סאלדאטען אָבער האָבען
 געװאָלט דיא געפֿאָנגענע אױסשטויסען, פֿדײַ אײַנער פֿאן װײַ וואָל נײַט
 43 אַרױס שװײַמען און אַנטלױפֿען. װײַל אָבער דעם הויפּטמאן האָט

קעה אפאפטעל געשיכטע כו כח

געוואלט פולוסין מציל ויין האט ער ווי פאן דעם אָבגעהאלטען, און האט געזאגט: ווער עס קאן שווימען ואל אַראָבעהן צום ערשטען און צו שווימען צו דער יבשה, און דיא איבעריגע ואלען ויך לאזען אייניגע אויף ברעטער, און אנדערע אויף דיא שטיקער פאן דער שיף, און עס איז אזוי געוועזען, דאס אלע זענען גערעטעט געווארען, און געקומען אויף דער יבשה.

כח ווען מיר זענען גערעטעט געווארען, זענען מיר געוואר געווארען,

2 דאס דער נאמען פאן דעם אינזעל איז מליטי. דיא אויסלענדער

האבען ניט ווייניג פריינדשאפט געזען אונז פערזענלעך; ווי האבען

צו לינגט איין פיער, און האבען אונז אלעמען צו ויך גענומען,

3 וויל עס איז געזאגטען איין רעגען און עס איז קאלט געווען, און

פולוס האט צוזאמענגעזאמעלט פיל טרוקענעס האלץ און האט

ארויפגעלייגט אויפן פיער, און מחמת דיא היץ איז פאן ווי

ארויס געקראכען איין ענדעש און האט ויך צו געקלעבט צו ויין

4 האנד, דיא אויסלענדער האבען דערזעהן דעם ענדעש היינענדיג

אויף ויין האנד, האבען ווי איינער צום אנדערן געזאגט: דווער

מאן איז געוויס איין רוצח, וועלכער ווען אויך ער איז ניצול

געווארען פאן ים, לאזט איהם דאך דיא מדת נקמה ניט לעבען,

5 נור ער האט אָבגעשאקעלט דעם ענדעש פאן דער האנד אין

6 פיער אריין, און ער האט איהם נאר ניט געשאדעט, ווי האבען

געווארט צו זעהען, וויא ויין גוף וועט געשוואלען ווערען, אָדער

ער וועט פליצלינג פאלען און שטארבען, נור ווי האבען לאנג

געווארט און האבען געזעהען, דאס עס איז איהם קיין בעז ניט

געשעהען, און וייער מיינונג איז אנדערש געווארען, און האבען

7 געזאגט: ער איז איין נאטט, אין יענער גענענד האט דער

עלסטער פאן דער אינזעל, מיט דעם נאמען פובליוס, געהאט

פעלדער; דווער האט אונז צו ויך אין הויז אריין גענומען, און

8 האט אונז פריינדליך אויס געהאלטען דריי טעג, פובליות פאטער

איז געלעגען קראנק אויף קדחת און בלוט-פלוס, און פולוס איז

צו איהם געקומען און האט מתפלל געווען און געלייגט דיא הענד

9 אויף איהם און האט איהם אויס געהיילט, נאך דעם זענען

געקומען אנדערע קראנקע פאן דעם אינזעל, און זענען געהיילט

אפאסטעל געשיכטע כח

- 10 געווארען. און ווי האבען אונז אָנגעגעבן גרויס כבוד, און ווען
מיר זענען פאן דארטען אנוועק געפאהרען, האבען ווי אונז
11 פארזארגט מיט אלץ וואס מיר האבען געדארפט. און נאך
דריי חדשים זענען מיר פאן דארטען אנוועק גערייזט מיט איין
אלכסנדרער שיף, וואס ווא האט ביי דינען אינוועל איבער-
געווינטערט, דער צייכען פאן איהר פאהנע איז געוועזען איין
צווילינג. און מיר זענען געקומען קיין סרקוסא, און מיר זענען
12 דארטען געבליבען דריי טעג. פאן דארטען זענען מיר ווייטער
געפאהרען, און געקומען קיין ריזון, און ווען אויף דעם אנדערען
טאג האט איין בלאז געטאן איין דרום ווינד, זענען מיר דעם
13 צווייטען טאג געקומען קיין פוטעאלי. און דארטען האבען מיר
געפונען ברידער, וועלכע האבען אונז געבעטען, מיר זאלען ביי
זיי פארבלייבען זיבען טעג. נאך דעם זענען מיר געגאנגען קיין
14 רום. און דיא ברידער האבען געהערט, דאס מיר קומען, זענען
זיי פאן דארטען אונז אנמקענען געקומען ביז צו דער מארק
שטראסע אפויס, און ביז צו דיא דריי האטעלען. און ווען פולוס
האט ווי דערוועהן, האט ער נאנט געדאנקט און האט מוט
15 געקומען. ווען מיר זענען געקומען קיין רום האט דער הויפטמאן
איבערגעגעבען דיא געפאנגענע צו דעם אויבערשטען איבער דעם
חיל, און פולוסין האט ער ערלויבט צו וויינען וואו ער וויל נור
16 איין סאלדאט האט איהם געהיט. נאך דריי טעג האט פולוס צו
זיך גערופען דיא עלסטע פאן דיא אידען, און ווי האבען זיך צו
איהם פארזאמעלט און ער האט זיי געזאגט: מענער און ברידער,
איך האב נאר נישט געטאן אנמקענען אינזער פאלק און אנמקענען
דיא מנהגים פאן אינזערע עלטערן, און אין ירושלים האט מען
מיך איינגעשלאסען אין קייטען, און מען האט מיך איבערגעגעבען
צו דיא רומים. און נאך דעם ווא ווי האבען מיר פארהערט,
17 האבען ווי מיר געוואלט פריי לאזען, ווייל ווי האבען ניט געפונען
דאס מיך קומט צו טויטען. דיא אידען אבער זענען אויף
געשטאנען זענען מיר, און איך בין געצוואנגען געווען צו רופען
דעם קיסר צו מיין משפט, אבער איך דענק ניט צו פארקלאנען
18 מיין פאלק, דעריבער האב איך אייך גערופען, איך זאל מיך

אפאסטעל געשיכטע כח

קען

ווערען אין רעדען מיט אייך: דען ווענען דיא האפענונג פאן ישראל
 21 בין איך איינגעשלאסען אין דינע קייטען. און ווי האבען איהם
 געזאגט: מיר האבען קיין ברירה פאן דעם לאנד יהודה ווענען דיר
 ניט דערהאלטען: אויך איז אהער ניט געקומען איינער פאן דיא
 ברידער וואס זאל האבען דערציילט אויף דיר עטוואס שלעכטעס.
 22 מיר וואלטען געוואלט הערען פאן דיר דיין מיינונג, דען אונז
 איז בעקאנט דאס אין אלע ערטער איז מען געגען דינער בפה.
 23 און ווי האבען איהם בעשטימט איין טאג, און פילע ווענען געקומען
 צו איהם אויף זיין אכסניא. און פאן מארגענס ביז צום אונטער
 האט ער ווי דערקלעהרט דאס מלכות אלהים; געבראכט ראיות,
 און ווי דערווייטען פאן תורת משה און נביאים ווענען ישוען.
 24 אייניגע האבען זיך געלאזען דערווייטען פאן זיינע ווערטער און
 25 אנדערע האבען ניט געגלויבט. אזוי וויא עס איז געווארען צווישען
 ווי איין מחלוקת, ווענען ווי פאנאנדערגעגאנגען און פולוס האט
 דינע ווערטער געזאגט: רעכט האט דער רוח הקדש געזאגט צו
 26 אינגערע עלטערן דורך ישעיה הנביא: געה אן זאלסט דעם
 פאלק זאגען, איהר וועט הערען און וועט ניט פערשטעהן, איהר
 27 וועט זעהען און וועט ניט וויסען. דען דאס הארץ פאן דעם
 פאלק איז פעט געווארען, און זיינע אויערען זענען שווער, און
 זיינע אויגען זענען צוגעשלאסען געווארען, טאמער וועט ער זעהן
 מיט זיינע אויגען, און מיט זיינע אויערען הערען, און זיין הארץ
 וועט פארשטעהן, און וועט זיך אומקעהרען, און איך וועל איהם
 28 אויסהיילען. דעריבער זאלט איהר וויסען דאס צו דיא נונים איז
 דיא ישועה פאן גאט געשיקט געווארען און ווי וועלען עס
 29 הערען. ווען ער האט דאס געזאגט, זענען דיא אידען פאן איהם
 30 אוועק געגאנגען מיט פילע ופוחים צווישען זיך. און פולוס האט
 געוויינט אין זיין הויז וואס ער האט געדונגען צוויי יאהר, און
 31 האט אויפגענומען אלעמען וואס זענען צו איהם געקומען, און
 האט געפרעדיגט דאס מלכות האלהים, און האט געלערענט פאן
 ישוע המשיח אונזערן הערן עפענטליך, און קיינער האט איהם
 ניט גענועהרט.

דער בריף צו דיא רומיים

פֿולום, איין קנעכט פֿאן ישוע המשיח, גערופֿען געווארען צו א
וויין איין אפֿאסטעל (שליח), אויסדערוויילט אנצוואַנען נאָממעס
בשורה טובה, וועלכע איז פֿריהער פֿערשפֿראכען געווארען דורך
ווינע נביאים אין דער הייליגער שריפט (תנ"ך), פֿאן וויין זאהן,
וועלכער איז ארויס געקומען פֿאן דורס ורע נאך דעם פֿלייש.
געשטעלט צום נאָממעס זאהן מיט מאכט נאך דעם גייסט פֿאן
הייליגקייט דורך דער אויפֿשטעהונג פֿאן דיא טויטע, פֿאן ישוע
המשיח אונזערן העררן. דורך וועלכען מיר האָבען מקבל געוועזען
ננאָדע און דעם דינסט פֿאן איין אפֿאסטעל (שליח), אויפֿצושטעלען
דיא געהאָרבאָמקייט פֿאן דער אָמונה צווישען אלע פֿעלקער פֿאן
וויין נאָמען ווענען. צווישען וועלכע אייך איהר זייט (ענמ) דיא
גערופענע פֿאן ישוע המשיח. צו אלע נאָממעס געליבטע,
גערופענע הייליגע אין רוים. ננאָדע צו אייך און פֿרידען פֿאן
נאָמט אינזערן פֿאטער און דעם העררן ישוע המשיח.
פֿריהער פֿאן אלץ דאנקע איך מיין נאָמט דורך ישוע המשיח פֿאר
אייך אומעטום, דאס מען איז דער גאנצער וועלט פֿאן אייערן
גלויבען רעט. דען נאָמט, וועלכען איך דינע מיט מיין גייסט אין
דער בשורה טובה פֿאן וויין זאהן, איז מיין גדות, וויא איך אן
אויפֿהערונג דערמאן אייך אלע צייט אין מיין תפֿלה מיט דעם
געבעט. דאס עס זאל מיר מיט נאָממעס ווילען איין מאל געלינגען.
צו אייך צו קומען. דען מיך פֿערלאנגט אייך צו זעהען, איך
וואלט אייך גערן עטוואס בריינגען פֿאן דער גייסטליכער מתנה
איהר זאלט פֿעסטער ווערן, דאס איז, צו טרייסטען ויך מיט אייך
דורך אייערע און מיינע אָמונה וועלכע מיר צוואַמען האָבען.
ברידער, עס צווינגט מיך, אייך צו זאָגען, דאס איך האב מיך

שוין אפט פארנענומען צו אייך צו קומען איך בין נור ביי אהער
 אויפגעהאלטען געווארען, כדי איך זאל צווישען אייך אייניגע
 פרוכט (פעילות) דערלעבען וויא צווישען דיא איבעריגע פעלקער.
 14 איך בין איין בעל חוב צו דיא גריכען און פארבארען, צו חכמים
 15 און אינפערשטענדיגע, דעריבער האב איך דעם גוטען ווילען
 16 אין מיר, אויך אייך אין רוים דיא בשורה טובה אנצונאמען, דען
 איך שעמע מיר נישט מיט דער בשורה טובה, ויא איז דאך נאטעם
 קראפט צו העלפען יעדערן גלויביגען, אזוי וויא דעם אידען צום
 17 ערשטען אזוי אויך דיא גריכען, דען נאטעם גערעכטיגקייט
 ווערט אין איהר אנפלעקט פאן גלויבען צו גלויבען, וויא עס
 שטעהט געשריבען: דער צדיק וועט לעבען דורך ויין גלויבען.
 18 דען נאטעם צארען איז אנפלעקט פאן הימעל איבער אלע
 שלעכע און אונגערעכטיגקייט פאן דיא מענשען, וועלכע דעם
 19 אמת דורך אונגערעכטיגקייט איינהאלטען, דען וואס עס איז פאן
 נאטעם צו דערקענען, איז צווישען ווי אנפלעקט, נאטעם האט עס
 20 ווי אנפלעקט, עס ווערט ויין פערבארענעם וועזען (מהות) צייט
 דיא וועלט איז בעשאפען געווארען אן וויינע ווערקע דורכען
 דיינגען געזעהען, דאס איז, וויינע עוויגע קראפט אזוי וויא נאטעם
 21 גוטסקייט, כדי ווי זאלען אן ענטשולדיגונג בלייבען, דאס איז
 דעריבער, ווייל ווי האבען נאטעם דערקענט, אבער האבען איהם
 נישט וויא נאטעם געלויבט אדער מיט דאנק דערקענט, נור וויינען
 (זענען) נארעש געווארען אין ווייערע געדאנקען, און ווייער
 22 אינפערשטענדיגע הארץ האט ויך פערפינסטערט, צום נארען
 וויינען (זענען) ווי געווארען, ווען ווי האבען ויך פאר חכמים פארנע-
 23 שטעלט; אנשטאט דער העררליכקייט פאן דעם אינפערנאנענעם
 נאטעם האבען ווי פערביטען אויף דעם אפגעבילדעטען געשטאלט
 פאן פערנעהענדע מענשען, פייגלען, פירפסיגע און קריכענדע
 24 חיות, דעריבער האט ווי נאטעם אהינגעגעבן דורך דיא
 געלוםטיגקייט פאן ווייערע הערצער אין אונגריינקייט, מבזה צו
 25 ויין איהרע אייגענע לייבער און ויך אליין, אזוי האבען ווי פערבטען
 נאטעם וואהרטייט אויף ליגען, און פונגה און תפלה געבראכט
 צו דער באשעפענעם אנשטאט דעם בעשעפער, וועלכער איז

רומיים א ב

26 געלויבט אויף עוויג, אמן. דעריבער האט זיי נאטט אהינגעגעבן
 אין שענדליכע תאוות, איהרע ווייבער האבען איהר נאטירליכען
 27 געברויד אין איננאטירליכען פערקעהרט. אזוי אויך דיא מענער
 זיינען אין ווילדער געלוקסטיגקייט איינער מיט דעם אנדערן געלעגען
 איין מאן מיט איין מאן שענדליכקייט געטאן. אזוי האבען זיי דעם
 פערדינטען לויז פאן זייער פעראירונג אויף זיך אליין דערפון
 28 געהאט. אין אזוי וויא זיי האבען נאטטעס דערקענטענעם פער-
 אכטעט, אזוי האט נאטט זיי אהינגעגעבן אין איין פעראכטעטען
 29 פערשטאנד, צו טאן דאס וואס עס פאסט ניט. אנגעפילט מיט
 אלערליי אונגערעכטיגקייט, שלעכטיגקייט, בויהייט, נאך
 פערמענענס נאך צו יאנען, פול מיט קנאה, רציחה, קרוג,
 30 בעטרייעריי. רכילות טרייבער, לשון הרע ריידער, נאטטעס
 פינדע, עזות פניםער שטאלצע, בעריהמער, דענקען אויס בויעס,
 31 פעראכטען זייערע עלטערן, אן פערשטאנד און טאקט, אן איין
 32 הארץ און בארעמיהרציגקייט. זיי קענען נאטטעס רעכט (משפט),
 דאס ווער אועלכעם טהוט פערדינט דעם טויט, און דאך טהוען
 זיי עס ניט נאר אליין, נור עס געפעלט נאך זיי אויך, ווען אנדערע
 טהוען עס.

אויף זייער ארט נון געהט עס אויף יעדערן מענשען, וועלכער ב
 משפט, דוא האסט קיינע ענטשולדיגונג; וואו דוא דעם אנדערן
 משפט'סט, פער'משפט'סט דוא זיך אליין; דען, בשעת דוא
 משפט'סט טהוקסט דוא דאסעלביגע. מיר ווייסען אבער, דאס
 2 נאטטעס אמת'ער משפט קומט איבער דיא, וועלכע אועלכעם
 טהוען. מיינסט דוא, א מענש, וואס דוא משפט'סט, דיא וועלכע
 3 אועלכעם טהוען און טהוקסט עס דאך אליין, דאס דוא וועסט פאן
 נאטטעס משפט אנטרוינען ווערן? אדער ביזט דוא מבוה דיא
 4 רייכקייט פאן זיינע גוטקייט, געדילד לאנגמיט (ארך רוח), און
 דיינקסט ניט אן דעם, דאס נאטטעס גוטקייט זיך צו תשובה
 טרייבט? יא, מיט זיינע עקשנות און דיא הארטקייט פאן זיין
 5 הארצען ואמעלסט דוא דיר צארען אויף דעם טאג פאן צארען
 6 און דער אנפלעקונג פאן נאטטעס גערעכטען משפט. וועלכער
 7 וועט בעצאהלען יעדען איינציגען נאך זיינע ווערקע נאך: דיא,

וועלכע מיט אויסהארונג אין מעשים טובים נאך העררליכקייט,
 כבוד און וואס עס פערנײט ניט טראכטען, עווינעס לעבען;
 8 דיא קריכער אבער, וועלכע ניט דעם אמת נור דיא אונגעריכטיג
 9 קײט נאכגעהען, צארן און גריימס, דחקות און שרעקענעם קומט
 איבער דיא וועלען פאן אלע מענשען, וועלכע בויעס טהוען, וויא
 10 דיא אידען צום ערשטען אזוי אויך דיא גריכען; העררליכקייט,
 כבוד און פרידען פאר אלעמען, וועלכע גוטעס טהוען, וויא פאר
 11 דיא אידען צום ערשטען אזוי אויך פאר דיא גריכען, דען נאטט
 12 נעהט ניט אויף דער פערזאן, דען דיא וועלכע אן דער תורה
 האבען געווינדנא, ווערן אויך אן דער תורה פערלארען ווערן,
 און דיא וועלכע מיט דער תורה האבען געווינדנא, ווערן דורך
 13 דער תורה געמשפט ווערן; דען ניט דיא הערער פאן דער תורה
 ווינען (ווענען) גערעכט פאר נאטט, נור דיא טהוער פאן דער תורה
 14 וועלען גערעכט ארויס גען. ווען גוים, וועלכע דיא תורה ניט
 האבען, פאן נאטור טהוען, דאס וואס דיא תורה זאגט, אזוי
 15 ווינען (ווענען) זיי, וועלכע האבען קיין תורה ניט, זיך אליין איין
 תורה, בעווייזען זיי דאך, וויא דיא מעשים פאן דער תורה אין
 זייער הארצען געשריבען איז, ווייל זייער געוויסען זיין בענווייז
 דערצו ניט און דיא געדאנקען אנדערע פערקלאנען (מחייב)
 16 אנדערע אויך ענטשולדיגען, פאר דעם טאג, ווען נאטט וועט
 משפטן, וואס איי דעם מענשען פערבארנען איז, דורך זינע
 17 המשיח אזוי וויא מײן בשורה טובה, ווען אבער דוא רופסט
 18 זיך איר אן און פערלאזט זיך אויף דער תורה, און בעריהמסט
 זיך מיט נאטט, און קענסט זיין ווילען, און פערשטייט דעם
 19 תוכו, דורך זיין בילדונג אין דער תורה, און גלויבסט צו זיין
 איין פיהרער פאר בלינדע, איין ליכט פאר דיא וועלכע ווינען
 20 (ווענען) אין דער פינסטערנעס, איין דערצייהער פאר אונפער-
 שטענדיגע, איין לעהרער פאר ניט קיין דערנוואקסענע, ווייל דוא
 האסט דיא דערקענטענעס און דעם אמת ריכטיג אין דער תורה.
 21 נון דוא, וועלכער דוא אנדערן לעהרנסט, לעהרנסט זיך אליין
 ניט? דוא פערדינסט (דרשןסט) ניט צו גנבענען, און דוא
 22 גנבעסט? דוא פערביטעסט נאור, און ביסט מנאף? דוא

רומיים ב ג

- פֿעראַנווייַרדיגסט געמאַצענבילדער, און פֿערויפֿסט טעמפלען
 (בְּתֵי מִקְדָּשִׁים)? דוא, וועלכער דוא פֿעריהמסט דִּיך מיט דער ²³
 תּוֹרָה, ביסט דוא נאָמט מַחֲלֵל דוֹרֵךְ אִיהֶר עוֹבֵר וַיֵּין? נאָמטעם ²⁴
 נאָמען ווערט דאך דוֹרֵךְ אִיִּךְ צווישען דיא גוים געלעסמערט,
 וויא עס שטעט געשריבען. יא מל ויין זיך איז איין גוטע זאך, ²⁵
 ווען דוא ביסט מקנים דיא תּוֹרָה: ביסט דוא אָבֵער אִיין עוֹבֵר
 אויף דער תּוֹרָה, אזוי אִי ²⁶ ויין מל ויין צו איין הפך געווארן.
 ווען נון דער ניט געמל'טער היט דיא צדקות פֿאַן תּוֹרָה, וועט ²⁶
 איהם דען ניט ויין ניט געמל'ט ויין פֿאַר געמל'ט צונערעכענט
 ווערען? יא דער וועלכער איז קערפֿערליך ניט געמל'ט, וועלכער ²⁷
 איז דיא תּוֹרָה מקנים, וועט דִּיך משפֿטן, וועלכער דוא מיט דיא
 אוֹתוֹת (פֿאַן דער תּוֹרָה) און דאס מל ויין ביסט עוֹבֵר אויף דער
 תּוֹרָה. אִיין איד איז ניט דער, ווער עס שיינט פֿאַר דיא אויגען ²⁸
 צו ויין, מל ויין איז עס ניט, וואס מען אויף דעם פֿלייש (לייב)
 זעהט. נור אִיין איד איז, דער ווער עס אין פֿערבאַרגענעס איז, ²⁹
 און מל ויין איז, ווען דאס איז אין דער האַרץ געשעהען, אין דעם
 גייסט, ניט נאָך בוכשטאב (וויא עס איז געשריבען), וואו דער
 שִׁבַּח קומט פֿאַן מענשען, נור פֿאַן נאָמט.
 מיט וואס איז דער איד בעסער? אָדער וואס האט דאס מל ג
 ויין פֿאַר אִיין נוצען? דאך פֿיל, אִין יעדער אופן. צום ערשטען, ²
 דאס וי איז נאָמטעס רייד אָנגעטרויט געווארן. אָדער וויא ווען ³
 געלעבט ווינען (ווענען) ניט טריי געווענען, זאל וויערע ניט טרייקייט
 נאָמטעס טרייקייט מבטל ויין? חלילה. עס זאל נור הייסען: ⁴
 נאָמט איז אַמֶת, אלע מענשען ווינען (ווענען) ליגנער. וויא עס
 שטעהט געשריבען: כְּדִי דוא זאלסט גערעכטפֿארטִיגט ווערן מיט
 דיינע ווערטער, און זאלסט רעכט האָבען, ווען מען מיט דיר ⁵
 שטרייטעט, ווען אָבֵער אויגערע אונגערעכטיגקייט שטעלט
 פֿעסט דיא גערעכטיגקייט נאָמטעס, וואס זאנען מיר דערצו?
 ווערט דען דעריבער נאָמט אונגערעכט, ווען ער משפֿט מיט
 צאָרן? (איך רייד עס וויא דיא מענשען ריידען.) חלילה: ווען ⁶
 אזוי, וויא וועט דען נאָמט דיא וועלט משפֿטן? יא ווען אָבֵער ⁷
 נאָמטעס וואהרהייט איז דוֹרֵךְ מִיין ליגען שטארקער געווארען

כדי ער זאל העררליך ווערן, פאר וואס דען זאל איך נאך
 8 דאמאלסט וויא איין וינדער געמשפט ווערן? קען עס דאמאלסט
 ניט גילטן, אזוי ווערען מיר געלעסטערט און פאן איין געוויסען
 צד בעשולדיגט, דאס מיר זאגען: מיר זאלען ביזנעס טאן, כדי
 עס זאל דערפון גוטעס ארויסקומען? נון, יענע האבען איהר פסק,
 9 על פי דין, וואס דען? מיר וויינען (וענען) בעסער פאן ווי?
 אייגענטלאך נאר ניט. דען מיר האבען שוין פריהער פארקלאנט
 דיא איידען אזוי גוט וויא דיא גריבען: דאס ווי אלע וויינען (וענען)
 10 אונטער דער וינד, אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: עס איז
 11 קיין גערעכטער ניט דא, ניט איינער, עס איז קיין פערשטענדיגער
 12 ניט דא, קיינער ניט ווער נאך נאמט פרעגט, אלע האבען
 אפגעווייכט, קיינער טויג ניט, עס איז קיינער ניט דא, ווער עס
 13 גוטעס טהוט, איינער אויך ניט, ווייזער האלו איז איין אפענער
 קבר, מיט ווייזער צונג נארען ווי אב; שלאנגען גיפט איז הינטער
 14 ווייזערע ליפען, ווייזער מויל איז פול מיט פלוד און ביטערקייט;
 15 דיא פיס איילען בלוט צו פערניסען, צושטערונג און פארדארבענעס
 16 איז אויף ווייזערע ווענען; און דעם וועג פאן פריידען קענען ווי ניט,
 17 נאמטעס פורכט איז פאר ווייזערע אויגען ניט דא, מיר וויינען
 18 אבער: דאס וואס דיא תורה זאגט, זאגט זיא יענע, וועלכע וויינען
 19 (וענען) אין דער תורה: כדי יעדער מויל זאל פערשטאפט ווערן
 20 און דיא נאנצע וועלט ביי נאמט שולדיג ויין זאל, דעריבער, כדי
 פאן דיא מעשים פאן דער תורה זאל פאר איהם ניט גערעכט
 21 פארמינט ווערן, דאס וואס עס פלייש הייסט, דען דאס וואס
 דורך דער תורה קומט, איז דערקענטענעס דער וינד, נון אבער
 איז נאמטעס גערעכטיגקייט אנפלעקט געווארען חוץ דער תורה,
 22 בעווייזען געווארען פאן דער תורה וויא פאן דיא גביאים, דאס
 איז, נאמטעס גערעכטיגקייט דורך דעם גלויבען אין ישוע המשיח,
 פאר אלעמען, וועלכע גלויבען, דען קיין אונטערשייד ניט עס
 23 ניט: געווינדיג האבען ווי אלע און עס פעהלט ווי דיא הערר-
 24 ליכקייט נאמטעס, ווי וועלען אבער גערעכט ווערן אויף
 געשענקטער ארט דורך וויינע גנאדע, דורך דער אויסלייוונג וועלכע
 25 איז אין ישוע המשיח, וועלכען נאמט האט אויפגעשטעלט פאר

רומיים ג ד

איין קרבן כפרה דורך דעם גלויבען אן ויין בלוט, כדי ער זאל וויינע גערעכטיגקייט דערווייזען אין דער פארנעמונג דער ווינדען. וועלכע וויינען (ווענען) פריהער געמאן געווארען אין דויער צייט, וויא נאטט האט מיט סכלנות געפיהרט אום צו בעווייזען וויינע גערעכטיגקייט אין דער יעצטיגער צייט אזוי: כדי ער זאל גילטען פאר דעם, וועלכער גערעכט איז, און וועלכער גערעכט מאכט דעם, ווער עס איז פאן ישוע'ס גלויבען. וואו בלייבט דא דיא 26 בעריהמער? עס איז אויס מיט איהר. דורך וואס פאר איין תורה? דורך איין תורה פאן מעשים? ניין, נור דורך דער תורה פאן אמונה. דעריבער דענקען מיר, דאס דער מענטש ווערט 28 דורך דעם גלויבען אן דיא מעשים פאן דער תורה גערעכט פארטיגט. אדער איז נאטט נור דער נאטט פאן אידען? איז ער 29 ניט אויך פאן דיא גוים? יא געוויס אויך פאן דיא גוים. ווען עס אנדערס דאס ער איין נאטט איז אזוי וועט ער גערעכט מאכען דיא געמילטע פאן דעם גלויבען און דיא ניט געמילטע דורך דעם גלויבען. קומט אבער דערפון ארויס, דאס מיר וויינען 31 (ווענען) דיא תורה מבטל דורך דעם גלויבען? חלילה, נור מיר שטעלען איהר אויף.

וואס זאלען מיר נון זאגען פאן אברהם'ען אונזערן עלטער ד פאטער וואס האט ער נאך דעם פלייש דערגרייכט? אין פאל, 2 ווען אברהם וואלט פאן מעשים גערעכטפארטיגט געווארען, אזוי וואלט ער געהאט זיך מיט עמנואל צו בעריהמען. אבער ניט פאר נאטט: דען וואס זאגט דיא שריפט (תנ"ך)? אברהם אבער 3 האט געגלויבט אן נאטט, און עס איז איהם צו איינע גערעכטיגקייט גערעכנט געווארען. האנדעלט עס זיך אום מעשים צו מאן, אזוי 4 ווערט דער לויין ניט צוגערעכענט פאר איינע גנאדע, נור פאר איין חוב. ביי דעם אבער, ביי וועלכען עס האנדעלט זיך ניט אום 5 וויינע מעשים, נור אום ויין אמונה אן דעם, וועלכער רעכטפארטיגט דעם רשע, דעם ווערט ויין גלויבען פאר איינע גערעכטיגקייט גערעכענט. וויא אויך דוד האלט דעם מאן פאר ועליג, וועלכען 6 נאטט רעכענט גערעכטיגקייט אן מעשים: ועליג וויינען (ווענען) ווי, 7 וועלכען דיא פשעים וויינען פערנעבען און דיא ווינדען וויינען

8 צונערדעקט. ועליג איז דער מאן, וועלכען דער הערר וויינע וינדע
 9 ניט צורעכענט. נון דינע עליגפרייונג, געהט עס אויף דיא גע'מל'טען
 אדער אויך אויף דיא ניט גע'מל'טען? מיר האלטען ויך אן דעם
 פסוק: דער גלויבען איז אברהם'ען פאר איינע גערעכטיגקייט
 10 גערעכענט געווארען. וויא איז עס איהם נון צונערעכענט געווארען?
 ווען ער איז שוין גע'מל'ט געווענען אדער ווען ער איז נאך ניט
 גע'מל'ט געווענען? ניט ווען ער איז שוין גע'מל'ט געווענען, נור ווען
 11 ער איז נאך ניט גע'מל'ט געווענען. און דעם צייכען פאן מל ויין
 האט ער ראמאלסט מקבל געווענען צום וינעל (חתימה) פאן ווינע
 צדקות דורך דעם גלויבען, וועלכען ער האט געהאט ווען ער איז
 ניט גע'מל'ט געווענען, כדי דאס ער זאל ויין איין פאטער פאר
 12 אלעמען, וועלכע גלויבען ניט גע'מל'טערהייט, אזוי וויא אויך איין
 פאטער פאן דיא גע'מל'טע, דאס איז פאר דיא, וועלכע ניט נור
 גע'מל'ט ווינען (נענען), נור געהען אויך אין דיא שטענען פאן דעם
 גלויבען, וועלכען ער, אויגער פאטער אברהם, איידער ער איז
 13 גע'מל'ט געווענען האט געהאט. דען דיא הבטחה, וועלכע אברהם
 אדער ויין זאמען (רע) האט מקבל געווענען, דאס ער זאל דיא
 וועלט צו איין ירושה האבען, איז ניט דורך דער תורה צוואמען
 געבראכט געווארען, נור דורך דיא גערעכטיגקייט פאן דער אמונה.
 14 ווינען דיא וועלכע האבען דיא תורה דיא יורשים, אזוי איז עס מיטן
 15 גלויבען נארגנישט, אויס מיט דער הבטחה. דען דיא תורה פיהרט
 צום צארען; וואו אבער עס איז קיין תורה ניט דא, דא איז אויך
 16 קיינע עברה ניט דא. דעריבער ווינען (נענען) עס דיא פאן דעם
 גלויבען, כדי עס זאל דורך גנאדע ויין, כדי דיא הבטחה זאל פעסט
 ויין פאר דעם גאנצען זאמען (רע), ניט נור פאר דיא וועלכע
 ווינען פאן דער תורה, נור אויך פאר דיא וועלכע ווינען פאן
 17 אברהם'ס גלויבען, וועלכער איז אויגער אלעמעס פאטער. (וויא
 עס שטעהט געשריבען: איך האב דייך צום פאטער פאן פילע
 פעלקער געשטעלט) פאר דעם נאטט וועלכען ער האט געגלויבט,
 וועלכער מאכט לעבעדיג דיא שויטע, און מאכט איין יש (עטוואס)
 18 מאין (פאן נארגנישט). וועלכער אן איין האפענונג צום האפען האט
 דארינען געגלויבט. דאס ער וועט איין פאטער פאן פילע פעלקער

רומיים ד ה

- וויין אין דיא ווערמער? אוי ואל דיין נאמען (ורע) וויין. און עס
 האט ויין גלויבען ניט געשאדעט, אפילו ווען ער איז געוואר געווארען
 דאס ויין לייב איז וויא אָנגעשטארבען (ער איז דאך געוויס
 הונדערט יאהר אלט געווענען) און אויך אוי דיא אָנגעשטארבענ-
 קייט פֿאַן שָרָה'ס מוטער לייב. ער האט אָבער זיך ניט געלאָזען
 טועה ויין דורך אוינגלויבען אין גאטסעס הַבְּטָחָה. ער איז נור
 שטארק אין דעם גלויבען געבליבען, גאטט לויבענדיג און פול
 מיט פֿערזיכערונג, דאס ער, וואס ער האט פֿערשפּראכען, קען עס
 אויך אויספֿיהרען. דעריבער איז עס איהם אויך פֿאַר איינע
 גערעכטיגקייט גערעכענט געווארען. דיוועס איז אָבער ניט פֿאַן
 וויינעטווענען אליין געשריבען געווארען, דאס עס איז איהם
 פֿאַררעכענט געווארען. נור אויך פֿאַן אוינערטווענען, עס ואל אויז
 פֿאַררעכענטווערן, ווען מיר גלויבען אין דעם. וועלכער האט אוינערן
 העררן ישוע'ן פֿאַן דיא טויטע אויפֿגעוועקט. וועלכער איז
 אהינגעגעבען געווארן, וועגען אוינערע זינדען און אויפֿגעוועקט
 געווארן כדי מיר זאלען גערעכטפֿארטיגט ווערן.
 דעריבער ווייל מיר וויינען גערעכטפֿארטיגט געווארן דורך ה
 דעם גלויבען לאָזען מיר זיך האלטען אין דעם פֿרידען מיט גאטט
 דורך אוינערן העררן ישוע המשיח. דורך וועלכען מיר האָבען
 דעם צוואנג צו דינע גנאדע אין וועלכער מיר שטעהען דערהאלטען,
 און לאָזען מיר אויז פֿעריהמען מיט דער האַפֿענונג פֿאַן גאטסעס
 הערליכקייט. אָבער ניט מיט דיוועס אליין, נור לאָזען מיר
 אויז אויך פֿעריהמען מיט דַּחְקוֹת, וויסענדיג, דאס דַּחְקוֹת ווירקט
 א״ם סבָּלָנוֹת. סבָּלָנוֹת אָבער פֿעשטעהונג (ביי איין נסיון).
 דיא פֿעשטעהונג אָבער האַפֿענונג, דיא האַפֿענונג אָבער לאַזט ניט
 צו שאַנדע ווערן, ווייל גאטסעס ליבע איז אויסגעגאסען אין אוינערע
 הערצער, דורך דעם רוח הקדש, וועלכער איז אויז געגעבען
 געווארען: איז דאך דער משיח אין דער צייט פֿאַן אוינערע
 שוואַכקייט, פֿאַר רשעים, אין דעם טויט געגאנגען. קאס געמט
 איינער אויף זיך צו שטארבען פֿאַר איין צדיק: דאך קען זיך נאך
 פֿאַרט איינער דארויף פֿעשליסען, פֿאַר איינע גוטע זאך איז דעם
 טויט אריין צו געהן. גאטט אָבער בעווייזט וויינע ליבע צו אויז

דערמיט, דאס דער משיח איז פאר אונז געשטארבען, ווען מיר
 9 וויינען (זענען) נאך ווינדער געוועזען. מיט וויפיל מעהר וועלען
 מיר יעצט, ווען מיר וויינען דורך ויין בלוט גערעכטפארטיגט,
 גערעטעט ווערן דורך איהם פאן דעם צארנגעריכט (משפט
 10 חרוץ). ווען מיר וויינען מיט גאט נתרצה (באויליגט) געווארן
 דורך דעם טויט פאן ויין זאהן, ווען מיר וויינען פיינד געוועזען, מיט
 וויפיל געוויסער וועלען מיר גערעטעט ווערן דורך ויין לעבען, ווען
 11 מיר זענען מרוצה (באויליגטע). און ניט נור דאס אליין, נור מיר
 מעגען אונז אויך מיט גאט בעריהמען דורך איינערן העררן ישוע
 המשיח, דורך וועלכען מיר האבען יעצט דיא הרצאה (באויליגונג)
 12 מקבל געוועזען. דעריבער וויא דורך איין מענשען איז דיא
 וינדע אין דער וועלט געקומען און דורך דיא וינדע דער טויט, און
 דער טויט האט זיך אויף אלע מענשען פארברייטעט, ווייל ווי
 13 האבען אלע געווינדט. דען וינדע איז אין דער וועלט געוועזען,
 אויך שוין פאר דער תורה: ווען אויך זיא איז ניט גערעכענט
 14 געווארן, ווייל עס איז קיינע תורה ניט געוועזען. דאך האט דער
 טויט פאן אדם צו משה'ען געהערשט אויך איבער דיא,
 וועלכע האבען ניט געווינדט אויף דעמאלטענען ארט עובר צו
 ויין אויף איין מצוה, וויא אדם, וועלכער איז דער פארבילד (דמיון)
 15 פאן דעם, וועלכער עס האט געזאלט קומען, געוועזען. דאך גיין,
 ביי דער מתנה פאן דער גנאדע איז עס ניט אזוי וויא ביי דער
 וינדע: וויינען (זענען) דארטן געשטארבען פילע דורך דער וינד
 פאן איינעם, אזוי אויך האט זיך גאטעס גנאדע און דער געשיינק
 דורך דיא גנאדע פאן דעם איין מענשען ישוע המשיח נאך גאנץ
 16 אנדערס אן פילע רייד געווינען; און עס איז אנדערס ביי דער מתנה,
 וויא דארטן, וואו דער איין וינדער דיא סבה איז, דארטן איז עס
 דער איינער, פאן וועלכענעם משפט דיא פארשולדיגונג ארויסגעהט:
 דא וויינען עס פילע חטאים, פאן וועלכע דיא מתנה פאן דער גנאדע
 17 צום גערעכטווערן פיהרט ארויס. האט דורך דער וינד פאן דעם
 איינעם דער טויט וויא איין קעניג געהערשט אט דורך דעם איינעם,
 אזוי אויך ווערן איינגעקעהרט דיא, וועלכע האבען דיא פילקייט
 פאן דער גנאדע און דיא מתנה פאן דער גערעכטיגקייט מקבל

רומיים ה ו

- גענוועזען, אליין וויא קעניגע העררשען אין לעבען דורך דעם איינעם
ישוע המשיח. נאך דווען זינען קומט עס אויס: וויא דורך איין
18 וינדער איז עס פאר אלע מענשען צו דער פארשולדיגונג געקומען,
אזוי אויך דורך איין גערעכטיגקייט קומט דיא גערעכטפארטיגקייט
פאן לעבען פאר אלע מענשען. ווייל, וויא דורך דעם ניט געהארקען
19 פאן דעם איינעם מענשען ווינען (זענען) פילע וויא וינדער אהינד
געשטעלט געווארן, אזוי אויך דורך דעם געהארקען פאן דעם איינעם
וועלען פילע וויא גערעכטע אהינגעשטעלט ווערן, דיא תורה אבער
20 איז דא צווישען אריינגעקומען, כדי דיא וינדע זאל פול ווערן, וואו
אבער דיא וינדע איז פול געווארן. דא איז דיא גנאדע נאך פיל
מעהרער געווארן. כדי, אזוי וויא דיא וינדע האט געהעררשט אין
21 דעם טויט, אזוי אויך זאל דיא גנאדע העררשען דורך גערעכטיג-
קייט צום עוויגען לעבען דורך ישוע המשיח אינגערן העררן.
וואס זאלען מיר דען זאנען? זאלען מיר ביי דער וינדע בלייבען, 1
כדי דיא גנאדע זאל גרעסער ווערן? חלילה. מיר, וועלכע מיר
2 זענען דער וינדע אפגעשטארבען, וויאזוי זאלען מיר נאך אין דער
וינדע לעבען? אדער ווייסט איהר ניט, דאס מיר אלע, דיא מיר
3 ווינען אין ישוע המשיח געטובל'ט געווארען, זענען געטובל'ט
געווארען אין זיין טויט? אזוי ווינען מיר מיט איהם בעגראבען
4 געווארען, דורך דער טבילה אין זיין טויט. כדי, וויא דער משיח איז
אויפגעוועקט געווארען פאן דיא טויטע דורך דיא העררליכקייט פאן
5 פאטער, אזוי זאלען אויך מיר אין איין זיינען לעבען געהן. דען אזוי
וויא מיר ווינען אין דעם בילד פאן זיין טויט איינגעוואקסען געווארען,
6 אזוי וועט עס אויך מיט זיין אויפשטעהונג געשעהען. ווייל מיר
ווייסען, דאס אונזער אלטער מענש איז מיט איהם געקרייצט
געווארען. כדי דער לייב פאן וינדע זאל צושטערט ווערען, כדי מיר
7 זאלען ניט מעהר קנעכט פאן דער וינדע זיין. דען ווער עס איז
8 געשטארבען, דער איז בעפרייט פאן דער וינדע. ווינען מיר מיט
דעם משיח געשטארבען, אזוי גלויבען מיר, דאס מיר וועלען אויך
9 מיט איהם לעבען. דען מיר ווייסען, דאס דער משיח, נאכדעם וויא
ער איז פאן דיא טויטע אויפגעוועקט געווארען, שטארבט ניט מעהר;
10 דער טויט האט מעהר קיין מאכט ניט איבער איהם. דען זיין

שטארבען: איז געווען איין מאל פאר אלע מאל פאן דער וינדע
 11 געשטארבען; ויין לעבען: איז איין לעבען פאר נאטט. אזוי רעכענט
 איהר אייך אויך, דאס איהר זענט טויט פאר דער וינדע, אבער
 12 לעבענדיג פאר נאטט אין ישוע המשיח. דעריבער זאל דיא וינדע
 ניט דעררשען אין אייערען שטערבליכען לייב, איהר זאלט איהם
 13 געהארבען אין וויינע תאוות. ניט ניט אייערע גלידער צו דער וינדע
 פאר איין וואפען פאן אומרעכט; נאר ניט אייך אליין נאטט איבער,
 אזוי וויא דיא, וועלכע זענען פאן טויט צום לעבען געקומען, און
 14 אייערע גלידער פאר איין וואפען פאן גערעכטיגקייט צו נאטט. דען
 דיא וינדע וועט איבער אייך קיין געוועלטיגקייט ניט האבען; דען
 איהר זייט ניט אונטער דער תורה, נור אונטער דער גנאדע.
 15 וואס דען? זאלען מיר וינדיגען, ווייל מיר זענען ניט אונטער דער
 16 תורה, נור אונטער דער גנאדע? חלילה. ווייסט איהר דען ניט,
 וועמען איהר ניט אייך איבער פאר קנעכט צו געהארבען, דעם זענט
 איהר פארשריבען פאר קנעכט צו געהארבען, סיי פאן דער וינדע
 צום טויט, סיי פאן דער געהארבאמקייט צו דער גערעכטיגקייט?
 17 אבער נאטט צו דאנקען, דאס איהר זייט אפילו געוועזען דיא קנעכט
 פאן דער וינדע, אבער איהר זענט פאן הארצען געהארבאמ
 געווארען צום מוסטער פאן דער לעהרע, צו וועלכער איהר זייט
 18 געבראכט געווארען. דאס איהר זענט פאן דער וינדע בעפרייט
 19 געווארען און צו קנעכט פאן דער גערעכטיגקייט געווארען. איך
 רעדע אויף דעם שטיינער פאן מענשען, וועגען דער שוואכקייט פאן
 פאן אייער פלייש. אזוי וויא איהר האט אייערע גלידער אהינגעגעבען
 אין דעם דינסט פאן אונרייניגקייט און עובר צו ויין דיא עברה, אזוי
 זאלט איהר דיוע גלידער אהינגעגעבן אין דעם דינסט פאן גערעכטיג-
 20 קייט צו הייליגונג. דען ווען איהר זייט געווען קנעכט פאן דער וינדע, אזוי
 21 זענט איהר פריי געוועזען פאן דער גערעכטיגקייט. וואס האט איהר
 דאמאלסט פאר פרוכט געהאט? אזעלכע, מיט וועלכע איהר זיך
 22 זעצט שעמט; ווייל דאס ענדע פאן זיי איז דער טויט. זעצט אבער,
 ווייל איהר זענט בעפרייט פאן דער וינדע, און זייט נאטטעם
 קנעכט, האט איהר פרוכט צו הייליגונג, דער ציל אבער איז דאס
 23 עוויגע לעבען. דען דער שבר פאן דער וינדע איז דער טויט,

- אָבער דיא געדינע מתנה פֿאַן נאָמט איז עוויגעס לעבען אין
אונזערן העררן ישוע המשיח.
- ווייסט איהר דען ניט, ברידער (איך רעד דאך מיט מענשען, ו
וועלכע קענען דיא תורה) דאס דיא תורה העררשט איבער דעם
מענשען, אזוי לאנג ווילאנג ער לעבט? דיא פֿעהרדיראטע פֿרוי איז 2
על פי דין תורה אן דעם לעבעדיגען מאן געבונדען; ווען אָבער דער
מאן שטארבט, אזוי איז ויא פֿריי נאך דער תורה פֿאַן איהר מאן.
דעריבער, וויא לאנג דער מאן לעבט, הייסט ויא איין נאָפֿת ווען 3
ווא האט איין אנדערען מאן; שטארבט דער מאן, אזוי איז ויא פֿריי
פֿאַן דער תורה, און ווען ויא האט איין אנדערען מאן, איז ויא שוין
ניט מעהר קיין נאָפֿת. אזוי אויך וייט איהר, מיינע ברידער, 4
געמייטעט פֿאַר דער תורה דורך דעם לייב פֿאַן דעם משיח, כדי
איין אנדערען צו געהערען, צו דעם, וועלכער איז פֿאַן דיא טויטע
אויפֿגעוועקט געווארען, כדי מיר זאלען בריינגען פֿרוכט צו נאָמט.
דען ווען מיר זענען אין פֿלייש געוועזען, אזוי האָבען דיא תאָות פֿאַן 5
דיא וינדען, וועלכע האָבען דורך דער תורה געוויקלט אין אונזערע
גלידער, צו בריינגען פֿרוכט פֿאַר דעם טויט. נון אָבער ווינען מיר 6
פֿריי פֿאַן דער תורה, ווייל מיר ווינען געשטארבען פֿאַן דאס, דורך
וואס מיר ווינען געבונדען געוועזען, אזוי דאס מיר נון דינען אין איין
גייט און ניט אין דעם אלטען פֿאַן דעם בוכשטאב (ארת).
וואס דען זאלען מיר זאָגען? איז דיא תורה איין וינד? חלילה, 7
אָבער איך וואלט ניט דערקענט דיא וינד, ווען ניט דורך דער תורה.
ווייל איך וואלט פֿאַן קיין תאָה ניט געוואוסט, ווען דיא תורה וואלט
ניט געזאגט: לא תחמוד (דוא זאלסט ניט געלוקסען); דיא וינדע 8
אָבער האט דיא מצוה גענוצט, אום אלע תאָות אין מיר צו וועקען;
דען אן דער תורה איז דיא וינדע טויט. פֿריהער האב איך געלעבט 9
אן דער תורה; וויא אָבער דיא מצוה איז געקומען, אזוי איז דיא
וינדע גיי בעלעבט געווארען, פֿאַר מיר אָבער דער טויט. און 10
אזוי איז דיא מצוה, וואס איהר צוועק איז דאס לעבען, פֿאַר מיר
צום טויט געווארען. ווייל דיא וינדע האט גענוצט דיא מצוה, מיך 11
דורך איהר אָבצונארען און צו טייטען. נון קומט עס אויס: דיא 12
תורה איז הייליג, דיא מצוה איז הייליג, גערעכט און גוט. איז דען 13

דאס וואס עס איז גוט מיר צום טויט געווארען? חלילה, נור דיא
 וינדע איז עס געוועזען; ויא נאל וויא איין וינד אנפלעקט ווערען,
 ווייל ויא האט מיר דורך דיא גוטעס דעם טויט אויסגעוויקלט, כדי
 דיא וינדע נאל דורך דיא מצוה זעהר וינדיג ווערען, דען מיר ווייסען,
 דאס דיא תורה איז גייסטליך (רוחנית); איך אבער בין פאן פלייש
 (גשמית), פארקויפט אינטער דער וינדע, ווייל וואס איך פיהר
 אויס, ווייס איך ניט, דען ניט דאס וואס איך וויל טהוע איך, נור
 דאס וואס איך האב פיינד, דאס טהוע איך, און ווען איך טהוע
 דאס אבער גענען מיין ווילען, אזוי בין איך מודה דאס דיא תורה
 איז גוט; דאמאלסט אבער בין איך עס ניט, וועלכער פיהרט אויס,
 נור דיא וינדע טהוט עס, וועלכע אין מיר וויינט, איך ווייס, דאס
 אין מיר, דאס הייסט אין מיין פלייש, וויינט קיין גוטעס ניט, ווייל
 איך האב דעם וועלען, אבער דיא אויספיהרונג פאן גוטעס האב
 איך ניט, דען דיא גוטעס, וואס איך וויל, טהוע איך ניט, נור
 דאס בענע, וואס איך וויל ניט, דאס טהוע איך, ווען איך אבער
 דאס טהוע, וואס איך וויל ניט, אזוי בין ניט איך עס שוין מעהר,
 וועלכער עס פיהרט עס אויס, נור דיא וינדע טהוט עס, וועלכע
 אין מיר וויינט, דעריבער געפין איך איין גענען, אינטער וועלכען
 איך שטעה: דאס ווען איך וויל גוטעס טאן, אזוי איז דאס בענע
 אין מיר פאראן, דען נאך מיין איגענווייניגסטען מענשען נאך בין
 איך מיט פרייד מסכים צו נאטעס תורה, אבער איך זעה איין
 אנדער גענען אין מייע גלידער, וועלכעם שטרייט אנטקעגען דעם
 גענען פאן מיין שכל און זעצט מיך געפאנגען אין דעם גענען פאן
 דער וינדע, וועלכעם איז אין מייע גלידער, אה, איך אונגליקליכער
 מענש, ווער וועט מיר דערליינען פאן דעם לייב פאן טויט? איך
 דאנק נאט דורך אונזערען העררן ישוע המשיח, עס איז אזוי:
 איך פאר מיר דינע מיט מיין פארשטאנד נאטעס תורה, מיט
 דעם פלייש אבער דעם גענען פאן דער וינדע.
 ח דעריבער איז עס זעצט קיין פארמשפטיגט מעהר ניט דא
 פאר דיא, וועלכע עס וויינען אין ישוע המשיח, פאר דיא, וועלכע
 געהען ניט נאך דעם פלייש, נור נאך דעם גייסט, ווייל דאס
 גענען פאן דעם גייסט פאן לעבען אין ישוע המשיח האט מיך

רומיים ח

פֿרײַ געמאכט פֿאן דעם גענעזן פֿאן דער וינדע און פֿאן דעם טויט.
 דען וואס דיא תורה האט ניט געקענט, ווייל זיא איז שוואך
 גענועזען דורך דאס פֿלייש, האט נאָט, דורך דעם וואס ער האט
 ויין זאהן געשיקט אין דעם געשמאלט פֿאן וינדיגען פֿלייש און פֿאן
 וועגען דער וינדע, דיא וינדע אין פֿלייש פֿאר'משפֿט. כִּדִּי דיא
 גערעכטיגקייט פֿאן דער תורה זאל דערפֿילט ווערען אין אונז,
 וויבאלד מיר ניט געהען נאך דעם פֿלייש, נור נאך דעם גייסט.
 ווייל ווער נאך דעם שטיינער פֿאן פֿלייש איז, דער זוכט דאס
 פֿלייש'ס ציל, ווער נאך דעם שטיינער פֿאן גייסט איז, דער זוכט
 דעם גייסט'ס ציל. ווייל דיא געזונג פֿאן דעם פֿלייש איז דער
 טויט, דיא געזונג פֿאן גייסט אָבער איז לעבען און פֿרידען; ווייל
 דיא געזונג פֿאן דעם פֿלייש איז איין פֿינדשאפט אנטקעגען נאָט;
 ווייל עס איז ניט אונטערטעניג נאָט'סעם תורה, און זיא קען עס
 אויך ניט; ווער עס אין דעם פֿלייש (וויא) אין דער היים איז, קען
 נאָט ניט געפעלען. איהר אָבער ווייט ניט אין דעם פֿלייש (וויא)
 אין דער היים, נור אין גייסט, ווען נאָט'סעם גייסט וויינט אין
 אַמת'ען אין אייך; ווער אָבער דעם גייסט פֿאן דעם משיח'ן ניט
 האט, דער איז ניט וויינער. איז אָבער דער משיח'ן אין אייך, אזוי
 איז דער לייב טויט, פֿאן דער וינדע וועגען, דער גייסט אָבער,
 לעבענדיג, פֿאן דער גערעכטיגקייט. וויינט אָבער דעם גייסט
 אין אייך, דער וואס האט ישוע'ן פֿאן דיא טייטע אויפֿגעוועקט, אזוי
 וועט ער, דער וואס האט דעם משיח'ן פֿאן דיא טייטע אויפֿגעוועקט,
 אויך איינערע שטערפֿליכע לייבער דורך ויין גייסט וואס וויינט
 אין אייך לעבענדיג מאַכען. דעריבער, פֿרידער, זענען מיר
 שולדיג ניט דעם פֿלייש, דאס מיר זאלען לעבען נאך דעם פֿלייש.
 דען ווען איהר לעבט נאך דעם פֿלייש, אזוי וועט איהר שטארבען.
 ווען אָבער איהר טייטעט דורך דעם גייסט דיא מעשים פֿאן איינער
 לייב, אזוי וועט איהר לעבען. ווייל אלע, וועלכע עס ווערען
 דורך נאָט'סעם גייסט געפֿיהרט, דיא וויינען נאָט'סעם קינדער. דען
 איהר האט ניט מקבל גענועזען דעם גייסט פֿאן קנעכטשאפט,
 איהר זאלט ווידער דארפֿען מורא האבען, נור איין גייסט פֿאן
 קינדער האט איהר מקבל גענועזען, דורך וועלכען מיר רופֿען:

- 16 אבא, פאטער. דער גייסט אליין זאגט עדות מיט אונזערען גייסט,
 17 דאס מיר זענען דיא קינדער נאטמעס. ווינען מיר אבער קינדער,
 אזוי זענען מיר אויך יורשים: יורשים פאן נאטט (וויין נחלה). און
 שותפות'ע יורשים מיט דעם משיח, ווען מיר מיט איהם ליידען,
 18 כדי מיר זאלען אויך מיט איהם פערהעררליכט ווערען. ווייל
 איך האלט, דאס דיא ליידען פאן יעצט ווינען ניט ווערט (פאר-
 גלייכט צו ווערען) אנמקענען דיא העררליכקייט, וועלכע עס וועט
 19 לעתיד אין אונז אנפלעקט ווערען. דען דיא ווארטענדיגע האפענונג
 פאן דער בעשעפענעס ווארט אויף דיא אנפלעקונג פאן דיא
 20 קינדער נאטמעס. דען דיא בעשעפענעס איז געוועזען צום
 פארנעקן אונזערענאופען, ניט מיט איהרעס ווילען, נור אום
 וויין ווילען, דער ווער עס האט איהר אונזערנענאופען אויף דער
 21 האפענונג. דאס אויך זיא, דיא בעשעפענעס, וועלכע דינט צו דער
 פארדארבענעס, זאל בעפרייט ווערען צו דער פרייקייט פאן דער
 22 העררליכקייט פאן דיא קינדער נאטמעס. ווייל מיר ווייסען, דאס
 דיא נאנצע בעשעפענעס צוזאמען זיפצט און איז אין שרעקען ביז
 23 יעצט. און ניט נור דאס, נור אויך מיר אליין, וועלכע מיר האפען
 דיא ערשטע מתנה פאן דעם גייסט, זיפצען אין ווי אליין אין דער
 דערנאכטונג אונזער רעכט פאן קינדער, דיא אויסלייוונג פאן
 24 אונזער לייב. דען דורך דיא האפענונג ווינען מיר גערעטעט,
 האפענונג אבער, וועלכע מען זעהט, איז קיינע האפענונג ניט. דען
 דאס וואס מען זעהט, צו וואס זאל מען עס דארף האפען?
 25 האפען מיר אבער אויף דאס, וואס מיר ניט זעהען, אזוי ווארטען
 26 מיר דארף מיט געדולד. דאס גלייכען אבער העלפט אויך דער
 גייסט אונזערע שוואכקייטען. דען מיר ווייסען ניט ריכטיג וואס
 מיר זאלען מתפלל וויין; דא קומט דער גייסט אליין אריין און
 27 בעט מיט זיפצען, וועלכע מען קען ניט אויסרעדען. דער אבער,
 וועלכער דיא הערצער פארשט אויס, ווייס וואס דער גייסט וויל,
 28 ווייל ער בעט נאך נאטמעס ווינען פאר דיא הייליגע. מיר
 ווייסען אבער, דאס זענען, וועלכע נאטט ליבען, העלפט נאטט אין
 אלץ צום בעסטען, צו דיא וואס ווינען נאך וויין פארהערניגען ווילען
 29 גערופען. ווייל דיא, וועלכע ער האט פאן פריהער דערקענט,

רומיים ח ט

האט ער אויך פאן פריהער בעשטימט, דאס ווי זאלען גלייך ווין
צו ווין זאחנס בילד, כדי ער דער בכור זאל צווישען פילע פרידער
ווין. וועלכע אבער ער האט פאן פריהער בעשטימט, יענע האט
30 ער אויך גערופען, און וועלכע ער האט גערופען, האט ער אויך
גערעכט געמאכט, און וועלכע ער האט גערעכט געמאכט, האט
31 ער אויך העררליך געמאכט. וואס זאלען מיר נון דערצו זאגען?
32 איז נאטט פאר אונז, ווער איז אנמקענען אונז? דער וועלכער האט
ווין איינגעגעבן זאחן נישט פארשוויגט, נור ער האט איהם פאר אונז
אלעמען אהינגעגעבען, וויא אזוי זאל ער אונז מיט איהם נישט אלץ
שענקען? ווער וויל קלאגען אנמקענען דיא אויסדערוועלטע
33 נאטטעס? נאטט איז דא צום גערעכטמאכען, ווער וועט
34 פארמשפטן? עס איז דא דער משיח ישוע, וועלכער איז
געשטארבען, נאך מעהר ער איז אויפגעשטאנען, וועלכער איז צו
דער רעכטער האנד נאטטעס, און בעט פאר אונז. ווער וועט
35 אונז שיידען פאן דער ליבע פאן דעם משיח? צרות אדער דחקות
אדער רדיפה אדער הונגער אדער נאקעמקייט אדער סכנה אדער
שווערד? אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: פאן דייעטווענען
36 ווערען מיר געטייטעט דעם נאנצען טאג, מיר ווענען אנגעוועהען
אזוי וויא שאף צום שלאכטען. אבער אין דאס אלץ ווינען מיר
37 מנצח דורך דעם, וועלכער האט אונז געליבט. דען איך בין
38 ויכער, דאס נישט דער טויט, און נישט דער לעבען, נישט מלאכים און
נישט ממשלות, נישט דער יעצט און נישט דער שפעטער און נישט
וועלכע גבורות. נישט הויך און טיפענעס און קיין אנדערע
39 בעשעפענעס וועט אונז קענען שיידען פאן נאטטעס ליבע, וועלכע
איז אין אונזערען העררן ישוע המשיח.

איך רעד דעם אמת אין משיח, אין זאג קיין ליגען נישט, מיין ט
געוויסען זאגט עס מיר עדות אין דעם רוח הקדש. ווען איך זאג, דאס
איך טראג שטענדיג איין גרויסען טרויער און איין שמערץ אין מיין
הארצען, איך ווינש מיר דאך ליבער צו ווין אין חרם פאן דעם
3 משיח, איין טובה צו טאן דיא קרובים פאן מיין אבשטאמונג
4 מינע פרידער נאך דעם פלייש. וועלכע ווינען ישראלים, וועלכע
עס געהערט דיא קינדשאפט (מעלת הבנים) און דיא העררליכקייט,

דיא (בריתת) בריתות, דיא געבונג פאן דער תורה, דיא עבודה
 5 און דיא הבטחות. ווייטערע זענען דיא אבות פאן וועלכע עס
 שטאמט אב דער משיח נאך דעם פלייש, וועלכער איז דער
 נאטט, וואס איז איבער אלעמען, ער זאל ווין געלויבט אין עוויגקייט.
 6 אמן. אבער עס זאל ניט אויסקומען, אזוי וויא איך מיינ, דאס
 נאטטעס ווארט איז בטל געווארען, (חלילה). נור ניט אלע
 אבער, וועלכע שטאמען אב פאן דיא ישראל, ווינען ישראלים.
 7 אויך ווינען ווי ניט דעריבער, ווייל ווי ווינען אברהם'ס זאמען
 (קינדער). נור: ווער עס געהערט צו יצחק'ן זאל דיין זאמען
 8 הייסען (פי ביצחק יקרא לה זרע). דאס איז: ניט דיא פאן
 פלייש ווינען קינדער נאטטעס, נור דיא קינדער פאן דער הבטחה
 9 ווינען גערעכענט פאר דעם זאמען. דען דער ווארט פאן דער
 הבטחה איז: למעד אשוב ולשרה בן, (צו דינער צייט וועל איך
 10 קומען און שרה וועט האבען איין זאהן). און ניט נור דא, נור אזוי
 איז עס אויך ביי רבקה'ן, וועלכע איז דאך פאן איין מאן מעוברת
 11 געווארען, פאן אונזער פאטער יצחק'ן. איידער ווי ווינען נאך געבארען
 געווארען, און האבען נאך ניט קיין גוטעס אדער בעזעס געטאדן, כדי
 אבער עס זאל פלייבען נאך נאטטעס אויסדערנוויילונג (בחירה), ניט
 12 דורך מעשים, נור אין גאנצען דורך ווין גערופונג. אזוי איז איהר
 געזאגט געווארען: ורב יעבוד צעור, (דער עלטערער וועט דינען
 13 דעם אינגערען). אזוי וויא עס שטייט געשריבען: יעקב'ן האב איך
 14 געליבט און עשו'ן האב איך פיינד געהאט. וואס זאלען מיר
 15 דערצו זאגען? איז עס פאן נאטט איין אונרעכט? חלילה. ווייל ער
 האט געזאגט צו משה'ן: איך וועל געדיג ווין, וועמען איך וועל וועלען
 געדיג ווין, און וועל מיר דערפארעמען, איבער וועמען איך וועל
 16 וועלען זיך דערפארעמען. אזוי ווענט עס זיך ניט אן קיינעם וועלען
 17 אדער לויפען, נור אן נאטטעס דערפארעמען. זאגט דאך דיא
 שריפט (תנ"ך) צו פרעה: דערצו האב איך זיך אויפגעשטעלט,
 כדי איך זאל אן דיר מיין מאכט פערוויינען, און מיין נאמען זאל
 18 דערציילט ווערן אויף דער גאנצער ערד. קומט עס אויס, דאס
 וועמען ער וויל, איבער דעם דערפארעמט ער זיך, און וועמען ער
 19 וויל, דעם פאראכטעט ער. זאגט דוא מיר: וואס איז ער

רומיים ט

- דאמאלסט שולדיג? ווער קען דען אנטקעגען זיין ווילען זיך שטעלען?
 אָבער אַה, דואַ מענש! ווער ביסט דואַ דען, דאָס דואַ זאַלסט מיט
 נאָסט שטרייטען? דאָרף דען דאָס ווערק צום מייסטער זאָגען:
 פאַר וואָס האָסט דואַ מיך גראַד אזוי געמאַכט? האָט דען נישט דער
 טעפּער מאַכט איבער דעם לייט, דאָס ער זאַל פאַן דעמזעלביגען
 לייט איין פּלי מאַכען צו עהרען (פּבוֹד) און איין אנדערע צו איין
 שענדליכע (פּלי) צו מאַכען? ווען אָבער נאָסט האָט געוואַלט זיין
 צאָרען בעווייזען, און צו וויסען טאן זיין מאַכט, האָט ער מיט גרויסע
 געדולד פאַרטראָגען דיא פּליים פאַן צאָרען, וועלכע ווייזען אָנגע-
 ברייט צום פאַרדערפענעם. פּדי ער זאַל מאַכען וויסען דיא
 רייכקייט פאַן זיין העררליכקייט איבער דיא פּליים פאַן דער
 באַרעמערציגקייט, וועלכע ער האָט אָן געברייט צו העררליכ-
 קייט. וועלכע ער האָט גערופּען, דאָס איז, נישט נור פאַן דיא אידען
 אליין, נור אויך פאַן דיא גוים? וויא ער אויך אין הושע זאָגט: איך וועל
 רופּען מיין פּאַלק, וואָס נישט מיין פּאַלק איז געווענען, און מיין געליבטעם,
 וועלכעס ווייזען נישט מיין געליבטעם געווענען, און עס וועט געשעהען
 אויף דעם אָרט, וואָס מען האָט געזאָגט: איהר נענט נישט מיין פּאַלק,
 וועלען זיי דיא קינדער פאַן דעם לעבעדיגען נאָסט הייסען, ישעיהו
 רופּט אויף דיא ישעאל: ווען דער צאָל פאַן דיא קינדער ישעאל
 וועט אָפּילו זיין וויא דיא זאמד ביין ים, אזוי וועט איין איבער-
 בלייבונג גערעטעט ווערען. דען זיין וואָרט וועט דער הערר
 אויספיהרען און אין קורצען פאלענדען אויף דער ערד. אזוי וויא
 אויך ישעיהו האָט פרייהער געזאָגט: ווען דער הערר צבאות וואַלט
 קיין זאמען נישט איבער געלאזען, אזוי וואַלטען מיר וויא פּדום
 געוואָרען און גלייך צו עמורה געווענען. וואָס זאָלען מיר נון זאָגען?
 דאָס דיא גוים, וועלכע האָבען נאָך גערעכטיגקייט נישט נאָכגעוויכט,
 האָבען גערעכטיגקייט דערהאלטען, דאָס איז דיא גערעכטיגקייט
 פאַן דער אַמונה, ישעאל אָבער, וועלכעס האָט נאָכגעוויכט דעם
 געזעץ פאַן דער גערעכטיגקייט, האָט צום געזעץ פאַן דער
 גערעכטיגקייט נישט דערלאנגט. פאַר וואָס? ווייל זיי האָבען זיא
 נישט געזוכט פאַן דעם גלויבען, נור פאַן דיא מעשים, ווייל זיי
 האָבען זיך געשטויסען אָן דעם שטיין פאַן אַנשטויסונג. אזוי וויא

עם שטעהט געשריבען: זעה איך לייג אין ציון איין שטיין פֿאן
אנשטויסונג, און איין פֿעלז פֿאן ערגער ווערען; און ווער אן איהם
גלויבט וועט ניט צו שאנדע ווערען.

¹ פֿרידער, עם איז דער וואונש פֿאן מיין הארצען און מיין געבעט
² צו נאָט, דאס דיא ישראל זאלען זעליג (געהאלפֿען) ווערען. דען
איך זאג אויף זיי עדות, דאס זיי זיינען קנאים פֿאן נאָטעס ווענען
³ אָבער אן שכל. נאָטעס גערעכטיגקייט זיינען זיי ניט מודה און
בעמיהען זיך זייערע אייגענע אויפצושטעלען, האָבען זיי זיך דיא
⁴ גערעכטיגקייט נאָטעס ניט אונטערנעמען. ווייל דער משיח
איז דער ענדע פֿאן דער תּוֹרָה, פֿדי יעדערען, ווער עם גלויבט.
⁵ צו דער גערעכטיגקייט צו בריינגען. דען משה, שרייבט פֿאן דער
גערעכטיגקייט, וועלכע איז פֿאן דער תּוֹרָה: דער מענש, וועלכער
⁶ איהר טהוט, דער וועט דורך איהר לעבען. דיא גערעכטיגקייט
פֿאן דעם גלויבען אָבער זאָגט אזוי: דוא זאלסט אין דיין הארצען
ניט זאָגען: ווער וועט צום הוימל ארויפֿגעהן? דאס איז, פֿדי דעם
⁷ משיח ארונטער צו בריינגען. אָדער ווער וועט אין תּהום ארונטער-
געהן? דאס פֿדי דעם משיח פֿאן דיא טויטע ארויפצובריינגען.
⁸ וואס זאָגט זיא מעהרער? דער ווארט איז נאָהענט: אין דיין מויל
און אין דיין הארצען, דאס איז דער ווארט פֿאן דער אָמונה.
⁹ וועלכע מיר זאָגען אן. דאס איז: ווען דוא וועסט מיט דיין מויל
מודה זיין, דאס ישוע איז דער הערר, און אין דיין הארצען גלויבסט,
דאס נאָט האט איהם אויפֿגעוועקט פֿאן דיא טויטע, אזוי וועסט דוא
¹⁰ גערעטעט ווערען. ווייל מיט דעם הארצען גלויבט מען צו
¹¹ גערעכטיגקייט, מיט דעם מויל איז מען מודה צו זעליגקייט. דען
דיא שריפט זאָגט: יעדערער ווער עם גלויבט אין איהם וועט ניט
¹² צו שאנדע ווערען. עם איז דאס קיין אונטערשייד ניט צווישען
אידען און גריכען. איינער און דערזעלביגער איז אלעמעס הערר,
¹³ וועלכער איז זיך פאר אלעמען, וועלכע איהם רופֿען אן. דען
יעדערער ווער דעם נאָמען פֿאן דעם העררן רופֿט אן, דער וועט
¹⁴ גערעטעט ווערען. אָבער וויא זאלען זיי איהם אָנרופֿען, ווען זיי
זענען צו זיין גלויבען ניט געקומען? וויא זאלען זיי גלויבען, ווען
¹⁵ זיי האָבען פֿאן איהם ניט געהערט? וויא האָבען זיי געקענט הערען

רומיים י יא

אן אַנזאנער? וויא קען מען אַנזאנען ווען מען איז נישט געשיקט
 געווארען? אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: וויא שיען זענען דיא
 טריט פאן דיא, וועלכע זאנען אן שלום, וועלכע בריינגען גוטע
 בשורות. אבער ווי האבען נישט אלע צו געהערט דיא גוטע בשורה.
 16 דען ישעיהו זאגט: הערר, ווער האט געגלויבט אינזער אַנזאנען?
 דעריבער קומט דער גלויבען פאן דעם אַנזאנען, דער אַנזאנען אַבער
 17 דורך נאטמעס ווארט. איך זאג אַבער: האבען ווי דען נישט
 18 געהערט? געוויס. עס איז איהר שטיממע ארויסגעגאנגען אין דאס
 גאנצע לאנד, און איהרע ווערטער ביי דיא ענדען פאן דער וועלט.
 איך זאג אַבער: האט עס ישראל נישט בעמערקט? צום ערשטען
 19 זאגט משה: איך וועל אייך בריינגען צו קנאה אויף איין פאלק,
 וועלכעס עס איז נישט (קיין פאלק), און דערצארענען איבער איין
 20 אינפערשטענדיגעס פאלק. ישעיהו אַבער רעט פריי ארויס: איך
 האב מיד געלאזען געפינען פאן דיא, וועלכע האבען מיד נישט געוויסט;
 איך האב מיד באוויזען צו דיא, וועלכע האבען נאך מיר נישט
 געפרעגט. צו דיא ישראל אַבער זאגט ער: דעם גאנצען טאג האב
 21 איך מיינע הענד אויסגעשטערקט צו איין נישט געהארקאמעס און
 ווידערשפעניגעס פאלק.

נון פרעג איך: האט נאטט ויין פאלק פארשטויסען? חלילה. דען יא
 איך בין אליין דאך איין ישראל פאן אברהם'ס זאמען און פאן שבת
 בנימין. נאטט האט ויין פאלק נישט פארשטויסען, וועלכעס ער האט
 2 צום ערשטען געקענט. ווייסט איהר דען נישט, וואס דיא שריפט
 דורך אליהו זאגט, וויא ער קעהרט זיך צו נאטט וועגען דיא ישראל
 מיט דיא ווערטער: הערר, ווי האבען דייןע נביאים געטייטעט, און
 3 האבען דייןע מזבחות צושטערט, און איך בין נאך אליין איבער-
 געבליבען; און ווי זוכען מיין לעבען? אַבער וואס איז איהם
 4 געענטפערט געווארען? איך האב מיר איבערגעלאזען ויבען טויענד
 5 מאן, וועלכע האבען נישט געקניט צום בעל. אזוי איז אויך יעצט
 פאראן איין איבערבלייבונג נאך דער אויסדערווילונג פאן דער
 6 גנאדע. איז עס דורך גנאדע, אזוי איז עס נישט מעהר דורך מעשים,
 ווען נישט, אזוי איז דיא גנאדע מעהר קיין גנאדע נישט. איז עס אַבער
 דורך מעשים, אזוי איז עס נישט מעהר דורך גנאדע, ווען נישט, אזוי

רומיים יא

קפו

7 וינען דיא מעשים קיין מעשים ניט. וואס דען? וואס ישראל האט
 געזוכט, דאס האט ער ניט דערלאנגט; דיא אויסדערנוויילטען
 אבער האבען עס דערלאנגט, דיא איבעריגע זענען פֿערהארטעט
 8 געווארען. אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: גאט האט זיי
 געגעבען איין גייסט פֿאן פֿארשלעפֿערונג, אוינען צום ניט זעהן,
 9 אויערען צום ניט הערען, ביז צום היינטיגען טאג. און דוד זאגט,
 ויער טיש זאל פֿאר זיי ווערען צו איין נען צו איין שטרויכלונג
 10 און צו איין בעצאהלונג. וייערע אוינען זאלען פינסטער ווערען זיי
 זאלען ניט זעהען, און מען זאל זיי דעם רוקען אראבזיינען אויף
 11 ענייג. נון זאג איך: איז עס דען געוועזען דער צוועק פֿאן וייער
 שטרויכלונג, כדי זיי זאלען פֿאלען? חלילה. נור דורך וייער פֿאלען
 קומט איין חילף פֿאר דיא גוים, כדי זיי אליין צו מאכען פֿאר בעלי
 12 מקנאים. ווען אבער וייער פֿאל מאכט רייך דיא וועלט, ווען וייער
 צוריקפֿליפען דיא גוים רייך מאכט, וויא פֿיל מעהר (איין פֿשיטה
 13 שוין) וייער גאנצער אריינגעהן. אייך גוים אבער זאג איך: ווייל
 איך בין איין אפאסטעל (שליח) צו דיא גוים, ווייל איך מיינ דינסט
 14 לויבען. ווען איך וואלט געקענט דיא, וועלכע זיינען פֿאן מיינ
 15 פֿלייש פֿאר בעלי מקנאים מאכען און אייניגע פֿאן זיי רעמען. איז
 וייער פֿארנווארפֿונג צו איין פֿערזאהנונג (התרצות, איבערבעטען)
 פֿאר דער וועלט געווארען: וואס וועט דאס ווידער אננעהמען פֿאן
 16 זיי זיין אנדערס ווען ניט לעבען פֿאן מוים? ווען דער אנפֿאנג איז
 הייליג, אזוי איז אויך דער טייג הייליג. ווען דער ווארצעל איז
 17 הייליג, אזוי זיינען עס אויך דיא צוויינען. ווען אבער אייניגע פֿאן
 דיא צוויינען זענען אויסגעבראכען געווארען, און דוא, וואס דוא
 ביסט איין ווילדער איילבוים געווענען, ביסט אויף איהם אייג־
 געפֿראפט (איינגעזעצט) געווארען און האסט איין טייל בעקומען
 18 און דיא ווארצעלען און דיא פעטקייט פֿאן דעם איילבוים, אזוי האלט
 דין גיט גרויס אנטקעגען דיא צוויינען. אבער ווען דוא האלטסט
 דין גרויס, אזוי זאלסט דוא וויסען, דאס גיט דוא טראנסט דיא
 19 ווארצעלען, נור דיא ווארצעלען טראגען דין. דוא וועסט אויף
 דערויף ענטפֿערען: דיא צוויינען זיינען אויסגעבראכען געווארען,
 20 כדי איך זאל איינגעפֿראפט (איינגעזעצט) ווערען. גוט! זיי זענען

רומיים יא

אויסגעפראכען פאר דעם ניט גלויבען: אבער דוא שטעהסט, וואו
דוא ביסט, דורך דעם גלויבען. ווי ניט שטאלץ. נור בעדענק עס
מיט פארקט. דאס ווען נאמט האט דיא נאטירליכע צווייגען ניט
פארשוניט, אזוי וועט ער אויך דיר ניט פארשוניען. דעריבער ווע
דיא גוטקייט און דיא שטריינגקייט נאטעס. וויין שטריינגקייט
גענען דיא, וועלכע וויינען אבגעפאלען; וויין גוטקייט גענען דיר, ווען
דוא איז דער גוטקייט פארבלייבסט; ווען ניט וועסט דוא אויך
אבגעשניטען ווערען. אבער אויך ווי, ווען ווי וועלען ניט בלייבען
אין אומגלויבען, וועלען ווי איינגעפראפט ווערען. דען נאמט קען
ווי אויך ווידער איינפראפען. ווען דוא ביסט אויסגעשניטען געווארען
פאן דעם נאטירליכען ווילדען איילבוים און ביסט גענען דער נאטור
אין איין געדעלען איילבוים איינגעפראפט געווארען, וויא פיל מעהר
(איין פשיטה שוין) וועלען דווע נאטירליכע צווייגען, אין ווייערען
בוים פאן וועלכען ווי שטאמען אב קענען איינגעפראפט ווערען!
אויך וויל פאן אויך, מיינע ברידער, דווען סוד ניט פערהעלען, כדי
איהר זאלט ויך ניט האלטען פאר חכמים, דאס בלינדהייט איז
ישראל'ס חלק אנגעקומען, ביי דיא פולקייט (דערפילונג) פאן דיא
גוים וועט אריינגענאנגען וויין. דאמאלסט וועט נאנץ ישראל
גערעטעט ווערען, וויא עס שטעהט געשריבען: פאן ציון וועט
קומען דער דערלייזער, און וועט אבנוענדען דיא נאטמלאזונקייט
פאן יעקבין. און דאס איז מיין בונד (ברית) מיט ווי ווען אויך וועל
אנעקנעהמען ווייערע זינד. אזוי ווענען ווי נאך דעם דרך פאן דאס
עוואנגעליום (בשורה טובה) נאך פיינד פאן אייערט ווענען, אבער
נאך דער אויסדערוויילונג (בחירה) נאך געליפטע ווענען דיא אבות.
ווייל נאטעס געדינע מתנות און רופונגען קענען ניט פארענדערט
ווערען. אזוי וויא איהר האט אמאל נאמט ניט געהארקט, יעצט
אבער האט איהר דערפארעמונג דערגרייכט דורך ווייערען ניט
געהארקטאמקייט. אזוי ווענען ווי אויך יעצט ניט געהארקטאום
געווארען, כדי ווי זאלען דורך דיא דערפארעמקייט, וועלכע איהר
האט געפונען, אויך דערפארעמט ווערען. נאמט האט ווי אלעמען
איינגעשלאסען אין ניט געהארקטאמקייט, כדי ער זאל ויך איבער
ווי אלעמען דערפארעמען. אה וויא טיף איז דיא רייכקייט פאן

- דער חכמה און וויסענשאפט פאן נאטט! וויא מען קען ניט דער-
 34 פארשען וויינע משפטים און דערגרינדען וויינע וועגען! דען ווער
 האט דערקענט דעם וויינע פאן הערדן? אדער ווער איז ויין פעל
 35 יועץ געוועזען? אדער ווער האט איהם עטוואס פרייהער געגעבען.
 36 דאס עס ואל איהם דארפן צוריק אפגעצאהלט ווערען? דען פאן
 איהם און דורך איהם און צו איהם וויינע אלע זאכען; צו איהם
 איז דיא העררליכקייט אין עוויגקייט. אמן.
- יב דעריבער זאג איך אייך אן, ברידער, ביי דער פארעמעהערציג-
 קייט פאן נאטט, דאס איהר זאלט אייערע לייבער מקריב זיין פאר
 איין לעבענדיגען, הייליגען און געפעליגען קרבן צו נאטט, וועלכעם
 2 איז אייער פארשטענדלעך דינסט צו נאטט. און אדענט ניט איין
 אייערען לעבען גלייך וויא דינע וועלט, נור פארענדערט אייך
 דורך בענייאונג פאן אייערע געדאנקען, כדי איהר זאלט דערפאר
 דערגרייכען דעם געפיהל, וואס נאטטעס ווילען איז: גוטעס,
 3 געפעליגעס און פאלקאממענעס (שלמות). אזוי ווייז איך דורך דיא
 גנאדע, וועלכע מיר איז געגעבען, יעדערען פאן אייך אן, דעם וויינע
 ניט הויכצוהאלטען מעהר וויא עס בעדארף צו זיין, נור ויין
 געדאנקען האלטען מיט בעזינגונג, נאך דער מאס פאן גלויבען, וויא
 4 עס נאטט יעדערען געגעבען האט. דען אזוי וויא מיר האבען אין
 איין לייב פילע גלידער, דיא אלע גלידער אבער ויערע בעזונדערע
 5 ווירקינגען. אזוי בילדען מיר צוזאמען איין לייב אין דער משיח'ן, דיא
 6 איינציגע אבער געהערען צו איינאנדער וויא גלידער. אבער אויס-
 געריכט מיט פארשיידענע מתנות, נאך דער גנאדע, וועלכע עס איז
 אויפן געגעבען געווארען. איז עס גבואה: זאל עס זיין נאך דער מאס פאן
 7 דעם גלויבען. איז עס דינסט: זאל עס זיין נאך דער דינסט; ווער
 8 עס לעהרנט: זאל עס זיין אין דער לעהרע. ווער עס פארזאגט
 (שטראפט): זאל עס זיין אין דער דערמאנונג; ווער עס גיט: לאז
 געבען מיט תמימות (ריינעס הארצען); ווער עס איז איין מנהיג:
 זאל עס זאגן מיט פליסיגקייט (ריווח); שוויט ווער פארעמעהערציג-
 9 קייט: זאל ער עס זאגן מיט לוסט. לאז אייער ליבע אן פאלשקייט
 10 ויין! בעזעס פאראומווינדלעך, צו גוטעס זיך באהעפטען! פאר-
 אייניגט זיך אין דער ליבע אונטער איינאנדער יעדער זאל דעם

רומיים יב יג

אנדערען צום ערשטען כבוד אָבערען! ווייט ניט פויל, אין וואס
 11 איהר דארפט טאן, וענט הייס אין גייסט! דינט דעם הערדן, פרייט
 12 אייך אין דער האפענונג, ווייט געדולדיג (סכלנים) אין איין צרה, ווייט
 13 שטענדיג מתפלל! העלפט דיא הייליגען אין דער נויט, בעמיהט
 14 אייך אין הכנסת אורחים! בענשט דיא וועלכע אייך רודפען; בענשט
 15 און ניט פלוקט! פרייט אייך מיט פרייליכע, וויינט מיט
 16 וויינענדיגע! האט איין וינען אונטער איינאנדער, טראכט ניט נאך
 17 הויכע זאכען, נור לאזט אייך אראפ צו דיא נידעריגע, האלט ויך
 18 ניט פאר חכמים! בעצאלט קיינעם ניט מיט בענען פאר בענעם,
 19 טראכטעט שטענדיג צו טאן דאס, וואס עס איז ענדעל פאר אלע
 20 מענשען! ווען עס איז מיגלאך, וואו ווייט עס ווענדעט ויך אן אייך,
 21 לעבט אין פרידען מיט אלע מענשען, געליבטע, נעמט אליין קיין
 נקמה ניט! נור לאזט איין ארשט פאר (נאטטעס) צארען, דען עס
 שטעהט געשריבען: דיא נקמה איז מיינע, איך וועל בעצאהלען,
 20 זאגט דער הערר נאטט, אבער בעסער, ווען דיין פיידר הינגערט,
 אזוי ניב איהם צו עסען; דארשטעט איהם, אזוי טרענק איהם אן;
 ווען דוא טהוסט עס, אזוי וועסט דוא אויף ויין קאפף שארען
 21 פייעריגע קוילען, לאז דיר ניט פאן דיא בעז בייקומען, נאר קום
 ביי דיא בעז מיט גוטעס.

יעדער מאן זאל ויין אונטערטעניג דיא אויבערשטע מאכט יג
 (ממשלה), ווייל עס איז קיין ממשלה דא, וועלכע זא זאל ניט ויין
 2 פאן נאטט; וואו זא איז דא, איז זא פאן נאטט געשטעלט, ווער
 עס איז מורד אן דער ממשלה, דער טהוט נענען נאטטעס בעפעהל;
 3 דיא מורדים אבער וועלען ווייערען משפט מקבל ויין. דיא
 העררשער זענען ניט דא, דאס מען זאל ויך שרעקען פאר גוטע
 מעשים, נור פאן בענע, ווילסט קיין מורא ניט האבען פאר דער
 רעגירונג (ממשלה)? אזוי טהו גוטעס, און דוא וועסט פאן איהר
 4 געלויבט ווערען, דען זא איז נאטטעס דינערין פאר דיר צום גוטען.
 טהוסט אבער בענעס, דאמאלסט האב מורא; דען זא טראגט ניט
 5 אומזיסט דעם שווערד, זא איז נאטטעס געהילף, זא איז ויך נוקם
 אן דעם, ווער עס טהוט בענעס, דעריבער איז עס געבאטען, איהר
 מכןע צו ויין ויך, ניט נור ווענען דעם שטראף, נור אויך ווענען

- 6 דעם געוויסען. דעריבער זאלט איהר אויך דיא אָבנאָבען (מסים)
 אָבנעבען; דען זיי ווײַנען נאָטעם דינער, וועלכע נור דערצו
 7 אָנגעשטעלט זענען. נישט צו יעדערען וואס ער האט צו מאַנען,
 אָבנאָבען וועמען דיא אָבנאָבען געהערען, צאלל וועמען דער צאלל
 געהערט, מורא וועמען דיא מורא געהערט, כבוד וועמען דער
 8 כבוד געהערט. איהר זאלט קיינעם נישט שולדיג בלייבען.
 אויסער איינער דעם אנדערען צו ליבען. ווער ווײַן חבר ליבט, דער
 9 האט מקיים געוועזען דיא תורה. דען דאס וואס עס איז געזאגט:
 דוא זאלסט נישט מנאף ווײַן, נישט מייסען, נישט גנבען, נישט געלויבטען,
 און אלע ווייטערע געבאט ווײַנען צוזאמענגעפאסט (נכלל) אין דויע
 10 ווערטער: דוא זאלסט דוין חבר ליבען וויא זיך אליין. דיא ליבע
 טהוט דעם חבר קיין בענעס נישט, אזוי איז אין דער ליבע דיא נאנצע
 11 תורה נכלל. און דאס טהוט, ווייל מיר ווײַסען דיא צייט, דאס
 דיא שטונדע איז דא, פאן שלאף אויף צו וואכען; דען דיא רעמונג
 איז אונז געהנטער, איידער מיר האבען אָנגעפאנגען צו גלויבען.
 12 דיא נאכט איז פאךנאנגען, דער טאג איז אָנגעקומען. אזוי לאזען מיר
 אונזעקלענען דיא ווערקע פאן דער פינסטערנעס און אנטאן דיא
 13 וואפען פאן דעם ליכט. לאזען מיר אזוי וויא ביי טאג אנטשטענדיג
 געהן, נישט מיט פרעסען און וויפען, נישט מיט ונות און צולאזענקייט,
 14 נישט מיט מחלוקת און קנאה. נור קליידעט זיך אן דעם העררן
 ישוע המשיח, און דערנעהרט נישט אייערען לייב אויף פאזות.
 יד דעם וואס איז שוואך אין דער אמונה געמט איהם אויף, אבער
 2 נישט בדי ווײַנע געדאנקען צו משפטן. איינער גלויבט, ער מעג
 אלץ עסען, דער אנדערער איז אבער שוואך און איז צופרידען
 3 מיט קרייטער (ירקות). ווער עס עסט, זאל נישט פארזאכטען
 דעם, וועלכער נישט עסט. ווער עס נישט עסט זאל נישט משפטן
 4 דעם, וועלכער עסט; דען נאטט האט איהם אָנגענומען. ווער
 ביסט דוא, דאס דוא זאלסט איין אנדערענס דינער משפטן? ווען
 ער שטעהט אדער פאלט איז ער ווײַן העררנס, ער וועט אבער
 שטעהן בלייבען; דען דער הערר איז שטארק גענוג, איהם אויפצו-
 5 שטעלען. איינער מאכט איין אונטערשייד צווישען דיא טעג,
 איין אנדערער האלט יעדען טאג גלייך. יעדערער קען לעבען

רומיים יד

נאך ווין איבערצייגונג, וויא ער עס פערשטעהט. ווער עס האלט
עטוואס פאן דעם טאג, דער מוהט עס פאר דעם העררן; און ווער⁶
עס האלט איהם ניט, דער מוהט עס אויך פאר דעם העררן. ווער
עס עסט, דער עסט פאר דעם העררן; דען ער דאנקט נאטט;
און ווער עס ניט עסט, דער מוהט עס פאר דעם העררן, און
דאנקט אויך נאטט. קיינער פאן אונז לעבט ניט פאר זיך אליין,⁷
און קיינער שטארבט ניט פאר זיך אליין. לעבען מיר, אזוי לעבען⁸
מיר פאר דעם העררן; שטארבען מיר, אזוי שטארבען מיר פאר
דעם העררן. דעריבער, אויך מיר לעבען אדער שטארבען אזוי⁹
נעמען מיר דעם העררנס. דען דעריבער איז דער משיח געשטארבען.¹⁰
דאס ער זאל דער הערר ווין איבער דיא טויטע און איבער דיא
לעבענדיגע. דוא אבער פאר וואס משפט'סט דוא דיין ברודער?¹¹
אדער פאר וואס פאראכטעסט דוא דיין ברודער? מיר אלע
וועלען דאך שטעהן פאר נאטטעס ריכטערשטוהל (בס-המשפט).
דען עס שטעהט געשריבען: אזוי אמת וויא איך לעב, זאגט דער¹²
הערר, אלע קני זאלען זיך בויען פאר מיר, און אלע ציינער
זאלען נאטט מודה ווין. אזוי וועט יעדערער פאן אונז פאר זיך¹³
אליין נאטט רעכענשאפט אבגעבען. דעריבער לאזען מיר
ניט מעהר איינער דעם אנדערען משפטן, נור אונז מערקען, דעם
ברודער קיין אנשטויסונג צו געבען און ניט ערנער צו מאכען.
איך ווייס און בין עס געוויס זיכער אין דעם העררן ישוע, דאס¹⁴
קיין נאך איז פאן זיך אליין ניט אינריין; דאך ווערט עס אזוי
(אונריין) פאר דעם, ווער עס רעכענט עס פאר אינריין. ווען¹⁵
אבער דיין ברודער ווערט געקרקנט ווענען דיין שפיין, אזוי
געהסט דוא שוין מעהר ניט אום מיט ליבע. בעסער פארדארב
ניט מיט דיין שפיין דעם, פאר וועלכען דער משיח איז געשטארבען.
דעריבער מוהט אזוי, דאס אייער בעסטעס זאל ניט געלעסטערט¹⁶
ווערען. דען דאס מלכות האלחים איז ניט עסען און טרינקען,¹⁷
נור גערעכטיגקייט (צדקות), פרידען און פריידען אין דעם הייליגען
גייסט (רוח הקדש). ווער מיט דיועס דינט דעם משיח, דער¹⁸
איז נאטט געפעלען און האט איין ווערט ביי מענשען. דעריבער¹⁹
לאזען מיר נאכטראכטען, וואס צום פריידען און צום בעסערונג

20 איינער מיט דעם אנדערען איז גוט. צושטער ניט נאטטעס ווערן
צוליב שפייו. עס איז אלץ ריין; אבער עס איז ניט גוט פאר
21 דעם, ווער עס עסט עס גענען ויין געוויסען. עס איז בעסער
דאס דוא עסט ניט קיין פלייש, און טריינקסט ניט קיין ויין אדער
עטוואס אנדערס, וויבאלד דיין ברודער אן דעם ויך אנשטויסט,
22 אדער ווערט ערגער, אדער שוואך. דעם גלויבען, וועלכען דוא
האסט, דעם זאלסטו האבען פאר דיר אליין פאר גאט. זעליג
איז דער, ווער עס מאכט ויך ניט קיין געוויסען ווענען דעם, וואס
23 ער מיינט פאר גוט. ווער עס איז אבער דעריבער אין צווייפעל
(ספק), און עסט עס דאך, דער איז פארמשפט; ווייל עס איז
ניט פאן דעם גלויבען. אבער וואס עס קומט ניט פאן דעם
גלויבען, איז איין זינדע.

טו מיר שטארקע זענען מיר מחויב צו טראגען דיא שוואכקייטען
פאן דיא וואס זיינען ניט שטארק, און ניט אויף אליין געפעלען.
2 יעדערער פאן אוינז ואל ווכען ויין חבר צו געפעלען, צו ויין
3 בעסטעס און צו ויין פארבעסערונג. דען אויך דער משיח האט
ניט געלעבט ויך צו געפעלען, נור וויא עס שטעהט געשריבען:
דיא זידלעריי פאן דיא, וועלכע האבען דיך געזידעלט, זענען אויף
4 מיר געפאלען. דען וואס עס איז אמאל געשריבען געווארען, איז
פאר אוינז צום לעהרע געשריבען, כדי מיר זאלען דורך דער
געוילד (סבלנות) און טרויסט פאן דער שריפט (תנ"ך) האפענונג
5 האבען. אבער דער נאטט פאן געוילד און האפענונג זאל אייך
געבען, דאס איהר זאלט איינערליי געדאנקען אונטער אייך
6 האבען, אזוי וויא ישוע המשיח. כדי איהר זאלט מיט איין
געמיטה און מויל לויבען נאטט, דעם פאטער פאן אונזערען העררן
7 ישוע המשיח. דעריבער נעמט איינער דעם אנדערען אן,
אזוי וויא אויך דער משיח האט אייך אנגענומען צום לויב נאטטעס.
8 דען איך זאג: דער משיח איז געוועזען וויא איין דינער פאר דיא
געמלטע צוליב נאטטעס אמת מקיים צו ויין דיא הבטחות פאן
9 דיא אבות. און (פאר) דיא גוים, כדי זיי זאלען נאטט לויבען
פאר זיינע פארעמיהרציגקייט, וויא עס שטעהט געשריבען:
דעריבער לויב איך דיך צווישען דיא גוים, און וועל זינגען מיט

רומיים טו

- 10 לויב צו דיין נאמען. און ווידער זאגט ער: פרייעט אייך איהר
- 11 גוים, צוזאמען מיט זיין פאלק. און ווידער: לויבט דעם העררן,
- 12 אלע גוים, עס זאלען איהם לויבען אלע פעלקער. און ווידער
- זאגט ישעיהו: און דער ווארצעל פאן ישי וועט זיין, און דער וואס
- וועט אויפשטעהן, צו העררשען איבער דיא גוים, אויף איהם
- 13 זאלען היידען האפען. אבער דער נאטט פאן האפענונג זאל אייך
- דערפילען מיט אלע פרייד און פריידען אין גלויבען, כדי איהר
- זאלט זיין רייך מיט האפענונג דורך דער קראפט פאן דעם רוח
- 14 הקדש. ברידער, איך בין זיכער, דאס איהר אליין זענט פול מיט
- גוטע געדאנקען, דערפילט מיט אלע דערקענטעניס און זייט אין
- 15 שטאנד איינער דעם אנדערען צו שטראפען. דאך האב איך זיך
- געוואגט, אין דיווען שרייבען, ליבע ברידער, אייך צו דערמאנען,
- וועגען דער גמאדע, וועלכע איז מיר פאן נאטט געגעבען געווארען.
- 16 דאס איך זאל זיין איין פריסטער פאן ישוע המשיח ביי דיא גוים,
- אין דעם הייליגען דינסט פאן דעם עוואנגעליום (בשורה טובה)
- נאטטעס, כדי דיא גוים זאלען ווערען איין קרבן מתנה, געפעלען
- 17 און געהייליגט דורך דעם הייליגען גייסט. דעריבער קען איך
- 18 מיך פערדיהען אין ישוע המשיח, דאס איך דינע נאטט. דען
- איך וועל מיר ניט ארויסשטעלען עטוואס צו רעדען, וויא נור
- דאס, דאס דער משיח האט דורך מיר געווירקט דיא גוים צום
- 19 געהארבואמקייט צו בריינגען אין דעם ווארט און ווערק. דורך
- דער קראפט פאן צייכען און וואונדער, דורך דער קראפט פאן
- נאטטעס גייסט: אזוי דאס איך האב דערפילט פאן ירושלים און
- דער אומגענענד ביז איליריקום דיא אגאגונג פאן דעם עוואנגעליום
- (בשורה טובה) פאן דעם משיח. דערביי אבער האלט איך
- 20 עס פאר איין כבוד, אנצוזאגען דעם נאמען פאן דעם משיח, ניט
- דארטען וואו זיין נאמען איז שוין בעקאנט געמאכט, כדי ניט אויף
- 21 איין פרעמדען גרונד צו בויען. נור וויא עס שטעהט געשריבען:
- עס זאלען זעהן דיא, וועלכען עס איז נאך ניט אנגעזאגט געווארען
- פאן איהם, און פארשטעהן דיא, וועלכע נאך ניט געהערט האבען.
- 22 און דאס איז עס אויך, וואס האט מיך אויפגעהאלטען, צו אייך
- 23 צו קומען. אבער יעצט האב איך אין דיווען געגענד מעהר קיין

פלאץ נישט; דערביי האט עס שוין ויך מיר געוואלט נישט איין יאהר
 24 צו אייך צו קומען. ווען איך וועל איין מאל קיין שפניא רייזען;
 דען איך האב שטענדיג, דאס איך וועל אויף דער דורכרייזע אייך
 זעהען און וועל פאן אייך בעגלייטעט ווערען, דערנאך וויא איך
 25 וועל מיך צו ערשט ביי אייך ויך דערקוויקען. אבער גראד יעצט
 26 מוז איך רייזען קיין ירושלים אין דינסט פאר דיא הייליגע. דען
 מאקעדאניא און אכאנא האבען בעשלאסען, דיא ארעמע פאן דיא
 27 הייליגע אין ירושלים איין אפגאבע (מס) צו געבען. ווי האבען
 בעשלאסען, וואס ווי זענען מחויב. ווען דיא גוים האבען איין
 טייל פאן דיא גייסטליכע (רוחניות) זאכען פאן ווי בעקומען, אזוי
 28 מוזען ווי, ווי אין לייבליכע זאכען (גשמיות) העלפען. ווען איך
 וועל דויעס ענדיגען, און וועל ווי דויע פרוכט פארחתמענען,
 29 דאמאלסט וויל איך דורך אייך קיין שפניא געהן. אבער איך
 ווייס, דאס ווען איך וועל צו אייך קומען אזוי וועל איך קומען מיט
 איין פולער ברכה פאן דער בשורה טובה פאן דעם משיח.
 30 אבער אייך, ברידער, בעט איך, צוליב אנזערען העררן ישוע
 המשיח און צוליב דער ליבע פאן דעם גייסט, מיר אין דער
 מלחמה ביי צושטעהען דורך אייער תפלה פאר מיך ביי נאטט.
 31 דאס איך זאל קענען ארויסקומען פאן דיא ווידערשפעניגע אין
 יהודה, און דאס מיין דינסט פאר ירושלים זאל ביי דיא הייליגע
 32 גוט אויפגענומען ווערען. כדי איך זאל דורך נאטטעס ווילען
 פריילאך צו אייך קומען און מיט אייך דערקוויקען קענען.
 33 דער נאטט פאן פרידען זאל ויין מיט אייך אלעמען. אמן.
 מז
 1 איך בעפעל צו אייך אנזער שוועסטער פעבע. וועלכע איז
 איינע געהילפען אין דער געמיינדע קענברעא. דאס איהר זאלט
 איהר אויפגעהמען אין דעם העררן וויא עס פאסט פאר הייליגע,
 און זאלט איהר אין אלע געשעפטען, אין וואס זיא וועט בעדארפען,
 העלפען. זיא איז דאך אויך איינע בעשיצערין פאן פילע געווארען.
 3 אזוי אויך מיר אליין, געריסט פריסקא און עקילסן, מינע
 4 געהילפען אין ישוע המשיח. ווי האבען וויערען האלן געגעבען פאר
 מיין לעבען; נישט נור איך אליין דאנקע ווי, נור אויך אלע געמיינדען
 5 פאן דיא גוים. געריסט אויך דיא פערזאמלונג אין וויערען הויז.

רומיים מז

געריסט מיין געטרייען עפענטמוסן, ער איז דער ערשטער
 געבארענער פאן אזא פאר דעם משיח'ן. געריסט מרים'ען, ויא
 האט זיך פיל פאר אונז בעמיהט. געריסט אנדראניקוס'ן און יוניאס'ן,
 מינע אידעשע חברים און חברים פאן געפיינגענעם, וועלכע זיינען
 בעריהמטע אפאסטעל (שלוחים). און זענען פריהער פאר מיר אין
 דעם משיח'ן געוועזען. געריסט אמפליאטוס'ן, מיין געטרייען אין
 דעם העררן. געריסט אורבאנוס'ן, אינוערען געהילפֿען אין דעם
 משיח'ן, און מיין ליבען שטאכיס'ן. געריסט אפֿעללעס'ן דעם נאָמן
 אין דעם משיח'ן, געריסט דיא הוינגעויד פאן אריסטאבולוס'ן.
 געריסט מיין אידעשען חבר העראדיאן'ען. געריסט דיא קריסטען
 פאן נאריקוס הויז. געריסט טריפאנאן און טריפאזאן, וועלכע
 האבען געארבעט פאר דעם העררן. געריסט דיא ליבע פערזיס'ן,
 וועלכע האט פיל געארבעט פאר דעם העררן. געריסט רופוס'ן,
 דעם אויסדערוויקלטען אין דעם העררן, און זיין מוטער, וועלכע אזוי
 ויא מינע איז. געריסט אוינקריטוס'ן, פלעגאן'ען, הערמעס'ן,
 פאטראבאס'ן, הערמאס'ן און דיא ברידער, וועלכע זענען ביי זיי.
 געריסט פילאלאגוס'ן און יוליאן, גערעס'ן און זיין שוועסטער,
 אלימפאס'ן, און אלע הייליגען, וועלכע זיינען ביי איהם. געריסט
 איינער דעם אנדערען מיט דעם הייליגען קוס. עס געריסען אייך
 אלע געמיינדען פאן דעם משיח'ן. איך פארזאג אייך אָבער, מינע
 ברידער, נוט אַכטונג צו געבען אויף יענע, וועלכע מאַכען מחלוקת
 און ערנער גענען דיא לעהרע, וועלכע איהר האט געלערנט. קערט
 אייך פאן זיי אָב. דען אַעלכע לייט דינען נישט אונזערען העררן
 קריסטוס'ן, נור ווייזערען בויך, און מיט ווייזערע שטענע רייד און זיסע
 ווערטער נארען זיי אָב דיא הערצער פאן דיא. וועלכע מערקען
 עס נישט. אייער געהארכנאמקייט איז אימערמס באוואוסט געווארען,
 דעריבער פרייע איך מיך מיט אייך. איך וויל אָבער, דאס איהר
 זאלט זיין חכמים צום גוטען, און נארעש צום בעזען. דער נאָמט
 פאן פרידען וועט באלד דעם שטן אונטער אייערע פיס צוגרעקלען.
 דיא גנאדע פאן אונזערען העררן ישוע המשיח נאל זיין מיט אייך!
 עס געריסט אייך מיין העלפער טימאטעאוס, און לוציוס און
 יאָזאן און וואַפאטער, מינע אידעשע חברים. איך טערטיוס,

וועלכער האט דווען בריף געשריבען, געריסט אייך אין דעם
 23 הערן. עס געריסט אייך נאיוס, מיינער און דער גאנצער געמיינדעס
 בעל אכסניא. עס געריסט אייך עראסטוס דער פיהרער פאן
 24 שטאט, און דער ברודער קווארטוס. דיא גאדע פאן אינגערען
 25 הערן ישווע המשיח זאל מיט אייך אלעמען ווין! אמן. דעם אבער,
 וועלכער קען אייך שטארקען, אזוי וויא מיין עוואנגעליום (בשורה
 טובה) אין פרעדיגט (דרשה) פאן ישווע המשיח, דורך וועלכען עס
 איז אנפלעקט געווארען דער סוד, וועלכער איז צייט דער וועלט
 26 פארבראנען געווענען. נון אבער איז ער אנפלעקט, און בעוואוסט
 געמאכט צו אלע גוים וי זאלען געהארבען דעם גלויבען, דורך דיא
 שריפטען פאן דיא גביאים, נאך דעם בעפעהל פאן דעם עוויגן
 27 נאטט. דעמזעלביגען נאטט, וועלכער אליין קלוג איז, זאל ווין
 קבוד דורך ישווע המשיח אויף עוויג! אמן.

דער ערשטע בריף צו דיא קארינמהער

א פולוס איין גערופענער אפאסטעל (שליח) פאן ישווע המשיח
 2 דורך נאטטעס וויללען און סאסטעהענעס אינגער ברודער, צו דער
 געמיינדע נאטטעס וועלכע איז אין קארינמה, צו דיא וואס זענען
 געהייליגט געווארען אין ישווע המשיח צו דיא גערופענע הייליגע
 מיט אלעמען, וועלכע רופען דעם נאמען פאן אינגערען הערן ישווע
 3 המשיח אין אלע ערטער ביי וי און ביי אינג. גאד און פרידען צו
 אייך פאן נאטט אינגערען פאטער און אינגערען הערן ישווע המשיח.
 4 איך דאנק מיין נאטט פאר אייך אלע צייט פאר נאטטעס גאד,
 5 וועלכע עס איז אייך געגעבען געווארען אין ישווע המשיח. דאס
 איז דורך איהם רייך געווארען אין אלע שטיק (זאכען) אין
 6 יעדער ארט פאן ווארט אין דערקענטענעס. ווען דיא עדות פאן

א קארינטהער א

- דעם משיח'ן איז אין אייך אזוי בעפעסטויגט געווארען, דאס עס
 7 פעהלט אייך ניט קיין שום מתנה, און איהר ווארט אויף דער
 אנפלעקונג פאן אינווערען העררן ישוע המשיח. וועלכע וועט אייך
 8 בעפעסטויגען ביז צום ענדע, כדי איהר ואלט אן שטראף ויין אין
 דעם טאג פאן אינווערען העררן ישוע המשיח. דען גאט איז געטריי
 9 דורך וועלכען איהר זענט גערופען געווארען צו געמיינשאפט
 (חברותה) פאן ויין וואו ישוע המשיח אינווערען העררן. איך
 10 פארזאג אייך אבער, מיינע ברודער, דורך דעם נאמען פאן אינווערען
 העררן ישוע המשיח, דאס איהר ואלט אלע רעדען איינערליי רעד,
 און עס זאל צווישען אייך ניט ויין קיין צושיידונג, נאר איהר ואלט
 איינס ויין, מיט איין פערשטאנד און מיט איין זינען. דען דיא הויך
 11 געווינד פאן קלואה האבען מיר דערציילט אויף אייך מיינע ברודער,
 דאס עס איז צווישען אייך קריג פאראן. איך מוין, דאס יעדער פאן
 12 אייך זאגט: איך בין פולוס'עס, איך בין אפולוס'עס, איך בין כיפאס',
 און איך בין דעם משיח'ס. איז דען דער משיח צו טיילט געווארען?
 13 איז דען פולוס פאר אייך געקרייציגט געווארען? אדער זענט איהר
 דען געטויבל'ט געווארען אין דעם נאמען פאן פולוס? איך דאנק
 14 גאט, דאס איך האב קיינעם פאן אייך ניט געטויבל'ט, אויסער
 קרספוס און גאיוס'. דאס קיינער זאל ניט זאגען: איך האב
 15 געטויבל'ט אין מיין נאמען. איך האב אבער אויך געטויבל'ט דיא
 הויזגעזינד פאן אסטפנוס, אויסער דינע ווייס איך ניט אויב איך
 16 האב נאך איין אנדערען געטויבל'ט. דען דער משיח האט מיר ניט
 געשיקט צו טויבל'ען נאר דאס עוואנגעליום (בשורה טובה) אנצו-
 17 זאגען, ניט מיט קלינגע ווערמער, כדי דער קרייץ פאן דעם משיח
 זאל ניט צו נישט ווערען. דען דאס ווארט פאן דעם קרייץ
 18 איז איין נארעשקייט פאר דיא פארלארענע, אבער פאר איין
 דערלויזטע איז דאס נאטעם גבורה. דען עס שטעהט געשריבען:
 19 איך וועל צו נישט מאכען דיא חכמה פאן דיא חכמים און דעם
 פערשטאנד פאן דיא פערשטענדיגע וועל איך פארנווארפען. וואו
 20 איז דער חכם? וואו איז דער סופר (תלמיד חכם)? וואו איז דער
 וועלט חכם? האט דען גאט ניט נארעש געמאכט דיא חכמה
 21 פאן דער וועלט? ווייל דורך גאטעס חכמה האט דיא וועלט גאט

שוין אַפֿט פֿאַרנענומען צו אייך צו קומען איך בין נור בײַ אַדער
 אויפֿגעהאלטען געווארען, בדי איך זאל צווישען אייך אייניגע
 פֿרוכט (פעולות) דערלעבען וויא צווישען דיא איבעריגע פעלקער.
 14 איך בין איין בעל חוב צו דיא גריכען און פֿארבארען, צו חכמים
 15 און אונפֿערשטענדניגע, דעריבער האב איך דעם גומען ווילען
 16 אין מיר, אויך אייך אין רוים דיא בשורה טובה אנצוזאגען. דען
 איך שעמע מיך נישט מיט דער בשורה טובה, ויא איז דאך נאָממעס
 קראַפט צו העלפֿען יעדערן גלויביגען, אזוי וויא דעם אידען צום
 17 ערשטען אזוי אויך דיא גריכען, דען נאָממעס גערעכטיגקייט
 ווערט אין איהר אנפֿלעקט פֿאַן גלויבען צו גלויבען, וויא עס
 שטעהט געשריבען: דער צדיק וועט לעבען דורך ויין גלויבען.
 18 דען נאָממעס צארען איז אנפֿלעקט פֿאַן הימלל איבער אלע
 שלעכע און אונגערעכטיגקייט פֿאַן דיא מענשען, וועלכע דעם
 19 אמת דורך אונגערעכטיגקייט אייגהאלטען. דען וואס עס איז פֿאַן
 נאָמט צו דערקענען, איז צווישען ווי אנפֿלעקט, נאָמט האט עס
 20 ווי אנפֿלעקט. עס ווערט ויין פֿערבארנענעם וועזען (מהות) צייט
 דיא וועלט איז בעשאפֿען געווארען אן ויניגע ווערקע דורכען
 דיינקען געזעהען, דאס איז, ויניגע עוויגע קראַפט אזוי וויא נאָממעס
 21 גומסקייט, בדי ווי זאלען אן ענטשולדיגונג בלייבען, דאס איז
 דעריבער, ווייל ווי האבען נאָמט דערקענט, אבער האבען איהם
 נישט וויא נאָמט געלויבט אדער מיט דאנק דערקענט, נור ויניגען
 (וענען) נאָרעש געווארען אין ויערע געדאנקען, און ויער
 22 אונפֿערשטענדניגע הארץ האט ויך פֿערפֿינסטערט, צום נאָרען
 ויניגען (וענען) ווי געווארען, ווען ווי האבען ויך פֿאַר חכמים פֿאַרנע-
 23 שטעלט; אַנשטאט דער העררליכקייט פֿאַן דעם אונפֿערנאנגענעם
 נאָמט האבען ווי פֿערביטען אויף דעם אַבגעבילדעטען געשטאלט
 פֿאַן פֿערנעהענדע מענשען, פֿייגלען, פֿירפֿיסניגע און קריכענדע
 24 חיות, דעריבער האט ווי נאָמט אהינגעגעבען דורך דיא
 געלומסקייט פֿאַן ויערע הערצער אין אונגרייגקייט, מבזה צו
 25 ויין איהרע אייגענע לייבער און ויך אליין, אזוי האבען ווי פֿערבטען
 נאָממעס וואהרהייט אויף ליגען, און פֿונג און תפלה געבראכט
 צו דער באשעפֿענעם אַנשטאט דעם בעשעפֿער, וועלכער איז

רומיים א ב

26 געלויבט אויף עוויג, אמן. דער יבער האט זיי נאטט אהינגעגעבן
 אין שענדליכע תאווה, איהרע ווייבער האבען איהר נאטירליכען
 27 געברויך אין אוננאטירליכען פערקעהרט. אזוי אויך דיא מענער
 ווינען אין ווילדער געלוקסטינקייט איינער מיט דעם אנדערן געלענען
 איין מאן מיט איין מאן שענדליכקייט געטאן. אזוי האבען זיי דעם
 פערדינטען לויין פאן ויער פערטירונג אויף ניד אליין דערפון
 28 געהאט. און אזוי וויא זיי האבען נאטטעס דערקענטענעס פער-
 אכטעט, אזוי האט נאטט זיי אהינגעגעבן אין איין פעראכטעטען
 29 פערשטאנד, צו טאן דאס וואס עס פאסט נישט. אנגעפילט מיט
 אלערליי אונגערעכטיגקייט, שלעכטיגקייט, בויהייט, נאך
 פערמענעס נאך צו יאנען, פול מיט קנאה, רציחה, קריג,
 30 בעטרייער. רבילות טרייבער, לשון הרע ריידער, נאטטעס
 פיינדע, צוות פנים ער שטאלצע, בעריהמער, דענקען אויס בויעס,
 31 פעראכטען ויערע עלטערן, אן פערשטאנד און טאקט, אן איין
 32 הארץ און בארעמהערציגקייט. זיי קענען נאטטעס דעכט (משפט),
 דאס ווער אועלכעס טהוט פערדינט דעם טויט, און דאך טהוען
 זיי עס נישט נאר אליין, נור עס געפעלט נאך זיי אויך, ווען אנדערע
 טהוען עס.

אויף דיעזער ארט נון געהט עס אויף יעדערן מענשען, וועלכער ב
 משפט, דוא האסט קיינע ענטשולדיגונג; וואו דוא דעם אנדערן
 משפט'סט, פער'משפט'סט דוא דיר אליין; דען, בשעת דוא
 משפט'סט טהוסט דוא דאסעלביגע. מיר ווייסען אבער, דאס
 2 נאטטעס אמת'ער משפט קומט איבער דיא, וועלכע אועלכעס
 טהוען. מיינסט דוא, א מענש, וואס דוא משפט'סט, דיא וועלכע
 3 אועלכעס טהוען און טהוסט עס דאך אליין, דאס דוא וועסט פאן
 נאטטעס משפט אנטרונען ווערן? אדער ביזט דוא מבזה דיא
 4 רייכקייט פאן ווינע גוטקייט, געדולד לאנגמוט (אך רוח), און
 דיינקסט נישט אן דעם, דאס נאטטעס גוטקייט דיר צו תשובה
 5 טרייבט? יא, מיט דיינע עקשנות און דיא הארטקייט פאן דיין
 הארצען ואמעלסט דוא דיר צארען אויף דעם טאן פאן צארען
 6 און דער אנפלעקונג פאן נאטטעס גערעכטען משפט. וועלכער
 7 וועט בעצאהלען יעדען איינציגען נאך ווינע ווערקע נאך: דיא

וועלכע מיט אויסהארונג אין מעשים טובים נאך העררליכקייט,
 כבוד און וואס עס פערנייט ניט טראכטען, עווינעם לעבען;
 8 דא קריכער אבער, וועלכע ניט דעם אמת נור דא אוינגערעכטיג
 9 קייט נאכגעהען, צארן און גרימס, דחקות און שרעקענעם קומט
 איבער דא וועלען פאן אלע מענשען, וועלכע בויען טהוען, וויא
 10 דא אידען צום ערשטען אזוי אויך דא גריכען; העררליכקייט,
 כבוד און פרידען פאר אלעמען, וועלכע גוטעם טהוען, וויא פאר
 11 דא אידען צום ערשטען אזוי אויך פאר דא גריכען. דען נאטט
 12 זעהט ניט אויף דער פערזאן. דען דא וועלכע אן דער תורה
 האבען געווינדט, ווערן אויך אן דער תורה פערלארען ווערן,
 און דא וועלכע מיט דער תורה האבען געווינדט, ווערן דורך
 13 דער תורה געמשפּט ווערן; דען ניט דא הערער פאן דער תורה
 ווינען (זענען) גערעכט פאר נאטט, נור דא טהוער פאן דער תורה
 14 וועלען גערעכט ארויס גען. ווען גוים, וועלכע דא תורה ניט
 האבען, פאן נאטור טהוען, דאס וואס דא תורה זאגט, אזוי
 ווינען (זענען) זיי, וועלכע האבען קיין תורה ניט, ויך אליין איין
 15 תורה. בעווייזען זיי דאך, וויא דא מעשים פאן דער תורה אין
 זייער הארצען געשריבען איז, ווייל זייער געוויסען זיין בעווייז
 דערצו ניט און דא געדאנקען אנדערע פערקלאגען (מחייב)
 16 אנדערע אויך ענטשולדיגען. פאר דעם טאג, ווען נאטט וועט
 משפּטן, וואס איי דעם מענשען פערבארנען איז, דורך ישוע
 17 המשיח אזוי וויא מין בשורה טובה. ווען אבער דא רופסט
 18 דין איד אן און פערלאזט דין אויף דער תורה. און בעריהמסט
 דין מיט נאטט, און קענסט זיין ווילען, און פערשטייט דעם
 19 תוכו, דורך זיין פילדונג אין דער תורה. און גלויבסט צו זיין
 איין פיהרער פאר בלינדע, איין ליכט פאר דא וועלכע ווינען
 20 (זענען) אין דער פינסטערנעם. איין דערצייהער פאר אונפער-
 שטענדיגע, איין לעהרער פאר ניט קיין דערוואקסענע, ווייל דא
 האסט דא דערקענטענעם און דעם אמת ריכטיג אין דער תורה.
 21 נון דא, וועלכער דא אנדערן לעהרנסט, לעהרנסט דין אליין
 ניט? דא פּרעדיקסט (דרשןסט) ניט צו גנב'ענען, און דא
 22 גנב'עסט? דא פּרעדיקסט נאך, און ביסט מנאף? דא

רומיים ב ג

- פֿעראונווירדינסט געמאצענבילדער, און פֿערוויבסט טעמפלען
 (בתי מקדשים)? דוא, וועלכער דוא פֿעריהמסט דרך מיט דער
 תורה, ביסט דוא נאטט מחלל דורך איהר עובר ויין? נאטטעס
 נאמען ווערט דאך דורך אייך צווישען דיא גוים געלעסטערט,
 וויא עס שטעט געשריבען. יא מל ויין ויד איז איין גוטע זאך,
 ווען דוא ביסט מקיים דיא תורה: ביסט דוא אפער איין עובר
 אויף דער תורה, אזוי איז דיר דיין מל ויין צו איין הפך געווארן.
 ווען נון דער ניט געמלשער היט דיא צדקות פֿאן תורה, וועט
 איהם דען ניט ויין ניט געמלש ויין פֿאר געמלש צונערעכענט
 ווערען? יא דער וועלכער איז קערפֿערליך ניט געמלש, וועלכער
 איז דיא תורה מקיים, וועט דרך משפטן, וועלכער דוא מיט דיא
 אותיות (פֿאן דער תורה) און דאס מל ויין ביסט עובר אויף דער
 תורה. איין איד איז ניט דער, ווער עס שיינט פֿאר דיא אויגען
 צו ויין, מל ויין איז עס ניט, וואס מען אויף דעם פֿלייש (לייב)
 זעהט. נור איין איד איז, דער ווער עס אין פֿערבארענעס איז,
 און מל ויין איז, ווען דאס איז אין דער הארץ געשעהען, אין דעם
 גייסט, ניט נאך בוכשטאב (וויא עס איז געשריבען), וואו דער
 שבת קומט פֿאן מענשען, נור פֿאן נאטט.
 מיט וואס איז דער איד בעסער? אדער וואס האט דאס מל ג
 ויין פֿאר איין נוצען? דאך פֿיל, אין יעדער אופן. צום ערשטען,
 דאס וי איז נאטטעס רייד אנגעטרויט געווארן. אדער וויא ווען
 עמלעכע ווינען (וענען) ניט טריי געוועזען, זאל ווערע ניט טריי קייט
 נאטטעס טריי קייט מבטל ויין? חלילה. עס זאל נור הייסען:
 נאטט איז אמת, אלע מענשען ווינען (וענען) ליגער. וויא עס
 שטעהט געשריבען: כדי דוא זאלסט גערעכטפֿארטיגט ווערן מיט
 דייןע ווערטער, און זאלסט רעכט האבען, ווען מען מיט דיר
 שטרייטעט, ווען אפער אונזערע אונזערעכטיגקייט שטעלט
 פֿעסט דיא גערעכטיגקייט נאטטעס, וואס זאנען מיר דערצו?
 ווערט דען דעריבער נאטט אונזערעכט, ווען ער משפט מיט
 צאָרן? (איך רייד עס וויא דיא מענשען ריידען). חלילה: ווען
 אזוי, וויא וועט דען נאטט דיא וועלט משפטן? יא ווען אפער
 נאטטעס וואהרהייט איז דורך מיין ליגען שטארקער געווארען

כְּדִי עַד וְאֵל הַעֲרָרְלִיךְ וְוַעֲרֵן, פֶּאָר וואָס דען וואָל אִיךְ נאָךְ
 8 דאָמאַלסְט וויא אײן וײַנְדער גע׳משפּט ווערן? קען עס דאָמאַלסְט
 נִיט גִילְטֵן, אַזױ ווערען מיר געלעסְטערט און פֶּאָן אײן געוויסען
 צד בעשולדיגט, דאָס מיר וואָנען: מיר וואָלען בײַזעס טאָן, כְּדִי
 עס וואָל דערפֿון גוטעס אַרױסקומען? נון, יענע האָבען איהר פֿסֶק,
 9 עַל פִּי דִין, וואָס דען? מיר וײַנען (ווענען) בעסער פֶּאָן וײַ?
 אײַנענמלאַך נאָר נִיט, דען מיר האָבען שוין פֿריהער פֿאַרקלאָגט
 דִיא אידען אַזױ גוט וויא דִיא גריכען: דאָס וײַ אַלע וײַנען (ווענען)
 10 אונזער דער וַיַּנְד, אַזױ וויא עס שטעהט געשריבען: עס איז
 11 קײן גערעכטער נִיט דאָ, נִיט אײַנער, עס איז קײן פֿערשטענדיגער
 12 נִיט דאָ, קײנער נִיט ווער נאָך נאָמט פֿרעגט, אַלע האָבען
 אָבענווייכט, קײנער טויג נִיט, עס איז קײנער נִיט דאָ, ווער עס
 13 גוטעס טהוט, אײַנער אײַך נִיט, וײַער האָלז איז אײן אָפּענער
 14 קבר, מיט וײַער ציגנ נאָרען וײַ אָב; שלאַנגען גיפּט איז היגטער
 15 וײַערע ליפּען, וײַער מויל איז פול מיט פֿלוצ און בִּיטערקײט;
 16 דִיא פֿיס אײַלען פֿלוט צו פֿערניסען, צושטערויג און פֿאַרדאַרבענעס
 17 איז אויף וײַערע ווענען; און דעם וועג פֶּאָן פֿרידען קענען וײַ נִיט,
 18 נאָמטעס פֿורכט איז פֿאַר וײַערע אויגען נִיט דאָ, מיר וײַסען
 19 אָבער: דאָס וואָס דִיא תּוֹרָה וואָנט, וואָנט ויא יענע, וועלכע וײַנען
 (ווענען) אין דער תּוֹרָה: כְּדִי יעדער מויל וואָל פֿערשטאַפּט ווערן
 20 און דִיא נאָנצע וועלט בײַ נאָמט שולדיג וײן וואָל, דעריבער, כְּדִי
 פֶּאָן דִיא מעשים פֶּאָן דער תּוֹרָה וואָל פֿאַר איהם נִיט גערעכט
 פֿאַרטיגט ווערן, דאָס וואָס עס פֿלייש הייסט, דען דאָס וואָס
 21 דורך דער תּוֹרָה קומט, איז דערקענטענעס דער וַיַּנְד, נון אָבער
 איז נאָמטעס גערעכטיגקײט אַנפֿלעקט געוואָרען חוץ דער תּוֹרָה,
 22 בעוויזען געוואָרען פֶּאָן דער תּוֹרָה וויא פֶּאָן דִיא גבֿיאִים, דאָס
 איז, נאָמטעס גערעכטיגקײט דורך דעם גלויבען אין ישוע המשיח,
 פֿאַר אַלעמען, וועלכע גלויבען, דען קײן אונזערשייד נִיט עס
 23 נִיט: געווינדיג האָבען וײַ אַלע און עס פֿעהלט וײַ דִיא הערר
 24 לִיבְקײט נאָמטעס, וײַ וועלען אָבער גערעכט ווערן אויף
 געשענקטער אַרמ דורך וײַנע גנאָדע, דורך דער אויסלייזונג וועלכע
 25 איז אין ישוע המשיח, וועלכען נאָמט האָט אויפֿגעשטעלט פֿאַר

רומיים ג ד

איין קרבן כפרה דורך דעם גלויבען אן זיין בלוט, כדי ער זאל
וויינע גערעכטיגקייט דערווייזען אין דער פארנעמונג דער ווינדען.
וועלכע וויינען (זענען) פרייהער געמאן געווארען אין דויער צייט, 26
וויא נאטט האט מיט סכלנות געפיהרט אום צו בעווייזען וויינע
גערעכטיגקייט אין דער יעצטיגער צייט אזוי: כדי ער זאל גילטען
פאר דעם, וועלכער גערעכט איז, און וועלכער גערעכט מאכט
דעם, ווער עס איז פאן ישועים גלויבען. וואו בלייבט דא דיא 27
בעריהמער? עס איז אויס מיט איהר. דורך וואס פאר איין
תורה? דורך איין תורה פאן מעשים? ניין. נור דורך דער תורה
פאן אמונה. דעריבער דענקען מיר, דאס דער מענטש ווערט 28
דורך דעם גלויבען אן דיא מעשים פאן דער תורה גערעכט
פארטייגט. אדער איז נאטט נור דער נאטט פאן אידען? איז ער 29
ניט אויך פאן דיא גוים? יא געוויס אויך פאן דיא גוים. ווען עס 30
אנדערס דאס ער איין נאטט איז אזוי וועט ער גערעכט מאכען
דיא געמלשע פאן דעם גלויבען און דיא ניט געמלשע דורך
דעם גלויבען. קומט אבער דערפון ארויס, דאס מיר וויינען 31
(זענען) דיא תורה מבטל דורך דעם גלויבען? חלילה, נור מיר
שטעלען איהר אויף.
וואס זאלען מיר נון זאגען פאן אברהם'ען אונזערן עלטערן ד
פאטער וואס האט ער נאך דעם פלייש דערגרייכט? אין פאל, 2
ווען אברהם וואלט פאן מעשים גערעכטפארטייגט געווארען, אזוי
וואלט ער געהאט ויך מיט עטוואס צו בעריהמען. אבער ניט
פאר נאטט: דען וואס זאגט דיא שריפט (תנ"ך)? אברהם אבער 3
האט געגלויבט אן נאטט, און עס איז איהם צו איינע גערעכטיגקייט
גערעכנט געווארען. האנדעלט עס ויך אום מעשים צו טאן, אזוי 4
ווערט דער לויז ניט צוגערעכענט פאר איינע גאנצע, נור פאר איין
חוב. ביי דעם אבער, ביי וועלכען עס האנדעלט ויך ניט אום 5
וויינע מעשים, נור אום זיין אמונה אן דעם, וועלכער רעכטפארטייגט
דעם רשע, דעם ווערט זיין גלויבען פאר איינע גערעכטיגקייט
גערעכענט. וויא אויך דוד האלט דעם מאן פאר זעליג, וועלכען 6
נאטט רעכענט גערעכטיגקייט אן מעשים: זעליג וויינען (זענען) זיי, 7
וועלכען דיא פשעים וויינען פערנעבען און דיא וינדען וויינען

8 צונערדעקט. ועליג איז דער מאן, וועלכען דער הערר וויינע וויינע
 9 ניט צורעכענט. נון דיווע עליגפרייוונג, געהט עס אויף דיא גע'מל'טען
 אדער אויך אויף דיא ניט גע'מל'טען? מיר האלטען ווי אן דעם
 פסוק: דער גלויבען איז אברהם'ען פאר איינע גערעכטיגקייט
 10 גערעכענט געווארען. וויא איז עס איהם נון צונערעכענט געווארען?
 ווען ער איז שוין גע'מל'ט געוועזען אדער ווען ער איז נאך ניט
 גע'מל'ט געוועזען? ניט ווען ער איז שוין גע'מל'ט געוועזען, נור ווען
 11 ער איז נאך ניט גע'מל'ט געוועזען. אין דעם צייכען פאן מל ויין
 האט ער דאמאלסט מקבל געוועזען צום וינעל (חתימה) פאן וויינע
 צדקות דורך דעם גלויבען, וועלכען ער האט געהאט ווען ער איז
 ניט גע'מל'ט געוועזען, כדי דאס ער זאל ויין איין פאטער פאר
 12 אלעמען, וועלכע גלויבען ניט גע'מל'טערהייט, אזוי וויא אויך איין
 פאטער פאן דיא גע'מל'טע, דאס איז פאר דיא, וועלכע ניט נור
 גע'מל'ט וויינען (ענען), נור געהען אויך אין דיא שטענען פאן דעם
 גלויבען, וועלכען ער, אונזער פאטער אברהם, איידער ער איז
 13 גע'מל'ט געוועזען האט געהאט. דען דיא הבטחה, וועלכע אברהם
 אדער ויין זאמען (נרע) האט מקבל געוועזען, דאס ער זאל דיא
 וועלט צו איין ירושה האבען, איז ניט דורך דער תורה צוואמען
 געבראכט געווארען, נור דורך דיא גערעכטיגקייט פאן דער אמונה.
 14 וויינען דיא וועלכע האבען דיא תורה דיא יורשים, אזוי איז עס מיטן
 15 גלויבען נארנישט, אויס מיט דער הבטחה. דען דיא תורה פיהרט
 צום צאנען; וואו אפער עס איז קיין תורה ניט דא, דא איז אויך
 16 קיינע עברה ניט דא. דעריבער וויינען (ענען) עס דיא פאן דעם
 גלויבען, כדי עס זאל דורך גנאדע ויין, כדי דיא הבטחה זאל פעסט
 ויין פאר דעם נאנצען זאמען (נרע), ניט נור פאר דיא וועלכע
 וויינען פאן דער תורה, נור אויך פאר דיא וועלכע וויינען פאן
 17 אברהם'ס גלויבען, וועלכער איז אונזער אלעמעס פאטער. (וויא
 עס שטעהט געשריבען: איך האב דרך צום פאטער פאן פילע
 פעלקער געשטעלט) פאר דעם נאטט וועלכען ער האט געגלויבט,
 וועלכער מאכט לעבעדיג דיא טויטע, און מאכט איין יש (עטוואס)
 18 מאן (פאן נארנישט), וועלכער אן איין האפעניג צום האפען האט
 דארטען געגלויבט, דאס ער וועט איין פאטער פאן פילע פעלקער

רומיים ד ה

- וויין אין דיא ווערמער? אזוי זאל דיין נאמען (ורע) וויין. און עס
האט ויין גלויבען ניט געשאדעט, אפילו ווען ער איז געוואר געווארען
דאס ויין לייב איז וויא אבגעשטארבען (ער איז דאך געוויס
הונדערט יאהר אלט געוועזען) און אויך אזוי דיא אבגעשטארבער
קייט פאן שר'הם מוטערלייב. ער האט אבער ויך ניט געלאזען
מועה ויין דורך אונגלויבען אין נאטעס העכטהע. ער איז נור
שטארק אין דעם גלויבען געבליבען, נאטט לויבענדיג און פיל
מיט פערזיכערונג, דאס ער, וואס ער האט פערשפראכען, קען עס
אויך אויספיהרען. דעריבער איז עס איהם אויך פאר איינע
גערעכטקייט גערעכענט געווארען. דיוועס איז אבער ניט פאן
ווינעטוענען אליין געשריבען געווארען, דאס עס איז איהם
פאררעכענט געווארען. נור אויך פאן אונערטווענען, עס זאל אונז
פאררעכענט ווערן, ווען מיר גלויבען אין דעם. וועלכער האט אונזערן
העררן ישוע'ן פאן דיא מויע אופגענועקט. וועלכער איז
אחינגעגעבען געווארן וועגען אונזערע ווינען און אופגענועקט
געווארן כדי מיר זאלען גערעכטפארטיגט ווערן.
דעריבער ווייל מיר ווינען גערעכטפארטיגט געווארן דורך ה
דעם גלויבען לאזען מיר ויך האלטען אין דעם פרידען מיט נאטט
דורך אונזערן העררן ישוע המשיח. דורך וועלכען מיר האבען
דעם צוגאנג צו דינע גאדע אין וועלכער מיר שטעהען דערהאלטען,
און לאזען מיר אונז פערזיכערען מיט דער האפענונג פאן נאטעס
העררליכקייט. אבער ניט מיט דיוועס אליין, נור לאזען מיר
אונז אויך פערזיכערען מיט דחקות, וויסענדיג, דאס דחקות ווירקט
אז'ס סכלנות. סכלנות אבער בעשטעהונג (ביי איין גסיון).
דיא בעשטעהונג אבער האפענונג, דיא האפענונג אבער לאזט ניט
צו שאנדע ווערן, ווייל נאטעס ליבע איז אויסגענאסען אין אונזערע
הערצער, דורך דעם רוח הקדש, וועלכער איז אונז געגעבען
געווארען: איז דאך דער משיח אין דער צייט פאן אונזערע
שוואכקייט, פאר רשעים, אין דעם מויע גענאנגען. קאס געמט
איינער אויף ויך צו שטארבען פאר איין צדיק: דאך קען ויך נאך
פארט איינער דארויף בעשליסען, פאר איינע גוטע זאך איז דעם
מויע אריין צו געהן, נאטט אבער בעווייזט ווינע ליבע צו אונז

דערמיט, דאס דער משיח איז פאר אינו געשטארבען, ווען מיר
 9 וויינען (ווענען) נאך זינדער געוועזען. מיט וויפיל מעהר וועלען
 מיר יעצט, ווען מיר וויינען דורך ויין בלוט גערעכטפארטיגט,
 גערעטעט ווערן דורך איהם פאן דעם צארניגרייכט (משפט
 10 חרוץ). ווען מיר וויינען מיט נאטט נתרצה (באווייליגט) געווארן
 דורך דעם טויט פאן ויין ואהן, ווען מיר וויינען פיינד געוועזען, מיט
 וויפיל געוויסער וועלען מיר גערעטעט ווערן דורך ויין לעבען, ווען
 11 מיר ווענען מרוצה (באווייליגט). און ניט נור דאס אליין, נור מיר
 מענען אונז אויך מיט נאטט בערייהמען דורך אויגען הערן ישוע
 המשיח, דורך וועלכען מיר האבען יעצט דיא הרצאה (באווייליגט)
 12 מקבל געוועזען. דעריבער וויא דורך איין מענשען איז דיא
 זינדע אין דער וועלט געקומען און דורך דיא זינדע דער טויט, און
 דער טויט האט זיך אויף אלע מענשען פארברייטעט, ווייל זיי
 13 האבען אלע געזינדט. דען זינדע איז אין דער וועלט געוועזען,
 אויך שוין פאר דער תורה: ווען אויך יא איז ניט גערעכענט
 14 געווארן, ווייל עס איז קיינע תורה ניט געוועזען. דאך האט דער
 טויט פאן אדם עין ביו משהען געהעררשט אויך איבער דיא,
 וועלכע האבען ניט געזינדיגט אויף דעמאלטליגען ארט עובר צו
 זיין אויף איין מצוה, וויא אדם, וועלכער איז דער פארבילד (רמיון)
 15 פאן דעם, וועלכער עס האט געוואלט קומען, געוועזען. דאך ניין,
 ביי דער מתנה פאן דער גנאדע איז עס ניט אזוי וויא ביי דער
 זינדע: וויינען (ווענען) דארטן געשטארבען פילע דורך דער זינד
 פאן איינעם, אזוי אויך האט זיך נאטטעס גנאדע און דער געשיינק
 דורך דיא גנאדע פאן דעם איין מענשען ישוע המשיח נאך גאנץ
 16 אנדערס אן פילע רייך געווינען; אונזעם איז אנדערס ביי דער מתנה,
 וויא דארטן, וואו דער איין זינדער דיא סבה איז, דארטן איז עס
 דער איינער, פאן וועלכענס משפט דיא פארשולדיגונג ארויסגעהט:
 דא וויינען עס פילע חטאים, פאן וועלכע דיא מתנה פאן דער גנאדע
 17 צום גערעכטווערן פיהרט ארויס. האט דורך דער זינד פאן דעם
 איינעם דער טויט וויא איין קעניג געהעררשט אט דורך דעם איינעם,
 אזוי אויך ווערן אומגעקעהרט דיא, וועלכע האבען דיא פילקייט
 פאן דער גנאדע און דיא מתנה פאן דער גערעכטיגקייט מקבל

רומיים ה' ו'

- געוועזען. אליין וויא קעניג העררשען אין לעבען דורך דעם איינעם
ישוע המשיח. נאך דיווען וינען קומט עס אויס: וויא דורך אין
18 וינדער איז עס פאר אלע מענשען צו דער פארשולדיגונג געקומען.
אזוי אויך דורך אין גערעכטיגקייט קומט דיא גערעכטפארטיגקייט
פאן לעבען פאר אלע מענשען. ווייל, וויא דורך דעם גיט געהארבען
19 פאן דעם איינעם מענשען וינען (ענען) פילע וויא וינדער אהינ-
געשטעלט געווארן. אזוי אויך דורך דעם געהארבען פאן דעם איינעם
וועלען פילע וויא גערעכטע אהינגעשטעלט ווערן. דיא תורה אבער
20 איז דא צווישען אריינגעקומען, כדי דיא וינדע ואל פול ווערן, וואו
אבער דיא וינדע איז פול געווארן. דא איז דיא גנאדע נאך פיל
מעהרער געווארן. כדי, אזוי וויא דיא וינדע האט געהערשט אין
21 דעם טויט, אזוי אויך ואל דיא גנאדע העררשען דורך גערעכטיג-
קייט צום עוויגען לעבען דורך ישוע המשיח אויפגעווען העררן.
וואס ואלען מיר דען ואנען? ואלען מיר ביי דער וינדע בלייבען, ו
כדי דיא גנאדע ואל גרעסער ווערן? חלילה. מיר, וועלכע מיר
2 גענען דער וינדע אבגעשטארבען, וויאזוי ואלען מיר נאך אין דער
וינדע לעבען? אדער ווייסט איהר גיט, דאס מיר אלע, דיא מיר
3 וינען אין ישוע המשיח געטובליט געווארען, ונען געטובליט
געווארען אין ויין טויט? אזוי וינען מיר מיט איהם געגראבען
4 געווארען. דורך דער טובילה אין ויין טויט, כדי, וויא דער משיח איז
אויפגעוועקט געווארען פאן דיא טויטע דורך דיא העררליכקייט פאן
5 פאטער, אזוי ואלען אויך מיר אין איין גייען לעבען געהן. דען אזוי
וויא מיר וינען אין דעם בילד פאן ויין טויט איינגעוואקסען געווארען,
6 אזוי וועט עס אויך מיט ויין אויפשטעהונג געשעהען. ווייל מיר
ווייסען, דאס אונזער אלטער מענש איז מיט איהם געקרייצגאנג
געווארען, כדי דער לייב פאן וינדע ואל צושטערט ווערען, כדי מיר
7 ואלען גיט מעהר קנעכט פאן דער וינדע ויין. דען ווער עס איז
8 געשטארבען, דער איז בעפרייט פאן דער וינדע. וינען מיר מיט
דעם משיח געשטארבען, אזוי גלויבען מיר, דאס מיר וועלען אויך
9 מיט איהם לעבען. דען מיר ווייסען, דאס דער משיח, נאכדעם וויא
ער איז פאן דיא טויטע אויפגעוועקט געווארען, שטארבט גיט מעהר;
10 דער טויט האט מעהר קיין מאכט גיט איבער איהם. דען ויין

שטארבען: איז געווען איין מאל פאר אלע מאל פאן דער וינדע
 11 געשטארבען; ויין לעבען: איז איין לעבען פאר נאטט. אזוי רעכענט
 איהר אייך אויך, דאס איהר זענט מוים פאר דער וינדע, אבער
 12 לעבענדיג פאר נאטט אין ישוע המשיח. דעריבער זאל דיא וינדע
 נישט העררשען אין אייערען שטערבליכען לייב, איהר זאלט איהם
 13 געהארבען אין וויינע תאות. נישט נישט אייערע גלידער צו דער וינדע
 פאר איין וואפען פאן אומרעכט; נאר נישט אייך אליין נאטט איבער,
 אזוי וויא דיא, וועלכע זענען פאן מוים צום לעבען געקומען, און
 14 אייערע גלידער פאר איין וואפען פאן גערעכטיגקייט צו נאטט. דען
 דיא וינדע וועט איבער אייך קיין געוועלטיגקייט נישט האבען; דען
 איהר ווייט נישט אונטער דער תורה, נור אונטער דער גנאדע.
 15 וואס דען? זאלען מיר וינדיגען, ווייל מיר זענען נישט אונטער דער
 16 תורה, נור אונטער דער גנאדע? חלילה. ווייסט איהר דען נישט,
 וועמען איהר נישט אייך איבער פאר קנעכט צו געהארבען, דעם זענט
 איהר פארשריבען פאר קנעכט צו געהארבען, סיי פאן דער וינדע
 צום מוים, סיי פאן דער געהארבואמקייט צו דער גערעכטיגקייט?
 17 אבער נאטט צו דאנקען, דאס איהר ווייט אפילו געוועזען דיא קנעכט
 פאן דער וינדע, אבער איהר זענט פאן הארצען געהארבואמ
 געווארען צום מוסטער פאן דער לעהרע, צו וועלכער איהר ווייט
 18 געבראכט געווארען. דאס איהר זענט פאן דער וינדע בעפרייט
 19 געווארען און צו קנעכט פאן דער גערעכטיגקייט געווארען. איך
 רעדע אויף דעם שטייגער פאן מענשען, וועגען דער שוואכקייט פאן
 פאן אייער פלייש. אזוי וויא איהר האט אייערע גלידער אהינגעגעבען
 אין דעם דינסט פאן אונרייניגקייט און עובר צו ויין דיא עברה, אזוי
 זאלט איהר דינע גלידער אהינגעגעבען אין דעם דינסט פאן גערעכטיג-
 20 קייט צו הייליגונג. דענווען איהר ווייט געווען קנעכט פאן דער וינדע, אזוי
 21 זענט איהר פריי געוועזען פאן דער גערעכטיגקייט. וואס האט איהר
 דאמאלסט פאר פרוכט געהאט? אונעלכע, מיט וועלכע איהר ויך
 22 יעצט שעמט; ווייל דאס ענדע פאן ווי איז דער מוים, יעצט אבער,
 ווייל איהר זענט בעפרייט פאן דער וינדע, און ווייט נאטטעם
 קנעכט, האט איהר פרוכט צו הייליגונג, דער ציל אבער איז דאס
 23 עוויגע לעבען. דען דער שבר פאן דער וינדע איז דער מוים,

- אָבער דיא געדינגע מתנה פֿאַן גאָטט איז עוויגעס לעבען אין
אונזערן הערן ישוע המשיח.
- ווייסט איהר דען ניט, ברידער (איך רעד דאך מיט מענשען, ¹
וועלכע קענען דיא תורה) דאס דיא תורה העררשט איבער דעם
מענשען, אזוי לאנג ווילאנג ער לעבט? דיא פֿעהרדייטע פֿרוי איז ²
על פי דין תורה אן דעם לעבעדיגען מאן געבונדען; ווען אָבער דער
מאן שטארבט, אזוי איז ויא פֿריי נאך דער תורה פֿאַן איהר מאן.
דעריבער, וויא לאנג דער מאן לעבט, הייסט ויא איין נואַפֿת ווען ³
ווא האט איין אנדערען מאן; שטארבט דער מאן, אזוי איז ויא פֿריי
פֿאַן דער תורה, און ווען ויא האט איין אנדערען מאן, איז ויא שוין
ניט מעהר קיין נואַפֿת. אזוי אויך ווייט איהר, מיינע ברידער, ⁴
געטויטעט פֿאַר דער תורה דורך דעם לייב פֿאַן דעם משיח, כדי
איין אנדערען צו געהערען, צו דעם, וועלכער איז פֿאַן דיא טויטע
אויפֿגעוועקט געווארען, כדי מיר זאלען בריינגען פֿרוכט צו גאָטט.
דען ווען מיר זענען אין פֿלייש געווענען, אזוי האָבען דיא תּאֹת פֿאַן ⁵
דיא וינדען, וועלכע האָבען דורך דער תורה געווינקט אין אונזערע
גלידער, צו בריינגען פֿרוכט פֿאַר דעם טויט. נון אָבער ווינען מיר ⁶
פֿריי פֿאַן דער תורה, ווייל מיר ווינען געשטארבען פֿאַן דאס, דורך
וואס מיר ווינען געבונדען געווענען, אזוי דאס מיר נון דינען אין איין
נייען גייסט און ניט אין דעם אלטען פֿאַן דעם בוכשטאב (אות).
וואס דען זאלען מיר זאנען? איז דיא תורה איין זינד? חלילה. ⁷
אָבער איך וואלט ניט דערקענט דיא זינד, ווען ניט דורך דער תורה.
ווייל איך וואלט פֿאַן קיין תּאֹה ניט געוואוסט, ווען דיא תורה וואלט
ניט געזאגט: לא תחמוד (דוא זאלסט ניט געלוקסטען); דיא זינדע ⁸
אָבער האט דיא מצוה גענוצט, אום אלע תּאֹת אין מיר צו וועקען;
דען אן דער תורה איז דיא זינדע טויט. פֿריהער האב איך געלעבט ⁹
אן דער תורה; ווא אָבער דיא מצוה איז געקומען, אזוי איז דיא
זינדע ניי בעלעבט געווארען, פֿאַר מיר אָבער דער טויט. און ¹⁰
אזוי איז דיא מצוה, וואס איהר צוועק איז דאס לעבען, פֿאַר מיר
צום טויט געווארען. ווייל דיא זינדע האט גענוצט דיא מצוה, מיך ¹¹
דורך איהר אָבצונארען און צו מיינען. נון קומט עס אויס: דיא ¹²
תורה איז הייליג, דיא מצוה איז הייליג, גערעכט אין גוט. איז דען ¹³

דאס וואס עס איז גוט מיר צום טויט געווארען? חלילה. נור דיא
 וינדע איז עס געוועזען; ויא נאל וויא איין וינד אנפלעקט ווערען,
 ווייל ויא האט מיר דורך דיא גוטעס דעם טויט אויסגעוויקלט. כדי
 דיא וינדע נאל דורך דיא מצוה ועהר וינדיג ווערען. דען מיר ווייטען,
 דאס דיא תורה איז גייסליך (רוחנית); איך אבער בין פאן פלייש
 (גשמית), פארקויפט אינמיטל דער וינדע. ווייל וואס איך פיהר
 אויס, ווייס איך ניט. דען ניט דאס וואס איך וויל טהוע איך, נור
 דאס וואס איך האב פיינד, דאס טהוע איך. און ווען איך טהוע
 דאס אבער גענען מיין ווילען, אזוי בין איך מודה דאס דיא תורה
 איז גוט; דאמאלסט אבער בין איך עס ניט, וועלכער פיהרטאויס,
 נור דיא וינדע טהוט עס, וועלכע אין מיר וויינט. איך ווייס, דאס
 אין מיר, דאס הייסט אין מיין פלייש, וויינט קיין גוטעס ניט. ווייל
 איך האב דעם וועלען, אבער דיא אויספיהרונג פאן גוטעס האב
 איך ניט. דען דיא גוטעס, וואס איך וויל, טהוע איך ניט, נור
 דאס בעזע, וואס איך וויל ניט, דאס טהוע איך. ווען איך אבער
 דאס טהוע, וואס איך וויל ניט, אזוי בין ניט איך עס שוין מעהר,
 וועלכער עס פיהרט עס אויס, נור דיא וינדע טהוט עס, וועלכע
 אין מיר וויינט. דעריבער געפין איך איין געזעץ, אינמיטל וועלכען
 איך שטעה: דאס ווען איך וויל גוטעס טאן, אזוי איז דאס בעזע
 אין מיר פאראן. דען נאך מיין איגענווייניגסטען מענטשען נאך בין
 איך מיט פרייד מסכים צו נאטעס תורה. אבער איך ועה איין
 אנדער געזעץ אין מיינע גלידער, וועלכעס שטרייט אנקעגען דעם
 געזעץ פאן מיין שכל און ועצט מיר געפאנגען אין דעם געזעץ פאן
 דער וינדע, וועלכעס איז אין מיינע גלידער. אה, איך אונגליקליכער
 מענש, ווער וועט מיר דערלויזען פאן דעם לייב פאן טויט? איך
 דאנק נאטט דורך אינזערען העררן ישוע המשיח. עס איז אזוי:
 איך פאר מיר דינע מיט מיין פארשטאנד נאטעס תורה, מיט
 דעם פלייש אבער דעם געזעץ פאן דער וינדע.
 ח דעריבער איז עס יעצט קיין פארשטאנד מעהר ניט דא
 פאר דיא, וועלכע עס וויינען אין ישוע המשיח, פאר דיא, וועלכע
 געהען ניט נאך דעם פלייש, נור נאך דעם גייסט. ווייל דאס
 געזעץ פאן דעם גייסט פאן לעבען אין ישוע המשיח האט מיר

רומיים ח

פֿריי געמאכט פֿאן דעם געזעץ פֿאן דער וינדע אין פֿאן דעם טויט.
 דען וואס דיא תורה האט ניט געקענט, ווייל ויא איז שוואך
 געוועזען דורך דאס פֿלייש, האט גאט, דורך דעם וואס ער האט
 ויין אהן געשיקט אין דעם געשטאלט פֿאן וינדיגען פֿלייש אין פֿאן
 וועגען דער וינדע, דיא וינדע אין פֿלייש פארמשפט. כדי דיא
 גערעכטיגקייט פֿאן דער תורה זאל דערפילט ווערען אין אונז,
 וויבאלד מיר ניט געהען נאך דעם פֿלייש, נור נאך דעם גייסט.
 ווייל ווער נאך דעם שטייגער פֿאן פֿלייש איז, דער זוכט דאס
 פֿלייש ציל, ווער נאך דעם שטייגער פֿאן גייסט איז, דער זוכט
 דעם גייסט ציל. ווייל דיא געזונג פֿאן דעם פֿלייש איז דער
 טויט, דיא געזונג פֿאן גייסט אבער איז לעבען און פֿרידען; ווייל
 דיא געזונג פֿאן דעם פֿלייש איז איין פיינדשאפט אנטקעגען גאט;
 ווייל עס איז ניט אונטערטעניג גאטעס תורה, און ויא קען עס
 אויך ניט; ווער עס אין דעם פֿלייש (וויא) אין דער היים איז, קען
 גאט ניט געפעלען. איהר אבער וויט ניט אין דעם פֿלייש (וויא)
 אין דער היים, נור אין גייסט, ווען גאטעס גייסט וויינט אין
 אמתען אין אייך; ווער אבער דעם גייסט פֿאן דעם משיח'ן ניט
 האט, דער איז ניט וויינער. איז אבער דער משיח'ן אין אייך, אזוי
 איז דער לייב טויט, פֿאן דער וינדע וועגען, דער גייסט אבער,
 לעבענדיג, פֿאן דער גערעכטיגקייט. וויינט אבער דעם גייסט
 אין אייך, דער וואס האט ישוע'ן פֿאן דיא טויטע אויפגעוועקט, אזוי
 וועט ער, דער וואס האט דעם משיח'ן פֿאן דיא טייטע אויפגעוועקט,
 אויך אייערע שטערבליכע לייבער דורך ויין גייסט וואס וויינט
 אין אייך לעבענדיג מאכען. דעריבער, פֿרידער, זענען מיר
 שולדיג ניט דעם פֿלייש, דאס מיר זאלען לעבען נאך דעם פֿלייש.
 דען ווען איהר לעבט נאך דעם פֿלייש, אזוי וועט איהר שטארבען.
 ווען אבער איהר טייטעט דורך דעם גייסט דיא מעשים פֿאן אייער
 לייב, אזוי וועט איהר לעבען. ווייל אלע, וועלכע עס ווערען
 דורך גאטעס גייסט געפיהרט, דיא וויינען גאטעס קינדער. דען
 איהר האט ניט מקבל געוועזען דעם גייסט פֿאן קנעכטשאפט,
 איהר זאלט ווידער דארפען מורא האבען, נור איין גייסט פֿאן
 קינדער האט איהר מקבל געוועזען, דורך וועלכען מיר רופען:

- 16 אבא, פאטער, דער גייסט אליין זאגט עדות מיט אונזערען גייסט,
 17 דאס מיר זענען דיא קינדער נאטמעס. ווינען מיר אבער קינדער,
 אזוי זענען מיר אויך יורשים: יורשים פאן נאטם (וין נחלה). און
 שותפות'ע יורשים מיט דעם משיח, ווען מיר מיט איהם ליידען,
 18 כדי מיר זאלען אויך מיט איהם פערהעררליכט ווערען. ווייל
 איך האלט, דאס דיא ליידען פאן יעצט ווינען ניט ווערט (פאר-
 גלייכט צו ווערען) אנטקעגען דיא העררליכקייט, וועלכע עס וועט
 19 לעתיד אין אונז אנפלעקט ווערען. דען דיא ווארטענדיגע האפענונג
 פאן דער בעשעפענעס ווארט אויף דיא אנפלעקונג פאן דיא
 20 קינדער נאטמעס. דען דיא בעשעפענעס איז געוועזען צום
 פארנעקן אונטערנעווארפען, ניט מיט איהרעס ווילען, נור אום
 ווין ווילען, דער ווער עס האט איהר אונטערנעווארפען אויף דער
 21 האפענונג. דאס אויך זיא, דיא בעשעפענעס, וועלכע דינט צו דער
 פארדארבענעס, זאל בעפרייט ווערען צו דער פרייכייט פאן דער
 22 העררליכקייט פאן דיא קינדער נאטמעס. ווייל מיר ווייסען, דאס
 דיא גאנצע בעשעפענעס צוזאמען ויפצט און איז אין שרעקען ביז
 23 יעצט. און ניט נור דאס, נור אויך מיר אליין, וועלכע מיר האבען
 דיא ערשטע מתנה פאן דעם גייסט, ויפצען אין ויר אליין אין דער
 דערנווארמונג אונזער רעכט פאן קינדער, דיא אויסלייוונג פאן
 24 אונזער לייב, דען דורך דיא האפענונג ווינען מיר גערעטעט,
 האפענונג אבער, וועלכע מען זעהט, איז קיינע האפענונג ניט. דען
 דאס וואס מען זעהט, צו וואס זאל מען עס דארף האפען?
 25 האפען מיר אבער אויף דאס, וואס מיר ניט זעהען, אזוי ווארטען
 26 מיר דארף מיט געדולד. דאס גלייכען אבער העלפט אויך דער
 גייסט אונזערע שוואכקייטען. דען מיר ווייסען ניט ריכטיג וואס
 מיר זאלען מתפלל ווין; דא קומט דער גייסט אליין אריין און
 27 בעט מיט ויפצען, וועלכע מען קען ניט אויסרעדען. דער אבער,
 וועלכער דיא הערצער פארשט אויס, ווייס וואס דער גייסט וויל,
 28 ווייל ער בעט נאך נאטמעס ווינען פאר דיא הייליגע. מיר
 ווייסען אבער, דאס זענע, וועלכע נאטם ליבען, העלפט נאטם אין
 אלץ צום בעסטען, צו דיא וואס ווינען נאך ווין פארהערניגען ווילען
 29 גערופען. ווייל דיא, וועלכע ער האט פאן פריהער דערקענט,

האט ער אויך פאן פריהער בעשטימט, דאס ווי זאלען גלייך ויין
 צו ויין זאהנס בילד, כדי ער דער בכור זאל צווישען פילע ברידער
 ויין. וועלכע אבער ער האט פאן פריהער בעשטימט, זענע האט
 30 ער אויך גערופען, און וועלכע ער האט גערופען, האט ער אויך
 גערעכט געמאכט, און וועלכע ער האט גערעכט געמאכט, האט
 ער אויך העררליך געמאכט. וואס זאלען מיר נון דערצו זאגען?
 31 איז נאט פאר אונז, ווער איז אנמקענען אונז? דער וועלכער האט
 32 ויין אייגענעם זאך נישט פארשוויגט, נור ער האט איהם פאר אונז
 אלעמען אהינגעגעבן, וויא אזוי זאל ער אונז מיט איהם נישט אלץ
 שענקען? ווער וויל קלאגען אנמקענען דיא אויסדערנוועלטע
 33 נאטעס? נאט איז דא צום גערעכטמאכען. ווער וועט
 34 פארמשפּטן? עס איז דא דער משיח ישוע, וועלכער איז
 געשטארבען, נאך מעהר ער איז אויפגעשטאנען, וועלכער איז צו
 דער רעכטער האנד נאטעס, און בעט פאר אונז. ווער וועט
 35 אונז שיידען פאן דער ליבע פאן דעם משיח? צרות אדער דחקות
 אדער רדיפה אדער הונגער אדער נאקעטקייט אדער סכנה אדער
 שווערד? אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: פאן דיינגעווענען
 36 ווערען מיר געטייטעט דעם נאנצען טאג, מיר זענען אנגעזעהען
 אזוי וויא שאף צום שלאכטען. אבער אין דאס אלץ וויינען מיר
 37 מנצח דורך דעם, וועלכער האט אונז געליבט. דען איך בין
 זיכער, דאס נישט דער טויט, און נישט דער לעבען, נישט מלאכים און
 נישט ממשלות, נישט דער יעצט און נישט דער שפעטער און נישט
 38 וועלכע גבורות. נישט הויך און טיפענעס און קיין אנדערע
 39 בעשעפענעס וועט אונז קענען שיידען פאן נאטעס ליבע, וועלכע
 איז אין איינערען העררן ישוע המשיח.
 איך רעד דעם אמת אין משיח'ן, און זאג קיין ליגען נישט, מיין ט
 געוויסען זאגט עס מיר עדות אין דעם רוח הקדש. ווען איך זאג, דאס
 איך טראג שטענדיג איין גרויסען מרויער און איין שמערץ אין מיין
 הארצען. איך וויינט מיר דאך ליבער צו ויין אין חרם פאן דעם
 משיח'ן איין טובה צו טאן דיא קרובים פאן מיין אבשטאמונג
 4 מייע ברידער נאך דעם פלייש. וועלכע וויינען ישראלים, וועלכע
 עס געהערט דיא קינדשאפט (מעלת הבנים) און דיא העררליכקייט,

דיא (בריתת) בריתות, דיא געבונג פאן דער תורה, דיא עבודה
 5 און דיא הבטחות. ווערענען זענען דיא אבות פאן וועלכע עס
 שטאמט אב דער משיח נאך דעם פלייש, וועלכער איז דער
 נאטט, וואס איז איבער אלעמען, ער זאל ויין געלויבט אין עוויגקייט.
 6 אמן. אבער עס זאל נישט אויסקומען, אזוי וויא איך מ'יין, דאס
 נאטטעס ווארט איז בטל געווארען, (חלילה). נור נישט אלע
 אבער, וועלכע שטאמען אב פאן דיא ישראל, זיינען ישראלים.
 7 אויך זיינען זיי נישט דעריבער, ווייל זיי זיינען אברהם'ס זאמען
 (קינדער). נור: ווער עס געהערט צו יצחק'ן זאל זיין זאמען
 8 הייסען (פי ביצחק יקרא לך ורע). דאס איז: נישט דיא פאן
 פלייש זיינען קינדער נאטטעס, נור דיא קינדער פאן דער הבטחה
 9 זיינען גערעכענט פאר דעם זאמען. דען דער ווארט פאן דער
 הבטחה איז: למועד אשוב ולשרה בן, (צו דינער צייט וועל איך
 10 קומען און שרה וועט האבען איין זאדן). און נישט נור דא, נור אזוי
 איז עס אויך ביי רבקה'ן, וועלכע איז דאך פאן איין מאן מעוברת
 11 געווארען, פאן אונזער פאטער יצחק'ן, איידער זיי זיינען נאך געפארען
 געווארען, און האבען נאך נישט קיין גוטעס אדער בעזעס געמאדן, כדי
 אבער עס זאל בלייבען נאך נאטטעס אויסדערנויילונג (פחירה), נישט
 12 דורך מעשים, נור אין גאנצען דורך ויין בערופונג. אזוי איז איהר
 געזאגט געווארען: ורב יעבוד צעיר, (דער עלטערער וועט דינען
 13 דעם אינגערען). אזוי וויא עס שטייט געשריבען: יעקב'ן האב איך
 14 געליבט און עשו'ן האב איך פיינד געהאט. וואס זאלען מיר
 15 דערצו זאגען? איז עס פאן נאטט איין אונזעכט? חלילה. ווייל ער
 האט געזאגט צו משה'ן: איך וועל גנעדיג זיין, וועמען איך וועל וועלען
 גנעדיג זיין, און וועל מיר דערפארעמען, איבער וועמען איך וועל
 16 וועלען ויך דערפארעמען. אזוי ווענט עס ויך נישט אן קיינעם וועלען
 17 אדער לויפען, נור אן נאטטעס דערפארעמען. זאגט דאך דיא
 שרפט (חנ"ך) צו פרעה: דערצו האב איך דיר אויפגעשטעלט,
 כדי איך זאל אן דיר מיין מאכט בעווייזען, און מיין נאמען זאל
 18 דערציילט ווערן אויף דער גאנצער ערד. קומט עס אויס, דאס
 וועמען ער וויל, איבער דעם דערפארעמט ער ויך, און וועמען ער
 19 וויל, דעם פאראכטעט ער. זאגסט דוא מיר: וואס איז ער

רומיים ט

- דאמאלסט שולדיג? ווער קען דען אנטקעגען ויין ווילען ויך שטעלען?
 אָבער אַה, דוא מענטש! ווער ביסט דוא דען, דאס דוא זאלסט מיט
 נאטט שטרייטען? דארף דען דאס ווערק צום מייסטער זאגען:
 פאר וואס האסט דוא מיד גראד אזוי געמאכט? האט דען נישט דער
 טעפער מאכט איבער דעם ליים, דאס ער זאל פאן דעמוועלדיגען
 ליים איין פלי מאכען צו עדרען (פבור) און איין אנדערע צו איין
 שענדליכע (פלי) צו מאכען? ווען אָבער נאטט האט געזאגט ויין
 צאָרען בעווייזען, און צו וויסען טאן ויין מאכט, האט ער מיט גרויסע
 געדולד פארטראגען דיא פליס פאן צאָרען, וועלכע וויינען אנגע-
 ברייט צום פארדערבענעם. כדי ער זאל מאכען וויסען דיא
 רייכקייט פאן ויין העררליכקייט איבער דיא פליס פאן דער
 בארעמעהרציגקייט, וועלכע ער האט אן געברייט צו העררליכ-
 קייט. וועלכע ער האט גערופען, דאס איז, נישט נור פאן דיא אידען
 אליין, נור אויך פאן דיא גוים? וויא ער אויך אין הושע זאגט: איך וועל
 רופען מיין פאלק, וואס נישט מיין פאלק איז געווענען, און מיין געליבטעם,
 וועלכעס וויינען נישט מיין געליבטעם געווענען, און עס וועט געשעהען
 אויף דעם אָרט, וואס מען האט געזאגט: איהר וועט נישט מיין פאלק,
 וועלען ווי דיא קינדער פאן דעם לעבעדיגען נאטט הייסען, ישעיהו
 רופט אויף דיא ישראל: ווען דער צאל פאן דיא קינדער ישראל
 וועט אפילו ויין וויא דיא זאמד ביין ים, אזוי וועט איין איבער-
 בלייבונג גערעטעט ווערען. דען ויין ווארט וועט דער הערר
 אויספיהרען און אין קורצען פאלענדען אויף דער ערד. אזוי וויא
 אויך ישעיהו האט פרייהער געזאגט: ווען דער הערר צבאות וואלט
 קיין זאמען נישט איבער געלאזען, אזוי וואלטען מיר וויא סדום
 געווארען און גלייך צו עמורה געווענען. וואס זאלען מיר נון זאגען?
 דאס דיא גוים, וועלכע האבען נאך גערעכטיגקייט נישט נאכגעזוכט,
 האבען גערעכטיגקייט דערהאלטען, דאס איז דיא גערעכטיגקייט
 פאן דער אמונה. ישראל אָבער, וועלכעס האט נאכגעזוכט דעם
 געזעץ פאן דער גערעכטיגקייט, האט צום געזעץ פאן דער
 גערעכטיגקייט נישט דערלאנגט. פאר וואס? ווייל ווי האבען וויא
 נישט געזוכט פאן דעם גלויבען, נור פאן דיא מעשים. ווייל ווי
 האבען ויך געשמויסען אן דעם שטיין פאן אנשמויסונג. אזוי וויא

עם שמעחט געשריבען: ועה איך לייג אין ציון איין שטיין פאן
אנשטויסונג, און איין פעלז פאן ערנער ווערען; און ווער אן איהם
גלויבט וועט ניט צו שאנדע ווערען.

- 1 ברידער, עם איז דער וואוינש פאן מיין הארצען און מיין געבעט
- 2 צו נאמט, דאס דיא ישראל ואלען ועליג (נעהאלפען) ווערען. דען
- 3 איך זאג אויף זיי עדות, דאס זיי וויינען קנאים פאן נאמטעס ווענען
- 4 אבער אן שכל. נאמטעס גערעכטיגקייט וויינען זיי ניט מודה און
- 5 בעמיהען זיך ווייערע אייגענע אויפצושטעלען, האבען זיי זיך דיא
- 6 גערעכטיגקייט נאמטעס ניט אונטערנעמען. ווייל דער משיח
- 7 איז דער ענדע פאן דער תורה, כדי יעדערען, ווער עם גלויבט,
- 8 צו דער גערעכטיגקייט צו בריינגען. דען משה, שרייבט פאן דער
- 9 גערעכטיגקייט, וועלכע איז פאן דער תורה: דער מענש, וועלכער
- 6 איהר מוהט, דער וועט דורך איהר לעבען. דיא גערעכטיגקייט
- פאן דעם גלויבען אבער זאגט אזוי: דיא ואלקט און דיין הארצען
- ניט זאגען: ווער וועט צום הימעל ארויפגעהן? דאס איז, כדי דעם
- 7 משיח ארומטער צו בריינגען. אדער ווער וועט אין תהום ארומטער-
- 8 געהן? דאס כדי דעם משיחן פאן דיא טויטע ארויפצובריינגען,
- 9 וואס זאגט זיא מעהרער? דער ווארט איז נאהענט: אין דיין מויל
- און אין דיין הארצען, דאס איז דער ווארט פאן דער אמונה,
- 9 וועלכע מיר זאגען אן. דאס איז: ווען דיא וועסט מיט דיין מויל
- מודה זיין, דאס זשע איז דער הערר, און אין דיין הארצען גלויבסט,
- דאס נאמט האט איהם אויפגעוועקט פאן דיא טויטע, אזוי וועסט דיא
- 10 גערעכטע ווערען. ווייל מיט דעם הארצען גלויבט מען צו
- 11 גערעכטיגקייט, מיט דעם מויל איז מען מודה צו ועליגקייט. דען
- דיא שריפט זאגט: יעדערער ווער עם גלויבט אין איהם וועט ניט
- 12 צו שאנדע ווערען. עם איז דאס קיין אונטערשייד ניט צווישען
- אידען און גריכען. איינער און דערועלביגער איז אלעמעס הערר,
- 13 וועלכער איז רייך פאר אלעמען, וועלכע איהם רופען אן. דען
- יעדערער ווער דעם נאמען פאן דעם העררן רופט אן, דער וועט
- 14 גערעכטע ווערען. אבער וויא ואלען זיי איהם אנהרפען, ווען זיי
- זענען צו זיין גלויבען ניט געקומען? וויא ואלען זיי גלויבען, ווען
- 15 זיי האבען פאן איהם ניט געהערט? וויא האבען זיי געקענט הערען

רומיים י יא

אן אַנזאנער? וויא קען מען אַנזאנען ווען מען איז נישט געשיקט
געווארען? אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: וויא שיען וענען דיא
טריט פאן דיא, וועלכע זאנען אן שלום, וועלכע בריינגען גוטע
בשורות, אבער ווי האבען נישט אלע צו געהערט דיא גוטע בשורה.
16 דען ישעיהו זאגט: הערר, ווער האט געגלויבט אונזער אַנזאנען?
דעריבער קומט דער גלויבען פאן דעם אַנזאנען, דער אַנזאנען אַבער
17 דורך נאטעס ווארט. איך זאג אַבער: האבען ווי דען נישט
18 געהערט? געוויס. עס איז איהר שטיממע ארויסגעלאנגען אין דאס
נאנצע לאנד, און איהרע ווערטער ביו דיא ענדען פאן דער וועלט.
איך זאג אַבער: האט עס ישראל נישט בעמערקט? צום ערשטען
19 זאגט משה: איך וועל איך בריינגען צו קנאה אויף איין פאלק,
וועלכעס עס איז נישט (קײן פאלק), און דערצאנענען איבער איין
אונפערשטענדיגעס פאלק. ישעיהו אַבער רעט פריי ארויס: איך
20 האב מיר געלאזען עפיענען פאן דיא, וועלכע האבען מיר נישט געזוכט;
איך האב מיר באוויזען צו דיא, וועלכע האבען נאך מיר נישט
געפרעגט. צו דיא ישראל אַבער זאגט ער: דעם נאנצען טאג האב
21 איך מיינע הענד אויסגעשטרעקט צו איין נישט געהארקאמעס און
ווידערשפעניגעס פאלק.

נון פרעג איך: האט נאטע וויין פאלק פארשטויסען? חלילה. דען יא
איך בין אליין דאך איין ישראל פאן אברהם'ס זאמען און פאן שבט
בנימין. נאטע האט וויין פאלק נישט פארשטויסען, וועלכעס ער האט
2 צום ערשטען געקענט. ווייסט איהר דען נישט, וואס דיא שריפט
דורך אליהו זאגט, וויא ער קעהרט ויך צו נאטע וועגען דיא ישראל
מיט דיא ווערטער: הערר, ווי האבען דייע נביאים געמייטעט, און
3 האבען דייע מזבחות צושטערט, און איך בין נאך אליין איבער
געבליבען; און ווי ווען מיר לעבען? אַבער וואס איז איהם
4 געענטפערט געווארען? איך האב מיר איבערגעלאזען ויבען מויערע
מא, וועלכע האבען נישט געקניט צום בעל. אזוי איז אויך יעצט
5 פאראן איין איבערבלייבונג נאך דער אויסדערוויילונג פאן דער
גנאדע. איז עס דורך גנאדע, אזוי איז עס נישט מעהר דורך מעשים,
6 ווען נישט, אזוי איז דיא גנאדע מעהר קײן גנאדע נישט. איז עס אַבער
דורך מעשים, אזוי איז עס נישט מעהר דורך גנאדע, ווען נישט, אזוי

- 7 וינען דיא מעשים קיין מעשים ניט. וואס דען? וואס ישראל האט געזוכט, דאס האט ער ניט דערלאנגט; דיא אויסדערנוויילטען אבער האבען עס דערלאנגט, דיא איבעריגע זענען פערהארטעט געווארען. אזוי וויא עס שטעהט געשריבען: גאט האט זיי געגעבען איין נייסט פאן פארשילעפערונג, אויגען צום ניט זעהן, אויערען צום ניט הערען, ביז צום היינטיגען טאג. און דוד זאגט, ויער טיש זאל פאר זיי ווערען צו איין נעץ צו איין שטרויכלונג 10 און צו איין בעצאהלונג. ווערע אייגען זאלען פינקטער ווערען זיי זאלען ניט זעהען, און מען זאל זיי דעם רוקען אראפגייען אויף גווייג. נון זאג איך: איז עס דען געוועזען דער צוועק פאן ויער שטרויכלונג, כדי זיי זאלען פאלען? חלילה. נור דורך ויער פאלען קומט איין הילף פאר דיא גוים, כדי זיי אליין צו מאכען פאר בעלי מקנאים. ווען אבער ויער פאל מאכט רייך דיא וועלט, ווען ויער צוריקבלייבען דיא גוים רייך מאכט, וויא פיל מעהר (איין פשיטה 13 שוין) ויער נאנצער אריינגעהן. אייך גוים אבער זאג איך: ווייל איך בין איין אפאסטעל (שליח) צו דיא גוים, ווייל איך בין מיין דינסט לויבען. ווען איך וואלט געקענט דיא, וועלכע ווינען פאן מיין פלייש פאר בעלי מקנאים מאכען און אייניגע פאן זיי רעטען. איז ויער פארנווארפונג צו איין פערנאדונג (התראות, איבערבעטען) פאר דער וועלט געווארען: וואס וועט דאס ווידער אנגעהמען פאן 16 זיי זיין אנדערס ווען ניט לעבען פאן טויט? ווען דער אנפאנג איז הייליג, אזוי איז אויך דער טייג הייליג. ווען דער ווארצעל איז הייליג, אזוי ווינען עס אויך דיא צווייגען. ווען אבער אייניגע פאן 17 דיא צווייגען זענען אויסגעבראכען געווארען, און דוא, וואס דוא ביסט איין ווילדער איילבוים געוועזען, ביסט אויף איהם איינר געפראפט (איינגעזעצט) געווארען און האסט איין טייל בעקומען 18 אין דיא ווארצעלען אין דיא פעמקייט פאן דעם איילבוים, אזוי האלט דרך ניט גרויס אנטקענען דיא צווייגען. אבער ווען דוא האלסט דרך גרויס, אזוי זאלסט דוא וויסען, דאס ניט דוא טראנסט דיא 19 ווארצעלען, נור דיא ווארצעלען טראגען דרך. דוא וועסט אויף דערויף ענטפערען: דיא צווייגען ווינען אויסגעבראכען געווארען, כדי איך זאל איינגעפראפט (איינגעזעצט) ווערען. גוט! זיי זענען 20

רומיים יא

אויסגעבראכען פאר דעם ניט גלויבען: אבער דוא שטעהסט, וואו
דוא ביסט, דורך דעם גלויבען. ווי ניט שטאלן. נור בעדענק עס
מיט פארבט. דאס ווען נאמט האט דיא נאטירליכע צווייגען ניט
פארשוניט, אזוי וועט ער אויך דך ניט פארשוניען. דעריבער זעה
דיא גוטקייט און דיא שטריינגקייט נאמטעס. וויין שטריינגקייט
גענען דיא, וועלכע וויינען אפגעפאלען; וויין גוטקייט גענען דך, ווען
דוא אין דער גוטקייט פארבלייבסט; ווען ניט וועסט דוא אויך
אפגעשניטען ווערען. אבער אויך ווי, ווען ווי וועלען ניט בלייבען
אין אימגלויבען, וועלען ווי איינגעפראפט ווערען. דען נאמט קען
ווי אויך ווידער איינפראפען. ווען דוא ביסט אויסגעשניטען געווארען
פאן דעם נאטירליכען ווילדען איילבוים און ביסט גענען דער נאטור
אין איין עדעלען איילבוים איינגעפראפט געווארען, וויא פיל מעהר
(איין פשיטה שוין) וועלען דויע נאטירליכע צווייגען, אין ווערען
בוים פאן וועלכען ווי שטאמען אפ קענען איינגעפראפט ווערען!
איך וויל פאן אייך, מייע ברידער, דויען סוד ניט פעהעלען, כדי
איהר זאלט ויך ניט האלטען פאר חכמים, דאס בלינדהייט איז
ישראל'ס חלק אנגעקומען, ביז דיא פולקייט (דערפילונג) פאן דיא
גוים וועט אריינגעגאנגען וויין. דאמאלסט וועט גאנץ ישראל
גערעטעט ווערען, וויא עס שטעהט געשריבען: פאן ציון וועט
קומען דער דערלייזער, און וועט אפזעהען דיא נאטטלאזיקקייט
פאן יעקבין. און דאס איז מיין בונד (ברית) מיט ווי ווען איך וועל
אנועקנעהמען ווערע וינד. אזוי זענען ווי נאך דעם דרך פאן דאס
געוואנעלויס (בשורה טובה) נאך פיינד פאן אייערע ווענען, אבער
נאך דער אויסדערנוויילונג (בחירה) נאך געליבטע ווענען דיא אבות.
ווייל נאמטעס גנעדיגע מתנות און רופונגען קענען ניט פארשטערקט
ווערען. אזוי וויא איהר האט אמאל נאמט ניט געהארבט, יעצט
אבער האט איהר דערפארעמונג דערגרייכט דורך ווערען ניט
געהארבזאמקייט. אזוי זענען ווי אויך יעצט ניט געהארבזאם
געווארען, כדי ווי זאלען דורך דיא דערפארעמקייט, וועלכע איהר
האט געפונען, אויך דערפארעמט ווערען. נאמט האט ווי אלעמען
איינגעשלאסען אין ניט געהארבזאמקייט, כדי ער זאל ויך איבער
ווי אלעמען דערפארעמען. אה וויא טיף איז דיא רייכקייט פאן

דער חכמה און וויסענשאפט פאן נאטט! וויא מען קען ניט דער-
 פארשען זיינע משפטים און דערנרינדען זיינע וועגען! דען ווער
 האט דערקענט דעם זינען פאן העררן? אדער ווער איז זיין בעל
 יועץ געוועזען? אדער ווער האט איהם עטוואס פריהער געגעבען,
 דאס עס זאל איהם דארפן צוריק אפגעצאהלט ווערען? דען פאן
 איהם און דורך איהם און צו איהם זיינען אלע נאכען; צו איהם
 איז דיא העררליכקייט אין עוויגקייט. אמן.

יב דעריבער נאן איך איך אן, ברידער, ביי דער בארעמעהרציג-
 קייט פאן נאטט, דאס איהר זאלט אייערע לייבער מקריב זיין פאר
 איין לעבענדיגען, הייליגען און געפעליגען קרפן צו נאטט, וועלכעס
 2 איז אייער פארשטענדיגער דינסט צו נאטט. און אדדענט ניט איין
 אייערען לעבען גלייך וויא דיוע וועלט, נור פארענדערט איך
 דורך בענייאונג פאן אייערע געדאנקען, כדי איהר זאלט דערפאר
 דערנריבען דעם געפיהל, וואס נאטטעס ווילען איז: גוטעס,
 3 געפעליגעס און פאלקאממענעס (שלמות). אזוי ווייז איך דורך דיא
 גנאדע, וועלכע מיר איז געגעבען, יעדערען פאן איך אן, דעם זינען
 ניט הויכצוהאלטען מעהר וויא עס בעדארף צו זיין, נור זיין
 געדאנקען האלטען מיט בעזינגונג, נאך דער מאס פאן גלויבען, וויא
 4 עס נאטט יעדערען געגעבען האט. דען אזוי וויא מיר האבען אין
 איין לייב פילע גלידער, דיא אלע גלידער אבער זייערע בעזונדערע
 5 ווירקונגען. אזוי בילדען מיר ציוואמען איין לייב אין דער משיח, דיא
 6 איינציגע אבער געהערען צו איינאנדער וויא גלידער. אבער אויס-
 געריכט מיט פארשיידענע מתנות, נאך דער גנאדע, וועלכע עס איז
 7 אויפגעגעבן געווארען. איז עס נבואה: זאל עס זיין נאך דער דינסט; ווער
 8 עס לעהרנט; זאל עס זיין אין דער לעהרע. ווער עס פארזאגט
 (שטראפט): זאל עס זיין אין דער דערמאנונג; ווער עס ניט: לאז
 געבען מיט תמימות (ריינעם הארצען); ווער עס איז איין מנהיג:
 זאל עס זאן מיט פליסיגקייט (קרויות); טהוט ווער בארעמעהרציג-
 9 קייט: זאל ער עס זאן מיט לוקס. לאז אייער ליבע אן פאלשקייט
 10 זיין! בעזעס פאראומוירדיגען, צו גוטעס זיך באהעפטען! פאר-
 אייניגט זיך אין דער ליבע אונטער איינאנדער יעדער זאל דעם

רומיים יב יג

אנדערען צום ערשטען כבוד אָנגעבען! ווייט ניט פויל, אין וואס
 איהר דארפט טאן, וענט היים אין גייסט! דינט דעם הערדן, פרייט
 אייך אין דער האפענונג, ווייט געדולדיג (סכלנים) אין איין צרה, ווייט
 שטענדיג מתפלל! העלפט דיא הייליגען אין דער נויט, בעמיהט
 אייך אין הכנסת אורחים! בענשט דיא וועלכע אייך רודפן; ווייט
 בענשט, און ניט פלוקט! פרייט אייך מיט פרייליכע, ווייט מיט
 ווייגענדיגע! האט איין וינען אונטער איינאנדער, טראכט ניט נאך
 הויכע זאכען, נור לאזט אייך אראפ צו דיא נידעריגע, האלט ויך
 ניט פאר חכמים! בעצאלט קיינעם ניט מיט בענען פאר בענעם,
 טראכטעט שטענדיג צו טאן דאס, וואס עס איז ענדעל פאר אלע
 מענשען! ווען עס איז מיגלאך, וויא ווייט עס ווענדעט ויך אן אייך,
 לעבט אין פריידען מיט אלע מענשען, געליבטע, נעמט אליין קיין
 נקמה ניט! נור לאזט איין ארט פאר (נאטטעס) צארען, דען עס
 שטעהט געשריבען: דיא נקמה איז מיינע, איך וועל בעצאהלען,
 זאגט דער הערר נאטט, אבער בעסער, ווען דיין פיינד הונגערט,
 אזוי גיב איהם צו עסען; דארשטעט איהם, אזוי טרענק איהם אן;
 ווען דוא טהוסט עס, אזוי וועסט דוא אויף ויין קאפף שארען
 פיינעריגע קוילען, לאז דייך ניט פאן דיא בעז בייקומען, נאר קום
 ביי דיא בעז מיט גוטעס.

יעדער מאן זאל ויין אונטערשטעניג דיא אויבערשטע מאכט יג
 (ממשלה), ווייל עס איז קיין ממשלה דא, וועלכע ויא זאל ניט ויין
 פאן נאטט; וואו ויא איז דא, איז ויא פאן נאטט געשטעלט, ווער
 עס איז מורד אן דער ממשלה, דער טהוט גענען נאטטעס בעפעהל;
 דיא מורדים אבער וועלען ווייערען משפט מקבל ויין, דיא
 העררשער ווענען ניט דא, דאס מען זאל ויך שרעקען פאר גוטע
 מעשים, נור פאן בענע, ווילסט קיין מורא ניט האבען פאר דער
 רעגירונג (ממשלה)? אזוי טהו גוטעס, און דוא וועסט פאן איהר
 געלויבט ווערען, דען ויא איז נאטטעס דינערין פאר דייך צום גוטען,
 טהוסט אבער בענעם, דאמאלסט האב מורא; דען ויא טראגט ניט
 אומניסט דעם שווערד, ויא איז נאטטעס געהילף, ויא איז ויך נוקם
 אן דעם, ווער עס טהוט בענעם, דעריבער איז עס געבאטען, איהר
 מכניע צו ויין ויך, ניט נור ווענען דעם שטראף, נור אויך ווענען

6 דעם געוויסען. דעריבער זאלט איהר אויך דיא אבנאבען (מסים)
 אבנעבען; דען ווי וויינען נאטמעס דינער, וועלכע נור דערצו
 7 אנגעשטעלט זענען. ניט צו יעדערען וואס ער האט צו מאנען,
 אבנאבען וועמען דיא אבנאבען געהערען, צאלל וועמען דער צאלל
 געהערט, מורא וועמען דיא מורא געהערט, פבור וועמען דער
 8 פבור געהערט. איהר זאלט קיינעם נישט שולדיג בלייבען.
 אויסער איינער דעם אנדערען צו ליבען. ווער ווין חבר ליבט, דער
 9 האט מקנים געוועזען דיא תורה. דען דאס וואס עס איז געאנט;
 דוא זאלסט ניט מנאף ווין, ניט מייטען, ניט גנבען, ניט געלוסטען,
 און אלע ווייטערע געבאט וויינען צוזאמענגעפאסט (נכלל) אין דויע
 10 ווערטער: דוא זאלסט דיין חבר ליבען וויא ויד אליין. דיא ליבע
 טהוט דעם חבר קיין פענעס ניט, אזוי איז אין דער ליבע דיא גאנצע
 11 תורה נכלל. און דאס טהוט, ווייל מיר ווייסען דיא צייט, דאס
 דיא שטונדע איז דא, פאן שלאף אויף צו וואכען; דען דיא רעטונג
 איז אונז געהיטער, איידער מיר האבען אנגעפאנגען צו גלויבען.
 12 דיא נאכט איז פארגאנגען, דער טאג איז אנגעקומען. אזוי לאזען מיר
 אנוועקלענען דיא ווערקע פאן דער פינסטערניס און אנטאן דיא
 13 וואפען פאן דעם ליכט. לאזען מיר אזוי וויא ביי טאג אנטשטנדיג
 געהן, ניט מיט פרעסען און וויפען, ניט מיט ננות און צולאזענקייט,
 14 ניט מיט מחלוקת און קנאה. נור קליידעט זיך אן דעם העררן
 ישוע המשיח, און דערנערט ניט אייערען לייב אויף תאות.
 יד דעם וואס איז שוואך אין דער אמונה נעמט איהם אויף, אבער
 2 ניט בדי ווינע געדאנקען צו משפטן. איינער גלויבט, ער מעג
 אלץ עסען, דער אנדערער איז אבער שוואך און איז צופרידען
 3 מיט קרייטער (ירקות). ווער עס עסט, זאל ניט פאראכטען
 דעם, וועלכער ניט עסט. ווער עס ניט עסט זאל ניט משפטן
 4 דעם, וועלכער עסט; דען נאט האט איהם אנגענומען. ווער
 ביסט דוא. דאס דוא זאלסט איין אנדערעס דינער משפטן? ווען
 ער שטעהט אדער פאלט איז ער ווין העררנס, ער וועט אבער
 שטעקן בלייבען; דען דער הערר איז שטארק גענוג, איהם אויפצו-
 5 שטעלען. איינער מאכט איין אונטערשייד צווישען דיא טעג,
 איין אנדערער האלט יעדען טאג גלייך. יעדערער קען לעבען

רומיים יד

נאך ויין איבערצייגונג, וויא ער עס פערשטעהט. ווער עס האלט
 עטוואס פאן דעם טאג, דער טהוט עס פאר דעם העררן; און ווער
 עס האלט איהם ניט, דער טהוט עס אויך פאר דעם העררן. ווער
 עס עסט, דער עסט פאר דעם העררן; דען ער דאנקט נאטט;
 און ווער עס ניט עסט, דער טהוט עס פאר דעם העררן, און
 דאנקט אויך נאטט. קיינער פאן אוינ לעבט ניט פאר ויך אליין,
 און קיינער שטארבט ניט פאר ויך אליין. לעבען מיר, אזוי לעבען
 מיר פאר דעם העררן; שטארבען מיר, אזוי שטארבען מיר פאר
 דעם העררן. דעריבער, אויך מיר לעבען אדער שטארבען אזוי
 ווענען מיר דעם העררנס. דען דעריבער איז דער משיח געשטארבען,
 דאס ער זאל דער הערר ויין איבער דיא טויטע און איבער דיא
 לעבענדיגע. דיא אבער פאר וואס משפט'סט דוא דיין ברודער?
 אדער פאר וואס פאראכטעסט דוא דיין ברודער? מיר אלע
 וועלען דאך שטעהן פאר נאטטעס ריכטערשמוהל (פס-המשפט).
 דען עס שטעהט געשריבען: אזוי אמת וויא איך לעב, זאגט דער
 הערר, אלע קני זאלען ויך בויען פאר מיר, און אלע צינגער
 זאלען נאטט מודה זיין. אזוי וועט יעדערער פאן אוינ פאר ויך
 אליין נאטט רעכענשאפט אָנגעבען. דעריבער לאזען מיר
 ניט מעהר איינער דעם אנדערען משפטן, נור אוינ מערקען, דעם
 ברודער קיין אנשטויסונג צו געבען און ניט ערנער צו מאכען.
 איך ווייס און בין עס געוויס זיכער אין דעם העררן ישוע, דאס
 קיין זאך איז פאן ויך אליין ניט אויגריין; דאך ווערט עס אזוי
 (אויגריין) פאר דעם, ווער עס רעכענט עס פאר אויגריין. ווען
 אבער דיין ברודער ווערט געקערענקט ווענען דיין שפיין, אזוי
 געהסט דוא שוין מעהר ניט אום מיט ליבע. בעסער פארדארב
 ניט מיט דיין שפיין דעם, פאר וועלכען דער משיח איז געשטארבען.
 דעריבער טהוט אזוי, דאס אייער בעסטעס זאל ניט געלעסטערט
 ווערען. דען דאס מלכות האלחים איז ניט געסען און טרינקען,
 נור גערעכטיגקייט (צדקות), פרידען און פריידען אין דעם הייליגען
 גייסט (רוח הקדש). ווער מיט דיעס דינט דעם משיח, דער
 איז נאטט געפעלען און האט איין ווערט ביי מענשען. דעריבער
 לאזען מיר נאכטראכטען, וואס צום פרידען און צום בעסערונג

20 איינער מיט דעם אנדערען איז גוט. צושטער נישט נאטעם ווערן צוליב שפייו. עס איז אלץ ריין; אבער עס איז נישט גוט פאר דעם, ווער עס עסט עס גענען ויין געוויסען. עס איז בעסער דאס דוא עסט נישט קיין פלייש, און טריינקסט נישט קיין וויין אדער עטוואס אנדערס, וויבאלד דיין ברודער אן דעם ויך אנשטויסט, 22 אדער ווערט ערגער, אדער שוואך. דעם גלויבען, וועלכען דוא האסט, דעם זאלסטו האבען פאר דיר אליין פאר נאטם. ועליג איז דער, ווער עס מאכט ויך נישט קיין געוויסען ווענען דעם, וואס 23 ער מיינט פאר גוט. ווער עס איז אבער דעריבער אין צווייפעל (ספק), און עסט עס דאך, דער איז פארמשפט; ווייל עס איז נישט פאן דעם גלויבען. אבער וואס עס קומט נישט פאן דעם גלויבען, איז איין זינדע.

טו מיר שטארקע זענען מיר מחויב צו טראגען דיא שוואכקייטען פאן דיא וואס ווינען נישט שטארק, און נישט אויף אליין געפעלען. 2 יעדערער פאן אויף זאל ווערן ויין חבר צו געפעלען, צו ויין בעסטעס און צו ויין פארבעסערונג. דען אויך דער משיח האט נישט געלעבט ויך צו געפעלען, נור וויא עס שטעהט געשריבען: דיא וידלעריי פאן דיא, וועלכע האבען דרך געוידעלט, זענען אויך 4 מיר געפאלען. דען וואס עס איז אמאל געשריבען געווארען, איז פאר אויף צום לעהרע געשריבען, כדי מיר זאלען דורך דער געדולד (סבלנות) און טרויסט פאן דער שריפט (תנ"ך) האפענונג 5 האבען. אבער דער נאטם פאן געדולד און האפענונג זאל אייך געבען, דאס איהר זאלט איינערליי געדאנקען אונטער אייך 6 האבען, אזוי וויא ישוע המשיח. כדי איהר זאלט מיט איין געמיטה און מויל לויבען נאטם, דעם פאטער פאן אינגערען העררן 7 ישוע המשיח. דעריבער נעמט איינער דעם אנדערען אן, אזוי וויא אויך דער משיח האט אייך אנגענומען צום לויב נאטעם. 8 דען איך זאג: דער משיח איז גענוענען וויא איין דינער פאר דיא געמלטע צוליב נאטעם אמת מקיים צו ויין דיא הבטחות פאן 9 דיא אבות. און (פאר) דיא גוים, כדי זיי זאלען נאטם לויבען פאר ווינע פארעמהערציגקייט, וויא עס שטעהט געשריבען: דעריבער לויב איך דרך צווישען דיא גוים, און וועל זינען מיט

רומיים טו

- 10 לויב צו דיין נאמען. און ווידער נאנט ער: פרייעט אייד איהר
- 11 נויס, צוואמען מיט ויין פאלק. און ווידער: לויבט דעם העררן,
- 12 אלע גוים, עס זאלען איהם לויבען אלע פעלקער. און ווידער
- זאגט ישעיהו: און דער ווארצעל פאן ישי וועט ויין, און דער וואס
- וועט אויפשטעהן, צו העררשען איבער דיא גוים, אויף איהם
- 13 זאלען היידען האפען. אבער דער נאטט פאן האפענונג זאל אייד
- דערפילען מיט אלע פרייד און פרידען אין גלויבען, כדי איהר
- זאלט ויין רייד מיט האפענונג דורך דער קראפט פאן דעם רוח
- 14 הקדש. ברידער, איך בין ויכער, דאס איהר אליין נענט פול מיט
- גוטע געדאנקען, דערפילט מיט אלע דערקענטעניס און ווייט אין
- 15 שטאנד איינער דעם אנדערען צו שטראפען. דאך האב איך ויך
- געוואנט, אין דיווען שרייבען, ליבע ברידער, אייד צו דערמאנען,
- וועגען דער גנאדע, וועלכע איז מיר פאן נאטט געגעבען געווארען.
- 16 דאס איך זאל ויין איין פריסטער פאן ישוע המשיח ביי דיא גוים,
- אין דעם הייליגען דינסט פאן דעם עוואנגעליום (בשורה טובה)
- נאטטעס, כדי דיא גוים זאלען ווערען איין קרבן מתנה, געפעלען
- 17 און געהייליגט דורך דעם הייליגען גייסט. דערביי קען איך
- 18 מיך בעריהמען אין ישוע המשיח, דאס איך דינע נאטט. דען
- איך וועל מיר ניט ארויסשטעלען עטוואס צו רעדען, וויא נור
- דאס, דאס דער משיח האט דורך מיר געווינקט דיא גוים צום
- 19 געהארבזאמקייט צו בריינגען אין דעם ווארט און ווערק. דורך
- דער קראפט פאן צייכען און וואונדער, דורך דער קראפט פאן
- נאטטעס גייסט: אזוי דאס איך האב דערפילט פאן ירושלים און
- דער אומגעגענד ביז איליריקום דיא אגאגונג פאן דעם עוואנגעליום
- (בשורה טובה) פאן דעם משיח, דערביי אבער האלט איך
- 20 עס פאר איין כבוד, אנצוואנען דעם נאמען פאן דעם משיח, ניט
- דארטען וואו ויין נאמען איז שוין בעקאנט געמאכט, כדי ניט אז
- 21 איין פרעמדען גרונד צו בויען. נור וויא עס שטעהט געשריבען:
- עס זאלען זעהן דיא, וועלכען עס איז נאך ניט אנגעזאגט געווארען
- פאן איהם, און פארשטעהן דיא, וועלכע נאך ניט געהערט האבען.
- 22 און דאס איז עס אויך, וואס האט מיך אויפגעהאלטען, צו אייד
- 23 צו קומען. אבער יעצט האב איך אין דיווען געגענד מעהר גיין

פלאץ נים; דערביי האט עס שוין זיך מיר געוואלט נים איין יאהר
 24 צו אייך צו קומען. ווען איך וועל איין מאל קיין שפניא רייזען;
 דען איך האף שטענדיג, דאס איך וועל אויף דער דורכרייזע איך
 זעהען אין וועל פאן אייך בעגלייטעט ווערען, דערנאך וויא איך
 25 וועל מיך צו ערשט ביי אייך זיך דערקוויקען. אבער נאך יעצט
 26 מוז איך רייזען קיין ירושלים אין דינסט פאר דיא הייליגע. דען
 מאקעדאניא און אכאניא האבען בעשלאסען, דיא ארעמע פאן דיא
 27 הייליגע אין ירושלים איין אבגאפע (מס) צו געבען. ווי האבען
 בעשלאסען, וואס ווי זענען מחויב. ווען דיא גוים האבען איין
 טייל פאן דיא גייסטליכע (רוחניות) זאכען פאן ווי בעקומען, אזוי
 28 מוזען ווי, ווי אין לייבליכע זאכען (גשמיות) העלפען. ווען איך
 וועל דינעם ענדיגען, און וועל ווי דינע פרוכט פארחתמענען,
 29 דאמאלסט וויל איך דורך אייך קיין שפניא געהן. אבער איך
 ווייס, דאס ווען איך וועל צו אייך קומען אזוי וועל איך קומען מיט
 איין פילער ברכה פאן דער בשורה טובה פאן דעם משיח.
 30 אבער אייך, ברידער, פעט איך, צוליב אונזערען העררן ישוע
 המשיח און צוליב דער ליבע פאן דעם גייסט, מיר אין דער
 מלחמה ביי צושטעהען דורך אייער תפלה פאר מיך ביי נאטט.
 31 דאס איך זאל קענען ארויסקומען פאן דיא ווידערשפעניגע אין
 יהודה, און דאס מיין דינסט פאר ירושלים זאל ביי דיא הייליגע
 32 גוט אויפגענומען ווערען. כדי איך זאל דורך נאטטעס ווילען
 פריילאך צו אייך קומען און מיך מיט אייך דערקוויקען קענען.
 33 דער נאטט פאן פרידען זאל זיין מיט אייך אלעמען. אמן.
 טז
 איך בעפעל צו אייך אונזער שוועסטער פעבע. וועלכע איז
 2 איינע געהילפען אין דער געמיינדע קענברעא. דאס איהר זאלט
 איהר אויפגעהמען אין דעם העררן וויא עס פאסט פאר הייליגע,
 און זאלט איהר אין אלע געשעפטען, אין וואס זיא וועט בעדארפען,
 העלפען. זיא איז דאך אויך איינע בעשיצערין פאן פילע געווארען.
 3 אזוי אויך מיר אליין. געריסט פריסקא און עקילסין, מינע
 4 געהילפען אין ישוע המשיח. ווי האבען וויערען האלו געגעבען פאר
 מיין לעבען; נים נור איך אליין דאנקע ווי, נור אויך אלע געמיינדען
 5 פאן דיא גוים. געריסט אויך דיא פערנאמלונג אין וויערען היין.

רומיים טז

געריסט מיין געמרייען עפענעטום, ער איז דער ערשטער
 געבארענער פאן אויף פאר דעם משיחין. געריסט מרים'ען, ווא
 האט זיך פיל פאר אויף בעמיהט, געריסט אנדראניקוס'ן און יוניאס'ן,
 מיינע אידעשע חברים און חברים פאן געפיינענעם, וועלכע זיינען
 בעריהמטע אפאסטעל (שלוחים), און זענען פריהער פאר מיר אין
 דעם משיחין גענוועזען. געריסט אמפליאטום'ן, מיין געמרייען אין
 דעם העררן. געריסט אורבאנוס'ן, אונזערען געהילפן אין דעם
 משיחין, און מיין ליבען שטאכיס'ן. געריסט אפעללעס'ן דעם נאמן
 אין דעם משיחין, געריסט דיא הויזגעזינד פאן אריסטאבולוס'ן.
 געריסט מיין אידעשען חבר העראדיאן'ען. געריסט דיא קריסטען
 פאן נאריקוסוס הויז. געריסט טריפאנאן און טריפאזאן, וועלכע
 האבען געארבעט פאר דעם העררן. געריסט דיא ליבע פערזינס,
 וועלכע האט פיל געארבעט פאר דעם העררן. געריסט רופוס'ן,
 דעם אויסדערנויילטען אין דעם העררן, און זיין מוטער, וועלכע אזוי
 ווא מיינע איז. געריסט אוינקריטוס'ן, פלענאן'ען, הערמעס'ן,
 פאטראבאס'ן, הערמאס'ן און דיא ברידער, וועלכע זענען ביי זיי.
 געריסט פילאלאנוס'ן און יוליאן, גערעס'ן און זיין שוועסטער,
 אלימפאס'ן, און אלע הייליגען, וועלכע זיינען ביי איהם. געריסט
 איינער דעם אנדערען מיט דעם הייליגען קויס. עס געריסען אייך
 אלע געמיינדען פאן דעם משיחין. איך פארזאג אייך אבער, מיינע
 ברידער, גוט אכטונג צו געבען אויף יענע, וועלכע מאכען מחלוקת
 און ערנער זענען דיא לעהרע, וועלכע איהר האט געלערנט. קערט
 אייך פאן זיי אב. דען אזעלכע לייט דינען ניט אינגערען העררן
 קריסטום'ן, נור זייערען בויך, און מיט זייערע שטענע רייד און ויסע
 ווערטער נאדען זיי אב דיא הערצער פאן דיא, וועלכע מערקען
 עס ניט. אייער געהארבואמקייט איז אומעטום באוואוסט געווארען,
 דעריבער פרייע איך מיך מיט אייך. איך וויל אבער, דאס איהר
 זאלט זיין חכמים צום גוטען, און נאכעש צום בעזען. דער גאט
 פאן פרידען וועט באלד דעם שטן אונטער אייערע פיס צוגעקלען.
 דיא גאנצע פאן אינגערען העררן ישוע המשיח זאל זיין מיט אייך!
 עס געריסט אייך מיין העלפער טימאטעאוס, און לוציוס און
 יאזאן און אזופאטער, מיינע אידעשע חברים. איך טערמיינס,

וועלכער האט דיווען ברויף געשריבען, געריסט אייך אין דעם
 23 העררן. עס געריסט אייך גאיוס, מיינער און דער גאנצער געמיינדעס
 בעל אכסניא. עס געריסט אייך עראסטוס דער פיהרער פאן
 24 שטאט, און דער ברודער קווארטוס. דיא גאדע פאן אינווערען
 25 העררן ישוע המשיח ואל מיט אייך אלעמען ווין! אמן. דעם אבער,
 וועלכער קען אייך שטארקען, אזוי וויא מיין עוואנגעליום (בשורה
 טובה) אין פרעדיגט (דרשה) פאן ישוע המשיח, דורך וועלכען עס
 איז אנפלעקט געווארען דער סוד, וועלכער איז צייט דער וועלט
 26 פארבארגען געווענען. נון אבער איז ער אנפלעקט, און בעוואוסט
 געמאכט צו אלע גוים ווי ואלען געהארבען דעם גלויבען, דורך דיא
 שריפטען פאן דיא נביאים, נאך דעם בעפעהל פאן דעם עוויגען
 27 גאט. דעממעלביגען גאט, וועלכער אליין קלוג איז, ואל ווין
 קבוד דורך ישוע המשיח אויף עוויג! אמן.

דער ערשטע ברויף צו דיא קארינטהער

א פולוס איין גערופענער אפאסטעל (שליח) פאן ישוע המשיח
 2 דורך גאטעס וויללען און סאסטעהענעס אינווער ברודער, צו דער
 געמיינדע גאטעס וועלכע איז אין קארינטה, צו דיא וואס זענען
 געהייליגט געווארען אין ישוע המשיח צו דיא גערופענע הייליגע
 מיט אלעמען, וועלכע רופען דעם גאמען פאן אינווערען העררן ישוע
 3 המשיח אין אלע ערטער ביי ווי און ביי אינו. גאד און פרידען צו
 אייך פאן גאטעס אינווערען פאטער און אינווערען העררן ישוע המשיח.
 4 אייך דאנק מיין גאט פאר אייך אלע צייט פאר גאטעס גאד,
 5 וועלכע עס איז אייך געגעבען געווארען אין ישוע המשיח. דאס
 איהר ווייט דורך איהם רייך געווארען אין אלע שטיק (נאכען) אין
 6 יעדער ארט פאן ווארט און דערקענטענעס. ווען דיא עדות פאן

א קארינטהער א

7 דעם משיח'ן איז אין אייך אזוי בעפעסטויגט געווארען, דאס עס
 פעהלט אייך ניט קיין שום מתנה, און איהר ווארט אויף דער
 8 אנפלעקונג פאן אונזערען העררן ישוע המשיח. וועלכע וועט אייך
 בעפעסטויגען ביז צום ענדע, כדי איהר זאלט אן שטראף ויין אין
 9 דעם טאג פאן אונזערען העררן ישוע המשיח. דען נאכט איז געטריי
 דורך וועלכען איהר זענט גערופען געווארען צו געמיינשאפט
 10 (חברותה) פאן ויין זאהן ישוע המשיח אונזערען העררן. איך
 פארזאג אייך אבער, מיינע ברידער, דורך דעם נאמען פאן אונזערען
 העררן ישוע המשיח, דאס איהר זאלט אלע רעדען איינערלוי רעד,
 און עס זאל צווישען אייך ניט ויין קיין צושיידונג, נור איהר זאלט
 איינס ויין, מיט איין פערשטאנד און מיט איין ויגען. דען דיא הויך
 11 געווינד פאן קלוגה האבען מיר דערציילט אויף אייך מיינע ברידער,
 דאס עס איז צווישען אייך קריג פאראן. איך מיינ, דאס יעדער פאן
 12 אייך זאגט: איך בין פולוס'עס, איך בין אפולוס'עס, איך בין ביפא'ס,
 און איך בין דעם משיח'ס. איז דען דער משיח צו טיילט געווארען?
 13 איז דען פולוס פאר אייך געקרייציגט געווארען? אדער זענט איהר
 14 דען געטויבל'ט געווארען אין דעם נאמען פאן פולוס? איך דאנק
 נאכט, דאס איך האב קיינעם פאן אייך ניט געטויבל'ט, אויסער
 15 קרספוס און נאיוס'. דאס קיינער זאל ניט זאגען: איך האב
 16 געטויבל'ט אין מיין נאמען. איך האב אבער אויך געטויבל'ט דיא
 הויזגעזינד פאן אסטפנוס, אויסער דינע ווייס איך ניט אויב איך
 17 האב נאך איין אנדערען געטויבל'ט. דען דער משיח האט מיר ניט
 געשיקט צו טויבל'ען נור דאס געוואנגעליוס (בשוה טויבה) אנצור
 18 זאגען, ניט מיט קלוגע ווערטער, כדי דער קרייץ פאן דעם משיח
 זאל ניט צו נישט ווערען. דען דאס ווארט פאן דעם קרייץ
 איז איין נארעשקייט פאר דיא פארלארענע, אבער פאר איינע
 19 דערלויזטע איז דאס נאכטעם גבורה. דען עס שטעהט געשריבען:
 איך וועל צו נישט מאכען דיא חכמה פאן דיא חכמים און דעם
 20 פערשטאנד פאן דיא פערשטענדיגע וועל איך פארנווארפען. וואו
 איז דער חכם? וואו איז דער סופר (תלמיד חכם)? וואו איז דער
 וועלט חכם? האט דען נאכט ניט נארעש געמאכט דיא חכמה
 21 פאן דער וועלט? ווייל דורך נאכטעם חכמה האט דיא וועלט נאכט

שריבען, נור מיט דעם גייסט פאן דעם לעבענדיגען נאטט, און
 ניט אויף שטיינערנע מאפלען, נור אויף פליישענע מאפלען פאן
 דעם הארצען. ⁴ אועלכע פערטרויאונג האבען מיר אין נאטט
 דורך דעם משיח, ניט ווייל מיר טוינען פאן אונז צו דענקען
 עטוואס, גלייך וויא דאס וואלט פאן אונז אליין געווען, נור אונזער
 טויגלאכקייט איז פאן נאטט. ער האט אונז דיא טויגלאכקייט
 געגעבען צו ויין דינער פאן דעם ברית החדשה ניט פאן דיא
 אותיות, נור פאן דעם גייסט, ווייל דער אות מאכט טויט און דער
 גייסט מאכט לעבענדיג. ווען אבער דער דינסט פאן טויט, מיט
 ווינע געשריבענע אותיות אויף שטיין איז אזוי העררליך געווען
 דאס דיא בני ישראל האבען ניט געקאנט קוקען אויף משה'ס
 פנים ווענען דיא העררליכקייט פאן ויין פנים וועלכע פארנעהט
 דאך. וויא פיל גרעסער דארף שוין ויין דיא העררליכקייט פאן
 דעם דינסט פאן דעם גייסט? דען ווען דער דינסט, וועלכער
 פאר'משפט איז העררליך, וויא פיל מעהר מוז העררליך ויין דער
 דינסט, וועלכער גערעכט מאכט? דען דיא העררליכקייט פאן
 יענעם טייל, וועלכער איז ניט צו פארגלייכען גענען דינע ועהר
 גרויסע העררליכקייט. ווען דאס וואס ווערט בטל איז העררליך
 געווענען, וויא פיל מעהר וועט דאס העררליכקייט האבען דאס
 וואס עס בלייבט. דעריבער ווייל מיר האבען אזוי איין האפפגענוג,
 רעדען מיר מיט אלע פרייקייט. ניט וויא משה, וועלכער האט ויך
 אויף דעם פנים ארויפגעלייגט איין דעקטוך, כדי דיא בני ישראל
 זאלען ניט קאנען זעהן דאס ענדע פאן דעם, וואס עס בעדארף
 בטל ווערען. אבער וייערע געדאנקען ווינען פארהארטעט גע-
 ווארען, דען ביז צום היינטיגען מאג בלייבט דער זעלביגער דעקטוך
 ניט אויפגעדעקט ווען ווי לייענען דאס אלטע טעסטאמענט (תנ"ך).
 וועלכעס ווערט בטל אין דעם משיח, ביז היינט נאך, ווען ווי
 לייענען משה'ס (תורה) ליגט דער דעקטוך אויף וייער הארצען.
 אבער ווען ווי וועלען ויך אומקעהרען צום הערן וועט דער דעק-
 טוך אונזעך גענומען ווערען. דען דער הערר איז דער גייסט, און
 וואו דער גייסט פאן דעם הערן איז דא דארטען איז פרייהייט.
 מיר אלע אבער, וועלכע מיר מיט איין אבגעדעקטען פנים לאזען

ב קארינמדהער ג ד

- אינו פאן דיא העררליכקייט פאן העררן בעשפונעלן (פעשיינען) וועלען אין דיווען בילד זיך אומגעביטען ווערען פאן העררליכקייט אויף העררליכקייט, וויא פאן דעם גייסט פאן העררן.
- דעריבער, ווייל מיר האבען אזוי איין דינסט, דורך דיא פארעמעהערציגקייט, וועלכע עס איז אונז געשעהען, האבען מיר קיין מורא ניט. אלע שאנדע און פארבארגונג האבען מיר אנדערנייט.
- אונזעקעלייגט, ווייל מיר געהען ניט ארום מיט רמאות, און פאר-פאלשען ניט. נאטטעס ווארט, נור דורך בעקאנט מאכענד דעם אמת שטעלען מיר זיך יעדערען מענשליכען אורטייל (משפט) פאן זיין געוויסען פאר נאטט. אויב אונזער עוואנגעליום איז פאר-דעקט, אזוי איז עס פערדעקט פאר דיא פערלארענע. און דיא וועלכע דער נאטט פאן דיווער וועלט האט דעם זינען פאן דיא אונגלייכע בלינד געמאכט, דאס קיין שטראהל זאל ניט אריינגעהן פאן דעם עוואנגעליום פאן דער העררליכקייט פאן דעם משיח'ן, וועלכער איז דער גלייכער בילד פאן נאטט. דען מיר פערדינען ניט זיך אליין, נור דעם משיח ישוע, דאס ער איז דער הערר, מיר אבער זענען אייערע קנעכט פאן ישוע'ס ווענען. דען נאטט וועלכער האמגעזאגט: דאס פאן דער פינסטערנעס זאל דאס ליכט לייכטען, דער האט איין העלען שיין אין אונזער הארצען געגעבען, דאס (דורך אונז) זאל אנפאנגען דיא דערלייכטונג פאן דער וויסענשאפט פאן נאטטעס העררליכקייט, אין דעם פנים פאן דעם משיח'ן. דיווען אוצר אבער האבען מיר אין ליימענע פליים, פדי ויער גרויסע קראפט זאל זיין נאטטעס און ניט פאן אונז.
- מיר זענען פאן אלע ווייטען פאריינגט, אבער ניט צוקוועטשט; מיר זענען אין נויט, אבער מיר וויינען זיך ניט מ'נאש. מיר ווערען גערודפט, אבער ניט פארלאזען. אנדער געווארפען, אבער ניט פערלארען. שטענדיג טראגען מיר אין אונזערע לייכער דעם מויט פאן אונזערען העררן ישוע, פדי עס זאל אין אונזערע לייכער אויך אנפלעקט ווערען דער לעבען פאן ישוע'ן. דען מיר לעבענדיגע ווערען שטענדיג איבער געגעבען צו דעם מויט ווענען ישוע'ן, פדי עס זאל זיך אין אונזערען שטערפליכען פלייש אויך אנפלעקט ווערען דער לעבען פאן ישוע'ן. דעריבער ווירקט דער מויט אין

ב קארינטהער ד ה

רי

13 אונז, און אין אייך דער לעבען. ווייל מיר האבען אבער דעמנעלביגען
גייסט פון גלויבען וויא עס שטעהט געשריבען: איך האב געגלויבט,
דעריבער האב איך גערעט. אויך מיר גלויבען, דעריבער רעדען
14 מיר. ווייל מיר ווייסען, דאס ווער עס האט אויפגעוועקט דעם
הערצן ישוע, דער וועט אונז אויך אויפנועקען דורך ישוע'ן און
15 וועט אונז מיט אייך פארשטעלען. דען אלץ איז געשעהען וועגען
אייך, כדי ווען דיא גנאד וועט זיך דורך פילע פערמעהרען זאל
16 זיך דער דאנק צו גאטעס לויב פארגרעסערן. דעריבער לאזען
מיר ניא פארלירען דעם מוסה, נור ווען אייך אונזער אויס-
וועניגסטער מענטש ווערט צושטערט, אזוי ווערט דאך דער
17 אינעווייניגסטער מענטש פאן טאג צו טאג גייער. דען אונזער ליידען
וועלכעס איז נור אויף איין אויגענבליק און לייכט, שאפט איין
עוויגע און נאר אן איין מאס איין וויכטיגען אויפער פאן העררליכקייט.
18 פאר אונז, ווען מיר ניט זעהען אויף דאס וואס עס ווערט געזעהען,
נור אויף דאס וואס עס ווערט ניט געזעהען; דען דאס וואס מען
זעהט איז נור אויף איין צייט, אבער דאס וואס מען זעהט ניט
איז אויף עוויג.

ה דען מיר ווייסען ווען אונזער ערדענער צעלט פאן לייב ווערט
צושטערט, אזוי האבען מיר איין געביידע פאן גאט, איין הויז
וואס עס איז ניט מיט הענד געמאכט געווארען, און עס איז עוויג
2 אין הימל. און איבער דאסעלביגע ויפצען מיר און פארלאנגען,
3 מיט אונזערעם הויז ארוימגעקליידעט צו ווערען פאן הימל. ווען
4 מיר וועלען עס אנקליידען, ניט נאקעט געפונען צו ווערען. מיר
ויפצען דעריבער, ווייל מיר וויינען אין דיווען צעלט, עס ליגט וויא
איין משא אויף אונז, דאס מיר וואלטען ניט צום ערשטען אויס-
געקליידעט ווערען, נור בעסער ארוימגעקליידעט ווערען, אזוי, דאס
דאס וואס עס שטארבט זאל פאן דעם לעבען פארשלונגען ווערען.
5 דער, וועלכער עס האט אונז דער צו אנגעברייט איז גאט,
וועלכער האט אונז געגעבען ויין גייסט פאר איין משכונ. מיר
זענען אלע צייט געטרויסט, און ווייסען, דאס פל זמן מיר וויינען
7 אין לייב זענען מיר דערווייטערט פאן דעם הערצן. דען מיר
8 זעהען אין גלויבען און ניט אין דעם וואס מען זעהט. אבער מיר

ב קארינמהער ה

- זענען זיכער, און מיר האבען בעסער לוסט צו פארבייטען דעם
 היים פאן דעם לייב אויף דעם היים ביי דעם העררן. און ⁹
 דעריבער ווערן מיר אויך, סאי ווען מיר זענען אין דער היים אדער
 אין דרויסען, דאס מיר זאלען איהם געפעהלען. דען מיר אלע ¹⁰
 מוזען אנפאלעקט ווערען פאר דעם שטוהל פאן געריכט פאן דעם
 משיח'ן, כדי יעדערער זאל מקבל זיין שבר נאך ווייזען מעשים
 וואס ער האט געטאן ווען ער האט אין גוף געלעבט, סאי גוטעס,
 אדער בעזעס. דעריבער, ווייל מיר ווייסען, דאס מען דארף מורא ¹¹
 האבען פאר דעם העררן, ווערן מיר מענשען צו געווינען; און מיר
 זענען פאר נאטט בעקאנט. און איך האף דאס מיר זענען פאר
 אייער געוויסען אויך דערקענט. מיר לויבען זיך ניט ווידער איין ¹²
 מאל פאר אייך, מיר גיבען נור אייך איין געלעגנהייט איהר זאלט
 זיך מיט אונז בעריהמען פאר דיא, וועלכע בעריהמען זיך מיט
 וייער אנזעהען, ניט מיט וייערען הארצען. ווען מיר זענען פאן זינען ¹³
 הערונטער, אזוי איז עס פאר נאטט; און ווען מיר זענען ביי דעם
 שכל, אזוי איז עס פאר אייך. דען דעם משיח'ס ליבע צווינגט ¹⁴
 אונז צו דעם שלום (תוצאת הדין); דאס ווען איינער איז
 געשטארבען פאר אלעמען, אזוי זענען אלע געשטארבען. ער איז ¹⁵
 געשטארבען פאר אלעמען, כדי דיא וואס לעבען זאלען שוין מעהר
 ניט לעבען פאר זיך אליין, נור פאר דעם וועלכער איז פאר זיי
 געשטארבען און אויפגעוועקט געווארען. דעריבער קענען מיר ¹⁶
 פאן יעצט אן קיינעם ניט נאך דעם פלייש. ווען אויך מיר האבען
 געקאנט דעם משיח'ן נאך דעם פלייש, אזוי קענען מיר איהם דאך
 יעצט ניט מעהר. דעריבער ווער עס איז אין דעם משיח'ן דער איז איין ¹⁷
 גייע בריאה, דיא אלטע איז פארגאנגען, ועה, עס איז אלדינג גיי
 געווארען. דאס אלץ אבער איז פאן נאטט, וועלכער האט זיך מיט ¹⁸
 אונז פארזאהנט (נתרצה געווארען) דורך ישוע המשיח, און האט
 אונז געגעבען דעם דינסט פאן פארזאהנונג. יא, אזוי איז עס, נאטט ¹⁹
 איז עס געוועזען, וועלכער האט אין דעם משיח'ן דיא וועלט מיר
 זיך אליין פארזאהנט (מרצה געוועזען) דורך דעם וואס ער האט
 איהר (זיא) איהרע זינדען ניט צו גערעכענט, און האט צווישען אונז
 אהינגעשטעלט דעם ווארט פאן דער פארזאהנונג (רצוי). אזוי ²⁰

ווענען מיר דיא געשיקטע פאן משיח'ן און גלייך וויא נאטט פארנאנט
 אייך דורך אונז, אזוי בעטען מיר אנשטאט דעם משיח'ן, פאר-
 21 ואהנעט אייך מיט נאטט, דען דעם, וועלכער עס האט ניט געקענט
 קיין זינדע, איהם האט ער געמאכט פאר איין (קרפן) חטאת פאר
 אונז, כדי אין איהם זאלען מיר דיא גערעכטיגקייט ווערען, וועלכע
 עס גילט פאר נאטט.

- 1 אזוי וויא מיר ווענען זיינע מיטהעלפערס בעטען מיר אייך, דאס
 עס זאל ניט זיין אימזיקט נאטטעס גנאד, וועלכע איהר האט מקבל
 2 געווען. דען ער זאגט: אין דער צייט פאן ווילען האב איך דיר
 דערהערט, און אין דעם טאג פאן הילף האב איך דיר געהאלפן,
 זעהט, יעצט איז איין אנגענעהמע צייט, יעצט איז דער טאג פאן
 3 הילף, מיר גיבען קיינעם ניט וועלכען שטרויכלונג, כדי אונזער
 4 דינסט זאל ניט צום שפאט ווערען, נור מיר ווייזען זיך אין אלדינג
 וויא נאטטעס דינער: אין פיל געדולד, אין צרות און אין נויט, און
 5 אין אנונסט, אין געשלעג, אין געפענגענעס, אין מהמות, אין מיהע,
 6 אין וואכען, אין פאסטען, אין ריינקייט, אין וויסענשאפט, אין
 לאנגמוטה (אָרד אָרד) אין גנאד אין רוח הקדש, און אין ניט קיין
 7 גע'חנפעטע ליבע, אין דעם ווארט פאן דעם אמת, אין נאטטעס
 גבורה, מיט דיא וואפען פאן גערעכטיגקייט אין דער דעכטער און
 8 לינקער האנד, אין פבור, אין בייון, אין בענע, און אין גוטע גערעד,
 9 וויא פערפיהרער און וויא אמת'ע, וויא ניט בעקאנטע, און וויא
 בעקאנטע, וויא טויטע און דאך לעבענדיגע, וויא געשטראפטע,
 10 און דאך ניט געטייטע, וויא שטוייערדיגע און דאך תמיד פרייליכע,
 וויא ארעמע, און דאך אזעלכע וואס מאכען פילע רייך, וויא
 11 אזעלכע וואס האבען נישט, און האבען דאך אלדינג, קארניטהער!
 אונזער מויל איז אפען פאר אייך, און ברייט איז אונזער הארץ,
 12 אין אונז איז עס פאר אייך ניט איינג, עס איז נור איינג אין אייערעם
 13 אייגענעם אינעווייניג, איך רעד צו אייך וויא צו קינדער, צאלט
 וויא עס קומט מיר און לאסט עס אויך אין אייך אליין געראם
 14 ווערען. ביינט אייך ניט אונזער איין פֿרעמדען יאך מיט
 אונגלויביגע, דען וואס פאר איין טייל קען האבען צו זאמען
 גערעכטיגקייט מיט אונזערעם? וויא קאן ליכט פאר איין חברותה

ב קארניטשהער 11

- האבען מיט פינסטערניס? וויא קאן דער משיח שטימען מיט דעם
בלעזל (שמן)? אדער וואס פאר איין חלק קאן דער גלייביגער
האבען מיט דעם אויגלייביגען? וואס פאר איין חברותה האט
נאטעם טעמפלעל מיט דיא נאטצען? דען איהר זענט דער
טעמפלעל פאן לעבענדיגען נאטט, וויא עס איז געזאגט געווארען:
איך וועל וויינען צווישען זיי און אומגעזעהען צווישען זיי, און איך וועל
זיין זייער נאטט, און זיי וועלען מיין פאלק זיין. דעריבער געהט
ארויס פאן זיי און שידעט אייך אב פאן זיי, זאגט נאטט, און ריהרט
יט אן דאס וואס איז טמא, און איך וועל איך אנגעהמען. אין
איך וועל זיין אייער פאטער, און איהר וועט זיין מייע זון און
טעכטער, זאגט נאטט צבאות.

- ווייל מיר האבען אזעלכע הבטחות, מייע געליבטע, לאזען 1
מיר זיך אב רייניגען פאן יעדער פליישליכע און גייסטליכע בע-
פלעקונג און לאזען מיר אויף שטעלען הייליגקייט אין נאטעם
מוקרא. ערלויבט אונז אייננאנג ביי אייך; מיר האבען קיינעם נישט
בעליידיגט, און קיינעם נישט פארדארבען און פאן קיינעם נישט גע-
נומען. איך זאג נישט צו פארמשפּטן, דען איך האב שוין פרייהער
געזאגט: דאס איהר זענט אין אונזער הארץ דאס מיר זאלען צו
זאמען שטארבען און לעבען. איך בין פערזיכערט אין אייך, איך
בעריהם מיך מיט אייך. איך בין פול מיט טרייסט, איך האב פיל
שמחה נאך אלע אונזערע טרויער. דען ווען מיר זענען געקומען
קיין מאקעדאניען האט אונזער פלייש קיין רוהע נישט געהאט, נור
מיר זענען געאייגנט געווען פאן אלע ווייטען, פאן דרויסען מלחמה,
און אינעווייניג מוקרא. נור נאטט וואס ער טרייסט דיא נידעריגען
האט אונז געטרייסט דורך דעם קומען פאן טיטוס. און נישט נור
מיט זיין קומען אליין, נור אויך דורך דעם טרויסט, וועלכען ער
איז ביי אייך געטרייסט געווארען. ער האט אונז דערציילט פאן
איינערען פערלאנגען, ווענען אייער צער און אייער קנאה צו מיר,
אזוי דאס דאס האט מיך נאך מעהר דערפרייט. ה'נ'ם איך האב
אויך בעטריבט געמאכט דורך מיין פריי, נור איך האב קיין
חרטה נישט, ה'נ'ם איך האב חרטה געהאט ווען איך האב געזעהען,
דאס דער ברייף האט אייך אויף איין וויילע בעטריבט געמאכט.

ב קארינטהער 1 ח

ריב

9 יעצט אבער פרייע איך מיך, ניט דעריבער וואס איהר ווייט בער-
טריבט געווארען, נור דאס איהר זענט בעטריבט געווארען צו
חרטה, דען איהר ווייט אויף נאטמליכער ארט בעטריבט געווארען,
כדי איהר זאלט אויך פאן אינאין גארנישט קיין שאדען ליידען.
10 דען דיא נאטמליכע בעטריבענעס ווירקט איין חרטה צום העלפען,
אויף וועלכער מען האט קיין חרטה ניט. דיא בעטריבענעס פאן
11 דער וועלט אבער ווירקט דעם טויט, זעהט דאך דינע נאטמליכע
בעטריבענעס, וועלכע איהר האט דערלעבט, צו וואס פאר איין
פלייסיקייט עס האט אין אייך געווירקט, דערצו נאך פארענט-
פערונג, צארען, מורא, חשק, קנאה, נקמה? איהר האט אלץ געטאן
12 צו בעווייזען, דאס איהר זענט ריין אין דער וואך, דעריבער, ווען
איך האב אייך געשריבען, האב איך ניט געשריבען וועגען דעם
וואס האט בעליידניגט און ניט וועגען דעם וואס איז בעליידניגט
געווארען, נור כדי עס זאל ויך צווישען אייך בעווייזען דיא פלייסיקייט
וועלכע מיר האבען פאר נאטט וועגען אייך. דעריבער זענען מיר
13 דורך אייער נחמה געטרייט געווארען, נאך מעהר האט אונז
געפרייט דיא שמחה פאן טיטוס, וואס איהר אלע האט ווין גייסט
14 דערקנויקט. און איך בין ניט צו שאנדע געווארען דער מיט וואס
איך האב מיך פאר איהם געריהמט מיט אייך, נור אזוי וויא דאס
וואס מיר האבען אייך געזאגט איז אלץ אמת, אזוי איז אויך אונזער
15 געריהמען ויך פאר טיטוס'ען אמת געווען. און ווין הארץ איז נאך
מעהר געניגט צו אייך, ווען ער דערמאנט ויך וויא אזוי איהר אלע
האט געהארקט; וויא אזוי איהר האט איהם מקבל געווען מיט
16 מורא און ציטערנעס. דעריבער פרייע איך מיך דאס איך קאן
מיד אין אלץ אויף אייך פארקלאזען.

ח ברודער, מיר זענען אייך מודיע דיא גאד פאן נאטט, וועלכע איז
געגעבען געווארען אין דיא געמיינדען פאן מאקעדאניע. דען אין
דיא גרויסע טרויערדיגע פרוכונגען האט ויך וויער שמחה פער-
מעהרט, און אין דער טיפער ארעמקייט האט ויך וויער רייכע
3 גוטקייט בעוויזען. דען איך זאג עדות, דאס ווי האבען געגעבען
4 נדבות נאך וויער פח און איבער דעם פח, ווי האבען אונז זעהר
געעפעטען וועגען דער גאד און חברותה אין דיער אינטערשטיצונג

ב קארינמהער ח

- פאר דיא הייליגע אנצונעהמען. און ווי האבען געגעבען ניט נור וויא 5
פיל מיר האבען דארויף געהאפט, נור ווי האבען אויך ויך אליין
אונזעך געגעבען צום ערשטען פאר דעם העררן און צוויטענס פאר
אונז דורך נאטטעס ווילען. דעריבער האבען מיר געבעטען מיטוסיין, 6
דאס וויא ער האט אנגעפאנגען ביי אייך דיא גאד, אזוי זאל ער
אויך איהר אויספירען. אבער אזוי וויא איהר האט ויך פערמעהרט 7
אין אלץ, אין גלויבען, אין ווארט, אין וויסענשאפט, אין אלערליי
פלייס, און אין אייער ליבע צו אונז, אזוי זאלט איהר אויך רייך
זיין אין דיווער גאד. איך זאג דאס ניט וויא איין באפעהל, נור דורך 8
דעם פלייס פאן אנדערען וואלט איך פרוכען אייער ליבע, צו זיא
איז איין אמתע. דען איהר ווייסט דיא גאד פאן אונזערען העררן 9
ישנע המשיח; דאס ווען ער איז רייך געווען איז ער פאן אייערט
וועגען ארעם געווען, כדי איהר זאלט דורך זיין ארעמקייט רייך
ווערען. און איך גיב אייך מיין מיינונג דאס פאר אייך איז דאס 10
ניצלאך וואס איהר האט נאך אין דעם פערנאנגענעם יאהר און
געפאנגען ניט נור צו טאן, נור מיט דעם ווילען האט איהר צום
ערשטען איין אנפאנג געמאכט. יעצט ענדעט דיווען טאן, כדי נאך 11
דעם גוטען ווילען זאל אויך נאך אייער מיגלאכקייט אויסגעפיהרט
ווערען. דען ווען אייער האט איין גוטען ווילען איז ער אנגענומען 12
וויא דער וואס פארמאגט, און ניט וויא דער וואס פארמאגט ניט.
איהר זאלט ויך ניט שווער מאכען כדי אנדערען צו פארנרינגערען, 13
עס זאל נור איין אויסגלייכונג זיין. וואס איהר אין דיווער צייט מעהר 14
האט, זאל דארויף גוט זיין, וואס יענע ווייניגער האבען, כדי ויער
איבעריגקייט זאל דערנאך פאר אייער פעהלען דינען, כדי עס זאל 15
גלייך זיין. וויא עס איז געשריבען: דער וואס האט פיל געהאט, 16
איז ניט רייך געווענען, און דער וואס האט ווייניג געהאט, איז ניט
ארעם געווענען. אבער דאנקען נאטט, וואס ער האט אריין 17
געלייגט מיטוסיין אין הארצען אונזלעכע פלייסיקייט פאר אייך.
ער האט ויך גערן געלאזען אייגרעדען, ויין פלייס איז אזוי גרויס 18
געווענען, דאס ער איז פאן פרייען שטיק צו אייך גענאנגען. און מיט
איהם האבען מיר געשיקט אייך דעם ברודער, וועלכער אין אלע
געמיינדען איז ויין גוטער נאמען פערהימט פאר דאס עוואנגעליום

- 19 (בשורה טובה). דער צו איז ער אויך אויסדערן וועהלט געווארען פאן דיא געמיינדען ער זאל געהן מיט אויז נאך דער גנאה, וועלכע מיר דינען לכבוד דעם העררן אין זאל שטארקען אוינערע הערצער.
- 20 דערמיט היטען מיר ויך דאס קיינער זאל אויף אויז ניט קאנען רעדען שלעכטס ווענען דער רייכער נדבה וועלכע מען האט אויז געטרויט זיא צו נויף צו נעמען. דען מיר וועהען צו טאן וויא עס איז גוט ניט נור פאר דעם העררן אליין, נור אויך פאר מענשען.
- 22 און מיט זיי האבען מיר געשיקט אוינערען ברודער, וועלכען מיר האבען שוין פיל מאל און אין איין סך זאכען זיין פלייסיקייט אויס געפרובט; יעצט איז ער נאך מעהר פלייסיקער ווענען זיין גרויסען בטחון אויף אייך. ער טיטום, איז מיין חבר און מיין מיטדעלפער ביי אייך. דיא ברידער ווענען שלוחים פאן דיא געמיינדען און דעם משיח'ס כבוד. דעריבער, ווייזט פאר דיא געמיינדען אייער ליבע, און דאס מיר האבען איין רעכט צו בעריהמען ויך מיט אייך.
- ט איבער דער נאך ווענען דער הילף פאר דיא הייליגע דארף איך אייך מעהר ניט שרייבען. דען איך ווייס אייערען גוטען ווילען, וואס איך בעריהם מיך מיט איהם פאר דיא מאקעדאניער און זאג: זאכא איז שוין פאן דעם פערנאנגענעם זאהר פארטיג געווענען, און אייער ביישפיל וואס געהט פאן אייך ארויס האט פילען חשק אנגעמאכט.
- 3 אבער איך האב דיא ברידער געשיקט כדי דאס אוינער בעריהמען מיט אייך זאל ניט זיין אומוויסט, און איהר זאלט אין אמת'ן פארטיג זיין, וויא איך האב געזאגט. כדי ווען דיא מאקעדאניער וועלען קומען מיט מיר און וועלען אייך ניט געפינען פארטיג זאלען מיר ניט פאר-שעמט ווערען (איך זאג ניט איהר), דעריבער וואס מיר האבען ויך מיט אנעלכען צוטרויען בעריהמט. דעריבער, האב איך גערעכענט פאר גייטיג צו בעטען דיא ברידער זיי זאלען צו אייך קומען פאר מיר, און זאלען אנגרייטען אייער ברובה (נדבה) וואס איהר האט פאן לאנג אן בעשטימט, כדי עס זאל אויסוועהען איין ברובה און ניט פאן איין קארנקייט. דען ווער עס וייט אין קארנקייט דער שנייט אין קארנקייט, און ווער עס וייט אין ברובה דער שנייט אין ברובה.
- 7 און יעדערער וויא זיין הארץ איז גענייגט, ניט מיט איין בינען אויז, און ניט מיט געוואלט. דען גאט ליבט דעם ווער עס גיט מיט איין

ב קארינמהער ט י

- פריילאכען הארצען. און נאטט קען מאכען, דאס ער זאל אייך 8
רייך מאכען מיט גנאד, דאס איהר זאלט תמיד אין אלץ האבען
גענוג וויא פיל איהר בעדארפט, און זאלט רייך ויין אין אלע נוסטע 9
מעשים, וויא עס איז געשריבען: ער האט אויסגעשפרייט און אוועק
געגעבען צו דיא ארעמע, ויין גערעכטיגקייט וועט אויף עוויג בלייבען.
און דער וואס גיט זרעה צו דעם וויער און ברויט צו עסען, 10
דער זאל פארמעהרען אייער זאמען און זאל אויפנואכסען דיא
פרוכט פאן אייער גערעכטיגקייט, כדי איהר זאלט אין אלדיגן רייך 11
וויין מיט אלערליי צדקות, וואס קאן גרענגען דורך אונז דאנק צו
נאטט. דען דיא ארבייט פאן דעם דינסט וועט גיט נור דערפיהלען 12
דאס וואס עס פעהלט דיא הייליגע, נור דורך דעם געטרייען דינסט
וועלען פיל געבען דאנק צו נאטט. און וועלען נאטט לויבען פאר 13
אייערען אונטערטענהייטען בעקענטענעם פאן דעם עוואנגעליום פאן
דעם משיח, און פאר אייער חכמות מיט ווי און מיט אלעמען.
און ווי וועלען בעטען פאר אייך מיט גרויס ליבע פאר נאטטעס 14
גנאד וואס איז פיל איבער אייך, דאנקען נאטט פאר ויין מתנה, 15
וועלכע מען קען גיט אויסרעדען.
- איך פולום וואס איך בין צווישען אייך נידעריג, פאן ווייטענס 1
אבער בין איך פול מיט מוט געגען אייך, זאג איך אייך אן מיט דיא
זאנפטמוטיגקייט (גומקייט) און בארעמעהערציגקייט פאן דעם משיח.
און בעט, דאס ווען איך וועל קומען זאל איך גיט געצוואונגען ויין 2
ארויס צו שטעטען מיט תקיפות געגען דיא מענשען וועלכע רעכענען
אונז פאר דיא וואס פיהרען זיך נאך דעם פלייש. דען ווען מיר 3
פיהרען זיך אפילו נאך דעם פלייש, אזוי האלטען מיר מלחמה דאך
גיט נאך דעם פלייש. דען דיא וואפען פאן אונזער מלחמה וועגען גיט 4
פליישענע, נור שטארקע דורך נאטט, צושטערען פעסטונגען. מיר 5
צושטערען קינצליכע חכמות און אלע הויבנקייט וואס דערהייבט
זיך געגען דעם וויסען פאן נאטט, און מיר נעמען געפאנגען יעדע 6
בעזע מחשבה און בריינגען צום געהארקען פאן דעם משיח. און
מיר וועגען אונגעברייט צו שטראפען יעדער גיט געהארקען זיך, ווען 7
אייער געהארקען וועט זיך דערפיהלען. משפט איהר נאך דעם
אונטעהען? ווער עס פארלאזט זיך אויף דארויף, דאס ער איז דעם

ב קארינשהער י יא

ריד

משיח'ס, דער דארף בעדענקען ביי ויך; דאס וויא ער איז דעם
 8 משיח'ס, אזוי זענען מיר אויך דעם משיח'ס. דען אפילו ווען מיר
 בעריהמען ויך עטוואס מעהר מיט דער מאכט וואס דער הערר
 האט אונו געגעבען אויף צו בעסערען אייך ניט צו פערדארבען, אזוי
 9 האבען מיר ויך ניט פאר וואס צו שעמען. כדי עס זאל ניט אויס-
 קומען וויא איינער וואס ער וויל אייך נור איבער שרעקען מיט
 10 בריף. אזוי וויא אייניגע זאנען: יא, דיא בריף זענען הארטע און
 שטריינגע, אבער ער אליין, ווען ער פערזענליך צווישען אונו איז
 11 שוואך, און ווייניג ווערטער האבען קיין ווערט נישט. אזוי זאל דער,
 וואס זאגט אזוי וויסען, דאס וויא מיר זענען אין דיא ווערטער פאן
 אונזערע בריף פאן דער ווייטען, אזוי אויך וועלען מיר ויך מיט
 12 דעם טאן בעווייזען ווען מיר וועלען צווישען אייך ווין. דען
 מיר שטעלען ויך ניט ארויס צו רעכענען אדער צו צעהלען, און
 אזוי ויך צו לויבען, נור ווייל ניי ויך ביי ויך אליין מעסטען און
 13 ווי האלטען פאן ויך אליין, פערשטעהען ווי נישט. מיר וועלען ויך
 ניט בעריהמען מעהר פאן דער מאס, נור נאך דער מאס פאן דעם
 כלל וואס גאט האט אונו צו געטיילט, אויף אזוי פיל דאס מיר
 14 זאלען אויך קענען אייך דערגרייכען. דען מיר שטרעקען ויך ניט
 אויס איבער דער מאס, אזוי וויא מיר וואלטען צו אייך ניט
 דערגרייכט; דען מיר וויינען שוין לאנג צו אייך געקומען מיט דעם
 15 עוואנגעליום פאן דעם משיח. מיר ווילען ויך ניט איבער דער מאס
 בעריהמען מיט פרעמדע ארבייט, נור מיר האפען, דאס וואס
 מעהר אייער אמונה וועט וואקסען, וועט אויך אונזער כלל אין
 16 אייך גרעסער ווערען. כדי אנצוזאנען דאס עוואנגעליום, נאך ווייטער
 פאן אייך און ניט צו בעריהמען ויך מיט דעם וואס איז שוין לאנג
 17 אנגעברייט אין דעם גבול פאן אנדערע. ווער עס בעריהמט ויך,
 18 לאז ויך בעריהמען אין דעם העררן. דען ניט דער איז איין
 אויסגעפרובטער ווער עס לויבט ויך אליין, נור דער וועלכען
 דער הערר לויבט.

יא ווען איהר וואלט איבערטראגען פאן מיר אביסעל נאָרעשקייט,
 2 דאך איהר וועט מיר איבערטראגען. מיינ קנאה פאר אייך איז איין
 גאטליכע קנאה, איך האב אייך פארקנסט, אייך וויא איינע ריינע

ב קארינטהער יא

- יונגפרוי איין מאן צו צופיררען, דעם משיחין, איך האב אָבער
 מורא, אפשר וויא דיא שלאנג האט מיט איהר שווינדעל פֿער-
 פיהרט חנה'ן, אזוי וועלען אייערע געדאנקען אויך אראב געפיהרט
 ווערען פֿאן דער ריינקייט וואס איז אין דעם משיח. דען ווען
 אייער וועט קומען און וועט אייך פֿרעדיגען איין אנדערען ישוע,
 וועלכען מיר האבען ניט געפֿרעדיגט, אָדער ווען איהר וועט מקבל
 זיין איין אנדערען גייסט, וואס איהר האט ניט מקבל געווען, אָדער
 איין אנדער עוואנגעליום וואס איהר האט ניט אנגענומען, אזוי
 וואלט איהר איהם איבערנעטראָגען. איך דענק דאס איך בין ניט
 פֿיל ווייניגער פֿאן דיא גרעסטע אפֿאסטעל (שליחים). און ווען
 איך בין ניט געלערענט אין רעד, אָבער איך בין ניט אנגעלערנט
 אין וויסענשאפט. איבעריגענס, מיר זענען שוין אייך אין אלעמען
 בעקאנט. אפשר האב איך דער מיט געווינדען, וואס איך האב
 מיך נידעריג געמאכט, כדי אייך הויך צו מאכען, ווייל איך האב
 אייך געפֿרעדיגט גאטסעס עוואנגעליום אומזיסט? אנדערע
 געמיינדען האב איך בערויבט און האב פֿאן זיי בעלויבונג גענומען.
 כדי איך זאל אייך בעדינען. און ווען איך בין ביי אייך געווען,
 הגם איך האב ניט געהאט האב איך קיינעם ניט בעשווערט. דען
 דיא ברידער וואס זענען געקומען פֿאן מאקעדאניע האבען מיר
 געגעבען וואס איך דארף. און אין יעדער ואך האב איך מיך געהיט
 איך זאל אייך ניט בעשווערען. און וועל מיך היטען. אזוי גענוים
 וויא דעם משיחים אמת איז אין מיר, זאג איך דאס מיין שבח קאן
 פֿאן מיר ניט אנוועק גענומען ווערען אין דעם געזענד פֿאן אכאזא.
 פאר וואס טהו איך אזוי? ווייל איך ליב אייך ניט? גאט ווייסט,
 גור וויא איך טהו וועל איך נאך ווייטער טאן. כדי ניט צו
 דערלאזען קיין געלעגנהייט צו דיא, וועלכע וועט איין געלעגנהייט
 דורך וועלכער זיי זאלען זיך בעריהמען גלייך וויא מיר בעריהמען
 זיך. דען וועלכע לייט זענען ליגענערשע אפֿאסטעל, ארבייטער
 וועלכע נארען אב, און פארשטעלען זיך פאר דעם משיח'ס
 אפֿאסטעל. און עס איז אויך גאר ניט קיין וואונדער, דען דער
 שטן אליין פארשטעלט זיך פאר איין מלאך פֿאן ליכט. דערפֿער
 איז דאס קיין גרויסע ואך ניט ווען זיינע דיגער פארשטעלען זיך

פאר פרעדינער פאן דער גערעכטיגקייט, וויער סוף וועט אבער
 16 ויין נאך וויערע מעשים. נאך איין מאל זאג איך, לאז מיר קיינער
 פאר קיין נאר ניט האלטען אבער ווען ניט, אזוי נעמט מיר אן
 17 וויא איין נארען, כדי איך זאל מיר אויך אביסעל בעריהמען. דאס
 וואס איך זאג, זאג איך ניט אין דעם העררן, נור וויא אין נארעש-
 18 קייט, אזוי ערלויב איך מיר צו בעריהמען זיך. פילע בעריהמען
 זיך נאך דעם פלייש, דעריבער וויל איך מיר אויך בעריהמען.
 19 דען איהר חכמים, טראגט איבער גערן דיא נארען. איהר טראגט
 20 איבער ווען איינער מאכט אייך פאר קנעכט; ווען איינער ווייגט
 אייך אויס, ווען איינער נעמט פאן אייך, ווען איינער מאכט זיך
 21 הויך געגען אייך, און ווען מען שקלאגט אייך אין פנים, צו מיין
 שאנדע זאג איך: מיר זענען שוואך געווען. ווען איינער דערנוועגט
 זיך מיט עטוואס, וועל איך מיר אויך דערנוועגן, מיט מיין נארעש-
 22 קייט. ווי זענען עברים, איך בין אויך. ווי זענען ישראלים, איך
 23 בין אויך: פאן אברהם'ס זאמען איך אויך. דעם משיח'ס דינער
 (איך זאג אן פערשטאנד), איך בין מעהר פאן ווי, מיט מעהר
 ארבייט, מיט מעהר קלעפ, מיט מעהר געפאנגענעס, און מיט
 24 מעהר נויט פאן טויט. פינף מאל האבען מיר דיא אידען גע-
 25 שלאגען פערציג אן איין מלקות, דריי מאל בין איך געשמישען
 געווארען מיט ריטער, איין מאל האט מען מיר געשטייניגט, און
 דריי מאל איז מיין שיף צעבראכען געווארען, און איך בין געווען
 26 אין דער טיפענעש פאן דעם ים איין טאג און איין נאכט. מיט
 פילע רייזען אין סכנות פאן מיינע פאלקס-לייט, אין סכנות פאן
 דיא גוים, אין סכנות אין שטאדט, אין סכנות אין דער מדבר, אין
 סכנות פאן דעם ים, אין סכנות צווישען דיא פאלשע ברידער.
 27 אין פלאג, אין מיהע און אין פיל וואכען, אין הונגער, אין דארשט,
 28 אין פיל פאסמען, אין קעלט און אין נאקעמקייט. אויסער אנדערע
 וואכען וואס זענען אויף מיר געקומען אלע טאג און מיין דאגה פאר
 29 דיא געמיינדען. וואו איז איינער שוואך, און איך בין עס ניט
 געוועזען? וואו איז איינער ערנער געווארען, און עס ברענגט מיר
 30 ניט? ווען עס מוז בעריהמען ווערען, אזוי וויל איך מיר מיט מיין
 31 שוואכקייט בעריהמען. גאט דער פאטער פאן ישוע המשיח

ב קארניטהער יא יב

אונזערען העררן, וועלכער איז אויף עוויג געבענשט, ער ווייסט
 דאס איך נאך נישט קיין ליגען. אין דמשק האט דער גובערנאטאר³²
 פאן דעם קעניג ארעטאט געהיט דיא שטאט דמשק, און האט מיך
 געוואלט חאפען. דורך איין פענסטער האט מען מיך אין איין³³
 קארב אראב געלאזען פאן דעם מויער, אין איך בין פאן ויין האנד
 ניצול געווארען.

עס איז נישט ניצליך פאר מיר צו בעריהמען ויך, איך וויל יב
 צו קומען צו דיא דערשיינונגען און אנפלעקונגען פאן דעם העררן.
 איך קען איין מאן אין דעם משיח'ן שוין פאר פירצעהן יאהר, צו²
 ער איז געווען אין גוף, ווייס איך נישט, אדער אויסער דעם גוף
 ווייס איך נישט. נאכט ווייסט, און דער מאן איז ארויף גענומען גער
 ווארען ביז אין דריטען הימעל. און איך קען דעמאלט ביגען מאן,³
 צו אין גוף, ווייס איך נישט, אדער אויסער דעם גוף, ווייס איך נישט,
 נאכט ווייסט, וואס איז ארויף גענומען געווארען צו דעם פארארזן,⁴
 און ער האט געהערט ווערטער וועלכע מען קען נישט אויסרעדען
 וואס איין מענטש קאן ווי נישט איבערגעבען. דערפון וויל איך מיך⁵
 בעריהמען. מיט מיר אבער בעריהם איך מיך נישט, אויסער מיט מיין
 שוואכקייט. ווען איך וואלט מיך וועלען בעריהמען, וואלט איך קיין⁶
 נאר נישט געווען, מחמת איך נאך אמת. אבער איך האלט מיך אב,
 כדי קיינער זאל מיך נישט רעכענען מעהרער פאן דעם וואס ער
 זעהט אין מיר, אדער ער הערט פאן מיר. און כדי איך זאל ביי⁷
 מיר נישט גרויס ווערען דורך דיא הויכע אנפלעקונג, איז מיר גער
 געבען געווארען איין דארען אין פלייש, דעם שטום מלאך, ער
 זאל מיך שלאגען כדי איך זאל נישט גרויס ווערען. איך האב⁸
 דעריבער דריי מאל געבעטען דעם העררן ער זאל איהם אונזען
 געמען פאן מיר. און ער האט מיר געזאגט: פאר דיר איז גענוג מיין⁹
 נאך, דען מיין נבונה ווערט אויסגעפיהרט אין שוואכקייט,
 דעריבער וויל איך מיט פריידע ויך בעסער בעריהמען מיט מיין
 שוואכקייט, כדי אויף מיר זאל ריהען דעם משיח'ם נבונה. דעריבער¹⁰
 איז עס מיר גוט אין שוואכקייט, אין חרפות, אין צרות, אין רדיפות,
 און אין דחקות פאן דעם משיח'ם וועגען. דען ווען איך בין שוואך,
 אזוי בין איך שטארק, איך בין איין נאר געווען דער מיט וואס איך¹¹

ב קארינמהער יב יג

רמז

האב מיך געריהקט; איהר האט מיך דערצוי געצוואונגען, איהר האט
 בעדארפט מיך צו לויבען, ווייל איך בין ניט ווייניגער פאן דיא
 העכסטע אפאסטעל, הנם איך בין איין נאר נישט. דיא צייכענס
 12 פאן איין אפאסטעל זענען צווישען אייך געטאן געווארען מיט אלע
 געדולד, מיט צייכען און וואונדער, און מיט מעשים פאן גבורות.
 13 און וואס וויט איהר ווייניגער פאן אנדערע געמיינדען, אפשר דאס
 וואס איך האב קיינעם ניט מיט געטוואס בעשווערט? דיא עולה ווייט
 14 מיר מוחל. ועהט, איך בין גערייט צו קומען צו אייך צום דריטען
 מאל, און איך וועל אייך ניט בעשווערען, דען איך פערלאנג ניט
 איינערעם, איך פערלאנג נור אייך. דען ניט דיא קינדער זאלען דער-
 15 ווערבען פאר דיא עלטערן, נור דיא עלטערן פאר דיא קינדער, איך
 וויל אבער גערן אויסבריינגען, זיך אליין אויסבריינגען פאר איינערע
 נשמות, הנם וואס איך ליב אייך מעהר, ליבט איהר מיך ווייניגער.
 16 לאז עס אבער אזוי ווין, איך האב אייך דאך ניט בעשווערט, נור
 17 ווייל איך בין קלוג האב איך אייך מיט רמאות געפאנגען. האב איך
 דען פאן אייך געטוואס אויסגענארט דורך איינעם פאן דיא, וועלכע
 18 איך האב צו אייך געשיקט? איך האב טיטוס'ן געבעטען און האב מיט
 איהם געשיקט דעם ברודער. האט ביי אייך דען טיטוס געטוואס
 אויסגענארט? זענען מיר דען ניט אין איין גייסט געגאנגען, זענען מיר
 19 דען ניט אין איין וועג געגאנגען? דענקט איהר אפשר דאס מיר
 ווילען זיך פארענטפערען פאר אייך? מיר דענדען פאר גאט אין
 משיח, דאס אלץ איז נור כדי איהר זאלט געליבטע פארבעסערט
 20 ווערען. דען איך האב מורא, ווען איך וועל צו אייך קומען וועל איך
 אייך ניט געפינען וויא איך האב געווינשט, און אויך איהר וועט מיך
 ניט געפינען וויא איהר האט געווינשט. דאס עס זאל צווישען אייך
 21 ניט ווין מחלוקת, קנאה, רגז קריג, לשון הרע, רבילות גאון, און ניט
 קיין ארדענונג. כדי ווען איך וועל נאך איין מאל צו אייך קומען זאל
 מיין גאט מיך ניט גידעריג מאכען ביי אייך, און איך וועל דארפן
 קלאגען אויף פילע וואס האבען שוין לאנג געווינדען און האבען
 קיין תשובה ניט געטאן אויף דער טמאה, גאון און גנות וואס זיי
 האבען געטאן.

יג שוין צום דריטען מאל קום איך צו אייך, דורך דעם מויל פאן

ב קארינטהער יג

- צוויי אדער דריי עדות, ווערט יעדע נאך מקוים. איך האב פריהער
 געזאגט ווען איך בין געווען ביי אייך, דאס צווייטע מאל, און יעצט
 וויל איך נאך איין מאל זאגען און שרייבען בעת איך בין אייך פאן
 ווייטען צו דיא וואס האבען פריהער געזיגט, און צו אלע איבריגע,
 דאס ווען איך וועל קומען צו אייך וועל איך ניט שוויגען. איהר
 זוכט גענואהר צו ווערען, אויב דער משיח קעמט אין מיר; און ער
 איז ניט שוואך געגען אייך, נור שטארק אין אייך. דען הנם ער
 איז געקרייצט געווארען אין שוואכקייט. אזוי לעבט ער דאך אין
 דער גבורה פאן נאטט. און הנם מיר וויינען שוואך אין איהם, אזוי
 לעבען מיר דאך מיט איהם דורך דער גבורה פאן נאטט אין אייך.
 פרוכט אייך אויב איהר ווייט אין דעם גלויבען. פרוכט אייך
 אליין אויס. אדער דערקענט איהר אייך אליין ניט דאס ישוע
 המשיח איז אין אייך? סיידען איהר טוינט ניט. איך האב אבער
 דאס איהר וועט דערקענען דאס מיר טוינען. און איך בעמט נאטט,
 דאס איהר זאלט קיין בעזעס ניט טאן, ניט פאן אונזערם וועגען פרי
 מיר זאלען אנגענועהען ווערען וויא טויגלעכע, נור פרי איהר זאלט
 טאן וואס גוט איז, און מיר זאלען ווין וויא ניט טויגלעכע. דען מיר
 קאנען נישט טאן געגען דעם אמת, נור פאר דעם אמת. מיר
 פרייען זיך ווען מיר זענען שוואך, און איהר שטארק, און מיר זענען
 דעריבער מתפלל, דאס איהר זאלט פאלקאמען ווערען. דעריבער
 האב איך דיוועס געשריבען פאן דערנווייטענס פרי ווען איך וועל
 ווין ביי אייך, זאל איך ניט בעדארפען מיט אייך זיך שטרענג
 בעגעהן, נאך דער מאכט וואס דער הערר האט מיר געגעבען
 אויף צו בויען און ניט צו צושטערען. צולעצט, פרידער, ווייט
 פריילאך, פארבעסערט אייך, און טרייסט אייך, האט איינגערליי
 געדאנקען, האלט שלום, אזוי וועט דער נאטט פאן ליבע און פרידען
 מיט אייך ווין. געריסט איינער דעם אנדערן מיט דעם הייליגען
 קום, אלע הייליגע געריסען אייך. דער גנאד פאן אונזערען העררן
 ישוע המשיח, און דיא ליבע פאן נאטט, און דיא געמיינשאפט
 (התחברות) פאן דעם רוח הקדש זאל ווין מיט אייך אלעמען, אמן.

דער בריף צו דיא גאלאטער

- א פולום איין אפאסטעל (שליח) גיט פאן מענשען. איין גיט דורך
 איין מענשען, נור דורך ישוע המשיח און נאטט דעם פאטער.
 2 וועלכער האט איהם אויף געוועקט פאן דיא טויטע. און אלע
 3 ברידער וועלכע זענען מיט מיר, צו דיא געמיינדען גאלאטא. גנאד
 ואל ויין צו איין און ברידען פאן נאטט דעם פאטער און פאן
 4 אונזערען הערן ישוע המשיח. וועלכער האט ויך אליין געגעבען
 פאר אונזערע וינד בדי אונז צו בעפרייען פאן דער שלעכטער
 5 וועלט, נאך דעם ווילען פאן נאטט און אונזער פאטער. צו וועלכען
 6 עס ואל ויין כבוד פאן עווינקייט ביז צו עווינקייט. אמן.
 מיך וואונדערט, דאס איהר האט ויך געלאזען גיך אב קעהרען פאן
 דעם, וואס האט איין גערופען אין דיא גנאד פאן דעם משיח צו
 7 איין אנדער עוואנגעליום (בשורה טובה). און עס איז דאך גיט קיין
 אנדערעס, נור עס זענען דא מענשען, וואס זענען איין מבבל, און
 8 ווילען איבער דרעהען דאס עוואנגעליום פאן דעם משיח. אבער
 אפילו מיר, אדער איין מלאך פאן דעם הימעל ווען ער וועט קומען
 איין צו פרעדיגען איין אנדערעס עוואנגעליום אויסער דעם וועלכען
 9 מיר האבען איין געפרעדיגט, ואל ער פארפלוכט ויין. וויא מיר
 האבען פריהער געזאגט, אזוי זאג איך נאך איין מאל, ווען איינער
 וועט איין אנזאגען איין אנדערעס עוואנגעליום, אויסער דעם וואס
 10 איהר האט מקבל געווען, ואל ער פארפלוכט ויין. רעד איך עס
 דען יעצט צוליב מענשען אדער נאטט? וויל איך דען מענשען
 געפעהלען? ווען איך וואלט געוועלט מענשען געפעהלען אזוי וואלט
 11 איך גיט געווען דעם משיח'ס קנעכט. איך בין איין ברידער,
 מוידע דאס דאס עוואנגעליום וואס איך האב איין געפרעדיגט איז
 12 גיט קיין מענשליכע. איך האב עס אפילו גיט מקבל געווען פאן
 מענשען און עס גיט אויסגעלעהרענט, נור פאן דער אנפלעקונג
 13 (התגלות) פאן ישוע המשיח. איהר האט געהערט מיין פריהער-

גאלאטער א ב

דינען פיהרונג אין יודענטום, דאס איך האב געהערשטארק גערודפ'ט
 דיא געמיינדע פאן נאטט און האב זיא וויסט געמאכט. און אין דער 14
 אידעשקייט האב איך געהער געטאן פאן פילע חברים אין מיינע
 יאהרען צווישען מיין פאלק, ווייל איך האב מיר געהער אנגענומען
 פאר דער לעהרע וואס מיינע עלטערן האבען זיא מקבל געווען.
 און ווען עס איז געפעחלען געווארען פאר נאטט, דאס ער האט 15
 מיר אב געשיידעט פאן מיין מוטערס לייב און האט מיר דורך ווין
 חסד גערופען. דאס ער זאל אין מיר אנפלעקען ווין זאהן, כדי 16
 איך זאל איהם אנאנען צווישען דיא גוים, האב איך מיר דאמאלסט
 ניט געראטען מיט איין גשר ודם. איך בין איך ניט ארויף גע- 17
 גאנגען קיין ירושלים צו דיא שליחים וואס זענען פאר מיר געווען.
 נור איך בין געגאנגען אין דעם לאנד ערב און פאן דארטען האב
 ווידער ויך אום געקערט קיין דמשק. נאך דעם, אין דריי יאהר 18
 שפעטער בין איך ארויף געגאנגען קיין ירושלים צו זעהען ביפא,
 און בין מיט איהם געבליבען פופצעהן טעג. איין אנדערן פאן דיא 19
 אפאסטעל האב איך ניט געוועהען, אויסער יעקב דעם ברודער
 פאן דעם העררן. און וואס איך שרייב אייך, זעהט, נאטט ווייס, 20
 דאס איך זאג קיין לינען ניט. נאך דעם בין איך געקומען אין דיא 21
 לענדער סוריא און קיליקיא, און דיא אידעשע געמיינדען אין דעם 22
 משיח האבען מיר גערעגליך ניט געקענט. אבער ווי האבען 23
 געהערט דאס דער וואס האט אינא גערודפ'ט זאגט זעצט אן דיא
 אמונה וועלכע ער האט פריהער פארשטערט. און האבען פאר 24
 מיר נאטט געלויבט.

נאך דעם אין פירצען יאהר ארום בין איך נאך איין מאל ארויף ב
 געגאנגען קיין ירושלים מיט בר-נבאין, און האב מיט מיר אויך
 גענומען טיטוסין. איך בין אהין ארויף געגאנגען מחמת איין דער- 2
 שיינונג. און האב פאר ווי פארנעלייגט דאס געוואנגעלויס וואס
 איך האב געפרעדיגט צווישען דיא גוים, און געזאגערס (בייחד) 3
 פאר דיא אנגעוועהענע פאן ווי, אויב איך לויף ניט אומזיסט אדער
 בין געלאפען. נור אפילו טיטוסין וואס ער איז מיט מיר געווען, 3
 הגם ער איז איין גריכע האט מען ניט גענויט דאס ער זאל ויך
 מל ווין. מחמת דיא פאלשע ברידער וואס האבען ויך אריין גע- 4

נאלאטער ב. רייך

גנב'עט צווישען אינו און נענען געקומען אויפצולויפערען אינגער פריי-
הייט וואס מיר האבען אין ישוב המשיח, כדי זיי זאלען אונז פאר-
5 קנעכט מאכען. אפילו אויף איין שעה האבען מיר זיי ניט אויס-
געווייכט זיך מכניע צו זיין, כדי דער אמת פאן דעם עוואנגעליום
6 זאל בלייבען פאר אייך. פאן דיא אבער, וועלכע וויינען אנגע-
זעהענע געווענען, זיי האבען געמעגט זיין ווער זיי זענען, זיי האבען
פיי מיר נאר נישט אויסגעמאכט, דען נאטט זעהט ניט אויף דעם
מענשען, מיר האבען דיזע אנגעזעהענע נאדנישט מוסיף געווענען.
7 נור להיפך, ווען זיי האבען געזעהען, דאס מיר איז געטרויט גע-
ווארען דאס עוואנגעליום פאר דיא ניט געמילטע וויא צו פטרוסן
איז געטרויט געווארען דאס עוואנגעליום פאר דיא געמילטע.
8 דען ווער עס האט געווינקט אין פטרוס צו זיין איין שליח צו דיא
געמילטע, דער זעלבער האט אויך אין מיר געווינקט צו זיין איין
9 שליח צו דיא גוים. און ווען זיי האבען דערקענט דיא גנאד וואס
מיר איז געגעבען געווארען האבען זעלב, ביפא, און יוחנן, וועלכע
מען האט גערעכענט פאר ווילען מיר און בר-נבאן געגעבען
ווער רעכטער האנד, און וויינען מיט אונז איינס געווארען, דאס
10 מיר זאלען געהען צו דיא גוים און זיי צו דיא געמילטע. מיט איין
תנאי, דאס מיר זאלען געדענקען דיא ארעמע, און איך האב מיך
11 בעמיהט דאס מקנים צו זיין. און ווען ביפא איז קיין אנטיוכיא גע-
קומען בין איך איהם, אין דיא אויגען, דערנעגען געווען, ווייל מען
12 האט זיך אויף איהם בעקלאגט. דען איידער אייניגע פאן זעלבן
זענען געקומען, האט ער געגעסען צו זאמען מיט דיא גוים, און
ווען זיי זענען אבער געקומען, האט ער זיך דערווייטערט און האט
13 זיך פאן זיי אב געשיידעט מחמת מורא פאר דיא געמילטע. און
מיט איהם האבען זיך דיא איבעריגע אידען אויך פארשטעלט, אזוי
דאס אפילו בר-נבא איז אויך אראב געפיהרט געווארען דורך
14 ווער פארשטעלונג. און ווען איך האב דערוועהען דאס זיי
געהן ניט ריכטיג נאך דעם אמת פאן דעם עוואנגעליום האב איך
געזאגט צו ביפא פאר אלעמען, ווען דוא איז ביסט זיך נוהג וויא
אין גוי, ניט וויא איין איד, פאר וואס דען צוויינקסט דוא דיא גוים
15 זיי זאלען זיך נוהג זיין וויא אידען? מיר זענען פאן דער נאטור

נאלאטער ב ג

אידען, און ניט וויא היידען געבארענע וינדער. אבער מחמת מיר
 ווייסען, דאס איין מענטש קאן ניט גערעכט ווערען פאן דיא מעשים
 פאן דער תורה, נור דורך דער אמונה פאן ישוע המשיח, האבען
 מיר אויך געגלויבט אין דעם משיח ישוע, כדי מיר זאלען גערעכט
 ווערען דורך דער אמונה אין דעם משיח, און ניט דורך דיא מעשים
 פאן דער תורה; דען דורך דיא מעשים פאן דער תורה קאן קיין
 שום פלייש ניט גערעכט ווערען. ווען מיר וואס ווערען גערעכט
 צו ווערען אין דעם משיח, זאלען נאך אויך וויא וינדער געפונען
 ווערען, וועט אויסקומען דאס דער משיח איז איין העלפער פאן דער
 וינד, חלילה. דען ווען איך בויע אויף נאך איין מאל דאס וואס
 איך האב צושטערט, אזוי מאך איך מיר אליין פאר איין איבער-
 טרעטער (עברין). דען איך בין דורך דער תורה אב געשטארבען
 פאן דער תורה, כדי איך זאל לעבען פאר נאטט. איך בין
 געקרייצט געווארען מיט דעם משיח, איך לעב שאן מעהר ניט.
 נור דער משיח ער לעבט אין מיר, דאס וואס איך לעב יעצט אין
 פלייש, לעב איך אין דעם גלויבען פאן דעם בן אלהים, וועלכער
 האט מיר געליבט, און האט ויך אליין אנוועק גענעבען פאר מיר.
 איך פארנווארף ניט דיא נאד פאן נאטט, און אויב עס איז דא
 גערעכטיגקייט דורך דער תורה, אזוי איז דער משיח אומזיסט
 געשטארבען.

א, איהר אנפערשטענדיגע נאלאטער! ווער האט אויך בער ג
 כישופ'ט, דאס איהר זאלט ניט צוהערען צו דעם אמת, וועלכען ישוע
 המשיח איז געוועזען פאר אייערע אויגען אויסגעמאחלט און איז יעצט
 געקרייצט געווישען אייך. נור דאס וויל איך וויסען פאן אייך: האט
 איהר מקבל געווען דעם גייסט, דורך דיא מעשים פאן דער תורה.
 אדער דורך דיא פֿרעדיגען פאן דער אמונה? זענט איהר אזוי פיל
 נארעש, דאס איהר האט אנגעהויבען אין גייסט, און יעצט ענדיגט
 איהר אין פלייש? האט איהר גאר אומזיסט אזוי פיל געליטען? און
 אויב אומזיסט, דער וואס האט אין אייך צוגעפיהרט דעם גייסט
 און האט אין אייך געווירקט וואונדער, מאכט ער דאס דורך דעם
 כח פאן דיא מעשים פאן דער תורה? אדער דורך דעם כח פאן דער
 פֿרעדיג פאן דער אמונה? אזוי וויא אברהם האט געגלויבט אין

נאטט, און עס איז איהם גערעכענט געווארען פאר איין גערעכטיגן
 7 קייט, ועהט איהר, דאס דיא וואס גלויבען דיא זענען אבררהם
 8 קינדער. און ווען דיא שריפט (תנ"ך) האט פארויסגענועהן, דאס
 נאטט וועט דיא גוים גערעכט מאכען דורך דעם גלויבען, האט זיא
 פאן לאנג אן אנגעוואנט צו אבררהם און געזאגט: אין דיר וועלען אלע
 9 גוים געבענשט ווערען. אזוי וועלען דיא גלויביגע געבענשט ווערען
 10 מיט אבררהם'ען דעם גלויביגען, דען דיא, וועלכע קומען ארויס פאן
 דיא מעשים פאן דער תורה זענען אינטער דער קללה, דען עס איז
 געשריבען: פערפלוכט איז דער וואס וועט ניט מקיים זיין און זאן
 11 אלע וואס ווען געשריבען אין דער תורה, און דאס קיין
 מענש קאן ניט גערעכט ווערען פאר נאטט דורך דער תורה איז
 12 געוויס, דען דער צדיק וועט לעבען דורך זיין גלויבען, און דיא
 תורה בערוהט ניט אויף דעם גלויבען, נאר אויף דיא מעשים, ווער
 13 עס מוהט זיי, וועט דערינען לעבען. דער משיח האט אונז אויס-
 געקויפט פאן דער תורה'ס קללה, דורך דעם וואס ער איז פאר
 אונז איין קללה געווארען, וויא עס איז געשריבען: פערפלוכט איז
 14 יעדער וואס היינגט אויף איין האלץ. כדי אבררהם'ס ברכה אין דעם
 משיח ישוע זאל קומען אויף דיא גוים, און מיר זאלען קענען מקבל
 15 זיין דיא הבטחה פאן דעם גייסט דורך דעם גלויבען, ברידער, איך
 רעד וויא איין מענש רעט, אפילו איין מענשענס צאָה ווען זיא איז
 בעשטעטיגט (מקוים) קאן קיינער זיא ניט מבטל זיין און מוסר זיין
 16 אויף איהר, נון, צו אבררהם איז פערשפראכען געווארען דיא
 הבטחות, און צו זיין ורע (זאמען), עס איז ניט געוואנט געווארען צו
 זיינע ורעים (קינדער) וויא צו פילען, נאר צו זיין ורע וויא צו איינעם,
 17 דאס איז דער משיח, איך מיינ דערמיט: דאס דעם ברית (צאָה)
 וואס נאטט האט פאן לאנג בעשטעטיגט אין דעם משיח'ן, קאן דיא
 תורה, וועלכע איז געגעבען געווארען אין פיר הונדערט און דרייסיג
 יאָהר אַרומ, איהם ניט צורשטערען און קאן ניט מבטל זיין, דיא
 18 הבטחה, דען ווען דיא ירושה איז נאך דער תורה, אזוי איז זיא שוין
 ניט נאך דער הבטחה, נאטט אָבער האט אבררהם'ען געשענקט נאך
 19 דער הבטחה, ווען אזוי, צו וואס דען איז דיא תורה? זיא איז צו
 געקומען וועגן דער זינד, ביז עס וועט קומען דיא ורע צו וועמען דיא

גאלאטער ג ד

הבטחה איז געגעבען געווארען. און ווא איז געבראכט געווארען
 דורך מלאכים אין דא הענד פאן איין פערמיטלער. איין פער-
 20 מיטלער אבער איז נישט שייך ביי איינעם, און נאטט איז איינער. נון,
 21 איז דען דיא תורה געגען נאטטעס הבטחות? חלילה! דען ווען עס
 וואלט געגעבען ווערען איין תורה וואס ווא איז ברכה צו געבען
 לעבען, אזוי וואלט אין אמת'ען דיא גערעכטיגקייט געווען דורך דער
 תורה. אבער דיא שריפט האט אלעמען איין געשלאסען אונטער
 22 דער ווינע, כדי דיא הבטחה דורך דעם גלויבען אין ישוע ואל אויך
 געגעבען ווין צו דיא וואס גלויבען. אבער איידער דיא אמונה איז
 23 געקומען זענען מיר איין געשלאסען געווען אונטער דער תורה און
 אב געהט געווען פאר דער אמונה וואס האט בעדארפט ערשט
 אנפאלעקט ווערען. אזוי איז דיא תורה געווען דערציהער
 24 אויף דעם משיח, כדי מיר ואלען גערעכט ווערען דורך דער אמונה.
 אבער יעצט נאך דעם וויא דיא אמונה איז שוין געקומען זענען מיר
 25 שוין נישט אונטער דעם דערציהער. איהר אלע זענט נאטטעס קינדער
 26 דורך דעם גלויבען אין דעם משיח ישוע. דען איהר אלע וואס
 איהר זענט געטויבל'ט געווארען פאר דעם משיח האט איהר ויך
 27 בעקליידעט מיט דעם משיח. עס איז שוין געהער נישט דא קיין איהר.
 28 קיין גרייכע, קיין קנעכט, קיין פרייער, קיין זכר, קיין נקבה, דען
 איהר זענט אלע איינס אין משיח ישוע. נישט איהר אבער דעם
 29 משיחים, אזוי זענט איהר פאן ורע אברהם, און יורשים נאך דער
 הבטחה.

איך זאג אבער: דאס איין יורש כל זמן ער איז נאך איין קינד איז ד
 פאן איהם צו איין קנעכט קיין חלוק נישט, הנהם צו איהם געהערט
 אלץ. נור ער איז אונטער אפומרופסים און אונטער פערוואלטער,
 2 ביז דער צייט וואס ווין פאטער האט בעשטימט. און אזוי אויך מיר,
 ווען מיר זענען נאך קינדער געווען זענען מיר געווען קנעכט אונטער
 4 דיא יסודות (עלעמענטען) פאן דער וועלט. אבער ווען דיא דער-
 פילטע צייט איז געקומען האט נאטט געשיקט ווין זאהן, וואס איז
 5 געפארען פאן איין אשה און איז געווען אונטער דער תורה. ער ואל
 אויסקויפען דיא וואס זענען געווען אונטער דער תורה, כדי מיר
 6 ואלען מקבל ווין דעם רעכט פאן קינדער. ווייל איהר זענט קינדער

נאלאטער ד

רב

האט גאטט אין אייער הארץ אריין געשיקט דעם גייסט פאן זיין
 7 זאחן וואס ער רופט אבא, אינזער פאטער, אזוי ביסט דוא שוין ניט
 מעהר קיין קנעכט, נור איין זאחן, און ווען דוא ביסט איין זאחן, ביסט
 8 דוא אויך גאטטעס יורש דורך דעם משיחין. נור דאמאלסט, ווען
 איהר האט גאטט ניט געקענט, האט איהר געדינט דא וועלכע זענען
 9 ניט קיין גאטטער פאן דער נאטור. יעצט ווען איהר האט גאטט
 דערקענט, אדער נאך מעהר איהר זענט פאן גאטט דערקאנט
 געווארען, וויא אזוי האט איהר זיך נאך איין מאל אומגעקעהרט צו
 דא שוואכע און ארעמע יסודות (עלעמענטען), און ווילט זיי פאן
 10 גייען דינען, איהר האלט מעג, חדשים, ימים טובים, און דא צייטען
 11 פאן דא נאכערען. איך האב מורא, אפשר האב איך ביי אייך
 12 אויפגיסט געארבייט. זייט וויא איך בין, ווייל איך בין וויא איהר,
 פרידער, איך בעט איך, איהר האט מיר קיין שום דעה ניט געטאן.
 13 דען איהר ווייסט, דאס צום ערשטען מאל האב איך, אין שוואכ-
 קייט פאן מיין פלייש אייך געפרעדיגט דאס געוואנגעלויס (בשורה
 14 טובה). מיינע פרובונגען וואס איך האב אין מיין פלייש געהאט האט
 איהר ניט מבונה געווען, און האט מיך ניט פאר מאוסט, נור איהר
 האט מיך מקבל געווען וויא איין מלאך פאן גאטט, וויא דעם משיח
 15 ישוע. וואו איז אייער גליקליכקייט יעצט? איך זאג אויף אייך עדות,
 ווען איהר וואלט נור געקאנט, אזוי וואלט איהר אייערע אויגען
 16 ארויס געריסען מיר אנוועק צו געבען. בין איך דען אייער שונא גער-
 17 ווארען, מחמת איך זאג אייך דעם אמת? זיי רייצען אייך אויף ניט
 צו גוטעס, נור זיי ווילען אייך פאן מיר אבטרייבען, כדי איהר וואלט
 18 פאר זיי זיך אנגעהמען. דער אנגעהמען זיך פאר גוטעס זאל אבער
 תמיד לעבענדיג זיין, עס זאל ניט אליין נור זיין, ווען איך בין ביי
 19 אייך. מיינע קינדער, פאר וועלכע איך האב דאס צווייטע מאל
 געבוירטסשטערצען, ביז עס וועט אין אייך איין געשטאלט דער
 20 משיח בעקומען. איך וואלט געוואלט יעצט ביי אייך זיין און אומ-
 21 ענדערן מיין שטימע. דען איך בין אין טעות אין אייך. זאגט מיר,
 איהר, וועלכע ווילען זיין אונזער דער תורה, האט איהר דען דא
 22 תורה ניט געהערט. עס איז דאך געשריבען: אברהם האט צוויי זין
 געהאט: איינעם פאן דער דינסט, און דעם אנדערען פאן דער פרייער.

נאלאטער ד ה

דער פאן דער דינסט איז געבארען נאך דעם פלייש, און דער
 פרייערס וואו נאך דער הבטחה. דיא ווערטער בעדייטען: דאס
 דיא צוויי בריתות (בונדען) איינער איז פאן דעם בארג סיני, וואס
 ער איז געבארען צו קנעכטשאפט וואס איז ה'גר. דען ה'גר איז סיני
 איין בארג אין דעם לאנד ערב אין ער איז גלייך צו יעצטיגער
 שטאדט ירושלים, דען ווא איז אין קנעכטשאפט מיט איהרע
 קינדער. אבער דיא אייבערשטע ירושלים איז דיא פרייע, און ווא
 איז דיא מוטער פאן אונז אלעמען. דען עס שטעהט געשריבען:
 פרייע דיר עקרה, דוא וועלכע האסט נישט געבארען. פרייע דיר אין
 דער הויך דוא וועלכע האסט קיין געבורטסשמערצען נישט געהאט,
 דען דיא איינזאמע האט מעהר קינדער, ווא דיא וואס האט איין מאן
 געהאט. אבער מיר, ברידער, ווענען וויא יצחק, דיא קינדער פאן
 דער הבטחה. און וויא דאמאלסט האט דער וואס איז געבארען נאך
 דעם פלייש גע'וורד'ט דעם וואס איז געבארען געווארען נאך דעם
 גייסט, אזוי איז אויך יעצט. אבער וואס נאנט דיא שריפט? פער-
 טרייב דיא דינסט מיט איהר וואו, דען דער וואו פאן דער דינסט
 וועט נישט ירש'ענען מיט דעם וואו פאן דער פרייער. אזוי, ברידער,
 ווענען מיר נישט דיא קינדער פאן דער דינסט, נור קינדער פאן
 דער פרייער.

אזוי שטעהט נון פעסט אין דער פרייקייט, וואש דער משיח ה
 האט אונז בעפרייט, און לאזט אייך נישט ווידער טרייבען אין דעם
 נאך פאן קנעכטשאפט. זעהט, איך פולוס זאג אייך: ווען איהר וועט
 זיך מל ויין וועט איהר פאן דעם משיח קיין שום נוצען נישט האבען.
 אין נאך איין מאל זאג איך עדות צו יעדען וואס ער וועט זיך מל
 ויין, דאס ער איז מחויב מקום צו ויין דיא נאנצע תורה. איהר,
 וועלכע איהר מאכט אייך גערעכט דורך דער תורה, האבען פאר-
 לארען דעם משיח, אין ווענען אונזע קנעפאלען פאן דער גאנצער
 אבער מיר ווארטען אין גייסט דורך דעם גלויבען אויף דיא
 גערעכטיגקייט, אויף וועלכער מען מוז האפען. דען אין ישוע
 המשיח גילט נישט דיא מילה אויך נישט דיא ערלה, נור דער גלויבען
 וואס ער ווירקט דורך ליבע. איהר וועט נישט געלאפען, ווער האט אייך
 אב געהאלטען נישט צו געהארבען דעם אמת? אונזעלכע אייגנערונגן

9 איז נישט פאן דעם וואס רופט אייך. איין ביסעל וויערטייג מאכט
10 וויער דאס נאנצע טייג. איך בין וועגען אייך ויכער אין דעם העררן,
דאס איהר וועט קיין אנדערע מחשבת נישט האבען. און דער וואס
האט אייך אין טעות געפיהרט וועט ווין שטראף אויף זיך טראגען. עס
11 מעג ווין ווער עס איז. איך אבער, ברידער, ווען איך זאל נאך
דיא בעשניידונג (מילה) פֿרעדיגען, צו וואס וועל איך נאך גערודפֿט
ווערען? דאמאלסט וועט שוין דער קרייז צום ערגערעם נישט ווין.
12 פֿערשניטען זאלען ליכער אייערע פֿערפיהרער ווערען. אבער
13 איהר, ברידער, זענט גערופען געווארען צו דער פֿרייזייט, נור
דיא פֿרייזייט זאל נישט ווערען איין געלעגנהייט פאר דעם פֿלייש,
14 נור איהר זאלט דינען איינער דעם אנדערן מיט ליבע. דען דיא
נאנצע תורה בעשטעהט אין דעם איינעם ווארט: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ
15 כְּמוֹךָ, (זאלסט ליבען דיין חבר וויא זיך אליין). ווען אבער, איהר
וועט איינעם דעם אנדערן בייסען און פֿרעסען, זעהט איהר זאלט
16 איינער פאן דעם אנדערן נישט פֿערצעהרט ווערען. איך זאג: פֿיהרט
זיך נאך דעם גייסט און דערפילט נישט דיא תאוות פאן דעם פֿלייש.
17 דען דאס פֿלייש געלוקט צו דעם וואס איז געגען דעם גייסט, און
דער גייסט צו דעם וואס איז געגען דעם פֿלייש, און זענען
דערווידער איינער דעם אנדערען, אזוי דאס איהר טהוט נישט דאס.
18 וואס איהר וואלט געוואלט. און ווען איהר ווערט געטריבען פאן
19 דעם גייסט, אזוי זענט איהר נישט אונטער דער תורה. דיא
מעשים פאן דעם פֿלייש זענען אנפלעקט, ווי זענען נאוף, ונות
20 טמאה, צילאזענקייט. נאטצען דינסט, כשוף, שנאה, קריג, קנאה,
21 בעס, טענות, מחלוקת, כותות, קארנקייט, רציחה, שקרות,
פֿרעסעריי, און דאס גלייכע, און אלע וואס טהוען דאס אלץ, זאג
איך, וויא איך האב שוין לאנג געזאגט, וועלען נישט ירשענען דאס
22 מלכות אלהים. און דיא פֿרוכט פאן דעם גייסט זענען: ליבע,
23 שמחה, שלום, לאנגמיטיגקייט, פֿריינדשאפט, גאד און אמונה. און
אונטערטעניגקייט און צנעות. פאר זעלבע איז נישט דא קיין תורה.
24 נור דיא וואס זענען דעם משיח'ס ווי קרייצגיגען וויער פֿלייש מיט
25 ווינע גלוקסטיגקייטען און תאוות. ווען מיר לעבען אין גייסט, אזוי
26 לאזען מיר איך נאך דעם גייסט זיך אויפפיהרען. און לאזען מיר

גאלאטער ה' ו

- נים נאך לויפן נאך נארעשע פֿבור, צו דערצארענען איינער דעם
 אנדערען און מקנא צו ויין איינער דעם אנדערען.
 ברידער, ווען איינער פֿאן אייד וועט אין איין פֿעהלער אָן
 איבערלייגונג אריינפאלען, זאלט איהר גייסטליכע מענשען איהם
 אויפֿריכטען מיט איין גייסט פֿאן אינטערטעניגקייט, און זעה דוא
 נור אויף דין אליין, דאס דוא זאלסט אויך אזוי צו קיין נסיון נים
 קומען. לאז איינער דעם אנדערענס משא טראגען, אזוי וועט איהר
 דיא תורה פֿאן דעם משיח'ן מקום ויין, אָבער ווער עס דיינקט
 זיך פֿאר עטוואס, און ער איז נאר נישט דער נארט זיך אליין אָב.
 אָבער לאז יעדער אויס פֿרוכען ווינע מעשים, און דאמאלסט וועט
 ער זיך אליין בעריהמען, אָבער נים גענען איין אנדערען. דען
 יעדער וועט טראגען ויין משא. דער וואס איז געלערענט
 געווארען דורך דעם ווארט, לאז זיך מיט אלעם גוטען טיילען מיט
 דעם וואס האט איהם געלערענט. ווייט נים אין טעות, נאמט לאזט
 זיך נים אויסשפּאטען, וואס איינער ווינעט, דאס וועט ער שניידען.
 ווער עס ווינעט אין ויין פֿלייש, דער וועט פֿאן ויין פֿלייש שניידען
 פֿערדאָרבענעש, און ווער עס ווינעט אין גייסט, דער וועט פֿאן דעם
 גייסט שניידען עוויגעס לעבן. ווען מיר טהוען גוטעס לאזען מיר
 נים מיד ווערען, דען מיר וועלען אין ויין צייט שניידען, ווען מיר
 וועלען נים מיר ווערן. ביז וואנען מיר האבען צייט לאזען מיר
 יעדען גוטעס טאן, נאך מעהר צו דיא וואס זענען אין איינער גלויבען.
 זעהט וויא גרויס דער ברויף איז וועלכער איך האב אייך
 געשריבען מיט מיין אייגענער האנד. דיא וואס ווילען אָנגעזעהענע
 ויין אין פֿלייש גוטען אייך מל צו ויין, נור כדי זיי זאלען נים
 גערויפֿט ווערען פֿאר דעם משיח'ס קרייז. דען אויך זיי דיא
 געמל'טע היטען נים דיא תורה, אָבער זיי ווילען איהר זאלט זיך
 מל ויין, כדי זיי זאלען זיך בעריהמען מיט איינער פֿלייש. אָבער
 איך חלילה איך זאל מיר מיט עטוואס בעריהמען. אויפֿער מיט דעם
 קרייז פֿאן איינערען העררן ישוע המשיח, אין וועלכען דיא וועלט
 איז פֿאר מיר געקרייציגט געווארען, און איך פֿאר דער וועלט.
 דען אין דעם משיח ישוע גילט נים דיא מילה נים דיא ערלה, נור
 איין גייע בעשעפענעס. צו אלעמען, וועלכע געהען נאך דויען כלל

וואל אויך ווי ווין פרידען אין בארעמקערצינקייט און אויך אויף
 17 נאטטעם ישראל. לאז קיינער מיד נאך איין מאל ניט בעמיהען.
 דען איך מראג אין מיין גוף דיא וואונדען פאן דעם העררן ישוע.
 18 דיא גנאד פאן ישוע המשיח אונזערען העררן וואל ווין מיט אייער
 גייסט, ליבע פרידער! אמן.

דער בריף צו דיא עפעזער

א פולום איין אפאסטעל פאן ישוע המשיח דורך נאטטעם ווילען.
 צו דיא הייליגע אין עפעזוס, און צו דיא וואס גלויבען אין דעם
 2 משיח ישוע. גנאד און פרידען וואל ווין צו אייך פאן נאטט אונזער
 3 פאטער, און אונזערען העררן ישוע המשיח. געלויבט איז נאטט
 דער פאטער פאן אונזערען העררן ישוע המשיח וואס ער האט
 אונז געבענשט מיט אלערליי גייסטליכע ברכות אין דיא הימלען.
 4 אין דעם משיח. אזוי וויא ער האט אונז אויסדערנוועהלט אין איהם
 נאך איידער דיא וועלט איז געגרינדעט געווארען, דאס מיר וואלען
 5 פאר איהם ווין הייליג אן איין שטראף אין ליבע. און ער האט
 אונז פאן פריהער בעשטימט ויך פאר קינדער דורך ישוע המשיח.
 6 נאך ווין גוטען ווילען. צום לויב פאן ווין העררליכע גנאד, דורך
 7 וועלכען ער האט מיט אונז גנאד געטאן אין ווין געליבטען. אין
 וועלכען מיר האבען דיא דערלייוונג דורך ווין בלוט און פער-
 8 געבונג דער וונדען נאך דיא ריינקייט פאן ווין גנאד. וועלכע ער
 איבער אונז האט אויסגענאסען מיט אלערליי חכמה און קלוגקייט.
 9 און האט אונז מודיע גענוען דעם סוד פאן ווין ווילען נאך ווין וואל-
 10 געפאלען וואס ער האט פאן לאנג אין איהם געלייגט. וויא ער האט
 עס ויך פארגענומען ווין הנגה ווען דיא צייטען וועלען דערפילט
 ווערען, דאס אלץ וואס איז אין הימעל און אויף דער ערד וואל
 צוואמען פאראייניגט ווערען אונזער איין ראש אין דעם משיח.
 11 אין וועלכען מיר זענען אויך צום גורל געקומען, מיר זענען דערצו

עפֿעזער א ב

פֿאן פֿריהער בעשטימט געווארען דורך דער פֿארנעמונג פֿאן דעם
 12 וואס ווירקט אלע זאכען נאך דער עצה פֿאן ווילען. פֿדי מיר,
 וואס האבען פֿריהער געהאפט אויף דעם משיח, זאלען ווין צום
 13 לויב פֿאן ווין העררליכקייט. אין וועלכען אויך איהר, ווען איהר
 האט געהערט דאס ווארט פֿאן דעם אמת, דאס געוואנגעליום פֿאן
 אייער הילף, דורך וועלכען איהר ווייט גלויביג געווארען, און אזוי
 פֿערחתם עט געווארען מיט דעם רוח הקדש פֿאן דער הכטחה.
 14 וועלכער איז דער משכון פֿאן אונזער ירושה פאר דיא אויסלייזונג
 פֿאן ווין אייגענטהום, צום לויב פֿאן ווין העררליכקייט. דעריבער
 15 אויך נאך דעם וויא איד האב געהערט פֿאן אייער אמונה אין אונז
 זענען העררן ישוע און פֿאן דער ליבע וואס איהר ליבט אלע
 הייליגע. הער איך ניט אויף נאטט צו דאנקען פאר אייך, און איך
 16 געדענק אייך אין מיין תפילה. דאס דער נאטט פֿאן אונזערען
 17 העררן ישוע המשיח, דער פֿאטער פֿאן דער העררליכקייט, זאל
 אייך געבען דעם גייסט פֿאן חכמה און אנפֿלעקונג איהם צו דער-
 18 קענען. דאס ער זאל דערלייכטען דיא אויגען פֿאן אייער הארץ,
 פֿדי איהר זאלט וויסען וואס עס איז דיא האפענונג פֿאן ווין רופֿען
 און דאס רייכקייט פֿאן דער העררליכקייט פֿאן ווין ערבע צווישען
 דיא הייליגע. און וויא גרויס אן איין שיעור איז ווין גבורה פאר
 19 אונז גלויביגע נאך דעם ווירקען פֿאן ווין שטארקען פֿת. וועלכער
 20 ער האט מיט איהם געווינקט אין דעם משיח ווען ער האט איהם
 אויף געוועקט פֿאן דיא טויטע און האט איהם געוועזט צו ווין
 21 רעכטער האנד אין דעם הימל. הויך איבער אלע שרים, און מאכט,
 און קראפט, און העררשאפט און אלע געמען וואס מען רופֿט אן,
 22 גיט נור אין דיוער וועלט, נור אויך אין דער וועלט וואס וועט ווין.
 און האט געלייגט אלץ אונטער ווינע פֿיס, און האט איהם געשטעלט
 23 צו ווין איין ראש איבער אלץ אין דער געמיינדע. וועלכע איז ווין
 לייב, דיא דער פֿילונג פֿאן דעם, וועלכער דערפֿילט אלודינג
 אין אלעמען.

און אויך אייך וואס איהר זענט געווען טויט דורך אייערע עברות ב
 און זינדע. אין וועלכע איהר זענט פֿריהער גענאנגען נאך דעם מנהג
 פֿאן דער וועלט, נאך דעם שר וואס העררשט אין דער לופֿט,

עפוער ב

רכב

דעם גייסט וואס ווירקט יעצט אין דיא קינדער פאן אוינגלויבען.
 צווישען וועלכע אויך מיר אלע זענען אין דער פריהערדיגער
 צייט געגאנגען אין תאוות פאן פלייש, צו דערפילען דעם וואונש
 פאן אוינער פלייש און אוינערע געדאנקען. און מיר זענען געווען
 פאן נאטור קינדער פאן בעס וויא דיא איבעריגע מענשען. אבער
 נאטט וואס ער איז רייך מיט רחמנות, דורך זיין גרויסע ליבע וואס
 ער האט אוינגעליבט, ווייל מיר זענען טויט געווען דורך דיא
 עברות, האט ער אוינגעליבט געמאכט מיט דעם משיח, דען
 דורך גאד זענט איהר גערעטעט געווארען. און האט אוינגעליבט
 איהם אויף געוועקט, און האט אוינגעזעט אין דעם הימעל מיט
 דעם משיח ישוע. כדי צו בעווייזען דיא קומענדיגע צייטען דיא
 גרויסע רייכקייט פאן זיין גאד און זיין טובה צו אוינגעליבט דעם משיח
 ישוע. דען איהר זענט דורך גאד גערעטעט געווארען דורך דעם
 גלויבען, דאס איז נישט פאן אייך: דאס איז פאן נאטט זיין מתנה.
 נישט פאן מעשים, כדי קיינער זאל זיך נישט בעריהמען. דען מיר
 זענען זיין ווערק, בעשאפען געווארען אין דעם משיח ישוע צו מעשים
 טובים, וועלכע נאטט האט פאן פריהער אונגעברייט דאס מיר זאלען
 אין זיין ווייך אויפפירען. לכן געדענקט דאס איהר זיין געוועזענע
 גוים נאך דעם פלייש, און דיא וואס רופען זיך געמילטע, וואס
 ווערט מיט דיא הענד און פלייש געמאכט, האבען אייך גערופען
 ערליב, זענט איהר אין זענע צייט געווען אן איין משיח, אן איין
 חלק אין ישראל'ס בירגער (אוןרח) דעכט, פרעמד פאן דיא
 בריתות פאן דער הבטחה; דעריבער האט איהר נישט געהאט קיין
 האפענונג, און זענט געווען אן איין נאטט אין דער וועלט. אבער
 יעצט זענט איהר אין ישוע המשיח, וואס איהר זענט פריהער ווייט
 געווען, געווארען נאענט דורך דעם בלוט פאן דעם משיח. דען
 ער איז אוינער פרידען, וואס ער האט פאן ביידע טייל איינס
 געמאכט, און האט צובראכען דיא מחיצה וואס איז צווישען גער
 שטאנען. און האט דורך זיין פלייש מבטל געווען דיא שנאה, דיא
 תורה פאן מצות און חוקים, כדי ער זאל אין זיך אליין מאכען
 פאן דיא צוויי איין גייעם מענשען און איין שלום צו מאכען. און
 ביידע אין איין ליב איבער צו בעטען מיט נאטט דורך דעם קרייז.

עפוער ב ג

17 און דערביי געמיינטעט דיא שנאה. און ער איז געקומען און האט
 אייך אנגעזאגט דעם שלום, שלום צו דיא ווייטע און צו דיא
 18 גאהענטע. דען דורך איהם האבען מיר ביידע איין צו נאנג און
 19 איין נייסט צום פאטער. דעריבער זענט איהר שוין ניט מעהר
 קיין פרעמדע, צוגעקומענע, נור בירגער מיט דיא הייליגע.
 20 היימישע מיט נאטט. אויס געבויטע אויף דעם פונדאמענט פאן
 דיא אפאסטל און דיא נביאים און ישוע המשיח און דער עקשטיין.
 21 אויף וועלכען דער נאנצער בנן איז צונויף געשטעלט געווארען.
 22 און דערהייבט ויך צו איין הייליגען טעמפל פאר נאטט. אויף
 וועלכען אויך איהר ווערט אויפגעבויט צו זיין נאטטעס ווייניג
 אין נייסט.

דעריבער בין איך פולום געווארען איין געפאנגענער פאן ג
 ישוע המשיח פאר אייך גוים. איהר האט דאך געהערט וועגען דעם
 2 דינסט פאן נאטטעס גאד וואס זיא איז מיר געגעבען געווארען פאר
 אייך. דען דורך איין אנפלעקונג איז מיר אנפלעקט געווארען דער
 3 סוד וואס איך האב אייך פריהער געשריבען אין קורצען. און ווען
 4 איהר וועט לייגען וועט איהר קענען דערקענען מיין פערשטאנד
 5 אין דעם סוד פאן דעם משיח. וועלכער איז אין דיא פריהעריגע
 צייטען ניט אנפלעקט געווארען צו מענשען, וויא ער איז יעצט
 אנפלעקט געווארען צו וויינע הייליגע אפאסטל און צו וויינע נביאים
 6 דורך דעם נייסט. דאס דיא גוים זאלען אויך יורשים זיין און חברים
 אין דעם לייב, און געהמען איין חלק אין דער הבטחה אין דעם משיח
 7 ישוע דורך דאס עוואנגעליום. וואס איך בין איהר דינער געווארען.
 נאך דער מתנה פאן נאטטעס גאד, וואס מיר איז געגעבען געווארען
 8 דורך דעם ווירקען פאן זיין גבורה. צו מיר דעם קלענסטען פאן
 אלע הייליגע איז געגעבען געווארען דינע גאד אנצוגאנגען דאס ניט
 9 דערפארשטע רייכטום פאן דעם משיח. און צו דערקלערען צו
 אלעמען אין וואס בעשטעהט דיא ארדענונג פאן דעם סוד וואס ער
 איז פארבארגען געווען פאן עוויג אין נאטט, וועלכער האט אלדיג
 10 בעשאפען דורך ישוע המשיח. כדי עס זאל יעצט בעקאנט ווערען
 דורך דער געמיינדע צו דיא שרים און געוועלטיגער וואס זענען אין
 11 דעם הימל נאטטעס פערשיידענע ארטען פאן חכמה. נאך

נאמטעם עוויגער עצה וואס ער האט אויסגעפיהרט אין דעם משיח
 ישוע אינגערען העררן. דורך וועלכען מיר האבען דיא פער-
 שפרעכונג אין צו נאנג אין פערטרויען דורך דער אמונה אן איהם.
 דעריבער בעט איך, דאס איהר זאלט נישט מיד ווערען וועגען מיינע
 צרות פאן אייערט וועגען, דען ווי וועגען אייער קבוד. דעריבער בייג
 איך מיינע קני פאר דעם פאטער פאן אינגערען העררן ישוע המשיח.
 וואס ווין נאמען איז אויף אלע משפחות פאן דעם הימל און אויף
 דער ערד. דאס ער זאל אייך קראפט געבען, נאך ווין רייכע
 העררליכקייט, דאס אייער אינעווייניגער מענטש זאל דורך ווין גייסט
 שטארק ווערען. דאס דער משיח זאל דורך דער אמונה וויינען אין
 אייער הארץ, און איהר זאלט איינגעווארצעלט ווערען און גע-
 גרינדעט ווין אין ליבע. כדי איהר זאלט קענען פערשטעהן מיט
 אלע הייליגע, וואס עס איז דיא ברייט און דיא לענג, און דיא טיף,
 און דיא הויך. אזו זאלט דערקענען דיא ליבע פאן דעם משיח וואס
 זיא איז העכער איבער אלע וויסענשאפט, כדי איהר זאלט דער-
 פילט ווערען מיט דער נאנצער פולקייט פאן נאטט. צו דעם אבער
 וואס ער קאן מיט אויז פילעם טאן מעהר וויא מיר בעטען און פער-
 שטעהען, נאך דעם כח וואס ווירקט אין אויז. צו איהם זאל ווין
 קבוד אין דער געמיינדע, וועלכע איז אין ישוע המשיח, צו אלע
 צייטען, פאן עוויגקייט ביז צו עוויגקייט. אמן.

ד אזוי זאגט אייך אן, דער געפאנגענער פאן דעם העררן, דאס
 איהר זאלט ויך אויפפיהרען וויא עס פאסט פאר אייער גערופונג
 צו וועלכער איהר זענט גערופען געווארען. מיט אלע אינסער-
 טעניגקייט און גוטקייט, און מיט געדולד, צו פארטראגען אייער
 דעם אנדערען מיט ליבע. און זוכט דיא אייניגקייט (אחדות) פאן
 דעם גייסט איינצוהיטען דורך דעם באנד (קשר) פאן שלום. איין
 לייב, און איינגייסט, וויא איהר זענט גערופען געווארען אין איינערליי
 האפענונג פאן אייער גערופונג. איין הערר, איין אמונה, איין
 טבילה. איין נאטט און פאטער פאר אלעמען, וואס ער איז איבער
 אלעמען, און מיט אלעמען, און אין אלעמען, צו יעדעם אבער פאן
 אויז איז געגעבען געווארען דיא גאד נאך דער מאס פאן דעם
 משיח'ס מתנה. דעריבער זאגט ער: ער איז אויף גענאנגען אין

עפֿעזער ד

דער הויך, און האט געפאנגען איין געפֿענגענעם און האט געגעבען
מתנות צו מענשען. "און ער איז ארויף געגאנגען" וואס האט עס פאר
איין ווען? ווען נישט דאס ער איז פריהער אראב געקומען צו דיא
אונטערשטע ערטער פֿאן דער ערד. דער וואס איז אראב געקומען
איז דערנעלבער וואס ער איז ארויף געגאנגען, כדי ער זאל דער-
פילען אלץ. און ער האט געשטעלט עטליכע פאר אפאסטלען,
עטליכע פאר נביאים, און עטליכע פאר פרעדיגער, און עטליכע
פאר לעהרער און הירטען. ער זאל פארפארטיגען דיא הייליגע צו
דעם ווערק פֿאן דעם דינסט אויס צו בויען דעם לייב פֿאן דעם
משיח. ביז מיר וועלען אלע דערגרייכען צו דער אייניגקייט
(אחדות) פֿאן דער אמונה און פֿאן דער דערקענטענעם פֿאן דעם
בן־האלהים, צו ווערען איין פאלקאמענער מענש, צו דער מאס
פֿאן דעם עלטער פֿאן דעם משיח'ס פולקייט. כדי מיר זאלען שוין
מעהר נישט ווין קיין קליינע קינדער וואס שאקלען זיך היין און הער,
און ווערען געטריבען דורך יעדער ווינט פֿאן דער לעהרע, דורך
מענטשליכע בעטריגער, פֿאן קינסטליכע פארפיהרונגען פֿאן
פאלשע לעהרען. לאזען מיר ערלאב ווין אין דער ליבע; און אין
אלע זאכען אויס וואכען אין דעם משיח, וואס איז דער ראש. פֿאן
וועלכען דער נאנצער לייב, וואס איז צוגנויף געשטעלט אין גע-
האלטען געווארען דורך אלע געליינקע, דורך דעם איינער דעם
אנדערען העלפט, נאך דעם ווערק פֿאן יעדער גליד נאך ווין מאס,
און מאכט דאס דער לייב וואקסט אויף צו ווין אויפבויען אין דער
ליבע. נון זאג איך דאס, און זאג עדות אין דעם הערן, דאס איהר
וועט מעהר נישט געהן וויא דיא אנדערע גוים, וועלכע געהען נאך
ווייערע נארעשקייט. וואס ווייער פערשטאנד איז פארפֿינסטערט,
און ווי זענען פרעמד פֿאן דעם לעבען וועלכער קומט פֿאן נאט, דורך
ווייער אויטוויסענדיגט און דורך דיא פארהארטונג פֿאן ווייער
הארצען. ווי זענען רשעים, און האבען זיך איבערגעגעבען צו
צולאזענקייט, און ווי טהוען אלערליי אויטוויידקייטען ביים זאכנאזען
נאך פערמענענס. אבער איהר האט נישט אזוי געלעהרענט פֿאן
דעם משיח. און ווען איהר האט פֿאן איהם געהערט און זענט פֿאן
איהם געלעהרענט געווארען, וויא עס איז אמת אין ישווען. אנוועק

צו לאזען אייערע פריהעריגע דרכים, און אויס צו טאן דעם אלטען
 מענשען, וואס דורך תאוה און מעותים פארדארבט ער ניד. צו
 בענייען ויד דורך דעם גייסט פאן אייער פערשטאנד. און אן צו
 קליידען דעם גייען מענשען, וואס ער איז נאך נאטט בעשאפען
 געווארען אין גערעכטיגקייט און אין דער הייליגקייט פאן דעם
 אמת. דארום לייגט אנועק דעם שקר, און רעט אמת מיט דעם
 חבר, ווייל מיר זענען גלידער איינער מיט דעם אנדערן. אין
 צארען וינדגוט ניט, און לאז איבער אייער צארען ניט אונטער-
 געהען דיא זאגנע. ניט ניט דעם שמן קיין ארט. ווער עס האט
 געגנבעט לאז שוין מעהר ניט גנבען, נור ער זאל ארבייטען און
 גוטעס טאן מיט ווינע הענד, כדי ער זאל האבען צו געבען דעם
 בעדערפטיגען. לאז קיין בעזע רעד ניט ארויסנעהן פאן אייער
 מויל, נור דאס וואס איז גוט און ניטצלאך צום פארבעסערען.
 כדי עס זאל חן האבען ביי דיא וואס הערען דאס. בעטריבט
 ניט דעם רוח הקדש פאן נאטט, מיט וועלכעס איהר זענט
 געחתמעט געווארען צו דעם טאג פאן דער דערליוונג. אלע
 ביטערקייט, בעס, צארען געשריי, און לעסטערונג, און אלע
 רשעות דערווייטערט פאן צווישען אייד. און וויט גוט איינער
 צו דעם אנדערען און בעלי רחמים. און וויט מוחל איינער דעם
 אנדערן דיא זינד, אזוי וויא נאטט האט אייד מוחל געווען אין
 דעם משיח.

ה לכן געהט אין נאטטעס וועג וויא געליבטע קינדער, און פיהרט
 ויד אין ליבשאפט, וויא אויך דער משיח האט אויג געליבט, און
 האט ויד אליין פאר אויג מקריב געווען פאר איין קרבן און איין
 מנחה פאר איין ריח ניחוח צו נאטט. אבער זנות און אלערליי
 טמאה און ליבע צו געלד זאל צווישען אייד ניט דערמאנט ווערען.
 אזוי וויא עס פאסט פאר הייליגע, אויך קיין ניבול פה, נארישע
 ווערטער, לצנות פאסט ניט פאר אייד, נור אנשטאט דינעם דאנקט
 (נאטט). דאס זאלט איהר וויסען: ווער עס איז מזנה, ווער עס
 איז טמא, ווער עס ליבט געלד, וואס איז וויא נאטטען דינסט,
 דער האט ניט קיין ירושה אין דעם מלכות פאן דעם משיח אין
 נאטט. לאז קיינער אייד ניט אבנארען מיט ליידניגע ווערטער, דען

עפֿעזער ה

פאר דיא נאכען וועט נאטמעס צארען קומען איבער דיא קינדער
פאן אינגלויבען. דעריבער ווייט ניט וויערע חברים. דען פריהער
וענט איחר געווען איין פינסטערנעס אין יעצט וענט איחר איין
ליכט אין אינגערען העררן. פיהרט אייך וויא קינדער פאן דעם
ליכט. דען דיא פרוכט פאן דעם גייסט פֿעשטעהט אין אלערליי
נוטקייט, גערעכטיגקייט אין ווארהייט. און פרוכט אויס וואס איז
וויילגעפעהלען צו אינגערען העררן. און נעמט ניט קיין טייל אין
דיא אינפֿרוכטפארע מעשים פאן דער פינסטערנעס, נור שטראפט
ווי. דען וואס ווי טהוען אין פארבארגענעס איז איין שאנדע צו
דערציילען. אבער אלץ וואס ווערט געשטראפט ווערט אנפֿלעקט
דורך דעם ליכט, דען אלץ וואס עס איז אנפֿלעקט איז ליכט.
דארום נאנט מען: וואכע אויף דוא וואס דוא שלאפסט, און שטעה
אויף פאן דיא טויטע, אזוי וועט דיר דער משיח לייכטען, און וועהט
נוט צו, וויא איחר פיהרט ויך אויף, ניט וויא נארען, נור וויא חכמים.
קויפט אויס דיא צייט, ווייל דיא טעג וענען ביזנע. דעריבער ווייט
ניט נארעש, נור פֿערשטאנדיגע צו וויסען וואס עס איז דער ווילען
פאן אינגערען העררן. שיפורט אייך ניט אן מיט וויין דורך וועלכען
מען ווערט צו לאזען, נור פילט אייך אן מיט גייסט. רעדעט איינער
מיט דעם אנדערן פאן תהלים, מזמורים, און גייסטליכע לידער;
זינגט און שפילט אין אייער הארצען צום העררן. און דאנקט תמיד
פאר אלץ צו נאטט אינגער פאטער אין דעם נאמען פאן אינגערען
העררן ישוע המשיח. ווייט אינטערסטהעניג איינער צום אנדערען
אין נאטמעס פורכט. ווייבער ווייט אינטערסטהעניג צו אייערע
מאנען וויא צו אינגערען העררן. דען דער מאן איז דער ראש פאן
דעם ווייב, וויא אויך דער משיח איז דער ראש פאן דער געמיינדע,
און ער איז דער דערליינער פאן דעם לייב. אבער וויא דיא געד
מיינדע איז אינטערסטהעניג צו דעם משיח, אזוי נאלען אויך דיא ווייבער
אינטערסטהעניג וויין צו דיא מאנען אין אלע נאכען. איחר מעננער
ליבעט אייערע ווייבער, וויא אויך דער משיח האט געליבט דיא
געמיינדע און האט ויך אליין אנגעקענענען פאר איחר. כדי ער
זאל ויא הייליגען, און האט איחר גערייניגט דורך דעם באדען אין
וואסער (מבילה) מיט דעם ווארט. כדי ער זאל פאר ויך אליין דיא

געמיינדע העררליך אויפֿשטעלען, וועלכע האט אין ויך ניט קיין
 פֿלעק, און קיין קנייטש, אָדער דאס גלייכען, נור זיא נאל ויין הייליג
 28 און אן איין פֿעהלער. אזוי זענען דיא מאנען מחויב צו ליבען
 ווערע ווייבער גלייך וויא ווערע אייגענע לייבער; ווער עס ליבט ויין
 29 ווייב דער ליבט ויך אליין. דען קיינער האט קיין מאל ניט פֿינד
 געהאט ויין אייגענעם פֿלייש, נור ער האט עס געשפּיזט און דער-
 30 געהרט, וויא אויך דער הערר ויין געמיינדע. דען מיר זענען דיא
 גלידער פֿאן ויין לויב, פֿאן ויין פֿלייש, און פֿאן וינע ביינער.
 31 דעריבער לאזט אונעק דער מאן ויין פֿאטער און ויין מוטער און ער
 איז ויך מתדבק צו ויין ווייב, און זיי וועלען ביידע ויין איין פֿלייש.
 32 דאס איז איין גרויסער סוד, און איך זאג דאס אויף דעם משיחין
 33 און ויין געמיינדע. אָבער אויך איהר, ואל יעדער פֿאן אייך ליבען ויין
 ווייב וויא ויך אליין, דיא ווייב אָבער ואל מורא האבען פֿאר דעם מאן.
 1 איהר קינדער געהאדקט אייערע עלטערן אין דעם העררן,
 2 דען אזוי איז דער יושר. כּפּד את אביו ואת אמיו (עזרא דין
 פֿאטער און דיין מוטער) דאס איז דיא ערשטע מצוה מיט איין
 3 הבטחה: כּדי עס זאל דיר גוט ויין. און כּדי זאלסט לאנג לעבען
 4 אויך דער ערד. און איהר עלטערען בריינגט ניט אריין אין בעס
 אייערע קינדער, און דערצייהט זיי אין מוסר און אין דער תּוכחה
 5 פֿאן אונזערן העררן. איהר קנעכט, וייט אונטערטעניג צו
 אייערע העררען נאך דעם פֿלייש מיט מורא און ציטערנעם און
 6 מיט איין גאנצען הארצען, גלייך וויא דעם משיחין, ניט צו דינען,
 נור פֿאר דעם אויג, גלייך וויא דיא וואס זוכען צו געפֿעהלען מענשען,
 נור וויא דעם משיחים קנעכט וואס טוען מיט ווער גאנצער וועלע
 7 דעם ווילען פֿאן גאט. מיט דעם גוטען ווילען זאלט איהר דינען
 8 וויא דעם העררן און ניט מענשען. און איהר זאלט וויסען, דאס
 פֿאר יעדער גוטער זאך וואס דער מענש טוהט וועט אונזער הערר
 איהם בעזאחלען. כּי ער איז איין קנעכט, אָדער איין פֿרייער.
 9 און איהר העררן זאלט מיט זיי אויך אזוי ויך פֿיהרען, וייט ניט
 גענען זיי צו שטריינג, ווייסט דאס אויך איבער אייך איז דא איין
 הערר אין הימעל ביי וועלכען עס איז ניט דא קיין אָנזעהען אויף
 10 דער פֿערזאן, צו לעצט, ברידער שטארקט אייך אין דעם

עפעזער 1

- 11 העררן, און אין דער מאכט פאן ויין גבורה, טהוט אן דיא וואפען
 פאן נאטט, כדי איהר זאלט קענען בעשטעהען גענען דיא רמאות
 12 פאן דעם שטן. דען אונזער מלחמה איז נישט גענען פלייש און בלוט,
 נור גענען שרים, כחות און גענען דיא וואס געוועלטיגען אין דער
 פינסטערע וועלט, גענען דיא שלעכטע רוחות וואס גענען אונטער
 13 דעם הימל. דעריבער נעמט דיא וואפען פאן נאטט, כדי איהר
 זאלט קענען ויד אנטקענען שטעלען אין דעם בייווען טאג; און אלץ
 14 איינגעהענדיג איין בעשטאנד האבען. שטעהט מיט פאר-
 גארטעלטע לענדען מיט דעם אמת, און געקליידעט מיט דעם
 פאנצער פאן גערעכטיגקייט. מיט אייערע שיד אויף דיא פיס,
 15 כדי צו ויין אנגעברייט צום עוואנגעליום פאן פרידען. און צו דעם
 אלעמען נעמט דעם שילד (שלט) פאן אמונה דורך וועלכען איהר
 17 וועט קענען לעשען דיא פייערדיגע פילען פאן דעם רשע. און
 נעמט דעם קיווער (העלם) פאן הילף און דעם שווערד פאן דעם
 18 גייסט, דאס איז נאטטעס ווארט. און ווייט תמיד מתפלל מיט
 אלערליי תפלות און בקשות אין דעם גייסט, און וואכעט דערצו
 19 מיט שטענדיגע געבעט פאר אלע הייליגע. און אויך פאר מיר:
 כדי דאס ווארט זאל מיר געגעבען ווערען, מיין מויל זאל ויד מיט
 פרייד געפענען, כדי איך זאל בעקאנט מאכען דעם סוד פאן דעם
 20 עוואנגעליום. וואס איך בין איהר שליח אין קייטען, כדי איך זאל
 21 אפען אויפטרעטען דערמיט, וויא איך בין מחויב צו רעדען. כדי
 איהר זאלט אויך וויסען וויא מיט מיר געהט, און וואס איך טוה וועט
 אייך דער געליבטער און געטרייער דינער אין דעם העררן, טיכיקום
 22 אלץ דערציילען. וועלכען איך האב געשיקט צו אייך איהר זאלט
 וויסען, וויא עס אונז געהט, און כדי ער זאל טרייסטען אייער הארץ.
 23 פרידען זאל ויין צו דיא ברידער, און ליבע מיט אמונה פאן נאטט
 24 דעם פאטער, און פאן דעם העררן ישוע המשיח. נאך זאל ויין
 מיט אלעמען וואס ליבען אונזערען העררן ישוע המשיח מיט דער
 ליבע וועלכע ענדערט ויד נישט. אמן.

דער ברויף צו דיא פיליפער

א פולום און טימאטהאום ישוע המשיח'ס קנעכט, צו אלע
הייליגע אין משיח ישוע אין פיליפי מיט דיא אויפנעהער און
2 העלפער. גנאד ואל ויין מיט אייך און פרידען פאן נאטט אונזער
3 פאטער און דעם העררן ישוע המשיח. איך דאנק נאטט ווען איך
4 דערמאן מיך אן אייך. תמיד אין אלע מיינע תפלות בעט איך מיט
5 שמחה פאר אייך אלעמען. פאר אייער נעמיינשאפט (התחברות)
אין דעם עוואנגעליום (בשורה טובה) פאן דעם ערשטען טאג אן
6 ביז יעצט. און איך בין קטוח אין דעם וואס ער האט אין אייך
אנגעפאנגען דעם גוטען ווערק, דאס ער וועט עס אויך אויספיהרען
7 ביז דעם טאג פאן ישוע המשיח. אזוי וויא עס איז רעכט פאר
מיר צו דענקען וועגען אייך אלעמען, מחמת איך טראג אייך אין
מיין הארצען, אין מיינע קייטען, וויא ביי דער פערשטערונג און
בעשטארקונג פאן דעם עוואנגעליום, זענט איהר אלע חברים אין
8 מיין גנאד. דען נאטט איז מיין עדות, דאס איך געלוקסט נאך אייך
9 אלעמען אין דער ליבע פאן ישוע המשיח. און איך בין דאריבער
מתפלל, דאס אייער ליבע ואל נאך מעהר רייך ווערען אין
10 אלערליי דערקענטעניס און דערפאהרונגען. דאס איהר ואלט
פרויען דאס בעסטע, און ואלט ויין ריין און אן איין שטרויכלונג
11 ביז דעם טאג פאן דעם משיח'ן. דערפילט מיט פרויכט פאן
גערעכטיגקייט, וועלכע געשעהען דורך ישוע המשיח צו נאטטעס
12 לויב און כבוד. איך ווינש, ברידער, דאס איהר ואלט וויסען.
דאס פאן מיין ואך האט פיל געדינט צו געווינען פאר דאס
13 עוואנגעליום. אזוי דאס מיינע קייטען אין דעם משיח זענען אנאגער
געווארען אין דעם געריכטס הויף (בית המשפט) פאן דעם מלך
14 און אזוי אומעטום. און פיל פאן דיא ברידער אין דעם העררן
זענען דורך מיינע קייטען ביי ייך זיכער געווארען, און האבען ייך
15 מעהר דערנוויינען דאס ווארט אן מודא צו רעדען. הנה אהבה

פיליפער א

פֿרעדיגן דעם משיח מחמת קנאה אין מחלקת, און אנדערע מחמת
 16 גוטען ווילען. דיא מחמת מחלקת פֿרעדיגן דעם משיח און ניט
 ריין; דען ווי דענקען דערפֿיי, דורך דעם צרות צו מעהרען אויף
 17 מיינע קייטען. און דיא אנדערע מחמת ליבע; דען ווי נויסען, דאס
 איך ווער געהאלטען צו פארשטעלן ויך פאר דאס ענואנגעליום.
 18 נור וואס מאכט דאס אויס? אין וואס פאר איין אופן מען זאגט אן
 דעם משיח, מיינט מען דערפֿיי וואס אנדערס אדער ניט, און
 19 דעריבער פרייע איך מיך, און וועל מיך פרייען. דען איך ווייס דאס
 איך דורך דעם וועט מיר ויין איין הילף דורך אייערע תפלות, און
 20 דורך דער הילף פֿאן דעם גייסט פֿאן ישוע המשיח. וויא איך
 ווארט און האף דארט, דאס איך וועל אין קיין נאך ניט פארשעמט
 ווערען, נור מיט אלע פערזענלעכע, וויא יעצט און וויא תמיד,
 וועט דער משיח געלויבט ווערען אין מיין לייב, סיי דורך מיין
 21 לעבען, אדער דורך מיין טויט. דען מיין לעבען איז דער משיח
 און דער טויט איז מיין פערדינסט. נור ווען מיין לעבען איז פלייש
 22 גיט מיר מעהר פֿרוכט פֿאן מיין ארבייט, אזוי ווייס איך ניט
 וועלכעס איך זאל מיר אויסדערנועהלען. דען עס צווינגט מיר פֿאן
 23 ביידע וויסען: איך האב לוקט אב צו שידען, און צו ויין ביי דעם
 משיח מחמת דאס איז אויך פיל בעסער. אבער צו בלייבען אין
 24 פלייש איז נויטיגער פֿאן אייערט וועגען. און איך ווייס זיכער, דאס
 25 איך וועל איבער בלייבען, און ויין מיט איך אלעמען, כדי איך
 26 ווייטער צו בריינגען און צו דערפֿרייען אין דעם גלויבען, כדי איהר
 זאלט נאך האבען ויך ווייטער צו געריהמען אין דעם משיח ישוע
 27 דורך מיך, ווען איך וועל נאך איין מאל קומען צו אייך. נור
 פֿיהרט אייך אויף וויא עס פאסט פאר דאס ענואנגעליום פֿאן דעם
 משיח, כדי איך זאל פֿאן אייך ועהען, ווען איך וועל קומען צו אייך,
 און הערען ווען איך וועל ויין פֿאן ווייטען, דאס איהר שטעהט אין
 איין גייסט, און דאס איהר צוואמען האלט מלחמה פאר דער אמונה
 28 פֿאן דער בשורה טובה. און דאס איהר האט ניט קיין מורא פאר
 דיא שונאים, וואס דאס איז איין צייכען פֿאן וייער פארדארבעטעם,
 29 און פאר אייך אבער איין הילף, און דאס איז פֿאן נאטט. דען איך
 איז געגעבען געווארען ניט נור צו גלויבען אין דעם משיח, נור אויך

30 צו ליידען פאר איהם. אזוי דאס איך איהר האט דיא מלחמה
 וואס איהר האט ביי מיר גענועהן, אין וואס איהר הערט יעצט פאן מיר.
 ב אויב עס גילט נאך איין פארנאנונג אין דעם משיח, אויב עס
 איז דא איין טרויסט פאן דער ליבע, אויב עס איז דא איין חברותה
 אין גייסט, אויב עס איז דא איין הארץ און בארעמדהערציגקייט.
 2 דערפילט מײן שמחה, דאס איהר זאלט האפען איין געדאנקען און
 3 איין ליבע, צו ווין איין נפש און איין ווילען. טהוט ניט קיין שום
 זאך דורך מחלוקת און פאלשען פבור, נור מיט איין נידעריגען
 4 געמיטה, רעכענט איינער דעם אנדערען גרעסער פאן ויך. לאז
 5 פאר דעם וואס עס איז ווין חברים. יעדערער זאל אזוי געזאגען
 6 ווין וויא ישוע המשיח איז געוועזען. וועלכער הגם ער איז
 געווען אין דעם געשטאלט פאן נאטט, האט ער ניט גערעכענט
 7 פאר איין רויב צו ווין גלייך מיט נאטט. נור האט זיך אליין
 אויסגעטאן, און האט אויף זיך גענומען דעם געשטאלט פאן איין
 8 קנעכט, גלייך געווארען מיט מעגשען. און ווען ער האט אויס
 געוועזען וויא איין מענש, האט ער זיך נידעריג געמאכט און איז
 געהארבאם געוועזען ביז צום טויט, צו דעם טויט פאן דעם קרייז.
 9 דעריבער האט איהם נאטט געהער הויך געמאכט, און האט איהם
 10 געגעבען איין נאמען, וואס איז העכער איבער אלע נעמען. כדי
 אין דעם נאמען פאן ישוע זאל זיך יעדער קני בוקען, דיא וואס
 11 זענען אין הימעל, אויף דער ערד, און אונטער דער ערד. און
 יעדער צונג זאל מודה ווין דאס ישוע המשיח איז דער הערר צו
 12 דעם פבור פאן נאטט דעם פאטער. דעריבער מיינע געליבטע,
 אזוי וויא איהר האט תמיד געהארבט, ניט נור ווען איך בין ביי
 אייך, נור פיל מעהר יעצט ווען איך בין פאן אייך ווייט, ארבייט
 13 פאר איינער רעטונג מיט מורא און ציטערנעם. דען נאטט איז
 דער, וואס ווירקט אין אייך ביי דעם, צו וועלען און צו ווירקען.
 14 נאך ווין געפעלען. טהוט אלדינג אן קריג און ספקות. כדי איהר
 15 זאלט ווין אן איין טאדעל און ריין, נאטטעס קינדער וואס האפען
 אין זיך ניט קיין מום צווישען דעם פערקעהרטען און פארדרייטען
 דור. דאס איהר זאלט שיינען צווישען ניי וויא דיא ליכטער פאן

פיליפער א נ

דער וועלט. און האלט איידן אן דעם ווארט פאן לעבען, כדי איך
 זאל זיך בעריהמען אין דעם טאג פאן דעם משיח, דאס איך בין
 נישט געלאפען אומזיסט, און האב נישט אומזיסט געארבייט. און ווען
 איך זאל מיך אפילו מקריב זיין פאר דעם קרבן פאן דעם דינסט
 פאן אייערען גלויבען, אזוי פריי איך מיך און בין זיך מיט איידן
 אלעמען משמח. דאסנעלביגע זאלט איהר איידן אויך פרייען, און
 זאלט איידן מיט מיר פרייען. אבער איך האב אין דעם העררן
 ישוע, דאס איך וועל פאלד צו שיקען איידן טימותיוס, כדי איך
 זאל דערקוויקט ווערען ווען איך וועל וויסען וויא עס געהט איידן.
 דען איך האב קיינעם נישט נאך מיין געזונג, דאס ער זאל זארגען
 הערצליך פאר איידן. דען אלע וויכען וואס איז וויערעס, און נישט
 דאס וואס עס איז ישוע המשיח'ס. און איהם אבער קענט איהר
 וויא ער איז אויסגעפרובט; וויא איין זאכן דינט זיין פאטער, אזוי
 איז ער מיט מיר געווען אין דעם דינסט פאן דעם עוואנגעליום.
 איך האב צו שיקען איהם צו איידן פאלד, וויא פאלד איך וועל
 געזאגט ווערען אין מייע אייגענע זאכען. איך טרוי אבער דעם
 העררן, דאס איך וועל אויך פאלד קומען צו איידן. איך האב עס
 פאר נייטיג געהאלטען, דעם ברודער עפאפראדיטאס מייענעם מיט-
 ארבייטער, אייערען שליח און מיין דינער אין מייע הצטרבות.
 צו איידן צו שיקען. מחמת ער האט געהער געוואלט איידן זעהען;
 און האט זיך געהער בעקימערט דעריבער וואס איהר האט געהערט
 פאן זיין קראנקהייט. אמת, ער איז קראנק געווען צום שטארבען,
 אבער נאכט האט אויף איהם רחמנות געהאט, און נישט נור אויף
 איהם. נור אויך אויף מיר, דאס עס זאל אויף מיר נישט קומען
 טרויער אויף טרויער. דעריבער האב איך איהם פאלד געשיקט
 צו איידן, כדי איהר זאלט איהם ווידער זעהען און זאלט איידן ווידער
 פרייען, און איך זאל ווייניגער צער האבען. אזוי נעמט איהם אן
 אין אונזערען העררן, מיט אלע פרייד, און האלט זאלבע מענשען
 טייער. דען פאר דעם משיח'ס ווערק איז ער געווען נאענט צום
 טויט. און ער האט זיין לעבען איינגעשטעלט, כדי ער זאל דערפילען
 דאס וואס עס פעהלט אין אייער דינסט צו מיר.
 ווייטער, ברודער, פרייעט איידן אין דעם העררן, דאס איך נ

איך שרייב אלע מאל דינעלביגע, פערדריקסט עס מיר ניט, און
 2 אויף אייך מאכט עס איין איינדרוק, ניט אכטונג אויף דיא הינד,
 אויף דיא שלעכטע ארבייטער, ניט אכטונג אויף דיא צו שניידונג.
 3 דען דיא בעשניידונג (מצות מלה) זענען מיר, וואס מיר דינען
 גאטט אין גייסט, און בעריהמען ויך מיט דעם משיח ישוע, און
 4 פאר זיכערען ויך ניט אויף דאס פלייש. הגם איך האב מיך אויך
 מיט עטוואס צו פאר זיכערען אויף דעם פלייש, און ווען איינער
 מיינט, דאס ער קאן ויך פאר זיכערען אין פלייש, אזוי קאן איך
 5 פיל מעהר. דען איך בין געמל'ט געווארען אין דעם אכטען טאג,
 איך בין פאן דיא בני ישראל, פאן שבט בנימין, איין עברי פאן
 6 דיא עברים, נאך דער תורה איין פרוש. מיט קנאה האב איך גע-
 רודפ'ט דיא געמיינדע; אין גערעכטיגקייט נאך דער תורה בין איך
 7 אן איין פעהלער. דען וואס פאר מיר איז איין פערדינסט גע-
 וועזען, דאס האב איך וועגען דעם משיח'ן פאר איין שאדען גע-
 8 האלטען. נאך מעהר איך האלט נאך אלץ פאר איין שאדען
 אנטקעגען דיא זעהר גרויסע דערקענטענעם פאן משיח ישוע מין
 הערן פאר וועמען איך האב מיך פאן אלץ אויסגעבראכט און
 רעכען ווי פאר מיסט, כדי צו געווינען דעם משיח און צו ווין אין
 9 איהם, און צו האבען מיינע צדקות ניט פאן דער תורה, נור אין
 דער אמונה פאן דעם משיח, דיא גערעכטיגקייט וואס זיא קומט
 10 פאן גאטט דורך גלויבען. צו דערקענען איהם און דיא גבורה פאן
 ווין אויפשטעהונג, און צו ווין איין חבר צו ווינע ליידען און דעם
 11 געשטאלט פאן ווין טויט אנגעהמען. כדי איך זאל קענען דער-
 12 גרייכען צו תחית המתים, ניט דאס איך האב עס שוין דערגרייכט,
 אדער איך בין שוין פאלקאמען, איך זאג איהם אבער נאך, כדי
 איך זאל עס דערגרייכען קענען, דערנאך וויא איך בין פאן דעם
 13 משיח ישוע דערגרייכט געווארען. ברידער, איך האלט ניט דאס
 איך האב שוין דערגרייכט, איינס אבער זאג איך: דאס איך פערנעם
 וואס איז הינטער מיר, און איך שטרעק מיך אויס צו דעם וואס
 14 איז פאר מיר, איך זאג נאך דעם בעשטימטען ציל, נאך דעם לויז
 פאן דעם נצחון, וועלכער איז אין דער הימעלשטער רופונג נאכטעם
 15 אין דעם משיח ישוע. ווער עס איז אונטער אונז איין שלם (פאל-

פיליפער ג ד

קאמענער) דארף אויך אזוי דענקען. און ווען איהר דענקט עטוואס
 אנדערס, וועט נאטט נאך דאס אייך אנפֿלעקען. אָבער צו דעם
 16 וואס מיר זיינען געקומען, לאזען מיר גלייך דענקען און געהן נאך
 איין כּלל. ברידער, געהט מיר נאך. און געהט אויף דיא, וועלכע
 17 אזוי געהען, וויא איהר אויפֿן צום בילד (מוסטער) האט. דען פיל
 18 געהען, פֿאן וועלכע איך האב אייך אפֿט געזאגט, און געצט אָבער
 זאג איך מיט טרעדערען, דאס ווי ענען דיא שונאים פֿאן דעם משיח'ס
 19 קרייז. וויער סוף איז פֿארדארגענעם, וויער נאטט איז וויער בויך;
 וויער כּבוד איז שאַנדע; און וויער געדאנקען ענען ערדעשע
 20 (וועלטליכע). אונזער גאנג אָבער איז אין הימל און פֿאן דאנען
 האפען מיר אויף אונזערע העררן ישוע המשיח. וועלכער וועט
 איבער בייטען אונזער לייב פֿאן דערנידערונג, דאס ער זאל גלייך
 ווין צו ווין העררליכען לייב, נאך דער ווירקונג פֿאן ווין גבורה איהם
 אלץ אונטערטעניג צו מאַכען.

דעריבער, געליבטע און געטרייע ברידער, מיין שמחה, און מיין ד
 קרוין, בעשטעסט און אונזערען העררן געליבטע, אידאנגאנאנדאן,
 2 און סינטיקען, ווי זאלען האבען איינע געדאנקען אין דעם העררן.
 און דורך מיין אמת'ען מיטהעלפֿער, וינונאס, געט איך אויך, דוא
 3 זאלסט מיטהעלפֿען צו דיא, וואס האבען מיט מיר מלחמה געד
 האלטען פֿאר דאס עוואנגעליום, אזוי וויא איך קלעמענעם און דיא
 אנדערע מיט העלפֿערס, וואס וויערע געמען ענען אין דעם בויך
 פֿאן לעבען. פֿרייעט אייך אלע צייטען אין דעם העררן, נאך איין
 4 מאל זאג איך: פֿרייעט אייך. אייער פֿריינדליכקייט אין גייסט זאל
 5 געדען בעקאנט ווין, דער הערר איז נאָהענט. זאָגט גיט, נור
 6 דורך תּפֿלה און געבעט מיט דאנק אלץ וואס איהר פֿערלאנגט
 7 פֿריינט פֿאר נאטט. און נאטטעס פֿרידען, וועלכער איז העכער
 פֿאן אלע שכלות, זאל בעהיטען אייערע הערצער און אייער געד
 8 דאנקען אין דעם משיח ישוע. ווידער, ברידער, אלץ וואס עס איז
 אמת, כּבֿוד, יושר, ריין און ליבלאך און וואס עס האט איין גוטען
 9 נאמען, געדע גוטע מדה, איין שבח נאך דיועס דענקט. וואס איהר
 האט געלעהרנט, מקבל געווען, געהערט און געוועהען פֿאן מיר
 10 דאס טהומ, און דער נאטט פֿאן פֿרידען וועט ווין מיט אייך. און

איך האב מיך אין דעם העררן געהער געפרייט דעריפער, דאס
 איהר ווייט ווידער פלייסיג געווארען פאר מיר צו ווארנען, הנם
 איהר האט פריהער אויך אומעטום פאר מיר געווארנט, אבער דיא
 11 צייט האט עס נישט ערלויבט. איך זאג דאס, נישט מהמת איך בין
 נישט בעדערפטיג, דען איך האב מיך אויסגעלעהרנט צו פרידען
 12 צו ווין מיט דעם וואס איך האב. איך קאן לעבען אין ארמקייט,
 איך קאן אויך לעבען אין רייכקייט, איך בין געוויינט געווארען צו
 13 אלץ און אין אלץ, צו ווין זאטט, און צו הונגערן. אלדיג קאן
 14 איך דורך ישוע המשיח וואס מאכט מיך שטארק, דאך איהר האט
 דער מיט גוטעס געטאן וואס איהר האט איין טייל גענומען אין
 15 מיין צרה. איהר פיליפער אבער ווייסט, דאס פאן אנפאנג פאן
 דער בשורה טובה, ווען איך בין ארויס געגאנגען פאן מאקעדאניא
 האט קיין געמיינדע מיט מיר איין טייל גענומען אין דעם רעכענונג
 16 פאן דער הוצאה און הכנסה, נור איהר אליין. אויך קיין טעסאלאניקא
 האט איהר איין מאל און נאך איין מאל מיר געשיקט אויף מיינע
 17 הצטרבות. נישט, דאס איך וויל דאס מנהג, איך וויל דיא פרוכט
 18 וואס זיא פערמערט וויל פאן אייער טובה ווענען. דען איך האב
 אלץ, און האב נאך איבעריג. איך בין דערפילט געווארען, ווען
 איך האב דורך עפאפראדיטאס מקבל געווען אלץ וואס איהר האט
 געשיקט איין ריה נוחה, איין אנגענומענעם און געפעלענעם קרין
 19 צו זאטט. מיין זאטט אבער זאל דערפילען אלע אייערע הצטרבות,
 נאך ווין רייכטום אין דער הערליכקייט אין דעם משיח ישוע.
 20 צו זאטט אונזערען פאטער זאל ווין פכוד פאן עוויגקייט ביז צו
 21 עוויגקייט, אמן. געריסט יעדען הייליגען אין דעם משיח ישוע, דיא
 22 ברידער וואס ווענען מיט מיר געריסטען אייך. אלע הייליגע געריסטען
 23 אייך, איבערהויפט אבער דיא פאן דעם קיסר'ס הויז. דיא גנאד
 פאן ישוע המשיח, אונזערען העררן זאל ווין מיט אייך אלעמען, אמן.

דער בריף צו דיא קאלאסער

פֿולום איין אפאסטעל (שליח) פֿאן ישוע המשיח, דורך נאטמעס א
ווילען, און אינגער ברוידער מימאטהעאוס, צו דיא הייליגע און צו
דיא גלייביגע ברידער אין דעם משיח'ן, וועלכע זענען אין קאלאסא:
גנאד צו אייך און שלום פֿאן נאטט אינגער פאטער און אינגער העררן
ישוע המשיח, מיר דאנקען נאטט דעם פאטער פֿאן אינגערען העררן
ישוע המשיח, און מיר זענען תמיד מתפלל פאר אייך, נאך דעם וויא
מיר האבען געהערט פֿאן אייער אמונה אין דעם משיח ישוע און פֿאן
אייער ליבע צו אלע הייליגע, וועגען דער האפענונג, וועלכע ליגט
פֿאן אייערם וועגען אין הימעל, פֿאן וועלכער איהר האט פֿאן פריהער
געהערט אין דעם אמת'ען ווארט פֿאן עוואנגעליום (בשורה טובה),
וועלכעס עס איז געקומען צו אייך און צו דער גאנצער וועלט, און
וועלכעס עס בריינגט פֿרויכט און וואקסט אויך אזוי צווישען אייך פֿאן
דעם טאג אן וואס איהר האט געהערט און דערקאנט דיא גנאד פֿאן
נאטט אין דעם אמת, אזוי וויא איהר האט אויך געלערענט פֿאן דעם
ליבען עפאפראס מיין העלפער און וועלכער איז פאר אייך איין גער
טרייער דינער פֿאן דעם משיח, ער האט אונז אויך דערציילט פֿאן
אייער ליבע אין גייסט, דעריבער צייט מיר האבען דאס געהערט
האבען מיר אויך גיט אויף געהערט מתפלל צו ויין פאר אייך און צו
בעטען, דאס איהר זאלט דערפילט ווערען מיט וויסענשאפט פֿאן
נאטמעס ווילען אין אלע חכמות און גייסטליכען פֿערשטאנד, דאס
איהר זאלט געהן וויא עס שיקט זיך פאר דעם העררן און וויא עס
געפעהלט איהם, און צו בריינגען פֿרויכט אין אלע גוטע ווערק און
זאלט וואכען אין דער וויסענשאפט פֿאן נאטט, און זאלט גער
שטארקט ווערען מיט אלע כחות, נאך דער מאכט פֿאן ויין הערר
ליבקייט אין אלערליי געדולד און לאנגמיטיגקייט (אך דרוח) מיט
פריידען, און דאנקען אינגערען פאטער, וועלכער עס האט אונז
געמאכט זונען צו האבען איין טייל אין דער רושה פֿאן דיא הייליגע

- 13 אין ליכט. וועלכער האט אינעם בעפרייט פאן דער מאכט פאן דער
פינסטערניס, און האט אינעם געבראכט אין דער מלוכה פאן ווין
14 געליכטען וואו. אין וועלכען מיר האבען דיא דערלייזונג דורך ווין
15 בלוט און פערנעבונג פאן דיא וינד. וועלכער איז דער גלייכער בילד
פאן נאט, וועלכען מען קען ניט זעהן און איז דער בכור פאן אלץ
16 וואס עס איז בעשאפען געווארען. דען דורך איהם איז אלץ בעשאפען
געווארען וואס אין הימעל, און וואס אויף דער ערד, וואס מען זעהט,
און וואס מען זעהט ניט טראגען און הערשאפטען. שרים און
מלכים, אלץ איז דורך איהם בעשאפען געווארען און פאן ווינעט
17 ווענען. און ער איז פריהער פאן אלץ געווענען. און אלץ בעשטעהט
18 אין איהם. און ער איז דער קאפ פאן דעם לייב פאן דער געמיינדע;
ער איז דער אנפאנג און דער בכור פאן דיא מתים, כדי ער זאל אין
19 אליינע ווין דער ערשטער. דען עס איז געפעלען געווען, דאס אין
20 איהם זאל דיא נאנצע פולקייט ווינען. און דורך איהם אלעמען מיט
וויך איבער צו בעטען, ווען ער האט דורך איהם, דורך דעם בלוט
פאן ווין קרייז, שלום געמאכט סיי וואס איז אויף דער ערד, סיי דאס
21 וואס איז אויף דעם הימעל, און אויך אייך וואס איהר זענט פריהער
פרעמד געווענען און פיינדליכע געדאנקען. מחמת אייער געוויסען,
22 וועלכער איז געניינט געווען צו שלעכטע מעשים. יעצט האט ער
אייך איבער געבעטען דורך דעם לייב פאן ווין פלייש דורך ווין
טויט, כדי ער זאל אייך פאר איהם אויפשטעלען הייליג אן איין
23 פלעק און אן איין פעחלער. ווען איהר בלייבט פעסט געגרינדעט
אין דעם גלויבען און וועט ניט אנוועק געריהרט ווערען פאן דער
האפענונג פאן דאס געוואנגעליום (בשורה טובה) וואס איהר האט
געקערט און וואס עס איז געפרעדיגט געווארען ביי אלע ברואים
אונטער דעם הימעל, צו וועלכעם איך פולוס בין איין דינער געווארען.
24 יעצט פרייט איך מיך מיט דיא ליידען וואס איך טראג איבער פאר
אייך. און איך דערפיהל אין מיין פלייש דאס וואס עס האט געפעהלט
אין דעם משיח'ס ליידען פאר ווין לייב דאס איז דיא געמיינדע.
25 וועלכע איך בין איהר דינער נאך נאטעס פיהרונג וואס איז מיר
געגעבען געווארען ביי אייך, כדי צו דערפילען דאס ווארט פאן
26 נאט. דעם סוד וואס ער איז פארבארגען געווענען צייט דיא וועלט

קאלאסער א ב

אין אלט אין פאן דור דורות און אין יעצט אנפֿלעק געווארען צו זיינע
הייליגע. צו וועלכע נאָמט האט געוואלט מוֹדיע ווין: וועלכער אין ²⁷
דיא רייכע העררליכקייט פאן דעם סוד צווישען דיא גוים, דאס אין
דער משיח וואס אין אין אייך, וועלכער אין דיא האפענונג פאן דער
העררליכקייט. איהם פֿרעדיגען מיר, פארנאָגען און לערנען ²⁸
יעדערען מענשען אין אלערליי חכמה, כדי יעדען פארצושטעלען
פאר איין פאללקאמענעם (שלם) אין דעם משיח. און אין דעם ²⁹
בעמיהע איך מיד אייך און שטרייט נאך דער ווירקונג פאן ווין פח
וואס ווירקט אין מיר מיט גבורה.

איך וויל דאס איהר ואלט וויסען, וואס פאר איין מלחמה איך ב
האב פאר אייך, און פאר דיא, וועלכע ווײַנען אין לוחקא, און פאר
אלעמען וואס האבען מיין פנים גיט גענועהן אין פלייש. כדי וויערע ²
הערצער ואלען געטרייבט ווערען און ואלען צו נוף געבונדען
ווערען אין ליבע צו אלע רייכקייט פאן ויכערען פארשטאנד, צו
פערשטעהן דעם סוד פאן נאָמט און דעם פאטערס און פאן דעם
משיח. אין וועלכען עס ווײַנען פאר פארנאָגען אלע אצרות פאן חכמה ³
און וויסענשאפט. דאס זאג איך אייך כדי קיין מענש ואל איך גיט ⁴
אָבנארען דורך גלאטע רייד. דען הײַם נאך דעם פלייש בין איך ⁵
ווייט פאן אייך, אָבער אין גייסט בין איך ביי אייך. אין איך פרייע
מיד ווען איך זעה אייער אָרדענונג און פעסטען גלויבען אין דעם
משיח. וויא איהר האט אנגענומען דעם משיח'ן ישוע אונזערען ⁶
העררן אזוי געהט אין איהם. נייט איין געווארצעלט און אויס- ⁷
געבויט אין איהם און בעפעסטיגט אין גלויבען וויא איהר זענט
געלערענט געווארען און ואלט איהם ווין מיט פיל דאנק. געהט, ⁸
דאס קיינער זאל אייך גיט אונזעך רויבען דורך פילאזאפיע און
ליידיגע פארפיהרונגען נאך דער קבלה פאן מענשען, נאך דיא
וועלטליכע יסודות (עלעמענטען) אין גיט נאך דעם משיח'ס. דען ⁹
אין איהם וויינט אלע פולקייט פאן נאָמט לייבליך, און אין איהם
זענט איהר אייך פול געווארען. ער אין דער קאפ פאן אלע שררות ¹⁰
און געוועלטליגקייט? און אין איהם זענט איהר אייך בעשטיגטען ¹¹
געווארען מיט איין בעשטידונג, וועלכע אין גיט מיט הערד געמאכט
געווארען דורך דעם אויסטאן ויך פאן דעם ווירקונג פליישענעם

12 לייב, דאס איז דיא מלך פאן דעם משיח. דען איהר זענט מיט
 איהם בעגראבען געווארען אין דער טבילה, און זענט אויך מיט
 איהם אויפגעשטאנען פאן דעם טויט דורך דער אמונה אין דער
 גבורה פאן גאט וואס האט איהם אויף געוועקט פאן דיא טויטע.
 13 אין האט אויך אויך וואס איהר זענט געווען טויט דורך דיא זינד
 און אין דער ערלה פאן אייער לייב מיט איהם לעבעדיג געמאכט
 14 אין האט אויך מוחל געווען אלע אייערע זינדען. און ער האט אב-
 געמקט דעם שטר חוב פאן דעם געזעצטע וועלכער איז געווען
 געגען אונז, און ווידער אונז, און האט איהם אונזען גענומען פאן
 15 צווישען אונז און האט איהם צו גענאגעלט צו דעם קרייץ. און ער
 האט אב געצויגען דיא שרים און געוועלטענער און האט זיי גע-
 בראכט צו עפענטליכער שפאט, און האט זיי דורך דעם מנצח
 16 געווען. דעריבער לאז אויך קיינער נישט משפטען וועגען עסען און
 טרינקען אדער וועגען ימים טובים, ראשי חודשים און שבתות.
 17 דויע זענען דער שאטען פאן דיא זאכען וואס האבען בעדארפט צו
 18 קומען. דער לייב אבער איז ישוע המשיח. לאז קיינער אויך נישט
 בעדויבען אייער שר, דורך זיך קליין מאכען און מלאכים דנקסט.
 וואס ער האט מיט דיא אויגען נישט געזעהען, און איז פול מיט
 19 שטאלץ פאן זיין אייגענעם פליישענעם זינען. און האלט זיך נישט
 אן דעם קאפ, פאן וועלכען דער נאנצער לייב דורך געלענקע און
 פארבינדונג ווערט צו זאמען געהאלטען, וואקסט איין גאטעס
 20 געוועקט. דעריבער ווען איהר זענט מיט דעם משיח אב גע-
 שטארבען פאן דיא געזעצטע פאן דער וועלט, פאר וואס לאזט איהר
 זיך פאנגען מיט געזעצטע, אזוי וויא איהר וואלט נאך לעבען אין דער
 21 וועלט? זאלסט נישט אנגעהמען, זאלסט נישט פארזוכען, זאלסט נישט
 22 אנריהרען. וועלכע ווערען בטל ווען מען ברויכט, און זיינען
 23 מענשליכע געבאטע און לעהרע. וועלכע שיינען פאר איין חכמה
 דורך אויסגעטראכטע פרומקייט, האלטען דעם קאפ אראפגעלאזען
 און פייניגען דעם לייב, דאס נישט זיי קיין פבוד נישט, דען וויער פלייש
 ווערט (פאן דעם) זאט.

ג ווען איהר זענט אויף געשטאנען מיט דעם משיח, אזוי וויכט
 דאס וואס אויבען איז, דארטען וואו דער משיח וואלט, צו דער

קאלאסער ג

- 2 דעכטער ווייט פאן נאטט. לאז אייער הארץ טראכטען פאן דעם
 3 וואס אויבען איז, ניט פאן דעם וואס איז אויף דער ערד. דען איהר
 4 זענט געשטארבען, און אייער לעבען איז פארבארגען מיט דעם
 5 משיח אין נאטט. ווען דער משיח, וואס ער איז אייער לעבען וועט
 6 ויך אנפלעקען, וועט איהר אויך מיט איהם אנפלעקט ווערען אין
 7 העררליכקייט. דעריבער טויטעט אייערע גלידער וואס זענען אויף
 8 דער ערד: זנות, טמאה, געלוקטונג, בענע תאוות און נאך געלד
 9 יאנען, וואס עס איז עבודה זרה. דען פאר דינע אלע זאכען וועט
 10 דער צארען פאן נאטט קומען אויף דיא ווידער שפעניגע קינדער.
 11 אין וועלכע אויך איהר ווייט פריהער געזאגטען, ווען איהר האט
 12 צווישען ווי געוויינט, יעצט אבער לייגט אונזעך פאן אייך דאס אלץ:
 13 צארען, בעס, רשעות, לעסטערונג און גבול פה. זאגט ניט קיין
 14 ליגען איינער דעם אנדערן: נאך דעם וויא איהר האט אויסגעטאן
 15 דעם אלטען מענשען מיט וויינע ווערק. אין האט אנגעקליידעט
 16 דעם נייטן מענשען מיט דער דערקענטענעם, וועלכער איז וויא
 17 דאס בילד פאן וויין בעשעפער. אין וועלכען עס איז ניט דא קיין
 18 גריבע, קיין איד, קיין מלה, קיין ערלה, קיין אויסלענדער, קיין
 19 סקותי, ניט קיין קנעכט און ניט קיין פרייער, דען דער משיח איז
 20 אלץ אין אלעמען. דעריבער איהר אויסערנוועלטע פאן נאטט,
 21 הייליגע, און געליבטע, קליידעט אייך אן מיט פיל רחמנות, מיט
 22 גוטקייט, מיט ענוה (גיידעריגע געמיטה) אין גייסט, מיט צערטליכ-
 23 קייט און מיט לאנגמוטה (אריך אף). טראגט איבער איינער דעם
 24 אנדערען, און ווייט מוחל ווען איהר וועט האבען איין קריג איינער
 25 מיט דעם אנדערען: וויא דער משיח האט אייך מוחל געווען, אזוי
 26 ווייט איהר אויך מוחל. מעהר פאן אלץ אבער קליידעט אן דיא
 27 ליבע וואס יא איז דער באנד פאן שלמות (פאלקאמענהייט). און
 28 דער פרידען פאן דער משיח זאל אין אייערען הארצען גע-
 29 וועלטיגען צו וועלכען איהר זענט גערופען געווארען אין איין ליב,
 30 אויך בעדאנקט. לאז דאס ווארט פאן דעם משיח אין אייך רייכליך
 31 וויינען, מיט אלערליי חכמות און לעהרענט און פארזאגט אייך
 32 אליין דורך תהלים, לויבגעזאנג, גייסטליכע לידער, און זינגט צו
 33 נאטט אין אייערע הערצער. און אלדינג וואס איהר וועט טאן,

מיט ווערמער אדער מיט מעשים, דאס אלץ טהוט אין דעם נאמען
 פאן דעם העררן ישנע אין דאנקט נאטט דעם פאטער דורך איהם.
 18 איהר ווייפער וייט אונטערטעהניג אייערע מאנען וויא עס שיקט
 19 ויך אין אונזערן העררן. איהר מאנען ליבעט אייערע ווייפער אין
 20 וייט גיט צו שלעכט גענען ויי. איהר קינדער וייט געהארקוואם
 צו אייערע עלטערן אין אלע זאכען, דען דאס איז געפעהלען
 21 אונזערען העררן. איהר פאטערס רייצט גיט אויף אייערע קינדער,
 22 כדי ווי זאלען ווייערען מוטה גיט פערלירען. איהר קנעכט,
 געהארקט אייערע העררן נאך דעם פלייש אין אלע זאכען, גיט צו
 דינען גור פאר דעם אויג, גלייך וויא צו געפעהלען מענשען, גור
 מיט איין ריינעם הארצען וויא דיא וואס האבען מורא פאר נאטט.
 23 וואס איהר ארבייט, טהוט עס מיטן גאנצען הארצען, וויא פאן
 24 נאטטעס ווענען, און גיט פאן מענשענס ווענען; און ווייסט, דאס
 דעם לויז פאן דעם וועט איהר מקבל ויין פאן נאטט איין ירושה,
 25 דען איהר גיט אונזערען העררן דעם משיח. און ווער עס וועט
 טאן איין עולה דער וועט מקבל ויין דיא עולה, וואס ער האט
 געטאן, און דארטען איז מען גיט נושא פנים.
 ד איהר העררן גיט וואס עס איז רעכט צו אייערע קנעכט, און
 2 ווייסט דאס איהר האט אויך איין העררן אין הימל. וייט שטענדיג
 3 אין תפילה און וואכט אין איהר מיט דאנק. און וייט אויך מתפלל
 פאר אויג, דאס נאטט זאל דיא טיהר עפענען פאר דעם ווארט,
 כדי אנצוואנען דעם סוד פאן דעם משיח, פאר וועלכען איך בין
 4 אין קייטען. כדי איך זאל איהם אנפלעקען, וויא עס איז רעכט
 5 פאר מיר איהם אנצוואנען. געהט מיט חכמה אום מיט דיא אויסד
 6 ווייניגסטע, און שעצט דיא צייט טייער. אייערע דער זאלען
 שטענדיג ויין מיט חן, מיט זאלץ געזאלצען, כדי איהר זאלט וויסען
 7 וויא יעדעס צו ענטפערען. וויא עס מיר געהט וועט אייך אלץ
 טיכיקום, דער געליבטער ברודער, און געטרייער דינער, און מיין
 8 מיטארבייטער אין דעם העררן בעריקטען. איך האב איהם דער
 ריבער געשיקט צו אייך, כדי ער זאל וויסען וואס עס איז ביי אייך,
 9 און זאל אייער הארץ טרייסטען. מיט איהם איז אנעסימוס דער
 געטרייער און געליבטער ברודער וועלכער איז פאן אייך; ווי

א טהעסאלאניקער א

- וועלען אייך געבען צו וויסען פֿאן אלע אונזערע היינע וואָכען.
 אַרײַטאַרײַכום וואָס איז מיט מיר געפֿאַנגען געריסט אייך, אויך¹⁰
 מַרְקִיִּים דער וואָהן פֿאַן בֶּרֶג־נֶבֶאִים שוועסטער, ווענען וועלכען מען
 האט אייך געפֿילען, ווען ער וועט צו אייך קומען,
 וואָלט איהר איהם אויפֿגעהמען. אויך ישוע וועלכען מען רופֿט¹¹
 יִסְכּוּס, ביידע זענען פֿאַן דיא געמלִיטע, ווי זענען דיא איינציגע
 העלפֿערס צו דעם מלכות האַלִּהִים אין זענען געווען פֿאַר מיר איין
 טרויסט. איינער עפֿאַפֿראָם געריסט אייך. איין קנעכט פֿאַן דעם¹²
 משיח, וואָס שטרייט תמיד פֿאַר אייך אין וויינע תפֿילות, דאָס איהר
 וואָלט שטעהן גאַנץ אין דערפֿילט מיט גאטעס ווילען. דען איך¹³
 זאג אייך איהם עדות, דאָס ער איז איין גרויסער מקנא פֿאַר אייך
 און פֿאַר דיא לייט פֿאַן לאַאָדיקא און הינדאפֿאליס. אויך לוקאס¹⁴
 דער געליבטער רופֿט און דימאָס געריסען אייך. געריסט דיא
 ברידער אין לאַאָדיקא און ניםפֿאָס און דיא געמיינדע וואָס איז¹⁵
 אין ווין הויז. נאך דעם וויא דער בריף וועט געלייענט ווערען ביי¹⁶
 אייך, זעהט, ער זאל אויך געלייענט ווערען אין דער געמיינדע פֿאַן
 לאַאָדיקא, און דעם וואָס ער איז געווען אין לאַאָדיקא וואָלט
 איהר איהם אויך לייגען. און זאגט צו אַרְכִיפּוֹס: גיב אַכטונג¹⁷
 אויף דעם דינסט, וועלכען דוא האסט מקבל געווען אין דעם
 העררן, בדי דוא וואָלט איהם דערפֿילען. איך פֿולוס געריס אייך
 מיט מיין האַנד. געדענקט מיינע קייטען. דיא גנאד וואָלט מיט אייך¹⁸
 ווין. אָמֵן.

דער ערשטע בריף צו דיא טהעסאלאניקער

- פֿולוס און סילוואָנוס און טימאָטֶהאָס צו דער געמיינדע פֿאַן א
 דיא טהעסאלאניקער אין גאט דעם פֿאטער און דעם העררן ישוע
 המשיח, גנאד צו אייך און ברידערן פֿאַן גאט אונזער פֿאטער און
 אונזערען העררן ישוע המשיח. מיר דאנקען שטענדיג גאט פֿאַר²

א טהעסאלאניקער א ב רלד

אייך ווען מיר דערמאנען אייך אין אונזערע תפלות. נוייל מיר
דערמאנען שטענדיג פאר נאטט אונזער פאטער דיא ווערק פאן
איינער אמונה און דיא מיהע פאן איינער ליבע און איינער אויסהארען
אין דער האפנונג צו אונזערען העררן ושווע המשיח. דען מיר
ווייסען, געליבטע ברידער פאן נאטט, דאס איהר זענט אויסדער-
וועהלט געווארען. דאס אונזער עוואנגעליום איז צו אייך געקומען
ניט נור דורך דעם ווארט אליין, נור אויך דורך קראפט און רוח
הקדש און גרויסע זיכערהייט, אזוי וויא איהר ווייסט אויף וואס
פאר איין ארט מיר זענען געווען צווישען אייך פאן איינער ווענען.
און וויא איהר האט אין אונזערען אונדעם הערדענס וועג געמראטען,
און האט דאס ווארט מקבל געווען אין פילע צרות מיט דער
פריידע פאן דעם רוח הקדש. ביז איהר זענט געווארען פאר איין
ביישפיל פאר אלע גלויביגע וואס זענען אין מאקעדאניע אין אכאָיא.
דען פאן אייך איז געהערט געווארען נאטטעס ווארט ניט נור אין
מאקעדאניא און אכאָיא, נור אין אלע ערטער איז פארברייטעט
געווארען איינער אמונה אין נאטט, אין מיר דארפן נאר דערפון
ניט ריידען. דען ווי אליין דערציילען פאן אונז וואס פאר איין
גאנג מיר האבען צו אייך געהאט, און וויא איהר האט אייך אומ-
געקערט פאן אפגאטטער צו נאטט, איהר זאלט דינען דעם אמת
און לעבענדיגען נאטט. און צו דערנווארטען פאן דעם הימל אויף
זיין וואהן, וועלכען ער האט אויפגעוועקט פאן דיא טויטע, אויף
ישועה, וואס ער איז אינו מציל פאן דעם צארען וואס וועט קומען.
איהר, ברידער, ווייסט אליין אונזער אייגנאנג ביי אייך, דאס
ער איז ניט אומזיסט געווען, נאך דעם וויא מיר האבען געליטען,
און ווינען שלעכט געהאנדעלט געווארען אין פיליפי, וויא איהר
ווייסט, האבען מיר ויך געשטארקט אין אונזער נאטט ביי אייך
אנצוואנען דאס עוואנגעליום, מיט גרויסע מלחמות. דען אונזער
פארזאנונג איז ניט געוועזען צום שעות, צו אויפרייניגקייט און ניט צו
קוין רמאות. נור וויא נאטט האט אונז פאר ווערט געפונען צו
געטרויען אונז דאס עוואנגעליום, אזוי רעדען מיר, און מיר ווילען
ניט געפעהלען מענשען, נור נאטט, וועלכער פרוכט אונזערע
הערצער. דען מיר האבען קיין מאל ניט גענוצט קיין חניפה'דיגע

א טהעםאלאניקער ב

- ווערטער, וויא איהר ווייסט, אויף ניט כּדי געלד צו דערנווערבען, נאטט איז איין עדות. אויך האבען מיר ניט געווכט פאן מענשען קיין כבוד, ניט פאן אייך און ניט פאן אנדערע, מיר וואלטען אויך געקענט ארויפלעגען ויך אויף אייך, וויא אפאסטעל פאן דעם משיחין. נור מיר זענען געגאנגען צווישען אייך פריינדלאך וויא איין מוסער, וועלכע געהרט און דערצייהט איהרע קינדער. אזוי, דאס פאר ליבע צו אייך האבען מיר לוסט געהאט צו בריינגען אייך ניט נור דיא בשורה טובה פאן נאטט אליין, נור אויך אונזער לעבען, ווייל איהר זענט אונז ועהר געליבט געווען. געוויס געדענקט איהר, ברידער, אונזער ארבייט און אונזער מידע, טאג און נאכט האבען מיר געארבייט, כּדי מיר ואלען קיינעם ניט בעשווערען, און האבען צווישען אייך געפרעדיגט דאס עוואנגעליום (בשורה טובה) פאן נאטט. איהר זענט עדות און אויך נאטט, וויא הייליג, גערעכט און אן איין פעהלער מיר זענען ויך בעגאנגען מיט אייך גלויביגע, איהר ווייסט, דאס וויא איין פאטער צו זיינע קינדער, אזוי האבען מיר געדערען פאן אייך פארזאגט און געטרויסט. און בעשווארען, דאס איהר ואלט ויך אויפפיהרען וויא עס פאסט פאר נאטט, וואס ער האט אייך גערופען צו זיין מלוכה און צו זיין העררליכקייט. דעריבער הערען מיר ניט אויף אויך נאטט צו דאנקען פאר דעם, דאס ווען איהר האט פאן אונז מקבל געווען דאס ווארט פאן נאטט, וועלכען איהר האט געהערט, האט איהר דאס ניט מקבל געווען וויא איין ווארט פאן מענשען, נור וויא אזוי עס איז אין אמת'ען, וויא איין ווארט פון נאטט, וואס ווירקט אין אייך דאס איהר ואלט גלויבען. דען איהר, ברידער, זענט געווארען נאכגעווערס פאן דיא געמיינדען פאן נאטט אין לאנד יהודה אין דעם משיחין, דאס איהר האט אויך געליטען דאסעלביגע פאן אייערע קרובים, וויא זיי האבען געליטען פאן דיא אידען. וועלכע האבען אויך געמויסעט דעם העררן ישוע און וויערע גביאים, אויך אונז האבען זיי גערודפ'ט זיי געפעלט נאטט ניט און זענען דערווידער אלע מענשען. וועלכע פארנוועהרען אונז צו רעדען צו דיא גוים, דאס זיי ואלען גערעכטעט ווערען, און דורך דעם דערפילען זיי תמיד וויערע זינר. אבער עס איז שוין דער צארען נאטטעס איבער זיי געקומען צום ענדע. מיר

א מדהעסאלאניקער ב ג רלה

אָבער, ברידער, נאך דעם וויא מיר זענען אין וויילע פֿאן אייך
אונזעך גערויבט געוועזען, פֿאן אייער פֿנים, ניט פֿאן הארצען, האבען
מיר ויך דערפאר מעהר געאיילט צו זעהען אייער פֿנים מיט גרויס
פֿארלאנגען, און דעריבער האבען מיר (איך פֿולום), צוויי
מאל געוואלט קומען צו אייך, נור דער שטן האט אויז ניט דער
לאזען, דען ווער איז אונזער האפענונג, און אונזער שמחה, און
דיא קרוין פֿאן אונזער בעריהמונג? ווייט איהר עס דען ניט פֿאר
אונזערען הערן ישוע המשיח, ווען ער וועט קומען? יא, איהר
זענט אונזער פֿבור און שמחה.
ג דעריבער האבען מיר שוין מעהר ניט געקאנט ויך איינהאלטען,
און האבען בעשלאסען צו בלייבען אליין אין אשקען, און מיר
האבען געשיקט טימאטעהעאוס אונזער ברידער און נאטשעס דינער,
אונזער מיט ארבייטער אין דאס עוואנגעליום פֿאן דעם משיח, ער
זאל אייך מחזק זיין און טרויסטען אין אייערען גלויבען, כדי
קיינער זאל ויך ניט לאזען פֿארפֿיהרען אין דינע צרות, דען איהר
אליין ווייסט, דאס מיר זענען דער צו געשטעלט געווארען, איך
האב שוין לאנג אייך געואנט, ווען איך בין ביי אייך געווען, דאס
מיר האבען צו ליידען צרות, וויא עס איז אויך געשעהען, און וויא
איהר ווייסט, דעריבער האב איך מיד מעהר ניט געקאנט אייך
האלטען און האב געשיקט, כדי צו וויסען פֿאן אייער גלויבען,
טאמער האט אייך דער פֿרויבער געפֿרויבט און אונזער ארבייט איז
נאר אומזיסט געווען, יעצט ווען טימאטעהעאוס איז פֿאן אייך צו
אויז געקומען און האט אויז דערציילט פֿאן אייער אַמונה און פֿאן
אייער ליבע, און דאס איהר געדענקט אויז תמיד צו גושען און
ווינשט צו זעהען אויז, אזוי וויא מיר ווינשען אויך צו זעהן אייך.
ז זענען מיר דעריבער געטרויסט געווארען ווענען אייך, ברידער,
אין אלע אונזערע צרות און נויט דורך אייער אַמונה, דען יעצט
לעבען מיר, ווען איהר שמעהט פֿעסט אין אונזערען הערן, וואס
פֿאר איין דאנק קענען מיר נאטש געבען פֿאר אייך, פֿאר אלע
פֿרייד, וועלכע מיר האבען ויך איבער אייך געפֿרייט פֿאר אונזער
נאטש, טאג און נאכט זענען מיר זעהר מתפלל, דאס מיר זאלען
זעהען אייער פֿנים, און צו דערפֿילען דאס וואס עס פֿעלט נאך

א טהעםאלאניקער ג ד

- אין אייער אמונה. נאטט אינער פאטער אין אינער הערר ישוע
 11 המשיח ואל צו ברייטען אינער וועג צו אייד. און אייד ואל דער
 12 הערר לאזען וואקסען אין רייד מאכען אין דער ליבע אינער צו
 דעם אנדערען און צו אלע מענשען. אזוי וויא מיר ווינען צו אייד.
 13 און ואל שטארקען אייערע הערצער צו ווין אין הייליגקייט אן
 איין פעהלער פאר נאטט אינער פאטער, ווען ישוע המשיח
 אינער הערר וועט קומען מיט אלע ווינע הייליגע. אמן.
 ווייטער בעטען מיר פאן אייד, ברידער, און מיר פערואנען ד
 אייד אין אינער העררן ישוע, אזוי וויא איהר האט פאן אינע מקבל
 געווען וויא אזוי צו אויפפיהרען ויך און צו געפעהלען נאטט, און
 וויא איהר טהוט שוין, אזוי ואלט איהר נאך מעהר טאן. דען
 2 איהר וויסט וואס פאר געבאטע מיר האבען אייד געגעבען דורך
 דעם העררן ישוע. דער ווילען פאן נאטט איז אייער הייליגקייט;
 3 איהר ואלט ויך דערווייטערען פאן נות. דאס יעדערער פאן אייד
 4 ואל איין ווייב געהמען מיט צניעות, מיט הייליגקייט און כבוד.
 5 ניט מיט פאנה פאן נות וויא דיא גוים, וועלכע וויסען ניט פאן
 6 נאטט. און לאז קיינער ניט איבערגעהמען און אפנארען ווין ברוידער
 אין געשעפט, דען נאטט נעמט נקמה דער פאר, וויא מיר האבען
 7 אייד שוין לאנג אנגענאנט אין עדות גענאנט. דען נאטט האט אינע ניט
 גערופען צו טמאה, נור צו קרושה. דעריבער ווער עס פעראכטעט
 8 עס, דער פעראכטעט ניט איין מענשען, נור נאטט, וועלכער האט אין
 9 אינע ווין הייליגען גייסט געגעבען. ווענען ברידער ליבע דארף אייד
 אייד ניט שרייבען, דען איהר נענט אליין געלערענט פאן נאטט צו
 10 ליבען איינער דעם אנדערען. און אזוי טהוט איהר צו אלע אייערע
 ברידער וואס זענען אין מאקעדאניע, אבער מיר פארואנען אייד,
 11 ברידער, דאס איהר ואלט נאך מעהר טאן. איהר ואלט עס פאר
 איין כבוד האלטען, שטיל צו לעבען, יעדערער ווינע זאכען צו
 פארוארנען און דיא ארבייט פאן ווינע הענד אויפפיהרען, אזוי וויא
 12 מיר האבען אייד געבאטען. כדי איהר ואלט אין אומגאנג מיט
 דיא אויסווייניגסטע (מענשען) אנשטענדיג ווין, און צו קיין מענשען
 13 ניט בעדארפען. און ווענען דיא וואס זענען אנשלאפען גע
 ווארען (געשטארבען), ברידער, ווילען מיר פאר אייד קיין ואך

א טהעסאלאניקער ד ה

רלו

ניט פארהוילען, בדי איהר זאלט ניט טרויערן וויא אנדערע וואס
 14 האבען ניט קיין האפענונג. דען ווען מיר גלויבען, דאס ישוע איז
 געשטארבען און איז אויפגעשטאנען, אזוי וועט נאטט אויך מיט
 איהם צוזאמענבריינגען דיא וואס זענען אנשלאפען געווארען אין
 15 ישוען. דען דאס זאגען מיר אייך מיט דעם ווארט פאן העררן:
 דאס מיר לעבענדיגע, וועלכע מיר זענען פערבליבען ביז דער
 הערר וועט קומען, וועלען ניט ויין פאראויס פאר דיא איינ-
 16 געשלאפענע. ער, דער הערר וועט אראבקומען פאן דעם הימעל,
 אזוי וויא דיא רופונג קומט, און דער קול פאן דעם עלסטען מלאך,
 און דיא שאלונג, פאן דעם שופר נאטטעס; און עס וועלען צום
 17 ערשטען אויפשטעהן דיא געשטארבענע אין דעם משיח'ן. נאך
 דעם וועלען מיר לעבענדיגע, וואס זענען איבער געבליבען, ארויפ-
 גענומען ווערען מיט וי אין דיא וואלקענס, זענען דעם העררן אין
 דער לופט, און אזוי וועלען מיר תמיד ויין ביי דעם העררן.
 18 דעריבער טרויסט אייך איינער דעם אנדערען מיט דזע ווערטער.
 ה און זענען דיא צייטען און שטונדען, האט איהר, ברידער,
 2 ניט נוימיג מען זאל אייך שרייבען, דען איהר ווייסט אליין גוט,
 דאס דער טאג פאן דעם העררן וועט אנקומען וויא איין גנב אין
 3 דער נאכט. דען ווען ווי וועלען רעדען פאן פרידען און זיכערקייט
 אזוי וועט דער פארדארבען אויף ווי פלוצלינג קומען, אזוי וויא
 געבורט'שמערצען פאן איין געווינערען, און וועלען ניט קענען אנט-
 4 רינגען ווערען. אבער איהר, ברידער, זענט ניט אין דער פינסטערנעס
 5 דאס דער טאג זאל אייך איבערפאלען וויא איין גנב. איהר זענט
 אלע קינדער פאן דעם ליכט, און קינדער פאן דעם טאג; ניט קינדער
 פאן דער נאכט זענען מיר, און ניט פאן דער פינסטערנעס.
 6 דעריבער לאזען מיר ניט שלאפען, וויא אנדערע, נור לאזען מיר
 7 וואכען און ויין נישטער. דען דיא וואס שלאפען, שלאפען ביי
 8 נאכט, און דיא וואס שפורץ שפורץ ביי נאכט, מיר אבער, קינדער
 פאן דעם טאג, לאזען מיר נישטער ויין, און לאזען מיר אנקליידען
 דעם פאנצער פאן גלויבען און ליבע און פאר איין קינער דיא
 9 האפענונג פאן דער הילף. דען נאטט האט אויך ניט בעשטימט צו
 גארען, נור צו דערווערפען דיא הילף דורך אונזערען העררן ישוע

א טהעסאלאניקער ה

10 המשיח. וועלכער איז פאר אינו געשטארבען, כדי מיר זאלען מיט
 איהם צוזאמען לעבען, ווען מיר וואכען, אדער מיר שלאפען.
 11 דעריבער פאר זאגט איינער דעם אנדערען, און לאז איין ברויזער
 12 דעם אנדערען בויען, וויא איהר אויך טהוט. מיר בעטען פאן
 אייך, ברויזער, צו אכטען דיא, וועלכע ארבייטען צווישען אייך, און
 דיא וואס זענען געשטעלט געווארען איבער אייך אין דעם העררן,
 13 און וואס לערנען אייך. לאזען וויא ביי אייך גרויס געהאלטען ווערען
 מיט ליבע פאר וייער ווערק, און לאז צווישען אייך ויין שלום.
 14 און מיר פארזאגען אייך, ברויזער, ווארענט דיא ארענטליכע,
 טריסטעט דיא ווייכהארציגע, נעמט אייך אן פאר דיא שוואכע, און
 15 האט געדולד מיט אלעמען, זעהט, דאס קיינער זאל דעם אנדערען
 נישט צאלען איין רעה פאר איין רעה, נור טראכט תמיד גוטעס צו
 16 טאן איינער פאר דעם אנדערען און גענען אלע מענשען. פרייעט
 17 אייך תמיד, טהוט תפילה אן אויפהערונג. זאגט איין דאנק פאר
 18 אלדינג: דען אזוי איז דער ווילען פאן גאט אין דעם משיח ישוע
 19 פאן אייך. פארלעשט נישט דעם גייסט. ווייט נישט מבזה דיא נביאות.
 20 פרובט אלץ און האלט דאס וואס עס איז גוט. מיידעט אויס אלץ
 21 וואס עס שיינט צו ויין ביזעס. און דער גאט פאן פרידען זאל אייך
 22 הייליגען אין גאנצען, און אייער גייסט, נפש און לייב, זאל געהיט
 23 ווערען גאנץ אן איין פעהלער צו דעם קומען פאן אינגערען העררן
 24 ישוע המשיח. דער וואס רופט אייך איז געטריי, ער וועט אייך
 25 דאס טאן. ברויזער, ווייט מתפלל פאר אינו. געריסט אלע ברויזער
 26 מיט דעם הייליגען קוס. איך בעשווער אייך מיט דעם העררן, דינע
 27 עפיסטעל (בריה) זאל פאר אלע הייליגע ברויזער פארגעלייענט
 28 ווערען. דיא גנאד ווי מיט אייך פאן ישוע המשיח אינגערען
 העררן. אמן.

דער צווייטע בריף צו דיא טהעסאלאניקער

א פולוס און סילוואנוס און טימאטיוס און צו דער געמיינדע פאן
טהעסאלאניק, אין נאטט אונזער פאטער און אונזערען העררן ישוע
המשיח. גאד צו אייך און פרידען פאן נאטט אונזער פאטער און
אונזערען העררן ישוע המשיח. מיר זענען מחויב נאטט צו דאנקען
תמיד פאר אייך, ברידער, וויא עס דארף צו זיין, דען איינער
אמונה וואקסט זעהר, און דיא ליבע פאן יעדערען צווישען אייך
אלעמען מערסט זיך זעהר. אזוי דאס מיר אליין בעריהמען זיך
מיט אייך אין דיא געמיינדען פאן נאטט מיט איינער סכלנות און
מיט איינער אמונה אין אלע איינערע רדיפות אין אלע צרות וואס
איהר ליידעט. דאס איז איין צייכען פאן דעם נערעכטען משפט
נאטטעס, כדי איהר זאלט ווערט זיין צום מלכות האלהים פאר
וועלכען איהר ליידעט. דען עס איז רעכט פאר נאטט דאס ער
זאל בעצאלען מיט צרות צו דיא וואס מאכען אייך צרות. אבער
אייך וואס איהר האט צרות זאלט רוהע האבען מיט אונז ווען דער
הערר ישוע וועט זיך אנפלעקען פאן דעם הימל מיט דיא מלאכים
פאן זיין קראפט. אין איין פלאם פייער, זיך נוקם צו זיין אן דיא
וועלכע פאן נאטט ניט ווייסען, און דיא וואס האבען זיך ניט צו
געהערט צו דער בשורה פאן אונזערען העררן ישוע המשיח.
וועלכע וועלען בעקומען זייער שטראף פערקארען צו ווערען אויף
עוויג פאן דעם העררנס פנים און פאר זיין הערליכע מאכט. ווען
ער וועט קומען העררליך צו ווערען אין זיינע הייליגע, און צו
לאזען זיך בעוואונדערען פאן אלע גלייביגע, ווייל אונזער עדות האט
ביי אייך געפונען גלויבען אין יענעם טאג. דעריבער זענען מיר
אויך שטענדיג מתפלל פאר אייך, דאס נאטט זאל אייך ווערט
מאכען צו דער רופונג, און זאל דערפילען דעם גאנצען ווילען פאן
זיין גוטקייט, אין דעם ווערק פאן דעם גלויבען מיט מאכט. כדי

ב טהעסאלאניקער א ב

דער נאמען פאן אונזער העררן ישוע ואל אין אייך געלויבט ווערען,
און איהר אין איהם, נאך דער גנאד פאן אונזער נאטט, און
אונזערען העררן ישוע המשיח.

- מיר בעטען פאן אייך, ברידער, וועגען דעם קומען פאן ב
אונזערען העררן ישוע המשיח אין אונזער פערזאמלונג מיט איהם.
דאס איהר ואלט נישט אזוי לייכט מבולבל ווערען אין דיא געדאנקען, ²
און ואלט נישט דערשראקען ווערען נישט דורך איין גייסט, נישט פאן
איין ווארט און נישט פאן איין ברייף, גלייך וויא ער איז פאן אונז
געשיקט געווארען, אזוי וויא דער טאג פאן דעם העררן איז שוין
אנגעקומען. ³ לאז אייך קיינער בשום אופן נישט אפנארען, דען עס
מוז פרייהער איין אפפאלונג (פאן גלויבען) קומען, און עס וועט זיך
אנפלעקען דער מענטש פאן דער וועג דער וואו פאר
דארבעטעם. ⁴ דער פייד, וועלכער וועט זיך דערהויבען איבער אלץ
וואס עס הייסט נאטט און הייליגקייט, אזוי דאס ער וועט זיך אין
דעם טעמפלעל (היכל) נאטטעס זעצען, און זיך אליין וויא נאטט
אנשטעלען. ⁵ געדענקט איהר דען נישט, דאס ווען איך בין נאך ביי
אייך געוועזען האב איך אייך דאס געזאגט, און יעצט ווייסט איהר
וואס עס האלט איהם אפ פאן צו אנפלעקען זיך אין זיין צייט.
⁷ דען דער סוד פאן דער בענקייט האט שאן אנגעהויבען צו ווירקען,
נור דאס וואס עס האלט אפ ביז יעצט מוז פאן וועג אנוועק גענומען
ווערען. ⁸ און דאמאלסט וועט אנפלעקט ווערען דער רשע, וועלכען
דער הערר וועט טויטען מיט דעם הויך פאן זיין מויל, און וועט
איהם מבטל זיין דורך דיא שטראהלען פאן זיין דערשיינונג. ⁹ דעם
וועלכער וועט קומען דורך דעם שטן ווירקונג מיט גרויס כח,
מיט צייכענס און מיט פאלשע וואונדער. ¹⁰ און מיט אלערליי
פארפיהרונגען צו אונזערעם קייט פאר דיא, וועלכע דארפען
פארלארען ווערען, ווייל זיי האבען נישט מקבל געווען דיא ליבע
פאן דעם אמת בדי גערעטעט צו ווערען. ¹¹ דעריבער וועט זיי נאטט
שטארקע מעותים שיקען, זיי ואלען גלויבען אין ליגען. ¹² בדי עס
וואלען געמישפט ווערען אלע וואס האבען נישט געלויבט אין אמת,
נור עס איז געפעלען געווארען דיא אונזערעם קייט. ¹³ מיר אבער
זענען מחויב תמיד נאטט צו דאנקען פאר אייך, געליבטע ברידער,

פֿאַן דעם העררן, וואס פֿאַן אָנפֿאַנג האט נאָמט אייך אויסדערנוועלט
צו דער הילף דורך דער הייליגקייט פֿאַן דעם גייסט, און דעם
גלויבן אין דעם אָמת. צו וועלכער ער האט אייך געוויפֿען דורך
אונזער עוואַנגעליום (בשורה טובה) איהר זאלט דערנווערפֿען דיא
העררליכקייט פֿאַן אונזערען העררן ישוע המשיח. דעריבער,
ברידער, שטעהט פֿעסט און האלט דיא קבלות וואס איהר האט
געלערענט, סאי דורך אונזער ווארט, סאי דורך אונזער ברייף,
און אונזער הערר ישוע המשיח און אונזער נאָמט דער פֿאַטער,
וועלכער האט איינע געליבט און האט איינע גענעבן דיא עוויגע נחמה
און דיא גוטע האפענונג, דורך זיין גאָד, זאל טרויסטען אייערע
הערצען און זאל אייך בעפעסטונגען אין יעדער גוטען ווארט און ווערק.
ג ווייטער ברידער, ווייט מתפלל פֿאַר אונז, דאס ווארט פֿאַן
דעם העררן זאל פֿריי לויפֿען און עס זאל העררליך ווערען, וויא
עס איז צווישען אייך געווארען. און דאס מיר זאלען ניצול ווערען
פֿאַן אונפֿערשטענדיגע און שלעכטע מענטשען, דען ניט יעדער האט
אָמינה. אָבער דער הערר איז געטריי, ער וועט אייך שטארקען,
און וועט אייך אָנהייטען פֿאַן ביזנעס. אָבער מיר טרויען אויף אייך
אין דעם העררן, דאס איהר טהוט און וועט טאן וויא מיר בער
פֿעהלען אייך. דער הערר אָבער זאל ריכטען אייערע הערצער
צו דער ליב פֿאַן נאָמט און צו דער געדולד פֿאַן דעם משיחין.
און מיר בעפעהלען אייך, ברידער, אין דעם נאָמען פֿאַן אונזער
העררן ישוע המשיח, דאס איהר זאלט זיך דערנווייטערען פֿאַן
יעדען ברודער וואס געהט אין אונאַרענטליכען נעג, און געהט ניט
נאָך דער לעהרע, וועלכע איהר האט פֿאַן אונז מקבל געווען.
איהר אליין ווייסט וויא איהר דארפט אונז נאָך געהן, דען מיר זענען
צווישען אייך ניט אונאַרענטליך געווענען. אויך האָבען מיר קיינעמס
ברויט ניט געגעסען אומזיסט, נור טאג און נאָכט האָבען מיר
שווער און הארט געארבייטעט, כדי מיר זאלען קיינעם ניט זיין
צום מַשָּׂא. ניט דעריבער ווייל מיר האָבען ניט דאס רעכט, נור
כדי מיר זאלען זיין איין ביישפּיל פֿאַר אייך, דאס איהר זאלט אונז
נאָכטאן. דען ווען מיר זענען נאָך ביי אייך געווען האָבען מיר אייך
געבאָטען: ווער עס וויל ניט אַרבייטען, דער זאל ניט עסען.

א טימאטהעאום א

11 דען מיר האבען געהערט: דאס צווישען אייך וענען דא עמליכע,
 וועלכע פיהרען זיך אונארענטליך אויף, און ארבייטען ניט, נור
 12 טהוען וואס טויג ניט. אועלכע לייט אבער בעפעהלען מיר, און
 פערנאנען דורך אונזערען העררן ישוע המשיח, דאס ווי זאלען
 13 שטיל ארבייטען, און ווי זאלען וויער אייגענעם פרויט עסען, און
 איהר, ברידער, עס זאל אייך ניט פארדריסען גוטעם טהוענדיג.
 14 ווען איינער וועט ניט הערען אונזערע ווערטער אין דיוועס בריף
 דעם פערציכענט, און מישט אייך ניט מיט איהם ברי ער זאל זיך
 15 שעמען. אבער האלט איהם ניט פאר קיין שונא, נור ווארענט
 איהם וויא איין ברודער. און דער הערר פאן פרידען וועט אייך
 16 געבען דעם שלום אין יעדער צייט און אין יעדער זאך. דער הערר
 17 זאל ווין מיט אייך אלעמען. איך פולוס מיט מיין אייגענער האנד
 18 גרים אייך. דאס איז איין סימן אין אלע בריף, אזוי שרייב איך.
 19 דיא נאנד זאל מיט אייך אלעמען ווין פאן ישוע המשיח אונזערען
 העררן. אמן.

דער ערשטע בריף צו טימאטהעאום

א פולוס ישוע המשיח'ס שליח, דורך דעם בעפעהל פאן נאטט א
 אונזער העלפער און פאן דעם העררן ישוע המשיח אונזער
 2 האפענונג, צו טימאטהעאום, ווין אמתען זאחן אין גלויבען, נאנד,
 בארעמהערציגקייט און פרידען פאן נאטט דעם פאטער און
 3 אונזערען העררן ישוע המשיח. ווען איך בין אוועקגעגאנגען קיין
 מאקעדאניען האב איך זיך געבעטען צו בלייבען אין אפסוס, כדי
 דוא זאלסט אייניגע מענשען באפעהלען דאס ווי זאלען ניט לערנען
 4 קיין אנדער לעהרע. און זאלען זיך ניט פערנעמען מיט הנדוה
 (פאפעלן) און מיט דיא לעהרע פאן יחוס-בריה וואס ווי האבען
 קיין סוף ניט און בריינגען מעהר צו פראנען איידער וויא צו
 5 נאטטליכע פארבעסערונג אין גלויבען. דען דער תכלית פאן דיא

געבאט איז דיא ליבע פאן איין ריינע הארץ און פאן איין גוטען
 6 געוויסען, ניט פאן קיין פאלשע אמונה. דערפון זענען עטליכע
 7 אפגעטראטען און זענען פערנאנגען אין ליידדיגע דבורים. זיי ווילען
 זיין לעהרערס פאן דער תורה, און פערשטעהען ניט וואס זיי זאגען.
 8 און וואס זיי פסקענען. מיר אבער ווייסען דאס דיא תורה איז גוט
 9 ווען איין מענטש געברויכט איהר ריכטיג נאך דער תורה. און
 ווייסען, דאס דיא תורה איז ניט גענעבען געווארען פאר דעם צדיק,
 נור פאר דעם רשע, פאר דיא ווידערשפעניגע, פאר דיא, וועלכע
 גלויבען ניט אין גאט פאר דיא וינדער, פאר דיא וואס זענען טמא.
 פאר דיא צולאזענע, פאר דיא וואס שלאנען דעם פאטער וואס
 10 שלאנען דיא מוטער, פאר רוצחים. פאר דיא וואס זענען מונה,
 פאר דיא וואס ליגען מיט זכרים, פאר דיא וואס גנבענען נפשות,
 פאר ליגנער, פאר דיא וואס שווערען פאלש, פאר דיא וואס מהזען
 11 אנדערע זאכען, וועלכע עס איז געגען דיא גוטע לעהרע. פאן דעם
 העררליכען עוואנגעליום (בשורה טובה) פאן דעם העלפענדיגן
 12 גאט, וועלכעס עס איז מיר פארטרויעט געווארען. און איך דאנק
 אונזערען הערן ישוע המשיח, וועלכער האט מיר געגעבען קראפט
 און האט מיך געהאלטען פאר איין בעגלויבטען און האט מיך געד
 13 שמעלט אין זיין דינסט. איך, וואס איך בין פריהער געווען איין
 לעכטערער און איין רודף און איין בעליידיגער, אבער איך האב
 דערהאלטען בארעמעהערציגקייט, ווייל איך האב ניט וויסענדיג
 14 געטאן, דורך אונגלויבען. דיא גנאד פאן אונזערען הערן צו מיר
 איז אבער נאך גרעסער געווארען מיט דעם גלויבען און מיט דער
 15 ליבע אין דעם משיח ישוע. אמת איז עס וואס עס איז געזאגט
 געווארען און ווערט דאס יעדערער ואל דאס אנגעהערן: דאס דער
 משיח ישוע איז געקומען אין דער וועלט, צו רעטען דיא וינדער;
 16 פאן זיי בין איך דער ערשטער. אבער דעריבער האב איך דער
 האלטען בארעמעהערציגקייט, כדי ישוע המשיח ואל אן מיר צום
 ערשטען בעווייזען זיין גאנצען לאנגמוט (ארום ארץ) פאר איין ביישפיל
 פאר אלעמען וואס וועלען קומען צום גלויבען אין איהם צום עוויגען
 17 לעבען. דעם עוויגען מלך אבער, דעם עוויגען גאט וואס קיינער
 קען איהם ניט זעהען דעם איינציגען חכם, איהם ואל זיין פבוד

א טימאטהעאום א ב

- און שבח אויף עוויג. אמן. דעם באפעהל גיב איך דיר מיין זאהן
 טימאטהעאום נאך דיא פרויערדיגע נבואות וואס זענען געווען געגען
 דיר, דאס דיא זאלסט דורך זיי מלחמה האלטען דיא גוטע מלחמה.
 דיא זאלסט האלטען דיא אמונה און איין ריינעם געוויסען, וועלכע
 דיא וואס האבען זיא געהאלטען פאר נארינישט האבען פאן זיך
 פארנווארפען און דיא שייף פאן זייער אמונה איז צובראכען
 געווארען. פאן זיי זענען הימעגעאס און אלעקסאנדער, וועלכע איך
 האב איבער געגעבען צום שטן. כדי זיי זאלען געשטראפט ווערען,
 דאס זיי זאלען שוין מעהר נישט לעסטערען.
- פרויער פאן אלץ, נאג איך אן, דאס איהר זאלט זאגען תפלות, ב
 תחנונים, בקשות און דאנק געבען פאר אלע מענשען. פאר דיא
 מלכים און שרים, כדי מיר זאלען לעבען איין רוהיגען און זיכערען
 לעבען אין פרוימקייט און גערעכטיגקייט. דאס איז גוט און גער
 פעלען אין דיא אויגען פאן נאטט אוינער העלפער, וועלכער וויל
 דאס אלע מענשען זאלען געהאלפען ווערען און זאלען דערקענען
 דעם אמת. דען איין נאטט איז דא און איין מליץ (יושר) צווישען
 נאטט און מענשען, דער מענש ישוה המשיח. וועלכער האט זיך
 אליין געגעבען פאר איין אויסלייוונג-געלד (פדיון) פאר אלעמען,
 איין עדות וואס איז געקומען אין דער רעכטער צייט. פאר וועלכען
 איך בין געשטעלט געווארען צו זיין איין פרויערדיגער און איין
 אפאסטעל (שליח), (איך זאג דעם אמת אין משיח, און נישט קיין
 ליגען), איין לערער פאן דיא גוים אין דעם גלויבען און אין דעם
 אמת. דעריבער וויל איך דאס דיא מענער זאלען מתפלל זיין אין
 אלע ערטער. זיי זאלען אויפהעבען הייליגע הענד אן צארען און
 מחלוקת. אזוי אויך דיא פרויען זאלען זיין מיט גוטע מדות און
 צנועות, און מיט איין מאס זיך צירען, נישט מיט געפלאכטענע האר,
 און זאלד אדער פערעל אדער שיערע חליידער, נור מיט מעשים
 טובים וויא עס פאסט פאר פרויען וועלכע האבען נאטטעס פורכט.
 איין פרויא זאל זיך לערנען שטילערהייט, מיט אלע אונטער-
 טעהינגקייט. אבער איך דערלויב נישט דאס איין פרויא זאל זיין
 איין לעהרערין, אדער זיא זאל זיך דערהויבען איבער דעם מאן,
 נור זיא זאל שטיל זיין. דען אדם איז צום ערשטען געשאפען

14 געווארען, און נאך דעם חנה. און אדם איז נישט פארפיהרט גע-
ווארען, דיא פרוי אבער איז פארפיהרט געווארען, און האט דיא
15 זינד געבראכט. אבער זיא וועט גערעמעט ווערען דורך קינדער
געבארען. ווען זיי וועלען בלייבען אין אמונה, אין ליבע און אין
הייליגקייט מיט צניעות.

ג דאס איז אמת, ווען איינער בענעהרט צו זיין איין בישאף
2 (עלסטער) אזוי בענעהרט ער איין גוטען ווערק, אבער איין
עלסטער דארף זיין אן איין פעהלער, איין מאן פאן איין ווייב, איין
ניכטערער, און האבען אין זיך גוטע מדות, איין מכנים אורח, און
3 איין גוטער לעהרער. נישט קיין טרינקער, נישט קיין שלעגער, איין
דיינדליכער, נישט קיין בעל מחלוקת, נישט קיין נאכיאנער נאך
4 מאוסע פערדינסט איין שטילער, נישט קיין קארנער, אעלכער וואס
פיהרט גוט זיין אייגענע הויז, וואס האלט זיינע קינדער אזוי, דאס
5 זיי הערען איהם מיט אלע כבוד, דען ווען איין מענטש ווייס נישט וויא
צו פיהרען זיין אייגענע הויז, וויא וועט ער קענען פאר נאכטעם
6 געמיינדע ווארען. און ער זאל נישט זיין קיין זייער תלמיד, טאמער
וועט ער זיך גרויס האלטען, און ער וועט אריינפאלען אין משפט
7 פאן דעם שטן. אויך דארף ער האבען איין גוטע עדות פאן דיא
וואס זענען אויסווייניג, כדי ער זאל נישט אריינפאלען אין איין שאנד,
8 און אין דעם נעץ פאן דעם שטן. דיא דיאקאנען (שמשים) זאלען
אויך אזוי כבבודע לייט זיין, נישט קיין חנפים, נישט קיין טרינקער,
9 און נישט קיין נאכיאנער נאך שענדליכע פערדינסט. נור אעלכע
וועלכע היטען דעם סוד פאן דעם גלויבען אין איין ריינעם געוויסען.
10 אויך דארף מען זיי פריהער אויספריבען, און נאך דעם, ווען זיי
11 האבען נישט קיין פעהלער, זאלען זיי דינען. און אויך דיא פרויען
דארפען זיין כבבודע, נישט קיין רבילות טרייבערקעס, ניכטערע,
12 אין אלץ זיין געטרייע. דיא דיאקאנען (שמשים) זאל יעדער זיין
איין מאן פאן איין ווייב, און אעלכע וואס פיהרען גוט זייערע
13 קינדער און הייזער. דיא, וועלכע זיינען גוטע דינער דערנועבען
זיך איין גוטע מדרגה, און גרויס בטחון אין דעם גלויבען פאן ישוע
14 המשיח. דאס שרייב איך דיר אין דער האפענונג באלד צו קומען
15 צו דיר. ווען איך וועל מיך אבער פערזאמען, זאלסטו דא וויסען

א טימאטהעאוס ג ד

וויא ויך צו פיהרען אין גאטטעס הויז, וועלכע איז דיא געמיינדע
פאן דעם לעבענדיגען גאטט. איין וייל און איין פונדאמענט פאן
דעם אמת. און עס איז געווען דער סוד פאן פרומקייט גרויס: 16
גאטט האט ויך אנפאלעקט אין פלייש; ער איז גערעכטפארטיגט
געווארען אין גייסט; ער האט ויך געוויזען צו דיא מלאכים; ער
איז געפרעדיגט געווארען צווישען דיא גוים; ער איז געגלויבט
געווארען פאן דער וועלט, און איז דערהויבען געווארען אין
העררליכקייט.

דער גייסט אבער זאגט קלאר, דאס איז דיא לעצטע צייטען ד
וועלען אייניגע אפפאלען פאן דעם גלויבען, און וועלען געהארקען
גייסטער, וועלכע פערפיהרען און לערנען פאן טייטועל. דיא וואס 2
רעדען ליגען און חניפה, און וויער געוויסען איז צוגעברענט. ווי 3
פארנוועהרען חתונה צו האבען, און הייסען, ויך דערנווייטערן פאן
שפיז, וואס גאטט האט בעשאפען, כדי דיא גלויביגע און דיא וועלכע
דערקענען דעם אמת זאלען עס אנגעהמען מיט דאנק. דען יעדער 4
בעשעפענעס פאן גאטט איז גוט, און קיין נאך איז נישט צו פארנווארפען,
דאס וואס מען נעמט אן מיט דאנק. דען עס ווערט געהייליגט 5
דורך גאטטעס ווארט און דורך תפילה. ווען דוא וועסט דאס 6
פארלייגען פאר דיא ברידער, אזוי וועסט דוא ווין איין גוטער דינער
פאן ישוע המשיח, וועלכער איז אויף געצויגען געווארען אין דיא
ווערטער פאן גלויבען און אין דער גוטער לעהרע צו וועלכע דוא
ביסט צו געשטאנען. נור דערנווייטער דיר פאן אלטע ווייבערשע 7
פאבעלן (הגדות), וועלכע טויגען נישט, און געוועהן דיר צו פרום-
קייט. דען דיא בעשעפטיונג פאר דעם גוף בריינגט ווייניג נוצען 8
אבער פרומקייט ניצט צו אלץ, און האט דיא פארזיכערונג פאן
לעבען פאן דינער און יענער וועלט. דאס ווארט איז אמת און עס 9
איז ווערט יעדער זאל דאס אנגעהמען. דען דעריבער בעמיהען 10
מיר ויך און ווערען געוידעלט, דאס מיר האפען צו דעם לעבענ-
דיגען גאטט, וועלכע איז דער העלפער פאן אלע מענשען און נאך
מעהר פאן דיא גלויביגע. דאס זאלסט דוא בעפעעהלען און לערנען. 11
לאז קיינער נישט מבזה ווין דיין יוגענד, נור ווי איין ביישפיל פאר 12
דיא גלויביגע מיט דעם ווארט, מיט דער אויפפיהרונג, מיט ליבע.

- 13 מיט אַמונה און מיט צניעות. ביז איך וועל קומען, הער ניט אויף
 14 פאַרצולייגען, צו מוסרין און אנדערע צו לערנען, האלט ניט גרינג
 דיא מתנה פאן דער גנאה, וועלכע איז אין דיר, וועלכע איז דיר
 געגעבען געווארען דורך נבואה און דורך דיא הענד ארויפלייגונג
 15 פאן דיא פּרעסביטערן (זקנים). פאר דינעם נאָר, דערינען וואָלסט
 דוא לעבען, כדי דוא וואָלסט פאר אלעמען אין דיא אוינען איין
 16 גרויסע פעולה טאן. גיב אויף דיר אליין אכטונג, און אויף דיא
 לעהרע, און לאז דערפון ניט אָב. ווען דוא וועסט אויף טאן, וועסט
 דיא דיר אליין רעטען, און אויך דיא וואס וועלען דיר צו הערען.
 ה אויף איין אלטען מאן וואָלסט דוא דיר ניט ביינערן, נור
 פארנאָם איהם וויא איין פאטער, און דיא וונגע לייט וויא ברודער.
 2 דיא אלטע פרויען וויא מוטערס, און דיא וונגע וויא שוועסטער,
 3 מיט אלע צניעות. גיב אָב פבוּד צו דיא אלקמות, וועלכע זענען
 4 אמת'ע אלקמות. האט אָבער איין אלקמה קינדער אָדער אייניקלאך.
 אזוי וואָלען זיי צום ערשטען לערנען זייער אייגענעם הויז (פאמיליע)
 פרום צו דינען, און דיא עלטערן אָפצוואַלען דער פאר וואס זיי
 5 האָבען פאן זיי בעקומען, דען דאס געפעלט נאָט. דאס איז אָבער
 איין אמת'ע אלקמה, וועלכע איז געבליבען איינע אליין זיא האט
 איהר בטחון אויף נאָט און איז מתפלל און בעט טאן און נאָכט.
 6 דיא אָבער וועלכע ליבט פערנגיגען איז טויט בשעת זיא לעבט.
 7 דינע געבאט וואָלסט דוא זיי אָנאָנען, כדי זיי וואָלען זיין אן איין
 8 פעהלער. ווער עס נאָרנט ניט פאר זיינע קרובים, בפרט פאר
 זיינע הויזגעזינד, דער האט זיין גלויבען פארלייקענט און איז ערגער
 9 פאר איין ניט גלויביגען. איין אלקמה וואָל ניט אויסגעוועהלט ווערען,
 ביז זיא וועט ניט אלט ווערען זעכציג יאהר, און נור ווען זיא איז
 10 געווען איין זייב פאן איין מאן. און האט עדות אויף איהרע גוטע
 מעשים: דאס זיא האט קינדער אויף געצויגען, זיא האט מכנים
 אורחים געווען, און געוואשען דיא פיס פאן דיא הייליגען געד
 11 האלפען אימגליקליכע און האט גוטע מעשים געטאן. אָבער דיא
 וונגע אלקמות נעם ניט אויף, דען ווען זיי פאלען אין פאָות. אזוי
 12 זענען זיי געגען דעם משית, און ווילען חתונה האָבען. און מען
 וואָרפט זיי פאר, דאס זיי האָבען דיא ערשטע טרייבייט געבראָכען.

א טימאטהעאום ה ו

דערפריי זענען ווי פויל, און לערנען ויך ארומצולויפן איבער דיא
 הייזער; ניט נור וואס ווי ווינען פויל, נור ווי פלויידערן אויך, ווערען
 וויציג; און רעדען וואס עס פאסט ניט. דערפער איז מיין ווילען,
 דאס דיא יונגע אלמנות זאלען חתונה האבען, קינדער צו האבען,
 און וויערע הייזער פיהרען, דעם פיינד ניט צו געבען איין גע-
 לעגענהייט צו לעסטערן. דען עס איז שוין יעצט דא עטליכע,
 וועלכע זענען שוין צום שטן אפגעטראטען. ווען איין גלייביגער
 מאן אדער איינע גלייביגע פרויא האבען אלמנות ביי ויך, אזוי זאלען
 ווי, ווי פארזארגען, און ניט לאזען דיא געמיינדע געשווערען, כדי
 זיא זאל דיא אמת'ע אלמנות קענען פארזארגען. דיא עלסטע,
 וועלכע האבען ויך דערווייזען פאר גוטע מנהגים, ווי זאל מען
 דאפעלטען פבור אפגעבען, פפרט דיא, וועלכע ארבייטען אין דעם
 ווארט און אין דער לעהרע. דען דיא שריפט זאגט: דוא זאלסט
 ניט פארשטאפען דעם מויל פאן אקס, ווען ער דרעשט. און עס
 געזאגט געווארען: דער ארבייטער איז ווערט ווין לויף. זאלסט
 ניט אנגעהמען איין קלאגע זענען איין עלסטען, נור ווען עס וועלען
 ווין אויף איהם צוויי, אדער דריי עדות. דיא וואס האבען ויך פאר-
 זיגט, זאלסט דוא שטראפען פאר אלעמען, אין דיא אויגען, כדי
 אנדערע זאלען אויך מוזא האבען. איך געשווער דיך פאר נאטט,
 און פאר אינזערען הערן ישוע המשיח און פאר דיא אויסדער-
 וועהלטע מלאכים, דאס דיא זאלסט דוועם האלטען, אן אנדערע
 מיינונגען און זאלסט קיינעם ניט נושא פנים ווין. אייל דיך ניט
 ארויף צו ליינען דיינע הענד אויף איין מענשען, נעם ניט קיין טייל
 אין פרעמדע וינד. האלט דיך ריין. מדינק ניט קיין פיל וואסער,
 נור איין ביסעל וויין מחמת דיין מאגען, און ווייל דוא ביסט אפט
 קראנק. עס ווינען דא מענשען וואס וויערע חטאים זענען אנפלעקט
 און מען קען ווי פריהער משפט'ען, און אייניגע אבער ווערען דער-
 נאך אנפלעקט. אזוי זענען אויך עטליכע מעשים טובים אנפלעקט,
 און וואו עס איז אנדערס, בלייבט עס אויך ניט פארבארגען.
 לאזען אלע וואס זענען אינטער דעם יאך פאן קנעכטשאפט ו
 האלטען וויערע הערן פאר ווערט צו אלערליי פבור, כדי דער
 נאמען פאן נאטט און דיא לעהרע זאל ניט געלעסטערט ווערען.

- 2 און דיא וואס האבען גלויביגע העררן לאזען זיי דעריבער זיי ניט
גרינגער שעצען, ווייל זיי זענען ברידער, נור לאזען זיי נאך בעסער
זיי דינען, ווייל זיי זענען גלויביגע און געליבטע וואס פלייסען זיך
3 צו טאן גוטעס. דאס לעהרען און פארנאג. ווער עס וועט לערנען
איין אנדער לעהרע, און וועט ניט בלייבען אין דיא גוטע ווערטער
פאן אינגערען העררן ישוע המשיח, און אין דער לעהרע פאן דער
4 רעליגיאן, דער איז איין שטאלצער און נויט נאר נישט, ער האט
איין קראנקהייט שאלות צו פרעגען און צו שפארען זיך מיט
ווערטער, פאן וועלכע עס קומט ארויס קנאה, מחלוקת, לעסטערונג
5 און שלעכטער חשד, ליידיגע ופוחים צווישען מענשען וואס זייער
שכל איז פארדארבען, און וואס האבען ניט דעם אמת, דיא וועלכע
מינען, דיא רעליגיאן איז איין געשעפט פאן פערדינסט, דער-
6 ווייטער זיך פאן אועלכע מענשען. אבער יראת שמים מיטצור-
7 פרידענדיג איז איין גרויסע פערדינסט. מיר האבען אין דער
וועלט נישט געבראכט, ווייל מיר קענען אויך נישט מיט ארויס-
8 געהען, ווען מיר האבען שפייז און קליידער לאזען מיר דער
9 מיט צופרידען זיין, דען וועלכע עס זוכען זיך צו ווערען, דיא
וועלען קומען צו פרובונג, און וועלען אריין פאלען אין געטצען און
אין פיל נארעשע, שעדליכע תאוות, וועלכע ווארפען אריין דעם
10 מענשען אין פארדארבענעס און אין אונטערנאנג, דען דער ווארצעל
פאן אלע בעז איז ליבע צום געלד; און עס זיינען דא אועלכע
וועלכע בענעהרען נאך דעם, און זענען אראפגעפיהרט געווארען
פאן דער אמונה, און האבען אויף זיך אליין געבראכט פיל
11 טרויעריגע שמערצען. אבער דוא, אה נאטטעס מענש, פליה פאן
דיוע, יאג נאך גערעכטיגקייט, יראת שמים, גלויבען, ליבע, געדולד
און ענוות. האלט דיא גוטע מלחמה פאן דעם גלויבען, כאפ אן
דאס עוויגע לעבען, צו וועלכען דוא ביסט גערופען געווארען, און
13 האסט גוט מודה געווען פאר פיל עדות, איך בעפעהל דיר פאר
נאטט, וועלכער אלע נאכען מאכט לעבענדיג, און פאר דעם משיח
ישוע, וועלכער האט גוט מודה געווען פאר פאנטויס פילאטוס,
14 דאס דוא זאלסט האלטען דאס געבאט אן איין פעהלער, ביז דער
15 דערשיינונג פאן דעם משיח ישוע אינגערען העררן, וועלכער וועט

ב טימאטהאוס א

ווייזען אין איהר צייט דער געפענשטער, דער וואס געוועלטיגט
 אליין, דער קעניג פאן אלע קעניגע, דער הערר פאן אלע העררן.
 וועלכער אליין האט דיא ניט-שטערבליכקייט, און וויינט אין איין
 ליכט צו וועלכען קיינער קען ניט צו קומען, וועלכען עס האט קיין
 מענש ניט געזעהען, און קאן איהם ניט זעהען, צו איהם איז דער
 קבור אין דיא עוויגע העררשאפט! אמן. דיא רייכע פאן דער וועלט
 זאלסט דוא בעפעהלען, זיי זאלען ביי זיך ניט צו הויך זיין, און
 זאלען זיך ניט פארזיכערען אויף עשירות וואס איז ניט זיכער, נור
 אויף דעם לעבענדיגען נאטט, וואס ער גיט אויז נאגן גענוג און נאך
 מעהר צו געניסען. זיי זאלען טאן גוטס און רייך זיין אין מעשים
 טובים, זיי זאלען געבען פאן וויער פערמעגען און העלפען אנדערען.
 און זאלען זיך נאמלען איין אוצר, איין גוטען גרוגד אויף דער צייט
 וואס וועט קומען, כדי זיי זאלען דערנרייכען דעם אמת'ען לעבען.
 דיא טימאטהאוס היט דאס וואס מען האט דיר געטרויט, דער-
 ווייטער דיר פאן ניט ניגליכע, לידיגע רעד, און פאן ופחים פאן
 דער וויסענשאפט פאן דער אנפלעקונג (התגלות אלהות), וועלכע
 עס האט איין פאלשען נאמען. וואס אייניגע האבען זיך מיט איהר
 בעקאנט געמאכט און זענען פערפיהרט געווארען פאן דער אמונה.
 דיא גנאד זאל זיין מיט דיר! אמן.

דער צווייטע בריף צו טימאטהאוס

פולוס ישוע המשיח'ס אפאקטעל (שליח), דורך נאטטעס א
 ווילען, נאך דער פארשפרעכונג פאן דעם לעבען וואס איז אין
 ישוע המשיח. צו טימאטהאוס מיין געליבטען זאדן גנאד.
 בארעמ'הערציגקייט און פרידען פאן נאטט דעם פאטער און פאן
 דעם משיח ישוע, אונזערען העררן. איך דאנק נאטט וואס איך
 דין איהם פאן מיינע אבות אבותינו מיט איין ריינעם געוויסען, דאס
 איך דערמאן דיר שטענדיג אין מיינע תפלות טאג און נאכט. איך

ווייל דיר זעהר זעהן ווען איך דערמאן מיך אן דיינע מרעדערען, כדי
 5 איך זאל דערפילט ווערען מיט שמחה. ווען איך דערמאן מיך אן
 דיין אמת'ע אמונה וואס זיא האט פרייהער געוויינט אין דיין גרויס-
 מוסער (באבע) לואיס, און אין דיין מוסער אבניקע, בין איך ויכער
 6 דאס זיא איז אויך אין דיר. דעריבער דערמאן איך דיר, דאס
 דוא זאלסט דערוועקען דיא מתנה פאן גאט וואס זיא איז אין דיר
 7 דורך מיינע הענד-ארויפלייגונג. דען גאט האט אויז נישט געגעבען
 איין גייסט פאן מורא, נור איין גייסט פאן קראפט, ליבע און צניעות.
 8 דעריבער שעמע דיר נישט מיט דעם עדות פאן אוינערען העררן
 און נישט מיט מיר ויין געפאנגענער, נור נעם אויף דיר איין חלק
 פאן דיא לידען פאן דאס עוואנגעליום (בשורה טובה), וויא איך,
 9 נאך דער גבורה פאן גאט. וואס ער האט אויז גערעטעט און
 גערופען מיט איין הייליגע רופונג, נישט נאך אוינערע מעשים, נור
 נאך ויין צעה און גנאד, וועלכע עס זענען געגעבען געווארען אין
 10 דעם משיח ישוע פאן עוויגע צייטען. און איז יעצט אנפלעקט
 געווארען דורך דער דערשיינונג פאן אוינער העלפער ישוע המשיח,
 וועלכער האט דעם טויט מבטל געווען, און האט אנפלעקט דאס
 11 לעבען, און דיא אויפערדארבעטעס דורך דאס עוואנגעליום. צו
 וועלכען איך בין געשטעלט געווארען צו ויין איין פרעדיגער און
 12 איין אפאסטעל און איין לעהרער פאן דיא גוים. דעריבער לייד
 איך אזוי, אבער איך שעמע מיך נישט, דען איך ווייס אין וועמען
 איך האב געגלויבט, און איך בין געוויס, דאס ער איז אין שטאנד
 13 מיר אויך צו בעהיטען מיין פקדון בין צו יענעם טאג. האלט דיר
 אן דעם מוסער פאן דער געוונדער (גוטע) לעהרע, וועלכע דוא
 האסט פאן מיר געהערט, מיט אמונה מיט ליבע וואס זיא איז אין
 14 דעם משיח ישוע. היט דעם גוטען פקדון דורך דעם רוח הקדש.
 וועלכען וויינט אין אויז. דוא ווייסט, דאס אלע פאן אקטא האבען
 15 פאן מיר אבגעטרעטען און צווישען ווי פינעלאס און הערמאנעס.
 דער הערר זאל שיקען דערבארעמונג דאס הויז פאן אנניספארוס,
 16 ווייל ער האט מיך פילע מאל דערקוויקט, און האט ויך נישט געשעמט
 17 מיט מיינע קייטען. נור ווען ער איז געווען אין רוים, האט ער מיך
 18 זעהר געזוכט, ביז ער האט מיך געפונען. דער הערר זאל איהם

ב טימאטהעאום א ב

- געבען, דאס ער ואל געפינען בארעמקערציגקייט ביי נאטט אין
 יענעם טאג. און וויפיל ער האט מיך געדינט אין עפעזום ווייסט דוא.
 דוא, מיין זאהן, ווי שטארק דורך דיא גנאדע וואס איז אין דעם ב
 משיח ישוע. און דאס וואס דוא האסט פאן מיר געהערט פאר
 פיל ערות זאלסט דוא איבערגעבען צו געטרייע מענשען, וועלכע
 מווינען אויך אנדערע צו לערנען. טראג איבער דיא רעות וויא
 איין גוטער זאלדאט פאן ישוע המשיח. קיין זאלדאט פערבינדעט
 זיך ניט מיט וועלטליכע געשעפטען, כדי ער ואל געפעהלען דעם,
 וועלכער האט איהם פאר איין זאלדאטען גענומען. אויך דער,
 וועלכער האלט מלחמה, ווערט ניט מיט איין קראנץ אנגעטאן.
 ווען ער האלט ניט מלחמה וויא דיא געזעץ איז. דער אקערבויער
 וואס ארבייט, ער עסט צום ערסטען פאן דער ערדס פרוקט.
 פארשטיי וואס איך זאג דיר, דער הערר ואל דיר געבען חקמה
 אין יעדער נאך. געדענק ישוע המשיח, וועלכער איז אייפערנעקט
 געווארען פאן דיא מויטע, וועלכער איז פאן דיא זרע דור נאך מיין
 געוואנגעלויס (בשורה). פאר וועלכען איך לייד צרות ביז צו
 קייטען, גלייך וויא דער וואס האט שלעכטס געטאן; אבער דאס
 ווארט פאן נאטט איז ניט געבונדען. דעריבער לייד איך אלץ פאר
 דיא אויסדערנוועלטע, כדי ווי זאלען אויך דערגרייכען דיא הילף
 אין דעם משיח ישוע מיט געווינע העררליכקייט. זיכער איז דאס
 ווארט: ווען מיר ווענען מיט איהם געשטארבען, אזוי וועלען מיר
 מיט איהם מיט לעבען. ווען מיר ליידען, אזוי וועלען מיר מיט
 איהם העררשען, און ווען מיר וועלען איהם פארלייקענען, אזוי
 וועט ער אונז אויך פארלייקענען. ווען מיר ווענען ניט געטריי, אזוי
 פלייבט ער דאך געטריי, דען ער קאן זיך אליין ניט פארלייקענען.
 דינע זאכען דערמאן ווי, און בעשונער ווי פאר דעם העררן,
 דאס ווי זאלען זיך ניט קריגען איבער ווערטער וואס בריינגען ניט
 קיין שום נוצען, און פארדארבען נור דיא וועלכע עס הערען עס.
 פלייס דיר דאס דוא זאלסט קענען בעווייזען זיך פאר נאטט וויא
 איין ערלעכער ארבייטער וועלכער האט זיך ניט צו שעמען,
 וועלכער טיילט אויס ריכטיג דאס ווארט פאן דעם אמת. אבער
 דערווייטער דיר פאן לידיגע ווערטער און פליידעריי, דען ווי

17 העלפֿען נור דיא נאטמלאזיגקייט (רשעות) צו פארמעהרן. און
 ווייטער ווערטער פֿרעסען וויא איין קרעכס, צווישען זיי וענען
 18 הימענעאוס און פֿילעטוס. וועלכע האבען פארפעהלט דעם אמת,
 און זאגען: עס איז שוין גענוען תחית המתים, און האבען פאר-
 19 דארבען דיא אמונה פֿאן אייניגע. אבער דער פֿעסטער גרונד פֿאן
 נאטט בעשטעהט, און האט דיוע תחימה: דער הערר האט וויינע
 דערקאנט, און ווער עס רופט אין נאמען פֿאן דעם העררן לאז
 20 אבלאזען פֿאן אנדעכט. אין איין גרויסעס הויז איז דא נישט נור
 פֿלים פֿאן זילבער און גאלד, נור אויך פֿאן האלץ און פֿאן ליים,
 פֿאן זיי וענען אייניגע צו פֿבוד, און אייניגע צו אונפֿבוד געמאכט.
 21 און ווען איינער האט זיך פֿאן אועלכע לייט גערייניגט, דער וועט
 זיין איין פֿלי צו פֿבוד, געהייליגט און גיטצלאך פֿאר דעם בעל
 22 הבית, אנגעגרייט צו יעדער גוטער זאך. אנטלויף פֿאן תאות פֿאן
 דער יונגער, און לויף נאך גערעכטיגקייט, אמונה, ליבע, פֿרידען
 מיט אלעמען וואס רופֿען צו דעם העררן מיט איין ריינע הארץ.
 23 פֿאן נארישע און נישט נוציגע פֿראגען ווייך אויס, דען דוא ווייסט,
 24 דאס זיי פֿרייגען נור צו מחלוקת. איין קנעכט פֿאן דעם העררן
 דארף זיך נישט קריגען, נור זיין פֿריינדליך געגען יעדערען, טויגליך
 25 צו לעהרען, געדולדיג ביזנעס צו פארטראגען. צו מוסרין דיא
 ווידערשפעניגע מיט אונטערטעניגקייט, אפשר וועט נאטט זיי אין
 הארצען אריין געבען תשובה צו טאן. צו דערקענען דעם אמת.
 26 און צו בעפֿרייען זיך פֿאן דעם שטום געץ אין וועלכען ער האט
 זיי געפֿאנגען נאך זיין ווילען.

1 דאס זאלסט דוא וויסען, דאס אין דיא לעצטע טעג וועלען
 2 אנקומען שרעקליכע צייטען. דען עס וועלען זיין מענשען וואס
 ליבען נור זיך אליין, געלד ליבענדע, בעריהמערס, שטאלצע,
 לעסטערער, ווידערשפעניגע געגען ווייטער עלטערען, אונדאנק
 3 פֿארע, רשעים, האבען נישט קיין ליבע, אונטעררייג, רעדען לשון
 4 הרע, אונפֿריינדליכע האבען נישט קיין הארץ פֿאר גוטעס, מוסרים,
 לייכטזיניגע, אויף געבלאזענע, אועלכע וואס ליבען פארנעניגע
 5 מעהר פֿאן נאטט. און אועלכע וואס האבען איין פֿנים פֿאן מענשען
 וואס האבען אין זיך פֿרומקייט און לייקענען אב איהר קראפט,

ב טימאטהאוס ג ד

- מייך פאן אועלכע אויס. צו ווי געהערען דיא וואס קריכען אריין
 אין הייזער, און פאנגען ווייבער וואס זענען בעלאדען מיט זינד.
 און זענען פארפיהרט מיט פערשידענע האות. וואס לערנען
 שטענדיג, און קענען קיין מאל נישט קומען צו דער וויסענשאפט
 פאן דעם אמת. גלייך וויא יאנעס און יאמברעס, וועלכע זענען
 אויף געשטאנען זענען משהן. אזוי שטעהען אויך דיזע זענען דעם
 אמת, מענשען וואס וויער זינען איז פארדארבען און שווערען נישט צום
 גלויבען. אבער ווי וועלען נישט ווייט קומען, דען וויער נארעשקייט
 איז פאר יעדערען מאן בעקאנט, וויא עס איז געווען מיט יענע.
 דוא אבער ביסט מיר נאך גענאנגען אין מיין לעהרע, אין מיין אויפ-
 פיהרונג, מיין מיינונג, מיין גלויבען, מיין לאנגמוט (אך אה), מיין
 ליבע און מיין סבולנות. מיינע רדיפות, מיינע לידען וואס האבען
 מיר געטראפען אין אנטיאכיא, אין איקאניא און אין לוסטרא. וויא
 פיל אועלכע רדיפות האב איך איבער געטראגען און דער הערר
 האט מיר פאן אלע מציל געווען. און אלע וואס ווילען פרום לעבען
 אין דעם משיח ישוע דיא וועלען גערודעפט ווערען. שלעכטע
 מענשען און קונצען מאכער וועלען אין פארדארבענעם איילען,
 אנדערען אפגארען און ויך אליין גארען. דוא אבער בלייב אין
 דעם, וואס דוא האסט געלעהרענט, און אין דעם וואס מען האט דיר
 פארטרויט, דען דוא ווייסט, וואס דוא האסט געלערענט און פאן
 וועמען דוא האסט געלערענט. און פאן דיין קינדהייט אן ווייסט
 דוא דיא הייליגע שריפט (תנ"ך), וועלכע קען דיר קלוג מאכען
 צו דער הילף, דורך דעם גלויבען, אין דעם משיח ישוע. דען
 אלע שריפטען, וועלכע זענען פאן נאטט געגעבען, זינען נישטאלאך
 צו בעלעהרען, צו דערנווייזונג, צו פארבעסערונג און צו שטראפען
 מיט גערעכטיגקייט. כדי דער מענש פאן נאטט זאל ווין פאל-
 קאמען (שלם) און צו געגרייט צו יעדער גוטע ווערק.
 איך זאג עדות פאר נאטט און פאר אונזערען העררן ישוע ד
 המשיח, וועלכער וועט משפטן דיא לעבענדיגע און דיא טויטע,
 ווען ער וועט דערשיינען אין ווין מלוכה. דוא זאלסט פערדינען
 דאס ווארט, האלט פאר איך דער צייט און נישט דער צייט געדעווייט,
 פארזאג, ביזער ויך אן מיט דיין גאנצע געדולד (סבולנות) און

3 בעלעהרע. דען עס וועט ויין איין צייט וואס מען וועט ניט פאר-
 טראגען דיא גוטע לעהרע, נור נאך ווער אייגענעם ווילען וועלען
 ווי ויך דערציהען לעהרער, וועלכע זאלען מאכען פערנניגען ווערע
 4 אויערען. און פאן דעם אמת וועלען ווי ווערע אויערען אב-
 5 קעהרען, און וועלען ויך ווענדען צו פאבעלן (הגדרות). אבער דוא
 ווי אין אלדינג וואכענדיג, טראג איבער צרות און טהו דיא ארבייט
 6 פאן איין עוואנגעלישען פערדינער (דרשן). דען איך האלט שוין
 דערביי איין קרבן צו ווערען און דיא צייט פאן מיין אבנאנג איז
 7 דא (נאָהענט). דיא גוטע מלחמה האב איך מלחמה געהאלטען,
 מיין לויף האב איך געענדעט, דיא אמונה האב איך געהאלטען.
 8 און פאן יעצט אן ליגט פאר מיר דיא קרוין פאן גערעכטיקייט,
 וועלכע דער הערר, דער גערעכטער ריכטער וועט מיר אין יענעם
 טאג געבען, און ניט נור מיר אליין, נור אויך צו אלעמען וואס
 9 ליבען ויין דערשייננג. אייל דרך באלד צו קומען צו מיר. דען
 10 דעמאס האט מיר פערלאזען, מחמת ער ליבט דיעז וועלט, און
 איז געגאנגען קיין טהעסאלאניקי, און קרענצענעם איז געגאנגען קיין
 11 גאלאטיען און טיטוס קיין דאלמטיען. נור לוקאס אליין איז מיט
 מיר. נעם מרקוסן און בריינג איהם מיט דיר, ער וועט מיר
 12 ניטזאלאך ויין צום דינסט. טיכיקוסן האב איך געשיקט קיין
 13 עפעזוס. בריינג מיט דיר ווען דוא וועסט קומען דעם מאנטעל,
 וועלכען איך האב געלאזען אין טראס ביי קארפוסן, און אויך דיא
 14 ספרים, בפרט דיא פארמענטען. אלעכסאנדר דער שמיד האט
 מיר פיל רעות געמאן, נאטט וועט איהם בעצאהלען נאך ווינע
 15 מעשים. אויך דוא היט דרך פאר איהם, דען ער איז געהר דער-
 16 ווינדער צו אינערע רעד. ביי מיין ערשטע פארענטפערונג געבען
 איז קיינער ניט געווען מיר צו הילף, אלע האבען מיר פערלאזען.
 17 דאס זאל ניי ניט גערעכענט ווערען פאר איין וינד. מיין הערר,
 ער איז מיר ביי געשטאנען, מיר געשטארקט, כדי דורך מיר זאל
 דיא פערדיג בעגלויבט ווערען, און אלע גוים זאלען זיא הערען;
 18 און איך בין געזיגל געווארען פאן דעם לייבס מויל. דער הערר
 אבער וועט מיר מציל ויין פאן יעדער שלעכטער זאך, און וועט
 מיר העלפען צו ויין מלוכה אין הימעל; צו איהם זאל ויין דער

טיטום א

- דער קבוד פאן עווינקייט צו עווינקייט! אמן. געריס פריסקאד'ן אין 19
 עקילאס'ן און אנעוויפארנעם הויז. עראסטוס איז געבליבען אין 20
 קאריןמח. אין טראפמיס'ן האב איך געלאזען קראנקערהייט אין
 מעליטא. אייל דיר צו קומען פאר דעם ווינטער. אובולוס אין 21
 הודענס לינוס און קלודיא און אלע ברידער געריסען דיר. דער 22
 הערר ישוע המשיח ואל ויין מיט דיין גייסט. גנאד ואל ויין מיט
 אייך! אמן.

דער בריף צו טיטום

- פולוס איין קנעכט פאן נאטט און איין אפאסטעל (שליח) פאן א
 ישוע המשיח, נאך דעם גלויבען פאן דיא וואס ווען אויסדערנוועלט
 פאן נאטט, איז דער וויסענשאפט פאן דעם אמת וואס איז אין
 פרומקייט. אויף דער האפענונג פאן דעם עוויגען לעבען וואס 2
 נאטט, וועלכער קאן קיין ליגען נישט וואס, האט פערשפראכען,
 פאן עוויגע צייטען. און האט ויין ווארט אנפלעקט אין ויין צייט 3
 דורך דער פרעדיג, וואס עס איז מיר געטרויט געווארען דורך דעם
 בעפעהל פאן נאטט אינזער העלפער. צו טיטוס'ן מיין אמתער 4
 ואהן נאך אינזער ביידענס גלויבען, גנאד, בארעמ'הער צינקייט און
 פרידען פאן נאטט אינזער פאטער, און דעם העררן ישוע המשיח
 אינזער העלפער. דעריבער האב איך דיר געלאזען אין קרעטא, 5
 כדי ואלסט, וואס עס איז נאך איבעריג ריכטיג אויספיהרען, און
 ואלסט שטעלען עלסטע אין יעדער שטאדט, וויא איך האב דיר
 בעפעהלען. ווען אויף איינעם איז קיין קלאגע נישט דא. איין מאן 6
 פאן איין ווייב, האט גלויביגע קינדער, וועלכען מען קען נישט פאר-
 ווארפען. דאס ער פיהרט איין לייכטזיניגען און איין אינגאשטענדיגען
 לעבען. דען דער בישאפ (עלסטע) פאן דער געמיינדע דארף 7
 ויין אן איין פעהלער, וויא נאטטעס הויז-פארוארנער, וועלכער
 מ'הוט נישט נאך ויין אייגענעם ווילען, קיין בעס'ן, קיין טריינקער,

8 קיין שלענער, קיין פראצענטניק, נור דער ווער עס איז איין מכנים
אורח, איין בעל מדות טובות, איין גערעכטער, איין אייני-
9 געהאלטענער, איין הייליגער איין ויטמואמער (צנוע), ער זאל
פעסט האלטען דעם ריכטיג געלערענטען און בעגלויפטען ווארט,
בדי ער זאל ויין אין שטאנד אין דער גוטער לעהרע אזוי גוט וויא
צו פארהיטען, אזוי אויך דיא, וועלכע וויינען דאנענען צו דערנוויינען.
10 דען עס זענען דא פיל וואס געבען ויך ניט אונטער: וואס רעדען
ליידיגע דבורים און פיהרען מענשען אראב, דאס רוב איז פאן
11 דיא געמילטע, וואס מען דארף ווי דעם מויל פארשטאפען, ווי
פארדארבען פיל היינער דורך דעם, וואס ווי לערנען דאס וואס
12 עס איז ניט רעכט, פאר שענדליכע בעלוינונג, האט דאך ווייטער
איין אייגענער נביא געזאגט: דיא קרעטער וויינען פאן שטענדיג אן
13 לינגער, ביידע חיות, און פוילע בייכער, דינע עדות וויינען אמת,
און דעריבער זאלסט דוא ווי שטארק שטראפען, בדי ווי זאלען
14 געוונד נוערען אין דער אמונה, און זאלען ויך ניט אריינגלאזען אין
דיא אידעשע פאבעלן (הגדות), און דיא בעפעהלע פאן מענשען
15 וואס זענען אבגעקעהרט פאן דעם אמת, אלדינג איז ריין פאר
דיא ריינע, אבער פאר דיא וואס זענען טמא און צו דיא וואס
האבען ניט קיין אמונה, איז קיין ריינע נאך ניט דא, ווייל ויער
16 וינען און געוויסען זענען טמא געווארען, ווי זאנען מיר קענען זאמט,
אבער דורך ויערע מעשים לייקענען ווי אין איהם: דען ווי זענען
אונגוירדיגע און ווידערשפעניגע און מווינען ניט צו קיין גוטען ווערק.
ב דוא אבער רעד וויא עס פאסט פאר דער גוטער לעהרע.
2 דאס דיא עלסטע זאלען ויין ניקטער אין גייסט, בבבודע, אייני-
געהאלטען, געוונד אין דעם גלויבען, אין ליבע און אין סבולנות.
3 און אויך אזוי דיא אלטע ווייבער זאלען ויך אויפפיהרען וויא עס
פאסט פאר הייליגע, ווי זאלען ניט ויין קיין רבילות טרייבערעקעס,
און ניט איבערגעגעבען צו וויין טרינקען, נור זאלען לערנען גוטעס.
4 בדי ווי זאלען לערנען דיא יונגע פרויען דורך גוטע מדות צו ליבען
5 ויערע מאנען און ויערע קינדער, און צו ויין צנועות און ריינע,
אכטונג צו געבען אויף ויערע היינער, און צו ויין גוט און אונטער-
געגעבען צו ויערע מאנען, בדי זאמטעם ווארט זאל ניט געלעסטערט

טיטוס ב ג

6 ווערען. אזוי זאלסט דוא פארזאגן דיא יונגע לייט, דאס זיי זאלען
 7 איינגעהאלטען זיין. און אין אלדינג ווייז דוא ניד פאר איין ביישפיל
 8 אין מעשים טובים, מיט איין אונפערדאדענע לעהרע און מיט
 9 אמת'ע ערליכקייט. און מיט דעם געוונדען ווארט וואס איז אן
 10 פעהלער, כדי דער פיינד זאל פארשעמט ווערען, און זאל נישט
 11 געפינען עמוואס צו רעדען אויף אייך שלעכטעס. דיא קנעכט
 12 זאלען ניד אונטערגעבען צו ווערען הערן, און זאלען זיי געקעלען
 13 זיין אין אלץ, און נישט אפגעשטערן. נישט געבענען, נור צו ווייזען
 14 אלערליי ריזע געמיינקייט, כדי זיי זאלען צירען אין אלע זאכען
 15 דיא לערנינג פאן נאטט אונזער העלפער. דען נאטטעס נאך האט
 16 ערשיינט צו העלפען אלע מענשען. און צו לערנען אונז, דאס מיר
 17 זאלען פאר אונזירדיגען וואס עס איז אונזערעכט און דיא תאוות פאן
 18 דער וועלט, און אויפצופיהרען ניד אין דער וועלט מיט צניעות,
 19 מיט גערעכטיגקייט און פרוימקייט. און צו ווארטען אויף דער
 20 גליקליכער האפענונג, און אויף דער דערשיינונג פאן דער הערן
 21 ליכטיג פאן אונזער גרויסען נאטט און העלפער ושוע המשיח.
 22 וועלכער האט ניד אליין געגעבען פאר אונז, ער זאל אונז אויס
 23 לייזען פאן אלע אונזערעכטיגקייט, און זאל פאר ניד ריין מאכען
 24 איין פאלק, וועלכעס עס זאל זיין אייגענעם זיין וואס איז פלייסיג
 25 אין מעשים טובים, דיעס זאלסט דוא רעדען, פארזאגן און
 26 שטראפען מיט אלער קראפט; און לאז ניד קיינער נישט מבזה זיין.
 27 דערמאן זיי, דאס זיי זאלען ניד אונטערשטענען מאכען צו דיא
 28 פירשטען און געוועלטיגע, און אנגעברייט צו זיין צו יעדער גוטע
 29 ווערק. לאזען זיי קיינעם נישט לעסטערן, דערווייטערן ניד פאן קריג,
 30 נאכגעבען און זיין פריינדליך אנטקעגען יעדען מענשען. דען מיר
 31 זענען פריהער אויך געווען אונפערשטענדיגע, קיינעם נישט געפאלגט,
 32 אין מעות, און תאוות געליבט, געלעבט אין רשעות און קנאה,
 33 פארזאכטעט פאן אלעמען און איינאנדער פיינד געהאט, אבער דיא
 34 גוטקייט און דיא מענטשענפריינדליכקייט נאטטעס אונזער העלפער
 35 האבען ניד געוויזען; נישט מחמת דיא גערעכטע מעשים וואס מיר
 36 האבען געטאן, נור דורך זיין דערבארעמען, האט ער אונז מציל
 37 געווען דורך דער טבילה פאן דער צווייטער געבורט און דאס

6 פֿענייאונג פֿאן דעם רוח הקדש, וועלכע ער האט אויף אונז געהער
 7 פֿיל אויסגעקאסען דורך ישוע המשיח אונזער העלפער. כְּדִי מִיר
 זאלען גערעכט ווערען דורך זיין גנאד, און מיר זאלען ירשענען נאך
 8 דער האפענונג דאס געווינע לעבען. אָמֵת אִיז דער וואָרט: און
 דעריבער ווירט איד, דאס דוא זאלסט פֿעסטע פֿענווינע געבען,
 כְּדִי דִיא גלויביגע אין גאט זאלען פֿלייסן ויך עוסק זיין אין
 מעשים טובים, דען דאס איז גוט און גיאלאך פאר דיא מענטשען.
 9 אָבער דוא זאלסט אויסמיידען נאדישע חקירות, און פֿאן סדר־
 יחוס־בריה, און פֿאן קריג און מחלוקת ווענען דיא גענעטצע,
 מחמת עס איז אין זיי נישט דא קיין נוצען, און בריינגען צו נישט.
 10 איין עקטירער (גלויבט אנדערס) מייד אויס, ווען ער איז שוין איין
 11 מאל און צוויי מאל איבער געווינען געווארען. ער איז דורך ויך אליין
 12 גע'משפט. ווען איד וועל צו דיר שיקען ארטעמאן אדער
 מיכיקוס, אייל דרך צו קומען צו מיר קיין ניקאפאליס, דען איד
 13 האב בעשלאסען צו בלייבען דארטען איבער ווינטער. פארטונ
 אָב זענא'ן דעם בעל תורה, און אפולוס, אזוי דאס עס זאל זיין
 14 אויפֿען וועג נאר נישט פֿעהלען. לאזען דיא לייט פֿאן אונזער געמיינדע
 אויך ויך לערנען עוסק זיין אין גוטע מעשים, מיט צו העלפען ביי
 15 יעדער נויט, כְּדִי זיי זאלען נישט זיין אן פֿרוכט. אלע וואס זענען מיט מיר
 געריסען דרך. געריס אלעמען וואס ליבען אונז אין דעם גלויבען.
 דִיא גנאד זאל זיין מיט אייך אלעמען! אָמֵן.

דער בריף צו פילעמאן

א פֿולוס דער געפאנגענער פֿאן דעם משיח ישוע, און דער ברידער
 טימאטעאס צו דעם געליבטען פֿילעמאן אונזער מיטארבייטער
 2 און צו דער געליבטער אפפאדא, און צו ארכיפּוס, אונזער חבר אין
 אונזרע מלחמות, און צו דער געמיינדע וואס איז אין דיין הויז.

פילעמאן א

3 נאך צו אייך און פרידען פאן נאטט אינגער פאטער, און אינגער
 4 העררן ישוע המשיח. איך דאנק מיין נאטט תמיד ווען איך דערמאן
 5 דיך אין מיינע תפלות. ווייל איך האב געהערט פאן דיין ליבע
 6 און דיין אמונה וואס זענען אין דיר צו אינגערן העררן ישוע און צו
 7 אלע הייליגע. כדי דיין אמונה, וועלכע איז אויך אינגערע, זאל גע-
 8 שטארקט ווערען דורך דער וויסענשאפט פאן אלעס גוטעס, וואס
 9 איהר האט אין דעם משיח ישוע. אבער מיר האבען גרוס פרייד
 10 און נחמה אין דיין ליבע, מחמת דורך דיר, ברודער, זענען דיא
 11 הערצער פאן דיא קדושים דערקוויקט געווארען. דעריבער, ה'גם
 12 איך האב גרויסע רעכט אין דעם משיח איך זאל אויף דיר בע-
 13 פעהלען צו טאן וואס מען דארף. דאך וויל איך דיך ליבער בעטען
 14 וועגען דער ליבע, איך פולוס דער אלטער און יעצט אויך איין
 15 געפאנגענער פאן ישוע המשיח. איך בעט דיך פאר מיין זאהן
 16 אגסימוס, וועלכען איך האב געפארען אין מיין געפאנגענשאפט.
 17 וועלכער איז דיר פריהער ניט גיצלאך געווען, יעצט אבער איז ער
 18 דיר, און אויך מיר גיצלאך. און איך האב איהם דיר ווידער געשיקט.
 19 ווי איהם מקבל ער איז וויא מיין הארץ. איך האב איהם געוואלט
 20 האלטען ביי מיר, ער זאל מיך בעדינגען אויף דיין ארט אין דיא
 21 קייטען פאן דעם געוואנגעליים. נור איך האב ניט געוואלט טאן
 22 עטוואס אן דיין ווילען, כדי דיין טובה זאל ניט ווין איין גענויסטע,
 23 נור פרייוויליג. דען טאמער איז ער פאן דיר אנוועק געגאנגען אויף
 24 איין קליינער צייט, כדי דוא זאלסט איהם אויף עוויג האבען. ניט
 25 וויא איין קנעכט, נור העכער פאן איין קנעכט, וויא איין געליבטער
 26 ברודער, בפרט מיר און נאך מעהר דיר, נאך דעם פלייש און אין
 27 דעם העררן. דעריבער, אויב דוא האלסט מיך פאר דיין חבר,
 28 אזוי ווי איהם מקבל, וויא מיך אליין. ווען ער האט דיך שארען
 29 געמאכט, אדער ער איז דיר עטוואס שולדיג רעכען דאס אויף מיין
 30 חשבון. איך פולוס האב דיר געשריבען מיט מיין האנד, איך
 31 וועל דיר געצאהלען; איך זאג ניט דאס דוא ביסט דיך אליין מיר
 שולדיג. אזוי, ברודער, פארגיז מיר הנאה צו האבען פאן דיר אין
 דעם העררן; דערקוויק מיין הארץ אין דעם העררן. איך בין
 גמוח אין דיר דאס דוא וועסט מיך צו הערען, און דעריבער האב

אײַך דיר געשריבען און ווייס, דאס דוא וועסט נאך מעהר זאן וויא
 פיל אײַך האב דיר געזאגט. דער ביי, גרייט צו פאר מיר אײַן ²²
 אכסניא, דען אײַך האב דאס אײַך וועל אײַך געשענקט ווערען דורך
 אײַערע תפלות. עס געריסען דײַך עפאפראם, וועלכער איז מיט ²³
 מיר געפאנגען אין דעם משיח ישוע, מרקוס, אריסטארכוס, דעמאס ²⁴
 און לוקאס מיינע מיט-העלפערס. דיא גנאד פאן אונזערען העררן ²⁵
 ישוע המשיח זאל זיין מיט אײַער גייסט! אמן.

דער בריף צו דיא העברייער (אידען)

א נאטט, וועלכער האט פארצייטען פיל מאל און אויף פילערליי
 אופנים גערעט צו דיא עלטערן דורך דיא גביאים. האט אין דײַנע ²
 לעצטע טעג גערעט צו אונז דורך דעם זאכן, וועלכען ער האט גע-
 שטעלט פאר אײַן יורש פאן אלעמען און דורך וועלכען ער האט ³
 אויך דיא וועלטען געמאכט. וועלכער איז געווען דער גלאנץ פאן
 דעם כבוד און דאס געשטאלט פאן זיין דא-זיין און האט אלדרינג ⁴
 געמראנען דורך דעם ווארט פאן זיין קראפט, האט דורך זיך גע-
 רייניגט אונזערע זינד און זיך געזעצט צו דער רעכטער האנד פאן ⁵
 דער גרויזאך אין דער הויך. און איז אזוי פיל מאל בעסער געווען
 פאן מלאכים, וויא פיל אײַן העכערען נאמען פאן זיי ער האט ⁶
 געײַרשעט. ווייל וועמען פאן דיא מלאכים האט נאטט געזאגט:
 דוא ביסט מײַן זאכן, היינט האב אײַך דײַך געבארען? און ווידער:
 אײַך וועל איהם זיין אײַן פאטער און ער וועט מיר זיין אײַן זאכן?
 ווידער ווען ער ברענגט ארײַן דעם כבוד אין דער וועלט זאגט ער:
 און עס זאלען זיך צו איהם בוקען אלע מלאכים פאן נאטט. און ⁷
 ווענען דיא מלאכים איז געזאגט געווארען: ער מאכט זיינע מלאכים
 צו גייסטער און זיינע דינער צו אײַן פלאם פייער. אבער צום זאכן:
 זיין שטודל, נאטט, איז פאן עוויגקייט צו עוויגקייט און דיא רויט ⁸
 פאן זיין מלוכה איז דיא רויט פאן גערעכטיגקייט. דוא האסט ליב ⁹

העברייער א ב

- געהאט אמת און פיינד געהאט אונזעכט, דאריבער האט דין גאט
 געזאלבט מיט אייל פאן פרייד (שמן ששון) מעהר פאן דיינע
 10 חברים. און: דוא הערר, האסט צום אנפאנג געגרינדעט דא ערד
 און דא הימלען זענען דא ווערק פאן דיינע הענד. ווי וועלען פער-
 11 לארען ווערען, אבער דא בלייבסט און; ווי אלע וועלען אלט ווערען
 וויא איין קלייד. און וויא איין מלבוש וועסט דוא ווי פערבייטען
 12 און ווי וועלען פערבייטען ווערען; אבער דא ביסט דער זעלביגער,
 און דיינע יאהרען וועלען ויך ניט ענדען. וועמען פאן דא מלאכים
 13 האט גאט געזאגט: זען ויך צו מיין רעכטער האנד, ביז איך וועל
 דיינע שונאים אנדערלעגען פאר איין באנקעל צו דיינע פיס?
 14 זענען ווי דען ניט אלע גייסטער-דינער, וואס ווערען געשיקט צו
 דינען דיזע, וועלכע דארפן נישטענען דא ישועה?
 דאריבער דארפן מיר ויך פעסטער האלטען אן דעם וואס ב
 מיר האבען געהערט, כדי מיר זאלען דערפון ניט אבפאלען. ווייל
 2 ווען דאס ווארט, וואס איז דורך דא מלאכים גערעט געווארען,
 איז פעסט געווען און יעדע עבירה אדער ניט געהארבאמקייט האט
 געקומען איין גערעכטען בעצאהלונג. וויא אזוי זאלען מיר אנט-
 3 לויפען און ניט אכטונג געבען אויף אזוי איין הילף? וועלכע דער
 הערר האט צום אנפאנג אנגעזאגט און וואס איז צו אונז געקומען
 דורך דא, וועלכע האבען ויא געהערט. ווען גאט האט דארויף
 4 עדות געזאגט דורך צייכען און וואונדער און פערשידענע גבורות
 און אויסטהיילונג פאן דעם רוח הקדש נאך ווין ווילען. ווייל ניט
 5 קיין מלאכים האט גאט אונטערטועניג געמאכט דא קומענדיגע
 וועלט, פאן וועלכע מיר רעדען; נור איינער האט אויף איין ארט
 6 עדות געזאגט: וואס איז דער מענש, דאס דא זאלסט איהם גע-
 דענקען, אדער דער בן אדם, דא זאלסט איהם אכטען? איין
 7 קורצע צייט האסט דא איהם נידריגער געמאכט פאן דא מלאכים.
 דא האסט איהם געקרייגט מיט העררליכקייט און גבור און גע-
 8 שטעלט איבער דא ווערקע פאן דיינע הענד. אלץ האסט דא
 אונטערטועניג געמאכט צו ווינע פיס. און דעם וואס ער האט
 איהם אלדיג אונטערטועניג געמאכט האט ער קיין וואך ניט איבער-
 געלאזען עס זאל איהם ניט אונטערטועניג ווין. יעצט אבער זעהען

- 9 מיר נאך ניט דאס אלדינג זאל איהם ויין אונטערטעניג. אבער
מיר זעהען, דאס ישוע, וועלכער איז איין קורצע צייט דער-
נידעריגט פאן דיא מלאכים דורך ויין ליידען פאן דעם טויט, איז
געקרוינט מיט העררליכקייט און פֿבוד, כדי ער זאל דורך דאממעס
10 גאד פאר יעדערען מענשען פארזוכען דעם טויט. ווייל עס האט
בעדארפט דער, וואס אלץ איז פאר איהם און אלדינג איז פאן
איהם, ווען ער האט פיל געבראכט צו העררליכקייט, דורך ליידען
אויסצופיהרען (משלים ויין) דעם פיהרער פאן וייער הייליג.
11 ווייל דער וואס הייליגט און דיא, וועלכע ווערען געהייליגט זענען
אלע פאן איינעם; דעריבער שעמט ער זיך ניט ווי אנצורופען
12 ברידער און זאגט: איך וועל דיין נאמען אנאנען מינע ברידער,
13 און אין מיטען דער געמיינדע וועל איך זיך לויבען. און ווידער:
איך וועל האפען אויף איהם. און ווידער: זעה, דא בין איך און
14 דיא קינדער, וועלכע נאמט האט מיר געגעבען. און אזוי וויא
קינדער האבען איין חלק אין פלייש און בלוט, אזוי האט ער איין
טהייל גענומען, כדי דורך דעם טויט אונזע צוגעדמען דיא קראפט ביי
דעם וואס האט דיא מאכט פאן דעם טויט, דאס הייסט בייא דעם
15 שטן. און מציל צו ויין דיוע, וועלכע דורך דעם שרעק פאן טויט
16 זענען ווי דאס גאנצע לעבען אין קנעקטשאפט געווען. ווייל ניט
מלאכים נעמט ער אן, נור ער נעמט אן אברהם'ס נאמען (זעה).
17 דעריבער האט ער בעדארפט אין אלדינג גלייך ויין צו דיא ברידער,
די צו ויין איין פארעמעהענדיגער און געטרייער בהן גדול פאר
18 נאמט און זאל מכפר ויין דיא זינד פאן דעם פאלק. ווייל וויא ער
האט אליין געליטען ווען ער איז געפרובט געווארען, אזוי קען ער
העלפען דיא, וועלכע ווערען געפרובט.
- ג דעריבער, הייליגע ברידער, חברים צום הימעלשען פערנף,
אכטעט אויף דעם שליח און בהן גדול פאן אונזער בעקענטענעם,
2 ישוע המשיח, וואס איז בעגלייבט צו דעם וואס האט איהם
3 געשטעלט אזוי וויא משה אין ויין גאנצען הויז. ווייל ער איז ווערט
איין גרעסערען פֿבוד פאן משה, מיט וויא פיל דער, וועלכער
4 האט דאס הויז געבויט האט מעהר פֿבוד פאן דאס הויז. ווייל
יעדעס הויז ווערט פאן וועמען געבויט; דער אבער וואס בויט

העברייער ג ד

אַלדינג איז נאָמט. און משה איז בעגלויבט געווען אין ויין גאנצעם
 הויז וויא איין דינער צום עדות דערויף, וואס עס זאל אָננעמאָנע
 ווערען; משיח אָבער איז וויא איין זאָהן אין ויין הויז; דאס הויז
 זענען מיר, ווען מיר האלטען פֿעסט ביז צום ענדע דיא פֿערטרייאונג
 און דעם שבת פֿאַן דער האפֿענונג. דאריבער, וויא דער רוח
 הקדש זאָנט: אז איהר וועט היינט ויין קול צוהערען, זאלט איהר
 נישט הארט מאַכען אייערע הערצער וויא אין דעם קריג, אין דעם
 מאָג פֿאַן דעם פֿרוכונג אין דער מדבר. וויא אייערע עלטערן האָבען
 מיך געפֿרובט; ווי האָבען מיך געפֿרובט און האָבען מיינע
 ווערקע געזעהען פֿירציג יאהר. דעריבער האב איך געצארענט
 אויף דעם דור און האב געזאָנט: ווי זענען אלע צייט פֿערפֿיהרט
 אין וויערען הארצען, ווי האָבען מיינע ווענען נישט דערקענט. אזוי
 האב איך געשווארען אין מיין צארען, ווי זאלען צו מיין מנוחה נישט
 אריינקומען. זעהט ברודער, קיינער פון אייך זאל נישט האָבען קיין
 בעזעס און אינגלייביגעס הארץ, כדי איהר זאלט נישט אָבשטעלען
 פֿאַן דעם לעבעדיגען נאָמט. נור וואָנט איינער דעם אנדערן
 יעדען מאָג, ביז וואָנען מען קען זאָנען היינט, כדי קיינער פֿאַן אייך
 זאל נישט הארט ווערען דורך דיא פֿערפֿיהרונג פֿאַן דער ויגד. ווייל
 מיר זענען געווארען חברים צום משיח, ווען מיר פֿעסט האלטען
 דעם אָנפאנג פֿאַן אינזערען בטחון ביז צום ענדע. ווייל עס איז
 געזאָנט: היינט ווען איהר וועט ויין קול צוהערען, זאלט איהר אייערע
 הערצער נישט הארט מאַכען וויא אין דעם קריג. ווייל עטלעכע,
 וועלכע האָבען געהערט, האָבען זיך געקרינט; אָבער נישט אלע,
 וועלכע זענען מיט משה אַרויסגעגאנגען פֿאַן מצרים. אויף וועמען
 האט ער דאך געצארענט פֿירציג יאהר? נישט אויף דיא, וועלכע
 האָבען געוויינט און וואס וויערע לייפֿער זענען געפאלען אין דער
 מדבר? אָנטקענען וועלכע האט ער געשווארען, דאס ווי וועלען
 צו ויין מנוחה נישט קומען, ווען נישט זענען דיא ווידערשפּעניגע? אזוי
 זעהען מיר, דאס ווי האָבען נישט געקענט אריינקומען ווענען אונז
 גלייבֿיקייט.

דעריבער זאָנען מיר מורא האָבען ווען עס בלייבט נאך איבער ד
 דיא הבטחה אריינקומען צו ויין מנוחה, דאס קיינער פֿאַן אייך

2 זאל ניט פארואמען. ווייל אויך אינז האט מען דיא בשורה טובה
אנגעזאגט אזוי וויא יענע; אבער עס האט זיי ניט גענוצט דאס ווארט
3 וואס זיי האבען געהערט אן גלויבען. דען צו דער מנוחה קומען
מיר גלייביגע אזוי וויא ער האט געזאגט: איך האב געשווארען אין
מיין צארן איהר ואלט ניט קומען צו מיין מנוחה; וויא אויך זיינע
מעשים זענען פאלענדעט געווען צום אנפאנג פאן דער גרינדונג
4 פאן דער וועלט. ווייל עס ווערט אויף איין ארט געזאגט: וועגען
דעם זיבענטען טאג: און נאכט האט גערוהט דעם זיבענטען טאג
5 פאן אלע זיינע ווערקע. און דא ווידער: זיי זאלען ניט קומען צו
6 מיין מנוחה. נון אזוי וויא אזעלכע דארפען נאך אריינקומען און
דיא, וועלכע מען האט פריהער אנגעזאגט, זענען ניט אריינגעקומען
7 וועגען ניט געהארבזאמקייט. אזוי בעשטימט ער נאך איין טאג
היינט, ווען ער זאגט דורך דודן, נאך אזוי איין לאנגער צייט, וויא
עס איז אויבען געזאגט געווארען: היינט, ווען איהר וועט זיין קול צו
8 הערען מאכט אייערע הערצער ניט הארט. ווייל ווען יהושע (בן-
נון) וואלט זיי געגעבען דיא מנוחה, וואלט נאך דעם ניט געזאגט
9 געווארען וועגען איין אנדערען טאג. דעריבער איז נאך איבער-
10 געבליבען איין שבת פאר דעם פאלק פאן נאכט. ווייל ווער עס
איז אריינגעקומען אין זיין מנוחה, דער האט אליין אויך גערוהט
11 פאן זיינע מעשים, אזוי וויא נאכט פאן זיינע. דעריבער לאזען מיר
מראכטען, אין יענער רוהע אריינצוקומען, כדי קיינער זאל ניט,
12 נאך יענעם ביישפיל, אריינפאלען אין ניט געהארבזאמקייט. ווייל
דאס ווארט פאן נאכט איז לעבעדיג און קרעפטיג און שארפער
פאן איין צוויישינדיגען שווערד: עס דערנרייכט ביז צום אָבד
טהיילונג פאן דער וועלט און דעם גייסט, דיא גלידער און דעם
13 מארך, און משפט דיא געדאנקען און זינען פאן הארצען. און עס
איז ניטא קיין בעשעפענעס, וואס זאל פאן איהם פארבארגען זיין,
נור אלץ איז אנפלעקט און אפען פאר זיינע אויגען, פאן דעם פאן
14 וועלכע מיר רעדען. דעריבער ווען מיר האבען, איין ראש בהן
גדול, וואס איז אין הימעל ארויפגעזאגט, ישוע דער זאון נאכטעם,
15 אזוי לאזען מיר פעסט האלטען אן אונזער בעקענטענים. ווייל מיר
האבען ניט אזוי איין בהן גדול, וועלכער קאן ניט מיט פיהלען מיט

העברייער ד ה

- אונזערע שוואכקייטען, נור אַזעלכען, וואס איז אין אַלץ געפרובט
 געווארען, גלייך וויא מיר, אבער אן וינד. דעריבער לאזען מיר ¹⁶
 מיט בַּמְחוץ, צושטעמען צום טהראן פאן דער גאד, כדי מיר זאלען
 מקבל זיין דערבארעמונג, און זאלען געפינען גאד אין דער צייט,
 ווען מיר וועלען נויטיג האבען הילף.
 ווייל יעדער כּהן גדול, וועלכער איז פאן מענשען גענומען ^ה
 געווארען, ווערט געשטעלט פאר מענשען נאכט צו דינען, מקריב
 צו זיין מנחות און קרבנות פאר וינד. ער קען רעכט מיהלען מיט ²
 אונזיקטענדע און פערפיהרטע, ווייל ער איז אליין ארומגערינגעלט
 מיט שוואכקייטען. און דער פאר מוז ער פאר דעם פאלק וויא ³
 אויך פאר זיך מקריב זיין פאר דיא וינד. און קיינער קען זיך אליין ⁴
 דעם כבוד ניט געהענען, נור דער וואס איז פאן נאכט גערופען, אזוי
 וויא אהרון. אזוי האט אויך משיח אליין זיך ניט גענומען דעם ⁵
 כבוד צו זיין איין כּהן גדול, נור דער, וועלכער האט איהם געזאגט:
 דוא ביסט מיין זאחן, היינט האב איך דיך געבארען. אזוי וויא איך ⁶
 האב עס אויך אויף איין אנדערען ארט געזאגט: דוא ביסט איין כּהן
 אויף עוויג. נאך דער ארדנונג פאן מלכי צדק. ער האט אין דיא ⁷
 טעג פאן זיין פלייש מיט גרייסע געשריי און טרערען געבראכט
 תפלות און תחנונים צו דעם, וועלכער האט איהם געקענט מציל
 זיין פאן דעם טויט, און איז אויך דערהערט געווארען פאר זיין
 יראת שמים. ער איז אפילו איין זאחן געווען, נור דאך האט ער ⁸
 זיך געוועהנט דורך יסורים צו געהארבען. און ווען ער איז פאל- ⁹
 קאמען (נשלים) געווארען, איז ער געווארען פאר אלעמען, וועלכע
 געהארבען איהם דיא סבה פאן איין עוויגע הילף. ווייל ער איז ¹⁰
 פאן נאכט גערופען געווארען איין כּהן גדול נאך דער ארדנונג
 פאן מלכי צדק. וועגען דעם וואלטען מיר בעדארפט פיל רעדען, ¹¹
 נור עס איז שווער צו דערקלערען, ווייל איהר זענט געווארען
 שווער צום הערען. ווייל נאך דער צייט נאך וואלט איהר בער ¹²
 דארפט זיין לעהרער, נור איהר בעדארפט, דאס מען זאל אייך
 ווידער לעהרנען דעם אנפאנג פאן דיא עקרים פאן נאכטעס רעה,
 און האט דערצו געבראכט, דאס איהר האט געטיג מילך אנשטאט
 פעסטע שפייזען. יעדער, וועלכער וועהרט דערנעהרט פאן מילך, ¹³

- פֿערשטעהט ניט דעם ווארט פֿאן גערעכטֿגקייט, ווייל ער איז
 14 איין קינד. פֿעקטע שפייזע אָבער איז פֿאר פֿאלקאמענע (שלמים).
 וועמעס געפיהל עס איז דורך געוועהנהייט געלעהרענט צו אונטער-
 שיידען צווישען גוטעס און בעזעס.
- 1 דעריבער לאזען מיר איבערלאזען דעם אנפאנג פֿאן דער
 לעהרע פֿאן דעם משיח, און ויד דערהויבען צו דער פֿאלקאמענהייט
 (שלמות); מיר זאלען ניט נאך איין מאל לעגען איין וסוד צו תשובה
 2 פֿאן מויטע מעשים, פֿאן דער אַמנה אין גאט. צו דער לעהרע
 פֿאן טבילות און פֿאן הענד ארויפֿלענגען, פֿאן תחית המתים און
 3 פֿאן דעם עוונגען משפט. איך דאס וועלען מיר טאן ווען גאט
 4 וועלען. ווייל עס איז ניט מיגלעך, דאס דיא, וועלכע זענען שאן
 אמאל דערלייבטעט געווארען און האבען פֿערוזכט דיא מתנה פֿאן
 הימל, און זיינען איינגעטיילט געווארען מיט דעם רוח הקדש.
 5 און האבען פֿערוזכט דאס גוטע ווארט פֿאן גאט און דיא קרעפטע
 6 פֿאן עולם הבא. און זענען אָנגעפאלען, זאל מען ווידער דערנייערען
 דורך תשובה, ווייל זיי האבען נאך איין מאל אין ויד אליין
 געקרייגט דעם זאכן פֿאן גאט און מאכען איהם צום געשפעט.
 7 דען דיא ערד, וואס טרינקט זיך אן פֿיל מאל פֿאן דעם רעגען,
 וועלכער געהט אויף איהר, און ברענגט ארויס נוצליכע פֿלאנצונגען
 פֿאר דיא, וועלכע בעארבייטען זיא, בעקומט דיא ברכה פֿאן גאט;
 8 דיא אָבער, וועלכע ברענגט ארויס דערנער און דיסטעלען, איז
 פֿארנווארפען און איז נאָהענט צו איין קללה, און צום ענדע ווערט
 9 זיא פֿארברענט. אָבער מיר האפֿפען וועגען איך, געליבטע, עמנואם
 בעסערעס, און דאס וואס געהערט צו אייער וועליגקייט (ישועה)
 10 זיינען מיר גענוים, ווען איך מיר רעדען אזוי. ווייל גאט איז ניט
 אונגערעכט, ער זאל פֿערגעסען אייער ווערק און דיא ארבייט פֿאן
 ליבע, וואס איהר האט געוויזען אין זיין נאמען מיט דעם וואס איהר
 11 האט בעדינט און דינט נאך דיא הייליגע. מיר ווינשען אָבער,
 דאס יעדערער פֿאן איך זאל אזוי איין גלייכען פֿלייס בעהאלטען,
 12 כדי צו בעווייזען דיא האפענונג ביז צום ענדע. כדי איהר זאלט
 ניט פֿיל ווערען, נור נאָגעהן נאך דיא, וועלכע ורשענען דיא
 13 הבטחה דורך גלויבען און געדולד (סבֿלנות). דען גאט האט

העברייער 11

אברהם'ען גענעבען דיא פארשפרעכונג און האט מיט זיך אליין
געשווארען, ווייל ער האט קיין העכערען ניט געהאט מיט איהם
צו שווערען. און האט געזאגט: בענשען וועל איך דיך בענשען און
14 מעהרען וועל איך דיך פארמעהרען. און ווען ער האט געווארט
15 מיט געדולד, האט ער בעקומען דיא הבטחה. מענשען שווערען
16 ביי איין העכערעם פאן זיי, און דיא שבועה מאכט איין ענדע פאן
אלע קריג און עס בלייבט דערביי פעסט צווישען זיי. דעריבער
17 האט אויך גאט, ווען ער האט געוואלט נאך מעהר בעווייזען דיא
ערבען פאן זיין הבטחה, דאס אומפערענדערליכקייט פאן זיין ווילען,
18 זיך בעדינט מיט איין שבועה. כדי מיר זאלען דורך צוויי אויג
פערענדערליכע זאכען, אין וועלכע גאט קען ניט לייקנען, זאלען
מיר האבען איין פעסטע נחמה, מיר, וועלכע זענען געלאפען און
האבען זיך געהאפט צו דער פאר אויג בעשטימטער האפענונג.
19 וועלכע איז פאר דער נשמה איין זיכערער און פעסטער אנקער
און גרייכט אינוועניג פאן דעם פרוכת, וואוהין עס איז אריינגעגאנגען
20 פאר אויג דער פאר-לייפער ישוע, וועלכער איז געווארען איין
כהן גדול אויף עוויג נאך דער ארדענונג פאן מלכי צדק.
ווייל דויער מלכי צדק, דער מלך פאן שלום, דער כהן פאן 1
דעם אויבערשטען גאט, וואס האט בענענענט אברהם'ען און
האט איהם געבענשט, ווען ער האט זיך אומגעקעהרט און איינ-
2 גענומען דיא מלכים; וועלכען אברהם האט אויך מעשר געגעבען
פאן אלץ, ערשטענס, ווערט ער ערקלערט, איין קעניג פאן
גערעכטיגקייט, און דער נאך אויך מלך פאן שלום, דאס הייסט,
3 איין קעניג פאן פרידען. אן איין פאטער, אן איין מוטער, אן איין
יחוס, וואס האט ניט קיין אנפאנג פאן טעג, ניט קיין ענדע פאן
דעם לעבען; ער איז גלייך צו גאטעס זאדן, און בלייבט איין כהן
4 אויף עוויג. זעהט, וויא גראס איז געווען דער, וועלכען דער
עלמערפאטער אברהם, האט געגעבען מעשר פאן זיין בעסטען
רויב! דיא וועלכע ווינען פאן דיא קינדער לויים, וועלכע האבען
5 מקבל געווען דיא כהונה, האבען איין געבאט צו געהמען נאך דעם
געזען מעשר פאן דעם פאלק, דאס הייסט, פאן זייערע ברידער,
ווען אויך זיי זענען ארויסגעקומען פאן אברהם'ס לענדען. אבער דער, 6

וועלכער איז ניט פאן וייער יחוס, האט בעקומען מעשר פאן
אברהם'ען, און האט געבענשט דעם, וועלכער האט געהאט דיא
7 ה'מחה. קיינער קען אפער ניט איינזענדען, דאס דער קלענערער
8 ווערט געבענשט פאן דעם גרעסערען. און דא געהען מעשר
שטערבליכע מענשען; דארט אפער דער, אויף וועלכען עס איז
9 עדות געזאגט, דאס ער לעבט. און אזוי צו זאגען, אפילו לוי, וואס
10 געהט מעשר, האט דורך אברהם'ן מעשר געגעבען, ווייל ער
איז נאך געווען אין דיא לענדען פאן דעם פאטער, ווען מלכי צדק
11 האט איהם געגעגענט. ווען עס וואלט נון געקענט איינע פאל-
קאמענהייט (שלמות) דערנרייכט ווערען דורך דער כהונה פאן
לוי, (ווייל מיט דעם איז פערבונדען דאס געזעץ פאן פאלק), צו
וואס וואלט נאך בעדארפט אויפשטעלען איין אנדערער כהן נאך
דער ארדענונג פאן מלכי צדק, און ויך ניט רופען נאך דער ארדענונג
12 פאן אהרן? דען מיט דער פערענדערונג פאן דער כהונה, איז עס
13 אויך נויטיג דיא תורה זאל פארענדערט ווערען. ווייל דער, אויף
וועמען דאס איז געזאגט געווארען, האט געהערט צו איין אנדערען
14 שבט, פאן וועלכען קיינער האט ניט געעהנט צום מזבח. דען עס
איז געקאנט, דאס אינער הערר איז ארויסגעקומען פאן דעם שבט
יהודה, פאן וועלכען משה האט נאר ניט געזאגט וועגען דער
15 כהונה. און דאס איז נאך קלערער, ווען, נאך דעם שטיינער וויא
16 מלכי צדק, שטעהט אויף איין אנדער כהן, וועלכער ניט נאך
דער תורה פאן דעם געבאט פאן פלייש געמאכט איז, נור נאך
17 דער קראפט פאן אן איין אויפהערליכען לעבען. ווייל עס איז
געווינען: דוא ביסט איין כהן אויף עוויג נאך דער ארדענונג פאן
18 מלכי צדק. דען דעריבער ווערט דאס פרייהערדיגע געבאט פטל,
19 ווייל עס איז צו שוואך און ניט גיצלאך געוועזען. (ווייל דאס געזעץ
האט נאר ניט פאלקאמען געמאכט;) און עס ווערט איינגעפיהרט
איין בעסערע האפענונג, דורך וועלכער מיר קומען נאעהנט צו
20 נאטט. און אזוי וויא דאס איז ניט געשעהען אן איין שבועה. דען
21 יענע ווינען געווארען כהנים אן איין שבועה, דויער אפער מיט איין
שבועה, דורך דעם וועלכער האט צו איהם געזאגט: דער הערר
האט געשווארען, און וועט קיין חרטה ניט האבען, דוא ביסט איין

העברייער 1 ח

- 22 כהן אויף עוויג נאך דער אָרדענונג פֿאַן מלכי צֶדֶק. איז ישוע
 23 געוואָרען דער ערב פֿאַן איין בעסערען בִּרְיָת (בונד). און יענע
 כהנים זיינען געווען פֿילע, ווייל זיי זענען דורך דעם מוילט נישט
 24 רעקלאָזען געוואָרען צו פֿערבלייבען. דויער אָבער, ווייל ער
 פֿערבלייבט אויף עוויג, האט ער אויך איין כּוֹנוּה, וועלכע פֿאַר-
 25 געהט נישט. דעריבער קען ער אויך שטענדיג רעטען דיא, וועלכע
 קומען דורך איהם צו נאָט, ווייל ער לעבט שטענדיג, כּדי ער
 26 זאל פֿאַר זיי בעטען. אזוי איין כּהן גדול דאַרף אויך ביי אונז
 זיין הייליג, אָן איין בעז, אָן איין פֿעחלער, אָנגעמיילט פֿאַן וינדער
 און העכער פֿאַן הימל. וועלכער האט נישט גיימיג אלע מאָג, וויא
 27 יענע כּהנים גדולים צו ברענגען קרבנות, פֿריהער פֿאַר וויערע וינד, און
 דערנאָך פֿאַר דיא וינד פֿאַן דעם פֿאַלק; ווייל ער האט עס איין
 מאל פֿאַר אלע מאל געטאָן, דערמיט וואס ער האט זיך אליין פֿאַר
 28 איין קרבן געברעכט. ווייל דיא תּוֹרָה מאַכט מענטשען פֿאַר
 כּהנים גדולים, וועלכע האָבען שוואַכקייטען, אָבער דאס וואָרט
 פֿאַן דער שבועה, וועלכעס איז נאך דער תּוֹרָה געקומען, האט
 געשטעלט דעם זאָהן, וועלכער איז פֿאַלקאָמען אויף עוויג.
 דער עיקר אָבער איז דויער זאך, איז דאס: מיר האָבען אזוי ח
 איין כּהן גדול, וועלכער זיצט צו דער רעכטער זייט פֿאַן דער
 גדולה אין דיא הימלען. און איז איין דינער פֿאַן דעם הייליגען
 2 און אַמְתָּען מִשְׁכָּן, וואס דער הערר האט אויפֿגעשטעלט, און נישט
 קיין מענש. דען יעדערער כּהן גדול איז געשטעלט דאָרויף, 3
 מקריב צו זיין מנחות און קרבנות, און דעריבער איז עס געשׂהיג
 4 דאס ער זאל אויך האָבען וואס מקריב צו זיין. ווען ער וואלט
 געווען אויף דער ערד, אזוי וואלט ער קיין כּהן נישט געווען, ווייל
 אַוועלכע כּהנים, וועלכע זענען מקריב נאך דער תּוֹרָה (על פי דין
 תּוֹרָה) מנחות, זענען פֿאַראַן. וועלכע דינען דיא נאָכפֿילדונג 5
 (נאָכמאכונג) און דעם שאַטען פֿאַן דאס וואס עס איז אין הימל,
 וויא עס איז געלעהרענט געוואָרען צו משה'ן ווען ער האט געדאַכט
 צו בויען דעם מִשְׁכָּן; זעה, איז געוואָרן, דא וואָלסט אַלץ מאַכען
 נאך דעם פֿאַרבילד, וועלכער איז דיר געוויזען געוואָרען אויף דעם
 6 פֿאַרג. יעצט אָבער האט ער בעקומען איין פֿיל בעסערען דינסט,

ווייל ער איז איין פערמיטלער (מליץ), פאן איין פיל בעסערען
 7 ברית (בונד), וועלכער בעשטעהט אויף בעסערע הבטחות. ווייל
 ווען דער ערשטער ברית וואלט געווען אן פעהלער, אזוי וואלט
 8 מען נישט געזוכט קיין ארט פאר איין אנדערען. נור דער נביא
 שטראפט זיי און זאגט: זעה, עס קומען טעג, זאגט דער הערר,
 ווען איך וועל שליסקען מיט בית ישראל און בית יהודה איין נייעם
 9 ברית (בונד). נישט וויא דעם ברית, וועלכען איך האב געשלאסען
 מיט זייערע עלטערן אין דעם טאג, ווען איך האב זיי גענומען ביי
 דער האנד, זיי ארויס צו פירערען פאן דעם לאנד מארים; ווייל
 זיי זענען נישט געבליבען ביי מיין ברית, און איך האב זיי פאר-
 10 ווארפען, זאגט דער הערר. ווייל דאס איז דער ברית וואס איך
 וועל שליסקען מיט בית ישראל נאך יענע טעג, זאגט דער הערר:
 איך וועל מיינע געזעצע אריינלעגען אין זייערע געדאנקען, און זיי
 אויפשטעלען אין זייער הארץ, און וועל זיי זיין איין נאט, און זיי
 11 וועלען זיין מיין פאלק, און זיי וועלען מעהר נישט לעהרנען, יעדערער
 זיין חבר און יעדערער זיין ברודער, און זאגען: לערען דעם העררן
 12 צו קענען; ווייל אלע פאן קליין ביז גרויס וועלען מיד קענען. ווייל
 איך וועל געדרייג זיין געגען זייערע אוינגערעכטיגקייטען, און זייערע
 13 זינד וועל איך מעהר נישט געדענקען. ווען ער זאגט "זייער ברית",
 אזוי האט ער דעם ערשטען פאר פערעלטערט דערקלערט;
 אבער וואס עס איז פאן לאנגע יאדערען און פערעלטערט, דאס
 איז נאךענט פארשוואונדען צו ווערען.

ט דער ערשטער (ברית) האט אפילו אויך געהאט געזעצע פאן
 2 נאטמעס דינסט און איין וועלטליכען מקדש. ווייל דער ערשטער
 משכן איז אזוי צוגעברייטעט געווארען, אינעוועניג זענען געווען דיא
 3 מנוחה, דער שלחן און דער לחם הפנים; און עס האט געהייסען
 קדש, הינטער דעם צווייטען פרוכת אבער איז געווען דער
 4 (צווייטער) משכן, וואס האט געהייסען קדש הקדשים. און האט
 געהאט איין גאלדענע פייער-פאן און דעם ארון הברית, וועלכער
 איז געווען בעדעקט מיט גאלד פאן אלע זייטען, און דערינען איז
 געוועזען איין גאלדענע פלי מיט מן, דער שטעקען פאן אהרון,
 5 וואס האט געבליהט און דיא לוחות הברית; און איבער זיי זענען

העברייער ט

- געווען דיא ברובים פאן העררליכקייט, וועלכע האבען מיט דעם
שאטען בעדעקט דעם פפורת, וועגען וועלכע זאכען מען קען יעצט
ניט איינציג ווייס רעדען. אזוי איז דיא צוברייטונג געוועזען. און ⁶
עס האבען דיא כהנים שטענדיג מתפלל געוועזען אין דעם ערשטען
משכן, ווען זייא האבען געטאן דיא עבודה. אין דעם אנדערן ⁷
אבער פלעגט נור אריינגעהן דער כהן גדול איין מאל אין יאהר,
ניט אן בלוט, וואס ער האט מקריב געווען פאר זיך און פאר דיא
שגגות פאן דעם פאלק. דערמיט בעווייזט דער רוח הקדש, דאס ⁸
דער וועג צום קדש תקדשים איז נאך ניט אפגען געווארען, וויא לאנג
עס שטעהט דער ערשטער משכן, וועלכער איז איין בילד פאן ⁹
דער יעצטיגער צייט, ווען מען ברענגט מנחות און זבחים, וועלכע
קענען ניט פאלקאמען מאכען אין געוויסען דעם, וואס איז ווי
מקריב, נור זענען בעשטימט געווען, אויף מאכלים און משקאות ¹⁰
און פערשידענע טבילות און אויסווייניגסטע הייליגקייט, וועלכע
זיינען געוועזען ארויפגעלעגט ביי איין צייט פאן פערפעסערונג.
דער משיח אבער, איז איין כהן גדול פאן גוטעס, וועלכע וועלען ¹¹
זיין (טובות העתידות), דורך איין גרעסערען און מעהר פאלקאמענעם
משכן, וואס איז ניט מיט הענד געמאכט, דאס הייסט, ניט פאן
דויער בעשעפענעם איז. אויך ניט מיט בלוט פאן ציגען און ¹²
קעלבער, נור מיט זיין אייגענעם בלוט, איז ער איין מאל פאר אלע
מאל אריינגעגאנגען אין דעם הייליגען ארט, און האט געפונען איין
עוויגע דערלעזונג. ווייל ווען דאס בלוט פאן אקסען און ציגען און ¹³
דיא אש פאן דער קוה, וועלכע ווערט געשפריצט אויף דעם אויך
ריינעם, מאכט עס הייליג און דאס פלייש ווערט ריין. וויא פיל ¹⁴
מעהר וועט דאס בלוט פאן דעם משיח, וועלכער האט זיך דורך
דעם עוויגען גייסט אן איין פעדלער מקריב געווען צו נאטט, אפ-
רייניגען אונזער געוויסען פאן טויטע מעשים, מיר זאלען דינען דעם ¹⁵
לעבענדיגען נאטט. און דאריבער איז ער דער פערמטלער
(מליץ) פאן איין גיטעם ברית, דורך זיין טויט, וועלכער איז
געווען איין אויסלייזונג פאן דיא זינד, וועלכע זענען געטאן געווארען
אין דעם ערשטען ברית, זאלען דיא געריפענע בעקומען דיא
הבטחה פאן דער עוויגער ירושה. ווייל וואו עס איז דא איין צוואה, ¹⁶

17 מוז אויך ויין דער מוים פאן דעם, וואס לאזט דיא צואה. ווייל איין
צואה ווערט פֿעקט (מקוים) דורך דעם מוים, ווען ניט האט עס
נאך ניט קיין מאכט, ווען עס לעבט נאך דער, וועלכער עס האט
18 עס געמאכט. דעריבער איז אויך דער ערשטער ברית געגרינדעט
19 געווארען ניט אן בלוט. ווייל, ווען משה האט אויסגעערעט אלע
געבאט נאך דעם געווען צום גאנצען פאלק, האט ער גענומען בלוט
פאן ציגען און פאן קעלכער, מיט וואסער און פורפור-וואל און
אזוב, און האט בעשפריצט וויא דעם ספר, אזוי אויך דאס גאנצע
20 פאלק, און האט געזאגט: דאס איז דאס בלוט פאן דעם ברית,
21 וואס גאט האט אייך געבאטען. אזוי אויך האט ער בעשפריצט
מיט בלוט דעם משכן און אלע כלים פאן דעם גאטעס דינסט.
22 און במעט אלדינג ווערט נאך דער תורה גערייניגט דורך בלוט;
23 און אן בלוטפערגיטען איז ניט דא קיין פערנעבונג. אזוי האבען
געמוזט דיא, וואס האבען דאס געשטאלט פאן דיא הימעלשע
ואבען גערייניגט ווערען; אבער פאר דיא הימעלשע ואבען אליין.
24 מוז עס בעסערע קרבנות ויין, וויא יענע ווינען געוועזען. ווייל דער
משיח איז ניט אריינגעגאנגען אין איין הייליגען ארט, וועלכער איז
מיט הענד געמאכט געווארען, נאך דעם געשטאלט פאן דעם אממתין,
נור אין הימעל אליין, כדי צו דערשיינען פאר גאטעס פנים פאר
25 אונז. און אויך ניט, ער זאל זיך אפט מקריב ויין, אזוי וויא דער
כהן גדול געהט אריין אין דעם הייליגען ארט יעדעס יאהר מיט
26 פֿרעמדע בלוט; דאמאלסט, וואלט ער בעדארפט אפטמאל ליידיען
צייט דער גרינדונג פאן דער וועלט. ער איז אבער איין מאל, צום
ענדע פאן דער וועלט, געקומען מבטל צו ויין דיא זינד דורך ויין
27 קרבן. און אזוי וויא מענטשען איז געשטעלט, איין מאל צו שטערבען,
28 און דערנאך דער משפט, אזוי האט אויך דער משיח, זיך איין
מאל געבראכט פאר איין קרבן, כדי אנועקציאנעהמען דיא זינד פאן
פילע. צום צווייטען מאל אבער וועט ער אן זינד דערשיינען צו
דיא וועלכע אויף איהם ווארטען, צום הילף.
י דען דיא תורה, וועלכע איז גור איין שאטען פאן דיא ואבען
וועלכע וועלען ויין, און ניט דאס געשטאלט, פאן דיא ואבען אליין,
קאן קיין מאל ניט מאכען דורך קרבנות, וועלכע מען ברענגט

העברייער י

שטענדיג אלע יאהר, פאלקאמען (שלם) דינע, וועלכע ווינען זיי
 מקריב. ווען ניט וואלט מען אויפגעהערט זיי צו ברענגען, ווייל²
 דיא וואס זענען מקריב דעם קרבן, ווען זיי זענען שוין איין מאל
 גערייניגט געווארען, וואלטען זיי מעהר ניט געוואוסט פאן איין
 זינד, אנשטאט דעם אבער ווערט זיי דורך דיא קרבנות דער³
 אנדענקען פאן דיא זינד אלע יאהר דערמאנט. ווייל עס איז ניט⁴
 מיגלאך, דאס דאס פלוט פון אקסען אין ציינען ואלען אוועקגעדעמען
 דיא זינד. דעריבער זאגט ער, ווען ער איז אריינגעקומען אין דער⁵
 וועלט: קיין זכתי, און קיין מנחה האסט דוא ניט געוואלט, נור איין
 לייב האסט דוא מיר אנגעגרייט. עולות און קרבן הטאות זענען⁶
 דיר ניט געפעלען. דאמאלסט האב איך געזאגט: זעה, איך קום⁷
 וויא עס שטעהט פאן מיר געשריבען אין דעם ספר, צו טאן דיין
 רצון, נאמט. פריהער האט ער געזאגט: דאס ניט קיין זכתיים,⁸
 מנחות, עולות און קרבנות פאר זינד, האסט דוא ניט געוואלט און
 זיי זענען דיר ניט געפעלען, וויא זיי ווערען נאך דער תורה גע-
 בראכט. און דערנאך האט ער געזאגט: זעה, איך קום צו טאן⁹
 דיין רצון, נאמט. איז ער מבטל דיא ערשטע, כדי אויפצושטעלען
 דיא אנדערע. נאך דינען רצון זענען מיר געהייליגט דורך דעם¹⁰
 וואס ישוע המשיח האט איין מאל פאר אלע מאל ויין לייב מקריב
 געווען. יעדער כהן שטעהט אלע טאג ביי דער עבודה און¹¹
 ברענגט אפטמאלס דינעלביגע קרבנות, וועלכע קענען קיין מאל
 ניט אוועקגעהמען דיא זינד, ער אבער, האט איין איינציגען קרבן¹²
 געבראכט פאר דיא זינד, אויף עוויג, און האט זיך געזעצט צו דער
 רעכטער האנד נאכטעם, און ווארט ווייטער, ביז זיינע פיינד וועלען¹³
 געלעגט ווערען פאר איין פוסגענקעל צו זיינע פיס. ווייל ער¹⁴
 האט מיט איין קרבן אויף עוויג פאלענדעט, דיא, וועלכע לאזען
 זיך הייליגען. און דער רוח הקדש זאגט אויך עדות אויף אונז.¹⁵
 דען נאכדעם וויא ער האט פריהער געזאגט: דאס איז דער ברית.¹⁶
 וועלכען איך וועל שליסען מיט זיי נאך זענע טעג. זאגט דער הערר:
 איך וועל מיינע געזעצע אין זייערע הערצער געבען, און אין זייערע¹⁷
 געדאנקען וועל איך זיי פערשרייבען. און זייער זינד און אומרעכט¹⁸
 וועל איך מעהר ניט געדענקען. וואו אבער עס איז דא פארנעבונג,

19 דארטען איז מעהר ניט דא קיין קורץ פאר דיא וינד. דעריבער
 פרידער. ווען מיר האבען דעם במחול אריינצוקומען אין דעם
 הייליגען ארט, דורך דעם בלוט פאן ישוע המשיח, דורך דעם
 20 גייען אין לעבענדיגען וועג, וועלכען ער האט אויפגעברייט דורך
 21 דעם פרוכת, דאס הייסט, דורך זיין פלייש, און מיר האבען איין
 22 ברוי געוואלט איבער נאטעם הייז, לאזען מיר צוטרעטען מיט איין
 אמת'ע הארץ, מיט איין גאנצען גלויבען, דורך דער בעשפריצונג
 ריין מאכען דיא הערצער פאן איין בענען געוויסען, און אבנאשען
 23 דעם לייב מיט ריינע וואסער, און פעסט האלטען דיא בעלעגטניס
 פאן דער האפענונג אינבעווענליך, ווייל דער איז געטריי, וועלכער
 24 האט מבטיח געווען, און לאזען מיר אכטונג געבען איינער אויף
 25 דעם אנדערן, חשק צו מאכען צו ליבע און מעשים טובים, און
 ניט פערלאזען אוינער פערזאמלונג, אזוי וויא אנדערע זענען ויך
 נאך, נור לאזען מיר ווארענען איינער דעם אנדערען, און נאך
 26 מעהר, ווייל מיר זעהען וויא דער טאג גענעהענט ויך. ווייל ווען
 מיר מוזווייליג וינדנען, דערנאך וויא מיר בעקומען דיא דער-
 קענטניס פאן דעם אמת, אזוי האבען מיר ניט מעהר קיין קורץ
 27 פאר דיא וינד, נור איין שרעקליכעם ווארטען אויף דעם משפט און
 28 איין העלישען פייער, וועלכער וועט פערברענען דיא גענער, ווען
 איינער איז עובר פאר צוויי אדער דריי ערות אויף תורת משה
 29 ווערט ער אהן רחמנות געטויטעט, וויא פיל איין ערנערען שטראף,
 מיינט איהר, וועט דער פערדינען, וועלכער טרעט מיט דיא פיס
 דעם בן אלהים, און האלט פאר אויגריין דאס בלוט פאן דעם
 ברית (בונד), דורך וועלכען ער איז געהייליגט, און לעסטערט
 30 דעם גייסט פאן גנאד? מיר קענען דעם וואס האט געזאגט: דיא
 נקמה איז מיינע, איך וועל בעצאהלען, זאגט דער הער, און
 31 ווידער: דער הערר וועט זיין פאלק משפט'ען, עס איז שרעקליך
 32 אריינצופאלען אין דיא הענד פאן דעם לעבענדיגען נאט. דער-
 מאנט איך אייערע פריהענדיגע טעג, ווען איהר זענט דערלייכט
 געווארען און האט אויסגעהאלטען איין גרויסע מלחמה פאן ליידען,
 33 פאלד זענט איהר אליין געווארען צו לייטשעשע געלעכטער דורך
 שאנדע און צרות, און פאלד זענט איהר אין איינעם מיט אנדערען

העברייער י יא

געוועזען, וועלכען עס איז אזוי גענאנגען. ווייל איהר האט אויך ³⁴
 מיט געליטען מיט מיר אין מיינע קייטען און האט מיט שמחה
 אויף זיך מקבל געווען דעם רויב פאן אייער פערמענען, ווייל
 איהר ווייסט, דאס איהר האט אין הימעל איין בעסערע און
 בלייביגערע האב. פארנווארפט ניט אייער בטחון, פאר וועלכען ³⁵
 איהר האט איין גרויסען שר. אבער געדולד איז אייך געטהיג. ³⁶
 כדי איהר זאלט טאן דעם רצון פאן גאט און בעקומען דאס,
 וואס עס איז אייך צוגעזאגט געווארען. ווייל איין קליינע וויילע, ³⁷
 און עס וועט קומען דער, וועלכער זאל קומען, און וועט ניט
 פערזאמען. דער צדיק אבער וועט לעבען דורך זיין אמונה. ³⁸
 ווער עס וועט אבער צוריקווייכען, דער וועט מיין זעלע ניט
 געפעלען. מיר זענען אבער ניט פאן דיא, וועלכע ווייכען צוריק ³⁹
 און ווערען פערלארען, נור פאן דיא, וועלכע גלויבען און זענען
 דיא נשמה מציל.

דער גלויבען אבער איז איין בטחון אויף דאס וואס מען האפט יא
 דארף, און איין דערנווייזונג פאן דאס, וואס מען זעהט ניט. דורך ²
 איהם האבען דיא אלטע עדות דערנווארפען. דורך דעם גלויבען ³
 דערקענען מיר, דאס דיא וועלכען זענען געמאכט געווארען דורך
 דעם ווארט פאן גאט, אזוי, דאס פאן דעם וואס מען זעהט ניט
 איז ארויסגעקומען דאס וואס מען זעהט. דורך דעם גלויבען האט ⁴
 ה' געבראכט גאט איין בעסערען קרבן פאן קין; דורך וועלכען
 ער האט עדות בעקומען, דאס ער איז גערעכט, ווייל גאט האט
 עדות געזאגט אויף זיין נאב; דורך איהם רעדט ער נאך אויך נאך
 זיין טויט. דורך דעם גלויבען איז חנוך אונעקגענומען געווארען, ⁵
 דאס ער האט דעם טויט ניט געזעהען; און ער איז ניט געפונען
 געווארען, ווייל גאט האט איהם אונעקגענומען, ווייל איידער ער
 איז אונעקגענומען געווארען האט ער עדות בעקומען, דאס ער איז
 גאט געפעלען. אבער אן גלויבען איז עס ניט מילאך גאט ⁶
 צו געפעלען, ווייל ווער עס וויל צו גאט קומען, דער מוז
 גלויבען, דאס ער איז (פאראן), און בעזאלט דיא, וועלכע וויכען
 איהם. דורך דעם גלויבען האט נח בעקומען איין נבואה ווענען ⁷
 דעם, וואס מען האט נאך ניט געזעהען, און האט זיך געפירקטעט

העברייער יא

רנו

און געבויט איין תיבה צו רעטען ניין הויז; דורך דעם האט ער
 דיא וועלט פערמישט און איז געווארען איין יורש פֿאַן דיא
 8 גערעכטיגקייט, וועלכע קומט פֿאַן דער אַמונה. דורך דעם גלויבען
 האט אברהם צוגעהערט דיא רופונג צו געהן אין דעם לאַנד,
 וועלכעס ער האט געוואלט ערבען, און איז געגאנגען, ניט וויסענדיג
 9 וואוהין ער געהט. דורך דעם גלויבען האט ער געוויינט אין דער
 לאַנד פֿאַן דער הבטחה, וויא אין דער פרעמד, און האט געוויינט
 אין געזעלטען מיט יצחק און יעקב, וועלכע האבען מיט איהם
 10 געערבט דינעלביגע הבטחה. ווייל ער האט געווארט אויף איין
 שטאט, מיט איין פעסטען גרונד, וועלכע נאטט איז איהר בוי-
 11 מיסטער און קינסטלער. דורך דעם גלויבען האט אויך שרה
 אליין געקומען בֿח מעוברת צו ווערען און האט געבארען ניט
 נאך איהר עלטער, ווייל זיא האט געדאכט, דאס ער איז געטריי
 12 דער וואס האט פארשפראכען. דעריבער איז פֿאַן איינעם, וואס
 איז וויא טויט געווען, געבארען געווארען אזוי פיל, וויא דיא
 שטערן אין הימעל און וויא עס איז אהן צאהל דיא נאמד ביים
 13 בארטען פֿאַן ים. דיעזע אלע זענען געשטארבען אין גלויבען און
 האבען ניט געקומען דיא הבטחה, און נור פֿאַן ווייטענס האבען
 זיי זיא געזעהען און מיט דעם געקענטענעם, דאס זיי זענען גרייס
 14 און תושבים אויף דער ערד; ווייל זיי האבען אזוי געזאגט, האבען
 15 זיי געוויזען, דאס זיי וועלען איין פאטערלאַנד. און ווען זיי וואלטען
 געמיינט דיא לאַנד, פֿאַן וועלכעס זיי זענען ארויסגעגאנגען, וואלטען
 16 זיי געהאט צייט זיך אויסצוקעהרען. נור זיי האבען געגעהרט
 איין געסערעס, דאס הייסט, איין הימעלשעס; דאריבער שטמט
 זיך נאטט ניט מיט זיי און רופט זיך אן זייער נאטט, ווייל ער
 17 האט זיי אנגעגרייט איין שטאדט. דורך דעם גלויבען האט
 אברהם, ווען ער איז געפרובט געווארען, געבראכט יצחקן פאר
 איין קרבן; און דער, וועלכער האט געהאט דיא הבטחה, האט
 18 מקריב געווען זיין איינציגען זאהן, פֿאַן וועלכען עס איז געזאגט
 19 געווארען: אין יצחקן וועט דיין נאמען גערופען ווערען. און האט
 געדאכט, דאס נאטט קען מעכטיג אויך פֿאַן טויט אויפֿוועקען,
 און דערפאר האט ער איהם ווידער געקומען פאר איין פֿארבילד.

העברייער יא

20 דורך דעם גלויבען האט יצחק געבענשט יעקב אין עשוין, פאן
 21 ואקען וועלכען וועלען ערשט ווין, דורך דעם גלויבען האט יעקב
 ביים שטארבען געבענשט ביידע קינדער יוסף'ס און האט ויך
 22 געבוקט צום שפיץ פאן ווין שטעקען, דורך דעם גלויבען האט
 יוסף, פארען טויט, געדאכט אן דעם אויסגאנג פאן דיא בני ישראל,
 23 און האט איין בעפעעהל געגעבען וועגען וויינע ביידער, דורך דעם
 גלויבען איז משה, ווען ער איז געבארען געווארען, דריי חדשים
 בעהאלטען געוועהן פאן וויינע עלטערן, ווייל זיי האבען געוועהען,
 דאס דאס קינד איז שוין, און האבען ניט מורא געהאט פאר דעם
 24 קעניגס בעפעעהל, דורך דעם גלויבען האט ויך משה, ווען ער
 איז גרויס געווארען, אפגענאנט צו הייסען דער זאהן פאן פרעה'ס
 25 טאכטער, און האט בעסער געוואלט ליידען מיט דעם פאלק
 פאן גאט, איידער איין פארטעל פאן דער וינד צו האבען, און
 26 דיא שאנדע פאן משיח'ן האט ער פאר ויך גערעכענט פאר איין
 גרעסערע רייכקייט איידער דיא אוצרות פאן מצרים, ווייל ער
 האט געקוקט אויף דעם שכל, דורך דעם גלויבען האט ער
 27 פארלאזען מצרים, און האט ניט מורא געהאט פאר דעם קעניגס
 צארען, ווייל ער האט אזוי וויא געוועהען דעם, וועלכען מען זעהט
 28 ניט, און האט ויך אן איהם פעסט געהאלטען, דורך דעם גלויבען
 האט ער דעם קורפן פסח געמאכט און האט דיא בלוט געשפריצט,
 29 כדי דער משה'ן פאן דיא בכורים זאל וויי ניט אנרידען, דורך
 דעם גלויבען זענען וויי איבערגעגאנגען דעם ים סוף וויא איבער
 30 טרוקענעם לאנד; און ווען דיא מצרים האבען ויך אויך געפרובט,
 זענען ווי דערטרונקען געווארען, דורך דעם גלויבען זענען גע-
 31 פאלען דיא וועגד פאן יריחו, נאך דעם וויא מען האט ווי
 ארומגערינגעלט זיבען טעג, דורך דעם גלויבען איז רחב הוזהר
 32 ניט פערלאדען געווארען מיט דיא אונגלויביגע, ווייל זיא האט
 פריינדליך אויפגענומען דיא מרגלים, און וואס זאל איך נאך
 33 מעהר זאגען? עס וועט דיא צייט צו קורץ ווין צו דערצעהלען
 פאן געדען, און גרע, און שמשון, און יפתח, און דוד, און שמואל
 און פאן דיא נביאים, וועלכע האבען דורך אמונה איינגענומען
 קעניגרייכען, געטאן גערעכטיגקייט, און האבען בעקימען הבטחות

34 און האבען לייבען דיא מילער פערשטאפט. און האבען דיא
קראפט פאן פייער פארלאשען. און וויינען נצול געווארען פאן
דעם שארף פאן שווערד, קרעפטיג געווארען אין שוואכקייט,
שטארק געווארען אין דער מלחמה, פערטריבען פרעמדע
35 חילות. פרויען האבען וויערע טויטע דורך תחת המים ווידער
בעקומען. אנדערע אבער זענען דערשלאגען געווארען און האבען
קיינע פרייהייט ניט אנגענומען, כדי זיי זאלען בעקומען איין
36 בעסערע אויפשטעהונג. עטלעכע האבען איבערגעטראגען שפאט
און שמיץ, און אויך קייטען און געפיינטענעס; זיי זענען פער-
37 שטייניגט געווארען, צוהאקט, צושטאבען, געטיילט דורך דעם
שווערד; זיי וויינען ארומגעגאנגען אין פעל פאן שאף און פאן
38 צינגען, זיי האבען איבערגעטראגען טויט, צרות און אנקסט, דיא,
וועלכען דיא וועלט איז זיי ניט ווערטה געווען, זענען נע גנד
געווען אין דיא מדבריות און בערג, און היילען און אין דיא
39 שפאלטען פאן דער ערד. און דיוע אלע, וועלכע האבען
דורך דעם גלויבען איין בעווייז געגעבען, האבען ניט בעקומען
40 דיא הבטחה. ווייל נאטט האט פאר אויגן פאר אויסגעזעהען
עטוואס בעסערעס, כדי זיי זאלען אן אויגן ניט דערגרייכען דיא
פאלקאמענהייט (השלמה).

יב דעריבער דארפען אויך מיר, וועלכע האבען ארום זיך אזוי
איין וואלקען פאן (פיל) עדות, אראבנווארפען פאן זיך יעדער משא און
דיא זינד, וועלכע קלעבט זיך צו אויגן, און מיט געדולד לאזען מיר
2 לויפען אין דער מלחמה, וועלכע איז פאר אויגן געשטעלט. און
זעהען אויף ישוע, דעם אנהייבער און פאלענדער פאן דעם גלויבען,
וועלכער האט, אנשטאט פאן פרייד, וועלכע ער וואלט געקענט
האבען, אויף זיך גענומען דעם קרייץ, און האט ניט געקוקט
אויף דיא שאנדע, און האט זיך געזעצט צום רעכטען אויף נאטטעס
3 טהראן. דענקט פאן דעם, וואס האט אזוי איין ווידערשפירן
(סתירה) פאן ווידער איבער זיך איבערגעליטען, כדי איהר זאלט ניט
4 מיר און שוואך ווערען אין זיך אליין. איהר האט נאך ניט בייגע-
5 שטאנען ביז צום בלוט אין דער מלחמה געגען זינד. און פערענעסט
דעם טרויסט, וואס ווערט צו אייך וויא צו קינדער גערעט; מוין

העברייער יב

ואהו, פערווארף ניט דעם מוסר פאן דעם העררן, און פאל ביי ויך
 6 ניט אראב, ווען ער שטראפט דיך. ווייל וועמען דער הערר האט
 ליב, דעם שטראפט ער; און שלאגט יעדען ואהו, וועלכען ער האט
 גערן. ווען איהר ליידעט שטראף, בענעהט ויך גאט מיט אייך
 7 וויא מיט קינדער, איז דען דא איין ואהו, וועלכען דער פאטער זאל
 ניט בעשטראפען? ווען איהר בלייבט אבער אהן שטראף, אין
 8 וועלכער ווי אלע האבען איין טייל געהאט, אזוי וענט איהר ניט
 עכטע און ניט קיין קינדער. דערצו, ווען מיר וענען בעשטראפט
 9 געווארען פאן אונזערע לייבליכע עלטערן און האבען פאר ווי מורא
 געהאט, דארפן מיר דען ניט מעהר אונטערטעניג ויין דעם
 פאטער פאן דא גייסטער, כדי צו לעבען? יענע האבען אונז גע-
 10 שטראפט נאך וייער ווילען אויף וועניגע מעג; דער אבער צו
 אונזער נוסח, כדי מיר זאלען איין חלק האבען אין ויין הייליגקייט.
 11 יעדע שטראף שיינט אונז אין דער יעצטיגער צייט ניט וויא איין
 פרייד, נור וויא איין טרויער צו ויין; נאך דעם אבער גיט זי דא,
 וועלכע לערנען ויך דורך דעם, פרידליכע פירות פאן גערעכטיג-
 12 קייט. מאכט שטארק דא שוואכע הענד און דא מידע קני גלייך.
 13 און מאכט גלייכע שטענען פאר אייערע פיס, כדי קיינער זאל ויך
 ניט וויא איין הינקעדיגער שטרויכלען, נור ער זאל בעסער גע-
 14 היילט ווערען. זאגט נאך דעם פרידען מיט אלע מענטשען, און
 הייליגקייט, אן וועלכע עס וועט קיינער ניט וועהען דעם העררן.
 15 גיט אכטונג דאס קיינער זאל גיט פערלירען דעם חסד פאן גאט;
 עס זאל גיט ארויסשפראצען איין ביטערער ווארצעל, און זאל אייך
 16 גיט מחלוקת אנמאכען, און דורך איהם זאלען ויך פילע גיט פער-
 אונטערייניגען. עס זאל צווישען אייך גיט ויין קיין נואף אדער
 אומגערעכטער, וועלכער האט וויא עשו פאר איין שפייע פער-
 17 קויפט ויין בכורה. ווייל איהר ווייסט, דאס נאך דעם, ווען ער
 האט געוואלט ירשענען דא ברובה, איז ער פערווארפען געווארען;
 ער האט גיט געפונען קיין ארט פאר תשובה, וויא אויך ער האט
 18 מיט טרערען געזוכט. דען איהר וענט גיט צונויפמען צו קיין
 בארג, וואס מען קען אנדירען און וואס ברענט אין פייער, גיט צו
 19 קיין פינסטערניס, מונקעלען וואלקען און שטורעם, גיט צום קול

פֿאַן שוֹפֿר און צום קול פֿאַן דיא רעד, וועלכע דיא, וואס האָבן
 געהערט, האָבן געפֿעמען, דאס עס זאל צו זיי מעהר ניט גערעדט
 20 ווערען דאס וואָרט; ווייל זיי האָבן ניט געקענט דערמאָנען דאס
 וואס איז געפֿאטען געוואָרען: ווען אויך איין בהמה וועט דעם
 באָרג אָנרירען זאל זי פֿערשטייניגט ווערען (אדער מיט איין פֿייל
 21 דערשאַסען ווערען); און דיא דערשיינינג איז אזוי שרעקליך געווען,
 דאס משה האט געזאגט: איך בין אין מורא און אין ציטערנעס.
 22 נור איהר זענט געקומען צום באָרג ציין, און צו דער שטאָדט פֿאַן
 פֿאַן דעם לעבעדיגען נאָט, צום הימלישען ירושלים און צו דיא
 23 פֿיל טויזענדער מלאכים, צו איין פֿערזאמלונג און געמיינדע פֿאַן
 בכורים, וועלכע זענען פֿערשריבען אין הימל, און צו נאָט, דעם
 ריכטער פֿאַן אלעמען, און צו דיא גייסטער פֿאַן גאנץ גערעכטע.
 24 און צו ישיען דעם פֿערמיטלער (מליץ) פֿאַן דעם גייען ברית, און
 צום בלוט, פֿאַן דער בעשפּריצונג, וועלכעס רעדט בעסער איידער
 25 דאס בלוט פֿאַן הבל, זעהט, איהר זאלט ניט פֿאַראַכטען דעם,
 וועלכער רעט, דען ווען זענט זענען ניט אנטרונגען געוואָרען, וועלכע
 האָבן דעם פֿאַראַכטעט, וועלכער האט אויך דער ערד גערעט,
 26 אזוי איז עס נאך מעהר ביי אונז, ווען מיר ווייזען אויס דעם, וועלכער
 רעט פֿאַי הימל; וועלכענס קול האט דאמאלסט דיא ערד
 ציטערען געמאכט, וועלכער אָבער האט יעצט פֿערשפּראַכען און
 זאגט: נאך איין מאל וועל איך מאַכען ציטערן ניט נור דיא ערד,
 27 נור אויך דעם הימל. דיא ווערטער: נאך איין מאל, געווייזען,
 דאס דאס וואס דאָרף צוציטערט ווערען זאל פֿערשטערט ווערען,
 וויא עס איז בעשאַפֿען געוואָרען, פֿרי דיא ניט צוציטערט זאל
 28 בלייבען, דעריבער, ווייל מיר דערהאלטען ניט קיין צוציטערטע
 (צושטערטע) מלוכה, לאַזען מיר דאנקען, דורך דעם וואס מיר
 וועלען נאָט מיט איין וואלגעפאלען דינען, מיט צניעות און יראָה.
 29 ווייל אונזער נאָט איז איין פֿאַרצערענדער פֿייער.
 יג לאַז ברויער-ליבע צווישען אייך בלייבען, פֿאַרנעסט ניט
 2 הכנסת אורחים, ווייל דורך דעם האָבן עטליכע, ניט וויסענדיג,
 3 אויפֿגענומען מלאכים: געדענקט דיא געפֿאנגענע, גלייך וויא אויך
 איהר וואלט מיט זיי געפֿאנגען געווען, און דיא וועבע ליידען צרות.

העברייער יג

- גלייך וויא איהר אליין וענט אויך אין דעם לייב. דיא אשות (דיא 4
שייכות פאן מאן און ווייב) ואל ביי אלעמען עהרלאך געהאלטען
ווערען. און אייער בעט ואלט איהר ניט מחלל ויין; הורענטמייבער
און גופים וועט נאטט משפּטין. אייער פיהרונג ואל ויין ניט נאך 5
געלד נאכיאנען; און צופרידען ויין מיט דעם וואס עס איז דא. ווייל
ער האט אליין געוואנט: איך וועל דיר ניט פארלאזען און וועל דיר
ניט אנוועקנווארפען. אזוי קענען מיר ויכער וואנען; דער הערר איז 6
מיין העלפער און איך וועל ניט מורא האבען; וואס קען מיר איין
מענשט מוהן? געדענקט אייערע לעהרער, וועלכע האבען אייך 7
אנגעוואנט דאס ווארט פאן נאטט; בעטראכט דעם אויסגאנג פאן
זייער גאנג פאן לעבען און געהט נאך ווייערען גלויבען. ישוע 8
המשית נעכטען און היינט, און אויף עבין דערועלבער. לאזען אייך 9
ניט געפעהלען פערשיידענע און פערעמדע לעהרער; ווייל עס איז
גוט צו שטארקען דיא הארץ דורך גאד און ניט דורך שפייען,
פאן וועלכע עס האבען קיין נומען ניט געהאט דיא, וואס בעשעפטיגען
ויד דערמיט. מיר האבען איין מונח, פאן וועלכען עס האבען 10
ניט דאס רעכט צו עסען דיא דינער פאן דעם משכן. דען דיא 11
לייכער פאן דיא בהמות, וועלכע דער פהן גדול מראנט ווייער
בלוט אריין אין הייליגען ארט פאר דיא זינד, ווערען פארברענט
אויסער דער מחנה. דעריבער האט אויך ישוע בעדארפט ליידען 12
אויסער דעם טויער, כדי צו הייליגען דאס פאלק מיט ויין בלוט.
לאזען מיר ארויסגעהען צו איהם אויסער דער מחנה, און מראנען 13
וין שאנדע. ווייל מיר האבען דא ניט קיין בלייבענדיגע שטאדט, 14
נור דיא וועלכע וועט ויין וועכען מיר. לאזען מיר דורך איהם אלע 15
צייט מקריב ויין צו נאטט איין קרבן פאן לויב, דאס הייסט: דיא
פרובט פאן דיא ליפען, וועלכע ווינען מודה ויין נאמען. פארנעסט 16
אויך ניט גוטעס צו טאן און צו געבען. ווייל אוועלכע קרבנות זענען
נאטט געפעהלען. פאלנט אייערע לעהרער, און ווייט זיי אונטער 17
טהעניג; ווייל זיי וואכען איבער אייערע זעעלען וויא דיא, וועלכע
וועלען חשבון אפגעבען; לאזען זיי עס טאן מיט פרייד, און ניט מיט 18
זיפצען; ווייל דאס גיזט פאר אייך ניט. בעט פאר אונז, דען מיר זענען
ויכער, דאס מיר האבען איין נומען געוויסען, און מראכטען אין אלץ ויד

- 19 גוט אויפצופיהרען. נאך מעהר אָבער פאַרנאָג איך אייך, דאָס
צו טאָן, בדי איך נאָל צו אייך גיכער, ווידערנענעבן ווערען.
20 אָבער דער נאָטט פאַן שלום, וועלכער האָט פאַן דיא מוֹיטע
ארויסגעפיהרט פאר דיא שאַף דעם גרויסען הירטען דורך דאָס
21 בלוט פאַן דעם עוויגען ברית, אוינערען הערדן ישוע המשיח. נאָל
אייך פאַרטיג מאַכען אין יעדער גוטער נאָך, צו טהון ווין רצון,
און נאָל אין אייך מאַכען דאָס, וואָס פאר איהם געפעהלט, דורך
ישוע המשיח; איהם איז דער כבוד פאַן עווינקייט צו עווינקייט!
22 אָמן. איך נאָ אייך אָן ברידער, נעמט אָן דאָס וואָרט פון
23 וואָרענונג; דען איך האָב אייך קורץ געשריבען. ווייט, דאָס
אוינער ברודער טימאָטהעאָס איז געפרייט געוואָרען; און איך וועל
24 אייך זעהען מיט איהם, ווען ער וועט באלד קומען. גריסט אלע
איערע לעהרער און אלע הייליגע, עס גריסט אייך דיא ברידער
25 פאַן אימאליאַ. גנאָדע נאָל ווין מיט אייך אלעמען! אָמן.

דער ברית פאַן דעם אפאסטעל יעקב

- א יעקב, איין קנעכט נאָטטעס און פאַן דעם הערדן ישוע המשיח,
צו דיא צוועלף שבטים, וועלכע וויינען צושפרייט, איין גערום.
2 מייע ליבע ברידער! האָלט עס פאר איין גרויסע פרייד, ווען
3 איהר פאלט אריין אין פערשיידענע פרובונגען, און ווייט וויסען,
4 דאָס דיא פראָבע פאַן אייערען גלויבען ווירקט אויסהאָרונג, דיא
אויסהאָרונג אָבער נאָל דאָס ווערק צום פאלענדונג בריינגען, בדי
איהר נאָלט פאלקאמען (נאָנץ) ווין און אָן אייך פעהלער, און קיין
5 גוֹט ניט האָבען. ווען אָבער איינעם פאַן אייך פעהלט חכמה,
דער נאָל עס בעטען פאַן נאָטט, וועלכער גיט אלעמען אָן אָלץ,
6 און האָלט נישט אָב, אזוי וועט עס איהם געגעבן ווערען, ער
נאָל אָבער בעטען מיט גלויבען, און גיט צווייפֿעלן (מספֿק ווין);

יעקב א

דען ווער עס צווייפֿעלט, איז גלייך צו איין וועלע פֿאן ים, וועלכע
ווערט בענוענט פֿאן ווייג און ווערט אהין און אהער אומגעטריבען.
אועלכער מענטש מיינט נישט, דאס ער וועט עטוואס פֿאן דעם הערדן
מקבל ויין. איין צווייפלער (בעל מסופק) איז נישט אויף איין
געשטאנד אין אלע וויינע וועגען. איין גידעריגער ברודער אָבער,
זאל ויך געריהמען מיט ויין הויבקיט. און ווער עס איז רייך,
זאל ויך געריהמען מיט ויין גידעריקייט; ווייל ער וועט פֿארגעהן
וויא איין בלוים פֿאן גראז. דען דיא זאגנע געהט אויף מיט איהר
הויף, און דיא בלומע פֿאלט אראב, און איהר שענע געשטאלט
ווערט פֿארגארבען; אזוי וועט דער רייכער אין וויינע וועגען פֿער-
וועלעקען. זעליג איז דער מאן, וועלכער דיא פֿרוכונג טראגט
אריבער; דען ווען ער איז בייגעשטאנען, וועט ער דיא קרוין פֿאן
לעבען מקבל ויין, וועלכע נאטט האט פֿערשפראכען דיא, וועלכע
איהם ליבען. קיינער זאל נישט זאגען, ווען ער ווערט געפרובט,
דאס ער ווערט פֿאן נאטט געפרובט. דען נאטט איז נישט קיין
פֿרוכער צום בענוען, ער פֿרובט קיינעם נישט. נור יעדער ווערט
געפרובט, ווען ער ווערט פֿאן וויינע אייגענע תאוה גערייזט און
צוגעצויגען. דערנאך ווען דיא תאוה איז טראגעדיג געווארען, געוויינט
זיא דיא ווייג; דיא ווייג אָבער ווען זיא איז אויסגעפֿיהרט געווארען,
געוויינט זיא דעם טויט. האט קיין טעות נישט, ליבע ברידער.
אלע גוטע מתנות, און אלע פֿאלקאמענע (נאנצע) געשענקען קומען
פֿאן אויבען אראב, פֿאן דעם פֿאטער פֿאן דער ליבטיגקייט, ביי
וועלכען עס איז קיין פֿארגענדערונג נישט דא, און נישט קיין שאטען
פֿאן אומבייטונג. ער האט איינז געבארען נאך ויין ווילען, דורך
דעם ווארט פֿאן אמת, כדי מיר זאלען ויין בכורים פֿאן וויינע
געשעפענעם. דעריבער, ליבע ברידער, זאל יעדערער מענטש ויין
ניך צום הערען, פֿאמעלאך צום רעדען, און פֿאמעלאך צום צארען.
דען דעם מענטשענס צארען טהוט נישט, דאס וואס עס איז רעכט
פֿאר נאטט. דעריבער טהוט אויס אלע אונגריינקייט און אלע
בעזקייט. און געהמט אן דעם ווארט מיט איין ליבען געמיטה,
וועלכער איז אין אייך אייגענפֿלאנצט וועלכער קען אייערע וועלען
רעמען. וויט אָבער טהוער פֿאן דעם ווארט און נישט הערער, כדי

- 23 ויך אליין אַבצונארען. דען ווען איינער איז איין העכער פֿאַן דעם
וואַרט, און ניט קיין מוהער, דער איז גלייך צו איין מענשען,
24 וועלכער ווין נאטירליכען פֿנים אין שפּיגעל בעמראַכטעט. ער
בעמראַכט ויך, און געהט אַוועק און פֿערנעקט באלד, וויא ער איז
25 געוועזען. ווער אָבער עס האט אַריינגעזעהן אין דעם נאָנצען געזען
פֿאַן דער פֿרייקייט און בלייבט דערביי, ווער עס איז ניט איין
צוהערער וואס פֿערנעקט, נור איין אַמת־ער מוהער, דערזעלביגער
26 וועט זעליג ווין אין ווין מוואונג. ווען אָבער איינער מיינט, דאס
ער איז פֿרום, און האלט ניט ווין צונג אין צאם, נור ער נאָרט אָב
27 ווין האַרץ, דעמם פֿרומקייט איז אומזיסט. ריינע פֿרומקייט, אָן
איין פֿלעק פֿאַר נאָט דעם פֿאַטער צו ווין איז דאס: יתומים און
אַלמנות צו בעזוכען אין וויערע צרות, ויך אליין צו האַלטען פֿריי
פֿאַן דער אונגריינקייט פֿאַן דער וועלט.
- ב ליבע ברידער, האלט ניט דעם גלויבען אין אונזערען העררן
פֿאַן דער העררליכקייט ושווע המשיח פֿאַן מענשענס וועגען.
2 דען ווען אין איינער פֿערזאמלונג קומט אַריין איין מאַן מיט נאָל־
דערנע רינגען און אין איין שענעם קלייד, און עס קומט אָבער
3 אויך איין אַרעמער אין איין שמוציגען קלייד; און איהר זעהט
אויף דעם, וועלכער עס מראַנט דעם שענעם קלייד, און זאגט
צו איהם: זען דיך אויף דעם בעסטען אַרט, און צו דעם אַרעמען
זאגט איהר, דוא קענסט דאָרטען שטעהן, אָדער זען דיך ביי
4 מיינע פֿיס; ווייט איהר דען ניט נושא פֿנים צווישען אייך, און
5 משפּט ניט דורך שלעכטע סבות? הערט צו מיינע ליבע ברידער,
האט ניט נאָטט אויסדערנוועהלט דיא אַרעמען אויף דינער וועלט,
וועלכע זענען רייך אין דעם גלויבען, און יורשים פֿאַן דער מלוכה
(נאָטטעס), וועלכע ער האט פֿערשפּראכען, דיא וועלכע איהם
6 ליב האָבען? איהר אָבער האט דעם אַרעמען מבוה געוועזען.
זענען עס ניט דיא רייכע, וועלכע געוועלטיגען איפֿער אייך, און
7 שלעפּען אייך צום משפּט? ווייזען וויא ניט דיא. וועלכע אייערען
8 גוטען נאָמען לעסטערען וועלכען איהר רופט ויך אָן? ווען איהר
ווייט דעם קעניגליכען געזעץ מקיים וויא אין דער שריפט (תנ"ך)
שטעהט: וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמֹדָה (דוא זאלסט ליבען דיין חבֿר וויא

יעקב ב

- ויך אליין), אזוי מ'הוט איהר גוט, ווען איהר ווייט אָבער נישא 9
 פֿנים, אזוי מ'הוט איהר איין זינדע, און איהר ווערט געשטראפט
 פֿאַן דער תּוֹרָה, וויא פֿעלי עבֿרה. דען ווען איינער האַלט דא 10
 גאַנצע תּוֹרָה, און איז אויף איין נאך עובר, דער איז שולדיג פֿאַר
 דער גאַנצער. דען ווער עס האט געזאגט: לא תנאף (דוא זאלסט
 נישט מנאף ויין), דער האט אויך געזאגט: לא תרצח (דוא זאלסט
 נישט טייטשען). ווען דוא ביסט נישט מנאף, אָבער דוא טייטשעסט,
 אזוי ביסט דוא געווארען איין עובר אויף דער תּוֹרָה. רעט אזוי 12
 און מ'הוט אזוי וויא מענטשען, וועלכע וועלען דורך דער תּוֹרָה
 פֿאַן דער פֿרייקייט גע'משפט ווערען. דען דער משפט איז נישט 13
 פֿאַרעמ'הערציג אנטקעגען דעם, ווער עס מ'הוט נישט קיין פֿאַרעמ'
 הערציגקייט; און דא פֿאַרעמ'הערציגקייט קען ויך געגען דעם
 משפט בעריהמען. וואס העלפט דאס, ליבע ברידער, ווען איינער 14
 זאגט, ער האט דעם גלויבען, און האט דאך קיין מעשים נישט?
 קען דען דער גלויבען איהם רעטען? ווען איין ברודער אָדער 15
 איין שוועסטער זיינען נאקעט און עס פֿעהלט זיי דא מעגליכע
 שפּייז, און איינער פֿאַן אייך זאגט צו זיי: געהט לשלום, ווארעמט 16
 אייך אן און ווערט זאט, איהר אָבער נישט זיי גארנישט, וואס זייער
 לייב האט גיטטיג, וואס העלפט עס זיי? אזוי אויך דער גלויבען, 17
 ווען ער האט נישט קיינע מעשים, אזוי איז ער פֿאַר ויך אליין טויט.
 ווען איינער וועט אָבער זאגען: דוא האסט אמונה, און איך האב 18
 מעשים; פֿענווייז מיר דיין אמונה אן דא מעשים, און איך וועל
 דיר פֿאַן מיינע מעשים מיין אמונה ווייזען. דוא גלויבסט, דאס 19
 עס איז איין איינציגער גאט? דוא מ'הוסט דערמיט גוט; דא 20
 טיילוועג גלויבען עס אויך, און ציטערן. ווילסט דוא אָבער דער-
 קענען, דוא נארעשער מענש, דאס דער גלויבען אן מעשים איז
 טויט? איז נישט אברהם אבינו דורך זיינע מעשים גערעכט גע- 21
 ווארען, ווען ער האט יצחק'ן זיין זאהן מקריב געוועזען אויף דעם
 מזבֿח? וועסט דוא, דאס דער גלויבען האט מיט געהאלפֿען צו 22
 זיינע מעשים; און דורך דא מעשים איז דער גלויבען גאנץ גע-
 ווארען. און אזוי איז דא שריפט (תנ"ך) מקובל געווארען, 23
 וועלכע זאגט: אברהם האט אָבער גאט געגלויבט, און עס איז

- איהם גערעכנט געווארען פאר איין גערעכטיגקייט, און ער איז
 גערופען געווארען פאר נאטעס פריינד. אזוי געהט איהר, דאס
 איין מענטש ווערט גערעכטפארטיגט דורך מעשים, און ניט דורך
 אמונה אליין. דאס גלייכען רחב הונדה איז ווא ניט דורך מעשים
 גערעכטפארטיגט געווארען. ווען ווא האט דיא מרגלים אויפגענומען
 און האט זיי אנועקנעשיקט אויף איין אנדערען וועג? דען אזוי וויא דער
 לייב איז אן דעם גייסטוויט, אזוי איז אויך דיא אמונה אן מעשים מוויט.
 ג לייב ברידער, ניט יעדער מענטש זאל זיך אונטערשטעהן, צו
 ווין איין לעהרער, איהר ווייסט, מיר געהערט אויף אונז איין
 גרעסערע פערזאנלעכע. דען מיר מאכען פעהלער אין פילעם.
 ווער אבער אויך איז קיין ווארט מאכט קיין פעהלער, דער איז
 איין גאנצער מענטש, און קען אויך דעם גאנצען לייב האלטען אין
 צאם. ווען מיר לעגען דיא פערד דיא צאמען אין מויל, בדי ווי
 זאלען אונז פאלגען, אזוי פיהרען מיר דערמיט ווערען גאנצען
 לייב, געה, אויך דיא שיפען, וויא גרויס ווי ווענען, און ווערען פאן
 שטארקע ווינטען געטריבען, ווערען ווי דאך פאן איין קליינעם
 רודער געלענקט, וואוהין דער וואס פיהרט וויל. אזוי איז אויך
 דער צונג איין קליינער גליד, און פיהרטאויס גרויסע נאכען. געה,
 איין קליינער פייער, וואס פאר איין גרויסען וואלד ער צינדעט
 אן? אזוי איז אויך דער צונג איין פייער, איין וועלט פול מיט
 אונגערעכטיגקייט שטעלט דער צונג צווישען דיא גלידער פאר,
 און פערזאנלעכע דעם גאנצען לייב, און צינדעט אן אונזערען
 גאנצען לעבען, ווען ער איז פאן דער העל אנגעצונדען. דען דיא
 נאטור פאן אלע חיות און פייגלען, שלאנגען און חיות פאן ים
 ווערען געצאמט, און דיא מענשליכע נאטור צאמט זיי; אבער
 דעם צונג קען קיין מענטש ניט צאמען, דויע אינרוהיגע שלעכטן.
 ג פול מיט סם חיות. דורך איהם לויפען מיר נאטעס דעם פאטער;
 און דורך איהם פלעכען מיר דיא מענשען, וועלכע ווענען געמאכט
 אין דעם בילד (צלם) נאטעס. פאן דעמעלפונגען מויל געהט
 איין ברבה און איין קללה ארויס. עס זאל ניט אזוי ווין, מיינע
 לייב ברידער, קוועלט דען פאן איין קוואל וויסע און ביטערע
 (וואסער)? קען דען, לייב ברידער, דער פייגענבוים איילבערטען

יעקב ג ד

געבען, אדער איין ווייניגשאק פייגען? אזוי קען ניט איין קוואל
 געוואלצענע און ויסע וואסער געבען. ווער עס איז צווישען אייך
 איין חכם און איין פערשטענדיגער מאן? דער ואל בעווייזען מיט
 זיין גוטען פיהרונג וויינע מעשים מיט אונטערטעהניגע ליבע און
 חכמה. ווען איהר אבער האט ביטערע קנאה אין קריג אין אייערען
 הארצען, אזוי בעריהמט אייך ניט, אין לייקענט ניט גענען דעם
 אמת. דען דאס איז ניט דיא חכמה, וועלכע קומט פאן אייבען
 אראב, נור איין ערדענע, מעגשליכע אין טיינעלשע. דען וואו
 עס איז קנאה און מחלוקת, דא איז קיין ארדענונג ניט דא אין אלע
 שלעכטע מעשים. דיא חכמה פאן אייבען אבער איז צום ערשטען
 ריינקייט (זנעות), דערנאך שלום, נאכגעבען, געהארבען, פול דער-
 בארעמונג און גוטע פרוכט, אן צווייפעל (ספק), אן חניפה. דיא
 פרוכט פאן צדקות אבער ווערט אויסגעוויט אין פרידען ביי דיא,
 וועלכע האלטען פרידען.

פאן וואסען קומט צווישען אייך מחלוקת און קריג? קומט עס ד
 ניט פאן אייערע תאוות וועלכע שטרייטען אין אייערע גלידער?
 איהר בעגעהרט און דערגרייכט עס ניט; איהר הרגעט און וועגט
 מקנא, און קענט עס ניט דערלאנגען. איהר קריגט ניד און האלט
 מלחמה, אין האט עס ניט, ווייל איהר ווייט ניט מתפלל. איהר
 וועגט מתפלל און ווייט ניט מקבל, דעריבער ווייל איהר בעט
 שלעכט, כדי איהר זאלט עס אין אייערע תאוות פערברויכען.
 איהר נואפים און נואפות, ווייט איהר ניט, דאס דיא פריינד-
 שאפט מיט דער וועלט איז איין פיינדשאפט אנטקעגען נאטט?
 דעריבער, ווער עס וויל זיין איין פריינד פאן דער וועלט, דער
 וועט נאטטעם פיינד זיין. אדער מיינט איהר, דאס דיא שריפט
 זאגט אומזיסט (דער גייסט, וועלכער אין אינו וויינט, געלויבט צו
 קנאה. אבער ער ניט גרעסערע גנאד). דעריבער זאגט דיא
 שריפט (תנ"ך): נאטט איז גענען דיא שטאלצע, דיא אונטער-
 טעהניגע אבער ניט ער גנאד. דעריבער, ווייט אונטערטעהניג
 צו נאטט, שמעלט אייך אנטקעגען דעם טיינועל. אזוי וועט ער
 אנועקפליהען פאן אייך. גענעהענט אייך צו נאטט, אזוי וועט ער
 ניד צו אייך גענעהען. רייניגט איהר וינדער, אייערע הענד, אין

9 האלט אייער הארץ אין צניעות, איהר אנגריינע, פיהלט אייער
 עלענד און טרויערט מיט טרעהרען, אייער לאכען ואל ויך פאר-
 10 קעהרען אין וויינען, און אייער פרייד אין טרויעריקייט, מאכט
 אייך אונטערטעהניג פאר נאטט, אזוי וועט ער אייך דערהויבען.
 11 ליבע ברידער, בערעט ניט איינעם דעם אנדערען, ווער עס
 בערעט ויין ברוידער אדער משפּט ויין ברוידער, דער בערעט
 דיא תורה, און משפּט דיא תורה, משפּט'סט דוא אבער דיא
 תורה, אזוי ביסט דוא שוין ניט קיין טהווער פאן דער תורה, נור
 12 איין ריכטער. עס איז איינער, וועלכער איז דער נעפער פאן
 דער תורה און דער ריכטער, וועלכער קען רעמען און פער-
 דארבען. דוא אבער, ווער ביסט דוא, וואס דוא משפּט'סט דיין
 13 חבר? נון גוט, וועלכע עס זאנען: היינט אדער מארגען וועלען
 מיר נעהן אין דינע שטאט, און דארטען איין יאהר פארבריינגען,
 14 געשעפטען מאכען, און פארדינסט ווכען, דיא, וועלכע איהר
 דאך ניט ווייסט, וואס עס וועט מארגען מיט אייערען לעבען ויין.
 דען וואס איז אייער לעבען? עס איז איין דאמפ, וועלכער עס
 געדויערט איין קליינע צייט, דערנאך אבער פערשווינדעט ער.
 15 אנשטאט וואס איהר זאלט זאנען: אם ירצה השם, וועלען מיר
 16 לעבען, אין וועלען דאס און דאס טאן. יעצט אבער בעריהמט
 איהר אייך אין אייער שטאלץ, אלע אנעלכע בעריהמערדי ווענען
 17 שלעכט, דען ווער עס ווייס גוטעס צו טאן, און טהוט עס ניט,
 דעם איז עס איין וינדע.

ה נון גוט, איהר רייכע, וויינט און קלאגט איבער אייער עלענד,
 2 וועלכער וועט איבער אייך קומען, אייער רייכטהום איז פער-
 3 פוילט, אייערע קליידער האבען מאהל אויפגעפרעסען, אייער
 גאלד און וילבער איז פערדראסעט געווארען, און וייער ראסט
 וועט אויף אייך עדות זאנען, און וועט אייער פלייש אויפפרעסען.
 וויא צום פייער האט איהר אייערע אוצרות געואמעלט צו דיא
 4 לעצטע טעג, ועהט, דער לויז פאן דיא ארבייטער, וועלכע
 האבען אייערע פעלדער געשנימען, און וועלכען איהר האט ווי
 ניט אפגעצאהלט, שרייט, און דער רופען פאן דיא שניטער איז
 5 אין דיא אויערן פאן דעם נאטט צבאות געקומען, איהר האט

יעקב ה'

גוט געלעבט אויף דער ערד, און אייערע תאוות נאכגעגעבן, איהר
 האט אייערע הערצער געפיטערט וויא אויף איין שלאכט טאג.
 איהר האט אָנגעמשפּט און געטייטעט דעם צדיק, און ער האט זיך
 אנגעקענט אייך ניט געשטעלט. אזוי ווארט נור מיט געדולד
 (סבלנות), ליבע ברידער, ביז דער הערר וועט קומען. נעהט,
 דער ערדאָרבייטער דערנווארט דיא טהייערע פרוכט פאן דער
 ערד, ווייל ער ווארט אויף איהר מיט געדולד, ביז זיא בעקומט
 פריהרעגען און שפעטערעגען. ווארט איהר אויך אין געדולד און
 שטארקט אייערע הערצער, דען דער קומען פאן דעם העררן
 איז נאָהענט. ליבע ברידער, זיפאט ניט איינער געגען דעם
 אנדערען, כדי איהר זאלט ניט געמשפּט ווערען; נעהט, דער
 ריכטער שטעהט פאר דער טהור. ליבע ברידער, נעהט אייך
 צום ביישפיל דיא ליידען און דיא געדולד פאן דיא נביאים,
 וועלכע האבען צו אייך גערעט אין דעם נאמען פאן דעם העררן.
 נעהט, מיר האלטען פאר עלויג דיא, וועלכע האבען אויסגעווארט;
 פאן אויבס אויסווארטען האט איהר געהערט, און דעם ענדע פאן
 דעם העררן האט איהר געוועהען; דען דער הערר איז איין בעל
 רחמים און בארעמעהרציג. פריהער פאן אלץ אפער, מיינע
 ברידער, שווערט ניט, ניט מיט דעם הימעל און ניט מיט דער
 ערד, און ניט מיט קיין אנדערע שבעה. אייער זא זאל זיין זא,
 און אייער זיין זאל זיין זיין, כדי איהר זאלט ניט צום משפּט
 אריינפאלען. ווען איינער פאן אייך ליידעט, אזוי זאל ער מתפלל
 זיין, איז איינעם גוט צום מיטה, דער זאל זינגען מזמורים פאן
 תהלים. איז איינער קראנק, אזוי זאל ער רופען דיא עלטסטע
 פאן דער געמיינדע, זיי זאלען איבער איהם מתפלל זיין, און איהם
 זאלבען מיט אייל אין דעם נאמען פאן דעם העררן. אזוי וועט
 דיא תפלה פאן דעם גלויבען דעם קראנקען העלפען, און דער
 הערר וועט איהם אויפשטעלען; און ווען ער האט זינדען געטאן,
 אזוי וועלען זיי איהם פערנעבען ווערען. איינער דעם אנדערען
 זאל מתודה זיין זינע זינד, און זענט מתפלל איינער פאר דעם
 אנדערען, כדי איהר זאלט געהיילט ווערען; דען דיא תפלה פאן
 איין צדיק קען פיל העלפען. אליהו איז געוועזן איין מענש.

גלייך וויא מיר, און ער האט מתפלל געוועזען דאס עם זאל ניט
 רענענען, און עם האט ניט גערענענט אויף דער ערד, דריי יאהר
 18 און זעכס מאנאטע. און ער האט נאך איין מאל מתפלל געוועזען,
 און דער הימעל האט געגעבען רענען, און דיא ערד האט ארויס-
 19 געשפראצט איהר פרוכט. ליבע ברידער, ווען איינער פאן אייך
 פעראירט זיך פאן דעם אמת, און איינער וועט איהם אויפקהרען.
 20 דער זאל וויסען, דאס ווער עם האט איין זינדער פאן דעם טעות
 פאן זיין וועג אויפקעהרט, דער האט זיין זעלע מציל געוועזען
 פאן טויט, און וועט פארדעקען פילע זינדען.

דער ערשטער בריף פאן דעם אפאסטעל פעטרוס

א פעטרוס איין אפאסטעל (שליח) פאן ישוע המשיח, צו דיא
 אויסדערנועהלטע פרעמדע, וועלכע זענען צושפרייט אין פנטוס,
 2 גלטיא, קאפאדאקיא, אזיא און ביטוניא. דורך דער השגחה פאן
 פריהער פאן גאט דעם פאטער, דורך דער הייליגונג פאן דעם
 גייסט, צו געהארקען און צו געשפריצען מיט ישוע המשיח
 3 בלוט, גנאד און פרידען זאלען זיך צו אייך מעהרען. געלויבט
 איז גאט דער פאטער פאן אונזערען הערן ישוע המשיח,
 וועלכער האט אונז מיט זיין גרויס רחמנות ווידערגעבארען צו
 איין לעבענדיגע האפענונג, דורך דעם וואס ישוע המשיח איז
 4 אויפגעשטאנען פאן דיא טויטע. צו איין ערבע (ירושח), וועלכע
 ניט פארנעהט, ניט בעפלעקט, און ניט פארנוועלקט (פארדארבט),
 5 וועלכע איז געהאלטען אין הימעל פאר אייך. דיא, וועלכע זיינען
 דורך גאטס קראפט און דעם גלויבען אפגעהויט צו דער ישועה,
 וועלכע איז צוגעברייט אנפלעקט צו ווערען אין דער לעצטער
 6 צייט. אין וועלכער איהר וועט אייך פרייען, איהר וועלכע האבען
 נאך יעצט איין קליינע צייט צער, וואו עם איז געטהוה, פאן פער-

א פעטרוס א

- 7 שיידיגע נסיונות. כדי דיא פראגע פאן אייערען גלויבען זאל
 מ'הייערער געפונען ווערען פאן גאלד, וועלכעס פארנעהט אין
 ווערט דורך פייער געפרובט, צום לויב און צום פרייז און צום
 8 קבוד, ווען עס וועט אנפלעקט ווערען ישוע המשיח. וועלכען
 איהר האט ליב ניט געוועהענערהייט, און ניט געוועהענערהייט גלויבט
 איהר אין איהם און פרייעט אייך מיט איין העררליכע פרייד,
 9 וועלכע עס איז ניט אויסצודערצעהלען. און איהר טראגט דערפון
 אוועק דעם ציל פאן אייערען גלויבען, דיא ישועה פאן דיא נשמות,
 10 וואס נאך דער ישועה האבען געוואלט און געפארשט דיא נביאים,
 וועלכע האבען פאן פריהער געזאגט דעם חסד וואס וועט קומען,
 11 און האבען געפארשט, אויף וועלכער און אויף וואס פאר, איין צייט
 האט געוויזען דער גייסט פאן משיח, וועלכער איז אין זיי געווען,
 ווען ער האט פאן פריהער געזאגט דיא לידען פאן דעם משיח,
 12 און דיא העררליכקייט וואס וועט קומען נאך דעם. זיי איז אנפלעקט
 געווען, דאס ניט זיי, נור אויב האט עס געדינט, דאס וואס איז אייך
 שוין אנגעזאגט געווארען דורך דיא, וועלכע האבען אייך אנגעזאגט
 דאס געוואונדערליכע (בשורה טובה) דורך דעם רוח הקדש, וועלכער
 איז געשיקט פאן דעם הימל; וועלכעס אויך מלאכים וואלטען
 13 געוואלט זעהען. דעריבער, זאלט איהר אננארמלען דיא לענדען
 פאן אייער פערשטאנד, זייט ניקטער, און האפט אויף דיא גנאה,
 וואס ווערט אייך אנגעבאטען דורך דיא אנפלעקונג פאן ישוע
 המשיח. וויא קינדער וועלכע געהארבען, זאלט איהר ניט לעבען
 14 אין דיא פריהערדיגע תאוות, וועלכע זענען געווען ביי אייך אין
 אייער אינגוויסענהייט. נאר אזוי וויא דער הייליגער, וועלכער האט
 15 אייך גערופען, זאלט איהר אויך הייליג זיין אין אלע אייערע וועגען.
 וויא עס שטעהט געשריבען: זייט איהר הייליג, ווייל אייך בין
 16 הייליג. און ווען איהר רופט אן פאטער דעם, וועלכער משפט
 17 יעדען און זעהט ניט אויפן מענשען, נור נאך זיינע מעשים, אזוי געהט
 מיט מוזא דיא צייט, וועלכע איהר געהט דא. און ווייט, דאס
 18 ניט דורך זילבער אדער גאלד, וועלכע עס פארנעהט, זענט איהר
 אויסגעלעזט פאן דעם נארישען לעבען, וועלכען איהר האט גע-
 19 קומען פאן דיא פאטערס. נור דורך דעם מ'הייערן בלוט פאן

דעם משיח, וועלכער איז, וויא איין ניט שולדיגער און ניט בער-
 20 פלעקטער שעפס, וועלכער איז, איידער דיא וועלט איז געגרינדעט
 געווארען, אויסדערנועהלט געווארען, אבער אנפלעקט געווארען
 21 אין דיא לעצטע צייטען פאן אייערמנוענען. איהר, וועלכע דורך
 איהם גלויבט אין נאטט, וועלכער האט איהם אויפגעוועקט פאן
 דיא טויטע, און איהם העררליכקייט געגעבען, כדי איהר זאלט
 22 האבען אמונה און האפענונג צו נאטט. רייניגט דיא זעלען דורך
 געהארבען דעם אמת דורך דעם גייסט צו ניט פארשטעלמע
 ברויערליכע, ליבט איינער דעם אנדערן פאן ריינעם הארצען.
 23 וויא ניי געבארענע, ניט פאן פערדארבענער ווייזע, פאן דעם
 לעבענדיגען ווארט נאטטעם, וועלכעם בלייבט אויף עוויג.
 24 ווייל יעדעס פלייש איז וויא גראז, און אלע ווינע הערר-
 ליכקייט וויא דיא בלומע פאן גראז. דאס גראז איז פערדארט
 25 און ויין בלוט פאלט אראב. אבער דאס ווארט פאן נאטט
 בלייבט אויף עוויג. און דאס איז דאס ווארט, וואס איז אייך
 אנגעזאגט געווארען.

ב אזוי לעגט נון אוועק אלע שלעכטעס און אלע פאלשקייט,
 2 חניפה, קנאה און לשון הרע. אזוי וויא נייגעבארענע קינדער זאלט
 איהר פארלאנגען נאך קלונע און ריינע מילך פאן דעם ווארט,
 3 כדי איהר זאלט דורך דעם וואקסען צו דער ישיעה. ווען איהר
 4 האט פערזוכט וויא פריינדליך איז דער הערר, צו וועלכען איהר
 מרעט צו וויא צו איין לעבעדיגען שטיין, וועלכען מענשען האבען
 פערווארפען, אבער פאן נאטט איז ער אויסדערנועהלט און טהייער.
 5 און אויך איהר זאלט, וויא לעבעדיגע שטיינער, פאן זיך איין
 גייסטליכע הויז בויען, איין הייליגע ברונה, און ברענגען גייסטליכע
 קרבנות, וועלכע זענען אנגענומען פאר נאטט דורך ישוע המשיח.
 6 דעריבער איז אין פסוק געזאגט געווארען: זעהט, איך לעג אין ציון
 איין עקשטיין, וועלכער איז אויסדערנועהלט און טהייער; און דער
 7 וואס גלויבט אין איהם, וועט ניט צו שאנדע ווערען. פאר אייך
 גלייביגע איז ער טהייער; און פאר דיא, וואס גלויבען ניט, איז ער
 איין שטיין, וועלכען דיא בולייט האבען פערווארפען, ער איז
 געווארען צום עקשטיין, איין שטיין פאן אנשמויסונג, און איין פעלז

א פעטרוס ב

- פֿאַן ערנער ווערען; ווי שטויסען זיך אן איהם, ווייל זיי גלויבען
 8 נישט אין ווארט, דערצו זענען זיי אויך געשטעלט. איהר אבער
 9 זענט איין אויסדערנוועלטער דור, איין מלוכה פֿאַן כהנים, איין
 הייליגעס פֿאלק, איין פֿאלק, וועלכע ווײַנען ווײַנע אײַנענע, כּדי איהר
 זאָלט דערצעהלען דיא מדות טובות פֿאַן דעם, וועלכער האט
 אייך ארויסגערופען פֿאַן פינסטערנעס אין זיין וואונדערליכע
 10 ליכטיגקייט. איהר וועלכע זענט פֿריהער נישט געווען קיין פֿאלק,
 יעצט אבער זענט איהר דאס פֿאלק פֿאַן גאט, פֿריהער האט
 איהר נישט געהאט קיין גאט, יעצט אבער האט איהר גאט.
 11 געליבטע, איך ווארן אייך וויא פֿרעמדע און רייענדיגע, איהר זאָלט
 זיך אײַנהאלטען פֿאַן תּאוות פֿאַן דעם פֿלייש, וועלכע האלטען
 12 מלחמה געגען דער נשמה, און פֿיהרט זיך גוט אויף צווישען דיא
 גוים, כּדי זיי, וועלכע בעלידיגען אייך, וויא רשעים, זאָלען זעהען
 אײַערע גוטע מעשים, און גאט לויבען, וועז דער טאג פֿאַן פֿרובונג
 13 וועט קומען. וויט אונטערטועניג אלע מענשליכע אײַנאָרדעניג
 צו ליב דעם העררן, סײַ דעם קיינער, סײַ דעם עלטסטען. סײַ דיא
 14 גובערנאטארען, וועלכע זענען פֿאַן איהם געשיקט צו בעשטראַפען
 דיא זינדער און לויבען דיא גוטע. ווייל אזוי איז דער רצון פֿאַן
 15 גאט, דאס מיט אײַער גוטעס טאן זאָלט איהר פֿערשטאפֿען דעם
 מויל פֿאַן אונזיסענדיגע, נארעשע מענשען. וויא פֿרייע, נישט וויא
 16 אַזעלכע, וועלכע בענומען דיא פֿרייקייט צוצודעקען דיא בענקייט,
 17 נור וויא קנעכט פֿאַן גאט. נישט אַב כּבוד יעדערען מענשען. האט
 ליב דיא ברידער. האט מוֹרָא פֿאַר גאט. נישט דעם קעניג אַב
 18 כּבוד. איהר קנעכט, וויט אונטערטועניג מיט אלע מוֹרָא דיא
 19 העררן. נישט נור גוטע און ליב, נור אויך הארעטע. ווייל אזוי איז
 גאט געפֿעלען, ווען אײַנער איז אַנדענקען אויף גאט טראַגט
 20 איבער צער און ליידעט אומזיסט. ווייל וואס איז דא צו לויבען
 ווען איהר האלט אויס ווען מען שלאַגט אייך פֿאַר זינד? אבער
 ווען איהר ליידעט ווען איהר טהוט גוטעס און האלט עס אום, דאס
 21 איז גאט געפֿעלען. ווייל איהר זענט דערצו גערופֿען; דען משיח
 האט אויך פֿאַר אונז געליטען און האט אונז אַפֿערקלאָנען איין
 22 ביישפּיל, מיר זאָלען נאכגעהן ווײַנע טריט. ער האט קיין זינד נישט

23 געטאן, און קיין פאלשקייט איז נישט געווען אין זיין מויל; וועלכער
האט נישט צוריק געוידעלט, ווען ער איז געוידעלט געווארען; ווען
ער האט געליטען, האט ער נישט אנגעשרינען, נור עס איבערגעגעבען
24 דעם ריכטער, וועלכער ריכטעט מיט גערעכטיגקייט; אויגערע
זינד האט ער אליין אויף זיין לייב ארויפגעטראגען אויף דעם
האלץ, כדי מיר זאלען, אפשטארבען צו דער זינדע, און לעבען צו
גערעכטיגקייט; און דורך זיינע וואונדען זאלען מיר געהיילט ווערען.
25 ווייל איהר זענט געווען וויא פאראיררטע שאף; און זעצט האט
איהר אייך אויפגעקעהרט צום הירטען און צום אויפזעהער פֿאן
איינערע זעעלען.

ג אזוי אויך איהר פֿרויען, זייט אונטערטעניג אייערע מאנען.
כדי אויך דינע, וועלכע גלויבען נישט אין דעם ווארט, זאלען דורך
2 דער פיהרונג פֿאן דיא פֿרויען געוואונען ווערען צום ווארט. ווען
3 זיי וועלען זעהען אייערע לעבען אין יראה און צניעות. לאז אייער
פוזיצונג נישט זיין מיט אויסווייניגסטע זאכען, מיט הארפלעכטען,
4 נאלדענע צירונגען און מיט קליידען זיך. נור לאז עס זיין אין דער
פארבארגענעם פֿאן דעם מענשענס הארצען, וועלכע ווערט נישט
פארדארבעט, מיט איין זאנפטען און שטיקען גייסט, וועלכעס איז
5 טהייער פאר נאטט. דען אזוי האבען זיך אמאל געפוזט דיא
הייליגע פֿרויען, וועלכע האבען געהאפט אויף נאטט, און זענען
6 אונטערטעניג געווען זייערע מאנען. וויא שרה האט געהארבט
אברהם'ען, ווייל ויא האט איהם גערופען הערר; און איהר זענט
איהרע קינדער, ווען איהר טהוט גוטעס, און קיין מורא שרעקט אייך
7 נישט אב. און אויך איהר מעגנער, וויינט מיט דיא פֿרויען מיט
פארשטאנד, און גיט דיא ווייפער כבוד אב, וויא (ווייל זיי וויינען)
איין שוואכע כלי, וויא דיא, וועלכע האבען איין טייל אין דער
ערבע פֿאן דער גנאד פֿאן דעם לעבען, כדי אייערע תפלות זאלען
8 גיט געשטערט ווערען. צום לעצטען אבער האט אלע איין זינען,
האט רחמנות איינער מיט דעם אנדערן, האט פֿרידעךליכע ליבע,
9 זייט פֿארעמקערציג, זייט פֿריינדליך. בעצאהלט נישט בעזעס פאר
בעזעס, אדער וידלעריי פאר וידלעריי, פארקעהרט בענשט, און
ווייסט, דאס איהר זענט דערצו גערופען. איהר זאלט ירשענען דיא

א פערטרום ג ד

10 בִּרְבָּה. ווייל ווער עס וויל לעבן, און גוטע טעג זעהען, דער זאל
 11 היטען זיין צונג פאן בעזען, און וויינע ליפען פאן פאלשע רייד. ער
 זאל זיך אונעקקעהרען פאן שלעכטעם און טאן גוטעס. זוכען שלום,
 12 און זיך זאגען נאך איהם. ווייל דיא אויגען פאן דעם העררן זעהען
 דיא צדיקים, און וויינע אויערען ווייער תפלה; דער פנים פאן דעם
 13 העררן איז אבער געגען דיא, וועלכע מווען בעזעס. און ווער
 14 וועט אייך שאדען טאן, ווען איהר געהט נאך גוטעס? אבער ווען
 אפילו איהר ליידעט צוליב גערעכטיגקייט, זענט איהר זעליג.
 האט קיין מנרא נישט פאר ווייער שרעקען. און ווייט נישט בעטריבט.
 15 הייליגט דעם העררן נאמט אין אייערע הערצער, ווייט אלע צייט
 אנגעברייט צו ענטפערן יעדערען, ווער עס פאדערט פאן אייך
 רעכענונג וועגען אייער האפענונג, וועלכע איז דא אין אייך, אבער
 16 מיט גוטען און יראה. האט איין גוטען געוויסען, כדי דיא וועלכע
 רעדען, פאן אייך שלעכטעס וויא פאן רשעים, זאלען פערשעמט
 ווערען, ווען זיי שענדען אייער גוטען פיהרונג אין דעם משיח.
 17 ווייל עס איז פערסער, ווען דער רצון פאן נאמט איז, צו ליידען
 18 פאר גוטעס איידער פאר שלעכטעס. ווייל אויך משיח, האט
 אפאל געליטען פאר איינערע זינד, דער צדיק פאר רשעים, כדי
 ער זאל אויג צו נאמט פיהרען איז ער געמייטעט געווארען נאך
 דעם פלייש, לעבענדיג געמאכט נאך דעם גייסט. דורך וועלכען
 19 ער איז אויך אהינגענאנגען, און האט געפרעדיגט דיא גייסטער אין
 געפיינגענעם. וועלכע האבען פריהער נישט געגלויבט, ווען נאמט
 20 האט אפאל געווארט, און געדולד געהאט אין דיא טעג פאן נח,
 ווען עס איז אויפגעשטעלט געווארען דיא תיבה, אין וועלכער
 ווייניגע, דאס הייסט אכט נפשות, זענען ניצול געווארען דורך
 21 וואסער. פאן וועלכעס דער רמז פאן דער מופע (טבילה), איז
 אויך אייך מציל, נישט דאס אבנואשען פאן דיא אויגריינקייט פאן
 פלייש, נור נאמט אנצורופען מיט איין גוטען געוויסען, דורך דיא
 אויפשמעהנונג פאן ישוע המשיח, וועלכער איז ארויפגענאנגען
 22 אין הימל צום רעכטען נאמטעס, און מלאכים און העררשאפטען
 אין קרעפטע זענען איהם אונטערטעניג.

ווייל משיח האט פאר אויג געליטען אין פלייש, זאלט איהר ד

- אייך אויך בעוואפענען מיט דעם זעלביגען וינען; ווייל ווער עס
 2 ליידעט אין פלייש, הערט אויף צו ווינדענען. כדי ער זאל דיא
 איבעריגע צייט אין פלייש לעבען, ניט נאך מענשליכע תאוות, נאר
 3 נאך דעם רצון פאן גאט. ווייל עס איז גענוג, דאס מיר האבען
 דיא פריהערדיגע צייט פאן דעם לעבען צוגעבראכט נאך דעם
 ווילען פאן דיא גוים, און געגאנגען אין צולאזענקייטען, תאוות, שברות,
 4 פרעסען, וויפען און שרעקליכע אבנאמער. דעריבער וואונדערן
 זיי זיך, ווייל איהר לויפט ניט מיט זיי אין דעם שטראם פאן דעם
 5 פארלארענעם לעבען, און לעסטערען אייך. זיי וועלען אבגעבען
 חשבון דעם, וועלכער איז אנגעברייט צו משפט'ן לעבעדיגע און
 6 טויטע. ווייל צוליב דעם איז אויך דיא פשוטה טובה אנגעזאגט
 געווארען דיא טויטע, כדי זיי זאלען געמשפט ווערען וויא מענשען
 7 אין פלייש, אבער לעבען ביי גאט אין גייסט. עס איז אבער
 נאדענש דער סוף פאן אלעמען געקומען, דעריבער זייט קלוג און
 8 וואכט אין געבעט. פריהער פאן אלץ אבער זאלט איהר האבען
 איין הערצליכע ליבע איינער צום אנדערן; ווייל דיא ליבע דעקט
 9 צו פיל זינד. זייט צווישען זיך מכנים אורחים אן אונצופרידען
 10 צו זיין. דינט איינער דעם אנדערן, יעדערער מיט דער מתנה,
 וועלכער ער האט מקבל געווען, וויא גוטע ממונים איבער דיא
 11 פערשיידענע גנאד פאן גאט. ווען איינער רעט, זאל ער רעדען
 וויא דיא רעד פאן גאט. ווען איינער דינט זאל ער דינען נאך
 דעם כח וואס גאט גיט, כדי אין אלץ זאל געלויבט ווערען גאט
 דורך ישוע המשיח, וועלכען עס קומט דער כבוד און דיא קראפט
 12 פאן עווינקייט צו עווינקייט! אמן. געליבטע, לאז אייך ניט
 וואונדערען, דיא פייערדיגע פראבע, וועלכע עס איז אייך איינגע-
 טהיילט געווארען, אזוי וויא עס וואלט אייך טרעפען עטוואס
 13 מערקווירדיגעס. נור פרייט אייך, דאס איהר ליידעט מיט דעם
 משיח, כדי איהר זאלט אויך חדרה און שמחה האבען ווען זיין
 14 הערדליכקייט וועט אנפלעקט ווערען. ווען מען זידעלט אייך
 איבער דעם נאמען פאן דעם משיח, זעליג זענט איהר; ווייל
 דער גייסט פאן הערדליכקייט דער גייסט פאן גאט, רוהט אויף
 אייך. ביי זיי איז ער געלעסטערט, אבער ביי אייך איז ער גע-

א פעטרוס ד ה

לויבט. עס זאל אבער קיינער פאן אייך ניט ליידען וויא איין
 15 רוצח אדער איין נגב אדער איין רשע, אדער פארנעמט איין
 פרעמדען דינסט. ליידעט ער אבער וויא איין קריסט, אזוי זאל
 16 ער זיך ניט שעמען; ער זאל אבער אין אזוי איין פאל נאטט פבוד
 אפגעבען. ווייל עס איז צייט, דער משפט זאל זיך אנפאנגען פאן
 17 נאטעס הויז. אבער ווען עס וועט זיך פאן אונז אנפאנגען, וואס
 וועט עס פאר איין ענדע זיין פאן דיא, וועלכע גלויבען ניט אין
 18 דעם עוואנגעליום (בשורה טובה) פאן נאטט? און וועי דער
 צדיק וועט זיך קוים רעמען, וואו וועט מען דעם נאטט-לאזען און
 זינדער זעהען? דעריבער, זאלען דיא וועלכע ליידען נאך דעם
 רצון פאן נאטט, גוטעס טא, און איהם אפערנעבען ווערען זעעלען,
 וויא איין נעטרייען בעשעפער.

איינערע עלסטע פארנאג איך, וואס איך בין אויך איין נאן וויא וויא איין
 1 איין עדות פאן משיח'ס ליידען, וועלכען עס זאל איינגעטיילט ווערען
 דיא העררליכקייט, וועלכע עס וועט אנפלעקט ווערען; פיטערט
 2 דיא שטאדע פאן נאטט, וועלכע עס איז אייך פארטרויט, און
 גיט אכטונג, גיט געצוואונגען, גיט מיטען ווילען; און גיט צוליב
 3 שטענדיגען פארדינסט, גיט פאן ריינעם הארצען; גיט וויא דיא,
 וועלכע העררשען איבער דאס פאלק, גיט איין ביישפיייל זיין
 4 פאר דיא שטאדע. און ווען עס וועט קומען דער עלטסטער
 הירט, וועט איהר בעקומען דיא קריין פאן פבוד, וועלכע פער-
 5 דארפט גיט. אזוי אויך איהר, יונגע לייט, וויט אונטערטעניג
 דיא עלטעסטען. אלע זאלט איהר איינער דעם אנדערן אונטער-
 6 טעניג זיין, און האלט פעסט אן ענוות. ווייל נאטט איז איין
 גענער פאן שטאלצע; אבער ענוים גיט ער גנאד, אזוי וויט
 7 אייך מכניע (אונטערטעניג) אונטער דער שטארקער האנד
 פאן נאטט, כדי ער זאל אייך צו דער צייט דערהויבען, אלע
 8 איינערע זארגען ווארפט אויף איהם ארויף; ווייל ער זארגט פאר
 אייך. וויט ניקטער, און וואכט; ווייל אייער שונא, דער שטן געהט
 9 ארום וויא איין ברומקענדיגער לייב, און זוכט, וועמען ער זאל
 פארשלינגען. שטעלט זיך איהם אנטקעגען פעסט אין גלויבען,
 און ווייכט, דאס דזעלביגע ליידען ווערען דערפילט אן אייערע

- 10 פֿרידער אין דער וועלט. אָבער דער נאָטט פֿאַן אַלע גאָד, וועלכער האט אונז גערוּפֿען צו זיין עוויגנע העררליכקייט אין ישוע המשיח, וועט אייך נאך קורצען ליידען. אין גאנצען צוברייטען, שטארקען, קרעפטיגען און גרינדען. איהם איז דער
- 11 כבוד און דיא מאכט פֿאַן עוויגקייט צו עוויגקייט! אָמין. אזוי האב איך אייך, וויא איך דענק, אין קורצען געשריבען דורך סילוואנוס, אייער געטרייען ברודער, פֿרי אייך צו פארזאָגען, און גרות צו זאָגען, דאס דינע איז דיא אָמית'ע גאָד פֿאַן נאָטט, אין וועלכע איהר שמעהט, עס געריסען אייך פֿאַן
- 12 בָּבֶל דיא, וועלכע זיינען גלייך וויא איהר אויסדערנוועהלטע, און זיין זאָהן מאַרקוס. געריסט איינער דעם אנדערן מיט דעם
- 13 קוים פֿאַן ליבע. פֿרידען צו אייך אלעמען, וועלכע זיינען אין ישוע המשיח! אָמין.

דער צווייטער בריף פֿאַן דעם אפאסטעל פעטרוס

- א שמעון פעטרוס, איין קנעכט און איין אפאסטעל (שליח) פֿאַן ישוע המשיח, צו דיא, וועלכע האָבען דעמַעלביגען טהייערען גלויבען וויא מיר צוגעטיילט פֿעקומען דורך דיא גערעכטיגקייט פֿאַן אינגערען נאָטט און היילאָנד (העלפער) ישוע המשיח.
- 2 נאָטט זאל אייך געבען פֿיל גאָד און פֿרידען דורך דיא דער-קענטענעם פֿאַן נאָטט אין ישוע המשיח, אינגערען העררן. אזוי וויא פֿאַן זיין נאָטטליכער קראַפֿט איז אונז געשענקט געוואָרען, אַלדינג וואס איז נויטיג צום לעבען און פֿרומקייט, דורך דער דערקענטענעם פֿאַן דעם, וועלכער האט אונז גערוּפֿען דורך
- 4 זיינע אייגענע העררליכקייט און מֶדֶה טוֹבָה. דורך וועלכע זענען אונז געשענקט געוואָרען דיא גרעסטע הבטחות, פֿרי איהר זאָלט

ב פעטרוס א

דורך ווי איין חלק האַבען אין דער נאָטמליכער נאָטור, ווען
 איהר אַנטלויפט פֿאַן דער פֿערדאַרפֿענעם פֿאַן דיאָ האָונט פֿאַן
 דער וועלט. דעריבער ווענדעט אָן אלע אייערע פֿלייסיקייט
 אויף דעם, און וויינט אין אייערען גלויבען מדות טובות, אין דיאָ
 מדות טובות דערקענטענעם, אין דיאָ דערקענטענעם מעסינֶה
 קייט (הסתפקות), אין מעסינקייט געדולד (סבֿלנות), אין געדולד
 פֿרוּמקייט, אין פֿרוּמקייט פֿריינדשאַפט, אין פֿריינדשאַפט דיאָ
 ליבע. דען ווען דווע נאָכען וויינען ביי אייך פֿאַראַן און פֿער־
 מעהרען זיך, אזוי וועלען ווי אייך ניט ווין פֿויל, און אָן פֿירות
 אין דער דערקענטענעם פֿאַן אונזערען העררן ישוע המשיח, דען
 ביי וועמען דאָס איז נישטא, דער איז בלינד און קורצזיכטיג.
 און האַט פֿערנעסען דאָס עס זענען גערייניגט וויינע פֿריהערדיגע
 זינד. דעריבער, ברידער, נאָלט איהר נאָך מעהר זיך בעפֿלייסען
 פעסט צו מאַכען אייער רופֿונג און אויסדערנועהלונג; ווען איהר
 וועט אזוי טאן, וועט איהר קיין מאל ניט שטויבליכען. ווייל אזוי
 וועט אייך רייכליך דערלויבט ווערען דער איינגאנג אין דער
 עוויגער מלוכה פֿאַן אונזערען העררן און היילאנד ישוע המשיח.
 דעריבער וועל איך אלע מאל אָן דווע נאָכע דערמאָנען, הַעם
 איהר ווייסט עס שוין, און זענט פעסט געגרינדעט אין דעם אַמת,
 וועלכער איז פֿאַראַן. איך רעדן עס פֿאַר איין חובֿ, וויאָ לאַנג
 איך בין נאָך אין דעם געזעלט, אייך צו דערוועקען און צו דער־
 מאַנען, ווייל איך ווייס, דאָס פֿאַלד מוז איך אויסטאן מיין
 געזעלט, אזוי וויאָ איך אונזער הערר ישוע המשיח האַט מיר
 אנפֿלעקט. איך וועל אָבער אויך נאָרען דעריבער, דאָס איהר
 נאָלט יעדער צייט נאָך מיין אונזעקאנג ווין אין שטאנד, דאָס
 זעלבניגע צו געדענקען. דען נישט, ווייל מיר וויינען נאָכגעגאנגען
 נאָך גוט אויסגעטראַכטע פֿאַבעלן (הגדות), האַבען מיר אייך אָנ־
 געוואַנט דיאָ מאַכט און דעם קומען פֿאַן אונזערען העררן ישוע
 המשיח, נור ווייל מיר אליין האַבען ווין גדולה געוועהען. ווייל
 ער האַט מקבל געווען פֿאַן נאָט דעם פֿאַטער פֿכוד און לויב,
 ווייל פֿאַן דער גרויסער העררליכקייט האַט צו איהם דערגרייכט
 אזוי איין קול: דאָס איז מיין געליבטער זאָהן, אָן וועלכען איך

- 18 האב וויילגעפאלען געפונען. און דיעזען קול, האבען מיר געהערט.
פאן הימל קומען, ווען מיר זענען מיט איהם געווען אויף דעם
19 הייליגען בארג. און אזוי האבען מיר איין פעסטעס ווארט פאן
דער נבואה, און איהר טהומט גוט אויף דיעזעס אכטונג צו געבען.
וויא אויף איין ליכט, וועלכעס שיינט אין איין פינסטערען ארט.
בזי עס וועט אנהייבען צו שיינען דער טאג און עס וועט אויפ-
20 געהען דער מארגענשטערן אין אייערע הערצער. און דאס זאלט
איהר צום ערשטען וויסען, דאס קיין נבואה אין דער שריפט
21 (תנ"ך) קען נישט האבען קיין אייגענע (געוואלטע) אויסלייגונג. ווייל
דיא נבואה איז קיין מאל נישט געשעהען דורך דעם מעגשליכען
וויילען. נור עס האבען זי ארויסגערעט דיא הייליגע מאגער פאן
נאטט, געטריבען פאן דעם רוח הקדש.
- ב עס זענען אויך געווען פאלשע נביאים אין פאלק, אזוי וויא עס
וועלען אויך ביי אייך ויין פאלשע לעהרער, וועלכע וועלען איינ-
פיהרען פערדארבעטע כחות, פערלייקענען דעם הערן, וועלכער
האט זיי אויסגעקויפט, און אויף זיך אליין ברענגען איין שנעלען
2 פערדארבעט. און פילע וועלען נאכגעהן וויער פערדארבעט, דורך
3 זיי וועט דער וועג פאן דעם אמת געלעסטערט ווערען. און זיי
וועלען פאן אייך געשעפטען מאכען מיט פאלשע ווערטער צוליב
פערדינסט; וויער פסק אבער זאגט זיך שוין נישט פאן לאנג אן,
4 און וויער פארדארבעטעם שלאפט נישט. ווייל ווען נאטט האט
נישט פערשווינט דיא מלאכים, וועלכע האבען זיך פערזינדט, נור
האט זיי אין דיא האלל געשמויסען אין דיא גריבער פאן
5 פינסטערנעם, צו בעהאלטען זיי צום משפט. און ווען ער האט
נישט פערשווינט דיא אלטע וועלט, נור האט פארהויט נח'ן דעם
פערדינער פאן גערעכטיגקייט זאלבע-אכט, ווען ער האט איבער
6 דער וועלט פאן דיא רשעים דעם מבול געבראכט. און ווען ער
האט אויך דיא שטערט סדום און עמורה פער'משפט, און פאן
זיי אש געמאכט, און געוויזען איין ביישפיל דיא רשעים, וועלכע
7 וועלען זיין. און ער האט מציל געווען דעם צדיק לוט'ן, וועלכען
דיא שענדליכע מעגשען האבען געפלאגט מיט וויער שלעכטען
8 אויפגיהרונג. ווייל ווען דער צדיק האט געלעבט צווישען זיי.

ב פעטרוס ב

- האט ער יעדען טאג געליטען אין זיין גערעכטער וועלע, וועהנדיג
און הערענדיג ווייערע שלעכטע מעשים. דער הערר ווייס וויא ⁹
אזוי מציל צו זיין דיא פרומע פאן נסיונות, און בעהאלטען דיא
רשעים צום יום הדין און צום שטראף. און בפרט דיא, וועלכע ¹⁰
געהען נאך דיא אונרייגע תאוות פאן דעם פלייש, און פארעכטען
דיא ממשלה, ווענען עזות-פנים ער, ענאאיסטען, און האבען ניט קיין
מורא צו לעסטערן דיא העררליכקייט (מלוכה). וואו דאך דיא ¹¹
מלאכים, וועלכע ווענען גרעסער פאן זיי אין קראפט און מאכט,
פארטראגען ניט גענען ויך דעם משפט איבער לעסטערונג פאן
דעם העררן. זיי ווענען אבער וויא נארעשע בהמות פאן דער ¹²
נאטור געבארען, מען זאל זיי פאנגען און שלאכטען, זיי לעסטערן
דאס, וואס זיי ווייסען ניט, און זיי וועלען פארדארבען ווערען אין
זייער פערדארבענעם. זיי וועלען בעקומען לויף פאר זייער ¹³
אונרעכט, זיי האלטען פאר איין תענוג איין גוטען טאג צו לעבען,
זיי ווענען איין שאנדע און איין פלעק, זיי קוועלען פאן ווייערע
ליבעס מאהלצייטען און פרעסען מיט אייך. ווייערע אויגען ווינען ¹⁴
פול מיט זנות, און ווערען ניט נאט מיט זינדען, ציהען צו ליכט
זינגע וועלען, אויסגעבילדעט אין דיא קונצען וויא פארמעגענס
צו דערגרייכען, פארפלוכטע קינדער. זיי האבען דעם גלייכען ¹⁵
וועג פארלאזען, און געהען אין איררסום (טעות), און געהען אויף
דעם וועג פאן בלעם בן בעור, וועלכער האט ליב געהאט דעם
לויף פאן אונרעכט. איז אבער בעשטראפט געווארען פאר זיין ¹⁶
עברה: און דער שטומער גועל האט גערעדט מיט איין מענשליכען
קול, און פערנוועהרט דיא נארעשקייטען פאן דעם נביא. דאס ¹⁷
ווענען קנואלען אן וואסער, וואלקען אויפגעטריבען פאן שטורעם
ווינד; פאר זיי איז אנגעגרייט דיא נאכט פאן עוויגען פינסטערניס.
ווייל זיי רעדען שטאלצע ווערטער, אן אינהאלט (זינען), ציהען ¹⁸
זיי צו דורך פליישליכע תאוות מיט פארנעניגען זינען, וועלכע ווינען
קוים אנטלאפען געווארען פאן דער געוועלשאפט. וועלכע ווענען
אויף דעם וועג פאן טעות. זיי זאגען זיי צו פרייהייט און אליין ¹⁹
ווענען זיי קעכט פאן פערדערבען. ווייל פאן וועמען איינער איז
איינגענומען, דעמם איז ער אויך איין קעכט געווארען. דער ווען ²⁰

ווי זענען אנטלאפען פאן דיא אונריינקייטען פאן דער וועלט דורך
 דער דערקענטענעם פאן אונזערען העררן און היילאנד ישוע
 המשיח. און פערדרעהען ויך אין ווי נאך איין מאל ווערען פאן ווי
 איינגענומען, אזוי איז דאס לעצטע פאר ווי נאך ערנער געווארען
 וויא דיא ערשטע. עס וואלט בעסער פאר ווי גענוען ווען ווי
 וואלטען גיט געקענט דעם וועג פאן דער גערעכטיגקייט, איידער
 צו קענען, און ויך צוריק אפגעהרען פאן דעם הייליגען געבאט.
 וועלכער איז ווי גענעבען. עס איז ביי ווי געמראפען דער אמתער
 שפריכטווארט: דער הונד קעהרט ויך אים צו דעם וואס ער האט
 אויסגעבראכען, און: איין אפגעוואשענער חזיר וואלנערט ויך
 ווידער אין שמוץ.

1. דויער איז שוין דער צווייטער ברירה, וועלכען איך שרייב
 אייך, געליבטע, כדי אייך צו דערנוועקען און צו דערמאנען אייערען
 ריינעם זינען. דאס איהר ואלט געדענקען דיא ווערטער, וועלכע
 עס זענען אייך פריהער געזאגט געווארען דורך דיא הייליגע
 גבאים, און דאס געבאט פאן דעם העררן און היילאנד, וואס איז
 איבערגעגעבען געווארען דורך אייערע אפאסטעל. צום ערשטען
 ווייסט, דאס אין דיא לעצטע טעג וועלען קומען שפעטער, וועלכע
 וועלען נאכגעהען וייערע אייגענע תאוות. און זאגען: וואו איז דיא
 הבטחה פאן ויין קומען? ווייל פאן דער צייט וואס דיא אבות
 זיינען געזאגטען שלאפען (געשטארבען), בלייבט אלץ, וויא עס
 איז פאן אנפאנג דער באשעפעניס געוועזען. אבער בכוון ווילען
 ווי גיט וויסען, דאס פארצייעטען וויינען בעשטאנען דיא הימעל און
 ערד פאן וואסער אין אין דעם וואסער דורך גאטעס ווארט.
 דעריבער איז דיא דאמאלסטע וועלט דורך וואסערפערפלייצונג
 פארלארען געווארען. דיא יעצטיגע הימעל אין ערד אבער, וואס
 זענען דערהאלטען דורך דעם זעלבען ווארט, ווערען אפגעהיט
 צום פייער פאן יום הדיי, און פארדארבענעם פאן דיא שלעכטע
 מענשען. איינס דארף פאן אייך גיט ויין בעהאלטען, געליבטע.
 דאס ביי דעם העררן איז איין טאג וויא מויענד יאהר, און מויענד
 יאהר וויא איין טאג. דער הערר פערשפעטיגט גיט מיט דער
 הבטחה, אזוי וויא עלטערע רעכנען עס פאר איין פערשפעטיגונג;

ב פעטרוס ג

ער איז געדולדיג און וויל ניט, דאס איינער זאל פערלארען ווערען,
 נור אלע זאלען תשובה טאן. עס וועט אבער קומען דער טאג
 10 פאן דעם העררן וויא איין נגב ביי נאכט, אין וועלכען דיא הימלען
 וועלען מיט רעש פערנעהען; דיא יסודות וועלען פאר היץ ויך
 צושמעלצען, און דיא ערד מיט דיא ווערקע, וועלכע וויינען אין
 11 איהר וועלען פערברענט ווערען. ווען דאס אלץ זאל פארנעהן,
 וויא אזוי מוסט איהר אין הייליגען וועג געהן און אין פרומקייט
 האלטען. וועלכע איהר ווארט און איילט צום קומען פאן נאמטעם
 12 טאג, אין וועלכען דיא הימעל וועלען פאן פייער ציגעהען און דיא
 יסודות וועלען פאן היץ צושמאלצען ווערען. מיר ווארטען אבער,
 13 נאך וויין הבטחה, אויף איין נייטס הימעל און איין נייט ערד, וואו
 עס וויינט גערעכטיגקייט. דעריבער, געליבטע, וויא איהר אונזעלכעם
 14 דערנווארטעט, טראכט, דאס איהר זאלט פאר איהם אן איין
 פלעק און פעהלער אין פרידען געפונען ווערען. און דיא געדולד
 15 פאן אונזערען העררן רעכענט פאר איין וועג; אזוי וויא עס
 האט אייך אויך געשריבען אונזער געליבטער ברודער פאול נאך
 16 דער חכמה, וועלכע עס איז איהם געגעבען געווארען. אזוי וויא
 ער רעט דערפון אין אלע ווייטע ברייף, אין וועלכע עס זענען
 עטליכע זאכען שווער צום פערשטעהען, וועלכע אונזויסענדע און
 לייכטזיניגע פערדרעהען, גלייך וויא אנדערע שריפטען, צו ווייזער
 17 אייגענע פערדארבעטעס. איהר אבער, געליבטע, אזוי וויא איהר
 ווייסט עס פאן פריהער, זאלט איהר אייך הימען איהר זאלט ניט
 פערפיהרט ווערען דורך דעם טעות פאן בעזע מענשען, און זאלט
 18 ניט אפפאלען פאן אייער פעסטיגקייט. וואקסט אבער אין דער
 היילאנד (העלפער) ישוע המשיח. איהם איז דער קבור יעצט
 און אויף עוויגע צייטען. אמן.

דער ערשטער בריף פאן דעם אפאסטעל יוחנן

א דאס וואס עס איז געווען פאן אנפאנג, וואס מיר האבען גע-
הערט, וואס מיר האבען געזעהען מיט אויגען, וואס מיר
האבען בעטראכט, און וואס אויגעזעהען הענד האבען בעטאפט, פאן
2 דעם ווארט פאן לעבען. ווייל דאס לעבען איז אנפלעקט גע-
ווארען, און מיר האבען געזעהען און זאגען עדות און זאגען איין
אן דעם עוויגען לעבען, וועלכעס איז געווען ביים פאטער און איז
3 צו אויז אנפלעקט געווארען; וואס מיר האבען געזעהען און
געהערט, זאגען מיר איין איין אן, כדי איהר זאלט איין איין
הלק האבען מיט אויז, און אויגער טייל איז מיט דעם פאטער און
4 מיט ויין זאכן ישוע המשיח. און דאס שרייבען מיר איין, כדי
5 אייער פרייד זאל פול ויין. און דאס איז דיא בשורה, וועלכע
מיר האבען געהערט פאן איהם און זאגען איין אן: דאס גאט
איז דאס ליכט און עס איז אין איהם נישט דא קיין פינסטערנישט.
6 ווען מיר זאגען, דאס מיר האבען איין טייל מיט איהם און געהען
אין דער פינסטערנישט, אזוי זאגען מיר איין ליגען, און טהוען נישט
7 וויא דער אמת. ווען מיר געהען אבער אין ליכטיגקייט, וויא ער
איז דאס ליכט, האבען מיר איין טייל איינער אין דעם אנדערן
און דאס בלוט פאן ישוע המשיח, ויין זאכן, רייניגט אויז פאן
8 אלע זינדע. ווען מיר זאגען, דאס מיר האבען נישט קיין זינד, וינד,
9 זאגען מיר ויך אליין און דער אמת איז נישט מיט אויז, ווען מיר
זענען אבער מתודה אויגעזעהען וינד, אזוי איז ער, געטריי און גע-
רעכט, דאס ער איז אויז מוחל אויגעזעהען וינד און רייניגט אויז פאן
10 אלע אויגעזעהענעקייט. ווען מיר זאגען, דאס מיר האבען נישט

א יוחנן ב

- געזינדיגט, אזוי מאכען מיר איהם פאר איין לינגער, אינזיין ווארט
איז נישט אין אונז.
- מיינע קינדער, דאס שרייב איך אייך, כדי איהר זאלט נישט ב
זינדיגען. און ווען איינער זינדיגט, האבען מיר איין מליך (יושר)
פאר דעם פאטער, ישוע המשיח, דעם צדיק, און ער איז איין ²
בפרה פאר אונזערע זינד, און נישט נור פאר אונזערע אלליין, נור
אויך פאר דער גאנצער וועלט. און אן דעם דערקענען מיר, דאס ³
מיר האבען איהם דערקענט, ווען מיר האלטען זיינע געבאטע.
ווער עס זאגט: איך האב איהם דערקענט, און האלט נישט זיינע ⁴
געבאטע, דער איז איין לינגער, און דער אמת איז אין איהם נישט
דא. ווער עס האלט אבער זיין ווארט, אין דעם איז אין אמת'ען ⁵
דיא ליבע פאן גאט פאלקאמען (בשלמות). דורך דעם דערקענען
מיר, דאס מיר זענען אין איהם. ווער עס זאגט, דאס ער בלייבט ⁶
אין איהם, דער זאל אויך אזוי געהן וויא ער איז געגאנגען.
געליבטע! איך שרייב אייך נישט קיין נייעס געבאט, נור איין אלטעס ⁷
געבאט, וועלכעס איהר האט געהאט פאן אנפאנג. דאס אלטע
געבאט איז דאס ווארט, וועלכעס איהר האט געהערט פאן ⁸
אנפאנג. און ווידער שרייב איך אייך איין נייעס געבאט, וועלכעס
איז אמת ביי איהם און ביי אייך, ווייל דאס פינסטערנעם איז פאר-
ער איז אין ליכט, און האט פיינד זיין ברודער, דער איז נאך אין ⁹
דער פינסטערנעם. ווער עס האט ליב זיין ברודער, דער בלייבט ¹⁰
אין דעם ליכט, און עס איז אין איהם קיין שטרויכלונג נישט דא.
ווער עס האט אבער פיינד זיין ברודער, דער איז אין דער פינס-
טערנעם, ער געהט אין דער פינסטער און ווייס נישט וואוהין ער ¹¹
בלענדעט. איך שרייב צו אייך, קינדער; ווייל אייערע זינד זענען ¹²
אייך פערנעבען צוליב זיין גאטען. איך שרייב צו אייך, פאטערס; ¹³
ווייל איהר האט דערקענט דעם, וועלכער איז פאן אנפאנג. איך
שרייב צו אייך, יונגע לייט; ווייל איהר האט פייגעקומען דעם
בעזען. איך שרייב צו אייך, קינדער; ווייל איהר האט דערקענט ¹⁴
דעם פאטער. איך האב געשריבען צו אייך, פאטערס; ווייל

איהר האט דערקאנט דעם, וועלכער איז פֿאן אַנפֿאנג. איך האב
 געשריבען צו אייך, ווייל לייט; ווייל איהר זענט שטארק, און
 דאס ווארט פֿאן גאט בלייבט אין אייך, און איהר זענט ביינער-
 15 קומען דעם בענען. האט גיט ליב דיא וועלט, און גיט דאס, וואס
 אין דער וועלט איז. ווען איינער האט דיא וועלט ליב, אזוי איז
 16 אין איהם גיט דא דיא ליבע פֿאן דעם פֿאטער. ווייל אלדינג
 וואס עס איז אין דער וועלט, דיא תאנה פֿאן דעם פֿלייש, דיא
 תאנה פֿאן דיא אויגען און דיא גאנה פֿאן דעם לעבען, איז גיט פֿאן
 17 דעם פֿאטער, נור פֿאן דער וועלט. און דיא וועלט פארנעהט
 מיט איהר תאנה; ווער אבער עס טהוט דעם רצון פֿאן גאט,
 18 דער בלייבט אויף עוויג. קינדער, עס איז דיא לעצטע שעה; און
 וויא איהר האט געהערט, דאס דער גענעקריסט קומט, און יעצט
 זענען פֿיל געווארען גענעקריסטען; דעריבער דערקענען מיר
 19 דערפון, דאס עס איז דיא לעצטע שטונדע. זיי זענען פֿאן אויג
 ארויסגעגאנגען, אבער זיי ווייזען גיט פֿאן אויג געוועזען; ווייל ווען
 זיי וואלטען פֿאן אויג געווען, אזוי וואלטען זיי ביי אויג געבליבען;
 אבער בדי עס זאל אויף זיי אנפֿלעקט ווערען, דאס גיט אלע
 20 ווייזען פֿאן אויג. און איהר האט איין זאלבונג פֿאן דעם, וועלכער
 21 איז הייליג, און ווייסט אלץ. איך האב צו אייך געשריבען גיט
 דעריבער וואס איהר ווייסט גיט דעם אמת, נור ווייל איהר
 22 ווייסט, דאס קיין ליגען קומט גיט פֿאן דעם אמת. ווער איז דען
 איין לינגער ווען גיט דער וועלכער לייקענט, דאס ישוע איז גיט
 דער משיח? דער איז איין גענעקריסט, וואס פארלייקענט דעם
 23 פֿאטער און דעם זאהן. יעדערער וואס פארלייקענט דעם זאהן,
 האט אויך גיט דעם פֿאטער; נור ווער עס איז מודה אין דעם
 24 זאהן, דער האט אויך דעם פֿאטער. דעריבער לאז אין אייך
 בלייבען דאס, וואס איהר האט געהערט פֿאן אַנפֿאנג; ווען אין
 אייך וועט בלייבען דאס, וואס איהר האט געהערט פֿאן אַנפֿאנג,
 25 אזוי וועט איהר אויך בלייבען אין זאהן און אין פֿאטער. און דאס
 איז דיא בטיחה, וועלכע ער האט אויג צוגעזאגט; דאס עוויגע
 26 לעבען. דו עס האב איך אייך געשריבען ווענען דיא, וועלכע
 27 פֿערפֿיהרען אייך. דיא זאלבונג, וואס איהר האט פֿאן איהר

א יוחנן ב ג

מקבל געווען, בלייבט אין אייך, און איהר האט ניט קיין נויטה, דאס איימעצער זאל אייך לערנען, נור אזוי וויא דיא זאלבונג לערנט אייך איבער אלץ און ויא איז אמת און ניט קיין ליגען; און וויא ויא האט אייך געלערנט, אזוי בלייט אין דיוועלביגע, און ²⁸ נון, קינדער, בלייבט אין איהם, כדי ווען ער וועט אנפלעקט ווערען, זאלען מיר פריידע האבען און ניט פערשעמט ווערען ביי ויין קומען. ווען איהר ווייסט, דאס ער איז איין צדיק, זאלט איהר ²⁹ אויך וויסען, דאס ווער עס טהוט גערעכטיגקייט, דער איז פאן איהם געבארען.

- וועט וואס פאר איין ליבע האט אונז געוויזען דער פאטער, ג דאס מיר זאלען הייסען נאטטעס קינדער! און דעריבער דער-קענט אונז דיא וועלט ניט; ווייל ויא האט איהם ניט דערקאנט.
- געלייבטע! מיר זענען יעצט נאטטעס קינדער, עס איז נאך ניט ² אנפלעקט געווארען, וואס מיר וועלען ויין, מיר ווייסען אבער, דאס ווען ער וועט אנפלעקט ווערען, וועלען מיר ויין גלייך צו איהם; ווייל מיר וועלען איהם זעהען, אזוי וויא ער איז, און ³ יעדערער, ווער עס האט דיוע האפענונג אויף איהם, רייניגט זיך, אזוי וויא ער איז ריין, ווער עס זינדיגט, טהוט אונרעכט, און ⁴ זינדע איז אונרעכט, און איהר ווייסט, דאס ער האט זיך אנפלעקט אונזערע זינד אונעקצוגעהמען, און אין איהם איז קיין זינד ניט דא.
- יעדער, וואס בלייבט אין איהם, זינדיגט ניט; יעדערער ווער עס ⁶ זינדיגט, דער האט איהם ניט געזעהען און ניט דערקענט, קינדער! ⁷ לאז אייך קיינער ניט פערפיהרען, דער וואס טהוט רעכט איז גערעכט, גלייך וויא ער איז גערעכט, ווער עס טהוט זינדע, איז ⁸ פאן דעם שטין; ווייל דער שטין זינדיגט פאן אנפאנג אן, צו ליב דעם האט זיך אנפלעקט דער זאהן נאטטעס, ער זאל צושטערן ⁹ דיא ווערקע פאן דעם שטין, יעדערער, וואס איז פאן נאטט גער-בארען, טהוט ניט קיין זינדע, ווייל ויין זאמען בלייבט אין איהם; ¹⁰ און ער קען ניט זינדיגען, ווייל ער איז פאן נאטט געבארען, אן דעם ווערען אנפלעקט דיא קינדער נאטטעס און דיא קינדער פאן דעם שטין, ווער עס טהוט ניט רעכט איז ניט פאן נאטט, און ¹⁴ אזוי אויך דער וואס האט ויין ברוידער ניט ליב, ווייל דאס איז

דיא בשורה, וואס איהר האט געהערט פאן אנפאנג, דאס מיר
 12 זאלען איינער דעם אנדערען ליבען. ניט אזוי וויא קין, וועלכער
 איז געווען פאן דעם בעזען, און האט דערשלאגען ויין ברודער.
 און פאר וואס האט ער איהם דערשלאגען? ווייל זענע מעשים
 זענען בעזע געווען, און דעם ברודערס מעשים זענען געווען גערעכט.
 13 וואונדערט אייך ניט, מיינע ברידער, ווען דיא וועלט האט אייך
 14 פיינד. מיר ווייסען, דאס מיר זענען געקומען פאן טויט צום
 לעבען; ווייל מיר האבען דיא ברידער ליב, ווער עס האט ניט
 15 ליב דיא ברידער, דער בלייבט אין טויט. ווער עס האט זיינע
 ברידער פיינד איז איין מערדער פאן מענשען; און איהר ווייסט,
 דאס איין רוצח האט ניט דאס עוויגע לעבען, וועלכעס זאל אין
 16 איהם בלייבען. אן דעם האבען מיר דיא ליבע דערקענט, דאס
 ער האט פאר אונז ויין לעבען געלאזען; אזוי ווינען אייך מיר
 17 מחויב אינגערען לעבען פאר דיא ברידער צו לאזען. דער וואס
 האט אבער דיא גוטן פאן דער וועלט, און זעהט ויין ברודער אין
 גויסה, און פערשליסט ויין הארץ פאר איהם, וואו בלייבט דיא
 18 ליבע פאן נאטט ביי איהם? מיינע קינדער, לאזען מיר ניט ליב
 האבען מיט ווערטער אדער מיט דעם צונג, נור מיטען טאן און
 19 מיט אמת. אן דעם דערקענען מיר, דאס מיר זענען פאן דעם
 20 אמת, און קענען אונזער הארץ פאר איהם שטילען. ווייל ווען
 אונזער הארץ קלאגט אונז אן, אזוי איז נאטט גרעסער פאן אונזער
 21 הארץ, און ווייס אלדינג. געליבטע! ווען אונזער הארץ קלאגט
 22 אונז ניט אן, אזוי האבען מיר צו נאטט איין בטחון, און וואס מיר
 וועלען בעטען, וועלען מיר פאן איהם מקבל ויין; ווייל מיר
 האלטען זיינע געבאטע און טהוען דאס וואס איז איהם
 23 געפעלען. און דאס איז ויין געבאט, מיר זאלען גלויבען
 אין דעם נאמען פאן ויין זאהן ישוע המשיח, און זאלען
 זיך ליב האבען, וויא ער האט אונז איין געבאט געגעבען.
 24 און ווער עס האלט זיינע געבאטע, דער בלייבט אין איהם
 און ער איז יענעם. און אן דעם דערקענען מיר, דאס
 ער בלייבט אין אונז, אן דעם גייסט, וועלכען ער האט אונז
 געגעבען.

א יוחנן ד

געליבטע! גלויבט ניט יעדען גייסט, נור פֿרוכט דיא גייסטער, ד
 צו זענען זיי פֿאן נאָט; ווייל פֿילע פֿאלשע גבאים זענען אין דער
 וועלט ארויסגעגאנגען. אָן דעם וואָלט איהר דערקענען דעם
 גייסט פֿאן נאָט; יעדער גייסט, וועלכער איז מודה, דאָס ישוע
 המשיח איז אין פֿלייש געקומען, דער איז פֿאן נאָט. און
 יעדערער גייסט, וועלכער איז ניט מודה, דאָס ישוע המשיח איז
 געקומען אין פֿלייש, איז ניט פֿאן נאָט. און דאָס איז דער גייסט
 פֿאן דעם געזענ־קריסט, וואָס איהר האָט געהערט, דאָס ער וועט
 קומען, און איז שוין יעצט אין דער וועלט, קינדער! איהר זענט
 פֿאן נאָט און זענט זיי בייגעקומען; ווייל דער, וואָס איז אין
 אייך, איז גרעסער פֿאן דעם, וועלכער איז אין דער וועלט. זיי
 זענען פֿאן דער וועלט, דעריבער רעדען זיי פֿאן דער וועלט און
 דיא וועלט הערט זיי. מיר זענען פֿאן נאָט, און ווער עס קען
 נאָט, דער הערט אונז. ווער עס איז ניט פֿאן נאָט, דער הערט
 אונז ניט. אָן דעם דערקענען מיר דעם גייסט פֿאן אמת און דעם
 גייסט פֿאן טעות. געליבטע! לאָזען מיר איינער דעם אנדערען
 ליב האָבען; ווייל דיא ליבט איז פֿאן נאָט, און יעדערער וואָס
 האָט ליב איז פֿאן נאָט געבאָרען, און קען נאָט. ווער עס
 האָט ניט ליב, קען ניט נאָט; ווייל נאָט איז דיא ליבט. אָן
 דעם איז נאָטעס ליבט אויף אונז אנפֿלעקט געוואָרען, דאָס
 נאָט האָט זיין איינציגען נאָהן אין דער וועלט געשיקט, פֿרי מיר
 זאלען דורך איהם לעבען. דערינען געשטעהט דיא ליבט; ניט
 דאָס מיר האָבען נאָט געליבט, נור, דאָס ער האָט אונז ליב
 געהאט, און געשיקט זיין נאָהן פֿאר איין בֿפֿרה פֿאר אונזערע זינד.
 געליבטע! ווען נאָט האָט אונז אויף געליבט, אזוי זינען אויך
 מיר מחויב איינער דעם אנדערן ליב צו האָבען. נאָט האָט
 קיינער קיין מאל ניט געזעהען. ווען מיר האָבען איינער דעם
 אנדערען ליב, בלייבט נאָט אין אונז, און זיין ליבט איז אין אונז
 פֿול. אָן דעם דערקענען מיר, דאָס מיר בלייבען אין איהם און
 ער אין אונז. ווייל ער האָט אונז געגעבען פֿאן זיין גייסט. און
 מיר האָבען געזעהען און נאָען עדות, דאָס דער פֿאָטער האָט
 געשיקט דעם נאָהן פֿאר איין העלפֿער פֿאן דער וועלט. ווער

עס איז מודה, דאס ישוע איז דער ואהן פאן נאטט, אין דעם
 16 בלייבט נאטט אין ער אין נאטט. און מיר האבען דערקענט און
 געלויבט דיא ליבע, וועלכע נאטט האט צו אונז. נאטט איז דיא
 ליבע; און ווער עס בלייבט אין דער ליבע, בלייבט אין נאטט, און
 17 נאטט אין איהם. דערמיט איז דיא ליבע אין אונז דערפילט
 געווארען, דאס מיר האבען בטחון אויף דעם יום הדין; ווייל אזוי
 18 וויא ער, זענען מיר אין דיוער וועלט. אין דער ליבע איז קיין
 מורא נישט דא, נור דיא פאלקאמענע ליבע טרייבט דיא מורא
 ארויס; ווייל דיא מורא איז איין פייך. און ווער אבער עס האט
 19 מורא, איז נישט פאלקאמען אין דער ליבע. לאזען מיר איהם ליב
 20 האבען, ווייל ער האט אונז צוערשט ליב געהאט. ווער עס
 זאגט: איך האב ליב נאטט, און האט פיינד ויין ברודער, דער
 איז איין ליגנער. ווייל ווען ער ויין ברודער, וועלכען ער האט
 געוועהן נישט ליבט, וויא אזוי קען ער נאטט ליבען, וועלכען ער
 21 האט נישט געוועהן? און דאס איז דאס געפאט, וועלכע מיר
 האבען פאן איהם, דאס ווער עס האט נאטט ליב, דער זאל אויך
 ויין ברודער ליבען.

ה יעדערער ווער עס גלויבט, דאס ישוע איז דער משיח, איז
 פאן נאטט געבארען; און יעדער וואס האט ליב דעם, וואס האט
 איהם געבארען, האט אויך ליב דעם, וואס איז פאן איהם גע-
 2 בארען. אן דעם דערקענען מיר, דאס מיר האבען נאטטעס
 קינדער ליב, ווען מיר האבען ליב נאטט און האלטען זיינע גער-
 3 פאטע. ווייל דאס איז דיא ליבע צו נאטט, דאס מיר זאלען
 האלטען זיינע געפאטע; און זיינע געפאטע זענען נישט שווער.
 4 ווייל אלץ, וואס עס איז פאן נאטט געבארען, איז מנצח דיא וועלט;
 און דיוער נצחון, וועלכער האט דיא וועלט מנצח געווען, איז
 5 אונזער גלויבען. ווער איז אבער דער מנצח פאן דער וועלט,
 ווען נישט דער וואס גלויבט, דאס ישוע איז דער ואהן פאן נאטט?
 6 דיוער איז עס, וועלכער איז געקומען מיט וואסער און בלוט,
 ישוע המשיח, נישט מיט וואסער אליין, נור מיט וואסער און בלוט;
 און דער גייסט זאגט עדות; ווייל דער גייסט איז דער אמת.
 7 דען עס זיינען דריי, וועלכע זאנען עדות אין הימעל: דער פאטער,

א יוחנן ה

דאס ווארט אין דער רוח הקדש; און דיא דריי זענען איינס.
 און דריי זאנען עדות אויף דער ערד: דער גייסט, דאס וואסער
 און דאס בלוט; און דיא דריי זענען ביינאמען. ווען מיר געהענען
 אן דיא עדות פאן מענשען, אזוי איז נאטעס עדות גרעסער;
 ווייל דאס איז דיא עדות פאן נאטעס, וואס ער האט עדות געזאגט
 אויף זיין זאחן. ווער עס גלויבט אין נאטעס זאחן, דער האט
 דיא עדות דורך איהם. ווער עס גלויבט ניט אין נאטעס, דער
 מאכט איהם פאר איין לוינער; ווייל ער גלויבט ניט אין דיא עדות,
 וועלכע נאטעס האט עדות געזאגט אויף זיין זאחן. און דאס איז
 דיא עדות, דאס נאטעס האט אונז געגעבען דאס עוויגע לעבען, און
 דינעם לעבען איז אין זיין זאחן. ווער עס האט נאטעס זאחן
 האט דאס לעבען; ווער עס ניט האט נאטעס זאחן האט ניט
 דאס לעבען. דינעם האב איך אייך געשריבען, וועלכע גלויבען
 אין נאמען פאן נאטעס זאחן, כדי איהר זאלט וויסען, דאס ווען
 איהר גלויבט אין נאטעס זאחן האט איהר דאס עוויגע לעבען.
 און דאס איז דער בטהון, וואס מיר האבען אויף איהם, דאס ווען
 מיר בעטען עטוואס נאך זיין ווילען, אזוי הערט ער אונז.
 מיר ווייסען, דאס ער הערט אונז וואס מיר פאן איהם בעטען,
 אזוי ווייסען מיר, דאס מיר בעקומען דאס, וואס מיר בעטען ביי
 איהם. ווען איינער נעהט ווען זיין ברודער טהוט איין זינדע, ניט
 צום טויט, אזוי זאל ער בעטען און נאטעס וועט איהם געבען לעבען,
 דאס הייסט דעם, וואס טהוט איין זינדע ניט צום טויט. עס איז
 דא איין זינדע צום טויט, ניט פאן דעם זאג איך, ער זאל בעטען.
 יעדעס אינערעכט איז איין זינדע, אזוי איז עס דא איין זינדע, וועלכע
 איז ניט צום טויט. מיר ווייסען, דאס יעדערער וועלכער איז פאן
 נאטעס געבארען, זינדיגט ניט; נור דער וואס איז פאן נאטעס געד
 בארען היט זיך אב און דער בענער ריהרט איהם ניט אן. מיר
 ווייסען, דאס מיר זענען פאן נאטעס, און דאס דיא נאנצע וועלט
 ליגט אין שלעכטעס. מיר ווייסען אבער אויך, דאס דער זאחן
 פאן נאטעס איז געקומען און האט אונז דאס איינזעהען און פערר
 שטאנד געגעבען, מיר זאלען דעם אמתען דערקענען, און מיר
 זינען אין דעם אמתען, אין זיין זאחן ישוע המשיח. דינער איז

21 דער אמתער נאטט אין דאס עוויגע לעבן. קינדער! היט אייך
אב פאן אבנאטטער. אמן.

דער צווייטער ברויך פאן דעם אפאסטעל יוחנן

א דער עלטעסטער צו דיא אויסדערנוועהלטע פרוי און איהרע
קינדער, וועלכע איך האב אין אמתען ליב, און ניט איך אליין,
2 נור אויך אלע, וועלכע האבען דערקענט דעם אמת. ווענען דעם
אמת, וועלכער בלייבט אין אונז, און וועט אין אונז ויין איינע עוויג.
3 עס זאל ויין מיט אייך נעמאר, פארעמקערציגקייט, שלום פאן
נאטט דעם פאטער און פאן דעם העררן ישוע המשיח, דעם נאחן
4 פאן דעם פאטער, אין אמת און אין ליבע. איך האב מיך געהער
געפרייט, ווייל איך האב געפונען צווישען דייןע קינדער דיא וואס
געהען אין אמת, אזוי וויא מיר האבען דאס געפאט פאן דעם
5 פאטער בעקומען. און נון, בעט איך דייך פרוי, ניט אזוי וויא איך
שרייב דיר פאר איין נייע געפאט, נור דאס וואס מיר האבען
פאן אנפאנג, דאס מיר זאלען זיך איינער דעם אנדערען ליב
6 האבען. און דאס איז דיא ליבע, דאס מיר זאלען געהן אין וויינע
געפאטע. דאס איז דאס געפאט, וועלכעס איהר האט געהערט
7 פאן אנפאנג, דאס מיר זאלען דערינען געהן. ווייל פיל פער-
פיהרער זענען אין דער וועלט אריינגעקומען, וועלכע זענען ניט
מודה ישוע המשיח, דאס ער איז געקומען אין פלייש. דאס איז
8 דער פערפיהרער און גענעקריסט. ניט אכטונג, מיר זאלען
ניט פערלירען דאס וואס מיר האבען געארבייט, נור זאלען בער-
9 קומען דעם נאנצען שחר. ווער עס איז עובר און בלייבט ניט
אין דער לעהרע פאן משיח, דער האט ניט קיין נאטט; ווער עס
בלייבט אין דער לעהרע פאן משיח, דער האט דעם פאטער

ג יוחנן א

10 און דעם זאהן. ווען איינער קומט צו אייך און ברענגט נישט דויער
 לערער, דעם זאלט איהר נישט אריינגעהען אין הויז, און נישט געד-
 ריסקען. ווייל ווער עס געריקט איהם, האט איין חלק אין וויינע
 11 שלעכטע מעשים. איך האב אייך פיל צו שרייבען; נור איך וויל
 12 נישט אויף פאפיר מיט מינעס עס טאן, און האף צו קומען צו אייך
 און צו רעדען מויל צו מויל, כדי אונזער פרייד זאל דערפילט
 13 ווערען. עס געריקט דיר דיא קינדער פאר דיין אויסדערנועהלקטע
 14 שוועסטער. אמן.

דער דריטער בריף פאר דעם אפאסטעל יוחנן

דער עלטעסטער צום געליבטען נאום, וועלכען איך האב א
 2 אין אמת'ען ליב. געליבטער! איך וויינט, דאס דיר זאל אין אלע
 זאכען גוט געהן און זאלסט געווינד ווין, אזוי וויא עס דיין זעלע
 3 גוט געהט. דען איך האב זעהער גרויסע פריידע געהאט, ווען
 דיא ברידער זענען געקומען און האבען עדות געזאגט אויף דיין
 4 אמת, וואס איז אין דיר, און וויא דוא געהסט אין דעם אמת. איך
 האב קיין גרעסערע פרייד פאר דער, וויא דיא וועלכע איך הער,
 5 דאס מיינע קינדער געהען אין דעם אמת. געליבטער! דוא מווסט
 6 געטריי, וואס דוא מווסט דיא ברידער און דיא פֿרעמדע. וועלכע
 האבען פאר דער קהלה עדות געזאגט אויף דיין ליבע. דוא
 וועסט גוט טאן, ווען דוא וועסט זיי אונזשיקען וויא עס איז ווערטה
 7 פאר גאט. ווייל זיי וויינען ארויסגעגאנגען צו ליב ווין נאמען, און
 8 האבען ביי דיא גוים גאר נישט גענומען. דעריבער זענען מיר
 מחויב אעלכע אויפצונעהמען, כדי מיר זאלען ווין העלפערס פאר
 9 דעם אמת. איך האב געשריבען צו דער קהלה, נור דאמערפֿיס,
 וואס וויל ווין דער ערשטער ביי זיי, געהסט אונז נישט אן.

10 דעריבער, ווען איך וועל קומען, וועל איך דערמאנען זיינע מעשים, וואס ער טהוט, וויא ער רעט אויף אויגן בענע ווערטער, און דיזעם איז איהם נאך ניט גענוג; ער אליין געהט דא ברודער ניט אויף און פערנוועהרט נאך דא, וועלכע ווילען עס טאן, און ווארפט 11 זיי ארויס פאן דער קהלה. געליפטער! טהו דאס בענע ניט נאך, נור דאס גוטע, ווער עס טהוט גוטעס איז פאן נאטט; ווער עס טהוט בענעס האט נאטט ניט געוועהען. ווענען די מעטרויס זאנען אלע עדות, און אויך דער אמת אליין; און מיר זאנען אויך עדות, 12 און איהר ווייסט דאס אונזער עדות איז אמת. איך וואלט נאך פיל געהאט צו שרייבען; אבער איך האב ניט געוואלט מיט טינט 13 און פערער עס טאן. איך האף אבער, דיך באלד צו זעהען, און מיר וועלען איינער מיט דעם אנדערען מויל צו מויל רעדען. 14 15 פרידען זאל זיין צו דיר. עס געריסען דיך דא פריינד. געריסן דא פריינד יעדען מיטן נאמען. אמן.

דער בריף פאן דעם אפאסטעל יהודה

א יהודה, איין קנעכט פאן ישוע המשיח, און דער ברודער פאן יעקב, צו דיא גערופענע, וועלכע זענען געזייליגט אין נאטט דעם 2 פאטער, אבנעהיטע פאר ישוע המשיח. פארעמקערציגקייט, 3 פרידען און ליבע זאל זיך אין אייך פארמעהרען. געליפטע! אזוי וויא איך האב מיר פארגענומען אייך צו שרייבען ווענען אונזער אלעמעס ישועה, האב איך עס געהאלטען פאר געטוהיג, אייך צו שרייבען און אנצונאנען, איהר זאלט מלחמה האלטען פאר דעם גלויבען, וויא ער איז איין מאל איבערגעגעבען געווארען 4 דא הייליגע. ווייל עס האבען זיך אריינגעגבעט עטלעכע מענשען, אויף וועלכע דיזער פסק איז פאן פריהער געשריבען געווארען, זיי זענען רשעים, וועלכע דא נגאד פאן אינזערען

יהודה א

- נאטמט אויף צילאזענקייט פארטהוען, און פערלייקענען דעם
 איינציגען נאטמט דעם העררשער, און אינווערען העררן ישוע
 המשיח. איך וויל אייך דערמאנען, דאס איהר זאלט וויסען, דאס
 5 ווען דער הערר האט דאס פאלק מציל געווען פאן דעם לאנד
 מצרים, האט ער צום צווייטען מאל אומגעבראכט דיא, וועלכע
 האבען ניט געגלייבט. און אויך דיא מלאכים, וואס האבען ניט
 אפגעקויפט וויער העררשאפט, נור האבען פערלאזען וויער ווייניג,
 האלט ער אין עוויגע קייטען אין דער פינשטערנעם צום משפט
 פאן דעם גרויסען טאג. וויא סדום און עמורה און דיא שטעט
 7 פאן ארום, וועלכע האבען גלייך וויא זיי מונה געווען און נאכ
 גענאנגען נאך פרעמדע פלייש, זענען פאר איין ביישפיל געשטעלט
 געווארען, און לידען דיא שטראף פאן עוויגען פייער. דאס
 8 גלייכע ווינען אויך דיא בעלי חלומות, וועלכע זענען וויער פלייש
 מחלל, פארבראכטען דיא ממשלה, און לעסטערען דיא העררליכ
 קייט (מלכים). ווען מיכאל, דער ערשטער מלאך אבער, האט
 9 זיך געקריגט מיט דעם שטן, און מיט איהם זיך געשפארט ווענען
 משה'ס לייב, האט ער זיך ניט אומגעברענגטען ארויס צו
 בריינגען איין פסק דין מיט לעסטערונגען, און האט נור געזאגט:
 נאטמט זאל זיך שטראפען. דויע אבער לעסטערן דאס, וואס זיי
 10 ווייסען ניט; און דאס, וואס זיי ווייסען פאן דער נאטור, וויא דיא
 אומפערשטענדיגע חיות, דערמיט פערדארבען זיי זיך. וויי איז
 11 צו זיי! ווייל זיי זענען גענאנגען אין דעם וועג פאן קין, זיי האבען
 זיך געלאזט צו ליב לויזן פערפיהרען וויא בלעם, און זענען
 פערלארען געווארען אין דער ווידערשפעניגקייט פאן קרית.
 12 אזעלכע זענען איין שמוציגער פלעק אין אייערע סעודות פאן
 ליבע, זיי פרעסען מיט אייך און פיטערען זיך אן אן מורא; זיי
 זענען וואלקענס אן וואסער, ארומגעטריבען פאן דעם ווינד;
 (הערבסט) ביימער, אן פירות, צוויי מאל געשטארבענע, און
 אויסגעווארצעלטע. ווילדע וועללען פאן ים, וועלכע שויםען ארויס
 13 וויער אייגענע שאנדע; פערארטע שטערן, וואס פאר זיי בלייבט אויף
 עוויג דיא טונקעל פאן פינסטערנעם. און חנוך, דער ויבעטער
 14 פאן אדם, האט אויף זיי גביאות געזאגט: זעה, דער הערר קומט

15 מיט פיל טויזענדער פאן וויינע הייליגע. צו משפּטין אלעמען, און
צו שטראפּען דיא רשעים פאר אלע ווייערע וינדלינע מעשים און
פאר אלע הארשע ווערמער, וואס דינע גאטמלאנע וינדער האבען
16 געגען איהם גערעט. דאס וועגן דיא ניט צופרידענע, וועלכע
קלאגען אויף איהר מול, דערביי געהען ווי נאך ווייערע פאווה.
ווייער מויל רעדט שטאלצע ווערמער און צוליב ווייערען נוצען
17 חנפּען ווי. איהר, געליבטע, אבער געדענקט דאס, וואס איז
אייד פאן פריהער געזאגט געווארען דורך דיא שלוחים פאן
18 אינווערען העררן ישוע המשיח. ווי האבען אייד געזאגט, דאס
אין דער לעצטער צייט וועלען אויפשטעהן שפעטערס, וועלכע
19 וועלען גאנצעהען נאך ווייערע בענע געלויסטיגקייטען. דאס וועגן
דיא, וועלכע שיינען וך אב, ווי וועגן נור קערפערליך און האבען
20 ניט קיין גייסט. איהר אבער, געליבטע, שטארקט אייד אין
איינער הייליגסטען גלויבען, וויט מתפלל דורך דעם רוח הקדש.
21 און דערהאלט אייד אין דער ליבע פאן גאט, און ווארט אויף
דער פארעמקערציגקייט פאן אינווערען העררן ישוע המשיח צום
22 עוויגען לעבען. און האט אויף דיא רחמנות, וועלכע וויינען אין
23 מחלוקת, רעמעט ווי, און רייסט ווי פאן דעם פייער ארויס, און
אנדערע זאלט איהר ועליג מאכען דורך מורא, און זאלט ווי
מצייל וין פאן דעם פייער, און זאלט אויך פייד האבען דעם
24 קלייד, וועלכער איז בעפלעקט פאן פלייש. דעם אבער, וועלכער
קען אייד אפהויטען פאן שטרויכלען און אייד שטעלען פאר וין
25 העררליכקייט אן איין פלעק מיט פריידען. דעם גאט, וועלכער
אליין האט חכמה, אינווערען העלפער, דורך אינווערען העררן
ישוע המשיח, זאל וין העררליכקייט און גוילה, שטארקייט און
מאכט, געצט און אויף אלע עוויגקייטען! אמן.

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן

- דיא אנפלעקונג פאן ישוע המשיח, וועלכען נאָמט האָט געגעבען א צו ווייזען וויינע קנעכט, וואס עס מוז אין קורצען געשעהען; און ער האט עס געוויזען, און געשיקט דורך ויין מלאך צו ויין קנעכט יוחנן. וועלכער האט עדות געוואָלט אויף דעם ווארט פאן נאָמט און אויף דיא עדות פאן ישוע המשיח, אלץ וואס ער האט געזעהען. ועליג איז, דער וואס לייענט און דיא וועלכע הערען דיא ווערטער פאן דינער נבואה, און האלטען דאס, וואס דארין איז געשריבען, ווייל דיא צייט איז נאָהענט. יוחנן צו דיא ויבען געמיינדען אין אונז: גאָר איך, און פריידען פאן דעם, וועלכער איז, וועלכער איז געווען, און וועלכער דארף קומען, און פאן דיא ויבען גייסטער, וועלכע ווייזען פאר ויין טהראן. און פאן ישוע המשיח דעם ויבערען עדות, דעם גבור פאן דיא טויטע, דעם העררשער איבער דיא מלכים פאן דער ערד. איהם וואס האט אונז געליבט און אונז אָנגעוואשען פאן זינד מיט ויין בלוט. און האט אונז געמאכט פאר מלכים און כהנים פאר נאָמט און ויין פאטער, ואל ויין דיא העררליכקייט און דיא מאכט אין אלע צייטען! אָמין. ועד, ער קומט אין דיא וואלקען, און יעדער אויג וועט איהם זעהען, און דיא וועלכע האבען איהם געשטאכען; און אלע פֿעלקער פאן דער ערד וועלען קלאָנגען איבער איהם. יא, אָמין. איך בין דער אלף און דער תיב, דער אָנפאנג און דאס ענדע, וואָס דער הערר, וועלכער איז, וועלכער איז געווען, און וועלכער קומט, דער אָלמעכטיגער. איך יוחנן, אייער ברודער און חבר צו דיא ליידען, צום קעניגרייך און צו דער געדולד (סבָּלוּת) פאן ישוע המשיח, בין געווען אויף דעם אינגעל, וואס הייסט פאטמוס, צוליב דעם ווארט פאן נאָמט

רעו

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן א ב

- 10 און דיא עדות פאן ישוע המשיח. איך בין געווען אין גייסט אין דעם טאג פאן דעם העררן. און האב געהערט הינטער מיר איין הויכען קול וויא פאן איין שופר. וועלכער האט געזאגט: איך בין דער אלף און דער תיו, דער ערשטער און דער לעצטער; און וואס דוא וועהסט, שרייב אין איין ספר, און שיק עס צו דיא ויבען געמיינדען. אין אזיען, קיין עפעזוס קיין סמירנא און קיין פערנאמוס און קיין טיאטירא און קיין סארדיס, און קיין פילאדעלפיא, און קיין לאודאקיא. איך האב מיך אומגעקעהרט צו וועהן דעם קול, וואס האט צו מיר גערעדט. און וויא איך האב מיך אומגעקעהרט, האב איך דערוועהן ויבען גאלדערנע לייכטער. און אין מיטען דיא לייכטער איינעם, וועלכער איז גלייך צו איין בן אדם, אונגעטאן אין איין מאנטעל און גענארטעלט מיט איין גאלדערנעם גארטעל ארום דער ברוסט. ויין קאפ אבער און ויינע האר זענען געווען ווייס וויא ווייסע וואל, וויא שנעע, און ויינע אויגען וויא פלאמפייער. און ויינע פיס ויינען גלייך געווען צו קופער, וואס איז געגליהט אין אוינען, און ויין קול איז געווען וויא דאס רוישען פאן פילע וואסערן. און ער האט געהאלטען אין ויין רעכטער האנד ויבען שטערן, און פאן ויין מויל איז ארויסגעגאנגען איין צוויי-שארפיגער שווערד, און ויין פנים איז געווען וויא דיא זונן לייכט אין איהר קראפט. און וויא איך האב איהם דערוועהן, בין איך צו ויינע פיס געפאלען וויא איין טויטער. און ער האט אויף מיר ארויפגעלעגט ויין רעכטע האנד און געזאגט: שרעק דיר נישט, איך בין דער ערשטער און דער לעצטער. און דער לעבעדיגער. איך בין געווען טויט; און וער, איך לעב אין אלע עוויגקייט. אמן. און איך האב דיא שליסלען פאן דער העל און פון דעם טויט. שרייב נון, וואס דוא האסט געוועהן, וואס עס איז דא, און וואס עס וועט ויין דערנאך. און דער סוד פאן דיא ויבען שטערן, וועלכע דוא האסט געוועהן אין מיין רעכטער האנד, און פאן דיא ויבען גאלדערנע לייכטער. דיא ויבען שטערן זענען דיא מלאכים פאן דיא ויבען געמיינדען, און און דיא ויבען לייכטער זענען דיא ויבען געמיינדען.
- ב צו דעם מלאך פאן דער געמיינדע אין עפעזוס זאלסט דוא

דיא אנפֿלעקונג פֿאַן יוחנן ב

- שרייבען: דאס זאגט דער, וועלכער האלט דיא זיבען שמערן אין זיין רעכטער האנד, וועלכער געהט ארום צווישען דיא זיבען נאלדערנע לייכטער. איך קען דיינע מעשים, און דיינע ארבייט, און דיין געדולד, און דאס דוא קענסט ניט פארטראגען דיא בענע לייט, און דוא האסט געפרובט דיא, וועלכע זאגען דאס זיי זענען אפאסטעל, און זענען עס ניט, און האסט זיי געפונען פאר ליגנער. און דוא האסט איבערגעטראגען, און געליטען, און פאר מיין נאמען געארבייטעט און ניט מיר געווארען. אבער איך האב געזען דיר, דאס וואס דוא האסט פארלאזען דיין ערשטע ליבע. געדענק, פֿאַן וואָזען דוא ביסט אראפגעפאלען, און טוהו תשובה, און טוהו דיינע ערשטע מעשים, און ווען ניט אזוי וועל איך באלד צו דיר קומען, און וועל אוועק שמויסען דיין לייכטער פֿאַן זיין ארט, ווען דוא וועסט קיין תשובה ניט טאן. דאס אבער האסט דוא אין זיך, וואס דוא האסט פֿינד דיא מעשים פֿאַן דיא ניקאלאיטען, וועלכע איך האב אויך פֿינד. ווער עס האט איין אויער, זאל הערען, וואס דער גייסט רעט צו דיא געמיינדען: דעם זיגער (מנצח), וועל איך געבען צו עסען פֿאַן דעם בוים פֿאַן לעבען, וועלכער איז אין מיטען פֿאַן נאטעס פֿאַראדז (נרעדן). און צום מלאך פֿאַן דער קהלה אין סמירנא זאלסט דוא שרייבען: דאס זאגט דער ערשטער און דער לעצטער, וועלכער איז טויט געווען, און איז לעבעדיג. איך קען דיינע מעשים און דיינע ליידען און דיין ארעמקייט, (דוא ביסט אפער רייך), און דיא לעסטערונג פֿאַן דיא, וועלכע זאגען דאס זיי זענען אידען, און זענען עס ניט, נאר איין שול פֿאַן דעם שטן. שרעק דיר ניט דער פֿאַר וואס דוא וועסט בעדארפען ליידען. זעה, דער שטן וועט עמלעכע פֿאַן אייך אין געפענגענעם אריינגוארפען, כדי אייך צו פֿרונגען, און איהר וועט ליידען צעהן טעג: זיי געטריי ביז צום טויט, און איך וועל דיר געבען דיא קרוין פֿאַן לעבען. ווער עס האט איין אויער, זאל הערען, וואס דער גייסט רעט צו דיא געמיינדען: דער וואס געמט איין, דער וועט ניט ליידען פֿאַן דעם צווייטען טויט. און צום מלאך פֿאַן דער געמיינדע אין פֿערנאמוס זאלסט דוא שרייבען: דאס זאגט דער, וועלכער האט דעם צווייטשארפֿיגען

- 13 שווערד. איך ווייס וואס דוא מ'הוסט, און וואו דוא וויינקסט, וואו דער מ'הראן פאן דעם שטן איז; און דוא האלטסט מיין נאמען, און האסט נישט פערלייקענט מיין גלויבען, אויך אין דיא מען, ווען אנטיפאס, מיין טרייער עדות, איז ביי אייך געמישטעט געווארען, וואו דער שטן וואהנט. אבער עטוואס האב איך געזען דיר, ווייל 14 דוא האסט ביי דיר אוועלכע, וועלכע האלטען זיך אן דער לעהרע פאן בלעם, וואס האט אנגעלעהרענט בלקין ערגער צו מאכען דיא בני ישראל, זיי זאלען עסען קרבנות פאן אבנאטטער, און 15 מונה ויין. אזוי האסט דוא אויך ביי דיר דיא, וועלכע האלטען זיך אן דער לעהרע פאן דיא ניקאלאטען, וואס איך האב זיי פיינד. 16 מ'הו תשובה; און ווען נישט, אזוי וועל איך באלד צו דיר קומען און וועל מיט זיי מלחמה האלטען מיט דעם שווערד פאן מיין מויל. 17 ווער עס האט איין אויער, זאל הערען, וואס דער גייסט רעדט צו דיא געמיינדען: ווער עס נעמט איין, וועל איך געבען עסען פאן דעם פערבארענעם מן, און איך וועל איהם געבען איין ווייסען שטיין און אויף דעם שטיין איז אנגעשריבען איין נייער נאמען, 18 וואס קיינער קען איהם נישט, אויסער דעם וואס איז מקבל. און צום מלאך פאן דער געמיינדע אין טיאטירא זאלסט דוא שרייבען: דאס זאגט דער זאהן פאן נאטט, וואס וויינע אויגען זענען וויא איין 19 פלאמפיער, און וויינע פיס גלייך וויא קופער. איך קען דיינע מעשים און דייין ליבע און דייין דינסט און דייין גלויבען און דייין געדולד, און דאס דיינע לעצטע מעשים זענען גרעסער פאן דיא 20 ערשטע. אבער איך האב עטוואס געזען דיר, ווייל דוא לאזט דיא פרויא אינבל, וועלכע רופט זיך אן נביאה, דאס זיא זאל לערנען און פערפיהרען מיינע קנעכט, זיי זאלען מונה ויין און 21 עסען קרבנות פאן אבנאטטער. איך האב איהר געגעבען צייט, זיא זאל תשובה טאן אויף איהר ונות; און זיא האט קיין תשובה נישט געטאן. זעה, איך ווארף זיא אין בעט, און אלע וואס האבען 22 מיט איהר מונה געווען אין גרויסע ליידען, ווען זיי וועלען קיין תשובה נישט טאן אויף זייערע מעשים. און איהרע קינדער וועל איך צום טויט שלאגען. און אלע געמיינדען זאלען וויסען, דאס 23 איך בין דער, וועלכער פרוכט נידען און הערצער; און זענען

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ב ג

- פאן אייך וועל איך געבען נאך וויינע מעשים. אייך אָבער נאָג 24
אייך און דיא אָבעריגע אין טראַטירא, וועלכע האלטען זיך גיט אָן
דיזער לעהרע, און האבען גיט דערקענט דיא טיפענעם פאן דעם
שטין (וויא זיי זאגען): איך וועל אויף אייך קיין אנדער משה גיט
ארויפֿלעגען, נור דאס וואס איהר האט, זאלט איהר האלטען, 25
ביז איך וועל קומען. און דער וואס נעמט איין, און היט אָב מיינע
ווערקע ביז צום סוף, וועל איך געבען מאכט איבער דיא גוים. 26
און ער וועט זיי פֿיסערן מיט איין איינערנעם שטעקען, און ער 27
וועט זיי צושלאגען וויא בליים פאן איין טעפער, אזוי וויא איך
האב אויך מקבל געווען פאן מיין פאטער. און איך וועל איהם 28
געבען דעם מארגענשטערן. ווער עס האט איין אויער, זאל הערען, 29
וואס דער גייסט רעדט צו דיא געמיינדען.
- און צום מלאך פאן דער געמיינדע אין סארדיס זאלסט דוא ג
שרייבען: דאס זאגט דער, וועלכער האט דיא זיבען גייסטער
פאן נאטט און דיא זיבען שטערן, איך קען זיינע מעשים, דאס
דוא האסט איין נאמען, דאס דוא לעבסט, און ביסט טויט. נאך 2
און בעפעסטויג דאס, וואס איז נאָהענט צום שטארבען, ווייל איך
געפין גיט דאס זיינע מעשים זאלען זיין פול פאר נאטט. געדענק 3
וואס דוא האסט מקבל געווען און געהערט, היט אָב און טהו
תשובה. און ווען דוא וועסט גיט וואכען, אזוי וועל איך איבער
דיר קומען וויא איין גנב, און דוא וועסט גיט וויסען, אין וועלכער
שעה איך וועל איבער דיר קומען. דוא האסט נאך אייניגע געמען 4
אין סארדיס, וועלכע האבען גיט בעפלעקט ווייערע קליידער, און
זיי וועלען מיט מיר ארומגעהען אין ווייסען, ווייל זיי זענען עס
ווערטה. ווער עס נעמט איין, וועט אָנגעטאן ווערען אין ווייסע 5
קליידער, און איך וועל זיין נאמען גיט אויסמעקען פאן דעם בוך
פאן דעם לעבען, און וועל זיין נאמען מודה זיין פאר מיין פאטער
און זיינע מלאכים. ווער עס האט איין אויער, זאל הערען, וואס 6
דער גייסט רעדט צו דיא געמיינדען. און צום מלאך פאן דער 7
געמיינדע אין פילאדעלפֿיא זאלסט דוא שרייבען: דאס זאגט דער
הייליגער, דער אמת־ער, וועלכער האט דעם שליסעל פאן דודן,
וואס עפענט און קיינער פֿערשליסט גיט, וואס פֿערשליסט און

רעט דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ג

- 8 קיינער עפענט ניט. איך קען דיינע מעשים. זעה, איך האב פאר
דיר געשטעלט איין אפענע טהור, און קיינער קען זי ניט פער-
שליסען; דוא האסט איין קליינע קראפט, און האסט געהאלטען
9 מיין ווארט, און ניט פארלייקענט מיין נאמען. זעה, איך וויל
ברענגען מענשען פאן דער שול פאן דעם שטן, וועלכע זאגען,
דאס ווי זענען אידען, און זענען עס ניט, נור ליגנער; זעה, איך
וועל מאכען, ווי זאלען זיך קומען, און בוקען פאר דיינע פיס, און
10 ווי זאלען דערקענען, דאס איך האב דיר געליבט. ווייל דוא
האסט געהיט דאס ווארט פאן מיין געדולד, אזוי וועל איך דיר
אויך היטען פאן דער צייט פאן נסיון, וואס וועט קומען איבער
דער גאנצער וועלט, צו פרוכען דיא וואס וויינען אויף דער ערד.
11 זעה, איך קום פאלד. האלט וואס דוא האסט, כדי קיינער זאל
12 ביי דיר ניט צונעהמען דיין קרוין. דער וואס נעמט איין דעם
וועל איך מאכען פאר איין וויל אין דעם טעמפל פאן מיין נאטט,
און ער וועט מעהר ניט ארויסגעהן; און איך וועל אויף איהם
שרייבען דעם נאמען פאן מיין נאטט און דעם נאמען פאן מיין
נאטטעס שטארט, דעם נייעם ירושלים, וואס קומט אראב פאן
דעם הימל פאן מיין נאטט, און מיין נייען נאמען. ווער עס האט
13 איין אויער, זאל הערען, וואס דער גייסט רעט צו דיא געמיינדע.
14 און צו דעם מלאך פאן דער געמיינדע אין לאאראקיא זאלסט
דוא שרייבען: דאס זאגט אמן, דער טרייער און אמתער עדות,
15 דער אנפאנג פאן נאטטעס בעשעפענעס: איך קען דיינע מעשים,
דוא ביסט ניט קאלט און ניט ווארעם. אה, ווען דוא זאלסט
16 קאלט אדער ווארעם וין! ווייל דוא ביסט אבער נור לעבלאך,
ניט ווארעם און ניט קאלט, אזוי וועל איך דיר אויסשפייגען פאן מיין
17 מויל. דען דוא זאגסט: איך בין רייך, און פארמעגנפיל, און געדארף
נישט, און דוא ווייסט ניט, דאס דוא ביסט עלענד, אונגליקליך,
18 ארעם, בלינד און נאקעט. איך ראטה דיר, דוא זאלסט ביי מיר
קויפען געלייטערטעס גאלד אין פייער, כדי דוא זאלסט רייך ווין;
און ווייסע קליידער, כדי דוא זאלסט זיך אנטאן אין דיין היילע
שאנדע זאל ניט אנפלעקט ווערען, און שמיר דיינע אויגען מיט
19 אויגענזאלב, כדי דוא זאלסט זעהען. דיא, וועלכע איך האב

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ג ד

- ליב, שטראף איך און שלאג, דעריבער ווי פלייסג און מ'הו
תשובה, ועה, איך שמעה ביי דער מ'היר און קלאפ אן. ווער
עס וועט דערהערען מיין קול און עפענען דיא מ'היר, צו דעם
וועל איך אריינגעהן, און וועל מיט איהם עסען, און ער מיט מיר.
דער וואס נעמט איין, דעם וועל איך לאזען מיט מיר וואָזען אויף
מיין שטול, אזוי וויא איך האב איינגענומען און ויין מיט מיין
פאטער אויף ויין שטוהל. ווער עס האט איין אויער, ואלהערען,
וואס דער גייסט רעט צו דיא געמיינדען.
דערנאך האב איך געזעהען, און ועה, עס האט זיך געעפענט ד
איין מ'היר אין הימעל; און דיא פריהערדיגע שטימע, וועלכע
איך האב געהערט וויא פאן איין שופר רעדען צו מיר, האט
געזאגט: קום ארויף אהער און איך וועל דיר וויזען, וואס עס
דארף נאך דעם געשעהען. און פאלד בין איך געווען אין
גייסט. און ועה, איין שטול איז געשטאנען אין הימעל, און איינער
איז געוועסען אויף דעם שטול. און דער וואס איז געוועסען
האט אויסגעזעהען, גלייך וויא דער שטיין יאספים און
סאדדים; און איין רעגענבויען איז געווען ארום דעם שטול,
גלייך וויא דער אנזעהען פאן איין סמאראגד. און ארום דעם
שטול זענען געווען פיר און צוואנציג שטולען, און אויף דיא
שטולען האב איך געזעהען וואָזען פיר און צוואנציג זקנים, און
געטאן אין ווייסע קליידער, און ווי האבען געהאט אויף ווייזערע
קעפ נאלדערנע קרוינען. און פאן דעם שטול זענען ארויס
געגאנגען בליצען און רונערען און קולות; און ויבען הבדלות
מיט פייער האבען געברענט פאר דעם שטול, וועלכע זענען
דיא ויבען גייסטער פאן גאט. און פאר דעם שטול איז געווען
איין גלעזערנער רם, גלייך וויא קריסטאל, און אין מיטען שטול
און ארום דעם שטול זענען געווען פיר חיות, פול מיט אויגען פאן
פארענט און פאן הינטען. און דיא ערשטע חיה איז געווען
גלייך וויא איין לייב, און דיא צווייטע חיה איז געווען גלייך וויא
איין קאלב, און דיא דריטע חיה האט געהאט איין פנים פאן
איין מענשען, און דיא פירטע חיה איז געווען גלייך וויא איין
פליהענדיגער אדלער. און יעדערע פאן דיא פיר חיות האט

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ד ה רפ

געהאט צו זעכס פליגלען, ארום ויך און אינעוועניג זענען זיי
געווען פיל מיט אוינען, און זיי האבען טאג און נאכט קיין רוה
ניט געהאט, אין האבען געזאגט: הייליג, הייליג, הייליג איז דער
הערר גאט, דער אלמעכטיגער, וועלכער איז, וועלכער איז
9 געווען, און וואס קומט, און ווען דיא חיות האבען אָפּגעגעבען
קבוד לויב און דאנק דעם, וואס איז געזעסען אויף דעם שטול,
10 וואס לעבט אלע צייטען, זענען דיא פיר און צוואנציג זקנים
געפאלען פאר דעם, וואס איז געזעסען אויף דעם שטול, און
האבען ויך געבוקט, צו דעם וואס לעבט אין אלע עוויגקייט, און
אנידערגענווארפען זייערע קרוינען פאר דעם שטול, און געזאגט:
11 ווערטה ביסט דוא, הערר, צו נעמען קבוד לויב און קראפט;
ווייל דוא האסט אלדינג געשאפען, און דורך דיין ווילען זיינען זיי
דא, און זענען געשאפען געווארען.

ה און אין דער רעכטער האנד פאן דעם, וואס איז געזעסען
אויף דעם שטול, האב איך געזעהען, איין בוך, געשריבען פאן
אינעוועניג און פאן אויסוועניג און פער'חתמ'עט מיט זיבען
2 חתימות, און איך האב געזעהען איין שטארקען מלאך אויס
רופענדיג מיט איין הויכען קול: ווער איז ווערטה, דאס בוך צו
3 עפענען, און דיא חתימות צוברעכען? און קיינער, ניט אין הימעל
ניט אויף דער ערד, ניט אינמיט דער ערד, האט ניט געקאנט
4 עפענען דאס בוך, און דערינען צו זעהען, און איך האב געהער
געוויינט, וואס עס האט ויך קיינער ניט געפונען ער זאל ווערטה
5 זיין, דאס בוך צו עפענען, לייזענען, און איינצוזעהען, און איינער
פאן דיא זקנים האט מיר געזאגט: וויין ניט! זעה, דער לויב וואס
איז פאן שבת יהודה, דער ווארצעל פאן דודן, האט בייגעקומען
צו עפענען דאס בוך, און צוברעכען פאן איהם דיא זיבען
6 חתימות, און איך האב דערזעהען, און זעה, אין מיטען שטול
און דיא פיר חיות און אין מיטען דיא זקנים איז געשטאנען איין
שעפס, וויא געשטאנען, און האט געהאט זיבען הערנער און
זיבען אויגען, וועלכע זענען דיא זיבען גייסטער פאן גאט,
7 וועלכע זענען געשיקט אויף דער גאנצער ערד, און ער איז
געקומען, און האט גענומען דאס בוך פאן דער רעכטער האנד

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ה ו

פאן דעם, וואס איז געוועזען אויף דעם שטול. און וויא ער האט
 גענומען דאס בוך, אזוי זענען דיא פיר חיות און דיא פיר און
 צוואנציג וקנים אנדערנעפאלען פאר דעם שעפס, און יעדערער
 פאן זיי האט געהאט הארפען און גאלדענע שיסלען מיט קמדת,
 וועלכע זענען דיא תפלות פאן דיא הייליגע, און זיי האבען
 איין גייען ליד געווינגען און געזאגט: ווערטה ביסט דוא, צו
 געהמען דאס בוך, און צו עפענען זיינע חתימות; ווייל דוא ביסט
 געשאכטען געווארען, און מיט זיין בלוט האסט דוא אונו אויס-
 געקויפט פאר גאט פאן אלערליי שבטים און לשונות און
 פעלקער און גוים, און האסט אונו געמאכט פאר מלכים און
 כהנים צו אונזערען גאט, און מיר וועלען העררשען אויף דער
 ערד. און איך האב געזעהען, און געהערט איין קול פאן פיל
 מלאכים ארום דעם שטול און דיא חיות און דיא וקנים; און
 זייער צאהל איז געווען פיל טויזענד מאל טויזענד; וועלכע
 האבען געזאגט מיט איין הויכען קול: ווערטה איז דאס גע-
 שאכטענע שעפס, צו געהמען קראפט און רייכטהום און חכמה
 און שטארקייט און כבוד און לויב און ברכה, און אלע
 בעשעפענעס אין הימל און אויף דער ערד און אונטער דער
 ערד און אין דעם ים, און וואס עס איז דארטען, האב איך
 געהערט וויא עס האבען געזאגט: דעם, וואס זיצט אויף דעם
 שטול, און דעם שעפס, זאל זיין ברכה און כבוד און לויב
 און העררשאפט אין אלע עוויגקייט! און דיא פיר חיות האבען
 געזאגט: אמן. און דיא פיר און צוואנציג וקנים זענען אנדער-
 געפאלען, און האבען זיך געבוקט צו דעם, וואס לעבט פאן
 עוויגקייט צו עוויגקייט.

און איך האב געזעהען, דאס דער שעפס האט געעפענט איינע
 פאן דיא זיבען חתימות; און איך האב דערהערט וויא איינע פאן
 דיא פיר חיות זאגט וויא מיט איין דונערדיגען קול: קום און זעה
 צו! און איך האב געזעהען, און זעה, איין ווייסען פערד, און דער
 וואס איז דארטען גענומען האט געהאט איין בויגען; און
 עס איז איהם געגעבען געווארען איין קרוין, און ער איז ארויס-
 געגאנגען וויא איין מנצח, און האט איינגענומען. און וויא ער האט

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן 1 דפא

געפֿענט דיא אנדערע חתימה, האב איך געהערט וויא דיא צווייטע
4 חיה ואנט: קום און זעה צו! און עס איז ארויסגעקומען איין אנדער
פערד, איין רויטער; און דעם וואס איז דארויף געזעסען, איז
געגעבען געווארען אונזע צוגעהערענע דעם שלום פֿאן דער ערד,
און זיי זאלען איינער דעם אנדערען אומברענגען; און עס איז איהם
5 געגעבען געווארען איין גרויסער שווערד. און וויא ער האט
געפֿענט דיא דריטע חתימה, האב איך געהערט, וויא דיא דריטע
חיה ואנט: קום און זעה צו! און איך האב געזעהען, און זעה, איין
שווארצער פֿערד; און דער וואס איז דארויף געזעסען, האט געד
6 האלטען איין וואגשאל אין זיין האנד. און איך האב געהערט איין
קול צווישען דיא פיר חיות, וואס האט געזאגט: איין מאס ווייז
פאר איין דינר און דריי מאס גערשטען פאר איין דינר; און דעם
7 אייל און דעם וויין טהו קיין שלעכץ ניט. און וויא ער האט
געפֿענט דיא פירטע חתימה, האב איך געהערט דעם קול פֿאן
8 דער פֿירטער חיה וואס האט געזאגט: קום און זעה צו! און איך
האב געזעהען, און זעה, איין בלייכער פֿערד; און דער וואס איז
דארויף געזעסען, האט זיין נאמען געהייסען טויט, און דיא העל
איז איהם נאכגעגאנגען. און עס איז איהם געגעבען געווארען מאכט
איבער איין פֿירטען טהייל פֿאן דער ערד צו טייטען מיט דעם
שווערד מיט הונגער און מיט דעם טויט און דורך דיא חיות
9 פֿאן דער ערד. און וויא ער האט געפֿענט דיא פינפטע חתימה,
האב איך געזעהען אונטער דעם מזבח דיא נשמות פֿאן דיא,
וועלכע זענען אומגעקומען פאר דעם ווארט פֿאן נאטט און פאר
10 דיא בעוויוז, וואס זיי האבען געהאט. און זיי האבען געשרייען מיט
איין הויכען קול און געזאגט: ביז וויא לאנג וועסט דוא הייליגער,
אמתער, הערר, גיט משפטן און זיך גיט נוקם זיין פאר אונזער
11 בלוט אן דיא, וועלכע וויינען אויף דער ערד? און יעדען פֿאן
זיי איז געגעבען געווארען איין ווייסע קלייד, און עס איז געזאגט
געווארען, זיי זאלען רוהען נאך איין קליינע צייט, ביז עס וועט
פֿאלגענדעס ווערען אויך ווערע מיט־קעכט און ברידער וועלען
12 אומגעבראכט ווערען, גלייך וויא זיי. און איך האב געזעהען וויא
ער האט געפֿענט דיא זעקסטע חתימה, און זעה, עס איז געווארען

דיא אנפלעקונג פאן יוחן ו ז

איין גרויסע ערדציטערנעם, און דיא זאנע איז שווארץ געווארען
 וויא איין האריגער ואק, און דיא לבנה איז געווארען וויא בלוט;
 און דיא שטערען פאן דעם הימעל זענען אראפגעפאלען אויף
 דער ערד, אזוי וויא איין פייגענבויס ווארפט פאן זיך אראב דיא
 פייגען. ווען איין שטארקער ווינד שאקעלט איהם; און דער הימעל
 איז פאנאנדער געגאנגען וויא איין מגילה; און אלע בערג און
 אינזעלן האבען זיך אוועקגערוקט פאן זייערע ערטער; און דיא
 מלכים פאן דער ערד און דיא שרים און דיא רייכע און דיא
 הויפטלייט און דיא געוועלטיגע און אלע קנעכט און אלע
 פרייע האבען זיך פערבארגען אין דיא היילען און אין דיא פעלזען
 פאן דיא בערג. און זיי האבען געזאגט צו דיא בערג און צו דיא
 פעלזען: פאלט אויף אונז און פארדעקט אונז פאר דעם פנים פאן
 דעם וואס ויצט אויף דעם מהראן, און פאן דעם צארען פאן דעם
 שעפס. ווייל עס איז געקומען דער גרויסער טאג פאן זיין צארען,
 און ווער קען בעשטעהען?

און דערנאך האב איך געזעהען פיר מלאכים, וועלכע זענען ז
 געשטאנען אויף דיא פיר עקען פאן דער ערד, און האבען
 געהאלטען דיא פיר ווינטען פאן דער ערד, כדי דער ווינד זאל
 ניט בלאזען איבער דער ערד, ניט איבער דעם ים, ניט איבער
 דיא ביימער. און איך האב געזעהען איין אנדעקען מלאך, וואס
 איז אויפגעגאנגען פאן מזרח זייט, און האט געהאט דיא חתימה
 פאן לעבעדיגען נאטם, און ער האט מיט איין הויכען קויל
 געשריגען צו דיא מלאכים, וואס זיי איז געגעבען געווארען צו
 בעשעדיגען דיא ערד און דעם ים; און געזאגט: בעשעדיגט ניט
 דיא ערד, ניט דעם ים, און ניט דיא ביימער, ביז מיר וועלען לעגען,
 חתימות אויף דיא שטערען פאן אוינער נאטמעס קנעכט. און איך האב
 געהערט דיא צאל פאן דיא פער'חתם'עטע זענען געווארען, הונדערט
 און פיר און פערציג טויזענד, דיא פער'חתם'עטע זענען געוועזען פאן
 אלע שבטים פאן דיא בני ישראל, פאן שבט יהודה זענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט ראובן זענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט גד זענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט אשר זענען פער'חתם'עט

- געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט נפתלי וענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט מנשה וענען פער'חתם'עט
 7 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט שמעון וענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט לוי וענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט יששכר וענען פער'חתם'עט
 8 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט זבולון וענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט יוסף וענען פער'חתם'עט
 געווארען צוועלף טויזענד; פאן שבט בנימין וענען פער'חתם'עט
 9 געווארען צוועלף טויזענד. דערנאך האב איך געזעהען, און זעה, עס
 איז געווען איין גרויסע פערזאמלונג, וואס קיינער האט נישט געקענט
 איבערצעהלען, פאן אלע גוים און שבטים און פעלקער און
 לשונות, און זיי זענען געשטאנען פאר דעם שטול און פאר דעם שעפס
 אנגעטאן אין ווייסע קליידער, און מיט פאלמענזייגען אין זייערע
 10 הענד. און זיי האבען געשרייען מיט איין הויכען קול, און האבען
 געזאגט: הייל צו אונזער נאט, וואס ויצט אויף דעם שטול, און
 11 צו דעם שעפס. און אלע מלאכים זענען געשטאנען ארום דעם
 שטול און דיא זקנים און דיא פיר חיות, און זיי זענען געפאלען
 אויף זייערע פנים ער פאר דעם שטול, און האבען זיך געבוקט צו
 12 נאט, און האבען געזאגט: אמן, לויב און פרייז און חבדא און
 דאנק און כבוד און קראפט און שטארקייט זאל זיין אונזער
 13 נאט אין אלע עוויגקייט! אמן. אין איינער פאן דיא זקנים האט
 מיר געפרעגט, און געזאגט: ווער זענען דיא, וועלכע זענען אנגעטאן
 14 אין ווייסע קליידער? און פאן וואנען זענען זיי געקומען? איך האב
 איהם געזאגט: דוא ווייסט עס הערר, און ער האט מיר געזאגט:
 דאס זענען דיא, וועלכע קומען פאן איין גרויסע צרה, זיי האבען
 זייערע קליידער געוואשען, און ווייס געמאכט אין דעם בלוט פאן
 15 דעם שעפס. דעריבער זענען זיי פאר דעם שטול פאן נאט,
 און דינען איהם טאג און נאכט אין זיין טעמפל; און דער וואס
 16 ויצט אויף דעם שטול, וועט וויינען איבער זיי. זיי וועלען נישט
 זיין מעהר הונגעריג, נישט דארשטיג; און עס וועט אויף זיי נישט
 17 פאלען נישט דיא זאנע, נישט קיין היץ, ווייל דער שעפס, וועלכער
 אין מיטען שטול וועט זיי פיסערן, און פיהרען צו לעבעדיגע

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ז ח

וואסער קנואלען, און גאטט וועט אלע טרערען אָבווישען פֿאן
ווערע אויגען.

- און וויא ער האט געעפענט דיא זיבעטע חתימה, אזוי איז ח
געווארען איין שטיקלייט אין הימעל ביי איין האלבע שעה. און 2
איך האב געוועהען זיבען מלאכים, וואס זענען געשטאנען פאר
גאטט, און עס איז ווי גענעבען געווארען זיבען שופרות. און עס 3
איז געקומען איין אנדער מלאך און האט זיך געשטעלט ביי
דעם מזבח, און ער האט געהאט איין גאלדערנע פייערפאן; און
עס איז איהם געגעבען געווארען פיל קמרת, ער זאל עס געבען 4
צו דיא תפלות פאן אלע הייליגע אויף דעם גאלדערנעם מזבח,
וואס איז פאר דעם שטול. און דער רויד פאן דיא קמרת און 5
דיא תפלות פאן דיא הייליגע איז ארויפגעגאנגען פאן דעם
מלאך'ס האנד צו גאטט. און דער מלאך האט גענומען דיא 6
פייערפאן און האט זיא אנגעפילט מיט פייער פאן דעם מזבח און
האט עס געווארפען אויף דער ערד. און עס זענען ארויסגעקאמען
קולות און רונערן און בליצען און ערדציטערנעס. און דיא 7
זיבען מלאכים, וועלכע האבען געהאט זיבען שופרות, האבען זיך
אנגעגרייט, צו בלאזען. דער ערשטער מלאך האט געבלאזען, 8
און עס איז געווארען איין האגעל און פייער, געמישט מיט בלוט,
און עס איז געפאלען אויף דער ערד. און דער דריטע טהייל
ביימער איז פארברענט געווארען, און דאס גאנצע גרינע גראז 9
איז פארברענט געווארען. דער צווייטער מלאך האט געבלאזען,
און וויא איין גרויסער בארג, וועלכער ברענט אין פייער, 10
האט זיך אריינגעווארפען אין ים. און דער דריטער טהייל
פאן דעם ים איז געווארען בלוט. און דער דריטער 11
טהייל פאן דיא לעבעדיגע בעשעפענעס אין ים זיינען
געשטארבען, און עס איז צושטערט געווארען דער דריטער
טהייל שיפען. דער דריטער מלאך האט געבלאזען, און עס
איז אראפגעפאלען פאן דעם הימעל איין גרויסער שטערן;
וועלכער האט געברענט וויא איין הכדלה, און איז געפאלען אויף
אין דריטען טהייל פאן דיא מייבען און וואסערקנואלען. און 11
דער נאמען פאן דעם שטערן איז געווען ווערמוט; און איין

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ח ט רפג

דריטער מוהיל וואסער איז געווארען ווערמוט. און פילע לייט
זענען געשטארבען פאן דעם וואסער, ווייל עס איז ביטער
געווארען. דער פירטער מלאך האט געבלאזען. און עס זענען
געשלאגען געווארען דער דריטער מוהיל פאן דער זאנע, דער
דריטער מוהיל פאן דער לבנה און דער דריטער מוהיל פאן
דיא שטערן. אזוי דאס עס איז פינסטער געווארען וויער דריטער
מוהיל, און איין דריטעל טאג האט ניט געשיינט, און אזוי אויך
דיא נאכט. און איך האב געזעהען און געהערט איין מלאך
פליהען אין מיטען הימעל און מיט איין הויכען קול זאגען: וועה,
וועה, וועה צו דיא וואס וויינען אויף דער ערד פאן דיא אפערדיגע
קולות פאן שופר פאן דיא דריי מלאכים, וועלכע וועלען נאך
בלאזען.

ט און דער פינסטער מלאך האט געבלאזען. און איך האב
געזעהען איין שטערן, וואס איז אראפגעפאלען פאן דעם הימעל
אויף דער ערד, און איהם איז געגעבען געווארען דער שליסעל
פאן דעם ברוינען פאן דעם אפגרינד. און ער האט געעפענט
דעם ברוינען פאן דעם אפגרינד. און עס איז ארויס איין רויך
פאן דעם ברוינען, וויא איין רויך פאן איין גרויסען אוינען; און
דיא זאנע און דיא לופט זענען פינסטער געווארען פאן דעם
רויך פאן דעם ברוינען. און פאן דעם רויך זענען ארויס
געקומען היישעריקען אויף דער ערד; און זיי איז געגעבען
געווארען דיא מאכט, וועלכע ענדעשען האבען אויף דער ערד.
און עס איז זיי געזאגט געווארען, זיי זאלען ניט פערשעדיגען דאס
גראז פאן דער ערד, ניט קיין גרינס און ניט קיין בוים, נור דיא
מענשען, וועלכע האבען ניט דיא חתימה פאן נאטט אויף זייערע
שטערן. און עס איז זיי געגעבען געווארען ניט צו מייסען זיי,
נור צו פייניגען פינף חדשים לאנג; און זייער פייז איז געווען וויא
דער פייז פאן איין ענדעש, ווען ער שלאגט איין מענשען. און
דיא מען וועלען מענשען זוכען דעם טויט, נור זיי וועלען איהם
ניט געפינען; זיי וועלען פגעזעהרען שטארבען, נור דער טויט
וועט אנטלויפען פאן זיי. מיט זייער געשטאלט זענען דיא
היישעריקען געווען גלייך צו פערד, וועלכע זענען אנגעגרייט צו

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ט

איין מלחמה; און אויף וויערע קעפ ווענען געווען וויא קרוינען
 גלייך וויא פאן גאלד, און וויער פנים איז געווען גלייך וויא דער
 פנים פאן מענשען; און וויערע האר ווענען געווען וויא האר פאן
 פרויען, און וויערע ציינער וויא ציינער פאן לייבען. און ווי
 האבען געהאט פאנצערס וויא פאנצערס פאן אייזען, און דאס
 רוישען פאן וויערע פלינגלען איז געווען וויא דאס רוישען פאן
 רייטוועגען און פיל פערד, וועלכע לויפען אין איין מלחמה;
 און ווי האבען געהאט עקען אזוי וויא ביי דיא ענדעשען, און אין
 דיא עקען ווענען געווען שטעכעדיגע שפיצען; און וויער מאכט
 איז געווען, צו בעשעדיגען דיא מענשען פינף חדשים לאנג. און
 פאר איין קעניג איבער ויך האבען ווי געהאט דעם מלאך פאן
 דעם אבגרונד; ויין נאמען איז געווען אויף לשון קדש אבדון, און
 אויף גריכעש אפאלליאן. איין צרה איז פארבייגעגאנגען; נון,
 קומען נאך איהר נאך צוויי צרות. דער ועכסטער מלאך האט
 געבלאזען, און איך האב דערהערט איין קול פאן דיא פיר עקען
 פאן דעם גאלדערנעם מובח, וועלכער איז פאר נאמט, וועלכער
 האט געזאגט דעם ועכסטען מלאך, וואס האט געהאט דעם
 שופר; בינד לויז דיא פיר מלאכים, וועלכע ווענען געבונדען ביי
 דעם גרויסען טייך פרת. און עס ווענען לויז געבונדען געווארען
 דיא פיר מלאכים, וועלכע ווענען אנגעגרייט צו דער שעה צום
 טאג צום חדש און צום יאהר, צו מיימען דעם דריטען טהייל
 מענשען. און דער צאל פאן דיא רייטער איז געווען צוויי
 הונדערט טויזענד מאל טויזענד; און איך האב געהערט וויער
 צאל. אזוי האב איך געזעהען אין איין דערשיינונג פערד, און
 רייטער וועלכע ווענען אויף ווי געזעסען, וועלכע האבען אויף ויך
 געהאט פאנצערס פאן פייער, פינקעלשטיין און שוועבעל; און
 דיא קעפ פאן דיא פערד ווענען געווען, וויא דיא קעפ פאן דיא
 לייבען; און פאן וויערע מיילער איז ארויסגעגאנגען פייער, רויך
 און שוועבעל. פאן דיעז דריי איז געמייטעט געווארען אין
 דריטער טהייל מענשען, פאן דעם פייער, רויך און שוועבעל,
 וואס איז ארויסגעגאנגען פאן וויער מויל. ווייל וויער מאכט איז
 געווען אין וויערע מיילער און אין וויערע עקען; און וויערע

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ט י רפד

עקען זענען גלייך געווען צו שלאנגען און האבען געהאט קעפ, 20
און מיט זיי האבען זיי בעשעדיגט. און דיא איבעריגע מענשען,
וועלכע זענען ניט געמיינטעט געווארען דורך דיזע פלאנען,
האבען קיין תשובה ניט געטאן אויף דיא מעשים פאן זייערע
הענה, דאס זיי זאלען זיך ניט בוקען צו שדים און צו אב-
געמטער פאן גאלד, זילבער, קופער, שטיין און האלץ, וואס
21 קענען ניט זעהען, ניט הערען און ניט געהען. און זיי האבען
קיין תשובה ניט געטאן אויף זייערע רציחות, בשוה, זנות,
און גנבה.

1 און איך האב געזעהען איין אנדערען שטארקען מלאך אראב-
קומען פאן דעם הימל; אנגעטאן איז איין וואלקען, איבער זיין
קאפ איז געווען איין רעגענבויגען, זיין פנים איז געווען וויא דיא
2 זאנע און זיינע פנים וויא פייערדיגע זיילען. אין דער האנד איז
ביי איהם געווען איין אפענער ביכעל; און ער האט געשטעלט
זיין רעכטען פנים אויף דעם ים און דעם לינקען אויף דער ערד;
3 און ער האט געשריען מיט איין הויכען קול, אזוי וויא איין לייב
ברומט; און וויא ער האט געשריען, אזוי האבען זיבען דינערן
4 ארויסגעלאזען זייערע קולות. און ווען דיא זיבען דינערן האבען
ארויסגעלאזען זייערע קולות, האב איך געוואלט שרייבען, נור
איך האב דערהערט איין קול פאן דעם הימל, וועלכער האט
מיר געזאגט: פער'חתם' דאס, וואס דיא זיבען דינערן האבען
5 גערעט; און שרייב עס ניט. און דער מלאך, וועלכען איך האב
געזעהען שטעהן אויף דעם ים און אויף דער ערד, האט אויפ-
6 געהויבען זיין האנד צום הימל. און האט געשווארען ביי דעם,
וועלכער לעבט אין אלע עוויגקייט, וואס האט בעשאפען דעם
הימל, און דאס וואס אין איהם איז דא, און דיא ערד, און דאס
וואס איז אין איהר, און דעם ים, און דאס וואס איז אין איהם, דאס
7 קיין צייט וועט מעהר ניט זיין; נור אין דיא טעג פאן דעם קול
פאן דעם זיבענטען מלאך, ווען ער וועט בלאזען, וועט פאלענדעט
ווערען דער סוד פאן נאט, אזוי וויא ער האט אנגעזאגט זיינע
8 קנעכט און נביאים. און דער קול, וועלכען איך האב געהערט
פאן דעם הימל, האט ווידער צו מיר גערעט, און געזאגט: געה,

דיא אנפֿלעקונג פאן יוחנן י יא

- נעם דעם אָפּענעם ביכעל פֿאן דער האַנד פֿאן דעם מלאַך,
 9 וועלכער שטעהט אויף דעם ים און אויף דער ערד. און איך
 בין גענאָנגען צום מלאַך און האב איהם געזאָגט: גיב מיר דעם
 ביכעל. און ער האט מיר געזאָגט: נעם און עס איהם אויף; עס
 וועט זיין ביטער אין דיין בויך; נור אין דיין מויל וועט עס זיין
 10 ווייַן וויא האַניג. און איך האב דעם ביכעל גענומען פֿאן דער
 האַנד פֿאן דעם מלאַך און האב איהם געגעסען, און עס איז אין
 מיין מויל זיין געווען וויא האַניג; און ווען איך האב עס אויפֿֿ
 11 געגעסען, איז געוואָרען ביטער אין מיין בויך. און ער האט מיר
 געזאָגט: דוא מוסט ווידער גביאות זאָגען פאר פֿעלקער און גוים
 און לשונות און פֿילע מלכים.
- און עס איז מיר איין ראַהר געגעבען געוואָרען, גלייך וויא איין יא
 שטעקען, און געזאָגט: שטעה אויף, און מעסט אויס דעם מעספֿעל
 פֿאן נאָט און דעם מוֹבֿת, און דיא וואס בוקען זיך אין איהם.
 און דעם הויף פֿאן דעם טעמפֿעל אין דרויסען זאָלסט דוא
 2 איבערלאָזען, און מעסט איהם ניט, ווייל ער איז געגעבען געוואָרען
 דיא גוים; זיי וועלען צוטערעטען דיא הייליגע שטאט צוויי און
 פערציג חדשים. און איך וועל געבען מייע צוויי עדות, זיי זאָלען
 3 גביאות זאָגען מוֹזענדי צוויי הונדערט און זעכציג טעג, אָנגעטאן
 אין זעק. דאס זענען דיא צוויי איילביימער און דיא צוויי הבדלות,
 4 וואס שטעהען פאר דעם נאָט פֿאן דער ערד. און ווען איינער
 וויל זיי בעשעדיגען, אזוי געהט ארויס איין פֿייער פֿאן זייער מויל,
 און פארברענט זייערע פֿיינד; ווער עס וועט זיי וועלען בעשעדיגען,
 5 זאל געטייטעט ווערען. זיי האבען דיא מאכט, צו פֿערשליסען
 6 דעם הימל, עס זאל קיין רעגען ניט געהען אין דיא טעג פֿאן
 זייערע גביאות זאָגען; און זיי האבען דיא מאכט איפֿער דעם
 וואסער, עס צו פארבייטען אויף בלוט, און שלאָגען דיא ערד
 7 מיט אלערליי פלאנען ווען זיי ווילען. און ווען זיי וועלען זייערע
 עדות ענדען, אזוי וועט דיא חנה, וואס קומט ארויס פֿאן אַבְגֿוֹנָה,
 מלחמה האלטען מיט זיי, זיא וועט זיי בייקומען און וועט זיי
 8 טייטען. און זייערע מוֹזע קערפֿער וועלען ליגען אויף דער גאס
 פֿאן דער גרויסער שטאדט, וואס ווערט גייסטליך גערופֿען סדום

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יא רפה

- 9 און מצרים, וואו אינער הערר איז געקרייציגט געווארען. און
מענשען פאן דיא פאלקער, שבטים, לשונות און גוים וועלען
זעהען ווייטע טייטע קערפער דריי און איין האלבען טאג און
וועלען ניט לאזען ווייטע טייטע קערפער אריינלעגען אין קברים.
10 און דיא וואס וויינען אויף דער ערד, וועלען ויך איבער ווי פרייען און
לויסטויג ויין, און וועלען מתנות שיקען איינער דעם אנדערן; ווייל דיא
11 צוויי נביאים האבען געפלאגט, דיא איינזיינער אויף דער ערד. און
נאך דריי און איין האלבען טאג איז דער גייסט פאן לעבען פאן
נאטט אין ווי אריון, און ווי זענען ביידע געשמאנען אויף ווייטע
פיס, און איין גרויסע מורא איז געפאלען אויף דיא, וועלכע האבען
12 ווי געזעהען. און ווי האבען דער הערט איין הויכען קול פאן דעם
הימעל, וואס האט ווי געזאגט: קומט אהער אריון! און ווי זענען
אויף איין וואלדען ארויפגעגאנגען אין הימעל, און ווייטע פיינד
13 האבען ווי געזעהען. און אין דער שעה איז געווארען איין גרויסע
ערדציטערנעס, און איין צעהנטע טייל פאן דער שטארט איז
געפאלען, און עס זענען געטייטעט געווארען פאן דעם ערד-
ציטערנעס ויבען טויענד געמען פאן מענשען, און דיא איבריע
האבען ויך דערשראקען און אפגעגעבען קבוד דעם נאטט פאן
14 הימעל. דיא אנדערע צרה איז פארבייגעגאנגען; און זעה, עס
15 קומט פאלד דיא דריטע צרה. און דער ויבעטער מלאך האט
געפלאזען, און עס איז אין הימעל געווארען גרויסע קולות, און האבען
געזאגט: דיא קעניגרייכען פאן דער וועלט זענען געווארען אינגערען
העררענס און ויין משיח'ס, און ער וועט הערשען אין אלע צווייג
16 קייט. און דיא פיר און צוואנציג יקנים, וואס ויזען פאר נאטט
אויף ווייטע שטולען, זענען געפאלען אויף ווייטע פנים, און האבען
17 ויך געבוקט צו נאטט. און האבען געזאגט: מיר דאנקען דיר,
הערר, אלטעכטיגער נאטט, וואס דוא ביסט, ביסט געווען, און
וועסט ויין, וואס דוא האסט ויך גענומען דיא גרויסע מאכט און
18 העררשאפט; און דיא גוים זענען אין פעס אריינגעקומען, און
דיין צארען איז געקומען אין דיא צייט, צו משפטען, דיא מתים,
און געבען שבר דייע קנעכט, דיא נביאים און דיא הייליגע, און
דיא וואס האבען מורא פאר דיין נאמען, קליין און גרויס, און צו

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יא יב

פערדאדקען דיא, וועלכע האבען דיא ערד פערדארבעט. און 19
דער טעמפל פאן נאט האט זיך געעפענט אין הימל, און זיין
ארום הברית איז געוועהן געווארען אין זיין טעמפל; און עס
זענען געווארען בליצען, קולות, דונערן, ערדציטערנעם און איין
גרויסער האנעל.

און אויף דעם הימל האט זיך בעוויזען איין גרויסער צייכען: יב
איין פרוי איז געווען בעקליידעט מיט דער זאנע, אונטער איהרע
פוס איז געווען דיא לבנה, און אויף איהר קאפ איז געווען איין
קרוין פאן צוועלף שטערן. ווא איז מעבדחת געווען, און האט 2
געשריען, פאן ווייטאן און שמערץ פאן געבורט. און איין אנדער 3
צייכען האט זיך בעוויזען אין הימל, און זעה, עס איז געווען איין
גרויסער רויטער שלאנג, מיט זיבען קעפ און צעהען הערנער און
אויף זיינע קעפ זיבען קרוינען. זיין עק האט אונעקגעשלעפט 4
פאן דעם הימל איין דריטען טהייל פאן דיא שטערן, און האט
זיי געווארפען אויף דער ערד, און דויער שלאנג איז צוגעגאנגען
צו דער פרוי, וועלכע האט געוואלט געבארען, כדי ווען ווא זעהט
געבארען אויפצונעסען דאס קינד. און ווא האט געבארען איין 5
קינד, איין זון, וועלכער האט געוואלט פיסערן אלע גוים מיט איין
איינערנעם רוט. און איהר קינד איז אונעקגענומען געווארען צו
נאט און צו זיין שטויל. און דיא פרוי איז אנטלאפען אין דער 6
וויסטע, וואו עס איז איהר פאן נאט אין ארט אנגעגרייט גע-
ווארען, דאס ווא זאל דארטען געשפייזט ווערען טויזענד צוויי
הונדערט זעכציג טעג. און אויף דעם הימל איז געווען איין 7
מלחמה: און מיכאל און זיינע מלאכים האבען מלחמה געהאלטען
געגען דעם שלאנג, און דער שלאנג און זיינע מלאכים האבען
מלחמה געהאלטען געגען זיי. נור זיי האבען ניט געקענט ביי- 8
קומען, און עס האט זיך פאר זיי מעהר קיין ארט ניט געפונען
אויף דעם הימל. און דער גרויסער שלאנג איז ארויסגעווארפען 9
געווארען, דער אלטער שלאנג, וואס הייסט דער טייפלעל און
דער שטן, וועלכער פערפירט דיא זאנע וועלט, ארויסגע-
ווארפען אויף דער ערד, און מיט איהם זענען ארויסגעווארפען
געווארען זיינע מלאכים. און איך האב געהערט איין הויכען 10

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יב יג רפו

קול, זאגן אין הימל: יעצט איז געקומען דיא הילף, דיא
קראפט און דיא מלוכה פאן אוינערען נאטט, און דיא מאכט פאן
זיין משיח, ווייל עס איז ארויסגעווארפען געווארען דער פערד
קלאנער פאן אוינערע ברידער, וואס ער האט זיי טאג און נאכט
פערקלאנט פאר נאטט, זיי האבען איהם איינגענומען דורך
11 דעם בלוט פאן דעם שעפס און דורך דעם ווארט פאן זיין
עדות, און זיי האבען זייער לעבען ניט געליבט ביז צום טויט.
12 פרייט איך איהר הימלען און איהר, וואס וויינט און ווי!
וועה איז צו דיא וואס וויינען אויף דער ערד און אויף דעם ים! ווייל
צו איך איז אראפגעקומען דער שטן מיט גרויס צארען, און ער
13 ווייס, דאס ניט פיל צייט איז איהם געבליבען. וויא דער שלאנג
האט דערנענטערט, דאס ער איז ארויסגעווארפען אויף דער ערד,
האט ער אנגעהויבען רודפן דיא פרוי, וועלכע האט געפארען
14 דעם אינגעל, און עס זענען דער פרוי גענעבען געווארען צוויי
פליגלען פאן איין גרויסען אדלער, כדי זיא זאל אנטלויפען פאן
דיא שלאנג אין דער וויסטע אויף איהר ארט, און דארט געד
שפייזט ווערען איין צייט און צוויי צייטען און איין האלבע צייט.
15 און דיא שלאנג האט נאך דער פרוי ארויסגעלאזט פאן דעם
16 מויל וואסער, וויא איין שטראם, כדי זיא אריינצוצאפען, און
דיא ערד האט געהאלפען דער פרוי, און האט געעפענט איהר
מויל, און האט איינגעשלונגען דעם שטראם, וואס דער שלאנג
17 האט פאן זיין מויל ארויסגעלאזען, און דער שלאנג האט זיך
דערצארענט גענען דער פרוי, און איז אנועקגענאנגען מלחמה
האלטען מיט דיא איבעריגע פאן איהרע זאמען, וועלכע
האלטען דיא מצות פאן נאטט, און האבען דעם בעווייז פאן
ישוע המשיח.

יג און איך בין געשטאנען ביי דעם זאמד פאן דעם ים, און
איך האב געזעהען פאן דעם ים ארויסקומען איין חיה מיט זיבען
קעפ און צעוון הערנער; אויף איהרע הערנער זענען געווען
צעהען קרוינען און אויף איהרע קעפ געמען פאן לעקסערונגען.
2 דיא חיה, וועלכע איך האב געזעהען, איז געווען גלייך צו איין
לעמפערט, איהרע פיס גלייך וויא ביי איין בער, און איהר מויל

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יג

- גלייך וויא דער מויל פאן איין לייב, און דער שלאנג האט איהר
געגעבן ויין קראפט און ויין שטול און ויינע גרויסע מאכט.
און איך האב געזעהען וויא איינער פאן איהרע קעפ איז געווען, ³
וויא פערוואונדעט צום טויט; נור דינע טייטליכע וואונדע איז
אויסגעהיילט געווארען, און דיא גאנצע ערד האט זיך גע-
וואונדערט איבער דער חיה, און ווי האבען זיך געבוקט צו
דעם שלאנג, וואס האט מאכט געגעבן דער חיה, און ווי ⁴
האבען זיך געבוקט צו דער חיה, און געזאגט: ווער איז גלייך צו
דינער חיה? און ווער קען מיט איהר מלחמה האלטען? און עס ⁵
איז איהר איין מויל געגעבן געווארען, צו רעדען גרויסע זאכען
און לעסטערונגען, און עס איז איהר מאכט געגעבן געווארען
צו געווערען, צוויי און פירציג חדשים, און ויא האט איהר מויל ⁶
געפענט צו לעסטערונגען געגען נאטט, צו לעסטערען ויין נאמען און
ויין משכן, און דיא וואס וויינען אין הימל, און עס איז איהר ⁷
געגעבן געווארען, צו האלטען מלחמה מיט דיא הייליגע, און ווי
איינצוגעהעטען, און עס איז איהר געגעבן געווארען מאכט איבער
אלע שבטים, לשונות און גוים, און עס וועלען זיך צו איהר ⁸
בוקען אלע, וועלכע וויינען אויף דער ערד, וואס וויערע געמען
זענען ניט פערשריבען אין לעבענסבוך פאן דעם שעפס, וואס
איז געשטאכען געווארען פאן אנפאנג פאן דער וועלט, ווער עס ⁹
האט אויפגען, ואל הערען, ווער עס פיהרט אין געפענגענעס, ¹⁰
וועט אליין אין געפענגענעס קומען; ווער עס טייטעט מיט איין
שווערד, מוז אליין דורך דעם שווערד געטייטעט ווערען, דא
גילט עס געדולד און גלויבען פאן דיא הייליגע, און איך האב ¹¹
דערזעהען איין אנדער חיה ארויסקומען פאן דער ערד; ויא האט
געהאט צוויי הערנער, וויא ביי איין שעפס, און האט גערעט וויא
איין שלאנג, און ויא טהוט אלע בעפעהלע פאן דער ערשטער ¹²
חיה, וועלכע איז פאר איהר געוועזען; און ויא מאכט דאס דיא
ערד, און דיא וועלכע וויינען אויף איהר זאלען זיך בוקען צו דער
ערשטער חיה, ביי וועלכע דיא טייטליכע וואונד איז געהיילט
געווארען, און טהוט גרויסע צייכען, און לאזט פאן דעם הימל ¹³
פיער אראפפאלען פאר דיא מענשען; און מיט דיא וואונדער, ¹⁴

וועלכע עס איז איהר גענעבען געווארען צו טאן פאר דער חנה, פערפיהרט ויא דיא, וועלכע וויינען אויף דער ערד; און נאנט צו דיא וואס וויינען אויף דער ערד ווי נאלען מאכען איין בילד צו דער חנה, וואס האט געהאט דעם וואונד פאן דעם שווער, און איז לעבעדיג געווארען. און עס איז איהר גענעבען געווארען, דאס ויא נאל געבען איין גייסט אין דעם בילד פאן דער חנה, דאס דער בילד פאן דער חנה נאל רעדען און מאכען, דאס יעדערער, וועלכער עס וועט ויך ניט בוקען צום בילד פאן דער חנה, נאל געטייטעט ווערען. און ויא וועט מאכען דאס אלע, פאן גרויס ביז קליין, ארעם און רייך, פרייע און קנעכט, נאלען האבען איין צייכען אויף ויער רעכטער האנד און אויף ויער שמערן. און דאס קיינער וועט ניט קענען ניט קויפען, ניט פערקויפען, אויסער דעם וואס האט דעם צייכען אדער דעם נאמען, פאן דער חנה אדער דעם צאל פאן איהר נאמען, דא איז חכמה. ווער עס האט פערשטאנד, נאל בערעכענען דעם צאל פאן דער חנה; ווייל דער צאל איז פאן איין מענשען, און ווין צאל איז ועבס הונדערט ועבס און ועכציג.

יד און איך האב געזעהען, איין שעפס איז געשטאנען אויף דעם בארג ציון, און מיט איהם הונדערט פיר און פערציג טויזענד, וועלכע אויף ויער שמערן איז געווען אויפגעשריבען ווין פאמערס נאמען. און איך האב געהערט איין קול פאן הימעל וויא דאס רוישען פאן פיל וואסערן און וויא דער קול פאן איין גרויסען רוינער; און דער קול וועלכען איד האב געהערט איז געוועזען וויא פאן הארפענשפילער, וואס שפילען אויף ויערע הארפען. און ווי האבען געווינען וויא איין גייען ליד פאר דעם שמואל און פאר דיא פיר חיות און פאר דיא זקנים; און קיינער האט ניט געקענט דעם ליד אויסלערנען אויסער דיא הונדערט פיר און פערציג טויזענד, וועלכע זענען אויסגעקויפט געווארען פאן דער ערד. דאס זענען דיזעלבע, וועלכע האבען ויך ניט פער- אנגרייניגט מיט פרויען; ווייל ווי זענען וויא יונגפרויען, און געהען נאך דעם שעפס, וואוהין ער געהט. דיע זענען אויסגעקויפט פאן מענשען, בכורים פאר נאטט און דעם שעפס; און עס איז

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יד

- אין וויער מויל קיין פאלשקייט ניט געפונען געווארען; ווי ענען
אן איין פעהלער פאר דעם שטול פאן נאטט. און איך האב
געזעהען איין אנדערען מלאך פליהען אין מיטען הימעל, וועלכער
האט געהאט איין עוויגעס עוואנגעליום אנצוואנען צו דיא, וועלכע
וויינען אויף דער ערד און צו אלע גוים אין שבתים און לשונות
און פעלקער. און ער האט מיט איין הויכען קול געזאגט: האט
6 מירא פאר נאטט און גיט איהם אב איין שבת, ווייל דיא צייט
פאן ויין משפט איז געקומען, און בוקט אייך צו דעם, וועלכער
האט געמאכט הימעל און ערד, און דעם ים און דיא וואסער-
קנואלען. און איין אנדער מלאך איז איהם נאכגעגאנגען און
האט געזאגט: געפאלען, געפאלען איז בקל דיא גרויסע שטארט,
ווייל ווא האט אלע גוים אנגעטרונקען מיט דעם וויין פאן איהר
זנות. און דער דריטע מלאך איז ווי נאכגעגאנגען און האט
9 געזאגט מיט אהויכען קול: ווער עס בוקט זיך צו דער חיה און
צו איהר בילד, און נעמט אן דעם צייכען אויף ויין שטערן
אדער אויף ויין האנד, דער וועט טרינקען דעם וויין פאן
10 נאטטעס צארען; וועלכער איז קלאהר און געמישט אין דעם
בום פאן ויין צארן; און וועט געפייניגט ווערן מיט פייער און
שוועבעל פאר דיא הייליגע מלאכים און פאר דעם שעפס. און
11 דער רויך פאן וויער פיין וועט אויפשטייגען פאן עוויגקייט צו
עוויגקייט; און ווי וועלען קיין רוה ניט האבען, טאג און נאכט,
דיא וועלכע בוקען זיך צו דער חיה און צו איהר בילד, און
געמען אן דעם צייכען פאן איהר נאמען. דא גילט דיא געדולד
12 פאן דיא הייליגע; וועלכע האלטען דיא געבאטע פאן נאטט און
דעם גלויבען אין ישוען. און איך האב געהערט איין קול פאן
13 דעם הימעל, וועלכער האט צו מיר געזאגט: שרייב; פאן יעצט
אן ענען זעלויג דיא מויטע, וועלכע שטארבען אין דעם הערן.
יא, ואנט דער גייסט, ווי וועלען אויסרוהען פאן וויער ארבייט
און וויערע מעשים וועלען ווי נאכגעהען. און איך האב געזעהען,
און זעה, עס איז געווען איין ווייסער וואלקען און אויף דעם
וואלקען איז געשעסן איינער גלייך צום מענשען-וואהן; ער האט
געהאט איין וילכערנע קרוין אויף דעם קאפ און אין דער האנד

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יד טו רפח

15 איין שארפען זיכעל (שערפ). און איין אנדער מלאך איז ארויסגעגאנגען פאן דעם טעמפל און האט מיט איין הויכען קול געשריען צו דעם וואס זיצט אויף דעם וואלקען: שטרעק אים דיין זיכעל (שערפ) און שנייד; ווייל עס איז געקומען דיא צייט פאן שניט, ווייל דער שניט פאן דער ערד איז טרוקען געווארען. און דער וואס זיצט אויף דעם וואלקען האט אויס- 16 געשטרעקט זיין זיכעל (שערפ) צו דער ערד, און דיא ערד איז געשניטען געווארען. און איין אנדער מלאך איז ארויסגעגאנגען פאן דעם טעמפל, פאן הימל, אויך מיט איין שארפען זיכעל 17 (שערפ). און איין אנדער מלאך, וואס האט מאכט איבער דעם פייער, איז ארויסגעגאנגען פאן דעם מזבח און מיט איין גרייסען געשריי האט ער גערופען צו דעם, וואס האט געהאט דעם שארפען זיכעל, און האט געזאגט, שטרעק אים דיין שארפען זיכעל און שנייד אב דיא וויינטרויפען פאן דעם וויינשטאק פאן 19 דער ערד; ווייל דיא וויינטרויפען זענען צייטיג. און דער מלאך האט אויסגעשטרעקט זיין זיכעל אויף דער ערד און האט אבגעשניטען דעם וויינשטאק פאן דער ערד און האט איהם 20 געווארפען אין קעלמער פאן גאטטעס צארן. און דער קעלמער איז אויסער דער שטאדט אויסגעטראטען געווארען, און דאס בלוט פאן דעם קעלמער איז געקומען ביז צו דיא צויען פאן דיא פערד איין שטרעקע פאן טויזענד זעכס הונדערט אקערפלד.

טו און איך האב דערזעהען איין אנדערן צייכען אין הימל, גרויס און וואונדערליך: זיבען מלאכים האבען געהאט דיא זיבען לעצטע פלאנען אין וועלכע עס איז דערפילט געווארען 2 דער צארען פאן גאטט. און איך האב געזעהען וויא איין גלעזערנעם ים געמישט מיט פייער, און דיא, וועלכע האבען מנצח געווען דיא תיה און איהר בילד און איהר צייכען און דעם צאל פאן איהר נאמען, זענען געשטאנען אויף דעם גלעזערנעם 3 ים אין האבען געהאלטען הארפען פאן גאטט. און האבען געדונגען דעם ליד פאן משה'ן דעם קנעכט פאן גאטט, און דעם ליד פאן דעם שעפס אין האבען געזאגט: גרויס און וואונדערבאר

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן טו טו

- ווענען דייענע מעשים, הערר, אלמעכטיגער נאטט, גערעכט און
אמת ווענען דייענע ווענען, דוא קעניג פאן דיא הייליגע! ווער
אל פאר דיר קיין מורא האבן, הערר, און ניט לויבען דיין
נאמען? דען דוא אליין ביסט הייליג, און אלע גוים וועלען
קומען און ויך בוקען פאר דיר, ווייל דייענע משפטים ווענען
אנפלעקט געווארען. און דערנאך האב איך געוועהען, און ועה,
עס האט ויך געעפענט דער טעמפל פאן דעם משכן העדות
אין הימל. און עס ווענען פאן דעם טעמפל ארויסגעגאנגען
ויבען מלאכים, וואס האבען געהאט דיא ויבען פלאגען, און ווי
ווענען געווען אנגעטאן אין ריינעם און קלארען ליינאנד, און
ארום דער ברוסט ווענען ווי געווען ארוםגעארטעלט מיט
גאלדערנע גארטלען, און איינע פאן דיא פיר חיות האט גע-
געבען דיא ויבען מלאכים ויבען גאלדערנע שיסלען, פול מיט
דעם צארן פאן נאטט, וועלכער לעבט אין אלע עוויגקייט.
און דער טעמפל איז אנגעפילט געווארען מיט רויך פאן
נאטטעס העררליכקייט און פאן ויין קראפט, און קיינער האט
ניט געקענט אריינגעהן אין טעמפל, ביז עס האבען ויך ניט
פאלענדעט דיא ויבען פלאגען פאן דיא ויבען מלאכים.
און איך האב געהערט פאן דעם טעמפל אין ווייכען קול, טו
וואס האט געוואלט צו דיא ויבען מלאכים: געהט, און גיט אים
אויף דער ערד דיא ויבען שיסלען פאן נאטטעס צארן. און דער
ערשטער איז געגאנגען און האט אויסגעגאסען ויין שיסעל אויף
דער ערד. און עס ווענען ארויס בעזע און שלעכטע בלאטערן אויף
דיא מענשען, וועלכע האבען געהאט דעם צייכען פאן דער חיה
און האבען ויך געבוקט צו איהר פילד. און דער צווייטער
מלאך האט אויסגעגאסען ויין שיסעל אין ים, און עס איז גע-
ווארען בלוט וויא פאן איין טויטען, און אלע לעבעדיגע בע-
שעפענעס ווענען געשטארבען אין ים. און דער דריטער מלאך
האט אויסגעגאסען ויין שיסעל אין טייך און אין דיא וואסער-
קנאלען, און עס איז געווארען בלוט. און איך האב געהערט
וויא דער מלאך פאן דעם וואסער האט געוואלט: גערעכט
ביסט דוא, הערר, וועלכער דוא ביסט, און ביסט געווען, און

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן טו רפט

- 6 ביסט הייליג, נוייל דוא האסט אזוי געמשפּט. דען ווי האבען
פערנאסען דאס פלוט פאן דיא הייליגע און דיא נביאים, האסט
דוא ווי געגעבען צו טרינקען פלוט, ווי האבען עס פערדינט.
7 און איך האב געהערט איין אנדערן מלאך פאן דעם מזבח, וואס
האט געזאגט: יא, הערר, אלעמקטיגער גאט, אמת אין געד
8 רעכט זענען דיינע משפּטים. און דער פירטער מלאך האט
אויסגענאסען ויין שיסעל אויף דער זאנגע, און עס איז איהם
9 געגעבען געווארען צו ברענגען מענשען מיט פייער. און דיא
מענשען איז הייס געווארען פאר גרויס היץ, און ווי האבען געד
לעסטערט דעם נאמען פאן גאט, וועלכער האט מאכט איבער
דינע פלאנען, און ווי האבען קיין תשובה ניט געטאן איהם אב
10 צוגעבען איין שבת. און דער פינפטער מלאך האט אויס
גענאסען ויין שיסעל אויף דעם שטול פאן דער חיה, און איהר
מלוכה איז פינסטער געווארען, און ווי האבען וייערע צוגעגען
11 געפיסען פאר שמערצען. און ווי האבען געלעסטערט גאט
פאן הימעל פאר וייערע שמערצען און בלאטערן, און ווי האבען
12 קיין תשובה ניט געטאן פאן וייערע מעשים. און דער זעקסטער
מלאך האט אויסגענאסען ויין שיסעל אין דעם גרויסען טייד
פּרת, און דיא וואסער איז אין איהם אויסגעטריקענט געווארען,
13 כדי אנצוגריימען איין וועג פאר דיא קעניגע פאן מזרח. און איך
האב געזעהען ארויסגעהען פאן דעם מויל פאן דעם שלאנג, און
פאן מויל פאן דער חיה, און פאן דעם מויל פאן דעם פאלשען
14 נביא, דריי אויגריינע גייסטער, אזוי וויא פראשען, דאס זענען
רוחות פאן שדים; וואס טהוען צייכען, ווי געהען ארויס צו דיא
קעניגע פאן דער ערד, און פאן דער גאנצער וועלט, ווי זאלען
ווי פערזאמלען צו דער מלחמה, אין דעם גרויסען טאג פאן גאט
15 דעם אלעמקטיגען, זעה, איך קום וויא איין גנב, זעליג איז דער,
וועלכער וואכט און האלט אנגעגרייט ווינע קליידער, ער זאל
16 ניט געהען נאקעט, און מען זאל ניט זעהען ויין שאנדע. און ער
האט ווי איינגעזאמלט אויף איין אָרט, וואס הייסט אויף
17 העברייש: הר-מגדון. און דער זיבעטער מלאך האט אויס
גענאסען ויין שיסעל אין דער לופטען, און פאן דעם טעמפלעל

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן מז יז

- פאן מדראן, איז ארויסגעגאנגען איין הויכער קול, וואס האט געזאגט: עס איז געשעהען! און עס איז געווארען בליצען, דונערן און קולות; און עס איז געווארען איין גרויסע ערד ציטערנעם, וועלכע עס איז נאך ניט געווען, פאן דער צייט וואס מענטשען זענען אויף דער ערד. אזוי איין ערדציטערנעם, אזוי גרויס, און דיא גרויסע שטאט איז צוטיילט געווארען אויף דריי מוהיל, 18 און דיא שטעט פאן דיא גוים זענען געפאלען. און דיא גרויסע בבל איז געדאכט געווארען פאר נאכט, ער ואל איהר געבען דעם בעכער פאן דעם וויין פאן ויין גרימזארען. און אלע אייגענעלן זענען אוועקגעלאפען, און עס זענען קיין בערג ניט געפונען געווארען. און איין האגעל, גרויס וויא פונט-שטיקער, 19 איז פאן דעם הימל געפאלען אויף מענטשען, און דיא מענטשען האבען געלעסטערט נאכט פאר דעם פלאג פאן דעם האגעל, ווייל ויין פלאג איז געווען זעהר גרויס.
- און עס איז געקומען איינער פאן דיא זיבען מלאכים, וועלכע יז האבען געהאט דיא זיבען שיסלען, און האט מיט מיר גערעט און געזאגט: קום, איך וועל דיר ווייזען דעם פסק פאן דער גרויסער זונד, וועלכע ויצט אויף פילע וואסערן; מיט איהר 2 האבען מונה געווען דיא קעניגע פאן דער ערד, און מיט דעם וויין פאן איהר זונת האבען ויך אָנגעטרונקען דיא, וואס וויינען אויף דער ערד. און ער האט מיד אין דעם גייסט געבראכט אין דער וויסטע. און איך האב געזעהען איין פרוי זיצען אויף איין פורפור רויטע חיה, פול מיט געמען פאן לעסטערונג, מיט זיבען קעפ 3 און זעהען הערנער. און דיא פרוי איז געווען אָנגעטאן אין פורפור און אין רויטע פארבאן בענאלדעט מיט גאלד, מוהיערע שטיינער און פערל; און האט אין איהר האנד געהאלטען איין גאלדערנעם בעכער, וועלכער איז געווען פול מיט אונזירדיגקייטען און 4 אונזיריגקייט פאן איהר זונת. און אויף איהר שטערן איז געווען 5 געשריבען דער נאמען, דער סוד, פאן דער גרויסער בבל, דיא מוסער פאן זונת און אונזירדיגקייטען אויף דער ערד. און איך 6 האב געזעהען דאס דיא פרוי איז געווען אָנגעטרונקען מיט דעם בלוט פאן דיא הייליגע, און מיט דעם בלוט פאן דיא עדות פאן

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יז *

ישוע, און איך האב מיך געהרגעט, וואס איך האב איהר
7 געוועהען, און דער מלאך האט צו מיר געזאגט: וואס וואונדערסט
דוא: ויך? איך וועל דיר זאגן דעם סוד פאן דער פרוי און פאן
דער חיה, וואס מ'זאגט זיא און האט זיבען קעפ און צעהען
8 הערנער. דיא חיה, וועלכע דוא האסט געוועהען, איז געווען, און
איז נישטא, און וועט ווידער קומען פאן דעם אבגרינד און געהען
צום פארדארבענעם, און עס וועלען ויך פערוואונדערן דיא, וועלכע
וויינען אויף דער, וואס וויערע געמען זענען נישט פערשריבען אין
דעם בוך פאן לעבען פאן אנפאנג פאן דער וועלט, ווען זיי וועלען
זעהען דיא חיה, וועלכע איז געווען, און איז נישטא, און איז דאך.
9 דאס איז דער זינען נאך דער חכמה, דיא זיבען קעפ זענען
10 זיבען בערג, וואס דיא פרוי זיצט אויף זיי, אויך זענען דאס
זיבען קעניגע, פינף זענען געפאלען, איינער איז דא, און דער
אנדערער איז נאך נישט געקומען, און ווען ער וועט קומען, וועט
11 ער גלייבען איין קורצע צייט. און דיא חיה, וועלכע איז געווען,
און איז נישטא, איז דיא אכטע, און איז פון דיא זיבען, און געהט
12 אין פארדארבענעם, און דיא צעהען הערנער, וועלכע דוא
האסט געוועהען, זענען צעהען קעניגע, וועלכע האבען נאך קיין
קעניגרייך געקומען; אבער זיי וועלען געקומען דיא מאכט מיט
13 דער חיה וויא קעניגע אויף איין שעה. זיי האבען איינע
געדאנקען, און וועלען איבערגעבען וויער קראפט און מאכט
14 דער חיה. דווע וועלען מלחמה האלטען מיט דעם שעפס, און
דער שעפס וועט זיי איינגעהומען; ווייל עס איז איין הערר איבער
אלע העררן און איין קעניג איבער אלע קעניגע, און דיא וועלכע זענען
מיט איהם זענען גערופענע, אויס דערנוועהלטע און גלייביגע.
15 און ער האט מיר געזאגט: דיא וואסער, וועלכע דוא האסט
געוועהען, וואו דיא זונה זיצט, זענען פעלקער, און קהלות, און
16 גוים, און לשונות. און דיא צעהען הערנער, וועלכע דוא האסט
געוועהען אויף דער חיה, וועלען דיא זונה פיינד האבען, און
וועלען זיא מאכען וויסט און גאקעט, און וועלען איהר פלייש
17 עסען און וועלען זיא פערברענען אין פייער. ווייל נאכט האט
זיי אריינגעגעבען אין הארגען צו טאן זיין געדאנקען, און צו טאן

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יו יח

- איינערליי געדאנקען, און איבערגעבען איהר מלוכה דער תורה, ביז דיא ווערטער גאטטעס וועלען דערפילט ווערען. און דיא פרוי, 18 וועלכע דוא האסט געוועהען, איז דיא גרויסע שטאדט, וואס העררשט איבער דיא קעניגע פאן דער ערד.
- דערנאך האב איך דערוועהן איין אנדערען מלאך, אראב יח קומענדיג פאן הימל און האט געהאט איין גרויסע מאכט, דיא ערד איז בעלייכטעט געווארען פאן ויין העררליכקייט. און ער 2 האט שטארק געשריען מיט איין הויכען קול און געזאגט: געד פאלען, געפאלען איז, בכל דיא גרויסע זונה, און איז געווארען איין ווייניג פאן שדים, און איין בעהעלטענעם פאן אלע אונגריינע גייסטער, איין בעהעלטענעם פאן אלע אונגריינע און פינדליכע פעגלען. דען פאן דעם צארענדיגען וויין פאן איהר נותן האבען געטרונקען אלע גוים. און דיא מלכים פאן דער ערד האבען 3 מיט איהר מונה געווען, און דיא סוחרים פאן דער ערד זענען רייך געווארען פאן איהרע גרויסע תענוגים. און איך האב 4 דערהערט איין אנדערען קול פאן הימל וואס האט געזאגט: געהט ארויס פאן איהר, מיין פאלק, כדי איהר זאלט נישט האבען קיין טייל אין איהרע זינדע, כדי איהר זאלט נישט מקבל ויין עטוואס פאן איהרע פלאנען. דען איהרע זינד דערגרייכען 5 ביז צום הימל, און נאכט געדענקט איהרע עברות. בעצאלט 6 איהר, אזוי וויא ויא האט אייך בעצאלט, און טהוט איהר דאפעלט פאר איהרע מעשים; אין דעם בעכער, וואס ויא האט אייך איינגעזאסען, גיסט איהר דאפעלט אן. וויא פיל ויא האט 7 זיך העררליך געמאכט, און איהר מוטהוילען געהאט, אזוי פיל זאלט איהר בעצאלען איהר מיט יסורים און ליידען. ווייל ויא האט אין איהר הארצען געזאגט: איך ויץ וויא איין מלכה, איך 8 בין נישט קיין אלמנה און וועל נישט זעהען קיין טרויער. דעריבער וועט אין איין טאג אויף איהר קומען פלאנען, טויט, לייד און הונגער; מיט פייער וועט ויא פערברענט ווערען. דען שטארק איז נאכט דער הערר, וואס וועט ויא משפטן. און עס וועלען 9 איבער איהר וויינען און קלאגען דיא מלכים פאן דער ערד, וועלכע האבען מיט איהר מונה געווען און זיך מיט איהר

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יח רצא

תענוגים אָנגעטאן, ווען זיי וועלען דערנעהען דעם רויך פֿאן איהר
 10 שריפה. און וועלען שמעהען פֿאן ווייטענס פֿאר דער מורא
 פֿאן איהרע יסורים, און וועלען זאגען: וועה, וועה איז צו דיר,
 דוא גרויסע שטאדט בבל, דוא שטארקע שטאדט! דיין משפט
 11 איז געקומען אין איין שעה. און דיא סוחרים פֿאן דער ערד
 וועלען וויינען און קלאגען איבער איהר, ווייל קיינער וועט שוין
 12 וויער סחורה ניט קויפען. סחורה פֿאן גאלע און וילבער, פֿאן
 טהייערע שטיינער, און פֿאן פֿערל, און פֿיינע ליינאנד, פֿאן
 פורפור, וויד, און רויטע שטאף, און אלע טהינא האלץ, און
 אלערליי בליים פֿאן העלפענדיין, און אלערליי בליים פֿאן
 13 טהייערע האלץ, פֿאן קופער, און אייזען און מארמארשטיין, און
 צימרינג, און קמרת, און מר, און וויירויך, און וויין, און אייל,
 און מעהל, און ווייץ, און ביהמות, און שאף, און פֿערד, און
 14 ווענען, און קנעכט און נשמות פֿאן מענשען. און דיא פֿירות,
 נאך וועלכע דיין וועלע האט געלוסט, זענען פֿאן דיר אנוועק,
 און אלע פֿליטערלאך און גלאנץ איז פֿאן דיר פֿערקלארען. דוא
 15 וועסט עס מעהר ניט געפינען. דיא הענדלער פֿאן דינע סחורה,
 וועלכע זענען פֿאן איהר רייך געווארען, וועלען שמעהען פֿאן
 דער ווייטענס פֿאר מורא פֿאן איהרע יסורים. זיי וועלען וויינען
 16 און קלאגען, און זאגען: וועה, וועה, דיא גראסע שטאדט, וואס
 איז געווען בעקליידעט מיט וויד, און פורפור, און אין רויטער
 וויד, און וואס עס איז געווען פֿארנאלדעט מיט גאלד און
 17 טהייערע שטיינער, און פֿערל! דען איז איין שעה איז פֿאר-
 וויסטעט געווארען אזוי איין רייכטהום. און אלע שיפסהערן
 און דיא וואס ארבייטען אויף דיא שיפען, און שיפסלייט, און דיא
 וואס ארבייטען אויף דעם ים, זענען געשטאנען פֿאן ווייטענס;
 18 און ווען זיי האבען געעהען דעם רויך פֿאן איהר שריפה האבען
 זיי געשריען און געזאגט: וואס פֿאר איין שטאדט איז גלייך צו
 19 דער גרויסער שטאדט! און זיי האבען געווארפען שטויב אויף
 זייערע קעפֿ, און זיי האבען געשריען, וויינענדיג און קלאגענדיג, און
 געזאגט: וועה, וועה, איז דיר, דוא גרויסע שטאדט, אין וועלכער עס
 ווינען אלע רייך געווארען, וועלכע האבען געהאט שיפען אין ים.

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יח יט

פאן איהרע סחורה! דען דוא ביסט אין איין שעה נויסט געווארען. פריי
ויד איבער ווא. הימלעל און איהר הייליגע אפאסטעל און נביאים; ווייל
נאטט האט אייער משפט אין איהר געטאן. און איין שטארקער
מלאך האט אויפגעהויבען איין גרויסען שטיין, ווא איין מיל-
שטיין. און האט איהם געווארפען אין ים אריין, און האט
געזאגט: אזוי וועט מיט איין שטורם דיא גרויסע שטאדט פבל
פערנווארפען ווערען, און וועט ויד מעהר ניט געפינען. און דיא
שטימען פאן דיא ווינגערס, און פידלערס, פאן שפילער אויף
פייפעלעך און טרומייטען זאלען אין דיר מעהר ניט געהערט
ווערען; עס וועט אין דיר מעהר קיין קינצלער ניט זיין, און
קיין מלאכה, און דער קול פאן מילשטיינער זאל אין דיר
מעהר ניט געהערט ווערען. און דאס ליכט פאן לייכטער
וועט אין דיר מעהר ניט לייכטען, און דיא שטימען פאן חתן
און פלה וועלען אין דיר מעהר ניט געהערט ווערען; דען
דיינע סוחרים זענען געווען דיא שררות פאן דער ערד, און
דורך דיין כשוף זענען אין טעות געוועזען אלע גוים. און אין
איהר איז געפונען געווארען דאס בלוט פאן דיא נביאים און
הייליגע, און פאן אלעמען, וועלכע זענען אומגעבראכט געווארען
אויף דער ערד.

דערנאך האב איך דערהערט אין הימלעל איין הויכען קול, יט
פאן פיל פאלק וועלכעס האט געזאגט: הללויה! הללף און לויב, און
קבוד און קראפט זאל זיין צו אינווערען נאטט, אינווערען העררן. ווייל
זיינע משפטים זענען אמת און גערעכט, ווייל ער האט פער'משפט
דיא גרויסע זונה, וואס האט פערדארבען דיא ערד מיט איהר
זנות, און האט פאן איהר האנד נוקם געוועזען דאס בלוט פאן
זיינע קנעכט. און זיי האבען צום צווייטען מאל געזאגט: הללויה!
און איהר רויך געהט פאן עוויגקייט צו עוויגקייט. און דיא פיר
און צוואנציג ינקים און דיא פיר חיות זיינען אנדערנעפאלען,
און האבען ויד געבוקט צו נאטט, וואס זיצט אויף דעם שטול
און געזאגט: אמן, הללויה! און פאן דעם שטול איז ארויס איין
קול און האט געזאגט: לויבט אינווערען נאטט, אלע זיינע קנעכט
און דיא וועלכע האבען פאר איהם מורא, קליין און גרויס.

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן ים רצב

- 6 און איך האב געהערט איין קול פאן פיל פאלק, וויא איין קול
פאן פיל וואסערן, וויא איין קול פאן שטארקע דונערן,
וועלכער האט געזאגט: הללויה! דער אלמעכטיגער נאט האט
7 דיא מלוכה איינגענומען. לאזען מיר ויד פרייען און פריילאך
וויין, און איהם פבור אָבגעבען, דען עס איז געקומען דיא חתונה
8 פאן דעם שעפס און ויין ווייב האט ויד צוגעגרייט. און עס
איז איהר געגעבען געווארען אַנצוטאן ויד אין ריינע און שענע
ליינוואנד; דיא לינוואנד אָבער איז דיא גערעכטיגקייט פאן דיא
9 הייליגע. און ער האט מיר געזאגט: שרייב; ועליג זענען דיא,
וועלכע זענען גערופען צו דער חתונה-מאליצייט פאן דעם
שעפס. און ער האט מיר געזאגט: דויע זענען דיא אַמת'ע
10 ווערטער פאן נאט. און איך בין געפאלען צו ויינע פיס איהם
ויד צו בוקען. און ער האט צו מיר געזאגט: טוה דאס נישט,
איך בין איין קנעכט וויא דוא און ריינע ברידער, וועלכע האָבען
דיא עדות פאן ישוען. צו נאט זאלסט דוא ויד בוקען; ווייל
11 דיא עדות פאן ישוען איז דער נייסט פאן נבואה. און איך
האב דערזעהען איין אָפגעעם הימעל; און זעה, עס איז איין
ווייסער פערד און דער וואס ויצט אויף איהם הייסט געטרייער
און אַמת'ער, וואס משפט און האלט מלחמה מיט גערעכטיג-
12 קייט. און ויינע אויגען זענען געווען וויא איין פלאמפיער, און
אויף ויין קאפ זענען געווען פיל קרוינען; און ער האט געהאט
אין נאמען אָנגעשריבען, וועלכען קיינער האט נישט געוואוסט,
13 אויסער איהם אליין. און ער איז געווען אָנגעטאן אין איין
קלייד בעשפריצט מיט בלוט; און ויין נאמען הייסט: דאס
14 ווארט פאן נאט. און דיא חילות פאן הימעל זענען איהם
נאכגעגאנגען אויף ווייסע פערד, אָנגעטאן אין ריינע און ווייסע
15 לינוואנד. און פאן ויין מויל איז ארויסגעגאנגען איין שארפער
שווערד צו שלאגען דער מיט דיא גוים; און ער וועט העררשען
איבער ווי מיט איין איינערנע רוסה. און ער טרעט דעם
וויינקעלטער פאן דעם גרימזארען פאן דעם אלמעכטיגען
16 נאט. און אויף ויין קלייד און אויף דער וייט איז אָנגעשריבען
אין נאמען: איין קעניג איבער אלע קעניגע, און איין הערר

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן יט כ

איבער אלע הערדן. און איך האב געוועהן איין מלאך
שטעהן אין דער וואנגע; און ער האט געשרייען מיט איין הויכען
קול און געוואנט צו אלע פעגלען, וועלכע פליהען אויפער דעם
הימל; קומט, און פערזאמעלט אייך צו דעם גרויסען מאהל-
צייט פאן גאט. כדי איהר זאלט עסען דאס פלייש פאן
קעניגע און הויפטלייט, און דאס פלייש פאן גבורים, און פאן
פערד און פאן דיא, וועלכע רייטען אויף ויי, דאס פלייש פאן
פרייע און קנעכט, פאן גרויסע און קליינע. און איך האב
געוועהן צווייפונדעציג טויזנט מלאכים, מלאך צו האלטען, מיט דעם וואס
ערד און ווייטער חללות, מלאך צו האלטען, מיט דעם וואס
איז געוועזען אויף דעם פערד, און מיט ויין חיל. און דיא חיה
איז איינגענומען געווארען און מיט איהר דער פאלשער נביא,
וועלכער האט פאר איהר צייכען געמאכט, מיט וועלכע ער
האט פערפירט דיא, וועלכע האבען אנגענומען דעם צייכען
פאן דער חיה און האבען זיך געבוקט צו איהר בילד. און ווי
זענען ביידע לעבעדיגע רייט אריינגעווארפען געווארען אין
אין פייערדיגען ים וואס ברענט מיט שוועבעל. און דיא
איבעריגע זענען געטייטעט געווארען מיט דעם שווערד וואס
איז ארויסגעגאנגען פאן דעם מויל פאן דעם, וועלכער איז געוועזען
אויף דעם פערד; און אלע פעגלען זיינען נאך געווארען מיט
ווייטער פלייש.

און איך האב געוועהן איין מלאך אראפקומען פאן הימל, כ
וואס האט געהאט דעם שליסעל פאן דעם אבגרינד, און איין
גרויסע קייט איז ויין האנד. און ער האט אנגענומען דעם שלאנג, 2
דעם אלטען שלאנג, וועלכער איז דער טייפאל און דער שטן,
און האט איהם געפונדען אויף טויענד יאהר. און ער האט איהם 3
אראפגעווארפען אין אבגרינד און פערשלאסען און געלעגט
איבער איהם איין חתומה, כדי ער זאל מעהר נישט פערפירען
דיא גוים, ביז עס וועט פאלענדעט ווערען ווערען טויענד יאהר;
און דער נאך מוז ער פריי ווערען אויף איין קורצער צייט. און 4
איך האב געוועהן שטולען, און ווי האבען זיך אויף ווי געזעצט,
און ווי איז געגעבען געווארען צו משפטן; און דיא נשמות פאן

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן כ רצו

דיא, וועלכע זענען געקעפט געווארען פאר דיא עדות פאן ישוע
און פאר דעם ווארט פאן נאטט און דיא, וועלכע האבען זיך ניט
געבוקט צו דער חנה, אויך ניט צו איהר בילד, און האבען ניט
גענומען דעם צייכען אויף זייער שטערן און אויף זייער האנד,
זיי זענען לעבענדיג געווארען און האבען געהערשט מיט דעם
משיח'ן מויענד יאהר. דיא איבעריגע מויטע אבער זענען ניט
ווידער לעבעדיג געווארען, ביז עס וועלען פאלענדעט ווערען
מויענד יאהר. דאס איז דיא ערשטע אויפשמעהונג. זעליג און
הייליג איז דער, וואס האט איין חלק אין דער ערשטער אויפ-
שמעהונג; איבער זיי וועט דער צווייטער מויט קיין מאכט ניט
האבען, נאר זיי וועלען זיין פהנים פאן נאטט און פאן משיח'ן, און
זיי וועלען מיט איהם העררשען מויענד יאהר. און ווען עס וועלען
פאלענדעט ווערען מויענד יאהר, אזוי וועט דער שטן פריי
ווערען פאן זיין געפיינגענעם, און ער וועט ארויסגעהען, צו
פערפיהרען דיא גוים, וועלכע געפינען זיך אין דיא פיר עקען
פאן דער ערד, גוג ומגוג, און וועט זיי איינזאמלען צו איין
מלחמה, און זייער צאהל איז וויא דער וואמד פאן דעם ים.
און זיי זענען ארויסגעגאנגען אויף דער ברייט פאן דער ערד, און
האבען ארומגערינגעלט דעם לאגער פאן דיא הייליגע און דיא
געליבטע שטאדט. און איין פייער איז אראפגעפאלען פאן הימעל
פאן נאטט, און האט זיי פערברענט. און דער שטן, וואס האט
זיי פערפיהרט, איז אריינגעווארפען געווארען אין איין ים פאן
פייער און שוועבעל, וואו עס געפינען זיך דיא חנה און דער
פאלשער נביא; און זיי וועלען געמאטערט ווערען טאג און נאכט,
פאן עוויגקייט צו עוויגקייט. און איך האב געזעהען איין גרויסען
ווייסען שטול, און דעם וואס איז דארויף געזעסען, פאר וועלכענס
פנים דיא ערד און דיא הימעל זיינען אנטלאפען געווארען, און
עס האט זיך פאר זיי קיין ארט ניט געפונען. און איך האב
געזעהען מויטע, קליין און גרויס, שטעהען פאר נאטט; און ביכער
זענען געעפענט געווארען, און איין אנדער בוך איז געעפענט גע-
ווארען, וועלכער איז דאס בוך פאן לעבען. און דיא מויטע זענען
געמשפט געווארען נאך דער שריפט, וועלכע איז אין דיא ביכער,

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן כ כא

- נאך וויערע מעשים. און דער ים האט אָפּגעגעבן דיא מויטע, 13
וועלכע זענען אין איהם געווען; און דער מויט און דיא העל האבען
אָפּגעגעבן דיא מויטע, וועלכע זענען אין ווי געווען; און יעדערער
איז גע'משפט געווארען נאך וויינע מעשים. און דער מויט און 14
דיא העל זענען אריינגעווארפען געווארען אין דעם פייגערדיגען ים.
דאס איז דער צווייטער מויט. און ווער עס איז ניט געפונען 15
געווארען פערשריבען אין דעם בוך פאן לעבען, דער איז אריינגע-
געווארפען געווארען אין דעם פייגערדיגען ים.
- און איך האב געזעהען איין נייטן הימעל און איין נייט ערד, כא
דען דער ערשטער הימעל און דיא ערשטע ערד זענען פער-
גאנגען געווארען, און דער ים איז מעהר ניט דא. און איך יוחנן 2
האב געזעהען דיא הייליגע שטאדט, דאס נייט ירושלים, אראפ-
קומען פאן גאט פאן דעם הימעל, אָנגעברייט ווא איין בליה,
וועלכע איז אויסגעפונען פאר איהר מאנן. און איך האב 3
דערהערט איין הויכען קול פאן דעם הימעל רעדען: זעה, איין
משכן פאן גאט איז ביי דיא מענשען; און ער וועט ביי ווי
וויינען, ווי וועלען ווין פאלק ווין און גאט אלליין, וועט ווין וויער
גאט; און גאט וועט אָבווישען אלע טרערען פאן וויערע 4
אויגען; און דער מויט וועט מעהר ניט ווין, ניט קיין לייד, ניט
קיין געשריי, קיין שמערצען וועט מעהר ניט ווין; ווייל דיא
ערשטע איז פֿערגאנגען. און דער וואס וואלט אויף דעם שטול 5
האט געזאגט: זעה, איך מאך אלץ ניי. און וואלט צו מיר:
שרייב, דען דינע ווערטער זענען אמת און פֿעגלייבט. און ער 6
האט מיר געזאגט: עס איז געשעהען. איך בין דער אלף און
דער תיו, דער אנפאנג און דער סוף, דעם דארשטיגען וועל
איך אויסזיסט געבען פאן דעם קוואל פאן לעבעדיגען וואסער.
ווער עס וועט איינגעהאנגען, דער וועט אלץ ירשענען, און איך 7
וועל איהם ווין איין גאט, און ער וועט ווין מיין זאכן. אָבער 8
דיא, וועלכע האבען מורא און אונגלייביגע און אומווינדליגע און
רוצחים און נאפֿים און מבשפים און געצענדיגער און אלע
לינגער, וויער מײל וועט ווין אין דעם ים, וועלכער פֿרענט מיט
פֿייער און שוועבעל. דאס איז דער צווייטער מויט. און עס 9

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן בא רצד

אין צו מיר געקומען איינער פאן דיא ויבען מלאכים, וועלכע
האבען ויבען שיעלען אנגעפילט מיט דיא ויבען לעצטע פלאנען,
און האט מיר געזאגט: קום, איך וועל דיר ווייזען דיא פרויא,
10 דיא בלה פאן דעם שעפס. און ער האט מיך אין גייסט
ארויפגעפיהרט אויף איין גרויסען און הויכען בארג, און האט
מיר געוויזען דיא גרויסע שטאט, דיא הייליגע ירושלים, וואס
11 איז אראפגעקומען פאן דעם הימל פאן גאט; און ווא האט
געהאט דיא העררליכקייט פאן גאט, און איהר ליכט איז
געווען גלייך צום טהייערשטען עדעלשטיין, ווא איין קריסטאל
12 פאן יאספס. און ווא האט געהאט איין גרויסע און הויכע מויער,
און האט געהאט צוועלף טהויערן און אויף ווי צוועלף מלאכים,
און אויף דיא טהויערן זענען געווען אנגעשריבען דיא נעמען,
13 פאן דיא צוועלף שבטים פאן ישראל. פאן מזרח-זייט דריי
טהויערן, פאן צפון-זייט דריי טהויערן, פאן דרום-זייט דריי
14 טהויערן, און פאן מערב-זייט דריי טהויערן. און דער מויער
פאן דער שטאט האט געהאט צוועלף גרונדשטיינער, און אויף
ווי זענען געווען דיא נעמען פאן דיא צוועלף אפאסטל פאן דעם
15 שעפס. און דער וואס האט מיט מיר גערעדט, האט געהאט איין
גילדערנעם ראהר, אויס צו מעסטען דיא שטאט און איהרע
16 טהויערן און איהרע מויערן. און דיא שטאט איז פירעקיג,
און דיא לענג גלייך ווא דיא ברייט, און ער האט דיא שטאט
געמאסטען מיט דעם ראהר אויף צוועלף טויזענד אקער. דיא
17 לענג, דיא ברייט און דיא הויך זענען גלייך. און ער האט
אויסגעמאסטען איהרע מויערן הונדערט פיר און פערציג
אייילען, ווא דיא מאס פאן איין מענשען, דאס איז נאך דער מאס
18 פאן מלאך. און דיא מויערן איז געבויט געווען פאן יאספס-
שטיין און דיא שטאט פאן ריינעם גאלד, ווא ריינער גלאז. און
דיא גרונדשטיינער פאן דער שטאט-מויער זענען געפוגט געווען
מיט אלערליי טהייערע שטיינער. דער ערשטער גרונדשטיין
איז געווען איין יאספס-שטיין, דער צווייטער איין סאפיר, דער
דריטער איין באלזעדאן, און דער פירטער איין סמאראנד.
20 און דער פינפטער איין סארדאניקס, דער זעקסטער איין סארדים,

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן כא כב

דער ויבעמער איין כריזאליס, דער אכטער איין בערילל, דער
 ניינטער איין טאפאז, דער צעהנטער איין כריזאפראס, דער
 עלפטער איין היאצינט, דער צוועלפטער איין אמאטיסט, און ²¹
 דיא צוועלף טויערן זענען געווען צוועלף פערל, יעדער טויער
 איז געווען פאן איין פערל; און דיא גאסען פאן דער שטאדט זענען
 געווען פאן ריינעם גאלד, וויא גלאז וועלכע עס זעהט ויך דורך.
 און איך האב דרינען קיין טעמפל נישט געזעהען; ווייל דער ²²
 הער, דער אלמעהעטיגער גאט, איז איהר טעמפל, און דער
 שעפס. און דיא שטאדט בעדארף נישט קיין זאנע און קיין ²³
 לבנה ווי זאלען זיא בעליידיקטען; דען דיא העררליכקייט פאן
 גאט בעליידיקטעט זיא, און דער שעפס איז איהר ליכט. און ²⁴
 דיא גוים, וועלכע וועלען זעליג ווערען, וועלען געהן אין דעם
 זעלביגען ליכט. און דיא קעניגע פאן דער ערד וועלען איהר
 ברענגען זייער העררליכקייט. און איהרע טויערן וועלען נישט ²⁵
 פערשלאסען ווערען ביי טאג; ווייל עס וועט דארטען קיין נאכט
 נישט זיין. און מען וועט אין איהר אריינברענגען דיא העררליכ- ²⁶
 קייט און כבוד פאן דיא גוים. און עס וועט אין איהר נישט ²⁷
 אריינקומען קיין אונריינער, און נישט קיינער וואס טהוט אונ-
 ווירדיגקייט און ליגען, נור דיא, וועלכע זענען פערשריבען אין
 דעם לעבענסבוך פאן דעם שעפס.

און ער האט מיר געוויזען איין קלארען טייך פאן לעבענדיג
 דינען וואסער, קלאהר וויא קריסטאל; ער קומט ארויס פאן
 גאטעס שטול און פאן דעם שעפס. און אין מיטען גאס אויף ²
 ביידע זייטען פאן דעם טייך איז געשטאנען דער בוים פאן
 לעבען, וואס האט געמראנען צוועלפערליי פירות, און האט
 געבראכט פרוכט יעדען מאנאט; און דיא בלעטער פאן דעם
 בוים האבען געדינט צו היילען דיא גוים. און עס וועט ³
 מעהר קיין פערפלוקטעס נישט זיין; נור דער שטול פאן גאט
 און פאן דעם שעפס וועט דארטען זיין; און זיינע קנעכט
 וועלען איהם דינען. און זיי וועלען זעהען זיין פנים; און זיין ⁴
 גאסען וועט זיין אויף זייער שטערן. און עס וועט דארטען ⁵
 קיין נאכט נישט זיין, און זיי בעדארפען נישט קיין בעליידיקער, און

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן כב רצה

ניט דאס ליכט פאן דער זאנע; ווייל דער הערר נאטט
לייכט וי, און וי וועלען העררשען פאן עוויגקייט צו עוויגקייט.
6 און ער האט מיר געזאגט: דינע ווערטער זענען ויכער און
און אמת; און דער הערר נאטט פאן דיא הייליגע נביאים, האט
געשיקט ויין מלאך, צו ווייזען וויינע קנעכט, וואס עס מוז באלד
7 געשעהען. ועה, איך קום באלד. ועליג איז דער, וואס האלט
8 דיא ווערטער פאן דער נבואה פאן דינען ספר. און איך יוחנן
בין עס, וועלכער עס האט דאס געהערט און געזעהען, און ווען
איך האב עס געהערט און געזעהען, בין איך געפאלען צו דיא
פיס פאן דעם מלאך, וואס האט מיר דאס געוויזען, איהם
9 אנצובעטען. און ער האט מיר געזאגט: ועה, דוא זאלסט
דאס ניט טאן; ווייל איך בין איין מיט-קנעכט פאן דיר און
פאן דינע ברידער דיא נביאים, און פאן דיא, וועלכע האלטען
10 דיא ווערטער פאן דינען ספר; בעט נאטט אן. און ער האט
מיר געזאגט: פער'חתם'ע ניט דיא ווערטער פאן דער נבואה
11 פאן דינען ספר; ווייל דיא צייט איז נאעהנט. ווער עס טהוט
שלעכטעס, זאל נאך שלעכטעס טאן; דער אינגריינער, לאז
נאך אינגריין ויין; דער צדיק אפער, זאל נאך צדקות טאן; און
12 דער הייליגער, זאל נאך הייליג ויין. ועה, איך קום באלד, און
מיין לויז איז מיט מיר, יעדען צו בעצאהלען, נאך וויינע מעשים.
13 איך בין דער אלף און דער תיו, דער אנפאנג און דער סוף,
14 דער ערשטער און דער לעצטער. ועליג זענען דיא, וועלכע
האלטען וויינע געבאטע, כדי וי זאלען האבען איין מאכט
איבער דעם בוים פאן לעבען, און וי זאלען דורך דיא טויערן
15 אין שטאט אריינגעהן. דען פאן דרויסען וויינען הינד מבשפים
נואפים רוצחים געצענדיגער און אלע, וועלכע האבען ליב
16 און טהוען ליגען. איך יעזוס האב געשיקט מיין מלאך, איך
דינעס צו בעווייזען אין דיא געמיינדען, איך בין דער ווארעל
פאן דער משפחה פאן דוד', דער ליכטיגער מארגענשטערען.
17 און דער גייסט און דיא בלה זאגען: קום! און דער וואס
הערט לאז זאגען: קום! און ווער עס איז דארשטיג זאל קומען;
און ווער עס וויל, זאל אומזיסט געהמען וואסער פאן לעבען.

דיא אנפלעקונג פאן יוחנן כב

- איך זאג אבער אלעמען עדות, וועלכע הערען דיא ווערמער 18
פאן דער נבואה פאן דיוען ספר: דאס ווער עס וועט צו דעם
צוועצען, וועט איהם נאטט צוועצען דיא פלאנען, וואס זענען
געשריבען אין דיוען ספר. און ווען איינער וועט אראפגעהמען 19
פאן דיא ווערמער פאן דיוען ספר פאן דער נבואה, אזוי וועט
נאטט אוועקגעהמען זיין חלק פאן דעם בוך פאן לעבען און
פאן דער הייליגער שטאט און פאן דעם, וואס עס איז געשריבען
אין דיוען ספר. דער וואס זאגט עדות דארויף, זאגט: יא, איך 20
קום פאלד. אמן. יא, קום, הערר ישוע! דיא גנאד פאן אווערען 21
העררן ישוע המשיח זאל זיין מיט אייך אלעמען! אמן.